Γεώργ. Δ. Πατριάρχεας

Ο

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ Μ. ΛΟΥΚΡΕΖΗ
ΧΑΛΚΙΔΑ
69

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΤΟΜΟΣ ΙΔ'.

1879-80.

SISMANOGLO MEGARO

Άδεία τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

1882.

Ἕδρα τοῦ Συλλόγου:
Πέραν, Ὁδὸς Τοπταιλάρ, ἀριθ. 18.

Πράκτορες διὰ τὸ ἐξωτερικόν:
Lorents und Keil. Librairie internationale
Πέραν, Μεγάλη Ὁδός, ἀριθ. 457.

Τυποις Βουτυρα και Σ^ιας.

ΜΕΛΗ

ΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

ΙΔΡΥΤΑΙ.

1861.

† **Αποστολίδης** Τ. Δ., ἔμπορος.
† **Αποστολίδης** Ἰ., ἰατρός.
Αριστοκλῆς Ἰωάννης.
Βασιλάδης Ἡρακλῆς, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει.
Βαφιάδης Ἀπόστολος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει.
† **Βλαστὸς** Ἀντώνιος, τραπεζίτης.
† **Γαλάτης** Ἰ. Σ., ἰατρός.
Γενιδουνιάς Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει.
Γκιουμουσγκερδάνης Μ., ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει.
† **Εὐθυφρὼν** Π., ἰατρός.
Ζάνος Α. Π.
† **Ζωγράφος** Θεόδωρος, ἰατρός.
Ζωγράφος Ξενορῶν, ἰατρὸς ἐν Παρισίοις.
Ζωπρος Ἀλέξανδρος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει.
† **Ἰγγλέσης** Α., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει.
Ἰωαννίδης Ἐμμανουήλ, καθηγητὴς ἐν Ἀμοργῷ.
Καλλιάδης Κωνσταντῖνος, πρώην Κιατὶπ ἐφένδης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν
Καραθεοδωρὴ Ἀλέξανδρος, πρώην ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας.
† **Καραθεοδωρὴ** Κωνσταντῖνος, ἰατρός.
† **Καραθεοδωρὴ** Στέφανος, ἰατρός.
Κοσοῦλης Θεμιστοκλῆς, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει.
Κωνσταντινίδης Χ'' Γεώργιος, κτηματίας ἐν Κ/πόλει.

δ'.

† **Λασκαρις** Ἀλέξανδρος, μητροπολίτης Σισανίου.
Μαυρογενης Σπυρίδων, ἀρχίατρος καὶ ἰδιαίτερος ἰατρὸς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.
Νεοκοσμος Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει.
† **Παλαιολογος** Α., γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος.
Πασπαλης Δημήτριος, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει.
Πυλαδης Βασίλειος, λόγιος ἐν Κ/πόλει.
Ραζης Δημήτριος.
Σαββας πασσᾶς Ἰωάννης, πρώην ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας.
Σοφοκλης Γαβριήλ, καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.
† **Χρυσοβεργης** Γεώργιος, καθηγητής.

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ.

Α.

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Αγελαστος Δημοσθένης Στ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Αδαμαντιδης Γεώργιος, γραμματεὺς τοῦ ἁγίου Στρωμνίτσης	1871
Αθηνογενης Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Κων/πόλει	1861
Αθηνογενης Παῦλος, τραπεζίτης ἐν Σμύρνῃ	1871
Ακατος Νικόλαος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1865
Albert Long, καθηγητὴς ἐν τῷ Ροβερτείῳ Λυκείῳ	1879
Αλεξανδριδης Δημήτριος, ὑπάλληλος τῶν αὐτοκρατ. τηλεγράφων	1872
Αλεξανδριδης Δημήτριος, ἰατρός	1872
Αλεξανδριδης Ζαχαρίας, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1869
Αλιμπερτης Ἰωάννης, γραμματεὺς τοῦ κ. Κων. Ζάππα ἐν Βροσθενίῳ	1872
Αναστασιαδης Ι., μητροπολίτης Καισαρείας	1876
Αναστασιαδης Ἰωακείμ, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
Ανδρεου Χ'' Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Ανδρονικος ἱερομόναχος	1879
Ανθοπουλος Κωνσταντῖνος, Γερουσιαστὴς καὶ γενικὸς εἰσαγγελεὺς τοῦ Κράτους	1864
Αντυπας Διονύσιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1866
Αντωνιαδης Ἰωάννης, διευθυντὴς τοῦ ἐν Πέρᾳ Τηλεγραφείου	1879
Αντωνιαδης Ἰωάννης, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1874
Αντωνιαδης Σωτήριος, ἰατρὸς ἐν Φιλιππουπόλει	1873
Αποστολιδης Γεώργιος, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1874
Αποστολιδης Θεόδωρος, ἐλεγκτὴς τῆς Τραπέζης Κων/πόλεως	1878
Αποστολιδης Καλλιάρχης, ἐν Κ/πόλει	1871
Αποστολιδης Περικλῆς, ἔμπορος ἐν Βώλῳ	1870
Αργυριαδης Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1871
Αριστάρχης Σταυράκης, Μέγας Λογοθέτης καὶ Γερουσιαστής	1862
Αριστοκλης Ἰωάννης Δ., πρώην μέλος τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας	1861
Αρτεμιδης Ἰάκωβος, πρώην Σύμβουλος τῆς Νομαρχίας Ἰωαννίνων	1876

Β.

Βαλαϊαδης Κωνσταντῖνος, Μητροπολίτης Μυτιλήνης	1874
Βαλαϊανος Βασίλειος Μ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Βαλσαμος Ι., μεσίτης ἐν Κ/πόλει	1872
Βλατατζης Μιλτιάδης, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1871
Βαμβακης Νικόλαος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Bardaut A., δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1878
Βαροτσης Ἰάκωβος » »	1878
Βασιαδης Ἡρακλῆς, ἰατρός	1861
Βαφειαδης Γεώργιος, δημοσιογράφος	1868
Βαφειδης Φιλάρετος, καθηγητὴς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ	1878
Βαφιαδης Ἀπόστολος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1861
Βελισσαριος Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
Βελισσαριος Ἰωάννης, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Βελλογιαννης Μ., τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1877
Βερναρδακης Ἀθανάσιος, οἰκονομολόγος ἐν Ἀθήναις	1870
Βιθυνος Ἰωάννης, πρωτοδίκης ἐν Πέρᾳ	1876
Βικελας Δ., τραπεζίτης ἐν Λονδίνῳ	1872
Βλασταρης Κωνσταντῖνος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1874
Βλαστος Ἐρνέστος, μηχανικὸς ἐν Παρισίοις	1874
Βοδιτζας Ἰωάννης, ναυλοτραπεζίτης	1879
Βογιαδας Χριστόδουλος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1877
Βουρος Περικλῆς, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1867
Βογτυρας Σταῦρος Ι., διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς ἐφημερίδος *Νεολόγος*	1866
Βρετος Ἰωάννης, δημοσιογράφος ἐν Κων/πόλει	1871

Γ.

Γενιδουνιας Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1861
Γεραρδος Κωνσταντῖνος, βιβλιοδέτης ἐν Κ/πόλει	1873
Γερασιμος, μητροπολίτης Σκυθουπόλεως, ἐπίτροπος τοῦ Μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐν Κ/πόλει	1879
Γερμανος, μητροπολίτης Ῥόδου	1876
Γεωργιαδας Κ., διδάσκαλος	1876
Γεωργαντοπουλος Ἰωάννης, δικηγόρος ἐν Κων/πόλει	1861
Γεωργιαδης Θεόδωρος, ἰατρός	1878
Γιαλουσης Μιλτιάδης, τραπεζομεσίτης	1879
Γιανναρος Θρασύβουλος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1867
Γιαννελης Ἰωάννης, ἔμπορος	1878
Γκιουμουτσγκερδανης Μ., ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1861
Γκιων Ἰωάννης, διευθυντὴς τοῦ πρακτορ. τῆς ἀσφαλιστ. ἑταιρίας *Ὁ Φοῖνιξ* ἐν Κ/πόλει	1864
Γιωνης Μιχαήλ, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Γατκας Νικηφόρος, μητροπολίτης Μεθύμνης	1872
Gödel Lannoy, ἐπιτετραμμένος τῆς Αὐστρουγγαρίας ἐν Τεχεράνῃ	1874
Γοργορινης Γεώργιος, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Γρηγοριος, μητροπολίτης Ἡρακλείας	1874

Δ.

	Ἔτος ἐκλογῆς.
D'Alessio J., τραπεζίτης	1874
Δανιηλ ἱεροδιάκονος.	1874
Δεκαστρός Αὔγουστος, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1872
Δελλαπορτας Βρασίδας, ἔμπορος ἐν Ταϊγανίῳ	1873
Δεπαστας Νικόλαος, βιβλιοπώλης ἐν Κ/πόλει	1872
Derenthal Chev. de, σύμβουλος τῆς Γερμανικῆς Πρεσβείας ἐν Ῥώμῃ	1872
Deveaux Emile, διευθυντὴς τῆς Α. Ὀθωμανικῆς Τραπέζης ἐν Κ/πόλει	1873
Δημητριαδης Ἀθανάσιος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1871
Δημητριαδης Γ. Α., μηχανικός	1771
Δημητριαδης Κοσμᾶς, ἔμπορος	1879
Δημητριαδης Ξενοφῶν, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Διαγγελης Γ., δικηγόρος ἐν Κων/πόλει	1874
Διαλεγμενος Γεώργιος, διευθυντὴς ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν	1872
Διγενης Β., ὑπάλληλος τοῦ ἑλλ. Προξενείου ἐν Κ/πόλει	1878
Δορδουφης Π., ἐμποροϋπάλληλος ἐν Ὀδησσῷ	1878
Δουλας Κωνσταντῖνος, καθηγητής	1879
Δρακος Ἀντώνιος, ἐμπορομεσίτης ἐν Κων/πόλει	1880
Δρακος Νικόλαος, μεσίτης ἐν Κ/πόλει	1873

Ε.

Ελπιδης Γ., γραμματεὺς τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Προξενείου	1874
Εμμανουηλ Παναγιώτης, ἔμπορος	1879
Εσακουστος Πέτρος, μηχανικὸς ἐν Κ/πόλει	1872
Ευγενιδης Δημοσθένης, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1873
Ευγενιδης Εὐστάθιος, διευθυντὴς τῆς Ὀθ. Ἑταιρίας Συναλλαγῶν καὶ Ἀξιῶν	1871
Ευθυβουλης Δημήτριος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1878
Ευμορφοπουλος Ἀλ. ἱερομόναχος, γραμματεὺς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγ. Ὄρους	1875

Ζ.

Ζαμβακος Δημήτριος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1871
Ζαννελης Ἐμμανουήλ, ἔμπορος ἐν Μυτιλήνῃ	1868
Ζαριφης Λεωνίδας, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1872
Ζαριφης Πέτρος, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1873
Ζαφειροπουλος Νικόλαος, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Ζερβουδακης Π., ἔμπορος ἐν Μαγχεστρίᾳ	1878
Ζιφος Ἰωάννης, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1869
Ζιφος Θεμιστοκλῆς, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Ζιφος Μιλτιάδης, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Ζιφος Παῦλος, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Ζωγραφος Ξενοφῶν, ἰατρὸς ἐν Παρισίοις	1861
Ζωτου Στέφανος, ἐν Πανόρμῳ	1874

Η.

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Παϊάδης Στέφανος, ἔμπορος	1878
Πρωϊάδης Γεώργιος, ἔμπορος	1879

Θ.

Θεοδωρίδης Ἀθανάσιος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1879
Θωμίδης Ἀθανάσιος, ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1872

Ι

Ιακωβος, ἐπίσκοπος Ἀμριπόλεως	1875
Ιακωβου Ἰάκωβος, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1874
Ιακωβου Μιλτιάδης, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1872
Ιαλεμος Ὀδυσσεύς, δημοσιογράφος	1872
Ιωακειμ, μητροπολίτης Δέρκων	1874
Ιωακειμ, » Λήμνου	1874
Ιωαννιδης Εὐστάθιος, ἰατρός	1879
Ιωαννιδης Κωνσταντῖνος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Ιωάσαφ, ἱερωμένος ἐν Κ/πόλει	1874

Κ.

Καβουρ Σ., ἰατρὸς ἐν Αἴνῳ	1878
Καζανοβας Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Καζανοβας Παντελῆς, » »	1872
Καλβοκορεσσης Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Καλβοκορεσσης Ν. Ζ., λογιστὴς	1879
Καλλιαδης Κωνσταντῖνος, πρώην μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας	1861
Καλλιβουρτσης Πέτρος, ἰατρὸς	1871
Καλλινικος, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης	1875
Καλλινικος Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Καλφογλους Κ., ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1879
Καναλης Κ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Καναλης Ἀθανάσιος Π., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Καραβασιδης Ἰωάννης, διδάκτωρ τὰ νομικά	1876
Καραβελλας Τίτος, λόγιος ἐν Κ/πόλει	1879
Καραβοκυρος Μιλτιάδης, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1876
Καραθεοδωρη Ἀλέξανδρος πασσᾶς, πρώην ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν	1861
Καραθεοδωρη Ἀλέξανδρος Κ., Α' γραμματεὺς τῆς ἐν Βρυξέλλαις Ὀθ. Πρεσβείας	1874
Καραθεοδωρη Κωνσταντῖνος Στεφ., Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας	1867
Καραθεοδωρη Στέφανος, πρεσβευτικὸς τῆς Υ. Πύλης ἐν Βρυξέλλαις	1867
Καραθεοδωρη Τηλέμαχος, μηχανικὸς ἐν Κ/πόλει	1874
Καραπανος Κωνσταντῖνος, βουλευτής, μέλος ἀντεπιστέλλον τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθήναις	1862

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Καρατζας Πρίγκηψ Ι. Κ., πρεσβευτὴς τῆς Ὑψ. Πύλης ἐν Στοκχόλμῃ καὶ Χάγῃ	1879
Καροδιδης Ἰορδάνης, καθηγητὴς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ	1871
Καστελλης Ἰωάννης, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
Κατινακης Μιλτιάδης, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Κατσιγρας Θωμᾶς, ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1872
Κεπετζης Σταῦρος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
Κεσσισογλους Α., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Κεχαγια Καλλιόπη, διευθύντρια τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου ἐν Κ/πόλει	1875
Καλλιθης Ζήνων, ἀρχιτέκτων ἐν Κ/πόλει	1865
Κλουμασης Δ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1878
Κοκκωνης Δ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Κορτζης Πάνος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1879
Κορωνακης Π., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Κορωνιος Γ., τραπεζίτης ἐν Παρισίοις	1872
Κοσογανης Θεμιστοκλῆς, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1861
Κοτζαμπασης Γεώργιος, καπνέμπορος ἐν Ἀμισῷ	1875
Κουγιουμτζιαν Πετρὸς ἐρίνδης, διευθυντὴς τῶν δασῶν καὶ μεταλλείων	1872
Κουμαριανος Δημήτριος, διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος *ἡ Φιλαποίπολις* ἐν Φιλ/πόλει	1877
Κουματος Ἀνδρέας, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
Κουμπαρης Ἀριστείδης, διευθυντὴς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Μετεωρολογίου	1864
Κρικοτσος Ἰωάννης, μεσίτης ἐν Παρισίοις	1879
Κρικοτσος Νικόλαος, μεσίτης ἐν Παρισίοις	1864
Κρινος Κ., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Κρισεγγυος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1879
Κυμπριτης Δημήτριος, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1879
Κυριακοπουλος Ἐτεοκλῆς, διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος Phare du Bosphore	1872
Curtis Rev. C. G., πρεσβύτερος τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας Memorial Church ἐν Κ/πόλει	1871
Κωνστανταρας Χρ., κοσμηματοπώλης ἐν Κ/πόλει	1879
Κωνσταντινιδης Γεώργιος, ἀδαμαντοπώλης ἐν Κ/πόλει	1872
Κωνσταντινιδης Δημήτριος, ἀδαμαντοπώλης ἐν Κ/πόλει	1872
Κωνσταντινιδης πασσᾶς Ἀλέξανδρος, πρώην σύμβουλος τῆς νομαρχίας Θεσσαλονίκης	1872
Κωνσταντινιδης Χ'' Γεώργιος, κτηματίας ἐν Κ/πόλει	1861

Λ.

Λαζοπουλος Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Λατρης Γεώργιος, ἐμπορομπάλλικος ἐν Κ/πόλει	1871
Λρωντιας Σαπφώ, διευθύντρια τοῦ Παρθεναγωγείου *Παλλάδος* ἐν Κ/πόλει	1872
Λιανοπουλος Γεώργιος, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ καὶ Ἐμπορικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης	1873
Λιουμας Ἀπόστολος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1868
Λουτραρης Νικόλαος, καθηγητὴς	1879

Μ.

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Μαθιουδάκης Ἀλέξανδρος, διευθυντὴς τῆς Τραπέζης Ἠπειροθεσσαλίας ἐν Βώλῳ	1876
Μακρῆς Κωνσταντῖνος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1880
Μαλιάκας Ἀβράμ, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1877
Μαλλιάδης Δημήτριος, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1865
Μαλλιάδης Μ.	1878
Μαριάνος Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Μαστοράκης Ἀριστείδης	1879
Μαυρικος Ἰωάννης, στρατιωτικὸς ἰατρός	1879
Μαυρογένης Ἀλέξανδρος Σπ., Α' γραμματεὺς τῆς ἐν Μαδρίτῃ Ὀθωμ. Πρεσβείας	1870
Μαυρογένης Δημήτριος, ἔμπορος	1871
Μαυρογένης Σπυρίδων, ἀρχίατρος καὶ ἰδιαίτερος ἰατρὸς τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου	1861
Μαυρογορδατος Ἐλευθέριος	1876
Μαυρογορδατος Θεόδωρος Α., τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1872
Μαυρογορδατος Α. Φραγκούλης, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1874
Μαυρογορδατος Ἐμμανουὴλ, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1873
Μεγακης Ἀθανάσιος, μέγας Πρωτοσύγκελλος	1877
Μεθοδιος, πρόεδρος Διδυμοτείχου	1876
Μελανδινος Ἐμμανουὴλ, ἐν Κ/πόλει	1877
Μελανδινος Παναγιώτης, ἐμπορουπάλληλος ἐν Κ/πόλει	1880
Μενδωνιδης Σταῦρος, ἔμπορος ἐν Ἰσμαηλίῳ	1872
Μητσορας Κυριακός, ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1871
Μικελης Μ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1878
Μισαηλιδης Εὐαγγελινός, διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος ἡ Ἀνατολή	1872
Μιχαηλ Μιχὴλ Ν., ἔμπορος ἐν Θεσσαλονίκῃ	1870
Mizzi Lewis, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1873
Μομφιδιος Ἐμμανουὴλ, βιομήχανος	1879
Mordtmann Dr A. D., ἰατρός, μέλος τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου ἐν Κ/πόλει	1871
Mordtmann Jean, διερμηνεὺς τῆς Γερμανικῆς πρεσβείας ἐν Κ/πόλει	1872
Μουζαλας Π., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
Μουσικος Ἰωάννης, διδάσκαλος	1878
Μπαλιάδης Σταῦρος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1875
Μπαεσσας Ν. Γ., γενικὸς ἐλεγκτὴς τῆς Γενικῆς Ἑταιρίας τοῦ Ὀθωμ. Κράτους	1871
Μποστανης Παναγιώτης, ἔμπορος	1879
Μυκαρος Γ.	1873

Ν.

Χαουμ Ἀλέξανδρος, διδάκτωρ τῆς νομικῆς	1880
Νεγροποντης Ἰωάννης	1871
Νεγρης Νικόλαος, ἐν Ἀθήναις	1874
Νεμτσογλουτ Ζίστης, ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1874

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Νεοκοσμος Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1861
Νεοφυτος, μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως	1871
Νεοφυτος, μητροπολίτης Ἀαρίσσης	1874
Νικοδημος, μητροπολίτης Κυζίκου	1877
Νικοκαβουρας Σ. Α., καθηγητὴς	1871
Νικολαΐδης Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Ξάνθῃ	1873
Νικολαΐδης Δ., δημοσιογράφος	1878
Νικολαΐδης Ἰωάννης, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Νομικος Α., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Νοννοτης Λιμίλιος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1873

Ξ.

Ξανθοπουλος Δ., κτηματίας	1874
Ξανθος Γεώργιος, δικηγόρος	1878
Ξυδιας Δ., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Ξυδιας Θ., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879

Ο.

Θαυμπιαδης Δ., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Ομηρος Γ., τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1873
Ορφανουδακης Κωνσταντῖνος, καλλιτέχνης	1879

Π.

Παγουνης Ἰωάννης, διευθυντὴς τῆς ἐν Νεοχωρίῳ ἑλληνικῆς Σχολῆς τῶν ἀρρένων	1874
Παλλαμας Γρηγόριος, ἀρχιμανδρίτης, σχολάρχης τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς	1879
Πανας Ι., ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1872
Πανουργιας Κ., πρώην ὑποπρόξενος τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν Κ/πόλει	1878
Παντζειρης Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Παντζειρης Κωνσταντῖνος, ὑπάλληλος ἐν Κ/πόλει	1875
Παπαριος Κ., ἔμπορος	1865
Παπα Δανιὴλ, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
Παπα Θεοδόσιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1874
Παπαδοπουλος Δημήτριος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1871
Παπαρρουσης Πέτρος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1875
Παπης Τυρολέων, λογιστὴς τραπεζιτικοῦ καταστήματος	1874
Παρανικας Ματθαῖος, γυμνασιάρχης ἐν Σμύρνῃ	1862
Παρανικας Νικόλαος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1871
Παρηγορης Κ. Α., ἀρχιτέκτων ἐν Κ/πόλει	1872
Παρισης Γεώργιος, τραπεζίτης ἐν Ἀθήναις	1873
Πασπαλδης Ἀλέξανδρος, ἔμπορος	1870
Πασπαλδης Δημήτριος, τραπεζίτης	1861
Πασπαλδης Νικόλαος, ἔμπορος	1871

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Πασπατης Ἀλέξανδρος Γ., ἰατρός	1862
Παγαϊτης Ἀργύριος, ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1872
Pears Edwin, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1871
Περδικιδης Κυριακός, ἔμπορος	1871
Περσινακης Σπυρίδων, ἔμπορος ἐν Βράϊλᾳ	1880
Πηλαικας Ἀλέξανδρος, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Πιτιατελης Ν., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Πλατων Γρηγόριος, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Πολυκαρπος, ἱεροδιάκονος	1872
Πορφυριος, ἡγούμενος τοῦ Σιναϊτικοῦ μετοχίου	1874
Πρωιος Νικόλαος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1874
Πυλαδης Βασίλειος, λόγιος ἐν Κ/πόλει	1874

Ρ.

Ραζης Ἀλέξανδρος, διερμηνεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας ἐν Κ/πόλει	1875
Ραζης Ἀριστείδης, μηχανικὸς ἐν Κ/πόλει	1873
Ραλλης Ἀλέξανδρος Στεφ., τραπεζίτης	1872
Ραλλης Κωνσταντῖνος, ἐμποροϋπάλληλος ἐν Κ/πόλει	1875
Ραλλης Στέφανος, τραπεζίτης ἐν Παρισίοις	1863
Ραφαηλ Ἀλέξανδρος, ὑπάλληλος ἐν Κ/πόλει	1874
Ραφαηλ Ἐλευθέριος, δικηγόρος	1874
Ρεβελακης Δημοσθένης	1878
Ρεχιερης Α., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Ροσολυμος Ἀθανάσιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871

Σ.

Σαββας παπᾶς Ἰωάννης, πρώην ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐν Κ/πόλει	1861
Σαγραντης Ἰωάννης, ἔμπορος ἐν Ἀθήναις	1878
Σακελλαριδης Δ., ἐν Ἀλεξανδρείᾳ	1878
Σαλβαγος Κ., τραπεζίτης ἐν Παρισίοις	1878
Σαλτελης Θ., καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1875
Σαμαρτσιδης Χριστόφορος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1877
Σαπουντζης Ἀθανάσιος, ἔμπορος ἐν Βώλῳ	1872
Σαρακιωτης Βασίλειος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1865
Σαραϊνσκης Κωνσταντῖνος, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1868
Σαρσεντης Ἠλίας, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Σατραζαμης Σταῦρος, κυβερνητικὸς ὑπάλληλος	1879
Σγουτας Δημήτριος, τραπεζίτης ἐν Παρισίοις	1871
Σεβαστοπουλος Ζωρζῆς, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Σειτανιδης Γεώργιος, βιβλιοπώλης ἐν Κ/πόλει	1872
Σιδεροπουλος Ξενοφῶν Α., ἐν Κ/πόλει	1880
Σισμανογλους Ἰωάννης, τραπεζίτης	1873

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Σκαναβης Νικόλαος, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Σκαραμαγκας Ε., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Σκαραμαγκας Ἰωάννης, ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Σκαλβος Φώτιος, φαρμακοποιὸς ἐν Κ/πόλει	1879
Σκορδος Κωνσταντῖνος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1878
Σκουλουδης Στέφανος, τραπεζίτης ἐν Ἀθήναις	1871
Schroeder Paul, γενικὸς πρόξενος τῆς Γερμανίας ἐν Βηρυττῷ	1871
Σουβατζογλους Βασίλειος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1871
Σουγδουρης Π., ἐν Ῥοστοβίῳ	1879
Σουλιδης Νικόλαος, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1871
Σοφοκλης Γαβριὴλ, καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις	1861
Σπαθαρης Ἀνδρέας, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν Κ/πόλει	1874
Σπαναωνης Γ., ἐμποροϋπάλληλος	1874
Σταματιαδης Δημήτριος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1872
Σταματιαδης Νικόλαος, διδάκτωρ τῶν νομικῶν ἐν Σμύρνῃ	1878
Σταμογιαννης Ἀναστάσιος, ἔμπορος ἐν Σηλυβρίᾳ	1879
Σταυρακης Μαρῖνος, ἔμπορος	1879
Στεφανοβικ Παῦλος, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1875
Στογιαννοπουλος Εὐθύμιος, ἀρχιτέκτων	1879
Shaw William, ἐν Ἀθήναις	1872
Σωφρονιος, μητροπολίτης Ἰωαννίνων	1871

Τ.

Ταγης Ἀναστάσιος	1872
Ταγης Φίλιππος, καθηγητὴς ἐν Κ/πόλει	1875
Τamβακοπουλος, ταμίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου	1880
Τamβακος Ν. Δ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1863
Τανταλιδης Ἰωάννης, δημοσιογράφος ἐν Κ/πόλει	1875
Ταπεινος Ἐλευθέριτς, ἔμπορος	1872
Ταξης Βασίλειος, ἔμπορος	1871
Τετσης Γεώργιος, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις	1874
Τετσης Ἰωάννης, καθηγητὴς ἐν Γαλαζίῳ	1872
Τζετζης Ἰωάννης, καθηγητὴς ἐν Ἰωαννίνοις	1879
Τραχος Ἐμμανουὴλ, μαιεύτης ἐν Κ/πόλει	1870
Τσεραεντης Βελισσάριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Τσερωνης Κωνσταντῖνος, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1871
Τσικαλιωτης Στέφανος, ἔμπορος	1871
Τσιτσοπουλος Κωνσταντῖνος, κοσμηματοπώλης	1878
Τιρμαν Α., διδάσκαλος ἐν τῇ Γερμανοελβετικῇ Σχολῇ	1875

Υ.

Υπανδρευμενος Χαρείριος, ὑπάλληλος τῆς Ὑψ. Πύλης	1877

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ

W.

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Weisbach Augustin, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1873

Φ.

Φακαρος Μ., διερμηνεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου	1874
Φαμπιατος Ν., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Φεϊζη μπέης, πρόξενος τῆς Τουρκίας ἐν Τιφλίδι	1874
Φιλιος Δ., διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐν Ἀθήναις	1872
Φιλιποβιτς Δημήτριος, ὑπάλληλος τοῦ Αὐστρο-Οὐγγρικοῦ ταχυδρομείου	1872
Φραγκατος Μιχαήλ, δικηγόρος	1880
Φρυδας Ν., διευθυντὴς τοῦ ἐν Πέρᾳ Ἑλληνο-γαλλικοῦ Λυκείου	1874
Φωτιαδης Δ. Ν., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1876
Φωτιαδης Ν., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1861
Φωτιαδης Φώτιος, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1878

X.

Χανσον Η., τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει	1875
Χαραλαμπιδης Ν., δικαστὴς ἐν Κ/πόλει	1879
Χασιωτης Γεώργιος, λόγιος ἐν Παρισίοις	1869
Χατζη Χριστου Χρῆστος	1872
Heidenstam Oscar G. de, γραμματ. τῆς Σουηδ. καὶ Νορβηγικ. Πρεσβείας ἐν Κ/πόλει	1874
Χεαμης Μιχαήλ, φαρμακοποιὸς	1873
Χριστιδης Ἀναστάσιος, ἰατρὸς	1879
Χριστοφοριδης Θεμιστοκλῆς, πρόεδρος τοῦ κακουργιοδικείου ἐν Κ/πόλει	1875
Χριστοφοριδης Συμεών, ἰατρὸς ἐν Κ/πόλει	1876
Χρυσοβελωνης Ἀριστοτέλης, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
Χρυσοβελωνης Λεωνίδας, ἔμπορος ἐν Μαγχεστρίᾳ	1866
Χρυσοβελωνης Μιχαήλ, ἔμπορος ἐν Λιβερπούλῃ	1876
Χρυσολεων Ξενορῶν Ε	1880

Ψ.

Ψαχαροπουλος Κωνσταντῖνος, ταμίας τῆς Ῥωσσικῆς Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρ. ἐν Κ/πόλει	1875
Ψυχαρης Νικόλαος	1880

ΕΠΙΤΙΜΑ ΜΕΛΗ.

A.

Αρισταρχης Γρηγόριος, πρεσβευτὴς τῆς Ὑψ. Πύλης ἐν Ουασιγκτῶνι	1879
Αρισταρχης Ἰωάννης, πρώην πρεσβευτὴς τῆς Ὑψ. Πύλης ἐν Βερολίνῳ	1873
Αρμενης Βράϊλας, πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις	1864

B.

Βαλεττας Ἰωάννης, διευθυντὴς τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου	1874
Barthélémy Saint-Hilaire, μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας καὶ Γερουσιαστής	1871
Βαλλιανος Ἀνδρέας, ἔμπορος ἐν Μασσαλίᾳ	1871
Bancroft Georges, πρώην πρεσβευτὴς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Βερολίνῳ	1872
Βασιλειου Γεώργιος, ὑποδιοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος	1871
Βερναρδακης Δημήτριος, καθηγητὴς τῶν βασιλοπαίδων ἐν Ἀθήναις	1874
Βερναρδος Χ., ἰατρὸς ἐν Σμύρνῃ	1863
Blackie J. Stuart, καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ ἐν Ἐδιμβούργῳ Πανεπιστημίῳ	1868
Vogué Melchior Comte de, μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας, πρώην πρεσβευτής, ἐν Παρισίοις	1871
Boker, πρώην πρεσβευτὴς τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐνταῦθα, Washington.	1862
Bursian C., καθηγητὴς τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου	1870
Burnouf Emile, πρώην διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, ἐν Παρισίοις.	1867

Γ.

Gambetta Léon	1878
Gemma Adolfo, διευθυντὴς τοῦ Περιοδικοῦ *Revista*	1871
Gladstone William, πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας	1862

Δ.

Derby Lord	1876
Dumont Albert, μέλος ἀντεπιστέλλον τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας, διευθυντὴς τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, ἐν Παρισίοις	1868
Duruy Victor, μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας, πρώην ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἐν Παρισίοις	

Ε.

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Echstreïz, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Λειψίας καὶ γυμνασιάρχης τῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου	1879
Εδχεμ πασσᾶς, πρεσβευτὴς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐν Βιέννῃ	1865
Egger Emile, μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου ἐν Παρισίοις	
Eïchthal Gustave d', μέλος τῆς ἀσιατικῆς Ἑταιρίας ἐν Παρισίοις	1864
Elliot Sir G. Henri, πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας ἐν Βιέννῃ	1872
Ευστρατιαδης Π., ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Ἑλλάδι	1879

Ζ.

Zambaldi F., καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γραμμ. ἐν Βενετίᾳ	1872
Ζαππας Κωνσταντῖνος, κτηματίας ἐν Βροσθενίῳ	1874
Ζαριφης Γεώργιος, τραπεζίτης ἐν Παρισίοις	1863
Zichy Comte, πρώην πρεσβευτὴς τῆς Αὐστροουγγαρίας ἐν Κ/πόλει	1874
Ζωγραφος Χρηστάκης, τραπεζίτης ἐν Παρισίοις	1863

Ι.

Ignatieff, Général	1865
Ιστριας Δώρα	1868
Ιωακειμ Γ', Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης	1878
Jebb, καθηγητὴς ἐν Γλασκώβῃ	1878

Κ.

Καλλιγας Π., καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1871
Καστορχης Εὐθύμιος, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1871
Καφταντζογλους Α., ἀρχιτέκτων ἐν Ἀθήναις	1871
Κεμαλ πασσᾶς, γερουσιαστής, ὑπουργὸς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Οἴκου	1871
Keudell von, πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας ἐν Ῥώμῃ	1872
Christ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου	1870
Kirchhoff A., καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου	1872
Κοκκινος Ἐμμανουὴλ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1863
Κοντος Κ., καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1874
Κουμανουδης Στέφανος, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1863
Κουμουνδουρος Ἀλέξανδρος, πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος	1878
Κουντουριωτης Ἀνδρέας Γ., πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Κ/πόλει	1875
Curtius Ernest, καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου	1870
Chassang, γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Παρισίοις	1868
Christ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου	1870

Λ.

Λαμπρος Π., νομισματολόγος ἐν Ἀθήναις	1871
Lesseps Ferdinand de, ἐν Παρισίοις	1865

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Lévêque Charles, μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας, καθηγητὴς ἐν τῷ Collège de France, ἐν Παρισίοις	1866
Λιβαδας Θεαγένης, λόγιος ἐν Βιέννῃ	1874
Ludolff Comte, πρώην πρεσβευτὴς τῆς Αὐστροουγγαρίας ἐν Κ/πόλει	1872
Lyons Lord, πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας ἐν Παρισίοις	1865

Μ.

Μαυροκορδατος Ν., πρόεδρος τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου	1864
Μητσοπουλος Ἡρακλῆς, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1873
Miller Emmanuel, μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας, καθηγητὴς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν νεωτέρων ἀνατολικῶν γλωσσῶν	1863
Morris Joy, πρώην πρεσβευτὴς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Κ/πόλει	1865
Μουνιφ πασσᾶς	1865

Ο.

Οικονομιδης Ἰωάννης, πρώην γραμματεὺς τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων	1873
Ορφανιδης Θεόδωρος, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1867

Π.

Παλλης Α., καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1872
Πανταζης Δ., τμηματάρχης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας ἐν Ἀθήναις	1872
Πανταζιδης Ἰωάννης, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1874
Παπαρρηγοπουλος Κ., καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1879
Perrot Georges, μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας, ἐν Παρισίοις	1874
Πετρος Β', Αὐτοκράτωρ τῆς Βραζιλίας	1873
Πρετεντερης Χ., καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1871

Ρ.

Ραγκαβης Ἀλέξανδρος, πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνῳ	1863
Ραλλης Γ., καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου	1869
René Briant, βιβλιοφύλαξ τῆς ἐν Παρισίοις Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας	1876
Ρενιερης Μ., διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος	1864
Rossignol J. P., μέλος τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας	1864

Σ.

Savfet πασσᾶς, πρώην μέγας Βεζίρης, γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν ὑπουργείων	1871
Σαΐτ Πασσᾶς, πρωθυπουργός	1879
Σαριπολος Νικόλαος, μέλος τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Συλλόγου τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου	1861
Schmidt Bernard	1870
Schmidt Moritz, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἰένῃ Πανεπιστημίου	1871

Ἔτος ἐκλογῆς.

STILLFRIED d'Alcantara, Dr Comte R., τελετάρχης τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας 1874

T.

THUROT Charles, μέλος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γαλλίας ἐν Παρισίοις..... 1873
ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ Χαρίλαος, πρωθυπουργὸς ἐν Ἀθήναις..... 1878
TUCKERMAN Charles, πρώην πρέσβευτὴς τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Κ/πόλει. 1873

Υ.

ΥΦΑΝΤΗΣ Γρηγόριος, πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βιέννῃ..... 1874

V.

VOGUÉ Melchior de, μέλος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γαλλίας, πρώην πρεσβευτὴς, ἐν Παρισίοις..... 1871

W.

WADDINGTON W. Henry, μέλος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γαλλίας, γερουσ. ἐν Παρισίοις. 1878
WEIL Henri, καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν Παρισίοις..... 1867
WERTHER Baron von, πρώην πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας ἐν Κ/πόλει..... 1875
WIESELER Friedrich, καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Γοτίγγης..... 1873
WITTE Baron de, μέλος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γαλλίας, ἐν Παρισίοις..... 1876

Φ.

FABRI..... 1878
ΦΙΛΗΜΩΝ Τιμολέων, ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς..... 1879
ΦΙΛΙΠΠΟΦ, στρατηγὸς ἐν Ρωσσίᾳ 1878
FOURNIER Ch., πρώην πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐν Κ/πόλει..... 1878
ΦΡΕΑΡΙΤΗΣ Κωνσταντῖνος, καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου..... 1867

ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΑ ΜΕΛΗ.

A.

Ἔτος ἐκλογῆς.

ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ Τηλέμαχος, κτηματίας ἐν Κίῳ..... 1863
ΑΝΘΙΜΟΣ, μητροπολίτης Βελεγράδων..... 1868
ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ Λέανδρος, καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς..... 1863
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Β., καθηγητὴς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ..... 1872
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Δημήτριος, ἐν Κ/πόλει 1875
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Γ., σχολάρχης ἐν Κυδωνίαις..... 1876

B.

ΒΕΛΟΥΔΟΣ Ι., διευθυντὴς τῆς ἐν Βενετίᾳ Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης..... 1871
ΒΕΡΓΩΤΗΣ Παναγῆς, ἐν Κεφαλληνίᾳ..... 1878
BERTHERAND, γενικὸς γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀλγερίᾳ κλιματολογικῆς Ἑταιρίας.... 1870
ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ Ν. Νικήτας, δήμαρχος ἐν Ἀμοργῷ 1864
ΒΛΑΧΟΣ Ἄγγελος, τμηματάρχης ἐν τῷ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργ. τῆς Ἑλλάδος. 1870
ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ Ἀλέξανδρος, δημοσιογράφος ἐν Τεργίστῃ 1879
ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ Ἀναστάσιος..... 1879

Γ.

GEBHARDT W., ἀρχαιολόγος ἐν Γοτίγγῃ..... 1873
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Ν., ἰατρὸς ἐν Βώλῳ 1863
GIDEL Charles A., proviseur τοῦ λυκαίου Louis-le-Grand, ἐν Παρισίοις..... 1867
ΓΡΗΓΟΡΑΣ Γερμανός..... 1863
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Α., καθηγητὴς..... 1864

Δ.

ΔΑΜΩΝ Δ., ἰατρός..... 1872
ΔΕΚΙΓΑΛΑΛΑΣ Ι., ἰατρὸς ἐν Νάξῳ..... 1864
ΔΕΣΤΟΥΝΗΣ Γ., καθηγητὴς τῆς ἑλλ. γλώσσης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Πετρουπόλεως 1876
ΔΕΦΝΕΡ Μιχαὴλ, ὑφηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐν Ἀθήναις..... 1875
ΔΗΜΗΤΣΑΣ Κ., ἰατρὸς ἐν Ἀδριανουπόλει..... 1871
DOZON Auguste, πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Θεσσαλονίκῃ..... 1872

Η.

	Έτος ἐκλογῆς.
Παιλλης Λεωνίδας καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις	1873

Θ.

Θεοδωριδης Κ., ἔμπορος ἐν Ῥαιδεστῷ	1870
Θερειανος Διονύσιος, δημοσιογράφος ἐν Τεργέστῃ	1863

Ι.

Ιωαννιδης Ἐμμανουήλ, καθηγητὴς ἐν Ἀμοργῷ	1861
Ιωαννιδης Σάββας, πρώην διδάσκαλος ἐν Τραπεζοῦντι	1870
Ιωαννιδης Σεραπίων, καθηγητὴς ἐν Καισαρείᾳ	1863

Κ.

Caillemer Exupère, πρύτανις τῆς νομικῆς Σχολῆς Λουγδούνου	1870
Κοεν, συντάκτης τῶν *Ἰσραηλιτικῶν Χρονικῶν* ἐν Κερκύρᾳ	1863
Κοσμιδης Κυριακός, ἔμπορος ἐν Πτολεμαΐδι	1863
Κουπτωρης Παναγιώτης	1864
Coussemaker Arthur, νομικὸς ἐν Αἴῃ	1870
Κριτικιδης Ἐμμανουήλ, ἰατρὸς ἐν Σύρῳ	1870
Κρινος Δ., φαρμακοποιὸς ἐν Ἀθήναις	1865
Queux de Saint-Hilaire marquis de, λόγιος ἐν Παρισίοις	1867
Chiari Chevalier Gérard de	1872
Κυριακιδης Κ., πρώην σχολάρχης τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Ἑλληνικῆς Σχολῆς	1864
Κωλλιατσος Σωκράτης, πρώην διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Ῥιζαρείου Σχολῆς	1878
Κωνσταντινιδης Γ., διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐν Ἀθήναις	1876

Λ.

Λαμπριδης Ἰωάννης, ἰατρὸς ἐν Ἰωαννίνοις	1874
Λεβιδης Δ. Ν., δικηγόρος, πρώην πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ ἐν Ἀθήναις	1872
Legrand Emile, προγυμναστὴς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν νεωτέρων ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Παρισίοις	1870
Leonardi Giovanni, φαρμακοποιὸς ἐν Κερκύρᾳ	1871
Λιμνιος Ν., ἰατρὸς ἐν Ἀρτάκῃ	1872
Λυκουδης Ἐμμανουήλ, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις	1874

Μ.

Μαμουκας Ἀνδρέας, γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλλάδος	1878
Μαναρης Σπυρίδων, γυμνασιάρχης ἐν Ἀθήναις	1863
Μανδρας Γρηγόριος, ἔμπορος ἐν Μυτιλήνῃ	1873
Ματσανος Γ., καθηγητὴς ἐν τῇ Ζωσιμαίᾳ Σχολῇ ἐν Ἰωαννίνοις	1872

	Έτος ἐκλογῆς.
Montani Pierre	1866
Μορδος Σαμουήλ, δημοσιογράφος ἐν Κερκύρᾳ	1864
Μυριανθευς Ἱερώνυμος, ἐφημέριος τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας	1872

Ν.

Ναχαμουλης Ἰωσήφ, δημοσιογράφος ἐν Κερκύρᾳ	1864
Νεροντσος Τάσος, ἰατρός, διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου	1875

Ξ.

Ξανθοπουλος Κωνσταντῖνος, καθηγητής	1863

Ο.

Οικονομου Παναγιώτης, διευθυντὴς ἰδιωτικῆς Σχολῆς ἐν Κερκύρᾳ	1868

Π.

Παπαγεωργιου Γ., διδάσκαλος ἐν Ἄρτῃ	1872
Παπαδοπουλος Μ., ἰατρὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ	1863
Παπαδοπουλος Χρῆστος, λόγιος	1864
Παπαζογλους Κλεάνθης, λόγιος ἐν Βραΐλᾳ	1871
Πετριδης Ἀθανάσιος, σχολάρχης ἐν Κυπαρισσίᾳ	1864
Πιερίδης Δ., λόγιος ἐν Κύπρῳ	1871
Πινιατωρος Γεράσιμος	1878
Πολιτης Ν. Γ., λόγιος ἐν Ἀθήναις	1878

Ρ.

Ραγκαβης Ρ. Ἀλέξιος, ὑπάλληλος τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείου τῆς Ἑλλάδος	1870
Ραλλης Ν., ἰατρὸς ἐν Περγάμῳ	1872
Ραμμος Ι., σχολάρχης Ἄρτης	1864
Ρωμανος Ἰωάννης, καθηγητὴς ἐν Κερκύρᾳ	1874

Σ.

Σαθας Κωνσταντῖνος, μεσαιωνοδίφης ἐν Παρισίοις	1868
Σαρρος Στέφανος, ἰατρὸς ἐν Βουκουρεστίῳ	1874
Σκορδελης Βλάσιος, καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις	1868
Σκυλισσης Ι., δημοσιογράφος ἐν Ἀθήναις	1863
Σταματιαδης Ἐπαμεινώνδας, διευθυντὴς τοῦ ἡγεμονικοῦ γραφείου ἐν Σάμῳ	1867
Schliemann Ἑλλὴν, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐν Ἀθήναις	1871
Σκορτσανιτης Δ., πρώην σχολάρχης ἐν Ἄρτῃ	1871

Τ.

Τριανταφυλλιδης Κ., καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Βενετίᾳ	1872

	Ἔτος ἐκλογῆς.
Τριανταφυλλίδης Ν.	1863
Τσαπαρας Π., γυμνασιάρχης ἐν Κερκύρᾳ	1876

V.

Veidner André, καθηγητὴς ἐν Μαγδεμβούργῳ	1872

Φ.

Φιλαδελφευς Χ. Ν., τυπογράφος ἐν Ἀθήναις	1864
Freshfield Edwin, ἐν Λονδίνῳ	1877

X.

Χασιώτης Δ., ἰατρὸς ἐν Ἰωαννίνοις	1874
Hirschfeld Gustave, καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Καινιγσβέργῃ	1873
Χρονίδης Κ., λόγιος ἐν Ἀδριανουπόλει	1863

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ.

Χρ. Ζωγραφος.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ.

Γεωργιος Ζαριφης.
Μενελαος Νεγροποντης.
† Ευανθια Θεοφιλιδου.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΩΡΗΤΑΙ.

Κωνσταντινος Καραπανος.
Το εν Αθηναις Εθνικον Πανεπιστημιον.
Γεωργιος Κορωνιος.
Στεφανος Ραλλης.
† Αντωνιος Βλαστος.
† Παντιας Σεκιαρης.

ΔΩΡΗΤΑΙ.

Αυτοκρατορικη Θωμανικη Τραπεζα.
Γενικη Εταιρια του Θωμανικου κρατους.
Το εν Αθηναις Υπουργειον της Δημοσιας Εκπαιδευσεως.
Ο εν Αθηναις προς διαδοσιν των Ελληνικων Γραμματων Συλλογος.
Ζαννης Στεφανοβικ.
Ανδρεας Βαλλιανος.
Αυστροτουρκικη Πιστωσις.
† Κωνσταντινος Δοσιος.
Θεοδ. Α. Μαυρογορδατος.
† Κωνσταντινος Ξενοκρατης.
Βασιλειος Σουβατζογλους.
Θ. και Β. Σουβατζογλους και Σ/α.
Αλεξανδρος Σεβαστοπουλος.
Ανδρεας Συγγρος.
Στεφανος Σκουλουδης.
Ανάστ. Ψαϊστιδης.
† Αρχιμανδριτης Ανανιας Βατοπαιδινος.
Ζηνων Καλλιανθης.
Εμμανουηλ Σπιθακης.
Αδελφοι Αντωνιαδαι.
† Σ. Αρχιγενης, ἰατρός.
Στεφανος Π. Σκυλιτσης.
Υιοι Σεβαστοπουλου.
Γεωργιος Ζαφειροπουλος.
Γρηγοριος Κουππας.
Κωνσταντινος Παιασκος.
Κωνσταντινος Ζαππας.

ΠΡΟΕΔ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Στεφανος Καραθεοδωρη . . .	1861—62
Πετρος Ζανος	1862—63
Ηρ. Βασιαδης	1863
Σπ. Μαυρογενης	1863—64
Αα. Γ. Πασπατης	1864—65
Σπ. Μαυρογενης	1865—66
Κ. Καραθεοδωρη	1866—67
Ξεν. Ζωγραφος	1867—68
Ηρ. Βασιαδης	1868—69
Ιουλιος Μιλιγγεν	1869—70
Σταυρ. Αριστάρχης	1870—71
Κ. Καραπανος	1871—72
Κ. Καραπανος	1872—73
Ηρ. Βασιαδης	1873—74
Ηρ. Βασιαδης	1874—75
Αα. Γ. Πασπατης	1875—76
Ιω. Αριστοκλης	1876—77
Ιω. Αριστοκλης	1877—78
Θα. Ιαλεμος	1878—79
Αα. Πασπατης	1879—80

ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1879—80.

Πρόεδρος	Αλεξ. Πασπατης.
Ἀντιπρόεδροι	I. Ζιφος. / A. Mordtmann.
Γεν. Γραμματεὺς . . .	Δ. Ευθυβουλης.
Εἰδ. Γραμματεὺς . . .	I. Μουσικος.
Ταμίας	N. Βαμβακης.
Βιβλιοφύλαξ	Θ. Σακτελης.

ΜΕΛΗ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

κατὰ τὸ ἔτος 1879—80.

Α'. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ.

1. Βασιλαδης Προκλης.
2. Θεοδωριδης Αθανασιος.
3. Ιλλεμος Οδυσσευς.
4. Καλλιαδης Κωνστ.
5. Λιουμας Α.
6. Λουτραρης Ν.
7. Μαλλιακας Αβρ.
8. Παρανικας Ν.
9. Σαλτελης Θ.
10. Σαμαρτσιδης Χριστοφορος.
11. Χατζηχριστου Χριστος.

Β'. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ.

1. Αθηνογενης Γ.
2. Ακατος Ν.
3. Βαλλιανος Β.
4. Βασσαμος Ι.
5. Βελλογιαννης Μ.
6. Γκιων Ι.
7. Ιακωβου Ιακωβος.
8. Κοσουδης Θ.
9. Κρικοτσος Ιωαννης.
10. Μαυρογορδατος Φραγκουδης Α.
11. Νεγροπουντης Μενελαος.
12. Παρισης Γ.
13. Σαρακιωτης Βασιλειος.
14. Σουβατζογλους Β.
15. Ταμβακος Δ.

Γ'. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ.

1. Αριστάρχης Στ.
2. Καραθεοδωρη Κ. Στ.
3. Mordtmann A. (πατήρ).
4. Mordtmann A. (υἱοί).
5. Mordtmann J. (υἱοί).
6. Πασπατης Αλ.
7. Περδικιδης Κυριακος.
8. Schroeder Paul.

Δ'. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ.

1. Δεπαστας Ν.
2. Ευθυβουλης.
3. Θεοδωριδης Αθανασιος.
4. Ιλλεμος Οδ.
5. Καραβασιλης Ιω.
6. Λουτραρης Ν.
7. Μαλλιακας Αβρ.
8. Μουσικος Ι.

Ε'. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ.

1. Βασιλαδης Ηρ.
2. Δημητριαδης Αθ.
3. Λιουμας Αποστολος.
4. Μαλλιακας Αβρ.
5. Μαστορακης Ιω.
6. Νοννοττης Αιμ.
7. Σαλτελης Θ.
8. Ταγης Α.
9. Φρυδας Ν.
10. Χατζηχριστου Χριστος.

ΣΤ'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ.

1. Αριστάρχης Στ.
2. Δημητριαδης Γεωργιος.
3. Ιακωβου Μιλτ.
4. Ιλλεμος Θα.
5. Καραβασιλης Ι.
6. Καραθεοδωρη Κ. Στ.
7. Καραθεοδωρη Τηλεμαχος.
8. Μαλλιαδης Δ.
9. Σταματιαδης Δ.
10. Synvet Αι.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

τῆς Ὀργανοθήκης.

Α. Σπαθαρης.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν

Κ. Περδικιδης.

0

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΑΠΟ ΜΑΪΟΥ 1879 ΜΕΧΡΙ ΜΑΪΟΥ 1880. ΤΟΜΟΣ ΙΔ'.

ΒΙΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΧΟΙΝΑ.

('Ανεγνώσθη ἐν τῇ ΦΟΛ' Συνεδριάσει).

Ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ ἰατροῦ Ἀλεξάνδρου Σχοινᾶ ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἀπώλεσεν ἓν ἐκ τῶν ἐπισήμων αὐτοῦ μελῶν καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις τὸν περιώνυμον μαιευτῆρα καὶ ἀντιλήπτορα τῶν ἐν ὠδῖναις καὶ λύπαις τικτουσῶν. Ἐπὶ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη, καθ' ἃ νυχθημερὸν μετῆρχετο τὸ εὐεργετικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, δύω ὅλαι γενεαὶ ἐπωφελήθησαν ἐκ τῶν εἰδικῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας αὐτοῦ. Πάμπολλαι γυναῖκες εἰσέτι εὐλογοῦσι τὸ ὄνομα τοῦ Σχοινᾶ, καθότι μέγα μέρος τοῦ ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας νῦν πληθυσμοῦ τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἔρρηξαν τὴν πρώτην γενέθλιον κραυγὴν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅπως ἐκτιμήσῃ τις ἀποχρώντως τὰς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσίας του καὶ τὸ ἐλατήριον τῆς εὐρείας αὐτοῦ φήμης ἐν τῇ Ἀνατολῇ, πρέπει νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν καὶ νεανικὸν αὐτοῦ βίον, ἔνθα διορᾶται συνήθως ἡ μέλλουσα πορεία καὶ ἀποκατάστασις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ὁ Ἀλέξανδρος Δημητρίου Σχοινᾶς ἐγεννήθη τῇ 2 Ἰουνίου 1810 ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ, ἔνθα οἱ γονεῖς αὐτοῦ μετὰ τῶν εὐπορωτέρων οἰκογενειῶν τοῦ Φαναρίου μετῴκουν συνήθως πρὸς ἀναψυχήν, ἵνα ἐν τῇ μοναξίᾳ τῆς ἐξοχῆς, μακρὰν τῶν ἐπιφόβων κυρίων των Γενιτσάρων, διάγωσιν ἐπί τινας μῆνας τοῦ θέρους τοὐλάχιστον ὁπωσοῦν ἐλεύθερον καὶ ἄνετον βίον. Μέχρι τοῦ 1821 ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ ἐμαθήτευεν ὁ Ἀλέξανδρος ὑπὸ οἰκιακὸν διδάσκαλον, ὅστις, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν τότε παιδαγωγῶν, ἄξεστος τὰ ἤθη καὶ βάναυσος ὑπάρχων, ἐπεσπάσατο ἀπίχθειαν καὶ περιφρόνησιν μᾶλλον, ἢ τὴν συμπάθειαν καὶ εὐγνώμονα μνήμην τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ. Ὑπὸ τοιοῦτον ὁδηγὸν ἐνδεικτεὶς γενόμενος ὁ παῖς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μάθῃ κατ' οἶκον, εἰμὴ ἁπλῆν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Ἀλλ' ἡ λαίλαψ τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνεγερσίας, βαρεῖα ἐπισκήψασα τότε ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἐπήνεγκεν ἀλλοίωσιν καὶ εἰς τὸν ἥρεμον βίον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατέχοντες ἐπίσημον κοινωνικὴν θέσιν ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Φαναρίου, καὶ ὑποβλεπόμενοι ὑπὸ τῶν κρατούντων, ὡς μετασχόντες δῆθεν τῶν ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, δὲν ἠδύναντο νὰ διαμείνωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνεπηρέαστοι. Ὅθεν πρῶτον αὐτῶν μέλημα ὑπῆρξε νὰ ἀποπέμψωσιν τὸν υἱὸν αὐτῶν, καὶ τοι μόνον καὶ περιλημέ-

νον, μετημφιεσμένον, εἰς Ὀδησσόν, ὅπου καὶ ἡ λοιπὴ οἰκογένεια κατέφυγεν ἀκολούθως. Ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἦνθει ἡ Ἑλληνεμπορικὴ Σχολή, ἧς προίστατο ὁ Βαρδαλάχος, καὶ ἔνθα ἐδίδασκεν ὁ Γενναδίος, περιώνυμοι φωστῆρες τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ. Ὑπὸ τοιούτους διδασκάλους δὲν ἐβράδυναν νὰ ἀναπτυχθῶσι τὰ φυσικὰ προτερήματα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἡ ὀξύνοια, τὸ φιλότιμον καὶ φιλόπρωτον διεκρίνοντο μεταξὺ τῶν συνταξιωτῶν αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀπαγγελία τῶν θεμάτων, ἅτινα συνέταττε διὰ τοὺς δημοσίους διαγωνισμούς, προύκάλει τὸν θαυμασμὸν τῶν τε διδασκάλων καὶ τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ.

Διανύσας ὑπὸ τοσοῦτον αἰσίους οἰωνοὺς τὰς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐμπορικῇ Σχολῇ σπουδὰς αὐτοῦ, προσῆλθεν ἑπομένως ὡς οἰκότροφος εἰς τὸ ἐν Ὀδησσῷ Γαλλικὸν Λύκειον, ἐν ᾧ ἐξεπαιδεύοντο τὰ τέκνα τῆς ὑψηλοτέρας ῥωσσικῆς ἀριστοκρατίας· αὐτόθι δὲν ἔλλειψε νὰ διαπρέψῃ ἐπίσης, λαβὼν τὰ ἀριστεῖα, καὶ διακριθεὶς ὡς νοημονέστερος παρὰ τοῖς ὁμοτίμοις αὐτοῦ. Ὅτε δὲ κατὰ τὸ 1831 ἔτος, διελθὼν πάντα τὰ ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδασκόμενα μαθήματα ἔλαβε τὸ ἀπολυτήριον πτυχίον ἀριστεύσαντος μαθητοῦ, ἠθέλησε νὰ τραπῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς, καὶ πρὸς τοῦτο ἐξελιπάρει ἐκθύμως τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅπως τῷ ἐπιτρέψῃ ἵνα ἀπέλθῃ εἰς Εὐρώπην. Ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦτο τὸ μόνον ἄρρεν τέκνον τῆς οἰκογενείας, ἵνα μὴ ἐκτεθῇ εἰς πολυειδεῖς κινδύνους, νέος καὶ ἄπειρος εἰσέτι, ἀποδημῶν μακρὰν τῆς πατρικῆς ἐπιβλέψεως καὶ μερίμνης, εἴτε διὰ λόγους οἰκονομικούς, ἐκώφευεν εἰς τὴν ἐπίμονον ταύτην αἴτησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν προέτρεπε νὰ ἐπιδοθῇ κάλλιον εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον. Ὁ ζῆλος ὅμως τοῦ Ἀλεξάνδρου δι' ἐπιστημονικὰς σπουδάς, ἐφ' ὅσον ἀπήντα προσκόμματα, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπετείνετο, ὥστε ἐνόησε βαρέως καὶ διέτρεξε κίνδυνον ἡ ζωὴ αὐτοῦ, δι' ὅπερ ἐπιεθανεγκάσθησαν οἱ γονεῖς του νὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ υἱοῦ, ὑποσχεθέντες νὰ διευκολύνωσι τὰ πρὸς ἀναχώρησιν μέσα μετὰ τὴν πλήρη αὐτοῦ ἀνάρρωσιν.

Ἡ Ἰατρικὴ Σχολὴ τῆς ἐν Γαλλίᾳ πόλεως Montpellier ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἔχαιρε φήμην εὐρεῖαν ἕνεκα τῶν περιωνύμων αὐτῆς καθηγητῶν, ὅθεν ἐπροτιμήθη ὑπὸ τοῦ πατρός του ἰδίως ὡς ἁρμοδιωτέρα διαμονὴ διὰ τὸν ξένον σπουδαστήν, ἔνθα ὁ νέος δὲν θὰ ἐξετίθετο εἰς τοσούτους περισπασμοὺς καὶ ἠθικοὺς κινδύνους, ὅσον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Γαλλίας. Ἐν ἔτει 1831 λοιπὸν ἀνεχώρησε διὰ Montpellier καὶ κατὰ Σεπτέμβριον μῆνα τοῦ ἰδίου ἔτους, συνεπείᾳ ἐγγράφου αἰτήσεώς του, ἐξετασθεὶς ἐν τακτικῇ συνεδριάσει τῶν καθηγητῶν ἔλαβε πτυχίον γυμνασιακοῦ ἀπολυτηρίου (Bachelier ès lettres), κατὰ δὲ τὸν ἑφεξῆς Νοέμβριον ἤρξατο νὰ σπουδάζῃ τακτικῶς τὴν ἰατρικήν. Τῷ 1834 συναγωνισθεὶς μετὰ 42 ἑτέρων ἀνηγορεύθη πρῶτος τῶν σπουδαστῶν τῆς πρακτικῆς σχολῆς τῆς ἀνατομίας καὶ τῶν χειρουργικῶν ἐγχειρήσεων, διεκρίθη δὲ τοσοῦτον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὰς προόδους αὐτοῦ, ὥστε ἠξιώθη τοῦ βραβείου, δι' οὗ ἐπὶ δεκαετίαν ὁ ἀγωνοθέτης Parcour ἐγέραιρε τοὺς τρεῖς ἀριστεύσαντας μαθητὰς τῆς ἰατρικῆς, Παρισίων, Στρασβούργου, καὶ Montpellier. Τῷ 1834 ὑπέστη τὴν πρώτην του ἐξέτασιν εἰς τὰ μαθήματα τῆς ἰατρικῆς, τὸ δὲ ἐπιὸν ἔτος, τὰς τρεῖς ἀκολούθους ἐξετάσεις. Κατὰ τὸ 1836 συναγωνισθεὶς εἰς Λυὼν μετὰ 32 ἑτέρων σπουδαστῶν ὠνομάσθη ἐσωτερικὸς βοηθὸς ἐν τῷ νοσοκομείῳ Hôtel Dieu, καὶ ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ Pe[2]trequin, μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας παρὰ τῷ ἀρχιχειρούργῳ Bonnet. Τῷ 1838 ἐπροβιβάσθη εἰς τὸν βαθμὸν πρωτεύοντος τῶν ἐν τῷ αὐτῷ νοσοκομείῳ βοηθῶν, τὸ δὲ ἑφεξῆς ἔτος 1839 μετέβη ὑπὸ τὸν τίτλον ἐπίσης πρώτου τῶν βοηθῶν εἰς τὸ νοσοκομεῖον La Charité. Ἐν ἀμφοτέροις δὲ τούτοις τοῖς νοσοκομείοις κατέγινεν εἰδικῶς εἰς τὸν κλάδον τῆς μαιευτικῆς.

Μετὰ τὸ λαμπρὸν τοῦτο στάδιον ἰατρικῶν σπουδῶν τῇ 14 Αὐγούστου 1841 ἔδωκε τὴν πίμπτην καὶ τελευταίαν τῶν ἐξετάσεών του, καὶ ὑποστηρίξας μεθ' ἱκανότητος καὶ ἐπιτυχίας τὴν θέσιν του ἔλαβε τὸν βαθμὸν *supérieurement satisfait* μετὰ τοῦ τίτλου Διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα διετέλει ἰατρὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου μέχρι τοῦ 1854, ὅτε τῷ ἀπενεμήθη τὸ παράσημον ἱππότου τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος. Τῷ δὲ 1863 ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διὰ τὰς ἐθνωφελεῖς ὑπηρεσίας του μὲ τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος. Κατὰ τὸ 1857 ἐγένετο μέλος τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τῷ 1862 μετὰ τοῦ κ. Πασπάτη καὶ ἄλλων συναδέλφων του συνειργάσθη πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἐν Σταυροδρομίῳ, καὶ ὑπηρέτησεν ἐπὶ τριετίαν ἄπαξ, μετὰ δέ τινα καιρὸν πάλιν, ὑπηρέτησεν ἑτέρα δύω ἔτη τὴν ἀδελφότητα,

προσφέρων ἑαυτὸν ἀείποτε ἀφειδῶς εἰς τὰς προσκλήσεις καὶ ἀνάγκας τῶν ἐνδεῶν. Τῷ 1877 διωρίσθη μαιευτὴρ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀνακτόρων. Τῷ δὲ 1878 ἐτιμήθη μὲ παράσημον ταξιάρχου τοῦ Μετζιτιέ.

Τοιοῦτος ὑπῆρξε, κύριοι, ἐν συνόψει σκιαγραφούμενος ὁ δημόσιος βίος τοῦ ἀοιδίμου ἰατροῦ Σχοινᾶ, οὗτινος τὴν μνήμην ἐκτιμῶντες ἠθελήσατε δι' ἐμοῦ νὰ ἐκδηλώσητε τὴν ὑμετέραν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν πρὸς τὸ ἀρχαῖον τοῦτο μέλος τοῦ Συλλόγου.

Περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου καὶ τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν τοῦ ἀνδρὸς ἀρκεῖ νὰ μνημονεύσωμεν τὴν ἔξοχον αὐταπάρνησιν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ συγγενῶν, ὅτι διετέλεσεν ἄγαμος ἵνα περιθάλψῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ τοὺς ἐνδεεστέρους τῶν οἰκείων αὐτοῦ, καὶ οὕτω, δίκην καιομένου κηροῦ, ἄλλοις ὑπηρετῶν ὁ ἀοίδιμος ἀνηλίσκετο.

Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἦσαν πολυώδυνον μαρτύριον, καὶ ἐν τοσούτῳ ἐπωφελούμενος ὑπὸ διαλειμμάτων σχετικῆς ἀνέσεως ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἀλγηδόνων, ἐσχεδίαζεν ἀείποτε ἔργα εὐποιίας πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ. Εἰς ἔνδειξιν δὲ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν τιμήσασαν αὐτὸν πατρίδα ἐκληροδότησεν τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὴν πολύτιμον συλλογὴν τῶν μαιευτικῶν ὀργάνων αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἐπισφραγίσας διὰ τῆς τελευταίας ταύτης πράξεως τὸ βιωτικὸν στάδιον κοινωφελοῦς πολίτου, συγγενοῦς φιλοστόργου καὶ ἀκραιφνοῦς πατριώτου.

Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΒΙΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.

('Ανεγνώσθη ἐν τῇ ΦΟΓ' Συνεδριάσει).

Εἴμαρτό μοι ἄρα τοῦ γερουσιαστοῦ, τοῦ πολυμαθοῦς καὶ ὑτηρεσιοῦ καθηγητοῦ, τοῦ ἀτρομήτου καὶ ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ ἡγητῆρος τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν ἐν τοῖς χειρουργικοῖς, τοῦ φιλογενοῦς, εὐρυστέρνου, τοῦ φιλανθρώπου ἀκέστορος, τοῦ ἀρχαίου συνήθους καὶ εἰλικρινοῦς φίλου, συναδέλφου καὶ τοῦ ξυμπάσης τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης διδάκτορος, Κωνσταντίνου τοῦ Καραθεοδωρῆ, πενιχρὸν καὶ ἀπέριττον βιογράφον γενέσθαι ἐν τῷ σεμνῷ τούτῳ ὁμίλῳ καὶ τῷ ἁγλαῷ ναῷ τῶν πάλαι ποτὲ ὀργάδων Ἑλληνίδων Μουσῶν, τῷ ἐμοί, ψηφίσματι[1] ἀναντιρρήτῳ τοῦ Ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου Σταύρου τοῦ Ἀριστάρχου, πρωτοβούλως προτείναντος, ἐπιτρέψαντι, πολλῷ τῶν ἐμῶν ἀσθενῶν δυνάμεων κρείττω μέν, ἀντάξια δὲ τοῦ τοιούτου ἔργα εὐποιίας πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ. Εἰς ἔνδειξιν δὲ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν τιμήσασαν αὐτὸν πατρίδα ἐκληροδότησεν τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὴν πολύτιμον συλλογὴν τῶν μαιευτικῶν ὀργάνων αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἐπισφραγίσας διὰ τῆς τελευταίας ταύτης πράξεως τὸ βιωτικὸν στάδιον κοινωφελοῦς πολίτου, συγγενοῦς φιλοστόργου καὶ ἀκραιφνοῦς πατριώτου.

Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

---

1) Τὸ δὲ ψήφισμα ἔχει οὕτω: «Προέδρου ὄντος »Ἀλεξάνδρου Πασπάτη, Πυανεψιῶνος δευτέρᾳ ἐπ' εἰ»κάδι Σταῦρος Ἀριστάρχης Βυζάντιος εἶπεν· Ἐπειδὴ »Κωνσταντῖνος ὁ Καραθεοδωρῆ ἐπὶ πεντηκονταε»τίαν ὅλην πολύτιμος καὶ φιλάνθρωπος μύστης τῆς »ἰατρικῆς τέχνης ἐγένετο καὶ ὠφέλιμος ἔργῳ τε καὶ »λόγῳ τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ διετέλεσεν ὤν, οὐ μὴν »ἀλλὰ καὶ προεδρεύσας τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογι»κοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως προὐμάχησε »τῶν τιμαλφεστέρων αὐτοῦ συμφερόντων προφρόνως »καὶ πολλάκις ἀγορητὴς ἐκλεγεὶς κατεκήλησεν ἐπι»στημονικαῖς ἀγλαΐαις τὰς τῶν φιλοκάλων ὁμιλη»τῶν ἀκοάς, δεδόχθαι τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ »Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐπαινέσαι μὲν τὸν »ἄνδρα εὐεργεσίας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πλησίον καὶ »εὐτεβείας τῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἀναστῆσαι δὲ τὴν »εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Συνεδριάσεων αἰθούσῃ, »παρακαλέσαι δὲ τὸν ἐν Ἀρχιατροῖς ἔξοχον Σπυρί»δωνα τὸν Μαυρογένη, συγγράψαι μὲν τὴν βιωτὴν »Κωνσταντίνου τοῦ Καραθεοδωρῆ, ἀπαγγεῖλαι δὲ »ταύτην ἐν τῇ τοῦ Συλλόγου περιοχῇ ἀρετῆς ἕνεκεν».

τος ἕδραν, πλέξαι καὶ πανδήμως ἀπαγγεῖλαι.

Καὶ αἱ μὲν ἀπαιτήσεις τοῦ μουσολήπτου τούτου θιάσου πάντῃ δίκαιαί εἰσιν· ἡ δὲ ἐμὴ ἀνεπάρκεια ὅλως πασιφανής ἐστιν· ἀλλὰ τοῖς νόμοις καὶ τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων οὕτως ὡς τῇ τοῦ Κράτους πείθεσθαι χρή. Τοῦ γὰρ τῇ τοῦ Συλλόγου ὁμοψήφῳ γνώμῃ, σιδηρᾷ τῇ χειρί, στιβαρᾷ τῇ φωνῇ, ὀρθῇ τῇ βουλῇ καὶ ἡδεῖ τῷ λόγῳ νῦν τὸ τρίτον προϊσταμένου τὸ κατὰ τὴν ΦΟΓ' συνεδρίασιν τοῦ Συλλόγου ἀναγραφὲν ψήφισμα ἐγγράφως τε καὶ ἐπισήμως εἰς τὴν ἐμὴν ἀκρώρειαν ὠκύποδι κήρυκι ἀποστειλαμένου, ὑπακοῦσαί μοι ἀνάγκη ἦν, ὡς τῆς πειθαρχίας παντὶ τῷ τῆς πατρίδος στρατιώτῃ ἀναποφεύκτου πάντῃ πάντως καὶ ἀναγκαστικῆς οὔσης· ἄνευ γὰρ ταύτης, οὔτε πόλεις εὖ οἰκεῖσθαι, οὔτε κράτη κρατικῶς συγκροτεῖσθαι, οὔτε συλλόγους συλλέγεσθαι καὶ ἀκμάζειν καὶ τὴν πολιτείαν ὠφελεῖν οἷόν τ' ἂν εἴη. Τῇ ἐμῇ οὖν σκαιότητι καὶ ῥητορικῇ ἀσθενείᾳ ὅλως συνειδώς, πρὶν ἢ ἄρξωμαι τοῦ λόγου, ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὴν ὑμετέραν εὐμενῆ ἐπιείκειαν καὶ γενναίαν ἀνοχὴν εὐσεβῶς ἐξαιτοῦμαι, ἄλλως τε ἀρχῆθεν ταύτης οὐκ ἀήθης ὤν, καὶ πολλάκις ἐν τῇ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἡρωϊκῇ ἐποχῇ ὑπὸ τῶν φίλων ξυνεταίρων καὶ κατὰ τοῦτο εὐεργετηθείς.

Εἰ δὲ καὶ τῶν ἐμῶν ἐνδομύχων αἰσθημάτων μετόχους ὑμᾶς ποιῆσαι συνεκεχώρητο, ἀνεκοινωσάμην ὑμῖν ἄντι τὸ τὴν ἐμὴν περίλυπον ψυχήν, τῇ στιγμῇ ταύτῃ τῇ κρισίμῳ, αἰσθήσεως ἀνιαρᾶς ἀνάπλεων ὅλως κατέχον· θλίψει ἀμυθήτῳ ξυνέχομαι τὸν περιστοιχοῦντα ἐμὲ κόσμον ὁσημέραι, ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, βαθμηδὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐρημούμενον καθορῶν. Πᾶς γὰρ πεῖραν τούτου ὀδυνηρῶς λαμβάνει ὁ εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ ἐπὶ τῆς χθονὸς ταύτης βίου τοῦ ματαίου, ὀλισθηρῷ καὶ πυρετωδῶς ἐσπευσμένῳ τῷ βήματι μοιραίως πως προχωρῶν, καὶ κατ' ὀρθὸν λόγον τῆς προοδευούσης ἡλικίας, ὡς τῶν βιωτικῶν ἡδονῶν στερεῖσθαι τάχιον ἢ βράδιον προαισθόμενος, ὡς πλείστων ἀκράτως καὶ ἀμυστὶ ἀπολαύειν ἐπισπέρχων, οὐνοῶν ὁ δείλαιος, ὅτι ὅσῳ γοργώτερον ζῇ, τοσούτῳ ταχύτερον πρὸς τὸ τέρμα τῆς ἐπιγείου ζωῆς αὐτοῦ σπεύδει. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔνστικτος ἄν τις εἴη ἀπόδειξις τῆς προαισθήσεως τῶν μετὰ τὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον ἀνεκλαλήτων ἐκείνων ἀγαθῶν, ἃ εὐσεβῶν παῖδες κλείζουσι καὶ τοῖς τὰ ἀγαθὰ καὶ θεάρεστα ἐνταῦθα πράξασι ἀπαγγέλλουσι πρὸς τὴν εἰς τὴν ἀρετὴν προτροπὴν καὶ παρότρυνσιν. Ἐρημοῦται γοῦν ἡ ἀθάνατος καὶ ἀνθηρὰ γῇ σχετικῶς, ὡς πρὸς τὸν εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ βίου ἐπισπέρχοντα, ἐπειδὴ ἡ γῆ βαθμηδὸν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ ἔστιν ὅτε καὶ τῆς εὐνετῆς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἐκνόμως καὶ ἐκτάκτως ἀπόβιούντων ἀπογυμνοῦται καὶ βάδην τούτων τῶν ἐριφίλων ὄντων καὶ τῶν ξυνηλίκων ξυνήθων τε καὶ φίλων τῶν ἐριτίμων στερεῖται ὁ ἐπιζῶν γέρων καὶ μονοῦται ὁ ἄθλιος. Ἐλεύσεται δ' ἦμαρ, καθ' ὃ ὁ ἄνθρωπος μακροβιῶν καὶ βαθμηδὸν τῶν ζωϊκῶν αὐτοῦ δυνάμεων στερούμενος, κυφός, κωφός, κατεσκληκώς, ὅλως ῥυτιδώδης, νωδὸς καὶ πρὸς τὰ κάτω σκυθρωπὸς βλέπων, ἔρημον, μονήρη καὶ ὀδυνηρὸν βίον βιῶν μόνος ἄχαρις, ἀκατάληπτος τῇ ἀναφυούσῃ γενεᾷ καὶ ἀδιάφορος αὐτῇ μενεῖ· φιλεῖ γὰρ τὴν νεότητα ἑαυτὴν καὶ τῆς ἀρχαιότητος πολλῷ κάρρονα οἴεσθαι, κούφως δ' αὐτῆς ὀλιγωρεῖν καὶ ἀπερισκέπτως σκώπτειν ὡς ἀπηρχαιωμένην δῆθεν καὶ μὴ ξυμβαδίσασαν τῇ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐπιστήμης προόδῳ, ἐπαχθῆ δὲ καὶ βαρεῖαν θεωρεῖν ὡς ἀξιωματικὴν οὖσαν καὶ ἀρχαίᾳ ξυνηθείᾳ καὶ νόμῳ, ἀπὸ ἐκείνου τοῦ σπαρτιάτου μεγάλου νομοθέτου, σεβαστὴν τοῖς μειρακίοις καὶ νεωτέροις ἀνδράσι νομιζομένην καὶ ἐν πάσῃ ξυνελεύσει καὶ ὁμηγύρει τῶν πρωτείων καὶ τῆς πρωτοκαθεδρίας ἀγέρωχον καὶ δικαιωματικὸν κάτοχον γιγνομένην.

Ἀλλ' ἀρξώμεθα τῆς ἱστορήσεως τοῦ γένους, τῆς παιδείας, τῆς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἔργων τοῦ Κωνσταντίνου, ὧν πάντες οἱ ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ τῶν πόλεων οἰκοῦντες πρὸ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος σχεδὸν αὐτήκοοι καὶ αὐτόπται μάρτυρες ἐγένοντο· ὑμεῖς δὲ φίλοι ξυνεταῖροι, ἔναυλα εἰσέτι ἐν ταῖς κατακληθείσαις χθὲς καὶ πρώην ἀκοαῖς ὑμῶν τὰ δημοτικὰ ποικίλα ἐκείνου μαθήματα ἔχετε.*

Πολλάκις γὰρ καὶ ῥαγδαίῳ ὑετῷ καὶ νιφάσι πυκναῖς δριμείας χιόνος ἐπὶ τῆς νεκρικῷ τῷ τρόπῳ λευκοχίτωνος γῆς λὰξ καταπιπτούσης, οὐκ ὤκνει ὁ ἀνδρεῖος γέρων καὶ νυκτὸς ἔτι τὴν μακρὰν ταύτην καὶ ἔστιν ὅτε κινδύνων οὐκ ἄμοιρον ὁδὸν διανύειν πρὸς τὸ τὸν τῆς ἐπιστήμης ὀρεγόμενον λαὸν διδάξαι τι τῶν ὠφελίμων· τὰ δὲ σοφὰ αὐτοῦ ἀναγνώσματα καὶ τὰς ἀκαδημιακὰς εὐστόχους σύζητήσεις περὶ παντὸς ἀντικειμένου, τοῦ ἐν ταῖς τακτικαῖς ἑβδομαδιαίαις συνεδριάσεσι τοῦ Συλλόγου προστυχόντος, οὐδεὶς ὁ μὴ ἐπιδοκιμάσας· καὶ ἡμῶν δὲ προεδρεύσας, οὐδενὶ δυσηρέστησεν ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἀνήρ.

Ὁ ἡμέτερος Κωνσταντῖνος, ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ θρᾳκικῆς πόλεως τὸ γένος ἕλκων, καὶ ἐκεῖσε κατὰ τὸ 1802 τῇ 5 Φεβρουαρίου τὰς πρώτας τοῦ ἡλίου ἐν τῇ τῆς νηπιότητος ἀσυνειδησίᾳ ἀσπασάμενος ἀκτῖνας, πατρὸς μὲν ἦν Ἀντωνίου Καραθεοδωρῆ, τοῦ, τοῦ πρεσβυτέρου τῶν ἡμετέρων Προέδρων, τοῦ μακαρίτου Στεφάνου ἐκείνου, τοῦ πρὸς πολλὰ τὰ σοφὰ γλωσσικὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ παλαίστρᾳ ἀποδυσαμένου καὶ ὡς παγκράτιον ἐν τούτοις νικήσαντος, καὶ παρὰ τῶν σοφῶν καὶ τῆς Ἑσπερίας ἀειθαλῆ καὶ ἀμάραντον τῆς ἀθανάτου δόξης στεφανωθέντος στέφανον, ἀδελφοῦ, μητρὸς δὲ Ἄννης τῆς Σωτηρίου Σωτηρίχου καὶ Αἰκατερίνης Σερμπετσόγλου, ἀδελφῆς Κυρίλλου τοῦ ς'[1] τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου θυγατρός, οὗτινος τὸ λαϊκὸν ὄνομα *Κωνσταντῖνος* ἐκείνῳ, ἐν τῇ τῆς Κολυμβήθρας ἁγνιστηρίῳ βαπτίσει, ἐδόθη.

Τοῦ δὲ πατρὸς θανόντος, ἅμα τοῦ βροτολοιγοῦ λοιμοῦ κατὰ τὸ 1815 ἐν Βουκουρεστίῳ ἐνσκήψαντος, ὁ Κωνσταντῖνος μεῖραξ, ὀρφανὸς πατρὸς ἐγκαταλειφθείς, ὑπὸ μόνης τῆς μητρός, νεαρᾶς πάνυ χηρευσάσης, ἐτρέφετο, ἥτις μετὰ τὴν στέρησιν τοῦ κάρτα πεφιλημένου αὐτῆς συζύγου, ὅλη ὁλοψύχως τῇ ἔμφρονι ἀγωγῇ τοῦ υἱέος αὐτῆς καὶ τῆς θυγατρὸς Μαρίας ἐπεδόθη. Αὕτη δὲ εἰς ἡλικίαν γάμου ἀφιχθεῖσα, συνήφθη Ἰακώβῳ τῷ Ζώτου, τῷ τοῦ προσφιλοῦς ἀδελφιδοῦς, μαθητοῦ καὶ τοῦ ἐν τῇ καθηγεσίᾳ τῆς ἡμετέρας Α. Ἰατρικῆς Σχολῆς διαδόχου τοῦ βιογραφομένου, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς, Ἀριστείδου τοῦ Ζώτου, πατρί.

Ἐν δὲ τῷ πατρικῷ οἴκῳ, συνῴκει τῇ νεάνιδι χήρᾳ θυγατρί, καὶ τοῖς ὀρφανοῖς αὐτῆς δυσὶ τέκνοις, ἡ γεραρὰ προμήτωρ αὐτῶν Ἑλένη, γυνὴ τὰ μάλιστα συνετή, ἐνάρετος καὶ εὐσεβὴς σὺν τῷ αὐτῆς υἱῷ Στεφάνῳ[1] ἁπάντων τὴν ἀνατροφὴν καὶ σεμνὴν ἀγωγὴν καὶ εὐημερίαν ἐνδελεχῶς καὶ φιλοστόργως ἐπισκοποῦσα καὶ εὐστόχως κυβερνῶσα.

Μόλις δὲ τετραετής, ὁ Κωνσταντῖνος ἤρξατο τὰ ἐν Ἀδριανουπόλει διδασκαλεῖα φοιτῶν. Τὰ δὲ πρῶτα μαθήματα παρὰ τοῦ ἐκεῖσε τότε διδάσκοντος διδασκάλου Γρηγορίου τοῦ Μιχαήλογλου ἠκροάσατο, καὶ οὕτως ἐφεξῆς κλιμακηδὸν ἀπὸ τοῦ 1807 μέχρι τοῦ 1818 ἅπαντα τὰ μαθήματα προκαταρκτικά τε καὶ ἐγκύκλια, καὶ γυμνασιακὰ ὑπὸ τὴν ἔμφροντιν ὕθυνσιν καὶ πατρικὴν μέριμναν τοῦ ἄνω μνησθέντος πρὸς μητρὸς θείου αὐτοῦ, τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ς', ἐπιτυχῶς διήνυσεν.

Ἐν δὲ τῇ Σχολῇ[2] διατρίβων, καὶ τὴν Ἑκ-

---

1) Περὶ Πατριάρχου Κυρίλλου, σημειωτέον ὅτι μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Πατριαρχείας τῆς Οἰκουμενικῆς ἀπόστασιν, ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι ἰδιώτευε, τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν ἀσκῶν, καὶ τὰ γράμματα καλλιεργῶν καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ παρηγορῶν, ἑαυτὸν πρότυπον πάσης ἀρετῆς, ἄνευ στόμφου καὶ κρότου προτιθέμενος. Περὶ τοῦ ἀοιδίμου τούτου Πατριάρχου λέγει ὁ Σάθας· (Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σελ. 678—679). «Ἐγεννήθη περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' Αἰῶνος, καὶ ἐχρημάτισε Μέγας Ἀρχιδιάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, εἶτα δὲ Μητροπολίτης Ἰκονίου καὶ ὕστερον Ἀδριανουπόλεως· τῷ 1813 παραιτηθέντος Ἱερεμίου τοῦ Δ' προεβιβάσθη ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Κύριλλος ὁ ΣΤ' τὴν προσωνυμίαν. Τὴν 13 Δεκεμβρίου 1818 διαδεχθεὶς ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Ε', ἀπῆλθεν ὁ Κύριλλος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ἔνθα θεαρέστως ἐβίου, μέχρι τοῦ 1821, ὅτε ὑπέστη τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον Ἰουνίου* 18, 1821. Ὁ Κύριλλος ἦν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐγκρατής, εἰδήμων τῆς Τουρκικῆς, καὶ τὸν βίον κοσμιώτατος. Τῷ 1802 ἐξέδωκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερογραφικὴν ἁρμονίαν, ἐκ διαφόρων ἐμμέτρων ποιημάτων Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου, Γεωργίου τοῦ Πισίδου καὶ Νικηφόρου Ξανθοπούλου, προσθεὶς καὶ ἄλλα περίεργα, οἷον κατάλογον τῶν Πατριαρχῶν κτλ.

»Συγγράμματα αὐτοῦ: Πίναξ χωρογραφικὸς τῆς μεγάλης Ἀρχισατραπείας Ἰκονίου. Βιέννῃ 1812, εἰς δύω μεγάλα φύλλα.—Ἱστορικὴ περιγραφὴ τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐκδοθέντος χωρογραφικοῦ πίνακος τῆς μεγάλης Ἀρχισατραπείας Ἰκονίου. Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον εἰς 8ον καὶ σελίδας 73. Ἐν τέλει συνῆπται περιγραφὴ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ τῶν πέριξ τῆς Θρᾴκης μερῶν (σελ. 67—73). Τὸ ἄνω σύγγραμμα τοῦ Κυρίλλου εἶναι λίαν περίεργον διὰ τὰς τοπογραφικὰς εἰδήσεις καὶ τὰς δημοσιευομένας ἐπιγραφάς.

»Ὁ Κύριλλος συλλέξας καὶ ἐπιγραφάς τινας ἀρχαίας, ἐξέδωκεν ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ. Ἐκτὸς τούτων σώζονται ἀνέκδοτοι ἐν τῇ Θεολογικῇ τῆς Χάλ-

*) Οὐχὶ Ἰουνίου, ἀλλ' Ἀπριλίου.

κης Σχολῇ 158 ὁμιλίαι. Τούτων εἰσὶ πεντήκοντα μὲν εἰς γλῶσσαν τουρκικήν, ἐν αἷς ἑπτὰ ἐπικήδεια λογίδρια, αἱ δὲ 108 εἰς τὴν καθομιλουμένην Ἑλληνικήν, ἐν αἷς ἐπικήδειοι 16, ὁ τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ ὁ συντακτήριος ἐν Κωνσταντινουπόλει*.

1) Περὶ Στεφάνου Καραθεοδωρῆ ἴδε βίον τούτου ὑπὸ Τανταλίδου σελ. 12 κτλ.

2) Ἑκατὸν ἔτη μετὰ τὴν ἅλωσιν Κωνσταντινουπόλεως, εἰμὴ πρότερον, φαίνεται ὑπάρχουσα ἐν τῇ Μητροπόλει Ἀδριανουπόλεως Σχολὴ Ἑλληνική, ἐν ᾗ ἐδίδασκεν Ἰωάννης ὁ Ζυγομαλᾶς, ὑπὸ τοῦ τότε μὲν Ἀδριανουπόλεως, ὕστερον δὲ Οἰκουμενικοῦ Πα-

*) Τανταλίδου, βίος Στεφάνου Καραθεοδωρῆ, σελ. 31—32, ἐν σημειώσει.

κλησιαστικὴν μουσικὴν διδαχθεὶς καὶ κουρᾶς ἱερᾶς μέτοχος γενόμενος προὐχειρίσθη τῆς μητροπόλεως Ἀναγνώστης.

τριάρχου τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, τοῦ Ἰωάσαφ, ὡς δείκνυται ἐξ ἐπιστολῆς, ὑπὸ τούτου ἐπισταλείσης εἰς τὸν Ζυγομαλᾶν, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, καθιδρυθεῖσα".

Ἡ τῆς Ἀδριανουπόλεως Σχολὴ φαίνεται ἀκμάζουσα καὶ μετὰ ταῦτα περὶ τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα ὑπερμεσοῦσαν ὅτε Ἀλέξανδρος ὁ Ἑλλάδιος, ὁ συντάξας λόγον πανηγυρικὸν πρὸς τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ τιμήν, ἐν ταύτῃ ἐπαιδεύθη, Meris Luciani et Aristophanis plausibus. Τῷ δὲ 1711, ἑλληνικὴ ᾠκοδομήθη Σχολὴ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθανασίου τοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως, ἀντικρὺ τῆς Μητροπόλεως ἐν ᾗ ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Ἀθανάσιος ὁ Βουθροντής, ἀνὴρ λόγιος, ἐδίδαξε (1715—1725), μεθ' ὃν Ἀλέξιος Σπανός, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων ὡσαύτως (πιθανῶς Ἀλέξιος ὁ Τσέτσης) ὁ καὶ σπανὸς φιλόσοφος ἐπονομασθείς, γραμματικὸς καὶ ποιητὴς κατὰ τὸ 1736 ἀποθανών, ὁ καὶ τὴν ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου τῷ 1730 μεταφράσας, ὃν Σταμάτιος Παππᾶ ἐκ Κορνοφωλεᾶς (1738—1739) διεδέξατο. Οὕτω δὲ προὔβαινε προαγομένη ἡ Σχολὴ καὶ ἐφεξῆς· κατὰ γὰρ τὴν ΙΗ' ἑκατονταετηρίδα ὑπερμεσοῦσαν (1760—1780) αὐτόθι Ἱερόθεος ὁ ἐκ Σμύρνης ἐδίδασκε, παρ' ᾧ Κύριλλος ὁ ΣΤ' καὶ Ἀθανάσιος ὁ Βογορίδης** καὶ Γεώργιος ὁ Οὐζουμουγλους, Ἀδριανουπολίτης, ὁ Γραμματικός, ἐμαθήτευσαν, (1784—1805) μεθ' ὃν Γρηγόριος Ἀδριανουπολίτης ὁ Μιχαήλογλους (1805—1808), εἶτα δὲ αὖθις Γεώργιος ὁ Οὐζούμογλους ἐσχολάρχησαν.

Κατὰ δὲ τὸ 1819 ἔτος, συνεργείᾳ τοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἐλλογίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ', εἰς Γυμνάσιον ἀνωρθώθη, μεταρρυθμισθεῖσα ἡ Σχολή, καὶ τριῶν ἑτέρων παιδαγωγικῶν Σχολείων ξυνυπαρχόντων, ἧς προέστη μέχρι τοῦ 1821 ὁ ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἰατροφιλόσοφος, καὶ πολυμαθὴς ἀνήρ, Στέφανος ὁ Καραθεοδωρῆ. Διετηρήθη δὲ καὶ ἐφεξῆς ἄχρι τοῦ νῦν ἀκμαία ἡ γεραρὰ καὶ ἀρχαία τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐκείνη Σχολὴ οὐδὲν τῆς ἀρχαίας αὐτῆς εὐκλείας ὑστεροῦσα. Ἄνδρες ἐπίσημοι, πλὴν τῶν ἀνωτέρω, διεπλάσθησαν καὶ ἀνεδείχθησαν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ κατὰ τὴν ΙΗ' ἑκατονταετηρίδα, Γεώργιος ὁ Ἰατροφιλόσοφος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, Σταμάτιος ὁ Θάσιος, Πολυχρόνης ὁ Νοταρᾶς, καὶ οἱ ἐν Εὐρώπῃ τὰς γνώσεις αὐτῶν αὐξήσαντες Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ (1790), ἐκκλησιαστικὰ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Ἀδριανουπόλεως σωζόμενα ξυγγράψας, καὶ Ἰωάννης Σωτήριος Ἰατρός. Κατὰ δὲ τὴν ἐφεξῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδα ὁ ἐνταῦθα ἐπαινούμενος ἰατρὸς καὶ καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Καραθεοδωρῆ (1820—1823) καὶ Βλάσιος ὁ Ἰατρὸς καὶ Στέφανος ὁ Κουμανούδης, καθηγητὴς τῶν Λατινικῶν γραμμάτων ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ Πανεπιστημίῳ διάσημος".

*) Turcograecia Κρουσίου σ. 336.

**) Ἀδελφὸς τοῦ ἐν Βιέννῃ, βραδύτερον τὴν ἰατρικὴν διδαχθείς, τοῦ ἡγεμόνος Στεφάνου τοῦ Βογορίδου, τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, τρίτου υἱοῦ αὐτοῦ γενομένου, τοῦ νῦν παρὰ τῇ Κυβερνήσει τῇ Αὐτοκρατορικῇ Ἀλέκο Πασσᾶ γνωστοῦ καὶ ὑπ' αὐτῆς Νομάρχου τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας προνομιούχου διορισθέντος.

Πρὸς δὲ ξυμπλήρωσιν καὶ τελειοποίησιν τῶν γυμνασιακῶν αὐτοῦ σπουδῶν, κατὰ τὸ 1819 ἔτος, εἰς Βουκουρέστιον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἐστάλη, ὅπου τότε τὸ ὑπὸ τοῦ Βαρδαλάχου εὐκλεῶς διευθυνόμενον Γυμνάσιον ἤκμαζε, τοῦ τῷ ἡμετέρῳ ἐφήβῳ ἄσβεστον πρὸς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας καὶ τούτων μάλιστα τὰ μαθηματικά, ἐμφυτεύσαντος ἔρωτα.

Τῶν δὲ πολιτικῶν περιπετειῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τῆς νεφελῶν μελαινῶν πλήρους ἕνεκεν, παραινέσει καὶ τοῦ ἐξ Εὐρώπης τότε (1819) ἐπανακάμψαντος θείου αὐτοῦ Στεφάνου τοῦ Καραθεοδωρῆ, ἐπαναρίρει ἡ μήτηρ τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ ἀποδημοῦντα Κωνσταντῖνον εἰς τὴν φίλην πατρίδα τελειοδίδακτον τῷ 1820[1]· τοῦ δὲ Στεφάνου τοῦ τῇ βουλῇ Κυρίλλου τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ σοροῦ Ἀδριανουπόλεως μητροπολίτου Δωροθέου τοῦ Πρωΐου ἱδρυθέντος ἐκεῖσε Γυμνασίου ἰθύντορος ἀναγορευθέντος, ἐδίδαξεν ἐν τῇ Σχολῇ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος σὺν Βλασίῳ τῷ Καρηνῇ, Γεωργίῳ τῷ Χρυσοχόῳ καὶ αὐτῷ τῷ τῆς Σχολῆς διευθυντῇ, τῷ αὐτοῦ θείῳ, τά τε Ἑλληνικὰ καὶ ἄλλα μαθήματα μέχρι τοῦ 1823.

Τὰ δὲ ἐν τῷ 1821 ἔτει ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι συμβάντα συμβάματα, ὧν μάρτυς αὐτόπτης ἐγένετο ὁ νέος Κωνσταντῖνος, ἀνεξίτηλον, φοβερὰν ἐν τῇ παλλούσῃ αὐτοῦ καρδίᾳ ἐνεποιήσαντο ἐντύπωσιν.

Συνεπείᾳ δὲ τῆς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπελθούσης καταστροφῆς, τῆς χώρας ὅλως ἀπόρου

1) Διηγεῖτο ὁ μάκαρ, ὅτι ἐκ Βουκουρεστίου εἰς τὴν πατρικὴν ἐπανακάμψαντα αὐτοῦ ἑστίαν, ὁ Πατριάρχης Κύριλλος, ὁ αὐτοῦ θεῖος καὶ προστάτης, ἡμέρᾳ τινί, μεταξὺ λόγων παίζων τε ἅμα καὶ σπουδάζων, ὡς πολλάκις εἰώθει πράττειν, εἰς ὀλιγὸν ἐνέβαλεν αὐτὸν ἀμηχανίαν, ὡς ἀπόδειξιν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοῦ μαθήσεως τὴν τοῦ Τροπαρίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ἐξήγησιν ἀπαιτῶν οὕτως ἔχοντος:

«Τὴν σπουδήν του τῇ κλήσει κατάλληλον ἐργασαμένη, φερώνυμε, τὴν ὁμώνυμόν σου πίστιν εἰς κατοικίαν κελεύρωσαι, Παρασκευὴ ἀθληφόρε, θεῖα προχέεις ἰάματα, καὶ πρεσβεύεις ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

*) Ματθαίου Κ. Παρανίκα Σχεδίασμα τῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων, ἀπὸ Ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453 μ. Χ.) μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης 19ης ἑκατονταετηρίδος σελ. 41—44.

καὶ ἀμηχάνου γενομένης μητρὸς καὶ ὑπὸ σκληρᾶς ἐνδείας κατεχομένης, καὶ κατ' οἶκον παρὰ τισι τῶν καὶ ἐν τοιαύταις τρομεραῖς περιστάσεσιν πρὸς τὴν Ἑλληνίδα παιδείαν ὀργώντων φθησύχων πολιτῶν τὰ ἑλληνικὰ ἐδίδαξε μαθήματα, πρὸς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἐπαρκῶς τῇ φίλῃ μητρὶ πορίζεσθαι ὁ Κωνσταντῖνος. Περίεργον δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν δύστροπον ἐποχὴν ἀντίθεσιν ἐμποιοῦν παράδοξόν ἐστιν ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διδαχθεῖσι καὶ δύο ἀκραιφνῶς βουλγάρους λογισθῆναι, Γεώργιον τὸν Ναΐδην καὶ Νικόλαον τὸν Νιδέλκον.

Ἀποφασίζει ὅθεν ἡ σωτέρα μείνασα οἰκογένεια τὸν Κωνσταντῖνον εἰς Ἑσπερίαν ἀποστεῖλαι ὅπως καὶ τῶν καθ' ἑκάστην προσπιπτόντων κινδύνων ἀπαλλαγῇ καὶ βελτίω τὴν ἑαυτοῦ ἐκεῖ καταστήσῃ διάνοιαν. Οὕτω λάθρα ἐξ Ἀδριανουπόλεως νυκτὸς φυγαδευθεὶς κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1823, αὐστριακῷ τῷ διαβατηρίῳ ἐφωδιασμένος, μετὰ πολύμοχθον καὶ μακρὰν ὁδοιπορίαν εἰς Βιέννην τῆς Αὐστρίας ἀφίκετο. Ἐκεῖσε τῆς τοῦ Λατίου, τῶν Γαλατῶν καὶ αὐτῆς τῆς ἰταλιώτιδος φωνῆς ἤδη κάτοχος, τοῖς τῶν Τευτόνων βαρέσι φθόγγοις ἐξοικειοῦσθαι κατά τι ἐπειράσατο. Μετὰ δὲ ἐνιαύσιον ὅλην ἐν Βινδοβόνῃ τῇ φιλοξένῳ καὶ εὐθύμῳ πόλει διατριβήν, τῇ 9ῃ Σεπτεμβρίου 1824 ἐκεῖθεν διὰ Γενεύης εἰς Πίσαν τῆς Ἰταλίας ἀπῆρεν ἔνθα εὐτυχῶς ἀφιχθεὶς καὶ ἐνοικήσας καθ' ὅλην τριετίαν (1824—1827), ἐναλλάξ, χειμῶνος μὲν ἐν Πίσῃ, θέρους δὲ ἐν τῇ πόλει τῶν Μεδίκων Φλωρεντίᾳ τῇ καλλιτέχνῳ τὰς διατριβὰς ἄσμενος ἐποιήσατο, τῇ ἰατρικῇ ἀκμάτως ἐγκύπτων, καὶ ἐν ὥρᾳ σχολῆς πολλαχῶς περὶ τὰ ἑλληνικὰ καὶ φιλοσοφικὰ μαθήματα καὶ μελέτας ἔρωτι ἀκαθέκτῳ καὶ δικαίᾳ καταγινόμενος καὶ τὴν λατινίδα ἐκμανθάνων καὶ τῆς ἀγγλίδος ἁπτόμενος.

Ἐν δὲ Φλωρεντίᾳ, πρὸς ταῖς σπουδαῖς αὐτοῦ καὶ μελέταις ταῖς ἐνδελεχέσι καὶ ἀκμάτοις, πρὸς ἀναψυχὴν σχολάζων, εἰς τὸ φιλόξενον δῶμα τοῦ ἡγεμόνος Καράτζᾶ τοῦ κατ' ἐκείνην τὴν δύστηνον ἐποχὴν ἐκεῖσε πρὸς σωτηρίαν προσφυγόντος, τὸ ἀπέσῃ τῇ ἑλληνίδι σπουδαζούσῃ νεολαίᾳ ἀφειδῶς ἀναπεπταμένον, ἐθάμιζε, καὶ τὸν ἐκεῖσε ἑνταυτῷ παροικοῦντα πρώην Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιον ἐκθύμως ἐπεσκέπτετο, καὶ ὑπ' αὐτῶν φιλοφρόνως πάνυ ἐφιλοξενεῖτο.

Ἀπανγα δὲ τῶν ἰατρικῶν ἐπιστημῶν τὰ ὑψηλὰ μαθήματα, ὧν βοτανικὴν μὲν παρὰ τοῦ Gaëtano Savi, ἰσωτερικὴν δὲ κλινικὴν παρὰ τοῦ Luigi Magheri, καὶ οὕτω καθεξῆς ἑντελῶς καὶ ἐπιμελῶς διακούσας τῇ 30 Μαΐου τοῦ 1827 σωτηρίου ἔτους, κοινῇ μὲν τῶν καθηγητῶν καὶ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τῶν κοσμητόρων ψήφῳ, ἐπιδοκιμασίᾳ δὲ τοῦ μεγαλοπρεποῦς πρυτάνεως, τῷ τῆς ἰατρικῆς, χειρουργίας τε καὶ μαιευτικῆς εὐπρεπεῖ πτυχίῳ τῷ ἐπισήμῳ, τῶν ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν, τῶν δ' ἐν ταῖς δοκιμασίαις τοῦ νεφύτου τῆς τῶν Ἀσκληπιαδῶν τέχνης καὶ ἐπιστήμης ζηλωτοῦ καὶ εὐφυοῦς θιασώτου καὶ ἐν τῇ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ στεφάνου στέψει παρευρεθέντων εὐφημούντων, ἀμείβεται καὶ ξυμπάσης τῆς ἰατρικῆς διδάκτωρ ἐπίλεκτος ἀναχορεύεται.

Ἅμα δὲ διδάκτωρ ἀνακηρυχθείς, τὴν ὅλως ἑλληνικὴν καὶ φιλέλληνα τερπνὴν καὶ φιλόμουσον Ἰταλίαν καταλιπών, εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ νεωτέρου κόσμου, τὴν καθ' ἡμᾶς νῦν παγκόσμιον καὶ πρωτεύουσαν κατὰ πάντα τῶν πόλεων, τὴν τῶν Παρισίων διὰ Λιβόρνου καὶ Μασσαλίας νοσταλγῶν ἀπῆρε τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1827.[1]

Ἐκεῖσε δὲ τὴν 25 ῥθίνοντος τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀφικόμενος, καὶ μέχρι τοῦ 1829 διατρίψας ὅλος τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τέχνῃ, ὧν μύστης ἐγένετο, ἔνθους ἀφιέρωτο. Διαρρόων δὲ μαθημάτων, ἔν τε τῇ ἰατρικῇ σχολῇ καὶ τοῖς νοσοκομείοις ἀκαμάτως ἀκροασάμενος, μάλιστα δὲ ταῖς ἀνατομικαῖς καὶ χειρουργικαῖς ἐγκύπτων σπουδαῖς καὶ ἀσκήσεσιν, ἐν μὲν τοῖς μαιευτικοῖς καὶ ταῖς τῶν γυναικῶν καὶ παίδων νούσοις, τοῦ Capuron, ἐν δὲ τῇ χειρουργικῇ κλινικῇ, τοῦ Dupuytren, ἐν δὲ τῇ

1) Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ποικίλων σπουδῶν τοῦ ἡμετέρου Κωνσταντίνου, τὰ ἐξῆς ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ τῇ, ἐποχῇς ἐκείνης εὑρεθέντα τεκμήριοί.

αον) Ἡμερολόγιον μετὰ πλείστων ὅσων ἰατρικῶν τε καὶ φιλολογικῶν σημειώσεων.

βον) Σημειώσεις εἰς τα Νέμεα τοῦ Πινδάρου.

γον) Διάφορα ἐπιγράμματα καὶ στιχουργήματα εἰς ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν γλῶσσαν, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐξῆς εὑρηται ἐπιτύμβιον, πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀνθρωποτομίᾳ διακριθέντα καθηγητὴν τῆς ἀνατομίας Catelacci, θανόντα:

—Τίπτε, Κατέλαχε, ὡς ζοφερῷ ἐνὶ δώματι ἧσαι;
Πρίν τε τεμεῖς νεκύων, σὸν αὖ νέκυς κέεσαι;
—Ὦ φίλε, οὔτι πέπονθα νέον· νεκροῖς ἐπὶ γαίης
Τεῖσι, κ' εἰν Ἀΐδεω δώμασι συμφέρομαι.

Ἐπίσης εὐχαριστήριον πρὸς τοὺς ἐν Πίσῃ καθηγητὰς ὅτε τοῦ διδακτορικοῦ ἔτυχε πτυχίου:

«Ἱπποκράτους σοφίης εὖ εἰδότες, ὑδὲ διδάκται
Θειοτάτης τέχνης, ἰδρύσυνην ἔθετε
Ἡμῖν· ἀλλ' ἐσέκειν φάος ἐλλέου ὀρῶμεν
Καὶ σθένος ἐν γυίοις, στέθεσί τ' ἐστὶ θυμὸς
Μνησόμεθα αἰὲν ὑμῶν, χάριτας μυρίας τ' ἐκνεμοῦμεν.
Ὡς γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς αἰνεῖν ἔστι τελεῖν».

ἐσωτερικῇ κλινικῇ καὶ τῇ ἐσωτερικῇ παθολογίᾳ, τοῦ Broussais, ἐν δὲ τῇ ἐσωτερικῇ κλινικῇ καὶ τῇ αὐτῇ παθολογίᾳ ὡσαύτως, τοῦ Chomel, ἐν δὲ τῇ ἐξωτερικῇ κλινικῇ, πρὸς τοῖς ἄνω καὶ τῇ ὀφθαλμοϊατρικῇ, τοῦ Roux, ἐν δὲ τῇ ἰατρικῇ χημίᾳ τοῦ Orfila, καὶ ἐν τοῖς ἄνω πάλιν τοῦ Lisfranc καὶ τοῦ Royer κτλ. δι' ὅλης διετίας ἀκριβῶς διηκροάσατο, πρῶτος εἰς τὰ ἑδώλια τῶν ἀκροατηρίων καθ' ἑκάστην ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας προστρέχων, καὶ περὶ τὰς κλίνας τῶν ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τῶν περιφήμων νοσηλευομένων, καὶ ὑπὸ μυρίων τῷ διδασκάλῳ, ζήλῳ ἀκαμάτῳ, ἀκολουθούντων καὶ ξυνωθουμένων φοιτητῶν συμπιεζόμενος καὶ ἀεὶ σπουδάζων ὁ πρῶτος παρὰ τῷ διδάσκοντι καθηγητῇ προΐστασθαι, καὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ ἀκράτως μετέχειν ἀεὶ πειρώμενος.

Ἐν Παρισίοις δὲ τὰς διατριβὰς ποιούμενος τὸν διασημότατον τῶν Ἑλληνιστῶν Κοραῆν τὸν Χῖον[1] γνωρίσας καὶ αὐτῷ σχέσει στενῇ καὶ εἰλικρινεῖ συναφθείς, πολλάκις ἄσμενος ἐπεσκέπτετο καὶ αὐτῷ ὡμίλει.

Ἐν δὲ τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ διατρίβοντι αὐτῷ, τοῦ τῶν Γάλλων ἄκρου φιλελληνισμοῦ πεῖραν λαβεῖν ξυνέβη. Οἱ ἐκεῖσε τότε παρεπιδημοῦντες ἑλλήνων παῖδες, μαθηταί, προσκαλοῦνται παρὰ τοῦ τῆς Αὐρηλίας Δουκὸς τῇ τυπικῇ, τῇ ἐπισήμῳ φράσει, τῇ φιλόφρονι: Le Duc d'Orléans prie la jeunesse grecque de lui faire l'honneur etc. Φιλικώτατοι ὑποδέχονται τὸν Κωνσταντῖνον ὁ Lafayette, ὁ Portalis, ὁ Comte de Lasteyrie, ὁ Pouqueville, ὁ Ambroise Firmin Didot, ὁ Comte de Saint-Aulaire καὶ ὡς πλεῖστοι ἄλλοι διάσημοι ἄνδρες καὶ μετ' αὐτοῦ σχέσεις συνάπτουσιν ἀκραιφνεῖς. Ἐκτὸς τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ καὶ ἄλλοι διακεκριμένοι σοφοὶ ἕλληνες ἐν Παρισίοις τότε παρεπιδημοῦντες ἦσαν, οἱοι ὁ Ἠκκολος, ὁ Πολυζωΐδης, ὁ Νικολόπουλος, Νικολαΐδης ὁ Λεβαδεύς, οἱ δύο Ζαμπέλιοι καὶ τινες ἄλλοι[2].

Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν τῷ Ἑλληνισμῷ λίαν κρίσιμον, ἑλληνικὴ ἐν Παρισίοις συνέστη ἑταιρία[1], ἧς, σὺν τοῖς λοιποῖς διασή-

1) Οἱ τῆς Ἰωνίας Σμυρναῖοι Σμυρναῖον εἶναι τὸν Κοραῆν ἀξιοῦσι, ἴσως ὡς ἐν Σμύρνῃ τραφέντα.

2) Ἐκτὸς τούτων αἱ οἰκογένειαι παρ' αἷς ἐξενίζετο ἦσαν αἱ τῶν κ.κ. Robert, Larcher καὶ Galais, ἧς τῆς τελευταίας ὁ υἱὸς Leon, παιδείας καὶ προτερημάτων ἀνάπλεως, ἐπιστήθιος μετ' αὐτοῦ ἐγένετο φίλος, οὗ μαρτύριον τῆς ἐφ' ἡλην εἰκοσαετίαν μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων ἀπαλλαγὴν τοῦ ξένου παραταθείσης συχνῆς ἀλληλογραφίας, αἱ περισωθεῖσαι ἐπιστολαὶ τρανῶς ἀποδεικνύουσι πόσον ὁ Κωνσταντῖνος παρ' ἁπάντων τῶν γάλλων τούτων ἐτιμᾶτο ἀγαπώμενος.

1) Ἀπόσπασμα Κανονισμοῦ τῆς πρὸς διάδοσιν τῶν φώτων ἐν Ἑλλάδι ἱδρυθείσης τῷ 1829 ἐν Παρισίοις ἑταιρίας.

. . . . . «Ἡ πρὸ μικροῦ λοιπὸν ἐν Παρισίοις κατασταθεῖσα Ἑλληνικὴ Ἑταιρία ἔχει πάντας τοὺς τρόπους ἵνα ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ· διότι ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐθνικὴν βελτίωσιν τῆς Ἑλλάδος ἐνασχολεῖται εἰς τὰς ἐπιστήμας τὰς ἠθικὰς καὶ τὰς πολιτικάς, εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἐκδοθήσονται δὲ ὑπ' αὐτῆς ἀλληλοδιαδόχως εἰς ἁπλο-ἑλληνικὴν γλῶσσαν πάντα τὰ στοιχειώδη συγγράμματα ὅσα ἀπαιτοῦσιν αἱ χρεῖαι τοῦ ἀναγεννωμένου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους· πρὸς δὲ καὶ ἐφημερὶς εἰς τὴν ἁπλῆν διάλεκτον καθ' ἕκαστον μῆνα, περιέχουσα καὶ ὑπομνήματα γεγραμμένα εἰς τὴν παλαιὰν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

»Αὕτη δὲ ἡ Ἑταιρία, ἥτις κατεστάθη ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων διατριβόντων ἐν Παρισίοις συντίθεται ἤδη ἐκ πολυαρίθμων μελῶν Γάλλων καὶ ξένων, ἁπάντων σχεδὸν λογίων ἢ ἀνδρῶν τῆς ὑψηλοτάτης τάξεως. Πάντες λοιπὸν οἱ φιλέλληνες καὶ οἱ φίλοι τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας ἑνωθήσονται ταχέως μετ' αὐτῶν, ἵνα συνεισφέρωσι διὰ τῆς ἑαυτῶν σοφίας καὶ πείρας εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις καταταχθήσεται ἐν βραχεῖ μεταξὺ τῶν εὐνομουμένων Ἐθνῶν. (Ὁ κανονισμὸς οὗτος ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ τετύπωται).

Μέλη τοῦ Γραφείου ταύτης κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦσαν: Pierre David, Πρόεδρος, Pouqueville, ἀντιπρόεδρος, Ambroise Firmin Didot, ὁμοίως, Νικολόπουλος, γενικὸς γραμματεύς, Landois, ὁμοίως, Νικολαΐδης Λεβαδεύς, εἰδικὸς γραμματεύς, Edward Thayer, ταμίας.

Μέλη: Arragon, δικηγόρος τῶν Βασιλικῶν δικαστηρίων.—Artaud, ἑλληνιστής, Καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου Louis le Grand κλ.—Babinet, ἑλληνιστὴς καὶ φυσικός.—Berger de Xivrey, ἑλληνιστὴς κτλ.—Boeckh, ἑλληνιστὴς ἐν Βερολίνῳ.—Le chevalier Bronsted, σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας, περιηγητὴς ἐν Ἑλλάδι.—Brunet de Presle (Wladimir), ἑλληνιστής.—Battura, ποιητὴς καὶ φιλολόγος Ἰταλός.—Κωνστ. Καραθεοδωρῆ, φιλολόγος Ἕλλην, διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς κτλ.—Cassin, μέλος διαφόρων φιλολογικῶν Ἑταιριῶν.—Charles (Philarète) littérateur κτλ.—Κλεάνθης, Ἀρχιτέκτων, ἑλληνιστής.—Cousin, Καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας κτλ.—Cousinery, ἀρχαιολόγος, πρώην πρόξενος τῆς Γαλλίας εἰς Θεσσαλονίκην.—David (Jules), ἑλληνιστὴς κτλ.—David (Pierre), ποιητής, πρώην γενικὸς πρόξενος τῆς Γαλλίας εἰς Σμύρνην.—David, γλύπτης, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Defresne, homme de lettres.—Le Baron Degérando, Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Didot (Ambroise Firmin), ἑλληνιστὴς κτλ.—Doin, διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς.—Dorient de Bellegarde, Ἑλληνιστής.—Dugas Montbel, ὁμοίως.—Dupré, Ζωγράφος ἱστορίας, περιηγητὴς ἐν Ἑλλάδι κτλ.—Eynard, φιλέλλην Ἑλβετὸς κτλ. εἰς Γενεύην.—Le Baron

μοις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνδράσιν, ὡς πλείστοις γάλλοις τε καὶ ἕλλησι καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἀπετέλεσε μέλος. Σκοπὸς δὲ τῆς ἑταιρίας ἐκείνης ἦν ἡ ἠθικὴ τῆς Ἑλλάδος βελτίωσις διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν στοιχειωδῶν συγγραμμάτων, τῶν τῷ ἀναγεννωμένῳ ἑλληνικῷ ἔθνει ἀναγκαίων καὶ μηνιαίας ἑλληνικῆς ἐφημερίδος.

Τῇ 31 Ἰανουαρίου τοῦ 1829, ἀναγιγνώσκει ὁ Κωνσταντῖνος ἐν τῷ τῆς Ἑταιρίας περιβόλῳ πόνημα ὑγιεινομικὸν «Ὑγιεινὰ παραγγέλματα» τοὐπίκλην, τὰ μέγιστα εὐφημηθείς. Τὸ πόνημα τοῦτο ἅμα ἀναγνωσθὲν ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας υἱοθετήθη, καὶ ἡ τούτου διὰ τοῦ τύπου δημοσίευσις δαπάνῃ ἐκείνης κοινῇ τῇ ψήφῳ ἀπεφασίσθη, προεδρεύοντος μὲν κατ' ἐκείνην τὴν συνεδρίασιν, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη ἡ πραγματεία, τοῦ David, εἰσηγητοῦ δὲ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκλεγείσης ἐπικρινούσης ἐπιτροπῆς τοῦ Vavasseur. Τὴν δὲ ἔκδοσιν τοῦ πονήματος ὁ Firmin Didot ἀνέλαβεν.

Τῷ 1829, Ἀπριλίου τῇ 9, τὴν πρωτεύουσαν τῶν Γαλατῶν καταλιπών, εἰς Ἀγγλίαν ἄπεισιν· εἰς δὲ Λονδῖνον τῇ 12 Ἀπριλίου, μετὰ τριῶν ἡμερῶν ὡς ἔγγιστα ὁδοιπορίαν καὶ πλοῦν, ἀφικνεῖται, νῦν ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης εἰς τὴν τῶν Βρεττανῶν πρωτεύουσαν μόλις 9 ὥρας, ὡς ἐκ τῆς τὴν σήμερον εὐχεροῦς ξυγκοινωνίας, διαρκοῦσαν.

Ἐν ταύτῃ τῇ πρωτευούσῃ, τῇ τῆς Εὐρώπης τὸν πληθυσμὸν καὶ τὰ πλούτη, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τὴν ὁμίχλην, τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ ἐργοστάσια καὶ τὴν ἀτμοδυναμικὴν κίνησιν, πρωτίστη, μέχρι τοῦ 1830 Μαρτίου διαμένει, διαφόρων περικλύτων ἰατρῶν τε καὶ καθηγητῶν ἀκροώμενος, ἰδίᾳ δὲ τῇ ὀφθαλμοϊατρικῇ ἐγκύψας. Τούτων ἦσαν F. R. Tyrell, Alexander Chamber (St. George Hospital), Seymoor, Moor (Eye Infirmery) κτλ. Περιεργείας χάριν σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι τῷ Λόρδῳ ἀρχιεπισκόπῳ Λονδίνου, κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ διατριβὴν αὐτοῦ, φιλίᾳ ξενιζούσῃ συνήφθη. Ὡσαύτως δὲ ἐκεῖ καὶ τῷ διασήμῳ τῆς φυσικῆς διδασκάλῳ Faraday ξυνῆν, καὶ ἐκτὸς τῶν φιλικῶν ἀγγλικῶν οἰκογενειῶν Bradehais, Corney, τοῦ

Félix de Beaujour, πρώην γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν προξενείων καὶ γενικῶν καταστημάτων ἐν Ἀνατολῇ κτλ.—Fleury (Amedée) δικηγόρος κτλ.—Fourcade, πρώην πρόξενος διέπων τὸ γενικὸν προξενεῖον τῆς Γαλλίας εἰς Σμύρνην κτλ. — Florion, δικηγόρος κτλ.—Flerquin, homme de lettres κτλ.—Giustiniani, φιλολόγος Ἕλλην, Χῖος.—Le Baron Gros, ζωγράφος ἱστορίας, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Hase, Ἑλληνιστής, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Herrmann, Ἑλληνιστὴς κτλ. ἐν Λειψίᾳ.—Hufeland, ἀρχίατρος τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ἐν Βερολίνῳ κτλ.—Huyot, ἀρχιτέκτων, μέλος τῆς Ἀκαδημίας, περιηγητὴς ἐν Ἑλλάδι κτλ.—Ingres, ζωγράφος Ἱστορίας, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Kellsall, φιλολόγος Ἄγγλος, περιηγητὴς κτλ.—Krug, καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας κτλ. ἐν Λειψίᾳ.—Le Comte de Laborde, σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Landois, καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου St. Louis κτλ.— Le Comte de Lasteyrie, μέλος διαφόρων σοφῶν Ἑταιριῶν κτλ.—Λάζαρος, φιλολόγος Ἕλλην, μέλος διαφόρων Ἑταιριῶν κτλ.—Loewe Weimars, litterateur κτλ.—Lovengard, φιλολόγος γερμανὸς κτλ.—Μανιτάκης, φιλολόγος Ἕλλην κτλ.—Marcella Conseiller de Collège κτλ.—Marchais, μέλος διαφόρων σοφῶν Ἑταιριῶν κτλ. — Marron, φιλολόγος Ὁλλανδός, πρόεδρος τοῦ Consistoire τῆς μετερρυθμισμένης Ἐκκλησίας κτλ.—Martin, ἰατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας κτλ.—Mauroy, Avocat aux Conseils du Roi et à la Cour de Cassation κτλ.—Μαυρομιχάλης, φιλολόγος Ἕλλην.—Ν. Μαυρομμάτης, ὁμοίως.—Μελετόπουλος, ὁμοίως.—Moreau de Villeneuve, κτηματίας φιλέλλην κτλ.—Neumann, φιλολόγος Γερμανὸς καθηγητὴς Ἱστορίας ἐν Μονάχῳ κτλ.—Νικολαΐδης Λεβαδεύς, φιλολόγος Ἕλλην.—Νικολόπουλος Σμυρναῖος, καθηγητὴς Ἕλλην βιβλιοθηκάριος τοῦ l' Institut κτλ. — Πάγων, φιλολόγος Ἕλλην.—Passow, Ἑλληνιστὴς ἐν Breslaw, κτλ.—Le Comte Pastoret (Amedée), μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Δ. Πατζούρης, φιλολόγος Ἕλλην.—Φιλιππέσκος (Κωνσταντῖνος), ὁμοίως. — Φωτίλας, φιλολόγος Ἕλλην κτλ.—Πολυζωΐδης, ὁμοίως.—Sa grandeur Monseigneur le Comte Portalis, garde des Sceaux de France, Ministre de la Justice etc.—Le Vicomte Portalis, Conseiller auditeur à la Cour royale de Paris etc. — Pouqueville, φιλολόγος, περιηγητὴς ἐν Ἑλλάδι, μέλος τῆς Ἀκαδημίας, πρώην γενικὸς πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ἠπείρῳ κτλ.—Ψύχας, φιλολόγος Ἕλλην, Χῖος.—Raifé (Adolphe), φιλέλλην, περιηγητής.—Raoul Rochette, ἀρχαιολόγος, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Reinaud, φιλολόγος, Orientaliste, employé au Cabinet des manuscrits orientaux du Roi de France κτλ. — Reuche, διδάκτωρ τῆς Ἰατρικῆς κτλ.—Rey Dussneil, Μασσαλιώτης φιλολόγος κτλ. — Ῥάλλης, φιλολόγος κτλ.—Ῥουγιέρης, Ἀρχιτέκτων Ἕλλην κτλ.—Schleiermacher, φιλολόγος, καθηγητὴς τῆς Θεολογίας κτλ. ἐν Βερολίνῳ.—De Sinner, φιλολόγος Ἑλβετὸς κτλ.—Σωμάκης, καθηγητὴς Ἕλλην κτλ.—Le Baron de Stackelberg, ἀρχαιολόγος, περιηγητὴς ἐν Ἑλλάδι κτλ.—Thayer (Edward), πρώην μαθητὴς τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς κτλ.—Θεοχαρόπουλος, καθηγητὴς Ἕλλην.—Thiersch, Ἑλληνιστὴς κτλ., ἐν Μονάχῳ.—Vavasseur, διδάκτωρ τῆς Ἰατρικῆς κτλ. — Villemain, σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, φιλολόγος, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ.—Villeneuve, διδάκτωρ τῆς Ἰατρικῆς κτλ.—Madame veuve Wyttenbach, philologue, généreuse amie des grecs κτλ. à Leyde.—Ν. καὶ Δ. Ζαμπέλιοι, φιλολόγοι Ἕλληνες κτλ.

ἐπιστηθίου αὐτοῦ γάλλου Galais, τοῦ κατὰ τὴν ἐκ Παρισίων τοῦ Κωνσταντίνου ἀπαλλαγὴν μὴ δυνηθέντος τούτου ἀποχωρισθῆναι, καὶ αὐτῷ μέχρι Λονδίνου συνοδεύσαντος καὶ ἐκεῖ αὐτῷ συνοικήσαντος, καὶ τῶν μεγάλων τῶν ἐν Λονδίνῳ ἑλλήνων ἐμπόρων οὐκ ἀφίσταται, καὶ τοὺς οἴκους τοὺς τοῦ Ῥάλλη, Μαυρογορδάτου, τοῦ Φραγκιάδη ὑπὸ τοῦ Κοραῆ εἰς ἐκείνους γράμμασι εἰσιτηρίοις εἰσαχθείς, θαμίζειν οὐκ ὤκνει[1].

Τῇ δὲ 8 Μαρτίου τοῦ 1830, τοῦ ἱστιοφόρου Flora τοὔνομα ἐπιβάς, ἐκ τῆς μεγαλοπόλεως ἐκείνης τῶν Ἄγγλων ἀπαίρει. Ἐν δὲ τῷ τῆς Βισκαΐας βαθυχεύμονι κόλπῳ, τρικυμίᾳ ἀρρόϊσσῃ ἐξαπίνης καταληφθείς, μόλις τῇ Ἀπριλίου 3 τὸ τοῦ Ἁγ. Βικεντίου τῆς Πορτογαλλίας ἀκρωτήριον παρήλλαξε, τῇ δὲ 6 τοῦ αὐτοῦ μηνός, τὰς τοῦ Ἡρακλείους στήλας διαπλεύσας, τὴν 22 Ἀπριλίου εἰς Σμύρνην τῆς Ἰωνίας καλλιγύναικα, μετὰ τεσσαράκοντα τεσσάρων ὁλοκλήρων ἡμερῶν ἐπίμοχθον πλοῦν, ἀφίκετο πόλιν, ὅθεν τῆς σωτείρας αὐτοῦ ὑγιείας τῇ ἐπὶ τῇ ἐπιστολῶν σπάνει λίαν ἀνησύχῳ μητρὶ αὐτοῦ ἐπιστέλλει ἀγγελτικὴν ἐπιστολὴν ἅμα ῥθάς, καὶ τέλος πάντων τὴν 10 Μαΐου τοῦ 1830 εἰς τὴν τοῦ Κωνσταντίνου προσώρμισε πόλιν παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ, τῷ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἐν Ἐῴᾳ ἑπταετοῦς διατριβῆς αὐτοῦ καὶ χρηματικῶς συντηρήσαντι τὸν φίλον ἀνεψιόν, οἰκήσων.

Ἅμα μονονοὺκ ἀρικόμενος, ἐν τῇ ἰατρικῇ, τῇ ἄρτι ἐν Κωνσταντινουπόλει συσταθείσῃ Σχολῇ, καθηγητὴς προσκαλεῖται· ἀλλ' οὗτος τῆς τῆς μητρός, μετὰ τοσαύτην μακρὰν καὶ ὀδυνηρὰν ἀποδημίαν, φιλοστόργου ὄψεως, ἀκαθέκτῳ τῷ πόθῳ ἐπιθυμῶν, εἰς τὴν γειναμένην σπουδῇ ἀπέρχεται καὶ ἐκεῖσε διαμένειν ἐθέλει. Ἀλλὰ τοῦ θείου τοὐναντίον παραινοῦντος, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπανακάμπτει, τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, τὴν τοῦ καθηγητοῦ ἐν τῇ νεοσυστάτῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἰατρικῇ Σχολῇ θέσιν καθέξαι, πληρώσων. Ἅμα δὲ εἰς τὴν Ἑπτάλοφον ταύτην ἀφικόμενος πόλιν, ἄρχεται παντοχόθεν, ὡς ἰατρὸς ἀφειδῶς προσκαλούμενος, καὶ ἐν ταῖς θεραπείαις ἐπιτυχιῶν σπανίων εὐμοιρῶν, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς μεγάλοις χειρισμοῖς, ὑπὸ πάντων, τῶν τῶν παθῶν αὐτῶν, ὡς ἐκ θαύματος, σταθερᾷ τῇ χειρὶ σωζομένων, ἐπαινούμενος καὶ ἀγαπώμενος, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου καὶ τῶν Ἀνακτόρων τῶν Αὐτοκρατορικῶν ἰατρὸς ἐπίλεκτος ἀναγορεύεται. Ταχίως δὲ τῷ σεβαστῷ καὶ φιλοστόργῳ αὐτοῦ θείῳ τὰ γενναίως ἐν Εὐρώπῃ παραχωρηθέντα αὐτῷ τρόφιμά τε καὶ δίδακτρα εὐγνωμόνως μέχρις ὀβολοῦ ἀποτίσαντος, ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ θέσις ὁσημέραι βελτίων ἀποβαίνει καὶ αὐτὸς μετά τινων ἐνδόξων τῶν Φαναριωτικῶν οἰκογενειῶν σχετίζεται, μάλιστα ἐν τῷ τοῦ χατμένου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου ξυγγενικῷ, ὡς ἐκ τῆς τοῦ θείου συζυγίας, οἴκῳ ἐξαιρετικῆς τῆς δεξιώσεως καὶ ὑποδοχῆς ἀξιωθείς.

Κατὰ δὲ τὸ 1834, ἀδαμαντίνῳ τῆς τιμῆς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Β' τοῦ αὐτὸν εὐνοήσαντος βραβεύεται παρασήμῳ, τῷ Νισάν-ι-ἰφτιχὰρ καλουμένῳ καὶ τότε τοῖς τὰ μάλα ἀριστεύουσι χορηγουμένῳ.

Τῷ 1835 μετὰ τῆς Ἐριφίλης, σπανίας καλονῆς καὶ ἀρετῆς μετόχου νεαρᾶς καὶ ἀνθηρᾶς κόρης τῆς Σταύρου τοῦ Ἀριστάρχου, τοῦ κατὰ τὸ 1822 τοῦ μεγάλου Διερμηνέως τοῦ Διβανίου θέσιν κατέχοντος, ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν δίκην, ὡς πρὸς τὰς μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων τῆς Ὑψηλῆς Πύλης σχέσεις ἐν Τουρκίᾳ λειτουργοῦντος, συζευχθεὶς καὶ λίαν εὐτυχῶς μετ' αὐτῆς κατὰ τριετίαν συμβιώσας, στερεῖται αἴφνης αὐτῆς δυστοκίᾳ νοσησάσης, καὶ φεῦ! τὴν ὑστάτην αὐτῆς πνοὴν προώρως ἐκπνευσάσης, καὶ βαρὺ ἄλγος τῷ ὑπερφιλοῦντι αὐτὴν ζυζύγῳ καὶ ἀμύθητον πένθος πᾶσι τοῖς ξυγγενέσι καὶ φίλοις καταλιποῦσης.

Τῷ 1836 καθηγητὴς μὲν τῆς ἐξωτερικῆς κλινικῆς ἐν τῷ τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς Νοσοκομείῳ, αὐτοκρατορικῷ διατάγματι, ἐγκαθίσταται, ἐνταυτῷ δὲ καὶ ἀρχίατρος τοῦ ἐν τῷ τῆς Ἀμάλεως Πύργῳ[1] (τῷ ὑπὸ τῶν Γάλλων

1) Ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τῆς ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ κατ' αὐτοὺς ὑπὸ πάντων τῶν Εὐρωπαίων Tour de Leandre, ἐναντίον πάσης ἱστορικῆς τε καὶ τοπογραφικῆς ὀρθῆς εἰδήσεως, ἀρχῆθεν ὀνομασθέντος καὶ μέχρι τοῦ νῦν οὕτως ἀτόπως λεγομένου καὶ γραφομένου) τῶν ὑπὸ τῆς λοιμικῆς νόσου κατεχομένων νοσοκομείου.

Κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἐποχὴν ὁ Σουλτάνος Μαχμοὺτ ὁ Β', ἀνὴρ νομιμονέστατος καὶ σπουδῇ ἀναμφισβητήτῳ θέλων τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ ἀτρεκῶς εἰσαγαγεῖν καὶ ἐγκαθιδρῦσαι, καὶ σκεπτόμενος, μάλιστα, παρὰ τοῖς βαρβάροις καὶ ἀμαθέσι λαοῖς τὸν ἰατρὸν εἶναι τὸν μόνον ἐπιστήμονα ἄνδρα ἱκανὸν ἐν ταῖς οἰκογενείαις τὸν πολιτισμὸν μετοχετεῦσαι καὶ διδάξαι οἰκειακῶς κατά τι, ἀληθοῦς μὲν ἐπιστήμης μέτοχον ὄντα, οὐχὶ δὲ ψευδοῦς καὶ φιλοχρηματικῆς μόνον καὶ πλεονέκτιδος, συνέλαβε τὴν μεγάλην ἰδέαν, τὴν ἰατρικὴν σχολήν, ἣν ἔναγχος ἐγκαθιδρύσατο, τῷ Στεφάνῳ Καραθεοδωρῇ καὶ τῷ ἀδελφιδῷ τούτου Κωνσταντίνῳ ἐπιτρεψάμενος, κατ' ἀρχὰς τὸ ἑνόν, διερμηνέων χρήσει, ἐν ταῖς ὅλως στοιχειώδεσι παραδόσεσι τῶν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστημῶν προσιτὴν τοῖς βουλομένοις τῶν ὀθωμανῶν παίδων καταστῆσαι τὸ πρῶτον δυσωπουμένων μὲν ἐπιστήμην τινὰ ὑπὸ χριστιανῶν μανθάνειν, μισθαρίοις δὲ ἐμμήνοις αὐτοὺς σαγηνευσάμενος, πρὸς δοκιμὴν καὶ τοῦ βαρβάρου λαοῦ βαθμιαίαν συνοικείωσιν τῇ τε ἐπιστήμῃ καὶ ἀνθρωπότητι διὰ τῆς συγχρωτίσεως καὶ ἡμερησίου συμβιώσεως μετ' αὐτῶν καὶ ἀπολαύσεως ὁμοτίμου, τῶν αὐτῶν τε δικαιωμάτων καὶ τῆς τῶν αὐτῶν χρεῶν ἐπιβολῆς. Τῆς πρώτης δὲ πείρας ἐπιτυχοῦς φανείσης τῷ ἀναμορρωτῇ ἐκείνῳ τῷ μεγαλονόῳ, ἀπεράσισεν ὁ μεγαλεπήβολος οὗτος Σουλτάνος καὶ Καλίφης ἐξ Εὐρώπης ἐμπείρους καὶ δοκίμους ἀσκληπιάδας προσκαλέσασθαι πρός τε τὸ τὴν ἀρτισύστατον ἰατρικὴν σχολὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀναμορφώσασθαι καὶ ταῖς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ παρεμφερῆ ἀναδείξασθαι. Οὕτω διὰ τοῦ ἐν Βιέννῃ πρέσβεως ἢ μᾶλλον τοῦ τότε πολυχρονίου ἐπιτετραμμένου ἐμοῦ θείου Ἰωάννου τοῦ Μαυρογένους ἐκ τῆς ἀκαδημιακῆς ἑκεῖσε τῶν ἰατρῶν συγκλήτου ἐπίλεκτόν τινα τοῦ Ἱπποκράτους θιασώτην καὶ καθηγητὴν ἐπισήμως μεταπέμψασθαι ἐπένευσεν ὁ Σουλτάνος.

Τοιοῦτον δὲ ἐκεῖθεν τὸν παρὰ τοῖς Τούρκοις πολὺν ἐνταῦθα Dr Bernard ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν γενόμενον καὶ ὡς πλεῖστα χρήματά τε καὶ δόξαν ἐν βραχεῖ προσκτησάμενον, ἀλλὰ δυστυχῶς πρόωρον ὑπὸ πυαιμίας θάνατον λαχόντα διὰ τῆς ἀτασθάλως ἐν ἀκαπίῳ πλέοντα ὑπὸ τοῦ πρώτου τῶν ἑρετῶν αὐτοῦ, τῇ αὐτοῦ παρανόῳ διαταγῇ, ἀλγοῦντος ὀδόντος, βαιοῦ δι' ὀδοντάγρας ἐξορύξεως. Ὁ προσκληθεὶς οὖν οὗτος ἰατρός, τῷ Κωνσταντίνῳ μάλιστα τῷ ἡμετέρῳ, ὡς ἐκτὸς τῆς λοιπῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ μαθήσεως, καὶ τῶν τῆς ἡμετέρας χώρας ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ γλωσσῶν ὡς μάλιστα εἰδήμονι ἀπεράσισε συνασπίσασθαι καὶ αὐτὸν ξυμπράκτορα καὶ ξυναγωγὸν ἐν τῇ νέᾳ τῆς σχολῆς διευθετήσει καὶ ἀνοργανώσει ἀναδείξαι πρὸ πάντων τὴν προκαταρκτικὴν τῆς στοιχειώδους γλωσσολογίας καὶ τῆς λοιπῆς ἀναγκαίας μαθήσεως γνῶσιν, ἣν Γάλλων παῖδες ἀνθρωπότητας (les humanités) καλέουσιν, ὡς τὸ ξύνολον τῶν ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων κατεπειγόντως ἀναγκαίων γνώσεων, ὧν ἄνευ οὐκ ἂν ἄνθρωπός τις ὀνομάζοιτο, ξυμπεριέχουσαν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν διαφόρων τῆς ἰατρικῆς ἀπεράντων ἐπιστημῶν τὴν διδαχὴν ἐπὶ τὸ μεθοδικώτερον καὶ ἐπιστημονικώτερον διατεθῆναι διαταξάμενος.

Οὕτως οὖν τῆς Σχολῆς βαθμηδὸν προαχθείσης καὶ δοκιμωτέρους σχετικῶς ἰατρούς, οὓς καὶ πτυχίῳ ἐπισήμῳ διδάκτορας τῆς ἰατρικῆς, τὰς ἀκαδημιακὰς συνήθεις δοκιμασίας ὑποστάντας ἀνηγόρευσαν, ἀναδειξάσης πρὸς τὴν ἐκπολίτευσιν τῶν τῶν Τούρκων παίδων τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοὺς μὴ Μουσουλμάνους αὐτόχρημα ἑαυτῶν κατωτέρους καὶ τῶν αὐτῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων ἀναξίους οἰομένων, καὶ οὕτω πολιτευομένων πρὸς αὐτούς, ἡ ἔμπνευσις θαυμασίᾳ ἀληθῶς ἀπέβη. Ἐπειδὴ τὸ ἐπίθετον γκιαοὺρ τὸ εἰς οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ὕψος ἀναχθέν, ὅλως ἐκ τῆς Σχολῆς ἐπὶ ποινῇ αὐστηρᾷ ἐξωστρακίσθη, καὶ οἱ μαθηταὶ οἱ Τοῦρκοι σὺν τοῖς χριστιανοῖς· πάσης αἱρέσεως καὶ

---

1) Ἐν Λονδίνῳ διαμένων τῶν ὀφθαλμοπαθειῶν ἀγγλιστὶ πραγματείαν ξυνέγραψε ἐπιγραφομένην «Treatment of the diseases of the Eye»· ἐν δὲ τῷ ἡμερολογίῳ αὐτοῦ πλεῖσται ὅσαι σημαντικαὶ σημειώσεις ἐμπεριέχονται. Περιέργως δὲ καί τις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ μακαρίου θεολογικὴ ὑπὲρ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εὑρέθη διατριβή. Αὕτη δὲ ἦν ἀντίρρησις τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (1829) δημοσιευθέντος εἰς ἓν βιβλίον τοῦ ἐπικαλουμένου «Τοῦ κλήρου ὁ ἰδηγός», περιέχοντος ἐξήγησιν τῶν τριῶν πρὸς Τίτον καὶ Τιμόθεον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐπιστολῶν ὑπὸ Samuel Chéridon Wilson.

Ἄρτι δ' ἐν Ἰταλίᾳ ἐπιδημῶν, κομψή τις καὶ λίαν εὐμαθὴς Ἀγγλίδι, ἥπερ τοὔνομα Anna Agnes Trail ἦν, ξυνῆν, καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὡς δοκεῖ, κατὰ τὸ 1827 κἄπως τρωσάσῃ τῆς σὺν ταύτῃ, ἐν Ἰταλίᾳ μεινάσῃ, σπεχνῆς καὶ ἐμβριθοῦς ἀλληλογραφίας λίαν περιέργους ἐπιστολάς τινάς ἐστιν ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ τωζομένας ἰδεῖν καὶ ἀναγνῶναι.

τοῦ καὶ παρθητοῦ ἐπικληθέντος γενομένης κατὰ τὸ 1453 ἔτος πολιορκίας Κωνσταντινουπόλεως, λόγου γενομένου περὶ τοῦ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος Φάρου, ὃν ἐφύλαττε μετὰ 50 ἀνδρῶν ὁ βενετὸς τριήραρχος Γαβριὴλ ὁ Γρεβισάνος, σημειοῖ ὁ σορὸς μεταφραστὴς κ. Ἀπόστολος Βαφειάδης, ὁ διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς ἐκ τῶν τῆς Σχολῆς τῆς Βιέννης, τὰ ἑξῆς: «Σκόπελός τις μεταξὺ Σαρῆ-Βουρνοῦ καὶ Σκουτάρεως κείμενος, ἐκαλεῖτο τότε Δαμάλεως σῆμα, ἀπὸ Δαμάλεως γυναικὸς Χάρητος, στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ τοῦ σκοπέλου τούτου τεθαμμένης· οἱ Τοῦρκοι ἐντεῦθεν ἴσως καλοῦσιν ἐπιτυχέστερον αὐτὸν Κίζ-Κουλέν (Πύργον τῆς κόρης), οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι ἐστραλμένως, ὡς καὶ ἄλλα ὡς πλεῖστα, Λεονάρδου (γρ. Λεάνδρου) Πύργον».—Πολιορκία καὶ ἅλωσις Κωνσταντινουπόλεως, Α. Β. Μορτμάνου μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Α. Β. ἐν Ἀθήναις 1859.

τοῖς Ἑβραίοις οἰκειωθέντες καὶ ἀδελφοποιηθέντες, αὐτοὺς ἠγάπησαν καὶ ἐτίμησαν, καὶ τῆς Σχολῆς ἀνθρωπότεροι ἑαυτῶν καὶ ἀληθοῦς παιδείας καὶ ἠθικῆς ἐπισήμου καὶ λογίας μέτοχοι ἐξελθόντες, τὴν ἰσότητα καὶ ἀδελφότητα πάντων τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ σκῆπτρον βιούντων καὶ συνεργαζομένων λαῶν, ἐν αἷς ὡς ἰατροὶ εἰς τοὐπιὸν εἰσήρχοντο οἰκίαις, κηρύττοντες καὶ ἔργῳ τε καὶ λόγῳ διδάσκοντες, καὶ τὰ ἀτίθασσα τῶν συμπολιτῶν ἤθη καὶ ἔθιμα ἐξημεροῦντες, οἱ πρῶτοι τῆς ἰσοπολιτείας παρ' ἡμῖν δραστήριοι καὶ ἀποτελέσματικοὶ ἐγένοντο ἀπόστολοι. Καὶ ὅπερ ὁρισμοὶ βασιλικοὶ καὶ ποιναὶ διαπράξασθαι οὐκ ἠδυνήθησαν, τοῦτο ἰατρῶν εὐπαίδευτοι καὶ περωτισμένοι παίδες διεπράξαντο κατὰ μέρος.

Οὕτω τὴν τοῦ μεγαλορυοῦς ἀναφορφωτοῦ ἐκείνου μονάρχου σύνεσιν καὶ ἀγχίνοιαν, τοῦ τὸ ἄριστον τοῦτο τοῦ ἀνθρωπισμοῦ μίσον ἀνευρόντος καὶ αἰσίως εἰς ἐφαρμογὴν καὶ πέρας ἀγαγόντος, θαυμαστέον καὶ εὐλογητέον.

Ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρι τοῦ νῦν ἀνενδότως ἐν τῇ Σχολῇ τῇ ἀναμορφωτηρίῳ καὶ τῇ πρώτῃ ἀληθῶς ἐπιστήμονι ταύτῃ εὐδοκίμως ὅλον ἡμισυν αἰῶνα διδάξας, τὸ πρῶτον μὲν φυσικήν, εἶτα δὲ ἀνατομίαν καὶ τελευταῖον ἀποκλειστικῶς ἐξωτερικὴν παθολογίαν καὶ κλινικήν, τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ ἄρχοντος ἔθνους ἐπὶ τὰ κρείττω ἀνάπτυξιν ξυνετέλεσεν ὁ Κωνσταντῖνος ὑπὸ τῶν φοιτητῶν ἀγαπηθείς. Τῆς δὲ πρὸ μικροῦ σκιαγραφείσης ἀμυδρᾷ τῇ γραφίδι ἐποχῆς σώζονται τὰ ἐξῆς χειρόγραφα αὐτοῦ πονήματα: 1ον) Σκέψεις τινὲς περὶ πανώλους. 2ον) Mémoire sur l'état de la Médecine en Europe.

Τῷ δὲ 1836 τῇ 16/28 Ἰουλίου μέλος τοῦ νεοσυστάτου Ὑγιεινομικοῦ Συμβουλίου ὀνομάζεται. Κατὰ δὲ τῆς συστάσεως τοῦ λυμοκαθαρτηρίου καὶ αὐτοῦ τοῦ Ὑγιεινομικοῦ Συμβουλίου μεγίστη τότε ἀντετάχθη παρὰ τῶν ἰσχυροτάτων τῶν Ὀθωμανῶν κληρικῶν (Οὐλεμάδων) ἀντίπραξις, ὡς αὐτῶν ταῖς βάσεσι τοῦ ἰσλαμισμοῦ, ὡς πρὸς τὰς περὶ εἱμαρμένης ἐπικρατούσας δόξασίας, ἀντικρὺς ἀντικειμένων· κατ' αὐτὰς γὰρ παντὶ Μουσουλμάνῳ πᾶσα προφύλαξις πρὸ παντὸς τοῦ ἑκάστῳ ἄνωθεν θείᾳ τῇ ἀφεύκτῳ μοίρᾳ προωρισμένου καὶ κατ' αὐτοῦ ἀντίστασις διαρρήδην καὶ αὐστηρῶς ἀπαγορεύονται. Ὁ δὲ Σουλτὰν Μαχμούτ, τούτου αἰσθόμενος, τὸν ἄκρον τοῦ ἰσλαμισμοῦ ἀρχιερέα καὶ ἰθύντορα, τὸν Σεϊχ-ουλ-ισλὰμ ἐπικαλούμενον, εἰς τὰ ἀνάκτορα μεταπαλείται. Τοῦτον δ' εὐσεβάστως προσκυνοῦντα ξυνωφρυωμένῳ τῷ προσώπῳ καὶ βαρείᾳ τῇ φωνῇ τὴν παντὶ νόμῳ πρὸς καθιέρωσιν ἀναγκαίαν ῥήτραν (φετφᾶν) ἀπαιτεῖ. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἐνεχειρίζετο ὁ Σουλτάνος παρ' αὐτοῦ τοῦ ἄκρου ἀρχιερέως τρόμῳ καὶ φόβῳ προσιόντος τὸν ἱστορικὸν ἐκεῖνον Φετφᾶν[1] τὸν τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὴν Αὐτοκρατορίαν ξύμπασαν ἀπὸ τοῦ ὀλεθρίου ἐκείνου λοιμοῦ ἄρδην ὡς ἐκ θαύματος ἀπαλλάξαντα.

Τῆς Αὐτοκρατορίας οὖν οὕτω βαθμηδὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον κραταιῶς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ παγιωθείσης καί τινων μεταρρυθμίσεων ὑπὸ τοὔνομα *Νιζαμὶ Ἀετὶτ* (νέα τάξις) εἰσαχθεισῶν, ἐσκέψατο ὁ μεγαλοφυὴς ἐκεῖνος καὶ γενναῖος Σουλτάνος καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας μεταβῆναι, τὰς ἀνάγκας αὐτῶν, ἰδίοις ὄμμασιν ἐξετάσαι καὶ τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐν ταύταις ἐπιβαλεῖν.

Οὕτως ἄρξασθαι ἐκ τῶν τῆς Εὐρώπης ἐπαρχιῶν ἁρμόδιον εἰκάσας, τὸν ἐπιστήθιον αὐτοῦ φίλον καὶ ἰδιαίτερον ἰατρὸν αὐτῷ ξυμπεριλαβεῖν καὶ μέτοχον τῆς ἀναμορφωτηρίου ἐκείνης ὁδοιπορίας ποιῆσαι οὐκ ὤκνησεν, ταύτην δὲ δίμηνον, τοῦ ἔαρος τὴν φύσιν ἐκ τοῦ ὕπνου τοῦ χειμῶνος, εὐόσμῳ τῇ πνοῇ καὶ ποικίλῃ τῇ τῶν ἀνθούντων πεδίων καλλονῇ ἐξεγείροντος, κατὰ Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον τοῦ 1837 ἔτους γενέσθαι ὡρίσατο. Αἱ δ' εὐτυχεῖς ἐκεῖναι πόλεις, αἱ τῆς πολιτιζούσης τοῦ μεγαλόφρονος Σουλτάνου παρουσίας ἀπολαῦσαι ὁρισθεῖσαι ἦσαν ἡ Βάρνα, ἡ Σοῦμλα, ἡ Σιλίστρια, τὸ Τύρνοβον ἅπασαι ἐβουλγαρισθεῖσαι νῦν καὶ αὐτὴ ἡ ἐν τῷ τελευταίῳ ῥωσσικῷ πολέμῳ διαβόητος γενομένη Σίπκα καὶ τελευταῖον ἡ τῆς Ρωμυλίας εὔφορος πρωτεύουσα, ἡ Ἀδριανούπολις, ἡ τοῦ Κωνσταντίνου φιλτάτη πατρίς. Ἔτυχε δὲ τότε ξυνοδοιπορήσας καὶ ὁ παρὰ τοῦ Σουλτάνου πρὸς διοργάνωσιν τοῦ ἤδη ἀναμορφουμένου ὀθωμανικοῦ στρατοῦ προσκληθεὶς ἐκ Βερολίνου μέγας κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον ἀναδειχθεὶς ἀρχιστράτηγος, ὁ πολὺς καὶ πολύμητις Moltke. Εἰς δὲ τὴν Σιλίστριαν οἱ τότε τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ὑποτελεῖς Βλαχίας τε καὶ Μολδαυίας ἡγεμόνες ἔσπευσαν κατελθεῖν τὸν Βασιλέα αὐτῶν προσκυνήσοντες. Ἐν τοῖς τοῦ βιογραφουμένου ἐγγράφοις καὶ ἡμερολογίοις ἐκείνης τῆς περιοδείας πλείστου λόγου ἄξιον σώζεται.

Σκοπὸν δ' οὐχ ὅλως ἄπο νομίζομεν ἐντεῦθεν περιεργ' ἄττα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ μεγαλεπηβόλου ἀναμορφωτοῦ ἐκείνου τοῦ ὀθωμανικοῦ

1) Ἐκ τὴν μετάφρασιν τοῦ Φετφᾶ εἰς τὸ τέλος.

κράτους Μαχμοὺτ τοῦ Β' καὶ τῆς αὐτοῦ περινοίας ἐνδεικτικὰ παρενεῖραι, ἐκ τῶν τοῦ σοφοῦ ἰατροῦ σημειώσεων τῶν πάνυ διδακτικῶν ἀρυσάμενοι τὰ πλεῖστα, ἀνέκδοτα ὄντα. Καὶ πρῶτον μὲν τὰ ἐν Ἀδριανουπόλει ἀφηγησάμενοι περίεργα ὡς ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἀφικόμενοι πρόσφορα θεωροῦντες εἶτα εἰς τὰ περαιτέρω ἐν γένει χωρήσομεν. Κατὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ τῇ περικαλλεῖ διαμονὴν αὐτοῦ, καθ' ἑκάστην ἐξήρχετο ἔριππος εἰς κῆπόν τινα κατάφυτον, μικρὸν ἐκτὸς τῆς πόλεως, παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ πολυφλοίσβου Ἔβρου κείμενον, πρὸς περιδιάβασιν πορευόμενος ὁ Σουλτάνος.

Ἐθαύμασε δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ διάβασιν διὰ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς πόλεως, ἔνθα πλῆθος χριστιανικῶν οἰκιῶν καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων συνεισωρεύετο, ἄνθρωπον θνητὸν μὴ βλέπων. Τὴν δὲ περὶ τούτου ἔκπληξιν αὐτοῦ τῷ ἐπιστηθίῳ αὐτοῦ ἰατρῷ ἀνακοινοῦται, τὸ αἴτιον παρ' αὐτοῦ τῆς τοσαύτης τῶν ξυμπολιτῶν αὐτοῦ ἀβελτηρίας διαπυνθανόμενος, ὡς τούτων ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διαβάσει αὐτοῦ ἀεὶ ὡς ἐκ συνθήματος ἁπάντων γενομένων, ἐκ τοὐναντίου δὲ τὴν χαρὰν αὐτῶν διὰ τῆς πολυπληθοῦς αὐτῶν ἐμφανίσεως καὶ τῶν εὐφημιῶν ἐπὶ τῇ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν βασιλικῇ αὐτοῦ ἀφίξει καὶ τῇ μετ' αὐτῶν εὐωχῇ ξυνδιαιτήσει διαδηλῶσαι ὀφειλόντων.

Ταῦτα πάντα πάραυτα ὁ Κωνσταντῖνος τῷ Ἰακώβῳ Ζώτου, τῷ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρῷ αὐτοῦ, ἀνακοινοῦται, ἐν οὗ τῷ οἴκῳ ἐφιλοξενεῖτο ἐν τῇ ἐπιδημίᾳ, καὶ παρὰ τούτου μανθάνει τὴν τοῦ λαοῦ ἀποχὴν τοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν προβαίνειν τοῦ βασιλέως ἐξερχομένου καὶ τοῦ αὐτὸν εὐφημεῖν ῥητῇ τινι τοῦ γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς χώρας διαταγῇ γενομένην κατ' ἀρχαίαν τινὰ συνήθειαν ἀπαγορεύουσαν τῷ λαῷ τοῦ βασιλέως τὸ πρόσωπον βλέπειν, ὡς καῖον διὰ τῆς θερμότητος, δυσωποῦν διὰ τῆς λάμψεως τῶν ἡλίου δίκην ἀκτίνων, καὶ ἐκθαμβοῦν διὰ τῆς βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ πομπῆς, καὶ οὕτως τὸν Βασιλέα σπουδῇ φεύγειν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὃν ἡ παλαιὰ Γραφὴ διηγεῖται, τὸν Ἀδὰμ τοῦ μήλου τῆς γνώσεως διὰ τῶν ἀβρῶν χειρῶν τῆς Εὔας γευθέντα, τὸν ἐπὶ τῇ παρακοῇ ὀργισθέντα αὐτοῦ πλάστην Θεὸν φόβῳ φυγεῖν ἐν τῷ Παραδείσῳ. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν οἱ χριστιανοὶ προὔχοντές τε καὶ οἱ ὑποτελεῖς ἁπάντες μαθόντες ταῦτα, καὶ ὑπὸ τῆς προτροπῆς τοῦ συμπατριώτου αὐτῶν, τοῦ εὐνοουμένου ἰδιαιτέρου ἰατροῦ τοῦ Ἀνακτος ἐνθαρρυνθέντες, χαρᾷ καὶ γελῶντι τῷ προσώπῳ, εἰς τὸ μέρος τῆς βασιλικῆς διαβάσεως ἀθρόοι ξυνῆλθον καὶ Μαχμοὺτ τὸν Β' εὐφημοῦντες πολυχρονίζουσιν. Ὁ δὲ Σουλτάνος, τὴν εὔφημον προσαγόρευσιν τοῦ εὐφημοῦντος λαοῦ διὰ *τεμενᾶ* ἀνταποδίδωσιν ὑπομειδιῶν καὶ διὰ τῆς ἀρρενωποῦ βροντώδους αὐτοῦ φωνῆς *ἀχσὰμ χαϊρτσορμπατζιλὰρ ὁλσὸν*, «καλὴν ἑσπέραν, προὔχοντες», ἀνακράζει. Τῇ δ' ἑσπέρᾳ τῷ Κωνσταντίνῳ γελῶν φησι τὰ μέγιστα ἐπὶ τῇ τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ ἐμφανίσει ταρπῆναι καὶ ταύτην προτροπῇ τοῦ Κωνσταντίνου γενέσθαι εὖ εἰδέναι. Τὴν δὲ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως ἀπομάκρυνσιν διαταγῇ τοῦ νομάρχου γενέσθαι μαθών, τοῦτον μὲν ἐς αὔριον παύεται ἀμέσως τῆς ἀρχῆς, τοὺς δὲ προὔχοντας τῶν χριστιανῶν τότε τσορμπατζίδας καλουμένους προσκαλεῖται παρατυχθῆναι ἐν τῷ τοῦ νομάρχου αὐλῶνι. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐξώστου αὐτὸς προβάς, εὐμενῶς μὲν αὐτοὺς προσαγορεύει, τὴν δὲ παῦσιν τοῦ νομάρχου καὶ τὸν λόγον τῆς παύσεως διαγγέλλων ἐπιπροστίθησι γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ: «Ἁπάντων τῶν ἐμῶν πιστῶν ὑπηκόων βασιλεύς εἰμι ἴσος· ἅπαντες ὑμεῖς τέκνα ἐμά ἐστε ἀγαπητά· οὐδεμίαν δὲ μεταξὺ ὑμῶν πρὸς ἀλλήλους ἐθέλω τὴν διάκρισιν, εἰμὴ τὴν τῆς προσευχῆς, τῶν μὲν μουσουλμάνων ἐν τῷ τεμένει, τῶν δὲ χριστιανῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῶν ἰουδαίων ἐν τῇ συναγωγῇ ξυνερχομένων».

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει κατὰ τὴν βασιλικὴν περιοδείαν ξυμβάντων. Φέρε δ' εἴπωμεν καί τινα ἄλλα ἀνέκδοτα, σχέσιν τινὰ πρὸς τὸν ἡμέτερον βιογραφούμενον καὶ τὸν Σουλτὰν Μαχμοὺτ ἔχοντα, μάλιστα δὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ βασιλέως τούτου διαφωτίζοντα.

Ἐπὶ δύο καὶ ἐπέκεινα ἔτη ὁ Κωνσταντῖνος ὡς τοῦ Σουλτάνου ἰδιαίτερος ἰατρὸς ἐν τοῖς Ἀνακτόροις πιλοφόρος διετέλεσε θαμίζων, βραδύτερον ἰδίᾳ βουλήσει φεσοφόρος γενόμενος.

Ὁσάκις δὲ ὁ Σουλτάνος πρὸς ἀναψυχὴν εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ τοῦ Καλενδερίου καὶ τῶν Θεραπείων περίπτερα ἐξήλαυνε, τοῦτο δὲ συνεχῶς συνέβαινε, τὸ δεῖπνον αὐτοῦ ἐν τῷ τοῦ ἑαυτοῦ ἰατροῦ μαγειρείῳ παρασκευαζόμενον ἤθελε, ἐκεῖ θέρους ἀγραυλοῦντος. Κατὰ δὲ τὸ 1836 θέρους τοῦ Σουλτάνου εἰς τὸ τοῦ Καλενδερίου περίπτερον πλεύσαντος πλῆθος πολὺ θεατῶν ἐπὶ τῆς προκυμαίας περιεπάτει ἀναψυχούμενον. Ὁ δὲ Σουλτάνος, τὴν περὶ αὐτὸν κίνησιν λίαν φιλῶν ἐν γένει, ἐθεᾶτο εὐθυμος καὶ προσηνής, ὡς εἰθίζεν, ἐκ τῆς θυρίδος, τὸ προσιὸν καὶ ξυνωθούμενον ἐπὶ τῆς προκυμαίας πλῆθος· βρίφος δέ τι

κάπως πολυτελέστερον τῶν ἄλλων ἠμφιεσμένον παρατηρήσας καὶ παρὰ τοῦ εὐνοουμένου αὐτοῦ θαλαμηπόλου Ῥιζᾶ μπέη τοῦ ἔπειτα περιφήμου γενομένου Ῥιζᾶ πασσᾶ, ἀρχιστρατήγου καὶ ἀναμορφωτοῦ περὶ τὰ στρατιωτικὰ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, τοῦ ἔναγχος τὸ ζῆν γέροντος ἐκμετρήσαντος, τὸ βρέφος τοῦτο τοῦ Κωνσταντίνου εἶναι μαθών, εὐθὺς αὐτό, τὸν νῦν πρεσβευτὴν ἐν Βρυξέλλαις, καὶ τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐνταῦθα παρόντα κύριον Στέφανον, προσεκαλέσατο παρ' ἑαυτῷ μετὰ τῆς αὐτοῦ τροφοῦ, καὶ λαβὼν τὸ βρέφος ἐκ τῶν τῆς τροφοῦ ἀγκαλῶν, ἥδιστα ἠσπάσατο, τοῦτο ἐναγκαλισάμενος καὶ τοῖς παρισταμένοις λέγων, τῷ βασιλόπαιδι Νιζαμεδδὶν Ἐφέντῃ (τῷ μὴ ἐπιζήσαντι) ὁμοιάζειν τὸν παῖδα. Τῇ δὲ τροφῷ σάκκον χρυσῶν νομισματίων (βουπιέδων) ἀνάπλεων δωρησάμενος, ἀμέσως καὶ τὸν πατέρα παρ' ἑαυτῷ προσεκαλέσατο, συγχαρεὶς αὐτῷ ἐπὶ τῷ παιδί, καὶ γοργὸν γελάσας ἐπὶ τῇ ἐκπλήξει τοῦ πατρός, τὸν υἱὸν ἐξαπίνης παρὰ τῷ Σουλτάνῳ ἥρεμον καὶ εὔθυμον ἀνακείμενον θεασάμενος.

Ἡμέρας δέ τινος, δι' ἀκατίου εἰς τὰ Ἀνάκτορα ἐπανακάμπτων, μεγάλην συρροὴν ἀνθρώπων ξυνωθουμένων ἐπὶ τῆς τοῦ Διπλοκιονίου ἀποβάθρας παρατηρεῖ. Τὸ αἴτιον δὲ τούτων ἐρωτήσας καὶ μαθών, ὅτι χριστιανὸς πωλητὴς ἀνηλεῶς ὑπὸ τούρκου συνεπείᾳ ἐπὶ δουλοπρεπεῖ λογομαχίας ἐδαίρετο, πάραυτα τοὺς ἀνακρινοῦντας πέμπει, καὶ τῆς ἀποβάθρας οὐκ ἀπέρχεται, πρὶν ἢ ἂν τὸ διατρέξαν ἀκριβῶς μάθοι. Ἅμα δὲ αἰσθόμενος τοῦ τούρκου ἀδικήσαντος, διατάττει πάραυτα ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως τὸν χριστιανὸν τὸν τοῦρκον ἀντίποινον ἀντιδαίρειν, ὅπερ ἐκεῖνος ὅλος ἔντρομος πρᾶξαι ἠναγκάσθη. Τούτου δὲ παραχρῆμα ἐκτελεσθέντος, τότε μόνον ἠδυθύμησεν ὁ Σουλτάνος ἀπελθεῖν, τῷ ἀδικηθέντι πλουσίως δωρησάμενος, καὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῦ ἀλώβητον καὶ εἰς τοὐπιὸν διατηρηθῆναι αὐστηρῶς διατάξας.

Καθήμενος δέ ποτε τῇ τοῦ πρὸς τὴν λεωφόρον βλέποντος περιπτέρου τῶν τοῦ Διπλοκιονίου (Τσιραγὰν) ἀνακτόρων αἰθούσῃ, εἶδεν ὁ Σουλτάνος ξένον σὺν δεσποίνῃ τινὶ ἐφ' ἵππου καὶ αὐτὸν ἔφιππον παρελαύνοντα. Προσκαλεῖται δὲ τὸν ἐκεῖ παρευρισκόμενον Κωνσταντῖνον πυνθανόμενος, μὴ ἆρα οἱ διαβάται ὁ τῆς Ῥωσσίας πρεσβευτὴς μετὰ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου εἰσί. Τοῦ δὲ ἰατροῦ καταφήσαντος, «Πρόσχες, λέγει ἡ Α. Μεγαλειότης, αὐτῷ τῷ πράγματι καὶ τῇ διαφορᾷ. Μεγάλων μὲν Δυνάμεων πρεσβευταὶ μετὰ τῶν ἑαυτῶν εὐνετῶν εἰς περίπατον ἐξερχόμενοι, παρ' ἑνὸς μόνον παρακολουθοῦνται ὑπηρέτου· ὁ δὲ ἡμέτερος *dʒεζιριὲ ἐμνῆ* (ὁ ἐπὶ τῶν οἴνων καὶ πνευμάτων ἤτουν ὁ κατώτερος πάντων νομιζόμενος τῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις) ὁσάκις ἐξέρχεται ὑπὸ τετταράκοντα τοὐλάχιστον παρακολουθεῖται θεραπόντων.

Ἄλλοτε δέ ποτε τὸ ἑξῆς συνέβη: Τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον θέρους ἀγραυλοῦσι ἀνάγκη ἦν πλοιαρίοις τοῖς ἑαυτῶν τέτταρσι τοῖς ἐρετμοῖς κινουμένοις ἢ καὶ διττῶς τρικώποις, τοῖς κομψοῖς, δὶς τῆς ἡμέρας, πρωΐας μὲν τῷ ταχεῖ καὶ πολυδίνῳ τοῦ πορθμοῦ ῥεύματι εἰς τὸ ἄστυ ὡς τάχιστα καταπλεῖν, ἑσπέρας δέ, βράδιον ἀλλ' οὐχ ἧττον εὐαρέστως, τῶν ἐτησίως βορείων δροσικῶς πνεόντων τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν κατὰ τὰ κυνικὰ μάλιστα τοῦ θέρους καύματα ζωογονούντων, ἀπὸ τῆς Πόλεως ἐπὶ τὰ κατὰ ταὶν τοῦ αἰσθησιβίου Βοσπόρου τερπναῖν ἀκταῖν ἅπαντι ἀναψυκτικῷ ἀέρι ἀναπεπταμένα περικαλλῆ καὶ κήποις σύσκια περίπτερα ἀναπλεῖν. Τῶν δὲ ἐμπείρων καὶ ἀνδρείων κωπηλατῶν, τῶν ἐκ Νεοχωρίου καὶ Θεραπείων μάλιστα, τῶν ἐκλεκτῶν, θυμοειδῶν καὶ ὁρμητικῶν φύσει ὄντων, ἐρετικὸς ἄντικρυς κατὰ τὸν ἀνάπλουν ἐτελεῖτο ἀγών, πρὸς ἀλλήλους σφοδρῶς ἀμιλλωμένων, τίνες τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν ταχύτητα ἐναντίον τοῦ σφοδρῶς καταρρέοντος ῥεύματος ἂν ὑπερτερήσειαν.

Ὁ δὲ ἡμέτερος Κωνσταντῖνος τοὺς ἑαυτοῦ ματαίως ἀπεῖργε κωπηλάτας τριήρει ἀκάτῳ ξυναγωνίζεσθαι, ὡς τότε τῶν τοιούτων τοῖς μεγιστᾶσι τῶν τούρκων ξυνήθων· ἀλλ' οἱ θυμοειδεῖς ἄνδρες, τὴν τῆς καρδίας αὐτῶν ὁρμὴν τῆς γενναίας καὶ ἀτρόμου καταδαμάζειν ἀδυνατοῦντες, τριήρει ποτὲ ἀκάτῳ, ἧς ὁ τότε πανίσχυρος Ταχὶρ Πασσᾶς ἀρχιναύαρχος ἐπέβαινεν, ἅμα συναντήσαντες, τοῦ κυρίου αὐτῶν ἐν ἀναγνώσει ἐμβριθοῦς τινος καὶ ἐνδιαφέροντος βιβλίου ὅλου καταβεβυθισμένου καὶ μηδόλως τοῖς σωρηδὸν ξυναναπλέουσιν ἀκατίοις τὸν νοῦν προσέχοντος, καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ξυναγωνισθέντες, θριαμβευτικῶς νικήσαντες, τὰ ξυνήθη τοῖς νικῶσιν ἐρέται καγχάζοντες ἅμα καὶ ἀσθμαίνοντες ἐξεφώνησαν ἐκφωνήματα τὰ σκωπτικά. Ὁ δὲ ξυνορρυωθεὶς ὑπὸ τῆς φλαζονείας καὶ μεγαλαυχίας σατράπης, καὶ τίνος ἦν, τὸ τὸ ἑαυτοῦ ὑπερπηδῆσαν καὶ αὐτοῦ περιφρονῆσαν πλοιάριον διαπυθόμενος, καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου τοῦ Σουλτάνου, τοῦ αὐτοῦ δεσπότου, ἰατροῦ ὄν ἀκούσας, καὶ ὅλος ἔξαλλος ὑπὸ τῆς ὀργῆς διατάττει ὁ ἀπερίσκεπτος τοῖς ἑαυτοῦ κωπηλάταις ὅπου καὶ ὁπωσδήποτε τῷ τοῦ ἰατροῦ ἂν συναντήσειαν ἀκατίῳ, παραχρῆμα τοῦτο λάξ διατρῆσαι καὶ ἀφεύκτως ἢ μὴν αὖτανδρον καταποντίσαι.

Ταῦτα τοῦ Ταχὶρ πασσᾶ κατὰ φρένας ἔχοντος καὶ κελεύοντος, τὴν ἐπιοῦσαν, ἅμα τοῦ φαεινοῦ ἡλίου ἀνίσχοντος, τοῦ Κωνσταντίνου τὸ ἀκάτιον πρὸ τῶν ἀνακτόρων αὐτῶν σαλευόμενον ἐπὶ τῶν φλοίσβῳ τῷ πολυδίνῳ τεταραγμένων τοῦ Βοσπόρου κυμάτων οἱ κωπηλάται, οἱ ἐκδίκησιν πνέοντες, κατιδόντες, τὴν τοῦ δεσπότου αὐτῶν ῥητὴν διαταγὴν ἄσμενοι ἐξετέλεσαν. Ἀλλ' ἄλλαι μὲν τοῦ σατράπου αἱ βουλαί, ἄλλα δὲ ὁ θεῖα ἀληθῶς ἐμπνεύσει καὶ φυσικῇ ἀγχινοίᾳ προοδευτικὸς ἀναμορφωτής, ὁ Σουλτὰν Μαχμοὺτ ὁ Β', ἐκέλευεν· ἐπειδὴ ὅτε ὁ Κωνσταντῖνος ἀπελθὼν τῶν ἀνακτόρων, τοῦ ἀκατίου αὐτοῦ ἐπιβησόμενος, καὶ τὸ πλοιάριον αὐτοῦ μύλις ἐκ τῶν βυθῶν τῆς θαλάσσης κόπῳ τε καὶ μόχθῳ πολλῷ ἀναιρούμενον ἐμβρόντητος θεωρήσας καὶ ἁπάντων τῶν ἐν αὐτῷ βιβλίων τε ἐγγράφων τε καὶ τῆς λοιπῆς ἀποσκευῆς παρανάλωμα τοῦ ἁλμυροῦ τῆς θαλάσσης ὕδατος γενομένων αἰσθόμενος, ἐν οὐ σμικρᾷ τῇ ἀμηχανίᾳ καὶ τῇ ἐνδομύχῳ ἀγανακτήσει, τῇ δικαίᾳ, κατάπληκτος ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἀπορῶν τί τὸ πρακτέον, ἵστατο, οἱ τοῦ Σουλτάνου θαλαμηπόλοι, ἐκ τῶν τῶν ἀνακτόρων θυρίδων μάρτυρες αὐτόπται τῆς βανδαλικῆς ἐκείνης πράξεως γενόμενοι καὶ τῆς εὐκαιρίας ὠφεληθῆναι οὐδόλως διστάσαντες, εὐθὺ τῷ Σουλτάνῳ προστρέχουσι καὶ τὰ καθέκαστα χρώμασιν ἀπαισίοις ἐκτραγῳδοῦσι.

Ταῦτα ὁ Σουλτάνος ἔκπληκτος καὶ ἀγανακτῶν καὶ αὐτὸς μαθών, ὀργίζεται σφόδρα καὶ ἀμέσως ὁρίζει καὶ διατάττει γεγωνυίᾳ τῇ αὐτοῦ βροντώδει φωνῇ, καὶ ταῖς ὀφρύσιν αὐτοῦ ταῖς δασείαις σπασμωδικῶς ξυνεσπασμέναις, τὴν μὲν τοῦ ἰατροῦ συγγνώμην ἐπὶ τῷ ἀτόπῳ ξυμβάματι ἰδίοις χείλεσι ταπεινῶς ἐκλιπαρῆσαι τὸν ἀγέρωχον ἐκεῖνον ἀρχιναύαρχον, τούτῳ δὲ ἰδίαις ταῖς χερσὶν ἀποτῖσαι, πρὸς τιμωρίαν καὶ σωφρόνισιν, τὸ ἀντίτιμον τῆς ζημίας, τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀδικηθέντος ὁρισθησόμενον, τοῖς δὲ προσβληθεῖσι τοῦ ἰατροῦ κωπηλάταις βαρὺ πρόστιμον ἀποτῖσαι καὶ δῶρον σημαντικὸν δωρήσασθαι, ταῦτα δὲ πάντα ἀκαριαίως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προφάσεως ἐκτελεσθῆναι. Πρὸς πλείονα δὲ ταπείνωσιν, διέταξεν ὁ Σουλτάνος, πρὸς τούτοις, τὸν Κωνσταντῖνον, τούτων ἁπάντων κατὰ γράμμα ἐκτελεσθέντων εἰς τοῦ ἀρχιναύαρχου πορευθέντα ἀγγεῖλαι αὐτῷ τὴν τοῦ Σουλτάνου διαταγὴν ἀκριβῶς ἐκτελεσθεῖσαν πρὸς ἡσυχίαν δῆθεν αὐτοῦ καὶ εὐχαρίστησιν. Ὁ δὲ ἀρχιναύαρχος ἐκών τ' ἀέκων κλίνας τὸν αὐχένα καὶ ὀξυκράτως ὑπομειδιῶν καὶ σκαιῶς πως χαριεντιζόμενος, ἠναγκάσθη ἐκλιπαρῆσαι αὐτῷ παρὰ τῷ δεσπότῃ Σουλτάνῳ μεσιτεῦσαι μήποτε καὶ βαρυτέρα αὐτῷ ἐπιβληθείη ποινή, τῆς πράξεως εὐθύνην ἅπασαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἑαυτοῦ κωπηλατῶν ἐπιρρίψας καὶ αὐτοὺς πρὸς ποινὴν ἀποβαλεῖν ὑποσχεθείς καὶ ἀντ' ἄλλων ἀνταλλάξαι.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν μετὰ τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺτ τοῦ Β' σχέσεων, τῶν ἐξαιρετικῶν, τοῦ ἡμετέρου Κωνσταντίνου. Χωρήσωμεν δὲ ἤδη καὶ πρὸς τὰς μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ ἠπίου καὶ γαληνοῦ ἄνακτος τοῦ Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Μετζίτ.

Τοῦ πατρὸς θανόντος, ὁ νεαρὸς διάδοχος τοῦ θρόνου τῶν Ὀθωμανῶν Ἀπτοὺλ Μετζὶτ ἅμα τοῦτον ἀναβάς, τὸν τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς ἰατρόν, ὃν ἀκριβῶς ἐγνώριζε καὶ ἐξετίμα, πρὸς ἑαυτὸν ἐπισήμως προσκαλεσάμενος, τῷ ὑψηλῷ αὐτοῦ Προσώπῳ ὡς ἰδιαίτερον εὐνοούμενον ἰατρὸν προσηρτήσατο, ἐπισήμου ἀρχιάτρου τοῦ Ἀπτοὺλ χὰν Μολλᾶ ὄντος. Ἵνα δὲ τῆς ὑμετέρας εὐμενοῦς ἀνοχῆς πλέον τοῦ δέοντος μὴ καταχρῶμαι τὸ ἱστόρημα εἰς ἐπ' ἄπειρον παρατείνων, φέρε μόνον ἀνέκδοτά τινα τῶν πρὸς αὐτὸν φιλικῶν καὶ εὐνόων σχέσεων ἀνελίξωμεν, τῆς ὥρας προκεχωρηκυίας ἤδη καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ὑπὸ τῆς ναρκωτικῆς τῆς ἐμῆς τοῦ λόγου ὑφῆς ὅλως ὑπὸ τῶν τοῦ Μορφέως δυσκαταβλήτων γοήτρων καταβαλλομένους καὶ τὰ βλέφαρα ὑμῶν ὑπὸ ἄσης καὶ ἀνίας ἀκαθέκτως καταπίπτοντα καὶ μύλις τῇ γενναίᾳ ὑμῶν φιλόφρονι ἀντιστάσει ἀνεφγότα διαμένοντα εἰκάζων.

Σμικρὸν δὲ πρὸ τῆς τοὐντεῦθεν ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ, τοῦ αὐτοῦ φίλου ἰατροῦ διόπτροις ῥινοσφιγκτῆρσι (pince-nez) χρωμένου αἰσθόμενος, καὶ ταῦτα κομψὰ εὑρών, πόθεν ταῦτα πρίαιτο, αὐτὸν ἠρώτησε. Μαθὼν δὲ ταῦτα τὸν υἱέα αὐτοῦ, τὸν Στέφανον, τὸν τότε ἐν τῇ ἐν Βερολίνῳ πρεσβείᾳ γραμματεύοντα, αὐτῷ ἀποστεῖλαι πριάμενον, τοῦ αὐτοῦ εἴδους δίοπτρα καὶ τῇ Α. Μεγαλειότητι φροντίσαντα ὡσαύτως ἀποστεῖλαι ἐνετείλατο. Μαθὼν δ' ἔπειτα ὅτι πρὸ τριετίας ἤδη ὁ υἱὸς ἀπεδήμει, ξυγχωρεῖ αὐτόκλητος τὸν υἱὸν ἐπ' ἀδείᾳ διά τινα εἰς τὴν πατρίδα ἐπανακάμψαι χρόνον, ὡς τοῦ πατρὸς τὸν αὐτοῦ υἱὸν ἐπανιδεῖν μικρὸν βεβαίως, καὶ δικαίως, ἀκράτως ποθοῦντος. Καὶ πάραυτα ἡ βασιλικὴ τῷ ἡμετέρῳ ἐκεῖσε πρεσβευτῇ Ἰωάννῃ

τῷ Ἀριστάρχῃ Μπέῃ διαβιβάζεται· ἄδεια· ὁ δὲ υἱός, εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἰουνίου ἀρχομένου τοῦ 1861, ἀφικνεῖται περιχαρὴς τὸν πατέρα ἀσπασόμενος. Τὸν δὲ ἄνακτα τότε βαρέως νοσοῦντα καθ' ἑκάστην ἐπεσκέπτετο ὁ ἰατρός. Ἅμα δὲ τὴν τοῦ Στεφάνου ἄφιξιν παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου μαθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῷ πατρὶ συνοδεύοντα μεταπέμπεται αὐθημερόν. Μόλις δὲ τὴν ἐπιοῦσαν τοῦ ὕπνου ἐξεγερθείς, σπουδῇ τοὺς παρεστῶτας διαπυνθάνεται θαλαμηπόλους, εἰ οἱ περιμενόμενοι ἀφίκοντο, καὶ ἀφικομένους ἀμφοτέρους, ἐνταυτῷ παρ' ἑαυτῷ προσκαλεῖται. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀσθενείᾳ μυϊκῇ κατεχόμενος, οὐ κατὰ τὴν αὐτοῦ συνήθειαν ἑστώς, ἀλλ' ὅλως ἐνδεδυμένος, ἐπὶ ἀνακλίντρου νωχελῶς ἀνακείμενος, ὑπεδέξατο τοὺς προσελθόντας καὶ προσκυνήσαντας πατέρα τε καὶ υἱόν. Ἅμα δὲ εἰσελθοῦσι «χάριτας τῷ Στεφάνῳ οἶδα ἐπὶ τοῖς τάχιστα ἀποσταλεῖσί μοι διόπτροις», ἔφη ὁ Σουλτάνος καὶ ἀμέσως προτρέπει αὐτὸν λέγων ὅτι δεῖ ἐξ ἅπαντος τὸν υἱόν, τὸν πατέρα ὅλως μιμηθῆναι, καὶ τῷ Βασιλεῖ οὕτως ὡς ὁ πατὴρ λειτουργῆσαι, ᾧ πλείστας ὅσας ὁμολογεῖ τὰς χάριτας, ἃς οὐδέποτε ἀνταξίως ἀνταμείψειεν ἄν. Τοιαῦτα δὲ καὶ τοσαῦτα τῷ ἰατρῷ πλέκει τὰ ἐγκώμια ὁ φιλανθρωπότατος καὶ γλυκύτατος ἐκεῖνος ἄναξ, ὥστε τὸν ἰατρὸν φύσει λίαν εὐαίσθητον καὶ εὐερέθιστον ὄντα, μηδόλως τὸ παράπαν ἀντιστῆναι τῇ ἰσχυρᾷ ἐκείνῃ ξυγκινήσει δυνηθῆναι, ἀλλὰ δακρύοις θαλεροῖς περιρρεόμενον σπουδῇ ὠκέοιν τοῖν ποδοῖν, δρόμῳ ἀκαθέκτῳ καὶ πόνῳ ἄρχοντι ὀχούμενον ὡς οἰστρηλατούμενον ὑπεκφυγεῖν. «Σύ, τέκνον, μὴ θροοῦ, ἀτρέμας ἧσο», προσεφώνησε τότε ὁ Σουλτάνος τῷ Στεφάνῳ, ἡδείᾳ τῇ φωνῇ· «ὁ πατὴρ λίαν εὐαίσθητος ὤν, ξυνεκινήθη τὴν ψυχὴν καὶ ξυγκινηθεὶς ἔκλαυσε· τὰ δάκρυα ταῦτα οὐκ ἔστι πικρά, χαρᾶς δάκρυά ἐστι· μικρὸν ὑπόμεινον, τέκνον, παρ' ἐμοὶ διατρίβων ἡσύχως, καὶ ὁ πατὴρ ἐπανελεύσεται ἑαυτῷ συνελθών». Ἡ δὲ ἐγκάρδιος αὕτη, μοναδικὴ ἐν τῇ τῶν Σουλτάνων ἱστορίᾳ, ξυνέντευξις ἐξηκολούθησε λίαν συγκινητικὴ οὖσα, μέχρις οὗ ὁ ἰατρὸς μετὰ χρόνον τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν καὶ τὴν καρδίαν ἐφησυχάσας, εἴσεισιν, ὅλως εὔθυμος. Ὁ δὲ Σουλτάνος αὐτῷ πάλιν παρηγόρει καὶ εὐμενεῖς ἀποτείνει λόγους καὶ αὐτοῦ τοῦ μέλιτος τοῦ Ὑμηττοῦ ἡδίονας καὶ εὐοσμοτέρους, προσθεὶς περὶ τῆς τῶν ἑαυτοῦ τέκνων τύχης ὅλως ἡσυχον εἶναι, αὐτῷ ἐπαναπαυόμενον, ἐφ' οἷς καὶ παρὰ τοῦ υἱοῦ, ὁ πατὴρ ἐξελθών, ἀκούσας ἠγαλλίασε σφόδρα, ὡς ἐκείνῳ καθ' ὅλον τὸ τῆς τοῦ πατρὸς ἀπουσίας διάστημα γαλλιστὶ διὰ μακρῶν ξυνδιαλεξαμένου τοῦ Αὐτοκράτορος.

Βεβαίως ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος ἄναξ, τοῦ μοιραίου τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς τέρματος ἐγγίζοντος προαισθανόμενος, τὸ ὕστατον τρανὸν τῶν πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ ἰατρὸν εὐνόων αἰσθημάτων δεῖγμα παρασχεῖν ἠβουλήθη ἀνενδοίαστον, καὶ τὸν αὐτοῦ υἱέα, ὃν βρέφος ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐγνώρισε καὶ ἐνηγκαλίσθη, ἄνδρα ἤδη γενόμενον, μάρτυν αὐτόπτην καὶ αὐτήκοον τῆς πρὸς τὸν πατέρα ὑψηλῆς αὐτοῦ εὐνοίας καὶ φιλίας τῆς ἀναντιρρήτου καταστῆσαι, τὴν ξυνέντευξιν ταύτην ἐπίτηδες προκαλέσας.

Τὴν δ' ἐπιοῦσαν, Κυριακήν, μόνος μεταξὺ τῶν πρέσβεων τῶν μεγάλων ξυμμάχων Δυνάμεων ὁ τῆς Γαλλίας, ἐπί τινας στιγμὰς ἰδεῖν καὶ προσκυνῆσαι τὸν Βασιλέα ἠξιώθη. Τὴν γὰρ τῆς Δευτέρας πρὸς τὴν Τρίτην νύκτα τὴν τοῦ Ἰουνίου μεσοῦντος τῆς 13 τοῦ 1861 ἀποφράδα ἡμέραν παρέδοτο τὸ πνεῦμα τὸ ὕστατον ὁ γενναῖος καὶ ἀγαθὸς ἐκεῖνος Βασιλεύς, εἰς τὰς τῆς αἰωνιότητος ἀμεταβλήτους μονὰς ἀποπτάς, ἅπασι τοῖς ἐκ τοῦ ξύνεγγυς αὐτὸν γνοῦσι τὸν ἥπιον καὶ φιλόφρονα αὐτοῦ χαρακτῆρα, τοῦ τὸ ὑπήκοον ἅπαν αὐτοῦ, ἄνευ διακρίσεως οὐδεμιᾶς φυλῆς, ἐθνότητος καὶ θρησκείας, εἰλικρινῶς καὶ ἀδεισιδαιμόνως ἀγαπήσαντος καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτοῦ πρόοδον ὅλαις δυνάμεσιν ἐπισπέρξαντος, καὶ μάρτυρος τῆς πρὸς τὴν πάτραν αὐτοῦ στοργῆς γενομένης τῆς αὐτοῦ γενναίας καὶ εὐγενοῦς ψυχῆς, ἀμύθητον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἀτελεύτητον πένθος ἐγκαταλιπών.

Ὅτι δὲ ὁ Κωνσταντῖνος λίαν εὐερέθιστος καὶ εὐδάκρυτος ἦν, κἀγὼ τούτου πεῖραν πολλάκις ἔλαβον, μάλιστα δὲ ἅπαξ, τοῦτο δὲ νῦν πρὸς ἀπόδειξιν ἀφηγοῦμαι. Μεταξὺ τῶν τῆς ἐσωτερικῆς κλινικῆς καθηγητῶν τῶν ἀλληλοδιαδόχως ἀπό τινος χρόνου τὴν ἕδραν ταύτην κατασχόντων ἦν καί τις ἐκ Τεργέστης, ἐκγερμανισθείς, ἐκ Γαλλίας τὸ γένος ἕλκων, Vallon τοὔνομα, ὅστις ἐπιρροίᾳ αὐστριακῇ, μετὰ τὸν καθηγητὴν τῆς ἐσωτερικῆς κλινικῆς Rigler εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, τὴν τῆς Στυρίας πρωτεύουσαν Grats ἢ Graets, ἐν ᾗ δευτερεύουσά τις ἰατροχειρουργικὴ ὑπάρχει σχολή, ἐπανακάμψαντα, ὑπὸ τῆς τῶν καθηγητῶν συγκλήτου ἐπισήμως προσεκλήθη, τῆς ἐσωτερικῆς κλινικῆς καθηγητὴς ὀνομασθείς. Οὗτος ἔγγαμος ὢν καὶ φύλασι τῶν πνευμόνων πρὸ χρόνων δεινοπαθῶν, καὶ τέλος ῥθισιῶν, μετὰ δύω ἐτῶν καθηγεσίαν, ὡς ἐκ τοῦ πάθους ἐπίπονον τὸ τῆς ζωῆς αὐτοῦ

οἰκτρῶς ἐν Ῥόδῳ, ὅποι πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἀέρος ἐλπισθεῖσαν τῆς αὐτοῦ ὑγείης βελτίωσιν ἀπῆρεν, ἐξεμέτρησε νῆμα. Τῆς δὲ συζύγου ἔπειτα ἐνταῦθα ἐπανελθούσης, πρὸς τὸ σιτηρεσίου τινὸς ἢ ἄπαξ καὶ διὰ παντὸς χρηματικοῦ τινος ποσοῦ ἀπολαῦσαι, ἔγωγε μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου, ἐν τῇ τῆς Περαίας λεωφόρῳ, τυχαίως περιδιαβάζων, καὶ διὰ τῆς οἰκίας τῆς χήρας διαβάς, προὔτεινα τῷ συνδιαβάτῃ τὴν θύραν κροῦσαι, καὶ τὴν χήραν τοῦ συναδέλφου ἐπισκεψαμένους, παρηγορῆσαι ὡς εἰκὸς ἐπὶ τῇ ξυμβάσῃ αὐτῇ ἀνηκέστῳ ξυμφορᾷ. Τὴν ἐμὴν πρότασιν δυσχερῶς δεξάμενον, ὡς ἐπιρρεπῆ ἑαυτὸν εἰς τὸ ξυγκλαίειν μᾶλλον ἢ τὸ παρηγορεῖν γινώσκοντα, ἑκόντα τ' ἀέκοντα συμπαρέλαβον τὸν φίλον, τὴν εἰς τὰ δώματα τῆς δεσποίνης φέρουσαν κλίμακα ξυναναβησόμενος.

Σκυθρωπῷ δὲ τῷ προσώπῳ καὶ κατηρεῖ τῇ στάσει τὴν δέσποιναν προσαγορεύσας, ὡς εἰκός, ἅμα τῆς χήρας δακρυρροούσης ἤσθετο ἑκών τ' ἀέκων καὶ ὀλολύζειν ἤρξατο τοσοῦτον ὥστε τὴν χήραν ἡμᾶς παραμυθῆσαι μᾶλλον ἢ ὑφ' ἡμῶν παραμυθηθῆναι ἀνάγκη ἐγένετο.

Ὁ δὲ τοσοῦτον εὐερέθιστος καὶ τῶν δακρύων αὐτοῦ ἄσωτος παροχεύς, ἐν ταῖς ἐγχειρίσεσιν, ὁ εὐτολμώτατος, ἀταραχώτατος, καὶ σκληρότατος χειριστής· ἀπεδεικνύετο, τοσοῦτον ὥστε, ἐγχειρίσεως τοιαύτης προκειμένης, ὁ γλυκὺς καὶ ἥπιος τοῖς ἐγχειριζομένοις τὴν γλῶσσαν, βλοσυρὸς τὸ βλέμμα καὶ ἄγριος τοὺς τοῦ προσώπου χαρακτῆρας ἀπέβαινε, τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ ἄτρομον καὶ εὐσταθὲς τοῦ μεχρι ἀγκῶνός πολλάκις αἱμοφύρτου βραχίονος καὶ τῆς χειρὸς οὐδέποτε ἀπολλύς· φοβερὸς δὲ ἐγένετό μοι ἅπαξ ἰδεῖν, καὶ θαυμάσιος τὴν κατὰ τοὺς Γάλλους παρουσίαν τοῦ πνεύματος, ὅτε ποτὲ ἐγχειρίσει τινὶ δυσχερεστάτῃ παραστάς, εἶδον αὐτὸν τὴν καρωτίδα ἀρτηρίαν, ἐν δυσκόλῳ τινὶ ἐγχονδρώματος ἐγχειρίσει ὡς πλείστας τὰς ἀνεξελίκτους διακλαδώσεις ἐν τοῖς περικυκλοῦσι τὴν τῆς παρωτίδος λίαν ἐπικίνδυνον χώραν ἀγγείοις ἔχοντος, ῥέμα τὸν νοσηρὸν ἱστὸν ἐκκόπτοντα τὸν ἐπιτήδειον καὶ τολμηρὸν χειροῦργον ἀτρομήτως, τρώσαντα μέν, οὐ πτοηθέντα δέ, ἀλλ' ἐν ἀκαρεῖ, τήν, κρουνοῦ ἀναπηδῶντος δίκην, τὸ ἐρυθρὸν ζωογόνον νᾶμα ἑξακοντίζουσαν ἀρτηρίαν, τρομερὸν θέαμα τῷ ἀπείρῳ καὶ δειλῷ ἐγχειριστῇ ἰδεῖν, ταχείαιν ταῖν χεροῖν ῥέμα μὲν ὡς τάχιστα δὲ ἐπιδέσαντα, καὶ τοῦ ζωογόνου αἵματος τὴν ῥαγδαίαν ἐξακόντισιν ἐν ἀκαρεῖ στήσαντα, καὶ τὸν ἀσθενῆ λειποθυμοῦντα θαυμασίως σώσαντα. Τοιοῦτος ἦν, ἄνδρες ἰατροί, ὁ τὴν καρδίην εὐμαρῶς μὲν καμπτόμενος καὶ κηλούμενος, δακρυρροῶν καὶ ὀλοφυρόμενος παιδὸς ἢ γυναικὸς δίκην, ὅτε ἠθικῆς ἥπτετό τινος πληγῆς, τῶν φυσικῶν δὲ τραυμάτων καὶ αἱματηρῶν ἐγχειρίσεων ὅλως ἀνώτερος γενόμενος καὶ καρτερῶν ἀτρόμητος, προκειμένου ἄνθρωπον τῶν τοῦ θανάτου γαμψῶν ὀνύχων λυτρῶσαι, καὶ σαώτερον αὐτὸν ἑαυτοῦ ἀποδεῖξαι.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν εἰς τὴν Ῥωμυλίαν αὐτοῦ περιοδείαν, τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐρασμίας καὶ ὡραίας, εὐγενοῦς γυναικός, προώρως στερηθείς καὶ πολὺν χρόνον θρηνῶν ἕνεκα χηρεύσεως, ἐσκέψατο κατὰ τὸ τοῦ θεοῦ ῥῆμα οὐκ ἀγαθὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐν αὐτῷ τῷ παραδείσῳ βιοῦν, δι' ὃ καὶ ἐν τῇ πατρίδι ἐξελέξατο περικαλλῆ καὶ αὐτὴν νέαν κόρην ὁμοπάτριον πρὸς γάμου κοινωνίαν, μεθ' ἧς πλέον ἢ μετὰ τῆς προτέρας εὖ βιώσας τέτταρα ἐγέννησε τέκνα, ὧν τὰ δύο θήλεα καὶ τὰ δύο ἄρρενα, ἀξιόλογον τετρακτὺν διττὴν καλῶν κἀγαθῶν παίδων ξυνωρίδα τὴν σὺν τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ κατὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ τὸ λιπαρὸν καὶ ἀκμαῖον τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ὑστάτης εὐδαιμονίας αἰτίαν γενομένην.

Ἀλλὰ φεῦ! τὸν ἡμέτερον Κωνσταντῖνον οὐκ ἐπέπρωτο μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ εὐδαίμονα σὺν τῇ εὐνετῇ καὶ τῇ δευτέρᾳ καὶ ταύτῃ οὐδαμῶς τῆς πρώτης τὴν καλλονὴν καὶ τὰ ἤθη κατωτέρᾳ ξυμβιῶσαι. Ἀλλὰ μετὰ τὸν τελευταῖον τοκετὸν νόσον μητρικὴν νοσήσασα, ἀπεβίωσεν ἡ δύστηνος νεαρὰ καὶ ἕτερον ἄλγος ἀνίατον τῷ περιλύπῳ, μέχρι τοῦ ἐσχάτου τέρματος τοῦ βίου ἀγάμῳ μείναντι, συζύγῳ καταλιποῦσα. Μετὰ τὸν δεύτερον καὶ τοῦτον μέχρι τέλους ἄγαμον γάμον ὁ Κωνσταντῖνος ὅλος τοῖς περιλημένοις αὐτοῦ τέκνοις μέχρι τῆς τούντεῦθεν ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ φιλοστόργως ἐβίωσε ὡς πατὴρ εὐδαίμων, περὶ τῆς ἀνατροφῆς, παιδείας καὶ εὐημερίας, ὡς οὐδεὶς ἄλλος φροντίζων, καὶ ἐπὶ τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς τέκνοις ἐναβρυνόμενος.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους προσπαθειῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τούτου ἐργασιῶν καὶ τῶν ἐν τῷ ἀγλαῷ τῆς γυναικείας νεότητος φυτωρίῳ, τῷ τοῦ φιλογενεστάτου Κωνσταντίνου τοῦ Ζάππα, τοῦ μεγάλου τοῦ ἔθνους ἡμῶν εὐεργέτου ἐκείνου καὶ προστάτου, τῷ Ζαππείῳ, ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Κωνσταντίνου διαπραχθέντων μνημονευτέον, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ τὸ ἀνώτατον τοῦτο τῆς γυναι-

κείας παιδείας ἵδρυμα διίποντος διοικητικοῦ συμβουλίου σχεδόν, πρόεδρος αὐτοῦ, βουλήσει καὶ ἐκλογῇ τοῦ εὐρυστέρνου ἱδρυτοῦ, ἀνηγορεύθη καὶ ὡς τοιοῦτος, ὅσον τὸ προβεβηκὸς γῆρας αὐτῷ ἐπέτρεψεν, ἐλειτούργησε, καθ' ἑκάστην ἐπέτειον πανήγυριν καὶ λογοδοσίαν τοῦ ἀνωτέρου τούτου γυναικείου ἐκπαιδευτικοῦ καθιδρύματος καὶ ἁρμόδιον ἐναρκτήριον λόγον ἐκφωνῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς γιγαντιαίοις τούτου προόδοις, ὑπὸ τὴν σορὴν τῆς ἀξιολόγου διευθυντρίας κυρίας Καλλιόπης Κεχαγιᾶ διεύθυνσιν, σεμνυνόμενος.

Φέρε δὲ πρὶν ἢ τὸν λόγον καταστρέψωμεν, ἰδίᾳ ἅττα ὁ ἡμέτερος φίλος, παρ' ἡμῖν, τῷ ἔθνει, τῇ πατρίδι, τῇ ἐπιστήμῃ καὶ φιλανθρωπίᾳ δουλεύων, εἰργάσατο· καὶ πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἐθνικῶν αὐτοῦ ὅλως ἀριλοκερδῶν καὶ ἀμίσθων λειτουργιῶν διεξίωμεν.

Ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρι τοῦ 1879, καθ' ἡμίσειαν ὅλην ἑκατονταετηρίδα, πολλάκις ἔφορος τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν ἡμετέρων ἐκτὸς τοῦ Ἄστεως κειμένων Καταστημάτων, μέλος τρὶς Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ἐκλεγείς, ἁπασῶν τῶν κατὰ τὸ μακρὸν χρονικὸν τοῦτο διάστημα συγκροτηθεισῶν γενικῶν τε καὶ μερικῶν συνελεύσεων καὶ συνεδριάσεων δραστηρίως καὶ διασήμως μετασχών, μάλιστα σὺν τοῖς λοιποῖς τοῦ ἔθνους λογάσιν, τῇ συντάξει τῶν νῦν τὴν λαϊκὴν ἐθνικὴν διοίκησιν διεπόντων κανονισμῶν, κατὰ τὸ 1862, συνέπραξε, ἁπάσαις ταῖς κατὰ τὸ 1870 συγκροτηθείσαις γενικαῖς τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ὑπὸ τὸ ὀθωμανικὸν σκῆπτρον τελοῦντος ἑλληνικοῦ ἔθνους συνελεύσεσιν, ἐν τοῖς ζητήμασι τοῖς πρὸς λύσιν αὐτοῖς προταθεῖσι, πολλάκις τὸν λόγον αἰτήσας καὶ λαβὼν καὶ πρὸς ὄρελος τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ, οὗ ἄνευ Ἐκκλησία οὐκ ἂν ὑπάρξειεν, αὐτῷ χρησάμενος, ἐσαεὶ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἑλόμενος καὶ ὑπὲρ αὐτῆς μαχησάμενος. Πολλάκις δὲ ἐν ταῖς διαφόροις περιόδοις καὶ φάσεσι τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τὴν φίλην ἐξεπροσώπευσεν αὐτοῦ πατρίδα, τὴν Ἀδριανούπολιν. Ἐν δὲ τῷ ἀκανθώδει βουλγαρικῷ ζητήματι, ἐξ οὗ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἀνερύησαν ἀνήκεστα δεινὰ τῷ τε Κράτει καὶ τῷ Ἕλληνι λαῷ, πολλὰ ἐμόχθησεν ὅπως τὸ κακὸν ἐγκαίρως προληφθῇ, ἀλλ' εἰς μάτην.

Τὸν δὲ πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν πατρίδα ζῆλον αὐτοῦ τὸν ἔσβεστον, καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς εὐνομίας καὶ εὐημερίας αὐτῶν προσπαθείας, διὰ τῆς ἀπὸ τῶν κακῶς ἐχόντων ἐπανορθώσεως, ταῦτα οἱ πλεῖστοι, οἱ ἐν τοῖς πρακτικοῖς περιεχόμενοι εὔγλωττοι αὐτοῦ λόγοι, διατρανοῦσι.

Καὶ ἡμέρας μέν, δὶς τῆς ἑβδομάδος, μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἰατρικὰς ἐκτεταμένας μέχρι τῶν ἐσχάτων ὁρίων τῆς ἡμετέρας μεγαλοπόλεως ἐπισκέψεις, περὶ τὴν ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ ἀνένδοτον πεντηκονταετῆ καθηγεσίαν, νυκτὸς δὲ ἰδίᾳ περὶ τὴν τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων διευθέτησιν, καὶ τῶν αὐτόθι ἐθνικῶν Καταστημάτων, σχολῶν τε καὶ τὴν τῶν νόθων τροφήν, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀπωλείας ἀπαλλαγήν, ξὺν τοῖς ἄλλοις ὁμόφροσι καὶ γενναίοις φιλανθρώποις καὶ φιλογενέσι ἀνδράσι, ζήλῳ ἀκαμάτῳ καὶ ἐνδελεχεῖ τῇ μερίμνῃ ἠσχολεῖτο ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἀνήρ. Τὸ δὲ θέρος, κατὰ τὸ Νεοχώριον τοῦ Βοσπόρου πρότερον ἀγραυλῶν, καὶ τελευταῖον μονίμως ἐν τῷ ἰδιοκτήτῳ παραθαλασσίῳ αὐτοῦ τερπνῷ οἰκῶν οἴκῳ, οὐκ ὤκνει πρὸς τὸ καὶ τὰ τῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐκεῖσε ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ βέλτιον ἁρμολογεῖν καὶ διατίθεσθαι ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς.

Μέχρι δὲ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ ἀνδρὸς τῶν πραχθέντων καὶ ξυμβάντων, εἴτε αἰσίων εἴτε ἀπαισίων, ὅσ' ἂν μοι γνωστὰ εἶεν, πρὶν ἢ ἂν τὸν λόγον καταστρέψαιμι, μὴ παραλιπεῖν οὐκ ἄτοπον ἂν εἴη. Διὸ ξύγγνωτέ μοι, ὅσ' ἅττ' ἀπὸ μνήμης μοι πρόχειρα ὑμῖν ἐν συντόμῳ διεξελθεῖν καίπερ τῆς ἀνοχῆς ὑμῶν πλέον τοῦ δέοντος καταχρᾶσθαί τισι, τοῖς μᾶλλον νυστάζουσι, τάχα δοκῶν.

Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Μετζὶτ ὁ Γαζῆς[1] ὁ φιλόλαός τε καὶ ἥπιος καὶ γαληνὸς ἐκεῖνος Αὐτοκράτωρ, ὑπὸ τῶν τῆς ἀπεράντου κατὰ τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν τε καὶ Ἀφρικὴν Αὐτοκρατορίας αὐτοῦ, τῆς, ὡς Μουσουλμάνων παῖδες ἀίουσι, Θεσσώστου ἐπικαλουμένης, ἀναγκῶν κατεχόμενος, τὴν σωματικὴν αὐτοῦ καταστρέ-

1) Ἡ λέξις Γαζῆ, τῷ ἑκάστῳ Σουλτάνῳ, ἐφ' οὗ τῆς βασιλείας μετὰ Κράτους τινὸς ἀνεξαρτήτου, πολέμου κηρυχθέντος, καὶ τῶν ἀντιπάλων στρατειῶν συμπλακειῶν, ἀρχαίῳ ἰσλαμικῷ ἐθίμῳ διδόμενον ἐπώνυμον, οὐ νικητὴς σημαίνει, ὡς Γάλλων παῖδες, τοῦτο μεταφράζειν εἰώθασι, τοὺς τοιούτους Σουλτάνους νικητὰς ἀποκαλοῦντες, ἀλλὰ μᾶλλον πολεμιστής, ὅπερ ἐστί, αὐτοῦ βασιλεύοντος πόλεμος μετὰ τοῦ δεῖνος Κράτους ἐγένετο· οὕτω Σουλτὰν Μαχμοὺτ ὁ Β' καὶ ὁ νῦν βασιλεύων Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ ὁ Β' Γαζῆ ἐπεκλήθησαν ὡς μετὰ τῆς Ῥωσσίας πολεμήσαντες, ὁ δὲ ἄμεσος προκάτοχος τοῦ νῦν Αὐτοκράτορος καὶ αὐτοῦ θεῖος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Ἀζὶζ Γαζῆ οὐκ ἐπεκλήθη, μετὰ τῶν Ἐρζεγοβινίων καὶ Σέρβων μὴ ἀνεξαρτήτων τότε ὄντων, ἀλλ' αὐτῷ ὑποτελῶν καὶ ἀποστατησάντων, μαχησάμενος.

ψας σύστασιν μετὰ εἰκοσαετῆ αὐτοκρατορίαν, δεινῇ ὑπέπεσε φυματώδει τῶν πνευμόνων νούσῳ. Ὁ δὲ αὐτοῦ ἰδιαίτερος ἰατρὸς ὁ Κωνσταντῖνος θαμὰ ἐπεσκέπτετο αὐτὸν τὸ δυνατὸν θεραπεύων, οὐ γὰρ ὅλως ταῖς σωτηρίαις ἰατρικαῖς αὐτοῦ συμβουλαῖς, ὡς πρὸς τὴν δίαιταν μάλιστα, ὑπεῖκεν.

Εἰς δὲ τὰς τοῦ Ἀρχιπελάγους νήσους μέχρις Αἰγύπτου κατὰ τὸ ἔτος 1855 περιπλεύσας πρός τε διάχυσιν καὶ τὴν ἐκ τοῦ πλοῦ ὠφέλειαν καὶ τῶν τε νήσων καὶ τῶν αὐτοῦ ὑποτελῶν ἐπαρχιῶν ἐπίσκεψιν, μεγαλοπρεπῶς, ὡς προσῆκεν, ἐν τοῖς μεγάροις τῶν ἀδελφῶν Ἀμποττ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξενίσθη ὁ Ἀπτοὺλ Μετζίτ, πλουσίων μὲν καὶ πολυκτημόνων ἐμπόρων ἄλλως τε δέ, ἐξ Ἀγγλίας τὸ γένος ἑλκόντων πατρόθεν, ἐκεῖσε τοῦ προπάτορος ἐξ Ἀγγλίας πρὸ ἐτῶν μετοικήσαντος καὶ μεθ' Ἑλληνίδος κόρης συζευχθέντος καὶ πρὸς χάριν αὐτῆς τοὺς παῖδας ὅλως ἐξελληνίσαντος, τά τε ἤθη καὶ τὴν θρησκείαν καὶ οὕτως τοὺς ἀπογόνους εἰς γνησίους Ἕλληνας, τό τε φρόνημα καὶ τὴν καρδίαν, τοὔνομα μονονοὺχ καὶ τὰ ἤθη τἀγαθὰ καὶ τὴν ἀγωγὴν ἀγγλίζοντας, μεταβαλόντος καὶ μορφωσαμένου. Τοῦ οἴκου τούτου, τοῦ τὰ πρῶτα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῇ παραλίῳ τοῦ Αἰγαίου φέροντος, ἀπόγονος ἐκ τῶν ἀρίστων ἦν καὶ Ἕρρικος ὁ Ἄμποττ, ὁ τῆς Γερμανίας πρόξενος ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῦ ἡμετέρου Κωνσταντίνου γαμβρός, ὁ κατὰ τὸ 1876 ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ὑπὸ φανατικοῦ ὄχλου ἀνηλεῶς κατακερματισθεὶς ξίφεσι καὶ βοπάλοις μετὰ τοῦ πρὸς ἀδελφὴν γαμβροῦ αὐτοῦ τῆς Γαλλίας προξένου Ἰουλίου Moulin. Ἡ σπαραξικάρδιος ἐκείνη καὶ τραγικὴ σκηνὴ ἤδη ἐξέλιπεν, ἡ τάξις ἐπηνωρθώθη καὶ τὰ θύματα ἐν τῷ τῆς λήθης ῥείθρῳ τῷ πολυφλοίσβῳ καὶ ταχυρρόθῳ βυθισθέντα ἐξηφανίσθησαν, ὡς ἄλλως τε τοῦτο ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοις καὶ γηΐνοις πράγμασι φιλεῖ γίγνεσθαι. Ἐν μόναις δὲ ταῖς καρδίαις τῶν φίλων ἡ μνήμη τῶν ἀνδρῶν ἐν ὅσῳ πάλλουσιν ἀνεξίτηλος μενεῖ.

Μετὰ δὲ τὸν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀνάπλουν ὁ Σουλτάνος ὑπὸ μιάσματος τελματώδους, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅπου καὶ ὁ τῆς ἰατρικῆς πολύπειρος πατήρ, ὁ Ἱπποκράτης, πρὸ τεσσαράκοντα ἑκατονταετηρίδων, τοὺς κακοήθεις πυρετοὺς μελετήσας ἀμιμήτως περιέγραψε, λάθρα προσβληθεὶς ἐνούσησεν, ὑπὸ φρικτοῦ πυρετοῦ καταβληθεὶς διαλείποντος. Ἐτύγχανε δὲ τότε ὁ ἡμέτερος Κωνσταντῖνος τοῦ Παλατίου ἀπών, ὡς πολλάκις τοῖς Ἄρχουσι ξυμβαίνει, τοὺς αὐτῶν εὐνοουμένους, ἔστω καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰατρούς, οἷς πεπιστευμένοι εἰσίν, ἔστιν ὅτε πειθαναγκαζομένους ὑπὸ τῶν κολάκων, τῶν περὶ αὐτοὺς περιβομβούντων, τῶν πάντας ὑποσκάπτειν τοὺς εὐνοουμένους, νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέραν, σπουδῇ πειρωμένων, ἐξ ἀδυναμίας καὶ ἀσταθείας χαρακτῆρος ἀπομακρύνειν. Ἐτύγχανε δὲ τότε ἐν τοῖς ἀνακτόροις πρό τινων ἐτῶν ἰατρεύων ἰταλός τις ἰατρός, ἐκ Νεαπόλεως τὸ γένος ἕλκων, καὶ πρὸ πολλοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς εὕρεσιν τύχης μεταναστὰς καὶ διατρίβων, ἔπηλυς, τὸ ἰατρικὸν ἐπαγγελλόμενος ἐπάγγελμα, παρὰ τοῖς Τούρκοις φημισθείς, καὶ πολυπληθοῦς πελατείας παρ' αὐτοῖς τυχών, κατά τινα χρόνον ἔν τε τῷ ναυστάθμῳ καὶ τῷ στρατῷ στρατιωτικοῦ ἰατροῦ θέσιν καθέζας, ὁ Καπολεόνης, πτυχίου διδάκτορος τῆς Ἰατρικῆς τῆς Νεαπόλεως Σχολῆς κάτοχος, ὑπὸ τοῦ Χαλὴλ πασσᾶ, τοῦ γαμβροῦ τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺτ ἐπ' ἀδελφῇ εἰς τὰ ἀνάκτορα εἰσαχθείς.

Τοῦτον, τοῦ προτέρου αὐτοῦ ἐπιστηθίου φίλου καὶ ἰατροῦ ἰδιαιτέρου, τοῦ Κωνσταντίνου, παραδόξως πως ἐπιλήσμων, πρὸς θεραπείαν προσεκαλέσατο, φήμης ἤδη καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ ἐπιτηδείου ἰατροῦ τυχόντα, ἄλλως λίαν εὐσχήμονα τούς τε τρόπους καὶ τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ βάδισμα καὶ τὴν ὄψιν σεμνοπρεπῆ, καὶ τὴν ὁμιλίαν βαρὺν καὶ μεγαλορρήμονα.

Τὸν βασιλέα δὲ τοῦ ἰατροῦ τούτου ἐπισκεπτομένου μετά τινος ἑτέρου τῶν ἀνακτορικῶν ἰατρῶν, φίλου τοῦ γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ πυροβολικοῦ ἀιδίου[1] ἀνωτέ-

1) Ἀΐδιον αὐτὸν ὠνομάσαμεν, ὡς τὸ ὑπούργημα τοῦτο μόνον ἀσπασάμενον, καὶ τοῦτο μόνον κατέχειν σπουδάζοντα, καὶ πολλάκις τῆς ἀρχῆς ταύτης παυθέντα, διὰ τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα αἰτίαν, ὡς ἄριστα τὸ ὑπούργημα τοῦτο ἐκτελοῦντα καὶ τὸ πυροβολικὸν ἐν Τουρκίᾳ ὡς μάλιστα, κατὰ τὸ τῆς πυροβολοποιίας πρὸ πάντων ἔργον, τὰ ἐργαστήρια καὶ χυτήρια τοῦ εἴδους τούτου τῶν ὅπλων καὶ τῆς μεγίστης ὁλκῆς τελειοποιησάμενον καὶ ἰθαγενεῖς ἐπιτηδείους ἐργάτας μορφωτάμενον, καὶ ἀνωτέραν σχολὴν τοῦ πυροβολικοῦ διὰ γερμανῶν διδασκάλων συστήσαντα καὶ οὕτως τῆς ἀδρᾶς μισθοδοσίας τῶν ξένων τὸ ταμεῖον τοῦ Κράτους ἀπαλλάξαντα, καὶ ὡς πλείστων ἄλλων κοινωφελῶν δημοσίων ἔργων καὶ καταστημάτων τὴν πρώτην βουλὴν σχόντα καὶ εἰς ὥρας ἐνεγκόντα, τὸν ἄνδρα ἀρχαῖον ἡμέτερον φίλον γενόμενον ἀπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ πρεσβείας αὐτοῦ κατὰ τὸ 1835 ἐκ τοῦ πλησίον γνωρίσαντες καὶ ἐκτιμήσαντες.

Ἡ δὲ πρὸς τὴν τοῦ εἴδους τούτου λειτουργίαν κλίσις τοῦ Φετῆ Ἀχμὲτ πασσᾶ τοιαύτη τις ἦν ὥστε πολλάκις παυθεὶς ἐνεργείᾳ τοῦ κατὰ καιρὸν

του ἀρχηγοῦ καὶ διευθυντοῦ, τοῦ Φετῆ Ἀχμὲτ πασσᾶ ἐπικαλουμένου, ἐκ τῆς νήσου Ῥόδου τὸ γένος ἕλκοντος, κυρίου Δουρόνη ἰατροῦ, ἐν Γαλλίᾳ σπουδάσαντος, καί, οὐκ οἶδα πῶς, τούτων τὸν αὐτοκράτορα ὑπὸ διαλείποντος πυρετοῦ νοσοῦντα ἄλλως πως ἢ εἰδικῶς θεραπευόντων, καὶ τῆς πυρετώδους ἐξάψεως μὴ σβεννυμένης, ξυνεταράττοντο ἐν τῷ προδόμῳ οἱ θαλαμηπόλοι καὶ ἅπαντες οἱ περὶ τὸν Σουλτάνον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πύλῃ οἱ μεγιστᾶνες σφόδρα περὶ τοῦ πράκτου ἀμφιβάλλοντες καὶ δυσφοροῦντες. Ἔτυχε δὲ τότε ἐκεῖ παρὼν τρίτος τις τῶν ἀνακτόρων τακτικὸς ἰατρός, τοῖς θαλαμηπόλοις εὔνους, ὁ καθηγητὴς κ. Ξενοφῶν Ζωγράφος. Τούτῳ συνεβουλεύσαντο οἱ ἀπορούντες φίλοι περὶ τοῦ πράκτου· ὃς δὲ τῶν τῆς νόσου συμπτωμάτων αἰσθόμενος καὶ τὴν φύσιν ταύτης νοήσας, ὡς ῥᾳδία ἡ ἀνάρρωσις τοῦ βασιλέως ἐξεφώνησε.—Καὶ πῶς; ἔφησαν αὐτοί.—Διὰ τῆς ἀντιπυρετώδους κινίνης, ἢ δ' ὅς.—Ἀλλὰ πῶς τοῦτο ἡμεῖς προτενοῦμεν, ἄνδρες ἰατροὶ μὴ ὄντες; ἀντέφησαν.—Ἀνάγκη μάλιστα, ἔφη ὁ Ζωγράφος, καὶ τρίτον ἰατρὸν προσκαλέσασθαι, προτεινῶντα.—Ἀλλὰ τίνα; ἠρώτησαν.—Ἀτρεκῶς γνωστόν τινα τῷ βασιλεῖ εἶναι προσήκει, ἐπειδὴ εἰ ἄγνωστόν τινα καὶ ἀλλότριον προσκομίσητε, οὗτος δύσερως τῇ Αὐτοῦ Α. Μεγαλειότητι, πυρεττούσῃ, ἂν ἀποβαίνοι.—Τότε οὐδεὶς ἄλλος ἁρμοδιώτερος τοῦ ἀρχαίου τοῦ ἄνακτος ἰδιαιτέρου ἰατροῦ καὶ φίλου, τοῦ Κωνζαντίνου, ἅπαντες συνανεφώνησαν οἱ θαλαμηπόλοι.

Ἠράυτα δὲ ἀγγέλους πέμπουσι τὸν Κωνσταντῖνον ὅσον τάχιον προσκαλέσοντας. Μία δὲ καὶ ἡμίσεια μόλις παρῆλθεν ὥρα καὶ ὁ προσκληθεὶς δρομαῖος ἀφίκετο.

Οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα συνεσκέπτοντο τίνι τρόπῳ τὸν Κωνσταντῖνον τῷ βασιλεῖ παρουσιάσουσι. Τότε δὲ τούτων ὁ πρῶτος, τοὔνομα Ἀχμὶτ βέης, ἔφη: Τὸ σχέδιον τῆς ἡμετέρας ἐκστρατείας ἕτοιμον κατὰ νοῦν ἔχω. Τότε δὲ πρὸς τὸν δεσπότην πορευθεὶς ἔλεξε τάδε· «Ἡ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος νοῦσος πράγματα Αὐτῇ παρέχει. Τῶν δὲ ἰατρῶν τῶν νῦν τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα θεραπευόντων, μὴ ὀρθῶς ὡς φαίνεται φρονούντων, ἀνάγκη τρίτον προσκαλέσασθαι ἰατρόν. Τίνα δὲ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης ἡμᾶς διατάττει προσκαλέσασθαι ἰατρόν;»—«Τὸν ἀρχαῖον ἐμὸν ἰατρὸν καὶ φίλον, τὸν Κωνσταντῖνον», ἀνεφώνησεν ὁ αὐτοκράτωρ.—«Οὗτος ἐν τῷ προδόμῳ ἐστὶν» ἦ δ' ὅς. —«Προσελθέτω εὐθύς» διέταξεν ὁ Σοὐλτὰν Μετζίτ, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἐν ἀκαρεῖ προσῆλθε κατὰ τὸ ἀσιατικὸν ἔθος προσκυνῶν.

—Ὡς εὖ παρέστης! φίλων ἄριστε, ἀνέκραξεν ὁ Σουλτάνος, τὸν Κωνσταντῖνον ἰδών. «Πρόσελθε θαρραλέως, κἀμὲ τῆς ταραχῆς τῆς ἀκαταπαύστου, τῆς κατὰ πᾶσαν δευτέραν πρωΐαν σχεδὸν ἀκριβῶς ἐμὲ σφόδρα καύσωνι καὶ κεφαλαλγίᾳ μετωπίῳ, καὶ καρηβαρίᾳ ἀφορήτῳ, καὶ τῶν ἄρθρων ἐκλύσει, καὶ τοῦ στομάχου ἄλγει, λυμαινούσης. Οἱ ἐπισκεπτόμενοί με ἰατροί, διστάγμοις ἀτόποις ἀμφιταλαντευόμενοι, τυραννοῦσί με εἰκῇ, τὴν τῆς νόσου φύσιν ὡς δοκεῖ οὐ διαγνόντες ἀκριβῶς. Βέβαιοί ἐσμεν, σὲ τὸν ἐμὸν ἀρχαῖον ἔμπειρον ἰατρὸν καὶ φίλον, οὐδόλως διστάσαντα, ἐν ἀκαρεῖ, τὴν ἐμὲ καταθρύψουσαν πρὸ δεκαπενθημερίας ἐχθρὰν νοῦσον θριαμβευτικῶς καταπροπώσειν». Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος τῶν ἐνθαρρυντικῶν τούτων, ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ βασιλέως προφερομένων, ἐν πυρετώδει ταχύτητι, ἀκούσας λόγων, ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν κλίνας, τῇ βασιλικῇ χρυσῇ κλίνῃ προσπελάσας, ἥρξατο ῥίμα καὶ ἀταράχως τῆς ἰατρικῆς ἐξετάσεως. Ταύτην δὲ περάνας, τοῦ στομάχου συμπαθητικῶς κάπως ἀλγοῦντος αἰσθόμενος, πρωτίστως ἀρχαίᾳ τριβῇ τοῦ μεγαλόνου μέν, ὑπερβολικοῦ δὲ τὰς ἀρχάς, τῶν γαλατῶν διασήμου Broussais, ἐν τῇ νεότητι τοῦ Κωνσταντίνου, ὅτε τὰς τῆς ἰατρικῆς ἑφοίτα σχολάς, ξυμπάσης σχεδὸν τῆς σπουδαζούσης Εὐρώπης καταδεσποζούσῃ, ἐκτὸς τῆς τῆς Βινδοβόνης ἰσαει κλασικῆς ἀνεξαρτήτου καὶ πρωτοβούλου διαμεινάσης ἰατρικῆς σχολῆς, ἐμπιστευθείς, ἐπὶ τοῦ στομάχου εὐθὺς δεκαπέντε ἐπιθέσαι δεῖν βδέλλας ἀπερήνατο, ὡς, τῇ τοπικῇ ταύτῃ προκαταρκτικῇ ἀραιμάξει τὴν τοῦ στομάχου ἐρεθιστικότητα ἀρελοῦντα αὐτὸν ἐπιτηδειότερον τὸ ἀντιπυρετικὸν εἰδικὸν φάρμακον δέξασθαι ποιήσαι. Ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον, τὴν τῶν βδελλῶν ἐπίθεσιν αὐτοῦ τοῦ ἰατροῦ ἀναλαβόντος. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὅλως πειθήνιος καὶ χαρίεις ἐκ τῆς ἐνδομύχου πρὸς ἐκεῖνον πίστεως, ἄνευ οὐδεμιᾶς παρατηρήσεως καὶ ἀντιλέξεως εἶκε ποιεῖν.

Τῆς δὲ ἐπιθέσεως τελεσθείσης, καὶ ἐνταὐτῷ καὶ τῆς τοῦ πυρετοῦ περιοδικῆς ἐξάψεως σβεσθείσης, ἔκλυσις καὶ ἐρίδρωσις ἀνακουριστικὴ ἐπῆλθεν, ὁ δὲ Σουλτάνος, τὸν ἰατρὸν ἐπὶ τῷ θαύματι τῆς ἀκαριαίας θεραπείας ἐπήνεσε, καὶ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ἰατροῦ εἰς οὐρανοὺς ἐξήγειρε, καὶ αὐτῷ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἠχαρίστησεν. Τούτων οὕτως αἰσίως γενομένων, οἱ ἔξω ἀσθμαίνοντες ἐν φόβῳ καὶ ἀδημονίᾳ ἰατροὶ ἀπεπέμφθησαν ἐπὶ τὸ εὐφημότερον, τοῦ Σουλτάνου ἠπίου φύσει καὶ φιλόφρονος ὄντος καὶ ἀρχαίοις βημαίοις ἔθεσι χρῆσθαι μηδέποτε βουλομένου.

Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἅμα ἡλίου ἀνίσχοντος εἰς τὰ ἀνάκτορα ἀφίκετο σπουδῇ ὁ ἰατρός, τὸν ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀσθενῆ νοσηλευσόμενος. Καὶ τῇ πρωΐᾳ τοῦ πυρετοῦ ὑφιεμένου, θειικῆς κινίνης ὡσεὶ κόκκους ἑκκαίδεκα προσήνεγκεν, ἐν ἀναλύσει, εἰς δύω δόσεις κατὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα πρὸς πόσιν. Ὁ δ' αὐτοκράτωρ τὴν νύκτα ἡσυχος ὑπνώσας, καὶ εὐαρίστῳ ἐφιδρώσει δροσισθείς, εὖ εἶχε κατ' ἄμφω ἀφυπνήσας, καὶ ἱλαρῶς τῷ ἰατρῷ προσαγορεύσας, ἠχαρίστησεν αὐτῷ ἐπὶ τῇ θαυμασίᾳ τῆς πυρετώδους δυσφορίας ἀνακουρίσει, τὴν τέχνην αὐτοῦ ἐπαινέσας. Τὴν ἐσπέραν οὐδ' ἴχνος ἐξάψεως αἰσθητὸν ἐγίνετο, καὶ ἡ νὺξ ἡσυχωτέρα διῆλθε. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἡ τῆς θειικῆς κινίνης δόσις ἐπανελήφθη καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἐπί τινας ἡμέρας μεθ' ἃς πρὸς ἀποθεραπείαν τονικά τινα συνέταξεν ὁ ἰατρός, μεθ' ἃ ὁ βασιλεὺς ὡς ὅλως ἀνερρώσας ἐν μικρῷ ἐκηρύχθη καὶ εἰς τὸ τέμενος κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τῶν προβόλων πυρσοκροτούντων[1], ἐπὶ πέντε καὶ εἰκοσακόπου λευκοχρύσου ἀκατίου, τὰ τοῦ Βοσπόρου κύματα μεγαλοπρεπῶς διασχίζοντος, χρυσῷ ἀναπτερόεντι ἀετῷ κατὰ μέσην πρύμνην ἐν παρατάξει καὶ πομπῇ προσευξόμενος μετέβη.

Ἦν δὲ τότε ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν τὰ ὑπὲρ τοῦ ἰατροῦ, τοῦ ἐν βραχεῖ τὸν βαρέως νοσήσαντα Σουλτάνον νοσηλεύσαντος, ἐγκώμια, καὶ τὰς τῶν μεγιστάνων ὑποκλινεῖς προσρήσεις, συγχαρήτειρά τε καὶ εὐφημίας, καὶ τὰ κρουνηδὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καταρρεύσαντα παρὰ πάντων πολύτιμα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἀδαμαντοκολλήτων ταβακοθηκῶν συνιστάμενα δῶρα, ἅπερ ἅπαντα ὑπὸ τοὺς τοῦ Σουλτάνου ὀφθαλμοὺς ὑποβάλλειν εἴθιστο.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. Μετὰ ἓξ δὲ πάλιν ἔτη τῷ 1861 νοσοῦντος τοῦ αὐτοκράτορος, σοῦ δὲ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ αὐτοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ τοῦ πάνυ, τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τοῖς ναυτικοῖς ὑπουργήσαντος τότε, καὶ τοῦ πολλάκις ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς ὑπουργήσαντος, περιδόξου Ῥιζᾶ πασσᾶ, τοῦ ἐπὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Μετζίτ τοῦ Γαζῆ, Σουλτὰν Μαχμούτ, ἐν τοῖς ἀνακτόροις μετὰ τοῦ προτέρου θαλαμηπολήσαντος, καὶ παρὰ τῷ Σουλτάνῳ ἀμφοτέρων μέγα δυναμένων, κατιδόντων τὴν νοῦσον σμικρᾶς σωτηρίας παρέχουσαν ἐλπίδας καὶ τοῦ τότε θαλαμηπόλου Ἀχμὲτ βέη, τὸν τοῦ παλατίου ἰατρὸν κύριον Ξενοφῶντα τὸν Ζωγράφον, ὃς καὶ ἐν τῇ Ἰατρικῇ Α. Σχολῇ καθηγητὴς τῆς Ὑγιεινῆς πρό μικροῦ ἀνηγόρευτο, ἔτι μᾶλλον προαγαγεῖν καὶ τῷ βασιλεῖ προσπελάσαι ἐπιθυμοῦντος, συμβούλιον ἰατρικὸν συγκροτῆσαι, ταπεινὴ ἐγένετο τῷ νοσοῦντι Σουλτάνῳ ἀνηκούσαις ταῖς προφυλάξεσι καὶ ἀνυπόπτοις ταῖς δικαιολογίαις τούτου πρότασις. πρὸς τὸ δῆθεν ταχυτέρας τῆς ἀναρρώσεως τυχεῖν, ὡς πλειόνων δοκίμων ἰατρῶν συσκεπτομένων, τοῦ προϊόντος πορίσματος βεβαίως ὑγιεσιμωτέρου ὄντος, καὶ ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ἰδεῶν, τοῦ φωτὸς φαεινοτέρου ἐκπιεζομένου, καὶ παραπλησίοις προφάσεσιν, ἐπειδὴ ὁ Σουλτάνος ὁ ἅπασαν τὴν αὐτοῦ πίστιν τῷ φίλῳ αὐτοῦ ἰατρῷ Κωνσταντίνῳ ἀναθείς, οὐκ ἠβούλετο ἄλλους ἰατροὺς παρ' αὐτῷ ξυγκαλέσαι.

Οὕτω δὲ μετὰ πολλὴν τὴν ὁμόφωνον τῶν περὶ τὸν Αὐτοκράτορα συνηγορίαν, ἐπείσθη οὗτος ἑκών τ' ἄκων ὑπὸ τὴν ἐξέτασιν πλειόνων ὑποβληθῆναι ἰατρῶν. Καὶ ὄντως, τῶν περὶ τὸν Σουλτάνον, περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν συγκληθησομένων ἰατρῶν πρὸς συμβούλιον ἰατρικόν, συσκεφθέντων καὶ ἑκάστου τούτων ἰατρόν τινα ἐκ τῶν δοκίμων καὶ γνωστῶν αὐτῷ προτείναντος ἀπερασίσθη τὸν μακαρίτην Ἰούλιον Μίλλιγγεν τὸν τοῦ λόρδου Βύρωνος διάσημον καὶ εὐρυῆ ἰατρόν, τὸν μετὰ τὸν πρόωρον ἐκείνου τοῦ μεγαλοφυοῦς ἀνδρὸς θάνατον εἰς Τουρκίαν προσφυγόντα, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκτοτε τὴν ἰατρικὴν ἀσκήσαντα, καὶ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπηρετοῦντα ὡς ἰατρὸν ἔμμισθον καὶ ἐν τῷ διεθνεῖ ὑγειονομικῷ συμβουλίῳ τὴν Δανιμαρκίαν ἐκπροσωποῦντα, ἐν συμβουλίῳ συγκαλέσαι. Εἶτα τὸν διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς καὶ καθηγητὴν τῆς φυσιολογίας κ. Κασπὰρ Σιναπιὰν Μπέην, Ἀρμένιον, τὸν ἄνω ῥηθέντα κ. Ξενοφῶντα Ζωγράφον καὶ ἐμέ.

πρωθυπουργοῦ, τοῦ τότε Σαδραζὰμ ἐπικαλουμένου, τοῦ τὴν σουλτανικὴν χρονίαν ἐκείνην εὖναιαν πάντοτε ὑποβλέποντος καὶ τὸν εὐνοούμενον ὑποσκελίσαι ἀεὶ σπουδάζοντος, οὐδέποτε ἑτέρου ὑπουργείου ὑπουργῆσαι ἐθέλατο, ἄργος ἐν τῷ μεγάρῳ αὐτοῦ σχολάζειν προτιμῶν καὶ αὐτὴν τὴν πρωθυπουργίαν πολλάκις τοῦ εὐνοῦντος καὶ ἐξ ἀγχιστείας συγγενοῦς Σουλτάνου προτείναντος ἀποκρούσας.

1) Εἴθισται, τοῦ Σουλτάνου εἰς τὸ τέμενος ἀκριβῶς κατὰ μεσημβρίαν τῆς Παρασκευῆς διὰ θαλάσσης μὲν μεταβαίνοντος, πυροβολεῖν ἅπαξ καὶ εἰκοσάκις, διὰ ξηρᾶς δὲ ἄνευ πυρσοκροτήσεως καὶ μόνον παταγίζειν καὶ εὐφημεῖν γεγωνοῖς τῇ φωνῇ διά τινων τῶν τῆς σωματοφυλακῆς μεγαλοφώνων ἀνδρῶν, Παϊσταχμὶζ τσὸχ γιασὰ κραυγαζόντων, ὅπερ ἐστὶ ζήτω εἰς μακραίωνας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς καὶ δεσπότης.

Πρὶν δ' ἢ παρὰ τῷ ἄνακτι πρὸς ξυμβουλὴν εἰσελθεῖν, τὼ Σατράπε πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐν τῷ ξυμβουλίῳ οἰκοδομὴν παρ' αὐτοὺς προσεκαλέσαντο τὰ δέοντα προδιδάξοντε. Καίπερ δὲ τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ πασσᾶ τοῦ πρὸς ἀδελφῆς γαμβροῦ τοῦ Σουλτάνου τὴν προεδρείαν φύσει καὶ θέσει κατέχειν δικαιουμένου, ὁ πολύμητις Ῥιζᾶ πασσᾶς ἤρξατο εἰπών: «Ὑμεῖς, κύριοι ἰατροί, παρὰ τῷ Κρατιστάτῳ ἡμῶν Ἄνακτι ἐντὸς μικροῦ παραστήσεσθε δεῖ δὲ ὑμῖν, καίτοι οὐδόλως ἀπείροις οὖσι, τινὰ ἄττα πρὸς ἐφόδιον προοιμιάσαι καὶ ὑμᾶς προαλεῖψαι, πρὸς τὸ τῇ Α.Μεγαλειότητι, λίαν εὐαισθήτῳ οὔσῃ νοσούσῃ, τὴν ἰατρικὴν ὑμῶν ξυμπεριφορὰν οὔτε σμικρὸν προσκροῦσαι. Ὑμεῖς κατὰ σειρὰν παρ' αὐτῷ, τοῦ Κωνσταντίνου ἐφέντη προϊσταμένου, παριστάμενοι, ὅ,τι ἂν ὑμῖν διαταχθῇ, εὐπρεπῶς καὶ ἄνευ στόμφου καὶ πατάγου πράξετε. Ἕκαστος ὑμῶν μετὰ τὴν Αὐτοκρατορικὴν διαταγήν, αὐτῷ ξυνεσταλμένως καὶ τὰ χεῖρε πρὸ τοῦ στήθους εὐσχήμως συνημμένα, μέχρι πέντε βημάτων, μετὰ τὴν ἐδαφιαίαν προσκύνησιν, προσπελάσει, καὶ διὰ τοῦ πρώτου ἰδιαιτέρου ἰατροῦ εὐσεβάστως καὶ ὑποκλινῶς τὴν ἔποψιν τῆς ἐπιφανείας τῆς αὐτοκρατορικῆς γλώττης προσιδεῖν καὶ τὴν τοῖν καρποῖν δοκιμασίαν, πρὸς τὸ τοὺς σφυγμοὺς καταμετρῆσαι, τελέσαι αἰτήσεσθε, καὶ ἢν δὲ ἐρώτησιν ἄλλην τινά, καὶ ταύτην ἀναγκαίαν οὖσαν πρὸς τὴν τῆς νούσου διάγνωσιν, ἀποτεῖναι ἂν βούλοιτό τις, ταύτην πάλιν διὰ τοῦ στόματος τοῦ κ. Κωνσταντίνου ἐφέντη τῷ Σουλτάνῳ διαβιβάσετε. Εἶτα, ἑνὸς ὑμῶν ἰδίᾳ πρὸς τὸ τὴν τοῦ στήθους ἰατρικὴν ἐπίκρουσιν καὶ ἀκρόασιν ἐκτελέσαι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἄνακτος ὁρισθέντος, οὗτος τοὺς δύω τούτους τῆς ἰατρικῆς ἐξετάσεως τρόπους ἀκριβεῖ τῇ ἐθιμοταξίᾳ, οὐχ ὅλως τῷ σώματι τῷ αὐτοκρατορικῷ προσπελάζων, οὔτε τούτῳ ἐπιβαρύνων, καὶ χρονιώτερον τοῦ ἀκριβοῦς δέοντος ἐπικείμενος, ἐκτελέσει, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐν ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ, ἅπαντες τρὶς προσκυνήσαντες συνελεύσεσθε, πρὸς τὸ συσκεφθῆναι, τὴν διάγνωσιν θέσθαι, καὶ τὴν θεραπείαν τήν τε ὑγιεινὴν καὶ διαιτητικὴν καὶ τὴν φαρμακευτικὴν ὁρίσασθαι». Ταῦτα τοῦ Σατράπου προδιδάξαντος, ἀνέστημεν, κατὰ σειράν, τοῦ Κωνσταντίνου προϊόντος, εἰς τὸ τοῦ Ἄνακτος δῶμα πορευσόμενοι. Καὶ μακρὰν ἐν τοῖς ἀπεράντοις προδόμοις καὶ αἰθούσαις τῶν τοῦ Δολμᾶ Βαγτσὲ ἀνακτόρων βαδίσαντες ἔστημεν, ἐμβροντήτων δίκην τῆς βροντώδους τοῦ ἄνακτος φωνῆς «Μεχμὲτ» κράξαντος, ἀκούσαντες. Ἡ προσφώνησις δὲ αὕτη ἐγένετο, ἐπειδὴ ὁ ἄναξ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠναγκάσθη που ἐξιέναι. Μικρὸν ἀναμείναντες, παρὰ τῷ ἄνακτι ὡδηγήθημεν. Εὕρομεν δὲ αὐτὸν ἐπί τινος μεταξωτοῦ ἐρυθροῦ εὐρωπαϊκοῦ ἀνακλιντῆρος, ἐν τῷ μέσῳ ἀπεράντου τινὸς αἰθούσης, δι' ἐρυθρῶν ὡσαύτως τῆς ὀροφῆς ὑελωμάτων φωτιζομένης.—«Ὡς εὖ παρέστητε, φίλοι ἰατροί», ἠπίως καὶ εὐμενῶς ἀνεφώνησεν ὁ εὐγενὴς Σουλτάνος ἅμα ἡμᾶς ἰδών. «Ὑμᾶς πρός με προσεκαλεσάμην καίπερ τοῦ ἐμοῦ Κωνσταντίνου, ᾧ πᾶσαν τὴν ἐμὴν πίστιν καὶ ἐλπίδα πρὸ πολλοῦ ἀνεθέμην, ἄριστα ἐπαρκοῦντος· ἐπειδὴ τούτου, τὰ ἐμὰ εὖ εἰδότος, ἐμοὶ βοηθῆσαι καὶ ἐμὲ θεραπεῦσαι ἀδυνατοῦντος, οὐδεὶς ὁ βοηθήσων καὶ οὐδεὶς ὁ θεραπεύσων. Ἀλλ' οἱ περὶ ἐμέ, περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ἐμῆς λίαν ἐμφρόντιδες, οὕτως ἐμὲ πρᾶξαι ἠβουλήθησαν, καὶ ξυμβούλιον ἰατρικὸν περὶ ἐμὲ συγκροτῆσαι προελόμενοι, ἔπεισαν. Προσελθέτω οὖν ἕκαστος θαρρῶν καὶ ὅ,τι ἂν βούλοιτο ἐρωτάτω». Τότε οὖν τούτων ἀκούσαντες τῶν ἐνθαρρυντικῶν λόγων, ἕκαστος ἡμῶν ἐδαφιαίως προσκυνήσας, τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στόματος καὶ τοῦ μετώπου ἀλληλοδιαδόχως θείς, καὶ τὸ ὀφθαλμὼ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ταπεινῶς στήσας, ἔπραξεν ἀκριβῶς, ἃ παρὰ τοῦ Ῥιζᾶ πασσᾶ ἐδιδάχθη. Εἶτα τοῦ πρώτου θαλαμηπόλου τὸν αὐτοκρατορικὸν ὁρισμὸν λαβόντος, Ξενοφῶντα τὸν Ζωγράφον παρὰ τῷ ἄνακτι, Αὐτὸν ἰδίᾳ ἐξετάσοντα, ἐκράτησεν, ἡμῶν ἁπάντων κατὰ σειράν, οὕτως ὡς προσήλθομεν, ἐν ἰδίῳ δωματίῳ ἀναμενόντων. Ὁ δὲ Ζωγράφος τὴν ἰατρικὴν ἰδίᾳ ἐξέτασιν ὡς εἰκὸς τελέσας, ἐξῆλθεν ἡμῖν τὸ προϊὸν ταύτης ἐκθέσων. Εὗρε δὲ διὰ τῆς ἐπικρούσεως τὰς τοῦ στήθους ἐπικλειδίους χώρας ἀμφοτέρωθεν ἀμβλείας καὶ διὰ τῆς ἐμμέσου ἀκροάσεως ἦσθετο ῥόγχων καταρροϊκῶν, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ συνηχούντων, καὶ κάπου ἀναπνοῆς βρογχικῆς, ἐξ ὧν σημείων οὐδεμία ἐναπελείφθη ἀμφιβολία ὑπάρξεως φυματώδους τε τῶν πνευμόνων τοῦ ὑψηλοῦ ἀσθενοῦς, καὶ κατάρρου διαχύτου δευτερεύοντος χρονίου. Αἱ δὲ ἀποχρέμψεις ἦσαν σπάνιαι καὶ ἡ γενικὴ τοῦ σώματος σύστασις ἀσθενὴς σὺν ἰσχνότητι προβεβηκυίᾳ· πυρετὸς δὲ ἡμερήσιος ἑσπερινὸς οὐκ ἔλειπεν ὑπ' ἐφιδρώσεως πρωϊνῆς, κατὰ τὴν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ στήθους μάλιστα χώραν, καθ' ἑκάστην τὸν Σουλτάνον παρενοχλούσης. Ἐκ τούτων ἁπάντων, ἡ διάγνωσις ὁμόφωνος φυματώδεως πνευμονικῆς κατὰ τὸ πρῶτον αὐτῆς στάδιον εὐμαρῶς ὡρίσθη καὶ ἡ πρόγνωσις ἀπαίσιος ἐξεφωνήθη. Ἡ δὲ θεραπεία καθ' ὅλους αὐτῆς

τοὺς τρόπους ῥωστήριος ἐνεκρίθη, τῆς διαίτης οὔσης ἐξ ὀπτῶν καὶ αἱμοσταγῶν κρεῶν, καὶ οἴνου γενναίου Βορδελενίου. Ἡ γαλακτικὴ δίαιτα, ὑπό τινος τῶν συμβούλων ἰατρῶν προβληθεῖσα, ἀπερρίφθη, ὡς τοῦ στομάχου τοῦ αὐτοκράτορος, τῶν ἐρεθιστικῶν ἐθάδος, τὸ ἧπιον γάλα μὴ φέροντος. Ἄλλου δέ τινος ἐξ ἡμῶν τὰ οὖρα ἐξεταστέα νομίσαντος, ταῦτα ἅπασι τοῖς ἀνὰ χεῖρας ἀντιδραστικοῖς δοκιμασθέντα οὐδὲν τὸ παρὰ φύσιν, κατά τε τὰς φυσικὰς καὶ χημικὰς αὐτῶν ἰδιότητας, ἐπαρουσίασαν.

Τοιοῦτον ἦν τὸ τοῦ ἰατρικοῦ συμβουλίου ἀποτέλεσμα, τὴν φύσιν τῆς ὀλεθρίου νόσου τοῦ ἄνακτος εὑρινήσαντος.

Ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις δύω ἑβδομάδας ἐπιζήσας, τὴν 13 ἰουνίου τοῦ 1861 τὸν ὕστατον ἐξέπνευσε στόνον μέγα πένθος τοῖς ἀγαπήσασιν Αὐτὸν λαοῖς καταλιπών. Ὑπῆρξε δὲ βασιλεὺς λίαν νοήμων, φιλάνθρωπος, ἥπιος, τῆς προόδου ζηλωτής, λίαν εὐγενής, ἀλλ' ἔστιν ὅτε, ὡς εὐερέθιστος, ὀργίλος, ἐσαεὶ εὐεργετικός, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ καὶ ἐναντίοις εὖ ποιεῖν σπουδάζων. Εἰ δέ τις καὶ ἔλλειψις ἐν αὐτῷ ὑπῆρχεν, αὕτη ἦν ἡ τοῦ θάρρους, καὶ τῆς πατροπαραδότου ἀνδρείας καὶ τοῦ μεγαλεπηβόλου.

Ἅμα δὲ τοῦ βασιλέως θανόντος, καὶ ἐπὶ ψιάθου, κατὰ τὸ τῶν Τούρκων ἔθος, πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος καὶ ματαιότητος τεθέντος, γοεροὶ ὀλοφυρμοὶ ἐν τῇ γυναικωνίτιδι τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν εὐνούχων φωναὶ ὀξεῖαι, καὶ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θεραπόντων συγκεχυμέναι κραυγαὶ γοεραὶ ἠκούσθησαν, ὡς ἄλλως τε ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τοιοῦτοι ὀλολυγμοὶ ἀντηχεῖν εἰώθασιν ἐν τῷ ἐρημουμένῳ παλατίῳ, καὶ ταῖς τῶν φιλησύχων ἀκοαῖς ἐντρόμως προσκρούειν καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς δυσαρέστως ἀνορθοῦν. Ὁ δὲ ἰατρὸς μόλις ἀπηλλάγη πρὶν ἢ τὸ θλιβερὸν ἄκουσμα γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ἂν γένοιτο, ἀβρόχοις ποσί, καὶ ἀσινεῖ σώματι, δι' αὐτῷ γνωστῶν ἀφανῶν διόδων καὶ μυχῶν σωτερος διαφυγὼν οὕτως ὡς κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τοῦ Σουλτάνου τούτου, τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ, διὰ τῆς τοῦ δώματος θυρίδος, ἔν τινι περιπτέρῳ τῶν ἐν τῇ ἀσιατικῇ τοῦ Βοσπόρου ὄχθῃ, ἄνωθι τῆς Χρυσοπόλεως κειμένῳ, εἰς τὴν ὁδὸν πηδήσας.

Καὶ οὕτω μὲν ὁ ἀγαθὸς Σουλτάνος εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μετὰ τὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον ἀπέπτη, μέγα πένθος τοῖς ἑαυτοῦ διαφόρου θρησκεύματος, φυλῆς καὶ ἐθνότητος καταλιπών, ὡς παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος καὶ τοὺς πάντας ἀνεξαιρέτως εὐεργετήσας. Οἷας δέ τινος λύπης ἀμυθήτου ὁ ἡμέτερος ἤσθετο Κωνσταντῖνος τοῦτο περιγράψαι οὔτε δυνατὸν οὔτε ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι ὡς εὔληπτον. Καὶ νὴ Δία, ἅμα θανόντος τοῦ εὐεργέτου ἤρξατο ὁ ἀπαρηγόρητος ἰατρὸς τῶν δυσαρέστων ἀποτελεσμάτων πειρᾶσθαι. Καὶ τὴν μὲν μισθοδοσίαν ἣν ἰσόβιον ὡρίσατο ὁ μεγάθυμος μακαρίτης, αὐτοκρατορικῷ διατάγματι σπουδαίως ἐμείωσαν, ἐνῷ τὴν ταὐτόσημον τοῦ κ. Spitzer, ἄλλοτε καὶ τούτου ἰατροῦ τοῦ Σουλτάνου διατελέσαντος, μισθοδοσίαν, τῇ αἰτήσει καὶ ἐπιρροίᾳ τοῦ τότε παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρεσβεύοντος κόμητος von Prokesch Osten, ἀκέραιον διετήρησαν. Τὴν δὲ ἀντιπροσωπείαν τῆς Χίου παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, ἣν καὶ αὐτὴν ὁ εὐεργέτης ταῖς ἄλλαις εὐεργεσίαις προσηρτήσατο, ἀνέπαφον ἀφῆκαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῇ ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ καθηγεσίᾳ, τῇ χρονίᾳ ἤδη, ἀνεπηρέαστον τὸν ἰατρὸν διετήρησαν, τὸν μισθὸν βαθμηδὸν αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν, εἰς τὸ ἥμισυ, πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων τοῦ Κράτους οἰκονομικῶν, μειώσαντες.

Καὶ ὁ μὲν ἡμέτερος Κωνσταντῖνος τῆς πρώτης τῆς λύπης ὁρμῆς κατευνασθείσης, ἤρξατο πάλιν τὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνην ἀσκεῖν τὴν θείαν, τοῖς νοσοῦσιν ἄγγελος σωτὴρ γινόμενος καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ διδάσκων, ἔνθα ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ ἐπιμελέστερος διέμεινεν ὁμολογουμένως τῶν καθηγητῶν, τοῦ ἑαυτοῦ θείου, τοῦ Νέστορος τῶν ἀσκληπιαδῶν καὶ θεολόγων, Στεφάνου τοῦ Καραθεοδωρῆ, τὸ ζῆν καταμετρήσαντος, τοῦ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἔν τε τῇ γειναμένῃ καὶ μακρὰν αὐτῆς προστάτου καὶ αὐτοῦ κηδεμόνος τελέσαντος.

Μετὰ τὸν Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Ἀζίζ, Μουρὰτ τοῦ πρωτοτόκου τῶν υἱῶν τοῦ Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Μετζὶτ τοῦ Γαζῆ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μούρατ τοῦ Ε' ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀναβάντος, εἶτα δὲ παραφρονήσαντος καὶ ἐκπτώτου τῇ τοῦ Σεϊχ-ουλ-Ἰσλὰμ Ἀπτουρραχμὰν Ἐφέντη ῥήτρᾳ τῇ ἱερᾷ γενομένου, ὁ δευτερότοκος τοῦ Σουλτὰν Μετζὶτ υἱός, ὡς πρεσβύτερος τῶν ὑπολειπομένων πολυαρίθμων τῶν δύο αὐτοκρατόρων βασιλοπαίδων, ἀνέβη ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν ἐνδόξων αὐτοῦ πατέρων ἅπαντα τὰ ἰατρικὰ καὶ θρησκευτικὰ μέσα πρότερον ἐξαντλήσας πρὸς τὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃν διακαῶς ἠγάπα, ἀνάρρωσιν, Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ ὁ Β', ὁ 34ος τῆς τῶν Ὀθωμανῶν δυναστείας καὶ 26ος Ἀδι

σὰχ μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἅλωσιν.

Ὁ Σουλτάνος οὗτος, λίαν εὐεργετικὸς καὶ φιλάνθρωπος, τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἡμέτερον Κωνσταντῖνον ἀγάπης, ὃν ἄλλως τε παιδιόθεν ἐγνώρισε, μνήμων, τῇ ἐμῇ πρωτοβούλῳ προτροπῇ, εἰς τὸν βαθμὸν γερουσιαστοῦ τοῦ συνταγματικοῦ κράτους αὐτοῦ προηγάγετο. Κἀνταῦθά ἐστι καὶ αὖθις ἰδεῖν τὸ τοῦ Κωνσταντίνου εὐδακρυ, τοῦ αἰσθήματος, τὴν ἀνδρικὴν ὅλως καρτερίαν αὐτοῦ, ἧς ἐν τῷ μακρῷ αὐτοῦ βίῳ τρανὰ πολλάκις ἐπεδείξατο δείγματα, ὑπερβάλλοντος, ὡς καὶ ἄνωθί που ἔφθημεν ἱστορήσαντες. Ὅτε ἐγὼ παρίστην τοῦτον τῷ εὐεργέτῃ βασιλεῖ ὁ βασιλεὺς εὐπροσηγόρως καὶ ἱλαρῶς προσεφώνησεν ἀσπασάμενος καὶ εἰπών: «Τοῦ ὄνπερ ἐγώ σοι χορηγῶ βαθμοῦ καὶ ἀξιώματος σὺ πρὸ ἐτῶν ἄξιος ἀνεδείχθης, τῷ ἐμῷ οἴκῳ πιστῶς ὑπηρετήσας κατὰ δύω καὶ τρεῖς ὅλας γενεὰς καὶ τοὺς δύο ἀμέσους προπάτορας τοὺς ἐμοὺς θεραπεύσας καὶ αὐτῶν φίλος εἰλικρινὴς γενόμενος καὶ ἐμὲ παῖδα ὄντα καὶ τυφικόν ποτε νούσημα νοσήσαντα νοσηλεύσας». Τοῦ δὲ Κωνσταντίνου πρὶν ἢ ὁ Σουλτάνος τὴν φράσιν περάνειεν δακρύοις καταρρύτου γενομένου ἀπεχωρήσαμεν.

Ἀλλ' ὁ εὔρωστος καὶ χθὲς καὶ πρώην ἀκμαῖος καὶ εὔθυμος γέρων τὸ 77ον τοῦ αὐτοῦ πολυμόχθου καὶ ἐνδόξου βίου αἰσίως ἐληλακὼς ἔτος, αἰεὶ πρωτεύων καὶ τῶν ξυγχρόνων ὁμοτίμων ὑπέροχος, ἤρξατο αἴφνης σκυθρωπάζειν καὶ μελαγχολεῖν τὸ εὐτράπελον καὶ εὔθυμον τοῦ ἤθους καὶ τῶν τρόπων βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως ὁσημέραι ἀπολλύς, ὡς, τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων ὁσημέραι ἐκλειπουσῶν, τοῦ τέρματος τοῦ ἐνταῦθα βίου, καὶ τῆς προσεγγίσεως τῆς τοὐντεῦθεν ἀποδημίας αἰσθόμενος καὶ βαρέως τοῦτο φέρων.

Καὶ ὄντως, ἀπό τινος χρόνου προσβολαῖς συνεχέσιν ἄγχους τινὸς καὶ δυσπνοίας καὶ μονονοὺκ ἀπνοίας καὶ ἀκαταμαχήτου στενοχωρίας κατείχετο ἐν τῷ τῶν ἀτάκτων τούτων προσβολῶν χρόνῳ οὐδὲν τὸ ἀνώμαλον τῶν ὀργάνων τοῖς ἐπισκεπτομένοις αὐτὸν ἰατροῖς δεικνύς.

Διὸ καὶ ἰατρῶν παῖδες οὐδεμίαν ὡρισμένην ἀτρεκῶς νοῦσον διαγιγνώσκειν δυνάμενοι, οἱ μὲν καρδιακὸν ὀργανικὸν ἀόριστον, οἱ δὲ τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο, τὸ ἄνευ ὡρισμένων καὶ στεθερῶν ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων πάθημα, ὅπερ τοῦ στήθους συνάγχην καλέειν συνήθως φιλέουσι, πάσχοντα τὸν ἡμέτερον Κωνσταντῖνον, τῷ τέρματι τῆς ζωῆς αὐτοῦ προσπελάζοντα, ἄνευ τοπικῆς τινὸς ὀργάνου, τῶν τῷ βίῳ ἀναγκαίων καὶ τῆς ὀργανώσεως κορυφαίων, ἀλλοιώσεως προσέβλεπον, ἀλλ' ἐκείνης τῆς φυσικῆς, τῆς ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ βίου πολυχρονίου τριβῆς καὶ ἀσκήσεως φύσει τοῖς θνητοῖς τάχιον ἢ βράδιον μοιραίως πως προερχομένης, ἀλλοιώσεως, ἣν ἀνατόμων παῖδες οὐκ ἂν τῷ ἀνατομικῷ μαχαιρίῳ καὶ τῷ ὀξυτάτῳ, καὶ αὐτῷ τῷ μικροσκοπίῳ τῷ τὰ μικρότατα μέγιστα ποιοῦντι καὶ αὐτῇ τῇ μικροσκόπῳ χημικῇ ἀναλύσει, τῇ καὶ τὰ ἴχνη τὰ ἄψευστα τῆς ἀλλοιώσεως ἐν τοῖς ὑγροῖς καὶ στερροῖς ἀνακαλυπτούσῃ, ἀποδείξειαν τοῖς περιέργοις ἀσκληπιάδαις.

Οὕτως οὖν κατὰ τὴν 28 σεπτεμβρίου τοῦ 1879 ἔτους, κατὰ τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν, τὴν ὕστατον ἐξέπνευσεν ἐκπνοὴν ἄληκτον πένθος τοῖς φιλοστόργοις τέκνοις ὁ φιλόστοργος πατήρ, τοῖς φιλοῦσιν αὐτὸν εἰλικρινῶς φίλοις καὶ συγγενέσιν, ὁ πιστὸς καὶ ἐσαεὶ εὔθυμος καὶ εὐεργετικὸς φίλος καὶ συγγενής, καταλιπών.

Εὐπρόσιτος, εὐπροσήγορος, ἐκδικητικὸς καὶ ἐκ τοῦ συστάδην πολέμιος τοῖς ὑπούλοις καὶ ἀνάνδροις ῥᾳδιούργοις ἐχθροῖς ἄσπονδος, πιστὸς καὶ εὐεργετικὸς φίλος μέχρι βαθμοῦ τινος, τοῦ ὑπὸ τῆς φρονήσεως τῆς φιλαύτου, ἤνπερ παντὶ εὖ φρονοῦντι, μάλιστα κατὰ τὴν ἡμέτεραν τῆς θετικότητος ἐποχήν, ἔμφυτον καὶ ξυνήθη εἶναι χρή, ὡρισμένου, ῥέκτης καὶ τολμηρὸς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, φιλογενὴς καὶ φιλόμουσος μέχρις ἐνθουσιασμοῦ, ταχὺς εἰς τὸ ἐν ταῖς δυσχερέσι τοῦ βίου περιστάσεσι διέξοδόν τινα τὴν εἰς ὀνήσιμον φέρουσαν τὸ πέρας ἀνευρίσκειν, γενναῖος ἀντίπαλος, τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἀκριβὴς ἐκτελεστής, τῶν τε οἰκογενειακῶν καὶ τῶν ἀστυκῶν, ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἡδὺς καὶ εὔθυμος, τοῖς πατρίοις, τῇ πάτρᾳ καὶ τῷ βασιλεῖ πιστὸς καὶ πρὸ πάντων τῆς πατρίου καὶ ἐκκλησιαστικῆς δόξης ζηλωτής,—τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Κωνσταντῖνος.

Σ. Σ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ.

Ἡ περὶ συστάσεως λοιμοκαθαρτηρίου κατὰ τὸ 1838 ἐκδοθεῖσα Ῥήτρα (Φετφᾶς)

(Ἴδε σελίδα 12).

Τῶν ἐπισήμων τίτλων καὶ πομπωδῶν προοιμίων ἀφαιρεθέντων, ὡς περιττῶν, ἔχει οὕτως ἡ ῥήτρα.

Αἱ θεόπνευστοι τῆς ἁγίας θρησκείας καὶ τῆς θεολογίας ἀλάνθαστοι βίβλοι ἀποφαίνονται τὸν θεὸν τὸν μέγαν οὕτως, ὥσπερ ἄνευ ἀνάγκης τὸ σύμπαν ποιήσαντα, τοῦτο ὡσαύτως καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἐξαφανίσαι δύνασθαι. Καὶ ὅμως ὥσπερ τὰ σημαντικώτερα τοῦ Κορανίου χωρία ἐναργῶς ἀποδεικνύασιν, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς μακροθυμίας καὶ προνοητικῆς αὐτοῦ ἀγαθωσύνης, ἅπαντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ γιγνόμενά τε καὶ ὁρώμενα πρὸς ἄλληλα οὕτως ἀλληλουχῆσαι καὶ ξυνδέσαι, ὥσπερ τὸ αἰτιατὸν πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα· ἡ δὲ τοιαύτη ἀναγκαία ἀλληλουχία καὶ ξυνάφεια ποιεῖ τό τινα μὲν τῶν πραγμάτων τὴν τῶν μὲν ὕπαρξιν προκαλεῖν, ἄλλα δὲ τὴν ἀνυπαρξίαν καὶ ἐξαφάνισιν τῶν δέ· τοιαύτη δ' ἐστὶ καὶ ἡ σχέσις ἡ τὴν πρὸς τὸν θεὸν δέησιν τῇ σωτηρίᾳ συνάπτουσα, τὸ ἁμάρτημα τῇ παιδείᾳ, τὸ ἐσθίειν τῷ κόρῳ, τὸ ὕδωρ τῇ δίψῃ. Ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ αὐτοῦ ὁ Πλάστης, εἰ ἐβούλετο, ἐδύνατ' ἂν τὰ ἐν τῷ Κόσμῳ ὄντα τῶν ἐξωτερικῶν δράσεων καὶ ἐπενεργειῶν ὅλως ἀπαλλάξαι· καὶ ὅμως τοῖς πράγμασιν ἰδιότητας ἐνεφύτευσεν, ἃς ὁ ἄνθρωπος σπουδῇ ἀποφεύγειν ἠνάγκασται, ἁρμοδίοις τοῖς μέσοις χρώμενος, τῆς παντοδυνάμου αὐτοῦ θελήσεως πρὸς τὸ τὰ ἀποτελέσματα ἐφιστάναι μὴ παρεμβαλλομένης, ὥσπερ τοῦτο ξυνέβη τῷ προφήτῃ Ἀβραάμ. Τῆς δὲ τροφῆς ἀναγκαίας οὔσης πρὸς ξυντήρησιν τοῦ ἀτόμου, ὁ ταύτῃ χρῆσθαι ἀποποιούμενος, ὡς δῆθεν τοῦ κρέατος ζῴῳ ἀνήκοντος καὶ τούτου γεύσασθαι ἀποτροπιαζόμενος, ὅπερ ἄλλως ἂν διατίθοιτο, καὶ οὕτω πεῖνης ἂν λιμοκτονοίη, ἀνεγδοιάστως κακουργοίη ἂν οὗτος.

Ὅταν δὲ τὰ ἀποτελέσματα οὐχ οὕτως βέβαια ὦσιν, ὡς τὰ τῆς ἁπάσης τροφῆς καθόλου ἀποχῆς, ὡς ἐν τοῖς φαρμάκοις, ὧν τὰ ἀποτελέσματα μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσταθῆ ἐστιν, ὁ μὴ τούτοις ἐν ἐπικαίρῳ χρώμενος οὐ κακουργεῖ μέν, ἀλλ' αἱ τῆς ἱερᾶς θρησκείας ἡμῶν βίβλοι ἀποφαίνονται, ὅτι εἰ τούτοις χρῷτο, τῷ ὀρθῷ λόγῳ καὶ τῇ φρονήσει ὑπείκοιεν. Οἱ ἐν ταῖς βίβλοις τῶν *Τεσαβοὺφ* (تصوف) εἴτουν τῶν ἐμπεπνευσμένων ὑπὸ τοὔνομα *μουστερίχιν* (مستريحين) εἴτουν τῶν ἡσυχαστῶν παριστάμενοι (οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ τῆς θείας Παντοδυναμίας τὰ ἐνδότερα παρεισδύσαντες καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς ἀφοσιώσεως ἀφικόμενοι) δύναντ' ἂν ἔστιν ὅτε τὴν ἑαυτῶν ἀτομικότητα ἁπάσης συμπλοκῆς σχέσεως τοῦ αἰτίου πρὸς τὸ αἰτιατόν, τοσούτῳ ὡς πρὸς τὰ πράγματα, ὧν τὰ ἀποτελέσματα βέβαιά ἐστιν, ὅσῳ ὡς πρὸς τὰ λοιπά, ἀπαλλάξαι. Ἀλλὰ τοιαύτη κατάστασις οὐ παντὶ ἁρμοστέα, ἐπειδὴ ἐξ εἰδικῶν συνθηκῶν, ὧν ἄνευ ἡ τοιαύτη οὐχ ὅλως παραδεκτέα, ἐξήρτηται. Διὸ δή, καὶ ἡ βίβλος τοῦ *Τεπγὶρ-ελ-μουχαρὶμ* (تنبيه المحارم) τῆς ἐξηγήσεως τῶν ἀποτρεπομένων, ἀποφαίνεται, ὅτι οἱ μὴ ἅγιοι, οἱ εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων ἐξιόντες καὶ τὰ ἐφόδια μὴ ξυμπεριλαμβάνοντες, τὴν ζωὴν τὴν ἑαυτῶν εἰς κίνδυνον ἐκτιθέασιν. Ὁ δὲ ἰμάμης *Γαζαλῆ* ἐν τῇ αὐτοῦ Βίβλῳ τῇ ἐπονομαζομένῃ *Ἐχιὰλ-οὐλ-οὐλοὺμ* (احيال العلوم) «Ζωοποίησις τῶν ἐπιστημῶν» προκηρύττει ὅτι τὸ τῆς πρὸς τὴν προσκύνησιν ὁδοῦ ἄνευ ἐφοδίων ἅψασθαι ἀτρεκῶς ἀπηγόρευται, δύω περιστάσεων ἐξαιρουμένων, ὧν ἡ μὲν ἐστὶ τὸ *Μουδζαχεδὲ* (مجاهد) ὅπερ ἐστὶν ἡ τοῦ σώματος ἄσκησις εἰς τὸ τὴν ἀσιτίαν φέρειν, οὕτως, ὥστε τὴν πεῖναν τὴν καρδίαν μὴ ξυνταράττειν, ἡ δὲ ἡ ξυνήθεια τοῦ βοτάνοις τρέφεσθαι, περιστάσεις τοῖς τελείως μόνον ἀφωσιωμένοις ἁρμόσταί, οὓς Ἀράβων παῖδες *Μουτεβεκιλίκιαμίλλη* (متوكلين كاملين) καλέουσιν. Οὕτως ἡμῖν τοῖς πιστοῖς, τοῖς τοῦ προφήτου Μωάμεθ ὀπαδοῖς, ἐναπόκειται συνεπῶς, ἐν παντί, πρὸς τὰ ἰδιάζοντα μέσα προστρέχειν, ἐσαεὶ τελείᾳ ἀφοσιώσει, ὅσον σθένος, πρὸς τὸ θεῖον ἐμπνεόμενοι, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ δύναμις τοῦ πρὸς τὰ μέσα προσφεύγειν καὶ τούτοις ἀποτελεσματικῶς χρῆσθαι ἐστὶν ἀκραιφνὴς ἀπόρροια τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς συγκαταβάσεως τῆς θείας, καὶ ὁ τρόπος οὗτος τοῦ ἐνέργειν οὐδόλως ταῖς ἀρχαῖς τῆς πρὸς τὸν Κύριον τελείας ἀφοσιώσεως ἀντιβαίνει. Ὁ δὲ περικλεὴς ἰμάμης *Φαχρ-εδδὶν-Ῥαζῆ* ἐν τῇ τῶν *Ἰχτιγιαρὰτ* (احتياجات) τὰ τῆς ἐλευθέρας θελήσεως ἀποτελέσματα ἀνυψῶν ἀποφαίνεται, ὅτι τῆς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεως μὴ δυναμένης οὔτε μικρὸν ταῖς τῆς θείας Προνοίας βουλαῖς ἀντιστῆναι, καὶ ταύτας οὐδόλως περιορίζειν, τῷ ὀρθῷ καὶ ὑγιεῖ λόγῳ ἐναντίον ἐστὶ τὸ τὴν θείαν παντοδυναμίαν προβάλλειν πρὸς τὸ μὴ ἐσθίειν τὸν πεινῶντα, καὶ μὴ πίνειν τὸν διψῶντα, καὶ μὴ φαρμάκοις χρῆσθαι τὸν νοσοῦντα, καὶ τὰς εὐνόους στιγμὰς μὴ ἀναζητεῖν τὸν ἐπιχειρίσεώς τινος ἀπτόμενον.

Ἡ οὖν τοσάκις τὰς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἐπαρχίας κατερημώσασα νοσηρὰ μάστιξ εἰς ἐκείνην τὴν τῶν νούσων, κατὰ τοὺς δοκιμωτέρους τῶν ἰατρῶν, ἀνήκει τάξιν, τὴν τῶν διὰ τῆς ἁπαφῆς διαδοσίμων, ἃς καὶ λοιμώδεις ἰδίᾳ ἰατρῶν παῖδες ἀποκαλέουσιν, διὰ τὸ τὸν λοιμὸν αὐτὸν τὴν πρωτίστην τῶν οὕτω διαδοσίμων νούσων εἶναι. Τοιαῦται δέ τινες εἰσὶν ἡ λέπρα (;) ἡ εὐφλογία κτλ. *Χαδὶς* (حديث λόγος) τι τοῦ προφήτου, ὑπὸ τοῦ *Βουχαρὶ* (بخارى) ξυνειλεγμένον, διατάσσει τῷ λεπρῷ οὕτως ὡς τῷ λέοντι προσφέρεσθαι· οἱ δὲ ἑρμηνευταὶ λέ-

γουσι τὴν λέπραν[1] διαδόσιμον ὡς τὸν λοιμὸν καὶ ἄλλην οἱανδήποτε τοιούτου εἴδους νόσον εἶναι ξυγχωρήσαντες ταύτης σπουδῇ προφυλάττεσθαι.

Ἔστι δ' ἀληθές, ἕτερον *χαδὶς* σημαίνειν, μὴ προσήκειν ἐκ τούτου λογικῶς συμπεραίνειν, τὸ περὶ ἑνός τινος λεγόμενον, ἅπαντι τῷ γένει, ὑφ' ὅπερ τοῦτ' ἀνῆκεν, ἐφαρμόζεσθαι δύνασθαι. Ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος οὐκ ἀλλαχοῖ ποι σκοπεῖ προφανῶς ἢ εἰς τὸ ἀποτρέψαι τοῦ ἐκ τῶν γενικοτήτων, αὐθαιρέτους καὶ ἀδικαιολογήτους ἐφαρμογὰς κατὰ πᾶν εἶδος ποιεῖν. Οὕτω τὰ δύο ταῦτα τοῦ χαδὶς ὅλως ξύμφωνα συμβιβάζεται, καὶ ἀντίφασις ἐν τούτοιν οὐκ ἂν εὑροιτο. Τοῦτο δὲ τέλεον, ἀπὸ τοῦ περικλύτου Ἰμάμη τοῦ ἐκ τῶν *χαναφὶ-επ-ι-νουδζὶμ* (ابن نجيم) τοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ βίβλῳ τῇ *Ἐσβὰχ-βὲ-χαζαὶρ* (اسبا و حظائر αἱ ἀμφιβολίαι καὶ αἱ σκέψεις) ἐπιγραφομένῃ, λήροντος, ὅτι οἱ περιφημότεροι διαλεκτικοὶ ἀναγνωρίζουσι, σεισμοῦ τὴν γῆν ἐκ βάθρων συσσείοντος, ξυγκεχωρεῖσθαι τοῦ οἴκου, οὗ ἂν εὑροιτό τις, ἐξελθεῖν, καὶ παρ' οἶκον ἑτοιμόρροπον τὸν διαβαίνοντα, τὸ βῆμα ἐπιταχῦναι, καὶ μέχρι τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὴν τῶν ἰατρῶν συμβουλήν, τῶν ἀποτρεπόντων λοιμοῦ ἐνσκήψαντος εἰς τὴν ἀγορὰν προβαίνειν, ἀποδείκνυται: *βὲ μὶρ ελ ἐδιλὲτ ἐδδαλετι ἀλᾶ μεσχρουγιέτι ἐδδεβαὶ βὲ τε χαζούρι φῆ ἐγιὰμ ελ βεμπαὶ μὶρ οὐμούρι ἐβσαμπεχὰ χουζαὶχ οὔλ ἀττιμπάι* ومن الادلة الة التى على مشروعيت الدواى و التحرز فى ايام الوبا من امور اوص بها حذاق الاطبا ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον: τοῦ λοιμοῦ που ἐπιδημοῦντος, τὸ ἀσχολιῶν τινων τῶν τοὺς ἀνθρώπους ξυγχρωτιζουσῶν ἀπέχειν, καὶ τοῖς ἁρμοδίοις φαρμάκοις πρὸς θεραπείαν χρῆσθαι, κατὰ τὰ τῶν δοκίμων ἰατρῶν παραγγέλματα, τοῖς ἱεροῖς τοῦ Ἁγίου Κορανίου νόμοις μὴ ἀντιβαίνειν, τοῦτο ἐκ τῆς ῥήτρας ταύτης καταφαίνεται.

Συνελόντι δὲ φάναι, πρόδηλόν ἐστιν ὅτι ἡ τῆς ὑγείας προφύλαξις μέριμναν ἀπαιτεῖ, πρὸς τὴν τοῦ σώματος ξυντήρησιν, ὅτι ἡ τοῦ σώματος ξυντήρησίς ἐστιν ἡ πρωτίστη τῆς τοῦ πληθυσμοῦ αὐξήσεως αἰτία καὶ αὐτὴ τὴν ὑλικὴν εὐπορίαν, τὴν τοῦ ἐμπορίου πρόοδον καὶ τὴν τοῦ κράτους οἰκονομολογικὴν δύναμιν αὐξάνει. Οὐδὲν δὲ τὸ βλαβερώτερον ἂν εἴη κοινωνίᾳ τινί, ἢ τὸ καθορᾶν γενεὰς πλήρεις ζωῆς ὁλοκλήρους, ὧν περ ἡ συντήρησις τοῦ Κράτους ἐπισπερχεστέρα μέριμνα ἂν εἴη, ὑπὸ τῆς νόσου ἐξαρανιζομένας. Καὶ τοῦτο δὲ ἀναμφισβήτητόν ἐστιν, ὅτι αἱ φυσικαὶ προδιαθέσεις, κατὰ τὴν τῶν ἐμπείρων ἰατρῶν γνώμην, μέγα συνεισβάλλουσιν εἰς τὸ τὰς νόσους ἀναπτύσσεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς πείρας γνωστόν ἐστιν, ὅτι ὑπάρχει μέσα, τὰ τὰς σωτηρίους τοῦ ἀνθρώπου προδιαθέσεις, τὰς ἀπὸ τῆς νόσου σωζούσας, προφυλάττοντα. Ἀνάγκη ἄρα, τοῖς προφυλακτικοῖς χρῆσθαι μέσοις, πεποιθότα, τὴν τῶν μέσων τούτων, οἷς ἂν τις προσδράμοι, ἐνέργειαν, ἀεὶ τῆς τοῦ Θείου βουλῆς ἐξηρτῆσθαι, καὶ τοὺς ἀφοσιώσεως τῆς τελείας μετόχους, λέγοντας τοῦ λοιμοῦ προφυλάττεσθαι μὴ ἐξεῖναι, ἐκτὸς τῶν ὀθοῤῥονούντων θεωρεῖν καὶ πρὸ πάντων, ἐπειδή, ξυμβουλίου μεγάλου ἐν τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρὸ μικροῦ συγκροτηθέντος, οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν οὐλεμάδων ἀπεφάνθησαν διαῤῥήδην, ὅτι, ὡς ἐν τῷ Σεριὰτ νενόμισται, οὐκ ἀνάρμοστον κατὰ τοῦ λοιμοῦ εἰς μέσα προφυλακτικὰ προστρέχειν. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ Φετφᾶς ἐξεδόθη, λέγων, ὅτι ἐπί τινος χώρας τοῦ λοιμοῦ ἐνσκήψαντος, ἄτοπον οὐκ ἔστι, τὴν θεομηνίαν φεύγοντα, καὶ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίαν προστρέχοντα, τοῖς προφυλακτικοῖς χρῆσθαι μέσοις. *Μπὶρ μπε.δεγιὲ Ταοὺν ισαμπὲτ ιτοὺπ χὰκ σουμπχαρὲ χοῦ βὲ Ταά.λια χαζρετ.λερηὶν καχριτὰν λουτφουνὲ ι.λτιτζᾶ ι.λὲ ἐσμπάμπι τεχαφουζᾶ τεσεμποὺς ἐτμεκδέ μπεῖς* يز بلدمه ضاعون اصابت ايدوب حق سبحانه و تعالى حضرتلرينك قهرندن لطفه التجا ايله اسباب تحفظه شبث ايتكده باكى يوقدر.

Κατὰ συνέπειαν τούτου ὁ γαληνότατος καὶ σεβαστὸς ἄναξ καὶ κύριος ἡμῶν, ὁ μέγας Πατισάχ, ὁ τὰς τῶν δύω Ὁμὰρ ἀρετὰς ἑνῶν ἐν αὐτῷ, ὁ ἀνομορῥωτὴς τοῦ αἰῶνος, ὁ ἐπικυρωτὴς τῆς δόξης τῶν τῆς πίστεως ἀθανάτων στηλῶν, ὁ Χαλὶφ τοῦ Προφήτου τοῦ Θεοῦ τοῦ σύμπαντος, ὁ φωτεινὸς ὡς ἀστραπή, οὗ ἡ δόξα ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ εἴη αἰώνιος μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς δευτέρας παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, τῇ τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητι καὶ εὐσπλαγχνίᾳ θαρρῶν καὶ μόνον μέλημα ἔχων τῇ τοῦ Κράτους καὶ τῶν λαῶν αὐτοῦ ξυντηρήσει καὶ εὐδαιμονίᾳ ξυμφέρειν, διετάξατο τὰ ὑπὸ τῆς χρονίας πείρας ὡς σωστικὰ ἐνδειχθέντα μέσα, τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα καθάρσεως (Quarantaine) γνωστά, ἅπερ ἀληθῶς ἔκτινων μέτρων καθαριότητος καὶ φαρμακεύσεως συνίστανται, καὶ ἠθέλησεν ἀμέσως ἅπαν τὸ ταῦτα ἐκπληροῦν διαπράξασθαι, συμφώνως τῷ τε τοῦ Σερῆ-Σερὴφ ἱερῷ νόμῳ καὶ τοῖς ἐθίμοις καὶ ἤθεσι τῶν κατοίκων. Εἰδικὸς δὲ ὡς πρὸς ταῦτα δημοσιευθήσεται κανονισμός. Πάντες οἱ καὶ ἀκροθιγῶς ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου φωτιζόμενοι, εὐμαρῶς ἐννοήσουσιν, ὅτι νέα ἔνδειξις τῶν εὐνόων διαθέσεων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος αὕτη ἐστί, καὶ τοῦ κανονισμοῦ τὰ συνετὰ παραγγέλματα μετὰ τοσαύτης σπουδῆς ἐκπληρώσουσι, μεθ' ὅσης χρεωστοῦσι τοῖς ἠθικοῖς χρῆσθαι μέσοις, οἷον ταῖς δεήσεσι, τῇ ὑπακοῇ, τῇ τῶν ἁμαρτιῶν ἐξαγνίσει κτλ. Ὅστις δ' ἂν τολμήσειεν εἰπεῖν, ὅτι ταῦτα νεωτερισμός ἐστι, τρανῶς ἀποδείξει τὰς εὐεργεσίας τῆς Α. Μ. μὴ ἐννοεῖν, ἐπειδὴ τὰ βλέμματα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μεγάλων λεπροκομείων, τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Σουλτάνων ἱδρυθέντων, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει, στρέψας, ἃ Ταβουχανὲ ὠνόμαζον, καὶ ὑπ' ὄψιν λαβὼν τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἀποδείξεων τοῦ Σερῆ καὶ τῆς λογικῆς τῶν ὑπὲρ τῶν ἱδρυμάτων τούτων τῶν φιλανθρώπων αὐτόχρημα λαλούντων, ἀπατωμένου ἑαυτοῦ καταγνώσεται.

Συμπεραίνοντες λέγομεν, ὅτι ὅστις ἂν τοιαύταις ἀτόποις ἐπικρίσεσι περιπέσειεν, ἐκτὸς τῆς δικαίας ποινῆς, ἣν ἀδυσωπήτως ὑποστήσεται, ὡς τῷ ὑψηλῷ τοῦ Σουλτάνου διατάγματι ἀντιστρατευόμενος, ὅλως τῷ τῆς θρησκείας Φετφᾷ συμφώνῳ, σπουδῇ ἀδιαλλάκτῳ καταδιωχθήσεται καὶ αὐστηρῶς τιμωρηθήσεται φωραθείς[1].

1) Τὸ τοῦτο, τὸ τὴν λέπραν καὶ λέπραν τῶν Ἑλλήνων, πρὸς διάκρισιν τῆς λέπρας τῶν Ἀράβων, ταύτης τῆς ἐλεφαντιάσεως οὔσης, ὑπὸ τῶν ξυγχρόνων δερματοπαθολόγων ὀνομαζομένην, διαδόσιμον διὰ τῆς ἁφῆς ἢ ἄλλου τινὸς τῆς μεταδόσεως μέσου εἶναι, ἐσφαλμένον, κατὰ τὴν τῶν νεωτέρων ἰατρῶν, τῶν ἐν ταῖς δερματοπαθείαις εἰδημόνων, κρίσιν, ὅλως ἐστί, τὴν νοῦσον ταύτην τὴν δερματικήν, τὴν κατὰ τὰ ἐκ τῶν παρανόων καὶ δεισιδαιμόνων σταυροφοριῶν ἀνήκεστα δεινὰ ἔν τε Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, ὑπὸ τῆς βαρβαρότητος τῶν ὠμῶν εὐρωπαίων στιφῶν, ἐπὶ τῶν ἡμετέρων μάλιστα τόπων θεομηνίας δίκην ἐνισχύσαντα, γεννηθεῖσαν καὶ μέχρι τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν ἔν τισι τῆς ἐσχατιᾶς τῆς Εὐρώπης ἐναλίοις μάλιστα μέρεσι καθ' ὅλα χωρία ἐνδημοῦσαν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὴν Χρυσοῦπολιν, πέραν τοῦ Βοσπόρου, ἀντικρυ τοῦ Ἄστεως, παρὰ τῷ τῆς Α. Φρουρᾶς κεντρικῷ νοσοκομείῳ καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ, ἐν ἰδιαιτέρῳ οἰκήματι Μ ι ν σ κ ὶ ν-χ α ν ὲ (λεπροκομείῳ) καλουμένῳ, καὶ ἐν ὅλαις εὐαρίθμοις οἰκογενείαις διατηρουμένην, γλίσχρως ὑπὸ τῆς Α. Κυβερνήσεως διατρεφομέναις, ὡς τῶν ἀπόρων λεπρῶν, ἀκρίβων δίκην, ἐπὶ τῶν περιεργείας χάριν ἔστιν ὅτε ἐπισκεπτομένων ἰατρῶν τε καὶ ἄλλων ξένων φωναῖς καὶ δεήσεσιν ἐπαιτούντων, ἐπιπιπτόντων, διὰ τῆς κληρονομικῆς μόνον ὁδοῦ ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα μέχρι τῆς σήμερον ἀπὸ τοῦ Μαισαιῶνος πρὸς ὄνειδος τῆς βαρβαρότητος σωζομένην. Ἔν τισι δὲ νησιώτισι πρὸ πάντων χώραις, ὡς ἐν Χίῳ, Κρήτῃ κτλ. οἱ λεπροὶ χωρία τινὰ ὁλόκληρα ἀποτελοῦσιν, ἐν δὲ τῷ ἐν τῷ Χαϊδὰρ-πασσᾷ κυπαρισσῶνι λεπροκομείῳ, γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν λεπρῶν ὑπαρχόντων καὶ ἀλλήλοις κατὰ τὸν νόμον τὸν ἰσλαμικὸν τὸν αὐστηρῶς διατάττοντα, ἅπαντα ἄνθρωπον οὐδόλως καὶ οὐδέποτε ἄγαμον βιοῦν προτήκειν, μετ' ἀλλήλων εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχομένων ἀπ' ἀρχῆς μὲν τὸ φαινόμενον ὑγιᾆ τέκνα παράγουσιν, ἔπειτα δὲ τῆς ἐφηβικῆς μόλις παραλλαχθείσης ἡλικίας, τὰ εἰδεχθῆ τῆς λέπρας ὀγκώματα τὰ μετά τινα ἔτη φλογιζόμενα, ἐμπυούμενα καὶ τὰ ἄκρα πρὸ πάντων φθείροντα, ὑπ' ἀναισθησίας καταβαλλόμενα αὐτομάτως ἐκκόπτονται, οἰκτρὸν καὶ ἀπεχθὲς θέαμα τοῖς θεωμένοις παρέχοντα, μέχρις οὗ τῆς λύμης καὶ τὰ ἔσω τῇ ζωῇ ἀναγκαῖα ὄργανα προσβαλούσης τοῦ ἀβιώτου βίου ἀπαλλάττονται· τέλος οἱ τάλανες λεπροί.

1) Ταχβίμι Βακαὶ ἐπίσημος Μηνύτωρ τῆς Ὀθωμανικῆς Λύτοκρατορίας τῆς 11 τοῦ Σεφὲρ σεληνιακοῦ μηνὸς 1254 τῆς Ἐγίρας (1838).

Ὁ δέ, περὶ οὗ ἦν ἄνωθεν λόγος, Κανονισμὸς ἐδημοσιεύθη ὡσαύτως ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι τῆς 16 τοῦ Δζεμαζὴ-οὐλ-ἐββὶλ τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

ΤΑ

ΕΚΑΤΟΝ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΛΗ.

('Ανεγνώσθη ἐν ταῖς ΦΠΓ' καὶ ΧΙΓ' Συνεδριάσεσι).

Ἡ μὲν πραγματεία[1] περὶ τῶν ἑκατὸν ἀποφθεγμάτων ἢ παροιμιῶν Ἀλῆ τοῦ Καλίφου. Προαιρούμεθα δὲ μᾶλλον ὀνομάζειν αὐτὰ παροιμίας ἢ ἀποφθέγματα τῶν Σολομῶντος ἕνεκα τοῦ βασιλέως, αἳ τῆς αὐτῆς κἀκεῖναι τετυχήκασι προσηγορίας. Παροιμίαι γὰρ καλοῦνται Σολομῶντος. Ἔστι δὲ παροιμία παρὰ τὸ *πάροιμος* τ. ἔ. ὁ παρὰ τὸν οἶμον (ὁδὸν) ἢ ὁ ἐν ταῖς ὁδοῖς λαλούμενος λόγος, καὶ τοιαύτην ἔχειν δοκεῖ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ λέξις σημασίαν, ὡς φησι καὶ Βασίλειος ὁ Μέγας ἐν ἀρχῇ τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν Ὁμιλίας: «Τὸ τῶν παροιμιῶν, λέγων, ὄνομα ἐπὶ τῶν δημωδεστέρων παρὰ τοῖς ἔξωθεν τέτακται λόγων καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς λαλουμένων ὡς τὰ πολλά· οἶμος γὰρ παρ' αὐτοῖς ἡ ὁδὸς ὀνομάζεται, ἐξ οὗ καὶ τὴν παροιμίαν ὡρίζοντο ῥῆμα παρόδιον τετριμμένον ἐν τῇ χρήσει τῶν πολλῶν καὶ ἀπὸ ὀλίγων ἐπὶ πλείονα ὅμοια μεταληφθῆναι δυνάμενον». Παρὰ μὲν οὖν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἑτέραν ἡ λέξις ἐμφαίνει σημασίαν καθ' ἃ φησιν ὁ αὐτὸς Πατὴρ ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ: «Παρὰ δ' ἡμῖν ἐστι λόγος ὠφέλιμος ἡ παροιμία μετ' ἐπικρύψεως μετρίας ἐκδεδομένος, πολὺ μὲν τὸ αὐτόθεν χρήσιμον περιέχων, πολλὴν δὲ καὶ ἐν τῷ βάθει τὴν διάνοιαν συγκαλύπτων· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος: ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα». Προαιρούμεθα τοίνυν, ὡς περ εἴρηται, τὴν λέξιν τῶν ἄλλων, αἷς ἄν τις εἰς ταὐτὸν ἐχρήσατο, διά τε τὸ τῶν ἐνόντων ἔστιν ὅτε ταῖς τοῦ Σολομῶντος παρεμφερὲς καὶ διὰ τὸ συγγενὲς καὶ δὴ καὶ τὸ περιφανὲς καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν γραψάντων, ἡγεμόνες γὰρ ἄμφω καὶ Σῦροι τὸ γένος. Καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν δὲ σοφοῖς ἐνομίσθη σοφὸν ἡ παροιμία καθ' ἃ φησι Συνέσιος (ἐν Ἐγκωμίῳ Φαλάκρας σελ. 85 B) Ἀριστοτέλη φάναι τὸν φιλόσοφον ὅτι παλαιᾶς εἰσι φιλοσοφίας ἐν ταῖς μεγίσταις ἀνθρώπων φθοραῖς ἀπολομένης ἐγκαταλείμματα, περισωθέντα διὰ συντομίαν καὶ δεξιότητα. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν Ἀλῆ τοῦ Καλίφου, τοῦ Βὲν-Ἀβὶ-Ταλὶβ ἢ Ἀβιταλιβίδου τὴν ἐπίκλησιν, παροιμιῶν ἡμῖν ὁ λόγος, διασαφητέον ἡμῖν, ὡς τὸ εἰκός, τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα διὰ βραχέων, ἴσως οὐ πάνυ τοῖς πᾶσιν ὑπάρχοντα γνώριμα. Ἐγεννήθη μὲν ὁ Καλίφης οὗτος τῷ 602 τῆς Οἰκονομίας ἔτει, γεγόμενος δὲ τῶν Μωχαμμέδου θιασωτῶν ὁ πιστότατος καὶ ἀνδρειότατος, καὶ «πρῶτος Μωχαμμεδανὸς» ἤ, καθάπερ εἴθισται λέγειν, μωαμεθανὸς ἐπικληθείς, κατεστάθη μετὰ τὴν Ὀθμάνου τῷ 655 δολοφονίαν τέταρτος εἰς τὴν καλιφείαν ἤτοι τὴν τῆς βασιλείας διαδοχήν· τοῦτο γὰρ ἡ λέξις (خَلِيفَة = διαδοχή, خَلِيفَ = διάδοχος) παρ' Ἀραψὶ δύναται. Καὶ ἐκράτησε μὲν τῶν, ἡγουμένης τῆς Ἀϊσᾶς, τῆς Μωχαμμέδου χήρας, πρὸς τιμωρίαν δῆθεν τοῦ Ὀθμάνου φόνου τὸ πρῶτον ἐναντιωσαμένων αὐτῷ μεγιστάνων. Ἐπαναστάντος ὅμως ὕστερον οὐ πολλῷ τοῦ τὴν Συρίαν διοικοῦντος Μωαβίου καὶ δεινοῦ γενομένου πολέμου, ἐξ οὗ κατηρημώθη ἡ χώρα, τρεῖς τῶν Κορεϊσχιτῶν ἀμφοτέρους ἔγνωσαν ἀνελεῖν τοὺς τοῦ πολέμου αἰτίους. Ὁ μὲν οὖν Μωαβίας καίπερ τρωθεὶς οὐκ ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Καλίφης ἀνῃρέθη πρὸς τὸ ἱερὸν ἐπὶ προσευχῇ πορευόμενος. Καὶ ἕως μὲν ἦρχον οἱ Ὀμμιϊάδαι καλούμενοι, τῶν Καλιφῶν, ἐπικατάρατος ἦν αὐτῷ ἡ μνήμη, ἐτιμήθη δ' αὖθις ὕστερον, τῶν Ἀββασιδῶν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστάντων. Οἱ δὲ προσανακείμενοι τῷ Ἀλῇ τῶν Μωχαμμεδανῶν, ἐπικρατοῦσιν ἔτι καὶ νῦν ἐν Περσίᾳ τε καὶ Ταταρίᾳ. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸν Καλίφην, ὡς συντόμως εἰπεῖν, οὕτως ἔσχε.

Τῶν δὲ παροιμιῶν τὴν συλλογὴν ἐξέδωκεν ἄριστα πάντων ὁ μακαρίτης, κλεινὸς τοῦ ἐν Λειψίᾳ πανεπιστημίου καθηγητής, Μαυρίκιος Ἐρρῖκος Λεβερέχθος Φλέϊσχερος, οὗ καὶ αὐτός ποτ' εὐτυχῶς τῶν ἀσιατικῶν διήκουσα μαθημάτων. Συνέλεξε δὲ ταύτας καὶ παραφράσας ἀραβιστί τε καὶ περσιστὶ διεσάφησε τὸ πρῶτον ὁ Πέρσης ποιητὴς Ῥεσχιδουδδὶν-Ἀβδουλζελίλης, ὁ *Οὐατουάτης* ἐπικαλούμενος, ὃς τούτων ἑκάστῃ καὶ δίστιχον ἐπέταξε περσικὸν τὴν αὐτὴν περίπου φράζον ἔννοιαν. Ἐπιχειρήσας οὖν τῇ πραγματείᾳ, τελείαν μὲν αὐτὴν ὡς οἷόν τε καὶ ἀκριβῆ τῇ τῶν ὁμοίων παρ' ἄλλοις ἔθνεσι παροιμιῶν τε καὶ ῥήσεων ἀντιπαραβολῇ διενοούμην καταστῆσαι, τοῦ μέν τοι χρόνου διὰ τὸ βραχὺ οὐκ ἐῶντος, ἐς ὕστερον ἀναβαλλόμεθα σὺν Θεῷ, καὶ τῶν φίλων ἀκροωμένων εὐδοκούντων, τὴν τῶν ἐλλειπόντων ἀναπλήρωσιν.

Εἰσὶ δ' αἱ τοῦ Καλίφου ἢ γοῦν εἰς ἐκεῖνον ἀναφερόμεναι παροιμίαι πᾶσαι αἱ μὲν θρησκευτικῆς τινος, αἱ δ' ἠθικῆς ἐννοίας, καθάπερ αἱ τοιαῦται καθόλου παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ἔθνεσιν, ἰδίᾳ δὲ παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς, τῷ τοιούτῳ διαφερόντως εἴδει τοῦ λόγου χαίρουσι. Χωρητέον οὖν εἰς τὸ ἔργον.

Παροιμια 1)

لَوْ كُشِفَ ٱلْغِطَاءُ مَا ٱزْدَدْتُ يَقِيناً

Καὶ ἀρθέντος τοῦ καλύμματος, οὐκ αὔξεταί μοι ἡ ἐπίγνωσις.

Τοῦτ' ἔστι (κατὰ Οὐατουάτην): ἐς τοσοῦτον ἠκρίβωταί μοι τὰ τοῦ βίου τοῦ μέλλοντος, ὥστε καὶ ἀρθέντος ποτὲ τοῦ τῇδε τῆς ζωῆς παραπετάσματος, οὐδὲν ἡ ἐποπτεία αὐξήσει μοι εἰς ἐπίγνωσιν.

حال خلد و جحيم دانستم

يقين انچنانكه مى بايد

كه حجاب ازميانه بر كيرند

آن يقين ذرّة نيفزايد

Οἱοι τυγχάνουσιν ὄντες ὁ παράδεισος καὶ ὁ ᾅδης οἶδα σαφῶς, ὡς περ προσήκει. Καὶ ἀρθέντος δὲ τοῦ καλύμματος, οὐδὲν αὐτοὺς ἀκριβέστερον εἴσομαι.

2) ٱلنَّاسُ نِيَامٌ وَإِذَا مَاتُوا ٱنْتَبَهُوا

Νὺξ μὲν οἱ ἄνθρωποι καθεύδουσιν, ἐπειδὰν δ' ἀποθάνωσιν, ἐγείρονται.

Τ. ἔ. ἕως μὲν οἱ ἄνθρωποι ζῶσιν, ἀφροντιστοῦσι τῶν μετὰ θάνατον· ἐπὴν δ' ἀποθάνωσι, μεταγινώσκουσι μέν καὶ ἀνιῶνται, εἰκῇ δὲ τοῦ λοιποῦ καὶ ἀνόνητα.

مردمان غافلند ازعقبى

همه كورى بخفتكان مانند

ضرر غفلت كه مى ورزند

چون بميرند آنكهى دانند

Ἀφροντιστοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦ μέλλοντος βίου· εἰπέρ ἄρ τις αὐτοὺς καθεύδειν· ἀλλ' ἐπειδὰν ἀποθάνωσι, τὴν τῆς ἀφροντιστίας εἴσονται ζημίαν.

3) ٱلنَّاسُ بِزَمَانِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبَائِهِمْ

Οἱ ἄνθρωποι τοῖς καθ' οὓς βιοῦσι χρόνοις ἐμφερέστεροι τυγχάνουσιν ὄντες ἢ τοῖς πατράσι.

Τ. ἔ. οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ἔπονται τοῖς ἤθεσι τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἢ τοῖς τῶν πατέρων, καὶ τοῖς μὲν εὐπραγοῦσιν εὐμενῶς διάκεινται, τοῖς δὲ δυσπραγοῦσιν οὐχ ὁμοίως· ἀνάλογον δέ πη τὸ παρ' Ὁμήρῳ (Ὀδ. Σ 136—7).

τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

خلقرا نيست سيرت پدران

همه بر سيرت زمان روند

دوستند آنكهرا زمان نواخت

دشمنند آنكهرا زمان فكند

Οὐ τοὺς πατέρας οἱ ἄνθρωποι μιμοῦνται τοὺς ἑαυτῶν, ἀλλὰ τοὺς καθ' ἑαυτούς· φίλοι μέν εἰσιν οἷς ἡ τύχη φίλα φορεῖ, δυσμενεῖς δὲ οὓς ἐξεφαύλισε.

4) ماهلك انرا عرف قدره

Οὐκ ἀπέθανεν ἀνὴρ ὁ τὴν ἑαυτοῦ γνοὺς ἀξίαν (τὴν ἰδίαν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην).

Τ. ἔ. Ὁ τὴν ἰδίαν ἀξίαν εἰδὼς ὑψοῦ παρὰ πάντα τὸν βίον ἔστηκεν ἐπὶ τῆς τιμῆς, τὴν τῆς ἱερότητος χλαμύδα περιβεβλημένος· οὐδείς αὐτὸν ἀνιᾷ οὐδ' ἀπειλεῖ.

هر كه مقدار خويس‌را بشناخت

از همه حادثات ايمن كشت

از مضيق غرور بيرون جست

درمقام سرور ساكن كشت

Ὁ τὴν ἑαυτοῦ γνοὺς ἀξίαν παντὸς ἀπήλλαχται κινδύνου καὶ τῆς ἀπάτης ἐξελθὼν εὐφροσύνης τὸ λοιπὸν ἀπολαύει.

5) قِيمَةُ ٱمْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ

Ἀξίαν ἔχει πᾶς τις ὅσην καὶ νόησιν.

Τ. ἔ. Ὅσῳ τινὶ μείζων ἡ γνῶσις, τοσούτῳ καὶ ἡ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀξία· καθόλου δὲ τῇ ἐπιστήμῃ τοῖς ἀνθρώποις μετρητέον τὴν ἀξίαν.

---

1) Τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς παρούσης πραγματείας ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΧΙΓ' Συνεδριάσει κατὰ τὸ ἐπιὸν συλλογικὸν ἔτος 1880—81, ἐνεκρίθη δὲ ὅπως δημοσιευθῇ ἡ ὅλη πραγματεία ἐν τῷ παρόντι τόμῳ.

قیمت تودرآن قدر علم است
که تن خود بدان یارایی
خلق در قیمت بفزایند
چون تودر علم خود بفزایی

Μέτρον ἐστί σοι τῆς ἀξίας ἡ τὸ σῶμα τὸ σαυτοῦ κοσμεῖς ἐπιστήμῃ· ὅσῳ δὲ π.λείω μαθάρεις, τοσούτῳ σε καὶ π.λείονος ἀξιοῦσι.

6) من غرف نفسه عرف ربه

Ὁ γνοὺς ἑαυτὸν ἔγνω καὶ τὸν ἑαυτοῦ κύριον.

Τ. ἔ. Ὁ τὴν ἔντεχνον τοῦ ἰδίου σώματος ὀργανικὴν διάπλασιν, καὶ τὰ πρὸς ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὸ σύνολον τῶν μελῶν ἑκάστων χρήσιμον ἐνιδὼν ῥᾳδίως ἑαυτὸν ὑπὸ σοφοῦ δημιουργοῦ καὶ ὃ ποιήσειν ἔμελλεν ἐπισταμένου δεδημιουργημένον ἐπιγινώσκει.

ز. وجود خدای عزّ وجلّ
هست نفس توحجّت قاطع
چون بدانی تونفسرا دانی
کوست مصنوع و ایزدش صانع

Τοῦ τὸν ὕψιστον εἶναι Θεὸν τεκμήριόν ἐστι κυριώτατον τὸ αὐτόν σε εἶναι. Σαυτὸν δ' ἐπιγιγνώσκων ἅμα γνώσῃ π.λάσμα μὲν ὢν αὐτός, τὸν δὲ Θεὸν π.λάστην ἔχων.

7) المرء مخبوّ تحت لسانه

Ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῇ γ.λώσσῃ λανθάνει.

Τ. ἔ. Ἐφ' ὅσον μέν τις ἄγει σιγήν, ἀποκρύπτει τοὺς ἄλλους τόν τε νοῦν καὶ τὸν βαθμὸν αὐτοῦ τῆς παιδεύσεως· φθεγξάμενος μέντοι, τῆς αὐλαίας ἀρθείσης, ἐμφανὴς τοῦ λοιποῦ καθίστησιν ὅ τε οἶδε καὶ ὃ μή· ἀνάλογον δὲ καὶ τό : *παγὶς ἀνθρώπου ἡ γ.λῶσσα αὐτοῦ.*

مرد پنهان بود بزیر زبان
چون بگوید سخن بداندش
خوب گوید گبید گویندش
زشت گوید سفیه خواندش

Λανθάνει μὲν ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῇ γ.λώσσῃ, φθεγξάμενος δὲ γνώσκεται· ἀγαθὰ μὲν εἰπόντα συνετὸν αὐτὸν κα.λοῦσι, κακὰ δ' ἀσύνετον.

8) من عذّب لسانه كثر إخوانه

Ὦ ἡδυεπὴς ἡ γ.λῶσσα, τούτῳ καὶ π.λῆθος φ.λων.

Τ. ἔ. Τῇ εὐπροσηγορίᾳ κτᾶταί τις τὸ τῶν ἄλλων εὐμενὲς καὶ τρόποις εὐγενέσι καὶ φιλανθρώποις· διὸ καὶ μάλα καλῶς ὁ χρυσοῦς Εὐριπίδης «ἐν δ' εὐπροσηγόροισιν ἔστι τις χάρις» (Ἱππολ. Στεφανηφ. 95) καὶ Ἰσοκράτης δ' ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρὸς Δημόνικον *εὐπροσήγορον* εἶναι παραινεῖ τῷ Ἱππονίκου καὶ *φ.λοπροσήγορον* (πρὸς Δημόν. 66). Τὸ δὲ τοῦ Νέστορος τοῦ Ὁμηρικοῦ, «τοῦ καὶ ἀπὸ γλώττης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή» (Ἰλ. Α., 249), τοῖς πᾶσιν ἐκ τούτου προσφιλὲς καὶ σεβαστὸν οὐδεὶς ἀγνοεῖ τῶν καὶ σμικρὸν Ὁμήρου γευσαμένων.

گرزبان خوشست جمله خلق
درمدّت برادران تواند
ورزبان بدست درخانه
خصم جان توچاکران تواند

Εἰ μὲν ἡδ.λόγος ὢν τυγχάνεις, ὥσπερ ἀδελφὸν φ.λοῦσί σε πάντες, εἰ δὲ κακο.λόγος, καὶ αὐτοὶ σ' ἐχθαίρουσιν οἱ οἰκέται. Καλῶς δὲ καὶ τό : *πο.λλὰς φ.λίας ἀπροσηγορία διέλυσε* τῶν ἀρχαίων, καὶ ἕτεραι δύο ῥήσεις ἀραβικαί:

لَيِّن قولك تحبّ كل القلوب
9) بالبِر يستعبد آلحرّ

Ταῖς εὐποιίαις καθίσταται δοῦ.λος ὁ ἐ.λεύθερος.

Τ. ἔ. Ταῖς εὐεργεσίαις ὁ ἐλευθερίου τυχὼν ἀγωγῆς, ἐκ δὲ τούτου χρηστὸς καὶ δίκαιος, τῇ τῆς εὐγνωμοσύνης, ὡς εἰπεῖν, δεσμῷ τῷ εὐεργέτῃ συναπτόμενος, καθίσταταί πως ἐκείνου δοῦλος, οὐδὲν ἀλλ' ἢ τὸ δοκοῦν ἐκείνῳ ποιεῖν ἀεὶ προαιρούμενος· ἀνάλογον δὲ καὶ τὸ τῶν Ἰταλῶν : *Chi beneficio riceve, perde la libertà.*

گرنه باید که پیش تو باشند
سروران جهان سرافکنده
مردمی کن که مردمی کردن
مرد آزاده‌را کندبنده

Εἰ βού.λει σοι τοὺς τοῦ κόσμου μεγιστᾶνας προσπίπτειν, ἐ.λευθερίως αὐτοῖς προσφέρου· τὸ γὰρ γενναῖον δοῦ.λον καθίστησι τὸν ἐ.λεύθερον.

Ἀνάλογον δέ πῃ καὶ ἑτέρα τις ἀραβικὴ παροιμία :

الحسن الى المسئ نسدّه

Εὖ ποιῶν τὸν κακῶς ποιήσαντα κύριος αὐτοῦ γενήσῃ.

10) بُشِّرِ حلَّ آلبخيل بحادثٍ او بوارثٍ

Τὰ τοῦ φ.λαργύρου χρήματα φθορὰν ὀνόμασον ἢ κ.ληρονόμον.

Τ. ἔ. Ὁ τοῦ φιλαργύρου πλοῦτος, εἰς ἀγαθὸν οὐδὲν καταναλισκόμενος, ἢ συμφορᾶς ἀδοκήτου τινὸς ἢ κληρονόμου φθορέως λεία καθίσταται. Δι' ὃ καὶ καλῶς Ἰσοκράτης Ἱππόνικον ἐπαινεῖ τὸν Δημονίκου πατέρα τῆς φρονήσεως, ὃς *ἀπέ.λαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμε.λεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος* (πρὸς Δημ. 3)· τούτοις ἀδελφὰ παραινεῖ καὶ Λουκιανὸς ἐν οἷς φησίν :

Ὡς τεθνηξόμενος τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπό.λαυε,
Ὡς δὲ βιωσόμενος φείδεο σῶν κτεάνων.

هر که مال هست خوردن نیست
او از ان حال بره کی دارد
یا بتاراج حادثات دهد
یا بمیراشخور بگذارد

Ὁ π.λοῦτος κεκτημένος, ἀ.λλὰ μὴ χρώμενος, πῶς ἂν ἐντεῦθεν ὠφε.λοῖτο; ἢ συμφοραῖς αὐτὸν λείαν καθίστησιν ἢ κ.ληρονόμῳ τῳ κατα.λείπει.

11) لاتنظر الى من قال وانظر الى ما قال

Μὴ β.λέπῃς πρὸς τὸν εἰπόντα, ἀ.λ.λ' εἰς ὃ εἶπε.

Τ. ἔ. Ἐπειδάν τινος ἀκούσῃς εἰπόντος τι, μὴ βλέψῃς εἰς τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα, ἀλλ' εἰς τοῦ λεχθέντος τὴν ἀξίαν· ἀμαθὴς μὲν γάρ τις εἰπέ τι πολλάκις σπουδαῖον, ἔστι δ' ὅτε χαρίεις φαῦλον.

شرف قائل و خِساستِ او
درسخن کی کنند هیچ اثر
توسخنرا نگر که حالش چیست
در گذارنده سخن منگر

Διατί τὸ ἀξίωμα τοῦ λέγοντος ἢ ταγερὲς ῥοπὴν ἂν ἔχοι πρὸς ἃ λέγει; σκόπει τὸ λεγόμενον, οἷόν ἐστιν, ἀ.λ.λὰ μὴ τὸν λέγοντα.

12) الجزع عند البلاء تمام المحنة

Τὸ μὴ ἐγκαρτερεῖν τῇ συμφορᾷ τε.λειοῖ τὴν δυσπραγίαν.

Τ. ἔ. Τὸ μὲν ἀνέχεσθαι τὰ δεινὰ ἀμοιβῆς, τὸ δὲ μὴ τιμωρίας ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης ἀξιοῦται· ταὐτὸ δὲ παραινεῖ που καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγων : *τῇ θ.λίψει ὑπομένοντες* (Ῥωμ. 12, 12), καὶ ὁ Σωτὴρ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις : *ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς* (Λουκ. 21, 19), καί : *ὁ ὑπομείνας εἰς τέ.λος, οὗτος σωθήσεται* (Ματθ. 10, 22, 24, 13. Μάρκ. 13, 13. Λουκ. 21, 17). ἀνάλογον δέ πῃ καὶ τὸ ἀραβικόν : بالظفر بعد الصبر.

دربلیّت جزع مکن که جزع
بتمامی کند دلت رنجور
هیچ رنج تمامتر زان نیست
کز ثواب خدای مانی دور

Κακοῖς συνεχόμενος μὴ ἀθύμει· τὸ γὰρ ἀθυμεῖν τε.λειοῖ σοι τὴν δυσπραγίαν· οὐδὲν δὲ μεῖζον δεινὸν ἢ τὸ τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ ἀντιμισθίας ἀπο.λειφθῆναι (τῆς ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ διὰ τὴν τῶν τῇδε δεινῶν ἐγκαρτέρησιν).

Ἀνάλογον δέ πῃ καὶ τὸ Εὐπόλιδος τοῦ ποιητοῦ (παρὰ Σουίδᾳ) : *ἀ.λ.λ' οἱ γὰρ ἀθυμοῦντες ἄνδρες οὔποτε τρόπαιον ἐστήσαντο.* Ἔτι δὲ τὸ τῶν Ἰταλῶν : *il savio fa della necessità virtù.*

13) لاظفر مع آلبغي

Οὐδεὶς ἂν ἀδικίᾳ χρώμενος ἐφίκοιτο τοῦ ζητουμένου.

Τ. ἔ. Ὁ μετ' ἀδικίας ἐπιζητῶν τι τὰ πλεῖστα μὲν οὐ τυγχάνει τοῦ ποθουμένου, εἰ δέ ποτε καὶ τύχοι, οὐδὲν ὠφελεῖται.

هر که از راه بغی چیزی جست
ظفر از راه او عنان برتافت
وروظفر یافت منفعت نگرفت
پس چنان است آن ظفر که نیافت

Εἴ τις ἀδικίᾳ τι μετεδίωξεν, οὐκ ἐφίκετο· εἰ δὲ καὶ ἔτυχεν, οὐ μὴν ἀπή.λαυσε, μάτην αὐτῷ τῆς κτήσεως γενομένης.

14) لا ثناء مع آلكبر

Οὐκ ἔστιν ἔπαινος μεθ' ὑπερηφανίας.

Τ. ἔ. Τὸν ὑπερήφανον οὔτ' ἐπαίνου ποτὲ χλαμύδι περιβάλλουσιν οὔτ' ἐλπίδας ἔχοντες ἐπ' αὐτῷ προσπελάζουσιν. Εἶπε δὲ καὶ Σολομὼν ὁ θεῖος ἐν ταῖς παροιμίαις (3, 34) : Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

هر گرا کبریشه همه خلق
در مخالف جفای او کنند
وآنکه بر منهج تواضع رفت
همه عالم ثنای او کوینه

Τὸν μὲν ἀλαζονίᾳ συνόντα πάντες ἐν τοῖς συ.λλόγοις ψέγουσι· τὸν δὲ μετρίῳ χρώμενον φρονήματι σύμπαντες ἐπαινοῦσιν.

Ἀνάλογον δὲ καὶ τόδε : تواضع المرء يكرمه *τιμὴν ἡ ταπεινοφροσύνη περιποιεῖ τῷ ἀνθρώπῳ*, καὶ τό : تواضع المرء فى *τὸ τοῦ ἀνθρώπου μέγεθος ἐν τῷ μετρίῳ κεῖται φρονήματι.*

15) لا برّ مع شحّ

Οὐκ ἔστιν εὖ ποιεῖν φιλοχρήματον ὄντα.

هر کرا بخل پیشه شد دکران
نیست ممکن که طاعتش دارند
حق گذاریست طاعت واورا
نبود حق چگونه بگذارند

Τὸν φιλοχρήματον οὐδεὶς ἂν ἄσμενος θεραπεύοι· θεραπεύουσι μὲν γάρ τιν' οἱ ἄνθρωποι, χάριν ἀποδιδόντες· τὸν μέντοι φιλάργυρον, εὖ ποιεῖν βουλόμενον οὐδένα, πῶς ἄν τις καὶ θεραπεύσειε;

16) لا صحّة مع السّقم

Οὐδεὶς ὑγιαίνειν δύναται γαστρίμαργος ὤν. Ἀνάλογον δὲ καὶ ἑτέρα τις ἀραβική:

بطن المرء عدوه

ἐχθρὸς τῷ ἀνθρώπῳ ἡ κοιλία.

نشود هیچ جمع مردمرا
تندرستی و خوردن بسیار
مذهب خویش ساز کم خوردن
اکرت جان عزیز هست بکار

Ὀλίγῳ εἰσὶν ἀσυνάρμοστοι τῷ ἀνθρώπῳ πολυφαγία καὶ ὑγίεια.

Νόμον ποιοῦ σαυτῷ φείδεσθαι τῆς γαστρός, εἰ τοῦ ζῆν ἀντέχῃ.

Ὅτι δὲ καὶ τὸν νοῦν ἀμβλεῖς οἱ γαστρίμαργοι φιλοῦσι γίγνεσθαι δῆλον ἐκ τοῦ: *παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.*

17) لا شرف مع سوء الادب

Οὐκ ἔστιν εὐγένεια μετ' ἀγροικίας.

Τ. ἔ. Τιμῆς ἀξιωτέος μόνος ὁ ἐπὶ παιδεύσει ἐλευθερίῳ διαπρέπων καὶ ἤθεσι καὶ τρόποις εὐγενείας ἐξέχων.

بی ادب مرد کی شود مهتر
کرچه اورا جلالت نیست
با ادب باش تا بزرك شوی
که بزرکی نتیجه ادبست

Πῶς ἂν μέγας ὁ ἀπαίδευτος γένοιτο καὶ ἐξ εὐγενῶν ὑπάρχων; Εὐπαίδευτον σεαυτὸν ἀνάδειξον· ὅτι καρπός ἐστιν ἡ εὐγένεια τῆς παιδείας. Ἀνάλογον δὲ καὶ τό: *ὅστις ἂν δίκαιος ἢ τρόπους τ' ἄριστος, τοῦτον εὐγενῆ κάλει.*

18) لا اجتناب من محرّم مع الحرص

Ἀδύνατον μὴ ἀθεμιτουργῆσαι τὸν ὑπ' ἐπιθυμίας ἐχόμενον.

حرص سوی محرمات کشد
خنك آنرا که حرصرا بکذاشت
. . . . . .
دست از حرص باز باید داشت

Ἐπιθυμία πονηρὰ πρὸς ἀθέμιστον ἄγει· μακάριος ὁ ταύτης ἀπαλλαγείς! . . . . . *χρὴ τοίνυν ἐπιθυμίας πονηρᾶς ἀπέχεσθαι.*

19) لا راحت مع حسد

Οὐκ ἔστιν ἄγειν ἡσυχίαν μετὰ φθόνου.

Τ. ἔ. Ὁ φθονερὸς ἀνιᾶται τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ὁ θεὸς παρέχει τοῖς ἄλλοις. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διηνεκῆ τυγχάνει ὄντα, οὐδέποτ' ἂν ὁ τοιοῦτος ἀπολαύσειεν ἡσυχίας.

از حسد دورباش شاد بزی
باحسد هیچ کس نباشد شاد
کر طرب را بکاح خواهی کرد
مرحسدرا طلاق باید داد

Ἀπεχόμενος τοῦ φθονεῖν ἡδέως βιώσῃ· τὸ δ' οὐδενὶ συμβαίνει φθόνῳ χρωμένῳ ἢν βούλῃ συνοικεῖν εὐθυμίᾳ, δεῖ σε πρῶτον ἀποπέμψασθαι τὸν φθόνον.

Ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν ἀρχαίων ἄριστα πάντων Ὀουίδιος τὴν τοῦ φθόνου φύσιν ἡμῖν ὡς ἐν εἰκόνι μόνον οὐ δεικνύων ὄψει παρέστησε, καλὸν ἡγησάμεθα μετενεγκεῖν ἐνθάδε τὸ τοῦ ποιητοῦ χωρίον ὅλον (Μεταμορφ. II, 768 καὶ ἑξ.).

. . . . . videt intus edentem
Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
Invidiam, visaque oculos avertit.. at illa
Surgit humo pigra, semesarumque relinquit
Corpora serpentum; passuque incedit inerti.
Utquedeam vidit formaquearmisque decoram,
Ingemuit, vultumque inita ad suspiria duxit.
Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, livent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno.
Risus abest, nisi quem visi movere dolores,
Nec fruitur somno, vigilacibus excita curis,
Sed videt ingratos, intabescitque videndo,
Successushominum, carpitque etcarpituruna,
Suppliciumque suum est.

20) لا محبّة مع مزج لجوج

Οὐδεὶς ἂν ἀνδρὶ φιλέριδι φίλῳ χρῷτο.

ابله است آنکه فعل اوست لجاج
ابلهی را کجا علاج بود
تاتوانی لجاج پیشه مکن
کافت دوستی لجاج بود

Ἀβέλτερος ὁ φιλερὶς ἐστι· πῶς δ' ἄν τις τὴν ἀβελτηρίαν ἰάσαιτο; ἢ σοι δυνατόν, ἀπόφευγε τὸ φίλερι· φθορὰ γὰρ αὐτὸ τῆς φιλίας.

Διὸ καλῶς ὁ Ἰσοκράτης (πρὸς Δημόν. 8 d) τὸν ὁμιλητικὸν ἐσόμενον μὴ δύσεριν μηδὲ φιλόνεικον εἶναι δεῖν ἀποφαίνεται.

21) لا سودد مع انتقام

Οὐδεὶς ἂν ἀνθρώπων ἄρχοι μνησίκακος ὤν.

Τ. ἔ. Δεῖ τὸν ἄρχειν βουλόμενον πάσης μὲν τοῦ τιμωρεῖν ὀρέξεως ἀπηλλάχθαι, μακροθυμίαν δὲ καὶ πρᾳότητα περιβεβλῆσθαι.

صولت انتقام از مردم
دولت مهری کند باطل
از ره انتقام یکسو شو
تا غمانی زمهری عاطل

Ἀκρατος μνησικακία στερεῖ τὸν ἄνδρα τοῦ τῆς δυναστείας ὄλβου· ἄπεχε τῆς μνησικακίας, ἵνα μὴ τὸν κόσμον ἀφαιρεθῇς τὸν τῆς δυναστείας.

22) لا زيارة مع زعارة

Οὐδεὶς ἐπισκεπτόμενος ἀσπάσιός ἐστι, μὴ φιλόφρων ὑπάρχων.

Τ. ἔ. Δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα κόσμιον εἶναι καὶ τὴν ὄψιν ἱλαρὸν καὶ τοὺς τρόπους μειλίχιον· ἢν δὲ μή, ἀντὶ μὲν ἀγαθοῦ κακῶν, ἀντὶ δὲ φιλίας ἔχθρας ἡ ἔντευξις αἴτιον γίγνεται.

چون زیارت کنی عزیزرا
روی خوش دار خوی از آن خوشتر
که اکر بدخوئی کنی آنجا
آن زیارت شود هبا و هدر

Ἐντυγχάνων φίλῳ σπουδαίῳ, τὴν μὲν ὄψιν ἔσο φιλόφρων, τοὺς δὲ τρόπους φιλοφρονέστερος· ἢν γὰρ ἄκομψον σεαυτὸν παράσχῃς, καπρός σοι καὶ ἀτμὶς ἡ ἔντευξις ἔσται.

23) لا صواب مع ترك مشورة

Οὐδεὶς ἂν ὀρθῶς τι πράττοι μὴ συμβούλους ἑτέρους χρώμενος.

Τ. ἔ. Δεῖ τὸν φρόνιμον ἐν πᾶσιν οἷς μέλλει ποιεῖν ἑτέρων ἀκούειν γνώμης. Οὕτω γὰρ ἂν ἐν καιρῷ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγείς τὴν ὀρθὴν καὶ εἰς τἀγαθὸν ἄγουσαν τρέποιτο.

مشورت رهبر صواب آید
در همه کار مشورت باید
کار آنکس که مشورت نکند
نادره باشد ار صواب اید

Βούλευσις εἰς τὸ δίκαιον ἄγειν εἴωθε· διὸ πρὸς πάντα βουλεύεσθαι χρὴ σπαρίως δ' ἄν τις ἴδοι προχωροῦν τι τῷ μὴ βουλευομένῳ.

Διὸ καλῶς εἴρηται τὸ τοῦ ποιητοῦ: *Ξὺν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὃ τοῦ ἐνόησεν·* (Ἰλ. Κ., 224) ἔτι δὲ τὸ τῶν Τούρκων: عقل عقلدن اوستندر *διάνοια διανοίας κρείσσων ἐστί·* καὶ τὸ τῶν Ἀράβων: من عَمِلَ برأيه ندم

24) لا مروة لكذوب

Οὐδέποτ' ἂν ὁ ψευδολόγος εὐγενῆ φρονοίη.

هر که باشد دروغ زن بروی
از مروت کجا فروغ بود
کر کند آن عهد خداع بود
ور دهد وعد آن دروغ بود

Πῶς ἂν ὁ ψευδολόγος ὑπὸ φρονήματος ἀπολάμποι; εἰ μὲν συντίθεταί τινι, δόλος ἐστίν, εἰ δ' ὑπισχνεῖται ψεῦδος.

25) لا وفاء لملول

Οὐδεὶς ἂν ἀνὴρ δύσκολος εἴη πιστός.

مطلب تو وفا زمرد ملول
نشود مجتمع ملال و وفا
کر کند عهد چون ملالش خواست
بشکند عهدرا بدست جفا

Μὴ ἀξίου τὸν δύσκολον εἶναι πιστόν· δυσκολία γὰρ καὶ πίστις ἄμικτα· εἰ γάρ ποτε καὶ συνθήκας ποιήσαιτο πρός τινα, διακορὴς γερόμενος ἀγροίκως αὐτὰς παραβαίνει.

26) لا كرم اعزّ من التقى

Οὐκ ἔστι τιμὴ μείζων ἢ τὸ τὸν θεὸν φοβεῖσθαι.

Τ. ἔ. Ὁ τὸν Θεὸν φοβούμενος, ὑπὸ τ' ἐκείνου καὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τιμᾶται· διὸ καὶ ἐν τῷ Κορανίῳ γέγραπται (Κεφ. 49, 13): ان اكرمكم عند الله اتقيكم *ὅστις ὑμῶν μάλιστα τὸν θεὸν φοβεῖται, τοῦτον καὶ τῆς μεγίστης ἠξίωσε τιμῆς.*

کر کریمی تو راه تقوی رَوْ
زانکه تقوی سر همه کرم است
ناکرفتن درم زوجه حرام
بهتر از بذل کردن درم است

Εἰ μὲν εἷς ἀνὴρ σπουδαῖος, εὐσέβειαν ἄσκει· πάσης γὰρ ἀρετῆς κεφάλαιον αὕτη. μηδ' ὁδὸν ἀδίκως λαμβάνειν κρεῖσσον ἢ χειρί τιν' ἀφεῖδεῖ εἰς εὐεργετήματα καταναλίσκειν.

27) لا شرف اعلى من الاسلام

Οὐκ ἔστι μείζων τιμὴ τοῦ μωαμμεδανὸν γενέσθαι.

ای که در ذلّ کفر ماندستی
عزّ اسلام داده ازکف

کر شرف بایدت مسلمان شو
که چو اسلام نیست هیچ شرف

Σὺ, ὦ ἐμμείνας τῇ ταπεινότητι τῆς ἀπιστίας, ἐστέρησας σαυτὸν τῆς τιμῆς τῆς ἐκ τοῦ μωχαμμεδανὸν γενέσθαι. Εἰ περιφρεύας ἐρᾷς μωχαμμεδανὸς γενοῦ· οὐδεμία γὰρ ἐστιν ἀξία τοσαύτη.

28) لا معقل احسن من الورع

Οὐκ ἔστιν ἐσθὴς κρείττων τῆς εὐσεβείας.

ای که از دفع لشکر آفات
عاجزی ورا سپاهی نیست
در پناه ورع گریز زانکه
از ورع نیکتر پناهی نیست

Σὺ ὦ τὴν στρατιὰν τῶν κακῶν ἀδυνατῶν ἀπαμύνασθαι καὶ συναγωνιστὰς οὐκ ἔχων, εἰς τὴν εὐσέβειαν κατάφυγε· ταύτης γὰρ ἄσυλον οὐδέν ἐστιν ἄμεινον.

29) لا شفيع انجح من التوبة

Οὐκ ἔστι παραιτητὴς ἀμείνων ἢ ἡ μετάνοια.

ای که بعد گناه کردستی
می نترسی از آن فعال شفیع
توبه کن تا رضای حق یابی
که به از توبه نیست هیچ شفیع

Σὺ, ὦ ὁ μυρίας ἁμαρτὼν ἁμαρτίας, οὐ φοβῇ τὰ ταύταις ἑπόμενα; μετανόησον, ἵνα τὸ θεῖον ἐξιλεώσῃς· οὐ γάρ ἐστι παραιτητὴς ἀμείνων ἢ ἡ μετάνοια.

30) لا لباس اجل من السلامة

Οὐκ ἔστιν ἐσθὴς λαμπροτέρα τῆς εὐεξίας.

Τ. ἴ. Ἡ τοῦ σώματος ὑγίεια καὶ εὐεξία τυγχάνουσιν οὖσαι ποτὲν μὲν ἄριστον πιεῖν, ἱμάτιον δὲ λαμπρότατον ἀμπισχνεῖσθαι.

مردرا کر زعقل خود بهره است
هیچ کسوت به ازسلامت نیست
بسلامت اگر نباشد شاد
کسوت او بجز سلامت نیست

Εἴ τις τῷ νῷ τῷ ἰδίῳ χρῆται, στολὴν οὐδεμίαν εὑρήσει τῆς εὐεξίας ἀμείνω· μὴ στέργων δὲ ταύτην, ἕξει τὴν μετάνοιαν ἐσθῆτα.

Ταὐτὸ δέ που λέγει καὶ τόδε : ثوب السلامة لا يبلى = *οὐδέποτε καταρρίβεται τὸ τῆς εὐεξίας ἱμάτιον.*

31) لا داء اعيى من الجهل

Οὐκ ἔστι νόσος χείρων τῆς ἀγνοίας.

Τ. ἴ. Οὐκ ἔστιν ἴασις τῇ τῆς διανοίας ἀμβλύτητι οὐδὲ ὁρᾷς αὐτῆς τῷ σκότῳ οὐδὲ διαυγασμὸς τῇ τυφλότητι.

علم درّیست نیك باقیت
جهل دردیست سخت بی درمان
نیست از جهل جز ارشقاوت نفس
نیست از علم جز سعادت جان

Ἡ μὲν παιδεία καλός τις ἐστὶ καὶ πολύτιμος μαργαρίτης, ἡ δ' ἀμουσία κακὴ καὶ ἀνίατος νόσος· ἡ μὲν κακοδαιμονίαν μόνην τῇ ψυχῇ περιεποίησεν, ἡ δὲ εὐδαιμονίαν.

32) لا مرض اضنى من قلة العقل

Οὐκ ἔστι νόσος δεινοτέρα τῆς ἀφροσύνης.

ای که روز و شب از طریق علاج
درفزونی جسم وجان خودی
پای نِه درخرد فرایی که نیست
هیچ یاری چوکم‌خردی

Σὺ ὦ ὁ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὸ σῶμα τὸ σεαυτοῦ καὶ τὴν ζωὴν ἐπιρρωννύειν προθυμούμενος, τὴν διάνοιαν μᾶλλον ἐπιρρωννύναι πειρῶ τὴν σεαυτοῦ· νόσος γὰρ οὐδεμία δεινοτέρα πέφυκε τῆς ἀνοίας.

33) لسانك يقتضيك ما عوّدته

Ἡ γλῶσσα αἰτεῖ σε εἰς ὅπερ αὐτὴν εἴθισας.

Τ. ἴ. Ἔθισον τὴν γλῶσσαν εἰς τὰ κάλλιστα ῥήματα· τοὐναντίον γὰρ ποιήσας οὐκ ἀκριβῶς εἴσθα εἰ μή ποτέ σοι μοχθηρόν τι καὶ ψυδαῖον ἐξοίσει, τόν τε βίον ταράττειν καὶ μέγιστόν σε κακὸν ἐργάζεσθαι δυνάμενον.

بر نکو خوی کن زبانرا
کان زور بر زبانکه خوی کند
خویش ار بر بدی کنی رونی
پیش خلقت سیاه روی کند

Ἔθισον εἰς ἀγαθὸν τὴν γλῶσσαν· εἰς ὃ γὰρ ἂν αὐτὴν ἐθίσῃς, τοῦτο καὶ λαλήσει· ἐὰν δ' εἰς κακὸν αὐτὴν ἐθίσῃς, καταισχυνεῖ σε ποτ' ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων.

34) المرء عدوّ ما جهله

Ἐχθρός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὐ μὴ νοεῖ.

Τ. ἴ. Ὁ μὴ νοῶν ἐπιστήμην περιῤῥονεῖν αὐτὴν βούλεται καὶ τὴν ἀξίαν ἀφαιρεῖσθαι· ᾗ μὲν τοὺς ταύτην διδάσκοντας, ἐχθαίρει δὲ τοὺς ἐπισταμένους.

مردومان دشمنند علمی راکه
زنقصان خود نداندش
علم اگرچه خلاصه دینست
چون نداند کفر خواندش

Ἐχθαίρουσιν οἱ ἄνθρωποι γνῶσιν ἐπιστήμην, ἣν τις ἐξ ἀμουσίας μὴ συνῆσι. Κἂν δ' ἡ ὀρθὴ

τυγχάνῃ οὖσα πρὸς τὸ θεῖον πίστις, ἀσέβειαν αὐτὴν ὑπ' ἀγνοίας καλοῦσι.

Πρβλ. τὸ λατιν. : artem non odit nisi ignarus ἢ : ars non habet osorem nisi ignorantem.

35) رحم الله إمرءً عرف قدره ولم يتعدّ طوره

Ὁ Θεὸς ἐλεεῖ (καὶ φιλεῖ) τὸν ἑαυτὸν γινώσκοντα καὶ μὴ ὑπερβαίνοντα τοὺς ἰδίους ὅρους. Ὑπομιμνήσκει ἡ παροιμία τὸ δελφικόν : *γνῶθι σαυτόν·* ἀνάλογον δὲ καὶ τὸ γραφικόν : *Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν* (Παροιμ. 3, 34).

رحت ایزدی بران کس باد
که عنان درکف جنون نشهد
حدّ خودرا بداند وآنگاه
قدم ازحدّ خود برون نشهد

Εὐμενὲς τὸ θεῖον γένοιτο τῷ μὴ χειρὶ θρασείᾳ τὰς ὑπὲρ ἀφιέντι καὶ γινώσκοντι μὲν τοὺς ὅρους τοὺς ἑαυτοῦ, μηδέποτε δ' αὐτοὺς ὑπερβάλλοντι.

36) اعادة الاعتذار تذكير للذنب

Συχνὴ συγγνώμης αἴτησις ἀναξεῖ καὶ ὑπομιμνήσκει τὸ ἁμάρτημα· ἀνάλογον τῷ γαλατικῷ qui s'excuse s'accuse.

عذر یکبار خواه از کسهی
کز دوبارست نقص جاه ترا
بسر عذر باز رفتن تو
تاره کردن بود گناه ترا

Συγγνώμην ἅπαξ αἰτοῦ τινος ἁμαρτήματος· ἐὰν γὰρ δὶς αἰτήσῃ, μειοῖ σου τὴν ἀξίαν· ἀναχαιρίζει γὰρ αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν ὁ πάλιν αἰτούμενος συγγνώμην.

37) النصح بين الملإ تقريع

Νουθετεῖν ἐναντίον ἄλλων τὸν ἑαυτοῦ σωφρονίζων φίλον διαῤῥήγνυσι μὲν αὐτοῦ τὴν σκέπην, ἀποκαλύπτει δὲ τἀπόῤῥητα.

کر نصیحت کنی بخلوت کن
که جربن شیوه نصیحت نیست
هر نصیحت که بر ملا باشد
آن نصیحت بجز فضیحت نیست

Εἰ νουθετεῖν τινα βούλοιο, κρύφα τοῦτο ποίει· οὕτω γὰρ ἂν τις ὀρθῶς νουθετοίη· τὸ δ' ἐναντίον πολλῶν ὑβρίζειν ἐστί.

38) اذا تمّ العقل نقص الكلام

Ὁ τέλειος νοῦς ὀλίγα φθέγγεται.

Τ. ἴ. Ὁ τὸν νοῦν τέλειος λέγει μόνον, ἃ δεῖ, μὴ παραφερόμενος εἰς φληναφήματα μωρὰ μηδ' εἰς ἔριδας φιλονείκους.

هر کرا اندکست مایهٔ عقل
بیهوده کفتنش بود بسیار
مردرا عقل چون بیفزاید
در مجامع بکا هدش کفتار

Ὁ φρενῶν ἐπιδεὴς ἀνόητα καὶ πολλὰ λαλεῖν ἱκανός ἐστιν. Ὅσῳ δέ τις φρονιμώτερος γέγνεται, τοσούτῳ κὰν ταῖς συνουσίαις ἐλάσσω φθέγγεται. Ἀνάλογα δὲ καὶ τάδε : جودة الكلام فى الاختصار = *ἀρετὴ τοῦ λόγου ἡ βραχύτης,* عيب الكلام طوله = *κακία λόγου τὸ μῆκος,* καὶ من كثر كلامه كثر سقطه = *ὅστις λέγει πολλά, πολλὰ καὶ ψέγεται.*

39) الشفيع جناح الطالب

Πτέρυξ ἐστὶ τοῦ ποθοῦντος ὁ μεσίτης.

Τ. ἴ. Ὁ ποθῶν ἐφικνεῖται τοῦ πράγματος οὗ ποθεῖ διὰ τοῦ μεσίτου καθάπερ τὸ πτηνὸν ἀφικνεῖται ταῖς πτέρυξιν ἔνθα τυγχάνει τροφῆς καὶ ποτοῦ.

ای که هستی تو طالب مطلوب
هیچ تومیدی ازدلت برکن
تا بمطلوب خودرسی زملوك
دست در دامن شفیع زن

Σὺ ὦ ὁ τυγεῖν τινος ἐφίμερος, ἔξελε τῆς σεαυτοῦ ψυχῆς τὴν δυσελπιστίαν· ἵνα δ' εἰς τὸ πέρας ἀφίκῃ τῆς εὐχῆς, παραιτητοῦ τινος ἔχου τοῦ κρασπέδου

40) نفاق المرء ذلّه

Ταπεινοῖ ἡ κολακεία τὸν ἄνδρα.

المنافق يكون ذليلاً عند الخالق حقيرا عند الخلائق = *τὸν κόλακα περιῤῥορεῖ μὲν ὁ Θεός, ἐν οὐδενὶ δὲ λόγῳ τίθενται οἱ ἄνθρωποι.*

ای که داری نفاق اندردل
خار بادث خلنده اندر حلق
هر که سازد نفاق پیشهٔ خویش
خوار کردد بزد خالق و خلق

Σύ, ὃς ὑπόκρισιν ἐν τῇ καρδίᾳ φέρεις, εἴθε σοι σκόλοψ ὀξὺς εἰς τὸν λάρυγγα χωρήσειεν! ὅστις ἑαυτὸν ἐπαίδωσι τῇ ὑποκρίσει, Θεῷ τε καὶ ἀνθρώποις ἐνκαταῤῥόρητον ἑαυτὸν καθίστησι.

41) نعمت الجاهل كروضة على مزبلة

Ἡ τοῦ ἀμαθοῦς εὐπραγία ὥσπερ λειμὼν ἐστιν ἐπὶ κοπρίας.

Τ. ἴ. Ὁ ἀμαθὴς οὐκ ἔστιν οἷος εἶναι ἄξιος εὐπραγίας· εἰ δ' ἀγαθοῦ τινος ἔτυχεν ὑμοιρή-

σας, οὐ πρέπει αὐτῷ καθάπερ ἐπὶ κοπρίας λειμών οὐκ εὐπρεπής ἐστι.

ای که داری هنر نداری مال
مکن از کردکار تدکله
نعمت وحبرا مخواه که هست
روضه درمیان مزبله

Σὺ ὦ παιδείας μὲν εὐμοιρῶν, χρημάτων δ' ἀμοιρῶν, μὴ μέμφου τὸν δημιουργήσαντά σε, μηδὲ βούλου σαυτῷ γενέσθαι πλοῦτον μετ' ἀμουσίας· λειμὼν γὰρ ἐστὶν οὗτος ἐπὶ κοπρίας.

42) الجزع اتعب من الصبر

Τὸ χαλεπαίνειν ἀπεχθέστερον ἢ τὸ ὑπομένειν.

در حوادث بصبر کوش که صبر
برضای خدای مقرونست
تن مده درجزع که رنج جزع
صد ره از رنج صبر افزونست

Ἄσκει μακροθυμίαν ἐν ταῖς συμφοραῖς· εὐάρεστον γὰρ ἡ μακροθυμία τῷ Θεῷ· μὴ φέρε χαλεπῶς τὰ δεινά· τὸ γὰρ χαλεπαίνειν ἑκατοντάκις ἀργαλεώτερον ἢ τὸ μακροθυμεῖν.

43) المسئول حُرّ حتى يَعِد

Ὁ παρακαλούμενος ἐλεύθερός ἐστι μέχρις ἂν ὑπόσχηται.

Τ. ἔ. Ἕως ὁ παρακαλούμενος οὐχ ὑπέσχετο οὐδ' ἐνεχύρασεν αὐτοῦ τὸν λόγον, ἐλεύθερος μένων διατελεῖ. Τὸ τῆς ἐλευθερίας πεῖσμα καὶ ὁ τῆς κρίσεως χαλινὸς ἔτι εἰσὶν αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσί. Τελεῖν βουλόμενος τελέσειεν ἄν, ἐᾶν δ', ἐάσειεν. Ἢν δέ ποτ' ἐπαγγείληται, δεδεμένος ἤδη τυγχάνει τῇ τοῦ τελεῖν ἀνάγκῃ. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα τις παροιμία ταὐτό που λέγουσα الوعد دين = *χρέος ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία.*

مرد مسئول کردهد وعده
خویشتن درمقام شك فکند
هست حرّ کر ره وفا سپرد
نیست حرّ کر ره خلاف زند

Ὅστις ὑπισχνεῖται παρακληθεὶς ἀμφιγνοεῖν περὶ ἑαυτοῦ ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους· σπουδαῖος μέν ἐστιν, εἰ φυλάττει τὴν πίστιν, τοὐναντίον δ', εἰ μή.

44) اكبر الاعداء اخفاهم مكيدة

Φοβερώτατός ἐστι τῶν ἐχθρῶν ὁ κάλλιστα τὴν ἐπιβουλὴν ἀποκρύπτων.

حذر از دشمن توآنرا دان
که بظاهر ترا نماید پند
هست ممکن خذر ز دشمن جهر
نیست ممکن حذر ز دشمن سر

Φυλάττου τὸν ἐχθρόν, ὃς ἐν τῷ φανερῷ σοι φιλίαν ἐπιδείκνυσι· φυλάττοιο μὲν ἂν τὸν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἀνταγωνιζόμενον, ἀδυνατεῖς δὲ φυλάξασθαι τὸν κεκρυμμένον. Τούτοις ἀνάλογον τὸ παρ' Ὁμ. (Ἰλ. 9,312)·

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὃς χ' ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπῃ·

ἔτι δὲ τὸ ἐπίγραμμα :

μισῶ τὸν ἄνδρα τὸν διπλοῦν πεφυκότα
χρηστὸν λόγοισι, πολέμιον δὲ τοῖς τρόποις.

45) من طلب ما لا يعنيه فاتَهُ ما يعنيه

Ὁ τὸ μὴ προσῆκον ἐπιζητῶν ἀπόλλυσι τὸ προσῆκον.

آنچه ناید بکار مردرمرا
کی بجستنش هیچ بکراید
فوت کردد زدست او بی شك
آنکه اورا همی بکار آید

Πῶς ἄν βούλοιτό τις ὀρθὰ φρονῶν ἐπιζητεῖν τὸ μὴ χρήσιμον; ἀνάγκη γὰρ πάντως οὕτως ἀποβαλεῖν τὸ χρήσιμον.

Δοκοίη δ' ἄν πως ἀνάλογον εἶναι καὶ τὸ παρ' Ἰσοκράτει τῷ ῥήτορι: *δαπανώμενος ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, ὀλίγος ἔσῃ ἐφ' ἃ δεῖ·* καὶ τό: *ζητῶν γὰρ ὄψον θοιμάτιον ἀπώλεσα τῶν ἀρχαίων.*

46) السّامعُ الغيبة احد المغتابَيْن

Ὁ συκοφαντίαν ἡδέως ἀκούων δεύτερός ἐστιν αὐτὸς συκοφάντης.

تاتوانی نخواه غیبت کس
نی که از جدّ و نی که از طیبت
هر که او غیبت کسی شنود
هست همچون کننده غیبت

Ἡ δύνασαι μὴ βούλου ἀκροᾶσθαι τοῦ καταλαλοῦντος εἴτε παίζων εἴτε καὶ σπουδάζων τοῦτο ποιεῖ· ὁ γὰρ καταλαλιᾶς ἀκούων ὅμοιός ἐστι τῷ κακῶς τινα ποιοῦντι.

47) الذلّ مَعَ الطّمع

Ταπείνωσις παρακολουθεῖ τῇ πλεονεξίᾳ.

هر که دارد طمع بمال کسان
تنش در رنج وجانش درجزعست
تاتوانی طمع مکن زیرا
هرچه رنجست جمله درطمعست

Ὁ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμῶν ἀλγῶν διατελεῖ τήν τε ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα· ἥκιστα,

καθ' ὅσον δύνασαι, πλεονεξίᾳ συνέχου· πάσης γάρ ἐστιν ἀλγηδόνος πλήρης. Διὸ καλῶς ὁ Ἀπόστολος *ῥίζαν πάντων* ἔφησεν εἶναι *τῶν κακῶν τὴν φιλαργυρίαν,* (πρὸς Τιμ. Α 6, 10) *ἐν ᾗ πως ἡ πλεονεξία κορυφοῦται.* Πρβλ. δὲ καὶ τὴν 98ην παροιμίαν.

48) الراحت مع آلياس

Ἡσυχία συμπαροδεύει τῇ δυσελπιστίᾳ.

ناامید در امید بستستی
هرچه رنجست جمله در دل تست
چون برُ یدی امید از کردان
هرچه ان راحتست حاصل تست

Ἐφ' ὅσον ἔχεταί σοι ἐλπίδος ἡ ψυχή, παντοίοις ἔσῃ κατατρυχόμενος ἀλγεσιν· ἀπογνοὺς μέν τοι πᾶσαν ἐλπίδα, τὸ λοιπὸν ἡσυχίαν ἕξεις·—ἀνάλογον δέ πως ἡ παρ' Ἕλλησι παροιμία : *αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι τοὺς κενοὺς βροτῶν·* ταὐτὸ δὲ νοεῖ καὶ ἡ παρ' Ἀραψιν ἥδε: يأس القلب راحت النفس = *ἡσυχία τῆς ψυχῆς ἡ τῆς καρδίας ἀπόγνωσις* (ثر اللالى 282).

49) الحرمان مَعَ الحرص

Διάψευσις ἐλπίδων ἐφέπεται ταῖς ἐπιθυμίαις.

ای که او حرص مانده شب وروز
باتن مستمند و بادل ریش
از ره حرص دورشو زیرا
هرکجا حرص بیش حرمان بیش

Σύ, ὦ νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ψυχὴν καὶ σῶμα ταλαιπωροῦν, ἄπεχε τῆς ἐπιθυμίας· οὗ γάρ ἐστι πλῆθος ἐπιθυμιῶν, ἐκεῖ καὶ πλῆθος ἐψευσμένων ἐλπίδων.

50) من كثر مزاحه لم يجلّ من حقد عليه و استخفّ به

Ὁ σκώπτης ἀναγκαίως ἐφέλκεται μῖσος καὶ περιφρόνησιν.

هر که سازد مزاح پیشه خویش
کر امیراست پاسبان کردد
در همه دیده هاسبك باشد
بر همه سینها کران کردد

Ὁ σκώπτειν εἰθισμένος, κἂν ἡγεμών τις ᾖ, φρονὸς καθίσταται, παντὶ μὲν ἐλαφρὸς ὀφθαλμῷ, παντὶ δὲ στήθει βαρύς. Τ. ἔ. περιφορεῖται μὲν ὑπὸ πάντων, πᾶσι δὲ φορτικός ἐστι.

51) عبد الشهوة اذلّ من عبد الرّقّ

Ὁ δοῦλος ὁ τῆς ἐπιθυμίας ταπεινότερός ἐστιν ἢ ὁ τοῦ ἰδίου κυρίου.

هر که او بنده کشت شهوترا
هست نفس خسیس و طبع لئیم
بنده شهوت است در خواری
بدتراز بنده خریده بسیم

Ὁ τῆς ἐπιθυμίας δοῦλος γενόμενος φαῦλός ἐστι καὶ εὐκαταφρόνητος καὶ τοῦ ἀργυρωνήτου χείρων. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον, ὅσῳ τὸν μὲν ἀργυρώνητον ἀνάγκη τις παρὰ τὴν βούλησιν ἡ τύχη δοῦλον κατέστησεν, ὁ δ' ἑκών τε καὶ προαιρέσει τοιοῦτος γίνεται.

52) الحاسد مغتاظ على من لا ذنب له

Ὁ φθονερὸς ὀργίζεται τῷ ἀθώῳ.

هست مرد حسود خشم آلور
بر کسی کو نکرد هیچ کناه
نعمت خلق دید نتواند
رنجه باشد از اصطناع الاه

Ὁ φθονερὸς ταλαιπωρεῖ τῷ μηδὲν ἀδικήσαντι. οὐ δύναται τοὺς πέλας ὁρᾶν εὐτυχοῦντας, ἀτιᾷ δ' αὐτὸν εὖ ποιῶν ὁ Θεός.

53) كفى با لطف شفيعاً للمذنب

Ἱκανὴ παραίτησις ἡ ἥττα τῷ ἡττηθέντι.

بر کناهکار چون شدی قادر
عفو کن زانکه بی کنه کس نیست

Ἤν ποτε κατακρατήσῃς τοῦ πταίστου, συγγνώμην ἔχε· οὐδεὶς γὰρ ἀνθρώπων ἁμαρτητός ἐστι.

54) ربَّ ساعَ فيما يضرّه

Πολλοὶ θηρῶσι τὸ ἑαυτοῖς ἐπιζήμιον.

ای بساکس که طالب کاریست
که درآن باشدش خذلان
ناصح او شود درآن غمکین
حاسد او شود ازآن شادان

Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων μετιασί τι σφίσιν αὐτοῖς ἐπιζήμιον, ᾧ τοὺς μὲν φίλους ἀνιῶσι, τοῖς δ' ἐχθροῖς ἡδονὴν παρέχουσι.

55) لا تتّكل على المنى فانّها بضائع النّوكى

Μὴ θάρρει ταῖς ἐπιθυμίαις· εἰσὶ γὰρ ἀφορμαὶ τοῖς ἀπλουστέροις.

نکیه بر ارزو مکن که نه هرچ
ارزو باشدت بخشد حق
هر که بر ارزو کند نکیه
بر عاقلان بود احمق

Μὴ οἰκοδόμει ἐπὶ ἐπιθυμιῶν· οὐ γὰρ παρε-

χει σοι πάντα τὸ Θεῖον ὧν ἐπιθυμεῖς· ὁ ταῖς ἐπιθυμίαις ἐποικοδομῶν μωρός ἐστι παρὰ τοῖς σοφοῖς.

56) اليأس حرّ والرّجاء عبد

Τὸ μὲν ἀνέλπιστον ἐλεύθερον, ἡ δ' ἐλπὶς οἰκέτις.

کر بریدی زمردمان توامید
بتن آزادی و بدل شادی
ور بدیشان امید دربستی
دادی ازدست عزّ آزادی

Ἀνέλπιστος γερόμενος τὸ μὲν σῶμα ἐλεύθερος εἶ, τὴν δὲ ψυχὴν εὐφρόσυνος· ἔχων μέντοι τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπέβαλες τὴν ἐλευθερίαν.

Ὀρθῶς μὲν ἔχει πάνυ τὸ ῥηθὲν καὶ πολλάκις ἐλπίδες διαψευσθεῖσαι πικρᾶς ἐγένοντο τοῖς ἔχουσιν αἴτιον ἀθυμίας· ὅθεν οὐχ ὅλως ἀκόμψως εἴρηται τὸ παρ' Ἰταλοῖς: *chi vive sperando, muore cacando*, οὗ ἀνάλογον τὸ παρ' Ἕλλησιν: *αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι τοὺς κενοὺς βροτῶν*· οὐ μέντοι δυνατὸν τοῖς ἀνθρώποις ὅλως βιοῦν ἀνελπίστους. κακοδαιμονέστατον γὰρ τὸ ἀνθρώπειον ὃν ἐλπίδι μόνῃ τοῦ ζῆν ἀντέχεται καὶ ἀναψυχῆς τυγχάνον εἰς τὰ πρόσω χωρεῖ. Διὸ οὐδείς ποτ' ἂν ὅλως ἀνέλπιστος γένοιτο τῶν ἀνθρώπων, καὶ καλῶς μὲν εἴρηται τὸ τοῦ ποιητοῦ: *ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες* (Θεοκρ. 4, 42)· καλῶς δὲ καὶ τόδε: *ἀνὴρ ἀτυχῶν σώζεται ταῖς ἐλπίσιν*· ὀρθῶς δὲ καὶ τὰ παρὰ Ῥωμαίοις: *spes alunt exules· spes servat afflictos· aegroto dum anima est, spes est.* ἔτι δὲ τὸ ἐλεγεῖον:

Spes bona dat vires, animum quoque spes [*bona firmat;*
Vivere spe vidi qui moriturus erat.

Οὐκ ἄκομψον δὲ καὶ τὸ παρ' Ὀθωμανοῖς: اميد دنياسی=*ἐλπίδων ἐστὶν ὁ κόσμος.* Ἔστι δὲ καὶ αὐτοῖς ἡμῖν ἐν ἡρωελεγείοις πεποιημένα περὶ ἐλπίδος τάδε:

Τῇδε θεᾷ, μερόπων ὅτε δὴ γένος ἐκπρολιπόντες
Οὐλύμποιο δόμους ἀθάνατοι χρυσέους
ἀθρόοι εἰςανέβησαν, ἐπιχθονίοισι βροτοῖσιν
εὗδε συνναίειν οἴκῃ ἐπουρανίων.
Τῇδε ἔκητι ζώει ὅ τ' ἀγρόφιν ἠελίοιο
βαλλόμενος βέλεσιν δεῦσεν ἰδρῶτι πέδον
ὅς τ' ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ ἀλοὺς ἀνίμοιο βίῃφιν
οὐδαμοῦ εἰσοράᾳ γαῖαν, ὁ δ' αὖ μεγάλοις
κύμασιν Ὠκεανοῖο τινάσσεται, ἔστε μὲν εἶλε
κυάνεος πότμος χερσὶν ἀμυνόμενον.

Ἐν δεσμοῖς τις ἐὼν ἀχέων λύσιν οἴετ' ὀπίσσω
ἔσσεσθαι χαλεπῶν, ἐλπίδι πειθόμενος,
χρησμοσύνην δέ τις ἄλλος ὀδυρόμενος στονόεσσαν
παύσεσθαι στύγερῆς ἐλπίδ' ἔχει πενίης.
Πολλάκι καὶ νούσοισι δαμέντα τιν' ἀργαλέῃσιν,
ὕστατον ἰητρῶν, οὐ λίπεν, ἀπτομένων.

Τούτων δ' ἀνάλογον καὶ τὸ παρ' Ἰταλοῖς: *in fin che v' è fiato v' è speranza.*

57) ظنّ العاقل كهانة

Μαντεία τίς ἐστιν ἡ τοῦ νοῦν ἔχοντος αἴσθησις.

هر اشارت كه مرد عاقل كرد
بر اشارت او مزيد نجدی
ظنّ عقل بود بر كاری
در اصابت چوحكم اختر كوی

Μὴ ζήτει συμβουλὴν παρὰ τὴν ἐξ ἀνδρὸς νοῦν ἔχοντός σοι δοθεῖσαν· τοῦ γὰρ ἀληθοῦς ὁ τοιοῦτος ἐν παντὶ στοχάζεται καθάπερ ὁ διὰ τῶν ἄστρων μαντευόμενος.

58) من نظر اعتبر

Ὁ θεασάμενος καὶ ἠγάσατο.

مرد دركار هاچوكرد نظر
بره اعتبار از آن برداشت
هرچه ان سودمند بودبكرفت
هرچه نا سودمند بودبگذاشت

Ὁ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ παρατηρῶν φρονιμώτερος ἑαυτοῦ καθίσταται, ὥστε λαμβάνειν μὲν ἐξ αὐτοῦ τὰ χρήσιμα, χαίρειν δ' ἐᾶν τὰ ραρτία.

59) العداوة شغل شاغل

Κατακρατεῖ τῆς ψυχῆς ἡ ἔχθρα.

هر كه پيشه كند عداوت خلق
از همه خيرها جدا كردد
كه دلش خسته غنا كردد
كه تنش بسته بلا كردد

Ὁ τοὺς ἀνθρώπους ἐχθαίρειν ἐγνωκὼς ἀγαθοῦ παντὸς ἄμοιρος καθίσταται· τοτὲ μὲν ἀνία τὴν ψυχὴν αὐτῷ βιβρώσκει, τοτὲ δὲ ταλαιπωρία τὸ σῶμα.

60) القلب اذا اكره عمى

Τυφλοῖ τὸν νοῦν ὁ βιαζόμενος αὐτόν.

Ἡ ἀραβιστὶ ἑρμηνεία: القلب اذا اكره على معرفة علم حدث منه الملال و ظهر فيه الكلال وفسد منه النظر وذهب عنه البصر حتى لايعلم مايعلم و لايفهم مايفهم = *ἐπειδάν τις βιάσηται τὸν νοῦν εἰς ἐπιστήμην, ἀηδίαν οὕτως αὐτῷ περιποιεῖ καὶ ἀμβλύτητα, ὥστε μὴ μανθάνειν μὲν ἃ διδάσκεται (μανθάνει), μὴ συνιέναι δ' ἃ συνίησι.*

بستم دل بسوی علم مبر
كان ستم آتش دل افروزد
هيچ خاطر اكرچه تيز بود
بستم هيچ علم نياموزد

Μὴ βίᾳ τὸν νοῦν εἰς τὴν ἐπιστήμην εἴσαγε· αὐξεις γὰρ οὕτως αὐτῇ τὴν φλόγα (τ. ἔ. ἐπανίστης αὐτόν)· *οὐδὲ γὰρ ἂν ὁ ἄριστος νοῦς μανθάνοι τι βίᾳ.*

61) الادب صورة العقل

Εἰκὼν ἐστι τοῦ νοῦ τὸ κόσμιον.

با ادب باش درهمه احوال
كه ادب نام نيكرا سبب است
عاقل آنست كه ادب دارد
نيست عاقل كسی كه بی ادب است

Κόσμιος ἐν πᾶσιν ἔσο· τὸ γὰρ εὔσχημον εὐκλείας αἴτιον· ἔχει νοῦν ὁ κόσμιος, ἀλλ' οὐχ ὁ ἀσχημόνων.

62) لاحياء لحريص

Ἀναίσχυντος ὁ πλεονέκτης.

Ἀρ. ἐρω.: من استولى عليه الحرص ذهب عن عينه الماء = *ὁ πλεονεξίᾳ συνεχόμενος ἀπόλλυσι μὲν τὸ τῶν ὀμμάτων λαμπρόν, ἀναίσχυντος δὲ τὴν ὄψιν καθίσταται.*

هر كه باشد حريص بر چيزی
نايد اورا زجستن او شرم
برود از نهاد او خجلت
بشود از سرشت او آزرم

Ὁ σφοδρῶς τινος ἐρέμενος οὐκ αἰσχύνεται τοῦτο ζητῶν· ἐκ μὲν αὐτοῦ τῆς καρδίας ἀφίπταται ἡ αἰδώς, ἀπὸ δὲ τῆς ψυχῆς τὸ εὐαίσθητον.

63) من لانت اسافله صلبت اعاليه

Ὦ οἱ ἧσσονες (οἱ συλλήπτορες) *ἐπιεικεῖς, βαρεῖς οἱ κρείττονες.*

هر كه باشد ضعيف اتباعش
دركف اقويا بود مقهور
نشود بی متابعان هركز
هيچ كس در منازعان منصور

Ὦ οἱ παραστάται καὶ συμπράκτορες ἀσθενεῖς, ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων κρατεῖται· οὐδέποτ' ἄν τις ἄνευ συλλητόρων περιγένοιτο τῶν ἐναντίων.

Τούτοις ἀνάλογα πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὸ τοῦ Εὐριπίδου: *μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς*

ἡ μάχη, καὶ τό: *πλειόνων ἔργον ἄμεινον*. Ἔτι δὲ τὸ τοῦ Πινδάρου: *ἀγαθαὶ δὲ πέλοντ' ἐν χειμερίᾳ νυκτὶ θοᾶς ἐκ ναὸς ἀπεσκίμφθαι δύ' ἄγκυραι* (Ὀλυμπ. VI, 100, 101) καὶ τὸ ῥωμ. *ne Hercules quidem adversus duos.*

64) من أبى فى عجانه قلّ جيأه وبذو لسانه

Ὁ τὴν ὥραν οὐ καλῶς διατιθέμενος αὐτός τ' ἀναίσχυντος γίγνεται καὶ τὴν γλῶσσαν αἰσχρολόγος.

هر كرا وقت كودكی بودست
پيشه در زير مردمان خفتن
شرم او رفته باشد و هركز
ناید از لطف او نكو كفتن

Ὁ οὐκ ἐλευθερίως ἐν ὥρᾳ τῷ σώματι χρησάμενος ἀποβέβληκε μὲν τὴν αἰσχύνην, οὐδέποτε δ' ἐξ ἡμερότητος ἀγαθόν τι λέγει.

65) السّعيد من وُعِظَ بغيره

Μακάριος ὁ δι' ἑτέρων ἑαυτὸν διορθούμενος.

نيك بخت ان كسی بود كه دلش
آنچه نيكی دروست بپذيرد
ديكرانرا چو پند داده شود
او از ان پند بهره بر كيرد

Μακάριος ᾧ ὁ νοῦς ἐξιδιοῦται τὸ ἐν ᾧ ἀγαθόν τι, καὶ ὃς ἀποχρῆται ταῖς ἑτέρους δεδομέναις παραινέσεσιν.

66) الحكمة ضالّة المؤمن

Ἡ σοφία τὸ πλανηθέν ἐστι τοῦ πιστοῦ πρόβατον.

هر كه چيز نفيس كم شودش
بسته دارد بجستنش همت
جان ان كس كه مؤمن پاك است
هم بدان سان طلب كند حكمت

Ὁ τιμαλφές τι ἀποβαλὼν ἐπὶ τὴν τούτου ζήτησιν ὅλος ὁρμᾷ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ δόκιμος πιστὸς μεταδιώκει τὴν σοφίαν.

67) الشرّ جامع المساوع

Ἐν τῇ ἀδικίᾳ πᾶσα συλλήβδην ἐστὶ κακία.

تاتوانی مكرد كرد بدی
كر ترا هست طينت طاهر
كز بدی فضل توشود پنهان
وز بدی عيب توشود ظاهر

Εἰ χρηστὸς εἶ, μηδὲν εἰς ὅσον δύνασαι, ποίει τοὺς πέλας κακόν· ἁμαυροῖ μὲν γάρ σοι τοῦτο τὴν ἀρετήν, ἐμφανῆ δὲ καθίστησι τὴν κακίαν. Παράβαλε τὸ Θεόγνιδος στ. 147;

Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή' στι,
πᾶς δὲ τ' ἀνὴρ ἀγαθός, Κύρνε, δίκαιος ἐών.

Διὸ δικαίως τελείαν εἶναι φησὶ τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν ὁ φιλόσοφος, καὶ πολλάκις κρατίστην εἶναι δοκεῖν τῶν ἀρετῶν, οὔτε δ' ἔσπερον οὔθ' ἑῷον οὕτως εἶναι θαυμαστὸν (Ηθ. Νικομαχ. V).

68) كثرة الوفاق نفاق و كثرة الخلاف شقاق

Τὸ μὲν πολὺ τῆς καταφάσεως ὑπόκρισίς ἐστι, τὸ δὲ τῆς ἀποφάσεως φιλότεικον.

دروفاق كسان غلو مكنيد
كه از آن تهمت نفاق آيد
وز خلاف مدام دور شويد
كه از آن دشمنی يفزايد

Μὴ τοῖς ἄλλοις ὑπὲρ τὸ μέτρον ὁμολόγει· ὑποκρίσεως γὰρ ὑπόροιαν τοῦτο παρέχει· μηδ' ἀντίλεγε συνεχῶς· αὐξητικὸν γὰρ δυσμενείας τὸ τοιοῦτον.

69) ربّ امل خائب

Πολλάκις ἐλπίδες ἀποβαίνουσι κεναί.

ای كه بستی اميد درچيزی
غم مخورگر نياوريش بدست
بس اميدا كه ان نكشت وفا
بس شكوفه كه بشكفيد و نيست

Ὅ δι' ἐλπίδος ἐσχηκώς τι, μὴ λυποῦ διαμαρτών· πολλαὶ μὲν γὰρ ἐλπίδες ἤδη ψευδεῖς ἀπεδείχθησαν, ἄρθη δὲ πολλὰ ἀρθήσαντα καρπὸν οὐκ ἤνεγκε. (Πρβλ. παροιμ. 56).

70) ربّ رجأ يؤتى الى الحرمان

Πολλάκις ἐλπίδες εἰς ἀπόγνωσιν φέρουσι.

نی هر آن كو اميد چيز كرد
كسب ان چيز باشدش اسان
بس اميدا كه هست عاقبتش
محنت يأس و آفت حرمان

Οὐ πᾶς ὁ ἐλπίζων ῥᾳδίως τῶν ἐλπιζομένων τυγχάνει· πολλαὶ γοῦν ἐλπίδες εἰς ἀπόγνωσιν ἔληξαν ἀνιαρὰν καὶ δυστυχῆ τὸν ἔχοντα, διαμαρτόντα, κατέστησαν.

71) ربّ ارباح تؤتى الى الخسران

Οὐκ ὀλιγάκις κέρδη ζημίας αἴτια γίγνεται.

ای بسامرد سود جوينده
كه قدم در ره مخوف نهاد
عاقبت چون بدست آمد سود
او ازآن سود در زيان افتاد

Πολλοὶ τινες κέρδους ἕνεκα κινδύνους ἑαυτοὺς ἐκθόντες, τελευτῶντες, ἐπεὶ τοῦ κέρδους ἔτυχον, εἰς ζημίαν ἐκ τούτου περιέστησαν.

72) ربّ طمع كاذب

Ἐπιθυμίαι πολλαί τινες ἀπατηλαὶ τυγχάνουσιν οὖσαι.

در طمع دل نبست بايد هيچ
كه طمع بيشتر دروغ بود
آنچی كان طمع برافزود
كم زخاكسترش فروغ بود

Οὐ δεῖ ταῖς ἐπιθυμίαις εἴκειν· ἀπατηλαὶ γάρ εἰσιν ὡς τὰ πολλά· ὃ δ' ἀναφλέγουσι πῦρ ἧσσον ἐστὶ λαμπρὸν ἢ τέφρα.

73) البغی سائق الى الحَيْن

Ἡ ὕβρις εἰς φθορὰν καθίστησι.

بغی شومست كرد بغی مكرد
بغی نيح حيارا بكند
مردرا از صف بقا ببرد
تا كه اندركف فنا فكند

Ὀλέθριον ἡ ὕβρις· ἀπέχου ταύτης. ἐκριζοῖ μὲν τὴν ζωήν, ἐκ δὲ τοῦ εἶναι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀπώλειαν μεθίστησι. Διὸ καλῶς ὁ Θέογνις (151):

ὕβριν, Κύρνε, Θεὸς πρῶτον κακὸν ὤπασεν ἀνδρί,
οὗ μέλλει χώρην μηδεμίαν θέμεναι.

74) فی كل جرعة شرقة و مع كل اكلة غصّة

Παρτὶ μὲν βρόχθῳ μέμικταί τι τὴν ἀναπνοὴν ταράττον, παρτὶ δὲ ψωμῷ τι καταπῖγον

Ἀρ. ἐρμ. خير الدنيا مختلط بشرّها و نفعها بمرّ
بضرها مع كل فرحة ترحة ومع كل خير خبار ومع كل
حبرة عبرة ومع كل ربح خسار ومع كل صحة علة ومع
كل عزة ذلة ومع كل عشرة عسرة ومع كل منحه محنة

Τὸ μὲν ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ μέμικται τῷ κακῷ, τὸ δ' ὠφέλιμον τῷ βλαβερῷ· διὸ χαρὰ μὲν ἑκάστῃ ἀνία συνῆπται, κραιπάλῃ δὲ καρηβαρία, ἡδονῇ δὲ ἄχρα, κέρδει δὲ ζημία, εὐπραγίᾳ δὲ δυσπραγία, προαγωγῇ δὲ ταπείνωσις, δώρῳ δὲ θείῳ συμφορά.

نيك و بد پيش وكم صلاح وفساد
هست اميخته در اين عالم
هيچ راحت نديدكس بی غم
هيچ شادی نديدكس بی هم

Ἀγαθὸν καὶ κακόν, καὶ κέρδος καὶ ζημία, καὶ ἀρετὴ καὶ κακία μεμιγμέναι τυγχάνουσιν ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ. Οὐδεὶς μὲν ἡδονῆς ἀληθόρος ἄτερ ἐγεύσατο, οὐδεὶς δὲ χαρᾶς ἄνευ λύπης.

Ἀνάλογα τούτων ἐθεσπιῴδησαν ἄλλοι τε τῶν ἀρχαίων οὐκ ὀλίγοι καὶ Πίνδαρος εἰπών (Πυθ. III, 81): *ἐν παρ' ἐσθλὸν πήματα σύνδυο δαίονται βροτοῖς ἀθάρατοι.* Πρβλ. καὶ τὸ λατ.: *nihil est ab omni parte beatum.* Ταὐτόσημα δὲ καὶ τὰ παρὰ τοῖς Ἄγγλοις: *no sweet without some sweat*, καί: *no gains without pains.* Διὸ καλῶς ὁ Σοφοκλῆς εὐδαίμονας εἶναί φησιν, οἵσι *κακῶν ἄγευστος αἰών.* (Ἀντιγ. 583).

75) من كثر فكره فی العواقب لم يشجع

Ὁ παρὰ πολὺ τὰ ἐπόμενα λογιζόμενος οὐδέποτ' ἂν εὔτολμος εἴη.

Ἀρ. ἐρμ. من اكثر النظر فی عواقب الاحوال و
خواتم الاعمال ذهبت شدته و بطلت حدته فلايحوض
الكرائب ولايروض الكتائب ولايملك ناصية مراده و
لايدرك قاصية مرتاده

Ὁ παρὰ πολὺ τὸ ἀποβησόμενον ἐκ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἐπιβολῶν τῶν ἑαυτοῦ λογιζόμενος ἀπόλλυσι μὲν τὴν τῆς ἰσχύος ἀκμήν, ἀπόλλυσι δὲ καὶ τὴν ὁρμήν. Ὅθεν οὔτ' εἰς κινδύνους ἑαυτὸν καθίστησιν οὔτ' ἴλας ἱππέων δύναται περιάγειν, οὔτε τῶν ἰδίων ἐπιλαμβάνεται ποθημάτων, οὔτε τοῦ τέλους ἐφικνεῖται τῶν ἐλπίδων.

هر كه در عاقبت بينی نكرد
بيم دل باشد او و تنك زهره
نه يابد زعز تن حصه
نه بكيرد زكام دل بره

Ὁ παρὰ πολὺ τὴν ἀπόβασιν ἐπισκοπῶν, ἄτολμός ἐστι καὶ δειλός· οὔτε τιμῆς ποτ' ἀξιοῦται παρὰ τῶν ἀνθρώπων οὔτε τῶν ἰδίων ἐφικνεῖται πόθων.

Διὸ καλῶς τὸ παρὰ Ρωμαίοις: *audaces fortuna juvat*, καὶ τὸ παρ' Ἴβηρσιν: *à los osados ajuda la fortuna.*

Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τό: *Θαρσεῖν χρὴ τοῦ ποιητοῦ* (Θεοκρ. 4, 41) καὶ τό: *ὡς περ γέφος ὁ καιρὸς παρέρχεται* (الفرصة يمر مر السحاب) τῶν ἀράβων.

76) اذا حلّت المقادير ضلّت التدابير

Τῆς εἱμαρμένης ἐπιστάσης, ἀποπλανῶνται τῶν ἀνθρώπων αἱ βουλαί.

چون قضای خدای عز وجل
بر سرنده شود نازل
هم تقدير او شود باطل

Ὅταν ἡ τοῦ Ὑψίστου βουλὴ ἐπισκήψῃ τῷ δούλῳ, πλανῶνται μὲν αὐτοῦ πάντες οἱ λογισμοί, φροῦδα δὲ πάντα καθίστανται τὰ βουλεύματα.

Τούτοις ἀνάλογον τὸ τῶν ἀράβων: العبد يدبّر والله يقدّر *λογίζεται μὲν ὁ δοῦλος, βουλεύεται δ' ὁ Θεός*, καὶ τὰ τῷ Εὐριπίδῃ τραγῳδιῶν τινων (Ἀλκήστιδος, Ἀνδρομάχης, Βακχῶν, Ἑλένης καὶ Μηδείας) ἐν τέλει ἐν ἀναπαίστοις εἰρημένα:

πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός.

Ἔτι δὲ τὸ παρὰ ῥωμαίοις: *humana consilia divinitus gubernantur* καὶ τὸ γαλατικόν: *homme propose, mais dieu dispose.* Ταὐτὸ δέ που δηλοῖ καὶ ἡ ἑξῆς:

77) اذا حل القدر بطل الحذر

Ἐπειδὰν ἐπιλάβῃ τὸ χρεών, ἀόρητος ἡ πρόνοια γίγνεται.

چون قضای خدای نازل كشت
تو ز تسليم و صبر ساز پناه
نتوان كرد دفع او بحذر
نتوان بست راه او بسپاه

Ἐπειδὰν ἡ τοῦ Ὑψίστου βουλὴ ἐπιστῇ, παράδος σαυτὸν καὶ χαρτέρει· οὔτε γὰρ ἂν προνοίᾳ ταύτην ἀποτρέψειας οὔτε στρατῷ ποτ' ἀποκωλύσειας.

Παραβάλοις ἂν πρὸς ταῦτα τὸ Σοφόκλειον (Ἀντιγ. 941):

ἀλλ' ἁ μοιριδία τις ὀΐνασις δεινά·
οὔτ' ἄν νυν ὄλβος οὔτ' Ἄρης,
οὐ πύργος οὐχ ἁλίκτυποι
κελαιναὶ ναῦες ἐκφύγοιεν.

78) الاحسان يقطع اللسان

Τὸ εὖ ποιεῖν ἀποτέμνει τὴν γλῶσσαν.

هر كه كردی بجای او احسان
مال دادی و مرد بخريدی
هم ضميرش بهم بدوزی
هم زبانش زهجو بدريدی

Ὅσάκις καλῶς τι' ἐποίησας, χρήματα μὲν ἀνάλωσας, ἄνθρωπον δ' ἐπρίω· τὴν μὲν καρδίαν ἐσφράγισας τὴν ἐκείνου (τοῖς εὐεργετήμασι), τὴν δὲ γλῶσσαν ἀνίκανον κατέστησας σκώπτειν.

79) الشّرف بالفضل والادب لا بالاصل والثّروة

Ἀληθὴς ἐστιν εὐγένεια ἡ ἐκ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς παιδείας, ἀλλ' οὐχ ἡ ἐκ τοῦ γένους οὐδ' ἡ ἐκ τοῦ πλούτου.

فضل جوی و ادبکه نیست بحق
شرف مرد جز بفضل وادب
مردی فضل وی ادت خُردست
ورچه دارد بزرك اصل و نسب

Ἐπιστήμην θήρευε καὶ παιδείαν· ἐν ταύταις γάρ ἐστιν ἡ εὐγένεια μόναις· ὁ δὲ τούτων ἄμοιρος οὐδενός ἐστιν ἄξιος, κἂν εἰς εὐπατρίδας ἀνάγῃ τὸ γένος.

80) اكرم النسب حسن الخلق

Παιδείας ἄωτόν ἐστι τὸ εὔχαρι.

مرد بدخوی بر همه عالم
بی سبب سال و ماه درغضب است
نیك خوبی کزین که نزد خرد
نیك خوبی شریفتر ادبست

Ἀνὴρ ἀπαίδευτος ἀεὶ φιλόνεικός ἐστι πρὸς πάντας ἄνευ αἰτίου· ἁπροῦ τὸ φιλάνθρωπον· τῆς γὰρ παιδείας ἄωτόν ἐστι παρὰ τοῖς φρονίμοις.

81) اكرم النسب حسن الادب

Ἡ τελεία παίδευσίς ἐστιν ἡ μεγίστη εὐγένεια.

ای که مغرور مانده شب وروز
بزرگی اصل و عز نسب
سوی حسن ادب کرای که هست
نسب بهتر تو حسن ادب

Σὺ, ὦ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ γέρους λαμπρότητι καὶ περιφανείᾳ προγόνων ἐπαιρόμενε, μέτιθι παιδείαν· ἐν ταύτῃ γὰρ ἡ ἀρίστη ἐστὶν εὐγένεια.

82) افقر الفقر الحمق

Πτωχεία μεγίστη ἐστὶν ἡ ἀφροσύνη.

کر فقیری و نیستی احمق
تا ازان فقر هیچ تندیشی
شکرکن اندراین مقام که نیست
بتر از حمق هیچ درویشی

Εἰ πτωχὸς ὢν τυγχάνεις, ἄφρων δὲ μή, θάρσει τὴν πτωχείαν· μᾶλλον δὲ χάριν ἔχε τῷ Θεῷ τῆς ἀπορίας· πτωχεία γὰρ οὐκ ἔστι τῆς ἀφροσύνης μείζων.

83) اوحش الوحشة العجب

Πάντων χρημάτων βδελυρώτατον ἡ γελαυτία.

Ἔρμ. ἀρ. اذا كان المرء ذا عجب فالناس يستوحشون من صحبته و يستضرّون فی محبته فيبقی فی وحشة الوحدة بلا صديق يحالسه و رفيق يؤانسه

Ἐάν τις φίλαυτος ᾖ, βδελύττονται τὴν ἐκείνου συνουσίαν οἱ ἄνθρωποι καὶ φοβοῦνται μή τι πάθωσιν ἐκ τῆς φιλίας. Ὅθεν ἐρημίᾳ καὶ μονώσει διάγει τὸν βίον ὁ τοιοῦτος, οὐδένα φίλον ἔχων οἰκεῖος αὐτῷ διακείμενον οὐδ' ἑταῖρον κοινωνοῦντα λόγων.

کر ترا پیشه خویشتن بینیست
مردمان از تو مهر بر دارند
پس ترا در مضایق و دهشت
بی جلیس و انیس بگذارند

Εἰ φίλαυτος ὢν τυγχάνεις, ἀφαιροῦνταί σε τὴν εὔνοιαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τεθλιμμένον ἐῶσι καὶ μόνον ἄνευ ἑταίρων καὶ συνήθων.

Τὸ μὲν φιλεῖν ἑαυτὸν ἑτέρων μᾶλλον ἐμφυτον ὄν, οὐκ ἂν ἐπίμεμπτον εἴη· διὸ καὶ δικαίως εἶπέ τις τῶν ἀρχαίων:

φιλεῖ δ' ἑαυτοῦ μᾶλλον οὐδεὶς οὐδένα.

Τό γε μὴν περαιτέρω τοῦ μετρίου καὶ πάνυ προσηκόντως κακίζεται καὶ τοῦτ' αὐτὸ φιλαυτία καλεῖται[1].

84) اغنى الغنى العقل

Μέγιστός ἐστιν ὄλβος ἡ φρόνησις.

ای که خواهی توانگری پیوست
تا از ان ره رسی بمهتری
ازخرد جوی مهتری ریراك
نیست همچون خرد توانگری

Ὁ πλοῦτον ἀθροίζειν ἐφιέμενος, ἵν' οὕτω περίδοξος γένῃ, μέτιθι δόξαν τῇ φρονήσει· ταύτῃ γὰρ οὐδείς ἐστι πλοῦτος ἴσος.

85) الطّامع فی ثلّ الذلّ

Ὁ πλεονέκτης ἀδοξίᾳ δεδέσμευται.

تا توانی مکرد کرد طمع
اکر از عقل بهره داری
زانکه پیوسته مردم طمّاع
بسته باشد بر شته خواری

Εἰς ὅσον δυνατόν σοι, τῆς πλεονεξίας ἀπέχου, φρονήσεως εἴ σοι μέτεστιν· ὁ γὰρ πλεονέκτης ἀεὶ τῷ σχοίνῳ τῷ τῆς ἀδοξίας ἐστὶν δεδεμένος.

1) «Ἐπιτιμῶσι τοῖς ἑαυτοὺς μάλιστα ἀγαπῶσι καὶ ὡς ἐν αἰσχρῷ φιλαύτους ἀποκαλοῦσιν». Ἀριστοτ. Ἠθ. Νικομ. 9, 8, 1. Πρβδλ. καὶ Ῥητορ. 1, 12.

86) احذروا نفار النعم فما كل شارد بمردود

Φυλάττεσθε μὴ ὑμᾶς ἀποδρᾷ τἀγαθά. Οὐ γὰρ ἂν τἀποδράντα τις ἀναχομίσαιτο πάντα.

ای که بانعمتی بسیرت بد
نعمت خویشرا زخود مرمان
که نه هرچه رمیده شد زکسی
باز آوردنش بود آسان

Σύ, ὦ εὐδαιμονῶν, μὴ βίῳ μοχθηρῷ τὴν εὐδαιμονίαν ἔασον ἀποπτάσθαι· τὸ γὰρ ἀποπτάμενον οὐκ ἂν τις αὖθις ἕλοι ῥᾳδίως.

87) اكثر مصارع العقول تحت بروق الاطماع

Ὡς τὰ πολλὰ τῶν κεραυνῶν ὁ νοῦς ἡττᾶται τῶν τῆς ὀρέξεως.

Ἔρμ. ἀρ. الطّمع الغالب اذا شدّ على العقل صرعه فی المعركة و اوقعه فی المهلكة

Ἐάν τινος ὄρεξις ὑπερβαλλούσῃ τῇ δυνάμει προσπέσῃ τῷ ῥῷ, καταστρώννυσιν αὐτὸν ἐπὶ τῇ παλαίστρᾳ καὶ εἰς προὔπτον ἐμβάλλει κίνδυνον.

آفت عقل مردم از طمعست
تاتوانی سوی طمع مکرای
چون طمع دستبرد بنماید
عقل مردم در اوفتد از جای

Αἴτιον τῇ φρονήσει τῆς φθορᾶς ἡ ἐπιθυμία· διόπερ, ἢ δυνατόν, ἀπέχου ταύτης· ἢν γάρ ποτ' ἐκτικήσῃ, εἰς ὄλεθρον ὁ νοῦς ἐμπεσεῖται.

88) من ابدى صفحته الحق ملك

Εὐδαίμων ὅστις εἶκει τῇ ἀληθείᾳ.

هر که بر حق بود بهر دو جهان
حاصل آید بجملکی اغراض
باد در ورطه هلاك افتد
ان که از راه حق کند اعراض

Ὁ τῆς ἀληθείας ἐχόμενος πάντων ὧν ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐφίεται τοῖν αἰώροιν ἐφικνεῖται· τοὐναντίον δ' εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας ἐμπίπτει βάραθρον ὁ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας ἀποτρεπόμενος.

89) اذا املقتم فتاجروا الله بالصدقه

Ἐάν ποτ' εἰς ἀπορίαν καταστῆτε, ἐπιμιξίᾳ χρήσασθε πρὸς τὸν θεόν, τῷ δεομένῳ διδόντες.

Ἔρμ. ἀρ. الصدقة سبب زيادة المال و سعادة الحال و من تاجر الله بالصدقة نال الغنيمه و حاز البغية

=τὸ τοὺς ἀπόρους εὖ ποιεῖν ἐπίδοσιν μὲν τοῖς ἀγαθοῖς παρασκευάζει, τὸ δὲ τῆς τύχης εὐμενὲς καθίστησιν. Ὅθεν ὁ τῷ διδόναι τοῖς ἀπόροις ἐπιμιγνὺς τῷ θεῷ, τυγχάνει μὲν οὐσίας ἐπαρκοῦς, ἐφικνεῖται δ' ὧν ἐφίεται.

هیچ چیزی مدان توچون صدقة
هست از و مال و جاهرا بیسی
او رساند بناز استغنا
او رهاند زرنج درویشی

Οὐδὲν ἰσότιμον εἶναι νόμιζε ταῖς εὐεργεσίαις· αὐξάνουσι μὲν (γὰρ) τὴν οὐσίαν καὶ τὴν τιμήν, εἰσάγουσι δ' εἰς εὐεστὼ γλυκεῖαν, ὀδυνηρᾶς δ' ἀπαλλάττουσι περίας.

90) من لان عوده كثف اغصانه

Ὅστις ἐξ ἄγαν ἁπαλοῦ πεποίηται ξύλον, τούτῳ (ῥᾳδίως) οἱ ἀκρέμονες ἀποσπῶνται.

هر که باکهتران کند نرمی
ماند اندر بلیّت ایشان
نتهندش براستی کردن
نبرندش بواجبی فرمان

Ὅστις ἄγαν ἐστὶ τοῖς ὑποτεταγμένοις πρὸς εἰς ἀπορίαν ἀεὶ καθίσταται. Οὔτε κλίνουσιν, ὡς ἐπιεικές, αὐτῷ τὸν αὐχένα (τ. ἔ. ὑπακούουσιν), οὔτε τὰ προσταχθέντα ποιοῦσιν.

91) قلب الاحمق فی فيه

Ὁ τοῦ ἄφρονος νοῦς ἐνοικεῖ τῷ στόματι.

هر که اوهست با حماقت جفت
جایکاه دلش زبان وی است
هرچه دارد زنیك و بد در دل
آن همه بر سر زبان وی است

Ὦ σύντροφος ἡ ἀφροσύνη, τούτῳ τῆς καρδίας οἰκητήριον ἡ γλῶσσα. Ὅ τι δὲ δήποτ' ἐν τῇ καρδίᾳ φέρει, ἐπὶ τῆς γλώσσης ἔστιν ἄκρας.

Ἐπεὶ δ' ἡ μέθη τοὺς ἀνθρώπους ἄφρονας ἐπ' ὀλίγον καθίστησιν, εὔκαιρον ἐνταῦθα παραθεῖναι τό τε Πλουτάρχειον (ἐν τῷ περὶ Ἀδολεσχίας): *τὸ ἐν καρδίᾳ τοῦ ῥήφορτος ἐπὶ τῆς γλώσσης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος, καὶ τὸ Ἡροδότειον: οἴνου κατιόντος ἐπιπλέουσιν ἔπη.*

92) لسان العاقل فی قلبه

Ὁ φρόνιμος ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν γλῶσσαν ἔχει.

هر که راهست باکمال خرد
هست پنهان زبان او در دل
نشود هیچ سرّ او پیدا
نشود هیچ کفت او باطل

Ὁ τέλειος τὸν νοῦν ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν γλῶσσαν ἀποκρύπτει· οὐδὲν μὲν αὐτοῦ τῶν ἀπορρήτων καθίστησι δῆλον, οὐδὲν δὲ λέγει κενὸν ἢ μάταιον.

Ταὐτά που νοεῖ καὶ ἡ κάτωθεν ἐνενηκοστὴ ἑνάτη παροιμία.

93) من جری فی عنان امله عثر باجله

Ὁ ἐπ' ἐλπίδος ὀχούμενος εἰς ἀπώλειαν ἑαυτὸν ἀφήσει.

در همه کارها بکفت هوا
هر که بدهد عنان بدست امل
زود باشد که آن امل ناکاه
اندر اندازدش بچاه اجل

Ὅστις ἐν πᾶσι ταῖς ἐπιθυμίαις εἶκων τῇ ἐλπίδι (τοῦ βίου) τὰς ἡνίας παραδίδωσιν, ἐξαίφνης ἂν εἰς τὸ τῆς ἐξωλείας ἐπ' ἐκείνης ἐμπέσοι βάραθρον.

Ἴδε τὰ ἀνωτέρω περὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν 56ην παροιμίαν σεσημειωμένα.

94) اذا وصلت الیکم اطراف النعم فلا تنفروا
اقصاها بقلة الشکر

Ἐάν ποτ' ἀφίκηται πρὸς ἡμᾶς τῶν θείων εὐεργετημάτων τὰ ἔμπροσθεν, μὴ ἀπωθείσθε τῇ ἀχαριστίᾳ τὰ ὄπισθεν.

چون بیابی تو نعمتی ورچند
خرد باشد چو نقطه موهوم
شکر آن یافته فرو مگذار
که ز نایافته شوی محروم

Εὐεργετήματος παρὰ θεοῦ τυχών, κἂν ἐλάχιστον ὅσον σημεῖον ἢ φανταστόν, μὴ διάλειπε τοῦτον χάριν ἔχων· ἄλλως γὰρ ἀπολεῖς οὐ μήπω τετύχηκας.

95) اذا قدرت علی عدوّک فاجعل العفو عنه
شکراً للقدرة علیه

Ἤν ποτε λάβῃς ἐποχείριον τὸν ἐχθρόν, εὐχαριστίαν ποίησαι τὸ δοῦναι συγγνώμην ἀνθ' ἧς σοι παρέσχε (τὸ θεῖον) δυνάμεως.

چون شدی بر عدوّ تو قادر
عفو را شکر قدرت خود ساز
رحم کن رحم کن که هرچه کنی
درجهان جزهمان نیابی باز

Εἰ τὸν ἐχθρὸν ἐποχείριον ἔλαβες, εὐχαριστίαν ποίησαι τὸ δοῦναι συγγνώμην ᾗς ἔτυχες εἰς τοῦτο δυνάμεως· οἰκτείρον, οἰκτείρον! ὃ γὰρ ἂν ἐν τῷ κόσμῳ ποιήσῃς, ταὐτὸ σχεδὸν ἀπολαμβάνεις.

96) ما اضمر احد شیئا الّا ظهر فی فلتات
لسانه و صفحات وجهه

Οὐδείς ποτ' ἔκρυψεν ἐν τῇ καρδίᾳ τι, μὴ μᾶλλον αὐτοῦ τοῖς ἀβουλήτοις λόγοις τε καὶ σχήμασι τοῦ προσώπου γενόμενον.

هر که چیزی نهفت اندر دل
تا بدانی که چیست می جویش
کاه اندر میانه کفتش
کاه اندر کرانه رویش

Εἴ τις ἐν τῇ καρδίᾳ τι κρύψας ἔχει, πειρῶ μαθεῖν ὁτὲ μὲν ἐκ τῶν λόγων, ὁτὲ δ' ἐκ τῆς ὄψεως.

97) اللهم اغفر رمزات الالحاظ و سقطات
الالفاظ و شهوات الجنان و هفوات اللسان

Θεέ, συγγώμην ἡμῖν ἔχε τῶν νευμάτων καὶ τῶν ἀδοκίμων λόγων, τῶν τῆς καρδίας ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν τῆς γλώσσης ἁμαρτημάτων.

این کناهان که یاد خواهم کرد
یارب از ما بفضل در کذران
زدن چشم و زشتی کفتار
راندن شهوت و خطای زبان

Ὦ θεέ! συγγώμην ἡμῖν εὐμενῶς ἀπόπεμψον, ὧν ἐρῶ πλημμελημάτων, νευμάτων πονηρῶν, λόγων αἰσχρῶν, ἐπιθυμιῶν ἀκολάστων καὶ τῆς γλώσσης ἁμαρτημάτων.

98) البخیل مستعجل الفقر یعیش فی الدنیا
عیش الفقراء و یحاسب فی
الاخرة حساب الاغنیاء

Ὁ μιζαίτερος ἐπάγεται σπουδῇ τὴν πενίαν· βιοῖ μὲν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι βίον ἀπόρου, δώσει δ' ὀφείλει λόγον ἐν τῷ μέλλοντι καθάπερ οἱ πλούσιοι.

هست مرد بخیل ره داده
فقر را سوی خویشتن بشتاب
این جهان همچو مفلسانش معاش
وآن جهان چون توانکرانش حساب

Ὁ μιζαίτερος ὁδοποιεῖ τῇ πενίᾳ σπουδῇ πρὸς ἑαυτόν· ἐν μὲν τῷ βίῳ τῷδε τῷ τῶν ἐνδεῶν ὁ βίος αὐτῷ προσέοικεν, ἐν ἐκείνῳ δ' εὐθέως ὑπέχει δίκην εὐπόρων.

Πλούτου μὲν ὅλως ἐπιθυμία τις ἐστὶν ἡ φιλαργυρία. Ἐπεὶ δὲ κατὰ Σόλωνα: *πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνθρώποισι κεῖται*, καὶ τῆς φιλαργυρίας αὐτῆς οὐδὲν ἂν εἴη τέρμα τοῖς μὴ τῆς χρήσεως, ἀλλὰ τῆς χρήσεως ἕνεκα μόνης τοῦ πλουτεῖν ἐρῶσι. Διὸ καλῶς ὁ Πλούταρχος (περὶ φιλοπλουτίας 4) τὴν φιλαργυρίαν ἐπιθυμίαν εἶναί φησι μαχομένην πρὸς τὴν αἰτῆς πλήρωσιν, οἰκτείρων δὲ κατωτέρω τοὺς "τῷ πάθει συνεχομένους πῶς οὐ μανικόν, φησίν, οὐδ' οἰκτρόν τὸ πάθος, εἴτις ἰρητίῳ μὴ χρῆται διὰ τὸ ῥιγοῦν μηδ' ἄρτῳ διὰ τὸ πεινῆν, μηδὲ πλοίτῳ διὰ τὸ γλοπλαστεῖν; ἔτι δὲ

κατωτέρω (5) πάλιν ὥσπερ βαρεῖα καὶ πικρὰ δέσποινα κτᾶσθαι μὲν ἀναγκάζει, χρῆσθαι δὲ κωλύει καὶ τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ἐγείρει, τὴν δ' ἡδονὴν ἀφαιρεῖται· τελευτῶν δὲ πενίαν αὐτὴν ψυχικὴν ὀνομάζει.

99) لسان العاقل وراء قلبه

Ἡ (μὲν) τοῦ φρονίμου γλῶσσα ὄπισθεν αὐτοῦ τῆς καρδίας κεῖται.

مرد عاقل که سخن کفتن
دل خود هادی زبان دارد
تا حدیثی بدل نیندیشد
بزبان آن حدیث نکذارد

Ὁ (μὲν) ἀνὴρ ὁ φρόνιμος ἐπειδὰν διαλέγηται, καθηγεμόνα τῇ γλώσσῃ τὸν νοῦν καθίστησιν· ἐφ' ὅσον δ' ἄν τι μὴ θεωρήσῃ τῇ διανοίᾳ, οὐκ ἀποφαίνεται τῇ γλώσσῃ.

100) قلب الاحق وراء لسانه

Ἡ (δὲ) τοῦ μωροῦ διάνοια κατόπισθεν αὐτοῦ τῆς γλώσσης.

مرد احق که سخن کفتن
دل خود تابع زبان دارد
هرچه باید بکوید او آنکاه
دل بر آن قول کفته بکمارد

Ὁ (δὲ) μωρός, ἐπειδὰν διαλέγηται, τὸν νοῦν ἀκόλουθον ποιεῖται τῇ γλώσσῃ· πᾶν δὲ τὸ παριστάμενον ἐξαγγείλας, εἶτα τῇ διανοίᾳ λογίζεται τὰ λεχθέντα.

Περαίνομεν δὲ τὴν πραγματείαν τοῖς αὐτοῖς, οἷς καὶ Ῥεσιδεδδίνος ὁ ποιητὴς αὐτὴν ἐπέρανε, ῥήμασι τοῖσδε:

تم الرسالة شرح صد کلمهٔ امیر المؤمنین علی بن
ابی طالب رضی الله عنه ایزد تعالی بحق این کلمات
معظمه و الفاظ مکرمه مجلس عالی خداوند و پادشاه
را از انواع آفات و اصناف مخافات نکاه دارد و
چنانکه این کلمات صداست اورا صدسال درجهان
دوری و دولت و کامرانی بقا دهاد و همه ملوك عالم
و سلاطین بنی ادم را مسخر فرمان و متابع پیمان او
کرداناد برب العباد

Τέλος τῆς πραγματείας, τ. ἔ. τῆς ἑρμηνείας τῶν ἑκατὸν παροιμιῶν Ἀλῆ τοῦ τῶν πιστῶν ἡγεμόνος, υἱοῦ δ' Ἀβουτελίβου, ᾧ ὁ Θεὸς ἵλεως εἴη.....
Εὐδοκοίη δ' ὁ ὕψιστος τῶν μεγαλείων ἕνεκα τούτων παροιμιῶν καὶ σπουδαιοτάτων ῥήσεων τὸν ἡμέτερον βασιλέα καὶ παῖδα βασιλέως ἀπὸ παντὸς μὲν κινδύνου καὶ ζημίας φυλάττειν, ἑκατὸν δὲ τῶν παροιμιῶν οὐσῶν, ἔτη τοσαῦτα διανασεύοντα καὶ εὐδαιμονοῦντα διατηρῆσαι, πάντας δὲ τοὺς τῆς γῆς ἡγεμόνας τοῖς ἐκείνου προστάγμασιν ὑποχειρίους ποιῆσαι χάριν τοῦ τῶν ἀνθρώπων κυρίου.

Ι. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ.

ΠΕΡΙ ΕΦΕΣΟΥ.

('Ανεγνώσθη ἐν τῇ ΦΟς' Συνεδριάσει).

Τίς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ μάλιστα τῶν ἐν Φαναρίῳ ἀγνοεῖ τὸ ἱερὸν τῆς 'Εφέσου ὄνομα; τίς τῶν Χριστιανῶν δὲν ἤκουσε πολλάκις ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ αὐτοῦ τὸ ὄνομα τῶν 'Εφεσίων; τίς τῶν ὁπωσδήποτε παιδείας ἁψαμένων δὲν ἤκουσε περὶ τοῦ θαύματος τοῦ κόσμου, τοῦ ναοῦ τῆς ἐφεσίας 'Αρτέμιδος; Καὶ ὅμως οὐκ ὀλίγοι, φρονῶ, ἀγνοοῦσι τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν χαρακτῆρα τῆς περιφήμου ταύτης πόλεως τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ 'Ασίᾳ 'Ιωνίας καὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐρειπίων αὐτῆς, ἃ μέχρι τοῦδε ἵστανται ἀψευδεῖς μάρτυρες τοῦ πλούτου καὶ τοῦ μεγαλείου τῶν ἀρχαίων 'Εφεσίων. Πολλοὶ ἴσως ἀγνοοῦσιν, ὅτι ἡ 'Εφεσος διακρατεῖ τὴν πνευματικὴν ταύτην ὑπόληψιν ἀπὸ χρόνων ἀρχαιοτάτων, δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ἀπὸ τριῶν χιλιετηρίδων διακατέχει αὐτὴν ἄνευ διακοπῆς, Κύριος δὲ οἶδεν ἕως πότε εἰς τὸ ἀχανὲς μέλλον! 'Επιθυμῶν ἵνα παράσχω νύξιν τινὰ τοῖς περὶ τὰ ἀρχαῖα τῶν ἡμετέρων σπουδάζουσι περὶ τῆς ἱερᾶς καὶ ἐνδόξου ταύτης πόλεως, ἐπιρυλαττόμενος δὲ νὰ διαλάβω ἄλλοτε περὶ αὐτῆς Θεοῦ συναιρομένου ἐκτενέστερον, ἐπικαλοῦμαι εἰς τὰ βραχέα ταῦτα τὴν εὐμένειαν τῶν ἑταίρων τοῦ Συλλόγου ἀκρόασιν.

Α'.

'Εγένοντο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν τῇ 'Ανατολῇ μάλιστα κράτη καὶ χῶραι ἀπέραντοι, βασίλεια ἐκτεταμένα καὶ πανίσχυρα. 'Ασσύριοι, Βαβυλώνιοι, Μῆδοι, Πέρσαι καὶ ἄλλοι ἵδρυσαν κράτη κολοσσιαῖα καὶ ἰσχυρά, ἀλλὰ ταῦτα ἦλθον καὶ παρῆλθον, ἐκτὸς δὲ καταστρεπτικῶν πολέμων, δηώσεων καὶ ἀπαγωγῶν καὶ τῶν παραπλησίων οὐδὲν ἕτερον ἀναρίθμητος ἡ ἱστορία περὶ αὐτῶν. Τὰ ἐρείπια τῆς Νινευὴ καὶ Βαβυλῶνος καὶ τῶν ἄλλων μεγαλοπόλεων τῆς 'Ασίας φαίνονται ἄμορφος σωρὸς καὶ τὴν σήμερον ἔτι, ἀλλ' ὁποία ἐγένετο ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν, ὁποῖος ὁ πολιτισμὸς αὐτῶν; 'Οποία ἡ σοφία καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ καλλιτεχνία αὐτῶν; Συνετέλεσαν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν ἄλλων ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐπομένως τοῦ λοιποῦ κόσμου; Μικρόν, ἐλάχιστον, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀψευδὴς ἱστορία.

'Εὰν δ' ἐξ ἀνατολῶν προβῶμεν πρὸς δυσμάς, πρὸς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, θέλομεν ἀπαντήσει στενήν τινα λωρίδα γῆς κατὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς 'Ασίας, τὴν μικρὰν παραλίαν χώραν τῆς Λυδίας, ἣν καλοῦμεν *'Ιωνίαν*. Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι εἰς τὴν στενὴν ταύτην λωρίδα, εἰς ἣν ἀπ' ἀνατολῶν μὲν αἱ δυνάμεις τῆς 'Ασίας προέβαινον, ἵνα κυριεύσωσιν αὐτῆς, ἀπὸ δυσμῶν δὲ οἱ ναυτίλοι Φοίνικες πρῶτον καὶ οἱ 'Ελληνες ὕστερον, ἵνα συνδέσωσι τὴν εὐλίμενον καὶ εὔφορον ταύτην χώραν μετὰ τῶν ἰδικῶν των, εἰς τὴν στενὴν ταύτην, λέγω, χώραν τοσαῦτα γεγονότα διεδραματίσθησαν, τοσαύτη διανοητικὴ κίνησις ἐγένετο, ὅση ἐν οὐδενὶ τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς 'Ανατολῆς. Ἡ πρόοδος αὕτη κινεῖ καὶ τὴν σήμερον ἔτι τὸν θυμασμὸν σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, αὐτὸ δὲ καὶ μόνον τὸ ὄνομα *'Ιωνικὴ* σημαίνει πᾶν θελκτικὸν καὶ ὡραῖον.

Τέσσαρες ποταμοὶ παραλλήλως ῥέοντες διαβρέχουσι τὴν μικράν, ἀλλ' εὔφορον ταύτην χώραν, ὁ 'Ερμος, ὁ Μέλης, ὁ Κάϋστρος καὶ ὁ Μαίανδρος, ἐκ τῆς μεσογαίας πηγάζοντες καὶ ἐκβάλλοντες ὁ μὲν 'Ερμος καὶ Μέλης εἰς τὸν 'Ερμαϊκὸν ἢ Σμυρναϊκὸν κόλπον, ὁ Κάϋστρος οὐ μακρὰν τῆς 'Εφέσου καὶ ὁ Μαίανδρος μεταξὺ Μιλήτου καὶ Ἰριήνης.

Κᾶρες καὶ Λέλεγες, βορειότερον δὲ καὶ Πελασγοί, φῦλα εἰς τὸ φρυγικὸν ἀνήκοντα στέλεχος τῆς 'Αρίας ὁμορυλίας, πιθανῶς δὲ καὶ συγγενεῖς τῶν 'Ελλήνων, λαὸς λῃστρικὸς καὶ βάρβαρος, κατῴκουν τὰ παράλια ταῦτα. Οἱ βάρβαροι οὗτοι λαοί, οἵτινες καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ᾤκησαν, οὐδένα ἔχον πολιτισμὸν ὡς λῃστρικὸν βίον διάγοντες. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ καταλάβωσι τὰ μέρη ταῦτα, τὰς ὡραίας καὶ εὐφόρους ταύτας ἀκτὰς ἕτεροι λαοὶ ἱκανώτεροι τούτων, ἵνα καλλιεργήσωσι τὴν χώραν καὶ ἀναπτύξωσιν αὐτήν.

Οὗτοι ἦσαν οἱ ναυτικοὶ λαοὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, οἱ Φοίνικες πρῶτον καὶ κατόπιν οἱ 'Ελληνες.

Οἱ Φοίνικες, ἐπιτηδειότατοι ναυτικοί, ἰχνηλατοῦντες τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς 'Ασίας εἶδον, ὅτι ὁ ποταμὸς Κάϋστρος ἦν ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὴν μεσόγαιαν, ἡ δὲ κοιλὰς πρὸ πάντων τοῦ Καύστρου, τὸ *Καΰστριον πεδίον*, ἦν τὸ πάντων εὐφορώτατον, αὐτὸ δὲ ἐκλήθη *'Ασιος λειμών*, ἡ δὲ ἐπίκλησις αὕτη ἐκ τῆς ἀφνοῦς παραλίας μετεδόθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς ὅλην τὴν χώραν—τὴν *'Ασίαν*.

Οὗτοι ὅπου ἂν ἀποκατέστησαν, ἀνέκαθεν ἵδρυσαν ἱερὰ καὶ μάλιστα γυναικείας τινὸς θεότητος, ἥτις διὰ τῆς δυνάμεως αὐτῆς πληροῖ καὶ διατηρεῖ τὴν ζῶσαν φύσιν. Ἵδρυσαν λοιπὸν καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καύστρου, ἐν τῇ μετὰ ταῦτα πόλει 'Εφέσῳ, ἱερὸν τῆς θεότητος ταύτης. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς 'Εφέσου, τῆς τοσοῦτον ἐνδόξου ἐς ὕστερον.

'Αλλ' οἱ Φοίνικες ἦσαν ἄνθρωποι πρακτικοί, ἦσαν ἔμποροι, οἵτινες ἐζήτουν νὰ ὠφεληθῶσι πανταχόθεν. Κατὰ τὸ πανάρχαιον σύστημα, καθ' ὃ τὸ ἐμπόριον ἠγιάζετο ὑπὸ τῆς θρησκείας, προσεπάθησαν νὰ καταστήσωσι τὸ νέον παρὰ τὸν Κάϋστρον ἱερὸν κέντρον πληθυσμοῦ καὶ εἰρηνικῆς συγκοινωνίας. 'Αλλὰ τότε καθ' ὅλην τὴν Μικρὰν 'Ασίαν ἐλατρεύετο θεότης τις τῆς φύσεως, ἡ μήτηρ παντὸς ζῶντος, αὕτη δὲ ἐτιμᾶτο καὶ ἐλατρεύετο μετὰ φανατισμοῦ ὑπὸ διάφορα ὀνόματα, οἷον Κυβέλη, Μᾶ καὶ 'Αναΐτις, ἡ δὲ λατρεία τῆς μιᾶς μέν, ἀλλὰ πολυωνύμου θεότητος, ἦτο διαδεδομένη ἀνὰ τὴν Φρυγίαν, Λυδίαν, Καππαδοκίαν μέχρι τῆς 'Αρμενίας καὶ Βακτριανῆς. Ἡ θεότης, ἣν οἱ Φοίνικες ἐτίμων παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καύστρου, ἦτο ἡ αὐτὴ τῇ τιμωμένῃ κατὰ τὰς εἰρημένας χώρας, τὸ δὲ ἱερόν, ὅπερ αὐτόθι ἵδρυσαν, συνεσχετίσθη μετὰ τῶν ἐπισημοτάτων ναῶν κατὰ τὰ μεσόγεια.

Μία λοιπὸν θεότης γυναικεία, ἡ μήτηρ τῆς ζώσης φύσεως, ἡ τρέφουσα καὶ διατηροῦσα τὴν φύσιν, ἣν καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Φοινίκων παρὰ τὸ Κάϋστρον ἱδρυθεῖσα καὶ ἡ φανατικῶς λατρευομένη καθ' ἅπασαν τὴν Μικρὰν 'Ασίαν, μέχρι τῆς Βακτριανῆς. Θεότης ἀσιατική, τὰ πάντα ζωογονοῦσα καὶ διατηροῦσα, ὡς Μήτηρ, ἡ Κυβέλη ἢ Μᾶ καὶ 'Αναΐτις, μία μορφὴ πολλῶν ὀνομάτων ἔκπαλαι ἐτιμᾶτο κατὰ τὴν ἔμπροσθεν 'Ασίαν.

Καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς παρὰ τὸν Κάϋστρον θεᾶς ἦσαν ξένοι, τὰ ἀνώτατα μάλιστα ἀξιώματα τῶν 'Εφεσίων ἱερῶν ἔδει ῥητῶς νὰ κατέχωνται ὑπὸ ξένων. Οἱ ἱερεῖς ὡς πανταχοῦ ἐπωφελούμενοι τὴν πρόσφορον θέσιν τοῦ ἱεροῦ κατέστησαν αὐτὸ τὸ μικρὸν καθίδρυμα βαθμηδὸν *κέντρον ἱερόν*, ἐπίσημον, τὰς δὲ κατ' ἔτος ἑορτὰς αὐτοῦ τηροῦντες βεβαίως τὸ ἐμπορικὸν καὶ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τῶν ἱδρυτῶν Φοινίκων μετέβαλλον βαθμηδὸν εἰς πολυφοιτήτους ἀγορᾶς, ἵνα προσελκύσωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολυαριθμοτέρους προσκυνητὰς καὶ ἐμπόρους τοῦ κέρδους ἕνεκα. Πολυάριθμοι λοιπὸν ξένοι ἀνέκαθεν συνηθροίζοντο ἐκ τῶν πέριξ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἀσιατικῆς ταύτης θεότητος, ἡ δὲ συρροὴ τῶν ξένων ἦν τὸ κυριώτατον, ἀπὸ δέ τινος ξενοδόχου, τοῦ ὑποδεχομένου τοὺς πολυαρίθμους προσκυνητὰς καὶ ἐμπόρους καὶ *'Εφέσου* καλουμένου, παρήχθη καὶ τὸ ὄνομα τῆς θέσεως, ἐν ᾗ ἱδρυτο τὸ ἱερόν, τὸ ὄνομα τῆς μετὰ ταῦτα ἐνδόξου καταστάσης πόλεως τῆς 'Ιωνίας, τῆς *'Εφέσου*.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἱστορίας τῆς χώρας ταύτης, τὸ ἀκμάζον δῆλα δὴ ἱερὸν τῆς 'Εφεσίας θεᾶς εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, εἰς ὃν ἐκβάλλει ὁ Κάϋστρος ποταμός. Ἡ θεὰ αὕτη ἐτιμᾶτο ἐν τινι παναρχαίῳ εἰδώλῳ, τὸ ὁποῖον ὡς συνήθως συνέβαινεν, ἐθεωρεῖτο ὡς οὐρανόθεν καταπτάν. Ἦτο δὲ ξόανον κεκοσμημένον κατὰ τὸν παρ' ἀσιανοῖς τρόπον διὰ πολλῶν συμβόλων. Εἶχε προσθέτους βραχίονας στηριζομένους ὑπὸ καθέτων ῥάβδων, ὡς φαίνεται ἐν νομίσμασι τῶν 'Εφεσίων. Εἶχε πλῆθος μαστῶν, οἵτινες ἐδήλουν τὴν τροφὴν τοῦ παντός· εἶχε δρέπανον, ὅπερ ἐδήλου τὴν θεὰν τῆς Σελήνης, παρ' αὐτῇ δὲ ἦσαν ἔλαφοι δηλοῦσαι τὴν τροφὴν τοῦ ζωϊκοῦ βίου. Τοιοῦτον ἦν τὸ διιπετὲς θεωρούμενον τοῦτο ξύλινον ὁμοίωμα τῆς θεᾶς, τὸ σεπτότατον τοῦτο κειμήλιον, ὅπερ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἀπήλαυε τῆς τιμῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἑκατομμυρίων ἀνθρωπίνων ὄντων.

'Έφοροι τοῦ σεμνοῦ τούτου ἱδρύματος τῆς 'Εφέσου ἦσαν ἱερεῖς πολυάριθμοι, ἄρρενες καὶ θήλειαι, ἱερατεῖον ἀποτελοῦντες σεβαστὸν ἅμα καὶ ἰσχυρόν, αὐλὴν τρόπον τινὰ ἢ μεγάλην μονήν, κατ' αὐστηρῶς τεταγμένην ἱεραρχίαν, ὡς εἴθιστο ἐν πᾶσι τοῖς ἱεροῖς τῆς 'Ανατολῆς. Ὁ ἀρχιερεὺς ἢ Ἡγούμενος ἐκαλεῖτο περσιστὶ *Μεγάβυζος*, αἱ δὲ ἱέραιαι ἑλληνιστὶ *Μέλισσαι*. Οἱ

Ἐφέσιοι ἔκοπτον καὶ νομίσματα μετὰ μελισσῶν εἰς ἔνδειξιν βεβαίως, ὅτι αἱ *Μέλισσαι*, αἱ ἱέρειαι, ὤφειλον κατὰ τὸ ἀρχαιότατον τοῦτο ἐν Ἐφέσῳ εὔχρηστον σύμβολον νὰ ὦσι καθαραί, ὡς τὸ μέλιτος παραγωγὸν ζῶον, ἔτι ὅτι ἦσαν ὑποχρεωμέναι δι' ἀλύτων δεσμῶν εἰς τὴν λατρείαν τῆς θεᾶς, ἐν γένει δὲ τὸ ὅλον ἐδήλου τὸν μοναρχικὸν ὀργανισμὸν ἱερατικοῦ κράτους, διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀνώτεροι ἄρχοντες αὐτοῦ ἐκαλοῦντο *Ἐσσῆνες* ἤτοι βασιλεῖς μελισσῶν.

Τὸ καλῶς ὠργανισμένον ἱερατικὸν τοῦτο κράτος τῆς Ἐφεσίας θεᾶς ἐφρόντισεν ἀνέκαθεν νὰ ἀποκτήσῃ γαίας καὶ κτήματα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅπερ βαθμηδὸν αὐξανόμενα ἔφερον εἰς τοὺς ἱερεῖς πλοῦτον καὶ δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν μεγάλην. Ἀλλ' εἰς καλλιέργειαν καὶ διατήρησιν αὐτῶν εἶχον ἀνάγκην ὀργάνων, ταῦτα δὲ ἦσαν δοῦλοι, οἵτινες ἐχρησίμευον εἰς διαφόρους σκοπούς, οἷον εἰς τὴν λατρείαν, εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀναθημάτων, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν, εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, ἔτι ἐχρησίμευον ὡς τεχνῖται, χειρώνακτες, ὁδοποιοί, κατασκευασταὶ διωρύχων, ναῦται, ἁλιεῖς· εἶχον ὅμως ἀνάγκην καὶ ἐνόπλου δυνάμεως οἱασδήποτε εἰς προστασίαν τοῦ πλουσίου ἱεροῦ, διὸ τὸ ἱερατεῖον εἶχε καὶ στίφη ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καλῶς ἠσκημένων εἰς πόλεμον. Τὸ φρούριον τοῦ σημερινοῦ Ἁγιασολούκ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ὁ φυσικὸς φρουρὸς καὶ ἡ σκοπιὰ ἁπάσης τῆς παραλίου χώρας, κείμενον ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ, ἐχρησίμευε πιθανώτατα εἰς τὸ ἱερατεῖον ὡς φρούριον εἰς κατοχὴν τῆς πέριξ χώρας καὶ διατήρησιν τῆς εἰρήνης αὐτῆς. Ἐν αὐτῷ κειμένῳ ὄντως ἐπὶ θέσεως λαμπροτάτης καὶ ὑψηλῆς ἠδύναντο πράγματι οἱ ἱερεῖς νὰ ὦσιν ἀσφαλεῖς, ἐξ αὐτοῦ δὲ νὰ ἄρχωσιν ἀσφαλῶς ὅλης τῆς χώρας. Κάτωθεν αὐτοῦ ἐν κώμαις ἀτειχίστοις κατῴκουν οἱ γεωργοὶ περὶ τὸ ἱερὸν καλλιεργοῦντες τὴν περὶ αὐτὸ καὶ ὑπὸ τὸ φρούριον εὐφορωτάτην χώραν, προσφέροντες τὸν φόρον αὐτῶν τῷ θεῷ. Ἡ δύναμις καὶ ἐπιρροὴ τῶν πλουσίων ἱερέων, ἔτι τὸ ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον τοῦ ναοῦ, ναὶ μὴν καὶ ἡ ἄνεσις καὶ εὐζωΐα, ἧς ἀπέλαυον οἱ γεωργοί, προσείλκυσαν πολλοὺς ἱκέτας, προσελήλυθησαν δὲ καὶ μέτοικοι εἰς τὴν χώραν, ἵνα αὐξήσωσιν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τὸ εἰσόδημα τῆς χώρας.

Οὕτω διῆγον οἱ ἱερεῖς ἐν Ἐφέσῳ μετὰ τῶν ὑπηκόων των. Ἡ ἀσιατικὴ αὕτη ἱεραρχία διετήρησε φιλικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ Λυδικοῦ κράτους τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ ἔμεινεν ἀπρόσβλητος μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἤρξατο ἡ μεγάλη κίνησις, ἡ τοὺς Ἕλληνας τῆς Εὐρώπης καταλαβοῦσα καὶ ἀναγκάσασα αὐτοὺς νὰ ἐξεγερθῶσι τῶν στενῶν καὶ ἀγόνων χωρῶν αὐτῶν καὶ ἀεὶ πυκνότεροι γενόμενοι νὰ εἰσδύσωσι διὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς ἀνατολάς, δῆλα δὴ μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἱδρύθησαν αἱ ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Γνωσταὶ εἶναι αἱ μεταναστάσεις τῶν ἑλληνικῶν φύλων καὶ μάλιστα ἡ ὀγδοήκοντα ἔτῃ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ κάθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν. Γνωστὴ εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ μεγάλη κίνησις ἡ μετὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον (1104) γενομένη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αἱ κατὰ συνέπειαν ταύτης γενόμεναι ἐρεξῆς ἑλληνικαὶ ἀποικίαι εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἕλληνες μετὰ τὰς ἀνατροπὰς ταύτας ἐν Πελοποννήσῳ Αἰολεῖς, Ἴωνες καὶ Δωριεῖς ἔκτισαν τὰς κατὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀποικίας, αἰολικὰς μὲν βορειότερον, ἰωνικὰς ἐν μέσῳ καὶ δωρικὰς νοτιώτερον.

Ἕλληνες τῆς Ἰωνικῆς πρὸ πάντων φυλῆς διέβησαν εἰς τὰς νήσους, ἀπεδίωξαν τοὺς Φοίνικας ὡς καὶ τοὺς μιγάδας Κᾶρας καὶ Λέλεγας, ἀνεμίγησαν μετὰ τῶν ἀπ' ἀρχαίων χρόνων εἰς τὰ ἀσιατικὰ παράλια μεινάντων ὁμοφύλων αὐτῶν καὶ χωρὶς νὰ ἀπαντήσωσιν ἐπίμονον ἀντίστασιν ἵδρυσαν πυκνὴν σειρὰν πόλεων ἔν τε ταῖς νήσοις καὶ τῇ παραλίᾳ. Ἡ κίνησις αὕτη εἶναι ἡ λεγομένη μετανάστασις τῶν Ἰώνων εἰς Ἰωνίαν συνήθως τῷ 1040 π. Χ. τιθεμένη, ἡ πρώτη πλήρωσις τῆς ἱστορίας ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Οἱ ἄποικοι οὗτοι ἀπέβλεψαν πρώτιστα εἰς τὸ εὐφορώτατον πάντων, τὸ Καΰστριον πεδίον, ὥφειλον ὅθεν νὰ ἀποβῶσιν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καΰστρου ποταμοῦ, ἀλλ' ἡ θέσις αὕτη ἦν ἡ μόνη, ὅπου ὑπῆρχεν εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἀκτῶν δύναμις ἀξιόλογος καὶ καλῶς ὠργανισμένη, ἡ δύναμις τοῦ ἱερατείου τῆς Ἐφέσου. Ἵνα κυριεύσωσιν αὐτὴν οἱ ἄποικοι Ἴωνες, ἔπρεπε νὰ τὴν ἁρπάσωσι διὰ τῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἱερέων, οἵτινες ὅμως, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἦσαν ἰσχυροί. Τί συνέβη λοιπόν;

Στῖφος Ἀθηναίων συνηθροίσθη ἐν Σάμῳ καὶ ἀφοῦ εἰς μάτην ἐπειράθη ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη νὰ ἀποκαταστῇ μονίμως εἰς τὴν χώραν τοῦ Καΰστρου, ἠδυνήθη ἐπὶ τέλους, ἀνερχόμενον τὴν ἀπὸ τῆς σημερινῆς Νέας Ἐφέσου ὁδόν, νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν ἀπέναντι τοῦ φρουρίου τῆς Ἐφέσου (Ἁγιασολούκ) χαμηλὴν πρὸς βορρᾶν προεκβολὴν τοῦ ὄρους Κορησσοῦ, αὐτόθι δὲ ἀπέναντι τοῦ ναοῦ τῆς θεᾶς καὶ τοῦ εἰρημένου φρουρίου τῶν ἱερέων ἵδρυσαν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ὀχύρωμα. Ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ὑπάρχουσι καὶ λείψανα ἀρχαίου πύργου γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς φυλακῆς τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Οἱ ἱερεῖς εἶδον ἀπέναντι αὐτῶν ἀποκαταστάντας καὶ ὀχυρωθέντας τοὺς νέους ἀποίκους, δὲν ἐνέδωκαν ὅμως εἰς αὐτοὺς ἀμέσως. Ἐξ ἐναντίας ἐπολέμησαν ἐπὶ πολὺ καὶ γενναίως, ἡδὲ ἀνάμνησις τῶν πολέμων τούτων διετηρήθη ἐπὶ πολὺ παρὰ τοῖς ἀποίκοις καὶ τοῖς Ἀθηναίοις. Οἱ ἄλλοι κίνδυνοι τῆς ἀποικίσεως παρεδόθησαν εἰς τὴν λήθην, ἡ θαυμασία ὅμως ἐμφάνισις φανατικῶν ἱεροδούλων, γυναικῶν ὡπλισμένων μετὰ τόξων καὶ δοράτων καὶ ὑπερασπιζομένων τὴν ἱερὰν τοῦ ναοῦ χώραν, κατέλιπεν ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν εἰς τὴν φαντασίαν τῶν Ἑλλήνων, ὥστε ὁ πρὸς τὰς περιφρονούσας τὸν θάνατον *Ἀμαζόνας* πόλεμος ἐγένετο διὰ παντὸς ἡ εὐαρεστοτέρα ὑπόθεσις τῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ οἱ Ἕλληνες εἰς τοὺς πολέμους τούτους δὲν ὑπέκυψαν εἰς τοὺς ἱερεῖς. Ἔμειναν ἀκλόνητοι εἰς τὰς νέας θέσεις των, ὥστε τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν στενὴν ταύτην λωρίδα ἵσταντο ἀπέναντι ἀλλήλων δύο πολέμιοι, *ἡ νέα ἀποικία τῶν Ἀθηναίων* καὶ *τὸ ἀσιατικὸν ἱερατεῖον*. Τὸ ἀρχαῖον ὅμως τοῦ ἱεροῦ παράλιον ἀπεκόπη ἤδη τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τοῦτο τὸ κακόν, ἦτο μέγα.

Δυοῖν κακοῖν προκειμένοιν τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον, εἶπον οἱ ἱερεῖς. Νὰ ἐξελάσωσι τοὺς εἰσβαλόντας Ἕλληνας καὶ κατοχὴν ποιησαμένους τοῦ ἐδάφους ἀπέναντι ἑαυτῶν δὲν ἠδύναντο, ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐπινοήσωσιν ἕτερον μέσον εἰς διαφύλαξιν τῶν δικαίων των. Ὅθεν διὰ πολιτικῆς σώφρονος ἠδυνήθησαν νὰ οἰκονομήσωσι τὰ πράγματα καὶ νὰ μὴ ζημιωθῶσι πολύ.

Ἐπειδὴ οἱ Λυδοὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα, οἱ ἱερεῖς συνεβιβάσθησαν μετὰ τῶν ἐπηλύδων. Οἱ Ἕλληνες ἐν γένει εἶναι ἀνεξίθρησκοι, καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες ἄποικοι κατέστρεψαν ξένα ἱερὰ εὑρεθέντα ἐν ταῖς νέαις κατοικίαις αὐτῶν, ἐξ ἐναντίας προσῳκειώθησαν αὐτὰ πρὸς ἴδιον ὄρελος. Τί ἔμελλε γενέσθαι; Καὶ αὐτοὶ οἱ ἄποικοι Ἕλληνες ἐν Ἐφέσῳ ἀπέναντι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐφεσίας θεᾶς προσέφερον τὴν λατρείαν των εἰς τὴν ἐγχώριον θεάν, ὠνόμασαν αὐτὴν *Ἄρτεμιν*, ὄνομα πρὸ πολλοῦ γνωστὸν ἐν Ἑλλάδι, ἀνεγνώρισαν αὐτὴν ὡς προστάτιν καὶ πολιοῦχον, τελευταῖον, δὲ διηλλάγησαν καὶ συνεμάχησαν μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ κράτους.

Μεταξὺ τῆς πρὸς βορρᾶν προεκβολῆς τοῦ Κορησσοῦ, ὅπου ἐγκαθιδρύθησαν οἱ Ἕλληνες, καὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς θεᾶς, οὗ ἦρχον οἱ ἱερεῖς, ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ, ὑψοῦται καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἄνδρων λελαξευμένον ἐπὶ βράχου μετὰ βαθμίδων καὶ εὐρυχώρου ἐπιφανείας. Φαίνεται, ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἐγίνοντο αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ ὅρκοι, καὶ αἱ κοιναὶ ἑορταί. Ἀληθῶς ἡ θέσις αὕτη εἶναι περίεργος, φαίνεται δέ, ὅτι εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἐχρησίμευεν, οὕτω δὲ τὰ πράγματα μετεβλήθησαν καὶ ἐτράπησαν ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη. Οἱ μὲν ἱερεῖς ἔβλεπον, ὅτι τὸ ἱερὸν αὐτῶν ἐτιμᾶτο μεγάλως παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀποίκοις, οἵτινες κατέσχον τὰ παράλια, οὗτοι δὲ ὠφελήθησαν πάλιν ἐκ τῆς μεγάλης ὑπολήψεως τοῦ ἱεροῦ, ἵνα κατέχωσι θέσιν ἐπίσημον μεταξὺ τῶν δώδεκα ἰωνικῶν πόλεων· διότι δυστυχῶς ὅπου ὑπῆρχον καὶ ὑπάρχουσιν Ἕλληνες, δὲν ἔλειπεν ἡ γειτονικὴ ἀντιζηλία, ἡ ἔρις καὶ τὰ ὅμοια κινοῦντα πᾶσας τὰς δυνάμεις.

Καὶ ἐν Ἐφέσῳ συνέβησαν ὡς πρὸς τὸ πολίτευμα τὰ αὐτά, οἷα καὶ ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι. Μοναρχία, μετ' αὐτὴν ἀριστοκρατία, εἶτα τυραννὶς καὶ δημοκρατία καὶ μετ' αὐτὴν τέλος ὀχλοκρατία καὶ κατάπτωσις, ἧς διάδοχος πάλιν ἔρχεται ἡ μοναρχία. Τὸ νέον κράτος ἱδρύθη ἐπὶ τῶν ἀπογόνων τῶν βασιλέων τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ τὴν βασιλείαν ἦλθεν ἡ ἀριστοκρατία, μετ' ὀλίγον δὲ χάριν τοῦ ἀκμάζοντος ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας ἐπῆλθεν ἡ δημοκρατία, ἐξ ἧς πάλιν προῆλθεν ἡ μοναρχία κομματαρχῶν τινων. Ἀλλ' ἐν Ἐφέσῳ αἱ μεταβάσεις αὗται ἐγένοντο ταχύτερον ἢ ἐν τῇ μητροπόλει.

Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις ἐγένετο ταχυτέρα καὶ ἀρθονωτέρα ἢ παρὰ τοῖς εἰς τὸν συνήθη βίον ἐν τῇ πατρίδι παραμείνασι. Συνέβη καὶ ἐν τούτῳ ὅπως εἰς δένδρον, τὸ ὁποῖον μεταφυτεύεται ἐπιτηδείως εἰς ξένην γῆν καὶ καλλιτέραν καὶ ὑπὸ λαμπρότερον ἥλιον. Εἰς κλάδος αὐτοῦ γίνεται εὐφορώτερος τοῦ ἑτέρου, οὕτω καὶ ἐνταῦθα πρῶτον ἐν Ἰωνίᾳ ἐκαλλιεργήθη ἡ ἐπική, ἐκ δὲ ταύτης προῆλθεν ἡ λυρικὴ ποίησις.

Οἱ Ἐφέσιοι ἐθεώρουν καὶ τὸν Ὅμηρον συμπολίτην αὐτῶν, ἐπειδὴ ἡ Σμύρνη ἱδρύθη ὑπ' αὐτῶν. Ἡ ἐλεγεία ὅμως πράγματι ἐκαλλιεργεῖτο ἐν Ἐφέσῳ.

Ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον εἶναι τὸ πνεῦμα τῶν Ἰώνων, ὅπερ ἐνόησεν, ὅτι δύναται τὸν μὲν ὁμηρικὸν ἑξάμετρον στίχον νὰ βραχύνῃ ὀλίγον καὶ νὰ παραγάγῃ τὸν πεντάμετρον, νὰ συνάψῃ

δὲ τὸν ἑξάμετρον μετὰ τοῦ πενταμέτρου, καὶ οὕτω νὰ παραγάγῃ ἕτερον μέτρον, τὸ ἐλεγειακόν, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται καὶ διετηρήθη πράγματι καὶ ἐς ὕστερον ὡς ἐπιτυχεστάτη ἔκφρασις τῶν ποικιλωτάτων αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Ὄντως δὲ κατὰ τὴν ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα ἀντήχησαν αἱ πρῶται ἐλεγεῖαι παρὰ τοῖς Ἐφεσίοις, τὰ πολεμικὰ ἄσματα τοῦ Καλλίνου, τοῦ προδρόμου τοῦ Τυρταίου καὶ Σόλωνος.

Καὶ εἰς τὰς ὡραίας τέχνας, μάλιστα εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ ἀρχιτεκτονικήν, προώδευσαν οἱ Ἐφέσιοι περισσότερον ἢ ἐν τῇ μητροπόλει. Ἐν Ἐφέσῳ εἶχον μέσα περισσότερα. Ἐπειδὴ ἐγειτόνουν πρὸς κράτη μεγάλα, ἐπειρῶντο καὶ αὐτοὶ νὰ κατασκευάζωσι τὰ οἰκοδομήματά των οἷον ναοὺς καὶ ἕτερα πολὺ μεγαλήτερα καὶ λαμπρότερα, ἵνα δι' αὐτῶν ἐκπλήξωσι τὸν κόσμον. Πλούσιοι δ' ὄντες καὶ φιλόκαλοι προσεκάλουν τοὺς ἱκανωτέρους ἄνδρας ἐκ διαφόρων μερῶν.

Ὄντως ἡ νέα οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἀποτελεῖ ἐποχὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Οἱ ἱερεῖς μετὰ τῶν Ἐφεσίων ἠθέλησαν νὰ ἀνεγείρωσι τὸν ναὸν τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος λαμπρὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ, ἡ θέσις ὅμως, ὡς φαίνεται καὶ σήμερον ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἄγγλου Wood, ἦτο χαμηλὴ καὶ ἑλώδης· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ παρασκευάσωσι καλῶς τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ νὰ ἀνεγείρωσι τὸν μεγαλοπρεπῆ ναόν. Τεχνῖται ἐκ Σάμου ἔδειξαν, ὅτι ἠδύναντο νὰ ξηράνωσι τὸ ἔδαφος ἐν μέσῳ τοῦ ἕλους ὑποβάλλοντες ξυλάνθρακας καὶ δέρματα. Προσεκλήθη ὁ περιφημότερος ἀρχιτέκτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Χερσίφρων ἐκ Κρήτης, ὅστις ἐσχεδίασε τὸ ἱερόν, τὸ ὁποῖον περιεστοιχίσθη ὑπὸ μεγάλων κιόνων ἱκανῶς ἀπεχόντων ἀλλήλων· τότε ἐφεῦρον νέον εἶδος κυλίνδρων, δι' ὧν μετέφερον ἐκ τῶν μακρόθεν λατομείων τοὺς λίθους. Συνέπεσε δὲ καὶ ποιμήν τις, Πυξόδαρις καλούμενος, ἐκεῖ πέριξ ἐπί τινος παρακειμένου ὑψώματος νέμων τὰ ποίμνιά του νὰ ἀνακαλύψῃ τὰ ὡραιότερα μάρμαρα, καὶ διὰ τὴν εὐτυχῆ ταύτην ἀγγελίαν ἐτιμήθη ὡς ἥρως Εὐάγγελος ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του.

Ὁ υἱὸς τοῦ Χερσίφρονος Μιταγένης ἐπενόησε μέσον, πρὸς ἀνασήκωσιν μεγάλων καὶ βαρέων λίθων. Ἐπλήρωσεν ἄμμου σάκκους, ἐπέθεσεν ἐπ' αὐτῶν τεραστίους λίθους τετρακοσίων κεντηναρίων, τοὺς ἐκίνει ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν στηλῶν, τοὺς ἐκένου βαθμηδόν, οὕτω δὲ ἀπέφυγε πᾶσαν ἐπικίνδυνον σύγκρουσιν. Ἐτάσθησαν δέ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐν Δελφοῖς, ὅτι ὅπου τὰ ἐπιστύλια τῆς εἰσόδου δὲν ἐφηρμόζοντο καλῶς, τότε προσήρχετο εἰς βοήθειαν διὰ νυκτὸς αὐτὴ ἡ θεά, ἵνα τακτοποιήσῃ αὐτά.

Εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ τούτου φαίνεται ἡ νέα ζωὴ τῶν ἐν Ἐφέσῳ Ἑλλήνων, ἡ τάσις τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸ κολοσσιαῖον, ἔτι δὲ ἡ ποιητικὴ τάσις καὶ ἡ ἀκάματος ἐφευρετικότης καὶ τὸ δραστήριον τῶν Ἑλλήνων!

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ οἰκοδομὴ ἦτο ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ὅλως νέον τι Ἀντὶ τοῦ δωρικοῦ, καὶ ἀρχῆθεν μοναδικοῦ ὕφους τῆς οἰκοδομῆς τῶν ναῶν, τῶν δωρικῶν, παρουσιάζεται νέον μᾶλλον ἐλεύθερον καὶ πλουσιώτερον. Ὁ Ἰωνικὸς ῥυθμός, πιθανῶς εὔχρηστος καὶ πρότερον ἐν τῇ μητροπόλει, πάντοτε ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἔφεσον, ἐθεωρήθη δὲ πρότυπον τοῦ Ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ ὁ εὑρεθεὶς καὶ ἐπινοηθεὶς τότε τὸ πρῶτον ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὴν ἑβδόμην π. Χ. ἑκατονταετηρίδα.

Ὁ πλοῦτος τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἐγένετο τῷ χρόνῳ ἐπίφθονος, οἱ δὲ ἐκ τοῦ Εὐξείνου πόντου περὶ τὰ 630 π. Χ. καταθαίνοντες Κιμμέριοι ἐδελεάσθησαν ὑπὸ τῶν θησαυρῶν τοῦ ναοῦ. Ὁ Καλλῖνος τότε διὰ τῶν Ἐλεγειῶν του ἐξήγειρεν εἰς μάχην τοὺς συμπολίτας του ἐκ τῆς τρυφῆς κατὰ τῶν ἐπιδρομέων.

Περὶ τὰ 600 π. Χ. τὸ ἱερὸν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος εἶχε τοσαύτην ὑπόληψιν, ὥστε οἱ Φωκαεῖς εἰς κτίσιν τῆς Μασσαλίας ἀπερχόμενοι ἦλθον εἰς Ἔφεσον, ὅπως παραλάβωσιν ὁμοίωμα τῆς θεᾶς καὶ μίαν ἱέρειαν αὐτῆς.

Περὶ τὰ 560 ὁ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης Σέρβιος Τύλλιος ἀνήγειρεν ἐπὶ τοῦ Ἀβεντίνου λόφου ναὸν ὅμοιον τῷ τῆς Ἐφεσίας θεᾶς· ὁ ναὸς οὗτος ἐπὶ τοῦ Ἀβεντίνου ἐχρησίμευεν εἰς κοινὸν ἱερὸν εἰς τοὺς πέριξ τῆς Ῥώμης, ὡς ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ.

Τοσοῦτον ὠφέλιμος ἐγένετο ὁ δεσμὸς τοῦ ναοῦ, οὗ ἠγοῦντο οἱ ἱερεῖς, καὶ τῆς ἑλληνικῆς πόλεως Ἐφέσου. Ἐγένετο ὅμως ἐπίσης ἐπιβλαβὴς καὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη.

Ἡ μὲν πόλις, καὶ τοι ἑλληνική, ἀφοῦ προσωκειώθη καὶ ἐλάτρευσε τὴν ἀρχαίαν τῆς χώρας θεάν, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀσιατικὴν ἐπιρροήν. Ἡ πάτριος θεὰ τῶν Ἀθηναίων, ἡ Ἀθηνᾶ, παρηγκωνίσθη ἐν Ἐφέσῳ ὑπὸ τῶν ἀποίκων, τὴν δὲ θέσιν αὐτῆς κατέλαβεν ἡ ἀσιατικὴ Ἀρτεμις. Δὲν ἐτελοῦντο πλέον τὰ Ἀπατούρια ἐν Ἐφέσῳ, ἡ ἑορτὴ τῶν φυλετῶν, ἥτις ἦν τὸ γνώρισμα τῶν γνησίων ἀποικιῶν τῶν Ἀθηνῶν, οἱ δὲ πολῖται τῆς νέας πόλεως ἐκ τοῦ πλούτου,

ὃν ἄφθονον παρεῖχεν ἡ χώρα, ἔπεσον ἐνωρὶς εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ χαύνωσιν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ φιλοπάτριδος Καλλίνου τοῦ Ἐφεσίου.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τοὺς ἀποίκους τῆς νέας πόλεως· ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερατικὸν κράτος δὲν ἦτο ηὐχαριστημένον ἐκ τῆς πορείας τῶν πραγμάτων. Πρότερον ἦρχον τοῦ ἱεροῦ οἱ ἱερεῖς κατὰ αὐστηρὰν καὶ καλῶς ὠργανισμένην ἱεραρχίαν διατελοῦντες καὶ πολλοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἔχοντες δούλους καὶ ἐργάτας, ἱκανὴν δὲ δύναμιν ἐνόπλων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Ἤδη οἱ ἀφικόμενοι ἐπήλυδες, οἱ Ἀθηναῖοι πολῖται, ἀπὸ τῶν εὐτελῶν κατοικιῶν των παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν βόρειον προεκβολὴν τοῦ Κορησσοῦ, ὡς προείπομεν, ἐξετάθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν μεσόγαιαν. Ἐκ τοῦ Κορησσοῦ κατέλαβον τὸν Πίωνα, ὄρος ἐντεῦθεν πρὸς ἀνατολὰς ὑψούμενον μεταξὺ τοῦ Κορησσοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ὅστις ὑψοῦται χαμηλότερος τοῦ Κορησσοῦ ἐπὶ στρογγύλης ἐπιφανείας μετὰ διπλῆς κορυφῆς καὶ περιετείχισαν αὐτόν, ἡ δὲ γραμμὴ τοῦ τείχους διακρίνεται καὶ σήμερον ἔτι περὶ τὴν ὀφρὺν τοῦ ὄρους.

Οἱ ἄποικοι λοιπὸν ἐκτεινόμενοι τοιουτοτρόπως ἐγίνοντο ἐπιφοβώτεροι εἰς τοὺς ἱερεῖς, οἵτινες ἔβλεπον, ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ ἀπειλήσωσι τὸ κράτος των· διότι ἀληθῶς οὔτε πλοῦτος, οὔτε εὐφυΐα, οὔτε δύναμις ἔλειπεν αὐτοῖς. Ἀπέναντι τῆς ἱεραρχίας ὅσονδήποτε ἰσχυρὰς ἀντετάσσετο πόλις ἐξ ἐλευθέρων πολιτῶν οἰκουμένη· τὸ πρᾶγμα ὁπωσδήποτε παρεῖχε σκέψεις εἰς τοὺς προνοητικοὺς ἱερεῖς τῆς Ἀρτέμιδος, διότι ἡ δύναμις τῶν ἱερέων κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐστηρίζετο πανταχοῦ εἰς τὸ κατὰ κώμας πολιτεύεσθαι, δῆλα δὴ νὰ διατηρῶσι τοὺς κατοίκους περὶ τὰ ἱερά, ὧν αὐτοὶ ἡγοῦνται, διῃρημένους εἰς μικρὰς κώμας ἢ χωρία καὶ νὰ καλλιεργῶσι τὴν γῆν τῶν ἱερῶν. Τοιαῦτα εἶναι τὰ σημερινὰ ζευγηλατεῖα (τσιρτλίκια), ταῦτα δὲ καὶ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ πολιτεύεσθαι προσεπάθουν οἱ ἱερεῖς νὰ διατηρήσωσι κατὰ δύναμιν. Καθ' ὅσον ὅμως οἱ ἄνθρωποι συνηθροίζοντο ἐντὸς τετειχισμένων πόλεων, ἀπέφευγον τὴν ἱερατικὴν κυβέρνησιν. Τοῦθ' ὅπερ συνέβη ἐν Ἐφέσῳ· ἡ πόλις τῶν ἀποίκων προύχώρησε μέχρις ἑπτὰ σταδίων πρὸς τὸν ναὸν καὶ ὡς ἀντίζηλος ἵστατο ἀπέναντι αὐτοῦ.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ἐφ' ὅσον χρόνον ἡ χώρα τῆς Ἐφέσου διετέλει ἐλευθέρα, οὐδεὶς δ' ἐξωτερικὸς ἐχθρός, οὐδεμία ξένη δύναμις ἐφρόντιζε περὶ αὐτῆς.

Τὰ πράγματα ὅμως ἤλλαξαν, ὅταν οἱ Μερμνύδαι, βασιλεῖς τῆς Λυδίας, ἀπὸ τοῦ 710 π. Χ. ἔστρεψαν τὴν πολιτικήν των πρὸς τὰ παράλια. Κροῖσος, ὁ βασιλεὺς τῶν Λυδῶν, ἔπεμψε περὶ τὰ 560 π. Χ. τὰ στρατεύματά του εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Καύστρου καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Ἔφεσον, ἣν ἐκυβέρνα τότε ὁ τύραννος Πίνδαρος. Εἰς τὰς φοβερὰς δυνάμεις τοῦ πλουσιωτάτου τῶν βασιλέων οἱ πολῖται τῆς Ἐφέσου δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντιστῶσιν ἐπὶ πολύ, ἐν τέλει δὲ μόνον ἓν μέσον σωτηρίας ὑπελείπετο αὐτοῖς, δῆλα δὴ νὰ προσαρτήσωσι τὴν πόλιν των εἰς τὸ ἱερόν. Τίς οἶδε τὰς μυστικὰς συμφωνίας τῶν ἱερέων μετὰ τοῦ δυνάστου τῆς Λυδίας; Τὴν ἐλευθερίαν τῶν δημοκρατικῶν ἀποστρέφονται καὶ ἱερεῖς καὶ δυνάσται· οὐδόλως θαυμαστὸν λοιπόν, ἂν ὁ Κροῖσος ἐπένευσεν, ἵνα ἡ ἐλευθέρα Ἔφεσος γένηται προσάρτημα ἤδη τοῦ ἱεροῦ τῆς θεᾶς. Ἔσυραν λοιπὸν ἓν σχοινίον ἑπτὰ σταδίων ἀπὸ τοῦ τείχους τῆς πόλεως μέχρι τοῦ τείχους τοῦ ναοῦ. Οὕτω δὲ οἰκείᾳ θελήσει ἡ πόλις τῶν Ἐφεσίων ἐγένετο ἐξάρτημα τοῦ ναοῦ, οἱ δὲ ἱερεῖς παρενέβησαν ὅλαις δυνάμεσιν, ὅπως μὴ πάθωσί τι οἱ πολῖται.

Δὲν παρέλιπον ὅμως τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης ἐκτελέσωσι τοὺς σκοπούς των, οἵτινες ἦσαν οἱ αὐτοὶ καὶ τῶν Λυδῶν. Εἰς ἀμφοτέρους, εἴς τε τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λυδούς, ἡ ὀχυρὰ ἑλληνικὴ πόλις εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καύστρου ἦν κάρφος εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Ἀμφότεροι δὲν ἤθελον ἀπέναντι τῆς δυνάμεως αὐτῶν νὰ ἵσταται μία ἐλευθέρα πόλις, ἐνῷ αὐτοὶ συμφέρον εἶχον νὰ ἔχωσιν ὑποτεταγμένους καὶ ἀφώνους τοὺς λαούς ὑφ' ἑαυτούς. Τί ἐποίησαν λοιπόν;

Ἡ μὲν πόλις διελύθη, οἱ δὲ πολῖται κατῳκίσθησαν εἰς ἀτείχιστα καὶ ἀνυπεράσπιστα χωρία περὶ τὸ ἱερόν, ὅπως ἄλλοτε κατῴκουν περὶ αὐτὸ οἱ γεωργοὶ βάρβαροι πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἑλλήνων. Τὸ αὐτὸ λοιπὸν συνέβη καὶ νῦν, οἱ ἐλεύθεροι τέως Ἕλληνες κάτοικοι τῆς Ἐφέσου διεσπάσθησαν, διῃρέθησαν εἰς μικρὰ χωρία, ζευγηλατεῖα, κείμενα περὶ τὸν ναὸν τῆς θεᾶς. Ἡ Λυδία λοιπὸν ἦτο ὁ σύμμαχος τῶν ἱερέων, ὁ δὲ πλουσιώτατος ὅλων τῶν βασιλέων Κροῖσος ἐγένετο ὁ ἐλευθεριώτερος εὐεργέτης τοῦ ναοῦ. Αἱ μαρμάρινοι στῆλαι, δι' ὧν συνετελέσθη ἤδη τὸ λαμπρὸν τοῦ ναοῦ οἰκοδόμημα, ἦσαν κατὰ μέγιστον μέρος δῶρον τοῦ Κροίσου. Ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν προστασίαν μεγάλης δυνάμεως τῆς Ἀσίας, δηλ. τῆς Λυδίας, ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐγένετο πάλιν τὸ μοναδικὸν

κέντρον ὅλης τῆς παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καύστρου χώρας, ὡς ἦτο καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἀθηναίων. Τὸ ῥεῦμα πάλιν ἰσχυρὸν ὥρμησεν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἠπείλει νὰ κατακλύσῃ ἐντελῶς τὴν ἀποικίαν στερηθεῖσαν ἤδη τοῦ προμαχῶνός της.

Β'.

Διελύθη μὲν ἡ ἐλευθέρα πόλις τῆς Ἐφέσου, οἱ πολῖται κατῳκίσθησαν εἰς ἀτείχιστα καὶ ἀνυπεράσπιστα χωρία περὶ τὸ ἱερόν, ἀλλὰ τὸ ἀττικὸν πνεῦμα δὲν ἀπέθανεν. Ὑπῆρχεν ἀκόμη πυρήν τις ἀρχαίων Ἀθηναίων, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἡρώων τῶν ἱδρυσάντων τὴν ἀποικίαν παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, οἵτινες καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς βασιλείας καὶ τῆς ἀριστοκρατίας κατεῖχον κληρονομικὰ προνόμια. Οἱ ἀπόγονοι οὗτοι τῶν ἡρώων καθορῶντες τὴν δεινὴν θέσιν, εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ ἑλληνικὴ πόλις, ἀνεγνώρισαν, ὅτι, ἵνα σωθῶσιν, ὀφείλουσι νὰ προσέλθωσι πάλιν εἰς τὴν μητρόπολιν, εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐντεῦθεν ἠδύναντο νὰ λάβωσι βοήθειαν καὶ νὰ σωθῶσιν.

Ἔπεμψαν λοιπὸν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας παρακαλοῦντες, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι βοηθήσωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν καὶ σώσωσι τοὺς παλαιοὺς ἀποίκους των. Κατὰ παράκλησιν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν εἰς Ἔφεσον Ἀρίσταρχόν τινα, ἄνδρα ἐμφορούμενον ὑπὸ Σολωνείου πνεύματος, ἱκανώτατον κυβερνήτην. Ὁ Ἀρίσταρχος συνήγαγε πάλιν τοὺς ἀποίκους, διέταξε τὰ κοινὰ πράγματα καὶ βασιλικὴν περιβληθεὶς δύναμιν ἐγένετο νέος ἱδρυτὴς τῆς ἀττικῆς Ἐφέσου. Ἐκυβέρνησε πέντε ἔτη τὰ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀρίσταρχος, εἶτα δὲ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας, ὅτε οἱ Πέρσαι ἱδρυσαν τὸ κράτος των περὶ τὰ 550 π. Χ.

Ἐσώθη τότε ἡ ἀποικία, ἀλλ' ἡ διαγωγὴ τῶν Ἐφεσίων δὲν ἦτο ἀνταξία τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν περιορισμῶν τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν ἡ δύναμις τοῦ νόμου καὶ ἡ τιμωρία τῶν ἁμαρτανόντων ἔμενεν ἐν ἰσχύϊ, οἱ δὲ ἄριστοι πολῖται ἠδύναντο νὰ διοικῶσι τὰ τῆς πόλεως λόγῳ καὶ παραδείγματι. Ἐν Ἐφέσῳ ὅμως ἐπεκράτησεν ἡ ἀνομία.

Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦν ποικίλος ἐκ διαφόρων στοιχείων ἀποτελούμενος, ὑπέκειτο εἰς διαφόρους ἐπιρροάς, τὸ εὔφορον ἔδαφος παρεῖχεν ἁφορμὴν εἰς τὴν τρυφὴν καὶ ἀκολασίαν· ὅλα ταῦτα, ποικιλία τῶν κατοίκων, πλοῦτος, τρυφὴ καὶ ἀκολασία ἐπήνεγκον ἀναγκαίως τὴν ἀνομίαν· ἔλλειψεν ἡ πατριωτικὴ ἀφοσίωσις εἰς τὰ κοινά, ἧς ἄνευ ἀδύνατος ἡ διατήρησις τῆς πολιτείας καὶ μάλιστα τῆς σώφρονος δημοκρατίας.

Ἡ διαφθορὰ ἔφερε τὰ ἀποτελέσματά της, οἱ ἄριστοι πολῖται δυσανασχετοῦντες ἀπεσύρθησαν τῶν κοινῶν ἢ ἐξωρίσθησαν, ἐθεωρήθησαν σύμβουλοι ἀκατάλληλοι, ἔφυγον εἰς τὴν ξένην, ὅπου ἡ σοφία των ἐγένετο ὠφέλιμος.

Ὁ Ἑρμόδωρος δὲν ἀπέκαμεν ὡς ὁ Ἀρίσταρχος, ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐργαζόμενος. Ἦν ἄνθρωπος ἑλληνικὴν συνείδησιν ἔχων, κάτοχος πολιτικῶν γνώσεων καὶ διῴκει καλῶς τὰ κοινὰ πράγματα τῆς Ἐφέσου, ἀλλὰ δὲν ηὐχαρίστησε τοὺς Ἐφεσίους, ἡ δὲ μεγάλη ἀρετή του ἐφάνη ὡς καταπάτησις τῆς ἰσότητος τῶν πολιτῶν. Οἱ Ἐφέσιοι ἔλεγον «οὐδεὶς ἐν ἡμῖν ἄριστος· εἰ δ' ἔστι, ἔστω παρ' ἄλλοις.» Ὁ Ἑρμόδωρος ἀγανακτήσας ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὴν πατρίδα του, ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν, ἐβοήθησε τοὺς Δέκα τῷ 451 π. Χ. εἰς τὴν σύνταξιν τῶν νόμων των, ἡ δὲ εὐγνώμων Ῥώμη τῷ ἀνήγειρεν ἀνδριάντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (Comitium).

Ὁ φίλος του Ἡράκλειτος κατέθηκε τὸ τιμητικὸν ἀξίωμα, ὅπερ κατεῖχεν ὡς ἀπόγονος τῶν Κοδριδῶν ἐν Ἐφέσῳ. Τοιοῦτον σοφόν, ὡς τὸν Ἡράκλειτον, ὁ μέγας βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος ἤθελε νὰ μεταχειρισθῇ ὡς ἀρχηγὸν τῆς συντηρητικῆς μερίδος, ὁ φιλόσοφος ὅμως οὐδὲν ἠθέλησε νὰ περιβληθῇ δημόσιον ἀξίωμα. Ἀπεσύρθη εἰς τὸν μονήρη βίον τῆς φιλοσοφίας, πᾶσα δὲ προσπάθεια καὶ ἔννοια αὐτοῦ ἀνεπτύχθη εἰς ἄκραν ἀντίθεσιν πρὸς τὸν περιστοιχοῦντα αὐτὸν κόσμον. Πάντα ῥεῖ, ἔλεγεν ὁ Ἡράκλειτος, τὸ αἰσθητὸν κατ' αὐτὸν διελύθη εἰς μηδέν, μόνον δὲ ἡ γνῶσις τοῦ αἰωνίου ἦτο τὸ πᾶν εἰς αὐτόν. Οὐδεὶς ἐζήτει πρὸ αὐτοῦ τὸ αἰώνιον, εἰς τὸν Ἡράκλειτον ὅμως τὸ αἰώνιον ἦτο τὸ πᾶν, καὶ ἐν ὑπερηφάνῳ δυνάμει τοῦ πνεύματος ὑψώθη εἰς τὴν θεωρίαν ἑνὸς λόγου αἰωρουμένου ὑπεράνω τῶν ἀντιθέσεων τῶν ὁρατῶν ὄντων, μιᾶς αἰωνίου δικαιοσύνης, τῆς κεκρυμμένης ἁρμονίας τοῦ κόσμου.

Ὀλίγα γινώσκομεν ἐκ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἐφέσου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Φαίνεται βέβαιον, ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Περσῶν οἱ Ἐφέσιοι ἀπὸ τῆς βιαίας κατοικίσεώς των εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ἐδάφους τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος δὲν ἐπανῆλθον εἰς ὀχυρὰν θέσιν κατὰ τὰς ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδας. Ἔλαβον πάλιν ἐλεύθερον πολίτευμα, ἐξηρτῶντο ὅμως ὁπωσδήποτε ἀπὸ τοῦ ναοῦ. Τὸ ἱερατεῖον ἦτο ἰσχυρόν, αὐτὸ ἀπετέλει τὸ κέντρον τῆς χώρας, ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἀνατροπῶν καὶ πολιτικῶν μεταβολῶν οἱ ἱερεῖς ἐξήρχοντο διὰ τῆς πολιτικῆς των συνέσεως νικηταὶ καὶ πάντοτε μετὰ νέας λάμψεως.

Τοὺς δυνάστας τῶν Λυδῶν διεδέξαντο οἱ Πέρσαι. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Κροίσου οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν, ὡς πάντες οἱ μονάρχαι, ἐτίμησαν μεγάλως τὸ ἱερόν· διότι ἐχρησίμευε πάντοτε ὡς στήριγμα τῆς ἐπιρροῆς αὐτῶν ἐν ταῖς κατακτηθείσαις χώραις. Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ δυνάσται μετεχειρίσθησαν καὶ μεταχειρίζονται τὴν θρησκείαν ὡς μέσον τῆς ὑποταγῆς τῶν λαῶν, ἀείποτε δὲ τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, ἡ τυραννὶς καὶ τὸ ἱερατεῖον, συνεμάχουν πρὸς ὑποταγὴν τῶν ἀσφαλῶς δουλευόντων. Ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἦτο τὸ μόνον ἱερὸν τῆς Ἰωνίας, οὗ ἐφείσατο ὁ Ξέρξης. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ ἔθετο τὰ τέκνα του, ὅταν ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Εὐρώπην. Ὅσον δὲ σφοδρότερον ἐμαίνετο ὁ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν πόλεμος, τόσῳ σπουδαιοτέρα ἐγίνετο ἡ διεθνὴς θέσις τοῦ ναοῦ. Αὐτὸς ἦτο τὸ οὐδέτερον ἔδαφος, ἐν ᾧ ἐξηκολούθησεν ἀδιάκοπος ἡ ἐπιμιξία, ἧς εἶχον ἀνάγκην ἀμφότεραι αἱ ἀντίθετοι ἀκταί· τὸ ἱερὸν τῆς Ἐφεσίας θεᾶς ἦτο ἡ παγκόσμιος ἀγορά, ἐν ᾗ ὁ περσικὸς *sikl.os* καὶ αἱ ἑλληνικαὶ δραχμαὶ ἐξετυποῦντο παραλλήλως.

Οἱ ἱερεῖς ὅμως εἶχον ἄμεσον συμφέρον νὰ μὴ ἀφήσωσι νὰ ἀπολεσθῇ ἐν Ἐφέσῳ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, τὴν κινητικὴν ταύτην δύναμιν ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ τῆς Μεσογείου. Διὰ τοῦτο διετήρησαν στενὰς σχέσεις μετὰ τῶν ἱερῶν τῆς μητροπόλεως τῆς Ἐφέσου, τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ἔπεμπον δὲ τοὺς ἐν τέλει αὐτῶν εἰς τοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγῶνας. Προσεῖχον μεγάλως, ὅπως τὸ ἱερὸν αὐτῶν θεωρῆται καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὡς τὸ ἀσφαλέστατον φυλακτήριον πολυτίμων πραγμάτων, μεταξὺ δὲ τῶν ἐμπεπισευμένων θησαυρῶν εὑρίσκετο καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ Ἡρακλείτου.

Δὲν ἦσαν ἀδιάφοροι καὶ πρὸς τὰς τέχνας, ἃς τοσοῦτον εἶχον ἀναπτύξει οἱ Ἕλληνες. Ἔπραττον πᾶν τὸ δυνατόν, ὅπως προσελκύσωσιν Ἕλληνας καλλιτέχνας, οἵτινες συνέδεσαν τὴν Ἐφεσίαν θεὰν μετὰ τοῦ πλουσίου κύκλου τῶν παραδόσεων τοῦ Δηλίου καὶ Δελφικοῦ Ἀπόλλωνος, ἀναφέρονται δὲ πολλὰ ἀγάλματα Ἀμαζόνων, τὰ ὁποῖα κατεσκεύασαν διὰ τὸν ναὸν οἱ πρῶτοι ἀγαλματοποιοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους.

Παρήγγελλον οἱ ἱερεῖς καὶ συνήθροιζον παντοῖα καλλιτεχνήματα καὶ μάλιστα πολύτιμα ἔργα ἐξ εὐγενοῦς μετάλλου τῆς *μικρᾶς* τέχνης τῶν Ἑλλήνων. Κατεσκεύαζον εἰκόνας, ἐν αἷς ἡ μεγάλη θεὰ ἤρχετο ἐν μέσῳ τῶν ἱερέων καὶ θεραπόντων αὐτῆς ἢ τῆς πομπῆς τῶν ἑορτῶν μεθ' ὅλης τῆς λαμπρότητος αὐτῆς. Καὶ αὐτοὶ οἱ τάφοι τῶν ἀρχιερέων ἐκοσμοῦντο δι' ἑλληνικῶν παραστάσεων.

Λίαν εὐπρόσδεκτον ἦν τὸ σέβας, ὅπερ προσέφερον αὐτῇ διαπρεπεῖς Ἕλληνες. Πλεῖστον ηὐχαρίστησε τοὺς Ἕλληνας, ὅταν ὁ Ξενοφῶν τὰ ἐκ τοῦ κέρδους τῆς ἐκστρατείας του ἀναθήματα διένειμεν εἰς τὸν Δελφικὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἐφεσίαν Ἄρτεμιν. Ἐφέσιος ἀρχιερεὺς ἔφερεν αὐτῷ εἰς Ἦλιν τὰ χρήματα, ἅπερ εἶχεν ἐμπιστευθῇ τῇ θεᾷ· ἐν Ἤλιδι δὲ διατρίβων ἀνήγειρε ναΐδιον ὅμοιον τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τὸν Σελινοῦντα ποταμόν, ὁμώνυμον τῷ παρὰ τὴν Ἔφεσον ποταμίῳ καὶ πολλοὺς ἰχθῦς τρέφοντα ἐπίσης. Καὶ ἐνταῦθα (ἐν Ἤλιδι) ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἐδάφους, τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ δάσους προσεφέρετο τὸ δέκατον εἰς τὸ ἱερόν. Ὅτε δὲ ἐτελεῖτο ἡ μεγάλη κατὰ τὸ ἔαρ ἑορτὴ τῆς Ἀρτέμιδος, οἱ περίοικοι τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύοντο καὶ ἐξενίζοντο ἐν αὐτῷ ὡς ξένοι τῆς θεᾶς.

Ὅσον ὅμως καὶ ἂν ἐτίμων οἱ προϊστάμενοι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ἐκτίμησιν τῶν Ἑλλήνων, δὲν συνεμερίζοντο ὅμως τὰς διαμάχας μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτοί, ὡς τὰ πλεῖστα ἀνεξάρτητα ἱερατικὰ κράτη, ἦσαν ἀντεθνικοί, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἐφέσου ὀλίγον ἐφρόντιζαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων ὡς εἶναι εὐνόητον παρὰ λαοῖς μεγάλης ἐμπορικῆς πόλεως καὶ ἀγορᾶς.

Ἀδιάφοροι ἐδείχθησαν οἱ Ἐφέσιοι εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἰώνων, καὶ οἱ περσικοὶ πόλεμοι δυσηρέστησαν αὐτούς, διότι ἔβλαψαν τὰ συμφέροντά των.

Πᾶσα ἀσφάλεια καὶ ἡσυχία κατόπιν παρῆλθεν.

Ἐφ' ὅσον ἦτον ἰσχυρὰ ἡ πόλις τοῦ Περικλέους, ὤφειλον αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις νὰ πληρώνωσιν εἰς τὴν νέαν πρωτεύουσαν τοῦ Αἰγαίου πελάγους τὸν ἐτήσιον αὐτῶν φόρον εἰς διατήρησιν τοῦ στόλου των, ὅστις προεφύλαττεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Περσῶν καὶ διετήρει τὰς χώρας αὐτῶν ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ κράτους. Ἡ Ἔφεσος ὅμως δὲν εἶχεν ἀνάγκην προστασίας καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἤθελε νὰ χωρισθῇ τῆς μεσογαίας. Ηὐχαριστήθησαν ὅθεν μεγάλως οἱ Ἐφέσιοι, ὅταν ὁ Λύσανδρος προσοικειωσάμενος τοὺς Πέρσας ἐταπείνωσε τὰς Ἀθήνας, τὸ δὲ περσικὸν χρυσίον, ὅπερ διήρχετο διὰ τῆς Ἐφέσου, ἐγένετο ἡ δύ-

ναμις, ἥτις ἐκίνει καὶ ὥριζεν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ.

Βεβαίως τὰ πράγματα ἤλλαξαν διὰ τοῦ Ἀγησιλάου, ἐφ' οὗ ἡ Σπάρτη ὡδήγει τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Ἀγησίλαος κατέστησε τὴν Ἔφεσον μεγάλην ὁπλοθήκην καὶ ἀπεπειράθη νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν ἀποικίαν.

Ἐκ νέου ἀνεζωογονήθησαν τὰ στάδια καὶ οἱ ἱππόδρομοι. Ἡ ἐμπορικὴ πόλις ἐγένετο στρατόπεδον καὶ ἐργαστήριον ὅπλων. Ἱδρυσαν ἀγῶνας, ἵνα ἀναζωπυρήσωσι τὴν ἑλληνικὴν φιλοτιμίαν. Οἱ στέφανοι, δι' ὧν οἱ νικηταὶ ἐστεφανοῦντο, ἀφιεροῦντο τῇ Ἀρτέμιδι, ἡ δὲ ἀσιατικὴ θεὰ ἄκουσα ἐγένετο ἡ προστάτις θεὸς τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ κίνησις ὅμως αὕτη ὀλίγον διήρκεσε, μετ' ὀλίγον δὲ ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη ἔδωκε τὴν νίκην εἰς τὴν ἀρχαίαν πολιτικὴν τῶν ἱερέων. Αἱ τύχαι τῶν Ἑλλήνων ἐξηρτῶντο ἤδη ἀπὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως. Ἐτελείωσεν ἤδη ἡ μεγάλη πολιτικὴ τῶν εὐρωπαϊκῶν δημοκρατιῶν, τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος ἀπαλλαγὲν τῶν δυσαρέστων περιπλοκῶν ἵστατο ἐν μέσῳ φιλειρηνικοῦ κόσμου μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς ὑπολήψεως.

Εἰς τὴν ἱστορίαν ὅμως τὰ πράγματα κινοῦνται. Πάλιν ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἐξηγέρθη ἐν τῇ ἀποικίᾳ. Δημοκρατικοὶ καὶ ὀλιγαρχικοί, ἀθηναΐζοντες καὶ λακωνίζοντες, ἵσταντο ἀπέναντι ἀλλήλων ὡς κύματα. Αἱ Ἀθῆναι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ διευθύνωσι, διὰ τοῦτο ἐστράφησαν οἱ ἐθνικὰ φρονοῦντες εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ παρεκίνησαν τὸν βασιλέα Φίλιππον τὸν Β' νὰ στείλῃ στρατεύματα εἰς Ἰωνίαν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐκεῖ ἑλληνισμοῦ.

Ἐντεῦθεν ἄρχεται νέα ἐποχὴ τῆς ἱστορίας. Ἄρχεται νέα κίνησις, ἥτις δὲν ἐξῆλθεν ἀπὸ μικρὰ μεμονωμένα κρατείδια, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν τεχνητὴν αὐτῶν σύνταξιν ἐστεροῦντο μονιμότητος, ἀλλὰ ἀπὸ κράτους συμπαγοῦς καὶ ἰσχυροῦ, ἤδη δὲ προῦκειτο οὐχὶ πλέον περὶ παραλίας, ἣν ἔβρεχον τὰ ἐκ δυσμῶν ἐρχόμενα κύματα, ἀλλὰ πᾶσα ἡ στερεὰ ἐκαλύφθη ὑπὸ τοῦ νέου κύματος.

Γ'.

Φοβερὸν σημεῖον προηγήθη τῆς κινήσεως ταύτης.

Παράφρων τις νομίσας, ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ ἤθελε προσπορίσει αὐτῷ τοσαύτην δόξαν, ὅσην ἡ ἀπώλεια τοῦ περιφήμου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐπυρπόλησεν αὐτὸν καὶ τὸν κατέστρεψε κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα καθ' ἣν ἐγεννᾶτο ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου, Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας· αὕτη εἶναι ἡ πρᾶξις τοῦ Ἡροστράτου, παροιμιώδης εἰς τὸ μετέπειτα καταστᾶσα ἐπὶ τῶν ἐπὶ μεγίσταις βλάβαις καὶ καταστροφαῖς πειρωμένων νὰ ἀποκτήσωσι δόξαν. Οἱ προφῆται τῆς θεᾶς ἐθεώρησαν καὶ ἀνήγγειλαν ὅτι ἡ καταστροφὴ αὕτη εἶναι καὶ καταστροφὴ τῆς Ἀσίας, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπηλήθευσε.

Τὸ κακὸν ἦτο τῳόντι μέγα καὶ συνεκίνησε μεγάλως τούς τε ἱερεῖς, τοὺς προϊσταμένους τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοὺς πέριξ πιστούς. Ἅπαντες λοιπὸν ἠμιλλῶντο εὐθὺς μετὰ τὴν πυρπόλησιν καὶ καταστροφὴν τοῦ ἱεροῦ νὰ τὸ ἀνεγείρωσιν ἀμέσως. Προσεκάλεσαν ὅθεν τὸν ἱκανώτερον καὶ τολμηρότερον τῶν τότε ἀρχιτεκτόνων Δεινοκράτην. Ἡ ἐκ νέου οἰκοδομὴ ἤρξατο, ὁ δὲ ναὸς ἐκτίσθη πολὺ λαμπρότερος ἐπὶ τῶν ἀρχαίων θεμελίων. Οἱ κίονες ἐδωρήθησαν πάλιν ὑπὸ ἐλευθερίων δωρητῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ἐνεχαράχθησαν ἐντὸς τῶν διαξεσμάτων. Διὰ τριάκοντα ἓξ κίονας ἐπενόησαν νέον σχέδιον μίξαντες τὴν γλυπτικὴν καὶ ἀρχιτεκτονικήν· εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ κίονος, περὶ τὸ ἓν δέκατον αὐτοῦ ὑψηλά, ἀνέγλυψαν σχήματα εἰς φυσικὸν μέγεθος.

Κίων τις τούτων ἐκ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Οὐκλεριανοῦ, ὡς παρίσταται ἐπὶ νομισμάτων τῆς Ἐφέσου, παρέχει καθαρῶς καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν σχημάτων καὶ τὸν δακτύλιον, ὅστις χωρίζει τὸ ἀνάγλυφον ἀπὸ τῶν διαξεσμάτων.

Τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα δὲν ἦσαν ἁπλᾶ κοσμήματα καὶ τυχαῖα ἢ ἐκ τῶν συνήθων, οἱ Ἐφέσιοι μάλιστα ἐκαυχῶντο ὅτι εἰς κίων τοιοῦτος μετὰ ἀναγλύφων ἦτον ἔργον τοῦ περιφήμου Σκόπα. Ὡς καὶ εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ εἶχον προσκαλέσει τοὺς περιφημοτέρους καλλιτέχνας, οὕτω καὶ εἰς τὴν νεωτέραν ταύτην· καὶ ὁ Πραξιτέλης ἐκόσμησε τὸν μέγαν βωμὸν πρὸ τοῦ ναοῦ μετὰ γλυφῶν καὶ ἄλλων ἔργων.

Καθ' ὃν χρόνον ἐνησχολοῦντο, ἵνα καθαρίσωσι τὴν ἐπισωρευθεῖσαν ὕλην ἐκ τῆς ἀποτεφρώσεως καὶ νὰ παρασκευάσωσι τὰ νέα σχέδια τῇ συμπράξει τῶν ἀπανταχόθεν προσκληθέντων καλλιτεχνῶν, ὁ Ἀλέξανδρος ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Ἀμέσως ἠθέλησε νὰ ἀναλάβῃ αὐτὸς ὅλην τὴν δαπάνην τοῦ ἔργου ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ προσενέγκῃ τῇ θεᾷ ὅλον τὸ ἔργον ὡς ἴδιον αὐτοῦ ἀφιέρωμα. Οἱ ἱερεῖς ὅμως ἀπέρριψαν τὴν πρότασιν αὐτοῦ καὶ ἀνέλαβον αὐτοὶ

νὰ ἀνεγείρωσι τὸ ἔργον. Τὰ ἔξοδα δὲν ἔλαβον, ὡς τοὺς κατηγόρησαν, ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς κατατεθειμένων χρημάτων, ἀλλ' ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ ὑλικοῦ τῆς ἀρχαίας οἰκοδομῆς· διὰ τούτων δὲ τῶν χρημάτων καὶ ἑτέρων πλουσίων δωρεῶν ᾠκοδόμησαν τὸν νέον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Δεινοκράτους μέγιστον καὶ λαμπρότατον, ὥστε δικαίως ἐθεωρεῖτο ἓν τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἐ. Κούρτιος ὑπολογίζει, ὅτι ἦτο κατὰ τὴν ἔκτασιν τετραπλάσιος τοῦ Παρθενῶνος, εἶχε βάσιν σταθερὰν, διὰ δέκα δὲ βαθμίδων ἀνέβαινέ τις ἄνω, καὶ εἶχε διπλῆν σειρὰν κιόνων ἑξήκοντα πόδας ὑψηλῶν.

Διάσημοι ἀρχιτέκτονες ἀπεπειράθησαν, ἵνα ἀναπαραστήσωσι τὸς ναὸν ἐν τῇ κατὰ τὸ 1872 ὑπὸ τοῦ ἄγγλου ἀρχιτέκτονος Wood ἀνακαλυφθείσῃ θέσει του. Ὁ περίφημος ναὸς ἦτο πλησίον τεχνητοῦ λιμένος, τὸν ὁποῖον οἱ προϊστάμενοι τοῦ ἱεροῦ ἱερεῖς μετὰ πολλῶν κόπων διετήρουν. Ὡς ἀρχῆθεν ὁ ναὸς ἦτο παρὰ τὴν θάλασσαν. Τὴν σήμερον ἡ θέσις του ἀπέχει τρεῖς ὥρας ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἕνεκα τῶν μεγάλων προσχώσεων τῶν αὐτόθι γενομένων.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὴν ἐντολήν, ἵνα ἐγείρῃ εἰς νέαν ζωὴν τοὺς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οἰκοῦντας Ἕλληνας, καὶ νὰ διαλύσῃ τὰ δεσμά, δι' ὧν ἡ ἱερεῖς τῆς Ἀνατολῆς εἶχον ἐμποδίσει τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῆς ἀποικίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἔφεσος ἀνανεοῦται ἤδη μετὰ τριακόσια ἔτη ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ὁ ναὸς ἐξηκολούθει νὰ ἀπολαύῃ τῶν τιμῶν, ἃς πάντοτε εἶχε· προστάται ὅμως αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι οὐχὶ ἀσιατικὴ δυναστεία, ἀλλ' οἱ πολῖται τῆς Ἐφέσου μετὰ τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κράτους, οὗτοι δὲ ὤφειλον νὰ μετέχωσι τῆς διοικήσεως αὐτοῦ.

Τὸ βραδὺ πλῆθος ἀνθίστατο εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην, ὁ δὲ Λυσίμαχος ἐπέτυχε τελευταῖον νὰ ἐκτελέσῃ τὰς βουλὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφοῦ ἐπέφερε πλήμμυραν τῆς κοιλάδος διὰ τῆς πληρώσεως τῶν διωρύχων.

Τὸ ὄρος Πίων ἐγένετο τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ἡ ἕδρα τοῦ Διὸς τῶν Ἑλλήνων, ὅστις ἐτιμᾶτο ἐπὶ τοῦ ὕψους τούτου ὡς ὁ παρέχων τὴν βροχήν, νεφεληγερέτης, τὸ δ' ἱερὸν αὐτοῦ, ὡς ἐκ τῶν νομισμάτων εἰκάζομεν, περιεκυκλοῦτο ὑπὸ δένδρων. Ἀμφοτέρων τῶν ὀρέων τὰς κορυφάς, τοῦ Κορησσοῦ καὶ τοῦ Πίωνος, περιέτρεχον τεῖχη, ἕτερον δὲ τεῖχος κατώτερον εἰς τὴν ὑπώρειαν περιέκλειε τὰ προάστεια πρὸς βορρᾶν καὶ νότον τοῦ Πίωνος. Εἰς τὴν λεγομένην φυλακὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου διετηρήθη καλῶς τὸ λαμπρὸν ὀχύρωμα τοῦ Λυσιμάχου.

Ὁ πύργος οὗτος ἦτο κύριος τοῦ λιμένος τῆς πόλεως, ὅστις συνεδέετο διὰ διωρύγων μετὰ τοῦ ποταμοῦ Καύστρου[1].

Ἤδη ἡ Ἔφεσος εἶναι μία τῶν νέων ἀποικιῶν τῆς Ἀνατολῆς, μία ἑλληνικὴ δημοκρατία μετ' ἐλευθέρου πολιτεύματος ὑπὸ τὴν προστασίαν ἰσχυρῶν ἡγεμόνων ἀπολαύουσα ἡσύχως ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἀπαραμίλλου αὐτῆς θέσεως. Οἱ Ἐφέσιοι ἤδη εἶχον ὅλον τὸν πολιτισμὸν τῆς μητροπόλεως, τὸ δὲ πλῆθος τῶν γυμνασίων, ἅτινα μετ' Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν ὡρίσθησαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διὰ τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν καὶ εἰς ἐπιστημονικοὺς σκοπούς, μαρτυροῦσιν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐφέσου δὲν ἤθελον νὰ ἐπιδίδωνται ἀποκλειστικῶς μόνον εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰ χρήματα.

Ὅλοι ὅμως οἱ κλάδοι τῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης ἀνεπτύχθησαν ἐν Ἐφέσῳ εἰς τρόπον διάφορον ἢ ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι. Ὁ Ὅμηρος ἐξηκολούθει νὰ μελετᾶται ἐν ταῖς σχολαῖς, ἡ ἀπαγγελία ὅμως τῶν ποιημάτων του ἦτο ἔργον τῶν ῥαψῳδῶν, ὧν ἡ τέχνη ἐγένετο ἔργον κερδοσκοπικόν, ὡς βλέπομεν Ἴωνα τὸν Ἐφέσιον, σύγχρονον τοῦ Πλάτωνος.

Καὶ ἡ ῥητορικὴ ἠσκεῖτο μετὰ ζήλου. Ἐνόμιζον, ὅτι δύνανται νὰ ὑπερβῶσι πολὺ τὴν ἀφέλειαν τοῦ Λυσίου καὶ Δημοσθένους, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπεμάκρυνον τὴν ῥητορείαν τοῦ δημοσίου βίου καὶ συγχρόνος τῆς φιλοσοφίας, ἔπεσεν αὕτη εἰς ἀπαγγελίαν καὶ κομπορρημοσύνην.

Ἡ σοφιστικὴ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἰδεῶν, μολονότι δὲ οἱ διδάσκαλοι τῆς ἑλληνικῆς ῥητορείας ἐν Ἀσίᾳ καὶ ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος ἔτι ἐμελετῶντο καὶ ὁ Ὀρτένσιος ἐμιμεῖτο αὐτούς, ὅλα ὅμως τὰ συγγράμματα αὐτῶν ἀπώλοντο ἄνευ ἴχνους.

Ἡ δραματικὴ τέχνη ἤκμαζεν. Ἡ Ἰωνία ἦτο ἤδη ἡ κυριωτέρα ἕδρα τῶν σκηνικῶν τεχνιτῶν, οἵτινες σωματεῖα ἀποτελοῦντες εἶχον ἔργον τὴν ὑποκριτικὴν τοῦ θεάτρου τέχνην μετὰ τῆς ὀρχηστικῆς καὶ παντομιμικῆς ἡνωμένην. Ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου ἦτο τόσον δημοτική, ὥστε ὅταν εἰσήλαυνον εἰς Ἔφεσον ξένοι ἡγεμόνες, ὑπεδέχοντο αὐτοὺς οἱ πολῖται μετὰ τῶν τέκνων των ὡς Σάτυροι καὶ αἱ γυναῖκες ὡς Βάκχαι. Ἀλλ' ἡ τέχνη εἶχεν ἀπολυθῆ τῆς ποιήσεως καὶ τῶν ἀρχαίων διατάξεων τῆς σκηνικῆς, ἐπίσης

1) Ἴδε τὰ περὶ τῶν κτιρίων ἐν σελ. 24—25 τοῦ Curtius.

καὶ ἡ μουσική, ἥτις κατήντησεν εἰς ἀδύνατον παίγνιον. Δὲν ἦτο πλέον ἐν ἐνεργείᾳ ἡ ἐνθουσιῶσα δύναμις τῆς Μουσικῆς, ἀλλ' ἡ μαλάσσουσα καὶ ἐκθηλύνουσα ἐπιροὴ τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, Ἐφέσιός τις δὲ αὐλῳδὸς Βάταλος ἦν, ὅστις τὸ πρῶτον προσέβαλε τὰ ἤθη ἐμφανισθεὶς μετὰ γυναικείου ἱματισμοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ἡ μικρὰ βιομηχανία τῶν τεχνῶν καὶ μάλιστα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἤκμαζε. Μόνον εἰς τὴν ζωγραφικὴν πρᾶγματι ἐγένετο πρόοδος.

Διὰ τοῦτο ἱδρύθη ἐν Ἐφέσῳ ἰδιαιτέρα σχολή, ἣν ὠφέλησαν πολὺ αἱ μεγάλαι συλλογαὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐνταῦθα ἀνεφάνησαν ὁ Παρράσιος καὶ ὁ Ζεῦξις, οἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τρόπον τινὰ οἱ ἱδρυταὶ τῆς ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς. Διότι τώρα πρῶτον ἐγένοντο εἰκόνες μεγάλαι αἵτινες ἐθαυμάζοντο ὡς θαύματα τοῦ κόσμου καὶ ἠγοράζοντο ἀντὶ μεγάλων ποσῶν, ἐνῷ αἱ μικραὶ ἐντοίχειοι εἰκόνες τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Δελφῶν ἐθεωροῦντο μόνον ὡς ἀρχαὶ τῆς τέχνης καὶ ὡς τοιαῦται ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἱστορικὸν μόνον ἐνδιαφέρον.

Ἀλλ' ἐν τῇ ἀναπτύξει ταύτῃ τῆς τέχνης παρημελήθη τὸ ἰδανικόν, ἐν δὲ τῇ τεχνικῇ ἐξεργασίᾳ καὶ τῇ πρὸς αἴσθησιν τέρψει καὶ τῇ ὀπτικῇ ἀπάτῃ ὑπεκρύπτετο ἡ παρακμή.

Τὸ σπουδαιότατον εἰς ἡμᾶς μένει πλέον ἡ σχέσις τῆς πόλεως πρὸς τὸν ναόν.

Ὁ ναὸς ἦτο ἤδη ἱερὸν τοῦ προαστείου, ὡς ἡ Ὀλυμπία πρὸ τῆς ἀρχαίας Πίσης. Αἱ θέσεις διὰ τὰ ἱερὰ ἦσαν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, μία δὲ μεγάλη ὁδός, περικλειομένη στενῶς ὑπὸ τάφων, ἐχρησίμευεν εἰς τὰς πομπὰς καὶ τὰς θυσίας, αἵτινες συνέδεον τὰ δύο κυριώτερα μέρη τῆς χώρας.

Καὶ ὅμως διὰ τοῦτο δὲν ἐτελείωσεν ὁ ἀρχαῖος πόλεμος, ἔλαβε μόνον νέαν ὅλως μορφήν. Ἐγένετο ἀγὼν δύο γειτόνων περὶ κατοχῆς χώρας, ἔκτοτε δὲ οἱ ἱερεῖς κατέλιπον τὴν ἀνεξάρτητον κυριαρχίαν των, ἐζήτησαν ὅμως τοὐλάχιστον νὰ ἐκτείνωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν τοὺς ἀγροὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ τὸν κύκλον τῆς δικαιοδοσίας των.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὥρισε τὴν ἔκτασιν τοῦ κύκλου τοῦ ναοῦ εἰς ἓν στάδιον. Ὅτε ὁ Μιθριδάτης ἐγένετο κύριος τῆς Ἰωνίας, ἤθελε νὰ φανῇ εὔνους τοῖς ἱερεῦσιν. Ἀνέβη εἰς τὴν γωνίαν τῆς στέγης τοῦ ναοῦ, ἐκεῖθεν δὲ ἐτόξευσεν, ἵνα ὁρίσῃ οὕτω τὸ νέον ὅριον. Τὸ βέλος ὀλίγον ὑπερέβη τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου χαραχθεῖσαν γραμμήν.

Ἀποτελεσματικώτερον ὑπῆρξεν ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Ἀντώνιος ἐκ τῆς τρανδρίας ἔπραξεν, ὅστις εἰσήλασεν εἰς Ἔφεσον ὡς νέος Βάκχος. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀσίας ἐγένετο αὐτὸς οὗτος Ἀσιανός, εὐνοῶν δὲ τὰ ἐγχώρια ἱερὰ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐπειρᾶτο νὰ γείνῃ ἀρεστὸς αὐτοῖς. Τὸ περὶ τὸν ναὸν καλλιεργήσιμον μέρος αὐτοῦ ἐδιπλασιάσθη. Ἤδη πάλιν ἓν μέρος τοῦ ἐδάφους τῆς πόλεως περιεκλείσθη ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἵσταντο οἱ ὅροι, ὅπου ἤρχιζεν ἡ δικαιοδοσία τῶν ἱερέων, οὐδεὶς δὲ τῶν ἐν τέλει τῆς πόλεως ἠδύνατο νὰ καταργήσῃ τὸ δίκαιον τοῦ ἀσύλου.

Ὁ Ὀκταβιανὸς ἐτελείωσε τὸ κακὸν τοῦτο ὅπερ προήρχετο ἐκ τῆς καταχρήσεως τοῦ ἀσύλου. Αὐτὸς περιώρισε πάλιν τὴν ἔκτασιν τοῦ ναοῦ καὶ ὥρισε διὰ νέου τείχους τὰ ὅρια αὐτοῦ. Οἱ οἰκοδομικοὶ λίθοι καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ αὐτῶν ἀνευρέθησαν πρὸ μικροῦ αὐτόθι (εἰς τὸ σημεῖον Α τοῦ πίνακος τοῦ Κουρτίου), οὕτω δὲ ἔχομεν διὰ τὸν περίεργον τοῦτον πόλεμον μεταξὺ τῆς ἱερᾶς καὶ λαϊκῆς χώρας ὡρισμένον σημεῖον, ἐν ᾧ ὁ Ὀκταβιανὸς διέταξε νὰ ἐγχαράξωσι καὶ ἐντειχίσωσι τὸ ἔγγραφον τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ πέντε ἔτη π. Χ.

Ἐπίσης ἐγένοντο καὶ ἕτεραι μεταρρυθμίσεις ἀφορῶσαι οὐχὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν αὐτὴν τοῦ ἱερατικοῦ κράτους. Ἡ διοίκησις τῆς περιουσίας τοῦ ἱεροῦ ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ κράτους, ὁ δὲ Αὔγουστος διέταξεν ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ ναοῦ νὰ ἀνεγερθῇ ἱερὸν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ οἴκου τῶν Ἰουλίων, ἐπὶ Αὐγουσταίου, τοῦ ὁποίου τὰ ἐρείπια πιθανῶς εὑρηνται ἐν τῇ θέσει Ε τοῦ πίνακος τοῦ Curtius. Οὕτως εἰσήχθησαν οἱ νέοι θεοὶ τῆς γῆς καὶ ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπ' αὐτῆς παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ ἐγχωρίῳ θεᾷ Ἀρτέμιδι. Ἤδη καὶ Ῥωμαῖοι τὸ γένος ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κοινοῦ ἱεροῦ, συγχρόνως δὲ ἐγένετο καὶ κάθαρσις τις τῆς λατρείας διὰ τῆς καταργήσεως προσβλητικῶν τινων διατάξεων τῆς ἀσιατικῆς ἱεραρχίας, ὡς τοῦ εὐνουχισμοῦ. Οἱ Ῥωμαῖοι ἀνεγνώρισαν καὶ ἐξησφάλισαν τὰ ἀρχαῖα δίκαια τοῦ ἱεροῦ· ὁ Αὔγουστος μάλιστα ἀπέδωκεν εἰς τὸ ἱερὸν τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου συληθέντα Ἀπόλλωνα τοῦ Μύρωνος, ἐκ δὲ τούτου ὁ νέος διοργανισμὸς ἐγένετο πολὺ ὠφέλιμος εἰς αὐτό. Οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σερβίου εἶχον εὐλάβειαν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἐφέσου.

Ἤδη ἡ πόλις αὕτη ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, διὰ νόμου δ' ὤφειλον οἱ διοικηταὶ τῆς ἐπαρχίας Ἀσίας νὰ προσορμισθῶσι τὸ πρῶτον εἰς Ἔφεσον, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὴν πανηγυρικῶς. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ

ἐμφυλίου πολέμου ἤκμασαν τὸ ἐμπόριον καὶ ὁ βίος περισσότερον ἢ ἄλλοτε. Ἤδη ὑπῆρχεν ἓν παγκόσμιον κράτος, ὅπως πάντοτε οἱ ἱερεῖς ἐσκόπουν ἓν ἱερὸν κράτος· εἰρηνικῶς συνηνωμένον, ἐν ᾧ αἱ ἀντιθέσεις μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων καὶ ὅλαι αἱ *ταράττουσαι* ἀντιθέσεις τῶν θνοτήτων βαθμηδὸν συνδιηλλάγησαν εἰς ἕνα γενικὸν παγκόσμιον πολιτισμόν. Τώρα ἐγένετο τὸ ἱερὸν πράγματι *οἰκουμενικὸν* ἀφοῦ δημοργανίσθη διὰ τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος τῶν Ῥωμαίων, οὕτω δὲ ἀπήλαυεν ὑπολήψεως ἀπεριφρίστου καθ' ὅλον τὸν γνωστὸν κόσμον ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρις Ἱσπανίας καὶ Γαλατίας, ἔνθα ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ οἱ πρῶτοι Ἕλληνες εἶχον ἱδρύσει τὴν Μασσαλίαν· οὕτω δ' ἡ Ἔφεσος, ἀνέκαθεν περισσότερον πάσης ἄλλης πόλεως τῆς ἀρχαιότητος κτισθεῖσα ὡς μεγαλόπολις, ἤδη ἔτυχε τοῦ σκοποῦ γενομένη πράγματι μεγαλόπολις.

Ἤδη ἐγένετο κέντρον τῶν δύο ἡμίσεων μερῶν τῆς γῆς, τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ, τῆς οἰκουμένης· ἐν αὐτῇ ἔπρεπε τὰ δύο ἡμίσεα μέρη νὰ συνάπτωνται· αὕτη ἐγένετο ἡ ἑστία ἀμροτέρων τῶν πολιτισμῶν, ἡ μεγάλη ἀγορά, ἐν ᾗ ἐλαλοῦντο ὅλαι αἱ γλῶσσαι, ἀντηλλάσσοντο ὅλα τὰ προϊόντα τῆς φύσεως καὶ τῆς βιομηχανίας, ὡς καὶ ὅλαι αἱ ἰδέαι, αἱ κινοῦσαι τὸν χρόνον ἐκεῖνον.

Παρὰ τοῖς ὀπαδοῖς τῆς ἑλληνορρωμαϊκῆς θρησκείας ὑπῆρχεν ἐν Ἐφέσῳ πολυάριθμος ἰουδαϊκὴ κοινότης ἐπιτυχοῦσα μεγάλων προνομίων κατὰ τὴν πρώτην π. Χ. ἑκατονταετηρίδα παρὰ τῶν Ῥωμαίων διοικητῶν. Εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀνῆκον καὶ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου, οἵτινες ἔφερον μέχρι τῆς Ἐφέσου τὴν ἀγγελίαν τοῦ κήρυκος τῆς ἐρήμου (τοῦ Ἰωάννου) περὶ τῆς ἐπικειμένης ἀποκαλύψεως εἰς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ.

Ἐν Ἐφέσῳ ἦσαν πλὴν τούτων πολλὰ ἀκροατήρια, ἐν οἷς Ἕλληνες σοφισταί, ὡς ὁ Τύραννος, ἀπήγγελλον τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ῥητορικὴν τέχνην των ὡς ὑψίστην ἀκμὴν πάσης ἀνθρωπίνης μορφώσεως· ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ναοῦ ἦσαν ἐναποτεθειμένοι οἱ εἰς λήθην πεσόντες θησαυροὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς σοφίας, τὰ συγγράμματα τοῦ Ἡρακλείτου· περὶ δὲ τὸν ναὸν ἠσκεῖτο ἡ ἀσιατικὴ δεισιδαιμονία, εἰσδύουσα καὶ εἰς τὴν ἑλληνορρωμαϊκὴν λατρείαν, ὡς μαγεία καὶ ὀνειροκρισία.

Καὶ τῆς τέχνης ἀριστουργήματα πλεῖστα, ὡς τὰ ἔργα τοῦ Ἀπελλοῦ, διετηροῦντο ἐν Ἐφέσῳ καὶ ἀναθήματα πολλὰ ἐκ πολυτίμων λίθων καὶ μετάλλων ἐπλήρουν τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐν μέσῳ ὅμως ὅλων τούτων τῶν λαμπρῶν ἀντικειμένων διέλαμπε πάντοτε τὸ πανάρχαιον ξόανον τῆς θεᾶς ἐκ κλήματος ἀμπέλου, ὅπερ διὰ τὴν τακτικὴν ἀλοιφὴν ἔμενεν ἀμετάβλητον· περὶ αὐτοῦ δὲ διηγοῦντο, ὅτι ἐπέζησεν ἑπτὰ ἀνανεώσεων (ἀνοικοδομήσεων) τοῦ ναοῦ.

Ἐὰν λοιπὸν διέμεινεν ἀβλαβὲς τὸ οὕτω διασωθὲν εὐαγὲς τῆς παναρχαίας θεᾶς τῆς Σελήνης ὁμοίωμα καὶ ἡ λατρεία ἐν μέσῳ ποικίλης ἐνεργείας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καΰστρου· ἐὰν τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, τὸ ἀρχαιότατον κέντρον τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Λυδίας, Περσίας, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Μακεδονίας πάντοτε ἔμεινεν ἐν ἴσῃ τιμῇ· ἐὰν ἀπὸ πάσης καταστροφῆς λαμπρότερον ἐξερχόμενον μεγίστων τιμῶν ἐκρίθη ἄξιον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὥστε οἱ αὐτοκράτορες Τιβέριος καὶ Κλαύδιος ἠμίλλῶντο ἐλευθερίως νὰ ἀντικαταστήσωσιν ὅλας τὰς ζημίας τῆς πόλεως τὰς γενομένας ἐκ τοῦ σεισμοῦ τῷ 29 μ. Χ· ἐὰν λοιπὸν ἡ θεὰ Ἄρτεμις τῆς Ἐφέσου ἐτιμᾶτο τοσοῦτον καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης, ἔπρεπεν ἡ μεγάλη αὕτη θεὰ νὰ θεωρῆται ὡς ἀνεξάντλητος πηγὴ δυνάμεως καὶ εὐλογίας (πλούτου)· ἔπρεπε πράγματι νὰ λογίζηται ὡς ἡ τὸν κόσμον νικῶσα δύναμις, ἐκ δὲ τούτου ἐννοεῖται, ὅτι οἱ Ἐφέσιοι δι' οὐδὲν ἄλλο ἐκαυχῶντο, ἢ διὰ τὸ ἀξίωμα, ὅπερ εἶχεν ἡ πόλις αὐτῶν, ὅτι δηλαδὴ ἦτο ἐπιμελήτρια τῆς μεγάλης θεᾶς, εἰς ἣν ὤφειλον πᾶσαν δόξαν καὶ πάντα πλοῦτον.

Τίς ἠδύνατο νὰ τολμήσῃ νὰ προσβάλῃ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς;

Δ'.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου μεταξὺ τῶν πολλῶν ξένων, οἵτινες καθ' ἑκάστην ἤρχοντο καὶ συνωστίζοντο ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἐφέσου, ἦλθε καί τις Ἰουδαῖος, κατασκευαστὴς ταπήτων (σκηνοποιός)· οὗτος ὁδεύων ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Δαμασκὸν ὑπέστη δοκιμασίαν τινά, δι' ἧς ἐγένετο ἄλλος ἄνθρωπος. Ἐπείσθη δέ, ὅτι ἡ μεταβολή, ἣν αὐτὸς ἔλαβεν, ἦτο προωρισμένη νὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Ἔχων τὴν πεποίθησιν ταύτην ἐζήτει ὁ ἀνὴρ οὗτος τὰ μέρη, ὅπου ἡ συνάντησις τῶν διαφορωτάτων περὶ κόσμου ἰδεῶν ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ τὴν σκέψιν,

καὶ ὅπου, μεθ' ὅλον τὸν πολιτισμόν, ὃν παρήγαγεν ἡ ἀρχαιότης, ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ καὶ τὰς ἐλλείψεις, ἃς κατέλιπεν ὁ πλοῦτος οὗτος.

Οὕτως ἦλθεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐκ Κορίνθου εἰς Ἔφεσον. Ὡς Ἰουδαῖος ἐπορεύετο εἰς τοὺς Ἰουδαίους οἵτινες κατῴκουν ἰδιαίτερον μέρος, καὶ ὡς Ἕλλην ἐπορεύετο εἰς τοὺς Ἕλληνας· διότι εἶχε παιδευθῇ εἰς τὴν ἀνωτάτην σχολὴν τῆς Ταρσοῦ καὶ ἠδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ἕλλην σοφιστής, ἐκ δὲ τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς σοφιστικῆς βαθμηδὸν ἠδύνατο νὰ μεταβῇ εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἀκουσθῇ εἰσέτι οὔτε ἐν Ἐφέσῳ.

Ὅτε δὲ ὁ Παῦλος ἓν ἔτος καὶ ἔπειτα δεύτερον ἐξηκολούθει τὰς ὁμιλίας του κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἔργου του, οἱ προσερχόμενοι καὶ ἀνερχόμενοι ἔμποροι διέδωκαν εἰς ὅλην τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς ἑσπέρας ἤκουον ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις τοῦ Τυράννου, οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς Ἀρτέμιδος ἔντρομοι εἶδον, ὅτι ἡ ὑπόληψις τῆς θεᾶς των, τὴν ὁποίαν οὐδεμία μεγάλη δύναμις τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης ἐτόλμησε νὰ κινήσῃ, ἔτρεμεν ἐκ τῶν λόγων ἑνὸς πτωχοῦ χειρώνακτος. Παρετήρησαν ὅτι ὁ ζῆλος ἐψυχράνθη, παρετήρησαν, ὅτι τὰ μαγικὰ βιβλία, ἅτινα σωρηδὸν εἶχον διαδοθῇ ὡς *Ἐφέσια γράμματα*, ἐρρίφθησαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ ἐνῷ ὁ Ἡράκλειτος πρὸ 500 ἐτῶν εἰς μάτην ἐχλεύασε τὴν ἀνοησίαν τοῦ δεισιδαίμονος πλήθους, ἤρξαντο ἤδη διὰ μιᾶς νὰ αἰσχύνωνται διὰ τὴν λατρείαν τοῦ κεκοσμημένου ξοάνου.

Ὑπῆρχεν ἐν Ἐφέσῳ ἀργυροκόπος τις, Δημήτριος καλούμενος, ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ὁποίου πολυάριθμοι ἐργάται εἰργάζοντο εἰς τὴν κατασκευὴν ὁμοιωμάτων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, τὰ ὁποῖα οἱ προσκυνηταὶ μετ' εὐλαβείας ἐλάμβανον μεθ' ἑαυτῶν ὡς ἐνθύμιον τοῦ ἱεροῦ ἤδη, μετὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, τὸ κατάστημα δὲν εἶχεν ἐργασίαν πλέον, οἱ δὲ ἐργάται περιεφέροντο ἀργοί.

Οἱ πλούσιοι ἐργοστασιάρχαι παρετήρησαν εἰς τὰ κατάστιχά των ὁποία μεταβολὴ ἑτοιμάζεται εἰς τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἱερεῖς δὲ ἐκ φιλαυτίας κινούμενοι ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὑποκριτικοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ ἐκίνουν τὰ πλήθη, ὡς ἄλλοτε τὰ φανατικὰ στίφη τοῦ ἱεροῦ ἤθελον νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ ἀβοήθητος μικρὰ χριστιανικὴ κοινότης εὐθὺς ἤθελε καταβληθῇ ἐὰν οἱ συνετοὶ καὶ νομοταγεῖς Ῥωμαῖοι δὲν ἐκώλυον τὸν θολερὸν φανατισμὸν καὶ δὲν ἐσωφρόνιζον τὴν τεταραγμένην πόλιν διὰ τοῦ φόβου νὰ ἀπολέσωσι τὰ προνόμιά των.

Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ῥώμης διετηρήθη τὸ φυτώριον τοῦ ἀποστόλου, ἡ νέα χριστιανικὴ ἀποικία ἐπὶ τῆς Ἐφέσου, ἡ πρώτη, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν σχέσιν μετὰ τῆς ἀρχαίας λατρείας τῆς Ἀρτέμιδος.

Ἡ Ἔφεσος ἐγένετο πάλιν κέντρον, περὶ ὃ οἱ ὀπαδοὶ κοινῆς λατρείας συνηθροίσθησαν, νέοι δὲ βλαστοὶ ζωῆς ἐντεῦθεν μετηνέχθησαν πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμάς, ἐνῷ ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς καὶ μεθ' ὅλην τὴν εὔνοιαν τῶν Ῥωμαίων παρήκμασε καὶ ἀπώλετο καιρίως. Τὸν λιμένα τῆς πόλεως περιετείχισαν ἐκ νέου, ἵνα ἀποφύγωσι τὴν πρόσχωσιν, εἰς δὲ τὸ ἕδαφος, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐκέρδισαν, ἔκτισαν μεγαλοπρεπῆ ἀγοράν. Τὰ ἀρχαῖα ὅμως ὑδραγωγεῖα διὰ τὴν ὀσημέραι αὔξουσαν πρόσχωσιν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατηρήσωσιν ἐν τάξει· τὸ σύστημα τῶν διωρύγων, εἰς τὰς ὁποίας ἤδη οἱ βασιλεῖς τῆς Περγάμου ἐπεχείρησαν ἀσκόπους μεταβολάς, ἔπεσε καὶ οἱ κάτοικοι ἐκ τῆς ἐλώδους κοιλάδος ἀνέβησαν εἰς τὰς ἀνωφερεῖς κλιτύας τοῦ Κορησσοῦ.

Συγχρόνως ἠύξανεν ἡ ἀποσκίρτησις ἀπὸ τῆς πίστεως τῶν πατέρων, ἡ δὲ ἐναγώνιος φωνή, δι' ἧς ὁ ἀργυροκόπος Δημήτριος ἐφανάτιζε τοὺς ὁμοτέχνους του: «ὁ ναὸς τῆς θεᾶς ἡμῶν καταφρονεῖται καὶ ἡ μεγαλειότης αὐτῆς ἀπόλλυται» ἐπληθύνθη ὡς προφητεία.

Πλίνιος ὁ νεώτερος ἀνήγγειλεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Τραϊανὸν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὴν ῥοδερὰν μεταβολήν, δι' ἣν ὤφειλον νὰ σκεφθῶσι τὰ μέγιστα, ὡς σπουδαιοτάτην ὑπόθεσιν τοῦ κράτους. Ἤδη οἱ ναοὶ ἦσαν ἔρημοι· τὰ εἰς τὰς πόλεις ἀγόμενα θύματα δὲν εὑρίσκον ἀγοραστάς, καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἠύξανεν ἡ νέα δεισιδαιμονία.

Ὁ Πλίνιος ἐνόμιζεν, ὅτι δι' αὐστηρῶν μέτρων ἠδύναντο νὰ ἐμποδίσωσι τὸ κακόν, ὁ δὲ Τραϊανὸς ἐχάρισεν εἰς τὴν Ἄρτεμιν νέας πύλας τοῦ ναοῦ.

Ἐπὶ Ἀδριανοῦ, ὅστις ἐνεθουσία ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων περιφήμων ἱερῶν, ὑψώθη ἡ ὑπόληψις τῆς Ἐφησίας θεᾶς, ὁ δὲ ναὸς αὐτῆς φαίνεται πάλιν ἐν τοῖς νομίσμασι. Καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλεριανοῦ μετὰ ἑκατὸν ἔτη φαίνεται ὁ ναὸς ἀκέραιος.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἤρχισαν αἱ μεταναστάσεις τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς χώρας τῶν Σκυθῶν, ὁπόθεν τὰ στίφη τῶν Κιμμερίων ἐτρόμαξαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Καλλίνου, ἐκεῖθεν ἦλθον διὰ θαλάσσης οἱ Γότθοι, οἵτινες ἐλεηλάτησαν τὰ ἀπροφύλακτα παράλια. Καὶ ὁ ναὸς λοιπὸν τῆς Ἀρτέμιδος ἐλεηλατήθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν Γότθων τῷ 262 μ. Χ.

Ἡ πόλις μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς αὐτῆς διέμεινεν ἐμπορεῖον μέγα. Ὡς μήτηρ πνευματικὴ τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων τῆς Ἀσίας ἡ Ἔφεσος ἔλαβε νέαν ὑπόληψιν ἕνεκα τοῦ Τιμοθέου, πρώτου ἐπισκόπου αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Παύλου ἐγκαταστάντος, καὶ ἕνεκα τῆς παρθένου Μαρίας, ἧς ὁ τάφος ἐδείκνυτο ἐνταῦθα. Ἐπίσης διὰ τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἡ Ἔφεσος ἐγένετο κέντρον πνευματικόν, ὅτε τῇ Πεντηκοστῇ τοῦ 431 ἐγένετο ἡ πρώτη ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος.

Κατὰ τὴν δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα εἰσέβαλον οἱ Τοῦρκοι εἰς τὰ παράλια, κατέστρεψαν τὴν πόλιν καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἀνήγειραν εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ φρουρίου τὸ τέμενος τοῦ Σελήμ, ἀριστούργημα ὀθωμανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πρὸ πολλοῦ ἠρειπώθη. Κάτωθεν αὐτοῦ κατοικοῦσιν ἤδη τουρκικαί τινες οἰκογένειαι ἐν ταῖς ῥυπαραῖς καλύβαις τοῦ Ἁγιασολούκ, ἄλλως τὸ πᾶν εἶναι μέγας τάφος, ἐρημία ἄβατος, ἐλώδης καὶ πλήρης θάμνων, ἔνθα εἶναι ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ζωὴν νὰ διαγάγῃ τις καὶ μίαν μόνην νύκτα.

Τὰ μόνα ἴχνη ἱστορικῆς παραδόσεως, ἅτινα μένουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀνάγονται εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐποχήν. Ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς δείκνυται ἡ φυλακὴ τοῦ Παύλου καὶ εἰς τὴν ὑψηλὴν ὀρρὼν τοῦ Πίονος τὸ σπήλαιον τῶν ἑπτὰ παίδων.

Ἐξ ὅλων τῶν μεγάλων ναῶν τῆς ἀρχαιότητος ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἦτο ὁ μόνος, οὗ τὰ ἴχνη εἶχον γίνει ἀφανῆ, ἕως ὅτου μετὰ δωδεκαετῆ ἀναζήτησιν εἰς ὅλην τὴν πεδιάδα ἀνεκάλυψεν αὐτὸν κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1871 ὁ ἄγγλος ἀρχιτέκτων Wood.

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἡ ἱστορία τῆς Ἐφέσου καὶ τοῦ περιφήμου ἱεροῦ αὐτῆς, τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος τοῦ θαύματος τοῦ κόσμου. Ἱδρυθὲν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν Φοινίκων ὡς ἱερὸν ἀσιατικῆς τινος θεότητος, τὴν φύσιν ζωογονούσης καὶ τροφούσης, καὶ ἐπιτηδείως ὑπὸ τῶν ἱερέων διευθυνόμενον, ἐγένετο ἰσχυρὸν κράτος μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν συγκειμένης καὶ ὑπερασπιζομένης αὐτό. Οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην π. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἀφικόμενοι Ἕλληνες οὐ μόνον ἐσεβάσθησαν ἀλλὰ καὶ μεγάλως ἐτίμησαν αὐτὸ οἰκειοποιηθέντες μάλιστα τὴν θεὰν καὶ τῷ ὀνόματι τῆς Ἀρτέμιδος λατρεύοντες αὐτήν. Ἐπίσης ἐτίμησαν καὶ προὔστάτευσαν αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς Λυδίας, τῆς Περσίας, αἱ ἑλληνικαὶ δημοκρατίαι τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν· εἶτα οἱ μεγάλοι βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος Β' καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. Καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας τὸ ἱερὸν τῆς Ἐφεσίας θεᾶς ἦν ἐν μεγίστῃ τιμῇ, κατεῖχεν ἄπειρον πλοῦτον, δόξαν καὶ τιμὴν ἐπὶ μακρότατα ἐκτεινομένην. Μετὰ τοὺς ἡγεμόνας τούτους καὶ οἱ κοσμοκράτορες Ῥωμαῖοι ἐπίσης προὔστάτευσαν τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ μεγάλα προνόμια ἀπένειμαν αὐτῷ, ὥστε ὄντως ἐθεωρεῖτο πανίσχυρον καὶ οὐδεμία κοσμικὴ δύναμις ἠδύνατο κατισχῦσαι αὐτοῦ.

Ἀλλὰ πρᾶγμα παράδοξον! Ἐνῷ οἱ μεγάλοι βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ δυνάσται ἐσέβοντο καὶ ἐτίμων μεγάλως τὸ ἱερὸν τοῦτο, οὗ ἡ δύναμις ἐφαίνετο ἀκαταγώνιστος, εἷς μόνος ἄνθρωπος, εἷς Ἰουδαῖος, ὁ ἀπόστολος Παῦλος, κηρύττων τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον, ἠδυνήθη διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ νὰ κλονίσῃ τὴν τέως ἀδιάσειστον ὑπόληψιν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ νὰ καταβάλῃ αὐτὴν εἰς ἔδαφος. Ἔκτοτε πεσὸν δὲν ἀνέλαβε πλέον, οἱ δὲ εἰσβαλόντες Γότθοι λαφυραγωγήσαντες κατέστρεψαν αὐτὸ τέλεον.

Εἶχεν ἤδη παρέλθει ἀρά γε ἡ δύναμις τοῦ παντοδυνάμου ξοάνου τῆς Ἐφεσίας θεᾶς, ὁ δὲ νικηφόρος χριστιανισμὸς διὰ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς κατενίκησε τὴν δύναμιν ἐκείνην, εἰς ἣν ἔκλινον γόνυ βασιλεῖς καὶ δυνάσται, μικροὶ καὶ μεγάλοι, τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης; Ἔκτοτε νέα ἀνεφάνη δύναμις, ἡ τῆς νέας θρησκείας, τὸ δὲ ὄνομα τῆς Ἐφέσου πάλιν ἐγένετο μέγα, διότι ἡ πόλις αὕτη ἐγένετο κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μητρόπολις τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὴν ἱερότητα ταύτην κατέχει μέχρι τῆς σήμερον ἡ μητρόπολις Ἐφέσου, μία τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας θεωρουμένη.

Ἐπί τινα καιρὸν ἐφάνη, ὅτι ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐξ Ἀραβίας θύελλαν, τὸ δὲ μεγαλοπρεπὲς ἀλλ' ἠρειπωμένον ἤδη τέμενος τοῦ Σουλτάνου Σελὴμ ἀνηγέρθη περὶ τὸν περίφημον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος· ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸ πολλοῦ κατέπεσεν καὶ οὐδεὶς διανοεῖται νὰ ἀνεγείρῃ αὐτό.

Ὥστε ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως τῆς Ἐφέσου διαμένει ταῦν ὁ ναὸς τοῦ ἠγαπημένου τοῦ Κυρίου, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ἐξ οὗ φαίνεται, ὅτι ἔλαβεν ἡ μικρὰ πόλις τῆς Ἐφέσου μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν

SISMANOGLIO MEGARO

τούρκων κατάληψιν τὸ ὄνομα *Ἁγιασολούκ*, ἐκ παραφθορᾶς τοῦ *Ἅγιος θεολόγος*. Τὰ πάντα ἠρειπώθησαν, πλεῖστα μωαμεθανικὰ τεμένη κεῖνται εἰς ἐρείπια σήμερον, τὰ φρούρια αὐτῆς ἐπίσης καὶ οἱ ναοὶ καὶ τὰ γυμνάσια καὶ θέατρα καὶ ᾠδεῖα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, περὶ ὧν θέλομεν ὁμιλήσει βραδύτερον, κεῖνται μαρτύρια τοῦ πάλαι ποτὲ μεγαλείου τῆς ἐνδόξου Ἐφέσου, πτωχικαί τινες καλύβαι μένουσιν ἔτι καὶ ὁ ναὸς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ἐξ οὗ καὶ τὸ νέον ἐφθαρμένον ὄνομα.

Πέπρωται ἀρά γε τῇ ἐρειπωθείσῃ Ἐφέσῳ νὰ ἀναλάμψῃ καὶ αὖθις καὶ τύχῃ τῆς ἀρχαίας εὐκλείας καὶ δόξης αὐτῆς, ὡς τιμᾶται καὶ θέλει τιμᾶσθαι Θεοῦ συναιρομένου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἱερὸν αὐτῆς ὄνομα;

Τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὴν τὰ μέλλοντα προορωμένην καὶ γινώσκουσαν θείαν Πρόνοιαν.

Μ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ.

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΦΞΑ' Συνεδριάσει).

Πολλὰ καὶ μετὰ πολλῆς τῆς καλλιεπείας ἀπηγγέλθησαν περὶ γυμναστικῆς ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου· ἀλλ' ἡ σπουδαιότης τοῦ θέματος ἐστὶ κατ' ἐμὲ τοιαύτη ὥστε πέποιθα ὅτι καθυποβάλλων εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου σκέψεις τινὰς περὶ τοῦ πόσον ἐξετίμων αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι ἐξυπηρετῶ τὸ ὀρθῶς νοούμενον συμφέρον τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Καθότι τὸ σχετικῶς μικρὸν καὶ πολλαχοῦ διεσπαρμένον ἑλληνικὸν γένος, μόνον διὰ τῆς πανδήμου καὶ συντόνου σωμασκίας, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων, ἰσχύσει καταστῆσαι τοὺς πολίτας ἀγαθοὺς μὲν τὰς ψυχάς, ἰσχυροὺς δὲ τὰ σώματα, ὅπως ἐν εἰρήνῃ πολιτεύωνται, ὡς εἰκὸς τοῖς καλῶς ἀνατεθραμμένοις, καὶ ἐκ πολέμου σώζωσι, καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα διαφυλάττωσι τὴν πατρίδα.

«Τί δυνάμεθα νὰ μάθωμεν παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων;» ἦν τὸ θέμα τὸ προταθὲν προπέρυσιν ὑπὸ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ἀκαδημίας τῶν ὡραίων τεχνῶν τοῖς μέλλουσι διαγωνισθῆναι ὑπὲρ τοῦ ἀριστείου De Rossi, θέμα ἀνάμεστον σημασίας διὰ τὸν δέκατον ἔνατον αἰῶνα.

«Οὔτε πρὸς τὴν κομψότητα τῆς ἐργασίας, οὔτε πρὸς τὴν μεγαλοφυᾶ ἐπίνοιαν τῶν ἀκμασάντων πρὸ τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς Ἑλλήνων δυνάμεθα νὰ ἀντιμετρηθῶμεν ἡμεῖς» λέγει ὁ ἀριστεύσας Ἀββᾶς Ζωγράφος «οὔτε εἶναι εὔκολον νὰ ἀποφανθῶμεν εἰς τί δὲν ἦσαν ἐκεῖνοι φέρτεροι ἡμῶν.»

Δύσκολος τῷ ὄντι ἐστὶν ἡ εἰς τὴν τελευταίαν ἐρώτησιν ἀπάντησις καὶ ἂν ἔτι ἐξετείνετο αὕτη πέραν τοῦ κύκλου τῶν τεχνῶν, ἐν αἷς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, περιωρίζεν αὐτὴν ὁ Ἀββᾶς Ζωγράφος. Ἡ νομιζομένη ὑπεροχὴ ἡμῶν περὶ τὰς βιομηχάνους τέχνας περιορισθήσεται εἰς στενὸν κύκλον, ἂν ἀφαιρέσωμεν τὰς ἀνακαλύψεις, αἵτινές εἰσι τὸ ἄθροισμα κληροδοτήσεων πασῶν τῶν προγενεστέρων γενεῶν. Ἀληθῶς αἱ περιφανέστεραι πρόοδοι τοῦ καθ' ἡμᾶς νεωτέρου πολιτισμοῦ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἐξεταζόμεναι ἀποδείκνυνται ἁπλαῖ ἐπάνοδοι εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, ὅθεν προῆλασαν οἱ κάτοικοι τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος πρὸ εἰκοσιτεσσάρων αἰώνων. — Ἡ ἀνεξιθρησκεία, ἣν αἱ σκληραὶ δοκιμασίαι τοῦ μεσαιῶνος καθιέρωσαν, ὡς σύνθημα πάντων τῶν φιλελευθέρων καὶ ἀναμορρώτων, ἐξησκεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ τοῖς δημοκρατουμένοις Ρωμαίοις εἰς βαθμὸν ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἡμεῖς ἀπέχομεν, ὅσον καθυστεροῦμεν ἐκείνων κατὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, τοῦ ἐμπορίου, καὶ τοῦ οἰκιακοῦ βίου. Ἡ τοῦ λαοῦ ἐκπαίδευσις, αἱ ἐθνικαὶ σκηνικαὶ παραστάσεις καὶ αἱ ὡραῖαι τέχναι πρέπει ν' ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ ἀναριθμήτων προλήψεων, καὶ ἀποθαρρυντικῶν περιορισμῶν, πρὶν ἢ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν τελειότητα. Ἡμᾶς ἀφορᾷ ἐν τοσούτῳ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ τῆς ἀρχαίας ἀγωγῆς, ἐν ᾗ ἐπὶ τοσοῦτον ἐτιμήθη ἡ γυμναστική, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μέρος τῆς θρησκείας, καὶ ἐν ᾗ ἐπὶ τοσοῦτον ἐτελειοποιήθη, ὥστε νὰ ἀποτελῇ τὸ ἀπαύγασμα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν ἐπιστήμην τῆς ὑγιεινῆς καὶ τὴν τοῦ εὖ ζῆν αἴτινες ποτὲ ἴσως δὲν θὰ ἀναλάβωσιν ἐκ τῆς ὀλιγωρίας εἰς ἣν ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας περιέπεσον. Ἀλλ' ἐκ πασῶν τῶν ἐθνικῶν διατάξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἃς παρηγκώνισεν, ἢ περιεφρόνησεν ὁ νέος πολιτισμὸς πρὸς βλάβην ἡμῶν, οὐχ ὑπάρχει ἄλλη, ἧς ἡ ἐπανόρθωσις ἠδύνατο ἐπενεγκεῖν εὐεργετήματα σπουδαιότερα, ὅσον τὸ σύστημα ἐκεῖνο τῆς φυσικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅπερ ἐπενήργει ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ ἐμόρφου τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐξόχων τῆς Ἑλλάδος ἡρώων, πολιτικῶν καὶ φιλοσόφων καὶ ὅπερ δύναται θεωρηθῆναι ὡς διακριτικόν τι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀπὸ παλαιτάτων χρόνων οἱ Ἕλληνες ἀνεγνώρισαν τὴν ἀλήθειαν ὅτι καθ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν προβαίνουσι, σύστημά τι πανδήμου τακτικῆς σωμασκίας ὀφείλει ἀντικαταστῆσαι τὴν φυσικὴν ἄσκησιν τὴν ὑπὸ τῶν καθημερινῶν ἀναγκῶν ἀγρίου βίου ἐπιβαλλομένην.

Ἡ φύσις τῶν ἀρχαίων ὅπλων, καὶ ἡ χρῆσις βαρείας ἀμυντικῆς πανοπλίας ἐπέβαλλον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς σωματικῆς ἰσχύος, ὡς ἐθνικὴν ἀνάγκην, ἀλλ' ὁ σκοπὸς τῆς γυμναστικῆς οὐκ ἦν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἡ πολεμικὴ προπαρασκευή. Ὁ νόμος τοῦ Λυκούργου προέβλεψεν ἐλεύθερα γυμνάσια πρὸς ἐντελῆ φυσικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τε παίδων καὶ τῶν κορασίων, καὶ ἀπηγόρευε τοῖς γονεῦσι τὸ ὑπανδρεύειν τὰς θυγατέρας αὐτῶν, πρὶν ἢ αὗται προβῶσιν ἀρκούντως ἔν τισιν ἀσκήσεσιν ἧττον θηλυπρεπέσι καὶ θελκτικαῖς τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις παρθεναγωγείοις ἐν χρήσει *καλλισθενῶν* ὀνομαζομένων ἀσκήσεων. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἰατροὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐπέβαλλον ὡρισμένην τινὰ μέθοδον ἀθλητικῶν γυμνασμάτων πρὸς θεραπείαν διαφόρων νοσημάτων, καὶ ἐρεῦρον ἰδιαίτερόν τι εἶδος ἀσκήσεων, αἵτινες, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Αἰλιανοῦ, οὐδέποτε ἀπετύγχανον εἰς τὴν ἴασιν τῆς πολυσαρκίας. Ὅτε ἡ αὔξησις πλούτου καὶ ῥᾳστώνης ἐπηπείλουν χαλαρῶσαι τὸ ἀνδρικὸν φρόνημα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, αἱ δημόσιαι ἀρχαὶ πασῶν σχεδὸν τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἀνέλαβον τὴν ἐπιστασίαν τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς τοῦ λαοῦ καὶ οἱ ἐπισημότεροι πολιτικοὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηνῶν, Θηβῶν, Κορίνθου καὶ ἄλλων πολιτειῶν, ἀμιλλώμενοι πρὸς τὸν νομοθέτην τῆς Σπάρτης, καθίδρυσαν παλαίστρας, γυμνάσια καὶ διεθνεῖς σταδιοδρομίας, καὶ ἐπενόησαν τρόπους, ὅπως καταστήσωσι δημοφιλεῖς ταύτας τὰς ἀσκήσεις. Ἐν Ὀλυμπίᾳ, Κορίνθῳ, Νεμέᾳ, καὶ ἐν Ἀθήναις αἱ Διονυσιακαὶ σταδιοδρομίαι καθιερώθησαν ὡς Πανελλήνιοι ἀγῶνες, ὅπου οἱ ἀθληταὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ ἐγκατεστημένων ἑλληνικῶν ἀποικιῶν συνήρχοντο εἰς ὡρισμένας ἐποχὰς ἵνα συναγωνισθῶσιν ἐπὶ ἓξ ὑμνας κατὰ τετραετίαν· ἡ περίοδος αὕτη τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ἦν ἡ βάσις τῆς ἀρχαίας χρονολογίας. Μόνη ἡ τιμὴ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐνώπιον ὅλου τοῦ ἔθνους συνηθροισμένου, ἐπήρκει ὅπως ἑλκύσῃ εἰς διαγωνισμὸν πάντα φιλότιμον ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἐκτὸς ταύτης πολλαὶ ἄλλαι ἀφορμαὶ καθίστων θελκτικὸν τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, τῇ τε νεολαίᾳ καὶ τοῖς ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας ἀνδράσι, καὶ ὑπεξέκαιον τὸν ζῆλον ἁπάντων ὑπὲρ τῆς γυμναστικῆς ἁμίλλης. Οἱ ἀριστεύσαντες κατὰ τοὺς ἐν Ἰσθμῷ καὶ Νεμέᾳ ἀγῶνας ἦσαν ἀπηλλαγμένοι παντὸς δασμοῦ, ἐδακτυλοδεικτοῦντο ἐντίμως ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, ἐξησφάλιζον τὸ μέλλον αὐτῶν ἀπὸ τῶν περιπετειῶν τῆς τύχης, καὶ ἀπὸ τῶν ἀναγκῶν τοῦ γήρατος, δι' ἐλευθερίου ἐπιχορηγήσεως δημοσίου σιτηρεσίου, καὶ ἀπελάμβανον τὰς ἀσυδοσίας καὶ ἀτελείας τῶν προνομιούχων τάξεων.

Ὁ Ἠγένετος, ἁπλοῦς πολίτης τοῦ Ἀκράγαντος, ἐκέρδησε τρία ἐκ τῶν πέντε ἄθλων τῆς ἐνενηκοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος, καὶ οὕτω διὰ μιᾶς ἀπὸ πέντε ἐγένετο εὔπορος, ἕνεκα τῶν μεγαλοπρεπῶν δωρεῶν, ἃς ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν θεατῶν ἐπεδαψιλεύσατο αὐτῷ πρὶν ἢ ἐξέλθῃ τῆς κονίστρας. Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ πόλιν προϋπαντήθη καὶ συνωδεύθη πομπωδῶς ὑπὸ τριακοσίων ἁρμαμαξῶν ὧν ἑκάστη, σὺν τῇ ἑαυτοῦ, ἐσύρετο ὑπὸ συνωρίδος λευκῶν ἵππων. Πᾶσαι αἱ διεθνεῖς διχόνοιαι καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ ἔριδες ἀνεστέλλοντο ὅτε ἤγγιζε τῶν τεσσαράκοντα ὀκτὼ μηνῶν ἡ προπαρασκευαστικὴ περίοδος εἰς τὸ τέρμα αὐτῆς· καὶ αὐτοὶ οἱ αἰχμαλωτισθέντες ἐν πολέμῳ, καὶ οἱ ἔνοχοι ἐπὶ πολιτικοῖς ἐγκλήμασιν ἀπελύοντο, ἂν ἤθελον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς διαγωνισμὸν περὶ τοῦ ἀριστείου οἱουδήποτε ἄθλου. Καθότι ἐθεωρεῖτο λίαν ὑπερβολικὴ ποινή, ἕνεκα ἁπλοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος, στερῆσαι αὐτοὺς τηλικαύτης δόξης· ἡ καταπληκτικὴ δύναμις τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων καταφαίνεται ἀπορρώντως ἐκ τῆς περὶ τοῦ Ῥοδίου Διαγόρα ἀφηγήσεως, ὅστις ἐν τῇ νεανικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ ἐχρημάτισε περίφημος ἀθλητής, ἦτο δὲ παρὼν ὅτε οἱ δύο αὐτοῦ υἱοὶ ἐκέρδησαν τὰ πέντε ἀριστεῖα ὑπὲρ ὧν οἱ ἀθληταὶ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ἐνησκοῦντο ἐπὶ τετραετίαν ὅλην. Ὁπότε οἱ ἀθλη-

σαντες νεανίσκοι ἄραντες τὸν πατέρα αὐτῶν ἔφερον αὐτὸν διὰ μέσου τοῦ θεάτρου, αἱ ζητωκραυγαὶ τοῦ συνηθροισμένου πλήθους ἠκούσθησαν μέχρι τοῦ λιμένος τῶν Πατρῶν ἀπέχοντος ἑπτὰ ὅλας λεύγας· ἀλλ' ὁ Διαγόρας αὐτὸς δὲν ἤκουσε τίποτε πλέον ἐπὶ γῆς μετὰ τὴν φωνὴν τοῦ κήρυκος ἀναγορεύοντος τὰ ὀνόματα τῶν νικητῶν, διότι *ἡ εὐτυχεστέρα στιγμὴ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἦν καὶ ἡ τελευταία.* Ἂν ἐν τῇ αὐτῇ Ὀλυμπιάδι εἷς ἀθλητὴς ἐλάμβανε πλέον τοῦ ἑνὸς ἀριστείου, ὁ ἀνδριὰς αὐτοῦ κατεσκευάζετο ὑπὸ τοῦ ἐπισημοτέρου ἀγαλματοποιοῦ ἀναλώμασι τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ ἀνιδρύετο ἐν Ὀλυμπίᾳ εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης αὐτοῦ. Τίνα ἆρά γε ἐπίγειον κατασκήνωσιν μεγαλοπρεπεστέραν τῆς ἐν τῷ ἱερῷ ἄλσει τῆς Ἴλιδος δύναταί τις νὰ φαντασθῇ; ἔνθα ὑπὸ τὴν σκιὰν παλαιφύτων δένδρων ἵσταντο οὗτοι οἱ ἀνδριάντες, ἐνῷ ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους καὶ ἡ προκειμένη πεδιὰς ὑπὸ ἀριστουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καθωραΐζοντο, οἷα ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τὸ Πάνθεον τοῦ Καλλικράτους;

Ἐκτὸς τῶν πλατειῶν καὶ δημοσίων τοποθεσιῶν, προσδιωρισμένων εἰς ὁπλασκίας καὶ παντοειδῆ γυμνάσια, ἐξ ὧν πᾶσα κωμόπολις εἶχε μίαν ἢ δύω, μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων ὀργάνων διὰ παντὸς εἴδους γυμνάσματα, μετὰ δημοσίων λουτρώνων καὶ αἰθουσῶν διὰ δημοσίους διαλέξεις, ὑπῆρχον εἰς τὰς μεγάλας πόλεις προσέτι σωματεῖα διὰ τὴν ἐξάσκησιν καὶ προαγωγὴν ἰδιαιτέρων τινῶν γυμνασμάτων, ἐφ' οἷς οἱ πολῖται ἐσεμνύνοντο ἀμιλλώμενοι πρὸς ἑτέρας ὁμόρους πόλεις. Ἡ πάλη, τὸ ἀκόντισμα, ἡ σταδιοδρομία, ὁ δίσκος, τὸ ἅλμα, ἡ σχοινοβατία, τὸ τοξεύμα ἦσαν ἕκαστον ὑπὸ τὴν προστασίαν συλλόγων ἐχόντων ἰδιαιτέραν κονίστραν ἢ αἴθουσαν ἀσκήσεως. Πολλὰ ἔξοχα προτερήματα τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ ἡ εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν βίου προαγωγὴ ὀφείλονται ἀναμφιλέκτως εἰς ταύτας τὰς πηγὰς τῆς διανοητικῆς καὶ φυσικῆς εὐεξίας. Ὑγεία καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἦν πραγματικῶς τὸ πρῶτον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς αὐτῶν, διότι ὑγεία καὶ ῥώμη εἰσὶ συνώνυμα. Ἡ πρόσκτησις ἕξεων προσφόρων εἰς ἀθλητικοὺς ἀγῶνας ἀποσοβεῖ τὴν ἀνάπτυξιν νοσερῶν στοιχείων καὶ διευκολύνει τὴν ἔξωσιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ. Διὰ τοῦτο βλέπομεν μεταξὺ ἀνθρώπων ἢ ζώων, ἐν καταστάσει ἀγρίᾳ διατελούντων, ὧν ἡ μυώδης δύναμις ἐστιν ἐξ ἀνάγκης εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένη, ὅτι τὰ νοσήματα εἰσὶ σπανιώτατα, καὶ πρώρος θάνατος μόνον ἕνεκα τραυμάτων ἢ παραταθέντος λιμοῦ συμβαίνει. «Ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἐργατικῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν συνεπειῶν δυσπέπτου ἢ ὑπερβολικῆς τροφῆς», λέγει ὁ Βοερχάβιος, «ἀπόδειξίς ἐστιν ὅτι ἐννέα δέκατα τῶν συνήθων νοσημάτων ἠδύναντο νὰ θεραπευθῶσι μηχανικῶς ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς χημίας, διὰ τῆς δενδροτομίας ἢ ξυλοκοπίας π. χ. ἀντὶ τῆς καταπόσεως καθαρτικῶν, κικίνου ἐλαίου καὶ θειούχου ὕδατος». Ἡ φυσικὴ ἄσκησις ταχύνουσα τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος διεγείρει τὴν ἐνέργειαν πάντων τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων, ὧν αἱ ὁμόρρυθμοι λειτουργίαι συνιστῶσι τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς, καὶ ἀποσοβεῖ μυρία λειτουργικὰ νοσήματα ἐξ ὧν ἕκαστον ἤθελεν ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ ὀργάνου τῆς ψυχῆς, τοῦ ἐγκεφάλου.

Ψυχικὴ παθολογία καλῶς ἐννοουμένη ἐστὶν ἡ φυσιολογικὴ ἐπιστήμη ἡ ἀναγνωρίζουσα τὴν στενὴν σχέσιν καὶ ἀμοιβαίαν ἐπίδρασιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ τὴν ἐπιρροὴν οἱασδήποτε φυσικῆς παρεκτροπῆς ἐπὶ τῶν λεπτοτέρων λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου. Ἡ φυσικὴ ὑπεροχὴ τῶν προαλεξανδρινῶν Ἑλλήνων ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μᾶλλον εὔρωστα καὶ ῥωμαλέα ἔθνη τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς καταφαίνεται κάλλιστα ἐκ τῆς στρατιωτικῆς στατιστικῆς τοῦ Ξενοφῶντος. Ἡ πανοπλία Σπαρτιάτου στρατιώτου, εὐθέτου πρὸς πορείαν εἶχε βάρος ἑβδομήκοντα πέντε λιτρῶν (ὀκάδων περίπου 18) ἄνευ τῶν ἐργαλείων χρησίμων πρὸς στρατοπέδευσιν, ὑπονόμευσιν καὶ γεφυροποιΐαν, καὶ τῶν μερίδων ἄρτου καὶ ξηρῶν καρπῶν, ἅτινα διενέμοντο κατὰ πᾶσαν ἑβδομάδα καὶ ηὔξανον τὸ φορτίον τοῦ πεζοῦ στρατιώτου εἰς 90—95 ἢ καὶ 100 λίτρας ($21\frac{1}{2}$, $22\frac{1}{2}$ ἕως 26 ὀκάδας περίπου). Τὸ φορτίον τοῦτο ἐβαστάζετο φερόμενον κατὰ λόγον τεσσάρων ἀγγλικῶν μιλίων τὴν ὥραν ἐπὶ δώδεκα ὥρας καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ μόνον εἰς τὰς αὐχμηρὰς ἐρήμους τῆς Κοίλης Συρίας ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπικούρων Ἑλλήνων ἐνόμισε φρόνιμον νὰ συντάμῃ τὸ σύνηθες μῆκος τῆς καθημερινῆς πορείας κατὰ ἓν τέταρτον.

Αἱ γυμναστικαὶ δοκιμασίαι ἐν χρήσει ὑπὸ τοῦ Συστάρχου, ἤτοι ἀξιωματικοῦ στρατολογοῦντος ἐκλεκτὸν σῶμα στρατιωτῶν, θὰ ἐνομίζοντο οὐχ ἧττον παράδοξοι ὑπὸ τῶν ἀβροστολίστων ἀξιωματικῶν ἐκλεκτοῦ λόχου τῆς σήμερον. Ῥωμαλέοι καὶ εὔμορφοι ἄνδρες, ἀναστήματος ὑψηλοῦ, δι' αὐτὰ καὶ μόνα τὰ προσόντα δὲν ἐγίνοντο δεκτοί, ἂν πρὸς τούτοις δὲν ἦσαν

ἱκανοὶ νὰ πηδήσωσι καθέτως εἰς ὕψος ἴσον τῷ ἀναστήματι αὐτῶν καὶ ὁριζοντίως εἰς ἀπόστασιν τριπλασίαν, δύω τρίτα δὲ αὐτῶν τῶν διαστάσεων ἐν πλήρει πανοπλίᾳ· νὰ ῥίψωσι βάρος ἰσοστάσιον τῷ τριτημορίῳ τοῦ σώματος αὐτῶν εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι πήχεων, καὶ νὰ ἀκοντίσωσι μετὰ τοσαύτης δεξιότητος, ὥστε νὰ μὴ σφάλωσι σκοποῦ ἰσομεγέθους πρὸς ἀνθρωπίνην κεφαλὴν ὑπὲρ τὰ τέσσαρα, ἐκ δέκα ἀκοντισμάτων, εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα πήχεων, ἐκτὸς ἄλλων δοκιμασιῶν ἐπιτηδειότητος περί τε τὸ τοξεύειν καὶ τὸ ξιφομαχεῖν.

Ἀφοῦ τοσαύτη ἀνάπτυξις φυσικῆς ῥώμης καὶ τόσον ὑπερτέρα τῶν ἡμετέρων ἕξεων ἀπῃτεῖτο διὰ τοὺς νεοσυλλέκτους, δὲν πρέπει νὰ θαυμάζωμεν ἂν τὰ κατορθώματα τῶν πρωταγωνιστῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ὑπερέβαινον καὶ τὰς ἀνδραγαθίας τῶν ἡμετέρων ἀθλητῶν τῆς σήμερον. Πολυδάμας ὁ ἀθλήσας καὶ ἀριστεύσας ἐν τῇ ἐνενηκοστῇ ἑβδόμῃ Ὀλυμπιάδι ἠδύνατο νὰ θραύσῃ κρανίον δαμάλεως δι' ἑνὸς γρονθοκοπήματος, καὶ ἐτιθάσσευσεν ἄγριον ἵππον συλλαβὼν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὁπλῶν τῶν ὀπισθίων σκελῶν, ἅτινα περιέστρεψεν εἰς βαθμόν, ὥστε οἱ ἁρμοὶ τῶν κνημῶν τοῦ ζώου ἔτριζον ὁσάκις ἀπεπειρᾶτο τοῦτο νὰ ἀνασκιρτήσῃ. Μίλων ὁ Κροτωνιάτης ὁ ἀθλητὴς ἐκεῖνος, ὅστις ἐβάστασε καὶ περιέφερεν ἐν τῷ σταδίῳ σφριγῶντα ταῦρον, δὲν ἠδύνατο νὰ μετατοπισθῇ ἑλκόμενος ὑπὸ τεθρίππου, ὅτον ἐπάτει διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀντείρειδε τὸν δεξιὸν ἐπὶ προεξέχοντος βράχου. Ὁ αὐτὸς ἔσωσεν εἷς τινα περίστασιν ὁλόκληρον συνέλευσιν Πυθαγορείων φιλοσόφων, ὅτε ἡ στέγη ἑτοιμορρόπου ναοῦ ἐκινδύνευε νὰ καταπέσῃ ἐπ' αὐτῶν, βαστάσας διὰ τῶν ὑψωμένων βραχιόνων του τὴν ἀψῖδα τῆς στοᾶς τῆς εἰσόδου, μέχρις ὅτου ἁπάντων διαφυγόντων καὶ αὐτὸς διὰ δύω ἐσπευσμένων ἁλμάτων ἑαυτὸν διέσωσε.—Θηβαῖος ξιφομάχος, οὗτινος ἡ φήμη ἔφθασε μέχρι τῆς αὐλῆς τῆς Περσίας, προσεκλήθη εἰς Σάρδεις, ἔνθα ἦν τὸ θερινὸν ἐνδιαίτημα τοῦ βασιλέως Δαρείου, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ συνήγωνεν ἕνα ξιφουλκήσῃ κατὰ τριῶν ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν τοῦ *Τάγματος τῶν ἀθανάτων*, ὡς ὠνομάζοντο οἱ Πέρσαι σωματοφύλακες. Χαλεπὸς ἀγὼν ἐπῆλθε, καθ' ὃν οἱ τρεῖς ἤρξαντο ὀπισθοποροῦντες, ἐντὸς δὲ ὀλίγων λεπτῶν ἕκαστος τῶν τριῶν ἀθανάτων θανατηφόρον ἔλαβε τραῦμα.—Ὁ Ἐλαφόπους τοὔνομα αὐτόχθων ἀμερικανός, μεταβιβασθεὶς εἰς Ἀγγλίαν τῷ 1758 ἔτει, ὑπερέδραμε τοὺς ὠκυτέρους ἵππους, τοῦ μήκους τοῦ δρόμου μὴ ὑπερβαίνοντος τὰ δύω τρίτα τοῦ μιλίου. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Νικολάου Μαρκέλλου οἱ κάτοικοι τῆς Ῥαβέννης ἐν Ἰταλίᾳ ἐθαύμασαν τὰ κατορθώματα νεανίου τινὸς ἐκ Σαβοΐας, ὅστις κατ' ἐπανάληψιν ἐνίκησε τρέχων τὸν εὐνοούμενον κέλητα ἵππον τοῦ Δόγου, καὶ προύκάλει οἱονδήποτε ἱππέα, καὶ δι' ὁσηνδήποτε ἀπόστασιν ἵνα τρέξωσιν ἐπὶ ἐδάφους κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνωφεροῦς, οὐχὶ δὲ κατωφεροῦς ἢ ἀμμώδους. Ἀλλ' οἱ σταδιοδρόμοι τῶν ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν στρατῶν συχνάκις συνηγωνίζοντο μετὰ κελήτων ἵππων καὶ γεγυμνασμένων κυνῶν, ἄνευ τοιούτων ἐπιφυλάξεων. Ὁ Πίνδαρος ἐξύμνησε τὴν ἀνδραγαθίαν Ῥοδίου ἀθλητοῦ, ὅστις διηγωνίσατο μετὰ τεσσάρων ἀλλεπαλλήλως διαδεχομένων καλπαζόντων ἵππων ἀπαυδησάντων εἰς τὸν μετ' αὐτοῦ δρόμον. Οἱ ἡμεροδρόμοι τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων ὡδοιπόρουν ἀπὸ ὀγδοήκοντα μέχρις ἐνενήκοντα μιλίων τὴν ἡμέραν. Πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὁ Φειδιππίδης ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τῶν Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης, ἀπὸ τοῦ Ἄστεως ἀφίκετο δευτεραῖος εἰς Σπάρτην. Ὁ δὲ κομίσας εἰς Ἀθήνας τὴν εἴδησιν τῆς ἐν Μαραθῶνι νίκης τὴν ἀκόλουθον τῆς μάχης νύκτα, οὗτινος τὴν ἀνάγλυφον εἰκόνα πιθανολογεῖται ὅτι ἀνεκάλυψαν, καὶ ἐγὼ ἐθεασάμην ἐν τῷ Θησείῳ τῶν Ἀθηνῶν, ἔτρεξε βεβαίως κατὰ λόγον δεκατεσσάρων μιλίων τὴν ὥραν.—Εὐχίδας ὁ Πλαταιεὺς κομίσας πῦρ καθαρὸν ἀπὸ τῆς ἑστίας τῶν Δελφῶν, ὡς τάχιστα, ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς παρουσίας τῶν βαρβάρων μιανθέντος καὶ μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀποσβεσθέντος πυρός, ὅπως θύσωσι κατὰ τὸν χρησμὸν τῆς Πυθίας, ἐπὶ νεοδμήτου βωμοῦ τοῦ Ἐλευθερίου Διός, δι' ἀγνοῦ ἑλληνικοῦ πυρός, ἀπῆλθεν εἰς Δελφοὺς καὶ ἀγνίσας τὸ σῶμα καὶ περιῤῥαντέμενος ἐστεφανώσατο δάφνῃ, καὶ λαβὼν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὸ πῦρ, δρόμῳ πάλιν εἰς τὰς Πλαταιὰς ἐχώρει, καί, πρὸ ἡλίου δυσμῶν, ἐπανῆλθε τῆς αὐτῆς ἡμέρας διατρέξας χιλίους σταδίους, (120 μίλια περίπου) δι' ὃ οἱ Πλαταιεῖς τῷ ἐπέγραψαν τόδε τὸ τετράμετρον ἐπιτύμβιον·

«Εὐχίδας Πυθῶδε θρέξας ἦλθε τᾆδ' αὐθημερόν».

Δίων ὁ Χρυσόστομος διηγεῖται περὶ Θεσσαλοῦ τινος πατριάρχου ἐξασκήσαντος τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἡμεροδρόμου ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη, ἀρξαμένου ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ τῆς ἡλικίας ἔτους, καὶ παύσαντος τέλεον ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸ

ἑκατοστὸν δέκατον ἔτος. Κατὰ δὲ τὴν δολιχοδρομίαν ταύτην, ὡς δικαιοῦταί τις νὰ ὀνομάσῃ τὸν βίον αὐτοῦ, οὐδέποτε ἐπρόδωσέ τι τῶν ἐμπιστευθέντων αὐτῷ, οὐδέποτε καθυστέρησε τῆς ὡρισμένης ὥρας, καὶ πώποτε δὲν ἠσθένησεν οὔτε μίαν ὥραν.

Μακροβιότης οὐκ ἦν τὸ ἐλάχιστον τῶν εὐεργετημάτων, ἅτινα οἱ ἀρχαῖοι ἀπελάμβανον ἐκ τῆς ὑγειοπαρόχου γυμναστικῆς. Ἡ δευτέρα ἀπογραφὴ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Τραϊανοῦ χορηγεῖ περιέργους τινὰς στατιστικὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, δεικνύουσα ὅτι μεταξὺ τῶν εἰκοσιοκτὼ ἑκατομμυρίων κατοίκων τῆς βορείου Ἰταλίας, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ὑπῆρχον ἔνδεκα χιλιάδες ἑκατονταετῶν, ἐξ ὧν οἱ ἑπτακόσιοι πεντήκοντα ὑπερέβησαν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι ἔτη, ὀγδοήκοντα δύω τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ εἴκοσι τὰ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε ἔτη τοῦ βίου αὐτῶν, ἐνῷ τρεῖς ἐδιπλασίασαν τὴν ἑκατονταετηρίδα, καὶ ὁ μὲν ἐξ αὐτῶν ἦγε τὸ ἕκτον, ὁ δὲ τὸ ὄγδοον, καὶ ὁ τρίτος τὸ δέκατον ὄγδοον τῆς ἡλικίας ἔτος ἐπὶ τοῖς διακοσίοις. Τέσσαρες ἀδελφοὶ ἀλβανικῆς τινος οἰκογενείας ὑπερέβησαν ἅπαντες τὰ ἑκατὸν δέκα ἔτη τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Μὴ θαυμάσῃ δέ τις, κύριοι, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸν περὶ διαρκείας τοῦ βίου τῶν ζωϊκῶν ὄντων ὑπολογισμὸν τοῦ περικλεοῦς φυσιολόγου τῆς Γαλλίας Buffon. Οὗτος λέγει ὅτι ὁ κατὰ φύσιν βίος ἀνθρώπων καὶ ζώων συνήθως παρατείνεται μετὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τῆς αὐξήσεως τοῦ σώματος ἑπτάκις τόσα ἔτη, αὕτη δὲ ἀπαιτεῖ εἴκοσι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν εἴς τινας χώρας διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅθεν δὲν εἶναι παράδοξον, ἂν ὑπὸ εὐνοϊκὰς περιπτώσεις φυσικῆς γυμναστικῆς ἀγωγῆς ὑπερκύντισάν τινες τὰς δύω ἑκατονταετηρίδας. Ἡ αὐτὴ ἀπογραφὴ καταδείκνυσιν ὅτι μεταξὺ τῶν ῥᾳθύμων φυλῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης ἡ ἀναλογία τῶν ἑκατονταετῶν εἰς ἕκαστον ἑκατομμύριον τῶν κατοίκων καὶ τότε ἦτο ταπεινοτέρα, καὶ δὲν ὑπερέβαινε πολὺ τὸν μέσον ὅρον τῆς μακροβιότητος τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ὅτι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη τοῦ ἑβραίου ψαλμῳδοῦ δὲν ἦσαν ἀνέκαθεν τὸ τέρμα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου δὲν δύνανται νὰ τὸ ἀρνηθῶσιν οἱ ὀρθόδοξοι ἀναγνῶσται τῶν Μωσαϊκῶν γενεαλογιῶν, καὶ οἱ εὐδοκιμώτεροι βιολόγοι συμφωνοῦσιν ὅτι θὰ ἦσαν πολὺ ὀλιγώτερα τοῦ φυσικοῦ ὁρίου τῆς ζωῆς καὶ σήμερον, ἂν ὁ τρόπος τοῦ ζῆν καθ' ἡμᾶς δὲν ἦτον ὅλως ἄτακτος. Θὰ ἐσαφηνίζοντο πολλαὶ ὀχληραὶ ἀντιφάσεις καὶ θὰ ἐξηγοῦντο πολλὰ αἰνίγματα τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι διὰ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν φυσικῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς ἠθέλομεν παρατείνει τὸν ἔσχατον τοῦτον ὅρον τοῦ ψαλμῳδοῦ κατὰ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἔτη, παρέχοντες οὕτως εὐάρεστον λύσιν τοῦ ὅλου προβλήματος τῆς ζωῆς. Ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων, ὁ βίος ἡμῶν εἶναι ἡμιτελὲς μυθιστόρημα, δρᾶμα διακοπτόμενον ἐν μέσῳ τῆς πρώτης πράξεως. Ἡ ἐνιαύσιος ἡμῶν περίοδος λήγει, πρὶν ἢ τὸ δένδρον τῆς ζωῆς λάβῃ καιρὸν νὰ ὡριμάσῃ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Ὁ ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας πόθος, ὃν συχνάκις προτείνουσιν ὡς ἀπόδειξιν τῆς μελλούσης ὑπάρξεως, προέρχεται πιθανώτατα ἀπὸ ἐνστίκτου αἰσθήματος τῆς ἀληθείας, ὅτι δηλαδὴ τὰ ὅρια τοῦ παρόντος βίου εἰσὶν ὑπὲρ τὸ δέον στενά, ὅπως φθάσωμεν τὸ τέρμα τοῦ ἡμετέρου προορισμοῦ. Διότι οἱ ἀόριστοι οὗτοι πόθοι ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τοὺς Σημίτας καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας πατριάρχας· ἐκεῖνοι ἀπέθνησκον ἐν εἰρήνῃ, πλήρεις ἡμερῶν, καὶ εὐχαριστημένοι, ὡς θὰ ἦτο πᾶς λογικὸς ἄνθρωπος, ὅστις ἐθεάσατο ἑκατὸν πεντήκοντα ἀνακυκλήσεις τῶν τεσσάρων ὡρῶν καὶ ἀπήλαυσε τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ἐν πλήρει ὑγείᾳ.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι τὰ στρατιωτικὰ κατορθώματα τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων ἦσαν ἀναγκαία συνέπεια τῆς κατὰ φύσιν ἀνατροφῆς αὐτῶν. «Ἔθνος, λέγει ὁ Ἰωάννης Ἰάκωβος Ρουσσώ, ἔχον εἰκοσάκις χιλίους ἄνδρας ἐστὶν ἀήττητον». Ἀνδρεία καὶ ἀρετὴ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἦσαν λέξεις συνώνυμοι, ὑπονοοῦσαι ῥώμην καὶ θάρρος, ἡ δὲ πεποίθησις εἰς τὴν τόλμην καὶ τὴν ῥώμην ἑνὸς πλων συμπολιτῶν παράγει τὸν ἐθνικὸν ἐκεῖνον ἡρωϊσμόν, ὅστις ἐνεθάρρυνε τοὺς δημοκρατουμένους Ἕλληνας, τοὺς Ἑλβετούς, καὶ τοὺς Μαυροβουνίους νὰ περιφρονῶσι τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ ἀριθμητικῶς ὑπερτέρους στρατοὺς τῶν ἀποπειραθέντων νὰ ὑποδουλώσωσιν αὐτούς. Οὐχὶ εἰς τὰ πολιτικὰ αὐτῶν συστήματα, ἀλλὰ εἰς τὰ φυσικὰ αὐτῶν προτερήματα ὀφείλουσι τὰ ἔθνη ταῦτα τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν. Ἡ ἱστορία τῶν παρελθόντων χιλίων ἐτῶν δεικνύει σαφῶς τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον, ὅτι οἱ διεθνεῖς πόλεμοι, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, ἀπέληξαν πάντοτε εἰς τὴν νίκην τῶν βορείων ἐθνῶν κατὰ τῶν μεσημβρινωτέρων ἀντιπάλων αὐτῶν. Οἱ Καρχηδόνιοι ἀπὸ τῆς Φοινίκης ὁρμώμενοι κατέκτησαν τὴν Νουμιδικὴν ἡγεμονίαν, ὑπέκυψαν δὲ ἀκολούθως καὶ οὗτοι εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν γειτόνων αὐτῶν Ῥωμαίων. Ἡ Ῥώμη νικήτρια κατὰ πάντων τῶν νοτίων, νοτιοανατολικῶν καὶ νοτιοδυτικῶν ἀνταγωνιστῶν αὐτῆς κατεβλήθη ὑπὸ τὸν σιδηροῦν βραχίονα τῶν Βισιγότθων. Οἱ βόρειοι τῆς Ἱσπανίας χριστιανοὶ ἐνίκησαν τοὺς μεσημβρινοὺς Μαυριτανοὺς Ἱσπανούς. Οἱ βόρειοι Τουρκομάνοι ἥρπασαν τὸ σκῆπτρον ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν ὁμοθρήσκων αὐτῶν Μωαμεθανῶν. Οἱ βόρειοι Μογγόλοι Τάρταροι κατεδυνάστευσαν τοὺς μεσημβρινοὺς Μογγόλους τῆς Σινικῆς. Οἱ ἄνω Γερμανοὶ τῆς Πρωσσίας ὑπερίσχυσαν τῶν μεσημβρινῶν κρατῶν τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας. Οἱ ἀρκτῷοι Σκανδιναυοὶ ἐγένοντο κύριοι τῆς Νορμανδίας, τῆς Βρεττανίας καὶ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Ἡ οἰκογένεια τῶν Ἀψβούργων ἐσκιάσθη ὑπὸ τῆς τῶν Ὀνζόλλερν. Ἐν βορειοτάλικὸν βασίλειον ἀπερρόφησε τὰ μεσημβρινὰ κράτη τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου. Τὸ αὐτὸ φαινόμενον ἐπανελήφθη ὑπὸ μυρίας μορφὰς ἀπὸ τῆς Σινικῆς μέχρι τῆς Περουβίας, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν μέχρι τοῦ προσφάτου ἐμφυλίου πολέμου τοῦ ἐν τῇ ἀρκτῴᾳ Ἀμερικῇ καὶ τῶν χθὲς καὶ πρώην γενομένων ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου πολέμων.

Τί ἄλλο σημαίνουσι πάντα ταῦτα, εἰμὴ ὅτι ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς σωματικῆς ἰσχύος τῶν μαχητῶν; Ἡ Ῥώμη δὲν ἐνικήθη ὑπὸ τῆς διανοητικῆς ὑπεροχῆς τῶν Βισιγότθων, οὐδ' ἡ Μαρία Θηρεσία ἠττήθη ἕνεκα τῶν ἠθικῶν προτερημάτων τῆς ὑποθέσεως τοῦ Φρεδερίκου· ἀλλ' ἠμποροῦμεν ἀσφαλῶς νὰ διϊσχυρισθῶμεν ὅτι εἰς πάντας τοὺς διεθνεῖς ἀγῶνας τὰ φυσικὰ προσόντα ἦσαν ἐκ μέρους τοῦ βορείου ἀνταγωνιστοῦ. Τὸ κλίμα καὶ ἡ σχετικὴ ἀφορία τῶν ψυχρῶν χωρῶν ἐπιβάλλουσιν ἀδιάλειπτον διαμάχην πρὸς τὰς ἀντιξόους δυνάμεις τῆς φύσεως, καὶ καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον ῥωμαλέον καὶ εὔτολμον, ὅπερ ἐστὶν ἡ βάσις πάσης στρατιωτικῆς δραστηριότητος. Ἀλλὰ τὸ τυχαῖον τοῦτο προτέρημα, τὸ ὁποῖον τὰ βόρεια ἔθνη κέκτηνται ἕνεκα τοῦ δυσχειμέρου κλίματος αὐτῶν, οἱονδήποτε ἔθνος δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἀμέσως καὶ πολὺ εὐαρεστώτερον διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἐντελοῦς καὶ πανδήμου συστήματος φυσικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Αἱ ἐκφαυλισθεῖσαι ἢ ἐκπεσοῦσαι φυλαί, ὡς ἐκλήθησαν τὰ μεσημβρινὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, δὲν ἀγνοοῦσι παντάπασι τὰς αἰτίας τοῦ ἐκφαυλισμοῦ αὐτῶν. «Πῶς τολμᾶτε νὰ ἐπικαλεσθῆτε τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ τῶν πολέμων;» λέγει ὁ Σίμων Βολιβάρ

ἐν τῇ περιλαλήτῳ ἐκείνῃ διαμαρτυρήσει κατὰ τῆς προικοδοτήσεως τῶν μοναστηρίων, «ἀφοῦ ἀφιερώσατε ὅλην τὴν λατρείαν ὑμῶν εἰς ὁμάδα νοσερῶν ἁγίων;» καὶ διὰ γλώσσης ἔτι ἁπλουστέρας ὁ ἐνάρετος Boileau κατακρίνων τὴν μαλθακότητα τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ: «Ποῦ ἐστιν ἆρά γε ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ;» ἀνακράζει ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιστολῇ αὐτοῦ, «ἔλλειψις φυσικῆς ἀσκήσεως, καὶ μοχθηραὶ ἕξεις οὐδὲν ἀφῆκαν ἐκ τῆς μορφῆς ἐκείνης, ἥτις ἄλλοτε ἦν ἁρμόδιον πρότυπον δι' ἑλληνικὰ ἀγάλματα· ἐγενόμεθα τῷ ὄντι γενεὰ ἀναπήρων!»

Ἡ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ ἄσκησις χορηγεῖ προσέτι ὡραιότητα καὶ τὴν φυσικὴν ἐκείνην χάριν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μαχητὴς τῆς Νέας Ζηλανδίας ὑπερτερεῖ τοῦ φιλαρέσκου θηλυδρίου πεπολιτισμένης μεγαλοπόλεως. Οὐ μόνον οἱ χαλκόχροες ἰθαγενεῖς τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι, τῶν ὁποίων αἱ περικαλλεῖς μορφαὶ ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς νὰ θεωρῶμεν αὐτοὺς ὡς πρότυπα τῶν Καυκασίων φυλῶν, οἱ κάτοικοι τῆς Κιρκασίας καὶ τοῦ Δαγεστάν, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικὴν καὶ Τουρανικὴν φυλήν, ἥτις ἀνέκαθεν ἦτο πολὺ ὑποδεεστέρα τῶν Ἀρείων προπατόρων ἡμῶν. Ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν φαύλου πολιτισμοῦ ἡ αὐτὴ φυλὴ παρήγαγε τὰς γελοίας ἐκείνας παραμορφώσεις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, δικαίως περιφρονουμένας καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀμφιγενοῦς Ἀφρικανοῦ, οὗτινος τὸ ἀμαυρὸν δέρμα καλύπτει τοὐλάχιστον εὔρωστον ὀργανισμόν.

Ὁ Montaigne παρατηρεῖ που ὅτι ὁ ὡραιότερος ἀνὴρ ἦν κυνηγός, οὐδέποτε κομμωτής· ὅθεν, λέγει, δὲν ἐξεπλήττετο ἀπαντῶν ζωηροτέρους ὀφθαλμοὺς καὶ κανονικωτέρας ῥῖνας μεταξὺ τῶν ὑλοτόμων ἐν τοῖς Πυρηναίοις ὄρεσιν, ἢ μεταξὺ τῶν κρυψευομένων ἐν τοῖς παρισινοῖς χοροῖς.

Ἡ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ ἐργασία ἐστὶ τὸ ἀνυσιμώτατον τῶν ἐγκαλλωπισμάτων, ἀλάθητος σχεδὸν πανάκεια κατὰ παντὸς εἴδους σωματικῆς δυσμορφίας· ἀλλ' ἡ ἰαματικὴ δύναμις τῆς ἐργασίας, δηλαδὴ ὁλοσχεροῦς σωματικῆς ἀσκήσεως, ἐστὶν ἀνυσιμωτέρα τῆς ἁπλῆς ἐν ὑπαίθρῳ διαμονῆς, διότι μεταξὺ τῶν χωρικῶν τῆς Σκανδιναυίας, Σκωτίας καὶ βορείου Γερμανίας, οἵτινες ἐργάζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ στέγας, εὑρίσκει τις πρότυπα ὑγείας καὶ ῥωμαλεότητος πολυαριθμότερα ἢ παρὰ τοῖς κατοίκοις τῆς Ἰταλίας, Ἱσπανίας καὶ ἄλλων χωρῶν, ἔνθα διάγουσι τὸ πλεῖστον τοῦ βίου αὐτῶν ἐν οἰκηρίᾳ εἰς τὸ ὕπαιθρον.

'Αλλ' ἐκτὸς τούτων πάντων αἱ ἀθλητικαὶ ἀσκήσεις ἔχουσιν ἀξίαν παραγνωρισθεῖσαν ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἡμῖν ἀναμορφωτῶν τῆς κοινωνίας. Αὗται ἐπάγουσιν ἀντιπερισπασμόν τινα καὶ διέξοδον εἰς τὴν ζωϊκὴν ἐκείνην ἐνεργητικότητα, ἥτις ἄλλως μεταπίπτει εἰς ἀκολασίαν καὶ παντοειδεῖς κακὰς ἕξεις· ἡ συμπαθητικὴ συγκίνησις ἡ συνοδεύουσα τολμηρὰς γυμναστικὰς πράξεις καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς διὰ τοὺς ἀθλητικοὺς ἀγῶνας εἰσὶν ἡ σωτηριωδεστέρα, καὶ ἴσως ἡ μόνη φυσικὴ ἱκανοποίησις τῆς πρὸς διασκέδασιν ῥοπῆς, ἥτις ἢ εἶναι γνησία ἔνδειξις ὑγιοῦς ὁρμεμφύτου ἢ ἄλλως ἀθεράπευτος δυστροπία τῆς φύσεως ἡμῶν. Ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην συγκινήσεων, καθὼς τὸ σῶμα ἀπαιτεῖ συχνὴν ἄσκησιν, οἱ δὲ διασκεδαστικοὶ ἀγῶνες τῆς κονίστρας ἱκανοποίουν κατ' ἀμφότερα. Ἡμεῖς προσπαθοῦμεν νὰ καταπνίξωμεν αὐτὰς τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ τὰ ζῴπυρα μένουσιν ἐν ἡμῖν, καὶ ὅταν κωλύωμεν τὴν κατὰ φύσιν ἐμφάνισιν αὐτῶν, ἀναδιδάσκουσιν ὑπὸ ἄλλην μορφήν, τουτέστι χημικῶς ἀντὶ μηχανικῶς, ὡς λέγει ὁ Βοερχάβιος, ἀναστατοῦσαι τὰ ὄργανα τῆς πέψεως, ἀφοῦ τὰ τῆς κινήσεως διατελοῦσιν ἐν ἀφορήτῳ ἀδρανείᾳ. Ἐν καιρῷ λιμοῦ οἱ πένητες τῆς Σινικῆς καὶ τοῦ Σιὰμ κατασιγάζουσι τοὺς κλαυθμυρισμοὺς τῶν πεινα λέων τέκνων αὐτῶν προσφέροντες αὐτοῖς ὄπιον, ἕνεκα δὲ ἀναλόγων αἰτιῶν ἑκατομμύρια ῥᾳθυμούντων παρ' ἄλλοις ἔθνεσι καταφεύγουσιν εἰς τὰ μεθυστικὰ ποτά, θέλοντες δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου νὰ νάρκώσωσιν αἴσθημα, ὅπερ δὲν δύνανται νὰ ἱκανοποιήσωσι δι' ἄλλου ὑγιεινοτέρου τρόπου. Ὅταν ἐσχόλαζον ἀπὸ τῆς ἐργασίας τῆς ἡμέρας οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι ἀπήρχοντο εἰς τὸ γυμνάσιον, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, ἀλλ' αἱ ἐργατικαὶ τάξεις τὴν σήμερον καταφεύγουσιν εἰς τὸ καφενεῖον ἢ ῥακοπωλεῖον, ὅπως διὰ διαφόρων τρόπων εὐχαριστήσωσι τὴν ἑαυτῶν κλίσιν, τουτέστι τὴν ἐπιθυμίαν τῆς διασκεδάσεως, μετὰ πολύωρον ἀηδῆ ταὐτότητα ἐπιμόχθου ἀσχολίας. Δὲν ἐρωτῶμεν, ποία ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ ἀνυσιμωτέρα μέθοδος, ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ὁποία ἐκ τῶν τελευταίων δύω ἀστόχων ἀντικαταστάσεων τῆς γυμναστικῆς εἶναι ἡ χείρων, τὰ ἀποθηριοῦντα δηλονότι καὶ σκληρύνοντα τὴν ψυχὴν αἱμοσταγῆ θεάματα τῆς Ῥωμαϊκῆς κονίστρας, ἢ τὰ καταστρέφοντα ψυχὴν καὶ σῶμα δηλητηριώδη ποτά; Πολλὰ θύματα τοῦ οἰνοπνεύματος ἀπέκτησαν τὴν θανατηφόρον ἕξιν τῆς μέθης, ἐν πλήρει γνώσει τῶν συνεπειῶν αὐτῆς· ἀλλὰ τί ὤφειλον νὰ πράξωσιν; ἀφοῦ ἐμάσησαν τὸν ξηρὸν ἄρτον ἐπιπόνου ἐργασίας ἐπὶ ἓξ ἡμέρας δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν ὅπως εὐχαριστηθῶσι τὴν ἑβδόμην ὅλην ἀναπαυόμενοι ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου ἢ διημερεύοντες ἐν τῷ πενιχρῷ δωματίῳ αὐτῶν. Ἡ ἐργατικὴ τάξις, ἕνεκα ἀνεπαρκοῦς διανοητικῆς καλλιεργείας, ἐστὶν ἀνεπίδεκτος λογικῶν διασκεδάσεων, στερεῖται δὲ καὶ τῶν ὑλικῶν μέσων, ἅτινα διευκολύνουσι τοὺς μὴ ἔχοντας ἴσως ἀνάγκην ὑγιεινῶν διασκεδάσεων πλουσίους.

Συμπεραίνω λοιπὸν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὅστις ὁμολογουμένως συνετέλεσε καὶ διατελεῖ τελεσφόρως ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν ἑλληνισμοῦ, ὀφείλει, ὅπως τὸ ἔργον αὐτοῦ γένηται ἄρτιον, ἀναπτύξαι ἐπίσης καὶ διὰ τῆς φυσικῆς ἐκπαιδεύσεως τὴν σωματικὴν ῥώμην καὶ εὐεξίαν, καὶ σὺν αὐτῇ τὸ ἀνδρικὸν φρόνημα ῥέκτου ἑλληνισμοῦ. Κατορθώσει δέ, εὐελπιζόμεθα, καὶ τοῦτο

Α°ν Συνιστῶν τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς καταστήμασι καὶ διδασκαλείοις μεθοδικὴν καὶ σύντονον σωμασκίαν πάντων τῶν φοιτητῶν ἀπαραιτήτως ἐπὶ μίαν ὥραν τοὐλάχιστον ἑκάστης ἡμέρας.

Β°ν Γεραίρων τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τῇ γυμναστικῇ ἐκπαιδεύσει διὰ τιμητικῆς ἀναγορεύσεως τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἔν τε ταῖς δημοτελέσιν ἀπολυτηρίοις πανηγύρεσι καὶ ἐν τοῖς διπλώμασιν αὐτῶν, καὶ

Γ°ν Παρακινῶν τοὺς ἀπανταχοῦ εὐπορωτέρους τῶν φιλοκάλων ὁμογενῶν ἵνα διὰ διαγωνισμῶν καὶ τακτῶν βραβείων παροτρύνωσι τοὺς φιλοτιμουμένους ν' ἀναπτύξωσιν ἔξοχον βαθμὸν μυϊκῆς ἰσχύος καὶ γυμναστικῆς δεξιότητος, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἡμετέρων προγόνων πρὸς τοὺς Ὀλυμπιονίκας.

Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΔΙΑΤΑΡΑΞΕΙΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΑΙ.

Α'.

Ο ΣΤΡΟΒΙΛΟΣ ΕΝ ΤΩι ΣΥΜΠΑΝΤΙ.

('Ανεγνώσθη ἐν ταῖς ΦΞΘ' καὶ ΦΟΑ' Συνεδριάσεσι).

Διὰ τῆς Μετεωρολογίας, καίτοι ἀρτίως καλλιεργηθείσης, ὡς ἐπιστήμης ἀπεκαλύφθη ἡ ἀληθὴς φύσις τῶν ἀτμοσφαιρικῶν διαταράξεων. Γινώσκοντες νῦν τὰς τοὺς ἀνέμους παραγούσας αἰτίας, ἀδιστάκτως καὶ μεθ' ἱκανῆς ἀκριβείας προλέγομεν τὰ περὶ τῆς δυνάμεως, διαρκείας καὶ διευθύνσεως αὐτῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον αἱ πλεῖσται τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν, καὶ τῆς ἀρχαιοτέρας αὐτῶν τῆς Σινικῆς μὴ ἐξαιρουμένης, ἐγκαθίδρυσαν γραφεῖα μετεωρολογικά, κύριον μέλημα ἔχοντα τὸ γνωστοποιεῖν τοῖς θαλασσοπόροις τὴν προσέγγισιν τρικυμιῶν. Τὰ πρακτικὰ ταῦτα ἀποτελέσματα εἰσὶ σπουδαιότατα, παρέχουσι δ' ἡμῖν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, ὄργανα τελειότερα, μέθοδοι προσφορώτεραι, καὶ μάθησις εὐρυτέρα, καταστήσουσι τὸν μετεωρολόγον ἱκανὸν εἰς τὸ μετὰ θετικότητος προαγγέλλειν πᾶσαν ἀτμοσφαιρικὴν διατάραξιν.

'Αλλ' ἡ Μετεωρολογία καὶ τῇ κοσμολογικῇ ἐπιστήμῃ παρέσχεν ἰδέας λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ἐδαψιλεύσατο δὲ ὀπτασίας πλήρεις ὡραιότητος καὶ ἁρμονίας διηκούσας μέχρι τοῦ ἀπείρου καὶ τῆς αἰωνιότητος, καὶ συνετέλεσεν ὅπως ἐμβλέψωμεν καθαρώτερον εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ τοῦ παντοδυνάμου Δημιουργοῦ.

Τὸ κυριώτερον ἐπιστημονικὸν ἀποτέλεσμα τῆς Μετεωρολογίας ἐστὶν ἡ θεωρία περὶ 'Ανεμοστροβίλου· αὕτη ἐστὶν ἡ κεντρικὴ ἰδέα καὶ τὸ στοιχεῖον δι' οὗ ἐξηγοῦνται πάντα τὰ τῆς Κοσμογονίας.

Ἐν ὅσῳ οἱ μετεωρολόγοι ἀπεπειρῶντο νὰ ἐξηγήσωσι τὰς θυέλλας δι' ἀντιζόων ἀερίων ῥευμάτων, ὡς ὁ Dove καὶ οἱ ὁμοδοξοῦντες αὐτῷ, ἡ ἐπιστήμη ἔμενεν ἁπλῶς κοπιώδης, ἀτελεύτητος, καὶ προφανῶς ἄχρηστος σύνοψις παρατηρήσεων. Τότε διῆγε τὸ ἐμπειρικοϊστορικὸν στάδιον αὐτῆς, καὶ μόλις ἠδυνήθη ν' ἀποφέρῃ γενικά τινα συμπεράσματα, οἷα ἦσαν αἱ ἰσοβαρεῖς καὶ ἰσόθερμοι γραμμαὶ ἐπὶ τῆς γηίνου ἐπιφανείας. Σκότος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰσέτι ἐπεπόλαζεν. 'Αλλ' ὅτε πλέον κατενοήθη ἡ φωτοβόλος ἰδέα τοῦ ἀνεμοστροβίλου, δίκην οὐρανίας αἴγλης, διεσκέδασε τὴν ἀχλὺν τῆς ἀοριστίας, καὶ πάραυτα, ὡς ἐπιστήμη ἡ Μετεωρολογία, προήχθη ἀπὸ τῆς ἐμπειρικῆς εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἐπακτικὴν βάσιν αὐτῆς.

Ποία τις λοιπόν ἐστιν ἡ φωταυγὴς αὕτη ἐπίνοια τοῦ στροβίλου; Συλλήβδην ἡ ἑξῆς: ὅτι ὁ ἀνεμοστρόβιλος παράγεται οὐσιωδῶς ἐξ ὁρμητικῆς πρὸς τὰ ἄνω κινήσεως τοῦ ἀέρος· ἐνεργεῖται δὲ τοῦτο διὰ δύω ταυτοχρόνων λειτουργιῶν· 1) διὰ τῆς βιαίας συρροῆς κάτωθεν ἀνιόντος ἀερίου ῥεύματος· 2) διὰ τῆς ὁρμητικῆς ἄνωθεν ἐξόδου αὐτοῦ, ἀποτελοῦντος οὕτως ἀερίαν στήλην ἢ σίφωνα. Ἐκ τῆς πρώτης τῶν λειτουργιῶν τούτων, συνδυαζομένης μετὰ τροποποιουσῶν τινων περιστάσεων, ἐξαρτᾶται ὁ ἰδιαίτερος χαρακτὴρ καὶ ἡ ἔκτασις τῶν κάτωθεν ῥευμάτων καὶ τῶν νεφελῶν, ἃς συμπεριφέρουσιν, ἐκ δὲ τῆς δευτέρας, συνδυαζομένης μετὰ τῶν αὐτῶν περιπτώσεων, ἐξαρτᾶται ἡ ἔκτασις καὶ ἡ διεύθυνσις τῆς κινήσεως τῶν ἄνω ῥευμάτων καὶ τῶν νεφελωδῶν ὄγκων, οὓς φέρουσιν. Ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ στροβίλου δὲν ὑπάρχει τι δυνάμενον νὰ κανονίσῃ τὴν κίνησιν τοῦ ἄνω ἢ κάτωθεν ῥεύματος πρὸς ὡρισμένην τινὰ διεύθυνσιν. Ὡς πρὸς τὴν ἀνιοῦσαν φορὰν τοῦ ἀέρος, ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς διευθύνσεως καὶ ταχύτητος τῆς στροβιλιζούσης στή-

λης, καὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν στρωμάτων, ἐν οἷς ἡ εἰσροὴ καὶ ἐκροὴ συμβαίνουσι, τροποποιουμένη ὁπωσοῦν ὑπό τε τῆς διαφόρου περιστροφικῆς ταχύτητος τῆς γηΐνης ἐπιφανείας, εἰς διάφορα πλάτη, ὑπὸ τοῦ σχήματος αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν αὐτῆς, καὶ ὑπὸ ἀλλοιώσεων τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἂν ἡ στροβιλίζουσα στήλη καὶ τὰ ἀτμοσφαιρικὰ ἀέρια στρώματα, ἅτινα αὕτη διέρχεται, κινῶνται πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ μετ' ἴσης ταχύτητος, ἡ εἰσροὴ καὶ ἡ ἐκροὴ τοῦ ἀνέμου εἰσὶν ἴσαι κατ' ἀμφότερα τὰ ἄκρα τῆς στήλης· ἂν ὅμως κινῶνται μετὰ διαφόρων ταχυτήτων, αἱ διευθύνσεις τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος εἰσροῆς καὶ ἐκροῆς δύνανται νὰ ὑπολογισθῶσι καθ' ὃν τρόπον ὑπολογίζεται ἡ διεύθυνσις ἀνεμοδείκτου ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ πλοίου, ὅταν δοθῇ ἡ διεύθυνσις καὶ ἡ ταχύτης τοῦ τε ἀνέμου καὶ τοῦ πλοίου.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη παρέχει γενικήν τινα ἔννοιαν περὶ στροβίλου διὰ πάντα χῶρον καὶ χρόνον, ἀλλὰ δὲν ἀποκαλύπτει τὰς πηγὰς τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, αἵτινες εὑρηνται ἐν τῇ κατὰ δύναμιν ἢ κατ' ἐνέργειαν μειονεκτούσῃ εἰδικῇ βαρύτητι τῶν κατωτέρων στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας, σχετικῶς πρὸς τὴν τῶν ἀνωτέρων. Ὁ ἀὴρ καὶ αἱ ἀτμίδες ἐν γένει διαστέλλονται θερμαινόμεναι καὶ γίνονται εἰδικῶς ἐλαφρύτεραι, ὅθεν τείνουσιν εἰς τὸ νὰ ὑψωθῶσιν ὑπεράνω τοῦ ὑπερθεν κειμένου στρώματος ψυχροῦ ἀέρος (σύνηθες τούτου παράδειγμα ἔχομεν τὸν ἀναθρώσκοντα καπνὸν ἐκ τῆς καπνοδόχης). Ὅταν ὁ ἐφαπτόμενος τῆς ἐπιφανείας πεδιάδος τινὸς ἀὴρ θερμανθῇ, ἐλαττοῦται ἡ εἰδικὴ αὐτοῦ βαρύτης, καὶ οὕτω τείνει εἰς τὸ νὰ ὑψωθῇ, ἀλλ' ἡ πυκνότης καὶ ἑπομένως ἡ βαρύτης τοῦ ἀέρος, τῆς θερμοκρασίας καὶ ὑγρασίας μὴ μεταβαλλομένων, τροποποιεῖται κατ' ἀντίστροφον λόγον τῆς πιέσεως ἣν ὑρίσταται αὐτός, ὅθεν ἐν ὅσῳ ἡ ὑπὸ ἀνωτέρας θερμοκρασίας μειωθεῖσα εἰδικὴ βαρύτης τοῦ ἀέρος ἰσορροπεῖ πως μετὰ τῶν ὑπερθεν κειμένων ἀερίων στρωμάτων, ἕνεκα τῆς πιέσεως, ἣν ὑρίσταται ὡς ἐκ τοῦ ὕψους αὐτῶν, ὁ θερμὸς ἀὴρ δὲν δύναται ν' ἀναβῇ πολὺ ταχέως. Ἐὰν εὕρισκε καπνοδόχον τινὰ βεβαίως ἤθελεν ἀναβῇ δι' αὐτῆς λάβρος, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τοιαύτης, ὑψοῦται βραδέως καὶ ἀναμίγνυται βαθμηδὸν μετὰ τοῦ ἐπιπροσθοῦντος ἀέρος· ἅμα ὅμως ἡ προξενουμένη ὑπὸ τῆς ἀνωτέρας θερμοκρασίας μείωσις τῆς εἰδικῆς βαρύτητος ὑπερβῇ τὴν εἰς τὰ ὑψηλὰ ὑπάρχουσαν πίεσιν, τὸ ὑποκάτω στρῶμα διασχίζει τὸν ὑπερκείμενον ἄφρα καὶ ἀνέρχεται λάβρως διὰ τῆς ῥωγμῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ πρὶν ἢ ἔτι διαταραχθῇ καθ' ὁλοκληρίαν ἡ ἰσορροπία, καθότι ὅταν ἅπαξ ὁ θερμὸς ἀὴρ ἀνοίξῃ οὕτω πως πάροδον διεκφυγῆς εἴς τι ἰδιαίτερον σημεῖον, τὸ θερμανθὲν στρῶμα τοῦ ἀέρος πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐφορμᾷ πρὸς τὴν δίοδον καὶ ὑψοῦται ἐνῷ ὁ ψυχρότερος ἀὴρ καταβαίνει καὶ ἀντικαθίστησιν αὐτόν. Ἂν ἡ ἀνερχομένη στήλη θερμοῦ ἀέρος διέμενεν αὐτόθι στάσιμος, πρόδηλόν ἐστιν ὅτι ὁ πέριξ θερμὸς ἀὴρ ἤθελεν ἐξαντληθῇ ταχέως, καὶ ἤθελε παύσει μετεωριζόμενος. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως· ἡ στήλη προχωρεῖ ἔνθα ὑπάρχει ὁ θερμὸς ἀήρ, ὡς ἂν ἦν οὗτος καπνοδόχη φερομένη κατόπιν κινουμένης πυρᾶς.

Ὁ ἁπλοῦς μετεωρισμὸς θερμοῦ ἀέρος οὐκ ἂν ἐξήρκει πρὸς παραγωγὴν τῆς καταπληκτικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνεμοστροβίλου. Ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ὑποτεθῇ, μεταξὺ τῶν ἄνω καὶ κάτω στρωμάτων, ἐστὶν ὅλως ἀνεπαρκὴς ἵνα ἐξηγήσῃ τὴν τεραστίαν ἐνέργειαν στροβίλων, ἐχόντων ἐνίοτε ἑκατὸν μιλίων διάμετρον. Ὅθεν πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἑτέραν τινὰ πηγὴν δυνάμεως· ἀλλ' οὐδεμία ἀνάγκη μακρᾶς ἐρεύνης· αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου πίπτουσαι ἐπὶ τῆς ξηρᾶς θερμαίνουσιν αὐτὴν καὶ ὑψόνουσι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἐφαπτομένου αὐτῆς ἀέρος· ἀλλ' ὅταν πίπτωσιν ἐπὶ τῶν Ὠκεανῶν, λιμνῶν καὶ ποταμῶν, ἢ ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς γῆς, ἕτερόν τι συμβαίνει, μέρος δηλ. τοῦ ὕδατος μεταβάλλεται εἰς ἀτμώδη ἀναθυμίασιν. Εἶναι δὲ πασίγνωστον ὅτι οὐδεμία ποσότης θερμότητος δύναται νὰ παραγάγῃ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ζέοντος ὕδατος, ἂν τοῦτο δὲν ἦναι εἰς περιωρισμένον μέρος. Τί γίνεται λοιπὸν ἡ ὑπερβάλλουσα θερμότης τοῦ ἡλίου; ἀναντιρρήτως ἀπορροφᾶται λαθραίως καὶ ἀνεπαισθήτως ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ. Ἀποδεδειγμένον ἐστὶν ὅτι ἀπαιτεῖται τοσαύτη θερμότης, ἵνα μεταμορφωθῇ ποσότης τις ὕδατος εἰς ἀτμόν, ὅση ἐπαρκεῖ ὅπως ἡ αὐτὴ ποσότης ὑψωθῇ εἰς 1000 βαθμῶν θερμοκρασίαν. Ἡ αὐτὴ ποσότης θερμότητος ἀπαιτεῖται πρὸς τὴν ἐξάτμισιν ὕδατος ἄνευ βρασμοῦ. Ὅθεν ὅταν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἐξατμίζωσι τὸ ὕδωρ, μεγάλη ποσότης θερμότητος διαφεύγει ἀνεπαισθήτως, λανθάνουσα τὰ θερμόμετρα ἡμῶν, ἀλλ' ὅμως οὐδόλως ἀπόλυται, ἀρκεῖ μόνον νὰ μεταβληθῇ ὁ ἀτμός, συμπυκνούμενος πάλιν εἰς ὕδωρ, ὅπως ἀναφανῇ ἡ ὑπολανθάνουσα θερμότης.

Ὁ θερμανθεὶς ἀὴρ ἐφορμᾷ ὡς εἴπομεν πρὸς τὰ ἄνω, ἐν εἴδει στροβιλιζούσης στήλης, ὑφ-

σταται ἐλάσσονα πίεσιν, καθ' ὅσον ὑψοῦται, διότι ἁπανταχῇ λεπτότερον καὶ μᾶλλον ἠραιωμένον ἀέρα ἄνωθεν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ διαστέλλεται ἐφ' ὅσον ἀναβαίνει, καταναλίσκει βαθμηδὸν τὴν θερμότητα αὐτοῦ καὶ γίνεται ψυχρός. Ὁ ἀὴρ οὗτος μετεωρίζει μεθ' ἑαυτοῦ μεγάλην ποσότητα ὑδαρῶν ἀναθυμιάσεων, ψυχραινομένων καὶ τούτων ἕνεκα τῆς ἀραιώσεως αὐτοῦ. Ἀλλ' αἱ ἀτμίδες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ψυχρανθῶσι πέραν ὡρισμένου τινὸς βαθμοῦ θερμοκρασίας, χωρὶς νὰ συμπυκνωθῶσιν εἰς ρευστὴν κατάστασιν, ὅπερ καὶ πράγματι συμβαίνει. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνεμοστροβίλου λοιπὸν μετεωριζομένη ἀτμώδης ἀναθυμίασις συμπυκνοῦται εἰς βροχήν, χιόνα, ἢ χάλαζαν καὶ πίπτει κατὰ γῆς. Συμπυκνουμένη δὲ ἀποβάλλει ταὐτοχρόνως τὴν μεγάλην ἐκείνην ποσότητα λανθανούσης θερμότητος, ἣν ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἡ θερμότης αὕτη μεταδίδοται εἰς τὸ ἀναβαῖνον ῥεῦμα, καθιστάμενον οὕτω πως θερμότερον καὶ ἑπομένως κουφότερον τῶν στρωμάτων δι' ὧν ἀνέρχεται. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἡλιακὴ θερμότης, ἥτις ὑπελάνθανεν ἐν τῇ ἀτμίδι, μεταμορφοῦται εἰς τὴν ἐνεργητικότητα ἣν ἀναπτύσσει ὁ στρόβιλος.

Ὁ στρόβιλος λοιπὸν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εἶδος ὑπερμεγέθους ἀτμομηχανῆς, ἐχούσης, ὡς ἑστίαν μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, λέβητας δὲ τὰς διαβρόχους γαίας, τοὺς ποταμούς, τὰς λίμνας, καὶ τὸν Ὠκεανόν. Ἀλλ' ἔστι πρόδηλον ὅτι ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ δὲν θὰ διέφερεν οὐσιωδῶς, ἂν ἡ θερμότης αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ προέρχεσθαι ἔξωθεν, ἐκ τοῦ ἡλίου δηλονότι, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ἐχορηγεῖτο ἔσωθεν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου εἰς ρευστὴν κατάστασιν διακειμένου. Οὔτε θὰ ἠλλοιοῦτο οὐσιωδῶς ἡ φύσις τῶν στροβίλων, ὁποιουδήποτε εἴδους καὶ ἂν ἦσαν αἱ συμπυκνούμεναι ἀτμίδες, ἂν δηλαδὴ συνίσταντο ἐξ ὕδατος, ἢ ἐξ ἠραιωμένου σιδήρου, χαλκοῦ, χρυσοῦ ἢ λίθου γρανίτου. Κατὰ συνέπειαν ἡ ἄνω ἐκτεθεῖσα παραγωγὴ τῆς δυνάμεως τοῦ στροβίλου ἰσχύει ἐφαρμοζομένη ἀπανταχοῦ καὶ πάντοτε. Διότι ἡ συμπύκνωσις οἱασδήποτε ἀτμίδος θὰ ἐπαρουσίαζε φαινόμενα ὅμοια ἀκριβῶς τοῖς συνήθως παρατηρουμένοις. Ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν τὴν θερμότητα τῆς γῆς τοσαύτην, ὥστε ὁ σίδηρος, ὡς νῦν τὸ ὕδωρ, νὰ διατελῇ ἐν μέρει ἐν καταστάσει ἀτμωδῶν ἀναθυμιάσεων, μετεωριζομένων εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἐν μέρει ῥευστός, συνηθροισμένος εἰς ὠκεανούς, λίμνας, καὶ ποταμούς, καὶ ἐν μέρει στερεύς, ὡς ἡ χιὼν καὶ οἱ πάγοι τῶν χειμερινῶν ὡρῶν καὶ κλιμάτων. Ἡ ἐξάτμισις ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ῥευστοῦ σιδήρου ἤθελε γίγνεσθαι, ἄχρις οὗ ἡ ἀτμόσφαιρα κορεσθῇ σχεδόν, ἀλλ' ἅμα τῆς συμπυκνώσεως ἐπερχομένης ἤθελε σχηματίζεσθαι ῥεῦμα πρὸς τὰ ἄνω. Ἐνῷ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ῥεύματος τούτου θὰ ἐφώρμων ἑλικοστροφηδὸν σιδήρεοι ἄνεμοι, ὡς συμβαίνει τανῦν. Μετεωριζόμενος δὲ ὁ σιδηροῦς ἀτμὸς καὶ ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν μετὰ στρωμάτων ὑφισταμένων ἥττονα πίεσιν καὶ θερμοκρασίαν, ἤθελε διαστέλλεσθαι, εἶτα ψυχραινόμενος ἤθελε συμπυκνοῦσθαι καὶ καταπίπτει ἐν εἴδει βροχῆς ἐκ ῥευστοῦ μετάλλου· ἢ ἂν ἡ θερμοκρασία ἠλαττοῦτο ἔτι μᾶλλον, ἢ ἂν ἡ κορυφὴ τῆς στροβιλιζούσης θυέλλης ἦν ἱκανῶς ὑψηλή, ὁ σίδηρος τότε ἤθελε καταπίπτει ἐν εἴδει χαλάζης ἢ χιόνος σιδηρᾶς.

Οὐδεμία ἀνάγκη τοῦ περιορίσαι μέχρις ἐνταῦθα τὴν φαντασίαν ἡμῶν. Ὑπῆρχεν ἐποχή, καθ' ἣν ἡ σφαῖρα τῆς γῆς οὐδὲ στερεὸν οὐδὲ ῥευστὸν πυρῆνα εἶχεν, ἀλλ' ὅλως ἀτμώδης, ἁπλῆ ἀτμόσφαιρα καὶ οὐδὲν ἄλλο ἦν· ἅπασα ἡ ὕλη τῆς γῆς τότε ἐπλανᾶτο ὡς μέγας σφαιρικὸς ἀτμώδης ὠκεανός, ἡ δὲ διαχωρίζουσα τὰ μόρια αὐτῆς ἀπ' ἀλλήλων δύναμις ἦν ἡ θερμότης. Πρὶν ἢ δυνηθῶσι τὰ μόρια ταῦτα νὰ συνέλθωσι, τεθῇ δὲ ἡ στερεὰ βάσις τοῦ κόσμου, ἀνάγκη ἦν ν' ἀποσοβηθῇ ἡ θερμότης, τὸ δὲ μέσον δι' οὗ ἐγένετο τοῦτο ἦσαν κυρίως οἱ στρόβιλοι. Περὶ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ ἀτμώδους ἐκείνου κόσμου ἴσως ἡ ἀκτινοβόλησις τῆς θερμότητος πρὸς τὸ ἀχανὲς κενὸν ἐγίνετο ἀεννάως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτοῦ. Διὰ σιδηρᾶς ῥάβδου ἡ θερμότης διοχετεύεται μετὰ μεγίστης βραδύτητος, ἀλλὰ διὰ μέσου ἀτμίδος ἡ πορεία αὐτῆς γίνεται ἑκατομμυριοπλασίως βραδυτέρα. Ὅθεν ὁ ἀνυσιμώτερος καὶ συντομώτερος τρόπος πρὸς μετακόμισιν τῆς θερμότητος ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἔνθεν ἠδύνατο νὰ διασπεδασθῇ, ἦν ὁ μετεωρισμὸς ὕλης, περιεχούσης μεγάλην ποσότητα θερμότητος, ἐν ἐνεργείᾳ, ἢ ὑπολανθάνουσαν, τοῦτο δὲ κατωρθοῦτο ὑπὸ τοῦ στροβίλου.

Ἂς δοκιμάσωμεν λοιπὸν νὰ σχηματίσωμεν ἔννοιάν τινα περὶ τοῦ στροβίλου ἐν τῇ ἀρχεγόνῳ ἐκείνῃ ἐποχῇ. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι παριστάμεθα ἐν τῷ ἡλιακῷ συστήματι πρὶν ἢ ἔτι διαμερισθῇ εἰς χωριστοὺς κόσμους διὰ τῆς συμπυκνώσεως τῆς ὕλης. Ἀτμίδες διαφόρου εἰδικῆς βαρύτητος ἔτεινον εἰς τὸ μιχθῆναι ἀλλήλαις, καίπερ κατ' ἀρχὰς ἀλλεπαλλήλως εἰς

διάφορα στρώματα διακείμεναι. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀτμίδων εἶχον ἀναμφιβόλως τὴν αὐτὴν εἰδικὴν βαρύτητα περίπου, ὥστε καὶ ἂν ἐν γένει αἱ βαρύτεραι ἀτμίδες ἔτεινον πρὸς τὸ κέντρον, καὶ αἱ ἐλαφρότεραι πρὸς τὰ ἄνω, ἐξ ἀνάγκης συνέβαινε μεγάλη ἀνάμιξις μεταξὺ αὐτῶν· ὅθεν ὁ στρόβιλος δὲν ἐπέφερε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἑνὸς μόνου εἴδους βροχήν, ὡς διαλελυμένου σιδήρου λ. χ., ἀλλὰ πολλῶν καὶ διαφόρων εἰδῶν ἀναμφιβόλως, ἐνῷ ὕλαι τινές, ὡς ὁ γρανίτης λίθος, ἔπιπτον καθάπερ χιὼν ἢ χάλαζα, ἕτεραι δέ, ὡς ὁ σίδηρος, κατέπιπτον ἐν εἴδει βροχῆς.

Περιπλέον ἐπειδὴ τὰ διάφορα στρώματα διέκειντο ἀλλεπάλληλα συμφώνως πρὸς τὴν εἰδικὴν αὐτῶν βαρύτητα, καὶ ἐπειδή τινες τῶν ἀτμίδων ἐξητμίζοντο καὶ πάλιν συνεπυκνοῦντο ὑπὸ θερμοκρασίας διαφόρους, βροχαὶ ἐκ διαφόρων εἰδῶν μετάλλων καὶ λίθων ἐσχηματίζοντο εἰς διάφορα ὕψη. Τοῦτο ἐτροποποιεῖτο, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, ὑπὸ τῆς ὁρμητικῆς τάσεως τοῦ στροβίλου ὅπως ἀπὸ τοῦ ἔνερθεν βυθοῦ ἀφιχθῇ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Βέβαιόν ἐστιν ὅτι καὶ νῦν αἱ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀτμοσφαίρᾳ διαταράξεις ἐκτείνονται εἰς ἀσυγκρίτως μεῖζον ὕψος ἢ ὅσον συνήθως πιστεύεται, καὶ ἴσως μέχρι τῆς ἐσχατιᾶς τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐπίσης καὶ οἱ ἐν τῷ ἡλίῳ παρατηρούμενοι στρόβιλοι φαίνονται ἐκτεινόμενοι μέχρι τῶν ἐσχάτων ὁρίων τῆς ἀτμοσφαίρας αὐτοῦ, ἄλλως δὲν θὰ ἐβλέπομεν αὐτοὺς τοσοῦτον εὐκρινῶς. Ἐκ τῆς φύσεως ταύτης τῶν φαινομένων κρίνοντες συμπεραίνομεν ὅτι, ὁ στρόβιλος τοσούτου ἀθροίσματος ἀτμίδων, διακειμένων εἰς ἀλλεπάλληλα στρώματα, θὰ ἐξηπλοῦτο ἀπὸ τοῦ κέντρου μέχρι τῆς περιφερείας σχεδόν. Διότι ἡ διατάραξις καὶ κατάπτωσις ἑνὸς στρώματος ἐπιφέρει διατάραξιν καὶ κρημνισμὸν τοῦ ἀμέσως ὑπερθεν, ὡς καὶ τοῦ ὑποκάτω κειμένου στρώματος. Οὕτω πως παρουσιάζεται εἰς τὴν φαντασίαν ἡμῶν τεραστία στροβιλίζουσα στήλη, χιλιάδων ἑκατομμυρίων μιλίων ὕψος ἔχουσα, ἐντὸς τῆς ὁποίας παντοειδεῖς ἀτμίδες, συνηθροισμέναι εἰς διάφορα ὕψη, εἰσορμῶσι μετ' ἀκατασχέτου βίας καὶ συμπυκνοῦνται καθ' ὅσον προβαίνουσιν. Αἱ ἐκ γρανίτου λίθου συνιστάμεναι, λόγου χάριν, αἱ συμπυκνούμεναι ἐντὸς μεγάλης θερμοκρασίας, ἤθελον πηγνύεσθαι εἰς παμμεγέθεις ὄγκους, οἵτινες διὰ τῆς περιστροφικῆς αὐτῶν κινήσεως ἀποκτῶντες ἱκανὴν κεντρόφυγα δύναμιν θὰ ἐξέκλινον ἀπὸ τὸ μετεωριζόμενον ῥεῦμα, διευθυνόμενοι κατωφερῶς πάλιν πρὸς τὸ κέντρον. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον αἱ ὑπὸ διαφόρους θερμοκρασίας πηγνύμεναι ὕλαι θὰ ἐξέπιπτον ἀπὸ τῆς στροβιλιζούσης στήλης εἰς διάφορα ὕψη. Τὸ πλεῖστον ὅμως τῶν ἀτμωδῶν ὑλῶν θὰ ἐμετεωρίζετο ἴσως ἕως ἐκεῖ, ἔνθα ὁ στρόβιλος ἐξαπλοῦται ἐν εἴδει πελωρίας θυελλώδους νεφέλης. Ἀπὸ τῆς νεφέλης ἐκείνης θὰ κατέπιπτε βροχὴ κατακλυσμιαία ἐκ τῶν ὑλῶν, αἵτινες ἀπαρτίζουσι τὸ ἡλιακὸν σύστημα, εἰς στερεὰν ἢ ῥευστὴν μορφήν. Ἡ ἐκ τῆς ἀνταπιπτούσης χαλάζης καὶ βροχῆς σύγχυσις καὶ ὁ πάταγος θὰ ἦτο μεγαλοπρεπέστατον θέαμα. Καταπληκτικώτερον καὶ πολὺ τρομερώτερον, ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ Μίλτωνος περιγραφομένη σκηνή, ἔνθα ἡ στρατιὰ τοῦ Σατανᾶ ἐκρημνίσθη ἀπὸ τῶν οὐρανίων ἐπάλξεων «μετὰ φρικώδους ὀλέθρου καὶ βίας πυριφλεγοῦς εἰς τὸν ἀχανῆ Τάρταρον». Πᾶν εἶδος πυρικαύστων λίθων συνάμα μετὰ διαλελυμένων μετάλλων θὰ ἔπιπτον ἑκατομμύρια μιλίων κάτω ἐντὸς φλογεροῦ βαράθρου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θερμοκρασία αὐξάνει καθ' ὅσον καταβαίνουσιν, ἑκάστη ὕλη θὰ διελύετο καὶ μετεβάλλετο εἰς ἀτμίδα, ἅμα ἔρθανεν εἰς τὴν ἀνάλογον θερμοκρασίαν, ἐνῷ αἱ βραδύτερον διαλυόμεναι θὰ ἐξηκολούθουν τὴν πρὸς τὰ κάτω φοράν αὐτῶν. Τέλος δὲ πάντων ὅλαι θὰ ἐπανήρχοντο εἰς τὴν προηγουμένην ἀτμώδη κατάστασίν των.

Τί λοιπὸν κάτωρθοῦτο μετὰ τοσαύτην ταραχὴν καὶ πάταγον; ἁπλῶς τοῦτο μόνον, μεγάλη ποσότης θερμότητος μετεβιβάζετο δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ἀπὸ τῶν ἐγκάτων τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἰς τὰ ἔξω, διότι τοῦτό ἐστι τὸ κυριώτερον ἀποτέλεσμα τῶν στροβίλων. Τοῦτό ἐστι τὸ ἐλατήριον τῆς τεραστίου δυνάμεως αὐτῶν. Ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γῆς ὁ ἀνεμοστρόβιλος μεταβιβάζει τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας πρὸς τὰ ἔσχατα ὅρια τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἐν δὲ τῷ ἡλίῳ διακομίζεται βαθμηδὸν ποσότης τι τῆς ἀρχεγόνου θερμότητος πρὸς τὰ ἔξω. Κατὰ συνέπειαν οἱ στρόβιλοι δύνανται ὀρθῶς νὰ ὀνομασθῶσι παγκόσμιοι ψυκτῆρες τῆς Δημιουργίας. Δὲν ὑπάρχει ἀστρῷος ἥλιος ἀκτινοβολῶν ἐν τῷ μεσονυκτίῳ αἰθέρι, ἢ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου μόνον ὁρατὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, μὴ ὀφείλων σπουδαίαν ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς στροβίλους. Δι' αὐτοῦ τοῦ ἁπλουστάτου μέσου ὁ Παντοδύναμος Δημιουργὸς ἐργάζεται, καὶ δι' αὐτοῦ ἐξηγοῦνται πλεῖστα μυστήρια τῆς φύσεως. Ὅταν θεωρῶμεν τὴν χιονώδη θύελλαν καὶ τὴν βροχὴν καταπίπτουσαν βλέπομεν τὴν μέθοδον δι' ἧς δημιουργοῦνται οἱ κόσμοι, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρξατο ἡ διάψυξις τῆς ὕλης. Κατὰ τὸν

αὐτὸν τρόπον αἱ θύελλαι ἐμαίνοντο καὶ οἱ ἄνεμοι ὠλόλυζον, ἀπὸ ἀπείρων αἰώνων, καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ Σύμπαντος, καὶ δι' αὐτῆς τῆς βροχῆς, τῆς χιόνος, καὶ τῆς χαλάζης ἐσχηματίσθησαν πάντα τὰ στερεὰ καὶ ῥευστὰ σώματα τοῦ κόσμου. Πᾶν μόριον αὐτῶν διῆλθεν ἐπανειλημμένως τὸ στάδιον τῆς βροχῆς καὶ τῆς χαλάζης· ἀλλ' ἡ ἐργασία αὕτη οὐδόλως ἔπαυσεν· ὁ δὲ ἀνεμοστρόβιλος ἐξακολουθεῖ ἐκτελῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ. Τότε μόνον ἔσεται τοῦτο τετελεσμένον, ὅταν τὸ τελευταῖον μόριον ἀτμίδος μεταβληθῇ εἰς ῥευστὸν ἢ στερεὸν σῶμα. Ἂν πρὸς τὸ παρὸν φαίνηται ἰσορροπία τις ὑπάρχουσα ἐπὶ τῆς γῆς, ἂν ἡ στερεοποιοῦσα δύναμις τοῦ στροβίλου φαίνηται ἠρεμοῦσα, τοῦτο συμβαίνει, διότι αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ περιορίζονται ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ἐρχομένης θερμότητος τοῦ ἡλίου.

Β'.

ΝΟΜΟΙ ΔΙΕΠΟΝΤΕΣ ΤΑΣ ΘΥΕΛΛΑΣ.

Ἡ ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις κατὰ μίμησιν τῶν σοφῶν κυβερνήσεων ἄλλων Κρατῶν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐνίδρυσεν ἐνταῦθα Μετεωροσκοπεῖον, διευθυνόμενον ἀνέκαθεν ὑπὸ τοῦ εὐπαιδεύτου κ. Α. Κουμπάρη, διατελοῦντος εἰς ἐνδελεχῆ τηλεγραφικὴν ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν Μετεωροσκοπείων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἁπάσης τῆς ὑφηλίου, ὅπου διήκουσι τηλεγραφικὰ σύρματα, περὶ τῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦ ἔτους καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας. Μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν οὖν ἔκθεσιν τῆς περὶ ἀνεμοστροβίλου θεωρίας, ἐπωφελούμενος ἐκ τοῦ περὶ Νόμων τῶν θυελλῶν γαλλιστὶ δημοσιευθέντος δοκιμίου τοῦ μνησθέντος ὁμογενοῦς κ. Κουμπάρη προάγομαι ἵνα ἐκθέσω τὰ πρακτικὰ συμπεράσματα τῶν φυσιοδιφῶν οἵτινες ἀπεκάλυψαν τοὺς νόμους τούτους τῆς Μετεωρολογίας καὶ ἐδαψιλεύσαντο τοῖς θαλασσοπόροις κανόνας διαγωγῆς καὶ κυβερνήσεως τῶν ὑπ' αὐτοὺς σκαφῶν, ὁσάκις προσβάλλονται ταῦτα ὑπὸ στροβιλιζούσης θυέλλης.

Θύελλά ἐστιν ἡ διατάραξις τῆς ἀτμοσφαίρας, τοῦ ἀνέμου πνέοντος σφοδρῶς καὶ συχνάκις συνοδευομένου ὑπὸ βροχῆς. Ὑπάρχουσι δὲ διαφόρων εἰδῶν θύελλαι. Τινὲς ἐξ αὐτῶν προέρχονται ἐξ ἁπλῆς μετατοπίσεως τοῦ ἀέρος, μᾶλλον ἢ ἧττον βιαίας, καὶ τότε μὲν ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐστὶ περιωρισμένη, ἡ δὲ διάρκεια συνήθως βραχεῖα. Ἐνῷ εἰς ἄλλας οἱ ἄνεμοι μετατοπίζονται μετὰ μείζονος ὁρμῆς κινούμενοι ἑλικοειδῶς, ἤτοι στροβιλίζοντες. Αἱ θύελλαι τοῦ εἴδους τούτου, ὀνομαζόμεναι καὶ καταιγίδες, ἢ λαίλαπες, ἢ τυφῶνες, λαμβάνουσιν εὐρείας ἐκτάσεις, διαρκοῦσι περισσότερον καιρόν, καὶ διατρέχουσι μεγάλας διαστάσεις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὑδρογείου σφαίρας. Ὀνομάζονται δὲ στροβιλίζουσαι θύελλαι ἢ καὶ στρόβιλοι, ἀνεμοστρόβιλοι. Ἡ στροβιλίζουσα θύελλα λοιπὸν ἀποτελεῖται ἐξ ἑλικοειδοῦς κινήσεως τοῦ ἀέρος κύκλῳ κέντρου τινός, καὶ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς δίσκον ὁρμητικῶς στρεφόμενον περὶ τὸν ἄξονά του. Ἡ διεύθυνσις τῶν οὕτω πως στροβιλιζόντων ἀνέμων διαφέρει ὡς πρὸς τὸ ἡμισφαίριον ἔνθα ἡ θύελλα ὑπάρχει. Ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ οἱ ἄνεμοι περιστρέφονται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς διαβαίνοντες νοτίως, τουτέστιν ἀντιστρόφως τῇ κινήσει τοῦ ὡροδείκτου τῶν ὡρολογίων, ὅθεν ἐννοεῖται ὅτι οὕτω πως οἱ ἄνεμοι περιγράφουσι κύκλον καὶ εἰς μὲν τὸ βόρειον μέρος τοῦ κύκλου πνέουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δὲ τὸ νότιον ἀπὸ δυσμῶν. Δυσμικῶς δὲ τοῦ κύκλου πνέουσιν ἀπὸ βορρᾶ, ἀνατολικῶς δὲ ἀπὸ νότου.

Ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ οἱ ἄνεμοι διευθύνονται ἀντιθέτως ὡς στρεφόμενοι ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς διὰ τοῦ βορρᾶ, τουτέστιν ἀκολουθοῦσι τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὡροδείκτου· ὅθεν εἰς τὸ βόρειον τοῦ στροβιλίζοντος κύκλου μέρος πνέουσιν ἀπὸ δυσμῶν, ἐνῷ εἰς τὸ νότιον προέρχονται ἀπὸ ἀνατολῶν. Δυσμικῶς τοῦ κύκλου πνέουσιν ἀπὸ νότου, ἀνατολικῶς δὲ ἀπὸ βορρᾶ. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς κυκλοτεροῦς κινήσεως, τὸ κέντρον αὐτὸ τῆς θυέλλης ἔχει μεταβατικὴν κίνησιν, ὥστε ὁ ἀνεμοστρόβιλος ἐλαύνεται ὑπὸ δύω ταὐτοχρόνως κινήσεων, ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὑπάρχουσι σημεῖά τινα ἐν αὐτῷ ἔνθα αἱ δύω κινήσεις συντρέχουσι, καὶ ἄλλα μέρη ὅπου ἐξουδετεροῦσιν ἀλλήλας. Οὕτω πως καταφαίνεται ὅτι ἡ δύναμις τῶν ἀνέμων ἐν τῇ στροβιλιζούσῃ θυέλλῃ δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν ἔντασιν καθ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ κύκλου αὐτῆς.

Ὅπως κάλλιον σαφηνίσωμεν τὸ ἄνισον τοῦτο τῆς δυνάμεως τῶν ἀνέμων, φέρομεν εἰς παράδειγμα θύελλαν στροβιλίζουσαν ἐν τῷ βορείῳ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ. Γνωστόν ἐστιν, ἐξ ὅσων ἤδη ἀφηγήθημεν περὶ τῆς διευθύνσεως τῶν περιδινούντων ἀνέμων, ὅτι ἐκεῖ κινοῦνται ἀντιθέτως πρὸς τὴν κίνησιν τοῦ ὡροδείκτου τῶν ὡρολογίων. Ἂς ὑποθέσωμεν λοιπὸν ὅτι ὁλικῶς ὁ ἀνεμοστρόβιλος, ἤτοι τὸ κέντρον τοῦ ἀνεμοστροβίλου, προβαίνει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς

ἀνατολάς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς θυέλλης οἱ ἄνεμοι θὰ πνέωσιν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, ἐνῷ τὸ κέντρον καὶ ὅλος ὁ ἀνεμοστρόβιλος θέλει προβαίνει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ὅθεν εὐκόλως κατανοεῖ ἕκαστος ὅτι, ἡ ταχύτης τοῦ ἐξ ἀνατολῶν πνέοντος ἀνέμου θέλει ἐλαττωθῆ ἀναλόγως πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς τὸ κέντρον τοῦ ἀνεμοστροβίλου προβαίνει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ἂς ὑποθέσωμεν πρὸς τούτοις ὅτι ἡ μεταβατικὴ ταχύτης τοῦ ἀνεμοστροβίλου ἐστὶ 30 χιλιομέτρων τὴν ὥραν, ἐνῷ ἡ περιστροφικὴ ταχύτης τῶν ἀνέμων ἀναβαίνει εἰς 120 χιλιόμετρα καθ' ἑκάστην ὥραν, τότε ἡ ταχύτης τοῦ ἀνέμου κατὰ τὰ βόρεια μέρη τῆς στροβιλιζούσης θυέλλης ἔσται ἴσῃ πρὸς τὴν διαφορὰν τῶν δύω ταχυτήτων, τουτέστιν 90 χιλιόμετρα ἑκάστην ὥραν. Εἰς δὲ τὸ νότιον μέρος τοῦ στροβιλίζοντος δίσκου ὁ ἄνεμος θέλει πνέει ἀπὸ δυσμῶν, καὶ ἐπειδὴ ὁ στρόβιλος μετατοπίζεται ὁλικῶς διευθυνόμενος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, αἱ δύω ταχύτητες τῆς τε περιστροφῆς καὶ τῆς μεταβάσεως θὰ συμπέσωσι, κατὰ συνέπειαν δὲ ἡ ταχύτης τοῦ ἀνέμου ἔσται τὸ ἄθροισμα ἀμφοτέρων τῶν ταχυτήτων, τουτέστιν 150 χιλιόμετρα τὴν ὥραν.

Ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνέμου εἰς τὰ δύω ἡμικύκλια τῆς στροβιλιζούσης θυέλλης ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς θαλασσινοὺς νὰ ὀνομάσωσι τὸ μὲν μέρος τοῦ στροβίλου ἔνθα οἱ ἄνεμοι πνέουσιν σφοδρότεροι καὶ ἔνθα τὰ πλοῖα ὑπόκεινται εἰς μεγαλειτέρους κινδύνους *κινδυνῶδες ἡμικύκλιον* τοῦ στροβίλου, τὸ δὲ ἀντίθετον τῆς θυέλλης μέρος, ἔνθα οἱ ἄνεμοι εἰσὶ σχετικῶς ἀσθενέστεροι, *πρᾶον ἤτοι ἥπιον ἡμικύκλιον*.

Ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν τῷ κέντρῳ τῆς θυέλλης, κατὰ μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸ ἐπικίνδυνον ἡμικύκλιον κεῖται πρὸς τὰ δεξιά, τὸ δὲ πρᾶον εἰς τὰ ἀριστερά. Τἀνάπαλιν, ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ τὸ κινδυνῶδες ἡμικύκλιον ἔσται ἀριστερόθεν ἡμῶν καὶ τὸ πρᾶον πρὸς τὰ δεξιά.

Τοῖς θαλασσοπόροις ἐνδιαφέρει ἡ γνῶσις τῆς θέσεως αὐτῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὸν δρόμον τοῦ στροβίλου, ὅταν καταληφθῶσιν ὑπὸ τῆς θυέλλης, ὅπως δύνανται νὰ ἀπομακρύνωνται τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου, καὶ πρὸ πάντων ὅπως διὰ παντὸς τρόπου ἀποφεύγωσι τὸ κέντρον τῆς θυέλλης.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ νόμου τούτου τῶν θυελλῶν, τῆς περιστροφικῆς, δηλονότι, κινήσεως τῶν ἀνέμων καὶ τῆς μεταβατικῆς διευθύνσεως τῆς στροβιλιζούσης θυέλλης εἰς ἑκάτερον τῶν δύω ἡμισφαιρίων, ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως δοθῶσιν ἁπλούστατοι καὶ σαφέστατοι κανόνες, ὁρίζοντες ἀκριβῶς εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τὴν θέσιν τοῦ πλοίου, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ δύω ἡμικύκλια τῆς θυέλλης.

Αἱ πλεῖσται στροβιλίζουσαι θύελλαι λαμβάνουσι τὴν γένεσιν αὐτῶν μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τῶν τροπικῶν. Μεταξὺ τῆς δεκάτης καὶ δεκάτης πέμπτης μοίρας τοῦ πλάτους ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ μεταξὺ τῆς πέμπτης καὶ δεκάτης μοίρας πλάτους εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον.

Ὅταν ἅπαξ ἡ θύελλα σχηματισθῇ, ἐξακολουθεῖ σχεδὸν πάντοτε ἀπομακρυνομένη ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ. Ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ προχωρεῖ κατ' ἀρχὰς βορειοδυσμικῶς μέχρις ὅτου ἀριχθῇ εἰς 30 μοιρῶν πλάτος περίπου· ἀφοῦ φθάσῃ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, διευθύνεται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, ἑπομένως δὲ κλίνει πρὸς τὴν βορειοανατολικὴν διεύθυνσιν, εἶτα ἐξακολουθοῦσα νὰ ἀναβαίνῃ εἰς ὑψηλότερα πλάτη καὶ προβαίνουσα ἀκόμη, κλίνει πρὸς τὴν νοτιοανατολικὴν γραμμήν.

Ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ αἱ θύελλαι κατ'ἀρχὰς προχωροῦσιν ἀπὸ τῆς βορειοανατολικῆς πρὸς τὴν νοτιοδυτικὴν διεύθυνσιν, καὶ περὶ τὰς 25 μοίρας νοτίου πλάτους κλίνουσαι προβαίνουσιν ἀπὸ τῆς βορειοδυσμικῆς πρὸς τὴν νοτιοανατολικὴν διεύθυνσιν. Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Βεγγάλης αἱ θύελλαι βαδίζουσιν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν ἐγκλίνουσαι πρὸς ἀνατολὰς καὶ ὅταν φθάσωσιν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου κάμπτουσι καὶ διευθύνονται πρὸς τὴν βορειοδυσμικὴν διεύθυνσιν. Εἰς τὰς Σινικὰς θαλάσσας αἱ θύελλαι ἀντὶ νὰ βαδίζωσι πρὸς βορρᾶν τρέπονται πρὸς τὸν ἰσημερινόν, καὶ ἡ συνήθης διεύθυνσις αὐτῶν ἐστὶν ἀπὸ τῆς βορειοανατολικῆς πρὸς τὴν νοτιοδυσμικὴν γραμμήν. Εἰς τινας περιπτώσεις μία θύελλα διχάζεται, ἢ συμβαίνει ἐνίοτε τὰ κέντρα δύω στροβίλων νὰ συμπέσωσιν, ὥστε σχηματίζεται ἐξ ἀμφοτέρων μία μόνη θύελλα.

Εἴπομεν ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν θυελλῶν λαμβάνουσι τὴν γένεσιν αὐτῶν μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τῶν τροπικῶν. Ἀλλ' ὅμως ἔνιαι αὐτῶν σχηματίζονται εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Γῆς καὶ τῆς Γροενλανδίας, ἀριστερόθεν τοῦ μεγάλου ἐκείνου θερμοῦ ῥεύματος, τοῦ προερχομένου ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, καὶ πρὸς τούτοις ἄρχονται ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῶν Ἀσσορῶν νήσων,

ἀριστερόθεν πάντοτε τοῦ μεγάλου τούτου θαλασσίου ῥεύματος.

Ἡ διάμετρος τῶν θυελλῶν, ἡ ταχύτης τῆς περιστροφικῆς αὐτῶν κινήσεως, καὶ ἡ ταχύτης τῆς εἰς τὰ πρόσω μεταβάσεως αὐτῶν διαφέρουσι πολὺ ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ ἀρτιγενὴς διάμετρος θυέλλης τινὸς διαφέρει ἴσως ἀπὸ 100 μέχρι 400 χιλιομέτρων, εὑρύνεται δὲ βαθμηδόν, καθ' ὅσον ἡ θύελλα ἀπομακρύνεται τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ προχωρεῖ εἰς ὑψηλότερα πλάτη, ὥστε περὶ τὸ τέλος τοῦ σταδίου αὐτῆς καταντᾷ νὰ ἔχῃ 1500 ἕως 2000 χιλιομέτρων διάμετρον. Ἡ περιστροφικὴ ταχύτης ἔχει ὕψιστον βαθμὸν ἐντάσεως εἴς τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ στροβίλου. Ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τῆς θυέλλης ὑπάρχει γαλήνη, μᾶλλον ἢ ἧττον ἐντελής, διακοπτομένη ἐνίοτε ὑπὸ σφοδρᾶς λαίλαπος καὶ αἰφνιδίων μεταβολῶν τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀνέμου. Ἡ περιστροφικὴ ταχύτης τῶν ἀνέμων δύναται νὰ φθάσῃ ἀπὸ 150 μέχρι 250 χιλιομέτρων τὴν ὥραν. Ἡ μεταβατικὴ ταχύτης τοῦ ἀνεμοστροβίλου οὐδέποτε μένει κατωτέρα τῶν 15 χιλιομέτρων καθ' ἑκάστην ὥραν εἰς τὰς ἠπίας θυέλλας, εἰς δὲ τὰς σφοδρὰς ἡ μεταβατικὴ ταχύτης οὐδέποτε ὑπερβαίνει τὰ 45 χιλιόμετρα τὴν ὥραν. Ὅθεν θύελλα τοῦ ἀτλαντικοῦ, καθ' ὑπόθεσιν, ὠκεανοῦ, προσβαλοῦσα τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Εὐρώπης, δηλ. Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας, καὶ διευθυνομένη πρὸς τὰ μέρη τῆς Τουρκίας, ἀπαιτεῖ περίπου τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ὅπως ἐνσκήψῃ εἰς ἡμᾶς. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἡ θύελλα ἀπαιτεῖ χρονικόν τι διάστημα ὅπως μεταβῇ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν χώραν, ὑπάρχει καιρὸς ἵνα προαγγελθῇ διὰ τοῦ τηλεγράφου ἡ προσεχὴς ἄφιξις αὐτῆς. Τὰ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ καθιδρυμένα μετεωροσκοπεῖα συγκοινωνοῦντα ἀλλήλοις διὰ τοῦ τηλεγράφου δύνανται, ὁσάκις ἀναφαίνεται θύελλα, νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν πορείαν αὐτῆς, νὰ εἰδοποιῶσιν ἐγκαίρως εἰς τοὺς λιμένας περὶ τοῦ ἐπαπειλοῦντος κινδύνου, καὶ οὕτω νὰ ἐλαττῶσι τὸν ἀριθμὸν τῶν δυστυχημάτων, ἅτινα συμβαίνουσιν ὅταν ἡ θύελλα ἐνσκήπτῃ ἀπροσδοκήτως.

Τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ θαλάσσια κράτη πορίζονται τοσοῦτον σπουδαῖα εὐεργετήματα ἐκ τῆς τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας τῶν μετεωροσκοπείων, ὥστε οὐδεμιᾶς φείδονται δαπάνης ὅπως ἐπεκτείνωσιν αὐτὴν ὅσον οἷόν τε. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἐν τῷ πελάγει εὑρισκόμενα πλοῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰδοποιηθῶσιν ἐγκαίρως περὶ προσεγγιζούσης θυέλλης ὑπὸ τῶν μετεωροσκοπείων, τούτου ἕνεκα πρέπει νὰ γιγνώσκωσιν οἱ ναυτιλλόμενοι τίνι τρόπῳ νὰ ἀποφύγωσι τὸν κίνδυνον ὅταν καταλάβῃ αὐτοὺς τρικυμία. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν λοιπὸν οἱ ἐφεξῆς κανόνες διὰ τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλοίου, κανόνες, οὓς ἡ ἐπιστήμη ὑπηγόρευσε, καὶ ἡ πεῖρα ἐπεβεβαίωσε πληρέστατα, ἔσονται λίαν χρήσιμοι εἰς τοὺς θαλασσοπόρους.

Κανόνες χρήσιμοι πρὸς κυβέρνησιν τῶν πλοίων, ὅπως διεκφεύγωσι τὰς ἐν τῷ πελάγει ἐνσκηπτούσας στροβιλιζούσας θυέλλας.

Ὑπάρχει γεωμετρικὸς σχεδὸν ῥυθμὸς εἰς πάσας τὰς στροβιλιζούσας θυέλλας, καὶ ἀνεξαιρέτως ἅπασαι ὑπείκουσιν εἰς ἀκριβεῖς νόμους. Ἐκ τῶν νόμων δὲ τούτων παρήχθησαν κανόνες πρὸς κυβέρνησιν τῶν πλοίων, ὅπως διαφεύγωσι ταῦτα τὸν ἐκ τῆς θυέλλης ἐπικείμενον κίνδυνον. Ὁ μεγαλείτερος κίνδυνος, ὡς προείρηται, ὑπάρχει ἐν τῷ κέντρῳ ἢ πλησίον τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης, κατὰ συνέπειαν ὁ θαλασσοπόρος ὀφείλει πρὸ πάντων νὰ φροντίζῃ ὅπως ἀποφύγῃ διὰ παντὸς τρόπου τὴν προσέγγισιν αὐτοῦ. Ἐν πάσαις ταῖς θαλάσσαις ἔνθα ἐνσκήπτουσι στροβιλίζουσαι θύελλαι, ἡ πορεία αὐτῶν εἶναι γνωστή, καὶ ἡ διεύθυνσις τῆς περιστροφῆς τῶν ἀνέμων μένει πάντοτε ἡ αὐτή, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως. Ὅθεν ἅμα ὁ κυβερνήτης πλοίου αἰσθανθῇ τὰ σημεῖα προσεγγιζούσης θυέλλης, πρώτη φροντὶς αὐτοῦ ἐστὶ ἵνα διαγνῷ ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν ἀνέμων, ἂν εὑρίσκηται ἐν τῇ γραμμῇ τῆς πορείας τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης, ἢ ἐν τῷ κινδυνώδει ἡμικυκλίῳ, ἢ ἐν τῷ πράῳ ἡμικυκλίῳ.

Ἐκ τοῦ ἐμμόνου καὶ παρατεταμένου ὑποβιβασμοῦ τοῦ βαρομέτρου, ὅστις μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἐξ ἅπαντος προμηνύει μακρόθεν τὴν ὕπαρξιν θυέλλης, καὶ ἅμα ἀρχομένου πνεῖν τοῦ ἀνέμου ὁπωσοῦν σφοδρῶς, εὐκόλως καταλαμβάνει τις ποίαν διεύθυνσιν ἀκολουθεῖ τὸ κέντρον τῆς θυέλλης. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ θαλασσοπόρος ἐν μὲν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ ἀρκεῖ νὰ στρέψῃ τὸ πρόσωπόν του κατ' ἐναντίαν τοῦ ἀνέμου, καὶ οὕτω τὸ κέντρον τῆς θυέλλης θέλει εὑρεθῇ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐξηπλωμένου δεξιοῦ βραχίονός του. Ἐν δὲ τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ, ἂν ἐξαπλώσῃ ὁμοίως τὸν ἀριστερὸν αὐτοῦ βραχίονα, ἀντιμετωπίζων τὸν ἄνεμον, εὑρήσει τὸ κέντρον τῆς θυέλλης πρὸς ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν. Ἂν ὁ ἄνεμος αὐξάνῃ καὶ τὸ βαρόμετρον ἐκπίπτῃ ἐπαισθητῶς, ταῦτα δεικνύουσιν ὅτι πλησιάζει τὸ κέντρον τῆς θυέλ-

λης. Ἂν ὁ ἄνεμος ἐξακολουθῇ ἔτι σφοδρυνόμενος καὶ μὴ μεταβάλλων διεύθυνσιν, τὸ πλοῖον εὑρίσκεται εἰς τὴν γραμμὴν τῆς πορείας τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης, καὶ προσεχῶς θέλει ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ, ὁπότε ὁ ἄνεμος γαληνιάσει πρὸς καιρόν, ὁ οὐρανὸς γενήσεται αἴθριος καὶ οἱ ἐν τῷ πλοίῳ θεωρήσουσιν ἑαυτοὺς ἐκτὸς κινδύνου, ἀλλὰ τὰ ἀπατηλὰ ταῦτα φαινόμενά εἰσι βραχυχρόνια, διότι μετ' οὐ πολύ, ἡ θύελλα ἄρχεται ἐκ νέου, καὶ τὸ πλοῖον τυγχάνει πάλιν ἐν τῷ κλύδωνι εἰς τὸ ἀντίθετον ἡμικύκλιον τῆς θυέλλης, ἔνθα ὁ ἄνεμος πνέει ἀντιθέτως τῆς προηγουμένης διευθύνσεως αὐτοῦ.

Ἐφ' ὅσον χρόνον τὸ βαρόμετρον ἐξακολουθεῖ ἐκπίπτον, τὸ κέντρον τῆς θυέλλης πλησιάζει. Ὁ κυβερνῶν λοιπὸν πλοῖον, εὑρισκόμενον ἐν τῇ γραμμῇ τῆς πορείας θυέλλης τινός, παρατηρῶν τὸ βαρόμετρον δύναται νὰ καταλάβῃ πόσον ἀπέχει αὐτὸ τοῦ κέντρου τούτου. Οὕτω πως· ἂν τὸ βαρόμετρον πίπτῃ τρία δέκατα τοῦ χιλιοστομέτρου ἐντὸς μιᾶς ὥρας, τὸ κέντρον τῆς θυέλλης ἀριχθήσεται μέχρι τοῦ πλοίου ἐντὸς 24 ὡρῶν. Ἂν ἐκπέσῃ τὸ βαρόμετρον 6 δέκατα τοῦ χιλιοστομέτρου τὴν ὥραν, τὸ κέντρον ἀριχθήσεται ἐντὸς 18 ὡρῶν. Ἂν ἐκπίπτῃ ἓν χιλιοστόμετρον τὴν ὥραν, ἀριχθήσεται ἐντὸς 12 ὡρῶν, ἂν 2 χιλιοστόμετρα τὴν ὥραν, ἐντὸς τριῶν ὡρῶν. Ἐγγύτατα τοῦ κέντρου τὸ βαρόμετρον καταντᾷ νὰ ἐκπίπτῃ $4\frac{1}{2}$ χιλιοστόμετρα τὴν ὥραν. Ἐξωτερικῶς ὅμως τῆς γραμμῆς τῆς πορείας τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης ὁ ὑποβιβασμὸς τοῦ βαρομέτρου δὲν εἶναι πλέον ὁ αὐτός, καὶ δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ τις μετ' ἀκριβείας τὴν ἀπόστασιν ἔνθα ὑπάρχει τὸ κέντρον αὐτῆς.

Τώρα μένει νὰ ὑποδείξωμεν τί πρέπει νὰ πράξῃ ὁ κυβερνήτης πλοίου καταληφθέντος ὑπὸ θυέλλης στροβιλιζούσης. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται εἰς τὸ πέλαγος τῶν Ἀντιλλῶν νήσων τῆς Ἀμερικῆς, κάτωθεν τῆς 30ῆς μοίρας βορείου πλάτους. Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα αἱ θύελλαι διευθύνονται ἀπὸ τῆς νοτιοανατολικῆς πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν γραμμήν. Κατὰ τὰ ἔμπροσθεν λοιπὸν τοῦ περιστρεφομένου δίσκου τῆς θυέλλης ὁ ἄνεμος πνέει βορειοανατολικός· ἀπώτερον εἰς τ' ἀριστερὰ πνέει ἀπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ μέρους, δεξιόθεν δὲ πνέει νοτιοανατολικός, καὶ ἐξ ὀπισθεν τοῦ δίσκου ὁ ἄνεμος ἔρχεται νοτιοδυτικός.

Ἅμα λοιπὸν παρατηρηθῇ ὅτι τὸ βαρόμετρον ἐξακολουθεῖ ἐκπίπτον, ὅτι ὁ ἄνεμος γίνεται σφοδρότερος, καὶ ἡ θάλασσα ἐξαγριοῦται, πρώτη φροντὶς τοῦ κυβερνήτου ἔσται, συστέλλων τὰ ἱστία, ν' ἀνακωχεύσῃ[1] τὸ πλοῖον.

Ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ βορειανατολικὸς καὶ ἐξακολουθῇ σφοδρυνόμενος, τοῦτο δεικνύει ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς πορείας τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης. Εἰς ταύτην οὖν τὴν περίπτωσιν τὸ πλοῖον πρέπει νὰ φεύγῃ πλησιέστιον, ἔχον τὸν ἄνεμον ἐξ ὄπισθεν. Ὅταν δὲ ὁ ἄνεμος ἄρχηται νὰ στρέφηται πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ βαρόμετρον ἐξακολουθῇ νὰ πίπτῃ, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ πλοῖον εἰσῆλθεν εἰς τὸ πρᾶον ἡμικύκλιον τῆς θυέλλης, ὅτι ὁ μεγαλείτερος κίνδυνος παρῆλθε καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ φεύγῃ μεταβάλλον διεύθυνσιν βαθμηδόν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δέχηται τὸν ἄνεμον ἀείποτε ἐκ δεξιῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπομακρύνεται τὸ πλοῖον ταχύτερον ἀπὸ τῆς κινδυνώδους θέσεώς του. Ἂν ἐξ ἐναντίας ἐξηκολούθει τὸ πλοῖον φεῦγον πλησιέστιον, ἔχον πάντοτε τὸν ἄνεμον ἐξ ὄπισθέν του, θὰ περιέτρεχεν ὅλον ἓν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς θυέλλης, καὶ θὰ παρετείνετο ὁ κίνδυνος, διότι οὕτω πως θὰ ἐπανήρχετο ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου, ἐν ᾧ ἀλλάσσον τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, ὡς ὑπεδείξαμεν, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης· μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἀνέμου στρεφομένου βορειοδυτικῶς, τὸ βαρόμετρον ὑψωθήσεται, τὸ δὲ πλοῖον εὑρεθήσεται εἰς τὸ ὄπισθεν ἡμικύκλιον τῆς θυέλλης, ἀπηλλαγμένον παντὸς κινδύνου.

Ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ ὅταν τὸ πλοῖον τυγχάνῃ ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου, τὸ νὰ φεύγῃ πλησιέστιον ἔχον ἐξ ὄπισθεν ἀείποτε τὸν ἄνεμον, ἢ νὰ δέχηται αὐτὸν πνέοντα ἐξ ἀριστερῶν, αὗται εἰσὶν ἐπισφαλεῖς διευθύνσεις, καὶ φέρουσι τὸ πλοῖον εἰς τὴν γραμμὴν τῆς πορείας τῆς θυέλλης, ἔνθα ὑπάρχει μείζων κίνδυνος. Φεῦγον καὶ ἔχον τὸν ἄνεμον πάντοτε ὄπισθεν, τὸ πλοῖον ἠμπορεῖ νὰ περιτρέχῃ πολλάκις τὸν δίσκον τῆς θυέλλης καὶ παρασυρόμενον ὑπ' αὐτῆς, ὡς συνέβη εἰς τινα πλοῖα, νὰ διατρέχῃ μείστους κινδύνους ἐπὶ πολὺν καιρόν. Ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ εἷς μόνος τρόπος κυβερνήσεως δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ πλοῖον ἀπὸ τοῦ κινδύνου, τὸ νὰ διευθύνεται, δῆλον ὅτι, ἡ πρῶρα ὅσον ἔνεστι πρὸς τὸν ἄνεμον ὅπως δέχηται αὐτὸν ἐκ δεξιῶν. Ναὶ μὲν οὕτω πως διευθυνόμενον ἔχει ἐναντίον του καὶ ἀντίπρωρα σχεδὸν τὰ ἐξηγριωμένα κύματα τῆς θαλάσσης, διότι ἐξ ἀνάγκης τὰ δέχεται ἐγκαρσίως, ἀλλὰ

1) Τὸ κοινῶς παρὰ τοῖς ναυτίλοις ὄρτσα λαμπάντα.

διὰ μόνης τοιαύτης διευθύνσεως ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ διεύθυνσις τῶν ἀνέμων, οἵτινες πνέουσιν ἐν τῷ κινδυνώδει ἡμικυκλίῳ καὶ ἐν τῷ πράῳ ἡμικυκλίῳ, διαφέρει κατὰ τὸ πλάτος ἔνθα τυγχάνει τὸ κέντρον τῆς θυέλλης, καὶ πρὸς τούτοις κατὰ τὰς διαφόρους θαλάσσας, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μένει πάντοτε ἀμετάβλητον ἐστὶν ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ ἡμισφαιρίῳ οἱ ἄνεμοι στρέφονται ἀείποτε πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν. Ἐκ τοῦ νόμου τούτου ἕπεται ὅτι ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, ἵνα ἀποφύγῃ τὸ κέντρον τῆς θυέλλης τὸ πλοῖον πρέπει πάντοτε νὰ διευθύνεται εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρουσιάζῃ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πλευρὰν πρὸς τὸν ἄνεμον, ἐν δὲ τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ, ἔνθα οἱ ἄνεμοι πνέουσιν ἀντιθέτως πρὸς τοὺς τοῦ βορείου, τὸ πλοῖον, ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς θυέλλης, ὀφείλει πάντοτε νὰ στρέφῃ τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ πλευρὰν πρὸς τὸν ἄνεμον.

Ὅπως διαγιγνώσκῃ τις εὐχερῶς τίνες ἄνεμοι πνέουσιν ἐπὶ τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου, καὶ τίνες ἐπὶ τοῦ πραοτέρου εἰς τὰ διάφορα πλάτη καὶ κατὰ τὰς διαφόρους θαλάσσας, καὶ ὁποίαν διεύθυνσιν ἔχουσιν ἐν ἑκάστῳ ἡμισφαιρίῳ καὶ πέριξ ἑκάστου ἡμικυκλίου, κινδυνώδους εἴτε πράου, δίδομεν τὰς ἑξῆς διασαφήσεις.

Διὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ὅταν τὸ πλοῖον εὑρίσκηται κάτωθεν τῆς 30ῆς μοίρας βορείου πλάτους, ἔνθα αἱ θύελλαι προβαίνουσιν ἀπὸ νοτιανατολῶν βορειοδυτικῶς, ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ βορειοανατολικός, εἶτα ἐξ ἀνατολῶν, ἀκολουθως, νοτιοανατολικὸς καὶ ἔπειτα νότιος, αὐτὸ δεικνύει ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου. Ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ ἄνεμος πνέῃ βόρειος, εἶτα βορειοδυτικός, ἀκολούθως δυτικὸς καὶ ἔπειτα νοτιοδυτιτικός, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὸ πλοῖον τυγχάνει ἐντὸς τοῦ πράου ἡμικυκλίου.

Ὅταν τὸ πλοῖον ταξειδεύῃ ἐπὶ τῆς 30ῆς μοίρας βορείου πλάτους, ἔνθα αἱ θύελλαι προχωροῦσιν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἀπὸ νοτιοανατολῶν, εἶτα ἀπὸ τοῦ νότου καὶ ἀκολούθως νοτιοδυτικός, αὐτὸ ἐστὶν ἀπόδειξις ὅτι τὸ πλοῖον τυγχάνει ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου. Ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ ἄνεμος πνέῃ βορειοανατολικός, εἶτα βόρειος, καὶ ἀκολούθως βορειοδυτικός, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ πράου ἡμικυκλίου.

Ὅταν τὸ πλοῖον ὑπάρχῃ ὑπεράνω τῆς 30ῆς μοίρας βορείου πλάτους, ἔνθα αἱ θύελλαι ποροεύονται ἀπὸ τοῦ νοτιοδυτικοῦ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος, ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ νότιος, εἶτα νοτιοδυτικός, ἀκολούθως ἀπὸ δυσμῶν καὶ ἔπειτα βορειοδυτικός, τοῦτο δηλοῖ ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου. Ἂν τἀνάπαλιν πνέῃ νοτιοανατολικὸς ἄνεμος, εἶτα ἐξ ἀνατολῶν, ἔπειτα βορειοανατολικὸς καὶ ἀκολούθως ἀπὸ βορρᾶ, αὐτὸ δεικνύει ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ πράου ἡμικυκλίου.

Διὰ δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον ὅταν τὸ πλοῖον ταξειδεύῃ κάτωθεν τῆς $26^{\frac{1}{2}}$ μοίρας νοτίου πλάτους, ἔνθα αἱ θύελλαι βαίνουσιν ἀπὸ τῆς βορειοανατολικῆς πρὸς τὴν νοτιοδυτικὴν διεύθυνσιν, ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἀπὸ νοτιοανατολῶν, εἶτα ἀπ' ἀνατολῶν, ἔπειτα βορειοανατολικός, καὶ ἑπομένως βορειόθεν, τὸ πλοῖον κεῖται ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου· ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου πνέῃ νότιος ἄνεμος, εἶτα νοτιοδυτικός, εἶτα δυτικός, καὶ ἀκολούθως βορειοδυτικός, τὸ πλοῖον τυγχάνει ἐν τῷ πράῳ ἡμικυκλίῳ.

Ὅταν τὸ πλοῖον ταξειδεύῃ ἐπὶ τῆς 26ης μοίρας νοτίου πλάτους ἔνθα αἱ θύελλαι προχωροῦσιν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ βορειοανατολικός, εἶτα βόρειος, ἔπειτα βορειοδυτικός, τότε τὸ πλοῖον ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου· ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου πνέῃ νοτιοανατολικὸς ἄνεμος, εἶτα νότιος, ἀκολούθως νοτιοδυτικὸς τότε ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ πράου ἡμικυκλίου τὸ πλοῖον. Ὅταν τὸ πλοῖον ἦναι ἄνωθεν τῆς 26ης μοίρας νοτίου πλάτους, ὅπου αἱ θύελλαι βαδίζουσιν ἀπὸ τῆς βορειοδυτικῆς πρὸς τὴν νοτιοανατολικὴν διεύθυνσιν, ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἀπὸ βορρᾶ, εἶτα βορειοδυτικός, ἀκολούθως ἀπὸ δυσμῶν, καὶ ἑπομένως ἀπὸ τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους, τὸ πλοῖον εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου· ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου πνέῃ βορειοανατολικὸς ἄνεμος, εἶτα ἀνατολικός, ἔπειτα νοτιοανατολικός, καὶ ἑπομένως νότιος, τὸ πλοῖον τότε εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ πράου ἡμικυκλίου.

Ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, αἱ θύελλαι τῆς Σινικῆς θαλάσσης βαδίζουσιν ἀπὸ τῆς βορειοανατολικῆς πρὸς τὴν νοτιοδυτικὴν διεύθυνσιν. Ὅθεν ἂν πνέῃ βόρειος ἄνεμος, εἶτα βορειοανατολικός, ἑπομένως ἂν κλίνῃ πρὸς νότον, τότε τὸ πλοῖον ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ κινδυνώδους ἡμικυκλίου· ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου πνέῃ νότιος ἄνεμος, εἶτα νοτιοδυτικὸς καὶ ἀκολούθως δυτικός, τότε τὸ πλοῖον εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ πράου ἡμικυκλίου.

Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τῆς Βεγγάλης ἔνθα αἱ

θύελλαι διευθύνονται ἀπὸ τῆς νοτιοδυτικῆς πρὸς τὴν βορειοανατολικὴν γραμμήν, ἂν ὁ ἄνεμος πνέῃ νοτιοανατολικός, εἶτα νοτιοδυτικός, καὶ ἀκολουθως ἀπὸ δυσμῶν, τὸ πλοῖον τυγχάνει ἐν τῷ κινδυνώδει ἡμικυκλίῳ· ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου πνέῃ ἀνατολικὸς ἄνεμος, εἶτα βορειοανατολικός, καὶ ἐπομένως βορειοδυτικός, τὸ πλοῖον τότε εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ πρόσω ἡμικυκλίου.

Πεποίθαμεν ὅτι ὅταν οἱ ναυτιλλόμενοι κατανοήσωσι τοὺς ἐνταῦθα ἐκτεθέντας νόμους τῶν θυελλῶν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν προκύπτοντας κανόνας πρὸς διοίκησιν τῶν ὑπ' αὐτοὺς πλοίων δὲν θὰ δυσκολευθῶσι πώποτε νὰ ἐξέλθωσιν ἀβλαβεῖς ἐκ τῆς κινδυνώδους θέσεως ἐνσκηπτούσης θυέλλης, ἐν οἱῳδήποτε ἡμισφαιρίῳ ἂν τύχωσι πλέοντες, καὶ εἰς πάντα τὰ πελάγη ὅπου ἀνεμοστρόβιλοι συμβαίνουσιν.

Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ.

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΦΟΕ' Συνεδριάσει).

Ὅτε ὁ σοφὸς πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου εὐηρεστήθη νὰ μὲ προσκαλέσῃ ἵνα συνεισφέρω καὶ ἐγὼ εἰς τὰς ἑσπερινὰς ταύτας διαλέξεις, ὁμολογῶ ὑμῖν ὅτι ἐδίστασα πολύ, διότι ἀπησχολημένος ὑπὸ ἄλλων φροντίδων δὲν εἶχον τὴν ἠρεμίαν τοῦ νοός, ἥτις εἶναι ὅρος ἀπαραίτητος πάσης μελέτης, ἀφ' ἑτέρου δὲ εὑρισκόμενος προσκαίρως ἐνταῦθα οὔτε εἶχον παρ' ἐμοὶ οὔτε ἠδυνάμην νὰ προετοιμάσω ἔργον ὁπωσοῦν ἄξιον τῆς ὑμετέρας προσοχῆς. Μετὰ πολλὴν ὅμως σκέψιν ἀπεφάσισα νὰ δεχθῶ ὅπως ποιήσω τὴν διάλεξιν ταύτην ἐν τῷ προσφιλεῖ μοι τούτῳ Συλλόγῳ, ἵνα προσφέρω ἐλάχιστον τεκμήριον τῆς εὐγνωμοσύνης μου πρὸς τοὺς φιλτάτους συναδέλφους μου, οἵτινες εὐηρεστήθησαν νὰ μὲ καταστήσωσιν ἐπίτιμον αὐτῶν μέλος. Ὑπείκων λοιπὸν εἰς τὸν λόγον τοῦ ἀξιοτίμου προέδρου ἀπεφάσισα νὰ ὁμιλήσω περὶ θέματος σπουδαίου καὶ προσφιλοῦς εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν. Βεβαίως δὲν θέλω δυνηθῆ ν' ἀναπτύξω τὸ θέμα τοῦτο καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη· παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς νὰ θεωρήσητε τὴν διάλεξιν ταύτην ὡς ὑπαγόρευσιν μᾶλλον τοῦ θέματος, ὅπερ ἄλλοι ἱκανώτεροι ἐμοῦ δύνανται νὰ ἀναπτύξωσιν, ἢ ὡς πλήρη πραγματείαν.

Τὸ θέμα, περὶ οὗ θέλω ἐνασχολήσει ὑμᾶς τὴν ἑσπέραν ταύτην, εἶναι τὸ *Περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς ἑλληνικῆς διανοίας*· περὶ τούτου προτίθεμαι νὰ ὑποβάλω εἰς ὑμᾶς ὀλίγας ἰδέας, ἐπικαλοῦμαι δὲ παρ' ὑμῶν εὐνοϊκὴν ἀκρόασιν καὶ ἐπιεικῆ κρίσιν.

Τὸ πρῶτον ζήτημα, ὅπερ ἀπαντῶμεν κατὰ τὴν μελέτην τοῦ θέματος τούτου, εἶναι τὸ τῆς *μεθόδου*· τίνι τρόπῳ δηλαδὴ ὀφείλομεν νὰ προβῶμεν εἰς τὸ νὰ ὁρίσωμεν ἐπακριβῶς τοὺς χαρακτῆρας τῆς ἑλληνικῆς διανοίας. Περὶ ἀτόμου προκειμένου, ἡ ἀναγνώρισις τῆς διανοίας αὐτοῦ εἶναί ἔργον σχετικῶς εὐκολώτατον· ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ἡ ἄμεσος παρατήρησις. Ἀλλὰ περὶ ἐθνῶν τοῦ λόγου ὄντος, περὶ ἔθνους μάλιστα, ὅπερ ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας παρέστη καὶ παρίσταται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μετέλθωμεν ἑτέραν μέθοδον, τοῦτο δὲ ὅπως μὴ ἐκλάβωμεν τοὺς ἐπουσιώδεις χαρακτῆρας ἀντὶ οὐσιωδῶν. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ λάβωμεν μίαν ἐποχήν, ἀλλὰ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἐκείνην τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν τὸ ἔθνος ἦν ἐν τῇ πλήρει αὐτοῦ ἀναπτύξει, τὴν *ἀκμὴν* αὐτοῦ. Ἀλλὰ κατ' αὐτὴν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς χαρακτῆρας ἑνὸς ἑκάστου ἀτόμου καὶ ἐπομένως ἀναγκαζόμεθα νὰ προσδράμωμεν εἰς τοὺς ὀλίγους ἀνδρας, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι σύμπαν τὸ ἔθνος, ἐκ τῶν ἔργων δὲ τῶν ἀνδρῶν τούτων δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἀσφαλῶς ἐν γένει περὶ τῆς διανοίας ὅλου τοῦ ἔθνους· ἐν αὐτοῖς πᾶσα ἡ ἠθικὴ διάνοια τοῦ ἔθνους συγκεντροῦται. Ἐὰν ἐφαρμόσωμεν τὴν μέθοδον ταύτην, ὀφείλομεν κατὰ πρῶτον νὰ καταδείξωμεν τὰ ἔργα τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ἡ κατάταξις δὲν εἶναι δύσκολος.

Γνωστὸν ὅτι τὰ προϊόντα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ὑπάγονται εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας· πάντα τὰ προϊόντα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας εἶναι ἔργα ἢ τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς τέχνης, ἤτοι ἀνάγονται εἰς τὸ *ἀληθὲς* τῆς ἐπιστήμης ἢ εἰς τὸ *καλὸν* τῆς τέχνης. Ζητητέον ἄρα κατὰ τὰς δύο ταύτας κατηγορίας τί παρήγαγεν ἡ διάνοια τῶν ἀνδρῶν τούτων, κατὰ τί τὰ προϊόντα τῆς διανοίας αὐτῶν διακρίνονται ὡς πρὸς τὸ *ἀληθές*, ὡς πρὸς τὸ *καλόν*, ἤτοι ὡς πρὸς τὴν *ἐπιστήμην* καὶ τὴν *τέχνην*. Ἡ ἑλληνικὴ διάνοια βεβαίως οὔτε παρήγαγεν οὔτε ἐτελειοποίησε πάσας τὰς ἐπιστήμας· εἰς οὐδὲν ἔθνος ἐδόθη ἀποκλειστικῶς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον· αἱ ἐπιστῆμαι ἀπαιτοῦσιν ἐπιπόνους μελέτας καὶ ἀναρίθμητα πειράματα· ἄλλαι ἐξ ἄλλων γεννῶνται καὶ ἄλλαι δι' ἄλλων τελειοποιοῦνται. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ ἑλληνικὴ διάνοια παρήγαγε τὴν *πρώτην* τῶν ἐπιστημῶν τούτων, τὴν δέσποιναν τῶν ἐπιστημῶν, τὴν ἐπιστήμην τῶν ἐπιστημῶν, ἤτοι τὸ σύμπλεγμα τῶν θαυμασίων ἐκείνων θεωριῶν καὶ συστημάτων, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος πάντα ἀνεφάνησαν τὰ συστήματα, ὅσα ὕστερον ἐτελειοποιήθησαν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν· περιττὰ τὰ παραδείγματα, διότι εἰσὶ γνωστὰ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν, τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν, ὑπάρχει *μία*, ἥτις ἐξῆλθεν ὁλόκληρος ἐκ τῆς διανοίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἥτις σήμερον ζῇ, ἥτις σήμερον ζῶσα ῥυθμίζει τὰς διανοίας πάντων τῶν φιλοσόφων καὶ πάντων τῶν ἐπιστημόνων. Παρὰ τὴν λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ἄλλη δὲν ὑπάρχει· ὁ Σταγειρίτης φιλόσοφος δὲν ἐπενόησε τοὺς νόμους τῆς διανοίας, ἀλλ' ἀνεκάλυψεν αὐτούς· τοῦτο δὲ ἅπασα ἡ ἀνθρωπότης ἀνωμολόγησεν. Ὑπῆρξαν φιλόσοφοι, οἵτινες προσεπάθουν νὰ μεταβάλωσι τὴν λογικὴν θεωρίαν, ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἔτι, ἀλλ' οἱ ὀρθῶς κρίνοντες ὁμολογοῦσιν ὅτι ἄλλη λογικὴ θεωρία δὲν εἶναι δυνατή. Εἷς καὶ μόνος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν γίνεται ὁ ὀρθὸς συλλογισμός, ἡ δὲ θεωρία αὐτοῦ ὑπάρχει ἐν τῇ λογικῇ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἡ λογικὴ αὕτη ἀφοῦ διηύθυνε τὰ πνεύματα τῶν συγχρόνων, ἀφοῦ ἐβασίλευσε κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐγένετο δεκτὴ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, καθ' ὃν συνεδυάσθη καὶ συνεταυτίσθη μετὰ τῆς ἀναπτύξεως, τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς προόδου τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα προητοιμάσθη ἡ διάνοια εἰς νέαν φάσιν, συνταυτίσασα τὴν λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ τῆς μελέτης καὶ ἀναπτύξεως τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Ἐρωτῶ, ὑπάρχει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἔργον ἐπιστημονικόν, ἔργον διαβιῶσαν ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας καὶ ἐξασκῆσαν τοσαύτην ἐπιρροήν; Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἡ λογικὴ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἥτις βασιλεύει ἐπὶ τοῦ σήμερον εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος, ἥτις ἔδωκε τὰς βάσεις τῶν νεωστὶ ἀναφυέντων συστημάτων. Καὶ τὴν σήμερον παραδίδονται ἐν Εὐρώπῃ ἡ γεωμετρία τοῦ Εὐκλείδου καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἡ ἑλληνικὴ ἄρα διάνοια ἔχει καθ' ὑπέρτατον βαθμὸν ἅπαντα τὰ προσόντα δι' ὧν μορφοῦται ἡ ἐπιστήμη· εἶναι ἡ μόνη, ἥτις ἔχει ζωηρὰν τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν κρίσιν ὀρθὴν καὶ τὸν λόγον ἕξοχον· ἅπαντα τὰ ἔργα τῆς ἐπιστήμης, τὰ ἔργα τῆς τέχνης, ἀπέρρευσαν ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν, ἃς ἔθηκε διὰ παντὸς ἡ μεγαλόνοια τῶν προπατόρων ἡμῶν· ἀλλὰ παρὰ τὰ ἔργα τῆς ἐπιστήμης ὑπάρχουσιν, ὡς εἴπομεν, τὰ ἔργα τῆς τέχνης.

Ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἐνταῦθα ἀνάλυσις πάσης τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως καὶ τῆς καλλιτεχνίας· ἀλλ' ὑπάρχει ἡ γενικὴ μέθοδος, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν ἀσφαλῶς εἰς συμπέρασμα· δυνάμεθα νὰ προσέξωμεν εἰς τοὺς γενικοὺς μόνον χαρακτῆρας τῆς ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς ποιήσεως. Κατὰ τί διακρίνεται ἡ ἑλληνικὴ καλλιτεχνία, καὶ αὐτὴ ἡ ποίησις, κατὰ τί θεωρεῖται ὡς τύπος καὶ ὑπογραμμός, ὡς ἀμίμητον παράδειγμα; Δύο εἶναι τὰ στοιχεῖα ἑκάστου καλλιτεχνήματος· ἡ πνευματικὴ ὑπόστασις καὶ ἡ εἰδικὴ μορφή. Ὑπάρχουσιν ἐν οἱῳδήποτε καλλιτεχνήματι πνευματικὴ ὑπόστασις, ἤτοι ἔννοιαι, εἰκόνες, αἰσθήματα, ἅτινα ἐξωτερικεύονται δι' ἤχων, διὰ φθόγγων, διὰ γραμμῶν, διὰ σχημάτων· κατὰ τὸ δεύτερον τοῦτο στοιχεῖον, τουτέστι κατὰ τὴν μορφήν, πάντες ὁμολογοῦσιν ὅτι διακρίνεται ἡ ἑλληνικὴ καλλιτεχνία· πάντες θαυμάζουσι τὴν πλαστικὴν τελειότητα αὐτῆς (la perfection plastique), τὴν ἐντέλειαν τῆς ἐξωτερικώσεως· ἀλλ' εἰς τί ὑφίσταται αὕτη, οὐδεὶς ὡ-

ρισε. Παρ' ἔμοιγε κριτῇ ἡ πλαστικὴ τελειότης συνίσταται ἐκ ποικίλων στοιχείων. Ὑπάρχει κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἑλληνικῇ καλλιτεχνίᾳ ἡ *ἁπλότης*, ἤτοι ἡ ἔκφρασις πολλῶν δι' ὀλίγων, πολλῶν αἰσθημάτων, πολλῶν εἰκόνων, πολλῶν ἐννοιῶν δι' ὀλίγων μέσων. Ἐν βλέμμα πρὸς τὸν Παρθενῶνα π. χ. ἀρκεῖ νὰ ῥίψωμεν, ἵνα κατανοήσωμεν τὴν ἁπλότητα· ὀλίγαι γραμμαὶ ἐξωτερικῶς ἢ ἐσωτερικῶς τοῦ ναοῦ διακρίνουσι τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη. Ὡσαύτως ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν δραμά τι, θὰ εὕρωμεν ὀλίγα πρόσωπα, ἁπλῆν τὴν πρᾶξιν, τὴν δέσιν, τὴν λύσιν, τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ, καὶ ἡ ἁπλότης τῆς πράξεως προέρχεται ἐκ τῆς φυσικῆς συναντήσεως τῶν προσώπων τούτων. Παρατηρήσωμεν ἕνα ἀνδριάντα· ἡ στάσις, ἡ ἔκφρασις τῆς κινήσεως, ὁ ἱματισμός, τὰ πάντα εἰσὶν ἁπλούστατα· διακρίνονται ἀμέσως καὶ διὰ μιᾶς καὶ αἱ ἐλάχισται λεπτομέρειαι τοῦ ἀνδριάντος. Ἔλθωμεν εἰς τοὺς πεζογράφους· τὸ κάλλος τοῦ ὕφους ὑφίσταται κυρίως ἐν τῇ μεγάλῃ ἁπλότητι.

Ἐκτὸς τοῦ στοιχείου τούτου, τῆς ἁπλότητος, τὰ καλλιτεχνήματα τῆς ἑλληνικῆς μεγαλονοίας ἔχουσι καὶ τὴν εἰς αὐτὰ ἰδιάζουσαν *ἀφέλειαν*· οὐδὲν βεβιασμένον. οὐδὲν ἐπιτετηδευμένον ὑπάρχει, τὰ πάντα δ' εἰσὶν οἷα δέον νὰ ὦσι.

Τρίτον στοιχεῖον εἶναι τὸ *μέτρον*· οὐδεμία ὑπάρχει ὑπερβολὴ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς καλλιτεχνήμασιν· ἡ δύναμις ἡ ἐκφραζομένη διὰ τοῦ καλλιτεχνήματος ἀναλογεῖ πρὸς τὸν σκοπόν, τὰ μέρη ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον. Ἐσωτερική τις ἑνότης παλλαπλασιάζουσα ἑαυτὴν παράγει τὴν ἰδίαν αὐτῆς ποικιλίαν.

Ἡ οὕτως ἁρμόζουσα μορφὴ ἔχει καὶ ἕτερον πλεονέκτημα, τὸ τέταρτον, τὴν *διαύγειαν*, τὴν *διαφάνειαν*, ἕνεκα τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀσαφές, οὐδὲν κεκρυμμένον, τὰ πάντα δ' ἔρχονται εἰς τὸ φῶς. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἔργου καθορᾶται ἔξωθεν καθ' ὅλα τὰ συστατικὰ αὐτῆς στοιχεῖα.

Πέμπτον στοιχεῖον, δι' οὗ συμπληροῦνται τὰ προηγούμενα, εἶνε ἡ *ἰδανικὴ γαλήνη*· τὸ ἰδανικὸν εἶναι ἡ ζωὴ τῆς φαντασίας, δι' οὗ ἡ φαντασία συνδυάζεται μετὰ τοῦ λόγου καὶ ζωογονεῖ αὐτόν· τὸ ἰδανικὸν εἶναι ἡ ἀνωτάτη σφαῖρα τῶν ἐννοιῶν, τοῦ αἰσθήματος, τῶν εἰκόνων. Ὁ καλλιτέχνης ἀνερχόμενος εἰς τὴν σφαῖραν ἐκείνην, ἐξ ἧς ἀπορρέει πᾶσα ἔμπνευσις, ἐκφράζει ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν ἐκφράσῃ, μετὰ τῆς γαλήνης ἐκείνης, δι' ἧς πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς πραγματικότητος λαμβάνουσιν ἄλλην μορφήν, γίγνονται *ἀληθέστερα* καὶ αὐτῆς τῆς πραγματικότητος. Ἡ τέχνη παρίστησιν ἐνίοτε τὰς φρικωδεστέρας πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, τὰ καταχθονιώτερα αὐτοῦ διανοήματα, ἀλλ' οὐχ ἧττον ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἰδανικοῦ παριστάμενα λαμβάνουσι τὴν μορφήν, δι' ἧς γίνονται ὡραῖα καὶ ἀληθῆ. Τὸ πλεονέκτημα τοῦτο πάντες οἱ καλλιτέχναι ἀνομολογοῦσιν ὅτι εἰς ὑπέρτατον κέκτηνται βαθμὸν τὰ ἑλληνικὰ καλλιτεχνήματα. Ἆρα εἰς τοὺς χαρακτῆρας, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ ἐπιστήμη, δηλαδὴ εἰς τὴν ζωηρὰν ἀντίληψιν, τὴν ὀρθὴν κρίσιν, τὸν ἕξοχον λόγον, προσθετέα ἡ μεγάλη καὶ μοναδικὴ φαντασία. Ὑπάρχει ἄρα μνημεῖον ἑλληνικόν, ἐν ᾧ πάντες οὗτοι οἱ χαρακτῆρες συνενοῦνται, ὑπάρχει μνημεῖον ἑλληνικόν, ἐν ᾧ τὸ ἀληθὲς τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸ καλὸν τῆς τέχνης συνδυάζονται. Τοῦτό ἐστιν *ἡ πλατωνικὴ φιλοσοφία*. Ἄμεσος διάδοχος καὶ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ὅστις ἐπωνομάσθη ὁ ἅγιος τῆς φιλοσοφίας καὶ ὁ πρόδρομος τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ Πλάτων πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους συνέλαβε φιλοσοφικὴν θεωρίαν, ἧς τὴν ἀνάπτυξιν δὲν περιμένετε βεβαίως τώρα παρ' ἐμοῦ. Τίς ὁ ὀργανισμὸς τοῦ πλατωνισμοῦ; Ὁ πλατωνισμὸς παρ' ἔμοιγε κριτῇ οὐδὲν ἕτερον εἶναι οὐσιωδῶς, εἰμὴ ἡ διὰ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ ἕρεσις τοῦ ἀγαθοῦ. Βάσις τῆς πλατωνικῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἰδεῶν καὶ ἡ ἰδέα τῶν ἰδεῶν, ἐν ᾗ πᾶσαι αἱ ἄλλαι συνενοῦνται καὶ πρὸς ἣν τείνουσι καὶ ἐν ᾗ τελειοποιοῦνται· εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ. Ἕρεσις τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι ὁ πλατωνισμός. Ὁ πλατωνισμὸς ἔθηκε διὰ μιᾶς ὑψηλάς τινας ἐννοίας, αἵτινες εἶναι ἡ ψυχὴ οἱουδήποτε πολιτισμοῦ. Ἐὰν ἐδημιούργησε τὴν λογικὴν καὶ ὅλην τὴν φιλοσοφίαν, οὐδεὶς κατὰ τὴν λέξιν καὶ φράσιν συνήνωσε τοσοῦτον ἐντελῶς τὸ ἀληθὲς τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸ καλὸν τῆς τέχνης. Τοῦ ἀγαθοῦ ἕρεσις, ἀλλὰ τίνος ἀγαθοῦ; Τοῦ ἀπείρου καὶ τελείου ἀγαθοῦ· ἕρεσις, ἐλπίς, προσδοκία. Ἡ ἕρεσις αὕτη ἐπληρώθη.

Ὅτε ἔδυεν ὁ ἀστὴρ τοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ ἄλλος λαμπρότερος καὶ φαεινότερος ἀνέτελλεν, αὐτὸ τὸ τέλειον καὶ ἄπειρον, εἰς ὃ ἡ διάνοια τοῦ Πλάτωνος ἠτένιζεν, ἦλθεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἦλθε διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος. Ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ θείου Λόγου εἶναι ἔργον τῆς ἀπείρου τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος. Ἡ ἕρεσις τῆς πλατωνικῆς διδασκαλίας ἐπληρώθη ἅμα ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἅμα ἀνεφάνη τὸ θεῖον ἐκεῖνο πρόσωπον, οὗ προαισθησίν τινα εἶχεν ὁ φιλόσοφος. Ἡ ἑλληνικὴ σοφία ἠσπάσθη τὸν χριστιανισμόν· πιστοὶ καὶ ἄπιστοι, καὶ οἱ ἀναγνωρίζοντες ἐν τῷ χριστιανισμῷ

θείαν ἀποκάλυψιν καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἁπλοῦν προϊὸν ἀνθρώπινον, ἀναγνωρίζουσι καὶ κηρύττουσι τὴν θέσιν τοῦ πλατωνισμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, οἱ μὲν ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ πλατωνισμὸς εἶναι ἡ κατ' ἄνθρωπον προπαρασκευὴ τῆς χριστιανικῆς ἀποκαλύψεως, οἱ δὲ ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶναι τὸ τελειότερον προϊὸν τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας. Καθ' ὅλους τοὺς φιλοσόφους ἀντιστοιχεῖ ὁ πλατωνισμὸς πρὸς τὸν χριστιανισμόν, ὡς τὸ φῶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἀδύνατον νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τοῦδε ἡ ἑλληνικὴ σοφία καὶ ἡ θεία ἀποκάλυψις· διότι ἅμα τὸ δεύτερον ἀνεφάνη, τὸ πρῶτον συνεδέθη μετ' αὐτοῦ. Ὁ συνδυασμὸς τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἶναι γεγονὸς ἀναντίρρητον. Τοῦτο εἶναι τὸ μεγαλείτερον πλεονέκτημα καὶ ὁ λαμπρότερος χαρακτὴρ τῆς ἑλληνικῆς διανοίας. Ὁ ἑλληνισμὸς ἔδωκεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν τὴν ἰδίαν γλῶσσαν· διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διεδόθησαν τὰ σωτήρια διδάγματα τῆς προπατορικῆς ἡμῶν πίστεως. Καὶ ποῦ ἐγένετο ὁ συνδυασμὸς οὗτος; Ὁ συνδυασμὸς οὗτος τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐγένετο ἐνταῦθα, ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ τῶν πόλεων, ἐν τῇ περικλεεῖ ταύτῃ χώρᾳ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἐλπίδων. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ ἄνωθεν ἐμπνεόμενοι διετύπωσαν τὸ δόγμα. Ἐνταῦθα ἱδρύθησαν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ θεσμοί· ἐνταῦθα ἀνυψώθη ὁ θεοστήρικτος καὶ θεοφρούρητος θρόνος τῆς ὀρθοδοξίας, ὁ διαλάμπων ἐν τῷ σκότει τούτῳ τοῦ αἰῶνος. Ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ σοφία καὶ ἡ χριστιανικὴ πίστις συνδυαζόμεναι τί παρήγαγον καὶ τί παράγουσιν; Ἡ ἑλληνικὴ σοφία καὶ ἡ χριστιανικὴ πίστις ἀποτελοῦσιν αὐτὴν τὴν ψυχὴν τοῦ νέου πολιτισμοῦ. Ἀφαιρέσατε τὰ κλιματολογικὰ καὶ φυλετικὰ στοιχεῖα τῶν νέων λαῶν τῆς Εὐρώπης, εἰσδύσατε εἰς τὴν ἐνδοτάτην ὑπόστασιν τοῦ ναοῦ καὶ τῆς καρδίας τῆς νέας ἀνθρωπότητος· θέλετε εὑρεῖ ὅτι αὗται εἶναι αἱ δύο ἀρτηρίαι, ὧν τὸ αἷμα ζωογονεῖ τὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης. Ἐντεῦθεν αἱ ἰδιαίτεραι σχέσεις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν, περὶ ὧν δὲν δύναμαι ἐνταῦθα νὰ διαλάβω. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ ἰδιαίτερα ἑκάστου Ἕλληνος καθήκοντα, περὶ ὧν δὲν εἶναι διόλου ἀνάγκη νὰ ποιήσω λόγον ἐνταῦθα, καθήκοντα, ἅπερ ἐκπηγάζουσιν ἐκ τῶν ὑψηλῶν χαρακτήρων τῆς ἑλληνικῆς διανοίας, περὶ ὧν προσεπάθησα νὰ δώσω ὑμῖν μικράν τινα ἰδέαν.

Τελευτῶν καθῆκόν μου θεωρῶ νὰ ἐκφράσω τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου πρὸς πάντας, οἵτινες μετὰ τοσαύτης προθυμίας συνήλθετε τὴν ἑσπέραν ταύτην ἵνα ἀκροασθῆτε τῶν ἀσθενῶν μου λόγων. Παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰς ἐγκαρδίους μου εὐχαριστίας, ἐπιτρέψατε δέ μοι ν' ἀποχαιρετίσω ὑμᾶς μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφήν, ἥτις κοσμεῖ τὴν αἴθουσαν ταύτην:

Θαρσεῖν χρή, τάχ' ἄῦρτον ἔσσετ' ἄμεινον.

Π. ΒΡΑΪΔΑΣ

ΚΑΡΑΠΑΝΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΜΕΘΟΔΙΚΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Χ' (τῇς 11 Μαΐου 1880) Συνεδριάσει,

ΕΠΕΤΕΙΩΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΟΡΤΗΙ,

ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κυρίου

ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.

Πολλὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν προοιμιαζόμενοι καὶ μακρὰν ν' ἀποτείνωμεν τὴν ἔκθεσιν ἡμῶν, τὸ Καραπάνειον διαγώνισμα ἀφορῶσαν, ὅπερ τὸν κάλλιστον στοχάζεται σκοπόν, ἤτοι τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν οὐχὶ τῆς βροτολοιγοῦ πολεμικῆς τέχνης οὐδὲ τῆς κερδαλέας τοῦ ἐμπορίου, οὐδὲ ἄλλης τινὸς πρὸς τὸ σῶμα τεινούσης, ἀλλὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῆς ὑψίστης ἐκείνης ἐπιστήμης τῆς ἀφορώσης τὴν μόρφωσιν τοῦ πολυτιμοτάτου ἡμῶν κτήματος, τῆς ψυχῆς, ἣν ἐπιστήμην ἐγέννησαν τὸ μέγιστον καὶ μυστηριώδες ζεῦγος, ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία, ὧν συζευκτὴς καὶ παράνυμφος ἐγένετο ὁ ποιητὴς τοῦ παντός, ἡ ἄνακος πηγὴ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀγάπης· ναί, φιλόμουσοι κύριοι, ἡ διδασκαλία, ἡ τέχνη αὕτη τοῦ μορφοῦν τὸν ἀτάσθαλον καὶ νήπιον ὄντως τὸ πρῶτον ἐμφανιζόμενον ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωπον τέκνον καὶ γέννημά ἐστι τοῦ ἐπιστημονικοῦ νοὸς καὶ τῆς εὐγενεστάτης καρδίας, καρδίας ἐν ᾗ ἄρθονος διατρέφεται ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, καὶ ἥτις ὁλοκαύτωμα γίγνεται ἐπὶ εὐδαιμονίᾳ τοῦ πλησίον, ἐπὶ μὲν τοῦ Καυκάσου τὸ ἦπαρ κατατρωγομένη, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὸ κώνειον ποτιζομένη καὶ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἥλοις προσηλουμένη ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἢ πόθεν ἄλλοθεν γενναῖται ἡ πρὸς διδασκαλίαν τοῦ πλησίον ἔφεσις; ποῦ τὸ σπέρμα αὐτῆς καὶ ποῦ κυοφορεῖται εἰμὴ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκείνῃ, ἥτις ἐκ φίλτρου, στοργῆς καὶ ἀγάπης τυγχάνει πεπλασμένη; οὐδαμοῦ ἄλλοθι, ἀλλ' ἔστι θεία, ὡς ἐπιστήμη ἐκ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ἀπορρέουσα, ὡς σωτήριον χρῆμα, οὗ τὸ ὄνομα ἀνεδέξατο ὁ Θεάνθρωπος τοῦ Κόσμου σωτὴρ διδάσκαλος ἐπικληθείς.

Τοιαύτης δὲ οὔσης πλεῖσθ' ὅσα ὠφείλομεν νὰ εἴπωμεν ἐν προοιμίου μοίρᾳ εἰ μὴ τὴν ὑπομονὴν ὑμῶν τὸ πλῆθος τῶν ἤδη εἰρημένων ἐξήντλει καὶ ἠναγκαζόμεθα ἐπὶ τὸ θέμα νὰ σπεύδωμεν.

Εἰς τὴν πρώτην ταύτην εὐγενῆ παλαίστραν, ἣν ὁ φιλόμουσος κύριος Καραπάνος διήνοιξε

τοῖς τοῦ λόγου καὶ τῶν γραμμάτων παλαισταῖς, ἐνεφανίσθησαν πρόθυμοι συναγωνισταὶ φέροντες τὰ ὑπὸ τοῦ προγράμματος ἀπαιτούμενα ἐφόδια. Πρῶτος δὲ ὅστις εἰσέρχεται ἐν τῷ σταδίῳ Ἠπειρώτης ἐστὶν ἀνήρ, βαρὺς ὁπλίτης, κατάφρακτος πανοπλίᾳ, ὁ κύριος Γ. Χασιώτης φέρων ἀ) *Πραγματείαν περὶ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας*, εἰς ἕνα τόμον· β') *Νέον ὁδηγὸν τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς πρὸς χρῆσιν τῶν μητέρων καὶ τῶν νηπιαγωγῶν*, εἰς ἕνα τόμον καὶ γ') *Τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας*, εἰς τόμους τέσσαρας.

Δεύτεροι δὲ συνεισπηδῶσι τρεῖς ἕτεροι ψιλοὶ ὁπλῖται, φέροντες ἓν καὶ μόνον ὅπλον, τὸ πρῶτον ὅπλον ἐκεῖνο ὅπερ αὐτοὶ μὲν ῥεῖα μάλα καὶ ἐλαφρῶς κραδαίνουσιν εἰς τὰς χεῖρας, ἡμεῖς δὲ πάντως εἰς τὴν παιδικὴν ἡμῶν ἡλικίαν βαρύτερον καὶ ὀρέων σκιοέντων ἠσθάνθημεν, ἤτοι τὸ σμερδαλέον ἀλφαβητάριον. Ἐκ τούτων τοὺς μὲν δύο πρώτους, τὴν ἀρχαίαν κόρυθα περιβεβλημένους, ἥτις τὸ πρόσωπον ἐλεύθερον ἀφίησι, διαγιγνώσκομεν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐξονομάζομεν· εἰσὶ δὲ Σέργιος Εὐστρατιάδης ἐκ Τυρολόης καὶ Περικλῆς Παππαδόπουλος ἐκ Βραΐλας· ὁ δὲ τρίτος τὴν τῶν μέσων αἰώνων προσωπιδοφόρον περικεφαλαίαν ἐπὶ κεφαλῆς φέρων, οὐκ ἐπιτρέπει ἡμῖν τὴν διάγνωσιν, διὸ καὶ ἀνώνυμον αὐτὸν ἀποκαλοῦμεν. Οὗτοι οἱ τέσσαρες εἰσὶν οἱ σπεύσαντες εἰς τὸν ἀγῶνα· ἡμεῖς δὲ ἀκολουθοῦντες τὴν τάξιν τοῦ προγράμματος ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν ἔργων τοῦ κυρίου Χασιώτου· καὶ πρὶν ἐπὶ τὴν κρίσιν τούτων ἔλθωμεν ἂς ἀναγνῶμεν μέρος ἐκ τοῦ προλόγου τῶν *πρώτων μαθημάτων* αὐτοῦ.

«Τὰ ἐγχειρίδια, λέγει, ἀνδρῶν ἐπιφανῶν οἷοί εἰσιν ὁ Δεισδερβέγιος, Κούρτμανος, Γράσερος, Κναούσιος, Φροιβέλος, ἡ κυρία Καρπαντιέρου καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς συνταχθέντα παρὰ πολλῶν ὀπαδῶν ὑπ' ὄψει ἔχοντες, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ παρασταθέντες εἰς πρακτικὰς ἀσκήσεις καὶ μεταχύντες αὐτῶν, ἐν ᾗ πόλει τὰς διατριβὰς ἀπὸ πολλοῦ ποιούμεθα, ἔγνωμεν σχεδίασμά τι παιδαγωγικόν, ὅσον ἔνεστι τέλειον, νὰ παρασκευάσωμεν διὰ τὰ στοιχειώδη ἡμῶν σχολεῖα. Καὶ τὸ μὲν θεωρητικὸν τοῦ συστήματος μέρος ἐν τῷ *Νέῳ ὁδηγῷ τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς* ἐτάξαμεν· ἐν δὲ τῷ ἀνὰ χεῖρας ἐγχειριδίῳ αὐτὰ τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐν τῇ δυνατῇ ἁπλότητι καὶ ἀφελείᾳ περιελάβομεν· ἀμφότερα δὲ περιέχουσι τὰς ἀναγκαίας παιδαγωγικὰς ἀρχὰς καὶ ὁδηγίας πρὸς εἰσαγωγὴν ἐν τοῖς νηπιαγωγείοις καὶ τοῖς στοιχειώδεσι δημοτικοῖς σχολείοις τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας ἐν πάσῃ τῇ διδακτέᾳ ὕλῃ· ἂν δὲ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἡμῶν ταύτῃ ἐτύχομεν τοῦ σκοποῦ, ὃν στοχαζόμεθα, ἄλλοι κρινόντων, ἐσχηματίσαμεν ὅμως τὴν πεποίθησιν ὅτι ἄνευ τοιαύτης τινὸς ἐργασίας, προπαρασκευαστικῆς καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ἀδύνατόν ἐστιν ἵνα αἱ ἡμέτεραι νηπιαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν παιδικῶν σχολείων εὐστόχως ποιῶνται χρῆσιν τοῦ νέου παιδαγωγικοῦ συστήματος, ὅπερ ἀπό τινων ἐτῶν ζητοῦμεν νὰ εἰσαγάγωμεν καὶ παρ' ἡμῖν.

»Τοιοῦτος δὲ πράγματί ἐστι καὶ ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ παρόντος ἐγχειριδίου, ὅπερ μετὰ τῶν κυτίων, χαρτοφυλακίων καὶ εἰκόνων ἀκολουθεῖ τὸν *Νέον ὁδηγὸν* τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς. Ἐνταῦθα τὴν πρώτην κατέχουσι θέσιν τὰ παιδικὰ τοῦ Φροιβέλου δῶρα, ἅπερ εἰσάγονται ἐν τέσσαρσι σειραῖς· ἐξηγοῦμεν δὲ ἐκεῖ τοὺς λόγους τῆς διαιρέσεως ταύτης.

»Ἡ διαίρεσις ἡμῶν οὐ πολύ τι ἀπέχει τῆς τοῦ κυρίου Ἑρμάνου Γολδαμμέρου. Οὗτος εἰς δύο μεγάλα τμήματα διαιρεῖ τὰ δῶρα τοῦ Φροιβέλου, εἰς τὰ *κυρίως δῶρα* καὶ εἰς τὰς ἐνασχολήσεις, ἤτοι ἑνώνων εἰς ἓν ὅλον τὰ διάφορα μέρη τοῦ ὑλικοῦ καὶ εἰς ἕτερον τὸν μετασχηματισμὸν τῆς ὕλης ταύτης διατηρεῖ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ τέσσαρα οὐσιώδη στοιχεῖα, ἤτοι τὰ πρὸς στερεὰ σχετιζόμενα, τὰ πρὸς τὰς ἐπιφανείας, τὰ πρὸς τὰς γραμμὰς καὶ τὰ πρὸς τὰ σημεῖα. Ἡ τε ὅμως ἡμετέρα καὶ ἡ μνημονευθεῖσα πρὸς τὸν αὐτὸν ἄγουσι σκοπόν. Μετὰ τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἔρχονται τὰ ἡμέτερα *μικρὰ δῶρα τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης* ἅπερ ἐκ τῶν ἀμέσως ἀναγκαίων στοιχείων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰλημμένα περιλαμβάνουσιν ἐν σμικρῷ τὰ οὐσιωδέστερα τῆς φύσεως ἀντικείμενα καθ' ὃν τρόπον εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ καὶ εἰς ὃ σημεῖον διαπλάττει πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, οἷον δὲ ἐπίλογος τοῦ δευτέρου κεφαλαίου προστίθενται ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας εἰκόνες καὶ αἱ μητρικαὶ διαλέξεις περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἔρχονται ὕστερον οἱ μῦθοι, αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις καὶ αἱ ἱστορικαὶ εἰκόνες, ἅπερ προβιβάζουσι τὸ παιδίον εἰς κύκλον εὐρύτερον· οἷον δὲ κατακλεὶς προστίθεται ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφή, δι' ὧν προαλείφεται τὸ παιδίον καὶ παρασκευάζεται εἰς τὸ νὰ παριστᾷ συμβολικῶς τὸν ἐνδιάθετον αὐτοῦ λόγον. Τέλος ἐπισφραγίζουσι τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο αἱ γυμναστικαὶ παιδιαὶ καὶ ἀσκήσεις, ἤτοι τὰ κινητὰ παίγνια καὶ ἡ παιδικὴ γυμναστική, αἱ τὰ μάλιστα δεσπόζουσαι ἐν τῇ πρώτῃ παιδικῇ

ἡλικίᾳ. Τοιοῦτον τὸ περιεχόμενον *τῶν πρώτων μαθημάτων* τῆς παιδικῆς ἡλικίας».

Καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ κρίσει τὴν αὐτὴν τηρήσομεν τάξιν, πρῶτον ὁμιλήσομεν περὶ τοῦ θεωρητικοῦ μέρους, ἤτοι περὶ τοῦ *νέου ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας*, εἶτα περὶ τοῦ πρακτικοῦ μέρους, ἤτοι περὶ τῶν *πρώτων μαθημάτων τῆς παιδικῆς ἡλικίας*. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κύριος Χασιώτης ἐκ περισσοῦ ἔπεμψε καὶ σύντομον ἱστορίαν τῆς παιδεύσεως τῆς πρώτης ἡλικίας ἀρξόμεθα ἀπὸ ταύτης.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως δὲ καὶ μελέτης τῶν τριῶν τούτων πραγματειῶν καταδείκνυται ὅτι ὁ συντάξας αὐτὰ ἐντριβὴς τυγχάνει περὶ τὰ παιδαγωγικά, μάλιστα δὲ εἰς τὰ περὶ τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς πλεῖστα ὅσα φαίνεται ὁ συγγραφεὺς ἀναγνοὺς καὶ μελετήσας παιδαγωγικὰ βιβλία, πολλὰ δὲ νηπιαγωγεῖα ἐν Παρισίοις ἐπισκεψάμενος καὶ παραστὰς ἐν ταῖς παραδόσεσι, καὶ πολλῶν παιδαγωγικῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀκούσας γνώμας καὶ μαθών, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἐκτεθειμένα ἔργα τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἐκ τῶν μαθημάτων τῆς πρώτης ἡλικίας ἰδὼν καὶ μελετήσας. Τοιαῦτα ἐφόδια ἔχων ὁ συντάξας τὰ προμνημονευθέντα βιβλία, ἤρξατο τοῦ ἔργου καὶ ἐξετέλεσεν αὐτὸ μετὰ ἁπλότητος, ἐκ τῶν πολλῶν ἐκλέγων ὅσα πρόσφορά εἰσι νὰ φωτίσωσι τὸν νοῦν καὶ διαθερμάνωσι τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς καὶ τὴν τῆς νηπιαγωγοῦ. Συνῳδὰ δὲ τῇ ἁπλότητι τῶν πραγμάτων καὶ λεκτικῷ ἐχρήσατο ἁπλῷ καὶ ἀπερίττῳ· καίτοι ἔν τισιν ἀμέλειά τις φαίνεται τῆς ἐργασίας τὸ κατεσπευσμένον μαρτυροῦσα, δι' ὃ ἐπιθεώρησις δὲν ἐγένετο, ὅπως διορθωθῶσι τὰ τυχὸν διὰ lapsus calami ἡμαρτημένα.

Ταῦτα προοιμιασάμενοι καθόλου περὶ τῶν τριῶν συγγραφῶν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ἐξέτασιν μιᾶς ἑκάστης αὐτῶν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς πραγματείας περὶ τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς, ἥτις, ὡς ἐκ περισσοῦ, ὡς εἴπομεν, ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀποσταλεῖσα, προτάσσεται, ὡς εἰσαγωγή, εἰς τὰ δύο ἕτερα, οἱονεὶ ἱστορικὸν δοκίμιον, ἀνελίσσον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς παρὰ τοῖς διαφόροις πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν. Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ὁ συγγραφεὺς τὴν συντομίαν θηρεύων οὐδὲ σκοπῶν νὰ συντάξῃ πλήρη ἱστορίαν παρέρχεται τὰ ἀρχαῖα ἔθνη τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου οὐδὲν λέγων περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς, εἰ ὑπῆρχε καὶ τίς ἦν· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἢ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὃς τὰ τῶν Δωριέων ἤθη καὶ ἔθη ἔχων ὑπ' ὄψιν καὶ μάλιστα τὰ τῶν Σπαρτιατῶν νομοθετεῖ. Τούτων ἕνεκα καὶ ὁ κύριος Χασιώτης ὤφειλε νὰ μὴ διέλθῃ ἐν σιωπῇ καὶ τὰ παρὰ Λυκούργου νομοθετηθέντα, ἄλλως τε καὶ λαμβάνοντος φροντίδα περὶ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ βρέφους ἀπ' αὐτῆς τῆς συλλήψεως καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως, ὡς φησι Πλούταρχος ἐν βίῳ Λυκούργου.

Ὁ κύριος Χασιώτης λίαν καλῶς ἐκτιθεὶς τί ὀφείλει νὰ πράττῃ ἡ μήτηρ ἀπ' αὐτῆς τῆς γεννήσεως, οὐδὲν λέγει τί ὀφείλει νὰ πράττῃ ἡ μήτηρ ἔγκυος οὖσα καὶ τί ὀφείλει νὰ μὴ πράττῃ, ὅπως γεννηθῇ τὸ βρέφος καλὸν καὶ ὑγιές. Τὰ σπέρματα πολλῶν νοσημάτων ὕστερον βλαστανόντων καὶ κατακτνιγόντων τὴν ὑγείαν τοῦ ἀτυχοῦς βρέφους, ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς. Ἐν ταῖς παιδαγωγικαῖς θεωρίαις τοῦ Πλάτωνος ἀνευρίσκει, ὡς καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ, τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς νῦν νηπιαγωγικῆς. Καὶ τὰς μὲν τοῦ Ἀριστοτέλους παιδαγωγικὰς θεωρίας ἐξετάζει λίαν συντόμως, ἐκτενέστερον δὲ ἀναφέρει τὰ τοῦ Ῥωμαίου Κοϊντιλιανοῦ. Διατί δὲ παρῆλθε τὰς παιδαγωγικὰς θεωρίας τοῦ Πλουτάρχου, ὅστις ἐν τοῖς περὶ γάμου παραγγέλμασιν ἀπαιτεῖ ἡ γυνὴ νὰ ᾖ σύντροφος τοῦ ἀνδρός, οὐ μόνον χάριν τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν τοῦ οἴκου, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς ἠθικῆς ἀγωγῆς τῶν παίδων; Ἐπίσης παρῆλθε τὴν παιδαγωγικὴν ἐπιρροὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδίως τὴν ἐπιστολὴν τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὁ κύριος Χασιώτης ἀπὸ τοῦ Κοϊντιλιανοῦ εὐθὺς πηδᾷ εἰς τὸν Ρουσσὼ καὶ Βασεδόβιον παρερχόμενος οὐ μόνον τὸν Κομένιον ἐν σιγῇ ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ τοὺς οἱονεὶ προγόνους τοῦ Ρουσσὼ καὶ Βασεδοβίου. Ἡ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων καὶ ἀναμόρφωσις θεωρητέα ὡς μεγάλη παιδαγωγικὴ ἐποχή, ἥτις ἀπολακτίσασα τὰς σχολαστικὰς μεθόδους τῶν μέσων αἰώνων παρήγαγε κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα παιδαγωγικωτάτους ἄνδρας, ἐξ ὧν πολλὰ ἠρύσατο ὁ Ρουσσώ· διὸ καὶ δικαίως θεωροῦνται πρόγονοι αὐτῶν ἐν ταῖς νηπιαγωγικαῖς θεωρίαις, καὶ ἂν παρέλθῃ τις τοὺς ἄλλους ὀφείλει νὰ εἴπῃ ὀλίγα περὶ Ἐράσμου, Λουθήρου, Ραβελαίου, Μονταίγνη, Κομενίου καὶ Λωκκίου.

Καὶ ὁ μὲν Ἐρασμος, κορυφαῖος τῶν ὀπαδῶν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν κλασικῶν γραμμάτων, ἐν τῷ *χριστιανικῷ γάμῳ* ἐν ᾧ ἐμπνέεται ὑπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ τοῦ Ξενοφῶντος, ἀπαιτεῖ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς εὐρυτέραν ἐκπαίδευσιν καὶ τελειοτέραν καὶ ἐπιφορτίζει τὸν ἄνδρα νὰ ἀναπληρώσῃ αὐτήν, ἐκτιθεὶς δὲ καὶ τὰς σκέψεις αὐτοῦ περὶ τῆς πρώτης ἡλικίας, καὶ περὶ τῶν τρυφερῶν περιποιήσεων, ἃς ἀπαιτεῖ, *τὰ παιδία*, λέγει, *εἰσὶν ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*, καὶ ἀπήτει ὑπὲρ αὐτῶν τὸ μητρικὸν γάλα, τὰς τρυφερὰς τῆς μητρὸς θωπείας, τὴν οἰκειότητα καὶ ἀγαθότητα τοῦ πατρός, τὴν καθαρότητα καὶ κοσμιότητα τῆς σχολῆς, τὴν ἐπιείκειαν τοῦ παιδαγωγοῦ κλπ. Ὁ δὲ Λούθηρος, ὁ πατὴρ τῆς θρησκευτικῆς ἀναμορφώσεως ἐν Γερμανίᾳ, δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἱδρυτὴς τῆς ἀληθοῦς δημοτικῆς παιδεύσεως, συνιστῶν τὴν ἀγωγὴν καὶ παίδευσιν τῶν τε ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων, ἀνατιθεὶς ταύτας εἰς τοὺς ἄρχοντας καὶ μεγιστᾶνας. *Ὑμεῖς*, λέγει, *ὦ ἄρχοντες καὶ μεγιστᾶνες ὀφείλετε ἀναλαβεῖν τὸ ἔργον τοῦτο· διότι ἂν ἀφεθῇ ἡ φροντὶς αὕτη εἰς τοὺς γονεῖς ἑκατοντάκις ἀπολεσθησόμεθα πρὶν ἢ ῥιζοβολήσῃ τὸ ἔργον*· ἀπήτει δὲ τοῦτο, καθότι οἱ γονεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμαθεῖς καὶ χονδροειδέστατοι ἄνθρωποι, ἀποκρούοντες τὴν ἐκπαίδευσιν ὡς περιττὴν τοῖς λαϊκοῖς, ἐφ' ᾧ δικαίως, λέγει ὁ Λούθηρος, καλούμεθα ὑπὸ τῶν ξένων ζῶα (germanæ bestiæ), καὶ ἴσως τούτου ἕνεκεν οὐδὲν λέγει περὶ οἰκιακῆς ἀγωγῆς τῆς πρώτης ἡλικίας.

Ὁ δὲ Μονταίγνης εὐγενὴς καὶ ἐξ εὐγενῶν ἐβάδισεν εἰς τὰ ἴχνη τῶν παιδαγωγικῶν προλήψεων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀγωγὴν τῆς πρώτης ἡλικίας. Ὁ Μονταίγνης βρέφος ὢν παρεδόθη παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς τροφόν, ἵνα μακρὰν τοῦ οἴκου ἀνατραφῇ, ἔν τινι χωρίῳ ἀνήκοντι αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν ἐθισθῇ εἰς δίαιταν ἁπλῆν καὶ γένηται ἑπομένως οὐχὶ τρυφηλὸς καὶ μαλθακός, ἀλλὰ λιτὸς καὶ ἰσχυρός, ζῶν κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τοῦ λαοῦ καὶ συνδέσῃ σχέσεις μετὰ τῶν χωρικῶν, ἡ δὲ τοιαύτη ἀνατροφὴ τοῦ Μονταίγνη κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν παρὰ τοῦ πατρὸς ἦν λελογισμένη· ἄλλως ὁ πατὴρ εἶχε τρυφερωτάτην καρδίαν καὶ ἦν αὐστηρὸς μετὰ γλυκύτητος. Ὁ πατήρ, ὡς ὕστερον ὁ υἱός, ἐθεώρει τὴν ἀγωγὴν τῶν παίδων ὡς τὸ δυσκολώτατον καὶ σπουδαιότατον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, ἀνέθρεψε δὲ τὸν υἱὸν ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ οὐδεμίαν ἐπιβαλὼν βίαν ἢ περιορισμόν· «ἡ ψυχή μου, λέγει αὐτὸς ὁ Μονταίγνης, ἀνετράφη ἐν πάσῃ πραότητι καὶ ἐλευθερίᾳ, ἄνευ αὐστηρότητος καὶ βίας».

Ἐκ τῶν πρώτων λοιπὸν ἡμερῶν τῆς βρεφικῆς αὐτοῦ ἡλικίας πηγάζουσιν ἁμαρτημέναι τινὲς γνῶμαι καὶ αἰσθήματα ἐπίμεμπτα, ὁπότε π. χ. ἐν τοῖς περιφήμοις *Δοκιμίοις* παραγγέλλει τοῖς συζύγοις, ἵνα μηδέποτε ἐπιφορτίζωσι τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας γαλακτοτροφεῖν τὰ βρέφη· ὁ Μονταίγνης ἀποκλείει ὅλως τὴν γαλούχησιν τοῦ βρέφους ἐν τῷ οἴκῳ πλησίον τῶν γονέων καὶ ὑπὸ ξένης ἔτι τροφοῦ. Τίς δὲν βλέπει ἐν τούτοις ὅτι τὴν ἀγωγήν, καθ' ἣν αὐτὸς ἀνετράφη, κατέστησε παιδαγωγικὴν ἀρχήν; Τὸ παράδειγμα τοῦτο δείκνυσιν οἵαν ἰσχὺν ἔχει ἡ πρώτη παιδικὴ ἀγωγή.

Ὁ δὲ Μορυὸς Κομένιος, ὃν ὁ ἱστορικὸς Michelet καλεῖ λαμπρὸν ἐπὶ μεγαλοφυΐᾳ, μέγαν, πρᾶον, γόνιμον, σοφόν, νοῦν καθολικόν, Γαλιλαῖον τῆς παιδαγωγικῆς, ἐπικρίνει τὴν σχολαστικὴν τῶν μέσων αἰώνων παιδαγωγικήν, ὅτι ἠγνόει αὕτη νὰ φείδηται τῶν παίδων, ἐκτεινομένη κατὰ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, νὰ λαμβάνῃ αὐτοὺς οἷοί εἰσιν, ἐπιρρεπεῖς δηλονότι πρὸς τὰ αἰσθητὰ πράγματα καὶ πρὸς τὰς εἰκόνας· «ὁ ἀγαθὸς παιδαγωγὸς (λέγει) ἔσται μικρὸς μετὰ τῶν μικρῶν, παῖς, ὅπως γένηται καταληπτὸς τοῖς παισί». Κατὰ τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα τοῦ Κομενίου πρέπει νὰ ὑπάρχῃ α) σχολεῖον πρότυπον ἐν ἑκάστῳ οἴκῳ, ἤτοι πρώτη ἀγωγὴ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς μητρός· β') δημοτικὰ σχολεῖα ἐν ἑκάστῃ κοινότητι· γ') λατινικὴ σχολὴ ἐν ἑκάστῃ πόλει· καὶ δ') ἀκαδημία ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ ἢ βασιλείῳ. Καὶ ἐν μὲν τῷ προτύπῳ σχολείῳ τοῦ οἴκου κατὰ τὰ ἓξ πρῶτα ἔτη, ἀπὸ δὲ τοῦ ἑβδόμου μέχρι τοῦ δωδεκάτου νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Ὁ Κομένιος τὰ κάλλιστα προνοῶν περὶ τῆς μητρὸς πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδός, τῆς ὀφειλομένης διαίτης αὐτῆς, περὶ τῆς τροφῆς καὶ ἀγωγῆς μετὰ τὴν γέννησιν, δείκνυσιν ἔπειτα εὐρυῶς, πῶς δύναται τὸ παιδίον ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη νὰ γένηται κάτοχον τῶν στοιχείων πασῶν τῶν ὕστερον προσκτηθησομένων γνώσεων. «Ἀπὸ τοῦ λίκνου, λέγει, τὸ βλέμμα τοῦ παιδὸς στρέφεται καὶ κατὰ μικρὸν ἐκτείνεται ἐπὶ τοῦ δωματίου, ἔνθα συνήθως μένει, ἐπὶ τῶν μερῶν τῆς οἰκίας, ἐπὶ τῆς αὐλῆς, ἐπὶ τῶν ὁδῶν, τῶν κήπων, τῶν πεδίων, εἶτα πρὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τὰ ἄστρα· μανθάνει νὰ γνωρίζῃ νὰ ὀνομάζῃ τὰ μέλη αὐτοῦ, τὴν χρῆσιν αὐτῶν, τὰ ζῶα, τὰ φυτά, τοὺς λίθους, νὰ διακρίνῃ τὸ φῶς τοῦ σκότους, τὴν ἡμέραν τῆς νυκτός, τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα, τοὺς ἀριθμούς, τοὺς τόνους, νὰ ψάλλῃ ᾄσματα ὑψηλὰ κλπ.» καὶ ἐν γένει ὁ

Κομένιος προτείνει παιδαγωγικόν τι σχέδιον σύμφωνον αὐτῇ τῇ φύσει· διδάσκει τὰ παιδία νὰ βλέπωσι, νὰ διανοῶνται, νὰ ὁμιλῶσι· δείκνυσιν ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἀρχῇ κεῖνται αἱ βάσεις τῶν ὑστέρων σπουδῶν, τῶν ἐφεξῆς ἐπιστημῶν, τῆς γεωγραφίας, τῆς φυσικῆς, τῆς ἀγρονομίας, τῆς χρονολογίας, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωμετρίας, τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς μουσικῆς, τῆς γραμματικῆς. Πρὸς δὲ τούτοις ὅτι ὀφείλουσιν οἱ γονεῖς διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν παραδείγματος νὰ ἐγχαράττωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν παίδων αὐτῶν τὸ ἠθικὸν αἴσθημα, νὰ μὴ φθείρωσιν αὐτοὺς ἀλλὰ τοὐναντίον νὰ διδάσκωσιν αὐτοὺς τὰς ἀρχὰς τῆς μετριοφροσύνης, τῆς καθαριότητος, τῆς ὑπακοῆς, τῆς κοσμιότητος, τῆς ἀληθείας, τῆς τιμιότητος, τῆς ἐνεργείας, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς προθυμίας τοῦ πράττειν χρήσιμόν τι τοῖς ἄλλοις. Ἐκ τούτων καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν, ἅπερ συντομίας ἕνεκα παραλείπομεν, κατάδηλον γίγνεται ὅτι ὁ Κομένιος ἐγένετο πατὴρ τῶν πρακτικῶν σχολῶν, ὅτι δὲ καὶ πατὴρ τῆς ἐποπτικῆς μεθόδου, καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ μέγας οὗτος παιδαγωγικὸς ἀνήρ, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν παίδων, προύτίμα ἀντὶ τῶν βιβλίων τὸ ζῶν βιβλίον τῆς φύσεως, καὶ διεκήρυσσεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλλωμεν τοῖς παισὶ τὰς σκιὰς τῶν πραγμάτων ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα, ἅτινα ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν εἴς τε τὰς αἰσθήσεις καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν· δὲν ἤθελε λέξεις ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν πραγμάτων· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τὰ σχολεῖα ἐστεροῦντο τῶν πραγματικῶν μέσων πρὸς τοιαύτην διδασκαλίαν, συνέταξε βιβλίον *Orbis pictus* ἐπιγραφόμενον ἤτοι εἰκόνας καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κυριωτέρων πραγμάτων τοῦ κόσμου καὶ τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς, ὅπερ βιβλίον εἰς πάσας τὰς γλώσσας τῆς ἑσπερίας μεταφρασθὲν ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τῆς εἰκονογραφικῆς ταύτης μεθόδου τῶν πραγμάτων καὶ ἄλλοι.

Τούτους τοὺς παιδαγωγικοὺς ἄνδρας ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ γράφων περὶ τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς καὶ καθόλου περὶ παιδαγωγικῆς, ἵνα ἀποδῷ ἑκάστῳ τὸ προσῆκον.

Ὁ δὲ Ἑλβετὸς Πεσταλότσης, (ὃν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ κύριος Χασιώτης), ὁ ἐξασκήσας πλείονα ἢ οἱ ἄλλοι Γερμανοὶ παιδαγωγοὶ ἐπιρροήν, οὔτε ὑπερέβαλεν οὔτε ἴσος ἐγένετο πρός τε τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ συγχρόνους μεγάλους παιδαγωγοὺς οὔτε κατὰ τὴν γενικὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος οὔτε κατὰ τὴν εὐκρίνειαν τῆς παιδαγωγικῆς ἀντιλήψεως οὔτε κατὰ τὴν μεθοδικὴν διδασκαλίαν οὔτε κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς διοργανώσεως καὶ διευθύνσεως, τοὐναντίον κατὰ πάντα ταῦτα ὑπολείπεται πολὺ τῶν ἄλλων παιδαγωγῶν· ὅ,τι ἐποίησεν αὐτὸν μέγαν, ἐστὶν ἡ ἀνεξάντλητος αὐτοῦ ἀγάπη πρὸς τὸν λαόν, ἡ ἀγνότης τῆς καρδίας, ἡ μεγαλοψυχία αὐτοῦ, οἱ ἀκάματοι αὐτοῦ μόχθοι καὶ ἡ αὐταπαρνησία ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου. «Δὲν ἐγίνωσκε πολύ, λέγει ὁ συνεργάτης αὐτοῦ Krüsi, ὅ,τι γινώσκεται ἐν τῷ σχολικῷ κόσμῳ, ἐγίνωσκεν ὅμως ὅ,τι ἐστὶν ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς τῶν διδασκάλων, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ τοὺς νόμους τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ καὶ καλλιεργείας, ἐγίνωσκε τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ τὰ μέσα τῆς ζωοποιήσεως καὶ ἐξευγενισμοῦ αὐτῆς. Ἔβλεπεν ὅ,τι ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ βλέπωσιν, ἀλλὰ μένει αὐτοῖς κεκλεισμένον βιβλίον, καίπερ πολλὰ εἰδόσιν, ἔβλεπε δηλονότι τὴν πορείαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ πολλῶν πραγμάτων καὶ πειραμάτων».

Οἷαν ἐπιρροὴν ἐξήσκησεν ὁ πατὴρ ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Μονταίγνη, τοιαύτην καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Πεσταλότση, προώρως ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ὁ κύριος Χασιώτης μετὰ πολλῆς λεπτομερείας ἐξετάζει καὶ ἀναλύει τὰ διάφορα συγγράμματα τοῦ Πεσταλότση· διότι τοῦτο ἦτο ὁ κύριος σκοπὸς τῆς πραγματείας αὐτοῦ. Καίτοι ἡ πραγματεία αὕτη ἐστάλη ἐκ περισσοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἠδυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν αὐτήν, ἡμεῖς ὅμως ἐλάβομεν αὐτὴν ὑπ' ὄψιν καὶ ἐποιήσαμεν τὰς ἀνωτέρω κρίσεις, ὅπως ὁ συγγραφεὺς λαμβάνων ἐκ τούτων ἀφορμὴν καταστήσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ τοῦτο χρησιμώτερον εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος, στερούμενον ὅλως τοιαύτης ἱστορίας τῆς παιδικῆς ἀγωγῆς.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐπὶ τῆς πραγματείας περὶ τῆς *πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς* διαλαμβάνοντες, ἐρχόμεθα ἐπὶ τὴν δευτέραν συγγραφὴν τοῦ κυρίου Χασιώτου, ἤτοι τὸν *νέον ὁδηγὸν τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς* πρὸς χρῆσιν τῶν μητέρων καὶ τῶν νηπιαγωγῶν.

Ὁ κύριος Χασιώτης διαιρεῖ τὸν *νέον ὁδηγὸν* εἰς δύο τμήματα, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ συμφώνως τῇ ἐπιγραφῇ, ἣν φέρει ἡ πραγματεία αὐτοῦ, *νέος ὁδηγὸς τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας* πρὸς χρῆσιν τῶν μητέρων καὶ τῶν νηπιαγωγῶν, ἐξετάζει τίνα τὰ καθήκοντα καὶ τίνες γνώσεις ἀπαιτοῦνται, ὅπως μήτηρ καὶ νηπιαγωγὸς ἐκτελέσωσι τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν ἀποστολήν, ἡ μὲν μήτηρ φροντίζουσα περὶ τῆς πρώτης ἀγωγῆς τοῦ παιδίου ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους μέχρι τοῦ τρίτου, ἡ δὲ νηπιαγωγὸς ἀπὸ τοῦ τετάρτου καὶ ἑξῆς. Ὁ συγγραφεὺς ἐν δυσὶ βιβλίοις καὶ ἐν πολλοῖς κεφαλαίοις ἐκτυλίσσει τὰς ἀναγκαιοτάτας συμβουλὰς καὶ πρὸς αὐτὰς ὁδηγίας, ὥστε ἡ συγγραφὴ καθίσταται πράγματι ἀπαραίτητος ὁδηγὸς τῇ μητρὶ καὶ τῇ νηπιαγωγῷ. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι εἰς δύο διαιρουμένῳ ὡσαύτως βιβλία, εἰς τὸν παιδαγωγικὸν παράδεισον καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν, καὶ τὸν διοργανισμὸν αὐτοῦ, ὁ συγγραφεὺς ἐκτίθησιν ὁποία τις πρέπει νὰ ᾖ ἡ διαμονή, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὁ παιδικὸς παράδεισος, ἐν ᾧ τὸ παιδίον διατρίβει κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς πρώτης αὐτοῦ ἡλικίας, καὶ τίνα τὰ ἀπαρτίζοντα στοιχεῖα τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν· εἰσὶ δὲ α) τὸ προσωπικόν, β) αἱ γενικαὶ διατάξεις, γ) τὸ εἰδικὸν πρόγραμμα καὶ δ) ὁ ἐσωτερικὸς διοργανισμός.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ καλαὶ νηπιαγωγοὶ μορφοῦνται ἐν εἰδικοῖς διδασκαλείοις, ἐν οἷς διδάσκεται θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς ἡ μέθοδος, καθ' ἣν γίνεται ἡ πρώτη ἀγωγή, ὁ κύριος Χασιώτης ἐν παραρτήματι πραγματεύεται καὶ περὶ διδασκαλείου πρὸς μόρφωσιν νηπιαγωγῶν, συγκειμένου ἐκ τοῦ κυρίως διδασκαλείου καὶ ἐκ τοῦ προτύπου νηπιαγωγείου.

Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ συγγραφεὺς οὐδὲν παρέλιπεν ἐκ τῶν συντελούντων εἰς τὴν πρώτην ἀγωγὴν τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Ἤλθομεν ἤδη καὶ ἐπὶ τὴν τρίτην συγγραφὴν τοῦ κυρίου Χασιώτου, ἤτοι *τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας*. Ταῦτα συντεταγμένα εἰσίν, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς ὑπόδειγμα ταῖς νηπιαγωγοῖς καὶ τοῖς δημοδιδασκάλοις, δυναμένοις ἐν τῇ καθ' ἑκάστην διδασκαλίᾳ αὐτῶν νὰ ἀρύωνται, ὅσα κρίνωσι πρόσφορα· περὶ τούτου λέγει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ: «ἂς μὴ ὑπολάβῃ δέ τις ὅτι ταῦτα λέγοντες, ἐννοοῦμεν νὰ μεταδίδωνται αὐτολεξεί

. . . . . .

Μικρόν τι βλέμμα δύναται νὰ δείξῃ παντί, ὅτι τοιαύτη δὲν εἶναι καθόλου ἡ πρόθεσις ἡμῶν· διὰ ταῦτα μάλιστα πολλὰ τῶν μαθημάτων τούτων καὶ ὑψηλότερόν τινα τύπον φέρουσι καί τινα οὐ πολὺ εὐνόητα παρίστανται τοῖς μικροῖς, διὰ μαθητὰς δὲ μᾶλλον προκεχωρημένους φαίνονται, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τὰ στόματα τῶν παιδίων αἱ τεθεῖσαι ἐπιτυχεῖς ἀπαντήσεις σπανιώτατα τὸ πρῶτον ἔσονται τοιαῦται καὶ δὴ παρὰ παιδίοις μήπω εἰθισμένοις εἰς ἐποπτείαν. Ὁ σκοπὸς

ἡμῶν ἐστιν ὅλως ἄλλος. Τὰ μαθήματα ταῦτα δὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἐκ τῶν προτέρων πρακτικαὶ ἀσκήσεις καὶ ὁδηγίαι πρὸς χρῆσιν τῶν λειτουργῶν τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας· ἡ νηπιαγωγὸς ἔχουσα ταῦτα ὑπ' ὄψιν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν καὶ ἐξ αὐτῶν κατὰ σειρὰν ἐκλέγουσα κατὰ τὸ ἐν τῷ *Νέῳ* ἡμῶν *Ὁδηγῷ* πρόγραμμα τὰ μᾶλλον τοῖς παιδίοις αὐτῆς πρόσφορα ὀφείλει νὰ μεταποιῇ ἐν γλώσσῃ ἁπλουστέρᾳ καὶ φράσει οἰκειοτέρᾳ ἰδίαν καθιστῶσα οὕτω αὐτῇ τὴν διδακτέαν ἑκάστης ἡμέρας ὕλην ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ. Τοῦτο δὲ καὶ καθῆκον ἔχει νὰ ποιῇ καθ' ἑαυτήν, νὰ πειρᾶται δὲ καὶ ἐν τῇ τάξει, οἱονεὶ μαιευομένη τὴν ψυχὴν τῶν παιδίων, εἰς τὸ νὰ ἄγῃ καὶ ὁδηγῇ διὰ καταλλήλων εἰσηγήσεων διαλεκτικῶν πρὸς τὰς εὐστόχους ἀπαντήσεις. Ἐνταῦθα κεῖται ἡ κλεὶς τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας. Ὅ,τι δὲ ἐν τῷ *Νέῳ Ὁδηγῷ* εἴπομεν, τοῦτο ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἐνταῦθα· «ἡ νηπιαγωγὸς πρέπει, ἐλέγομεν, καθ' ἑκάστην ἵνα βελτιοῖ μὲν ἑαυτὴν ἐν τῇ παιδαγωγικῇ, τύπος καὶ παράδειγμα γινομένη τῶν ἃ ἐπαγγέλλεται, ἐπεκτείνῃ δὲ τὸν κύκλον τῶν γνώσεων πλείω μελετῶσα καὶ κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν παρασκευάζουσα γραπτῶς τὰ μαθήματα, ὡς ἀπαιτοῦσιν αἱ δυνάμεις τῶν παιδίων».

Ἡ διαίρεσις καὶ κατάταξις τῆς ὕλης ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ἔχουσιν ὡς ἑξῆς· πρῶτα ἔρχονται τὰ δῶρα τοῦ Φροιβέλου· β') τὰ μικρὰ δῶρα τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης· γ') αἱ εἰκόνες ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας· δ') αἱ μητρικαὶ διαλέξεις περὶ ἀνθρώπου· ε') μῦθοι οἱονεὶ ἐξακολούθησις τῆς φυσικῆς ἱστορίας, μεθ' ἧς στενῶς συνδέονται· διὸ ἡ νηπιαγωγὸς καὶ ὁ δημοδιδάσκαλος δύνανται νὰ διδάσκωσι τοὺς μύθους, καθ' ὃν χρόνον καὶ τὰ περὶ φυσικῶν ἰδιοτήτων τῶν ζώων, συνδυάζοντες τὰ πράγματα μετὰ τῶν μύθων· ς') γεωγραφικαὶ γνώσεις· ζ') μέτρα καὶ σταθμά· η') εἰκόνες ἱστορικαί· θ') ἀνάγνωσις καὶ γραφὴ καὶ ι') σωματικαὶ ἀσκήσεις.

Τὰ δῶρα τοῦ Φροιβέλου ἐρειδόμενα ἐπὶ γεωμετρικῶν βάσεων ἑρμηνεύονται οὐχὶ δι' ἁπλῶν καὶ κοινῶν λέξεων ἀλλὰ δι' ὅρων τεχνητῶν κατὰ κόρον ἐπαναλαμβανομένων οἷον, κύβος, κύλινδρος, παραλληλεπίπεδον, διαγώνιος, ὑποτείνουσα καὶ τοιαῦτα ἄλλα ὀνόματα, ἅτινα οὔτε εἰς τὴν μικρὰν κεφαλὴν πενταετοῦς ἢ ἑξαετοῦς παιδίου χωροῦσι τοσοῦτον εὐκόλως, οὔτε ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν παραμένουσιν, οὔτε τὰ μικρὰ αὐτῶν στόματα δύνανται νὰ προφέρωσιν· οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ συνεχὴς ἐν ταῖς σειραῖς τῶν Φροιβελείων δώρων καὶ κατὰ κόρον

ἐπανάληψις τῶν ὀνομάτων τούτων φθείρει τὴν εὐάρεστον παιδιὰν καὶ εὐθυμίαν, ἣν ἡ νηπιαγωγὸς προτίθεται νὰ γεννήσῃ διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν δώρων· ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς συμβουλεύει λίαν ὀρθῶς ταῖς νηπιαγωγοῖς νὰ ἁπλοποιῶσιν ὅσον δύνανται τὰ τῆς διδασκαλίας καὶ ἀπορεύγωσι τοὺς γεωμετρικοὺς ὅρους, προτιμῶσαι τὰς ἁπλᾶς καὶ κοινὰς λέξεις· καὶ ὁ συγγραφεύς, ὅστις τοσαῦτα καλὰ ὑποδείγματα παρέσχεν, ἤθελε καταστήσει τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ χρησιμωτάτην, εἰ πρῶτος αὐτὸς ἔδιδε τὸ παράδειγμα, καὶ κατὰ τοῦτο, προτιμῶν ἀντὶ τῶν γεωμετρικῶν τὰς κοινὰς λέξεις, τὰς δὲ πρώτας μεταχειριζόμενος ἐν ταῖς ἀνακεφαλαιώσεσιν, εἰ ἀνάγκη. Περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς λοιποῖς κεφαλαίοις οὐδεμίαν οὐσιώδη κακίαν ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀρετάς, οἷον τὴν καθαρότητα, τὴν εὐκρίνειαν καὶ τὸ σύμμετρον τῆς γλώσσης συνῳδὰ τῇ ἀπαιτήσει τοῦ προγράμματος.

Ἀνακεφαλαιούμενοι δὲ τὰ περὶ τῶν συγγραφῶν τοῦ κυρίου Χασιώτου, λέγομεν ὅτι σί τε θεωρητικαὶ αὐτοῦ πραγματεῖαι, ἡ *περὶ τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς* καὶ ὁ *νέος ὁδηγὸς τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας*, καὶ αἱ πρακτικαί, *τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας*, εἰσὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος τεταγμέναι καὶ ἐκπληροῦσι κάλλιστα τὸν σκοπὸν τοῦ ἀγῶνος.

Ἐν ᾧ δὲ χαίροντες λέγομεν ταῦτα, μετὰ λύπης ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὴν ὡραίαν καὶ ἐπιστημονικὴν πόλιν τῶν Παρισίων, ὅπως δεῦρο ἐπανακάμψωμεν ἐπισκεψόμενοι τοὺς τρεῖς ἑτέρους τῶν συναγωνιζομένων, ὧν ἕκαστος ἀλφαβητάριον μετὰ χεῖρας φέρει, καὶ πρῶτον ἐξετάσωμεν τὸ τοῦ κυρίου Σεργίου Εὐστρατιάδου.

Ὁ συγγραφεὺς οὗτος καίπερ ἀξιῶν ὅτι ἠκολούθησε τοῦ εἰδικοῦ προγράμματος τοῦ διαγωνίσματος τὰς ὁδηγίας, ἀπέστη ὅμως ἐν πολλοῖς καὶ παρεμόρφωσεν αὐτάς, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ μέν, δὲν δίδει ὅμως καὶ τοὺς ἀποχρῶντας καὶ πειστικοὺς λόγους, δι' οὓς ἐποίησε τοῦτο. Πρὸς δὲ ἡ σύνταξις τοῦ Ἀλφαβηταρίου, γενομένη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μέχρι τοῦδε ὑπαρχόντων τοιούτων καὶ πρὸς ἃ οὐδεμία σχεδὸν ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορά, δὲν ἀνταποκρίνεται βεβαίως εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ διαγωνίσματος.

Τοῦ δὲ ἑτέρου ὁ συγγραφεὺς κύριος Περικλῆς Παππαδόπουλος ἐπαγγέλλεται μὲν ὅτι συνέταξε τὸ βιβλίον αὐτοῦ κατὰ τὴν γραφολεκτικήν, ὡς αὐτὸς ὀνομάζει αὐτήν, μέθοδον, καθ' ἣν ὁ παῖς διδάσκεται ταὐτοχρόνως ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἀμέσως σελίδος ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτὸν προβαίνων εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ διὰ τῆς συνήθους κατὰ συλλαβισμὸν μεθόδου. Βεβαίως τὸ βιβλίον τοῦ κυρίου Παππαδοπόλου κέκτηται πλεονεκτήματά τινα, ἀλλ' ὅσα ἀνωτέρω εἴπομεν πρῶτον, εἶτα δὲ κ' ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει ὁλοσχερὴς ἀντιγραφὴ τοῦ ἀπὸ ἡμισείας περίπου ἑκατονταετηρίδος ὑπάρχοντος ἀλφαβηταρίου τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Κοκκώνη, καὶ ἐν γένει ἐκλογὴ τῆς ἀναγνωστικῆς ὕλης, καὶ ἄλλαι τινὲς ἐλλείψεις, ἃς καὶ ὁ συγγραφεὺς παρετήρησε μέν, ὡς φησι, καὶ αὐτός, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ ἐπενέγκῃ τὴν δέουσαν ἐπιδιόρθωσιν, στερούμενος τοῦ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένου χρόνου, καθιστῶσι τὸ βιβλίον αὐτοῦ ὑποδεέστερον τοῦ τρίτου ἀλφαβηταρίου, περὶ οὗ εὐθὺς ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος.

Τὸ ἀλφαβητάριον τοῦτο, ὅπερ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἀνωνύμως ἐστάλη ἡμῖν καὶ οὗτινος προτέτακται ὁδηγός, πολλὰ μὲν τὰ χρήσιμα πρὸς ὁδηγίαν τῶν δημοδιδασκάλων περιέχον, ἔτι δὲ καὶ δύο πρότυπα μαθήματα τὸ μὲν περὶ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς εἰς τὸ σχολεῖον φοιτήσεως τῶν παιδίων, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς λέξεως *σῦς*, ἐπιγράφεται ἡ *κλεὶς τῆς ἀναγνώσεως* ἤτοι τὸ *πρῶτον ἀναγνωστικὸν βιβλίον τῶν παιδίων*, καὶ εἶναι κατὰ τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν μέθοδον, καθ' ἣν τὰ παιδία μανθάνουσι τὰ γράμματα ἐν ταῖς λέξεσιν. Ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστου μαθήματος ἀπὸ τοῦ πρώτου ὁ μαθητὴς βλέπει ἐπὶ τοῦ βιβλίου τὴν εἰκόνα γνωστοῦ τινος ἀντικειμένου καὶ οὕτω διὰ τῆς πραγματογνωσίας μᾶλλον ὁδηγεῖται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς παρατεθειμένης λέξεως. Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον ὑποτίθεται συγκείμενον κατ' ἀρχὰς ἐκ δύο μόνον γραμμάτων (ὧν τὸ σχῆμα εὐκόλως δύναται ὁ παῖς νὰ ἐντυπώσῃ ἐν τῷ νῷ) ἀποτελούντων λέξιν τινά, ὡς τὴν λέξιν *ὀς*, φέρ' εἰπεῖν, εἰς ἃ προστιθεμένου ἐν δευτέρῳ μαθήματι τρίτου τινὸς γράμματος προκύπτει ἡ λέξις *μῦς*, *σῦς*, καὶ οὕτω διὰ τῆς προσθήκης πάντοτε ἑνὸς νέου γράμματος καὶ ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἄγνωστα βαίνοντος τοῦ πράγματος ἐπιτυγχάνεται ἄκοπος καὶ ἱκανῶς ταχεῖα ἐν τῇ ἀναγνώσει προσοικείωσις. Τὸ ἀλφαβητάριον τοῦ ἀνωνύμου εἶναι μὲν συντεταγμένον κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον τοῦ κυρίου Μωραΐτου ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν τοῦ γερμανοῦ Klauwell, (τὸ πρῶτον σχολικὸν ἔτος), ἀλλὰ ἕνεκα τῶν ὁδηγιῶν, ἃς ὁ συγγραφεὺς προτάσσει ἐν τῷ ὁδηγῷ, καὶ ἄλλων τινῶν προσθηκῶν καὶ

μεταβολῶν, καὶ δὴ ἕνεκα τῆς καταλληλότητος τῆς ἀναγνωστικῆς ὕλης, παρίσταται τὸ βιβλίον τοῦτο πλῆρες καὶ διδακτικόν· ὀφείλει ὅμως ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐκδιώξῃ ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ τὸν μεγάλον Ἀράπην· τὰ τοιαῦτα φόβητρα ἐξοστρακισθήτωσαν ἀπὸ τῆς καρδίας τῶν παιδίων καὶ τῶν βιβλίων.

Ταῦτα, φιλόμουσοι κυρίαι καὶ κύριοι, ἐν συντόμῳ εἴχομεν νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν τριῶν ἀλφαβηταρίων. Κοινοὶ τούτων ἁπάντων γενόμενοι κριταὶ ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἴσοι αὐτῶν βραβευταί, ἀναλαμβάνομεν ἤδη τὸ σοβαρὸν τοῦ προέδρου τῶν ἑνόρκων πρόσωπον καὶ τὴν ἐτυμηγορίαν ἡμῶν ἐκφέρομεν.

Καὶ τὸν μὲν κύριον Χασιώτην συγγραφέα τῶν πολλάκις μνημονευθεισῶν δύο θεωρητικῶν πραγματειῶν, τῆς *ἱστορίας τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς* καὶ τοῦ *νέου ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδικῆς ἀγωγῆς* καὶ τῆς τετρατόμου *πρακτικῆς πραγματείας* περιλαμβανούσης τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας μετὰ τῶν παιδιῶν, ἐπαινοῦντες δι' οὓς κατέβαλεν ἀτρύτους πόνους πρὸς σύνταξιν αὐτῶν ἀπονέμομεν αὐτῷ δύο βραβεῖα ἤτοι χίλια φράγκα, διὰ τὰς θεωρητικὰς ἢ πρακτικὰς αὐτοῦ πραγματείας.

Τὸν ἀνώνυμον συγγραφέα τοῦ ἀλφαβηταρίου μετὰ τοῦ πρὸς τοῦτο ὁδηγοῦ βραβεύομεν ἐπίσης διὰ τοῦ ὡρισμένου βραβείου τῶν 500 φράγκων.

Τοιαύτη, φιλόμουσον ἀκροατήριον, ἡ κρίσις καὶ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς. Κάλλιστον δὲ καθ' ἡμᾶς ἠθέλαμεν ἐπιτάξει ἐπίλογον, εἰ τῷ ἁρμοδίῳ φαρμάκῳ ἐπαναφέρομεν ὑμᾶς εἰς τὴν πρώτην ὑμῶν ἀληθῆ θέσιν καὶ κατάστασιν, ἀφ' ἧς μετέστησεν ἡ ναρκωτικὴ μαγικὴ ῥάβδος τοῦ Ἄλφα καὶ τοῦ Βῆτα ποιήσασα ὑμᾶς ἐπιλαθέσθαι καὶ τῆς ἡλικίας ὑμῶν, καὶ τοῦ χώρου, ἐν ᾧ εὑρίσκεσθε, τῶν ἑδρῶν, ἐφ' ὧν κάθησθε, καὶ ἐμοῦ, τοῦ ἡδέως πρὸς ὑμᾶς πρυσομιλοῦντος, παρ' οὗ δέξασθε ἤδη τὸ φάρμακον τῆς διαβεβαιώσεως ὅτι ἐν ἡλικίᾳ ἐστέ, εὖνοι τῶν λεγομένων ἀκροαταὶ καὶ κριταὶ καὶ οὐχὶ παιδία συλλαβίζοντα, ἐν τῇ λαμπρᾷ αἰθούσῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ οὐχὶ ἐν πνιγερῷ σχολείῳ, ἐπὶ ἑδρῶν ἀναπαυτικῶν κεκλιμένοι ἐστὲ καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν κατασκλήρων καὶ ἀκανθωδῶν τοῦ σχολείου ἑδωλίων, τὰ δὲ ἀπέναντι ὑμῶν μεγάλα γράμματα τὸ ἐνθαρρυντικὸν τοῦ Θεοκρίτου λόγιόν ἐστι: «Θαρσεῖν χρὴ τὰχ' ἄὔριον ἔσετ' ἄμεινον» καὶ οὐχὶ «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου». Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος ὑμῖν διαλεγόμενος οὐκ ἔστι δεινὸς ὑμῶν διδάσκαλος, ἀλλ' ἄκακος καὶ ἁπλοῦς εἰσηγητὴς κρίσεως πνευματικοῦ ἀγῶνος, ὃν λύομεν ἤδη, εὐχαριστοῦντες ὑμῖν ἐπὶ τῇ προθύμῳ συμμετοχῇ τῶν ἱδρώτων ἡμῶν προδιδούσῃ τὸ φιλόμουσον καὶ φιλοπρόοδον τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ἐν Κων/πόλει, τῇ 12 Μαΐου 1880.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπή.

Πρ. Βασιάδης, Πρόεδρος.
Αβρ. Μαλιακας.
Αθ. Δημητριάδης.
Θεμ. Σαατσης.
Α. Ταγης.
Αιμ. Νοννοτης.
Α. Διουμας.
Ν. Φρυδας.
Χρ. Χατζηχριστου, Εἰσηγητής.

Γενικὸν Πρόγραμμα.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, διηνεκὲς αὐτοῦ μέλημα ἔχων τὴν διάδοσιν ὑγιοῦς μὲν παιδεύσεως ἐν γένει, μάλιστα δὲ τῆς δημοτικῆς, καὶ θεωρῶν ὅτι ἡ ἔκδοσις μεθοδικῶν διδακτικῶν βιβλίων συντελεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν εἰσαγωγὴν ὁμοιομόρφου διδασκαλίας, ἀγωνοθετοῦντος τοῦ κ. Καραπάνου, ἀγγέλλει :

Α'. Ὅτι ἐπὶ ἑξαετίαν ὁρίζει ἀνὰ 3 ἢ 4 βραβεῖα κατ' ἔτος εἰς τὰ συντεταγμένα κατὰ τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει εἰρημένα περὶ δημοτικῆς παιδεύσεως δοκιμώτερα συγγράμματα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Β'. Τὰ βραβεῖα ἀπονεμηθήσονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.—Πρῶτον ἔτος.— Τὰ περὶ τοῦ ἔτους τούτου παραλείπομεν, διότι περὶ τῶν κατὰ τοῦτο ὡρισμένων διδακτικῶν βιβλίων θέλει ἐκφέρει ὅσον οὔπω, κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτήν, τὴν κρίσιν αὐτῆς ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπή. — Δεύτερον, ἤτοι φρ. 1500 δι' ἱερὰν ἱστορίαν μετ' εἰκονογραφιῶν, δι' ἀριθμητικὴν καὶ ἑλληνικὴν ἱστορίαν βιογραφικῶς, ἀνὰ 500 φρ. Τρίτον ἔτος φρ. 2250 πρὸς συγγραφὴν νέου ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἀμφοτέ-

ρων τῶν φύλων· 500 φρ. διὰ γραμματικὴν καὶ φρ. 750 διὰ χρηστομάθειαν νεοελληνικὴν εἰς δύο τόμους.— Τέταρτον ἔτος φρ. 1750 διὰ στοιχειώδη φυσικὴν καὶ χημείαν, στοιχειώδη φυσικὴν ἱστορίαν ἀνὰ 500 φρ. καὶ πραγματικὰς διαλέξεις 750.—Πέμπτον ἔτος, φρ. 1500 διὰ μουσικὴν συλλογὴν ᾀσμάτων καὶ μάλιστα δημοτικῶν, καλλιγραφίαν καὶ ἰχνογραφίαν, ἀνὰ 500 φρ. — Ἕκτον ἔτος, φρ. 1000 δι' ὑγιεινὴν καὶ κηπουρικήν, ἀνὰ 500 φρ.

Γ'. Πρὸς βράβευσιν ἀποστέλλονται οὐ μόνον χειρόγραφα καλῶς γεγραμμένα καὶ εὐανάγνωστα ἀλλὰ καὶ ἐκδεδομένα συγγράμματα.

Δ'. Εἰς συγγραφὴν καλοῦνται μάλιστα μὲν οἱ διδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐνγένει λόγιος Ἕλλην, εἴτε ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ εἴτ' ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένων.

Ε'. Κατ' ἔτος ἐκδιδομένου τοῦ ἀναγκαίου προγράμματος ὑπὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐκλέγονται τῇ προτάσει τῆς ἐκπαιδευτικῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς τρεῖς εἰδικὰς ἔχοντες σπουδὰς πρὸς κρίσιν τῶν ἀποστελλομένων βιβλίων, οἵτινες καὶ ὑποβάλλουσιν ἔκθεσιν τῷ Συλλόγῳ· τὰ δὲ βραβεῖα ἀπονέμονται τοῖς βραβευομένοις κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτήν, τὸ δὲ χρηματικὸν ἆθλον δοθήσεται ὅταν ὁ Σύλλογος βεβαιωθῇ ὅτι τὸ βραβευθὲν σύγγραμμα τυπωθήσεται πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀγῶνος.

ΣΤ'. Ἐκ τῶν βραβευομένων τούτων βιβλίων ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὁ Ἠπειρωτικὸς καὶ ὁ Θρᾳκικὸς θέλουσι κατ' ἔτος ἀγοράζει ἀντίτυπα, κατὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν, πρὸς διανομὴν εἰς τὰ ἄπορα σχολεῖα.

Γενικαὶ ὁδηγίαι.

1. Κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐκθέσει γενικὰς ἀρχὰς περὶ τῶν διδαχθησομένων μαθημάτων ἐκδίδοται κατ' ἔτος πρόγραμμα ὑπὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, περιλαμβάνον εἰδικὰς ὁδηγίας περὶ τῆς συντάξεως τῶν προκηρυττομένων βιβλίων.

2. Ἂν ὅμως ὁ βουλόμενος κατελθεῖν εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς σύνταξιν οἱουδήποτε βιβλίου νομίζῃ ἄλλην μέθοδον καὶ διάταξιν προσφορωτέραν ἢ τὴν ἐν τῇ ἐκθέσει, δύναται νὰ ποιήσῃ τοῦτο, ἀλλ' ὀφείλει νὰ εἴπῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς οὕτω συνέταξε τὸ βιβλίον.

3. Ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ ᾖναι ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλῆ, καθαρὰ καὶ σαφής, τὸ δὲ ὕφος τοῦ λόγου ἀνάλογον τῇ ἡλικίᾳ δι' ἣν τὸ βιβλίον γράφεται.

4. Αἱ συγγραφαὶ φέρουσαι ἑκάστη τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως ἀποστέλλονται κατ' ἔτος μέχρι τέλους μὲν δεκεμβρίου τακτικῶς, ἐκτάκτως δὲ διὰ τὸ ἔτος 1880—81 μέχρι τέλους φεβρουαρίου τῷ γενικῷ γραμματεῖ τοῦ Συλλόγου, ἄλλως δὲν γίνονται δεκταὶ ὡς ἐκπρόθεσμοι.

5. Τὰ χειρόγραφα τηροῦνται ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου γραφείῳ, ὁπόθεν μόνον ὁ συγγραφεὺς δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον.

6. Ἂν κατά τι ἔτος μὴ ἀπονεμηθῶσι τὰ βραβεῖα, ἐξ ἐλλείψεως τῶν ἁρμοδίων καὶ προσφόρων βιβλίων, ὁ Σύλλογος παρατείνει τὸν ἀγῶνα διὰ τὸ ἀμέσως ἑπόμενον ἔτος, γνωστοποιῶν τοῦτο διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Πρόγραμμα εἰδικὸν [1])

περὶ συγγραφῆς τῶν ἓξ βιβλίων βραβευθησομένων τῇ Α' Κυριακῇ Μαΐου τοῦ 1881 κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτήν.

Α'.

Πρόγραμμα

πρὸς σύνταξιν ἱερᾶς ἱστορίας.

Ἡ ἱερὰ ἱστορία διηρήσθω εἰς τρία τμήματα. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τμῆμα περιεχέτω 15—30 ἁπλᾶ, σύντομα καὶ εὐπερίληπτα διηγημάτια κατ' ἐκλογὴν ἔκ τε τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης εἰλημμένα, οἷον τὰ τῆς πλάσεως, τὰ τῆς ἐν τῷ Παραδείσῳ διατριβῆς τῶν πρωτοπλάστων καὶ τὰ τῆς ἐξώσεως αὐτῶν, τὰ τῆς ἀπὸ τοῦ ὕδατος σωτηρίας τοῦ Μωϋσέως, τὰ τῆς μονομαχίας τοῦ Δαβὶδ καὶ Γολιάθ, τὰ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, τὰ τῆς πρώτης ἐν τῷ ναῷ διδασκαλίας αὐτοῦ, τὰ τοῦ Ἐλεήμονος Σαμαρείτου κτλ. Τὸ δὲ δεύτερον τμῆμα συγκείσθω ἐκ 40—60 βραχειῶν βιογραφιῶν ἁγίων ἀνδρῶν τῶν ἐν ταῖς γραφαῖς καὶ διηγημάτιων μακροτέρων τι τῶν ἐν τῷ ἁ. τμήματι.

Ἑκάστου διηγηματίου τε καὶ βιογραφίας προκείσθω μὲν περιγραφὴ σύντομος τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἐγεννήθη καὶ διεβίω ὁ βιογραφούμενος, ἢ ἐν ᾧ τὸ ἱστορούμενον ἐγένετο, ἢ ὑπόθεσίς τις ἐκ τοῦ διηγήματος ἀπορρέουσα (οἷον: περὶ εὐσεβείας πρὸς τὸν Θεὸν ἢ τοὺς γονεῖς, περὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης κτλ.) Ἐπικείσθω δὲ βραχὺ ἠθικὸν συμπέρασμα καὶ ὀλιγόστιχον ἱερὸν ᾄσμάτιον ἢ γραφικὴ τις ῥῆσις.

Ἑκάστῳ διηγηματίῳ καὶ βιογραφίᾳ παρακείσθω καὶ ἡ προσήκουσα εἰκών, ὅπερ καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ παιδὸς ζωογονεῖ καὶ τὸ ἱστορούμενον μονιμώτερον καθίστησιν. Ἡ γλῶσσα ἔστω ἁπλῆ ἀλλὰ μὴ χυδαία καὶ ἀφελής, ὡς ὑπὸ τῶν παίδων λαλουμένη, ἐχομένη δ' ὅμως ὅσον τὸ δυνατὸν τοῦ κειμένου τῶν γραφῶν· ἡ δὲ λέξις κομματική, ἐν μὲν τῷ ἁ. τμήματι ἐκ μικρῶν ἁπλῶν προτάσεων ἢ καὶ μικρῶν συνθέτων λόγων παρατακτικῶν, σπανιώτερον δὲ ὑποτακτικῶν, ἐν δὲ τῷ β'. καὶ ἐκ μικρῶν στρογγύλων περιόδων.

Τὸ δὲ γ'. τμῆμα περιλαμβανέτω ἐπίτομον τὴν ἱστορίαν τῆς τε παλαιᾶς καὶ τῆς καινῆς διαθήκης κατὰ συνέχειαν καὶ τάξιν χρονολογικήν, εἰς ἐποχὰς καὶ κεφάλαια διῃρημένην μετὰ προεισαγωγῆς χωρογραφικῆς καὶ χάρτου τῆς τε Ἱερᾶς γῆς καὶ τῶν χωρῶν, ἐν αἷς γεγονότα σπουδαῖα τῆς Ἱερᾶς ἱστορίας ἐτελέσθησαν.

Πρόγραμμα

πρὸς σύνταξιν ἐγχειριδίου ἀριθμητικῆς.

1. Ὁ συγγραφεὺς ἐξηγείσθω ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς τὸν τριπλοῦν σκοπὸν ὃν προτίθεται τὸ ἐγχειρίδιον κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀριθμητικῆς, ἤπερ ἁ) τὰ μέγιστα συντείνει εἰς τὴν ἐξέγερσιν καὶ γενικὴν μόρφωσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ παιδός· καθότι ἐν ταῖς ἀριθμητικαῖς πράξεσι τίθενται εἰς χρῆσιν ὁτὲ μὲν ἡ συνθετικὴ μέθοδος, ὡς ἐν τῇ προσθέσει καὶ πολλαπλασιασμῷ, ὁτὲ δὲ ἡ ἀναλυτική, ὡς ἐν τῇ ἀφαιρέσει καὶ διαιρέσει. Ἐν τῇ λύσει δὲ τῶν προβλημάτων, καθ' ἣν αἱ δυνάμεις τοῦ μαθητοῦ τίθενται εἰς αὐτενέργειαν, ἀναπτύσσεται βαθμηδὸν ἡ εὑρετικὴ ἤτοι μαιευτικὴ μέθοδος, ἥπερ χρησιμωτάτη ἔσεται αὐτῷ.

β'.) Ἔστιν ἀχώριστος οὕτως εἰπεῖν σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ· διότι εἰς τί πρᾶγμα δὲν χωρεῖ ἡ ἀρίθμησις, ἢ οὐκ εἰσὶν ἀναγκαῖαι αἱ ἀριθμητικαὶ πράξεις; Διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ ἡ ἀρίθμησις καὶ αἱ ἀριθμητικαὶ πράξεις δέον νὰ καταστρώνωνται οὐχὶ ἀρρημένως διὰ καθαρῶν μόνον ἀριθμῶν, ἀλλὰ πάντοτε συγκεκριμένως καὶ ἐφαρμοσμένως διὰ πρακτικῶν ἀριθμῶν, τουτέστι δὲν πρέπει νὰ ἀναφέρωνται ἁπλῶς μόνον *ὀκάδες* ἀλλὰ 9 *ὀκάδες ἄρτθ, οἴνου, ἐλαίου* κτλ.

γ'.) Ἔχει μεγίστην ἀξίαν ὡς μέσον μεταδοτικὸν ποικίλων γνώσεων. Τοῦτο δ' ἔστι φυσικὴ καὶ ἀναγκαία ἀκολουθία τοῦ δευτέρου. Ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ ἀριθμητικαὶ πράξεις καὶ ἀσκήσεις ὀφείλουσι νὰ ὦσι στενῶς συνδεδεμέναι μετὰ πραγμάτων αἰσθητῶν, ἡ ἀριθμητικὴ δύναται νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς γνώσεις διαφόρων ἄλλων πραγμάτων, ἤτοι νομισμάτων, σταθμῶν, μέτρων, τιμῶν, πλείστων ὅσων πραγμάτων (σίτου, ἄρτου, βουτύρου, σακχάρεως, ἐλαίου, κηρίων, ἱματίων, ὕλης καυσίμου, οἰκοδομικῆς κτλ.), ἡμερομισθίου διαφόρων ἐπαγγελμάτων καὶ τοσούτων ἄλλων ἀντικειμένων. Τοιούτων δὲ προβλήματα ἢ παραδείγματα πολλὰ παρατιθέτω καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ σαφῶς ἐκτεθειμένα.

2. Ἐκ τούτων ἔπονται δύο τινά: 1) ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ἀριθμητικῆς ἀναγκαία ἐστὶν ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τῆς δημοτικῆς σχολῆς· 2) ὅτι ἡ διδασκαλία αὕτη δέον νὰ γίνηται συγκεκριμένη καὶ πραγματική.

3. Ἐν τῇ συντάξει τοῦ ἐγχειριδίου ὁ συγγραφεὺς ἀκολουθείτω τὴν συγκεντρικὴν ἢ κυκλικὴν μέθοδον, ἥτις ἐστὶν ἡ φυσικωτέρα, πρακτικωτέρα καὶ ὠφελιμωτέρα, διότι ἄρχεται ἀπὸ μικροῦ κύκλου ἀριθμητικῶν πράξεων. Ὅταν δὲ ὁ μαθητὴς γένηται κάτοχος τούτων, νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν· ὁ κύκλος τότε εὐρύνεται προσλαμβάνων νέα στοιχεῖα ἀριθμητικά. Τὸν ὅρον δὲ τοῦτον διαφυλάττων ὁ συγγραφεὺς καὶ ἔχων ἐν νῷ, ὅτι ἐν τῇ πορείᾳ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀριθμητικῆς ἡ ἀρίθμησις δέον νὰ γίνηται 1) κατὰ διάνοιαν ἢ ἀπὸ στόματος, 2) δι' αἰσθητῶν πραγμάτων ὑπό τε τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ μαθητοῦ, καὶ 3) διὰ γραπτῶν ψηφίων, εἰς τρόπον ὥστε ἐν πάσῃ ἀριθμητικῇ πράξει ἡ κατὰ διάνοιαν ἀρίθμησις νὰ προηγῆται τῆς διὰ γραπτῶν ψηφίων, προβαινέτω εἰς τὸ ἔργον κατὰ τὸ ἑπόμενον διάγραμμα.

Α'. Τάξις.

Πρῶτος σταθμὸς ἀπὸ 1—10· δεύτερος σταθμὸς ἀπὸ 10—20. Ἀρίθμησις δι' αἰσθητῶν μέσων τῶν ἀριθμῶν τούτων ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἔπειτα διὰ γραπτῶν ψηφίων· ἐν τῷ τέλει δὲ αἱ θεμελιώδεις πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἀριθμῶν.

Β'. Τάξις.

Ἀρίθμησις ἀπὸ 20—100 καὶ αἱ θεμελιώδεις πράξεις ἀπὸ 1—100, ὅπως καὶ ἐν τῇ Α'. τάξει.

1) Τὸ εἰδικὸν τοῦτο πρόγραμμα ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΧΙΙς' συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς κ. Ἀθ. Μαλεάκα.

Γ'. Τάξις.

Ἀριθμησις ἀπὸ 100—10000 καὶ ἀριθμητικαὶ θεμελιώδεις πράξεις ἀπὸ 1—10,000.

Δ'. Τάξις.

Ἔκθεσις τοῦ ὅλου ἀριθμητικοῦ συστήματος, ἤτοι τελεία ἀρίθμησις· πράξεις ἀριθμητικαὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ συστήματος καὶ ἁπλῆ μέθοδος τῶν τριῶν ἐφηρμοσμένη ἐπὶ συγκεκριμένων ἀριθμῶν καὶ προβλημάτων λαμβανομένων ἀπὸ τοῦ πρακτικοῦ βίου.

Ε'. Τάξις.

Κοιναὶ κλάσματα καὶ δεκαδικά. Ἑκάτερον τῶν κεφαλαίων διηρήσθω εἰς δύο μέρη. Ἐν τοῖς πρώτοις ἐκτεθείσθω εὐλήπτως καὶ δι' αἰσθητῶν πραγμάτων, γραμμῶν, φερ' εἰπεῖν, ἡ σχετικὴ ἀξία καὶ ἡ παράστασις, διὰ γραπτῶν εἶτα ψηφίων τῶν μονάδων καὶ τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν, προσέτι δὲ καὶ αἱ διάφοροι αὐτῶν τροπαί. Ἐν δὲ τοῖς δευτέροις αἱ τέσσαρες θεμελιώδεις πράξεις ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ παραδειγμάτων καὶ προβλημάτων εἰλημμένων ἀπὸ τοῦ πρακτικοῦ βίου, ἐν οἷς συμπεριληφθήσεται καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς γροσίων καὶ παράδων ἐπὶ ὀκάδας καὶ δράμια ἐκτελούμενος δεκαδικῶς.

Ϛ'. Τάξις.

Ἀναλογίαι. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο διηρήσθω εἰς δύο μέρη, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ὁποίων γινέσθω ἔκθεσις σύντομος, εὔληπτος καὶ σαφὴς τῶν στοιχειωδεστέρων ἰδιοτήτων τῶν ἀναλογιῶν. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ εὐρυτέρα καὶ πλατυτέρα ἀνάπτυξις τῆς μεθόδου τῶν τριῶν ἐπὶ τῶν ὁλοσχερῶν ἀριθμῶν καὶ ἐπὶ κλασμάτων κοινῶν καὶ δεκαδικῶν, πρὸς δὲ καὶ ἐφαρμογὴ τῆς μεθόδου ἐπὶ προβλημάτων ἀναφερομένων εἰς ἀγοράς, πωλήσεις, ἐργασίας, δάνεια, κέρδη, ζημίας, κτλ.

Ζ'. Τάξις.

Μέθοδοι. Καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο διηρήσθω εἰς δύο μέρη, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ὁποίων γινέσθω λόγος περὶ συνθέτου μεθόδου τῶν τριῶν, ἰδιαιτέρα δὲ καὶ εὐρυτέρα ἀνάπτυξις τῆς μεθόδου τοῦ τόκου μετὰ τῶν κυριωτέρων αὐτῆς ποικιλιῶν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐκτεθείσθωσαν αἱ ἄλλαι μέθοδοι. Ἐν τῇ μεθόδῳ ἰδίως τῆς μίξεως δέον νὰ διακριθῶσι καλῶς τὰ δύο εἴδη αὐτῆς διὰ παραδειγμάτων καὶ προβλημάτων ἐπαρκῶν.

Η'. Τάξις.

Συμμιγεῖς ἀριθμοὶ καὶ πράξεις ἐπ' αὐτῶν τε καὶ ἐπὶ πάσης τῆς ἀριθμητικῆς. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ δηλονότι τούτῳ ὁ συγγραφεὺς ἐκτιθέτω τὰ κυριώτερα συστήματα μέτρων καὶ σταθμῶν, εἶτα δὲ διαλαμβανέτω περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐκτελέσεως τῶν θεμελιωδῶν πράξεων. Ἐν δὲ τῷ τέλει ἐπισυναπτέτω ποικίλα προβλήματα ἀναφερόμενα οὐ μόνον εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο κεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπαντα τ' ἄλλα κεφάλαια καὶ μέρη τοῦ ἐγχειριδίου.

Ἐπὶ πᾶσι δ' ἀναμιμνήσκομεν τὸν συγγραφέα τοῦ ἐγχειριδίου τῆς ἀριθμητικῆς, ὅτι ἐν τῇ ἀριθμητικῇ πρῶτος καὶ τελευταῖος κανών ἐστιν ἄσκησις, ἄσκησις καὶ πάλιν ἄσκησις. Διὰ τοῦτο ἡ ἀριθμητικὴ θεωρία ἔστω σύντομος, οἱ δ' ἀριθμητικοὶ κανόνες ἔστωσαν ἄμεσον ἐξαγόμενον τῶν παραδειγμάτων, ἅπερ δέον νὰ ὦσιν ἐπαρκῆ καὶ καλῶς κατεστρωμένα.

Πρόγραμμα

πρὸς συγγραφὴν ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀρχαίας, μέσης καὶ νεωτέρας πρὸς χρῆσιν τῶν τριῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ἐν τῇ βιογραφικῶς συγγεγραμμένῃ ἑκάστου ἔθνους ἱστορίᾳ ἐξιστοροῦνται γεγονότα πραχθέντα ἐν ἐποχῇ, ἐν ᾗ ἔζη ὁ βιογραφούμενος ἀνὴρ ἢ γυνή. Τῶν γεγονότων τούτων κύριον δρῶν πρόσωπον παρίσταται αὐτὸ τὸ βιογραφούμενον, περὶ ὃ συγκεντροῦνται πᾶσαι αἱ πράξεις καὶ ἅπας ὁ ἐθνικὸς βίος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὅθεν ὁ βιογράφος ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ ἐκείνους τοὺς ἄνδρας καὶ ἐκείνας τὰς πράξεις αὐτῶν ὅσαι συντελοῦσιν εἰς ἀπεικόνισιν τοῦ ἐθνικοῦ βίου, ὅστις ἐν τῇ τελείᾳ αὐτοῦ ἀναπτύξει ἐστὶν εἰκὼν αὐτοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐν τισι τῶν ἐθνῶν, ὡς ἐν τῷ ἑβραϊκῷ φερ' εἰπεῖν, ἡ ὕπαρξις αὐτῶν, τὸ μεγαλεῖον καὶ ὁ χαρακτὴρ ὀφείλονται εἰς τοὺς μεγάλους αὐτῶν ἄνδρας, ὡς τὸν Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ, Ἰωσήφ, Μωϋσῆν, τοὺς κριτάς, Γεδεὼν καὶ Σαμψών, τοὺς βασιλεῖς καὶ προφήτας, Σαοὺλ, Δαβίδ, Σολομῶντα, Ἠλίαν, Ἡσαΐαν κτλ. Ἐν τισι δέ, ὡς ἐν τῷ ἑλληνικῷ, οἱ μεγάλοι αὐτοῦ ἄνδρες οὐκ εἰσὶ μετέωρα φαινόμενα ἀνεξήγητα, ἀλλὰ φυσικὸν προϊὸν αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, συντελέσαντες, τινὲς μὲν εἰς δόξαν καὶ ἀνύψωσιν αὐτοῦ ὅσον ἐκεῖνο εἰς τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν, τινὲς δὲ παρασκευάσαντες τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, ὡς ὁ Λυκοῦργος ἐν Σπάρτῃ, ὁ Σόλων καὶ Θεμιστοκλῆς ἐν Ἀθήναις, τινὲς δέ, συγκεφαλαιώσαντες ἐν ἑαυτοῖς ὅ,τι μέγιστον καὶ ὕψιστον ἐδημιούργησεν ἡ ἑλληνικὴ μεγαλοφυία ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ, ἐν τῷ φιλολογικῷ, ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ, παρίστανται οὐ μόνον εἰκόνες τοῦ ἐθνικοῦ βίου τῆς ἐποχῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ φάροι φαεινοί, διδάσκαλοι πάσης γενεᾶς ὄντες, ὡς ὁ Ὅμηρος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Περικλῆς, ὁ Φειδίας, ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Δημοσθένης, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Ὅθεν οἱ βίοι τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν εὐκρινῶς ἀπεικονίζουσι τὸν ἐθνικὸν βίον, ὃς ἐστι θρησκευτικός, πολιτικός, ἐμπορικός, στρατιωτικός, φιλολογικός, καλλιτεχνικός, ἐπιστημονικός· διὸ ὁ βιογράφος γινώσκων πάντα ταῦτα ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ τὴν βιογραφίαν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὅσοι ἀντιπροσωπεύουσιν ἕνα οἱονδήποτε κλάδον τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἑκάστης ἐποχῆς. Ἐν πάσαις δὲ ταῖς βιογραφίαις ταύταις ἀείποτε τὸ μὲν ἔθνος προεξαρχέτω ὡς ἡ γενέτειρα αὐτῶν, οἱ δὲ μεγάλοι αὐτοῦ ἄνδρες ἐπέσθωσαν ὡς ζῶσαι καὶ πισταὶ εἰκόνες μιᾶς τινος ὄψεως τοῦ βίου αὐτῶν.

Τ'ἀνωτέρω προεισαγωγικῶς ἐκθέμενοι, ἅπερ δέον ἔχειν ὑπ' ὄψιν τὸν βιογράφον, ὁρίσωμεν παρακατιόντες, πρὸς πλείω καὶ σαφεστέραν αὐτοῦ ὁδηγίαν, ὁποίους ἄνδρας ἐν ἑκάστῳ τμήματι δέον αὐτὸν βιογραφῆσαι, ὅπως, ὡς εἰς κάτοπτρον ἀποβλέπων, ποιήσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ ὡς οἷόν τε τελειότερον, ἐπαγωγότερον τοῖς παισὶ καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνυσιμώτερον.

Ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία ἀρχαία, μέση καὶ νεωτέρα εἰς τρία διηρήσθω τμήματα. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβανέτω τοὺς βίους τοῦ Λυκούργου, τοῦ Σόλωνος, τοῦ Πεισιστράτου, τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ Ἀριστείδου, τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Παυσανίου, τοῦ Κίμωνος, τοῦ Περικλέους, τοῦ Λυσάνδρου, τοῦ Θρασυβούλου, τοῦ Ἀγησιλάου, τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Πελοπίδα, τοῦ Φιλίππου, τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, Ῥήγα τοῦ Φεραίου, Ἀδαμαντίου τοῦ Κοραῆ, Ζωσιμαδῶν καὶ Καπλάνη. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι συμπεριλαμβανέσθωσαν πρὸς τοῖς ἄνω μνησθεῖσιν, εὐρύτερον διδασκομένοις κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, οἱ βίοι τοῦ Ὁμήρου, Τυρταίου, τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομένους, τοῦ Κλεισθένους, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Ἀλκιβιάδου, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Πύρρου, τοῦ Φιλοποίμενος, τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως, Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, Παναγιώτου τοῦ Νικούση, Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων κτλ. Ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ὀφείλει ὁ βιογράφος ἐν ἀρχῇ ἑκάστης βιογραφίας ἔχειν συνημμένα διὰ βραχυτάτων τὰ κενὰ χρονικὰ διαστήματα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ βιογραφηθέντος μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ βιογραφουμένου, πρὸς δὲ διαλαμβάνειν καὶ περὶ τοῦ χρόνου καὶ τόπου ἐν ᾧ ἐγεννήθη καὶ διεβίω ὁ βιογραφούμενος, προτάττων, εἰ δυνατόν, καὶ τὴν προτομὴν ἑκάστου αὐτῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ ἀναφερομένων, ἐν ταῖς ὄψεσι τῶν ὁποίων νὰ διαφαίνηται ἐναργῶς ἡ μεγαλοφυία καὶ τὸ μεγαλεπήβολον τῶν ἐπαξίως μεγάλων ἀνδρῶν κληθέντων καὶ καλουμένων ὑπό τε τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ τῶν νεωτέρων.

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τμήματι προταχθήτω ἐπιτομωτάτη γεωγραφία διαλαμβάνουσα περὶ τῶν χωρῶν, τῶν πόλεων καὶ τῶν τόπων ἐν οἷς τὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφερόμενα γεγονότα ἐτελέσθησαν. Ταύτῃ ἐπέσθω ἱστορία ἐπίτομος κατὰ συνέχειαν καὶ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν συντεταγμένη καὶ κατὰ περιόδους διηρημένη. Ἐν ταύτῃ διαλαμβανέσθωσαν τὰ περὶ τῆς Πελασγικῆς ἐποχῆς ἐν συντόμῳ, τὰ περὶ τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς, τὰ περὶ τῆς ἐποικήσεως τῆς Δωρικῆς φυλῆς ἐν Πελοποννήσῳ, τὰ περὶ τῶν τριῶν κυριωτέρων ἀποικιῶν καὶ τῶν μετὰ ταύτας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Προποντίδι, Εὐξείνῳ Πόντῳ ὡς καὶ ταῖς νήσοις καὶ παραλίοις τῆς Μεσογείου Θαλάσσης, τὰ περὶ τῆς ἀκμῆς καὶ γενέσεως τῆς Ἰωνικῆς ποιήσεως, τὰ περὶ τῆς νομοθεσίας τοῦ Λυκούργου καὶ Σόλωνος, τὰ περὶ τῶν Μεσσηνιακῶν πολέμων, τὰ ἐπὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν, τὰ περὶ τῶν Περσικῶν ἢ Μηδικῶν πολέμων, τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν, τὰ περὶ τῆς ἀκμῆς τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, τὰ κατὰ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα ἐπιτελεσθέντα κυριώτερα δημόσια καλλιτεχνικὰ ἔργα, τὰ περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τὰ κατὰ τὴν ἀνάβασιν τῶν μυρίων, τὰ περὶ τῆς ἀκμῆς τῆς Σπάρτης, τῶν Θηβῶν καὶ Μακεδονίας, κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, τὰ περὶ τοῦ κράτους τῶν Πτολεμαίων, τῶν Σελευκιδῶν καὶ τοῦ Περγαμηνοῦ, τὰ τῆς Ἀχαϊκῆς καὶ Αἰτωλικῆς συμμαχίας, τὰ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους, τὰ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους μέχρι τῆς καταλύσεως αὐτοῦ, τὰ περὶ τῶν ἁρματωλῶν καὶ

κλεπτῶν, τὰ περὶ τῶν κυριωτέρων σχολῶν καὶ ἐπὶ τέλους τὰ περὶ τῆς φιλικῆς ἑταιρίας.

Ἡ γλῶσσα ἐν γένει ἔστω εὔληπτος, ἀνάλογος δὲ ταῖς διανοητικαῖς τοῦ παιδὸς δυνάμεσι καὶ μακρὰν ξενισμῶν. Τελευτῶντες συνιστῶμεν τῷ συγγραφεῖ ἵνα καὶ τόδε κατὰ τὴν συγγραφὴν ἔχῃ ἐν νῷ, ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος, καίπερ πολλάκις ἐν κρισιμωτάταις καὶ ταλαιπωροτάταις εὑρεθὲν περιστάσεσι, πολυειδῶς καὶ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ ἀπὸ νότου, καὶ ἀπ' ἀνατολῶν, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πολεμούμενον καὶ κατατρυχόμενον, οὐδέποτε ἀπέκαμεν, οὐδέποτε ἀπέβαλε τὴν γενναιοψυχίαν καὶ ἐλπίδα αὐτοῦ περὶ τῆς παλιγγενεσίας, ἀλλὰ μικρὸν πρὸς μεγάλους διαπολεμοῦν ἐπέτυχε τέλος ὅ,τι ἔθνος τοιοῦτον καὶ τηλικοῦτον ἔχον παρελθὸν καὶ φύσει ἐλεύθερον εἶναι δίκαιον ν' ἀπολαύῃ.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπή.

Ι. Σ. ΖΙΦΟΣ, Πρόεδρος.
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ.
Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ.
Θ. ΙΑΛΕΜΟΣ.
Ν. ΛΟΥΤΡΑΡΗΣ.
Χρ. ΧΑΤΖΗ ΧΡΗΣΤΟΥ.
Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ.
Αθ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ.
Νικ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ, Γραμματεύς.
Αβρ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ, Εἰσηγητής.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Χ' (τῆς 11 Μαΐου 1880) Συνεδριάσει,

ΕΠΕΤΕΙΩ: ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΟΡΤΗ,

ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΙΦΟΥ.

Σεβαστὴ καὶ φιλόμουσος ὁμήγυρις!

Ἤδη κἀγὼ ἐπεθύμουν νὰ προσφέρω ὑμῖν σήμερον ἐν τῇ πνευματικῇ ταύτῃ πανδαισίᾳ ἔδεσμα, ἀλλὰ δυστυχῶς ἕνεκα τῶν πᾶσι γνωστῶν περιστάσεων ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δὲν ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς πόθους του, ἠθικῶς, λέγω, μόνον ὑποστηρίξας τὰ σχολεῖα, τοὺς συλλόγους, τὰς φιλεκπαιδευτικὰς καὶ φιλοπρούδους ἀδελφότητας, ἐν ἑνὶ λόγῳ πάντα τὰ πρὸς διάδοσιν τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ σωματεῖα.

Ἀλλ' ὡς τὴν ἡμέραν διαδέχεται νὺξ καὶ τὴν νύκτα πάλιν ἡμέρα, οὕτω καὶ ταῖς δυστυχίαις καὶ συμφοραῖς ἡμέραι εὐτυχίας καὶ θάρρους ἕπονται· διὸ *θαρσεῖν χρή, τάχ' ἄριστον ἔσετ' ἄμεινον.*

Ἂν ὅμως ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ὑλικῶς ὀλίγα διεπράξατο ὡς πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπόρων σχολείων τῶν ἐπαρχιῶν, εἰργάσθη ὅμως ἐκπαιδευτικῶς καὶ ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐργασία αὐτοῦ οὐκ εὐκαταφρόνητός ἐστιν. Οὕτως ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἐργασιῶν ἐδημοσίευσε τὸ πρόγραμμα τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος καὶ μεθ' οὗ πολὺ ἔξομεν βιβλία, ἱκανοποιοῦντα ἁπάσας τὰς ἀνάγκας τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως.

Οὐκ ὀλίγα, κυρίαι καὶ κύριοι, καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν συλλογικὸν ἔτος ἐλάβομεν μαρτύρια ἔκ τε τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Θράκης καὶ Μακεδονίας περὶ τῆς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τελουμένης διανοητικῆς κινήσεως. Οὕτως, ἀρχῆς γινομένης ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὁ ἐν Τριγλίᾳ φιλεκπαιδευτικὸς σύλλογος, δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἡμέτερον, ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως συνάψῃ στενοτέρας μετ' αὐτοῦ σχέσεις, ἡ δ' ἐν Κίῳ φιλεκπαιδευτικὴ ἀδελφότης τῶν Κιανῶν, ἡ ἕνεκα τῶν περιστάσεων ἐπὶ τετραετίαν ὑπνώσασα, ἐγερθεῖσα ἤδη ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς· παρακαλεῖ δὲ τὸν Σύλλογον, ὅπως οὐ παύσηται, ὡς πρότερον, ὑποστηρίζων αὐτὴν ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς.

Ἡ ἐν Κασταμονῇ ἀδελφότης *ὁ Εὐαγγελισμὸς* δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς (ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4/16 ἰουλίου 79) ἐπικαλεῖται τὴν ὑλικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου, ἐκφράζουσα μυρίας εὐγνωμοσύνας, διότι τῇ γενναίᾳ πρὸ δύο ἐτῶν συνδρομῇ αὐτοῦ καὶ τῇ συνεισφορᾷ τῶν ἐπιτοπίων καὶ παρεπιδημούντων ἠδυνήθη νὰ συστήσῃ καὶ διατηρήσῃ παρθεναγωγεῖον, ὅπερ ἤδη ἕνεκα τῶν περιστάσεων δεῖται ὑποστηρίξεως. Τὸ πρῶτον μέλημα τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου ἔσεται, παρελθούσης τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως, νὰ προσέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν ἐν Κασταμονῇ ἀδελφότητα ταύτην.

Ἀλλ' ὅ,τι, κυρίαι καὶ κύριοι, διήγειρε τὴν βαθεῖαν συγκίνησιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἐστὶν αἴτησις τῶν ἐν Ἐρζιγγιάνῃ ὁμογενῶν. Οὔτε ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ πρὸ τῆς λήψεως τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐγνώριζεν, οὔτε πολλοὶ ἐξ ὑμῶν βεβαίως ποῦ κεῖται ἡ πόλις αὕτη.

Κεῖται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ. Καὶ ἐκεῖθεν ἀτενίζουσι πρὸς τὸν Σύλλογον ἡμῶν ὡς πρὸς πολικὸν ἀστέρα, καὶ ἐκεῖθεν γράφουσι τῷ Συλλόγῳ, ὅτι Ἕλληνες παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου κατοικοῦντες, τὸ πᾶν ἀπώλεσαν ἐκτὸς τῆς θρησκείας, παρακαλοῦσι δὲ τὸν Σύλλογον, ὅπως λάβῃ πρόνοιαν περὶ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων Ἑλλήνων τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ὑπὸ ἀρμενογλώσσου διδασκάλου διδασκομένων. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀναγνώσω ὑμῖν περικοπὴν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἐξ ἧς κατάδηλον γίνεται πόσον ὁ Ἕλλην εἰς τὴν πρώτην ἀκτῖνα τοῦ φωτὸς ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πρὸς τὰ πρόσω σπεύδει.

«Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Κιαμαχίου (Κεμὰχ) καὶ ἕτερον κεῖται χωρίον, καλούμενον *Χόθους* καὶ ἀπέχον τῆς πόλεως Ἐρζιγγιάνης περὶ τὰς 15 ὥρας, κατοικούμενον ὑπὸ οἰκογενειῶν χριστιανικῶν περίπου ἑξήκοντα, ἐν τῷ μέσῳ ἀγρίων Κούρδων, μεμονωμένον καὶ ἀκοινώνητον. Ἡ ἐπικρατοῦσα διάλεκτος εἶναι ἀπ' αἰώνων ἡ ἀρμενική· στεροῦνται δὲ καὶ οὗτοι σχολείου, σῴζουσι δὲ μόνον εἶδός τι γραμματοδιδασκαλείου, ἐν ᾧ διδάσκονται τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου ἀρμενογλώσσου καὶ τούτου, τοῦ ὁποίου ἡ διδασκαλία ἀποβαίνει τραγέλαφος». Τοιαῦτα φρονοῦσι καὶ γράφουσιν οἱ τοσοῦτον μακρὰν ἡμῶν ζῶντες ἀδελφοὶ Ἕλληνες καὶ ὑπὸ τοιούτων ἀλλοφύλων περιστοιχούμενοι. Ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ πρὸς τούτους ὁ Σύλλογος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποστείλῃ μέχρι τοῦδε χρηματικὰς βοηθείας· καταγίνεται ὅμως νὰ πράξῃ τοῦτο ἐντὸς ὀλίγου.

Εὐχαρίστως ἤδη ἀναγγέλλομεν τὴν λῆψιν ἐπιστολῆς παρὰ τῆς ἑλληνικωτάτης Σμύρνης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1 Ἰουνίου 1879 ὑπογεγραμμένης πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου γυμνασιάρχου κ. Παρανίκα, εἶτα δὲ ὑπὸ ἑτέρων καθηγητῶν, ἰατρῶν, δημοσιογράφων κτλ., δι' ἧς ἀγγέλλεται τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ ἡ ἐν τῇ μουσοτραφεῖ ταύτῃ πόλει ἵδρυσις ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἧς σκοπὸς εἶναι καθόλου μὲν ἡ διάδοσις τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἀρχαιότητος, ἰδίᾳ δὲ ἡ ὑποστήριξις τῶν ἀπόρων σχολῶν, ἡ σύστασις νηπιαγωγείων, δημοτικῶν σχολείων κτλ. Οἱ ἐπιστέλλοντες ἐξαιτοῦνται παρὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου τὴν συνάφειαν διηνεκῶν σχέσεων καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἀρωγήν.

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος πρὸς τὴν ἀρτισύστατον ταύτην ἑταιρίαν εὐχόμενος τὰ βέλτιστα, διαβεβαιοῖ αὐτήν, ὅτι τὸ μόνον μέλημα καὶ φροντὶς τοῦ Συλλόγου εἶναι νὰ συνάπτῃ σχέσεις μετὰ σωματείων ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιδιωκόντων.

Πρὶν ἢ ἐγκαταλείψωμεν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν χρέος ἡμῶν ἀπαραίτητον νομίζομεν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ περὶ τοῦ ἐν Ῥόδῳ φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου ὁ *Κλεόβουλος* ὅστις δι' ἐπιστολῆς

αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλογον ἐξαιτεῖται τὴν ἠθικὴν προστασίαν οὐχὶ μόνον τοῦ ἡμετέρου ἀλλὰ καὶ ἁπάντων τῶν ἄλλων συλλόγων, οἵτινες πρὸς διάδοσιν καὶ προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς παιδεύσεως ἱδρυθέντες καὶ περιλαμβάνοντες τὰ ἄριστα τοῦ ἔθνους στοιχεῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ πρότερον ἐν ἀδρανείᾳ διατελοῦντος ἐθνικοῦ βίου.

Μεταβαίνοντες ἤδη εἰς τὴν Θρᾴκην ἀρχόμεθα μνείαν ποιούμενοι ἐπιστολῆς, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 9 Ἰουνίου 1879, δι' ἧς οἱ πρόκριτοι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πύλης τοῦ Ρωμανοῦ ἀναγγέλλουσι τῷ Συλλόγῳ τὴν σύστασιν φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος *ὁ Ἅγιος Χαράλαμπος*, παρακαλοῦντες αὐτὸν ὅπως ὑποστηρίξῃ αὐτήν. Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος βλέπων ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως αὐτοῦ τὸν κίνδυνον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μεγαλείτερον ἐνόμισε καθῆκον τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ νὰ στρέψῃ πρὸς αὐτὰς ὑποστηρίζων τὰ σχολεῖα αὐτῶν δι' ἀποστολῆς χρημάτων, διδασκάλων καὶ διδακτικῶν βιβλίων, οὐδὲν ἧττον ὅμως δὲν μένει ἀδιάφορος εἰς τὰς καταβαλλομένας ἐν τῇ πρωτευούσῃ προσπαθείας πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, διὸ ἐπαινεῖ δημοσίως τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλογένειαν τῶν προκρίτων τοῦ Τοπ-Καποῦ καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ἀρωγὴν τῶν πλουσίων, διότι ὄντως δέον νὰ ὑποστηρίζωνται συνοικίαι (οἷα ἡ τοῦ Τοπ-Καποῦ)ὑπὸ φιλέργων ἀνθρώπων κατοικούμεναι οὐδὲν ἄλλο ἐπιθυμούντων ἢ νὰ καλλιτερεύσωσι τὴν τύχην τῆς μελλούσης των γενεᾶς.

Ἡ ἐν Ἀδριανουπόλει δημογεροντία ἔπεμψεν ἡμῖν ἔκθεσιν περὶ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐκπαιδευτικῆς κινήσεως. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς προαστείοις λειτουργοῦσι δώδεκα ἐκπαιδευτήρια:

1ον. Ἡ κεντρικὴ ἑλληνικὴ σχολὴ περιλαμβάνουσα τὰς τρεῖς τοῦ σχολαρχείου τάξεις καὶ δύο γυμνασιακάς.

2ον. Τὸ κεντρικὸν παρθεναγωγεῖον περιλαμβάνον 4 τάξεις συνδιδακτικοῦ καὶ 2 ἑλληνικοῦ, ἐν ᾧ διδάσκουσι 4 τῶν τῆς κεντρικῆς σχολῆς διδασκάλων καὶ ἡ διευθύντρια μετὰ δύο ἄλλων διδασκαλισσῶν.

3ον. Ἓξ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων· ἓν ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Χριστοῦ· ἓν ἐν Κιρὶς-χανέ, ἓν ἐν τῇ τοῦ Ἁγ. Νικολάου ἐνορίᾳ· ἓν ἐν Κηϊκίῳ· ἓν ἐν Ἱλδιριμίῳ καὶ ἓν ἐν Κουμ-Μαχαλέ· ἕκαστον δὲ ἔχει ἀνὰ ἕνα διδάσκαλον μετὰ βοηθοῦ, πλὴν τοῦ τελευταίου ἔχοντος μόνον διδάσκαλον.

4ον. Τέσσαρα παρθεναγωγεῖα, ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἐν Ἱλδιριμίῳ, Κιρὶς-χανέ, καὶ Κηϊκίῳ, ἔχον ἕκαστον μίαν διδασκάλισσαν.

Πρὸς συντήρησιν πάντων τῶν σχολείων τούτων ὀφείλει νὰ δαπανήσῃ ἡ κοινότης Ἀδριανουπόλεως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 1600 λίρας τουρκικάς. Πρὸς δὲ τούτοις ὑπάρχουσι καὶ δύο νηπιαγωγεῖα καὶ ἓν ἐν Γενὶ-Ἱμαρὲτ παρθεναγωγεῖον. Δαπανῶνται δὲ ὑπὸ τοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῶν τριῶν τούτων σχολείων 205 λίραι τουρκικαί. Πλὴν δὲ τούτων ἡ μὲν κοινότης συνεισέφερεν ἐσχάτως 240 λίρας πρὸς ἐποικοδόμησιν δευτέρου τῆς σχολῆς πατώματος· ὁ δὲ Σύλλογος 143 ἔτι λίρας εἰς μικροτέρας ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ὑπὲρ τῶν ὑποτρόφων συνδρομάς. Ὥστε τὸ σύνολον τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως δαπανῶν τῶν Ἀδριανουπολιτῶν ἀνέρχεται εἰς 2,188 λίρ., εἰσεπράχθησαν δὲ 1150. Ἐλπίζεται ὅμως νὰ εἰσπραχθῇ ὅλον τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως μανθάνομεν προσέτι ὅτι ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις τῶν τε ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων οὐσιωδῶς χωλαίνει πλείστας ὅσας θεμελιώδεις ἐλλείψεις παρουσιάζουσα, προερχομένας κυρίως ἐκ τῆς διὰ τὴν γλισχρότητα τῶν πόρων ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς καὶ ἱκανοῦ προσωπικοῦ διδασκάλων καὶ βοηθῶν. Ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως συμπεραίνοντες οἱ Ἀδριανουπολῖται, ὅτι ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ὑπὸ τῆς κοινότητος αὐτῶν μισθοδότησις τῶν ἀναγκαιούντων, διὰ τὴν προσθήκην τῶν ἀνωτέρων γυμνασιακῶν τάξεων, καθηγητῶν, ἐκλιπαροῦσι τὴν ἀδελφικὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου μέριμναν καὶ τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου πέποιθεν, ὅτι θέλει ληφθῇ πρόνοια, ὅπως ἱκανοποιηθῶσιν αἱ δίκαιαι αἰτήσεις τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Ἀδριανουπολιτῶν καὶ ὅτι πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία θέλει προσέλθει ἀρωγὸς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγάλου προορισμοῦ τῆς Ἀδριανουπόλεως, τῆς ἑστίας τοῦ κατὰ τὴν Θρᾴκην ἑλληνισμοῦ. Τοσοῦτο δὲ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐπῆλθεν ἀπρόοπτος συμφορά, ἡ πυρπόλησις τοῦ γυμνασίου καὶ οὕτως ἐπηύξησεν ἡ ἀνάγκη, ἀναδειξαμένων τῶν Ἀδριανουπολιτῶν καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἔκτακτον ζῆλον καὶ φιλοτιμίαν. Τὴν 15 Μαΐου ἐ. ἔ. ἐλάβομεν σύντομον στατιστικὴν τοῦ ἐν Ἰρικ-Τεπὲ τῆς Θρᾴκης διδασκάλου κ. Βασιλείου Παπαδοπούλου Λημνίου τῶν ἑπομένων 5 χωρίων:

1) Σουλτάν-κιοϊ ὑπὸ 200 οἰκογενειῶν ἀπάτων Ἀλβανογλώσσων γεωργῶν οἰκούμενον, συντηρεῖ ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον εἰς ὃ φοιτῶσιν 60 παῖδες· ὁ διδάσκαλος ἔχει μισθὸν 2,500 γρ. ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἐκκλησίας.

2) Χαντζηλάρι ἐκ 200 καὶ τοῦτο οἰκογενειῶν οἰκούμενον λαλουσῶν τὴν ἑλληνικὴν καὶ τουρκικὴν γλῶσσαν, στερεῖται μὲν σχολείου ἐν τῷ νάρθηκι δὲ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ ἱερέως διδάσκονται τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα 60 περίπου παῖδες. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου εἰσὶ γεωργοὶ καὶ τινες τεχνῖται καὶ ποιμένες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὔποροι.

3) Πατὰρ-δερὲ ὑπὸ 100 Ἀλβανογλώσσων οἰκογενειῶν οἰκούμενον, στερεῖται παντελῶς σχολείου.

4) Βασαγίτσι ὑπὸ 350 οἰκογενειῶν οἰκούμενον, συντηρεῖ ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον εἰς ὃ 80 περίπου φοιτῶσι παῖδες.

5) Βιενδὴ-κιοϊ ἐκ 350 οἰκογενειῶν ἀπαρτιζόμενον, ἔχει ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον εἰς ὃ μαθητεύουσιν 65 παῖδες· ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου εἶναι 120 κοιλὰ σίτου. Ὡς ἐκ τοῦ μισθοῦ τοῦ διδασκάλου ἐκ φυσικῶν προϊόντων συγκειμένου καταφαίνεται, τὸ χωρίον τοῦτο παρουσιάζει ἴχνη προϊστορικῆς ἐποχῆς, καθ' ὃν χρόνον νομίσματα δὲν ὑπῆρχον, ἀλλ' ἀντήλλασσον οἱ ἄνθρωποι τὰ φυσικὰ τῆς γῆς προϊόντα. Χαίρει δὲ πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία, βλέπουσα ἀφ' ἑτέρου πόσους καταβάλλουσι κόπους οἱ εἰσέτι ἐν τῷ πνευματικῷ ληθάργῳ εὑρισκόμενοι ὁμογενεῖς, ὅπως ἐξεγερθῶσιν ἀκολουθοῦντες τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐπιστολὴ ἀπὸ 19 ἰουνίου 79 τοῦ ἐν Περιστάσει ἀναγνωστηρίου ἡ *Πρόοδος* ἀγγέλλει τὴν σύστασιν αὐτῆς καὶ ἐξαιτεῖται τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου συνδρομήν. Ἐπιστολή, ἀπὸ 18 8βρίου 79, τῶν κατοίκων τοῦ Ἀγιάσματος, χωρίου ἐν τῷ Καζᾷ τοῦ Αἴνου, ἐξαιτεῖται ἐτησίαν χρηματικὴν συνδρομὴν ἐκ λιρ. 15 πρὸς συντήρησιν τῶν δημοτικῶν αὐτοῦ σχολείων.

Ἐπιστολή, ἀπὸ 1 9βρίου 79, τοῦ πρώην Ἀγχιάλου, ἐσωκλείοντος καὶ συνιστάντος αἴτησιν τῶν Βιζυηνῶν, ἀπεστάλη ἡμῖν ὑπὲρ ὑλικῆς συνδρομῆς ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων αὐτῶν, ἀδυνατούσης τῆς κοινότητος διὰ τὴν πρὸ διετίας γενομένην διαρπαγὴν καὶ παντελῆ δῄωσιν ὑπὸ τῶν Κιρκασίων καὶ Βασιβουζούκων νὰ συντηρήσῃ αὐτά. Εὐκόλως ἕκαστος ἐννοεῖ ὁποίαν λύπην ᾐσθάνθη ὁ Σύλλογος ἐπὶ τῇ λήψει τῆς προρρηθείσης ἐπιστολῆς, ἐξιστορούσης τὰ σπαραξικάρδια δεινά, ἅτινα ὑπέστησαν οἱ δυστυχεῖς Βιζυηνοί. Διπλασιάζεται δ' ἡ λύπη τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου καθ' ὅσον στερούμενος ἀπὸ τετραετίας τῶν χορηγουμένων αὐτῷ χρηματικῶν βοηθημάτων δὲν δύναται νὰ προσέλθῃ ἀρωγὸς τοῖς αἰτοῦσι τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ἐὰν ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ἐλάμβανε τὰ καθυστεροῦντα θὰ εἶχεν ὑπὲρ τὰς 2,000 λ. Τ. Τί δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ διὰ τοσούτου ποσοῦ; Πόσας πληγὰς δὲν ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ; Πόσας δικαίας αἰτήσεις νὰ ἱκανοποιήσῃ;

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν Θρᾴκην. Εἰσερχόμενοι δ' ἤδη εἰς τὴν ἔνδοξον, ἀλλὰ δεινοπαθοῦσαν καὶ κατασπαραττομένην Μακεδονίαν, ἀπαντῶμεν ἐπιστολὴν ἀπὸ 17 αὐγούστου 79 τοῦ ἐν Καβάλλᾳ ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Παπαδοπούλου, συνιστῶντος ἐπισυνημμένην ἐπιστολὴν τῆς ἐν Σεμάλτῳ φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος ἡ *Δόξα* συναποστελλούσης καὶ τὸν ἑαυτῆς κανονισμόν, δι' ἧς εὐχαριστεῖ μὲν τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐπαγγελίᾳ, ἣν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πρὸς αὐτὴν ἀπαντῶν ἐποιήσατο περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ὑποστηρίξεως, ἐξαιτεῖται δὲ καὶ τὴν ὑλικὴν αὐτοῦ συνδρομήν. Τὴν 10 μαρτίου τοῦ παρόντος ἔτους ὁ Σύλλογος ἔλαβε καὶ ἑτέραν ἐκ Σεμάλτου ἐπιστολήν, δι' ἧς ἀγγέλλεται ἡ σύστασις καὶ ἑτέρας φιλοπροόδου ἀδελφότητος, τῆς *Ἀρετῆς*. Ἡ *Δόξα* καὶ ἡ *Ἀρετὴ* συνεργαζόμεναι μεγάλα δύνανται νὰ διαπράξωσι καλά. Ἐπιστολή, ἀπὸ 25 7βρίου 79, τῆς ἐν Καβάλλᾳ φιλομούσου ἀδελφότητος *Μακεδονίας*, ἀγγελλούσης τὴν ἑαυτῆς σύστασιν καὶ τὸν σκοπόν, ὃς ἐστιν ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν ἡ συντήρησις καὶ ὑποστήριξις τοῦ ἐν τῇ πόλει ἐκπαιδευτηρίου, τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος καὶ τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς πόρων αὐξανομένων, ἡ ἀνίδρυσις σχολείων ἐν τοῖς πέριξ χωρίοις. Τὴν 15 9βρίου 79 ἐστάλησαν δύο ἐπιστολαὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, παροτρύνοντος τὸν Σύλλογον, ὅπως σπεύσῃ ἀρωγὸς ἔνθεν μὲν τοῦ παρθεναγωγείου Ἐτρεμνίτης, ἔνθεν δὲ τῆς ἐν Λιτοχωρίῳ, ἐπισκοπῆς Πλαταμῶνος, φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος *Προόδου* πρὸς ἀνέγερσιν τῶν κατὰ τὴν πρὸ διετίας συμβᾶσαν τρομερὰν πυρκαϊὰν κατερημωθέντων σχολείων. Ἐπισυνάπτει δὲ ἡ Α. Παναγιότης καὶ αἴτησιν τῆς ἀδελφότητος ἀπὸ 6 7βρίου. Ἐλήφθη πρὸς τούτοις αἴτησις, ἀπὸ 7 7βρίου 79, τῆς κοινότητος Νεβροκοπίου ἐξαιτουμένης τὴν χρηματικὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου καὶ ἀπαιτούσης τὴν ἀπότισιν τῆς ὀφειλομένης αὐτῇ τριετοῦς χορηγίας τοῦ κ. Γ. Ζαρίφη τῆς διὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου γινομένης.

Ἐπιστολὴ τῆς κοινότητος Βογδάνης ἀπὸ

17 αὐγούστου 79 ἐκθέτει τὰ κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς ἑλληνικῆς Σχολῆς· ἐπισυνάπτεται δὲ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ καὶ ἑταρτικὸς ἔλεγχος τῶν ἐξετάσεων.

Ὁ ἐν Σέρραις τῆς Μακεδονίας φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος ἐπιστέλλει, τῇ 20 ἰουνίου 79, ἡμῖν ὅτι μετὰ τὴν νάρκην, ἥτις ἐπῆλθεν ἕνεκα τῶν περιστάσεων, ἀπεφάσισε καὶ πάλιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ μετὰ πλείονος ζήλου· διὸ καὶ ἔκρινε καλὴν τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ. Ἐξαιτεῖται δὲ ἐν τέλει τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀρωγὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Τῇ δὲ 24 αὐγούστου ὁ αὐτὸς Σύλλογος ἔπεμψεν ἑτέραν ἐπιστολὴν εὐχαριστῶν τὸν ἡμέτερον Σύλλογον διὰ τὴν ἐνθαρρυντικὴν ἀπάντησιν, ἣν ἔλαβε, συναποστέλλων δὲ καὶ ἀντίτυπον τοῦ ἀναθεωρηθέντος κανονισμοῦ ὡς καὶ ἔκθεσιν τῶν ἀπὸ 76—79 ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένων. Ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος, ὁ τοσοῦτον ἐπαξίως προεδρευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Abbott, ὁ τοσοῦτον καλῶς καὶ γενναίως ἀγωνιζόμενος τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἐπέστειλεν ἡμῖν τῇ 24 ἰουνίου ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐργασιῶν αὐτοῦ, ἐξ ἧς παρατηρεῖ τις τὰς ἀόκνους προσπαθείας, ἃς καταβάλλουσιν ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, ὅπως ὑπερνικήσωσι πλεῖστα προσκόμματα πρὸς βελτίωσιν τῆς ἀθλίας καταστάσεως τῆς παιδείας ἐν Μακεδονίᾳ. Ὀλίγον μετὰ τὴν λῆψιν τῆς προρρηθείσης ἐκθέσεως ἐλήφθη ἐπιστολὴ ἐκ Καβάλλας, δι' ἧς ἀγγέλλεται ἡ ἵδρυσις ἑτέρου φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου ὁ *Ἀριστοτέλης*. Ὁ ἀρτισύστατος οὗτος Σύλλογος, ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐργασιῶν, φαίνεται προωρισμένος ὅπως παράσχῃ μεγάλας ἐκδουλεύσεις καθ' ἅπασαν τὴν περιφέρειαν τῆς ΒΑ Μακεδονίας. Ἐκτὸς τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, ὁ Σύλλογος προέβη εἰς τὴν ἵδρυσιν γυμνασίου καὶ οἰκοτροφείου· καὶ ἐν μὲν τῇ ἑλληνικῇ σχολῇ καὶ τῷ οἰκοτροφείῳ φοιτῶσιν ὑπὲρ τοὺς 90 μαθητάς, ἐξ ὧν 30 ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὸ δὲ οἰκοτροφεῖον ἔχει 30 οἰκοτρόφους, ἐξαιρουμένων 4 ὑποτρόφων, οὓς ἐξελέξατο ὁ Σύλλογος ἐκ τῶν τεσσάρων ἐπαρχιῶν Δράμας, Ξάνθης, Νεβροκοπίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως ἀνὰ ἕνα, μετὰ τῆς ὑποχρεώσεως ἵνα ἀποπερατώσαντες ἐν τῷ ἐνταῦθα γυμνασίῳ τὰς σπουδὰς των χρησιμεύσωσιν ὡς διδάσκαλοι εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας. Ἐκτὸς τούτων τῶν φυτωρίων τῶν Μουσῶν ὁ Σύλλογος συνέστησεν ἐν προκαταρκτικὸν τῶν ἀρρένων σχολεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ δύο διδασκάλων, ἓν παρθεναγωγεῖον καὶ δύο παιδαγωγεῖα δι' ἀμφότερα τὰ γένη, διευθυνόμενα ὑπὸ μιᾶς παρθεναγωγοῦ καὶ δύο νηπιαγωγῶν.

Τὸ Μοναστήριον (Βιτώλια) δὲν ἔμεινεν ἁπλοῦς καὶ ἀπαθὴς θεατὴς τῶν ἐνεργειῶν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ Καβάλλας· καὶ ἐκεῖ συνεστήθη ἀδελφότης ἐπονομοσθεῖσα *Καρτερία*. «Τοῦ ἡμετέρου σωματείου, γράφει ὁ πρόεδρος κ. Φίκης, ἐπονομασθέντος Καρτερίας, ἵνα ὑπενθυμίζῃ ἡμῖν, ὅτι δέον νὰ ἐγκαρτερῶμεν ἐν τῷ ὃν ἀνελάβομεν ἀγῶνι, ὁ σκοπὸς ἐστὶ κυρίως διττός. Ἐν μὲν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἐν ᾗ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, χάρις εἰς τὴν φιλομουσίαν τῶν κατοίκων, βαίνουσιν ὁσημέραι ἐπὶ τὰ κρείττω, σκοπὸν ἔξει ἐν μέρει μὲν τὴν προαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἰδίως δὲ τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς νεολαίας διὰ τῶν ἐν ταῖς συνεδριάσεσι συζητήσεων καὶ τῶν καταλλήλων ἀναγνωσμάτων. Ἐν δὲ ταῖς πέριξ κωμοπόλεσι καὶ χωρίοις, ἔνθα οἱ κάτοικοι, ἁπλοϊκώτεροι καὶ ἀμοιροῦντες πόρων, ὑπόκεινται εὐκολώτερον εἰς τὰς πλεκτάνας τῶν ξένων προπαγανδῶν, τὴν παρ' αὐτοῖς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων».

Οὕτως ἔκ τε τῆς Θεσσαλονίκης, Σερρῶν, Καβάλλας καὶ Μοναστηρίου, τοῦ οἱονεὶ ἐκπαιδευτικοῦ τούτου τῆς Μακεδονίας τετραπλεύρου, οὐκ ὀλίγα ἔσχομεν δείγματα τῆς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τελουμένης διανοητικῆς κινήσεως. Καὶ ὁ Φιλολ. Σύλλογος καὶ οἱ ἁπανταχοῦ ὁμογενεῖς δέον νὰ προστατεύωσι τὰ τέσσαρα ταῦτα προπύργια τῆς ἐν Μακεδονίᾳ παιδείας.

Πανταχοῦ λοιπὸν διψῶσι παιδείας καὶ μαθήσεως, πανταχοῦ ἀρχίζουσι νὰ ἐννοῶσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὰ πάντα πρέπει νὰ περιμένῃ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος δὲν εἶναι δῶρον τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ προϊὸν ἐργασίας διανοητικῆς τοσούτων αἰώνων, ἀλλὰ προϊὸν τοσούτων μόχθων, βασάνων καὶ θυσιῶν, ὅτι τίποτε δὲν ἐχάρισαν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' αὐτὸς τὰ πάντα ἐκέρδισε διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ παρατηρήσεως, μελέτης καὶ ἐρεύνης. Γυμνὸς καὶ τρέμων, ἄοπλος γεννᾶται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ πεπροικισμένος ὑπὸ τοῦ πανσόφου ἀρχιτέκτονος διὰ τελειοτέρων ὀργάνων καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιδεκτικὸς τελειοτέρας διανοητικῆς ἀναπτύξεως· ἀλλ' ὅπως ἄνευ τροφῆς τὸ σῶμα τήκεται καὶ φθίνει, οὕτω καὶ ἄνευ πνευματικῆς τροφῆς ἡ διάνοια μαραίνεται, ἐξ οὗ ἡ μεγάλη ἀνάγκη τῆς διανοητικῆς τροφῆς δι' ἧς καὶ μόνης ἀρίσταται ὁ ἄνθρωπος τοῦ ζώου, δι' ἧς καὶ μόνης ὁ ἄνθρωπος γίνεται λογικὸν ὂν καὶ κοινωνικόν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ὁσημέραι διασχίζουσα τὰ σκότη εἰσδύει παντοῦ καὶ ἤδη ἅπαντες ἐν μιᾷ φωνῇ: σχολεῖα, σχολεῖα κράζουσιν. Εἰς τὸ σχολεῖον λύονται μεγάλα κοινωνικὰ ζητήματα. Σχολεῖα, λοιπόν, σχολεῖα καὶ πάλιν σχολεῖα. Ἀπομακρύνονται αἱ φυλακαὶ καὶ τὰ ἱκριώματα ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἁπλοῦ καὶ σεμνοῦ σχολείου. Ἐκεῖ, ἐκεῖ, ἐν τῷ σχολείῳ ὁ διδάσκαλος μέγα ἔργον ἀθορύβως καὶ ἀταράχως ἐκτελεῖ, τὸν ἄγριον ἄνθρωπον εἰς ζῶον λογικὸν καὶ κοινωνικὸν μετατρέπων. Εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μόνον διὰ τῆς ἀνατροφῆς, μόνον διὰ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἀναπτύσσονται τὰ εὐγενέστερα τῶν αἰσθημάτων, ἃ ἔκαμον αὐτὸν νὰ ὀνομασθῇ βασιλεὺς τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπή.

Ι. ΖΙΦΟΣ, Πρόεδρος καὶ Εἰσηγητής.
ΗΡ. ΒΑΣΙΑΔΗΣ.
ΘΕΜΙΣΤ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ.
ΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ.
ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.
Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ.
Λ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ.
Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙ

ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΕΝ ΤΗι ΓΛΩΣΣΗι ΤΟΥ ΕΛΛ. ΛΑΟΥ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Χ' (τῆς 11 Μαΐου 1880) Συνεδριάσει,

ΕΠΕΤΕΙΩι ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΟΡΤΗι,

ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς κυρίου

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΣΑΛΤΕΛΗ.

Σύγγνωτε, φίλη ὁμήγυρις, εἰ μετὰ δύο χίας ἀηδόνας κατακηλησάσας ὑμᾶς τῇ γλυκείᾳ αὐτῶν λαλιᾷ ἐπέρχομαι τραχὺς καὶ βαρύφωνος αἰολικὸς κόκκυξ δυσήχῳ καὶ ἀχάριτι κρωγμῷ νὰ ἐκκρούσω τῶν ἡμετέρων ἀκοῶν τὰ ἔναυλα ἔτι ἐκείνων ἐμμελῆ φθέγματα καὶ λεξείδια ξηρῶς καταλέγων καὶ παροιμίας καὶ γνώμας ὑποτιθέμενος καὶ αἰνίγματα εἰς λύσιν προτείνων καὶ παραμύθια διηγούμενος καὶ ἐρώτων πάθους καὶ παθήματα θρηνῳδῶν καὶ ταῦτα ἀτέχνως καὶ ἀμούσως οὐδὲ διὰ πολλοῦ παρεσκευασμένα τὴν ὑπομονὴν ὑμῶν νὰ ἐξαντλήσω ἢ τὸν νυσταγμὸν νὰ προκαλέσω. Ἀλλὰ μή μοι, δέομαι πρὸς τοῦ ἡμετέρου συλλόγου, ἀσχάλλετε ἄγαν ἐπὶ τούτῳ, μηδὲ δυσμενῶς μοι διατίθεσθε, μηδ' ὀργῇ ἀποχωρεῖτε, ἀλλὰ μικρὸν ἔτι, ἱκετεύω, ἐπίσχετε, καὶ νηὸς θοῆς ἱστὸν στησάμενος ἀνά θ' ἱστία λεύκ' ἐρύσας καὶ πολιὴν ἅλα τύπτων ἐρετμοῖς ἐν βραχεῖ ὑμᾶς ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης ἐκβήσω, ἔνθα νέα λιγεῖα ἀηδών, πάλαι ὑμῖν γνωρίμη καὶ συνήθης, ἐκ τοῦ Ὄθρυος προσπτᾶσα ἀναμένει ὑμᾶς, ὅπως νέον ᾄδουσα ᾄσμα καθηδύνῃ αὖθις τὰς ὑπὸ τῶν κρωγμῶν μου ἀηδῶς διατεθησομένας ἀκοάς.

Παρασχομένων δή μοι ὑμῶν εὐμενῆ τὴν ἀκρόασιν ἀρξώμεθα τοῦ ἔργου.

Ἰδοὺ ἑβδομὰς ἡλικιωτῶν καὶ κεκμηκότων ἀνδρῶν ποικίλων τήν τ' ὄψιν καὶ τὴν περιβολὴν ἐκ τῶν ἄκρων τῆς Ἑλλάδος γῆς καὶ ἐκ τῆς μακρὰν ξένης σπουδῇ προσδραμόντες εἰς τὴν τοῦ Συλλόγου φωνήν, τὴν προσκαλοῦσαν τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος διδασκάλους καὶ λογίους, ὅπως περισυλλέξωσι πᾶν εἴτι σώζεται ἔτι ἀλώβητον ὑπὸ τοῦ κακῇ τῇ μοίρᾳ κατακλύσαντος ἡμᾶς ὀθνείου πολιτισμοῦ ἐκ τῆς πατρίου γλώσσης καὶ τῶν πατρίων ἐθῶν, οἱ μὲν ἐπ' ὤμων, οἱ δὲ μετὰ χεῖρας τὸν ἴδιον φόρτον φέροντες ἕκαστος, ὃν μυρίοις μόχθοις συνεκόμισαν ἀνὰ ὄρεα σκιόεντα καὶ θαλάσσας ἰχνέσσας πλανώμενοι, ἢ εἰς τὴν καλύβην τοῦ γεωργοῦ ἢ τὴν σκηνὴν τοῦ ποιμένος ὑπεισερχόμενοι, ἢ παρὰ τὴν κρήνην τὸ βῆμα ἐπέχοντες αἰδημόνων καὶ λευκωλένων παρθένων ἢ αἰδοίων καὶ φιλομύθων γραῶν ἱκεσίαις λιπαραῖς πυνθανόμενοι, τὴν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἰδίου ἑράνου κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἕκαστος ἀνυπόμονος περιμένει καὶ τὴν ποιανδήποτε ἀμοιβὴν τῶν κόπων αὐτοῦ καὶ πόνων ἀπεκδέχεται.

Ἀλλὰ τίνες ποθ' οἱ πρόθυμοι καὶ ὀτρηροὶ θεράποντες τοῦ ἐθνικωτάτου τούτου τῶν ἔργων τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου;

Πάντες ἀπὸ πολλοῦ ἤδη εἰσὶν ἡμῖν γνωστοὶ καὶ οἰκεῖοι. Οὗτος μὲν ὁ σύννους καὶ τὸ βλέμμα ἑταστικὸν ἔχων, τῇ δὲ δεξιᾷ δεσμίδα κομψὴν πολυτίμων πινάκων ἡμῖν προτείνων, ὁ Πολίτης ἐστὶν ἐκεῖνος, οὐδενὸς δεύτερος εἰς τὸν προκείμενον ἀγῶνα εἰ μὴ τὸ ποσὸν ἀλλά γε τὸ ποιὸν καὶ τὴν ἐξεργασίαν τῆς προσκομιζομένης ὕλης· ἐκεῖνος δὲ ὁ εὐρὺς μὲν τοὺς ὤμους ἀλλ' ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὀγκωδῶν μαρμάρων κεκυφὼς ὁ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ξένος ἡμῖν γενόμενος ἐστι Παρχαρίδης· οἱ δὲ τσαρούχια ὑποδεδεμένοι καὶ φουστανέλλαν ἐζωσμένοι, ἱκανὰ καὶ οὗτοι συντρίμματα λίθων καὶ κεράμων πολυτίμων κομίζοντες, οἱ ἱκανῶς ἤδη γνώριμοι ἡμῖν εἰσι Ζηκίδης καὶ Γόνιος καὶ Αἰλιανός, ὁ μὲν ἐκ Ζαγορᾶς τῆς Θεσσαλίας οἱ δ' Ἠπειρῶται ἄνδρες· ἀλλὰ τίς οὗτος ὁ φαιδρός, ὁ ὥσπερ χορεύων καὶ ᾄδων πρὸς ἡμᾶς προσερχόμενος, ὁ τῇ μὲν ἀριστερᾷ τῶν χειρῶν νησιωτικὴν σείων σκούφιαν τῇ δ' ἑτέρᾳ λύραν καὶ ᾄσματα ἡμῖν ἐπιδεικνύς; ὁ ἡμέτερός ἐστι Χαβιαρᾶς ὁ ἐκ Σύμης· ἐκεῖνος δὲ ὁ κάτω νενευκὼς καὶ βραδὺ καὶ ὑποσκάζων βαδίζων, καὶ ὑπὸ μάλης βραχὺ μὲν ἀλλὰ βαρὺ φέρων φορτίον Βαλαβάνης ἐστὶν ὁ Σινωπεύς, ὁ πολλάκις τοῦ ἄθλου ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τυχών.

Καταθέμενοι οὖν ἡμῖν, ὦ φίλοι ἑταῖροι, τοὺς φόρτους μένετε καθ' ἡσυχίαν καθήμενοι, ἕστ' ἂν διὰ βραχέων ἕκαστα ἐξετάσαντες ἐκφήνωμεν ὑμῖν τὴν ἡμετέραν κρίσιν καὶ ἕκαστον κατ' ἀξίαν ἀμείψωμεν.

Καὶ δὴ πρώτην τὴν τοῦ δημοδιδασκάλου Ἀποστόλου Αἰλιανοῦ συλλογὴν ἀναλαβόντες ἐξετάσωμεν. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐπιγραφομένη: *Πραγματεία γλωσσικῆς ὕλης ἐκ τῆς καθωμιλημένης τῶν Ζαγοραίων* περιέχει α') 49 αἰνίγματα ἐν ἀρχαΐζούσῃ γεγραμμένα γλώσσῃ, ἅπερ, ὡς λέγει ὁ συλλογεύς, εὗρεν εἰς τὰ ἔμπροσθεν φύλλα ἀρχαίας τινὸς σκωληκοβρώτου ἑλληνικῆς γραμματικῆς· ἐπὶ δὲ τούτοις 4 δημώδη αἰνίγματα ἐκ τῶν κοινῶν παρ' ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν οὐδ' ἐπιχωριάζοντα ἐν Ζαγορᾷ· β') ἐπιγραφήν τινα ἐλλιπῆ ἐγγεγλυμμένην σαρκοφάγῳ ἀρχαίῳ ἐν Καλλιπόλει ὡς νιπτῆρι τανῦν τῶν Μωαμεθανῶν χρησιμεύοντι· γ') γραμματικόν τι σημείωμα βραχύ, ἐν ᾧ γνωρίζει ἡμῖν, ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ μικρῷ Σαμακοβίῳ τοῦ γ' πληθ. προσ. τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου τονίζεται ἡ τετάρτη ἀπὸ τοῦ τέλους συλλαβή, οἷον πάλευασιν, δάνεισασιν κλπ. δ') ἔνδεκα λέξεις τὰς μὲν καθαρῶς ἀρχαίας, τὰς δὲ μικρὸν παρεφθαρμένας, ἐν χρήσει οὔσας παρὰ τοῖς κατοίκοις τοῦ αὐτοῦ χωρίου, οἷαι: γεώργημα=τὸ ἐκ τῆς γεωργήσεως προϊόν, ἀψὶς=τὸ κυρτὸν τοῦ τροχοῦ τῆς ἁμάξης, ῥυάκιον, ἕτερος, ποιῶ, δρένιον=δρύϊνον, κρωμόνι=τὰ ἄκρα τῶν δένδρων, ὅπερ ὁ συλλογεὺς θεωρεῖ παραφθορὰν τοῦ ἀκρώμιον, πιθανώτερον ὅμως φαίνεται ὅτι εἶναι παραφθορὰ τοῦ ἀκρέμων=ἀκρεμώνιον, ἀφαιρέσει τοῦ ἀρκτικοῦ *α* καὶ τροπῇ τοῦ *ε* εἰς *ο*· ὅθεν καὶ γραπτέον *κρομῶνι*, ζυγόλυρος, κρικκέλα κτλ. ε') 28 παροιμίας καὶ φράσεις ἁπάσας κοινὰς τοῖς ἁπανταχοῦ Ἕλλησι, π. χ. τρέχουν τὰ σάλια του, τὸν πονεῖ τὸ δόντι, πιάσ' τὸ ξυπόλυτο καὶ πᾶρ' τὰ παπούτσια του κτλ. καὶ ς') γλωσσάριον συγκείμενον εἰς 180 λέξεις ἰδιαζούσας τῇ γλώσσῃ τῶν Ζαγοραίων, ὧν αἱ 56 ἰταλικαὶ πεπολιτογραφημέναι ἐν Ζαγορᾷ. Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ κ. Αἰλιανοῦ δυστυχῶς οὔτε ἐπ' ἀκριβείᾳ διακρίνεται οὔτε ἐπὶ ἐμβριθείᾳ κρίσεως καὶ ὁ συλλογεὺς ἐλέγχεται ἄμοιρος τῶν ἀναγκαίων πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν προσόντων. Οὕτως ἐν μὲν τῇ ἐτυμολογίᾳ πολλῶν λέξεων ἀστοχεῖ τοῦ ὀρθοῦ· π. χ. τὴν μὲν λέξιν *χαλοὴ* οὐδὲν ἄλλο ἢ παραφθορὰν τοῦ *ὀχλοβοὴ* οὖσαν παράγει παρὰ τὸ *χαλῶ* καὶ οὐχ ὡς χαλῶσαν, λέγει, τὸ οὖς. Περὶ δὲ τῆς λέξεως *ζαγαλιὰ*=ἀπάτη, στρεψοδικία, μακρὸν ποιεῖται λόγον ἀναζητῶν τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς τὴν παιδιὰν τῆς λακκούβας, ἐνῷ ἡ *ζαγαλιὰ* ἡ αὐτή ἐστι τῇ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ συνήθει *ζαβουλιά*, τῇ παρὰ τὸ ζαβός=στραβός, σκολιός, ἑπομένως ψευδής, ὅθεν *ζαβουλιάρης*=ὁ παῖς ὁ *ζαβὰ* ἐπιχειρήματα, σοφίσματα προβαλλόμενος, ἵν' ἀποδείξηται ἑαυτὸν νικητὴν ἐν τῷ παίζειν ἢ κἂν οὐχὶ ἡττημένον· τὸ δὲ *φαγγρύζω* παράγει παρὰ τὸ φαν (φαίνω) καὶ γρύζω, ἐνῷ εἶναι παρασχηματισμὸς τοῦ φέγγω κυριολεκτούμενος ἐπὶ ὀδόντων καὶ ὀφθαλμῶν ἐν σκότῳ· τὸ δὲ *πλόχωρον* κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ἀρκτικοῦ *α* ἐκ τοῦ παρὰ τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων *ἁπλόχωρον* (ἁπλώνω=ἐκτείνω καὶ χῶρος, εὐρύχωρον), παράγει παρὰ τὸ *πολὺς* καὶ χῶρος. τὸ δὲ *θράκα* παραφθορὰ ὂν τοῦ *ἀνθρακιὰ* νομίζει πεποιημένην λέξιν ἐκ τοῦ κρότου τοῦ ἐκ τῶν καιομένων ξύλων τρακτρόκ· ἀλλὰ τότε ἔπρεπε νὰ λέγηται *τράκα* οὐχὶ *θράκα*· ἡ δὲ λέξις *τραγανὸς* ἡ προφανῶς παρὰ τὴν ῥίζαν *τραγ* τοῦ τρώγω (ἔτραγον) παράγεται ὑπὸ τοῦ συλλογέως παρὰ τὸ *τραχύς*, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Πολλῶν δὲ ξενοφώνων λέξεων ὑπὸ ἀκαίρου ἐθνικῆς φαίνεται φιλοτιμίας ἀγόμενος πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ ἑλληνικωτάτην τὴν καταγωγήν· οὕτω π. χ., ἵνα δύο ἐκ τῶν πολλῶν ἀναφέρωμεν, τὴν γνησίαν ἀραβικὴν λέξιν *χαχήρ*, ἣν καὶ οἱ Τοῦρκοι παρέλαβον, παρὰ τούτων δὲ καί τινες ἐκ τῶν ἡμετέρων, παράγει παρὰ τὸ *κακὰ-ἔρι*· περὶ δὲ τῆς καθαρῶς τουρκικῆς λέξεως *ἀπαρσὴζ*=ἄῤῥητος, ἀπροσδοκήτως, λέγει ὁ συλλογεύς, ὅτι μυστήριον ἄλυτον θὰ ἔμενεν αὐτῷ ἡ παραγωγὴ τῆς λέξεως, εἰμὴ ἐκ τυχαίας περιστάσεως ἤκουε τὴν ὀρθὴν τῆς λέξεως ἀπαγγελίαν παρὰ γραίας τινὸς ἐκ Περιστάσεως τῆς Θρακικῆς ἀπαγγειλάσης τὴν λέξιν *ἀπαξῆς*, ἐξ οὗ ὡδηγήθη εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς παρὰ τὸ *ἅπαξ* παραγωγῆς τῆς λέξεως. Ὡσαύτως καὶ πολλὰς τῶν παροιμιῶν παρερμηνεύει· π. χ. ἡ παροιμία «Ξυέται κεῖ ποῦ δὲν τὸν τρώγει» κατὰ τὸν ἑρμηνευτὴν λέγεται περὶ τοῦ ἀμηχανοῦντος, ἐνῷ φανερὸν εἶναι ὅτι περὶ τοῦ πολυπραγμονοῦντος λέγεται.

Συνιστάντες τῷ συλλογεῖ μείζονα μὲν τοῦ λοιποῦ προσοχὴν εἰς τὴν ἑρμηνείαν, ἐλάσσονα δὲ πρὸς τὸ ἐτυμολογεῖν τόλμην καὶ πλείονα κρίσιν ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Α. Γονίου.

Ἡ συλλογὴ αὕτη ἀποτελεῖται ὑπὸ 716 παροιμιῶν καὶ παροιμιωδῶν φράσεων, ὑποθηκῶν, γνωμικῶν καί τινων γραφικῶν ῥήσεων συνῳκειωμένων τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, ὧν περὶ τὰς ἡμισείας εἰσὶ μὲν ἀνέκδοτοι, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ αὐτῶν ἤδη παρ' ἄλλων συλλογέων προαπεσταλμέναι τῷ Συλλόγῳ, ὅπερ ὅμως οὐδαμῶς ἐλαττοῖ τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Ἡ συλλογὴ τοῦ Γονίου ὑπερέχει μὲν τῆς τοῦ Αἰλιανοῦ συλλογῆς παροιμιῶν οὐ μόνον κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν κατ' ἀλφάβητον κατάταξιν τῶν παροιμιῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι ἀναγράφονται πιστῶς ὡς προφέρονται ὑπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἠπειρωτικοῦ λαοῦ, ὅπερ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ πολλαχοῦ παραμελεῖται· ἀλλὰ καὶ αὕτη οὐκ ὀλίγα περιέχει ἁμαρτήματα, ὧν τὰ κυριώτερα τὰ ἑπόμενα, ὅτι πολλαὶ μὲν τῶν παροιμιῶν καταλείπονται παντελῶς ἀνερμήνευτοι, τινὲς δὲ ἑρμηνεύονται μέν, δὲν ἀναζητεῖται ὅμως καὶ πόθεν ἔσχον τὴν ἀρχήν, ἔνιαι δὲ καὶ ὅλως παρερμηνεύονται. Ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγας μόνον ἐπὶ παραδείγμασι σημειοῦμεν ἐνταῦθα· ἡ παροιμία: «Ἤῤῥ' ἡ νύφ' τὸ ὑννὶ πίσω τὴ θύρα» καταλείπεται ἀνερμήνευτος, ὥστε ἀγνοεῖται ἐπὶ τίνων περιστάσεων λέγεται καὶ τί σημαίνει· ἡ δὲ «ἀπέρασ' ἡ σκύλα τὸ λαγὸ» μᾶς διδάσκει μὲν ὁ συλλογεὺς ὅτι λέγεται περὶ τῶν ἀσώτως βιούντων, ἀλλὰ πόθεν ἡ σημασία αὕτη ἐπήγασεν οὐδὲν λέγει· ἡ δὲ «ἀπὸ τὴν πόλιν ἔρχομαι καὶ 'ς τὴν κορφὴ κανέλλα» ἑρμηνεύεται οὕτως ὑπὸ τοῦ συλλογέως, ἐπὶ τῶν διηγουμένων ἀνύπαρκτα, ἐνῷ λέγεται περὶ τῶν ἀσυνάρτητα λεγόντων· ὡσαύτως τὴν «ἔρμα μαντριὰ γεμάτα λύκους» παρερμηνεύει οὕτως, ἐπὶ τῶν λεγόντων ἢ πραττόντων ἀνάρμοστα.

Τρίτον πρὸς ἐξέτασιν πρόκειται ἡμῖν τὸ πόνημα τοῦ ἐκ Γρεβενῶν ἑλληνοδιδασκάλου κ. Γ. Ζηκίδου τὸ ἐπιγραφόμενον μὲν *πέμπτον τεῦχος νεοελληνικῶν ἀναλέκτων τῆς Ἠπείρου*, τὴν πέμπτην δὲ συμβολὴν αὐτοῦ οὖσαν εἰς τὸν προκείμενον ἀγῶνα. Τὸ ἔργον τοῦτο συγκείμενον ἐξ 172 σελίδων γραφικοῦ χάρτου εἰς δ' εἰς δύο διῄρηται μεγάλα τμήματα, ὧν τὸ μὲν ἀ ἐκ σελίδων 100 περιεχουσῶν 305 παραγράφους καὶ πολλὰς ὑποσημειώσεις καὶ παραπομπάς, ἐπιγραφόμενον «παθολογία τῶν γραμμάτων τῆς καθωμιλημένης ἑλληνικῆς, ἢ γραμματικαὶ ἐναλλαγαὶ» πραγματεία ἐστὶν ἱκανῶς σπουδαία, ἐν ᾗ ὁ πονήσας φιλοπόνως, καθαρῶς καὶ ἐπιστημονικῶς καταγράφει τοὺς φθογγολογικοὺς νόμους τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, στηρίζων αὐτοὺς ἐπὶ τῶν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῶν ἰδιωτισμῶν τῶν διαλέκτων αὐτῶν καὶ τῶν τῆς λατινικῆς· τὸ δὲ *β'* ἐπιγραφόμενον «περὶ παραγωγῆς τῆς καθωμι-

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΝΔΡΕΑΣ Μ. ΛΟΥΚΡΕΖΗΣ ΧΑΛΚΙΔΑ - 1969

λομένης ἑλληνικῆς γλώσσης» καὶ ἐξ 72 σελίδων συγκείμενον πραγματεύεται ἐν 4 κεφαλαίοις τὰ περὶ παραγώγων ῥημάτων, οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων. Ἐν τέλει δ' ἐπισυνάπτει ἔλεγχον ἀλφαβητικὸν ἀκριβέστατον τῶν ἐν τῷ πονήματι κυριωτάτων, ἐφ' ᾧ ἡ ἐπιτροπὴ ἰδίᾳ ὁμολογεῖ αὐτῷ χάριτας ἅτε οὐκ ὀλίγον βοηθήσαντι αὐτῇ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἔργου. Τὰ ἐν ἑκάστῳ τῶν κεφαλαίων τῆς γραμματικῆς πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας καταδεικνυούσης τρίβωνα τὸν ἄνδρα περὶ τὴν βαθεῖαν μελέτην τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι πλεῖστά εἰσι τὰ μέρη, ἐν οἷς φαίνεται ὑπὲρ δύναμιν τολμηρὸς καὶ οὐκ ὀλίγον ἀκριτος, ἀλλὰ τοῦτο ἀποδοτέον μᾶλλον εἰς τὴν πληθὺν τῆς ὕλης καὶ τὴν σπουδήν, μεθ' ἧς ἔγραφε καὶ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων πρὸς τοιαύτας μελέτας βοηθητικῶν βιβλίων καὶ τὴν ἄγνοιαν τῶν καθόλου γλωσσικῶν νόμων καὶ κανόνων, ἐφ' ὧν ἡ νεωτέρα γλωσσολογικὴ ἐπιστήμη τὰς ἑαυτῆς ἐρεύνας ἐπερείδει. Τὰς περὶ τῶν καθ' ἕκαστα κρίσεις ἀναβαλλομένη ἡ ἐπιτροπὴ εἰς ἄλλον εὐθετώτερον καιρὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποφαίνεται, ὅτι γενικῶς ἐξεταζόμενον τὸ ἔργον τοῦ κ. Ζηκίδου διὰ τὸ ἄφθονον μάλιστα τῆς περιεχομένης ὕλης ἱκανοῦ λόγου ἄξιόν ἐστι, μέλλον οὐκ ὀλίγον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν καθόλου γραμματικὴν μελέτην τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὸ πόνημα τοῦ κ. Ι. Παρχαρίδου.

Ὁ κ. Παρχαρίδης προσφέρει ἡμῖν συνέχειαν τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος βραβευθείσης γραμματικῆς τῆς διαλέκτου Τραπεζοῦντος, ἤτοι τὰ περὶ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν καὶ βαρυτόνων ῥημάτων. Καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἐκ σελίδων 75 καὶ § 65 μετὰ πολλῶν ἐξηγητικῶν παρατηρήσεων συγκείμενον ἔχει τὰς ἀρετὰς τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, Ἐν τῷ ἀληθεῖ γιγαντίῳ τούτῳ ἔργῳ ᾧ εὐθαρσῶς ἐπιχειρεῖ καὶ ἐπιτυχῶς διεξάγει ὁ ἀκάματος συγγραφεύς, φιλοτιμεῖται νὰ συντάξῃ οὐχὶ αὐτοσχέδιον δοκίμιον γραμματικῆς τῆς Τραπεζουντίας διαλέκτου, ἀλλ' ὅσον οἷόν τε τελείαν γραμματικήν, περιλαμβάνουσαν πάσας τὰς ποικιλίας καὶ λεπτότητας, ἃς ἡ διὰ πολλοὺς λόγους σπουδαία αὕτη διάλεκτος ἔν τε τοῖς τύποις καὶ τῇ προφορᾷ ἐγκλείει. Ὑπὸ τὰς δύο δὲ ταύτας ἐπόψεις ἡ γραμματικὴ τοῦ κ. Παρχαρίδου συμπληροῖ μέγα κενὸν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν συγχρόνων ἑλληνικῶν διαλέκτων. Ὀλίγοι τινὲς ἀμρίβολοι τύποι ἐπιθέτων, οὓς ὁ συγγραφεὺς πλάττει, οὐδαμῶς ἐλαττοῦσι τὸ πολύτιμον τοῦ ἔργου. Διὸ ἡ ἐπιτροπὴ κατακοσμοῦσα ἐπαίνοις τὸν συγγραφέα καὶ εὐχομένη ὑπὲρ τῆς ταχείας συμπληρώσεως τοῦ ὅλου ἔργου, ὅπερ μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα πρὸς σύνταξιν τῶν γραμματικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν διαλέκτων, ἐπιφυλάττεται μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου νὰ ἐπενέγκῃ τὰς ἑαυτῆς παρατηρήσεις καὶ κρίσεις ἐπισταμένως αὐτὸ μελετήσασα.

Ὁ δὲ κ. Ι. Βαλαβάνης παρατίθεται ἡμῖν μνημεῖα τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς, περιέχοντα α') ἀπόσπασμα γραμματικῆς τῶν ποντικῶν διαλέκτων ἐκ 40 σελίδων χάρτου ταχυδρομικοῦ εἰς δ' μικρὸν συγκείμενον· β') λεξιλόγιον εἴτε γλώσσας, προσθήκας οὔσας προηγουμένης συλλογαῖς ἐν σελίσι 56 περιλαμβανούσας 568 λέξεις, ὧν αἱ 30 νηπιακαὶ καὶ γ') λογοπαίγνια κατὰ γράμμα πέντε τὸν ἀριθμόν. Ἡ συλλογὴ αὕτη εἶναι σπουδαιοτάτη, ὡς πᾶσαι αἱ ὑπὸ τοῦ κ. Βαλαβάνη προεπεσταλμέναι, ἐμφαίνουσα μεγάλην τοῦ συλλογέως τὴν κρίσιν καὶ ἐπιμονήν, τοῦτο μέν, διότι περιέχει οὐκ ὀλίγην πρωτότυπον ὕλην μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας συλλεχθεῖσαν, τοῦτο δὲ διότι ἐξετάζει τὸ τυπικὸν τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον λαλουμένης γλώσσης μετὰ μεγίστης κρίσεως καὶ ἐμβριθείας. Ἐν τῇ γραμματικῇ ἐξετάζων ὁ συγγραφεὺς τοῦ τυπικοῦ τὰ περὶ ὀνομάτων καὶ ἐπιθέτων πᾶσαν ὁδὸν τρέπεται πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας, ἣν καὶ ἀνευρίσκει σπανίως παραγόμενος· ὡς νοῦς δ' αἰσθανόμενος τὸ ἐναρμόνιον καὶ ἔνρυθμον πειρᾶται πανταχοῦ, ὅπως τὸ ἔργον αὐτοῦ βαίνῃ ἐπὶ ῥυθμοῦ καὶ κατορθοῖ ἐν τῷ προϊόντι τούτῳ τῆς ἀτάκτου τοῦ λαοῦ φαντασίας, τῇ λαλουμένῃ γλώσσῃ, νὰ φέρῃ τάξιν τινὰ οἱανδήποτε τὰ πάντα εἰς γενικούς τινας νόμους καὶ κανόνας ὑποβάλλων· ἀνιχνεύων δὲ τὴν ἀλήθειαν τῶν ζητουμένων οὐδὲ τὰ καθ' ὁδὸν προσπίπτοντα παροράᾳ, ἀλλὰ συλλέγων καὶ ταῦτα τέρπει διὰ μακρῶν παρεκβάσεων, παρέχων οὕτω ἀνάπαυλάν τινα τῷ κεκμηκότι συνοδοιπόρῳ. Καθόλου δὲ ὁ συγγραφεὺς πολλῶν ἐστιν ἄξιος ἐπαίνων διά τε τὴν ἄκραν φιλοπονίαν καὶ τὴν ἔντεχνον καὶ ἐπιτερπῆ τοῦ ὅλου ἔργου ἐξεργασίαν.

Ἡ δὲ τοῦ κ. Ν. Πολίτου συμβολὴ ὀλιγοσέλιδος μέν ἐστιν, ὡς πᾶσαι αἱ ὑπ' αὐτοῦ προπεμφθεῖσαι τῷ Συλλόγῳ, ἀλλὰ πολύτιμος πραγματεία περὶ τῆς ζωολογικῆς μυθολογίας τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐν αὐτῇ μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ἐπιστημονικότητος, πολυμαθείας, ἀκριβείας καὶ σαφηνείας πραγματεύεται τὰ περὶ μύθων καὶ μυθικῶν παραστάσεων περὶ ζώων παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ διαιρῶν αὐτοὺς εἰς δύο κατηγορίας, εἰς μύθους περὶ ζώων φανταστικῶν καὶ εἰς μυθώδεις ἰδέας περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἰδιοτήτων ζώων πραγματικῶν. Τούτων δὲ μέγα μὲν μέρος ἀποδέχεται ὅτι ἐκληροδοτήθη παρὰ τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, οὐκ ὀλίγοι δὲ ὅτι ἀπορρέουσιν ἐξ ἀγνώστου μὲν ἀλλ' ἀρχαιοτάτης πηγῆς κοινοὶ ὄντες καὶ πολλοῖς ἄλλοις λαοῖς. Τὴν δ' ἀρχὴν τῶν πλείστων περὶ ζώων μύθων ἀναφέρει εἰς τὴν περὶ μετεμψυχώσεως δόξαν τῶν πολλῶν, ὅτι δῆλον ὅτι ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ μετὰ θάνατον εἰσέρχεται πολλάκις εἰς ζώων σώματα μαλιστα πτηνῶν ὡς συγγενεστέρων τὴν φύσιν τῇ πτηνῇ νομιζομένη ψυχῇ· ἀλλὰ καὶ ὡς λείψανα τῆς ζωολατρείας θεωρεῖ πολλοὺς τῶν μύθων τούτων μάλιστα δὲ ἐν οἷς ὑπερφυσικὰ πλεονεκτήματα ἀποδίδωσιν ὁ λαὸς τοῖς ζώοις, π. χ. τὸ σκιάζεσθαι ἤτοι βλέπειν εἴδωλα, φάσματα, σκιάς, ἀόρατα τοῖς ἀνθρώποις.

Καὶ τὸ μὲν περὶ φανταστικῶν θηρίων κεφάλαιόν ἐστι βραχύτατον· διότι καὶ οἱ περὶ τούτων μῦθοι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, λέγει ὁ συγγραφεύς, εἰσὶν ὀλίγιστοι· τοιούτους δ' ἀναφέρει τοὺς περὶ ἀνθρωπομόρφων δρακόντων, φιδιῶν μὲ φτερά, ὀχιῶν μὲ δύο κεφάλια, τοὺς περὶ στοιχειῶν ἢ στοιχειωμένων ζώων, δηλ. τῶν ἐφεστίων δαιμόνων κλπ. Ἐν δὲ τῷ περὶ πραγματικῶν ζώων μύθων κεφαλαίῳ, ὅπερ καὶ τὸ ἐκτενέστερόν ἐστιν, ἀναγράφει ἱκανοὺς τοπικοὺς μύθους περὶ λέοντος, νυφίτσας, περὶ ἧς λέγει, ὅτι πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος αἱ γυναῖκες, ἵνα ἐξιλεώσωσι τὸ ζῶον, ἐκτιθεῖσι παρὰ τὰς εἰσόδους τῶν οἴκων βάμβακα καὶ ἠλακάτην καὶ ἄτρακτον νομίζουσαι ὅτι παρέχουσιν αὐτῇ ποθεινὴν ἐργασίαν· διότι ὡς νύμφη δῆθεν ἀγαπᾷ τὸ νήθειν, περὶ λύκου, λαγωοῦ, ἵππου, ὅστις νομίζεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅτι προβλέπει τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον καὶ ἀναγγέλλει αὐτὸν τῷ κυρίῳ του, καὶ θρηνεῖ ὅταν προαισθάνηται ἀπαίσια, ὡς ὁ ἵππος κρητὸς ὁπλαρχηγοῦ «Ὄντας ἐκαβαλλίκευεν ἔκλαιγε τ' ἄλογό του, καὶ ἀπὸ τοῦτο γνώρισε πῶς εἶν' ὁ θάνατός του». Πολλάκις δὲ δι' ἀνθρωπίνης φωνῆς ὁδηγεῖ τὸν κύριόν του κ' ἐλέγχει, ψευδόμενον, ὡς τὸν Κρητικὸν Κωνσταντῆ ψευδορκοῦντα πρὸς μίαν τῶν πολλῶν του ἐρωμένων:

Ὁ μαῦρός του ἀμίλητος τότε μιλεῖ καὶ λέει·
Βλέπου σε, σκύλα Ἑλενιώ, φιλὶ νὰ μὴ τοῦ δώσῃς·
Σὲ πᾶτα χώρα ἔχ' ἐννιά, σὲ πᾶσα κάστρο δέκα.

Περὶ δελφῖνος, φώκης καὶ διαφόρων πτηνῶν. Πάντας δὲ τοὺς ἀναφερομένους μύθους παραλληλίζει πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἢ ὁμοίους μύθους τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν μέσων χρόνων καὶ τοὺς ἄλλων ἐθνῶν διαπιστῶν διὰ πολλῶν καὶ σοφῶν παρατηρήσεων καὶ συχνῶν παραπομπῶν. Συντόμως δ' εἰπεῖν δι' ὅλης τῆς βραχείας ταύτης πραγματείας δηλεῖ τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦ συγγραφέως πνεῦμα, ἡ βαθεῖα αὐτοῦ κρίσις καὶ ἡ σπανία παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι πολυγνωσία καὶ τῆς καθόλου μυθολογίας ἐπιστήμη καὶ τὸ σαφὲς καὶ ἀπέριττον τῆς λέξεως.

Ἀπονέμοντες τῷ κ. Πολίτῃ τοὺς προσήκοντας ἐπαίνους προσκαλεύομεθα ἤδη τὸν ἔσχατον ἀπολειφθέντα τῶν ἀγωνιστῶν κ. Χαβιαρᾶν, ὅστις φοβούμενος ἴσως μὴ μόνος αὐτὸς μείνῃ 's τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ μετὰ δικαίας ἀνυπομονησίας περιμένει τὴν κρίσιν ἡμῶν.

Τὸ πόνημα τοῦ κ. Χαβιαρᾶ διττὴν περιέχει ὕλην· α') κατάλογον 164 Συμαϊκῶν κυρίων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν 95 εἰσὶν ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ ἐπώνυμα ἐκκλησιῶν, τὰ δὲ λοιπὰ 129 ὀνόματα θέσεων, νησίδων, μονυδρίων κλπ. ὁ κατάλογος οὗτος συνοδεύεται ὑπὸ ἐξηγητικῶν παρατηρήσεων καὶ ἑρμηνειῶν· καὶ β') συλλογὴν 57 ᾀσμάτων δημοτικῶν τῆς νήσου Καρπάθου, ὧν 10 μὲν βαυκαλήματα, ἐρωτικὰ δὲ 16, διηγηματικὰ δὲ 19, ἀδήλων δὲ εἰδῶν 6 καὶ 6 μοιρολόγια. Τῶν ᾀσμάτων τούτων τὰ μὲν βαυκαλήματα καὶ τὰ ἐρωτικὰ ἀνέκδοτά εἰσι πάντα, ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, ὧν πολλὰ δὲν στεροῦνται ποιητικῆς χάριτος· οἷον π. χ. τὸ β' βαυκάλημα·

Κοιμήσου νιὰ ν'ἀναθραῇς τριανταφυλλιὰ ν'ἀθθίσῃς
Γ' ἀσῆμιν καὶ τὸ μάλαμα χάμω νὰ τὸ πατήσῃς.

Καὶ τὸ δ'

Κοιμᾶσ', ἄστρον, κοιμᾶσ' αὐγή,
Κοιμᾶσαι, νειὸ φεκκάρι,
Κοιμᾶται, μᾶλον κόκκινο
Κι' ἀππίμ μου χιονάτο.
Κοιμᾶσαι τὸ τριαντάφυλλο
Τὸ μοσχομυρωδάτο.

Ἐν δὲ τοῖς ἐρωτικοῖς ἀπαντῶσί τινα πολλῆς προσοχῆς ἄξια, ὧν παρατίθεμεν δύο, τὸ 13 ἐν ᾧ ὁ Γιαννῆς σφοδρῶς ἐρῶν μιᾶς λιερῆς, θέλων δὲ νὰ τὴν λησμονήσῃ, ἄγνωστον διὰ τί, διότι οὔτε ὁ κὺρ Γιαννῆς τὸ ξεμυστηρεύεται οὔτε ὁ συλλογεύς, προστρέχει εἰς τοὺς ἄρκοντας τῆς νήσου αἰτούμενος τὴν πεπνυμένην αὐτῶν συμβουλὴν καὶ τοῖσι φωνήσας προσέφη·

Πῆτέ μου, πῆτέ μ', ἄρχοντες, πῆτέ μου τί νὰ γένω,
ὁπ' ἀαπῶ μιὰλ λιερή, πῶς νὰ τὴλ λησμονήσω ;
—Νὰ σ' ὡρμηνέψω νῃώτερε, κῃ' ἂθ θέλῃς ἄκουσέ μου.
Ἄμμι, Γιαννῆ, πᾷς 'ς τὸ οὐνὸ νὰ κουαλῇς λιθάρια,
Νὰ κουαλῇς τὰ μάρμαρα 'πὸ τὸ μαρμαροῦνι,
Νὰ κουαλῇς, νὰ κουραστῇς, τὴκ κόρη νὰ ξεχάσῃς.
—Κ' ἰὼ κῃ'ἂν εὔγω 'ς τὸ οὐνὸ κῃ'ἂκ κουαλῶ λιθάρια
Κῃ'ἂκ κουαλῶ τὰ μάρμαρα 'πὸ τὸ μαρμαροῦνι,
Κῃ'ἂκ κουαλῶ, κῃ'ἂκ κουραστῶ, τῆς κόρης δὲ ξεχάνω
Εἰμὴ κῃἂβ βάλω σίερα καὶ δέσουρ μέσ' 'ς τὸβ βάτο,
Νὰ μὲ ἀροῦτ τὰ σίερα, νὰ μὲ κεντᾷ τὸβ βάτος,
Τότε κ' ἰὼ τῆς λιερῆς θὰ τῆς 'πολησμονήσω.

Ἐν ἑτέρῳ δέ, τῷ 16, *καλογραιοποῦλα ἀπ' ἄριο μοναστῆρι* μὴ δυνηθεῖσα ν' ἀντίσχῃ τοῖς θελγήτροις τοῦ *τραουδιοῦ* Καρπαθίου τινὸς Ὀρφέως χαίρειν ἐάσασα καὶ ῥάσα καὶ σταυροὺς ἀκολουθεῖ τῷ τραουδιστῇ, ὑπισχνουμένη ἡμῖν ὅτι τὸ πολὺ πολὺ μίαν ἑβδομάδα θὰ μείνῃ μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἡμεῖς ἀμφιβάλλοντες περὶ τούτου φοβούμεθα μὴ πικρὰ μετανοήσῃ βραδύτερον καὶ θαλερὰ ἀλλὰ μάταια ἐκχύσῃ μετανοίας δάκρυα.

Ποιὸς ἤτουπ ποῦ τραούησεν ἐψὲς βραὸ ς' τὴβ βίγα,
κι'ὅλα τὰ ἔντρη μάρανε κι'ὅλα ξερρίτζωσέ τα ;
Καὶ ῥάϊσετ τὴφ φυλακὴ καὶ χάλασετ τὸπ πύργο ;
Καὶ πλάκωσετ τὸβ βασιλιὰ μὲ τὴβ βασιλοπούλα ;
Καλογραιοπούλα τἄκουσεν ἀπ' ἄριομ μοναστῆρι,
Τσαλαπατεῖ τὰ ῥάσα της καὶ τοὺς σταυρούς της [ῥίχτει.
«Ἄμμι, σταυρέ, ς' τὴν ἐκκλησιά, ῥάσομ μου ς' τ' [ἅγιον ὄρος.
Κ'ἰὼ μὲ τὸτ τραουιστὴν ἀπόψε θὲν νὰ μείνω,
Ἀπόψε κι' ἄλλη μιὰβ βραδυὰ κι' ὅλητ τὴν ἑβδο- [μάδα».

Τῶν δὲ 19 διηγηματικῶν ᾀσμάτων, τὰ μὲν 9, ἤτοι τὸ 4, 5, 6, 7, 9, 13, 15, 16 καὶ 18 περιέχονται μὲν καὶ ἐν τῇ τοῦ Passow συλλογῇ δημοτικῶν ᾀσμάτων καὶ ἐν ἄλλων ὁμοίαις συλλογαῖς, ἐνέχουσι δὲ πολλὰς καὶ σπουδαίας παραλλαγάς, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἐπανορθοῦνταί τινα τῶν ἐν ἐκείναις πλημμελῶς ἐχόντα καὶ συμπληροῦνται τὰ ἀτελῆ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συλλογέως, περὶ ὧν ἑκάστων ἐκτενῆ ποιεῖται μνείαν ἐν ἰδίαις σημειώσεσι· τὰ δὲ λοιπὰ 10 εἰσὶν ἀνέκδοτα καὶ οὐ σμικροῦ λόγου ἄξια. Ἐν ἑνὶ τούτων, τῷ 10, ἰδοὺ πῶς θρηνεῖ ὁ ποιητὴς τὴν αὐτοχειρίαν κόρης συκοφαντηθείσης ἀπὸ *τὴ κακὴ γειτονιά* :

Καὶ νἄμου μὲ τὸν ἄουρο καὶ μὲ τὸν ἀουρήτη,
Καὶ μὲ τῆς χήρας τὸν υἱὸν ἀερφοσύνην ἔχω,
Ἀερφοσύνην καὶ φιλιά, καλὴν ἐμπιστοσύνη.
Μ' ὡς εἶν' ἡ γειτονειὰ κακὴ καὶ δίγνωμοι ἀνθρῶποι,
Ἐβκᾶλα κ' εἶπα ψώματα πῶς ἦτο γκαστρωμένη [(βαρεμένη).
Παρασκευὴ τὸ γιαλαλοῦ, σαάτο τὸ φωνάτζου,
Καὶ κυριακὴ τὸ συχατὸ ἡ κόρη 'νεμουρίστη.
Γυρεύκει τη κ' ἡ εἰτονειά, γυρεύκει τη κ' ἡ χήρα,
Μὰ 'σὰν τῆς χήρας τὸν υἱὸ κανεὶς ἔ τὴγ γυρεύει.
Τὸ μαῦρό του καλλίκεψε καὶ ς' τὸ βουνὸν ἀνέβη.
Ξαννοί' ἐδῶ, ξαννοί' ἐκεῖ, τίποτε δὲν ἐθώρει,
Μόνο πουλιὰ καὶ νὰ πετοῦ ς' ἕνα βαθὺ λαγκάϊ.
Δόνει τοῦ μαύρου του βιτσιὰ καὶ πάει κῃ' ἀποσόνει.
Θωρεῖ τὴκ κόρη, κρέμεται σὲ μιᾶς μηλιᾶς κλωνάρι.
Σταυρό 'χε τὰ χεράκια της κ' ἦτο βρουχαρισμένη.

Τοιαύτη καὶ ἡ σπουδαία τοῦ κ. Χαβιαρᾶ συλλογή. Ἐν γένει δὲ λέγομεν ὅτι ἡ τῶν Καρπαθίων ᾀσμάτων αὕτη συλλογὴ τῶν ἀρίστων τοῦ τοιούτου εἴδους καὶ ἀξιολογωτάτων ἐστὶ τό τε ποιὸν καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν περιεχομένων, ἤθελε δ' ἴσως εἶναι ἡ τελειοτάτη πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε ἐπεσταλμένων εἰς τὸν Ζωγράφειον ἀγῶνα, εἰ καὶ ἡ ἑρμηνεία τινῶν λέξεων ὑπεσημειοῦτο· διότι ἐνυπάρχουσι λέξεις παντὶ μὴ Καρπαθίῳ ἀκατάληπτοι· τοιαῦται π. χ. εἰσίν : μιζίκλα, ἄουρος, καὶ ἀουρίτης, νεμουκρίζομαι, βρουχαρίζομαι, ἄριος, ἰτίζω, ψικέβω, βατζωτὸς κτλ. Πέποιθεν ὅμως ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι ὁ φιλόπονος συλλογεὺς θέλει συμπληρώσει τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐν δευτέρᾳ ἐπεξεργασίᾳ τοῦ ἔργου.

Τοσοῦτο λοιπόν, ὦ φιλόμουσος ὁμήγυρις, καὶ τοιοῦτο τὸ κατὰ τὸ ἔτος ὑπὸ τῶν ἀκαμάτων συλλεκτῶν συγκομισθὲν ὑλικόν, λιτὸν μὲν καὶ γλίσχρον ἕνεκα τῆς χαλεπότητος τῶν καιρῶν, ἀλλ' οὐχ ἧττον χρηστὸν καὶ ἱκανὰ περιέχον πολύτιμα κειμήλια, μέλλοντα νὰ κατακοσμήσωσί ποτε γωνίαν τινὰ τοῦ μέλλοντος ν' ἀνεγερθῇ μεγαλοπρεποῦς μουσείου τῶν ζώντων ἔτι μνημείων τῆς γλώσσης καὶ τοῦ βίου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ δ' Ἐπιτροπὴ τὴν περὶ τῶν κριθέντων ἔργων ἀπόφανσιν αὐτῆς ἀποφαινομένη τῶν μὲν δύο πρώτων ἐκ τῶν συλλογέων, Αἰλιανοῦ καὶ Γονίου, ἐπιεικείᾳ χρωμένη καὶ τὸν ζῆλον αὐτῶν πρὸς ἔργα τελειότερα βουλομένη νὰ ἐξεγείρῃ, ἀμείβει τοὺς κόπους καὶ τὴν προθυμίαν δεκάλιρον ἑκατέρῳ ἀμοιβὴν παρέχουσα, τοὺς δὲ λοιποὺς πέντε, Ζηκίδην, Πολίτην, Βαλαβάνην, Παρχαρίδην καὶ Χαβιαρᾶν, ἐξόχως ἐπαινοῦσα ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἐκπληρώσει τῶν ὅρων τοῦ προγράμματος τοῦ ἀγῶνος ἀπονέμει ἑκάστῳ τὸ νενομισμένον δεκάλιρον γέρας προτρεπομένη

αὐτούς, ὅπως μηδὲ τοῦ λοιποῦ παύσωνται μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας ἐργαζόμενοι εἰς τὸ ἐθνικώτατον τοῦτο ἔργον.

Ἤδη δὲ τὸν λόγον καταπαύοντες καθῆκον ἡγούμεθα τὴν φωνὴν ἡμῶν ὑψώσαντες νὰ παροτρύνωμεν καὶ ἱκετεύσωμεν πάντας τοὺς ἐν ταῖς διαφόροις χώραις τοῦ Ἑλληνικοῦ διδασκάλους καὶ λογίους καὶ πάντα ἄλλον φιλόπατριν καὶ φιλόμουσον Ἕλληνα, μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἔνθα πλεῖστοι βεβαίως καὶ τιμαλφέστατοι ἐγκλείονται θησαυροὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ βίου τῶν πατέρων ἡμῶν, ὅπως μηκέτι κωφεύσωσιν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ τῷ ζηλωτῷ παραδείγματι τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ Θεσσαλῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἄλλων ἑπόμενοι σπεύσωσι καὶ αὐτοί, ἐν ὅσῳ ἔτι ὑπάρχει καιρός, συγκομίσαντες νὰ καταβάλωσι τὸν ἑαυτῶν ἔρανον πρὸς συμπλήρωσιν καὶ συγκρότησιν τοῦ ἐθνικωτάτου οἰκοδομήματος, εἰς ὃ ὁ φιλόπατρις ἀγωνοθέτης διὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου προσκαλεῖ πάντα τὰ ἀληθῆ τῆς πατρίδος τέκνα.

Δεῦτε λοιπὸν οἱ πάντες, ἕκαστος τὸ ἐφ' ἑαυτῷ, σπεύσωμεν πρὸς διάσωσιν τῶν πατρίων ἡμῶν ἀγαθῶν, ἅπερ ὁ ὀθνεῖος πολιτισμὸς κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν ἁπανταχόσε τῆς ἑλληνικῆς γῆς ῥαγδαῖος εἰσρέων ἀπειλεῖ νὰ κατακλύσῃ καὶ ἐσαεὶ ἐξαφανίσῃ, ἵνα, εἰ μή τι ἄλλο, τοὐλάχιστον ἐπιδείξωμεν τοῖς κακοβούλοις ἐχθροῖς τῆς ἐθνικότητος ἡμῶν, ὅτι ἐν τῷ νέῳ Ἕλληνι ζῇ καὶ κινεῖται ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπή.

Ηρ. Βασιαδης.
Αν. Ταγης.
Α. Διογμας.
Ν. Φρυδας.
Ι. Μαστορακης.
Χρ. Χατζηχρηστου.
Αιμ. Νοννοττης.
Αθ. Δημητριαδης.
Αβρ. Μαλιακας.
Θεμ. Σαλτελης, εἰσηγητής.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν παρὰ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἀπὸ ἁλώσεως μέχρι τοῦδε συγγραφέντων βιβλίων φυσικοϊστορικῶν, φυσικῶν, γεωγραφικῶν, ἰατρικῶν, μαθηματικῶν καὶ νομικῶν.

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΦΟΓ' Συνεδριάσει).

Φιλόμουσος ὁμήγυρις,

Ὅτε κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ γεραρὸς ἡμῶν πρόεδρος, ἐν ἐλλείψει ἀναγνώσματος ἑτέρου διὰ τὴν παροῦσαν συνεδρίασιν, ἐπέβαλέ μοι, μειλιχίῳ πλὴν αὐθεντικῷ τῷ τρόπῳ, τὴν ἐνώπιον τοσοῦτον ἐκλεκτῆς καὶ ἐπιστήμονος ὁμηγύρεως διακοίνωσιν βιβλιογραφικῶν τινων σημειώσεων, ἀπεριττῶς ὅλως καὶ ἐκ τοῦ προχείρου ἀναγνωσθεισῶν ἐν μέσῳ φίλων ἑταίρων, ὑπήκουσα μὲν παραχρῆμα, πλὴν ἀκολούθως κατ' ἰδίαν ἐφοβήθην, μήπως ὁ ἐμὸς κατάλογος, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου, κακὴν κακῶς ἀποπεμφθῇ ἐκ τοῦ περιβόλου τούτου, ὡς πάντη ἀπροσδιόνυσος. Ἀλλ' ἀμέσως ἀνεπόλησα εἰς τὴν ἐμὴν μνήμην τὸ τῶν ἀρχαίων ἀοιδῶν, οἵτινες πολλάκις ἀλῆται καὶ πένητες πλανώμενοι ἀνὰ τὰς ἑλληνικὰς χώρας, ἅμα ὡς ἡ ἀκοὴ αὐτῶν ἤκουεν ἤχους εὐωχίας, ἅμα ὡς ἡ ὅρασις αὐτῶν ἔβλεπε παίγνια χαρμόσυνα, ἅμα ὡς ἡ ὄσφρησις αὐτῶν ἠσθάνετο κνίσσαν ὀρεκτικήν, ἴσως δὲ καὶ ἡ χεὶρ αὐτῶν ἔψαυε

βαλάντιον κενόν, ὦ τότε δὴ τότε, ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ ἐλαυνόμενοι, τῆς λύρας τὰς χορδὰς ἔκρουον καὶ τὰ τῶν προγόνων ἔψαλλον ἀνδραγαθήματα. Τὰ τῶν ἀοιδῶν τούτων μιμούμενος, οὐχὶ πάντως τὴν τέχνην ἢ τὴν χάριν ἢ τὴν ἄλλην ἀρετήν, ἀλλ' ἁπλῶς τὸν διακαῆ πόθον καὶ τὸν ἵμερον, ὅπως τὸν ἐμὸν γυμνὸν καὶ τετραχηλισμένον κατάλογον ὑπὸ μάλης φέρων, μᾶλλον εὐπρόσωπος ἐνώπιον ὑμῶν ἐμφανισθῶ, καὶ γευθῶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς ὑμῶν τραπέζης πιπτόντων ψιχίων, ἀναγκαῖον ἐνόμισα ἵνα, ἐν ἀρχῇ ἑκάστου μέρους τοῦ ἐμοῦ καταλόγου, προτάξω συντόμους τινὰς εἰδήσεις περὶ τῶν παρὰ τοῖς προγενεστέροις Ἕλλησι περὶ ἑκάστης ἰδίᾳ τῶν ἐπιστημῶν πρεσβευομένων, ὅσα τυχὸν αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις ἢ ἐξ ὁλοκλήρου ἢ ἐν μέρει ἐπεβεβαίωσαν. Οὕτω δ' ἐρρόνουν ὅτι καὶ τὸ ξηρὸν τοῦ καταλόγου χλωρότερον ἀναθάλλει, καὶ ἡ ἐμὴ γυμνότης ὁπωσδήποτε συγκαλύπτεται, μεταρσιουμένου τοῦ νοὸς ὑμῶν εἰς ἐποχὰς ἐνδόξους καὶ παρορῶντος τὴν ἀτεχνίαν καὶ τὴν ἀμουσίαν τοῦ λέγοντος.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Φυσικὴ ἱστορία.

α) Φυσικὴ ἱστορία ἐν γένει.

Ἡ φυσικὴ ἱστορία καθ' ἡμᾶς περιλαμβάνει τὴν βοτανικήν, τὴν ζωολογίαν καὶ τὴν γεωλογίαν μετὰ καὶ τῆς ὀρυκτολογίας. Συγγράμματα γενικώτερα φυσικῆς ἱστορίας, περιέχοντα ὅμως καὶ ἄλλας γνώσεις παντοδαπάς, ἔχομεν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους «Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων», τὴν τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Καρυστίου «Ἱστοριῶν παραδόξων συναγωγὴν» καὶ τὰ τοῦ Κλαυδίου Αἰλιανοῦ τοῦ ἐκ Πραινέστης «Ποικίλης ἱστορίας βιβλία ιδ'».

β) Βοτανική.

Περὶ βοτανικῆς ἰδίᾳ ἔγραψαν, ἵνα παραλίπωμεν τοὺς ἄλλους,

α) ὁ Ἀριστοτέλης «Περὶ φυτῶν βιβλία β'», δυστυχῶς ἀπολεσθέντα·

β) ὁ Θεόφραστος «Περὶ φυτῶν ἱστορίας βιβλία θ'», ἔτι δὲ «Περὶ φυτῶν αἰτίων βιβλία ς'»·

γ) Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς «Περὶ φυτῶν βιβλία β'».

Ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι δοξασιῶν περὶ φυτῶν ἀρκούμεθα, φιλόμουσος ὁμήγυρις, σημειοῦντες ὅτι Ἐμπεδοκλῆς ὁ ἀκραγαντῖνος, ἤδη ἀπὸ τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος, διέκρινεν ἄρρεν καὶ θῆλυ ἐν τοῖς φυτοῖς[1], ὀνομάσας αὐτὰ ὠοτόκα καὶ παραβαλὼν τοὺς σπόρους τῶν φυτῶν πρὸς τὰ ᾠὰ τῶν ζώων[2]. Τὴν διάκρισιν ταύτην τοῦ θήλεος καὶ ἄρρενος παρεδέξατο ὁ Ἀριστοτέλης[3]· ὁ δὲ Θεόφραστος[4] παρατηρεῖ ὅτι οἱ φοίνικες γονιμοποιοῦνται διὰ τῆς ἐπιθέσεως ἐπὶ τοῦ θήλεος τοῦ χνοὸς ἢ κονιορτοῦ τοῦ ἄρρενος[4].

Ἐρευνῶνται δ' ἐν τῇ περὶ φυτῶν ἱστορίᾳ Θεοφράστου τὰ διάφορα τῶν φυτῶν μέρη, οἷον ἡ ῥίζα, ὁ καυλός, ὁ ἀκρεμών, ὁ κλάδος[5] καὶ τὰ τούτων συστατικά, ἤτοι ὁ φλοιός, ἡ μήτρα καὶ τὸ ξύλον[6], καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ἤτοι τὸ ὑγρὸν ἢ ὀπός, ἡ ἴς, ἡ φλέψ καὶ ἡ σάρξ[7]. Περιγράφονται τὰ ἐξωτερικὰ τῶν φυτῶν ὄργανα, ὡς τὸ φύλλον, τὸ ἄνθος καὶ ὁ μίσχος, ἔτι δὲ ἡ ἕλιξ καὶ τὸ βρύον καὶ ἐπὶ πᾶσι σπέρμα τὸ τοῦ καρποῦ[8]. Διαιροῦνται τὰ φυτὰ εἰς τέσσαρας μεγάλας τάξεις, τὸ δένδρον, ὁ θάμνος, τὸ φρύγανον καὶ ἡ πόα[9]. Ἐξετάζονται αἱ διαφοραὶ τῶν ξύλων[10], τῆς μήτρας[11], τῆς ῥίζης[12], τῶν φύλλων[13], τῶν ἀνθέων[14], τῶν τε περὶ τὸν καρπὸν καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ καρποῦ[15], ἔτι δὲ τῶν σπερμάτων[16]. Διδάσκονται αἱ ὧραι τῆς βλαστήσεως ἑκάστου[17] καὶ αἱ γενέσεις τῶν φυτῶν ὅτι γίνονται «ἢ αὐτόμαται ἢ ἀπὸ σπέρματος ἢ ἀπὸ ῥίζης ἢ ἀπὸ παρασπάδος ἢ ἀπὸ ἀκρεμόνος ἢ ἀπὸ κλωνὸς ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ στελέχους . . . ἢ ἔτι τοῦ ξύλου κατακοπέντος εἰς μικρά»[18]. Διακρίνονται τά τε ἄγρια καὶ τὰ ἥμερα φυτά[19], τὰ ὀρεινὰ καὶ τὰ πεδεινά[20], τὰ κάρπιμα ἢ ἄκαρπα, τὰ φείφυλλα ἢ φυλλοβόλα, τὰ ἀνθοῦντα ἢ ἀνανθῆ[21].

1) Νικολάου Δαμασκηνοῦ. Περὶ φυτῶν Α' α' 6'
2) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Α' κγ' 2
3) Ἀριστοτέλους, αὐτ. 1.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Β' η' 4.
5) Αὐτόθι Α' α' 9.
6) Αὐτόθι 12.
7) Αὐτόθι Α' 6' 1.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Α' γ' 1.
10) Αὐτόθι Α' ε' 3.
11) Αὐτόθι Α' ς' 1.
12) Αὐτόθι 3.
13) Αὐτόθι Α' ι' 4.
14) Αὐτόθι Α' ιγ' 1.
15) Αὐτόθι 3.
16) Αὐτόθι Α' ια' 1.
17) Αὐτόθι Γ' δ' 1.
18) Αὐτόθι Β' α' 1.
19) Αὐτόθι Γ' α' 1.
20) Αὐτόθι Γ' 6' 5.
21) Αὐτόθι 1.

Ἀναγνωρίζεται ἡ ἐπίδρασις τοῦ τόπου, τοῦ ἀέρος[1] καὶ τῆς θερκπείας[2] ἐπὶ τῶν φυτῶν. Περιγράφονται ὁ ἐρινασμὸς τῆς συκῆς[3], ἡ μεταφορὰ τῶν σπερμάτων διὰ τοῦ ἀέρος[4] καὶ τῶν ὑδάτων[5], ἡ ἀναβλάστησις ἐνιαχοῦ εἰδῶν τινων κινουμένης ἢ ἐργαζομένης τῆς γῆς[6]. Τίθενται αἱ βάσεις γεωγραφίας βοτανικῆς[7]. Μνημονεύονται τά τε μακρόβια καὶ τὰ βραχύβια φυτά[8], τὰ νοσήματα αὐτῶν[9], ἡ ἁρμοδιωτέρα ἐποχὴ τῆς τομῆς τῶν δένδρων[10], αἱ διαφοραί[11] καὶ τὰ εἴδη[12] τῶν δένδρων, τῶν θάμνων[13], τῶν φρυγάνων[14] καὶ τῶν ποιωδῶν[15], καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὁποί τινες καὶ χυμοὶ τῶν φυτῶν, κεκτημένοι μάλιστα δυνάμεις φαρμακώδεις[16].

Μεταξὺ τῶν ἀναμφηρίστων ἀληθειῶν, αἵτινες διαλάμπουσιν ἐν ταῖς τοῦ Θεοφράστου συγγραφαῖς καὶ ἃς τοσοῦτοι αἰῶνες ἐρεύνης ἐπισωρευθέντες ἐπέρρωσαν, ἀρκούμεθα ἀναφέροντες ὅτι «Οὐδεμία (ῥίζα) καθήκει (ἐντὸς τῆς γῆς) »πλέον ἢ ὅσον ὁ ἥλιος ἐφικνεῖται»[17]· ὅτι «Οἴον»ται δέ τινες καὶ τὴν τροφὴν τῷ ὑπτίῳ (τοῦ »φύλλου) διὰ τοῦ πρανοῦς εἶναι διὰ τὸ ἔνικμον »ἀεὶ τοῦτο καὶ χνοώδες εἶναι *οὐ καλῶς λέγον*»*τες*. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως συμβαίνει χωρὶς τῆς »ἰδίας φύσεως καὶ διὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἡλιοῦσθαι, »ἡ δὲ τροφὴ διὰ τῶν φλεβῶν ἢ ἰνῶν ὁμοίως ἀμ»φοτέροις[18]»· ὅτι διὰ τῆς καλλιεργείας «τὸ γέ»νος οὐδόλως μεταβάλλεται ἀλλ' ἁπλῶς τὸ ἄ»γριον ἐξημεροῦται. . . ἤδη δέ τινες καὶ ἐκ κρι»θῶν ἀναφῦναί φασι πυροὺς καὶ ἐκ πυρῶν κριθὰς »καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πυθμένος ἄμφω. ταῦτα μὲν »ὡς *μυθωδέστερα* δεῖ δέχεσθαι[19]».

Τὸ ὅλον τῶν παρὰ Θεοφράστῳ φυτῶν ἀνέρχεται εἰς ὀκτακόσια περίπου εἴδη[20], ἐν ᾧ παρὰ Διοσκορίδῃ[1] ἀναφέρονται πλείονα, ἀλλ' οὕτως ἀτελῶς περιγράφονται, ὥστε τὰ πλεῖστα τούτων μένουσιν ἔτι ἀπροσδιόριστα. Δικαίως ἄρα ὁ Θεόφραστος, καὶ οὐχὶ ὁ Διοσκορίδης, ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς βοτανικῆς.

Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ θεωρήματος τούτου ἐπισυνάπτομεν πίνακα τῶν παρὰ Θεοφράστῳ μνημονευομένων φυτῶν[2], διελόντες αὐτὸν κατὰ τὴν σήμερον κοινῶς ἐπικρατοῦσαν ταξινόμησιν. Ἐν τῷ πίνακι τούτῳ τὸ 8ον γένος τῆς Π' κλάσεως περιλαμβάνει καὶ τὸ ἐριοφόρον δένδρον, ἤτοι τὸν βάμβακα. Τοῦτον ἐχρησιμοποίησαν οἱ Βυζαντινοὶ διὰ κατασκευὴν τοῦ χάρτου, ὅνπερ εἰσήγαγον εἰς Εὐρώπην τὸν Θ' αἰῶνα διὰ τῶν Ἑνετῶν[3] ἀκολούθως δὲ καὶ διὰ τῶν Γερμανῶν, οἵτινες καὶ ὠνόμαζον τὸν χάρτην *ἑλληνικὸν* «griechisches Papier» ἀπὸ τῶν εἰσαγαγόντων αὐτὸν Βυζαντινῶν[4]. Ὁ προκείμενος πίναξ πείθει ἡμᾶς ἀποχρώντως ὅτι οὐ μόνον ἁπασῶν τῶν κλάσεων, ἐξαιρέσει τῆς Ζ', ἧς τὸ γένος (famille) ἀμαραντῶδες (amaranthaceae) συγχέεται[5] πρὸς τὸ ἀδραφαξυῶδες (chenopodiaceae), ἀλλὰ καὶ τῶν πλείστων γενῶν φυτὰ περιγράφονται ἐν τοῖς τοῦ Θεοφράστου πονήμασι.

γ) Ζωολογία.

Περὶ ζωολογίας συνέγραψαν·

α) Δημόκριτος ὁ ἀβδηρίτης «Περὶ ζώων αἰτίων βιβλία γ'»·

β') Ἀριστοτέλης, ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος νοῦς, πεντήκοντα περίπου βιβλία, ἐξ ὧν περιεσώθησαν τὰ «Περὶ ζώων ἱστορίας βιβλία ι'», «Περὶ ζώων μορίων βιβλία δ'», «Περὶ ζώων πορείας βιβλίον α'», «Περὶ ζώων γενέσεως βιβλία ε'», «Περὶ ζώων κινήσεως βιβλίον α'»·

γ') Θεόφραστος ὁ ἐρέσιος 1) «Περὶ ἰχθύων τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαμενόντων», 2) «Περὶ τῶν ἀθρόων φαινομένων ζώων», 3) «Περὶ τῶν λεγομένων ζώων φθονεῖν», 4) «Περὶ τῶν δακετῶν καὶ βλητικῶν», 5) «Περὶ τῶν φωλευόντων ζώων»·

δ') Ἀντίγονος ὁ καρύστιος «Περὶ ζώων ἱστορίας βιβλία γ'».

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Β' 6' 7.
2) Αὐτόθι Β' δ' 2.
3) Αὐτόθι Β' η' 1.
4) Αὐτόθι Γ' α' 4.
5) Αὐτόθι 5.
6) Αὐτόθι 6.
7) Αὐτόθι Δ' α' κ. ἑ.
8) Αὐτόθι Δ' ιγ' 1.
9) Αὐτόθι Δ' ιδ' 1.
10) Αὐτόθι Ε' α' 1.
11) Αὐτόθι Α' η' 1.
12) Αὐτόθι Γ' η' 1 κ. ἑ.
13) Αὐτόθι Γ' ιη' 1 κ. ἑ.
14) Αὐτόθι Ζ' α' 1 κ. ἑ.
15) Αὐτόθι Η' α' 1 κ. ἑ.—Θ' α' 1 κ. ἑ.
16) Αὐτόθι Ι' η' 1 κ. ἑ.
17) Αὐτόθι Α' ζ' 1.
18) Αὐτόθι Α' ι' 3.
19) Αὐτόθι Β' 6' 9.
20) Ὅρα Παράρτημα πρῶτον ἐν τέλει.

1) Διοσκορίδου. Περὶ ὕλης ἰατρικῆς λόγοι ἕξ, ἐκδ. C. Sprengel. ἐν Λειψίᾳ 1829. 2 Τόμ. 8ον.
2) Ὅρα Παράρτημα πρῶτον ἐν τέλει.
3) P. Maigne. Histoire de l'industrie (ἐν Παρισίοις 1873. 16ον) σ. 205.
4) Αὐτόθι σ. 206.
5) A. Richard. Nouveaux éléments de botanique, ἐκδ. ι' Ch. Martens et J. de Seynes (ἐν Παρισίοις 1870. 8ον) σ. 467.

έ) Ὀππιανὸς ὁ ἐξ Ἀναζάρβου τῆς Κιλικίας «Ἁλιευτικῶν βιβλία έ», «Κυνηγετικῶν βιβλία έ», ἔτι δὲ καὶ «Ἰξευτικῶν βιβλία έ· ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο, περὶ πτηνῶν πραγματευόμενον, δυστυχῶς ἀπωλέσθη·

ς') Κλαύδιος Αἰλιανὸς «Περὶ ζώων ἰδιότητος βιβλία ιζ'».

ζ') Ἐπιφάνιος ὁ ἐπίσκοπος Κύπρου «Περὶ τῆς φυσιολογίας, ὡς ἐλάλησε περὶ φύσεως ἑκάστου γένους θηρίων τε καὶ πετεινῶν», τοῦθ' ὅπερ κοινῶς «Φυσιολόγος» καλεῖται·

ή) Κάσσιος ὁ ἰατροσοφιστὴς «Προβλήματα περὶ τετραπόδων ζώων»·

θ') Μανουὴλ Φιλῆς ὁ ἐφέσιος «Περὶ ζώων ἰδιότητος» κλ.

Ἤδη ἀπὸ τοῦ ς' αἰῶνος π. Χ. Ἀλκμαίων ὁ κροτωνιάτης ἐνησχολήθη περὶ τῶν πτηνῶν[1], τετραπόδων[2] καὶ ἀνθρώπου[3]· κατὰ δὲ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα ὁ μὲν Ἐμπεδοκλῆς ὁ ἀκραγαντῖνος διηρεύνησε τὰς αἰτίας τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς μορφῆς τῶν ζώων[4], τῆς γενέσεως θήλεος ἢ ἄρρενος[5], τοῦ ἀγόνου ζώων τινῶν[6], τῆς ἀναπνοῆς αὐτῶν[7], τοῦ χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν[8] κλπ. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας ὁ φυσιολόγος ἐξήτασε τὰ περὶ θρέψεως τῶν ζώων[9], τὰ περὶ τῶν μελῶν[10] καὶ ὀργάνων[11] τοῦ ἀνθρώπου, τὰ περὶ τῆς γενέσεως ἐπίσης ἄρρενος ἢ θήλεος[12], περὶ πτηνῶν καὶ τετραπόδων[13] κλ., ὁ δὲ Δημόκριτος ὁ ἀβδηρίτης ἐνέκυψεν εἰς τὰς αἰτίας τῶν ὄντων[14], εἰς τὴν γένεσιν ἄρρενος ἢ θήλεος[15], εἰς τὴν αἰτίαν τοῦ ἀγόνου ζώων τινῶν[16], εἰς τοὺς διακριτικοὺς χαρακτῆρας τῶν ζώων καὶ τῶν μορίων αὐτῶν[17], εἰς τὰ ἔσω μέρη τοῦ ἀνθρώπου[18], εἰς τοὺς ὀδόντας[1], εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ἀναίμων ζώων[2], εἰς τὰς ἀρχὰς[3] κλ.

Καὶ ταῦτα μὲν οἱ πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ ζώων φιλοσοφήσαντες. Ἀλλ' ἀναντιρρήτως πρῶτος ὁ δαιμόνιος οὗτος νοῦς ἔθηκε τὰς ἐπιστημονικὰς τῆς ζωολογίας βάσεις.

Ἡ περὶ ζώων ἱστορία τοῦ Ἀριστοτέλους, ἧς ἡ ἀρίστη ἔκδοσίς ἐστιν ἡ τοῦ Νικολάου Πικκόλου[4], περιέχει ἐν ἀρχῇ ἀφορισμούς τινας, οὓς ἐπεβεβαίωσεν ἡ ἐπιστήμη, λ. χ. «Τῶν χερσαίων »ζώων *οὐδὲν μόνιμον*[5]»· καὶ «Πάντων δ' ἐστὶ »τῶν ζώων κοινὰ μόρια, ᾧ *δέχεται τὴν τροφὴν* »*καὶ εἰς ὃ δέχεται*[6]»· καὶ «Πᾶσι δὲ τοῖς ζώοις »αἴσθησις μία ὑπάρχει κοινὴ *μόνον ἡ ἁφὴ*[7]»· καὶ «Ἔστι δὲ τὰ μὲν πτερωτὰ καὶ δερμόπτερα »*δίποδα πάντα ἢ ἄποδα*[8]»· καὶ «Τὰ τετρά»πτερα (ἔντομα). . *ὀπισθόκεντρά ἐστιν*[9], τὰ δὲ »δίπτερα *ἔμπροσθεν ἔχει τὰ κέντρα*, οἷον μυῖα »καὶ μύωψ καὶ οἶστρος καὶ ἐμπίς[10]» κλ.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ζώων κατ' Ἀριστοτέλη· «Γένη δὲ μέγιστα τῶν ζώων, εἰς ἃ »διήρηται τἄλλα ζῶα, τάδ' ἐστίν, ἓν μὲν *ὀρνί»θων*, ἓν δ' *ἰχθύων*, ἄλλο δὲ *κήτους*. Ταῦτα μὲν »οὖν πάντα ἔναιμά ἐστιν. Ἄλλο δὲ γένος ἐστὶ »τὸ τῶν *ὀστρακοδέρμων*. . . ἄλλο τὸ τῶν *μα»λακοστράκων*, ἄλλο τὸ τῶν *μαλακίων*. . ἕτε»ρον τὸ τῶν *ἐντόμων*. Ταῦτα δὲ πάντα μέν »ἐστιν ἄναιμα, ὅσα δὲ πόδας ἔχει πολύποδα. . »Τῶν δὲ λοιπῶν ζώων οὐκέτι τὰ γένη μεγάλα· »οὐ γὰρ περιέχει πολλὰ εἴδη ἓν εἶδος, ἀλλὰ τὸ »μὲν ἐστιν ἁπλοῦν αὐτὸ οὐκ ἔχον διαφορὰν τὸ »εἶδος, οἷον *ἄνθρωπος*· τὰ δ' ἔχει μέν, ἀλλ' ἀ»νώνυμα τὰ εἴδη. Ἔστι γὰρ τὰ *τετράποδα* »καὶ μὴ πτερωτά, ἔναιμα μὲν πάντα, ἀλλὰ »τὰ μὲν *ζωοτόκα*, τὰ δ' *ὠοτόκα* αὐτῶν. . Ἀ»πουν δὲ φύσει ἐστὶν ἔναιμον πεζὸν τὸ τῶν *ὄ»φεων* γένος[11]».

«Cette classification zoologique, λέγει ὁ »Cuvier, n' a laissé que bien peu de choses »à faire aux siècles qui sont venus après »Aristote. Ses grandes divisions et subdivi»sions du règne animal sont étonnantes

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Γ' 6' 33.
2) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Α' θ' 1.
3) Αὐτόθι Ζ' α' 1.
4) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Α' ά 640ᵃ.
5) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Α' ιη' 45.
6) Αὐτόθι Β' η' 1.
7) Ἀριστοτέλους. Περὶ ἀναπνοῆς ζ' 1.
8) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Ε' α' 14.
9) Αὐτόθι Α' ιη' 44.
10) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Δ' ι' 687ᵃ.
11) Αὐτόθι Δ' 6' 677ᵃ.
12) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Δ' α' 2.
13) Αὐτόθι Γ' ς' 1.
14) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Α' α' 642ᵃ.
15) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Δ' α' 4.
16) Αὐτόθι Β' η' 1.
17) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Α' α' 640ᵇ.
18) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Β' δ' 67.

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Ε' η' 2.
2) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Γ' δ' 665ᵃ.
3) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ' κς' 7.
4) Ἐν Παρισίοις 1863. 8ᵛᵒ.
5) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Α' α' 8.
6) Αὐτόθι Α' 6' 1.
7) Αὐτόθι Α' γ' 1.
8) Αὐτόθι Α' ε' 4.
9) Αὐτόθι 5.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι Α' ς' 1—2.

»de précision et ont presque toutes résisté »aux acquisitions postérieures de la sci»ence[1]».

Ἀπὸ δὲ τῆς περιγραφῆς τῶν μερῶν τοῦ ἀν»θρώπου[2] τῶν τε ἐντὸς καὶ τῶν ἐκτός[3], μεταβαί»νει ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὴν τῶν λοιπῶν ζώων[4] »τῶν τε ἐναίμων καὶ τῶν ἀναίμων[5] ἐν συγκρίσει »πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶτα δὲ πραγματεύε»ται περὶ τῶν πέντε αἰσθήσεων, τῆς ὄψεως, τῆς ἀκοῆς, τῆς ὀσφρήσεως, τῆς γεύσεως καὶ τῆς ἁφῆς[6], περὶ τῆς φωνῆς τῶν ζώων[7], περὶ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως αὐτῶν[8], περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ θήλεος καὶ τοῦ ἄρρενος[9], περὶ τῆς γενέσεως τῶν τε λοιπῶν ζώων[10] καὶ τοῦ ἀνθρώπου[11]. Εἶτα δὲ ἐξετάζει τὰς πράξεις καὶ τοὺς βίους τῶν ζώων[12], ἐν ᾧ καὶ παρενείρει πρότυπον γεωγραφίας ζωολογικῆς[13]. Μετὰ δὲ τὴν περιγραφὴν καὶ τῶν ἠθῶν τῶν ζώων[14] καταλήγει τὸ θαυμάσιον αὐτοῦ σκηνογράφημα.

Ἐκ δὲ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Ἀριστοτέ»λους, ἃς ἐνδελεχεῖς ἔρευναι ἐπεβεβαίωσαν, πε»ριοριζόμεθα ἀναφέροντες τὴν φωλεὰν (στιβάδα) »ἰχθύος τινός, τῆς φυκίδος (gobio niger)[15]. «Μό»νη δ' αὕτη τῶν θαλαττίων ἰχθύων *στιβαδο»ποιεῖται*, ὡς φασί, καὶ τίκτει ἐν τῇ στιβά»δι[16]». Ἡ δὲ τοῦ ἐλέφαντος νῦν καλουμένη προ»βοσκὶς ὀρθῶς *μυκτὴρ* ἤτοι *ῥὶς* ἀποκαλεῖται παρ' Ἀριστοτέλει· «Ἀδύνατον δ' ἄνευ τοῦ »μυκτῆρος ἀναπνεῦσαι ἢ ἐκπνεῦσαι. εὐκίνη»τος δ' ὁ μυκτὴρ καὶ οὐχ, ὥσπερ τὸ οὖς, ἀκί»νητον κατ' ἰδίαν. . . . Τοῖς δὲ ἐλέφασιν ὁ *μυ»κτὴρ* γίνεται μακρὸς καὶ ἰσχυρός, καὶ χρῆται »αὐτῷ, ὥσπερ χειρί[17]».

Ἀληθέστατα ἀπεδείχθησαν καὶ τάδε περὶ τῶν πτηνῶν· «Παραπλησίους δὲ τὰς καμπὰς »ἔχει καὶ ὁ ὄρνις τοῖς τετράποσι ζώοις· δίπους »γὰρ ὤν, τὰ μὲν σκέλη εἰς τὸ ὄπισθεν κάμπτει· »*ἀντὶ δὲ βραχιόνων καὶ σκελῶν τῶν ἔμπρο»σθεν πτέρυγας ἔχει*, ὧν ἡ κάμψις ἐστὶν εἰς »τὸ πρόσθεν[1]»· καὶ «Μύουσι δ' οἱ βαρεῖς (τῶν »ὀρνίθων) τῷ κάτω βλεφάρῳ· σκαρδαμύττουσι »δ' ἐκ τοῦ κανθοῦ *δέρματι ἐπιόντι πάντες*· οἱ »δὲ γλαυκώδεις τῶν ὀρνίθων καὶ τῷ ἄνω βλε»φάρῳ[2]»· καὶ «Γένη δ' ἔνια τῶν ὀρνίθων ἔχει »καὶ πλῆκτρα· *γαμψώνυχα δ' ἅμα καὶ π.λήκ»τρον ἔχον οὐθέν*[3]»· καὶ «Μάλιστα δὲ τῶν »ζώων μετὰ τὸν ἄνθρωπον γράμματα φθέγγε»ται ἔνια τῶν ὀρνίθων γένη· τοιαῦτα δ' ἐστὶ »*τὰ π.λατύγλωττα* αὐτῶν μάλιστα[4]».

Οὐχ ἧττον ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων περιηγητῶν καὶ τὸ περὶ ἐντόμων ὅτι «Ἐν τοῖς »δοκοῦσιν ἀτηπτοτάτοις εἶναι ἐγγίνονται ζῶα, »οἷον *ἐν χιόνι τῇ παλαιᾷ*· γίνεται δ' ἡ παλαιω»θεῖσα ἐρυθροτέρα· διὸ καὶ *οἱ σκώληκες* τοιοῦτοι »καὶ δασεῖς· οἱ ἐκ τῆς ἐν Μηδίᾳ χιόνος μεγά»λοι καὶ λευκοί· δυσκίνητοι δὲ πάντες[5]».

Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι διαιρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης τὰ ζῶα καὶ εἰς ζωοτόκα καὶ ὠοτόκα· εἰς τὰ ζωοτόκα δὲ ὀρθῶς ἀπαριθμεῖ καὶ τὰ κητώδη· «Ζωοτόκα μέν, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος καὶ »ῥώκη καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἔχει τρίχας, καὶ τῶν »ἐνύδρων τὰ *κητώδη*, οἷον δελφὶς[6]»· καὶ «Μα»στοὺς δ' ἔχει ὅσα ζωοτοκεῖ καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ »ἔξω, οἷον ὅσα τε τρίχας ἔχει, ὥσπερ ἄνθρω»πος καὶ ἵππος, *καὶ τὰ κήτη*, οἷον δελφὶς καὶ »ῥώκη καὶ φάλαινα· καὶ γὰρ ταῦτα *μαστοὺς* »ἔχει *καὶ γάλα*[7]».

Ἐκ δὲ τῶν λεπτομερῶν ἀνατομικῶν αὐτοῦ παρατηρήσεων ἐξάγεται ὅτι πρῶτος ἀνεκάλυψε τὸν ἐσφαλμένως νῦν ἐπονομαζόμενον «trompa di Eustachi». Ἰδοὺ τί λέγει· «Ἔτι δὲ κεφα»λῆς μόριον, δι' οὗ ἀκούει, ἄπνουν, τὸ οὖς. . . »Τοῦτο δ' εἰς μὲν τὸν ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει πό»ρον, *εἰς δὲ τὸν τοῦ στόματος οὐρανόν*, καὶ ἐκ »τοῦ ἐγκεφάλου φλὶψ τείνει εἰς αὐτό[8]».

Ἐν δὲ τῇ «Περὶ ζώων μορίων» συγγραφῇ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐρευνῶνται μετὰ γενικὴν προ»θεωρίαν[9] ἐν γένει μὲν τά τε συστατικὰ τῶν

1) G. Cuvier. Histoire des sciences naturelles (ἐν Παρισίοις 1845. 2 Τόμ. 8ᵛᵒ) Τόμ. Α'. σ. 146.
2) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Α' ζ' 1 κ. ἑ.
3) Αὐτόθι Α' ιδ' 9.
4) Αὐτόθι Β' α' 1 κ. ἑ.
5) Αὐτόθι Δ' α' 1 κ. ἑ.
6) Αὐτόθι Δ' η'.
7) Αὐτόθι Δ' θ'.
8) Αὐτόθι Δ' ι'.
9) Αὐτόθι Δ' ια'.
10) Αὐτόθι Ε' α' 1 κ. ἑ.
11) Αὐτόθι Ζ' δ' 1 κ. ἑ.
12) Αὐτόθι Η' α' 1 κ. ἑ.
13) Αὐτόθι Η' κζ', κη'.
14) Αὐτόθι Θ'.
15) Ὅρα Παράρτημα δεύτερον, κλάσ. κε', ὁμογ. α', γεν. 11, εἶδ. 11ᵃ.
16) Ἀριστοτέλους, αὐτόθι Η' κθ' 3.
17) Αὐτόθι Α' θ' 4, 5.

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Β' α' 6.
2) Αὐτόθι Β' η' 3.
3) Αὐτόθι 5.
4) Αὐτόθι 4.
5) Αὐτόθι Ε' ιζ' 12.
6) Αὐτόθι Α' δ' 1.
7) Αὐτόθι Γ' ιϛ' 1.
8) Αὐτόθι Α' θ' 1.
9) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Α'.

ζώων[1], τὰ ἐκτὸς αὐτῶν μόρια[2], τὰ ἐντὸς αὐτῶν μόρια καὶ τὰ σπλάγχνα[3], ἰδίᾳ δὲ τὰ περὶ τὰ σπλάγχνα καὶ τὰ ἐντὸς μόρια τῶν τετραπόδων μὲν ὠοτόκων δὲ καὶ τῶν ἀπόδων[4], τῶν μαλακίων, μαλακοστράκων, ὀστρακοδέρμων καὶ ἐντόμων[5]· καὶ τὰ ἐκτὸς μόρια τῶν ζώων, τῶν τε ἀναίμων καὶ τῶν ἐναίμων[6].

Ἐκ δὲ τῆς ὅλης συγγραφῆς, ἀξίας ἐνδελεχοῦς μελέτης, ἀποσπῶμεν τὸ ἑξῆς λόγιον· «Ὁ »δ' ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ ὕλη τῶν σωμάτων ἐστίν· »ἐκ τῶν τοιούτων γὰρ σωμάτων συνιστᾶσι τὴν »φύσιν πάντες[7]». Καὶ τῷ ὄντι ἅπαντα τὰ ἐνόργανα σώματα συνιστῶνται ἐξ ὑγροῦ καὶ ἀνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ἀζώτου.

Ἐν δὲ τῇ «Περὶ ζώων γενέσεως» συγγραφῇ ὁ Ἀριστοτέλης πειρᾶται ἕνα πκρεισδύσῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς γονιμοποιοῦ φύσεως, ἐρευνᾷ ἀνατομικῶς τὰ ὄργανα τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων[8], τὴν διαφορὰν τοῦ θήλεος καὶ ἄρρενος[9], τὴν διάκρισιν μεταξὺ ζωοτοκούντων, ὠοτοκούντων καὶ σκωληκοτοκούντων ζώων[10], τὰ κατὰ τὰς μελίττας[11] καὶ τὰ ὀστρακόδερμα[12], τὴν αἰτίαν τῆς ἀγονίας ζώων τινῶν[13], τῆς γενέσεως ἄρρενος ἢ θήλεος[14], τῆς ὁμοιότητος πρὸς τοὺς γονεῖς[15], τῶν τεράτων[16], τῆς πολυτοκίας[17], τοῦ γάλακτος[18], τῶν χρόνων τῆς κυήσεως τῶν ζώων[19], τῆς διαφορᾶς τῶν ὀμμάτων, τῆς φωνῆς, τοῦ χρώματος, τῶν τριχῶν ἢ πτερῶν τῶν ζώων[20], τῶν ὀδόντων[21], κλπ.

Παρατηρήσεως ἄξιον ἐνταῦθα ὅτι τὰ τῶν ἰχθύων ὠὰ «τὸ *πέρι ξ ὄστρακον* οὐκ ἔχουσιν[22]»· ὅτι ἔντομά τινα ἀμετὰ τὴν τοῦ *σκώληκος* »φύσιν *ἀκινητίσαντα*, καὶ τοῦ κελύφους περι»ξηρανθέντος, μετὰ ταῦτα τούτου ῥαγέντος, »ἐξέρχεται καθάπερ ἐξ ὠοῦ *ζῶον* ἐπιτελεσθὲν »ἐπὶ τῆς *τρίτης* γενέσεως, ὧν τὰ πλεῖστα πτε»ρωτὰ τῶν πεζῶν ἐστιν[1]»· καὶ «Αἵ τε γὰρ »*κάμπαι* λαμβάνουσαι τὸ πρῶτον τροφὴν μετὰ »ταῦτα οὐκέτι λαμβάνουσιν, ἀλλ' *ἀκινητίζου»σιν* αἱ καλούμεναι ὑπό τινων *χρυσαλλίδες*[2]»· ὅτι «Οἱ ἔχεις θύραζε μὲν ζωοτοκοῦσιν *ἐν αὐ»τοῖς δ' ὠοτοκοῦσι* πρῶτον· ὠοτοκοῦσι δὲ τέ»λειον ὠόν· οὕτω γὰρ γεννᾶται ἐκ τοῦ ὠοῦ τὸ »ζῶον, ἐξ ἀτελοῦς δ' οὐθέν»· ὅτι ἐν τοῖς ὠοῖς τῶν ὠοτοκούντων ζώων «*συστάσης πρώτης* »*τῆς καρδίας* καὶ τῆς μεγάλης φλεβὸς ἀπὸ »ταύτης ἀφορισθείσης, δύο ὀμφαλοὶ ἀπὸ τῆς »φλεβὸς τείνουσιν, ὁ μὲν εἰς τὸν ὑμένα τὸν »περιέχοντα τὸ ὠχρόν, ὁ δ' ἕτερος εἰς τὸν »ὑμένα τὸν χοροειδῆ, ὃς κύκλῳ περιέχει τὸ »ζῶον· ἔστι δ' οὗτος περὶ τὸν ὑμένα τὸν τοῦ »ὀστράκου. Διὰ μὲν οὖν θατέρου λαμβάνει τὴν »ἐκ τοῦ ὠχροῦ τροφήν, τὸ δ' ὠχρὸν γίνεται »πλέον· ὑγρότερον γὰρ γίνεται θερμαινόμενον... »ὁ δ' ἕτερος ὀμφαλὸς τείνει εἰς τὸ περιέχον »χόριον... Ἅμα δὲ περί τε τὸ ὠχρὸν καὶ τὸ »χόριον τὸ ἀνάλογον τῇ ὑστέρᾳ τὸ ὄστρακον »τοῦ ὠοῦ περιπέφυκεν... Αὐξανομένων δὲ πρό»τερον, ὁ ὀμφαλὸς συμπίπτει ὁ πρὸς τὸ χόριον, »διότι ταύτῃ δεῖ τὸ ζῶον ἐξελθεῖν, τὸ δὲ λοι»πὸν τοῦ ὠχροῦ καὶ ὁ ὀμφαλὸς ὁ εἰς τὸ ὠχρὸν »ὕστερον· δεῖ γὰρ ἔχειν τροφὴν εὐθὺς τὸ γενό»μενον... διόπερ ἐντὸς εἰσέρχεται τὸ ὠχρὸν »μετὰ τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ περιφύεται ἡ σὰρξ[3]».

Ἐν δὲ τῇ «Περὶ ζώων πορείας» συγγραφῇ ἐξετάζει ὁ Ἀριστοτέλης διατί τὰ μὲν ἔναιμα ζῶα κινοῦνται διὰ τεσσάρων σημείων, τὰ δ' ἄναιμα διὰ πλειόνων[4], διατί οἱ ὄρεις εἰσὶν ἄποδες[5], διατί οἱ πόδες τῶν ζώων εἰσὶν ἄρτιοι[6], διατί οἱ ἄνθρωποι τοὺς μὲν βραχίονας κάμπτουσιν ἐπὶ τὰ κοίλα, τὰ δὲ σκέλη ἐπὶ τὸ κυρτόν, τὰ δὲ τετράποδα καὶ οἱ ὄρνιθες τὰ μὲν πρόσθια σκέλη ἐπὶ τὸ κυρτόν, τὰ δ' ὀπίσθια ἐπὶ τὸ κοίλον[7], διατί τὰ τετράποδα κινοῦνται κατὰ διάμετρον[8], διατί τὰ τῶν ἀναίμων σκέλη εἰσὶ πρὸς τὰ πλάγια, καὶ εἰς τὸ ἄνω τὰς καμ-

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Β' α'—θ'.
2) Αὐτόθι Β' ι'—ιζ', Γ'' α'—6.
3) Αὐτόθι Γ'' γ'—ιε', Δ' 6'—δ'.
4) Αὐτόθι Δ' α'.
5) Αὐτόθι Δ' ε'.
6) Αὐτόθι Δ' ς'—ιγ'.
7) Αὐτόθι Α' α' 640[6].
8) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Α' δ' 1 κ. ἑ.
9) Αὐτόθι Α' ιθ'—κθ'.
10) Αὐτόθι Β' α' κ. ἑ., Γ α'—θ.
11) Αὐτόθι Γ'' ι'.
12) Αὐτόθι Γ'' ια'.
13) Αὐτόθι Β' ζ'—η'.
14) Αὐτόθι Δ' α'—6'.
15) Αὐτόθι Δ' γ'.
16) Αὐτόθι Δ' δ' 1.
17) Αὐτόθι Δ' δ'—ζ'.
18) Αὐτόθι Δ' η'.
19) Αὐτόθι Δ' ι' 1.
20) Αὐτόθι Ε' α'—ζ'.
21) Αὐτόθι Ε' η'.
22) Αὐτόθι Γ'' γ' 5.

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων γενέσεως Γ'' θ' 7.
2) Αὐτόθι 8.
3) Αὐτόθι Γ'' 6' 754.
4) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων πορείας ζ'.
5) Αὐτόθι ς'.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι ιδ'.
8) Αὐτόθι ιβ'.

πὰς ἔχουσι[1], διατί τὰ μὲν πτηνὰ πόδας ἔχουσιν, οἱ δ' ἰχθύες ἄποδες[2], διατί τὰ ὀστρακόδερμα κινοῦνται παρὰ φύσιν[3], κλ.

Ἐκ τῶν ὀξυδερκῶν παρατηρήσεων τοῦ μεγαλοφυοῦς ἀνδρὸς σημειοῦμεν μόνον ὅτι οἱ ὄρνιθες «οὔτ' ἂν πέτεσθαι δύναιντο, ἀφαιρεθέντων »τῶν κώλων, οὔτε πορεύεσθαι τῶν πτερύγων »ἀφαιρεθεισῶν, ἐπεὶ *οὐδ' ἄνθρωπος βαδίζει μὴ* »*κινῶν τοὺς ὦμους*»[4].

Ἐν δὲ τῇ «Περὶ ζώων κινήσεως» συγγραφῇ τίθεται ὡς βάσις ὅτι τὸ πρῶτον κινοῦν ἀναγκαῖον *ἀκίνητον* εἶναι[5] καὶ μάλιστα ἔξωθεν[6], εἶτα δ' ἀναπτύσσεται ὅτι τὰ κινοῦντα τὸ ζῶον ἐστὶν ἡ διάνοια καὶ φαντασία καὶ προαίρεσις καὶ βούλησις καὶ ἐπιθυμία[7], ὅτι ἀκολουθεῖ τῇ νοήσει καὶ τῇ φαντασίᾳ θερμότης καὶ ψῦξις[8], ὅτι ἐκτὸς τῶν ἑκουσίων κινήσεων τὰ ζῶα ἔχουσι καὶ ἀκουσίους κινήσεις, οἷον τὴν τῆς καρδίας, τὸν ὕπνον, τὴν ἐγρήγορσιν καὶ τὴν ἀναπνοήν[9].

Ἐπανερχόμενοι δ' εἰς τὴν «Περὶ ζώων ἱστορίαν» τοῦ Ἀριστοτέλους παρατιθέμεθα τὴν περὶ αὐτῆς κρίσιν ἀνδρὸς ὡς εἷτις καὶ ἄλλος ἱκανοῦ κριτοῦ, τοῦ διασήμου Cuvier ἀνακράζοντος· «Je ne puis lire son Histoire des »animaux sans être ravi d'étonnement. On »ne saurait concevoir, en effet, comment un »seul homme a pu recueillir et comparer la »multitude de faits particuliers que suppo»sent les nombreuses règles générales, la »grande quantité d'aphorismes renfermés »dans cet ouvrage, et dont ses prédécesseurs »n'avaient jamais eu l'idée.... C'est assuré»ment un des plus admirables ouvrages que »l'antiquité nous ait laissés, et un des plus »grands monuments que le génie de l'hom»me ait élevés aux sciences naturelles[10]».

Περιγράφονται δ' ἐν τοῖς τοῦ Ἀριστοτέλους συγγράμμασι περὶ τὰ χίλια γένη καὶ εἴδη ζώων[11], ὡς ἀρίδηλον γίνεται ἐκ τοῦ παρατιθεμένου πίνακος περιέχοντος τὰ παρ' Ἀριστοτέλει ζῶα διατεθειμένα κατὰ τὰς νεωτέρας ταξινομήσεις.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἐξάγομεν, φιλόμουσος ὁμήγυρις, διπλοῦν τὸ συμπέρασμα· πρῶτον μὲν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε γνῶσιν ζώων ἀνηκόντων εἰς πάσας τὰς τὴν σήμερον παραδεδεγμένας κλάσεις, ἐξαιρέσει τῶν ἀνοδόντων (edentata) κλάσεως δ', τῶν μαρσυποφόρων (marsupalia) κλάσεως ιϐ', τῶν μονοτρημάτων (monotremata) κλάσεως ιγ', τῶν θυσανούρων ὁμάδος α' κλάσεως κζ', τῶν περιστροφέων (rotatores) ὁμάδος γ' κλάσεως λά, τῶν κουραλιωδῶν (polypifera) ὁμογενείας γ' κλάσεως λδ' καὶ τῶν ἐγχυματικῶν (infusoria) ὁμογενείας δ' κλάσεως λδ', δεύτερον δὲ ὅτι ἡ ὀνοματολογία τῶν παρ' Ἀριστοτέλει ζώων διετηρήθη ἐκτοτε σχεδὸν ἀπαράλλακτος εἴς τε τὰ τῶν ἑλλήνων κυνηγῶν καὶ ἁλιέων καὶ εἰς τὰ τῶν ἑλληνίδων τροφῶν στόματα.

δ) Γεωλογία.

Ἐν γένει μὲν περὶ γεωλογίας πολλαὶ εἰδήσεις ἀπεθησαυρίσθησαν ἐν τοῖς «Περὶ φύσεως» συγγράμμασι Παρμενίδου τοῦ ἐλεάτου, Ἀλκμαίονος τοῦ κροτωνιάτου, Ἐμπεδοκλέους τοῦ ἀκραγαντίνου, Γοργίᾳ τοῦ λεοντίνου, Μελίσσου τοῦ σαμίου κλπ. Ἰδίᾳ δὲ «Περὶ λίθων» συνέγραψαν α) ὁ Ἀριστοτέλης· β) ὁ Θεόφραστος· καὶ γ) Μιχαὴλ Ψελλὸς ὁ πρεσβύτερος, μαθητὴς Φωτίου τοῦ πατριάρχου, «Περὶ λίθων δυνάμεως».

Ἡ δημιουργία τοῦ παντὸς ἀποδίδοται παρὰ Πλάτωνι εἰς τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα τοῦ δημιουργοῦ· «Λέγωμεν δὴ δι' ἣν αἰτίαν γένεσιν »καὶ τὸ πᾶν τόδε ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν· ἀγα»θὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέ»ποτε ἐγγίγνεται φθόνος. τούτου δ' ἐκτὸς ὤν, »πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι πα»ραπλήσια αὑτῷ, ταύτην δὲ γενέσεως κόσμου »μάλιστ' ἂν τις ἀρχὴν κυριωτάτην παρ' ἀνδρῶν »φρονίμων ἀποδεχόμενος ὀρθότατα ἀποδέχοι»τ' ἄν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, »φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω »δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατόν, παραλαβών, οὐχ ἡ»συχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ »ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀτα»ξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμει»νον. θέμις δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν »ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον»[1]. Ταύτην τὴν περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ δημιουργοῦ τοῦ παντὸς

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων πορείας ις'.
2) Αὐτόθι ιη'.
3) Αὐτόθι ιθ'.
4) Αὐτόθι ι' 2.
5) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων κινήσεως α'.
6) Αὐτόθι 6'.
7) Αὐτόθι ς'.
8) Αὐτόθι η'.
9) Αὐτόθι ιά.
10) G. Cuvier, αὐτόθι σ. 130—166 καὶ 827—8.
11) Ὅρα Παράρτημα δεύτερον ἐν τέλει.

1) Πλάτωνος. Τιμαῖος ἢ περὶ φύσεως, σ. 29,30.

θεμελιώδη ἀρχὴν παραδεχόμεθα καὶ ἡμεῖς ἔκ τε τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης ἀρυόμενοι.

Ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῆς γῆς κατενόησαν οἱ ἕλληνες φιλόσοφοι τήν τε ἐπίδρασιν τοῦ πυρὸς καὶ τὴν τοῦ ὕδατος. Οὕτω, κατὰ τὸν Πυθαγόραν[1], οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποθνήσκει, τὰ μέρη μόνον ἀλλοιοῦνται καὶ μεταβάλλουσι μορφήν, τὸ δὲ σύνολον διατηρεῖται ἀπαραμείωτον· ἐπὶ παραδείγματι, γαῖαι μετεβλήθησαν εἰς θάλασσαν καὶ τἀνάπαλιν, πεδιάδες ἐξεχώσθησαν καὶ λόφοι ἀνυψώθησαν, ἕλη ἀπεξηράνθησαν καὶ ξηραὶ ἐπλημμύρησαν, πηγαὶ κατὰ τοὺς σεισμοὺς ἐστείρευσαν καὶ ἄλλαι ἀνέβλυσαν, χῶραι κατεποντίσθησαν, νῆσοι διὰ τῆς προσχώσεως ἠνώθησαν πρὸς τὴν χέρσον καὶ ἰσθμοὶ ἀπεχωρίσθησαν εἰς νήσους, ὕδατα ἀπελιθώθησαν, ἡφαίστεια ἠνεῴχθησαν ἐξερεύγοντα τὸ ἐσωτερικὸν πῦρ καὶ ἄλλων αἱ φλόγες ἐσβέσθησαν. Καὶ τοιαῦτα μὲν ἐδογμάτιζον οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν· διὰ μόνης δὲ τῆς μεγαλοφυΐας αὐτοῦ Ἐμπεδοκλῆς ὁ ἀκραγαντῖνος ἐμάντευσεν ὅτι τὰ ὄρη τῆς γῆς ἐξηγέρθησαν καὶ ἐκορυφώθησαν τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς ὑπολανθάνοντος πυρός[2].

Κατὰ δὲ τὸν Σταγειρίτην «Οὐκ ἀεὶ δ' οἱ αὐτοὶ τόποι τῆς γῆς οὔτ' ἔνυγροί εἰσιν, οὔτε ξηροί, ἀλλὰ μεταβάλλουσι κατὰ τὰς τῶν ποταμῶν γενέσεις καὶ τὰς ἀπολείψεις· διὸ καὶ τὰ περὶ τὴν ἤπειρον μεταβάλλει καὶ τὴν θάλατταν, καὶ *οὐκ ἀεὶ τὰ μὲν γῆ, τὰ δὲ θάλαττα διατελεῖ πάντα τὸν χρόνον, ἀλλὰ γίνεται θάλαττα μὲν ὅπου χέρσος, ἔρθα δὲ πρῶν θάλαττα, πάλιν ἐνταῦθα γῆ*[3]. . . Ἀλλὰ πάντων τούτων αἴτιον εἶναι ὑπολαπτέον ὅτι γίνεται διὰ χρόνων εἰμαρμένων, οἷον ἐν ταῖς κατ' ἐνιαυτὸν ὥραις χειμών, οὕτω περιόδου τινὸς μεγάλης μέγας χειμὼν καὶ ὑπερβολὴ ὄμβρων. Αὕτη δ' οὐκ ἀεὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους, ἀλλ' ὥσπερ ὁ καλούμενος ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμός[4]. . . Τῷ χρόνῳ δὲ ταῦτα ξηραίνεται γενόμενα μᾶλλον, θάτερα δ' ἐλάττω τὰ ἕφυδρα, ἕως ἂν ἔλθῃ πάλιν ἡ καταβολὴ τῆς περιόδου τῆς αὐτῆς. Ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τοῦ ὅλου γίνεσθαι μέν τινα μεταβολήν, μὴ μέντοι γένεσιν καὶ φθοράν, εἴπερ μένει τὸ πᾶν, ἀνάγκη, καθάπερ ἡμεῖς λέγομεν, μὴ τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ τόπους ὑγρούς τ' εἶναι θαλάττῃ καὶ ποταμοῖς καὶ ξηρούς. Δηλοῖ δὲ τὸ γινόμενον· οὓς γὰρ φαμὲν ἀρχαιοτάτους εἶναι τῶν ἀνθρώπων, Αἰγυπτίους, τούτων ἡ χώρα πᾶσα γεγονυῖα φαίνεται καὶ οὖσα τοῦ ποταμοῦ ἔργον[1]. . . Φανερὸν τοίνυν, ἐπεὶ ὅ τε χρόνος οὐχ ὑπολείπει καὶ τὸ ὅλον ἀΐδιον, ὅτι οὔθ' ὁ Τάναϊς ποταμός, οὔθ' ὁ Νεῖλος ἀεὶ ἔρρει, ἀλλ' ἦν ποτε ξηρὸς ὁ τόπος ὅθεν ῥέουσι· τὸ γὰρ ἔργον ἔχει αὐτῶν πέρας, ὁ δὲ χρόνος οὐκ ἔχει. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁρμόσει ποταμῶν λέγειν. Ἀλλὰ μὴν εἴπερ οἱ ποταμοὶ γίνονται καὶ φθείρονται καὶ μὴ ἀεὶ οἱ αὐτοὶ τόποι τῆς γῆς ἔνυδροι, καὶ τὴν θάλατταν ἀνάγκη μεταβάλλειν ὁμοίως. Τῆς δὲ θαλάττης τὰ μὲν ἀπολειπούσης τὰ δ' ἐπιούσης ἀεί, φανερὸν ὅτι τῆς πάσης γῆς οὐκ ἀεὶ τὰ αὐτὰ τὰ μέν ἐστι θάλαττα, τὰ δ' ἤπειρος, ἀλλὰ μεταβάλλει τῷ χρόνῳ πάντα[2]»· καὶ «*Ἤδη γὰρ σεισμὸς ἐν τόποις τισὶ γενόμενος* οὐ πρότερον ἔληξε, πρὶν ἐκρήξας εἰς τὸν ὑπὲρ γῆς τύπον φανερῶς, ὥσπερ ἐκνεφίας ἐξῆλθεν ὁ κινήσας ἄνεμος, οἷον καὶ περὶ Ἡράκλειαν ἐγένετο τὴν ἐν τῷ Πόντῳ νεωστί, καὶ πρότερον περὶ τὴν Ἱερὰν νῆσον· αὕτη δ' ἐστὶ μία τῶν Αἰόλου καλουμένων νήσων· ἐν ταύτῃ γὰρ *ἐξαρῴδει τι τῆς γῆς*, καὶ ἀνῄει οἷον λοφώδης ὄγκος μετὰ ψόφου· τέλος δὲ ῥαγέντος ἐξῆλθε πνεῦμα πολὺ καὶ τὸν φέψαλον καὶ τὴν τέφραν ἀνῆκε, καὶ τήν τε Λιπαραίων πόλιν οὖσαν οὐ πόρρω πᾶσαν ἀπετέφρωσε καὶ εἰς ἑνίας τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἦλθεν. Καὶ νῦν ἔτι ὅπου τὸ ἀναρύσημα τοῦτο ἐγένετο δῆλόν ἐστι· καὶ γὰρ δὴ τοῦ *γενομένου πυρὸς ἐν τῇ γῇ ταύτην οἰητέον εἶναι τὴν αἰτίαν* ὅταν κοπτόμενον ἐκπρησθῇ, πρῶτον εἰς μικρὰ κερματισθέντος τοῦ ἀέρος»[3].

Ὁ δ' Ἐρατοσθένης «ἐπιφέρει τὸ πλῆθος τῶν *ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς (τῆς γῆς)*, *οἳ συμβαίνουσιν ἔκ τε ὕδατος καὶ πυρὸς καὶ* σεισμῶν καὶ ἀναρυσημάτων καὶ ἄλλων τοιούτων»[4].

Ὁ δὲ Στράτων ὁ λαμψακηνὸς «φησὶν οἴεσθαι τὸν *Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ ἀοῖξαι τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας, εἶτ' ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον*, τὸ δ' αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν (τὴν Μεσόγειον)· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης, κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακεκλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. . . . καὶ βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον, τὸ δὲ κρητικὸν καὶ σικελικὸν καὶ σαρδῷον πέλαγος σφόδρα βαθέα· τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων καὶ μεγίστων ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνα μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα. . . *δοκεῖν δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕστερον, ἂν μέρωσιν αἱ ἐπιρρύσεις τοιαῦται*[1]».

Ὁ δὲ Στράβων συμπληρῶν τὸν Στράτωνα λέγει· «Πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην (τὴν θάλασσαν) καὶ ταπεινοῦσθαι καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινὰς· καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον τὸ ἄλλα καὶ ἄλλα ἐδάφη τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι, τὰ δὲ ὑψηλότερα, ἀλλὰ τὸ *τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι καὶ συνεξαίρειν ἢ συνδιδόναι τὸ πέλαγος· ἐξαρθὲν μὲν γὰρ ἐπικλύσαι ἄν, ταπεινωθὲν δὲ ἀναδράμοι πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν*. . . λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος ἢ τὸ τῇ θαλάττῃ ὑποκείμενον ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον, μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον· πολὺ γὰρ εὐκινητότερον καὶ μεταβολὰς θάττους δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον[2]»· καὶ παρακατιών· «Μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων ἀναπτέον τὸν λόγον· *καὶ γὰρ καταχλυσμοὶ καὶ σεισμοὶ καὶ ἀναρυσήματα καὶ ἀποδήσεις τῆς ὑφάλου γῆς μετεωρίζουσι καὶ τὴν θάλατταν*, *αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινοῦσιν αὐτήν*· οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύανται καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὔ· οὐδὲ νῆσοι μέν, ἤπειροι δ' οὔ· ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις καὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἄν, εἴπερ καὶ χάσματα καὶ καταπόσεις χωρίων καὶ κατοικιῶν, ὡς ἐπὶ Βούρας τε καὶ Βιζώνης καὶ ἄλλων πλειόνων, ὑπὸ σεισμοῦ γενέσθαι φασί[3]».

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν γένει αἰτίων τῆς διαμορφώσεως τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Τί δὲ περὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ζώντων ἐρρόνουν οἱ Ἕλληνες;

Παρ' Ἀναξιμάνδρῳ, φιλοσόφῳ μιλησίῳ, γεννηθέντι τῷ 610 π. Χ. ὑπολανθάνει ἡ δοξασία, ὡς πρὸς τὴν ἀρχικὴν τοῦ ἀνθρώπου γέννησιν, τῆς βαθμιαίας μεταμορφώσεως τῶν ὄντων (évolution)[1], ἡ χθὲς καὶ πρώην ὑπὸ τοῦ Lamarck ἀναπτυχθεῖσα, ἐν ᾧ παρὰ Πυθαγόρᾳ ἡ τῆς αὐτομάτου γεννήσεως (génération équivoque) ὑπεμφαίνεται[2].

Ἀλλὰ καὶ τῆς παλαιοντολογίας ἀμυδράν τινα ἰδέαν συνέλαβον· διότι ὁ μὲν Ξενοφάνης ὁ κολοφώνιος, ζῶν τῷ 535 ἔτει π. Χ. μνείαν ποιεῖται ὀστρακοδέρμων καὶ φωκαινῶν καὶ ἰχθύων ἀπεξηραμένων ἐν τῇ ἰλύϊ καὶ εὑρεθέντων εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων[3]· ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς περιγράφει τὰς δυσμορφίας καὶ τὸ κατεσκληκὸς παλαιτάτων ζώων[4]· ὁ δὲ Θεόφραστος ἀναφέρει ὀρυκτοὺς ἰχθύας[5]· οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἐδίδασκον ὅτι ἡ γῆ ἐν ἀρχῇ παρήγαγε ζῶα γιγανταῖα, ὧν τὰ εἴδη πρὸ χρόνου μακροῦ ἀπωλέσθησαν[6].

Μετὰ τὴν ἐπιτροχάδην ταύτην περί τινων γνώσεων τῆς φυσικῆς ἱστορίας παρὰ τοῖς προγενεστέροις Ἕλλησι προθεωρίαν, φέρε ἴδωμεν, φιλόμουσος ὁμήγυρις, τί παρὰ τῶν μεταγενεστέρων συνεγράφη.

Α. Φυσικὴ ἱστορία ἐν γένει.

1. Ἀναστασίου Γορδίου ἱερομονάχου τοῦ ἀκαρνᾶνος. Ὀνομασία τῶν ζώων, δένδρων καὶ βοτανῶν μὲ σημείωμα τῆς ἑλληνικῆς λέξεως καὶ τῆς ἁπλῆς (περὶ τὸ 1720) ἀνέκδοτος.

2. Γεωργίου Βεντότη ζακυνθίου. Περιγραφὴ τοῦ παντός, ἤτοι ἱστορία φυσική. ἐν Βιέννῃ 1792. Τόμ. 2 εἰς 8ᵛᵛ.

3. Στεφάνου Οἰκονόμου. Στοιχεῖα τῆς φυσικῆς ἱστορίας (περὶ τὸ 1810) ἀνέκδοτα.

4. Μανουὴλ καὶ Κυριακοῦ Καπετανάκη. Εἰκονολογία παιδική, περιέχουσα ἄθροισμα φυτῶν, ὀρυκτῶν κλ. καὶ τὰς περιγραφὰς αὐτῶν (ἐκ τῶν τοῦ Φραγκίσκου Ι. Βερτούχ). ἐν Βιέννῃ 1810—12. Τόμ. 10 εἰς 4ᵛᵛ.

5. Ἀγγέλου Δελλαδέκιμα κεφαλλῆνος. Λόγος περὶ φυσικῆς ἱστορίας. ἐν Παταβίῳ 1814 εἰς 8ᵛᵛ.

---

1) Sir Ch. Lyell. Principes de géologie, trad. par M. J. Ginestou (ἐν Παρισίοις, 1873. 2 Τόμ. 8ᵛᵛ) Τόμ. Α' σ. 21—23.
2) Muller. Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας μετάφρ. Κυπριανοῦ (ἐν Ἀθήναις 1867—8. 2 Τόμ. 8ᵛᵛ). Τόμ. Α' σ. 380.
3) Ἀριστοτέλους. Μετεωρολογικῶν Α' ιδ' 1.
4) Αὐτόθι 20, 21.

1) Ἀριστοτέλους. Μετεωρολογικῶν 24—26.
2) Αὐτόθι 31, 32.
3) Αὐτόθι Β' η' 18—20.
4) Στράβωνος Α' γ' 3.

1) Στράβωνος Α' γ' 4.
2) Αὐτόθι 5.
3) Αὐτόθι 10.

1) G. Cuvier, αὐτ. σελ. 91.
2) Ch. Lyell, αὐτ. σ. 24.
3) Ch. Lyell, αὐτ.
4) Muller, αὐτ. σ. 383.
5) Θεοφράστου. Περὶ ἰχθύων τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαμενόντων. 7, 8.
6) Ch. Lyell, αὐτ. σ. 27.

6. Γεωργίου Θεοχαροπούλου πελοποννησίου. Σύντομος φυσικὴ ἱστορία (περὶ τὸ 1830) ἀνέκδοτος.

7. Μιλτιάδου Γκαρπολᾶ. Ἐπιτομὴ τῆς φυσικῆς ἱστορίας. ἐν Ἀθήναις 1849 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

8. Κωνσταντίνου Βαρβάτη. Ἐγχειρίδιον φυσικῆς ἱστορίας. ἐκδ. α' ἐν Ἀθήναις 1865, ἐκδ. ε' αὐτ. 1872, ἐκδ. ς' αὐτ. 1879 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

9. Ξαβερίου Λάνδερερ. Ἀνάλεκτα κοινωφελῶν διατριβῶν (α' βασίλειον τῶν ὀρυκτῶν, β' βασίλειον τῶν φυτῶν, γ' βασίλειον τῶν ζώων). ἐν Ἀθήναις 1871 εἰς 8ον.

10. Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. Φυσικῆς ἱστορίας συλλογή. ἐν Ἀθήναις 1871 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

11. Αἰμιλίου Νοννόττη. Ἐπιτομὴ φυσικῆς ἱστορίας (ἐκ τῶν τοῦ Milne Edwards). ἐν Κων/πόλει 1873 εἰς 16ον.

12. Σπυρίδωνος Μηλιαράκη. Ἐγχειρίδιον φυσικῆς ἱστορίας (ἐκ τῶν τοῦ Carl Koppe). ἐκδ. α' ἐν Ἀθήναις 1874, ἐκδ. β' αὐτ. 1879 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

13. Σπυρίδωνος Μηλιαράκη. Μαθήματα ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας. ἐκδ. α' ἐν Ἀθήναις 1877, ἐκδ. β' αὐτ. 1880 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

14. Δημητρίου Η. Κυριακοπούλου καὶ Β. Σ. Γκολφινοπούλου. Στοιχειώδης φυσικὴ ἱστορία. ἐν Ἀθήναις 1878 εἰς 8ον μετὰ πινάκων.

15. Δημητρίου Η. Κυριακοπούλου. Στοιχειώδης φυσικὴ ἱστορία. ἐν Ἀθήναις 1880 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

β) Βοτανική.

16. Λέοντος Ἀλλατίου. De mandragora (περὶ τὸ 1650) ἀνέκδοτος.

17. Δημητρίου Ἀγκυράμου. Βοτανικὸν λεξικὸν—ἑλληνικόν, λατινικόν, γαλλικόν, ἀραβικόν, περσικὸν καὶ τουρκικόν—(περὶ τὸ 1780) ἀνέκδοτον.

18. Γεωργίου Ζαβείρα. Ὀνοματολογία βοτανικὴ τετράγλωσσος (ἑλληνική, ἁπλοελληνική, λατινικὴ καὶ οὐγγαρική) ἐν Πέστῃ 1787 εἰς 8ον.

19. Γερασίμου Γρηγορίνη κεφαλλῆνος. Réflexions sur la végétation. ἐν Ἄλλῃ 1794 εἰς 8ον.

20. Εὐσταθίου Ἀθανασίου. Historia radicis scillæ marinæ. ἐν Ἄλλῃ 1794 εἰς 4ον.

21. Λόγος εἰσαγωγικὸς περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἰδικιτέρως δὲ τῆς βοτανικῆς. ἐν Βιέννῃ 1798 εἰς 8ον.

22. Ἀγγέλου Δελλαδέκιμα. Παρατηρήσεις περὶ ἀμανιτῶν. ἐν Παταβίῳ 1815 εἰς 8ον.

23. Πέτρου Βελλαρᾶ ἐξ Ἰωαννίνων. Βοτανικὴ (ἐκ τῶν τοῦ Ζακύνου). ἐν Βιέννῃ 1820 εἰς 8ον.

24. Νικολάου Δαλλαπόρτα. Prospetto delle pianti che si trovano nell'isola di Cefalonia e che si possono adoperare a titoli di remedii od alimenti. ἐν Γενεύῃ 1838 εἰς 8ον.

25. Κωνσταντίνου Ν. Φράας. Στοιχεῖα τῆς βοτανικῆς καὶ περιγραφὴ τῶν ἐντοπίων ὡς ἰατρικὰ χρησίμων φυτῶν. ἐν Ἀθήναις 1838 εἰς 16ον.

26. Διονυσίου Πύρρου. Βοτανικὴ πρακτική. ἐν Ἀθήναις 1838. Τόμ. 2 εἰς 8ον μετὰ πινάκων.

27. Ξαβερίου Λάνδερερ. Ἐγχειρίδιον Βοτανικῆς. ἐν Ἀθήναις 1845 εἰς 8ον.

28. Χριστοφόρου Λαβράνου. Βοτανικῆς Στοιχεῖα. ἐν Κερκύρᾳ 1853 εἰς 8ον.

29. Γεωργίου Λαμπίση. Βοτανική. ἐν Κων/πόλει 1879 εἰς 8ον μετὰ πινάκων.

30. Εὐσταθίου Πονηροπούλου. Πραγματεία περὶ κυτταρώδους ἱστοῦ. ἐν Ἀθήναις 1879 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

31. Κωνσταντίνου Χ. Μεταξᾶ. Βοτανικῆς στοιχειώδεις γνώσεις. ἐν Κων/πόλει 1879 εἰς 16ον.

32. Κωνσταντίνου Χ. Μεταξᾶ. Πίνακες Βοτανικῆς. ἐν Κων/πόλει 1879 εἰς φύλλον.

33. Εὐσταθίου Πονηροπούλου. Στοιχεῖα Βοτανικῆς. ἐν Ἀθήναις 1880 εἰς 8ον μετὰ πινάκων.

34. Αἰμιλίου Νοννόττη. Βοτανική. ἐν Κων/πόλει 1881 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

35. Εὐσταθίου Πονηροπούλου. Στοιχειώδης φυτολογία. ἐν Ἀθήναις 1882 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

γ) Ζωολογία.

36. Ἀγαπητοῦ Κασσιανοῦ. Περὶ ἱερακοτροφίας (περὶ τὸ 1460) ἀνέκδοτος.

37. Δαμασκηνοῦ ἀρχιερέως Στουδίτου. Περὶ τῶν πετεινῶν, ὀρνέων καὶ τῶν χερσαίων ζώων καὶ περὶ τῶν θαλασσίων. ἐκδ. α' ἐν Ἐνετίᾳ 1603, ἐκδ. β' αὐτ. 1643, ἐκδ. γ' αὐτ. 1743, ἐκδ. δ' αὐτ. 1760 εἰς 8ον.

38. Μαρίνου Χαρβούρη κεφαλλῆνος. Περιγραφὴ ἑνὸς θαλασσίου ζώου εἰς τὰς Ἑνετῶν νήσους ἀρμενιστάρι λεγομένου, πολὺ χρήσιμος διὰ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν. ἐν Ταυρίνῳ (1760) εἰς 8ον.

39. Κηρύκου Χαιρέτου κρητός. Ἐγχειρίδιον τῆς ζωϊκῆς τῶν ζώων οἰκονομίας. ἐν Ἐνετίᾳ 1798 εἰς 8ον.

40. Ἀποστόλου Ἀρσάκη. De piscium cerebro et medulla spinelli. ἐν Ἄλλῃ 1813 εἰς 8ον.

41. Ἰωάννου Βούρου χίου. Περὶ τοῦ τέρατος τῆς Ἑρμουπόλεως. ἐν Ἑρμουπόλει 1834 εἰς 8ον.

42. Ἰωσὴφ Δὲ-Κιγάλλα θηραίου. Ἐπιστολὴ περὶ τοῦ τέρατος τῆς Ἑρμουπόλεως. ἐν Ἀθήναις 1834 εἰς 8ον.

43. Ἰωάννου Βούρου. Περὶ τριῶν ἰχθύων τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. ἐν Ἀθήναις 1844 εἰς 8ον.

44. Ξαβερίου Λάνδερερ. Ἐγχειρίδιον φαρμακευτικῆς ζωολογίας. ἐν Ἀθήναις 1844 εἰς 8ον.

45. Τιμολέοντος Ε. Δρακούλη. Στοιχειώδης πραγματεία τῆς ζωολογίας (ἐκ τῶν τοῦ Milne Edwards). ἐν Ἀθήναις 1849—50. Τόμ. 2 εἰς 8ον.

46. Πέτρου Ψαρᾶ. Στοιχειώδης ζωολογία. ἐκδ. α' ἐν Λονδίνῳ 1869, ἐκδ. β' αὐτ. 1872, ἐκδ. γ' αὐτ. 1876 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

47. Ἀριστομένους Χλωροῦ. Παιδικὴ Ζωολογία. ἐκδ. α' ἐν Κων/πόλει 1870, ἐκδ. β' αὐτ. 1875, ἐκδ. γ' αὐτ. 1880 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

48. Μοσχοννησίου. Ὁ ἀλάνθαστος κυνηγός, ἤτοι ὁ ὁδηγὸς τοῦ κυνηγέτου (ἐκ τῶν τοῦ Marksmann). ἐν Ἀθήναις 1872 εἰς 8ον.

49. Ἀρσινόης Γρηγορίου Παππαδοπούλου. Ζωολογία (ἐκ τῶν τῆς Mme Carpantier). ἐν Ἀθήναις 1876 εἰς 12ον.

50. Γεωργίου Λαμπίση. Ζωολογία. ἐκδ. ά ἐν Κων/πόλει 1876, ἐκδ. β' αὐτ. 1880, ἐκδ. γ' αὐτ. 1882 εἰς 8ον μετὰ πινάκων.

51. Ἰωάννου Α. Βρετοῦ. Ζωολογία. ἐκδ. ς' ἐν Κων/πόλει 1877, ἐκδ. ή αὐτ. 1879 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

52. Κωνσταντίνου Ἰωάννου Μαρούδη. Περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πτηνῶν. ἐν Ἀθήναις 1880 εἰς 8ον μετὰ πινάκων.

53. Αἰμιλίου Νοννόττη. Ζωολογία. ἐν Κων/πόλει 1880 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

54. Χριστοφόρου Σαμαρτσίδου. Ζωολογία. ἐν Κων/πόλει 1881 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

55. Πέτρου Ψαρᾶ. Ὁ ζωολογικὸς κῆπος τῶν παίδων. ἐν Ἀθήναις 1882 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

δ) Γεωλογία καὶ ὀρυκτολογία.

56. Δημητρίου Μόσχου. Ὑπομνημάτιον εἰς τὸ περὶ λίθων ποίημα τοῦ Ὀρφέως (περὶ τὸ 1500) ἀνέκδοτον.

57. Ἱεροθέου κεφαλλῆνος. Περὶ τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ σεισμοῦ τῇ 30 7βρίου 1627 (περὶ τὸ 1628) ἀνέκδοτον.

58. Λέοντος Ἀλλατίου. De magnete libri III (περὶ τὸ 1640) ἀνέκδοτα.

59. Ἰωαννικίου ἱερομονάχου Μαρκορᾶ κερκυραίου. Πραγματεία περὶ μετάλλων (περὶ τὸ 1640) ἀνέκδοτος.

60. Ἀντωνίου Δελένδα ἐκ Θήρας. Περιγραφὴ τῆς τοῦ 1707 ἡφαιστειακῆς ἐκρήξεως τῆς Καμμένης (περὶ τὸ 1708) ἀνέκδοτος.

61. Ἀγγέλου Δελλαδέκιμα. Πραγματεία περὶ γεωλογίας. ἐν Ἐνετίᾳ 1816 εἰς 8ον.

62. Ἰωάννου Βούρου. Περὶ τῶν ἡφαιστειακῶν ἐκρήξεων τῆς νήσου Θήρας. ἐν Ἀθήναις 1837 εἰς 8ον.

63. Ξαβερίου Λάνδερερ. Ἐγχειρίδιον ὀρυκτολογίας. ἐν Ἀθήναις 1845 εἰς 8ον.

64. Πέτρου Βερῶνος. Μαγνητολογία, ἤτοι ἑρμηνεία τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων τῶν μαγνητῶν. ἐν Ἀθήναις 1853 εἰς 8ον.

65. Πέτρου Βουγιούκα. Περιγραφὴ σύντομος τῶν ὀρυκτῶν τῆς Ἑλλάδος. ἐν Ἀθήναις 1856 εἰς 8ον.

66. Πέτρου Βουγιούκα. Περὶ τῆς θηραϊκῆς γῆς πραγματεία (ἐκ τοῦ γερμαν.). ἐν Ἀθήναις 1858 εἰς 8ον.

67. Γεωργίου Σερουΐου. Περὶ σεισμοῦ καὶ ἡφαίστου. ἐν Κων/πόλει 1867 εἰς 8ον.

68. Δανιὴλ Πετρούλια. Λόγοι ἐν λίθοις, ἢ ἡ Γραφὴ βεβαιουμένη ὑπὸ τῆς γεωλογίας (ἐκ τῶν τοῦ Δομενίκου Μακωσλάνδου). ἐν Ἀθήναις 1867 εἰς 8ον.

69. Κωνσταντίνου Μητσοπούλου. Περὶ γαληνίτου, ἤτοι ἐνθείου μολύβδου συμφυοῦς μετὰ σφαλερίτου, ἤτοι ἐνθείου ψευδαργύρου. ἐν Ἀθήναις 1875 εἰς 8ον.

70. Ἀνδρέα Κορδέλλα. Ἡ Ἑλλὰς ἐξεταζομένη γεωλογικῶς καὶ ὀρυκτολογικῶς. ἐν Ἀθήναις 1878 εἰς 8ον.

71. Αἰμιλίου Νοννόττη. Ὀρυκτολογία καὶ

γεωλογία. ἐν Κων/πόλει 1882 εἰς 16ον μετὰ πινάκων.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος ἐξαιτοῦμαι, φιλόμουσος ὁμήγυρις, τὴν ὑμετέραν ἐπιεικῆ ψῆφον καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις, ἐπόμενος τῷ παραδείγματι Κωσταντίνου τοῦ Ὑψηλάντου, ὅστις ἔν τε τῇ προεισαγωγῇ καὶ ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης μεταφράσεως τῆς ὀχυρωματικῆς τοῦ Vauban ἐπανειλημμένως ἐπικαλεῖται τὴν τοῦ ἀναγνώστου ἐπιείκειαν. Εἰ δὲ τὸ δοκίμιον τοῦτο ἐλάμβανεν ἤδη πέρας, καὶ μὴ παρηκολουθεῖτο ἐν ἑτέρᾳ συνεδριάσει ὑπὸ τῆς ἀναγκαίας συνεχείας τοῦ προαγγελθέντος «Καταλόγου», ἔκρινον ἂν τότε προτιμοτέραν τὴν εὐσεβῆ ἐπιφώνησιν, δι' ἧς οἱ ἡμέτεροι γονεῖς ἐπέστεφον ἑκάστην αὐτῶν συγγραφὴν ἀνακράζοντες «Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα»· διότι οἱ ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ὀρθῶς ἐφρόνουν ὅτι ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος ἐν παντὶ αὐτοῦ ἔργῳ ἀὲκ Θεοῦ ἄρχισθαι καὶ εἰς Θεὸν τελευτᾷν».

Σ. Ἀριστάρχης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΦΥΤΑ ΠΑΡΑ ΘΕΟΦΡΑΣΤΩι.

Α' ΑΚΟΤΥΛΗΔΟΝΑ (ACOTYLEDONEÆ).

ΚΛΑΣΙΣ Α' ΚΡΥΠΤΟΓΑΜΩΝ (ACOTYLEDONIA).

1. γένος φυκῶδες (algæ).

Τὸ φῦκος[1], φῦκος τὸ πλατύφυλλον[2], ὁ ζωστήρ[3], τὸ πράσον[4], φῦκος τὸ τριχύφυλλον[5], φῦκος τὸ πύντιον[6], τὸ φύκιον[7], φοινὶξ ὁ πύντιος[8].

2. γένος μυκητῶδες (fungi).

Ὁ μύκης[9], τὸ ὕδνον[10], ὁ πίζις[11], τὸ κεραύνιον[1], ὁ ἦλος[2], τὸ ἄσχιον[3], ἡ ἐρυσίβη[4], ὁ κράμβος[5], ὁ λοπάς[6], τὸ ἀράχνιον[7].

3. γένος λειχηνῶδες (lichenes).

Τὸ λειχηνιᾶν τῆς ἐλάας[8].

4. γένος βρυῶδες (musci).

Τὸ βρύον[9], τὸ ἵπνον[10], ἡ ἴκμη[11], ὁ μήνανθος[12], τὸ φάσκον[13].

5. γένος πτεριδῶδες (filices).

Ἡ πτερίς[14], πτερὶς ἡ μεγάλη[15], ἡ θηλύπτερις[16], τὸ ἀδίαντον[17], ἀδίαντον τὸ λευκόν[18], ἀδίαντον τὸ μέλαν[19], ἀδίαντον τὸ τριχομανές[20], τὸ σκολόπενδρον[21], τὸ πολυπόδιον[22], τὸ ἡμιόνιον[23].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' ς' 2.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι 3.
6) Αὐτόθι 4.
7) Αὐτόθι Δ' ζ' 3.
8) Αὐτόθι Δ' ς' 10.
9) Αὐτόθι Α' α' 11.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι Α' ς' 5.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' ς' 5.
2) Αὐτόθι Δ' ιδ' 3.
3) Αὐτόθι Α' ς' 9.
4) Αὐτόθι Θ' ι' 1.
5) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Ε' ι' 1.
6) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' ιδ' 3.
7) Αὐτόθι 10.
8) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Ε' θ' 10.
9) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' ς' 6.
10) Αὐτόθι Δ' ι' 1.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Γ' η' 6.
14) Αὐτόθι Α' ι' 5.
15) Αὐτόθι Ι' ιγ' 6.
16) Αὐτόθι Ι' ιη' 8.
17) Αὐτόθι Η' ι' 4.
18) Αὐτόθι Η' ιδ' 1.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Ι' ιη' 7.
22) Αὐτόθι Ι' κ' 4.
23) Αὐτόθι Ι' ιη' 7.
24) Αὐτόθι Α' δ' 2.
25) Αὐτόθι Δ' ια' 13.
26) Αὐτόθι 1.
27) Αὐτόθι 11.
28) Αὐτόθι 3.
29) Αὐτόθι.

Β' ΜΟΝΟΚΟΤΥΛΗΔΟΝΑ (MONOCOTYLEDONEÆ).

ΚΛΑΣΙΣ Β' ΥΠΟΓΥΝΩΝ (MONOHYPOGYNIA).

1. γένος καλαμῶδες (juncaceæ).

1α. εἶδος καλαμῶδες (juncus).

Ὁ κάλαμος[24], κάλαμος ὁ ἐπίγειος[25], κάλαμος ὁ αὐλητικός[26], κάλαμος ὁ τοξικός[27], κάλαμος ὁ πλόκιμος[28], κάλαμος ὁ ζευγίτης[29], κάλαμος ὁ βομβυκίας[1], κάλαμος ὁ εὐνουχίας[2], κάλαμος ὁ συριγγίας[3], κάλαμος ὁ εἰλετίας[4], κάλαμος ὁ χαρακίας[5], κάλαμος ὁ δόναξ[6], κάλαμος ὁ κρητικός[7], κάλαμος ὁ λακωνικός[8], κάλαμος ὁ ἰνδικός[9], κάλαμος ὁ εὐώδης[10].

1β. εἶδος κυπειρῶδες (cyperaceæ).

Ὁ κύπειρος[11], ὁ σχοῖνος[12], σχοῖνος ὁ ὀξύς[13], σχοῖνος ὁ ἄρρην[14], σχοῖνος ἡ μελαγκρανίς[15], σχοῖνος ὁ ὁλόσχοινος[16], σχοῖνος ὁ λίθινος[17], ἡ τύφη[18], ὁ βούτομος[19], τὸ βούτομον[20], τὸ συριακὸν βοτάνιον[21], ὁ καδύτας[22], ὁ πάπυρος[23], τὸ σάρι[24], τὸ μνάσιον[25], ἡ μαλιναθάλλη[26], τὸ λέμνα[27], ἡ ναρθηκία[28], ὁ νάρθης[29], ὁ ἁλωπέκουρος[30], ὁ φλεώς[31], φλεὼς ὁ ἄρρην[32], φλεὼς ὁ θῆλυς[33].

2. γένος ἀρῶδες (araceæ).

Τὸ ἄρον[34], τὸ δρακόντιον[35], τὸ ἐπίπετρον[36], κύαμος ὁ αἰγύπτιος[37].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' ια' 3.
2) Αὐτόθι 4.
3) Αὐτόθι 10.
4) Αὐτόθι 13.
5) Αὐτόθι 1.
6) Αὐτόθι 10.
7) Αὐτόθι 11.
8) Αὐτόθι 12.
9) Αὐτόθι 13.
10) Αὐτόθι Δ' η' 4.
11) Αὐτόθι 1.
12) Αὐτόθι 1.
13) Αὐτόθι Δ' ιθ' 1.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Δ' ζ' 3.
18) Αὐτόθι Δ' ι' 6.
19) Αὐτόθι Α' ι' 5.
20) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β' ιζ' 3.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι.
23) Θεοφράστου Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' η' 2.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι 12.
27) Αὐτόθι Δ' ι' 1.
28) Αὐτόθι Ζ' θ' 7.
29) Αὐτόθι Α' θ' 7.
30) Αὐτόθι Η' ια' 2.
31) Αὐτόθι Δ' ι' 6.
32) Αὐτόθι 4.
33) Αὐτόθι.
34) Αὐτόθι Α' ς' 8.
35) Αὐτόθι Η' ιθ' 2.
36) Αὐτόθι Ζ' ζ' 4.
37) Αὐτόθι Δ' η' 7.

3. *γένος σιτῶδες (gramineæ).*

3α. εἶδος σιτῶδες (hordeaceæ).

Ὁ σῖτος[1], ὁ πυρός[2], πυρὸς ὁ κριθαϊκός[3], πυρὸς ὁ σιτανείας[4], πυρὸς ὁ ποντικός[5], πυρὸς ὁ θρᾷξ[6], πυρὸς ὁ βοιωτός[7], πυρὸς ὁ ἀσσύριος[8], πυρὸς ὁ σελινούσιος[9], πυρὸς ὁ σικελός[10], πυρὸς ὁ ἀκραγαντῖνος[11], πυρὸς ὁ αἰγύπτιος[12], πυρὸς ὁ ἀλεξάνδρειος[13], πυρὸς ὁ λιβυκός[14], πυρὸς ὁ στλεγγύς[15], πυρὸς ὁ καγχρυδίας[16], πυρὸς ὁ δρακοντίας[17], πυρὸς ὁ στραγγίας[18], πυρὸς ὁ καμακίας[19], ἡ κριθή[20], τὸ τρίμηνον[21], κριθὴ ἡ ἰνδική[22], κριθὴ ἡ ἀχιλλική[23], κριθὴ ἡ λευκή[24], κριθὴ ἡ ἐπταύριθος[25], ἡ τίφη[26], ἡ ζειά[27], ἡ ὄλυρα[28], ὁ κέγχρος[29], ὁ βρόμος[30], ὁ μέλινος[31], ὁ ἔλυμος[32], τὸ ὄρυζον[33], ὁ αἰγίλωψ[34].

3β. εἶδος ἀγρωστιῶδες (agrostideæ).

Ἡ ἄγρωστις[35], ἡ αἶρα[36], ὁ αἰγίπυρος[37], τὸ

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Π' θ' 3.
2) Αὐτόθι Θ' α' 1.
3) Αὐτόθι Θ' δ' 3.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι Θ' δ' 3.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι 5.
8) Αὐτόθι 3.
9) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ' κα' 2.
10) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Θ' δ' 3.
11) Αὐτόθι 6.
12) Αὐτόθι 3.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Θεοφράστοδ. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ' κα' 2.
18) Αὐτόθι.
19) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Θ' ζ' 4.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Θ' α' 4.
22) Αὐτόθι Θ' δ' 2.
23) Αὐτόθι Θ' ι' 2.
24) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Δ' ιδ' 1.
25) Αὐτόθι Γ' κθ' 2.
26) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Θ' α' 3.
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι.
29) Αὐτόθι Θ' θ' 6.
30) Αὐτόθι Θ' δ' 1.
31) Αὐτόθι Θ' ζ' 3.
32) Αὐτόθι Θ' α' 1.
33) Αὐτόθι Δ' δ' 10.
34) Αὐτόθι Θ' θ' 2.
35) Αὐτόθι Α' ς' 7.
36) Αὐτόθι 3.
37) Αὐτόθι Β' η' 3.

αἱμόδωρον[1], ὁ ἀχύνωψ[2], ἡ πόα[3], ὁ νάρδος[4].

ΚΛΑΣΙΣ Γ' ΠΕΡΙΓΥΝΩΝ (MONOPERIGYNIA).

1. γένος φοινικῶδες (palmæ).

Ὁ φοῖνιξ[5], φοῖνιξ ὁ βασιλικός[6], φοῖνιξ ὁ κύκας[7], φοῖνιξ ὁ χαμαιρριφής[8], φοῖνιξ ὁ κάρπιμος[9], φοῖνιξ ὁ ἄκαρπος[10], φοῖνιξ ὁ ἄρρην[11], φοῖνιξ ἡ θήλεια[12], ὁ κοΐξ[13], τὰ φοινικόφυτα[14], τὸ κουκιοφόρον[15].

2. γένος κρινῶδες (liliaceæ).

Τὸ κρίνον[16], κρίνον τὸ διανθές[17], ἡ κρινωνιά[18], τὸ σκόροδον[19], τὸ σκόρδον[20], σκόροδον τὸ κύπριον[21], τὸ κρόμυον[22], κρόμυον τὸ σχιστόν[23], κρόμυον τὸ σκτάνιον[24], κρόμυον τὸ σαμοθρᾴκιον[25], κρόμυον τὸ σάρδιον[26], κρόμυον τὸ κνίδιον[27], κρόμυον τὸ ἀσκαλώνιον[28], κρόμυον τὸ κρητικόν[29], τὸ γήτειον[30], τὸ κρομυογήτειον[31], τὸ πράσον[32], τὸ γήθυον[33], τὸ λείριον[34], λείριον τὸ ἕτερον[35], ὁ πόθος[36], πόθος ὁ λευκός[37], τὸ ἀνθέρικον[1], ὁ ἀνθέρικος[2], τὸ μῶλυ[3], τὸ φαλάγγιον[4], ἡ ὑάκινθος[5], ὑάκινθος ἡ ἀγρία[6], ὑάκινθος ἡ σπαρτή[7], τὸ ἡμεροκαλλές[8], ἡ σκίλλα[9], σκίλλα ἡ ἐπιμενίδειος[10], ὁ ἀσφόδελος[11], ὁ βολβός[12], ἡ βολβίνη[13], τὸ σισυρίγχιον[14], ὁ ὀπιτίων[15], ὁ κύϊξ[16].

3. γένος ἀσφαραγῶδες (aspharagaceæ).

Ὁ ἀσφάραγος[17], ἡ ἀσφαραγία[18], τὸ ἄνθεμον[19], ἄνθεμον τὸ φυλλῶδες[20], τὸ ἀφύλλανθες[21], ὁ μυάκανθος[22].

4. γένος ἰριδῶδες (iridaceæ).

Ἡ ἶρις[23], ὁ κρόκος[24], κρόκος ὁ εὔοσμος[25], κρόκος ὁ λευκός[26], κρόκος ὁ ἀκανθώδης[27], τὸ ξιρίον[28], τὸ ξίφος[29], τὸ φάσγανον[30].

5. γένος ναρκισσῶδες (narcisseæ).

Ὁ νάρκισσος[31].

6. γένος μυρικῶδες (myricaceæ).

Ἡ μυρίκη[32].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Θ' η' 5.
2) Αὐτόθι Η' ιη' 2.
3) Αὐτόθι Η' η' 3.
4) Αὐτόθι Ι' ζ' 2.
5) Αὐτόθι Α' θ' 3.
6) Αὐτόθι Β' ς' 7.
7) Αὐτόθι 10.
8) Αὐτόθι 11.
9) Αὐτόθι 6.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Α' ι' 5.
14) Αὐτόθι Β' ς' 5.
15) Αὐτόθι Δ' δ' 7.
16) Αὐτόθι Ζ' η' 3.
17) Αὐτόθι Α' ιγ' 2.
18) Αὐτόθι Β' δ' 1.
19) Αὐτόθι Α' ς' 9.
20) Αὐτόθι Α' ι' 7.
21) Αὐτόθι Η' δ' 11.
22) Αὐτόθι 7.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι.
29) Αὐτόθι 9.
30) Αὐτόθι 10.
31) Αὐτόθι Δ' ζ' 2.
32) Αὐτόθι Η' δ' 2.
33) Αὐτόθι.
34) Αὐτόθι Ζ' η' 1.
35) Αὐτόθι 3.
36) Αὐτόθι.
37) Αὐτόθι.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' δ' 3.
2) Αὐτόθι Η' ιγ' 2.
3) Αὐτόθι Ι' ιε' 7.
4) Αὐτόθι Θ' ι' 1.
5) Αὐτόθι Ζ' η' 1.
6) Αὐτόθι 2.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι Ζ' α' 1.
9) Αὐτόθι Α' ι' 7.
10) Αὐτόθι Η' ιϐ' 1.
11) Αὐτόθι Α' ι' 7.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Η' ιγ' 9.
14) Αὐτόθι Α' ι' 7.
15) Αὐτόθι Η' ιγ' 9.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Ζ' δ' 2.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Α' ιγ' 3.
20) Αὐτόθι Η' η' 3.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι Ζ' ε' 1.
23) Αὐτόθι Δ' ε' 2.
24) Αὐτόθι Α' ς' 6.
25) Αὐτόθι Η' ζ' 4.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι Ζ' η' 1.
29) Αὐτόθι Η' ιγ' 1.
30) Αὐτόθι.
31) Αὐτόθι Ζ' η' 1.
32) Αὐτόθι Α' δ' 3.

ΚΛΑΣΙΣ Δ' ΕΠΙΓΥΝΩΝ (MONOEPIGYNIA).

1. γένος ὀρχιῶδες (orchidaceæ).

Ὁ ὄρχις[1], ὄρχις ὁ μέγας[2], ὄρχις ὁ μικρός[3], τὸ λειμόδωρον[4].

2. γένος ἀμωμῶδες (amomaceæ).

Τὸ ἄμωμον[5], τὸ καρδάμωμον[6], ὁ κόστος[7], τὸ ναῖρον[8], ἡ νάρτη[9].

3. γένος νυμφαιῶδες (nymphæaceæ).

Ἡ νυμφαία[10], ἡ μαδωνάϊς[11], νυμφαία ἡ σκυθική[12], νυμφαία ἡ γλυκεῖα[13], ἡ ἱππάκη[14].

Γ' ΔΙΚΟΤΥΛΗΔΟΝΑ (DICOTYLEDONEÆ).

ΚΛΑΣΙΣ Ε' ΑΠΕΤΑΛΩΝ ΕΠΙΓΥΝΩΝ (EPISTAMINIA).

1. γένος ἀριστολοχιῶδες (aristolochiaceæ).

Ἡ ἀριστολοχία[15].

ΚΛΑΣΙΣ ς' ΑΠΕΤΑΛΩΝ ΠΕΡΙΓΥΝΩΝ (PERISTAMINIA).

1. γένος δαφνῶδες (lauraceæ).

Ἡ δάφνη[16], δάφνη ἡ καρποφόρος[17], δάφνη ἡ ἄκαρπος[18], δάφνη ἡ ἀλεξανδρεία[19], τὸ κιννάμωμον[20], κιννάμωμον τὸ μέλαν[21], κιννάμωμον τὸ λευκόν[22], ἡ περσέα[23], τὸ πέρσιον[24].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ι' ιη' 3.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Ε' ιε' 5.
5) Αὐτόθι Ι' ζ' 2.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι 3.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Θ' ιγ' 1.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι 2.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Ζ' ιγ' 2.
15) Αὐτόθι Γ' ιγ' 3.
16) Αὐτόθι Α' ς' 3.
17) Αὐτόθι Γ' ζ' 3.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Α' ι' 8.
20) Αὐτόθι Δ' δ' 11.
21) Αὐτόθι Γ' ε' 2.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι Δ' δ' 5.
24) Αὐτόθι Β' δ' 10.

2. γένος λαπαθῶδες (polygonaceæ).

Ὁ λάπαθος[1], λάπαθον τὸ ἄγριον[2].

3. γένος ἐλαιαγνῶδες (elæagnaceæ).

Ὁ ἐλαίαγνος[3], ἡ χαμαιδάφνη[4], ὁ κνίδιος κόκκος[5], ὁ κνέωρος[6], κνέωρος ὁ λευκός[7], κνέωρος ὁ μέλας[8].

4. γένος ἀδραφαξυῶδες (chenopodiaceæ).

Ἡ ἀδράφαξυς[9], ἡ τευτλίς[10], τὸ τεῦτλον[11], τὸ τεύτλιον[12], τὸ ἅλιμον[13], τὸ βλίτον[14], ἑλάα ἡ θαλασσία[15].

ΚΛΑΣΙΣ Ζ' ΑΠΕΤΑΛΩΝ ΥΠΟΓΥΝΩΝ (HYPOSTAMINIA).

1. γένος ἀμαραντῶδες (amaranthaceæ) (ἐλλείπει).

ΚΛΑΣΙΣ Η' ΜΟΝΟΠΕΤΑΛΩΝ ΥΠΟΓΥΝΩΝ (HYPOCOROLLIA).

1. γένος στρυχνῶδες (solanaceæ).

Στρύχνος ὁ ἐδώδιμος[16], στρύχνος ὁ ὑπνώδης[17], στρύχνος ὁ μανικός[18], στρύχνος ὁ θρύορος[19], στρύχνος ὁ εὐκήπευτος[20], στρύχνος ὁ περιττός[21], ὁ μανδραγόρας[22], τὸ μυοφόνον[23], τὸ αἴριον[24].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' ς' 6
2) Αὐτόθι Η' 6' 7.
3) Αὐτόθι Δ' ι' 2.
4) Αὐτόθι Γ' ιη' 13.
5) Αὐτόθι Ι' κ' 2.
6) Αὐτόθι Α' ι' 4.
7) Αὐτόθι Ζ' 6' 2.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Η' δ' 1.
10) Αὐτόθι Η' ζ' 2.
11) Αὐτόθι Α' ς' 6.
12) Αὐτόθι Η' δ' 2.
13) Αὐτόθι Δ' ις' 5.
14) Αὐτόθι Α' ιϐ' 2.
15) Αὐτόθι Δ' ζ' 2.
16) Αὐτόθι Η' ιε' 4.
17) Αὐτόθι Ι' ια' 5.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι 6.
20) Αὐτόθι Η' ζ' 2.
21) Αὐτόθι Η' ια' 2.
22) Αὐτόθι Ζ' 6' 9.
23) Αὐτόθι Ζ' α' 4.
24) Αὐτόθι Ι' ις' 6.

SISMANOGLIO MEGARO

2. γένος ἐλαιῶδες (jasminaceæ).

Ἡ ἐλάα[1], ὁ κότινος[2], ἡ ἀγριέλαιος[3], ἡ μελία[4], ἡ βουμέλιος[5].

3. γένος μυρθῶδες (labiatæ).

Ἡ μίνθα[6], ἡ λιβανωτίς[7], λιβανωτὶς ἡ ἄκαρπος[8], λιβανωτὶς ἡ κάρπιμος[9], ὁ ἐλελίσφακος[10], ὁ σφάκος[11], τὸ ἴφυον[12], τὸ τίφυον[13], τὸ μελισσόφυλλον[14], τὸ ἡδύοσμον[15], τὸ ὀρίγανον[16], ἡ ὀρίγανος[17], ἡ θύμβρα[18], τὸ ὄρμινον[19], τὸ πράσιον[20], ἡ χαμαίδρυς[21], τὸ ὤκιμον[22], ὁ ἀμάρακος[23], ἀμάρακος ὁ φρύγιος[24], ἀμάρακος ὁ χλωρός[25], ὁ ἕρπυλλος[26], ὁ θύμος[27], θύμον τὸ λευκόν[28], θύμον τὸ μέλαν[29], τὸ πόλιον[30], τὰ πηγάνια[31], τὸ ἐλάνιον[32], τὸ ἔνθρυσκον[33], ἡ βλητχίς[34], ἡ βλῆχρος[35], ἡ μύρις[36], ἡ καλαμίνθη[37].

4. γένος φλογῶδες (lysimachiæ).

Ἡ φλόξ[38], ὁ κυκλάμινος[39].

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' η' 2.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι Β' 6' 5.
4) Αὐτόθι Γ' γ' 1.
5) Αὐτόθι Γ' ια' 4.
6) Αὐτόθι Β' γ' 1.
7) Αὐτόθι Γ' ια' 10.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Ζ' 6' 5.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι Ζ' ς' 11.
13) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Α' ι' 5.
14) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ζ' α' 4.
15) Αὐτόθι Η' ζ' 1.
16) Αὐτόθι Α' θ' 4.
17) Αὐτόθι Η' 6' 1.
18) Αὐτόθι Η' ς' 1.
19) Αὐτόθι Θ' ζ' 3.
20) Αὐτόθι Ζ' 6' 5.
21) Αὐτόθι Ι' θ' 5.
22) Αὐτόθι Α' ς' 6.
23) Αὐτόθι Ζ' α' 1.
24) Αὐτόθι Ζ' η' 3.
25) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Α' δ' 1.
26) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' θ' 4.
27) Αὐτόθι Α' ιθ' 2.
28) Αὐτόθι Ζ' 6' 3.
29) Αὐτόθι.
30) Αὐτόθι Α' ι' 4.
31) Αὐτόθι.
32) Αὐτόθι Ζ' ς' 3.
33) Αὐτόθι Η' ζ' 1.
34) Αὐτόθι Ι' ις' 1.
35) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Α' ζ' 4.
36) Αὐτόθι Ζ' θ' 3.
37) Αὐτόθι Β' ις' 4.
38) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ζ' ς' 2.
39) Αὐτόθι Η' θ' 4.

5. γένος ἀντιρρινῶδες (scrofulariaceæ).

Τὸ ἀντίρρινον[1], τὸ μελάμπυρον[2], δένδρον τὸ πολύφυλλον[3].

6. γένος ἀκανθῶδες (acanthaceæ).

Ἄκανθα ἡ βασιλική[4], ἄκανθα Ἡρακλέους[5].

7. γένος ἀρνογλωσσῶδες (colchicaceæ).

Τὸ ἀρνόγλωσσον[6], ὁ στελέφουρος[7], ὁ ὄρτυξ[8], ἡ ἀπαργία[9], ὁ ὀνοθήρας[10], τὸ ὀνοχειλές[11].

8. γένος τριπολιῶδες (santalaceæ).

Τὸ τριπόλιον[12], ἡ ἡράκλεια[13], τὸ θήσειον[14].

9. γένος σμιλακῶδες (smilaceæ).

Ἡ σμίλαξ[15], ὁ μίλαξ[16], τὸ ἡλιοτρόπιον[17], ὁ ἄγνος[18], ἡ κεντρομυρρίνη[19].

10. γένος σησαμῶδες (bignoniaceæ).

Τὸ σήσαμον[20].

11. γένος ὀροβαγχῶδες (orobanchaceæ).

Ἡ ὀροβάγχη[21].

ΚΛΑΣΙΣ Θ' ΜΟΝΟΠΕΤΑΛΩΝ ΠΕΡΙΓΥΝΩΝ (PERICOROLLIA).

1. γένος ἐβενῶδες (ebenaceæ).

Ἡ ἐβένη[22], ἡ ἔβενος[23], ὁ στύραξ[24], ὁ ἀσπάλαθος[25], ὁ διόσπυρος[26].

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ι' ιθ' 2.
2) Αὐτόθι Θ' δ' 6.
3) Αὐτόθι Δ' ζ' 8.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Α' ι' 5.
5) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' δ' 12.
6) Αὐτόθι Η' η' 3.
7) Αὐτόθι Η' ια' 2.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Η' η' 3.
10) Αὐτόθι Ι' ιθ' 1.
11) Αὐτόθι Η' ια' 3.
12) Αὐτόθι Ι' ιθ' 2.
13) Αὐτόθι Ι' ιε' 5.
14) Αὐτόθι Η' ιϐ' 3.
15) Αὐτόθι Γ' ιη' 11.
16) Αὐτόθι Α' ι' 5.
17) Αὐτόθι Η' γ' 1.
18) Αὐτόθι Α' ιδ' 2.
19) Αὐτόθι Γ' ιζ' 4.
20) Αὐτόθι Θ' ζ' 3.
21) Αὐτόθι Θ' η' 4.
22) Αὐτόθι Δ' δ' 6.
23) Αὐτόθι Α' ε' 4.
24) Αὐτόθι Ι' ζ' 3.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι Γ' ιγ' 3

2. γένος ἐρεικῶδες (ericaceæ).

Ἡ ἐρείκη[1], ἡ κόμαρος[2], ἡ ἀνδράχλη[3], ἡ ἀφάρκη[4].

ΚΛΑΣΙΣ Ι' ΜΟΝΟΠΕΤΑΛΩΝ ΕΠΙΓΥΝΩΝ ΣΥΝΑΝΘΗΡΩΝ (SYNANTHERIA).

1. γένος κιχοριῶδες (synantherææ).

1α. εἶδος κιχοριῶδες (cichoraceæ).

Τὸ κιχόριον[5], κιχόριον τὸ ἄγριον[6], ἡ κιχόρη[7], ἡ ὑποχοιρίς[8], ἡ χόνδρυλλα[9], ἡ ἀπάπη[10], ἡ πικρίς[11], ἡ θρίδαξ[12], ἡ θριδακίνη[13], θριδακίνη ἡ πλατύκαυλος[14], θριδακίνη ἡ στρογγυλόκαυλος[15], τὸ λακωνικόν[16], ὁ τραγοπώγων[17], ἡ κόμη[18], ὁ κόρχορος[19], ἡ κρηπίς[20], ὁ σόγκος[21].

1β. εἶδος σκολυμῶδες (cynarocephalæ).

Ὁ σκόλυμος[22], ὁ κνῆκος[23], κνῆκος ἡ ἀγρία[24], κνῆκος ἡ ἥμερος[25], ὁ κνίκος[26], ἡ κενταυρίς[27], τὸ κεντσούριον[28], τὸ ἀψίνθιον[29], ὁ ἱππόφεως[30], ὁ φέως[31], ἡ στοίβη[32], ὁ ὀνόπυξος[33].

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' ιδ' 2.
2) Αὐτόθι Γ' ις' 4.
3) Αὐτόθι 5.
4) Αὐτόθι Γ' δ' 2.
5) Αὐτόθι Α' ι' 7.
6) Αὐτόθι Ι' ιϐ' 4.
7) Αὐτόθι Η' ζ' 1.
8) Αὐτόθι Η' ια' 4.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι Η' 6' 4.
13) Αὐτόθι Η' δ' 5.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Η' ζ' 1.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι 2.
20) Αὐτόθι Η' η' 3.
21) Αὐτόθι Ζ' δ' 3.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι Ζ' α' 3.
24) Αὐτόθι Ζ' δ' 5.
25) Αὐτόθι.
26) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Ζ' θ' 3.
27) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ι' η' 7.
28) Αὐτόθι Α' ιϐ' 1.
29) Αὐτόθι.
30) Αὐτόθι Ζ' ε' 1.
31) Αὐτόθι.
32) Αὐτόθι Ζ' α' 3.
33) Αὐτόθι Ζ' δ' 3.

1γ. εἶδος ἑλιχρυσῶδες (senecionidæ).

Ὁ ἑλίχρυσος[1], ὁ ἠριγέρων[2], τὸ ἀβρότονον[3], ἀβρότονον τὸ ἄγριον[4], τὸ νηπενθές[5], τὸ ἄχολον[6], ἡ κόνυζα[7], κόνυζα ἡ ἄρρην[8], κόνυζα ἡ θήλεια[9], ὁ σπάλαξ[10], τὸ παρθένιον[11].

ΚΛΑΣΙΣ ΙΑ' ΜΟΝΟΠΕΤΑΛΩΝ ΕΠΙΓΥΝΩΝ ΑΣΥΝΑΝΘΗΡΩΝ (CORYSANTHERIA).

1. γένος ἐρευθεδανῶδες (rubiaceæ).

Τὸ ἐρευθεδανόν[12], ἡ ἀπαρίνη[13], ἡ ἐπετίνη[14].

2. γένος κλυμενῶδες (convolvulaceæ).

Τὸ κλύμενον[15], ἡ ἀκτή[16], ὁ ἀκτέος[17], ἡ κρανεία[18], ἡ θηλυκράνεια[19], κιττὸς ὁ λευκός[20], κιττὸς ὁ μέλας[21], κιττὸς ὁ κορυμβίας[22], κιττὸς ὁ ἀχαρνικός[23], κιττὸς ὁ ἐπίγειος[24], ἕλιξ ἡ χλοερά[25], ἕλιξ ἡ ποιώδης[26], ἕλιξ ἡ ποικίλη[27], ἕλιξ ἡ θρακία[28], ἡ σκαμμωνία[29], ὁ ἰξός[30], ἡ ἰξύα[31], ἰξύα ἡ κρητική[32], ἡ ἀθραγένη[33], τὸ

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ι' ιθ' 3.
2) Αὐτόθι Η' ζ' 1.
3) Αὐτόθι Α' θ' 4.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Ζ' ις' 7.
5) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ι' ιε' 1.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι Ζ' α' 4.
8) Αὐτόθι Ζ' 6' 6.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Α' ς' 11.
11) Αὐτόθι Η' ζ' 2.
12) Αὐτόθι Ζ' α' 4.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Η' η' 1.
15) Αὐτόθι Ι' ιη' 6.
16) Αὐτόθι Γ' ιγ' 4.
17) Αὐτόθι Γ' δ' 2.
18) Αὐτόθι Α' ς' 1.
19) Αὐτόθι Α' η' 2.
20) Αὐτόθι Γ' ιη' 6.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι 8.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι.
29) Αὐτόθι Δ' ε' 1.
30) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β' ιζ' 8.
31) Αὐτόθι.
32) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ι' α' 3.
33) Αὐτόθι Ε' θ' 6.

SISMANOGLIO MEGARO

ὑφέαρ[1], τὸ ποάριον[2], ἡ στελίς[3], ἡ ἰασιώνη[4].

3. γένος δψαδῶδες (dipsaceæ).

Ἄκανθα ἡ διψάς[5], ἡ ὀξυάκανθος[6], ἡ τετράλιξ[7].

ΚΛΑΣΙΣ ΙΒ' ΠΟΛΥΠΕΤΑΛΩΝ ΕΠΙΓΥΝΩΝ

(EPIPETALIA).

1. γένος δαυκῶδες (umbelliferæ).

Τὸ δαῦκον[8], δαῦκον δαφνοειδὲς τὸ κροκύειν[9], χαμαιλέων ὁ μέλας[10], τὸ σέλινον[11], σέλινον τὸ λευκόκαυλον[12], σέλινον τὸ πορφυρόκαυλον[13], σέλινον τὸ ποικιλόκαυλον[14], σέλινον τὸ ἄγριον[15], σέλινον τὸ ἕλειον[16], τὸ ὀρεοσέλινον[17], τὸ ἱπποσέλινον[18], ὁ σκάνδιξ[19], τὸ κώνειον[20], τὸ σίλφιον[21], ἡ μαγύδαρις[22], τὸ σέσελι[23], τὸ ἄννησον[24], ὁ ἄννητος[25], τὸ κύμινον[26], τὸ μάραθον[27], τὸ ἱππομάραθον[28], μάραθον τὸ θαλάσσιον[29], τὸ ἄνηθον[30], τὸ κορίαννον[31], τὸ πευκέδανον[32], ἡ θαψία[33], ἡ ἄπιος[1], ἡ ἰσχάς[2], τρίβολος ὁ ποτάμιος[3], τὸ ἠρύγγιον[4].

ΚΛΑΣΙΣ ΙΓ' ΠΟΛΥΠΕΤΑΛΩΝ ΥΠΟΓΥΝΩΝ

(HYPOPETALIA).

1. γένος παιωνιῶδες (renonculaceæ).

Ἡ παιωνία[5], ἡ ἀφία[6], ἡ γλυκυσίδη[7], ἡ λυχνίς[8], ἡ ἀνεμώνη[9], ἀνεμώνη ἡ ὄρειος[10], ἀνεμώνη ἡ λειμωνία[11], ὁ ἐλειόχρυσος[12], ὁ ἑλλέβορος[13], ἑλλέβορος ὁ μέλας[14], ἑλλέβορος ὁ λευκός[15], ἑλλέβορος ὁ οἰταῖος[16], ἑλλέβορος ὁ ποντικός[17], ἑλλέβορος ὁ ἑλεκτης[18], ἑλλέβορος ὁ μαλιώτης[19], ἑλλέβορος ὁ παρνάσιος[20], ἑλλέβορος ὁ αἰτωλικός[21], ἑλλέβορος ὁ ἕκτομος μελαμπόδιος[22], ἡ ἑλλεβορίνη[23], οἱ Ἀδώνιδος κῆποι[24], τὸ ἀκόνιτον[25], τὸ θηλύφρονον[26], ὁ σκορπίος[27].

2. γένος μηκωνῶδες (papaveraceæ).

Ἡ μήκων[28], μήκων ἡ μέλαινα[29], μήκων ἡ κερατῖτις[30], μήκων ἡ ῥοιάς[31], μήκων ἡ ἡρακλεία[32], τὸ χελιδόνιον[33].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ' ις' 1.
2) Αὐτόθι Α' ζ' 3.
3) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β' 6' 1.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' ιγ' 2.
5) Αὐτόθι Δ' ζ' 1.
6) Αὐτόθι Α' θ' 3.
7) Αὐτόθι 4.
8) Αὐτόθι Ι' ιε' 8.
9) Αὐτόθι 5.
10) Αὐτόθι Ι' ιβ' 2.
11) Αὐτόθι Α' ς' 6.
12) Αὐτόθι Η' δ' 6.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι Δ' η' 1.
17) Αὐτόθι Η' ς' 4.
18) Αὐτόθι Ι' ιε' 5.
19) Αὐτόθι Η' ζ' 1.
20) Αὐτόθι Α' ε' 3.
21) Αὐτόθι Ζ' γ' 1.
22) Αὐτόθι 7.
23) Αὐτόθι Ι' ιε' 5.
24) Αὐτόθι Α' ια' 2.
25) Αὐτόθι Ι' ζ' 3.
26) Αὐτόθι Θ' ς' 1.
27) Αὐτόθι Α' ια' 2.
28) Αὐτόθι Ζ' α' 4.
29) Αὐτόθι Δ' ς' 3.
30) Αὐτόθι Α' ια' 2.
31) Αὐτόθι.
32) Αὐτόθι Ι' κ' 2.
33) Αὐτόθι.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ' 6' 5.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι Δ' θ' 1.
4) Αὐτόθι Ζ' α' 3.
5) Αὐτόθι Ι' η' 6.
6) Αὐτόθι Η' ζ' 3.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι Ζ' η' 3.
9) Αὐτόθι Η' η' 3.
10) Αὐτόθι Ζ' η' 1.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Δ' ε' 1.
14) Αὐτόθι Ι' ι' 1.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι 3.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι 4.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι 2.
24) Αὐτόθι Ζ' ζ' 3.
25) Αὐτόθι Ι' ις' 4.
26) Αὐτόθι Ι' ιη' 2.
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι Α' θ' 4.
29) Αὐτόθι Ι' ια' 9.
30) Αὐτόθι Ι' ιβ' 3.
31) Αὐτόθι 4.
32) Αὐτόθι.
33) Αὐτόθι Η' ιε' 1.

3. γένος ῥαφανιδῶδες (cruciferæ).

Ἡ ῥαφανίς[1], ῥαφανὶς ἡ κορινθία[2], ῥαφανὶς ἡ κλεωναία[3], ῥαφανὶς ἡ λεισθασία[4], ῥαφανὶς ἡ ἀμωρέα[5], ῥαφανὶς ἡ βοιωτία[6], ῥαφανὶς ἡ θρᾳκία[7], ῥάφανος ἡ οὐλόφυλλος[8], ῥάφανος ἡ λειόφυλλος[9], ῥάφανος ἡ ἀγρία[10], ῥάφανος ἡ ὀρεία[11], ἡ γογγυλίς[12], τὸ εὔζωμον[13], τὸ κάρδαμον[14], ἡ ἐσπερίς[15], τὸ κράνον[16], τὸ ἐρύσιμον[17], ἡ βούπρηστις[18], ὁ κύνωψ[19], τὸ νάπυ[20], ὁ κορωνόπους[21], τὸ σισύμβριον[22], ἡ ἀτρακτυλίς[23].

4. γένος καππαριῶδες (capparidaceæ).

Ἡ κάππαρις[24], ἡ οἰνάνθη[25], οἰνάνθη ἡ ἀγρία[26], βάλανος ἡ αἰγυπτία[27].

5. γένος σφενδαμνῶδες (aceraceæ).

Ἡ σφένδαμνος[28], σφένδαμνος ἡ ζυγία[29], σφένδαμνος ἡ κλινότροχος[30], σφένδαμνος ἡ γλεῖνος[31], συκάμινος ἡ αἰγυπτία[32].

6. γένος λειμωνιῶδες (aurantiaceæ).

Λειμωνία ἡ φυλλάκανθος[33].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' 6' 7.
2) Αὐτόθι Η' δ' 1.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι 2.
8) Αὐτόθι Α' ς' 6.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι Ι' ιβ' 1.
12) Αὐτόθι Α' ς' 6.
13) Αὐτόθι Η' α' 2.
14) Αὐτόθι Η' δ' 1.
15) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Ζ' ιζ' 3.
16) Αὐτόθι Γ' α' 4.
17) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ζ' ε' 2.
18) Αὐτόθι Η' ζ' 3.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Η' γ' 2.
21) Αὐτόθι Η' η' 3.
22) Αὐτόθι Ζ' α' 4.
23) Αὐτόθι Ζ' δ' 6.
24) Αὐτόθι Θ' ζ' 3.
25) Αὐτόθι Ζ' ς' 11.
26) Αὐτόθι Ε' θ' 6.
27) Αὐτόθι Δ' 6' 6.
28) Αὐτόθι Γ' γ' 1.
29) Αὐτόθι.
30) Αὐτόθι Γ' ια' 1.
31) Αὐτόθι Γ' γ' 1.
32) Αὐτόθι Δ' 6' 1.
33) Αὐτόθι Ζ' δ' 4.

7. γένος ἀμπελῶδες (viniferæ).

Ἡ ἄμπελος[1], ἄμπελος ἡ μαινομένη[2], ἄμπελος ἡ πρωτότομος[3], ἄμπελος ἡ ὀψίτομος[4], ἄμπελος ἡ βραχύτομος[5], ἄμπελος ἡ μακρότομος[6], ἄμπελος ἡ ἀφυταῖος[7], ἄμπελος ἡ κάπνεος[8], ἄμπελος ἡ κανθάρεως[9], ἄμπελος ἡ λευκή[10].

8. γένος μαλαχῶδες (malvaceæ).

Ἡ μαλάχη[11], μαλάχη ἡ ἀγρία[12], ἡ ἀλθαία[13], δένδρον τὸ ἐριοφόρον[14].

9. γένος φιλυρῶδες (liliaceæ).

Ἡ φιλυρα[15], φίλυρα ἡ ἄρρην[16], φίλυρα ἡ θήλεια[17], ἡ φιλυρέα[18].

10. γένος λιχνῶδες (caryophylleæ).

Τὸ λίνον[19], λίνον τὸ πύρινον[20], τὸ λινόσπαρτον[21], ὁ κίσθος[22], κίσθος ὁ ἄρρην[23], κίσθος ὁ θῆλυς[24], ἡ ἀλσίνη[25], τὸ στρούθιον[26], ἡ θρυαλλίς[27], ἡ γάμβρη[28].

11. γένος ἰῶδες (violaceæ).

Τὸ ἴον[29], ἴον τὸ μέλαν[30], ἴον τὸ λευκόν[31], τὸ

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' ε' 2.
2) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Α' ια' 3.
3) Αὐτόθι Γ' 6' 3.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι Γ' ιε' 5.
8) Αὐτόθι Ε' γ' 1.
9) Αὐτόθι Β' ιε' 5.
10) Αὐτόθι Α' κ' 5.
11) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' γ' 2.
12) Αὐτόθι Ι' ιε' 5.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Δ' ζ' 7.
15) Αὐτόθι Α' ε' 2.
16) Αὐτόθι Γ' ι' 4.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Α' θ' 3.
19) Αὐτόθι Γ' ιη' 3.
20) Αὐτόθι Ι' ιη' 6.
21) Αὐτόθι Α' ε' 2.
22) Αὐτόθι Ζ' α' 4.
23) Αὐτόθι Ζ' 6' 1.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι Ι' ιγ' 3.
26) Αὐτόθι Ζ' η' 3.
27) Αὐτόθι Η' ια' 2.
28) Αὐτόθι Α' γ' 1.
29) Αὐτόθι Δ' ζ' 4.
30) Αὐτόθι Α' ιγ' 2.
31) Αὐτόθι Γ' ιη' 13.

λευκόϊον[1], ἡ ἰωνία[2], ἰωνία ἡ μέλαινα[3], ἰωνία ἡ λευκή[4], φλόγινον τὸ ἄγριον[5].

12. γένος ἀγχουσῶδες (borraginaceæ).

Ἡ ἄγχουσα[6].

13. γένος ἀειζωῶδες (crassulaceæ).

Τὸ ἀείζωον[7].

14. γένος τριβολῶδες (zygophylleæ).

Ὁ τρίβολος[8], ἡ καυκαλίς[9].

ΚΛΑΣΙΣ ΙΑ΄ ΠΟΛΥΠΕΤΑΛΩΝ ΠΕΡΙΓΥΝΩΝ (PERIPETALIA).

1. γένος ἐλλοβῶδες (leguminosæ).

1α. εἶδος κυαμῶδες (sarcolobeæ).

Ὁ κύαμος[10], ὁ πίσος[11], ἡ ἄφακη[12], ὁ ὄροβος[13], κριὸς ὁ ὀροβιαῖος[14], ὁ φακός[15], ὁ ἐρέβινθος[16], ὁ λάθυρος[17], ὁ ὦχρος[18], ὁ δόλιχος[19], ἡ κερκίς[20].

1β. εἶδος λωτῶδες (phyllolobeæ).

Ὁ λωτός[21], ὁ μελίλωτος[22], ἡ κερωνία[23], συκῆ ἡ αἰγυπτία[24], ἡ ὀνωνίς[25], ἡ παντάδουσα[26], ὁ θέρμος[27], ἡ κολουτέα[28], ἡ κολοιτία[29], ἡ κολυτέα[1], ἡ μηδική[2], ῥίζα ἡ γλυκεῖα[3], ῥίζα ἡ σκυθική[4], ἡ ἀραχίδνα[5], τὸ οὔϊγγον[6], τὸ κύμινον[7], ὁ κύτισος[8], τὸ βούκερας[9], ἡ τῆλις[10], ἡ τραγάκανθα[11], τραγάκανθα ἡ κρητική[12].

1γ. εἶδος κασιῶδες (cæsalpiniæ).

Ἡ κασία[13], τὸ ὀποβάλσαμον[14], ὁ ἄρακος[15], τὸ ἀρακῶδες[16], ὁ πελεκῖνος[17].

1δ. εἶδος ἀκανθῶδες mimoseæ).

Ἡ ἄκανθα[18], ἄκανθα ἡ λευκή[19], ἄκανθα ἡ μέλαινα[20].

2. γένος ῥοδῶδες (rosaceæ).

2α. εἶδος ῥοδῶδες (roseæ).

Τὸ ῥόδον[21], ῥόδον τὸ ἑκατοντάφυλλον[22], ῥόδον τὸ ἄγριον[23], τὸ κυνόρροδον[24], ἡ ῥοδωνία[25], τὸ κυνόσβατον[26], ὁ βάτος[27], ὁ χαμαίβατος[28], ἡ σπειραία[29], ἡ οἴη[30], οἴη ἡ καρποφόρος[31], οἴη ἡ ἄκαρπος[32], ἡ ὄη[33], ἡ ἴσχαιμος[34].

2β. εἶδος ἀμυγδαλῶδες (amygdaleæ).

Ἡ ἀμυγδαλῆ[35], μηλέα ἡ περσική[36], μηλέα

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ΄ ιδ΄ 4.
2) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 7.
3) Αὐτόθι Ι΄ ιγ΄ 2.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι Α΄ α΄ 7.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι Η΄ γ΄ 2.
8) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 6.
9) Αὐτόθι 10.
10) Αὐτόθι Γ΄ ιζ΄ 2.
11) Αὐτόθι Ι΄ α΄ 3.
12) Αὐτόθι Ι΄ ιε΄ 8.
13) Αὐτόθι Ι΄ ε΄ 3.
14) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 14.
15) Αὐτόθι Θ΄ η΄ 3.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Δ΄ 6΄ 8.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Α΄ ιγ΄ 2.
22) Αὐτόθι Ζ΄ ϛ΄ 4.
23) Αὐτόθι Ζ΄ α΄ 1.
24) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 8.
25) Αὐτόθι Α΄ 0΄ 4.
26) Αὐτόθι Γ΄ ιη΄ 4.
27) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 3.
28) Αὐτόθι Γ΄ ιη΄ 4.
29) Αὐτόθι Α΄ ιδ΄ 2.
30) Αὐτόθι Γ΄ ια΄ 3.
31) Αὐτόθι Γ΄ ιϐ΄ 6.
32) Αὐτόθι.
33) Αὐτόθι Β΄ 6΄ 10.
34) Αὐτόθι Ι΄ ιε΄ 3.
35) Αὐτόθι Α΄ ϛ΄ 3.
36) Αὐτόθι Α΄ ια΄ 4.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ΄ ζ΄ 8.
2) Αὐτόθι Β΄ α΄ 3.
3) Αὐτόθι Ζ΄ ϛ΄ 2.
4) Αὐτόθι Ζ΄ η΄ 5.
5) Αὐτόθι 1.
6) Αὐτόθι Η΄ η΄ 3.
7) Αὐτόθι Α΄ ι΄ 4.
8) Αὐτόθι Ζ΄ ε΄ 1.
9) Αὐτόθι Η΄ ζ΄ 1.
10) Αὐτόθι Θ΄ α΄ 5.
11) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 2.
12) Αὐτόθι Θ΄ α΄ 4.
13) Αὐτόθι Θ΄ γ΄ 2.
14) Αὐτόθι Θ΄ ε΄ 1.
15) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 2.
16) Αὐτόθι Θ΄ γ΄ 2.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Θ΄ α΄ 3.
19) Αὐτόθι Θ΄ γ΄ 2.
20) Αὐτόθι Α΄ ια΄ 2.
21) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 3.
22) Αὐτόθι Η΄ ιε΄ 3.
23) Αὐτόθι Δ΄ 6΄ 4.
24) Αὐτόθι Α΄ ια΄ 2.
25) Αὐτόθι Ζ΄ ε΄ 3.
26) Αὐτόθι 1.
27) Αὐτόθι Θ΄ ια΄ 8.
28) Αὐτόθι Γ΄ ιζ΄ 2.
29) Αὐτόθι 3.

ἡ μηδική[1], ἡ κοκκυμηλέα[2], ἡ σποδιάς[3], ἡ προύμνη[4], ἡ πάδος[5], ὁ κέρασος[6], ὁ θραύπαλος[7], ἡ θραύπαλος[8].

2γ. εἶδος μηλῶδες (pomaceæ).

Ἡ μηλέα[9], μηλέα ἡ γλυκεῖα[10], μηλέα ἡ ἐαρινή[11], ἡ ἄπιος[12], ἄπιος ἡ φωκίς[13], ἡ ἀχράς[14], ἡ οὔα[15], τὸ οὖον[16], ἡ ἄγχνη[17], μηλέα ἡ κυδώνιος[18], ἡ στρούθιος[19], ἡ μεσπίλη[20], μεσπίλη ἡ ἀνθηδών[21], μεσπίλη ἡ σατάνειος[22], μεσπίλη ἡ ἀνθηδονοειδής[23], μεσπίλη ἡ ἀγρία[24], συκῆ ἡ ἰδαία[25], ὁ κράταιγος[26], ὁ κραταιγών[27], ἡ λευκάκανθα[28].

3. γένος κακτῶδες (cactaceæ).

Ἡ κάκτος[29], ὁ πτέρνιξ[30], ὁ σκαλίας[31], ἡ τετραγωνία[32].

4. γένος ἀγριοσταφυλῶδες (ribesiaceæ).

Ἡ ἀγρία σταφυλή[33].

5. γένος μυρτῶδες (theophrasteæ).

Τὸ μύρτον[34], ἡ μυρρίνη[35], μυρρίνη ἡ στεφανωτίς[1], μυρρίνη ἡ μέλαινα[2], ὁ μύρρινος[3], ἡ ῥοιά[4], ἡ ῥόα[5], ῥόα ἡ ὀξεῖα[6], ῥόα ἡ γλυκεῖα[7], ῥόα ἡ οἰνώδης[8], ῥόα ἡ ἀπύρηνος[9], ἡ σίδη[10].

6. γένος τερεβινθῶδες (terebinthaceæ).

Ἡ τερέβινθος[11], ἡ τέρμινθος[12], τέρμινθος ἡ ἄρρην[13], τέρμινθος ἡ θήλεια[14], τὸ βάλσαμον[15], τὸ πάνακες[16], πάνακες τὸ ἀσκληπίειον[17], πάνακες τὸ χειρώνιον[18], πάνακες τὸ ἡράκλειον[19], πάνακες τὸ λεπτόφυλλον[20], τὸ τοῦ λιβανωτοῦ δένδρον[21], τὸ τῆς σμύρνης δένδρον[22], μαστίχη ἡ ἀκανθική[23], ἄκανθα ἡ ἰξίνη[24], ἄκανθα ἡ ἰνδική[25], ἡ σχῖνος[26], ἡ ῥοῦς[27], ῥοῦς ἡ ἄρρην[28], ῥοῦς ἡ θήλεια[29], τὸ πήγανον[30], τὸ δίκταμνον[31], τὸ ψευδοδίκταμνον[32], ἡ κοκκυγέα[33].

7. γένος ῥαμνῶδες (ramnaceæ).

Ἡ ῥάμνος[34], ῥάμνος ἡ μέλαινα[35], ῥάμνος ἡ λευκή[36], ὁ πρῖνος[37], πρῖνος ὁ κόκκιμος[38], πρῖ-

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α΄ ιγ΄ 4.
2) Αὐτόθι Δ΄ 6΄ 10.
3) Αὐτόθι Γ΄ ϛ΄ 4.
4) Αὐτόθι Ι΄ α΄ 2.
5) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 3.
6) Αὐτόθι Γ΄ ιγ΄ 1.
7) Αὐτόθι Γ΄ ϛ΄ 4.
8) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 3.
9) Αὐτόθι Δ΄ γ΄ 3
10) Αὐτόθι Ι΄ ια΄ 5.
11) Αὐτόθι Β΄ α΄ 3.
12) Αὐτόθι Α΄ 6΄ 7.
13) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ ιε΄ 2.
14) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α΄ ιδ΄ 4.
15) Αὐτόθι Γ΄ ϛ΄ 5.
16) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ η΄ 2.
17) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Β΄ ε΄ 6.
18) Αὐτόθι Β΄ 6΄ 5.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Γ΄ ιϐ΄ 5.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι Γ΄ ιε΄ 6.
25) Αὐτόθι Γ΄ ιζ΄ 5.
26) Αὐτόθι Γ΄ ιε΄ 6
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι Ζ΄ δ΄ 3.
29) Αὐτόθι 10.
30) Αὐτόθι 11.
31) Αὐτόθι.
32) Αὐτόθι Γ΄ δ΄ 2.
33) Αὐτόθι Γ΄ ιη΄ 11.
34) Αὐτόθι Α΄ ιϐ΄ 1.
35) Αὐτόθι Β΄ 6΄ 6.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ε΄ 0΄ 3.
2) Αὐτόθι Ζ΄ ιη΄ 5.
3) Αὐτόθι Α΄ γ΄ 3.
4) Αὐτόθι Α΄ ϛ΄ 3.
5) Αὐτόθι Β΄ 6΄ 5.
6) Αὐτόθι 7.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Δ΄ ι΄ 3.
11) Αὐτόθι Ι΄ α΄ 2.
12) Αὐτόθι Α΄ 0΄ 3.
13) Αὐτόθι Γ΄ ιε΄ 3.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι Ι΄ ϛ΄ 1.
16) Αὐτόθι Ι΄ 6΄ 2.
17) Αὐτόθι Ι΄ ια΄ 1.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι 4.
21) Αὐτόθι Ι΄ δ΄ 2.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι Ζ΄ δ΄ 9.
24) Αὐτόθι Ι΄ α΄ 2.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι Γ΄ ιη΄ 1.
28) Αὐτόθι 5.
29) Αὐτόθι.
30) Αὐτόθι Α΄ γ΄ 1.
31) Αὐτόθι Ι΄ ιϛ΄ 1.
32) Αὐτόθι 2.
33) Αὐτόθι Γ΄ ιϛ΄ 6.
34) Αὐτόθι Α΄ 6΄ 4.
35) Αὐτόθι Γ΄ ιη΄ 2.
36) Αὐτόθι.
37) Αὐτόθι Γ΄ ιϛ΄ 1.
38) Αὐτόθι Γ΄ γ΄ 6.

SISMANOGLIO

νος ὁ ἄκαρπος[1], ὁ παλίουρος[2], ἡ φιλύκη[3].

8. γένος κηλαστρῶδες (celastraceæ).

Τὸ κήλαστρον[4], ἡ κήλαστρος[5], τὸ εὐώνυμον[6].

ΚΛΑΣΙΣ ΙΕ' ΔΙΚΑΙΝΩΝ (DICLINIA).

1. γένος ἀκανῶδες (urticaceæ).

1α. εἶδος ἀκανῶδες (urticeæ).

Ὁ ἄκανος[7], ἡ ἄκορνα[8], ἡ δρυπίς[9], ἡ χάλκειος[10], ἡ πολυάκανθος[11], τὸ ῥύτρος[12], τὸ περδίκιον[13].

1β. εἶδος συκῶδες (ficeæ).

Ἡ συκῆ[14], συκῆ ἡ μέλαινα[15], συκῆ ἡ λευκή[16], συκῆ ἡ λακωνική[17], συκῆ ἡ λευκομφάλιος[18], συκῆ ἡ δίφορος[19], ἡ ἐρινεός[20], συκῆ ἡ ἀγρία[21], ἡ συκάμινος[22].

1γ. εἶδος πεπερῶδες (piperaceæ).

Τὸ πέπερι[23], πέπερι τὸ στρογγύλον[24], πέπερι τὸ πρόμηκες[25].

1δ. εἶδος πλατανῶδες (plataneæ).

Ἡ πλάτανος[26].

2. γένος δρυῶδες (cupuliferæ).

2α. εἶδος δρυῶδες (quercineæ).

Ἡ δρῦς[27], δρῦς ἡ ἥμερος[28], δρῦς ἡ ἀγρία[29], δρῦς ἡ ἡμερίς[1], δρῦς ἡ ἐτυμόδρυς[2], δρῦς ἡ αἰγίλωψ[3], δρῦς ἡ πλατύφυλλος[4], δρῦς ἡ ἁλίφλοιος[5], δρῦς ἡ εὐθύφλοιος[6], δρῦς ἡ μέλαινα[7], δρῦς ἡ ἄσπρις[8], ἡ φηγός[9], ἡ φελλόδρυς[10], ἡ βάλανος[11], ἡ ἀρία[12], ὁ φελλός[13], ἡ ὀξύη[14], ὀξύη ἡ λευκή[15], ὀξύη ἡ μέλαινα[16], ἡ ἴψος[17], ἡ λάκαρα[18], ἡ λακάρη[19], καρία ἡ κασταναϊκή[20], ἡ διοσβάλανος[21].

2β. εἶδος ἰτεῶδες (salicineæ).

Ἡ ἰτέα[22], ἰτέα ἡ μέλαινα[23], ἰτέα ἡ λευκή[24], ἡ ἑλίκη[25], ἡ αἴγειρος[26], αἴγειρος ἡ κάρπιμος[27], ἡ λεύκη[28], τὸ οἶσον[29], οἶσον τὸ λευκόν[30], οἶσον τὸ μέλαν[31], τὸ οἶτον[32].

2γ. εἶδος καρυῶδες (juglandeæ).

Ἡ καρύα[33], καρύα ἡ εὐβοϊκή[34], καρύα ἡ ἡρακλεωτική[35], ἡ ἡρακλεωτική[36], καρύα ἡ περσική[37].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ' η' 2
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι 6.
8) Αὐτόθι 7.
9) Αὐτόθι 2.
10) Αὐτόθι Γ' ις' 3.
11) Αὐτόθι Α' ια' 3.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Γ' ιζ' 1.
14) Αὐτόθι Γ' ι' 1.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Γ' δ' 2.
18) Αὐτόθι Γ' ς' 1.
19) Αὐτόθι Γ' γ' 1.
20) Αὐτόθι Δ' η' 11.
21) Αὐτόθι Γ' δ' 3.
22) Αὐτόθι Γ' δ' 2.
23) Αὐτόθι Γ' ιγ' 7.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι Γ' α' 1.
27) Αὐτόθι Γ' γ' 4.
28) Αὐτόθι Γ' ιδ' 2.
29) Αὐτόθι Γ' ιη' 1.
30) Αὐτόθι 2.
31) Αὐτόθι.
32) Αὐτόθι 1.
33) Αὐτόθι Γ' δ' 3.
34) Αὐτόθι Ε' δ' 4.
35) Αὐτόθι Γ' ιε' 1.
36) Αὐτόθι Γ' ς' 5.
37) Αὐτόθι 2.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορία; Γ' γ' 6.
2) Αὐτόθι Α' γ' 2.
3) Αὐτόθι Α' θ' 3.
4) Αὐτόθι Α' θ' 3.
5) Αὐτόθι Δ' α' 3.
6) Αὐτόθι Γ' ιη' 3.
7) Αὐτόθι Α' ι' 6.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Ζ' δ' 3.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι 4.
13) Αὐτόθι Α' ς' 11.
14) Αὐτόθι 3.
15) Αὐτόθι Β' γ' 1.
16) Αὐτόθι.
17) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Ε' α' 8.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι 6.
20) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' ιδ' 4.
21) Αὐτόθι Β' δ' 4.
22) Αὐτόθι Α' θ' 7.
23) Αὐτόθι Ι' κ' 1.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι Α' δ' 2.
27) Αὐτόθι Α' δ' 7.
28) Αὐτόθι Γ' η' 2.
29) Αὐτόθι.

2δ. εἶδος σημυδῶδες (betulineæ).

Ἡ σημύδα[1], ἡ κλήθρα[2], κλήθρα ἡ κάρπιμος[3], κλήθρα ἡ ἄκαρπος[4].

2ε. εἶδος ὀστρυῶδες (carpinaceæ).

Ἡ ὄστρυς[5], ἡ ὀστρύα[6], ἡ ὀστρυΐς[7].

2ς. εἶδος πτελεῶδες (ulmaceæ).

Ἡ πτελέα[8], ἡ ὀρειπτελέα[9], ἡ πηδός[10].

3. γένος πιτυῶδες (coniferæ).

3α. εἶδος ἐλατῶδες (abietineæ).

Ἡ πίτυς[11], πίτυς ἡ ἀγρία[12], πίτυς ἡ φθειροποιός[13], ἡ ἐλάτη[14], ἐλάτη ἡ ἄρρην[15], ἐλάτη ἡ θήλεια[16], ἡ ἄμφαυξις[17], ἡ ἀμφίφυα[18], ἡ πεύκη[19], πεύκη ἡ ἥμερος[20], πεύκη ἡ ἀγρία[21], πεύκη ἡ ἰδαία[22], πεύκη ἡ παραλία[23], πεύκη ἡ ἄκαρπος[24], πεύκη ἡ κωνοφόρος[25].

3β. κυπαρισσῶδες (cupressineæ).

Ἡ κυπάριττος[26], κυπάριττος ἡ κουριζομένη[27], ἡ κέδρος[28], κέδρος ἡ λυκία[29], κέδρος ἡ φοινικική[30], ἡ ὀξύκεδρος[31], ἡ θυία[32], ἡ θύεια[33], ἡ θύα[34], τὸ θύον[35], ἡ κεδρία[36], ἡ κεδρίς[1], ἡ ἄρκευθος[2], ἄρκευθος ἡ ἄκαρπος[3], ἄρκευθος ἡ κάρπιμος[4].

3γ. εἶδος μιλῶδες (taxineæ).

Ἡ μίλος[5].

4. γένος τιθυμαλλῶδες (euphorbiaceæ).

Ὁ τιθύμαλλος[6], κόκκος ὁ παράλιος[7], τιθύμαλλος ὁ ἄρρην[8], τιθύμαλλος ὁ λευκός[9], τιθύμαλλος ὁ μυρτίτης[10], τὸ ἱπποφάες[11], ὁ κρότων[12], ἡ πύξος[13], φλόμος ἡ μέλαινα[14], ἡ ἀκαλύφη[15].

5. γένος σικυῶδες (cucurbitaceæ).

Ἡ σικύα[16], ὁ σίκυος[17], σίκυος ὁ λακωνικός[18], σίκυος ὁ σκυταλίας[19], σίκυος ὁ βοιώτιος[20], σίκυος ὁ ἄγριος[21], σίκυος ὁ ἥμερος[22], ἡ κολοκύντη[23], ἡ κολοκύνθη[24], τὸ μήλωθρον[25], τὸ ἐλατήριον[26], ἡ ἀνδράχνη[27].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΖΩΑ ΠΑΡ' ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙ.

ΜΕΡΟΣ Α'. ΤΑ ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΑ (VERTEBRATA).

ΤΑΞΙΣ Α'. ΤΑ ΘΗΛΑΖΟΜΕΝΑ (MAMMALIA).

Α' ΚΛΑΣΙΣ ΔΙΠΟΔΩΝ (BIMANA).

Ὁ ἄνθρωπος[28].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ' ιδ' 4.
2) Αὐτόθι 3.
3) Αὐτόθι Γ' γ' 6.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι Γ' ι' 3.
6) Αὐτόθι Γ' γ' 1.
7) Αὐτόθι Α' η' 2.
8) Αὐτόθι Γ' ιδ' 1.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Ε' ζ' 6.
11) Αὐτόθι Γ' θ' 5.
12) Αὐτόθι Γ' γ' 1.
13) Αὐτόθι Β' δ' 6.
14) Αὐτόθι Α' θ' 3.
15) Αὐτόθι Γ' θ' 6.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Γ' ζ' 1.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Α' θ' 3.
20) Αὐτόθι Γ' θ' 1.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι 4.
25) Αὐτόθι Β' δ' 6.
26) Αὐτόθι Α' ε' 1.
27) Αὐτόθι Β' δ' 2.
28) Αὐτόθι Α' θ' 3.
29) Αὐτόθι Γ' ιδ' 3.
30) Αὐτόθι Ι' δ' 3.
31) Αὐτόθι Γ' ιδ' 3.
32) Αὐτόθι Α' θ' 3.
33) Αὐτόθι Γ' δ' 6.
34) Αὐτόθι Ε' γ' 7.
35) Αὐτόθι.
36) Αὐτόθι Α' ι' 6.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Α' θ' 4.
2) Αὐτόθι 3.
3) Αὐτόθι Γ' γ' 8.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι Γ' ι' 2.
6) Αὐτόθι Ι' η' 2.
7) Αὐτόθι Ι' ια' 7.
8) Αὐτόθι 8.
9) Αὐτόθι 9.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι Ι' ιε' 6.
12) Αὐτόθι Α' ι' 1.
13) Αὐτόθι Γ' ιε' 5.
14) Αὐτόθι Ι' ιδ' 3.
15) Αὐτόθι Η' ζ' 2.
16) Αὐτόθι Α' ιγ' 3.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Η' δ' 6.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Η' ς' 4.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι Α' ιγ' 3.
24) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β' η' 4.
25) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ' ιη' 11.
26) Αὐτόθι Δ' ε' 1.
27) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Α' ι' 4.
28) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ζ' α' 1.

Β΄ ΚΛΑΣΙΣ ΤΕΤΡΑΧΕΙΡΩΝ (QUADRUMANA).

1. γένος πιθηκῶδες (pithecina).

Ὁ πίθηκος[1], ὁ κῆβος[2], ὁ κυνοκέφαλος[3], ὁ χοιροπίθηκος[4].

Γ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΣΑΡΚΟΦΑΓΩΝ (CARNIVORA).

α΄ ὁμογένεια αἰλουρωδῶν (felina).

1. γένος λεοντῶδες (leontina).

Ὁ λέων[5], ἡ λέαινα[6], λέων ὁ ἐν τῇ Εὐρώπῃ[7], λέων ὁ ἐν Συρίᾳ[8], ὁ τίγρις[9], τὸ πάρδιον[10], ὁ πανθήρ[11], ἡ πάρδαλις[12], ὁ αἴλουρος[13], ἡ αἴλουρος[14], ἡ λύγξ[15].

2. γένος ὑαινῶδες (hyaenina).

Ἡ ὕαινα[16], ἡ θήλεια ὕαινα[17], ὁ γλάνος[18], ὁ μαρτιχόρας[19].

3. γένος κυνῶδες (canina).

Ὁ κύων[20], ἡ κύων[21], τὸ σκυλάκιον[22], κύων ἡ λακωνικὴ[23], κύων ἡ λάκαινα[24], κύων ὁ ἰνδικός[25], κύων ὁ ἐν τῇ Μολοττίᾳ[26], μελιταῖον κυνίδιον τὸ μικρόν[27], ὁ λύκος[28], ἡ λύκαινα[29], ἡ ἀλώπηξ[30], ὁ θώς[31].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Β΄ ε΄ 1.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Β΄ ζ΄ 1.
5) Αὐτόθι Α΄ α΄ 14.
6) Αὐτόθι ϛ΄ κη΄ 1.
7) Αὐτόθι Η΄ κζ΄ 6.
8) Αὐτόθι ϛ΄ κη΄ 1.
9) Αὐτόθι Η΄ κζ΄ 8.
10) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 3.
11) Αὐτόθι ϛ΄ κθ΄ 3.
12) Αὐτόθι Α΄ α΄ 12.
13) Αὐτόθι Ε΄ δ΄ 3.
14) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 5.
15) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 10.
16) Αὐτόθι ϛ΄ κη΄ 2.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Η΄ ζ΄ 2.
19) Αὐτόθι Β΄ γ΄ 10.
20) Αὐτόθι Α΄ α΄ 15.
21) Αὐτόθι Ε΄ ιδ΄ 12.
22) Αὐτόθι ϛ΄ κ΄ 1.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι Θ΄ α΄ 2.
25) Αὐτόθι Η΄ κζ΄ 8.
26) Αὐτόθι Θ΄ α΄ 2.
27) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 5.
28) Αὐτόθι ϛ΄ κθ΄ 2.
29) Αὐτόθι.
30) Αὐτόθι ϛ΄ κθ΄ 1.
31) Αὐτόθι Β΄ ιδ΄ 7.

4. γένος γαλῶδες (mustelina).

Ἡ γαλῆ[1], γαλῆ ἡ ἀγρία[2], ἡ ἶκτις[3], ἡ ἰκτίς[4], τὸ σαθέριον[5], ἡ μυγαλῆ[6], μῦς ὁ ποντικός[7], μῦς ὁ ποντικὸς ὁ λευκός[8], ἡ ἐνυδρίς[9], τὸ σατύριον[10], ἡ λάταξ[11], ὁ ἰχνεύμων[12], ἰχνεύμων ὁ ἐν Αἰγύπτῳ[13].

δ΄ ὁμογένεια πελματοβαμόνων (plantigrada).

1. γένος ἀρκτῶδες (ursina).

Ἡ ἄρκτος[14], ἄρκτος ἡ θήλεια[15], ἄρκτος ἀγρία[16], ὁ σκύμνος[17], τὸ σκυμνίον[18].

Δ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΕΠΑΜΦΟΤΕΡΙΖΟΝΤΩΝ (ΑΜΦΙΒΙΑ).

1. γένος φωκῶδες (phocina).

Ἡ φώκη[19].

Ε΄ ΚΛΑΣΙΣ ΔΕΡΜΟΠΤΕΡΩΝ (CHEIROPTERA).

α΄ ὁμογένεια νυκτεριδωδῶν (vespertiliana).

1. γένος νυκτεριδῶδες (vespertilio).

Ἡ νυκτερίς[20].

2. γένος ἀλωπεκῶδες (vampirus).

Ἡ ἀλώπηξ[21].

ϛ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΕΝΤΟΜΟΦΑΓΩΝ (INSECTIVORA).

1. γένος ἐχινῶδες (erinaceus).

Ὁ χερσαῖος ἐχῖνος[22].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Β΄ γ΄ 5.
2) Αὐτόθι ϛ΄ λ΄ 2.
3) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 5.
4) Αὐτόθι Β΄ γ΄ 5.
5) Αὐτόθι Η΄ ζ΄ 5.
6) Αὐτόθι Η΄ κγ΄ 3.
7) Αὐτόθι Θ΄ λζ΄ 6.
8) Αὐτόθι Η΄ ιθ΄ 2.
9) Αὐτόθι Α΄ α΄ 6.
10) Αὐτόθι Η΄ ζ΄ 5.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι ϛ΄ κθ΄ 3.
13) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 3.
14) Αὐτόθι Β΄ γ΄ 1.
15) Αὐτόθι ϛ΄ ιζ΄ 3.
16) Αὐτόθι Η΄ ιθ΄ 1.
17) Αὐτόθι ϛ΄ ιζ΄ 3.
18) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 1.
19) Αὐτόθι Α΄ α΄ 2.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 4.
22) Αὐτόθι Ε΄ δ΄ 2.

2. γένος ἀσπαλακῶδες (talpida).

Ὁ ἀσπάλαξ[1].

Ζ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΤΡΩΚΤΙΚΩΝ (RODENTIA).

α΄ ὁμογένεια σκιουρωδῶν (sciurida).

1. γένος ἐλειῶδες (myoxus).

Ὁ ἐλειός[2].

β΄ ὁμογένεια μυωδῶν (murida).

1. γένος μυῶδες (murina).

Ὁ μῦς[3], μῦς ὁ ἐν Ἀραβίᾳ[4], μῦς ὁ ἀρουραῖος[5], μῦς ὁ ἐπιπολάζων[6], μῦς ὁ ἐν Αἰγύπτῳ[7].

γ΄ ὁμογένεια στεγανοπόδων (palmipeda).

1. γένος καστορῶδες (castor).

Ὁ κάστωρ[8].

δ΄ ὁμογένεια λαγωδῶν (leporida).

1. γένος λαγῶδες (leporina).

Ὁ λαγώς[9], ὁ λαγωός[10], ὁ δασύπους[11], δασύπους ὁ ἐν τῇ Συκίνῃ[12], δασύπους ἡ θήλεια[13].

ε΄ ὁμογένεια ὑστριχωδῶν (hystricina).

1. γένος ὑστριχῶδες (hystrix).

Ὁ ὕστριξ[14], ἡ ὕστριξ[15].

Η΄ ΚΛΑΣΙΣ ΑΝΟΔΟΝΤΩΝ (EDENTATA) (ἐλλείπει).

Θ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΜΗΡΥΚΑΖΟΝΤΩΝ (RUMINANTIA).

α΄ ὁμογένεια καμηλωδῶν (camelina).

1. γένος καμηλῶδες (camelus).

Ὁ κάμηλος[16], ἡ κάμηλος[17], κάμηλος ἡ θήλεια[1], κάμηλος ἡ βακτριανή[2], κάμηλος ἡ βακτρία[3], κάμηλος ἡ ἀραβία[4].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Α΄ α΄ 11.
2) Αὐτόθι Η΄ ιθ΄ 2.
3) Αὐτόθι Η΄ η΄ 1
4) Αὐτόθι Η΄ κζ΄ 5.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι ϛ΄ λ΄ 1.
7) Αὐτόθι 3.
8) Αὐτόθι Η΄ ζ΄ 5.
9) Αὐτόθι Θ΄ κδ΄ 7.
10) Αὐτόθι 8.
11) Αὐτόθι Α΄ α΄ 14.
12) Αὐτόθι Β΄ ιδ΄ 3.
13) Αὐτόθι Ε΄ δ΄ 1.
14) Αὐτόθι Α΄ ϛ΄ 2.
15) Αὐτόθι ϛ΄ κζ΄ 1.
16) Αὐτόθι Ε΄ δ΄ 4.
17) Αὐτόθι Β΄ γ΄ 2.

β΄ ὁμογένεια ἐλαφωδῶν (cervina).

1. γένος ἐλαφῶδες (cervus).

Ὁ ἔλαφος[5], ἡ ἔλαφος[6], ἔλαφος ἡ θήλεια[7], ἔλαφος ἡ ἀχαίνη[8], ἔλαφος ὁ ἀχαίνης[9], ἔλαφος ἡ ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἐλαφόεντι[10], ἔλαφος ὁ πατταλίας[11], ὁ νεβρός[12], ὁ πρὼξ[13], ἡ δορκάς[14], ὁ ἱππέλαφος[15], ἱππέλαφος ἡ θήλεια[16], ἱππέλαφος ὁ ἄγριος[17], ἱππέλαμος ὁ ἥμερος[18].

γ΄ ὁμογένεια βοωδῶν (bovida).

1. γένος βοῶδες (bos).

Ὁ βοῦς[19], βοῦς ἡ θήλεια[20], βοῦς ἡ πυρρίχη[21], βοῦς ὁ ἀγελαῖος[22], βοῦς ὁ ἠγεμών[23], βοῦς ὁ ἐν Φρυγίᾳ[24], βοῦς ἠπειρωτικὴ ἡ μεγάλη[25], βοΐδιον μικρὸν τὸ ἐν Φάσει[26], ὁ ταῦρος[27], ὁ δαμάλης[28], ὁ μόσχος[29], ἡ βουβαλίς[30], ὁ βόνασος[31], βόνασος ὁ περὶ τὴν Παιονίαν καὶ τὴν Μαιδικήν[32], ὁ μόναπος[33].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ΄ λζ΄ 5.
2) Αὐτόθι Β΄ α΄ 8.
3) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 5.
4) Αὐτόθι Β΄ α΄ 8.
5) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 6.
6) Αὐτόθι Γ΄ ϛ΄ 1.
7) Αὐτόθι Δ΄ ια΄ 7.
8) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 5.
9) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 3.
10) Αὐτόθι ϛ΄ κϛ΄ 3.
11) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 2.
12) Αὐτόθι ϛ΄ κϛ΄ 2.
13) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 5.
14) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 4.
15) Αὐτόθι 3.
16) Αὐτόθι 4.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 14.
20) Αὐτόθι Δ΄ ια΄ 7.
21) Αὐτόθι Η΄ θ΄ 2.
22) Αὐτόθι Η΄ κδ΄ 2.
23) Αὐτόθι ϛ΄ κα΄ 3.
24) Αὐτόθι Γ΄ θ΄ 3.
25) Αὐτόθι Γ΄ ιϛ΄ 7.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι ϛ΄ ιζ΄ 2.
28) Αὐτόθι Θ΄ λζ΄ 3.
29) Αὐτόθι Ε΄ ιδ΄ 4.
30) Αὐτόθι Γ΄ ϛ΄ 1.
31) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 3.
32) Αὐτόθι 10.
33) Αὐτόθι Θ΄ λδ΄ 1.

2. γένος αἰγῶδες (capra).

Ἡ αἴξ[1], ὁ τράγος[2], ὁ ὄρυξ[3], αἴξ ὁ ἄγριος[4], αἴξ ἡ ἀγρία[5].

3. γένος προβατῶδες (ovis).

Τὸ πρόβατον[6], ὁ ἡγεμὼν τῶν προβάτων[7], πρόβατον τὸ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν[8], πρόβατον τὸ πυρρικόν[9], πρόβατον τὸ λευκόν[10], πρόβατον τὸ μέλαν[11], πρόβατον τὸ ξανθόν[12], ἡ ὄϊς[13], ὄϊς ἡ πλατύκερκος[14], ὄϊς ἡ μακρόκερκος[15], ὄϊς ἡ κολερά[16], ὄϊς ἡ δασεῖα[17], ὄϊς ἡ οὐλη[18], ὁ κριός[19], οἱ ἄρνες[20], ἄρνες οἱ μέλανες[21].

ΙΓ' ΚΛΑΣΙΣ ΠΑΧΥΔΕΡΜΩΝ (PACHYDERMA).

α' ὁμογένεια δισχιδῶν (multungula).

1. γένος ἐλεφαντῶδες (elephas).

Ὁ ἐλέφας[22], ἐλέφας ὁ θῆλυς[23], ὁ σκύμνος[24].

2. γένος ἱπποποταμῶδες (hippopotamus).

Ἵππος ὁ ποτάμιος[25], ἵππος ὁ ποτάμιος ὁ ἐν Αἰγύπτῳ[26], κάπρος ὁ ἐν τῷ Ἀχελώῳ[27].

3. γένος ὑῶδες (porcina).

Ὁ ὗς[28], ἡ ὗς[29], ὗς ὁ ἥμερος[30], ὗς ὁ ἐν τῷ Ἄθῳ[1], ὗς ὁ ἄγριος[2], ὗς ἡ ἀγρία[3], σῦς ὁ ἄγριος[4], ὁ κάπρος[5], ὗς ἡ καλλίχοιρος[6], ὁ δέλφαξ[7], τὸ μετάχοιρον[8].

β' ὁμογένεια μωνύχων (solidungula).

1. γένος ὑῶδες (sus).

Ὑς μῶνυξ ὁ ἐν Ἰλλυριοῖς[9], ὗς μῶνυξ ὁ ἐν Παιονίᾳ[10].

2. γένος ἱππῶδες (equus).

2α. εἶδος ἱππῶδες (equus).

Ὁ ἵππος[11], ἡ ἵππος[12], τὸ πωλίον[13], ἵππος ὁ ἱππαστός[14], ἵππος ὁ τροφίας[15], ἵππος ἡ παρῴα[16], ἡ φορβάς[17].

2β. εἶδος ὀνῶδες (asinus).

Ὁ ὄνος[18], ἡ ὄνος[19], ὁ ἱπποθήλης[20], ὄνος μικρὸς ὁ ἐν τῇ Ἰλλυρίδι[21], ὄνος μικρὸς ὁ ἐν τῇ Θρᾴκῃ[22], ὄνος μικρὸς ὁ ἐν τῇ Ἠπείρῳ[23], ὄνος ὁ ἄγριος[24], ὄνος ὁ ἰνδικός[25].

2γ. εἶδος ἡμιονῶδες (mulus).

Ὁ ἡμίονος[26], ἡ ἡμίονος[27], ὁ ὀρεύς[28], ὀρεὺς ὁ θῆλυς[29], ὁ γίννος[30], ὁ ἴννος[31].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε' ιδ' 5.
2) Αὐτόθι 9.
3) Αὐτόθι Β' 6' 9.
4) Αὐτόθι Η' κζ' 3.
5) Αὐτόθι Θ' ζ' 1.
6) Αὐτόθι Γ' ιγ' 5.
7) Αὐτόθι ϛ' ιθ' 1.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Γ' ιϛ' 7.
10) Αὐτόθι Γ' ι' 12.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Θ' δ' 2.
14) Αὐτόθι Η' ιϐ' 3.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Ε' ιδ' 9.
20) Αὐτόθι Η' κζ' 4.
21) Αὐτόθι Γ' ι' 12.
22) Αὐτόθι Α' θ' 5.
23) Αὐτόθι Β' γ' 4.
24) Αὐτόθι ϛ' κε' 2.
25) Αὐτόθι Β' 6' 8.
26) Αὐτόθι Β' δ' 1.
27) Αὐτόθι Δ' θ' 3.
28) Αὐτόθι Ε' ιδ' 5.
29) Αὐτόθι Β' ιϐ' 7.
30) Αὐτόθι Β' 6' 4.

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Η' κη' 1.
2) Αὐτόθι Α' α' 14.
3) Αὐτόθι ϛ' κε' 3.
4) Αὐτόθι Η' κζ' 3.
5) Αὐτόθι Ε' ιδ' 5.
6) Αὐτόθι ϛ' ιη' 2.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Β' 6' 8.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι ϛ' ιζ' 1.
12) Αὐτόθι ϛ' κϐ' 1.
13) Αὐτόθι Θ' ε' 1.
14) Αὐτόθι ϛ' κϐ' 4.
15) Αὐτόθι Η' κγ' 1.
16) Αὐτόθι Θ' λϐ' 1.
17) Αὐτόθι Η' κγ' 1.
18) Αὐτόθι ϛ' κϐ' 1.
19) Αὐτόθι ϛ' κγ' 3.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Η' κζ' 5.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι ϛ' κθ' 4.
25) Αὐτόθι Β' 6' 9.
26) Αὐτόθι Δ' ια' 5.
27) Αὐτόθι Α' ϛ' 3.
28) Αὐτόθι Α' α' 12.
29) Αὐτόθι ϛ' ιζ' 10.
30) Αὐτόθι ϛ' κδ' 1.
31) Αὐτόθι Α' ϛ' 3.

4. εἶδος ἡμιονῶδες Συρίας (mula).

Ἡ ἐν Συρίᾳ ἡμίονος[1].

ΙΑ' ΚΛΑΣΙΣ ΚΗΤΩΔΩΝ (CETACEA).

α' ὁμογένεια δελφινωδῶν (delphinina).

1. γένος δελφινῶδες (delphinus).

Ὁ δελφίς[2], ὁ δελφινίσκος[3].

2. γένος καπρῶδες (caper).

Ὁ κάπρος[4].

3. γένος φωκαινῶδες (phocæna).

Ἡ φώκαινα[5].

β' ὁμογένεια φαλαινωδῶν (phalænina).

1. γένος φαλαινῶδες (phalæna).

Ἡ φάλαινα[6].

2. γένος φυσητηρῶδες (physeter).

Ὁ φυσητήρ[7], ὁ βοῦς[8], ὁ πρίστης[9].

ΙΒ' ΚΛΑΣΙΣ ΜΑΡΣΥΠΟΦΟΡΩΝ (MARSUPALIA) (ἐλλείπει).

ΙΓ' ΚΛΑΣΙΣ ΜΟΝΟΤΡΗΜΑΤΩΝ (MONOTREMATA) (ἐλλείπει).

ΤΑΞΙΣ Β'. ΟΙ ΟΡΝΙΘΕΣ (AVES).

ΙΔ' ΚΛΑΣΙΣ ΓΑΜΨΩΝΥΧΩΝ (RAPTATORES).

α' ὁμογένεια ἡμεροβίων (diurnæ).

1. γένος ἀετῶδες (aquila).

Ὁ ἀετός[10], ὁ πύγαργος[11], ἀετὸς ὁ νεβροφόνος[1], ὁ πλάγγος[2], ἀετὸς ὁ νηττοφόνος[3], ἀετὸς ὁ μορφνός[4], ἀετὸς ὁ μέλας[5], ὁ μελανάετος[6], ἀετὸς ὁ λαγωφόνος[7], ἀετὸς ὁ περκνόπτερος[8], ὁ ὀρειπέλαργος[9], ὁ ὑπάετος[10], ἀετὸς ὁ γνήσιος[11].

2. γένος ἱερακῶδες (falconidæ).

Ὁ ἱέραξ[12], ἱέραξ ὁ ἐλάχιστος[13], ἱέραξ ὁ φαβοτύπος[14], ἱέραξ ὁ σπιζίας[15], ἱέραξ ὁ φασσοφόνος[16], ἱέραξ ὁ τριόρχης[17], ὁ τριόρχης[18], ἱέραξ ὁ αἰσάλων[19], ὁ αἰσάλων[20], ἱέραξ ὁ ἀστερίας[21], ἱέραξ ὁ πτέρνις[22], ὁ ὑποτριόρχης[23], ἱέραξ ὁ πέρκος[24], ἱέραξ ὁ ἐλειός[25], ἱέραξ ὁ φρυνολόγος[26], ὁ κίρκος[27].

3. γένος ἰκτινῶδες (milvinæ).

Ὁ ἰκτῖνος[28], ὁ πίφηξ[29], ὁ ἁλιαίετος[30], ἡ φήνη[31], ἡ κεγχρίς[32], ἡ κεγχρηίς[33].

4. γένος γυπῶδες (vulturidæ).

Ὁ γύψ[34], γὺψ ὁ μικρός[35], γὺψ ὁ μείζων[36], ὁ αἰγυπιός[37].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Α' ϛ' 3.
2) Αὐτόθι Α' δ' 1.
3) Αὐτόθι Θ' λε' 1.
4) Αὐτόθι Β' θ' 4.
5) Αὐτόθι ϛ' ια' 1.
6) Αὐτόθι Α' δ' 1.
7) Αὐτόθι Ε' ε' 2.
8) Αὐτόθι ϛ' ια' 1.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι ϛ' ϛ' 1.
11) Αὐτόθι Θ' κϐ' 1.

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Α' ϛ' 5.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι ϛ' ϛ' 3.
6) Αὐτόθι Θ' κϐ' 2.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι 3.
12) Αὐτόθι ϛ' ζ' 1.
13) Αὐτόθι 2.
14) Αὐτόθι Η' ε' 1.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι Θ' ιγ' 3.
17) Αὐτόθι Θ' κδ' 1.
18) Αὐτόθι Η' ε' 1.
19) Αὐτόθι Θ' κδ' 1.
20) Αὐτόθι Θ' 6' 6.
21) Αὐτόθι Θ' κδ' 1.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι Θ' 6' 5.
28) Αὐτόθι Β' ια' 4.
29) Αὐτόθι Θ' 6' 10.
30) Αὐτόθι Η' ε' 8.
31) Αὐτόθι 1.
32) Αὐτόθι ϛ' α' 2.
33) Αὐτόθι Β' ιϐ' 16.
34) Αὐτόθι ϛ' ε' 1.
35) Αὐτόθι Η' ε' 1.
36) Αὐτόθι.
37) Αὐτόθι Θ' 6' 9.

β' ὁμογένεια νυκτεροβίων (nocturnæ).

1. γένος γλαυκῶδες (strigidæ).

Ἡ γλαύξ[1], ὁ νυκτικόραξ[2], ὁ ὠτός[3], ὁ βρύας[4].

2. γένος σκωπῶδες (bubo).

Ὁ σκώψ[5], ὁ ἀεισκώψ[6], ὁ αἰγώλιος[7], ὁ αἰγωλιός[8], ὁ ἐλεός[9], ἡ κύμινδις[10], ἡ χαλκίς[11], ὁ πτύγξ[12], ἡ ὕβρις[13].

ΙΕ' ΚΛΑΣΙΣ ΣΠΡΟΒΑΤΙΚΩΝ (AMBULATORES).

α' ὁμογένεια ᾠδικῶν (canores).

1. γένος ψαρῶδες (sturnidæ).

Ὁ ψάρος[14].

2. γένος κοττυφῶδες (turdidæ).

Ὁ κόττυφος[15], κόττυφος ὁ μέλας[16], κόττυφος ὁ ἔκλευκος[17], κόττυφος ὁ ξανθός[18], ἡ κίχλα[19], ἡ κίχλη[20], κίχλα ἡ ἰξοβόρος[21], κίχλα ἡ τριχάς[22], κίχλα ἡ ἰλλάς[23], ὁ κίγκλος[24], ὁ πύγαργος[25], ὁ σκαλίδρις[26], ὁ κολλυρίων[27], ὁ πάρδαλος[28], ὁ κύανος[29], ὁ λκιός[30], ὁ λάϊος[31].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Β' ιϐ' 15.
2) Αὐτόθι 17.
3) Αὐτόθι Η' ιε' 6.
4) Αὐτόθι Η' ε' 2.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι Θ' ιθ' 7.
7) Αὐτόθι Η' ε' 2.
8) Αὐτόθι Θ' 6' 4.
9) Αὐτόθι Η' ε' 2.
10) Αὐτόθι Θ' ιγ' 3.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Η' ιη' 1.
15) Αὐτόθι Ε' ια' 1.
16) Αὐτόθι Θ' ιη' 1.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Θ' λς' 2.
19) Αὐτόθι ς' α' 3.
20) Αὐτόθι Θ' λς' 2.
21) Αὐτόθι Θ' ιη' 2.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι Η' ε' 7.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι Θ' ιθ' 2.
28) Αὐτόθι.
29) Αὐτόθι Θ' ιη' 3.
30) Αὐτόθι 1.
31) Αὐτόθι Θ' 6' 10.

3. γένος ἀρθῶδες (motacilla).

Ὁ ἄνθος[1], ἡ βατίς[2].

4. γένος ἀηδορῶδες (sylvidæ).

4α. εἶδος ἀηδονῶδες (sylvinæ).

Ἡ ἀηδών[3], ἡ ὑπολαΐς[4], ὁ οἶστρος[5], ἡ συκαλίς[6], ὁ μελαγκόρυφος[7].

4β. εἶδος χλωριωνῶδες (oriolus).

Ὁ χλωρίων[8], ὁ μαλακοκρανεύς[9].

4γ. εἶδος αἰγιθαλῶδες (paridæ).

Ὁ αἰγίθαλος[10], ὁ αἰγιθαλός[11], αἰγιθαλὸς ὁ σπιζίτης[12], αἰγιθαλὸς ὁ ὀρεινός[13], αἰγιθαλὸς ὁ ἐλάχιστος[14], ὁ αἴγιθος[15].

4δ. εἶδος οἰνανθῶδες (oenanthe).

Ἡ οἰνάνθη[16], ὁ ἐρίθακος[17], ὁ φοινίκουρος[18].

4ε. εἶδος τροχιλῶδες (regulus).

Ὁ τροχίλος[19], ὁ πρέσβυς[20], ὁ βασιλεύς[21], ὁ σπερμολόγος[22], ὁ τύραννος[23], ὁ ὀρχίλος[24].

4ς. εἶδος σιττῶδες (sitta).

Ἡ σίττη[25], ὁ μέροψ[26].

β' ὁμογένεια κορυδαλωδῶν (alaudidæ).

1. γένος κορυδαλῶδες (alaudinæ).

Ἡ κορύδαλος[27], κορύδαλος ἡ ἐπίγειος[28], κορύδαλος ὁ ἀγελαία[1], ὁ κόρυδος[2], ἡ κορυδών[3], ὁ σχοινίων[4].

2. γένος σπιζῶδες (fringillidæ).

Ἡ σπίζα[5], ὁ ὀρόσπιζος[6], ἡ ἀκανθίς[7], ἡ ἀκανθυλλίς[8], ἡ θραυπίς[9], ἡ χρυσομήτρις[10], ἡ ποικιλίς[11], ὁ στρουθός[12], στρουθὸς ὁ μέλας[13], στρουθὸς ὁ λευκός[14], στρουθὸς ἡ θήλεια[15], τὸ στρουθίον[16], ἡ χλωρίς[17], ὁ πυρρούλας[18], ὁ γνάφαλος[19], ὁ κύχραμος[20].

γ' ὁμογένεια κορακωδῶν (corvidæ).

1. γένος κορακῶδες (corvinæ).

1α. εἶδος κορακῶδες (corvus).

Ὁ κόραξ[21], κόραξ ὁ μέλας[22], κόραξ ὁ λευκός[23], ἡ κορώνη[24].

1β. εἶδος κολοιῶδες (graculus).

Ὁ κολοιός[25], κολοιὸς ὁ κορακίας[26], κολοιὸς ὁ λύκιος[27], κολοιὸς ὁ βωμολόχος[28], ὁ χλωρεύς[29].

2. γένος κιττῶδες (pica).

Ἡ κίττα[30].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ' ιθ' 4.
2) Αὐτόθι Θ' ι' 1.
3) Αὐτόθι Θ' 6' 3.
4) Αὐτόθι 10.
5) Αὐτόθι Β' η' 2.
6) Αὐτόθι Η' ε' 3.
7) Αὐτόθι 4.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι Θ' 6' 3.
12) Αὐτόθι Β' ια' 8.
13) Αὐτόθι Γ' ι' 11.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι Θ' η' 5.
16) Αὐτόθι Ε' 6' 2.
17) Αὐτόθι Θ' ιδ' 2.
18) Αὐτόθι Η' ε' 3.
19) Αὐτόθι Θ' ις' 3.
20) Αὐτόθι Η' ιδ' 6.
21) Αὐτόθι Β' ια' 8.
22) Αὐτόθι Γ' ι' 11.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι Β' ιϐ' 15.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι Θ' ιθ' 3.
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι.
29) Αὐτόθι Θ' 6' 4.
30) Αὐτόθι Θ' ιδ' 1.

δ' ὁμογένεια χελιδορωδῶν (hirundinidæ).

1. γένος χελιδορῶδες (hirundo).

Ἡ χελιδών[1], χελιδὼν ἡ μέλαινα[2], χελιδὼν ἡ λευκή[3], ἡ δρεπανίς[4], ὁ ἄπους[5].

2. γένος κυψελῶδες (cypselus).

Ὁ κύψελος[6], ὁ αἰγοθήλας[7], τὸ κιννάμωμον[8].

ΙΣ' ΚΛΑΣΙΣ ΞΥΛΟΚΟΠΩΝ (SCANSORES).

1. γένος ψιττακῶδες (psittacidæ).

Ἡ ψιττάκη[9], τὸ ἀνθρωποφάγλωττον[10].

2. γένος δρυοκολαπτῶδες (picidæ).

Ὁ δρυοκολάπτης[11], ἡ πιπώ[12], πιπὼ ἡ μείζων[13], πιπὼ ἡ ἐλάττων[14], ὁ κνιπολόγος[15], ὁ κελεός[16], ὁ λιβυός[17], ἡ γλωττίς[18].

3. γένος ἰυγκῶδες (yunx).

Ἡ ἴυγξ[19].

4. γένος κοκκυγῶδες (cuculidæ).

Ὁ κόκκυξ[20].

5. γένος ἀλκυονῶδες (alcedidæ).

Ἡ ἀλκυών[21], ἀλκυὼν ἡ ἄφωνος[22], ὁ κήρυλος[23], ὁ ἀέροψ[24].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Α' α' 9.
2) Αὐτόθι Γ' ι' 11.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Α' α' 9.
5) Αὐτόθι Θ' κα' 1.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι 2.
8) Αὐτόθι Θ' ιδ' 2.
9) Αὐτόθι Η' ιδ' 6.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι Θ' ι' 2.
12) Αὐτόθι Θ' 6' 3.
13) Αὐτόθι Η' ε' 4.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Θ' 6' 4.
18) Αὐτόθι Η' ιδ' 6.
19) Αὐτόθι Β' η' 2.
20) Αὐτόθι ς' ζ' 1.
21) Αὐτόθι Ε' ζ' 2.
22) Αὐτόθι Η' ε' 7.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι ς' α' 3.

SISMANOGLIO MUSEUM

6. γένος κερθιῶδες (certhiadæ).

Ὁ κέρθιος[1], ὁ ἔποψ[2], ὁ βρένθος[3].

ΙΖ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΑΛΕΚΤΡΥΟΝΩΔΩΝ (GALLINACEÆ).

α΄ ὁμογένεια ἀλεκτρυορωδῶν (gallinæ).

1. γένος ἀλεκτρυορῶδες (gallina).

Ὁ ἀλεκτρυών[4], ἡ ἀλεκτορίς[5], ἀλεκτορὶς ὁ ἄρρην[6], ἀλεκτορὶς ἡ θήλεια[7], ἀλεκτορὶς ἡ γεναία[8], ἀλεκτορὶς ἡ ἀγενής[9], ἀλεκτορὶς ἡ ἀδριανή[10], ἀλεκτορὶς ἡ οἰκογενής[11].

2. γένος φασιανῶδες (phasianidæ).

Ὁ φασιανός[12].

3. γένος μελεαγρωδῶδες (meleagridæ).

Ἡ μελεαγρίς[13], ὁ ταώς[14].

4. γένος περδικῶδες (perdicinæ).

Ὁ πέρδιξ[15], ἡ πέρδιξ[16], πέρδιξ ὁ χῆρος[17], πέρδιξ ὁ τιθασσός[18], πέρδιξ ὁ ἄγριος[19], πέρδιξ ὁ θηρευτής[20], πέρδιξ ὁ ἠγεμών[21], ὁ ὄρτυξ[22].

5. γένος τετριγῶδες (tetras).

Ὁ τέτριξ[23], ἡ οὖραξ[24], ὁ ἀττα γήν[25].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ΄ ις΄ 5.
2) Αὐτόθι ς΄ α΄ 3.
3) Αὐτόθι Θ΄ ιϐ΄ 3.
4) Αὐτόθι Ε΄ ϛ΄ 2.
5) Αὐτόθι Θ΄ λς΄ 1.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι Ε΄ ια΄ 1.
8) Αὐτόθι ς΄ α΄ 1.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι Ε΄ κε΄ 2.
13) Αὐτόθι ς΄ ϛ΄ 2.
14) Αὐτόθι ς΄ θ΄ 1.
15) Αὐτόθι Γ΄ α΄ 5.
16) Αὐτόθι ς΄ α΄ 2.
17) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 3.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι 4.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι Β΄ ιϐ΄ 15.
23) Αὐτόθι ς΄ α΄ 3.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι Θ΄ ιθ΄ 5.

β΄ ὁμογένεια στρουθωδῶν (struthionidæ).

1. γένος στρουθῶδες (struthio camelus).

Στρουθὸς ὁ ἐν Λιβύῃ[1], στρουθὸς ὁ λιβυκός[2].

γ΄ ὁμογένεια περιστερωδῶν (columbidæ).

1. γένος περιστερῶδες (columba).

Ἡ περιστερά[3], περιστερὰ ἡ παλεύτρια[4], περιστερὰ ὁ ἄρρην[5], περιστερὰ ἡ θήλεια[6], περιστερὰ ἡ ἐν Λιγύπτῳ[7], ἡ οἰνάς[8], ἡ φάττα[9], ἡ φάσσα[10], ἡ φάψ[11], φὰψ ὁ ἄρρην[12], φὰψ ἡ θήλεια[13], ἡ πελειάς[14].

2. γένος τρυγορῶδες (turturinæ).

Ἡ τρυγών[15], τρυγὼν ὁ ἄρρην[16], τρυγὼν ἡ θήλεια[17], τρυγὼν ἡ παλεύτρια[18], ἡ πυραλλίς[19], ὁ τύπανος[20], ὁ κάλαρις[21].

ΙΗ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΣΧΙΖΟΠΟΔΩΝ (GRALLATORES).

α΄ ὁμογένεια βραχυρρύγχων (pressirostres).

1. γένος ὠτιδῶδες (otis tarda).

Ἡ ὠτίς[22].

β΄ ὁμογένεια ἐρωδιωδῶν (ardeidæ).

1. γένος ἐρωδιῶδες (ardeinæ).

Ὁ ἐρωδιός[23], ἐρωδιὸς ὁ πέλλος[24], ἐρωδιὸς ὁ

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ΄ ις΄ 1.
2) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Δ΄ ιγ΄ 1.
3) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε΄ ια΄ 1.
4) Αὐτόθι Θ΄ η΄ 4.
5) Αὐτόθι ς΄ δ΄ 2.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι Ε΄ ια΄ 2.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Η΄ τη΄ 1.
11) Αὐτόθι ς΄ ζ΄ 2.
12) Αὐτόθι ς΄ η΄ 2.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Ε΄ ια΄ 2.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι Θ΄ η΄ 3.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι 4.
19) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 4.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι Ε΄ ϛ΄ 2.
23) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 5.
24) Αὐτόθι 8.

λευκός[1], ἐρωδιὸς ὁ ἀστερίας[2], ὁ ὄκνος[3], ὁ λευκερωδιός[4], ἡ φῶϋξ[5].

2. γένος γερανῶδες (gruinæ).

Ἡ γέρανος[6], γέρανος ὁ ἄρρην[7], γέρανος ἡ θήλεια[8], γέρανος ὁ ἡγεμών[9], ὁ αἰγοκέφαλος[10].

3. γένος πελαργῶδες (ciconinæ).

Ὁ πελαργός[11].

4. γένος ἰβιῶδες (ibicinæ).

Ἡ ἶβις[12], ἶβις ἡ λευκή[13], ἶβις ἡ μέλαινα[14], ὁ σκαλίδρις[15], ὁ κέπφος[16].

γ΄ ὁμογένεια χαραδριωδῶν (charadriadæ).

1. γένος χαραδριῶδες (charadrius).

Ὁ χαραδριός[17].

2. γένος σχοινιλῶδες (vanellus).

Ὁ σχοινίλος[18], ἡ ἐλέα[19].

δ΄ ὁμογένεια σκολοπακωδῶν (scolopacidæ).

1. γένος σκολοπακῶδες (scolopax).

Ὁ σκολόπαξ[20], ὁ ἀσκαλώπας[21].

ε΄ ὁμογένεια ὀρτυγομητρωδῶν (rallidæ).

1. γένος ὀρτυγομητρῶδες (ortygometra).

Ἡ ὀρτυγομήτρα[22], ἡ κρέξ[23].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ΄ ϛ΄ 8.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι Θ΄ ιζ΄ 1.
4) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 6.
5) Αὐτόθι Θ΄ ιζ΄ 2.
6) Αὐτόθι Γ΄ ι΄ 11.
7) Αὐτόθι Ε΄ ϛ΄ 2.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Θ΄ ια΄ 1.
10) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 4.
11) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 4.
12) Αὐτόθι Θ΄ ιθ΄ 6.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 7.
16) Αὐτόθι Θ΄ κγ΄ 4.
17) Αὐτόθι Θ΄ ιϐ΄ 1.
18) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 7.
19) Αὐτόθι Θ΄ ις΄ 2.
20) Αὐτόθι Θ΄ ι΄ 1.
21) Αὐτόθι Θ΄ ιθ΄ 5.
22) Αὐτόθι Η΄ ιδ΄ 6.
23) Αὐτόθι Θ΄ ις΄ 4.

2. γένος αἰθυιῶδες (gallinula).

Ἡ αἴθυια[1].

ΙΘ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΣΤΕΓΑΝΟΠΟΔΩΝ (PALMIPEDES).

α΄ ὁμογένεια φαλαριδωδῶν (fulicidæ).

1. γένος φαλαριδῶδες (fulica).

Ἡ φαλαρίς[2].

β΄ ὁμογένεια λαρωδῶν (laridæ).

1. γένος λαρῶδες (larus).

Ὁ λάρος[3], λάρος ὁ λευκός[4].

2. γένος βρενθῶδες (brenthus).

Ὁ βρένθος[5], ἡ ἄρπη[6], ὁ λόκαλος[7].

γ΄ ὁμογένεια πελεκανωδῶν (pelecanidæ).

1. γένος πελεκανῶδες (pelecanus).

Ὁ πελεκάν[8], πελεκὰν ὁ ἐν τοῖς ποταμοῖς[9].

2. γένος κορακῶδες (phalacrocorax).

Ὁ κόραξ[10], κολοιὸς ὁ περὶ τὴν Λυδίαν[11], κολοιὸς ὁ περὶ τὴν Φρυγίαν[12].

3. γένος κολυμβιδῶδες (podiceps).

Ἡ κολυμβίς[13], ὁ καταρράκτης[14].

δ΄ ὁμογένεια νησσωδῶν (anatidæ).

1. γένος νησσῶδες (anas).

Ἡ νῆττα[15], ὁ πηνέλοψ[16], ὁ βοσκάς[17].

2. γένος κυκνῶδες (cygninæ).

Ὁ κύκνος[18].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε΄ ζ΄ 4.
2) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 8.
3) Αὐτόθι Ε΄ ζ΄ 4.
4) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 7.
5) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 4.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι Β΄ ιϐ΄ 17.
8) Αὐτόθι Η΄ ιδ΄ 2.
9) Αὐτόθι Θ΄ ια΄ 1.
10) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 8.
11) Αὐτόθι Θ΄ ιθ΄ 3.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 8.
14) Αὐτόθι Θ΄ ιγ΄ 1.
15) Αὐτόθι Β΄ ιϐ΄ 15.
16) Αὐτόθι Η΄ ε΄ 8.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Θ΄ ϛ΄ 9.

3. *γένος χηνῶδες (anserinæ).*

Ὁ χήν[1], χὴν ὁ μικρὸς ὁ ἀγελαῖος[2], χὴν ὁ μικρός[3], ὁ χηναλώπηξ[4], ἡ αἴξ[5].

ΤΑΞΙΣ Γ'. ΤΑ ΕΡΠΥΣΤΙΚΑ (REPTILIA).

ΚΑ' ΚΛΑΣΙΣ ΧΕΛΩΝΩΔΩΝ (CHELONIA).

α' ὁμογένεια χερσαίων (chersina).

1. γένος χελωνῶδες (testudo).

Ἡ χελώνη[6], χελώνη ἡ χερσαία[7].

β' ὁμογένεια ποταμίων (potamia).

1. γένος ἐμυῶδες (emydes).

Ἡ ἐμύς[8], ἡ ἐμύς[9], ἡ χελώνη[10].

γ' ὁμογένεια θαλασσίων (thalassia).

1. γένος λυρῶδες (chelonea).

Ἡ λύρα[11], ἡ χελώνη[12], χελώνη ἡ θαλαττία[13].

ΚΑ' ΚΛΑΣΙΣ ΣΑΥΡΩΔΩΝ (SAURIA).

α' ὁμογένεια κροκοδειλωδῶν (crocodilia).

1. γένος κροκοδειλῶδες (crocodilus).

Ὁ κροκόδειλος[14], κροκόδειλος ὁ ποτάμιος[15], κροκόδειλος ὁ χερσαῖος[16], κροκόδειλος ὁ ἐν Αἰγύπτῳ[17].

β' ὁμογένεια χαμαιλεοντωδῶν (chamæleonida).

1. γένος χαμαιλεοντῶδες (chamæleon).

Ὁ χαμαιλέων[18].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ϛ' 6' 9.
2) Αὐτόθι Η' ϛ' 8.
3) Αὐτόθι Η' ιδ' 6.
4) Αὐτόθι ϛ' 6' 5.
5) Αὐτόθι Η' ε' 8.
6) Αὐτόθι Θ' ζ' 3.
7) Αὐτόθι Ε' γ' 1.
8) Αὐτόθι Ε' κζ' 1.
9) Αὐτόθι Η' ιθ' 2.
10) Αὐτόθι Β' ζ' 4.
11) Αὐτόθι Δ' θ' 3.
12) Αὐτόθι Δ' δ' 10.
13) Αὐτόθι Ε' γ' 1.
14) Αὐτόθι Α' α' 6.
15) Αὐτόθι Α' θ' 6.
16) Αὐτόθι Ε' κζ' 2.
17) Αὐτόθι Β' ϛ' 1.
18) Αὐτόθι.

γ' ὁμογένεια δρακοντωδῶν (iguanida).

1. γένος δρακοντῶδες (draco).

Ὁ δράκων[1], δράκων ὁ ὄφις[2], ὁ ἀσκαλαβώτης[3], ὄφις ὁ δερμόπτερος[4].

δ' ὁμογένεια σαυρωδῶν (geckotida).

1. γένος σαυρῶδες (saura).

Ἡ σαύρα[5], σαῦρα ἡ μικρά[6], ὁ σαῦρος[7], σαῦρος ὁ ἐν Ἀραβίᾳ[8], ὁ κορδύλος[9], ἡ χαλκίς[10], ἡ ζιγνίς[11].

ΚΒ' ΚΛΑΣΙΣ ΟΦΙΩΔΩΝ (OPHIDIA).

α' ὁμογένεια ἰοβόλων (venenata).

1. γένος ἐχιδνῶδες (viperida).

Ἡ ἔχιδνα[12], ὁ ἔχις[13], ἐχίδιον τὸ μικρόν[14], ἡ ἀσπίς[15], ἀσπὶς ἡ ἐν Λιβύῃ[16].

2. γένος ὀφειδιῶδες (acrochordida).

Ὀφείδιον τὸ ἐν τῷ σιλφίῳ[17], ὀφείδιον τὸ ἱερόν[18], ὀφείδιον τὸ ἐν τῇ Ἰνδικῇ[19], ὄφις ὁ περὶ Θήβας[20].

β' ὁμογένεια ἀνιοβόλων (invenenata).

1. γένος ὑδρῶδες (hydrida).

Ὁ ὕδρος[21], ὄφις ὁ ἔνυδρος[22].

2. γένος γογγρῶδες (najida).

Ὄφις ὁ θαλάττιος[23].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ' 6' 3.
2) Αὐτόθι Η' κ' 12.
3) Αὐτόθι Δ' ια' 5.
4) Αὐτόθι Α' ε' 4.
5) Αὐτόθι Α' α' 12.
6) Αὐτόθι Η' κγ' 3.
7) Αὐτόθι Β' ζ' 1.
8) Αὐτόθι Η' κζ' 5.
9) Αὐτόθι Α' ϛ' 3.
10) Αὐτόθι Η' κγ' 3.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι Α' ζ' 2.
13) Αὐτόθι Γ' α' 14.
14) Αὐτόθι Ε' κη' 1.
15) Αὐτόθι Θ' ζ' 3.
16) Αὐτόθι Η' κη' 2.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Β' 6' 11.
21) Αὐτόθι Α' α' 6.
22) Αὐτόθι Β' ι' 1.
23) Αὐτόθι Θ' κε' 4.

3. γένος χερσαῖον (colubrida).

Ὄφις ὁ χερσαῖος[1], ὄφις ὁ μυοθήρας[2].

4. γένος βοῶδες (boida).

Ὄφις ὁ ἐν τῇ Λιβύῃ[3].

ΤΑΞΙΣ Δ'. ΟΙ ΒΑΤΡΑΧΟΙ (BATRACHIA).

ΚΓ' ΚΛΑΣΙΣ ΑΚΕΡΚΩΝ (ANOURA).

1. γένος βατραχῶδες (rana).

Ὁ βάτραχος[4], βάτραχος ὁ ἄρρην[5], βάτραχος ἡ θήλεια[6], βάτραχος ὁ φωνῶν[7].

2. γένος φρυνῶδες (bufo).

Ὁ φρῦνος[8], ἡ φρύνη[9], ἡ τρυγών[10].

ΚΔ' ΚΛΑΣΙΣ ΚΕΡΚΟΦΟΡΩΝ (URODELA).

1. γένος σαλαμανδρῶδες (salamandra).

Ἡ σαλαμάνδρα[11].

2. γένος τυφλινῶδες (cæcilia).

Ὄφις ὁ τυφλίνης[12], ὄφις ὁ τυφλῖνος[13].

ΤΑΞΙΣ Ε'. ΟΙ ΙΧΘΥΣ (PISCES).

ΚΕ' ΚΛΑΣΙΣ ΟΣΤΕΑΚΑΝΘΩΝ (OSTEACANTHI).

α' ὁμογένεια ἀκανθηρῶν (acanthopterygii).

1. γένος περκῶδες (percoïdes).

1α. εἶδος περκῶδες (perca).

Ἡ πέρκη[14].

1β. εἶδος ἀνθιῶδες (anthias).

Ὁ ἀνθίας[15], ὁ ἱερὸς ἰχθύς[16], ὁ αὐλωπίας[17], ὁ καλλιώνυμος[18].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Β' ι' 1.
2) Αὐτόθι Θ' ζ' 4.
3) Αὐτόθι Η' κζ' 6.
4) Αὐτόθι Α' α' 7.
5) Αὐτόθι Δ' θ' 5.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι Η' κζ' 2.
8) Αὐτόθι Θ' 6' 4.
9) Αὐτόθι Β' ια' 4.
10) Αὐτόθι Ε' γ' 1.
11) Αὐτόθι Ε' ιζ' 13.
12) Αὐτόθι ϛ' ιδ' 4.
13) Αὐτόθι Η' κγ' 3.
14) Αὐτόθι Β' θ' 4.
15) Αὐτόθι ϛ' ις' 3.
16) Αὐτόθι Θ' κε' 3.
17) Αὐτόθι ϛ' ϛ' 3.
18) Αὐτόθι Β' ια' 7.

1γ. εἶδος σφυραινῶδες (sphyræna).

Ἡ σφύραινα[1], ὁ ἐλεγῖνος[2].

1δ. εἶδος κοκκυγῶδες (cuculus).

Ὁ κόκκυξ[3].

2. γένος σκομβρῶδες (scombroïdes).

2α. εἶδος σκομβρῶδες (scomber).

Ὁ σκόμβρος[4], ὁ γλαῦκος[5], ὁ κολίας[6], ὁ θύννος[7], θύννος ὁ γέρων[8], θύννος ὁ ἄρρην[9], θύννος ὁ θῆλυς[10], ἡ θυννίς[11], ἡ πρημάς[12], ἡ πηλαμύς[13], ἡ αὐξίς[14], ἡ σκορδύλη[15], ὁ ὄρκυς[16], ἡ ἀμία[17], ἄμια ἡ ἐν τοῖς ποταμοῖς[18].

2β. εἶδος ξιφιῶδες (gladius).

Ὁ ξιφίας[19].

2γ. εἶδος ἐρυθρινῶδες (erythrinus).

Ὁ ἐρυθρῖνος[20], ἡ σμαρίς[21], σμαρὶς ἡ λευκή[22], σμαρὶς ἡ μέλαινα[23].

3. γένος σκορπιῶδες (thoracognathi).

3α. εἶδος σκορπιῶδες (aspidophorus).

Ὁ σκορπίος[24], ἡ σκορπίς[25], ἡ χάννη[26].

3β. εἶδος τριγλῶδες (trigla).

Ἡ τρίγλη[27].

3γ. εἶδος χελιδονῶδες (dactylopterus).

Χελιδὼν ἡ θαλαττία[28].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ' γ' 1.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι Δ' θ' 3.
4) Αὐτόθι ϛ' ις' 5.
5) Αὐτόθι Β' ιϐ' 13.
6) Αὐτόθι Θ' γ' 1.
7) Αὐτόθι Η' ιε' 2.
8) Αὐτόθι Η' κθ' 4.
9) Αὐτόθι Ε' θ' 2.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι Η' ιζ' 2.
13) Αὐτόθι Α' α' 10.
14) Αὐτόθι ϛ' ις' 5.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι Ε' θ' 5.
17) Αὐτόθι Α' α' 10.
18) Αὐτόθι Η' κ' 4.
19) Αὐτόθι Β' θ' 4.
20) Αὐτόθι Δ' ια' 4.
21) Αὐτόθι Η' κθ' 3.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι Β' ιϐ' 13.
25) Αὐτόθι Ε' θ' 5.
26) Αὐτόθι Η' ιε' 1.
27) Αὐτόθι Β' ιϐ' 13.
28) Αὐτόθι Δ' θ' 4.

SISMANOGLIO MEGARO

4. γένος κεστρεῶδες (mugiloïdes).

4α. εἶδος κεστρεῶδες (cestreus).

Ὁ κεστρεύς[1], κεστρεὺς ὁ ἄρρην[2], κεστρεὺς ἡ θήλεια[3], κεστρεὺς ὁ περὶ τὴν Κνίδον[4], κεστρεὺς ὁ ἐν τοῖς ποταμοῖς[5].

4β. εἶδος κεφαλῶδες (capito).

Ὁ κέφαλος[6], κέφαλος ὁ χελών[7], κεστρεὺς ὁ χελών[8], κέφαλος ὁ περαίας[9], ὁ μύξων[10].

4γ. εἶδος μαρινῶδες (myrinus).

Ὁ μαρῖνος[11].

4δ. εἶδος ἀθερινῶδες (atherina).

Ἡ ἀθερίνη[12], ὁ ἀθερῖνος[13].

5. γένος σκιαινῶδες (sciænoïdes).

5α. εἶδος σκιαινῶδες (sciæna).

Ἡ σκίαινα[14].

5β. εἶδος δασκιλλῶδες (dascillus).

Ὁ δάσκιλλος[15].

6. γένος σπαρῶδες (sparoïdes).

6α. εἶδος σπαρῶδες (sparus).

Ὁ σπάρος[16].

6β. εἶδος σαργῶδες (sargus).

Ὁ σάργος[17], ὁ σαργῖνος[18], ὁ χρύσοφρυς[19], ὁ λάβραξ[20], ὁ ἐτενίς[21], ἡ σάλπη[22], σάλπη ἡ ἐν ταῖς λιμνοθαλάτταις[23].

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Β′ ιϐ′ 13.
2) Αὐτόθι Ε′ δ′ 6.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι ϛ′ ιδ′ 1.
5) Αὐτόθι Η′ κ′ 4.
6) Αὐτόθι Ε′ θ′ 6.
7) Αὐτόθι Η′ δ′ 2.
8) Αὐτόθι Ε′ θ′ 6.
9) Αὐτόθι Η′ δ′ 2.
10) Αὐτόθι ϛ′ ις′ 1.
11) Αὐτόθι Η′ κ′ 6.
12) Αὐτόθι ϛ′ ις′ 2.
13) Αὐτόθι Θ′ γ′ 1.
14) Αὐτόθι Η′ κ′ 5.
15) Αὐτόθι Η′ δ′ 1.
16) Αὐτόθι Β′ ιϐ′ 13.
17) Αὐτόθι Ε′ θ′ 6.
18) Αὐτόθι Θ′ γ′ 1.
19) Αὐτόθι Β′ ιϐ′ 13.
20) Αὐτόθι Ε′ θ′ 1.
21) Αὐτόθι ϛ′ ιϐ′ 1.
22) Αὐτόθι Δ′ η′ 10.
23) Αὐτόθι Η′ ιε′ 2.

6γ. εἶδος φαγρῶδες (dentatus).

Ὁ φάγρος[1], ἡ συναγρίς[2], ὁ σινόδων[3], ὁ σινόδους[4], ὁ χρέμψ[5].

6δ. εἶδος κανθαρῶδες (cantharus).

Ὁ κάνθαρος[6], ὁ ἀχάρνας[7], ὁ βώξ[8], ὁ ἥπατος[9].

7. γένος ἰουλῶδες (squammipennes).

Ἡ ἰουλίς[10], ὁ μῦς τὸ κῆτος[11].

8. γένος τευθῶδες (teuthis).

Ὁ τευθός[12].

9. γένος βατραχῶδες (pectorales pediculi).

Βάτραχος ὁ ἁλιεύς[13].

10. γένος σκαρῶδες (labroïdes).

10α. εἶδος σκαρῶδες (scarus).

Ὁ σκάρος[14], ὁ μελάνουρος[15], ὁ μήρυξ[16].

10β. εἶδος κιχλῶδες (cichla).

Ἡ κίχλη[17], ὁ κόττυφος[18], ὁ χρόμις[19].

11. γένος κωβιῶδες (gobioïdes).

11α. εἶδος κωβιῶδες (gobio).

Ὁ κωβιός[20], κωβιὸς ὁ λευκός[21], κωβιὸς ὁ φαῦλος[22], ἡ φυκίς[23], φυκὶς ἡ μικρά[24], φυκὶς ἡ λευκή[25], φυκὶς ἡ ποικίλη[26].

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Η′ ιε′ 1.
2) Αὐτόθι Β′ θ′ 4.
3) Αὐτόθι Η′ δ′ 1.
4) Αὐτόθι Θ′ γ′ 1.
5) Αὐτόθι Δ′ η′ 10.
6) Αὐτόθι Η′ ιε′ 1.
7) Αὐτόθι Η′ κ′ 7.
8) Αὐτόθι Θ′ γ′ 1.
9) Αὐτόθι Β′ ιϐ′ 13.
10) Αὐτόθι Θ′ γ′ 1.
11) Αὐτόθι Γ′ ι′ 13.
12) Αὐτόθι Θ′ γ′ 1.
13) Αὐτόθι Θ′ κε′ 1.
14) Αὐτόθι Β′ θ′ 5.
15) Αὐτόθι Η′ δ′ 1.
16) Αὐτόθι Θ′ λζ′ 6.
17) Αὐτόθι Β′ θ′ 4.
18) Αὐτόθι Η′ ιζ′ 1.
19) Αὐτόθι Η′ κ′ 5.
20) Αὐτόθι ϛ′ ιϐ′ 3.
21) Αὐτόθι Θ′ κε′ 8.
22) Αὐτόθι ϛ′ ιδ′ 4.
23) Αὐτόθι Η′ δ′ 3.
24) Αὐτόθι ϛ′ ιϐ′ 4.
25) Αὐτόθι Η′ κθ′ 2.
26) Αὐτόθι.

11β. εἶδος φωλιδῶδες (blenia).

Ἡ φωλίς[1].

12. γένος μαινιδῶδες (mænides).

Ἡ μαινίς[2], μαινὶς ὁ ἄρρην[3], μαινὶς ἡ θήλεα[4], μαινὶς ἡ λευκή[5], μαινὶς ἡ μέλαινα[6], ὁ τράγος[7], μαινίδιον τὸ μικρόν[8].

β′ ὁμογένεια μαλακοπτερύγων ἐπιγαστρικῶν
(malacopterygii abdominales).

1. γένος κυπρινῶδες (cyprinoïdes).

1α. εἶδος κυπρινῶδες (cyprinus).

Ὁ κυπρῖνος[9], κυπρῖνος ὁ ποτάμιος[10], ὁ βάλαγρος[11], ὁ βάλερος[12], ὁ τίλων[13], ἡ χαλκίς[14], ὁ φοξῖνος[15], ὁ κόττος[16].

2. γένος γλανιῶδες (siluroïdes).

Ὁ γλάνις[17], γλάνις ὁ ἄρρην[18], γλάνις ἡ θήλεια[19], τὸ γλάνιον[20].

3. γένος σαυρῶδες (salmones).

Ὁ σαῦρος[21], ὁ κορακῖνος[22], ὁ χαλκεύς[23], ὁ σαπερδύς[24].

4. γένος ἀφυῶδες (clupeæ).

4α. εἶδος ἀφυῶδες (clupea).

Ἡ ἀφύη[25], ὁ ἀφρός[26], ἀφύη ἡ κωβῖτις[27], ἀφύη ἡ φαληρική[1], ἀφύη ἡ ἐν τῷ Ἀθηναίων λιμένι[2], ἡ μεμβρᾶς[3], ἡ τριχίς[4], ὁ τριχίας[5], ὁ ἐγκρασίχολος[6].

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ′ κε′ 7.
2) Αὐτόθι ϛ′ ις′ 3.
3) Αὐτόθι Η′ κθ′ 2.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι 3.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι 2.
8) Αὐτόθι ϛ′ ιδ′ 1.
9) Αὐτόθι Β′ θ′ 4.
10) Αὐτόθι Δ′ η′ 4.
11) Αὐτόθι Δ′ ια′ 4.
12) Αὐτόθι ϛ′ ιγ′ 6.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι 1.
15) Αὐτόθι 2.
16) Αὐτόθι Δ′ η′ 9.
17) Αὐτόθι ϛ′ ιγ′ 2.
18) Αὐτόθι Θ′ κε′ 6.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι ϛ′ ιγ′ 2.
21) Αὐτόθι Δ′ γ′ 1.
22) Αὐτόθι Ε′ θ′ 5.
23) Αὐτόθι Δ′ θ′ 3.
24) Αὐτόθι Η′ κθ′ 5.
25) Αὐτόθι ϛ′ ιδ′ 2.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι 4.

4β. εἶδος θρισσῶδες (thrissa).

Ἡ θρίττα[7], ὁ ἐψητός[8], ἡ χαλκίς[9].

5. γένος μορμυρῶδες (esoces).

5α. εἶδος μορμυρῶδες (mormyrus).

Ὁ μόρμυρος[10].

5β. εἶδος ὀρφῶδες (orphus).

Ὁ ὀρφώς[11].

γ′ ὁμογένεια μαλακοπτερύγων ὑποβραγχιακῶν
(malacopterygii subbrachiales).

1. γένος ὀνῶδες (gadoïdes).

1α. εἶδος ὀνῶδες (gadus).

Ὁ ὄνος[12].

2. γένος ψηττῶδες (discoboli).

2α. εἶδος ψηττῶδες (solea).

Ἡ ψῆττα[13], ὁ κίθαρος[14], ἡ ταινία[15].

2β. εἶδος ἐχενηϊδῶδες (echeneis).

Ἡ ἐχενηΐς[16].

δ′ ὁμογένεια μαλακοπτερύγων ἀπόδων
(malacopterygii apodes).

1. γένος ἐγχελυῶδες (anguilliformi).

1α. εἶδος ἐγχελυῶδες (anguilla).

Ἡ ἔγχελυς[17], ἡ ἐγχέλυς[18], ἔγχελυς ὁ ἄρρην[19],

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας ϛ′ ιδ′ 4.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι Ε′ θ′ 1.
6) Αὐτόθι ϛ′ ιδ′ 4.
7) Αὐτόθι Θ′ κε′ 8.
8) Αὐτόθι ϛ′ ιδ′ 1.
9) Αὐτόθι Ε′ θ′ 1.
10) Αὐτόθι ϛ′ ις′ 3.
11) Αὐτόθι Η′ δ′ 1.
12) Αὐτόθι Θ′ κε′ 3.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Β′ ιϐ′ 13.
15) Αὐτόθι Β′ θ′ 2.
16) Αὐτόθι Β′ ι′ 3.
17) Αὐτόθι Δ′ η′ 12.
18) Αὐτόθι Β′ θ′ 2.
19) Αὐτόθι Δ′ ια′ 3.

ἔγχελυς ἡ θήλεια[1], ὁ γόγγρος[2], γόγγρος ὁ λευκός[3], γόγγρος ὁ μέλας[4], ἡ μύραινα[5], κεστρεὺς ὁ ἐν τῇ λίμνῃ ἐν Σίφαις[6].

1δ. εἶδος βελονῶδες (acus).

Ἡ βελόνη[7], ἡ ζύγαινα[8], ὁ φθείρ[9].

ε΄ ὁμογένεια λοφωδῶν (lophobranchii).

1. γένος δρακόντιον (pegasus).

Ὁ δράκων[10].

ς΄ ὁμογένεια πλεκτογνάθων (plectognathi).

1. γένος φυκῶδες (gymnodontes).

Ὁ φύκης[11], φύκης ὁ ἄρρην[12], φύκης ἡ θήλεια[13].

ΚΣ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΧΟΝΔΡΑΚΑΝΘΩΝ (CHONDROPTERYGII).

α΄ ὁμογένεια ἐλευθεροβραγχωδῶν (eleutherobranchii).

1. γένος ἐλλοπῶδες (sturionii).

Ὁ ἔλλοψ[14].

β΄ ὁμογένεια σελαχωδῶν (selacii).

1. γένος καρῶδες (carcharias).

Ὁ κύων[15], τὸ σκύλιον[16], γαλεὸς ὁ νεβρίας[17], γαλεὸς ὁ λεῖος[18], ὁ σκυλίας[19], ἡ ἀλώπηξ[20].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Η΄ κθ΄ 5.
2) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 2.
3) Αὐτόθι Η΄ ιε΄ 1.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι Γ΄ ι΄ 1.
6) Αὐτόθι Β΄ θ΄ 2.
7) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 7.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Ε΄ κς΄ 3.
10) Αὐτόθι Η΄ ιε΄ 1.
11) Αὐτόθι ς΄ ιϐ΄ 4.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Β΄ θ΄ 4.
15) Αὐτόθι ς΄ ι΄ 10.
16) Αὐτόθι 4.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι 5.
19) Αὐτόθι 9.
20) Αὐτόθι 4.

2. γένος σμυρῶδες (smyrus).

Ὁ σμῦρος[1], σμῦρος ὁ ἄρρην[2], σμῦρος ἡ θήλεια[3], ἡ σμύραινα[4], ὁ ἵππουρος[5].

2α. εἶδος βοῶδες (bos).

Ὁ βοῦς[6], ὁ βάτραχος[7], ἡ λάμια[8], ὁ ἀετός[9], ὁ πρίστις[10].

3. γένος ναρκῶδες (torpedo).

Ἡ νάρκη[11].

4. γένος βατῶδες (raja).

Ὁ βάτος[12], ἡ βατίς[13], ὁ λειόβατος[14], ἡ ῥίνη[15], ὁ ῥινόβατος[16], ἡ τρυγών[17].

γ΄ ὁμογένεια γαλεωδῶν (cyclostomi).

1. γένος γαλεῶδες (petromyson).

Ὁ γαλεός[18], γαλεὸς ὁ ἀστερίας[19], γαλεὸς ὁ ἀκανθίας[20].

ΜΕΡΟΣ Β΄. ΤΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ (INVERTEBRATA).

ΤΑΞΙΣ Α΄. ΤΑ ΑΡΘΡΩΤΑ (ARTHROZOA).

ΚΖ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΕΝΤΟΜΩΝ (INSECTA).

Α΄ ὁμὰς θυσανούρων (thysanoura)

(ἐλλείπει).

Β΄ ὁμὰς παρασίτων (parasita).

1. γένος φθειρῶδες (pediculus).

Ὁ φθείρ[21], ἡ κονίς[22], φθεὶρ ὁ ἄγριος[23], φθεὶρ

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε΄ θ΄ 4.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 2.
5) Αὐτόθι Ε΄ θ΄ 4.
6) Αὐτόθι Ε΄ δ΄ 2.
7) Αὐτόθι Β΄ θ΄ 6.
8) Αὐτόθι Ε΄ δ΄ 2.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι ς΄ ια΄ 1.
11) Αὐτόθι Θ΄ κε΄ 2.
12) Αὐτόθι Α΄ γ΄ 1.
13) Αὐτόθι ς΄ ι΄ 4.
14) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 7.
15) Αὐτόθι Ε΄ θ΄ 3.
16) Αὐτόθι ς΄ ι΄ 10.
17) Αὐτόθι Θ΄ κε΄ 2.
18) Αὐτόθι Β΄ ιϐ΄ 5.
19) Αὐτόθι Ε΄ θ΄ 3.
20) Αὐτόθι ς΄ ι΄ 4.
21) Αὐτόθι Ε΄ α΄ 5.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι Ε΄ κε΄ 2.

ἀνθρώπων[1], φθεὶρ κεφαλῆς[2], φθεὶρ ὀρνίθων[3], φθεὶρ φασιανῶν[4], φθεὶρ βοός[5], φθεὶρ ὑῶν[6].

Γ΄ ὁμὰς κυσταπτέρων (cystaptera).

1. γένος κροτωνῶδες (ricinus).

Ὁ κρότων[7], κρότων βοῶν[8], ὁ κυνοραίστης[9].

Δ΄ ὁμὰς ἐκμυζητικῶν (siphonaptera).

1. γένος ψυλλῶδες (pulex).

Ἡ ψύλλα[10], φαλάγγιον τὸ μικρόν[11], σκώληξ ὁ ἐν χιόνι τῇ παλαιᾷ[12], σκώληξ τῆς ἐν Μηδίᾳ χιόνος[13].

Ε΄ ὁμὰς κολεοπτέρων (coleoptera).

α΄ ὁμογένεια πενταμερῶν (pentamera).

1. γένος κανθαρῶδες (scarabeus).

Ὁ κάνθαρος[14].

2. γένος μηλολονθῶδες (melolonthe).

Ἡ μηλολόνθη[15].

3. γένος λαμπυριδῶδες (serricorna).

Ἡ λαμπυρίς[16], ἡ πυγολαμπίς[17], πυγολαμπὶς ἡ πτερωτή[18], πυγολαμπὶς ἡ ἄπτερος[19], πυγολαμπὶς ἡ μὴ πετομένη[20], ὁ βόστρυχος[21].

4. γένος σταφυλινῶδες (brachelytra).

Ὁ σταφύλινος[22].

5. γένος καραβῶδες (carnivora).

Ὁ κάραβος[23].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε΄ κε΄ 1.
2) Αὐτόθι 2.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Ε΄ α΄ 5.
11) Αὐτόθι Θ΄ κς΄ 2.
12) Αὐτόθι Ε΄ ιζ΄ 12.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Η΄ ιθ΄ 4.
15) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 4.
16) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων μορίων Α΄ γ΄ 2.
17) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Δ΄ α΄ 3.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Ε΄ ιζ΄ 7.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι Η΄ κγ΄ 3.
23) Αὐτόθι Δ΄ ζ΄ 1.

β΄ ὁμογένεια ἑτερομερῶν (heteromera).

1. γένος καρθαριδῶδες (thracelidæ).

Ἡ καρθαρίς[1].

γ΄ ὁμογένεια τετραμερῶν (tetramera).

1. γένος ὀρσοδακνῶδες (curculionida).

Ἡ ὀρσοδάκνη[2].

ς΄ ὁμὰς ὀρθοπτέρων (orthoptera).

α΄ ὁμογένεια δρομέων (cursoria).

1. γένος σιλφῶδες (blatta).

Ἡ σίλφη[3].

β΄ ὁμογένεια πηδητικῶν (saltatoria).

1. γένος ἀκριδῶδες (locustida).

Ἡ ἀκρίς[4], ὁ ἀττέλαβος[5].

2. γένος πρασοκουριδῶδες (gryllida).

Ἡ πρασοκουρίς[6].

Ζ΄ ὁμὰς ἡμιπτέρων (hemiptera).

α΄ ὁμογένεια ἑτεροπτέρων (heteroptera).

1. γένος κορεῶδες (cimex).

Ὁ κόρις[7].

β΄ ὁμογένεια ὁμοπτέρων (homoptera).

1. γένος τεττιγῶδες (cicadaria).

Ὁ τέττιξ[8], τέττιξ ὁ μικρός[9], τὸ τεττιγόνιον[10], τέττιξ ὁ μέγας[11], ὁ ἀχέτης[12], τέττιξ ὁ ἄρρην[13], τέττιξ ἡ θήλεια[14], ἡ τεττιγομήτρα[15].

Η΄ ὁμὰς νευροπτέρων (neuroptera).

1. γένος ἐφημερῶδες (subulicorna).

Τὸ ἐφήμερον[16].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Δ΄ ζ΄ 1.
2) Αὐτόθι Ε΄ ιζ΄ 11.
3) Αὐτόθι Η΄ ιθ΄ 4.
4) Αὐτόθι Δ΄ ζ΄ 7.
5) Αὐτόθι Ε΄ ιζ΄ 2.
6) Αὐτόθι 7.
7) Αὐτόθι Ε΄ κε΄ 1.
8) Αὐτόθι Δ΄ ζ΄ 7.
9) Αὐτόθι Ε΄ κδ΄ 1.
10) Αὐτόθι Δ΄ ζ΄ 7.
11) Αὐτόθι Ε΄ κδ΄ 1.
12) Αὐτόθι Δ΄ ζ΄ 7.
13) Αὐτόθι Ε΄ κδ΄ 2.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι 3.
16) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 7.

Θ' ὁμὰς ὑμενοπτέρων (hymenoptera).

1. γένος τενθρηδονῶδες (tenthredina).

Ἡ τενθρηδών[1], τὸ τενθρήνιον[2].

2. γένος ἰχνευμονῶδες (pupivora).

Ὁ ἰχνεύμων[3], σφὴξ ὁ ἰχνεύμων[4], ὁ ψήν[5].

3. γένος μυρμηκῶδες (heterogyna).

Ὁ μύρμηξ[6], μύρμηξ ὁ πτερωτός[7], μύρμηξ ὁ ἄπτερος[8], ὁ ἱππομύρμηξ[9].

4. γένος σφηκῶδες (diploptera).

Ὁ σφήξ[10], σφὴξ ὁ ἄγριος[11], σφὴξ ὁ ἥμερος[12], σφὴξ ἡ μήτρα[13], ὁ τῶν σφηκῶν ἡγεμών[14], σφὴξ ὁ ἐργάτης[15], σφὴξ ὁ ἔγκεντρος[16], σφὴξ ὁ ἄκεντρος[17], σφὴξ ὁ ἄρρην[18], σφὴξ ἡ θήλεια[19].

5. γένος μελισσῶδες (melifera).

Ἡ μέλιττα[20], ὁ σκώληξ[21], τὸ σκωλήκιον[22], ἡ νύμφη[23], ἡ σχάδων[24], μέλιττα ὁ ἡγεμών[25], ἡγεμὼν ὁ πυρρός[26], ἡγεμὼν ὁ μέλας[27], ἡγεμὼν ὁ πονηρός[28], ὁ βασιλεὺς τῶν μελιττῶν[29], μέλιττα ἡ χρηστή[30], μέλιττα ἡ μήτηρ[31], μέλιττα ἡ μικρά[32], μέλιττα ἡ μακρά[33], ὁ φώρ[34], κηφὴν ὁ ἐν ταῖς μελίτταις[1], κηφὴν ὁ κεντρωτός[2], σφὴξ ὁ ἐπέτειος[3], μέλιττα ἡ λευκή[4], ἡ ἀνθρήνη[5], ὁ ἡγεμὼν τῶν ἀνθρηνῶν[6], σειρὴν ὁ μικρός[7], σειρὴν ὁ μείζων[8], σειρὴν ὁ βομβύλιος[9], τὸ βομβύκιον[10].

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ' λ' 1.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι Θ' 6' 3.
4) Αὐτόθι Ε' ιζ' 15.
5) Αὐτόθι Ε' κς' 3.
6) Αὐτόθι Α' α' 11.
7) Αὐτόθι Δ' α' 3.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Η' κζ' 2.
10) Αὐτόθι Δ' ζ' 2.
11) Αὐτόθι Θ' κη' 1.
12) Αὐτόθι 2.
13) Αὐτόθι 1.
14) Αὐτόθι Θ' κθ' 2.
15) Αὐτόθι Θ' κη' 1.
16) Αὐτόθι 5.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Α' α' 7.
21) Αὐτόθι Ε' ιζ' 5.
22) Αὐτόθι Ε' κ' 6.
23) Αὐτόθι Ε' ιζ' 5.
24) Αὐτόθι Ε' κ' 7.
25) Αὐτόθι Ε' ιη' 1.
26) Αὐτόθι 2.
27) Αὐτόθι.
28) Αὐτόθι Θ' κζ' 10.
29) Αὐτόθι 1.
30) Αὐτόθι Ε' ιη' 2.
31) Αὐτόθι.
32) Αὐτόθι Ε' ιθ' 1.
33) Αὐτόθι.
34) Αὐτόθι.

Ι' ὁμὰς λεπιδοπτέρων (lepidoptera).

2. γένος ψυχῶδες (diurna).

Ἡ ψυχή[11], ἡ κάμπη[12], ἡ χρυσσαλλίς[13], τὸ πτηνίον[14], τὸ ὕπερον[15].

3. γένος βομβυκῶδες (nocturna).

Τὸ βομβύκιον[16], ὁ νεκύδαλος[17], ὁ βομβύλιος[18], ἡ κάμπη[19], σκώληξ ὁ μέγας[20], ἡ σφονδύλη[21], ὁ ἡπίολος[22], ὁ πυραύστης[23], ὁ κλῆρος[24], σκωλήκιον τὸ ἀραχνιοῦν[25], κάμπη ἡ τερηδών[26].

ΙΑ' ὁμὰς ῥιπιδοπτέρων (rhipiptera).

1. γένος σκωληκῶδες (stylops).

Σκωλήκιον τὸ ξυλοφθόρον[27].

ΙΒ' ὁμὰς διπτέρων (diptera).

1. γένος μυιῶδες (athericera).

Ἡ μυῖα[28], ὁ σκώληξ[29], τὸ σκωλήκιον[30], μυῖα ἡ μεγάλη[31], ὁ οἶστρος[32].

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Θ' κζ' 1.
2) Αὐτόθι 8.
3) Αὐτόθι 1.
4) Αὐτόθι Ε' κ' 8.
5) Αὐτόθι Θ' κζ' 1.
6) Αὐτόθι Θ' κθ' 1.
7) Αὐτόθι Θ' κζ' 1.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Ε' κα' 1.
11) Αὐτόθι Δ' ζ' 5.
12) Αὐτόθι Ε' ιζ' 4.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι 6.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Ε' ζ' 2.
22) Αὐτόθι Η' κς' 1.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι.
26) Αὐτόθι.
27) Αὐτόθι Ε' κς' 2.
28) Αὐτόθι Α' ε' 5.
29) Αὐτόθι Ε' α' 5.
30) Αὐτόθι Ε' ιζ' 11.
31) Αὐτόθι 12.
32) Αὐτόθι Α' ε' 5.

2. γένος κωνωπῶδες (nemocera).

Ὁ κώνωψ[1], σκώληξ ὁ ἐρυθρός[2], σκώληξ ὁ λευκός[3].

3. γένος μυωπῶδες (tanystoma).

Ὁ μύωψ[4], ἡ ἐμπίς[5].

4. γένος κνιπῶδες (notacantha).

Ὁ κνίψ[6], ὁ σκνίψ[7], ὁ κωλώτης[8].

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Δ' ζ' 3.
2) Αὐτόθι Ε' ιζ' 12.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Α' ε' 5.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι Δ' η' 15.
7) Αὐτόθι Η' ε' 4.
8) Αὐτόθι Θ' 6' 7.
9) Αὐτόθι Α' ε' 1.
10) Αὐτόθι Β' ι' 2.
11) Αὐτόθι Δ' α' 3.
12) Αὐτόθι Δ' δ' 14.
13) Αὐτόθι Θ' κς' 5.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι Ε' κδ' 1.
16) Αὐτόθι Θ' κς' 5.
17) Αὐτόθι 6.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Ε' κδ' 2.
20) Αὐτόθι Ε' ιζ' 2.
21) Αὐτόθι Ε' κδ' 2.

ΙΗ' ΚΛΑΣΙΣ ΜΥΡΙΟΠΟΔΩΝ (MYRIAPODA).

α' ὁμογένεια χειλεοπόδων (chilopoda).

1. γένος σκολοπενδρῶδες (scolopendra).

Ἡ σκολόπενδρα[9], σκολόπενδρα ἡ χερσαία[10].

β' ὁμογένεια χειλογνάθων (chilognatha).

1. γένος ἰουλῶδες (iulus).

Ὁ ἴουλος[11].

ΚΘ' ΚΛΑΣΙΣ ΑΡΑΧΝΙΩΔΩΝ (ARACHNOÏDEA).

Α' ὁμὰς πνευμονικῶν (branchialia).

α' ὁμογένεια ἀραχνιωδῶν (araneïda).

1. γένος ἀραχνιῶδες (aranea).

1α. εἶδος ἀραχνιῶδες (orbitela).

Ὁ ἀράχνης[12], ἀράχνης ὁ ἄρρην[13], ἀράχνης ἡ θήλεια[14], τὸ ἀράχνιον[15], ἀράχνιον τὸ γλαφυρόν[16], ἀράχνιον τὸ μεῖζον[17], ἀράχνιον τὸ ἔλαττον[18], ἀράχνη ἡ λειμώνια[19].

1β. εἶδος φαλαγγιῶδες (iniquitera).

Τὸ φαλάγγιον[20], φαλάγγιον ὁ ἄρρην[21], φαλάγγιον ἡ θήλεια[1], φαλάγγιον τὸ δηκτικόν[2], φαλάγγιον τὸ μεῖζον[3], ὁ φάλαγξ[4].

1γ. εἶδος λυκῶδες (citigrada).

Ὁ λύκος[5].

2. γένος σκορπιῶδες (scorpionida).

Ὁ σκορπίος[6], σκορπίος ὁ ἐν τῇ Καρίᾳ[7], σκορπίος ὁ χερσαῖος[8], τὸ σκωλήκιον[9], ὁ οἶστρος[10].

Β' ὁμὰς τραχειακῶν (trachealia).

1. γένος ἀκαριῶδες (acarida).

Τὸ ἄκαρι[11].

2. γένος σητῶδες (chelifera).

Ὁ σής[12], τὸ ἐν τοῖς βιβλίοις σκορπιῶδες[13].

Α' ΚΛΑΣΙΣ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ (CRUSTACEA).

Α' ὁμὰς μαλακοστράκων (crustacea).

α' ὁμογένεια δεκαπόδων (decapoda).

1. γένος καρκινῶδες (cancer).

Ὁ καρκῖνος[14], ὁ πάγουρος[15], καρκῖνος ὁ ἡρακλεωτικός[16], καρκῖνος ὁ ποτάμιος[17], καρκῖνος ὁ ἱππεύς[18], καρκῖνος ὁ ἄρρην[19], καρκῖνος ἡ θήλεια[20], καρκῖνος ὁ λευκός[21], καρκῖνος ὁ ἐν τοῖς κτεσί[22], καρκῖνος ὁ ἐν τοῖς λιμνοστρέοις[23], ὁ πιννοτήρης[24], τὸ καρκίνιον[25], καρκίνιον τὸ ἐν

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε' κδ' 2.
2) Αὐτόθι Θ' κς' 2.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Θ' 6' 3.
5) Αὐτόθι Θ' κς' 3.
6) Αὐτόθι Δ' ζ' 4.
7) Αὐτόθι Η' κη' 1.
8) Αὐτόθι Β' γ' 10.
9) Αὐτόθι Ε' κα' 3.
10) Αὐτόθι Ε' κε' 3.
11) Αὐτόθι Ε' κς' 1.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Δ' ζ' 4.
14) Αὐτόθι Α' α' 8.
15) Αὐτόθι Δ' 6' 2.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Δ' γ' 4.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι Ε' ιγ' 9.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι Δ' δ' 14.

SISMANOGLIO MEGARO

τοῖς στρόμβοις[1], καρκίνιον τὸ ἐν τοῖς νηρίταις[2], ὁ κύλλαρος[3], καρκίνιον τὸ ἐν ταῖς κόγχαις[4], καρκίνιον ὁ πιννοφύλαξ[5], ὁ πιννοφύλαξ[6].

2. γένος καραβῶδες (crangon).

Ὁ κάραβος[7], κάραβος ὁ ἄρρην[8], κάραβος ἡ θήλεια[9], ἡ ἄρκτος[10].

3. γένος ἀστακῶδες (astacus).

Ὁ ἀστακός[11], ἀστακὸς ὁ μικρὸς ὁ ἐν τοῖς ποταμοῖς[12], ἀστακὸς ὁ μικρὸς ὁ ἐν τοῖς κόχλοις[13], ἀστακὸς ὁ ἄρρην[14], ἀστακὸς ἡ θήλεια[15], καρκῖνος ὁ μικρός[16].

β΄ ὁμογένεια στοματοπόδων (stomapoda).

1. γένος καριδῶδες (squilla).

Ἡ καρίς[17], καρὶς ἡ κυφή[18], καρὶς ἡ κραγγών[19], καρὶς ἡ μικρά[20], καρὶς ὁ ἄρρην[21], καρὶς ἡ θήλεια[22], καρὶς ἡ μέλαινα[23], καρὶς ἡ λευκή[24], καρίδιον ὁ πιννοφύλαξ[25].

Β΄ ὁμὰς ἐντομοστράκων (entomostraca).

α΄ ὁμογένεια ἰσοπόδων (isopoda).

1. γένος ψυλλῶδες (daphnia).

Ὁ ψύλλος[26].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορία; Δ΄ δ΄ 16.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι 17.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι Ε΄ ιγ΄ 8.
6) Αὐτόθι Ε΄ ιδ΄ 1.
7) Αὐτόθι Α΄ α΄ 8.
8) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 4.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι Ε΄ ιε΄ 6.
11) Αὐτόθι Α΄ ϛ΄ 1.
12) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 19.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 9.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι 2.
17) Αὐτόθι 1.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι 13.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι Η΄ κθ΄ 2.
24) Αὐτόθι.
25) Αὐτόθι Ε΄ ιγ΄ 8.
26) Αὐτόθι Δ΄ ι΄ 2.

2. γένος ὀρῶδες (cloportida).

Ὄνος ὁ πολύπους[1], φθεὶρ ὁ θαλάττιος[2], φθεὶρ ὁ ἐν τοῖς ἰχθύσι[3].

ΑΑ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΣΚΩΛΗΚΩΝ (VERMES).

Α΄ ὁμὰς δακτυλιωδῶν (annelides).

α΄ ὁμογένεια γεωδυτῶν (terricoles).

1. γένος σκωληκῶδες (vermis).

Ὁ σκώληξ[4], σκώληξ ὁ κινητικός[5], σκώληξ ὁ ἀκίνητος[6], τὰ ἔντερα γῆς[7], ἡ εὐλή[8].

β΄ ὁμογένεια πλανήτων (errantes).

1. γένος σκολοπενδρῶδες (nereïs).

Σκολόπενδρα ἡ θαλαττία[9].

γ΄ ὁμογένεια μυζητῶν (hirudineï).

Ἡ βδέλλα[10].

Β΄ ὁμὰς ἐλμίνθων (entozoa).

α΄ ὁμογένεια νηματωδῶν (nematoïda).

1. γένος ἑλμινθῶδες (helmins).

Ἡ ἕλμις[11], ἕλμινς ἡ στρογγύλη[12], ἡ ἀσκαρίς[13], ὁ σκώληξ τῆς ἐλάφου[14].

6΄ ὁμογένεια περιστρέπτων (teretularia).

1. γένος σκωληκῶδες (vermis).

Τὸ σκωλήκιον τῶν ἰχθύων[15], ἑλμὶς ἡ ἐν τῷ βαλέρῳ[16], ἑλμὶς ἡ ἐν τῷ τίλωνι[17].

γ΄ ὁμογένεια τρηματωδῶν (trematoïda).

1. γένος ταινιῶδες (tænia).

Ἕλμινς ἡ πλατεῖα[18].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε΄ κε΄ 3.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Α΄ ὀ΄ 1.
5) Αὐτόθι 2.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι ϛ΄ ιϛ΄ 2.
8) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 6.
9) Αὐτόθι Β΄ ι΄ 2.
10) Ἀριστοτέλους. Περὶ πορείας ζώων Θ΄ α΄ 9.
11) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Ε΄ ιζ΄ 2
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Β΄ ια΄ 6.
15) Αὐτόθι ϛ΄ ιϛ΄ 2.
16) Αὐτόθι Η΄ κ΄ 12.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Ε΄ ιζ΄ 2.

Γ΄ ὁμὰς περιστροφέων (rotatores).

(ἐλλείπει).

ΤΑΞΙΣ Β΄. ΤΑ ΜΑΛΑΚΙΑ (MOLLUSCA).

ΑΒ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΜΑΛΑΚΙΩΝ (MOLLUSCA).

α΄ ὁμογένεια κεφαλοπόδων (cephalopoda).

1. γένος ἐλεδωνῶδες (heledone).

Ἡ ἐλεδώνη[1], ἡ βολίταινα[2], ἡ ὄζολις[3], ὁ πολύπους[4], πολύπους ὁ ἄρρην[5], πολύπους ἡ θήλεια[6], πολύπους ὁ μέγιστος[7], πολύπους ὁ μικρός[8], τὸ πολυπόδιον[9].

2. γένος ναυτιλῶδες (argonauta).

Ὁ ναυτίλος[10], ὁ ποντίλος[11], τὸ ὠὸν πολύποδος[12].

3. γένος τευθῶδες (teuthis).

Ὁ τεῦθος[13], ἡ τευθίς[14], τευθὶς ἡ ἄρρην[15], τευθὶς ἡ θήλεια[16].

4. γένος σηπιῶδες (sepia).

Ἡ σηπία[17], σηπία ὁ ἄρρην[18], σηπία ἡ θήλει[19], τὸ σηπίδιον[20].

β΄ ὁμογένεια πτεροπόδων (pteropoda).

1. γένος πολυπῶδες (limacina).

Πολύπους ὁ ἐν ὀστράκῳ[21].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Δ΄ α΄ 15.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 6.
5) Αὐτόθι 13.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι 15.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Ε΄ ιϛ΄ 2.
10) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 16.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Α΄ ϛ΄ 1.
14) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 3.
15) Αὐτόθι Ε΄ ιϛ΄ 7.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Α΄ ε΄ 3.
18) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 14.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Ε΄ ιϛ΄ 3.
21) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 16.

γ΄ ὁμογένεια γαστεροπόδων (gasteropoda).

1. γένος στρομβῶδες (strombus).

Ὁ στρόμβος[1], ὁ κήρυξ[2].

2. γένος κοχλιῶδες (helix).

Ὁ κοχλίας[3], κοχλίας ὁ χερσαῖος[4], ὁ κόχλος[5], τὸ κοκκάλιον[6].

3. γένος νηριτῶδες (neritacea).

Ὁ νηρίτης[7].

4. γένος πορφυρῶδες (purpura).

Ἡ πορφύρα[8], πορφύρα ἡ μεγάλη[9], πορφύρα ἡ μικρά[10], πορφύριον τὸ μικρόν[11], πορφύρα ἡ μέλαινα[12], πορφύρα ἡ ἐρυθρά[13], ἡ αἱμορροΐς[14].

5. γένος λεπαδῶδες (lepas).

Ἡ λεπάς[15], λεπὰς ἡ ἀγρία[16], οὗς τὸ θαλάττιον[17].

6. γένος καρκινῶδες (thia).

Καρκῖνος ἡ μαῖα[18], καρκῖνος ἡ γραῦς[19].

δ΄ ὁμογένεια ἀκεφάλων (acephala).

1. γένος ὀστρεῶδες (ostrea).

Τὸ ὄστριον[20], τὸ λιμνόστρειον[21].

2. γένος μυῶδες (mytilus).

Ὁ μῦς[22], μῦς ὁ πυελώδης[23], ἡ πίννα[24].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Δ΄ δ΄ 16.
2) Αὐτόθι 1.
3) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 2.
4) Αὐτόθι Η΄ ιϛ΄ 1.
5) Αὐτόθι Δ΄ α΄ 2.
6) Αὐτόθι 1.
7) Αὐτόθι 17.
8) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 1.
9) Αὐτόθι Ε΄ ιγ΄ 3.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι 2.
12) Αὐτόθι 3.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Δ΄ ε΄ 18.
15) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 2.
16) Αὐτόθι 13.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι Η΄ ιθ΄ 5.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Α΄ α΄ 6.
21) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 3.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι Ε΄ ιγ΄ 9.
24) Αὐτόθι Δ΄ δ΄ 3.

SISMANOGLIO

3. γένος κτενῶδες (pecten).

Ὁ κτείς[1], κτεὶς ὁ μέγας[2], κτεὶς ὁ πυρρός[3].

4. γένος κογχῶδες (concha).

Ἡ κόγχη[4], κόγχος ὁ ῥαβδωτός[5], κόγχος ὁ ἀρράβδωτος[6], κόγχος ὁ τραχυόστρακος[7], τὸ κογχύλιον[8], ἡ χήμη[9], ὁ γάλαξ[10].

5. γένος σωληνῶδες (solen).

Ὁ σωλήν[11].

6. γένος βαλανῶδες (cirrhipeda).

Ὁ βάλανος[12].

ΑΓ' ΚΛΑΣΙΣ ΜΑΛΑΚΙΩΔΩΝ (MOLLUSCOÏDES).

α' ὁμογένεια χιτωνιτῶν (tunicata).

1. γένος διθυρῶδες (bivalva).

Τὸ δίθυρον[13].

2. γένος τηθυῶδες (tethya).

Τὸ τήθυον[14], τήθυον τὸ ὠχρόν[15], τήθυον τὸ ἐρυθρόν[16].

β' ὁμογένεια βρυοζώων (bryozoa).

1. γένος σφαιρῶδες (alcyonia).

Σφαῖρα ἡ θαλαττία[17], ἡ ἁλοσάχνη[18].

ΤΑΞΙΣ Γ'. ΤΑ ΖΩΟΦΥΤΑ (ZOOPHYTA).

ΑΑ' ΚΛΑΣΙΣ ΑΚΤΙΝΩΤΩΝ (RADIATA).

α' ὁμογένεια ἐχινωδῶν (echinoderma).

1. γένος ἐχινῶδες (echinida).

Ὁ ἐχῖνος[19], ἐχῖνος ὁ ἐδώδιμος[20], ἐχῖνος ὁ σπάταγγος[1], ἐχῖνος ὁ βρύσσος[2], ἡ ἐχινομήτρα[3], ἐχῖνος ὁ μικρός[4], ἐχῖνος ὁ λευκός[5], ἐχῖνος ὁ πυρραῖος[6].

2. γένος ἀστερῶδες (stellerida).

Ὁ ἀστήρ[7], ἀστὴρ ὁ ἐν τῷ Εὐρίπῳ τῷ τῶν Πυρραίων[8].

3. γένος ὁλοθουριῶδες (holothurida).

Τὸ ὁλοθούριον[9].

β' ὁμογένεια ἀκαλήφων (acalephæ).

1. γένος ἀκαλήφῶδες (acalephe).

Ἡ ἀκαλήφη[10], ἀκαλήφη ἡ ἐδώδιμος[11], ἀκαλήφη ἡ σκληρά[12], ἡ κνίδη[13], κνίδη ἡ ἐν τοῖς κοίλοις[14], κνίδη ἡ ἀπολυομένη[15].

γ' ὁμογένεια κουραλλιωδῶν (polypifera)

(ἐλλείπει).

δ' ὁμογένεια ἐγχυματικῶν (infusoria)

(ἐλλείπει).

ε' ὁμογένεια σπογγωδῶν (spongia).

1. γένος σπογγῶδες (spongus).

Ὁ σπόγγος[16], σπόγγος ὁ μανός[17], σπόγγος ὁ πυκνός[18], σπόγγος ὁ τράγος[19], σπόγγος ὁ ἀχίλλειος[20], σπόγγος ὁ ἐν Ἑλλησπόντῳ[21], σπόγγος ὁ ἐπέκεινα Μαλέας[22], σπόγγος ὁ ἐντὸς Μαλέας[23], σπογγιὰ ἡ μεγίστη[24], ὁ ἁπλυσίας[25], ὁ πλεύμων[26].

---

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Δ' δ' 2.
2) Αὐτόθι 12.
3) Αὐτόθι Η' κ' 15.
4) Αὐτόθι Ε' ιγ' 8.
5) Αὐτόθι Δ' δ' 3.
6) Αὐτόθι.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι Ε' ιγ' 7.
9) Αὐτόθι 8.
10) Αὐτόθι 3.
11) Αὐτόθι Δ' δ' 2.
12) Αὐτόθι Δ' η' 19.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι Δ' ς' 1.
15) Αὐτόθι 3.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι Θ' ιε' 1.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι Δ' δ' 1.
20) Αὐτόθι Ε' ι' 2.

1) Ἀριστοτέλους. Περὶ ζώων ἱστορίας Δ' ε' 2.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι 3.
6) Αὐτόθι Ε' ι' 2.
7) Αὐτόθι Ε' ιγ' 10.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι Α' α' 8.
10) Αὐτόθι 6.
11) Αὐτόθι Δ' ς' 5.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι Ε' ιδ' 1.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι Α' α' 8.
17) Αὐτόθι Ε' ιε' 2.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι 4.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι Θ' ιε' 1.
25) Αὐτόθι Ε' ιε' 6.
26) Αὐτόθι Ε' ιγ' 10.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ΟΡΥΚΤΑ ΠΑΡΑ ΘΕΟΦΡΑΣΤΩι.

ΜΕΡΟΣ Α'. ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΑ (METAUX).

ΤΑΞΙΣ Α'. ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΑ (METALLITES).

Α' ΚΛΑΣΙΣ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΤΙΚΩΝ

(MÉTAUX ÉLECTRO-POSITIFS).

α' ὁμογένεια χρυσωδῶν (aurides).

1. γένος χρυσῶδες (aurides simples).

1α. εἶδος χρυσῶδες (or).

Ὁ χρυσός[1].

1αα. ποικιλία χρυσώδης (or).

Χρυσίον τὸ ἄπυρον[2].

2. γένος χαλκοῦχον (aurides tellururés).

2α. εἶδος χαλκῶδες (sylvane).

Χρυσὸς ὁ κατάχαλκος[3].

β' ὁμογένεια ἀργυρωδῶν (argentides).

1. γένος ἀργυρῶδες (argentides simples).

1α. εἶδος ἀργυρῶδες (argent).

Ὁ ἄργυρος[4].

γ' ὁμογένεια ὑδραργυρωδῶν (mercurides).

1. γένος ὑδραργυρῶδες (mercurides simples).

1α. εἶδος χυτὸν ἀργυρῶδες (mercure).

Ἄργυρος ὁ χυτός[5].

2. γένος θειοῦχον (mercurides sulfurés).

2α. εἶδος κινναβαρεῶδες (cinabre).

Τὸ κιννάβαρι[6].

2αα. ποικιλία κινναβαρεώδης (cinabre).

Κιννάβαρι τὸ περὶ Ἰβηρίαν[7], κιννάβαρι τὸ ἐν Κόλχοις[8], κιννάβαρι τὸ ἐξ Ἐφέσου[9].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ζ' 39.
2) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ' ιθ' 3.
3) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ζ' 46.
4) Αὐτόθι α' 1.
5) Αὐτόθι η' 60.
6) Αὐτόθι η' 58.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.

δ' ὁμογένεια χαλκωδῶν (cuprides).

1. γένος χαλκῶδες (cuprides simples).

1α. εἶδος χαλκῶδες (cuivre).

Ὁ χαλκός[1].

2. γένος ἀργυρῶδες (cuprides sulfantimoniés).

2α. εἶδος ἀργυρῶδες (panabase).

Ἄργυρος ὁ κατάχαλκος[2].

3. γένος ὀξειδῶδες (cuprides oxydés).

3α. εἶδος χαλκῶδες (ziguéline).

Χαλκὸς ὁ ἐρυθρός[3].

4. γένος πυριτοϋδρῶδες (cuprides silicato-hydratés).

4α. εἶδος χρυσοκολλῶδες (chrysocole).

Ἡ χρυσοκόλλα[4].

5. γένος ἀνθρακῶδες (cuprides carbonatés).

5α. εἶδος ἰῶδες (mysorine).

Ὁ ἰός[5].

6. γένος ἀνθρακοϋδρῶδες (cuprides carbonato-hydratés).

6α. εἶδος σμαραγδῶδες (malachite).

Σμάραγδος ἡ ψευδής[6].

6αα. ποικιλία σμαραγδώδης (malachite).

Σμάραγδος ἡ ἐν τῷ τοῦ Διὸς ὀβελίσκῳ[7].

7. γένος θειουχοϋδρῶδες (cuprides sulfato-hydratés).

7α. εἶδος κυανῶδες (cyanose).

Ὁ κύανος[8].

7αα. ποικιλία κυανώδης (cyanose).

Κύανος ὁ ἄρρην[9], κύανος ὁ θῆλυς[10], κύανος ὁ αὐτοφυής[11], κύανος ὁ κύπριος[12], κύανος ὁ σκύθης[13].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ϛ' 9.
2) Αὐτόθι ζ' 46.
3) Αὐτόθι η' 57.
4) Αὐτόθι δ' 26.
5) Αὐτόθι η' 57.
6) Αὐτόθι δ' 25.
7) Αὐτόθι δ' 24.
8) Αὐτόθι ε' 31.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι ζ' 39.
12) Αὐτόθι η' 55.
13) Αὐτόθι.

ε΄ ὁμογένεια κασσιτερωδῶν (stannides).

1. γένος ὀξειδῶδες (stannides oxydés).

1α. εἶδος κασσιτερῶδες (cassitérite).

Ὁ καττίτερος[1].

ς΄ ὁμογένεια μολυβδωδῶν (plombides).

1. γένος μολυβδῶδες (plombides simples).

1α. εἶδος μολυβδῶδες (plomb).

Ὁ μόλυβδος[2], ὁ μόλιβδος[3].

2. γένος ὀξειδῶδες (plombides oxydés).

2α. εἶδος σανδαρακῶδες (minium).

Ἡ σανδαράκη[4].

2αα. ποικιλία ψιμυθιώδης (massicot).

Τὸ ψιμύθιον[5], ὁ εὐρὼς τοῦ μολύβδου[6].

ζ΄ ὁμογένεια κοβαλτωδῶν (cobaltides).

1. γένος ἀρσενιοῦχον (cobaltides arseniurés).

1α. εἶδος κυανῶδες (smaltine).

Κύανος ὁ σκευαστός[7], κύανος ὁ αἰγύπτιος[8].

η΄ ὁμογένεια σιδηρωδῶν (ferrides).

1. γένος σιδηρῶδες (ferrides simples).

1α. εἶδος σιδηρῶδες (fer).

Ὁ σίδηρος[9].

2. γένος ὀξειδῶδες (ferrides oxydés).

2α. εἶδος μαγνητῶδες (magnétite).

Λίθος ἡ μαγνῆτις[10] (magnétite).

2αα. ποικιλία μαγνητώδης (magnétite).

Λίθος ἡ ἡρακλεία[11].

θ΄ ὁμογένεια μαγγανωδῶν (manganides).

1. γένος πυριτῶδες (manganides silicatés).

1α. εἶδος τεφρῶδες (tephroïte).

Ἡ τέφρα[12].

1) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς 6΄ 16.
2) Θεοφράστου. Περὶ λίθων η΄ 56.
3) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς 6΄ 16.
4) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ζ΄ 40.
5) Αὐτόθι η΄ 55.
6) Αὐτόθι η΄ 56.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι 6΄ 19.
10) Αὐτόθι ζ΄ 41.
11) Αὐτόθι α΄ 4.
12) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ΄ ιζ΄ 1.

Β΄ ΚΛΑΣΙΣ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΑΡΝΗΤΙΚΩΝ

(MÉTAUX ÉLECTRO-NÉGATIFS).

α΄ ὁμογένεια ἀρρενικώδης (arsénides).

1. γένος ἀρρενικῶδες (arsénides simples).

1α. εἶδος ἀρρενικῶδες (arsénic).

Τὸ ἀρρενικόν[1].

ΤΑΞΙΣ Β΄. ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΟΕΙΔΗ

(KOUPHYLITES).

Γ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΕΙΔΩΝ ΓΕΩΔΩΝ

(KOUPHYLITES SE TRASFORMANT EN TERRE ET EN ALCALIS).

α΄ ὁμογένεια στυπτηριωδῶν (aluminides).

1. γένος ὀξειδῶδες (aluminides oxydés).

1α. εἶδος ἐξάγωνον (corindon).

Τὸ ἐξάγωνον[2].

1αα. ποικιλία σαπφειρώδης (télésie).

Ἡ σάπφειρος[3] (saphir), ἄνθραξ ὁ ἐρυθρός[4] (rubis oriental), τὸ ἀμέθυσον[5] (améthyste oriental).

1α2. ποικιλία σαπφειρώδης (corindon granulaire).

Σάπφειρος ἡ μέλαινα[6] (émeri).

2. γένος ἀνθρακῶδες (aluminides aluminatés magnésiques).

2α. εἶδος ἀνθρακῶδες (spinelle).

Ὁ ἄνθραξ[7] (rubis spinelle).

Δ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΕΙΔΩΝ ΧΥΜΙΚΩΝ

(MÉTALLOÏDES CHIMIQUES).

α΄ ὁμογένεια πυριτωδῶν (silicides).

1. γένος ὀξειδῶδες (silicides oxydés).

1α. εἶδος χαλαζιῶδες (quartz).

1αα. ποικιλία κρυσταλλώδης (cristal de roche).

Ἡ κρύσταλλος[8], ἄνθραξ ὁ περὶ Μίλητον[9].

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ζ΄ 40.
2) Αὐτόθι γ΄ 18.
3) Αὐτόθι α΄ 8.
4) Αὐτόθι γ΄ 18.
5) Αὐτόθι ε΄ 30.
6) Αὐτόθι ς΄ 37.
7) Αὐτόθι α΄ 8.
8) Αὐτόθι ε΄ 30.
9) Αὐτόθι γ΄ 19.

1αα. ποικιλία πρασιτιδώδης (prase).

Ἡ πρασῖτις[1].

1β. εἶδος ἀχατῶδες (agate).

1ββ. ποικιλία ἀχατώδης (agate).

Ὁ ἀχάτης[2].

1β2. ποικιλία τροιζηνιώδης (calcédoine).

Λίθος ὁ τροιζήνιος[3].

1β3. ποικιλία ὀνυχώδης (onyx).

Τὸ ὀνύχιον[4].

1β4. ποικιλία σαρδιώδης (cornaline).

Τὸ σάρδιον[5], σάρδιον τὸ ἐρυθρότερον[6], σάρδιον τὸ μελάντερον[7].

1β5. ποικιλία ὀμφακώδης (chrysoprase).

Ἡ ὄμφαξ[8].

1β6. ποικιλία κορινθώδης (plasme).

Λίθος ὁ κορίνθιος[9].

1δ. εἶδος ἰασπιῶδες (jaspe).

Ἡ ἴασπις[10] (jaspe).

2. γένος ὑδρῶδες (silicides hydratés).

2α. εἶδος ὑαλῶδες (hyalite).

Ἡ ὑαλοειδής[11].

3. γένος πυριτῶδες ζιρκονικόν (silicides silicatés zirconiques).

3α. εἶδος λυγγουριῶδες (hyacinthe).

Τὸ λυγγούριον[12].

4. γένος πυριτῶδες γλυκικόν (silicides silicatés gluciques).

4α. εἶδος σμαραγδῶδες (émeraude).

Ἡ σμάραγδος[13] (émeraude orientale).

4αα. ποικιλία σμαραγδώδης (émeraude).

Σμάραγδος ἡ περὶ Κύπρον[14], σμάραγδος ἡ ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπικειμένῃ Χαλκηδόνος[1], σμάραγδος ἡ βακτριανή[2].

5. γένος στυπτηριοῦχον (silicides silicatés alumineux).

5α. εἶδος ἀνθρακῶδες (grenat).

Τὸ ἀνθράκιον[3] (almandine).

6. γένος πυριτοθειοῦχον (silicides silicato-sulfurés).

6α. εἶδος σαπφειρῶδες (lazulite).

Σάπφειρος ἡ χρυσόπακτος[4] (lapis lazuli).

β΄ ὁμογένεια χλωριωδῶν (chlorides).

1. γένος νιτρικόν (chlorides sodiques).

1α. εἶδος ἁλῶδες (selmarin).

Ὁ ἅλς[5].

γ΄ ὁμογένεια φωσφορωδῶν (phosphorides).

1. γένος φωσφοροϋδρῶδες (phosphorides phosphato-hydratés).

1α. εἶδος ἐλεφαντῶδες (turquoise).

Ἐλέφας ὁ ὀρυκτός[6].

δ΄ ὁμογένεια νιτρωδῶν (nitrides).

1. γένος ὀξειδῶδες (nitrides oxydés).

1α. εἶδος ἀερῶδες (air).

Ὁ ἀήρ[7].

1β. εἶδος αἰθερῶδες (air).

Ὁ αἰθήρ[8].

2. γένος νιτρῶδες (nitrides nitratés sodiques).

2α. εἶδος νιτρῶδες (nitratine).

Τὸ νίτρον[9].

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ς΄ 37.
2) Αὐτόθι ε΄ 31.
3) Αὐτόθι ε΄ 33.
4) Αὐτόθι ε΄ 31.
5) Αὐτόθι η΄ 80.
6) Αὐτόθι ε΄ 30.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι ε΄ 33.
10) Αὐτόθι δ΄ 23.
11) Αὐτόθι ε΄ 30.
12) Αὐτόθι ε΄ 28
13) Αὐτόθι α΄ 8
14) Αὐτόθι ε΄ 25.

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ε΄ 25.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι ε΄ 30.
4) Αὐτόθι δ΄ 23.
5) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ΄ ιζ΄ 1.
6) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ς΄ 37.
7) Θεοφράστου. Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν ιθ΄ 59.
8) Αὐτόθι.
9) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Β΄ δ΄ 2.

SISMANOGLIO MUSEO CARO

ε΄ ὁμογένεια ὑδατωδῶν (hydrides).

1. γένος ὑδατῶδες (hydrides oxydés).

1α. εἶδος ὑδατῶδες (eau douce).

Τὸ ὕδωρ[1].

1αα. ποικιλία ὀμβριώδης (eau de pluie).

Ὕδωρ τὸ ὄμβριον[2], ὕδωρ τὸ ὑέτιον[3], ὕδωρ τὸ οὐράνιον[4], ὕδωρ τὸ ἐκ Διός[5].

1β3. ποικιλία χιονώδης (eau de neige).

Ὕδωρ τὸ ἀπὸ τῆς χιόνος[6], ὕδωρ τὸ ἐκ κρυστάλλου[7].

1γ3. ποικιλία ὀχετώδης (eau de fontaine).

Ὕδωρ τὸ ἐξ ὀχετοῦ[8], ὕδωρ τὸ ὀχετευόμενον[9], ὕδωρ τὸ πηγαῖον[10].

1α4. ποικιλία φρεατώδης (eau de puits).

Ὕδωρ τὸ φρεατιαῖον[11].

1α5. ποικιλία ῥυτώδης (eau de rivière).

Ὕδωρ τὸ ῥυτόν[12], ὕδωρ τὸ ἐπίῤῥυτον[13].

1α6. ποικιλία λιμνώδης (eau de marais).

Ὕδωρ τὸ λιμναῖον[14], ὕδωρ τὸ στάσιμον[15].

1δ. εἶδος ἁλῶδες (eau salée).

1δδ. ποικιλία ἁλώδης (eaux de sources salées).

Ὕδωρ τὸ ἁλυκόν[16].

1δ2. ποικιλία θαλασσώδης (eau de mer).

Ὕδωρ τὸ θαλάσσιον[17].

1γ. εἶδος γεῶδες (eaux minérales).

Ὕδωρ τὸ ἐπίγειον[18].

1γγ. ποικιλία ἁλώδης (eaux salines).

Ὕδωρ τὸ ἁλμυρόν[19], ὕδωρ τὸ ναματιαῖον[20], ὕδωρ τὸ νιτρῶδες[1], ὕδωρ τὸ στυπτηριῶδες[2], ὕδωρ τὸ περὶ τὴν Πυῤῥαίαν[3], ὕδωρ τὸ δυσμανές[4].

1β2. ποικιλία λιτροῦχος (eaux acidules).

Ὕδωρ τὸ ὀξύ[5], ὕδωρ τὸ σαπρόν[6], ὕδωρ ψαλμῶδες ἅμα τῷ ὄζει[7], ὕδωρ τὸ περὶ Δορύλαιον[8], ὕδωρ ἄποτον τὸ περὶ Βαΐας[9], ὕδωρ λιτρῶδες τὸ περὶ Μηνὸς κώμην Φρυγίας[10], ὕδωρ λιτρῶδες τὸ ἐν τῇ Λέοντος κώμῃ Φρυγίας[11], ὕδωρ Στυγὸς τὸ ἐν Φενεῷ[12].

1γ3. ποικιλία σιδηροῦχος (eaux acidules ferrugineuses).

Ὕδωρ ἐρυθρὸν τὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης[13], ὕδωρ θερμὸν κατάξηρον τὸ ἐν Καρούροις[14].

1γ4. ποικιλία θειοῦχος (eaux sulfureuses).

Ὕδωρ θερμὸν τὸ ἐν Αἰγαῖς τῆς Κιλικίας[15], ὕδωρ θερμὸν τὸ περὶ Παγασάς[16], ὕδωρ θερμὸν τὸ ἐν τῇ τρωϊκῇ Λαρίσσῃ[17], ὕδωρ θερμὸν τὸ ἐν Μήλῳ[18], ὕδωρ θερμὸν τὸ ἐν Λιπάρᾳ[19], ὕδωρ τὸ βασιλικὸν τὸ ἐν Προύσῃ[20], ὕδωρ λιπαρὸν τὸ περὶ Τράλλεις[21], ὕδωρ λιπαρὸν τὸ περὶ τὸν Χαρακωμήτην ποταμόν[22], ὕδωρ λιπαρὸν τὸ περὶ Νύσσαν πόλιν[23], ὕδωρ λιπαρὸν τὸ ἐν Δασκύλου κώμῃ[24].

ς΄ ὁμογένεια ἀνθρακωδῶν (carbonides).

1. γένος ἀδαμαντῶδες (carbonides simples).

Ὁ ἀδάμας[25] (diamant).

1) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
2) Αὐτόθι.
3) Θεοφράστου. Περὶ ἀνέμων α΄ 5.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ ε΄ 5.
5) Αὐτόθι ς΄ 1.
6) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι.
9) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ΄ η΄ 3.
10) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
11) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ ς΄ 3.
12) Αὐτόθι.
13) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
14) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ ς΄ 3.
15) Αὐτόθι.
16) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
17) Αὐτόθι.
18) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ ε΄ 1.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι Β΄ ε΄ 5.

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ ε΄ 1.
2) Αὐτόθι.
3) Αὐτόθι Ζ΄ ς΄ 4.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Η΄ ε΄ 2.
5) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ ς΄ 1.
6) Αὐτόθι.
7) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι.
16) Αὐτόθι.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.
19) Αὐτόθι.
20) Αὐτόθι.
21) Αὐτόθι.
22) Αὐτόθι.
23) Αὐτόθι.
24) Αὐτόθι.
25) Θεοφράστου. Περὶ λίθων γ΄ 19.

2. γένος ἀερῶδες (carbonides hydriques).

Ἀὴρ ὁ παχύς[1] (grisou).

3. γένος κονιῶδες (carbonides carbonatés calciques).

3α. εἶδος κονιῶδες (calcaire).

Ἡ κονία[2].

3αα. ποικιλία κονιώδης (chaux).

Κονία ἡ ἀρτίκαυστος[3], κονία ἡ βωλοειδής[4], κονία ἡ λεία[5], κονία ἡ παλαιά[6].

4. γένος ἠλεκτρῶδες (carbonides homobiaires résineux).

4α. εἶδος ἠλεκτρῶδες (succin).

Τὸ ἤλεκτρον[7].

4αα. ποικιλία ἠλεκτρώδης (succin).

Ἤλεκτρον τὸ περὶ τὴν Λιγυστικήν[8], ὀρυκτὸν τὸ περὶ Λιγυστικήν[9].

5. γένος ἐλαιοῦχον (carborides homobiaires bitumineux).

5α. εἶδος ἐλαιῶδες (pétrole).

Κρήνη ἐλαίου ἡ ἐν Ἀσίᾳ[10].

5αα. ποικιλία ἐλαιώδης (pétrole).

Ὕδωρ ἐλαιῶδες τὸ ἐν τῇ Καρχηδόνι[11].

5α2. ποικιλία πιττώδης (naphte).

Ὕδωρ πιττῶδες τὸ ἐν Λιβύῃ[12].

5α3. ποικιλία πιττώδης (malthe).

Ἡ πίττα[13].

5α4. ποικιλία ἀσφαλτώδης (asphalthe).

Ἡ ἄσφαλτος[14].

1) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς γ΄ 24.
2) Θεοφράστου. Περὶ λίθων δ΄ 9.
3) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς ι΄ 65.
4) Αὐτόθι.
5) Αὐτόθι.
6) Αὐτόθι.
7) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ε΄ 28.
8) Αὐτόθι δ΄ 16.
9) Αὐτόθι ε΄ 29.
10) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
11) Θεοφράστου. Περὶ ὑδάτων.
12) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Α΄ ε΄ 1.
13) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς γ΄ 25.
14) Αὐτόθι δ΄ 15.

ΜΕΡΟΣ Β΄. ΑΙ ΠΕΤΡΑΙ (ROCHES).

ΤΑΞΙΣ Α΄ ΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑΙ ΠΕΤΡΑΙ (ROCHES METALLIQUES).

Ε΄ ΚΛΑΣΙΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ (ROCHES METALLIQUES).

α΄ ὁμογένεια χαλκούχων (roches cuivreuses).

1. γένος χαλκοῦχον (cuprides sulfurés).

1α. εἶδος χαλκοῦχον (chalcopyrite).

Ὁ χαλκός[1].

β΄ ὁμογένεια σιδηρούχων (roches ferrugineuses).

1. γένος σιδηροῦχον (sulfure de fer).

1α. εἶδος σιδηροῦχον (pyrite blanche).

Σίδηρος ὁ λευκός[2].

2. γένος ὀξειδοῦχον (fer oxydulé).

2α. εἶδος μαγνητῶδες (aimant).

Λίθος ἡ τὸν σίδηρον ἄγουσα[3], "ἣ κατ' ἐξοχὴν καὶ λίθος»[4] (aimant).

2β. εἶδος αἱματῶδες (oligiste).

Ἡ αἱματῖτις[5] (oligiste spéculaire), σίδηρος ὁ ἐρυθρός[6] (oligiste rouge).

3. γένος ἀνθρακῶδες (fer carbonaté).

Ὁ σίδηρος[7] (sidérose).

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων η΄ 49.
2) Θεοφράστου. Περὶ ὀσμῶν ιδ΄ 41.
3) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ε΄ 29.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Ι΄ ιη΄ 2.
5) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ς΄ 37.
6) Θεοφράστου. Περὶ ὀσμῶν ιδ΄ 71.
7) Θεοφράστου. Περὶ ἀνέμων ι΄ 58.
8) Θεοφράστου. Περὶ λίθων η΄ 49.

ΤΑΞΙΣ Β΄. ΑΙ ΔΙΘΩΔΕΙΣ ΠΕΤΡΑΙ (ROCHES PIERREUSES).

ς΄ ΚΛΑΣΙΣ ΧΑΛΑΖΙΟΥΧΩΝ (ROCHES QUARTZEUSES).

1. γένος χαλαζιοῦχον (quartz).

1α. εἶδος ὑελῶδες (hyalomicte).

Ἡ ὑελῖτις[8].

1ᵟ. εἶδος ἀμμῶδες (sable).

Ἡ ἄμμος[1].

1ᵟᵟ. ποικιλία ἀμμώδης (sable).

Γῆ ἡ ἀμμώδης[2], γῆ ἡ ἔφαμμος[3].

1ᵟᵋ. ποικιλία ἀμμώδης (sable de rivière).

Ἄμμος ἡ ποτάμιος[4].

1ᵟᵶ. ποικιλία σιδηροῦχος (sable ferrugineux).

Γῆ ἡ μελάγγεως[5].

1ᵞ. εἶδος πυριτῶδες (silex).

1ᵞᵞ. ποικιλία πυρομαχώδης (pyromaque).

Ὁ πυρομάχος[6].

1ᵞᵋ. ποικιλία μυλώδης (meulière).

Ὁ μυλίας[7].

1ᵟ. εἶδος ψηφῶδες (poudingue)

Ἡ ψῆφος[8].

1ᵟᵟ. ποικιλία ψηφώδης (galet).

Ἡ ψηφίς[9], ὁ τρόχαλος[10].

Ζ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΠΥΡΙΤΩΔΩΝ (ROCHES SILICATÉES).

α΄ ὁμογένεια ἀστεριωδῶν

(roches feldspathiques).

1. γένος ἀστεριῶδες (feldspath).

1ᵅ. εἶδος θηβῶδες (syénite).

Λιθοτομία ἡ θηβαϊκή[11] (granite rouge égyptien).

2ᵟ. εἶδος κισσηριῶδες (pumite).

Ἡ κίσσηρις[12].

1ᵟᵟ. ποικιλία κισσηριώδης (pumite).

Κίσσηρις ἡ ἐν Νισύρῳ[13], κίσσηρις ἡ ἐν Μήλῳ[14], κίσσηρις ἡ ἐκ τοῦ ῥύακος τῆς Σικελίας[15].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων γ΄ 21.
2) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ δ΄ 1.
3) Αὐτόθι 4.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ΄ ς΄ 3.
5) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 11.
6) Θεοφράστου. Περὶ λίθων δ΄ 9.
7) Αὐτόθι.
8) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Θ΄ ς΄ 2.
9) Θεοφράστου. Fragm. Α΄ 4.
10) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ΄ ς΄ 4.
11) Θεοφράστου. Περὶ λίθων α΄ 6.
12) Αὐτόθι γ΄ 19.
13) Αὐτόθι 21.
14) Αὐτόθι.
15) Αὐτόθι 22.

1ᵞ. εἶδος λιπαραιῶδες (obsidienne).

Λίθος ὁ λιπαραῖος[1].

1ᵞᵞ. ποικιλία χιώδης (obsidian-porphyre).

Λίθος ὁ χῖος[2].

1ᵞ2. ποικιλία ὀρχομενώδης (miroir des Incas).

Ἀνθράκιον τὸ ἐξ Ὀρχομενοῦ[3].

1ᵟ. εἶδος ῥυακῶδες (lave téphrinique).

Ῥύαξ ὁ ἐν Σικελίᾳ[4].

2. γένος πυροξενῶδες (roches pyroxéniques).

2ᵅ. εἶδος σπιλῶδες (spilite).

Γῆ ἡ σπιλάς[5].

2ᵟ. εἶδος ἀσβολῶδες (pépérine).

Ἡ ἄσβολος[6].

3. γένος ὀρεοστεατοῦχον (roches talqueuses).

3ᵅ. εἶδος ἀφρῶδες (magnésite).

3ᵅᵅ. ποικιλία ἀφρώδης (écume de mer).

Ὁ ἀφρὸς τῆς θαλάσσης[7].

4. γένος σχιστοῦχον (roches schisteuses).

4ᵅ. εἶδος ἀκονῶδες (coticule).

Ἡ ἀκόνη[8].

4ᵅᵅ. ποικιλία ἀκονώδης (Smirgel).

Ἀκόνη ἡ ἐξ Ἀρμενίας[9].

4ᵋ. εἶδος λυδῶδες (pierre lydienne).

Λίθος ἡ λυδή[10].

4ᵋᵋ. ποικιλία λυδώδης (pierre de touche).

Λίθος ἡ βασανίζουσα τὸν χρυσόν[11].

5. γένος ἀργιλοῦχον (roches argileuses).

5ᵅ. εἶδος ἀργιλῶδες (argile).

Ἡ ἄργιλος[12].

5ᵅᵅ. ποικιλία ἀργιλώδης (terre argileuse).

Τόπος ὁ ἀργιλώδης[13], χώρα ἡ λεπτόγειος[14].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων δ΄ 14.
2) Αὐτόθι ς΄ 33.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι γ΄ 22.
5) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ δ΄ 4.
6) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς δ΄ 39.
7) Θεοφράστου. Περὶ λίθων γ΄ 19.
8) Αὐτόθι ζ΄ 44.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι α΄ 4.
11) Αὐτόθι ζ΄ 45.
12) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ΄ κ΄ 3.
13) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Γ΄ ιη΄ 5.
14) Αὐτόθι Θ΄ ζ΄ 6.

5ᵅ2. ποικιλία ἁλμώδης (argile salifère).

Χώρα ἡ ἁλμώδης[1].

5ᵅ3. ποικιλία ἀμμοῦχος (argile sableuse).

Χώρα ἡ ὕφαμμος[2].

5ᵅ4. ποικιλία κεραμώδης (terre à pot).

Γῆ ἡ κεραμίς[3], γῆ ἡ κεραμία[4].

5ᵅ5. ποικιλία μαλακώδης (argile (plastique).

Γῆ ἡ μαλαττομένη[5].

5ᵟ. εἶδος πλυντρῶδες (smectite).

Γῆ ἡ πλυντρίς[6].

5ᵟᵟ. ποικιλία σαμώδης (terre à foulon).

Λίθος ἡ σαμία[7].

5ᵞ. εἶδος λειμωνῶδες (limon).

Γῆ ἡ λειμωνία[8].

5ᵞᵞ. ποικιλία λειμωνώδης (terre franche).

Γῆ ἡ πηλώδης[9], γῆ ἡ πίειρα[10].

5ᵟ. εἶδος λευκογεῶδες (marne).

Γῆ ἡ λευκόγειος[11].

5ᵋ. εἶδος ὠχρῶδες (ocre).

Ἡ ὦχρα[12].

5ᵋᵋ. ποικιλία ὠχρώδης (Gelberde).

Ὦχρα ἡ καππαδοκική[13].

5ᵋ. εἶδος μιλτῶδες (sanguine).

Ἡ μίλτος[14].

5ᵋᵋ. ποικιλία ἐρυθρώδης (ocre rouge).

Μίλτος ἡ ἐρυθρά[15].

5ᵋᵋ2. ποικιλία μιλτώδης (bols).

Μίλτος ἡ κεία[16], μίλτος ἡ σινωπική[17], μίλτος ἡ καππαδοκική[18].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Θ΄ ζ΄ 6.
2) Θεοφράστου. Fragm. ΡΞΖ΄.
3) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ δ΄ 1.
4) Αὐτόθι Δ΄ ιϐ΄ 4.
5) Θεοφράστου. Περὶ λίθων η΄ 48.
6) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Β΄ δ΄ 3.
7) Θεοφράστου. Περὶ λίθων θ΄ 62.
8) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Δ΄ ιϐ΄ 4.
9) Αὐτόθι Β΄ δ΄ 1.
10) Αὐτόθι 2.
11) Αὐτόθι 4.
12) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ζ΄ 40.
13) Αὐτόθι η΄ 52.
14) Αὐτόθι ζ΄ 40.
15) Αὐτόθι η΄ 53.
16) Αὐτόθι 52.
17) Αὐτόθι.
18) Αὐτόθι.

5ᵟ. εἶδος μηλῶδες (argilite).

Λίθος ἡ μηλιάς[1].

5ᵟᵟ. ποικιλία σιφνώδης (Thonstein).

Λίθος ὁ ἐν Σίφνῳ[2].

Η΄ ΚΛΑΣΙΣ ΧΛΩΡΙΟΥΧΩΝ

(ROCHES CHLORURÉES).

1. γένος ἁλῶδες (sel gemme).

1ᵅ. εἶδος ἁλῶδες (selmarin).

Ὁ ἅλς[3].

1ᵅᵅ. ποικιλία ἁλώδης (selmarin).

Ἅλς ὁ ἐν Λιβύῃ[4], ἅλς ὁ ἐν Συρίᾳ[5].

Θ΄ ΚΛΑΣΙΣ ΘΕΙΟΥΧΩΝ (ROCHES SULFATÉES).

α΄ ὁμογένεια γυψούχων

(roches gypseuses).

1. γένος γυψῶδες (gypse).

Ἡ γύψος[6].

1ᵅ. εἶδος τυμφῶδες (gypse).

Λίθος ἡ τυμφαϊκή[7], γύψος ἡ περὶ τὸν Ἄθων[8], γύψος ἡ περὶ Περραιβίαν[9].

1ᵟ. εἶδος κύπριον (gypse).

Γύψος ἡ ἐν Κύπρῳ[10].

1ᵞ. εἶδος θούριον (gypse).

Γύψος ἡ ἐν Θουρίοις[11].

1ᵞᵞ. ποικιλία γυψώδης (plâtre).

Γύψος ἡ καιομένη ἐν Φοινίκῃ[12], γύψος ἡ καιομένη ἐν Συρίᾳ[13].

1ᵟ. εἶδος ἀλαβαστρῶδες (albâtre gypseux).

Ὁ ἀλαβαστρίτης[14].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων θ΄ 62.
2) Αὐτόθι ζ΄ 42.
3) Θεοφράστου. Περὶ ὀσμῶν 50.
4) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ΄ ιζ΄ 2.
5) Αὐτόθι.
6) Θεοφράστου. Περὶ λίθων θ΄ 62.
7) Αὐτόθι.
8) Αὐτόθι 64.
9) Αὐτόθι.
10) Αὐτόθι.
11) Αὐτόθι.
12) Αὐτόθι 69.
13) Αὐτόθι.
14) Αὐτόθι θ΄ 65.

$1^{\beta\delta}$. ποικιλία ἀλαβαστρώδης (albâtre gypseux).

Ἀλαβαστρίτης ὁ περὶ Αἴγυπτον εἰς Θήβας[1].

Γ' ΚΛΑΣΙΣ ΑΝΘΡΑΚΩΔΩΝ
(ROCHES CARBONATÉES).

1. γένος κοκκοϋχον (roches calcareuses).

1^{α}. εἶδος παρῶδες (calcaire lamellaire).

Λίθος ὁ πάριος[2] (marbre de Paros).

$1^{\alpha\alpha}$. ποικιλία πορώδης (marbre de Paros).

Ὁ πόρος[3].

$1^{\alpha\alpha 2}$. ποικιλία πεντελικώδης (marbre de Paros).

Λίθος ὁ πεντελικός[4].

$1^{\alpha\alpha 3}$. ποικιλία χιώδης (marbre de Paros).

Λίθος ὁ χῖος[5].

1^{β}. εἶδος μαρμαρῶδες (calcaire saccharoïde).

Ὁ μάρμαρος[6].

$1^{\beta\beta}$. ποικιλία ἀγαλματώδης (marbre statuaire).

Λίθος ἐξ ὧν τὰ ἀγάλματα[7].

$1^{\beta\beta 2}$. ποικιλία χερνιτώδης (marbre bleu turquin).

Λίθος ὁ χερνίτης[8].

$1^{\beta\beta 3}$. ποικιλία σαρκοφαγώδης (calcaire compacte).

Ὁ ἐν κύκλῳ λίθος[9].

1^{γ}. εἶδος κιμωλιῶδες (craie).

Ἡ κιμωλία[10].

$1^{\gamma\gamma}$. ποικιλία μιλτώδης (craie).

Μίλτος ἡ ἔκλευκος[11], μίλτος ἡ αὐτάρκης[12].

1^{δ}. εἶδος ἀλαβαστρῶδες (calcaire concrétionné).

Ὁ ἀλάβαστρος[13].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων α' 6.
2) Αὐτόθι 7.
3) Αὐτόθι.
4) Αὐτόθι 6.
5) Αὐτόθι 7.
6) Αὐτόθι δ' 9.
7) Αὐτόθι ζ' 47.
8) Αὐτόθι α' 6.
9) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς ς' 46.
10) Θεοφράστου. Περὶ λίθων θ' 62.
11) Αὐτόθι η' 53.
12) Αὐτόθι.
13) Θεοφράστου. Περὶ ὀσμῶν 41.

Γ' ΤΑΞΙΣ. ΟΙ ΚΑΥΣΤΟΙ ΛΙΘΟΙ
(ROCHES COMBUSTIBLES).

ΙΑ' ΚΛΑΣΙΣ ΑΝΘΡΑΚΟΥΧΩΝ
(ROCHES CHARBONNEUSES).

1. γένος ἀνθρακοῦχον
(carbonides homobiaires charbonneux).

1^{α}. εἶδος ἀνθρακῶδες (anthracite).

Ἄνθραξ ὁ ὀρυττόμενος[1].

$1^{\alpha\alpha}$. ποικιλία γεώδης (anthracite).

Ἄνθραξ ὁ γεωδέστατος[2].

$1^{\alpha\alpha 2}$. ποικιλία στιπτώδης (anthracite).

Ἄνθραξ ὁ στιπτός[3].

$1^{\alpha\alpha 3}$. ποικιλία μεταλλώδης (black wand).

Λίθος ὁ ἐν τοῖς Σκαπτῆς Ὕλης μετάλλοις[4].

1^{β}. εἶδος λιθῶδες (houille).

Λίθος ἡ διάβαρος ἡ φλογουμένη[5].

$1^{\beta\beta}$. ποικιλία σπινώδης (houille).

Ὁ σπῖνος[6].

$1^{\beta\beta 2}$. ποικιλία ὀρυκτώδης (houille).

Ἄνθραξ ὁ ὀρυττόμενος περὶ τὴν Αἰγυστικήν[7], ἄνθραξ ὁ ἐν τῇ Ἠλείᾳ[8].

$1^{\beta\beta 3}$. ποικιλία ἀνθρακώδης (houille).

Λίθος ὁμοία τὴν χρόαν τοῖς ἄνθραξι[9].

1^{γ}. εἶδος ξυλῶδες (lignite).

Λίθος ὁ ἐν Τετράδι τῆς Σικελίας[10].

$1^{\gamma\gamma}$. ποικιλία ἐρινυώδης (lignite).

Λίθος ὁ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῇ Ἐρινυάδι[11].

$1^{\gamma\gamma 2}$. ποικιλία τεφρώδης (cendres rouges).

Ἡ τέφρα[12].

$1^{\gamma\gamma 3}$. ποικιλία γεώδης (cendres noires).

Γῆ ἡ κατακεκαυμένη[13].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων δ' 16.
2) Θεοφράστου. Περὶ πυρὸς δ' 37.
3) Αὐτόθι.
4) Θεοφράστου. Περὶ λίθων δ' 17.
5) Αὐτόθι γ' 20.
6) Αὐτόθι δ' 13.
7) Αὐτόθι δ' 16.
8) Αὐτόθι.
9) Αὐτόθι ζ' 39.
10) Αὐτόθι δ' 15.
11) Αὐτόθι.
12) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν αἰτίων Γ' ιζ' 1.
13) Αὐτόθι Β' δ' 1.

ΜΕΡΟΣ Γ'. ΤΑ ΟΡΥΚΤΑ ΛΕΙΨΑΝΑ (FOSSILES).

ΤΑΞΙΣ Α'. ΤΑ ΟΡΥΚΤΑ ΖΩΑ
(ANIMALIA FOSSILIA).

ΙΑ' ΚΛΑΣΙΣ ΠΑΧΥΔΕΡΜΩΝ (PACHYDERMA).

1. γένος δισχιδῶν (multungula).

1^{α}. εἶδος ἐλεφαντῶδες (elephas primigenitus).

Ἐλέφας ὁ ὀρυκτός[1].

1^{β}. εἶδος ἐλεφαντῶδες (mastodos).

Ἐλέφας ὁ ὀρυκτός, ποικίλος μέλανι καὶ λευκῷ[2].

ΙΒ' ΚΛΑΣΙΣ ΙΧΘΥΩΝ (PISCES).

1. γένος ἰχθυῶδες (piscis fossilis).

Ἰχθὺς ὁ ὀρυκτός[3].

1^{α}. εἶδος πράκλειον (piscis fossilis).

Ἰχθὺς ὁ ὀρυκτὸς περὶ Ἡράκλειαν[4].

1^{β}. εἶδος πόντιον (piscis fossilis).

Ἰχθὺς ὁ ὀρυκτὸς ἐν τῷ Πόντῳ[5].

1^{γ}. εἶδος δελῶδες (piscis fossilis).

Ἰχθὺς ὁ συντριβόμενος δίκην ὑέλου[6].

1^{δ}. εἶδος Ἐρυθρᾶς θαλάσσης (piscis fossilis).

Ἰχθύδιον ἔνδον τῶν λίθων ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ[7].

ΙΓ' ΚΛΑΣΙΣ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ (CRUSTACEA)

1. γένος στοματοπόδων (stomapoda).

1^{α}. εἶδος καριδῶδες (squilla).

Καρὶς ἔνδον τῶν λίθων ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ[8].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ λίθων ς' 37.
2) Αὐτόθι.
3) Θεοφράστου. Περὶ ἰχθύων τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαμενόντων 6.
4) Αὐτόθι 7.
5) Αὐτόθι.
6) Θεοφράστου. Fragm. ΡΠΔ'.
7) Θεοφράστου Περὶ ὀσμῶν ιδ' 70.
8) Αὐτόθι 40.

2. γένος δεκαπόδων (decapoda).

2^{α}. εἶδος καρκινῶδες (cancer).

Ζῶα ἔνδον τῶν λίθων ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ[1].

ΤΑΞΙΣ Β'. ΤΑ ΟΡΥΚΤΑ ΦΥΤΑ
(PLANTÆ FOSSILES).

ΙΑ' ΚΛΑΣΙΣ ΚΡΥΠΤΟΓΑΜΩΝ (ACOTYLEDONÆ).

1. γένος φυκῶδες (algæ).

Δενδρύφια παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν τὴν ἐξ Ἰνδῶν, γινόμενα διάπυρα, καθάπερ τὸν σίδηρον, πυρὶ ἐμβαλλόμενα[2].

ΙΕ' ΚΛΑΣΙΣ ΜΟΝΟΚΟΤΥΛΗΔΟΝΩΝ ΥΠΟΓΥΝΩΝ
(MONOHYPOGYNIAE).

1. γένος καλαμῶδες (juncaceæ).

1^{α}. εἶδος κυπειρῶδες (cyperaceæ).

Σχοῖνος λίθινος παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν τὴν ἐξ Ἰνδῶν[3].

ΙΣ' ΚΛΑΣΙΣ ΔΙΚΟΤΥΛΗΔΟΝΩΝ
ΑΠΕΤΑΛΩΝ ΠΕΡΙΓΥΝΩΝ (PERISTAMINIÆ).

1. γένος δαφνῶδες (lauraceæ).

Δαφνοειδῆ τὰ ἀπολιθούμενα ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ τῇ περὶ Ἡρακλέους στήλας[4].

ΙΖ' ΚΛΑΣΙΣ ΔΙΚΟΤΥΛΗΔΟΝΩΝ
ΜΟΝΟΠΕΤΑΛΩΝ ΥΠΟΓΥΝΩΝ (HYPOCOROLLIÆ).

1. γένος μανθῶδες (labiatae).

Θύμα τὰ ἀπολιθούμενα ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ τῇ περὶ Ἡρακλέους στήλας[5].

---

1) Θεοφράστου. Περὶ ὀσμῶν ιδ' 40.
2) Θεοφράστου. Περὶ φυτῶν ἱστορίας Δ' ζ' 4.
3) Αὐτόθι 3.
4) Αὐτόθι 1.
5) Αὐτόθι.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΞΖ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 30 Αὐγούστου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Μὴ ὑπαρχόντων πρακτικῶν πρὸς ἀνάγνωσιν, ὁ κ. **πρόεδρος,** μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν προσλαλιᾶς, δι' ἧς ηὐχαρίστει τοὺς μέλεσι ἐπὶ τῇ ὡς προέδρου ἐκλογῇ αὐτοῦ καὶ ἐπεκαλεῖτο ἀπάντων τῶν μελῶν τὴν σύμπραξιν πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων, ἀναγινώσκει ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ν. Α. Νάζου, ἀπὸ 21 Αὐγούστου, συνιστάντος τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποστολῆς αὐτῷ εἰδικοῦ ἐπισήμου πληρεξουσίου, ἐνώπιον τῆς ἐνταῦθα προξενικῆς ἀρχῆς συντεταγμένου, πρὸς παραλαβὴν τῶν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος προσενεχθεισῶν τῷ Συλλόγῳ 2000 δραχμῶν. Ὁ Σύλλογος ἐπὶ τούτῳ παμψηφεὶ ἐξουσιοδοτεῖ τὸν κ. πρόεδρον ἵνα προσελθὼν εἰς τὸ ἀρμόδιον γραφεῖον τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ προξενείου μετ' ἀντιγράφου ἐπικεκυρωμένου τοῦ ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἀποσπάσματος τοῦ πρακτικοῦ τῆς παρούσης συνεδριάσεως ἐνεργήσῃ ἁρμοδίως τὴν σύνταξιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πληρεξουσίου.

Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΞΗ'.

(Τακτική)

Τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀρξαμένης τῆς συνεδριάσεως, μὴ ὑπαρχόντων πρακτικῶν, ὁ κ. **Χ. Χατζηχρήστου,** ἀντιπρόεδρος, ἀναγινώσκει ὡς ἑξῆς τὴν

ἀλληλογραφίαν·

Ἐπιστολήν, τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ 25 Μαΐου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῶν ἀποσταλέντων αὐτῷ ἀντιτύπων τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὴν διανομὴν αὐτῶν καταλλήλως πρὸς ἕνα ἕκαστον κατ' ἐπιγραφήν.

Τῶν ἐφόρων τῶν σχολείων Τόπ-Καπού, ἀπὸ 27 Μαΐου, εὐχαριστήριον ἐπὶ τῇ δεκαλίρῳ χρηματικῇ τοῦ Συλλόγου συνδρομῇ.

Τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Συλλόγου τῶν Φιλομαθῶν *Ξενοφῶντος*, ἀπὸ 24 Μαΐου, συνιστάντος τὸν κ. Π. Ψωμιάδην πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου, οὗτινος τὰ προηγούμενα τεύχη ἐπίσης τακτικῶς ἀπεστάλησαν αὐτῷ.

Θ. Γεωργιάδου, ἀπὸ 26 Μαΐου, δηλοποιοῦντος ὅτι προσφέρει τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου τὴν δωδεκάτομον ἱστορίαν τοῦ Κούμα.

Εὐαγγελινοῦ Μισαηλίδου, ἀπὸ 13 Ἰουνίου, ἐξαιτουμένου ὅπως ἐπιτραπῇ τῷ αὐταδέλφῳ αὐτοῦ Μισαὴλ Μισαηλίδῃ ἵνα ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Συλλόγου ποιήσηται διάλεξίν τινα περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Γ. Ἀριστείδου, σχολάρχου ἐν Κυδωνίαις, ἀπὸ 9 Ἰουνίου, συνιστάντος τὸν κ. Τ. Παππὴν πρὸς παραλαβὴν τῆς δεκαλίρου αὐτοῦ συνδρομῆς ἐκ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος.

Τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 15 Ἰουνίου, δι' ἧς ἀποστέλλει ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἐπιστολὴν τοῦ ἐν Βογδάνῃ κ. Καλαρρειάδου, διδασκάλου, αἰτουμένου πληροφορίας περὶ τῶν καθυστερουσῶν τριετῶν συνδρομῶν τοῦ Συλλόγου πρὸς τὴν κοινότητα Βογδάνης, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων συμφωνηθεὶς διατελεῖ διδάσκαλος.

Τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς ἐν Σμύρνῃ Ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρίας ταύτης καὶ ἐξαιτεῖται τὰς μετ' αὐτῆς σχέσεις καὶ τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τοῦ Συλλόγου.

Τῶν προκρίτων τῆς ἐν Προποντίδι νήσου Ἀφουσίας, ἀπὸ 29 Μαΐου, δι' ἧς ἐναποτιθέασι τῷ Συλλόγῳ τὴν φροντίδα τῆς εὑρέσεως καὶ ἀποστολῆς καταλλήλου διδασκάλου διὰ τὴν σχολὴν αὐτῶν, προσφέροντες ὡς ἀντιμισθίαν λ. ὀθ. 25 ἐτησίως.

Ξανθῆς Ε. Δεληγεώργη, ἀπὸ 13 Ἰουνίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ συλλυπητηρίῳ αὐτοῦ ἐπιστολῇ διὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της Ἐπαμινώνδα Δεληγεώργη.

Ἐμμανουὴλ Τρανοῦ, ἀπὸ 22 Ἰουνίου, δι' ἧς δηλοποιεῖ ὅτι προσφέρει τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου 250 τόμους διαφόρων συγγραμμάτων.

Τοῦ ἐν Παρισίοις Alfred Firmin Didot, βιβλιοπώλου, ἀπὸ 10 Ἰουνίου, δι' ἧς ἐρωτᾷ ἐὰν ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου κέκτηται τοὺς ὑπὸ τοῦ καταστήματος αὐτοῦ ἐκδοθέντας κλασικοὺς συγγραφεῖς ἢ οὔ, ὅπως ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει προσφέρῃ τὴν συλλογὴν ἅπασαν.

Τοῦ ἐν Πετρουπόλει Γ. Δεστούνη, ἀπὸ 13 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ ΙΑ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ.

Τοῦ ἐν Βασιγκτῶνι πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης κ. Γρ. Ἀριστάρχου ἀπὸ 7 Ἰουνίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς μέλους τοῦ Συλλόγου ἐπιτίμου.

Τοῦ ἐν Βασιγκτῶνι πρεσβευτοῦ τῆς Υ. Π. κ. Γρ. Ἀριστάρχου, ἀπὸ 7 Ἰουνίου, δι' ἧς διαβιβάζει ἀντίγραφα τῆς μετά τινων ἐπισήμων προσώπων ἀνταλλαγείσης ἀλληλογραφίας αὐτοῦ, ἀφορώσης εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου προσφορὰν βιβλίων, ἀποστέλλων ἅμα καὶ τοὺς καταλόγους τῶν παρ' ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν προσφερομένων συγγραμμάτων, πρὸς οὓς συνίστησιν ἵνα ἰδίας ὁ Σύλλογος ἐκφράσῃ εὐχαριστίας.

Τοῦ παρὰ τῇ Υ. Π. πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας κ. Hatzfeldt, ἀπὸ 9 Ἰουνίου, δηλοποιοῦντος ὅτι ἀποστέλλει εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου τὸ Corpus inscriptionum Græcarum καὶ τὸ Corpus inscriptionum Atticarum, προσφερόμενα παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

Τῆς ἐν Σεμάλτῳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος *Δόξης*, ἀπὸ 22 Ἰουνίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγήν.

Τοῦ ἐν Καβάλλᾳ ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀρ. Παππαδοπούλου, ἀπὸ 18 Ἰουνίου, συνιστάντος τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἀδελφότητος *Δόξης* καὶ δηλοποιοῦντος ὅτι προσεχῶς θέλει ἀποστείλει καὶ τὸν κανονισμὸν αὐτῆς.

Τοῦ ἐν Σέρραις μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 20 Ἰουνίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἀπό τινος χρόνου διακοπεισῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ὑλικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ βρεττανικοῦ Μουσείου, ἀπὸ 7 Ἰουλίου, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ ΙΑ' τεύχους τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος.

Χρ. Παππαδοπούλου, ἀπὸ 8 Ἰουλίου, δι' ἧς παρακαλεῖ ὅπως ἀποσταλῶσιν αὐτῷ οἱ τελευταῖοι τρεῖς τόμοι τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου, ὑπὲρ οὗ δηλοποιεῖ ὅτι συλλέξας ἔχει ἑτοίμην συλλογὴν *κυπριακῶν ἀρχαιοτήτων*, ὧν ἡ εἰς ἀλλοδαπὴν ἀποστολὴ κωλύεται ἄλλως τε παρὰ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ὡς καὶ *γεωλογικὴν* καὶ *ὀρυκτολογικὴν μελέτην τῆς νήσου Κύπρου*, ἣν ἀποστελεῖ προσεχῶς.

Τῆς Σμιθσονείου Ἀκαδημίας, ἀπὸ 17 Ἰουνίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ Θ' τεύχους τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ.

Εὐφροσύνης Δραγούμη, ἀπὸ 27 Ἰουνίου, δι' ἧς ἐκφράζει εὐχαριστίας ἐπὶ τοῖς συλλυπητηρίοις τοῦ Συλλόγου αἰσθήμασιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου αὐτῆς Νικολάου Δραγούμη.

Βασιλείου Παππαδοπούλου, διδασκάλου ἐν Τεπὲ τῆς Θρᾴκης, ἀπὸ 15 Ἰουνίου, δι' ἧς ἐκτίθησι τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν κατάστασιν πέντε περὶ τὴν Ἡράκλειαν χωρίων, ἐξιστῶν ἰδίως τὴν προσοχὴν τοῦ Συλλόγου ἐπί τινων χωρίων, εἰς ἃ τινες ἀγυρτικῶς ὅλως ἐπαγγέλλονται τὸν διδάσκαλον, ἐπὶ βλάβῃ τῶν δυστυχῶν κοινοτήτων.

Τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Βελεγράδων κὺρ Ἀνθίμου, ἀπὸ 15 Ἰουνίου, δι' ἧς ὑποβάλλει ὑπὸ τὴν ἔρευναν καὶ γνωμοδότησιν τῆς ἀρχαιολογικῆς τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῆς ἀπείκασμα ἐξαχθὲν ἐκ λίθου ἐν Ἀπολλωνίᾳ σωζομένου, παρακαλῶν ὅπως τοῦτο καταχωρισθῇ πανομοιοτύπως ἐν τῷ περιοδικῷ.

Τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ 16 Ἰουνίου, δι' ἧς ὑποβάλλει συνημμένως ἀντίγραφα τριῶν ἐν Ἀπολλωνίᾳ σωζομένων ἀρχαίων ἐπιγραφῶν μετὰ διασαφήσεων ἐπ' αὐτῶν, ἐπικαλούμενος τὴν γνώμην τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Φωτίου Κ. Σ. Ἀρχιγένους, ἀπὸ 5 Ἰουλίου, δι' ἧς προσκαλεῖ τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου, ὅπως, ὡς εἴθισται, παρευρεθῇ ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῶν Ἀρχιγενείων καθιδρυμάτων, ἀρχομέναις τῇ 15 Ἰουλίου.

Τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ 26 Ἰουνίου,

δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν παραλαβὴν καὶ διανομὴν πάντων τῶν διαβιβασθέντων αὐτῷ ἀντιτύπων τοῦ περιοδικοῦ.

Θ. Πουσίου, ἀπὸ 26 Ἰουνίου, δι' ἧς συνίστησιν ὅπως ἡ δεκάλιτρος αὐτοῦ ἀμοιβὴ ἐκ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος πληρωθῇ τῷ κ. Ἀντ. Σούρλᾳ

Τοῦ ἐν Βασιγκτῶνι πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης κ. Γρ. Ἀριστάρχου, ἀπὸ 23 Ἰουνίου, δι' ἧς δηλοποιεῖ ὅτι ἀποστέλλει συνάλλαγμα φρ. 625, ἅπερ προσφέρουσι τῷ Συλλόγῳ οἱ κ. κ. James Keane καὶ Georges Riggs καὶ συνίστησι τῷ Συλλόγῳ ὅπως ἀποστέλλῃ τακτικῶς εἴς τε τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον καὶ εἰς τὴν Σμιθσόνειον Ἀκαδημίαν τὸ περιοδικὸν αὐτοῦ.

Τῆς ἐν Ὑψωμαθείοις Ἑταιρίας τῶν Φιλομούσων, ἀπὸ 11 Ἰουλίου, δι' ἧς ἐξαιτεῖται ὅπως χορηγηθῇ τῇ ἑαυτῆς βιβλιοθήκῃ ἡ σειρὰ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Τῶν ἐφόρων τῶν σχολείων Ἀνδρονίκου, ἐν Καισαρείᾳ, δι' ἧς ἐφιστᾶσι τὴν προσοχὴν τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῇ τυχὸν εἰς τὰ χωρία τῆς Καισαρείας ἀποστολῇ βοηθημάτων, εἴτ' εἰς χρήματα εἴτ' εἰς βιβλία, καθόσον τοιαύτη τις συνδρομὴ ἀποσταλεῖσα πρό τινων ἐτῶν εἰς τινα χωρία οὐκ ἀφίκετο εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον σφετερισθεῖσα καὶ διανεμηθεῖσα κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ τῆς λίσχης *Ἀθηνᾶς*.

Ἐμμανουὴλ Ξανθοπούλου καὶ Ἀλβέρτου Ἄββοτ, ἀπὸ 12 Ἰουνίου, δι' ἧς ἀποστέλλουσιν ἀντίτυπον ἀγγελίας περὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθησομένης Ἑλληνικῆς ἐπιθεωρήσεως, παρακαλοῦντες ὅπως ἀναρτηθῇ αὕτη ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ πίνακι πρὸς ἐγγραφὴν τῶν βουλομένων ὡς συνδρομητῶν.

Τῆς κοινότητος Ἀδριανουπόλεως, ἀπὸ 7 Ἰουλίου, δι' ἧς, ἐκτιθεμένης τῆς καταστάσεως τῆς αὐτόθι παιδεύσεως, αἰτεῖται ἡ τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ὁμογενῶν ἀρωγὴ πρὸς ἐπαύξησιν ἰδίως τῶν πόρων, οἵτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς συντήρησιν μάλιστα τοῦ ἀνεγειρομένου γυμνασίου.

Τῶν ἐφόρων τοῦ ἐν Καστριμονῇ παρθεναγωγείου, ἀπὸ 4 Ἰουλίου, δι' ἧς αἰτοῦνται τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς συντήρησιν τοῦ παρθεναγωγείου αὐτῶν.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Σινώπης ἀπὸ 29 Ἰουνίου συνιστάσης τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀνεύρεσιν καταλλήλου ἑλληνοδιδασκάλου γινώσκοντος καὶ τὴν γαλλικήν, συνεννοουμένῳ πρὸς τοῦτο μετὰ τοῦ πληρεξουσίου αὐτῶν κ. Δ. Μυρώδη.

A. Firmin Didot, ἀπὸ 24 Ἰουλίου, δι' ἧς δηλοποιεῖ ὅτι ἀποστέλλει ἐν κιβωτίῳ, οὗτινος ἐπισυνάπτει τὴν φορτωτικήν, τὴν σειρὰν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, προσφερομένων ὑπ' αὐτοῦ τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου.

Α. Μαθιουδάκη, γενικοῦ τῆς Ἑλλάδος πρόξενου, ἀπὸ 30 Ἰουλίου, ἐξαιτουμένου ὅπως τῷ ἀποσταλῇ κατάλογος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις φιλεκπαιδευτικῶν σωματείων, πρὸς ἃ ἡ τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου πρυτανεία προτίθεται ὅπως διανείμῃ βιβλία χρήσιμα τῷ σκοπῷ αὐτῶν.

Τῆς ἐν Κίῳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος τῶν *Κιανῶν* δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἐπανάληψιν τῶν διακοπεισῶν ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων ἐργασιῶν αὐτῆς, καὶ ἐξαιτεῖται τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ὑπὲρ αὐτῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἀρωγῆς τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐν Περιστάσει ἀναγνωστηρίου *Προόδου*, ἀπὸ 19 Ἰουνίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ ἐπικαλουμένου τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγήν, μετ' ἐπισυνημμένου ἀντιτύπου τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ.

Γεωργίου Σ. Χανδράκη, ἀπὸ 14 Ἰουλίου, ἐπικαλουμένου τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τοῦ μόνου ἐν Συμεργουπόλει τῆς Κριμαίας ἑλληνικοῦ σχολείου, καὶ συνιστάντος τὴν ἀποστολὴν διδακτικῶν ἰδίως βιβλίων, ὧν πάντες οἱ ἐν αὐτῷ διδασκόμενοι παῖδες ἀμοιροῦσι.

Τῆς ἐν Τριγλίᾳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος ἀπὸ 17 Αὐγούστου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν πρὸ δεκαετίας ἵδρυσιν ὡς καὶ τὰς μέχρι τοῦδε ἐργασίας καὶ πράξεις αὐτῆς καὶ ἐπικαλεῖται τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ Συλλόγου προστασίαν πρὸς ἐδραίωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς.

Τῆς ἐν Κίῳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος τῶν *Κιανῶν*, ἀπὸ 15 Αὐγούστου, δηλοποιούσης ὅτι ἀποστέλλει λ. ὀθ. 25 ὅπως κατατεθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν τῶν ἐν τῇ ἐθνικῇ τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος, ἐκδιδομένης μιᾶς ὁμολογίας συμπεριλαμβανούσης τό τε ἄνω ποσὸν καὶ τοὺς τόκους τῶν τριῶν ὑπ' ἀριθ. 2762, 3589 καὶ 4702 ὁμολογιῶν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1875 μέχρι σήμερον καὶ ἀποστελλομένου τοῦ λογαριασμοῦ τῶν τόκων.

Ν. Α. Νέζου, ἀπὸ 12 Αὐγούστου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι πρὸς παραλαβὴν τῶν δύο χιλιάδων δραχμῶν παρὰ τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ἐφωδιασμένος δι' εἰδικοῦ πληρεξουσίου.

Τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Παρθενῶνος*, ἀπὸ 26 Αὐγούστου, ἀγγέλλοντος τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ αἰτουμένου τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου.

Νικολάου Παντελεήμονος, προέδρου τῆς ἐφορείας τῶν σχολείων Ὀρτάκιοϊ τῆς Κέϊβε, ἀπὸ 5 Αὐγούστου, ἐξαιτουμένου τὴν εὕρεσιν καὶ ἀποστολὴν καταλλήλου διδασκάλου εἰς τὴν αὐτόθι ἑλληνικὴν σχολὴν ἐπὶ ἀντιμισθίᾳ ἐτησίᾳ λ. ὀθ. 40.

Τῆς ἐν Σιμάλτῳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος *Δόξης*, ἀπὸ 15 Αὐγούστου, ἐπικαλουμένης τὴν ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ὑποστήριξιν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἀνέλαβε, μετ' ἀντιτύπου τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ κανονισμοῦ αὐτῆς.

Τοῦ ἐν Καβάλλᾳ προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀρ. Παππαδοπούλου, ἀπὸ 27 Αὐγούστου, συνιστάντος τὴν ἀνωτέρω περὶ συνδρομῆς αἴτησιν τῆς ἀδελφότητος καὶ ὑποδεικνύντος αὐτὴν ὡς τὰ μάλιστα ἀναγκαίαν καὶ ἐπείγουσαν.

Τοῦ ἐν Σέρραις μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 24 Αὐγούστου, προτείνοντος τῷ Συλλόγῳ ὅπως ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐνεργήσῃ τὴν συλλογὴν ἰδιωτικῶν ἐράνων καὶ συνδρομῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἐνεργειῶν του, μετ' ἐπισυνημμένου ἀντιτύπου κανονισμοῦ καὶ λογοδοσίας ἀπὸ τοῦ Ζ' μέχρι τοῦ Θ' συλλογικοῦ ἔτους.

Α. Πανωρίου καὶ Ι. Ἀλιμπέρτου, ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου, δι' ἧς ἀποστέλλουσιν ἀντίτυπον τῆς παρ' αὐτῶν ἐκδοθείσης στοιχειώδους βοτανικῆς, παρακαλοῦντες ὅπως ὑποβληθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς πρὸ τῆς ἐνάρξεως, εἰ δυνατόν, τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου.

Α. Μαθιουδάκη, γενικοῦ τῆς Ἑλλάδος προξένου, ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου, ἀποστέλλοντος συνημμένως ἀντίγραφον τοῦ πρὸς τὴν πρεσβείαν ἐγγράφου τῆς πρυτανείας τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, συνιστάσης τῷ Συλλόγῳ τὸν διορισμὸν ἀντιπροσώπου αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς παραλαβὴν τῶν χορηγηθησομένων καὶ αὐτῷ, ὥσπερ καὶ τοῖς λοιποῖς σωματείοις, βιβλίων.

Τοῦ ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Ἑρμοῦ*, ἀπὸ 26 Αὐγούστου, προσκλητήριος εἰς τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτήν, γενησομένην τῇ 2ᾳ Σεπτεμβρίου ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 29 Αὐγούστου, ἀποστέλλοντος ἀντίτυπον τοῦ ἀναθεωρηθέντος κανονισμοῦ αὐτοῦ καὶ δηλοῦντος τοὺς νέους αὐτοῦ κοσμήτορας.

Τοῦ ἐν Περιστάσει ἀναγνωστηρίου *Προόδου*, ἀπὸ 28 Αὐγούστου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ καὶ αἰτουμένου τὴν εὕρεσιν διδασκάλου καὶ διδασκαλίσσης ἐπὶ ἀντιμισθίᾳ ἐτησίᾳ λιρ. ὀθ. 90 δι' ἀμφοτέρους.

Τῆς ἐν Βογδάνῃ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, ἀπὸ 17 Αὐγούστου, δηλούσης τὴν εὐάρεστον ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν θέσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτῆς, ὡς καὶ τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν δημοσίων ἐξετάσεων διενεργηθέντα ἔρανον καὶ αἰτουμένης τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πρόνοιαν τοῦ Συλλόγου.

Μιχαὴλ Ἰωάννου, ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένου τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἔκδοσιν συγγράμματος αὐτοῦ, οὗ ἐπισυνάπτει ἀγγελίαν.

Χαραλάμπους Σούρλα, ἀπὸ 6 Αὐγούστου, αἰτουμένου παρὰ τοῦ Συλλόγου τὴν πληρωμὴν 15 ὀθ. λιρ. ὀφειλομένων αὐτῷ παρὰ τῆς Κοινότητος Γεβγελῆς, ἐχούσης λαμβάνειν ταύτας ἐκ συνδρομῆς τοῦ Συλλόγου καθυστερούσης.

Τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συνεδρίου τῶν ἑλληνικῶν Συλλόγων, ἐγκύκλιον, ἀπὸ 28 Ἰουλίου, προσκαλούσης πάντα τὰ ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει σωματεῖα, ὅπως δημοσιεύσωσιν ὅσα ἔχουσιν εἴτε ἀρχαιολογικὰ εἴτε γλωσσικὰ μνημεῖα καὶ καταγίνωσι καὶ περὶ τὴν σύνταξιν βιβλιογραφικῶν καταλόγων ὑποβληθησομένων εἰς μέλλουσαν τοῦ συνεδρίου σύνοδον.

Τῆς Ἐθνικῆς τῆς Ἑλλάδος Τραπέζης, ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου, δηλούσης τὴν ἀποστολὴν τῆς παρὰ τῆς ἀδελφότητος τῶν *Κιανῶν* ζητηθείσης γενικῆς ὁμολογίας τῶν καταθέσεων αὐτῆς, συμπεριληφθεισῶν ἐν αὐτῇ καὶ τῶν τελευταίου κατατεθεισῶν 25 λ. Τ.

Τοῦ ἐν Σαράντα ἐκκλησίαις Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 27 Μαρτίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν διπλώματος τῷ Συλλόγῳ κηρύσσοντος αὐτὸν προστάτην αὐτοῦ.

Τῆς Α. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀπὸ 29 Αὐγούστου, συνιστάντος τῷ Συλλόγῳ τὴν διὰ καταλόγου συλλογὴν ἔρανου ὑπὲρ τοῦ ἐν Σέρραις μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἀδυνατοῦντος ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων ἐπαρκέσαι εἰς τὴν συντήρησιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν ἐκεῖ ἐκπαιδευτηρίων.

Τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος Τριγλίας, ἀπὸ 12 Σεπτεμβρίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τῆς ὅλης σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, καὶ συνιστάσης ἀντιπρόσωπον πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις Φιλολογικοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ*, ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου, συνιστάντος τῷ Συλλόγῳ τὴν διόρθωσιν τῶν τε ἐπαγγελμάτων καὶ τῶν διαμονῶν ἐνίων αὐτοῦ μελῶν ἡμαρτη-

μένως σημειουμένων ἐν τῷ ΙΒ' τεύχει τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπισυνάπτοντος κατάλογον αὐτῶν.

Ν. Α. Νάζου, ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου, συνιστάντος τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποσταλέντος αὐτῷ πληρεξουσίου πρὸς παραλαβὴν τῶν 2000 δραχμῶν δι' ἑτέρου, καθόσον τὰ χρήματα ταῦτα χορηγοῦνται παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν καὶ οὐχί, ὡς ἐσφαλμένως ἐσημειώθη, παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν.

W. Gladstone, ἀπὸ 14 Ἰουνίου, δηλοῦντος τὴν ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου προσφορὰν διαφόρων συγγραμμάτων του, δέκα ἀποτελούντων τόμους.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου ἀπὸ 8 Σεπτεμβρίου, δηλοποιοῦντος ὅτι ἀποστέλλει τὰ τεύχη τῶν μέχρι τοῦδε πρακτικῶν αὐτοῦ καὶ ἐξαιτουμένου εἰς ἀνταλλαγὴν τὴν ἀποστολὴν τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς κοινότητος Νευροκόπης, ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου, ἐπικαλουμένης τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτῆς καὶ τὴν μεσολάβησιν αὐτοῦ παρὰ τῷ κ. Γ. Ζαρίφῃ πρὸς ἀπόδοσιν τῶν καθυστερουσῶν τριετῶν πρὸς αὐτὰ συνδρομῶν του.

Ι. Μουσικοῦ, ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου, ὑποβάλλοντος παραίτησιν ἀπὸ τῆς εἰδικῆς γραμματείας τοῦ Συλλόγου λόγῳ ἀποδημίας.

Τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος Τριγλίας, ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῇ ἑαυτῆς βιβλιοθήκῃ τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ.

Τοῦ Φιλοπροόδου σωματείου *Ἀπόλλωνος*, ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ καὶ αἰτουμένου τὴν ἀποστολὴν καὶ τοῦ τελευταίου τεύχους.

Ν. Α. Νάζου, ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου, δηλοποιοῦντος τὴν εἴσπραξιν τῶν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν προσενεχθεισῶν τῷ Συλλόγῳ δύο χιλ. δραχ. καὶ ἀποστολὴν αὐτῶν διὰ τοῦ ἐνταῦθα κ. Ι. Γκιών εἰς λίρας ὀθ. 76,62.

Τοῦ ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Ἑρμοῦ*, ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου, αἰτουμένου ὅπως τῷ παραχωρηθῇ ἡ ἄδεια ἵνα τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ συγκροτῇ ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** παρατηρεῖ ἐπὶ τῆς ἐγκυκλίου τῆς κοινότητος Ἀδριανουπόλεως, αἰτουμένης τὴν τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν ἀρωγήν, ὅτι, ὡς νομίζει, ἱκανόν ἐστι τὸ ποσὸν ὅπερ συνεισήνεγκον αὐτοῖς οἱ ὁμογενεῖς.

Ὁ κ. **Σ. Ἀριστάρχης**, ἐπὶ τῶν αἰτήσεων διδασκάλων παρὰ τῶν κοινοτήτων, παρατηρεῖ ὅτι καλόν ἐστιν ὁ Σύλλογος νὰ δημοσιεύῃ ταύτας διὰ τῶν ἐφημερίδων πρὸς εὐχερεστέραν εὕρεσιν καὶ ταχεῖαν ἀποστολήν. Ὁ δὲ κ. **πρόεδρος**, ἐγκρίνων καὶ οὗτος τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἀριστάρχου, προστίθησιν ὅτι ὁ Σύλλογος ἔχει κατάλογον διδασκάλων αἰτησάντων καὶ τούτων θέσιν ἐξ ὧν τινας συμφωνεῖ ἑκάστοτε καὶ ἀποστέλλει τοῖς αἰτοῦσιν.

Ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** λόγον ποιεῖται περὶ τῶν βιβλίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν ἐξ Ἀμερικῆς τῇ φιλοτίμῳ φροντίδι τοῦ ἐν Βασιγκτῶνι πρεσβευτοῦ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως κ. Γρ. Ἀριστάρχου, ᾧ ἀπονέμει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ αὐτοῦ, ἀναγινώσκει δὲ καὶ κατάλογον τῶν προσενεγκόντων τὰ βιβλία, ἐξ οὗ λαβὼν ἀφορμὴν ὁ κ. **Σ. Ἀριστάρχης** ἐκφράζει εὐγνωμοσύνας, ὡς μέλος τοῦ Συλλόγου, τῷ ἐνεστῶτι καὶ τῷ λαβόντι τὴν πρωτοβουλίαν ἀποχωρήσαντι προεδρείῳ ἐπὶ ταῖς καταβληθείσαις προσπαθείαις ὑπὲρ τοῦ πλουτισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου, προσθεὶς ὅτι ἡ Α. Ἐξ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως ἐν Βρυξέλλαις κ. Στερ. Καραθεοδωρῆ ἀπέστειλε κιβώτιον βιβλίων τοῦ βιβλιοπώλου Βρυξελλῶν κ. Magrau καὶ ἕτερον τοῦ βιβλιοπώλου Παρισίων κ. Garnier, καὶ ὅτι ὁ κ. Στέφανος Καραθεοδωρῆ ζητεῖ τὴν ἄδειαν τοῦ Συλλόγου ἵνα γράψῃ καὶ πρὸς διαφόρους ἄλλους βιβλιοπώλας πρὸς ἀποστολὴν καὶ ἑτέρων βιβλίων. Ἐπὶ τούτων ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** φρονεῖ ὅτι ἡ ἀποστολὴ ἐγκυκλίου ἐκ μέρους τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Στερ. Καραθεοδωρῆ εἶναι περιττή, καθότι ἐστάλησαν τοιαῦται ἐπανειλημμένως, μάλιστα ὑπὸ τοῦ πρώην προεδρείου, πρὸς πάντας τοὺς λογίους εὐρωπαίους καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν βιβλιοπωλῶν, ὧν ἀκριβῆ κατάλογον ἐρρύντισε νὰ εὕρῃ. — Ὁ δὲ κ. **Σ. Ἀριστάρχης** ἀντιπαρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Ὀδ. Ἰάλεμος ὡμολόγησεν ὅτι ἐγένετο ἐπανειλημμένη νύξις πρὸς αὐτοὺς καὶ ἑπομένως καὶ ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Στέρ. Καραθεοδωρῆ ζητεῖ τοιαύτη τις νύξις νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ παρὰ τοῦ Συλλόγου.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον ὁ κ. Εὐθύμιος Στογιαννόπουλος, ἀρχιτέκτων, μέλος τακτικὸν τοῦ Συλλόγου, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Χατζηχρήστου, Ἰαλέμου καὶ Παππαρρούση.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφορηθεὶς γίγνεται δεκτὸς μέλος τοῦ Συλλόγου τακτικὸν ὁ κ. Κ. Ὀρφανουδάκης, καλλιτέχνης.

Ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** περὶ δημοσίων διαλέξεων τὸν λόγον ποιούμενος ἀγγέλλει ὅτι ἤδη ἀνέλαβόν τινες ἵνα ποιήσωνται τοιαύτας· θεωρεῖ ὅμως καλὸν ὅπως διὰ τῶν ἐφημερίδων γένηται προκήρυξις, δι' ἧς νὰ προσκαλῶνται οἱ ἐκ τῶν λογίων τοῦ Συλλόγου μελῶν βουλόμενοι ποιήσασθαι δημοσίας διαλέξεις ὅπως σπεύσωσι καὶ δηλώσωσι τό τε θέμα καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

Εἶτα ὁ κ. **πρόεδρος** ἀγγέλλει ὅτι ὁ εἰδικὸς γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου κύριος Μουσικὸς παρῃτήθη τῆς θέσεώς του ἕνεκα ἀποδημίας καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον νὰ προβῇ εἰς ἐκλογὴν νέου εἰδικοῦ γραμματέως· ψηφοφορίας δὲ γενομένης ἐξελέγη τοιοῦτος ὁ κ. Γεωργαλᾶς.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Ἰάλεμος** ὁμιλεῖ περὶ τῆς καθυστερήσεως τῆς εἰκοσαλίρου συνδρομῆς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα Νευροκοπίου, ἣν ἀποδίδωσιν εἰς τὴν ἀπουσίαν τῶν δύο φιλομούσων ὁμογενῶν κυρίων Χρηστάκη Ζωγράφου καὶ Γεωργίου Ζαρίφη. Φρονεῖ δὲ ὅτι νῦν ὅτε ἐπανῆλθεν ὁ ἕτερος αὐτῶν, καλὸν νομίζει νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν κύριον Ζαρίφην τὸ προεδρεῖον ἐν σώματι καὶ παρακαλέσῃ αὐτὸν οὐ μόνον περὶ τῶν 20 λιρῶν τοῦ Νευροκοπίου, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν καθυστερουσῶν ἐτησίων συνδρομῶν, ἃς ὑπὲρ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου κατ' ἔτος προσέφερεν. Παρατηρεῖ δ' ὅτι εὐθὺς ἅμα ὡς ἔπαυσαν αἱ συνδρομαὶ αὗται, ἐπαύσατο καὶ τὸ γόητρον ὅπερ ἐξήσκει ὁ Σύλλογος πρὸ πάντων εἰς τὰ μέρη τῆς Μακεδονίας. Πρὸς ταῦτα ἀπαντῶν ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον συνεσκέφθη περὶ τούτου. Ὁ κ. **Σ. Ἀριστάρχης** ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἰαλέμου μετὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἀρκεῖ ἡ τοῦ προέδρου μόνου πρὸς τὸν κ. Ζαρίφην ἐπίσκεψις, ὁ δὲ κ. **πρόεδρος** ὑπεσχέθη νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** ἀνακοινοῖ τῷ Συλλόγῳ μετὰ λύπης ὅτι ὁ θάνατος ἀφῄρπασε μέλη σπουδαῖα τοῦ Συλλόγου τοὺς κυρίους Κ. Καραθεοδωρῆ, Ἀλέξ. Σχινᾶν καὶ Λέοντα Μελᾶν καὶ φρονεῖ ὅτι, πλὴν τῶν συλλυπητηρίων ἐπιστολῶν πρὸς τὰς οἰκογενείας αὐτῶν, δέον νὰ συγγραφῶσι καὶ βιογραφίαι αὐτῶν. Ὁ κ. **Σ. Ἀριστάρχης** ὑποστηρίζει τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κυρίου προέδρου καὶ προτείνει τὸ ἑξῆς ψήφισμα ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου Κ. Καραθεοδωρῆ·

Ψήφισμα.

Ἐπὶ προέδρου Ἀλεξάνδρου Πασπάτη, Πυανεψιῶνος δευτέρᾳ ἐπ' εἰκάδι, Σταῦρος Ἀριστάρχης Βυζάντιος εἶπεν· Ἐπειδὴ Κωνσταντῖνος ὁ Καραθεοδωρῆ ἐπὶ πεντηκονταετίαν ὅλην πολύϊδρις καὶ φιλάνθρωπος μύστης τῆς ἰατρικῆς τέχνης ἐγένετο καὶ ὠφέλιμος τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ διετέλεσεν ὢν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προεδρεύσας τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κων/πόλεως προὐμάχησε τῶν τιμαλφεστέρων συμφερόντων αὐτοῦ προφρόνως, καὶ πολλάκις ὡς ἀγορητὴς κατεκήλησεν ἐπιστημονικαῖς ἀγλαΐαις τὰς τῶν φιλοκάλων ὁμιλητῶν ἀκοάς, δεδόχθαι τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κων/πόλεως ἐπαινέσαι μὲν τὸν ἄνδρα εὐεργεσίας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πλησίον καὶ εὐσεβείας τῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἀναρτῆσαι δὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν συνεδριάσεων αἰθούσῃ, παρακαλέσαι δὲ τὸν ἐν ἀρχιάτροις ἔξοχον Σπυρίδωνα τὸν Μαυρογένη συγγράψαι τὸν βίον Κωνσταντίνου τοῦ Καραθεοδωρῆ καὶ ἀπαγγεῖλαι ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Συλλόγου ἀρετῆς ἕνεκεν.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο γίνεται δεκτὸν παμψηφεί. Εἶτα ὁ κ. **πρόεδρος** προτείνει τὸν μὲν κ. Δ. Σταματιάδην, ἰατρόν, ὅπως συγγράψῃ τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σχινᾶ, τὸν δὲ κ. Ὀδυσσέα Ἰάλεμον τὴν τοῦ ἀειμνήστου Λέοντος Μελᾶ, οὓς παραδέχεται ὁ Σύλλογος παμψηφεί. Ὁ αὐτὸς δὲ ἀγγέλλει ὅτι ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τῆς συνεδριάσεως ταύτης περιέχονται καὶ περὶ τῆς βιβλιοθήκης σκέψεις καὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ ταῦτα προτείνει νὰ ἀφεθῶσιν εἰς τὴν ἔκτακτον συνεδρίασιν τὴν γενησομένην τὴν προσεχῆ πέμπτην.

Ὁ κ. **πρόεδρος** παρουσιάζει αἴτησιν τοῦ κ. Νικολαΐδου περὶ παραχωρήσεως τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου, ὅπως ποιήσηται θεάματά τινα διὰ τῆς μαγνητικῆς λυχνίας, ὑπομιμνήσκων ὅτι καὶ ἄλλοτε ἄλλοις παρεχωρήθη.

Ὁ κ. **Σ. Ἀριστάρχης** παρατηρεῖ ὅτι ἡ ὁδός, εἰς ἣν ὁ Σύλλογος ἤθελεν εἰσέλθει παραχωρῶν τὴν αἴθουσαν αὐτοῦ εἰς τοιαῦτα θεάματα, εἶναι ὀλισθηρά, καὶ ὅτι δέον νὰ ᾖ ἐλευθέρα μόνον εἰς ἐπιστημονικὰς διατριβὰς καὶ συνίστησι τὴν περὶ ταῦτα προσοχὴν καὶ ἐπιφύλαξιν τοῦ Συλλόγου.

Μετά τινα δ' ἐπὶ τούτῳ συζήτησιν ὁ Σύλλογος ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν τοῦ κ. Νικολαΐδου.

Μεθ' ὃ καθυποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. **προέδρου** ἡ αἴτησις τοῦ συλλόγου *Ἑρμοῦ* ὅπως ποιῆται ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συλλόγου τὰς τακτικὰς αὐτοῦ συνεδριάσεις. Γε-

νομένης δὲ δεκτῆς τῆς αἰτήσεως ταύτης λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΞΘ'

(Ἔκτακτος).

Τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ ἐν Ῥόδῳ φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου *Κ.λεοβούλου*, ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ αἰτουμένου τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Παρθεναγωγός*, ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ καὶ αἰτουμένου τὴν χορηγίαν τινῶν ἐκ τῶν ἐν διπλοῖς ἀντιτύποις ὑπαρχόντων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ συγγραμμάτων.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Πρακτικὰ τῆς πρώτης αὐτοῦ συνόδου τοῦ ἐν Ἀθήναις συγκροτηθέντος ἐν ἔτει 1879 συνεδρίου τῶν ἑλληνικῶν συλλόγων. Ἐν Ἀθήναις, 1879. Εἷς τόμος εἰς 8ον ἐκ σελ. 324. Δῶρον τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ ΙΒ' καὶ Γ' ἔτος γενομένων, ἀναγνωσθεῖσα τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1878 ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ *Παρνασσῷ*, ὑπὸ Θρ. Ἀγγελοπούλου, προέδρου, 1876—78. Ἐν Ἀθήναις, 1879. Ἐν φυλλάδιον εἰς 8ον ἐκ σελ. 176. Δῶρον τοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ*.

Γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἐρανισθεῖσα ἐκ τῶν δοκιμωτέρων καὶ νεωτέρων πηγῶν, ὑπὸ Π. Γ. Πετρακίδου. Κωνσταντινουπόλει, 1879. Εἷς τόμ. εἰς 8ον ἐκ σελ. 367. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Ὁ κ. **πρόεδρος** ἀγγέλλει ἀκολούθως προσφορὰν ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κατόπτρου παρὰ τοῦ ἰατροῦ κ. Παναγιωτίδου. Πρὸς τὸν δωρητὴν τοῦτον ὡς καὶ πρὸς τοὺς τῶν ἀνωτέρω βιβλίων ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ δεύτερον καὶ ψηφισθεὶς γίνεται δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Εὐθύμιος Στογιαννόπουλος, ἀρχιτέκτων. Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος ὁ κ. Κάλφογλους, ἰατρός, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ζίφου, Εὐθυβούλη καὶ Καραβοκυροῦ.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. **πρόεδρος** ὑποδείκνυσι τὴν ἀνάγκην τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ τοῦ κ. Μαυράκη, ὑπαλλήλου τοῦ γραφείου, ὅπως ἀνατεθῇ αὐτῷ ἡ τε ἐπιστασία τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἡ καταγραφὴ τῶν εἰσερχομένων ἑκάστοτε νέων βιβλίων.

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** φρονεῖ ὅτι θέλει εἶσθαι πρακτικώτερον ἐὰν προσληφθῇ ἰδιαίτερος ἐπὶ τῆς βιβλιοθήκης ὑπάλληλος παραμένων ἐν αὐτῇ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας καὶ χρησιμεύων ὅπως ὑποδέχηται τοὺς ξένους, κρατῇ τὸ εὑρετήριον καὶ χορηγῇ τὰ αἰτούμενα βιβλία, εἰς δὲ τὸν κ. Μαυράκην ἀνατεθῇ ἁπλῶς ἡ ἐν καταλόγῳ ἰδίῳ ἐπιστημονικὴ τῶν βιβλίων ἐγγραφὴ ὅπως μὴ παρακωλύηται ἡ λοιπὴ τοῦ γραφείου πολλὴ καὶ ποικίλη ἐργασία. Ὡς ὑπάλληλον δὲ ἰδιαίτερον ἐπὶ τῆς βιβλιοθήκης προτείνει τὸν κ. Κωνσταντῖνον Κρητικίδην, ἀρχαῖον ὑπάλληλον τοῦ Συλλόγου.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ἠρ. Βασιάδου ὑποστηρίζεται ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Καραβοκυροῦ. Ὁ κ. **Φ. Γάγης** παρατηρεῖ ὅτι καλὸν ἦθελεν εἶσθαι νὰ ἐξετασθῇ προηγουμένως ἐὰν ὑπάρχῃ λόγιός τις ὅστις νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἐργασίαν τῆς βιβλιοθήκης ἐπὶ μισθῷ.

Ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης** ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἡ κατάταξις τῶν ἤδη ὑπαρχόντων βιβλίων γενήσεται ὑπὸ τοῦ προέδρου, τοῦ ἀντιπροέδρου Μόρτμαν καὶ τοῦ βιβλιοφύλακος, ὥστε δὲν βλέπει τὴν ἀνάγκην τῆς προσλήψεως ἐμμίσθου λογίου, καὶ ὑποστηρίζει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ἠρ. Βασιάδου, ἥτις ὑποστηριχθεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ὀ. Ἰαλέμου γίνεται δεκτή.

Ὁ κ. **πρόεδρος** μετὰ ταῦτα, ἐκτιθεὶς τὴν ἀνώμαλον θέσιν εἰς ἣν εὑρίσκονται τὰ βιβλία, ἐλλείψει χώρου, ἀγγέλλει ὅτι τὸ ἄνωθεν τῆς βιβλιοθήκης δωμάτιον, ὃ ἐχρησίμευεν ὡς ἀναγνωστήριον, μετετράπη εἰς παράρτημα τῆς βιβλιοθήκης, τὸ δὲ ἄλλοτε δωμάτιον τοῦ Θρᾳκικοῦ Συλλόγου ἐγένετο ἀναγνωστήριον, ἐπομένως ζητεῖ ἵνα τῷ χορηγηθῇ πίστωσις λιρ. 12 πρὸς κατασκευὴν θηκῶν διὰ τὴν ἄνω αἴθουσαν τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἐπισκευὴν τοῦ νέου ἀναγνωστηρίου. Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** παραδέχεται κατ' ἀρχὴν τὴν πίστωσιν, ἀλλὰ συνίστησιν ὅπως αἱ θῆκαι ὦσιν ἁπλαῖ καὶ ἄνευ ὑέλων. Ὁ κ. **πρόεδρος** παρατηρεῖ ὅτι διὰ τοῦ ῥηθέντος ποσοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ κατασκευασθῶσι θῆκαι μετὰ ὑέλων πρὸς καλὴν διατήρησιν τῶν βιβλίων. Ὁ Σύλλογος τότε παρέχει τὴν αἰτουμένην πίστωσιν. Ὁ κ. **πρόεδρος** παρακαλεῖ ὅπως πρὸς εὐκολίαν τῆς καταγραφῆς τῶν βιβλίων ἐπιστραφῶσι μὲν ἀμέσως τὰ δεδανεισμένα βιβλία, μὴ λαμβάνωνται δὲ ἐκτός, μέχρις οὗ συμπληρωθῇ τὸ ἔργον τῆς ταξινομήσεως. Κατόπιν παρατηρήσεως τοῦ κ. **Φ. Τάγη** ὅτι τοῦτο θέλει εἶσθαι ἄδικον διὰ τοὺς βουλομένους νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης, ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης** προτείνει ὅπως δίδωνται μὲν ἐν ἀνάγκῃ βιβλία ἐκτός, ἐπιστρέφωνται ὅμως ἀφεύκτως ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὁριζομένου χρονικοῦ διαστήματος. Τεθέντος δὲ εἰς τὸ μέσον τοῦ ζητήματος τῶν καθυστερήσεων ὁ κ. **πρόεδρος** προτείνει ὅπως τὰ μέχρι τοῦδε παλαιὰ καθυστερούντα σβεσθῶσι, πᾶν δὲ μέλος τὸ ὁποῖον μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν ἔγγραφον πρόσκλησιν τοῦ ταμίου δὲν ἀποτίσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ τρέχοντος ἔτους μέχρι τέλους Φεβρουαρίου ἢ Μαρτίου νὰ διαγράφηται σιωπηλῶς ἐκ τῶν μελῶν, ἐκτὸς ἂν ἡ ὁλομέλεια τοῦ Συλλόγου ἀποφασίσῃ ὅπως οἱ διανοητικῶς μοχθοῦντες ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ μὴ πληρόνωσιν.

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** ὑποστηρίζει τὴν τελευταίαν γνώμην τοῦ κ. προέδρου, συνίστησι δὲ ὅπως τὰ παλαιὰ χρέη τῶν μελῶν μὴ χαρισθῶσιν ἀλλ' ἁπλῶς σιωπηθῶσι μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τινές, βελτιουμένης τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν θέσεως, δυνηθήσονται νὰ πληρώσωσιν αὐτὰ ἀργότερον. Συγχρόνως παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ δοθῇ δικαίωμα εἰς τὸ προεδρεῖον ὅπως διαγράφῃ τὸ μὴ πληρῶσαν μέλος ἐντὸς τοῦ ὡρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, δηλ. τοῦ τέλους τοῦ Μαρτίου, ἀλλὰ νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν ὁ Σύλλογος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθυστερούντων χωρὶς νὰ γίνηται μνεία τοῦ ὀνόματος, καὶ τότε αὐτὸς ν' ἀποφασίζῃ.

Ὁ κ. **Ὀ. Ἰάλεμος** ὑποστηρίζει μὲν τὴν τελευταίαν ἰδέαν τοῦ κ. Βασιάδου ὡς σύμφωνον τῷ κανονισμῷ, φρονεῖ ὅμως ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνηται διάκρισις μεταξὺ ἐργαζομένων καὶ μὴ ὡς πρὸς τὴν ἀπότισιν τῆς συνδρομῆς, ὡς ἐξευτελιζομένων δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῶν μὴ ἐργαζομένων.

Ὁ κ. **Μ. Καραβοκυρός**, θεωρῶν τὸ ζήτημα λίαν σπουδαῖον, τὴν δὲ παροῦσαν συνεδρίασιν ὀλιγομελῆ, προτείνει ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐν τῇ προσεχεῖ τακτικῇ συνεδριάσει. Ἡ πρότασις αὕτη, ὑποστηριχθεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ὀ. Ἰαλέμου, γίνεται δεκτὴ καὶ ψηφίζεται ἵνα μετὰ δύο ἑβδομάδας ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Δευτέρας ἐπαναληφθῇ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης**, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐγκυκλίων τῶν πρὸς τοὺς ἔξω ὁμογενεῖς ἀποσταλεισῶν μετὰ περιοδικῶν τοῦ Συλλόγου 3 ἐτῶν, συνίστησιν ὅπως γραφῶσι καὶ πάλιν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολαί, δι' ὧν νὰ αἰτῆται συνδρομὴ ἔκτακτος ἀπέναντι τῶν ἀποσταλέντων ἀντιτύπων τοῦ περιοδικοῦ ἢ ἄλλως ἡ ἐπιστροφὴ τῶν σωμάτων. Ὡσαύτως δὲ προτείνει ὅπως ὑπομνησθῇ καὶ πάλιν πρὸς τοὺς ἀπὸ τετραετίας διακόψαντας τὰς διὰ τὰ ἄπορα σχολεῖα συνδρομὰς αὐτῶν κ. κ. Χρηστάκην Ζωγράφον καὶ Γεώργιον Ζαρίφην ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποστολῆς τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ.

Ὁ κ. **Ὀ. Ἰάλεμος** παρατηρεῖ ὅτι, καθόσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον μέρος τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βασιάδου, ἐγένετο ἤδη ἀπόφασις εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν· ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δέ, μαλονότι αἱ ἀπαντήσεις εἰς τὰς πέρυσιν ἀποσταλείσας πρὸς τοὺς ἔξω ὁμογενεῖς ἐπὶ τούτῳ ἐπιστολὰς εἶναι ὅλως ἐνθαρρυντικαί, ὑποστηρίζει ὅμως τὴν ἰδέαν τοῦ κ. Βασιάδου ὅπως καὶ πάλιν γένηται αὐτοῖς ὑπόμνησις δι' ἐπιστολῶν.

Μεθ' ἃ διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟ'.

(Τακτική).

Τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, Κ. Γεωργαλᾶ, ἀπὸ 27 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ὡς εἰδικοῦ γραμματέως καὶ ἀποποιουμένου ἕνεκα πολλῶν ἀσχολιῶν.

Σπ. Μαυρογένους, ἀπὸ 26 Ὀκτωβρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι εὐχαρίστως ἀναδέχεται τὴν σύν-

ταξιν τῆς βιογραφίας Κ. Καραθεοδωρῆ, ἰατροῦ, ἀνατεθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικοῦ διδασκαλικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 23 Ὀκτωβρίου, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ δηλοῦντος τὴν ἀποστολὴν τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ *Πλάτωνος*, ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένου.

Ν. Κοζάνη, ἀπὸ 27 Ὀκτωβρίου, ἐξαιτουμένου ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ διὰ τοῦ γεν. γραμματέως ἔν τινι τοῦ Συλλόγου τακτικῇ συνεδριάσει ἀνάγνωσις πραγματείας του *Περὶ Κερασοῦντος*.

Τῶν ἐφόρων τῆς κοινότητος Λιτοχωρίου, ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου, αἰτουμένων τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ὑποστήριξιν ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς κοινότητος αὐτῶν.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Πλάτωνος Κρίτων κείμενον, σχόλια καὶ μετάφρασις χάριν τῶν εἰς τὰ γυμνάσια φοιτώντων νέων, ὑπὸ Παναγ. Δ. Κουπιτώρη, καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, 1879. Ἐν φυλλάδιον εἰς 8ον ἐκ σελ. 79. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Πρακτικὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικοῦ διδασκαλικοῦ Συλλόγου τῶν τε τακτικῶν καὶ εἰδικῶν συνελεύσεων αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις, 1874—1877. Φυλλάδια 4 εἰς μ. 8ον. Δῶρον τοῦ διδασκαλικοῦ Συλλόγου.

Πλάτων, περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ διδασκαλικοῦ Συλλόγου (ἀντίτυπα 2).

Τοῖς δωρηταῖς ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνεται παμψηφεὶ δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Κάλφογλους, ἰατρός.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Κρισέγγιος, ἰατρός, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Α. Πασπάτη, Ζίφου καὶ Εὐθυβούλη, Τίτος Καραβέλλας, λόγιος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Mordtmann, πατρὸς καὶ υἱῶν καὶ πρίγκηψ Ι. Κ. Καρατζᾶς, διευθυντὴς τοῦ Α. Λυκείου, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Σπ. Μαυρογένους, Mordtmann καὶ Πασπάτη.

Κατόπιν προβαίνει ὁ Σύλλογος εἰς τὴν ἐκλογὴν εἰδικοῦ γραμματέως καὶ ὡς τοιοῦτον δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας ἐκλέγει τὸν κ. Ν. Λουτράρην.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Δ. Σταματιάδης,** ἰατρός, ἀναγινώσκει τὴν *Περὶ γυμναστικῆς* πραγματείαν αὐτοῦ (ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 60).

Μετὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. **Ὁ. Ἰάλεμος** ὑποστηρίζει τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Δ. Σταματιάδου ὅτι ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος μετὰ τοῦ Θρακικοῦ καὶ Ἠπειρωτικοῦ πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ συμφώνως τῇ ἀποφάσει τοῦ ἐν Ἀθήναις συνεδρίου τῶν ἑλληνικῶν Συλλόγων περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς γυμναστικῆς ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ἐκπαιδευτηρίοις. Κατόπιν δὲ ἀποκρούει διὰ μακρῶν τὴν φυσικὴν ὑπεροχὴν τῶν βορείων, ὑποδεικνύων ὅτι καὶ ἄλλα αἴτια συνετέλεσαν εἰς τὰς νίκας αὐτῶν, οἷον ἡ στρατιωτικὴ τέχνη, τὰ ἤθη, ἡ θρησκεία κτλ.

Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Σταματιάδης ἐποίησε σύγχυσιν μεταξὺ τῆς γυμναστικῆς καὶ τῆς ἀθλητικῆς, ἡ ὁποία εἶναι ὁ μέχρι καταχρήσεως βαθμὸς τῆς γυμναστικῆς. Ὑπομιμνήσκει δὲ συγχρόνως διὰ παραδειγμάτων πόσον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ ὑγεία τοῦ σώματος συνετέλει εἰς τὸ ὑγιὲς τοῦ νοῦ.

Μεθ' ὃ διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΑ'.

(Τακτική).

Τῇ 5 Νοεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. **Στ. Ἀριστάρχης** λέγει ὅτι πρέπει ν' ἀναφέρωνται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν δωρουμένων βιβλίων οὐ μόνον οἱ τίτλοι καὶ ὁ δωρητής, ἀλλὰ πρὸς τούτοις οἱ συντάκται, τὸ σχῆμα καὶ ὁ τόπος τῆς ἐκδόσεως.

Πρὸς ταῦτα ὁ κ. **Ὁ. Ἰάλεμος** ἀπαντᾷ ὅτι ταῦτα ἀναφέρονται ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ βιβλιοφύλακος καὶ ἐπομένως εἶναι περιττὸν ν' ἀναφέρωνται καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

Ἐπικυροῦνται ψηφισθέντα τὰ πρακτικά.

Ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς Α. Π. τοῦ ἁγ. Βελεγράδων κὺρ Ἀνθίμου, ἀπὸ 6 Ὀκτωβρίου, ὑποβάλλοντος ὑπὸ τὴν ἔρευναν τοῦ Συλλόγου ἀντίγραφον ἀρχαίας τινὸς ἐπιγραφῆς, ἐπὶ μαρμάρου φερομένης, καὶ εὑρεθείσης ἐν Ἀπολλωνίᾳ, καὶ ἐξαιτουμένου τὴν ἐν τῷ περιοδικῷ καταχώρισιν αὐτῆς.

Τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Ἁγιάσμα, ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου, ἐπικαλουμένων τὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς συντήρησιν τοῦ σχολείου αὐτῶν, εἰς ἣν ἐξ ἰδίων ἀνεπαρκοῦσι νὰ συντελέσωσιν.

Τῆς ἐν Καβάλλᾳ ἀδελφότητος *Μακεδονίας*, ἀγγελλούσης τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς, προτιθεμένης τὴν συντήρησιν ἐκπαιδευτηρίων ἔν τε τῇ Καβάλλᾳ καὶ τοῖς πέριξ καὶ ἐπικαλουμένης τὴν ἠθικὴν ὑπὲρ αὐτῆς τοῦ Συλλόγου ὑποστήριξιν.

Τῆς κοινότητος Βιζύης, ἀπὸ 23 Ὀκτωβρίου, ἐπικαλουμένης τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τῶν σχολείων αὐτῆς, ἀρτίως ἀνασταντων.

Τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου πρώην Ἀγχιάλου κυρ. Βασιλείου ἀπὸ 1 Νοεμβρίου, συνιστάντος θερμῶς τὴν παραδοχὴν καὶ ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω αἰτήσεως τῶν Βιζυηνῶν.

Εὐθ. Στογιαννοπούλου, ἀπὸ 3 Νοεμβρίου, ἐπισυνάπτοντος ὑπόμνημα ὑποδεικνύον τὴν ἀνάγκην ὅπως ὁ Σύλλογος πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ φροντίσῃ καὶ περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων τεχνῶν διὰ συστάσεως προπαρασκευαστικῆς σχολῆς τῶν τεχνῶν ἢ σχολῆς οἰκοδομικῆς.

Τῶν υἱῶν Κ. Καραθεοδωρῆ, ἀπὸ 5 Νοεμβρίου, εὐχαριστούντων τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ διαβιβασθείσῃ αὐτοῖς συλλυπητηρίῳ ἐπιστολῇ διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῶν καὶ ἀγγελλόντων τὴν μετὰ προθυμίας ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Συλλόγου περὶ ἀποκτήσεως τῆς εἰκόνος τοῦ ἀοιδίμου.

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς Α. Π. τοῦ ἁγ. Βελεγράδων ὁρμηθεὶς ὁ κ. **Στ. Ἀριστάρχης** παρακαλεῖ τὸν κ. πρόεδρον ν' ἀποστέλλῃ τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐπιστολὰς εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιτροπήν.

Ἀποφασίζεται δὲ ὅπως παραπεμφθῇ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Στογιαννοπούλου τῇ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Λογοδοσίαι ἐκφωνηθεῖσαι κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ γυμνασίου Χίου ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου Γ. Σουρλᾶ κατὰ τὸ ἔτος 1878—79 (ἀντίτυπα 2). Δῶρον τοῦ γυμνασιάρχου.

Πλίνθος φέρουσα ἐπιγραφὰς καὶ

Ἀρχαῖα ὑδρία. Δῶρα τοῦ κ. Mordtmann.

Ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς δωρηταῖς.

Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ γίνονται παμψηφεὶ δεκτοὶ τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Κρισέγγιος, ἰατρός, Τίτος Καραβέλλας, λόγιος, καὶ ὁ πρίγκηψ Ι. Κ. Καρατζᾶς, διευθυντὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Λυκείου.

Εἶτα ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι αἱ ἐπιτροπαὶ τοῦ Συλλόγου πρέπει νὰ δεικνύωσι πλείονα ζῆλον, διότι μέχρι τοῦδε οὐδ' ἅπαξ συνῆλθον.

Ὁ κ. **Ὁ. Ἰάλεμος** πρὸς ταῦτα ἀπαντῶν λέγει, ὅτι ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ δὲν στερεῖται ζήλου, διότι κατὰ τὴν ὡρισμένην τῆς συνεδριάσεως ἡμέραν συνῆλθον ἓξ μέλη αὐτῆς, καὶ ἤθελον συνεδριάσει, ἂν μὴ ἦτο ἀπὼν ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς.

Εἶτα ὁ κ. πρόεδρος παραχωρήσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ τῷ κ. Σ. Ἀριστάρχῃ ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ ἀναγινώσκει τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης αὐτοῦ *Περὶ τῆς πολιορκίας καὶ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν τῷ 1453*.

Ὁ κ. **Πασπάτης** λέγει ὅτι ἐναπόκειται τῷ Συλλόγῳ ἵνα ἱστορήσῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ ποικίλα συμβάντα· διότι πάμπολλα αὐτοῦ μέλη συνέγραψαν σπουδαιοτάτας διατριβὰς περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς χώρας τῶν Βυζαντινῶν. Δὲν μνημονεύει τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἱστορήσαντας τὴν ἅλωσιν, ἀλλ' ἀρύεται τὴν ὅλην τῆς μελέτης ὕλην ἐκ μαρτύρων αὐτοπτῶν. Ἐν τῷ προσεχεῖ ἀναγνώσματι μέλλει νὰ περιγράψῃ τὴν χωρογραφίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ταῦτα τὰ δύο ἀναγνώσματα ἀποτελοῦσι τὰ προλεγόμενα τῆς ὅλης μελέτης. Ὁ κ. Πασπάτης λέγει ὅτι πρό τινων ἐτῶν ὁ ἀκάματος κ. Dethier ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν σουλτανικῶν ἀνακτόρων τὴν χειρόγραφον ἱστορίαν τοῦ βίου τοῦ Μωάμεθ ὑπὸ τοῦ Ἰμβρίου Κριτοβούλου. Ταύτην μετὰ τῶν πολλῶν καὶ σοφῶν τοῦ κ. Dethier σημειώσεων ἐτύπωσεν ἰδίαις δαπάναις ἡ ἐν Βέστῃ Φιλολογικὴ Ἀκαδημία. Συνάμα δ' ἐξεδόθησαν δαπάναις τῆς αὐτῆς φιλομούσου Ἀκαδημίας πάμπολλα συγγράμματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Κ/πόλεως, δυσεύρετα καὶ ἐν ποικίλοις συγγράμμασι διεσπαρμένα. Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ κατεχωρίσθησαν τέσσαρα συγγράμματα ἱστορικά, ἤδη τὸ πρῶτον εἰς φῶς ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Dethier. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πασπάτης ἀναφέρει ὀνομαστὶ τὰ συγγράμματα ταῦτα, τὰ πλεῖστα τοῖς ἡμετέροις ἄγνωστα, ἵνα οἱ ἀκροαταὶ μάθωσι πόθεν ἀρύεται τὰς περὶ τῆς ἁλώσεως γνώσεις αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο δὲ ὁ κ. Πασπάτης λέγει ὅτι ἀσυμφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Dethier ἐν πλείστοις μέρεσιν· ἐπαινεῖ ὅμως μεγάλως τὴν πολυμάθειαν καὶ χρηστότητα τοῦ σεβαστοῦ τούτου ἀνδρός.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΒ'.

(Τακτική).

Τῇ 12 Νοεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ ἐν Περιστάσει ἀναγνωστηρίου, ἀπὸ 5 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ διδασκάλου καὶ αἰτουμένου τὴν διὰ τοῦ κ. Ζαχαριάδου ἀποστολὴν τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ.

Τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 10 Νοεμβρίου, προτεινούσης τὴν προσθήκην εἰς αὐτὴν δύο ἔτι μελῶν, τῶν κ.κ. Εὐθυβούλη καὶ Σαρακιώτου.

Τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος τῶν *Κιανῶν*, ἀπὸ 10 Νοεμβρίου, δηλούσης τὴν παραλαβὴν τῆς ἀποσταλείσης αὐτῇ ὁμολογίας τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ συνιστάσης αἴτησιν τῆς κοινότητος Ἀρμουτλῆ.

Τῆς κοινότητος Ἀρμουτλῆ, ἀπὸ 1 Νοεμβρίου, ἐξαιτουμένης τὴν χορηγίαν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ζαφειροπούλου ἐκδοθέντων γεωγρ. χαρτῶν καὶ τινων διδακτικῶν βιβλίων.

Ὁ Σύλλογος ἀποδεχθεὶς τὴν αἴτησιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς ψηφίζει τὰ προταθέντα μέλη.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Φυλλάδιον ἀρχιτεκτονικῶν μελετῶν περιέχον σχεδιογραφήματα Βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν, ὑπὸ Στογιαννοπούλου.

Ἐκφράζονται αὐτῷ αἱ τοῦ Συλλόγου εὐχαριστίαι.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Φώτιος Σκλάβος, φαρμακοποιός, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ι. Πανᾶ, Χρ. Χατζηχρήστου καὶ Εὐθυβούλη, Ν. Ζ. Καλβοκορίσης, λογιστής, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ι. Βουτυρᾶ, Βαφειάδου καὶ Ι. Βρετοῦ, Παναγιώτης Ἐμμανουήλ, ἔμπορος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Α. Πασπάτη, Κοκώνη καὶ Πρωΐου, καὶ Παναγιώτης Μποτζάνης, ἔμπορος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ὀδ. Ἰαλέμου, Εὐθυβούλη καὶ Α. Μαλιάκα.

Ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἰσπέραν ταύτην μὴ ὑπάρχοντος ἀναγνώσματος, ὁ Σύλλογος σκεφθήσεται περὶ οἰκονομικῶν ζητημάτων. Καὶ πρῶτον ἐρωτᾷ τὸν Σύλλογον ἂν πρέπῃ τὸ προεδρεῖον νὰ ἐξακολουθήσῃ δίδον εἰς τοὺς αἰτοῦντας τὰς ἕδρας αὐτοῦ, αἵτινες καὶ φθείρονται καὶ πολλάκις ἐπιστρέφονται ἐλλιπεῖς, ὅπερ μετ' οὐ πολὺ θ' ἀναγκάσῃ τὸν Σύλλογον ν' ἀγοράσῃ νέας ἕδρας· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. προέδρου θὰ φέρῃ εἰς στενοχωρίαν τὸν Σύλλογον κατεχόμενον ὑπὸ πολλῶν ἀναγκῶν.

Ὁ κ. **Ἰάλεμος** ἀντικρούων τὸν κ. πρόεδρον λέγει ὅτι ὁ Σύλλογος πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν φιλοδωρίαν αὐτοῦ· διότι τὰς ἕδρας ταύτας ὀφείλει εἰς γενναιοδωρίαν τῶν ὁμογενῶν, οἵτινες καὶ πάλιν ἐν ἀνάγκῃ θὰ φανῶσι γενναῖοι ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου δωρηταί. Ἡ γνώμη δ' αὕτη τοῦ κ. Ἰαλέμου γίνεται ἀποδεκτή.

Εἶτα ὁ κ. **πρόεδρος** παρατηρεῖ ὅτι ἐπειδὴ πολλὰ σωματεῖα συνεδριάζουσιν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου, ὅστις ἕνεκα τούτου ὑφίσταται ἐκτάκτους δαπάνας πρὸς φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν, δίκαιον θὰ ἦτο ν' ἀπαιτηθῇ παρὰ τῶν σωματείων τούτων χρηματική τις ἀποζημίωσις πρὸς τὸν Σύλλογον ἀνάλογος πρὸς τὰς δαπάνας καὶ μικρά τις δωρεὰ ὑπὲρ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Συλλόγου ἀναγκαζομένων νὰ ἐκτελῶσιν ἐργασίας ξένας πρὸς τὰς τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **Ὀ. Ἰάλεμος** πρὸς ταῦτα λέγει ὅτι ὁ Σύλλογος δὲν πρέπει οὐδὲ λόγον νὰ κάμνῃ περὶ τόσον μικρῶν δαπανῶν, καὶ ὅτι ἂν ποτε ὁ Σύλλογος εὑρεθῇ εἰς οἰκονομικὰς στενοχωρίας πρέπει ν' ἀπευθυνθῇ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς.

Γενομένης δεκτῆς καὶ τῆς γνώμης ταύτης τοῦ κ. Ἰαλέμου, ὁ κ. **πρόεδρος** προτείνει ὅπως ὁ Σύλλογος λάβῃ ὁριστικὴν ἀπόφασιν περὶ τῶν καθυστερουσῶν συνδρομῶν, καὶ ὅτι πρέπει ἢ νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ τὸ ἀποκλεῖον τὰ μὴ πληρώσαντα τὴν συνδρομὴν αὐτῶν μέλη, ἢ νὰ δοθῇ εἰς τὸ προεδρεῖον ἑτέρα ἀπόφασις, καθ' ἣν νὰ ἐνεργήσῃ.

Ὁ κ. **Ἰάλεμος** λέγει ὅτι ὁ Σύλλογος πρέπει ν' ἀποδεχθῇ μίαν ἐκ τῶν ἑξῆς γνωμῶν: ἢ νὰ θεωρηθῶσι τὰ μέχρι τοῦδε καθυστεροῦντα ὡς ἐσβεσμένα, ἢ νὰ μὴ ζητηθῶσιν ἕνεκα τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, ὑφ' ὧν κατέχεται ἡ πόλις ἡμῶν.

Ὁ δὲ κ. **Καραβασίλης** λέγει ὅτι, ἐπειδὴ ἐν τῇ παρούσῃ συνεδριάσει ὑπάρχουσιν ὀλίγα μέλη, πρὸς δὲ τούτοις δὲν ὑπάρχει γνώμη τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, δέον ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις τοῦ ζητήματος τούτου εἰς ἑτέραν συνεδρίασιν, καθ' ἣν θέλει ὑπάρχει καὶ ἡ γνώμη τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ δὲ κ. **Ἰάλεμος** λέγει ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ οὐδέποτε ἔρθασεν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ εἰς πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, καὶ ὅτι ὁ Σύλλογος αὐτὸς δέον ν' ἀποφασίσῃ τί πρέπει νὰ γίνῃ. Δέχεται ὅμως τὴν γνώμην τοῦ προλαλήσαντος ὡς πρὸς τὴν ἀναβολὴν διὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ προταθέντα λόγον.

Γενομένης δὲ δεκτῆς τῆς περὶ ἀναβολῆς προτάσεως τοῦ κ. Καραβασίλη λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΓ'.

(Τακτική).

Τῇ 19 Νοεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, Ν. Ζαβιτσάνου δηλοῦντος ὅτι προσφέρει τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα ἀποτελοῦντα τόμους ὀκτώ.

Τῆς κοινότητος Τὸπ-Καπού, ἀπὸ 13 Νοεμβρίου, ἐπικαλουμένης τὴν ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ὑποστήριξιν πρὸς ἀποπεράτωσιν προσοδοφόρου διὰ τὴν σχολὴν αὐτῆς κτήματος, οὗ ἡ οἰκοδομὴ ἐλλείψει χρημάτων ἀνεστάλη.

Τῆς κοινότητος Βιτωλίων, ἀπὸ 8 Νοεμβρίου, ἐξαιτουμένης τὴν μεσολάβησιν καὶ συνεννόησιν τοῦ Συλλόγου μετὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πρὸς ταχεῖαν ἔκδοσιν τῆς πρὸς ἵδρυσιν Συλλόγου ἀπαιτουμένης κυβερνητικῆς ἀδείας.

Τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τῆς νήσου Πριγκήπου, ἀπὸ 17 Νοεμβρίου, αἰτούσης παρὰ τοῦ Συλλόγου τὴν ἀποστολὴν καταλλήλου διὰ τὸ αὐτόθι παρθεναγωγεῖον διευθυντρίας ἐπὶ ἀντιμισθίᾳ λιρ. ὀθ. 8 κατὰ μῆνα.

Τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 16 Νοεμβρίου, συνιστάσης τὴν περισύναξιν καὶ τὴν κατάθεσιν εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς ἁπάντων τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος γενομένων ἀναγνωσμάτων πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Χριστορόρου Νέζερ, ἀπὸ 19 Νοεμβρίου, ὑποβάλλοντος ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου τὸ ἀρτίως παρ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν ἐγχειρίδιον περὶ Σωμασκίας.

Ch. Delagrave, ἀπὸ 25 Νοεμβρίου, πληροφοροῦντος καὶ αὖθις τὸν Σύλλογον ὅτι τὰ σταλέντα, καθὰ οὗτος λέγει, χρήματα δύο συνδρομῶν του εἰς τὴν Γεωγραφικὴν ἐπιθεώρησιν δὲν περιῆλθον εἰς χεῖράς του, οὔτε αἱ περὶ τούτων ἔρευναί του ἔρθασαν εἰς ἀποτέλεσμα.

Ὁ κ. **Ἰάλεμος** παρατηρεῖ ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Delagrave ὅτι τὰ ὀφειλόμενα χρήματα ἀπεστάλησαν κατὰ τὴν προτέραν προεδρείαν ὑπὸ τοῦ κ. ταμίου διὰ συστημένης ἐπιστολῆς ἕνεκα τῆς σμικρότητος τοῦ ποσοῦ καὶ ὅτι πρέπει ν' ἀπωλέσθησαν καθ' ὁδόν, διὰ τὴν ἀπώλειαν δὲ ταύτην δὲν εὐθύνεται ὁ Σύλλογος.

Ὁ κ. **πρόεδρος** θεωρῶν τὴν αἰτιολογίαν τοῦ κ. Ἰαλέμου ὡς ἀνίσχυρον ἐκφέρει γνώμην ὑπὲρ πληρωμῆς τῶν ὀφειλομένων τῷ κ. Delagrave.

Ὁ κ. **Καραβασίλης** λέγει ὅτι θὰ ὑπάρχῃ βεβαίως ἀπόδειξις παρὰ τῷ κ. ταμίᾳ τῆς ἀποσταλείσης συστημένης ἐπιστολῆς, διὰ τῆς ὁποίας δύναται ὁ Σύλλογος νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρ' ὧν δεῖ.

Ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι ἐνεργηθήσονται τὰ δέοντα.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Φαρμακευτικὴ χημεία, ἤτοι περὶ ἀνοργάνων χημικῶν φαρμάκων, ὑπὸ Γ. Ν. Ζαβιτσάνου, ἐν Ἀθήναις, 1870. Τόμ. 1, εἰς 8ον, σελ. 364. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Αἱ ἐν τῷ φαρμακευτικῷ φροντιστηρίῳ τοῦ πανεπιστημίου πρακτικαὶ ἀσκήσεις. Περιγραφὴ τῶν ἀσκήσεων τοῦ β' καὶ γ' ἔτους, ὑπὸ Γ. Ν. Ζαβιτσάνου. Ἐν Ἀθήναις, 1875—78. Τόμος Β' καὶ Γ' εἰς 8ον, σελ. 216 ἑκάτερος. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Συνταγολογία, ἤτοι περὶ τῆς κατ' ἐπιστήμην ἀναγραφῆς καὶ ἐκτελέσεως τῶν συνταγῶν, ὑπὸ Γ. Ν. Ζαβιτσάνου. Ἐν Ἀθήναις, 1879. Τόμ. εἷς εἰς 8ον, σελ. 248. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Φαρμακευτικὸν δελτίον. Σύγγραμμα περιοδικὸν κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον ὑπὸ Γ. Ν. Ζαβιτσάνου, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν. Ἀθῆναι, 1871—76. Τόμ. 4, ἤτοι Α' ἐκ σελ. 407, Β' ἐκ σελ. 399, Γ' ἐκ σελ. 394 καὶ Δ' ἐκ σελ 400, εἰς 8ον. Δῶρον τοῦ ἐκδότου.

Ἐγχειρίδιον διαιτητικῆς καὶ ἄνευ ὀργάνων σωμασκίας, κατὰ τὴν νεωτάτην μέθοδον τοῦ Schreber, μετὰ τῶν ἀναγκαίων σχημάτων, ὑπὸ Χριστ. Νέζερ. Ἐν Κων/πόλει, 1879. Φυλλ. ξῆ εἰς 8ον, σελ. 64. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Εἶτα ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** λέγει ὅτι ἐπειδὴ ὁ προεδρεύων τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου δὲν προσῆλθεν, ἐκ τῆς ἀπουσίας δ' αὐτοῦ δὲν συνηδρίασεν ἡ ἐπιτροπή, διὰ τοῦτο ἵνα μὴ παραμελῶνται τὰ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης καθήκοντα, καλὸν θὰ ἦ νὰ προεδρεύῃ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι τὸ προεδρεῖον παρεκάλεσε τοὺς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀναγνώσαντας ἀναγνώσματα νὰ καταθέσωσι τὰ χειρόγραφα εἰς τὸν Σύλλογον καὶ ὅτι τινὰ τούτων κατετέθησαν ἤδη.

Ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφισθέντες κατὰ τὰ νενομισμένα γίνονται παμψηφεὶ δεκτοὶ τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κ. κ. Φώτιος Σκλάβος, Νικόλαος Ζ. Καλβοκορίσης, Παναγιώτης Ἐμμανουὴλ καὶ Παναγιώτης Μποτζάνης.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Σ. Ἀριστάρχης** ἀναγινώσκει *κατάλογον* τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων φυσικοϊστορικῶν, φυσικῶν, ἰατρικῶν, μαθηματικῶν καὶ νομικῶν συγγραμμάτων (Ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 103).

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. **Ἡρ. Βασιάδης** ποιεῖται τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις.

Ὁ κ. Ἀριστάρχης, λέγει, δὲν ἠκολούθησε τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν ἐν Ἑλλάδι, διὸ καὶ ὑπέπεσεν εἰς σύγχυσίν τινα ἀποδοὺς τοῖς Πυθαγορείοις ὅ,τι πρὸ αὐτῶν εἶπον οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἰωνικῆς σχολῆς, καὶ μάλιστα ὁ Ἀναξίμανδρος, οὗ αἱ περὶ γενέσεως ζώων θεωρίαι ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τὰς τοῦ Lamarque καὶ Darwin. Περὶ τούτων ἐπραγματεύθημεν, λέγει, ἄλλοτε καὶ περίληψις τῆς πραγματείας κατεχωρίσθη ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου. Καὶ περὶ τοῦ Γοργίου δὲ καὶ Προδίκου ὅ,τι λέγει ὁ κ. Ἀριστάρχης δὲν εἶναι ὀρθὸν· διότι οὗτοι ἦσαν σοφισταὶ μᾶλλον ἢ φιλόσοφοι φυσιολογοῦντες. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης εἶναι ἔξοχος τῆς φυσικῆς ἱστορίας γνώστης, οὐχὶ διότι περιέγραψεν ὀλίγα ζῶα, ἀλλὰ διότι ἐπ' αὐτῶν στηριζόμενος ἀνεκάλυψε νόμους εὐθὺ φέροντας πρὸς τὴν συγκριτικὴν ἀνατομίαν καὶ φυσιολογίαν. Περὶ τῶν ζωολογικῶν γνώσεων καὶ θεωριῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐγράφησαν ὅλα βιβλία. Τελευτῶν ὁ κ. Βασιάδης ποιεῖται καὶ τὴν ἑξῆς παρατήρησιν, ὅτι ὁ κ. Ἀριστάρχης ἀπὸ Ἀριστοτέλους ἐπήδησεν εἰς Γαληνόν, παραδραμὼν τὴν ἀνατομικὴν σχολὴν Ἀλεξανδρείας, ἥτις ἔσχεν ἀρχηγοὺς τὸν Πραξαγόραν καὶ Ἐρασίστρατον καὶ Ἀρύφιλον.

Μεθ' ἃ λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΔ'

(Τακτική).

Τῇ 26 Νοεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ὁ κ. **Γ. Δημητριάδης** παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Ἀριστάρχου δὲν ἐπραγματεύετο μόνον περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων τῆς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἐποχῆς ἀλλὰ καὶ πρότερον.

Ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς ἐν Κων/πόλει φαρμακευτικῆς Ἑταιρίας, ἀπὸ 25 Νοεμβρίου, ἀγγελλούσης τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ ἀποστελλούσης τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα 4 φυλλάδια τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς.

Τῆς Α. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἀπὸ 15 Νοεμβρίου, συνιστάντος τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑλικῆς ὑποστηρίξεως τῆς ἐν Λιτοχωρίῳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος *Προόδου*.

Τοῦ ἰδίου ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, συνιστάντος ἐπίσης, αἰτήσει τοῦ μητροπολίτου Στρωμνίτσης, τὴν ἀνάγκην τῆς, δι' ἀναλόγου τινὸς ποσοῦ, χρηματικῆς ὑποστηρίξεως τῶν αὐτόθι σχολείων.

Στ. Ἀριστάρχου, προέδρου τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον ν' ἀπευθύνῃ ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς σχολάρχας τῶν ἐνταῦθα σχολῶν, τὸν ἐπίτροπον τοῦ Ἁγ. Τάφου, καὶ τοὺς κκ. Ἀντώνιον Ψυχάρην καὶ Κ. Καραθεοδωρῆ μετὰ παρακλήσεως ὅπως ἀποστείλωσι πρὸς τὸν Σύλλογον κατάλογον τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις σωζομένων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων συγγεγραμμένων παρ' Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦδε.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Journal de la société de pharmacie de Constantinople, σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν κ.κ. Seput, Photinos καὶ Akestorides. Φυλλάδ. 4, 9ης Ἰουνίου, 9ης Ἰουλίου, 18ης Αὐγούστου καὶ 6ης Ὀκτωβρίου 1879. Δῶρον τῆς φαρμακευτικῆς Ἑταιρίας.

Μελέτη ἱστορικὴ καὶ φιλολογικὴ περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν, ὑπὸ Παναγ. Δ. Κουπιτώρη. Ἐν Ἀθήναις, 1879. Ἐν Φυλλαδ. εἰς μ. 4ον ἐκ σελ. 62. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Περὶ τῆς παρ' Ἀλβανοῖς ἀντωνυμίας τοῦ τρίτου προσώπου κατὰ τὴν διάλεκτον τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀλβανῶν, μάλιστα τὴν τῶν Ὑδραίων. Διατριβὴ Παναγ. Δ. Κουπιτώρη. Ἀντίτυπα 2, δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ Π. Π. Οἰκονόμου καὶ Βλασίου Σκορδέλη. Ἀθῆναι, 1880. Ἐν Φυλλάδιον εἰς 8ον ἐκ σελ. 72. Δῶρον τῶν συγγραφέων.

Ἀλφαβητάριον, ὑπὸ Π. Π. Οἰκονόμου καθηγητοῦ τῆς παιδαγωγίας καὶ διευθυντοῦ τοῦ προτύπου σχολείου ἐν τῷ διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις, 1879. Ἐν Φυλλάδ. εἰς 16ον ἐκ σελ. 72. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Ἐσπέρα ἐθνικῶν ποιήσεων, συλλογὴ ἐνάτη, ὑπὸ Π. Π. Συνοδινοῦ. Ἀθῆναι, 1876. Εἷς τομ. εἰς 16ον ἐκ σελ. 224. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Ἀγγελία τῆς παγκοσμίου συγκριτικῆς φιλολογίας, ὑπὸ Παναγ. Π. Κουπιτώρη.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς δωρητὰς ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ.

Ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι συνεπείᾳ τῆς αἰτήσεως τῆς κοινότητος Ἀρμουτλῆ πρὸς ἀποστολὴν αὐτῇ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων, τῶν δαπάνῃ τοῦ κ. Ζαφειροπούλου τυπωθέντων, ἐπέστειλε πρὸς τὸν κ. Ζαφειρόπουλον ἐξαιτούμενος ὑπὲρ τῆς κοινότητος τοὺς πίνακας, ἀλλ' οὗτος ἀπεκρίθη ὅτι αὐτὸς μὲν οὐκ ἔχει, ὑπάρχουσι δὲ παρὰ τῷ Θρᾳκικῷ Συλλόγῳ, παρ' οὗ ληφθέντες ἀποσταλήσονται πρὸς τὴν αἰτήσασαν αὐτοὺς κοινότητα.

Εἶτα ὁ κ. **πρόεδρος,** παραχωρήσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ τῷ κ. Σαλτέλῃ, ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς *περὶ ἁλώσεως τῆς Κων/πόλεως* πραγματείας αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Πασπάτης,** περιγράφων τὴν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Κ/πόλεως χώραν λέγει ὅτι ἄνευ τῆς μελέτης ταύτης ἡ ἱστορία τῆς πολιορκίας καὶ ἁλώσεως εἶναι μελέτη δυσνόητος. Μνημονεύει τοὺς ἀνεγείραντας τὰ χερσαῖα τείχη Κωνσταντῖνον, Θεοδόσιον καὶ Ἡράκλειον. Ἀναφέρει γνώμας τινὰς τοῦ κ. Δεθιέρου περὶ τῶν ὀνομάτων τινῶν πυλῶν τῶν χερσαίων τειχῶν. Μετὰ σύντομον δὲ περιγραφὴν τῶν νῦν ἱσταμένων τειχῶν ὁ κ. Πασπάτης λαλεῖ περὶ τῆς ἐντέχνου πληρώσεως τῆς τάφρου δι' ὑδραγωγείων ὑπογείων. Λέγει ὅτι μέσον τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ καὶ Ἀδριανουπόλεως εἶναι λαγκὰς βαθεῖα, καλουμένη τοῦ Λύκου, καὶ ἐδῶ ἔνεκα τῆς ἀνύδρου τάφρου ἐπολιορκήθη καὶ ἑάλω ἡ Κ/πολις. Σαρηνίζει τὸ ὄνομα τῆς καλουμένης τὸ πάλαι Καρσίας πύλης, νῦν δὲ Ἐγρὶ-Καπή. Καταδείκνυσι μετὰ ταῦτα τὴν πύλην Κερκόπορταν κειμένην πλησίον τοῦ Τεκφοὺρ σεράϊ. Μετὰ ταῦτα ἱστορεῖ τὴν ἀρχαίαν τῶν Βυζαντινῶν γέφυραν καὶ πάντα τὰ περὶ ἁλώσεως γραφέντα ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν. Περιγράφει ἐν ὀλίγοις τὴν θέσιν τοῦ Γαλατᾶ, τὰ πλούτη τῶν ἐκεῖ ἐμπορευομένων Γενουησίων καὶ τῶν ἀντικρὺ κατοικούντων Βενετῶν τῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων συμπολεμησάντων πρὸς τοὺς Ὀθωμανούς. Μετὰ τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα ὁ κ. Πασπάτης θέλει ἐξιστορήσει τὴν πολιορκίαν καὶ ἅλωσιν τῆς Κων/πόλεως.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. **Γ. Δημητριάδης** παρατηρεῖ ὅτι τὸ σχέδιον τῶν τειχῶν, τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Πασπάτη ληφθὲν ἐν χρήσει, οὐκ ἔστι τὸ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς καταρτισθέν, ὅπερ ἔχον μῆκος πλέον τῶν 8 μέτρων, ἐδύνατο κάλλιον νὰ χρησιμεύσῃ ἐν τῷ παρόντι ἀναγνώσματι, ὡς παριστάνον τὴν ἄποψιν τῶν τειχῶν Κων/πόλεως καὶ τὴν τοπογραφίαν αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐξωδεύθησαν ἑκατὸν πεντήκοντα λίραι διὰ τὸν ζωγράφον μόναν τὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ ἐργασθέντα.

Ὁ κ. **Πασπάτης** ἀποκρινόμενος πρὸς ταῦτα λέγει ὅτι τὸ σχέδιον τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Δημητριάδου μνημονευθὲν θέλει μεταχειρισθῆ ἀκολούθως, καθότι σήμερον ἦν ἀδύνατος ἡ ἔκθεσις αὐτοῦ δι' ἔλλειψιν χώρου.

Τοῦ κ. Σαλτέλη ἐκφράσαντος τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν κ. Πασπάτην διά τε τὸ φιλόπονον αὐτοῦ καὶ τὴν ἡδύτητα, δι' ἧς κατακηλεῖ τοὺς ἀκροατάς του, διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΕ'.

(Τακτική).

Τῇ 3 Δεκεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπιψηφισθέντων τῶν

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ κ. J. Schroeder, ἀπὸ 12 Νοεμβρίου, προτείνοντος τῷ Συλλόγῳ κατ' αἴτησιν τοῦ βασιλικοῦ ἐν Βερολίνῳ Μουσείου τὴν παραχώρησιν ἀναγλύφου λέοντος, εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Συλλόγου διατελοῦντος, ἐπὶ ἀνταλλαγῇ ἀρχαίας τινὸς προτομῆς ἢ ἐκμαγείου τοῦ περιφήμου συμπλέγματος τοῦ Λασκόοντος.

Τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀπὸ 3 Δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπετηρίδος αὐτοῦ τοῦ 1878 πρὸς διανομὴν τοῖς ἐνταῦθα μέλεσιν αὐτοῦ, κρατουμένων τῶν συμβησομένων ἐξόδων ἐκ τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ταμίου τοῦ Συλλόγου ὑπαρχόντων τυχὸν ἐξ εἰσπράξεων χρημάτων, καὶ αἰτουμένου τὴν ἀποστολὴν σημειώσεως τῶν πληρωθεισῶν συνδρομῶν καὶ τοῦ ἔτους δι' ὃ ἐπληρώθησαν μετὰ καταλόγου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μελῶν αὐτοῦ ἢ δωρητῶν, πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἐκτυπωθησομένου ὀνομαστικοῦ αὐτῶν καταλόγου.

Τῆς Σμιθσονείου Ἀκαδημίας, ἀπὸ 6 Νοεμβρίου, εὐχαριστούσης ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Α. Ψυχάρη, ἀπὸ 29 Νοεμβρίου, ἀποστέλλοντος κατάλογον τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του εὑρισκομένων γεωγραφικῶν ἰδίως συγγραμμάτων καὶ ἐκδηλοῦντος τὴν προθυμίαν αὐτοῦ πρὸς παραχώρησιν αὐτῶν τῇ ἐπιστημονικῇ ἐπιτροπῇ, ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελον ἐγκριθῆ ὡς δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσι τῷ σκοπουμένῳ ὑπ' αὐτῆς ἔργῳ.

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Schroeder λαβὼν τὸν λόγον παρατηρεῖ, ὅτι οὐδόλως ἀρκεῖ ἐν τῇ προσκλήσει τῶν μελῶν, τῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιευομένῃ, ὅταν πρόκηται περὶ τόσον σπουδαίου ζητήματος, νὰ λέγηται μόνον ὅτι πρόκειται νὰ συζητηθῇ σπουδαῖον ζήτημα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁρίζηται ἀκριβέστερον αὐτό.

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** ζητεῖ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως τοῦ αἰτήματος τοῦ κ. Schroeder εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 75 τοῦ κανονισμοῦ οὐδεμία ἐκποίησις τῶν τοῦ Συλλόγου γίνεται, ἂν μὴ πρότερον γνωμοδοτήσῃ ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ὡρισμένως προαγγελθῇ ἐν ἐκτάκτῳ συνεδριάσει ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων ὑπὸ τοῦ γεν. γραμματέως, καὶ ἀποφασίσῃ ὁ Σύλλογος.

Ὁ κ. **Β. Σαρακιώτης** θεωρεῖ οὐχὶ ἀναγκαίαν τὴν ἀναβολὴν προκειμένου περὶ ἀνταλλαγῆς πράγματος μικρᾶς ἀξίας ἀντ' ἄλλου ἀξίας μείζονος καὶ μέλλοντος νὰ κοσμήσῃ τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **Ὀ. Ἰάλεμος** λέγει ὅτι ἀνταλλαγὴ καὶ πώλησις εἶναι ταὐτὸ καὶ ὅτι πρέπει κατὰ τὸ προρρηθὲν ἄρθρον ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν.

Ὁ κ. **Σ. Μαυρογένης** ἀπορεῖ πῶς ὁ κ. Σαρακιώτης δὲν ἐνόησε τὸ ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ καὶ δὲν ἀποφαίνεται καὶ αὐτὸς ὅτι πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις ἵνα τηρηθῶσιν αἱ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ἀναφερόμεναι διατυπώσεις.

Ὁ κ. **Γ. Δημητριάδης** λέγει ὅτι τὸ ῥηθὲν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ οὐδόλως ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ζητήματος· διότι δὲν πρόκειται νὰ συζητηθῇ ἡ ἐκποίησις ἢ μὴ κτήματος τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **Schroeder** δηλοῖ ὅτι δὲν ἐναντιοῦται εἰς τὴν ἀναβολήν.

Ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης** συμφωνεῖ μετὰ τῶν αἰτούντων τὴν ἀναβολὴν λέγων ὅτι ἐπειδὴ πᾶσα ἐκποίησις καὶ ἀνταλλαγὴ εἶναι ἀπαλλοτρίωσις, ταύτην δ' ὁ κανονισμὸς ἐννοεῖ ἐν τῷ μνημονευθέντι ἄρθρῳ, διὰ τοῦτο τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἰτήματος συζήτησιν ἀπαγορεύει ὁ θεμελιώδης τοῦ Συλλόγου νόμος, ἂν μὴ γίνωσι πρότερον αἱ ὁριζόμεναι διατυπώσεις.

Ὁ κ. **Σαρακιώτης** προέτεινε τότε ν' ἀναγνωσθῇ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Schroeder, διότι, λέγει, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐπιστολῆς θὰ πεισθῶσιν οἱ φρονοῦντες ἐναντία πρὸς αὐτὸν ὅτι τὸ ἄρθρον 75 τοῦ κανονισμοῦ οὐδόλως ἐφαρμόζεται ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει.

Ἀναγνωσθείσης τῆς ἐπιστολῆς ὁ κ. **Σαρακιώτης** λέγει ὅτι ἐπειδὴ ὁ κ. Schroeder ζητεῖ ἀνταλλαγὴν τεμαχίου τινὸς ἀναγλύφου, ὅπερ στερεῖται μεγάλης ἀξίας, διὰ τοῦτο ἡ συζήτησις δέον νὰ γείνῃ ἐν τῇ παρούσῃ συνεδριάσει.

Ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης** ἐπιμένει εἰς τὴν τήρησιν τοῦ κανονισμοῦ, καὶ ὅτι ἂν γείνῃ ἡ συζήτησις ἐν τῇ παρούσῃ συνεδριάσει καταστρέφεται ὁ σεβασμὸς ὁ ὀφειλόμενος εἰς τὸν θεμελιώδη νόμον.

Ὁ κ. **Ἰάλεμος,** λέγει, ὅτι πρόκειται περὶ ἀποξενώσεως κτήματος καὶ ἡ συζήτησις πρέπει ν' ἀναβληθῇ. Προσθέτει δὲ ὅτι τὸ περὶ ἀναβολῆς ζήτημα δύναται νὰ λύσῃ τὸ προεδρεῖον ἰδίῳ δικαιώματι.

Ὁ δὲ κ. **Δημητριάδης** φρονεῖ ὅτι ἡ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἐφαρμογὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶναι ὀρθή, διότι πρόκειται νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ὁ Σύλλογος οὐχὶ περὶ ἐκποιήσεως ἢ μὴ κτήματός τινος αὐτοῦ, ἀλλὰ περὶ ἐπιστολῆς σταλείσης πρὸς αὐτὸν παρ' ἐντίμου μέλους.

Ὁ κ. **Ι. Ἀριστοκλῆς,** ἀσπαζόμενος τὴν περὶ ἀναβολῆς γνώμην, παρακαλεῖ τὸ προεδρεῖον ὅπως διακόψῃ τὴν συζήτησιν καὶ ἀποφασίσῃ αὐτὸ τὸ περὶ ἀναβολῆς ζήτημα.

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** λέγει ὅτι ὁ Σύλλογος θέλει περιπέσει εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἑαυτόν, ἐὰν καὶ μόνον *συζητήσῃ* τὴν αἴτησιν τοῦ κ. P. Schroeder· διότι τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου τέως προέτρεπε πολλάκις τὰς κοινότητας ὅπως φροντίζωσι περὶ τῆς συλλογῆς καὶ τηρήσεως τῶν ἀρχαιοτήτων, τῶν προγονικῶν τούτων θησαυρῶν. Πῶς λοιπὸν θέλει τολμήσει νῦν αὐτὸς ὁ Σύλλογος ἵνα ἐκποιήσῃ ἀρχαῖον ἀνάγλυφον εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ εὑρισκόμενον;

Ὁ κ. **P. Schroeder** παρατηρεῖ ὅτι αὐτὸς οὐχὶ πώλησιν προτείνει, ἀλλ' ἀνταλλαγήν, οἷα γίνεται παρ' ἅπασι τοῖς Μουσείοις τῆς Εὐρώπης, ὅταν πρόκειται μέρος τι ἑνὸς ὅλου ὑπάρχοντος εἴς τι Μουσεῖον νὰ παραχωρηθῇ εἰς ἕτερον.

Γενομένης δ' ἀποδεκτῆς τῆς ἀναβολῆς ὁ κ. **πρόεδρος** ἀγγέλλει ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου ἀπεφάσισε τὴν σύνταξιν καταλόγου τῶν ἐπιστημονικῶν βιβλίων, τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων γραφέντων, καὶ ὅτι συνεπῶς τὸ προεδρεῖον ἀπέστειλεν ἐπιστολὰς εἰς τὰς ἐνταῦθα σχολάς, ὅπου ὑπάρχουσι βιβλιοθῆκαι, ἵνα γνωρίσωσι τῷ Συλλόγῳ τὰ ἐν αὐταῖς ὑπάρχοντα τοιούτου εἴδους βιβλία.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Νικολάου Δραγούμη. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις, 1879. Τόμ. Α'. καὶ Β'. εἰς μ. 8ον, ἐκ σελ. 348 ὁ Α' τόμ. καὶ 371 ὁ Β'. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Νικολάου Δραγούμη βιογραφικὸν σχεδίασμα ὑπὸ Τ. Φιλήμονος. Φυλλ. 1.

Ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Δημήτριος Κυμπρίτης, διδάκτωρ τὰ νομικὰ καὶ δικηγόρος ἐν Κων/πόλει, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἠρ. Βασιάδου, Ὀδ. Ἰαλέμου καὶ Χρ. Χατζηχρήστου.

Εἶτα ὁ κ. **Δ. Σταματιάδης** ἀναγινώσκει τὴν *Περὶ διαταράξεων τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τῆς θεωρίας τῶν στροβίλων* πραγματείαν αὐτοῦ. (Ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 67).

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. **πρόεδρος,** εὐχαριστήσας τῷ ἀγορεύσαντι, ζητεῖ πίστωσιν ἐκ 455 φρ. πρὸς ἀπότισιν τῶν ἐτησίων συνδρομῶν τῶν διὰ τὸ ἀναγνωστήριον καὶ τὰς ἐπιτροπὰς τοῦ Συλλόγου λαμβανομένων περιοδικῶν συγγραμμάτων.

Μετά τινα δ' ἐπὶ τούτου συζήτησιν ὁ Σύλλογος παρέχει τὴν αἰτουμένην πίστωσιν.

Ἀγγείλας δ' ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** ὅτι ἡ βιβλιοθήκη εὑρίσκεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν διαλύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΣ'.

(Τακτική).

Τῇ 10 Δεκεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** φρονεῖ ὅτι κάλλιον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ῥηθῇ ἀντὶ τοῦ «τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου προέτρεπε κτλ.» ὁ Σύλλογος ἔστειλεν ἐγκυκλίους πρὸς τὰς διαφόρους τοῦ τουρκικοῦ κράτους κοινότητας, παρακινῶν αὐτὰς ἵνα φροντίζωσι περὶ τῆς συλλογῆς τῶν ἀρχαιοτήτων.

Ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου, ἀγγελλούσης τὴν ἐκλογὴν προέδρου μὲν αὐτῆς τοῦ κ. Βασιάδου, γραμματέως δὲ τοῦ κ. Σαλτέλη καὶ ἐξαιτουμένης α') τὴν ἀποστολὴν αὐτῇ ἁπάσης τῆς ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου ὑπαρχούσης γλωσσικῆς ὕλης καὶ β') τὴν ἀποστολὴν ἐπιστολῆς τῷ ἐν Παρισίοις Γρ. Βερναρδάκῃ, ἀνατιθείσης αὐτῷ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Θουκυδίδου.

Φρ. Μαυρογορδάτου, ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου, δηλοῦντος ὅτι ἕνεκα ἐπικειμένης ἀποδημίας του ἀδυνατεῖ νὰ λάβῃ μέρος ἐν τῇ οἰκονομικῇ ἐπιτροπῇ.

Ἀλβέρτου Ἄμποτ, ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου, αἰτοῦντος τὴν ἐπιστροφὴν τῆς περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἀγγελίας του.

Τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου, δηλοῦντος, ὅτι ἡ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς ἐπιστασία ἐστὶν ἀνατεθειμένη

τῷ ἀγίῳ Ἰμβρου καὶ ὅτι πρὸς αὐτὸν δέον ν' ἀποταθῇ ὁ Σύλλογος διὰ τὸν ζητούμενον κατάλογον τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦδε παρ' Ἑλλήνων συγγεγραμμένων διαφόρων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων.

Χρυσοστόμου Γεωργίου, ἀπὸ 9 Δεκεμβρίου, αἰτουμένου, ὅπως τῷ χορηγηθῇ παρὰ τοῦ Συλλόγου μικρά τις μηνιαία σύνταξις πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν του ἐν τῇ Μ. Σχολῇ, ἐν ᾗ τὸ ε' ἤδη διανύει ἔτος.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνεται δεκτός, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Δημήτριος Κυμπρίτης, διδάκτωρ τὰ νομικὰ καὶ δικηγόρος ἐνταῦθα.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη οἱ κ. κ. Εὐστάθιος Ἰωαννίδης ἰατρὸς ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀριστ. Μαστοράκη, Ν. Λουτράρη καὶ Χατζηχρήστου καὶ Κωνστ. Ντούλας, καθηγητής, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Σαλτέλη, Λουτράρη καὶ Ν. Παρανίκα.

Εἶτα ὁ κ. Ν. Παρανίκας ἀναγινώσκει πραγματείαν τοῦ ἐν Σμύρνῃ κ. Μ. Παρανίκα γυμνασιάρχου τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς, ἐπιγραφομένην «Οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κ/πόλεως», ἀποσταλεῖσαν παρὰ τοῦ συγγραφέως.

Ὁ κ. **Μ. Παρανίκας** προεισαγωγικῶς βραχέα τινὰ παρατίθησιν περὶ τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων μέχρι τῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐμφανίσεως, τοῦ τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν ἀντικαταστήσαντος. Ἀναπτύσσει δὲ δι' ὀλίγων τὸν στενὸν σύνδεσμον, ὃς ἀνέκαθεν ὑπῆρξε μεταξὺ τῆς ἐθνότητος καὶ τῆς θρησκείας καὶ τὰ ἀποτελέσματα, ἅπερ αὕτη ἴσχυεν ἐπὶ τὸν καθόλου τοῦ ἑλληνισμοῦ βίον, «ἀποτελέσασα, ὡς λέγει, ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας εἰ μὴ οὐχὶ τὸ μόνον, ἀλλὰ γοῦν τὸ κυριώτατον, ἅμα δὲ καὶ ἰσχυρότατον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐλατήριον». Καίτοι δὲ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους τὸ ἔθνος θρησκευτικὸν κατ' ἐξοχὴν ἐγένετο, οὐκ ἐπελάθετο ὅμως τῆς φύσεως καὶ καταγωγῆς αὐτοῦ, οὐδὲ τὰ γράμματα παρημέλησεν, ἀλλ' ὁπωσοῦν τὴν ἀρχαίαν παιδείαν ἐκαλλιέργησε. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Παρανίκας συντόμως πάνυ ἐξιστορεῖ τὰ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἱστορικὰ συμβάντα καὶ κυρίως τὴν κατάστασιν τῶν χριστιανῶν ἀμέσως μετὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονὸς καὶ ἀκολούθως εἰσέρχεται εἰς τὰ τῶν πατριαρχείων καὶ τῶν φαναριωτῶν καὶ ἐξετάζει, πάντοτε διὰ βραχέων, τὴν ἀπέναντι τοῦ τε ἔθνους καὶ τῆς πολιτείας θέσιν αὐτῶν, προειπών τινα περὶ τῶν εἰς τὴν Ἑσπερίαν μεταβάντων καὶ εἰς τὴν ἀναζέννησιν τῶν ἑλληνικῶν ἐν αὐτῇ γραμμάτων συντελεσάντων ἑλλήνων, ὡς καὶ περὶ τῶν χάριν σπουδῶν εἰς τὴν Δύσιν ἀπελθόντων καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ἐπανελθόντων καὶ διὰ τῶν γνώσεων, ἃς ἐκτήσαντο, ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς προόδου τοῦ ἔθνους ἐργασθέντων. Ἐξαίρει δὲ τὴν ἐπιρροὴν τῶν φαναριωτῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις ἃς παρέσχε τότε τῷ ἔθνει ἡ ἐκκλησία προστατεύσασα τὰ γράμματα. Εἶτα ἐξετάζει τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κων/πόλεως διανοητικὴν τοῦ ἔθνους κατάστασιν καὶ τὰ εἴδη τῆς φιλολογίας, ἅτινα τότε ἐκαλλιεργήθησαν μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος, οἷον τὰ εἴδη τῆς ποιήσεως καὶ τοὺς ποιητάς, τὰ εἴδη τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ τοὺς συγγραφεῖς ἢ μεταφραστάς, τὰς ἐπιστήμας καὶ τοὺς τότε ἀκμάσαντας ἐπιστήμονας κτλ. Τέλος δὲ διὰ μικροῦ κεφαλαίου, ἐξόχως συντόμου, ἀφηγεῖται τὰ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ΙΕ' μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος ἱστορικὰ γεγονότα.

Ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** ἀγγέλλει ὅτι τὰ μαθήματα τοῦ Συλλόγου ἄρχονται ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Πέμπτης, ὁπότε ὁμιλήσει ὁ κ. Σαρακιώτης.

Διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΖ'.

(Τακτική).

Τῇ 17 Δεκεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, P. Schroeder, ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου, ἀποστέλλοντος τῷ Συλλόγῳ ἀντίτυπα τῆς παρὰ τῆς ἐν Βερολίνῳ ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐκδοθείσης πραγματείας *Περὶ τῶν φανταστικῶν παραστάσεων τοῦ θανάτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι*, προσφερόμενον παρ' αὐτῆς τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐν Καβάλλᾳ Φιλομούσου ἀδελφότητος *Μακεδονίας*, ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου, ἐξαιτουμένης ὅπως ἀποσταλῶσιν αὐτῇ τὰ περιοδικὰ τοῦ Συλλόγου πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀναγνωστηρίου τῆς ἄρτι ἱδρυθείσης ἐν Καβάλλᾳ Λέσχης καὶ συνιστάσης αἴτησιν περὶ διδασκάλου, διὰ τὸ σχολεῖον τῆς

Πανηγίας Θάσου, τῆς ἐν Θάσῳ ἀδελφότητος *Φοίνικος*.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Πρακτικὰ τῆς φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1878 καὶ ἔκθεσις τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων, ὑπὸ Χ. Ν. Φιλαδελφέως, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἀρσακείου τῇ 24 Ἰουνίου 1879. Ἀθῆναι, 1879. Ἐν φυλλάδιον εἰς 8ον. Δῶρον τῆς φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.

Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἐν ἔτει 1837 μέχρι τοῦ 1879 τελευτῶντος, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη. Ἀθῆναι, 1879. Ἐν φυλλάδιον εἰς 8ον. Δῶρον τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Περὶ τῶν φανταστικῶν παραστάσεων τοῦ θανάτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν. Πραγματεία δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐν Βερολίνῳ ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἐν φυλλάδιον.

Ἔλεγχος τοῦ ἐπιπλάστου παππικοῦ πρωτείου ὑπὸ Ἱερωνύμου Ἱερομονάχου. Ἐν Πάτραις, 1880. Ἐν φυλλάδιον εἰς 16ον ἐκ σελ. 71, δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Ἠθικὸς κόσμος, ἐποποιία, ὑπὸ Ἰω. Μελισσηνοῦ. Φυλλ. 1. Δῶρον τοῦ πονήσαντος.

Εἶτα ἀναγινώσκεται ἐπιστολὴ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς, κ. Κ. Ξανθοπούλου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν καταλόγου τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως παρ' ἑλλήνων συγγεγραμμένων περὶ ἐπιστημονικῶν ζητημάτων βιβλίων, τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς εἰρημένης σχολῆς ὑπαρχόντων.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **πρόεδρος** ζητεῖ παρὰ τοῦ Συλλόγου ἄδειαν ὅπως πωλήσῃ τινὰ τῶν διπλῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου βιβλίων, τὸ δὲ συλλεχθησόμενον ποσὸν μεταχειρισθῇ πρὸς πλήρωσιν ἀναγκῶν τῆς βιβλιοθήκης.

Ὁ κ. **Σ. Σατραζάμης** τὴν ὀρθότητα τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. προέδρου ἀνομολογήσας πρότεινε ὅπως δημοσιευθῇ ἀκριβὴς κατάλογος τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπαρχόντων βιβλίων· συνάμα δ' ἀγγέλλει, ὅτι προσφέρει διδακτικά τινα βιβλία πρὸς ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κοινότητας.

Ὁ κ. **πρόεδρος** εὐχαριστεῖ τῷ κ. Σ. Σατραζάμῃ διὰ τὴν προσφοράν. Ὡς πρὸς δὲ τὴν περὶ δημοσιεύσεως καταλόγου τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου συγγραμμάτων πρότασίν του λέγει ὅτι, ὡς δυσχεροῦς τοῦ ἔργου ὄντος, γενήσεται πᾶν τὸ δυνατόν. Ἡ αἴτησις περὶ πωλήσεως τινῶν ἐκ τῶν διπλῶν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων γίγνεται δεκτή.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφισθέντες γίνονται δεκτοὶ παμψηφεί, τακτικὰ μέλη, οἱ κ. κ. Εὐστάθιος Ἰωαννίδης, ἰατρὸς ἐνταῦθα, καὶ Κωνσταντῖνος Ντούλας, καθηγητής.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Δ. Σταματιάδης** πρῶτον μὲν ἀναγινώσκει τὸν ὑπ' αὐτοῦ συγγραφέντα κατ' ἐντολὴν τοῦ Συλλόγου βίον τοῦ Ἀλεξάνδρου Σχινᾶ, ἰατροῦ (ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 7), εἶτα δὲ συνέχειαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ *Περὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν διαταράξεων* (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 71).

Ὁ κ. **πρόεδρος** ἀγγέλλει ὅτι τὴν προσεχῆ Τετάρτην συγκροτηθήσεται ἔκτακτος συνεδρίασις, πρὸς συζήτησιν τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. P. Schroeder περὶ τοῦ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Συλλόγου ὑπάρχοντος περγαμηνοῦ ἀναγλύφου, τοῦ αἰτουμένου παρὰ τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου, καὶ περὶ τῶν καθυστερουσῶν συνδρομῶν, περὶ ὧν ἐλήφθη καὶ ἡ γνωμοδότησις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ὑποβληθήσεται εἰς τὸν Σύλλογον. Ἀγγέλλει δὲ πρὸς τούτοις ὅτι τὴν προσεχῆ Δευτέραν ὡς καὶ τὴν ἀκόλουθον συνεδρίασις οὐ γενήσεται.

Διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΗ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 19 Δεκεμβρίου 1879.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπιψηφισθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου, ὑποβαλλούσης τὴν γνώμην αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν καθυστερουσῶν συνδρομῶν καὶ τῆς ἐπ' ἀνταλλαγῇ αἰτήσεως πρὸς παραχώρησιν τοῦ ἀναγλύφου τοῦ Λέοντος εἰς τὸ τοῦ Βερολίνου Μουσεῖον.

Σπ. Μαυρογένους, ἀπὸ 18 Δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς βιογραφίας Κ. Καραθεοδωρῆ, ἰατροῦ, καὶ αἰτουμένου ὅπως ὁρισθῇ ἡμέρα πρὸς ἀνάγνωσιν αὐτῆς.

Τῆς ἐν Σμύρνῃ ἑλληνικῆς Λέσχης *Ὁμήρου*, ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου, γνωστοποιούσης τὴν ἀπὸ

Συλλόγου εἰς Λέσχην μετατροπὴν αὐτῆς καὶ αἰτουμένης τὴν διατήρησιν τῶν μετ' αὐτῆς ἀρχαίων σχέσεων τοῦ Συλλόγου. Ἐπισυνάπτει δὲ καὶ ἀντίτυπον τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Ἕλληνι ἡ γραμματικὴ διὰ τοὺς πρωτοπείρους, ὑπὸ Α. Σακελλαρίου 1862. Ἀντίτυπα 55.

Στοιχειώδης Ἱερὰ Ἱστορία διὰ τοὺς ἀρχαρίους, ὑπὸ Ν. Τ. 1862. Ἀντίτυπα 21.

Νέον Ἀναγνωσματάριον, ὑπὸ Α. Σακελλαρίου, 1863. Ἀντίτυπα 27.

Ἀλφαβητάριον τῆς Ῥωσσικῆς γλώσσης, 1869. Ἀντίτυπα 13.

Συλλογὴ ἀριθμητικῶν προβλημάτων, ὑπὸ Α. Β. Δαμασκηνοῦ, 1872. Ἀντίτυπον 1. Ἅπαντα δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Σατραζάμη.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **πρόεδρος** ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ A. Mordtmann, μέλους τοῦ Συλλόγου, καὶ προτείνει ὅπως ὁ Σύλλογος ἐκλέξῃ ἁρμόδιόν τι μέλος αὐτοῦ πρὸς σύνταξιν τῆς βιογραφίας τοῦ ἀποθανόντος, ὃς πολλὰς καὶ σπουδαίας ὑπηρεσίας παρέσχε τῷ Συλλόγῳ.

Τῇ τοῦ κ. **Ἡρ. Βασιάδου** προτάσει ἐκλέγεται ὁ κ. Α. Πασπάτης, ὃς ἀρνεῖται μὲν κατ' ἀρχὰς ὅπως ἀποδεχθῇ τὴν ἀνατιθεμένην αὐτῷ ἐντολὴν ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπείκει τῇ τοῦ Συλλόγου ἐπιμονῇ.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον τακτικὸν τοῦ Συλλόγου μέλος, ὁ κ. Π. Ταμβακόπουλος, ταμίας τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ προξενείου, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἀλ. Πασπάτη, Ἡρ. Βασιάδου καὶ Πανουριᾶ.

Ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι ὁ Σύλλογος συνῆλθεν ἐν τῇ παρούσῃ ἐκτάκτῳ συνεδριάσει, ἵν' ἀποφασίσῃ περὶ δύο σπουδαιοτάτων ζητημάτων, ἤτοι περὶ τῆς αἰτήσεως, τῆς γενομένης διὰ τοῦ κ. Schroeder ἐκ μέρους τοῦ ἐν Βερολίνῳ βασιλικοῦ Μουσείου, τοῦ περγαμηνοῦ ἀναγλύφου τοῦ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου κατεχομένου, καὶ περὶ τῶν καθυστερουσῶν συνδρομῶν, περὶ ὧν ὑπάρχει καὶ ἡ γνωμοδότησις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. P. Schroeder καὶ τῆς γνώμης τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς

ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι ὁ Σύλλογος δέον ὅπως σκεφθῇ πρῶτον περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ ἀναγλύφου καὶ εἶτα περὶ τῶν συνδρομῶν.

Θ. Σαλτέλης. Προτείνει ἀναβολὴν τῆς περὶ τοῦ ἀναγλύφου συζητήσεως ἵνα ζητηθῇ ἡ γνώμη καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ὡς οὔσης ἁρμοδίας ν' ἀπορανθῇ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ αἰτουμένου ἀναγλύφου.

Β. Σαρακιώτης. Παραδέχεται μὲν ὡς ὀρθὴν τὴν πρότασιν τοῦ προλαλήσαντος, ἀλλὰ φρονεῖ ὅτι τοῦτο ἔδει γενέσθαι πρὸ τῆς παρουσιάσεως τοῦ ζητήματος ἐνώπιον τοῦ Συλλόγου. Νῦν δὲ ἐπειδὴ ἡ αἴτησις τοῦ Μουσείου ὅτε παρουσιάσθη εἰς τὸν Σύλλογον ἐθεωρήθη ὡς πρότασις ἐκποιήσεως, πᾶσα δὲ πρότασις τοιοῦτον ἔχουσα χαρακτῆρα ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιτροπήν, διὰ τοῦτο καὶ αὕτη εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιτροπὴν παρεπέμφθη, καὶ ταύτης ἡ γνώμη ἐζητήθη. Τὴν γνώμην δ' αὐτῆς ὑπ' ὄψει ὁ Σύλλογος ἔχων δέον νὰ προβῇ εἰς τὸ ζήτημα. Τὴν ὑπὸ τῆς οἰκονομικῆς δ' ἐπιτροπῆς ἐξενεχθεῖσαν γνώμην ἀσπαζόμενος γνωματεύει ὅπως τὸ προιδρεῖον ἐκλέξῃ ἐκ τῶν πρὸς ἀνταλλαγὴν προτεινομένων.

Ε. Στογιαννόπουλος. Ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τοῦ κ. Σαλτέλη λέγων ὅτι ἄνευ τῆς γνώμης τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς ἱκανῆς νὰ κρίνῃ περὶ ἀρχαιολογήματος, ὁ Σύλλογος, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀναγλύφου, ἐνδέχεται νὰ λάβῃ ἀπόφασιν πλημμελῆ.

Μ. Βελλογιάννης. Παρατηρεῖ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ οὐδόλως ἐννοεῖ νὰ ζητηθῇ ἓν ἐκ τῶν ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ ἀναγλύφου προτεινομένων, ἀλλ' ἅπαντα, καὶ ἑπομένως ἅπαντα ταῦτα δέον ν' ἀντιπαραθέσῃ ὁ Σύλλογος πρὸς τὸ αἰτούμενον ἀνάγλυφον.

Πρόεδρος. Παρατηρεῖ ὅτι ὁ Σύλλογος ὀφείλει πρῶτον νὰ σκεφθῇ εἴπερ παραχωρητέον τὸ αἰτούμενον ἢ οὔ, καὶ ἔπειτα ἐν περιπτώσει ἀποφάσεως ὑπὲρ τῆς παραχωρήσεως, ἀντὶ τίνος παραχωρητέον. Δύναται δὲ ὁ Σύλλογος νὰ σκεφθῇ περὶ τούτων, ἐὰν ὁ κ. Σαλτέλης ἀποσύρῃ τὴν περὶ παραπομπῆς τοῦ ζητήματος εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιτροπὴν πρότασίν του.

Θ. Σαλτέλης. Ἀποσύρει τὴν πρότασιν αὐτοῦ.

Ἡρ. Βασιάδης. Λέγει ὅτι ὁ Σύλλογὸς ὀφείλει σκεφθῆναι οὐχὶ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀναγλύφου, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἂν συμβιβάζηται πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸ ἠθικὸν συμφέρον αὐτοῦ νὰ ὑποκύψῃ εἰς ἠθικὴν πίεσιν καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὸ αἰτούμενον ἀνθ' οἱουδήτινος. Κατ' αὐτὸν δέ, ὁ Σύλλογος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ· διότι ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν ἅμα συμφέρον ὑπαγορεύει εἰς αὐτὸν εὐστάθειαν. Ἐκ δὲ τῶν προτέρων τοῦ Συλλόγου πράξεων καταφαίνεται ὅτι κατακρίνει πᾶσαν τῶν ἀρχαιοτήτων παραχώρησιν εἰς οἱονδήτινα, κρίνων αὐτὴν ὡς ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὰ ἀρχαῖα τῶν προγόνων μνημεῖα, σεβασμοῦ, ὃν πᾶς τις πρέπει νὰ ἔχῃ θέλων νὰ ᾖ παρὰ τῶν ἄλλων σεβαστός.

Β. Σαρακιώτης. Φρονεῖ ὅτι ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνου Μουσείου προτείνεται εἰς τὸν Σύλλογον ἀνταλλαγή τις, οὗτος πρέπει νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ ν' ἀπόκτήσῃ ἄλλο τι μεῖζω ἀξίαν ἔχον τοῦ δοθησομένου, ἑπομένως ὑποστηρίζει τὴν κατ' ἀρχὴν ἀποδοχὴν τῆς αἰτήσεως.

Ι. Καραβασίλης. Παρατηρεῖ ὅτι ἐπειδὴ ἐμπόριον ἀρχαιοτήτων οὐχ ὑπάρχει, ἀλλὰ λαθρεμπόριον, τιμωρούμενον ὑπὸ τῆς νομοθεσίας τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν, διὰ τοῦτο πρὶν ἀπορασίσῃ τι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ Σύλλογος ὀφείλει ἐξετάσαι τοὺς περὶ ἀρχαιοτήτων νόμους τοῦ κράτους, καὶ ἀκολούθως ν' ἀπορασίσῃ αὐτὸς περὶ παραχωρήσεως ἢ μή.

Χρ. Χατζηχρήστου. Παραδέχεται ὡς ὀρθὰ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Βασιάδου ῥηθέντα, ἀλλά, λέγει, ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ Σύλλογος εὑρίσκεται ἐν ᾗ θέσει εὑρίσκετο ἡ ἐνώπιον τοῦ Σολομῶντος δικαζομένη μήτηρ, ἥτις ἀκούσασα τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως, εἰποῦσα νὰ διχοτομηθῇ τὸ τέκνον αὐτῆς καὶ νὰ δοθῇ εἰς ἑκατέραν τῶν ἀντιποιουμένων τὸ ἓν τῶν μερῶν, ἐξερώνησε· νὰ δοθῇ ἀκέραιον τὸ βρέφος εἰς τὴν ἀντίπαλον αὐτῆς. Οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ Σύλλογος ὀφείλει νὰ πράξῃ χάριν τῆς ἐπιστήμης. Ἐπειδὴ δὲν δύναται τὰ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Μουσείου μέλη τοῦ περγαμηνοῦ ἀναγλύφου λαβεῖν, δέον νὰ δωρήσηται οὗτος τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον εἰς τὸ εἰρημένον Μουσεῖον ἵνα μὴ μείνῃ κολοβὸν τὸ ὅλον.

Θ. Σαλτέλης. Τὴν ὑποχώρησιν προσβάλλουσαν τὴν τιμὴν τοῦ Συλλόγου θεωρῶν, φρονεῖ ὅτι τοῦτο γενήσεται κάκιστον παράδειγμα τοῖς βουλομένοις ἀπογυμνῶσαι τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς μνημείων.

Ἡρ. Βασιάδης. Ἐκφράζει ἔκπληξιν ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ κ. Χατζηχρήστου, καθόσον, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, δέον ὅπως δοθῶσιν ἅπασαι τῆς Ἑλλάδος αἱ ἀρχαιότητες, αἱ μὲν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, αἱ δὲ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἄλλαι δ' εἰς ἄλλα τῶν τῆς Εὐρώπης Μουσείων· διότι ἅπαντα ἔχουσι μέλη ὅλου τινός, ἅπερ οὐδόλως βούλονται νὰ παραχωρήσωσιν εἰς τὴν μητέρα αὐτῶν, τὴν Ἑλλάδα. Λέγει δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι ἐὰν ὁ Σύλλογος φανῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐνδοτικός, ἡ Μικρὰ Ἀσία ἅπασα ἐντὸς ὀλίγου χρόνου γυμνωθήσεται τῶν ἀρχαιοτήτων.

Ὀδ. Ἰάλεμος. Παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Χατζηχρήστου ὁρμᾶται ἐκ τῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἀγάπης αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τῆς παρούσης αἰτήσεως ὑπάρχει ἠθικὴ πίεσις, εἰς ἣν ὁ Σύλλογος δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ, διότι ὑπείκων προσβάλλει τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτοῦ, καὶ δείκνυσιν οὕτως ὅτι ἐν τῷ Ἕλληνι οὐχ ὑπάρχει συναίσθησις τῆς ἀξίας αὐτοῦ. Ἄνθρωπος δέ, λέγει, μὴ γνωρίζων τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἀνάξιός ἐστι τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ ὀνόματος *ἀπογόνου τῶν Ἑλλήνων*.

Χρ. Χατζηχρήστου. Λέγει ὅτι προτείνων τὴν παραχώρησιν τοῦ αἰτουμένου ἀναγλύφου ἤγετο ὑπὸ τῆς πεποιθήσεως ὅτι συμφέρει εἰς τὴν ἐπιστήμην ἵνα ἅπαντα τὰ μέλη ὅλου τινὸς εὑρίσκωνται ἐν τῷ αὐτῷ, ἵνα δύνηται ὁ ἐξετάζων αὐτὰ ν' ἀντιληφθῇ τοῦ ὅλου. Ἐὰν ὅμως, ἐπάγεται, ἐκ τῆς παραχωρήσεως δύναται νὰ προκύψῃ ἠθική τις κατὰ τοῦ ἔθνους βλάβη, ἀποκρούει πᾶσαν ὑποχώρησιν.

Β. Σαρακιώτης. Οὐδεμίαν βλέπει βλάβην ἐκ τῆς παραχωρήσεως, ἐὰν ἀντὶ τοῦ παραχωρηθησομένου ὁ Σύλλογος λάβῃ ἕτερόν τι ἀξίας μείζονος. Ἀποδεχόμενος δέ, λέγει, ὁ Σύλλογος κατ' ἀρχὴν τὴν παραχώρησιν τοῦ αἰτουμένου ἀναγλύφου ὠφελεῖται διττῶς, καὶ τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου δὲν δυσαρεστεῖ, καὶ ἀντὶ τοῦ διδομένου καλλίτερον λαμβάνει.

Ὀδ. Ἰάλεμος. Ἐρωτᾷ ἂν δύνηται ὁ κ. Σαρακιώτης νὰ βεβαιώσῃ τὸν Σύλλογον ὅτι δοθήσεται ἔργον ἀνώτερον κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐκχωρηθησομένου.

Σ. Σατραζάμης. Φρονεῖ ὅτι, ὑπαρχούσης ἐξωτερικῆς πιέσεως ὁ Σύλλογος δέον νὰ ἀσπασθῇ τὴν γνώμην τοῦ κ. Σαρακιώτου, ἀποδεχόμενος τὴν αἴτησιν ἐπὶ ἀνταλλαγῇ καλλιτέρου.

Ἡρ. Βασιάδης. Λέγει ὅτι ὁ Σύλλογὸς ἔθηκεν ἀρχὴν νὰ μὴ παραχωρῇ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ τὰς ἀρχαιότητας, διότι ἐπείσθη ὅτι καὶ διαμαρτυρόμενος καὶ δυσχεραίνων αὐτὸς καὶ αἱ ἐν Τουρκίᾳ κοινότητες δὲν δύνανται νὰ παρακωλύσωσι τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀπογύμνωσιν τῆς χώρας. Ὅθεν δέον νὰ ἐπιμείνῃ ἀρνούμενος, ἵνα δείξῃ ὅτι αἰσθάνεται τὴν προσγιγνομένην εἰς τὸ ἔθνος ἀδικίαν ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν εἰς αὐτὸ ἀνηκουσῶν ἀρχαιοτήτων.

Ἀποφασισθέντος δὲ κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη ὅπως ἡ ψηφορία γένηται δι'

ὀνοματικῆς κλήσεως ἀναγινώσκεται ὁ κατάλογος τῶν παρόντων μελῶν. Ἐπὶ 23 δὲ παρόντων δεκαεννέα ἐψήφισαν κατὰ τῆς παραχωρήσεως καὶ τέσσαρα ὑπὲρ αὐτῆς.

Οὕτω δὲ ἀπορριφθείσης τῆς αἰτήσεως τοῦ βερολινείου Μουσείου ὁ κ. **πρόεδρος** προβάλλει τὸ τῶν καθυστερουσῶν συνδρομῶν ζήτημα.

Ἀναγινώσκεται ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἔκθεσις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὀδ. Ἰάλεμος. Θεωρεῖ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς προσβλητικήν, ὡς διαιροῦσαν τὰ μέλη εἰς τάξεις· τὴν δὲ διαίρεσιν ταύτην ἄτοπον καὶ ἐναντίαν πρὸς τὸν κανονισμόν, ὅστις οὐδεμίαν μεταξὺ τῶν μελῶν παραδέχεται διάκρισιν.

Β. Σαρακιώτης. Συμφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Ἰάλεμον ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς. Νομίζει δὲ καλὸν ν' ἀπαλειφθῶσι τὰ μέχρι τοῦδε καθυστεροῦντα, νὰ ἐφαρμοσθῶσι δὲ τοῦ λοιποῦ αἱ τοῦ κανονισμοῦ διατάξεις.

Ν. Παρανίκας. Ἄδικον καὶ ἐξευτελιστικὸν ἡγεῖται τὸν περὶ διδασκάλων ὅρον τῆς ἐκθέσεως, ὑποχρεοῦντα αὐτοὺς εἰς τὴν κατὰ τριμηνίαν πληρωμὴν τοῦ τετάρτου τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, ὡς θεωροῦντα αὐτοὺς ἀναξίους τῶν δικαίων, ἃ χαίρουσι τὰ λοιπὰ μέλη, ἅτινα πληρώνουσι πολλάκις τὴν συνδρομὴν αὐτῶν καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους, καὶ ἀποσπῶντα αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ὅλου τῶν μελῶν καὶ εἰς ἰδίαν τάξιν τάσσοντα.

Μ. Βελλογιάννης. Ἐκφράζει τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τῷ χαρακτηρισμῷ, ὃς ἐδόθη εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, χαρακτηρισθεῖσαν ὡς προσβλητικήν. Ἡ ἐπιτροπή, λέγει, ἀποφασίζουσα ταῦτα, οὐδόλως τοιοῦτον ἐσκόπει, ἀλλὰ μόνον νὰ παράσχῃ εὐκολίας εἰς τὰ ἐν τῇ οἰκονομικῇ δυσχερείᾳ εὑρισκόμενα μέλη. Δὲν ἐθεώρησε δὲ δικαίαν τὴν ἀπάλειψιν τῶν χρεῶν, διότι πολλοὶ τῶν καθυστερούντων, ἔμποροι ὄντες καὶ κατὰ συνέπειαν εὔποροι, δύνανται νὰ πληρώσωσι καὶ ὀφείλουσι νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν.

Ὀδ. Ἰάλεμος. Οὐδεὶς ἀποδεχθήσεται ν' ἀποτελέσῃ μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, ἐὰν ἡ τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς ἀπόφασις κυρωθῇ, διότι ἡ ἀπόφασις αὕτη θεωρεῖ τὰ μέλη τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς χρεωκόπα. Νομίζει δὲ καλὸν ὅπως τὸ ζήτημα περὶ τῶν καθυστερήσεων μένῃ ὡς ἔχει καὶ πάντοτε νὰ καταβάλληται φροντὶς πρὸς ἀπότισιν αὐτῶν κατὰ τὸ δυνατόν, διότι πάντοτε τὰ καθυστεροῦντα οὕτω συνελέγοντο.

Πρόεδρος. Παρατηρεῖ ὅτι τὰ καθυστεροῦντα εἰσὶ πολλά, καὶ οὐκ ὀλίγοι, οἵτινες ἀρνοῦνται ἐκ κακῆς θελήσεως ν' ἀποτίσωσι τὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ὀφειλόμενα· ἐπομένως ἀνάγκη διορθώσεώς τινος.

Ἠρ. Βασιάδης. Ἀντικρούει ὡς ἀντικανονικὴν τὴν γνώμην τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς περὶ κατατάξεως τῶν τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς μελῶν εἰς τὰ ἐπίτιμα, διότι ἐπίτιμα τοῦ Συλλόγου μέλη κηρύττονται τὰ διαπρέποντα μὲν εἴς τινα κλάδον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, μὴ λαμβάνοντα δ' ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸν Σύλλογον. Περὶ δὲ τῶν καθυστερήσεων φρονεῖ ὅτι ἀνάγκη τὰ παρελθόντα ν' ἀφεθῶσι, νὰ ζητηθῇ δὲ παρὰ τῶν μελῶν ἡ τοῦ τρέχοντος ἔτους συνδρομή, καὶ κατὰ τῶν ἀρνουμένων νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ.

Γ. Δημητριάδης. Ζητεῖ τὴν αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου κατὰ τῶν παραβατῶν αὐτοῦ.

Μ. Βελλογιάννης. Παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, ἐν ᾗ ἐλήφθη ἡ προκειμένη αὐτῆς ἀπόφασις, παρευρίσκοντο οὐχὶ πολλὰ μέλη· ὡς ἐκ τούτου ἐνδέχεται νὰ μὴ ἐφωτίσθη ἀρκούντως αὕτη· ἀποφασίσασα δὲ ἐζήτει τὴν πρόληψιν δυσαρέστων ἐπεισοδίων, ὡς τὸ τοῦ κ. Μ. Νεγροπόντη, καὶ οὐδένα ἐσκόπει νὰ προσβάλῃ.

Ἠρ. Βασιάδης. Λέγει ὅτι εἴπερ οὐκ εἶχε τοιοῦτον σκοπὸν ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπή, ὅπως καὶ αὐτὸς παραδέχεται, ἂς ἀποσύρῃ τὴν ἀπόφασίν της.

Μ. Βελλογιάννης. Ἀποσύρει τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἠρ. Βασιάδης. Ἐρωτᾷ τὸν κ. πρόεδρον ποία ἀπόκρισις ἐδόθη εἰς τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Μ. Νεγροπόντη, τὴν συνεπείᾳ τοῦ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Καλλιβούρση ἐπεισοδίου προκληθεῖσαν. Νομίζει ὅτι ὁ Σύλλογος οὐδόλως ὀφείλει ν' ἀποδεχθῇ τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Νεγροπόντη, διότι αὐτὸς ἐφάνη ὠφελιμώτατος εἰς τὸν Σύλλογον, πρῶτος αὐτὸς δοὺς ἀφορμὴν εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν αὐτοῦ τμῆμα, παρασχὼν γενναίαν εἰς τὸν Σύλλογον δωρεὰν ἑκατὸν λιρῶν.

Πρόεδρος. Ἀπαντῶν λέγει ὅτι μετὰ τὸ δυσκόλεστον συμβεβηκὸς ἦλθεν αὐτὸς πρὸς τὸν κ. Νεγροπόντην, πρὸς ὃν εἶπε τὰ δέοντα. Ὁ κ. Νεγροπόντης τότε ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτι ἐξακολουθεῖ ὢν μέλος τοῦ Συλλόγου, καὶ ἀναμένει κατάλληλον περίστασιν ἵνα καὶ πάλιν φανῇ πρὸς αὐτὸν ὠφέλιμος.

Β. Σαρακιώτης. Ζητεῖ ὅπως δοθῇ πέρας εἰς τὸ περὶ συνδρομῶν ζήτημα δι' ἀποφάσεώς τινος. Προτείνει δὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ 2ᾧ ἄρθρου τοῦ κανονισμοῦ ἢ νὰ χαρισθῶσιν ἅπαντα τὰ καθυστεροῦντα.

Θ. Σαλτέλης. Προτείνει τὴν ἐκλογὴν τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ ἐξελέγξῃ τοὺς δυναμένους νὰ πληρώσωσι, καθ' ὧν νὰ ληφθῶσιν αὐστηρὰ μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρέστων ἐπεισοδίων.

Ι. Καραβασίλης. Παρατηρεῖ ὅτι ὡς διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, οὕτω καὶ διὰ τῆς γνώμης τοῦ κ. Σαλτέλη εἰσάγεται διαίρεσις εἰς τὰ μέλη. Προστίθησι δὲ ὅτι ὁ Σύλλογος δὲν πρέπει νὰ ᾖ αὐστηρότερος τῶν νομοθετῶν, οἵτινες πολλάκις χαρίζουσιν εἰς ἐπαρχίας ἢ εἰς πόλεις ὀφειλομένους φόρους, ὅταν, ἕνεκα περιστάσεών τινων, δὲν δύνανται νὰ πληρώσωσιν αὐτούς. Ἡ πρᾶξις δὲ αὕτη δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀδίκημα ἐκ μέρους τῶν ἐν τῷ μέλλοντι μὴ δυνησομένων νὰ πληρώσωσιν, ἐὰν κατ' αὐτῶν ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος.

Μ. Βελλογιάννης. Συμφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Σαλτέλην, ἐπάγων ὅτι ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν καθυστερούντων ἐξάγεται ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ὀφειλετῶν δὲν πληρόνουσιν ὄχι ἐξ ἀδυναμίας, ἀλλ' ἐκ δυστροπίας. Κατ' αὐτῶν δὲ δίκαιον θεωρεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ κανονισμός.

Γενομένης δὲ παμψηφεὶ δεκτῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη, ἐκλέγεται ἡ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. κ. Θ. Σαλτέλη, Μ. Βελλογιάννη καὶ Ν. Δράκου.

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** λέγει ὅτι ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ ἀδυνατεῖ νὰ ἐργασθῇ διότι δὲν ὑπάρχει κατατεθειμένη εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς ἡ ἐκτυπωθησομένη ὕλη. Τότε δὲ μόνον δύναται ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτῆς, ἐὰν ἐπιτραπῇ νὰ μὴ τηρήσῃ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀναγνωσμάτων.

Ὁ κ. **πρόεδρος** οὐδεμίαν βλάβην ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως τῆς χρονολογικῆς κατατάξεως τῆς ὕλης διαβλέπων φρονεῖ ὅτι, ταύτης ἀδυνάτου οὔσης, ἡ ἐπιτροπὴ δύναται νὰ προχωρήσῃ.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΟΘ'.

(Τακτική).

Τῇ 7 Ἰανουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς κοινότητος Κασταμονῆς, ἀπὸ 12 Δεκεμβρίου, ἐπικαλουμένης τὴν ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτῆς, κινδυνευόντων νὰ διαλυθῶσιν ἐλλείψει πόρων.

Dr A. Mordtmann, ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου, (ε. ν.), εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ δι' ἣν ἀπηύθυνεν αὐτῷ συλλυπητήριον ἐπιστολὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Τῆς Ἑταιρίας τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν, ἀπὸ 22 Νοεμβρίου, ἀγγελλούσης τὴν σύστασιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ ἐπικαλουμένης τὴν σύμπραξιν τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐν Σεμάλτῳ Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος, ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου, ἐκτιθείσης τὴν κρίσιμον θέσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸ ἐν Μακεδονίᾳ διαμέρισμα Ζίχνης, καὶ ἰδίως ἐν Ἀλιστράτῃ, τὰς ἐκ τῶν ἐνόντων ἐνεργείας, ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνάγκας αὐτῆς, καὶ ἐπικαλουμένης τὴν πρόνοιαν καὶ ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου διὰ τῆς ἀποστολῆς τοὐλάχιστον διδακτικῶν τινων βιβλίων καὶ γεωγραφικῶν πινάκων πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτῆς συσταθείσῃ δημοτικῇ σχολῇ φοιτώντων ἀπόρων παίδων.

Τῆς κοινότητος Ἐρζιγγιάν, παρὰ τὸν Εὐφράτην, ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου, ἐπικαλουμένης τὴν ἔμμεσον ἢ ἄμεσον ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν μικροῦ τινος ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ γραμματοδιδασκαλείου, τὴν αὐτὴν δὲ ποιουμένης αἴτησιν καὶ ἐκ μέρους τῆς κοινότητος τοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ Κιμὰχ χωρίου Χοβοῦς, ἔνθα οἱ κάτοικοι τὴν ἀρμενικὴν λαλοῦσι γλῶσσαν. (Περὶ ταύτης ἴδε ἔκθεσιν Ι. Ζίρου, σελ. 92).

Στ. Ἀριστάρχου ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου, ἐκφράζοντος τὴν λύπην αὐτοῦ ὡς μὴ δυναμένου ἀποστεῖλαι τὸ πέρυσι γενόμενον ἐν τῷ Συλλόγῳ ἀναγνωσμά του, ὅπως καταχωρισθῇ ἐν τῷ περιοδικῷ.

Γρηγορ. Βερναρδάκη, ἀπὸ 25 Δεκεμβρίου, δηλοποιοῦντος ὅτι εὐχαρίστως ἀναδέχεται τὴν ἔκδοσιν τοῦ Θουκυδίδου καὶ ὅτι θέλει διακοινώσει καὶ τῷ κ. A. Dindorf ἐν Λειψίᾳ τὴν πρό-

θεσιν τοῦ Συλλόγου ὅπως ἀναθέσῃ αὐτῷ, ἀμ' αἰτήσαντι τοῦτο, τὴν ἔκδοσιν τοῦ Αἰσχύλου.

Ἀχιλλέως Καμπανάκη, ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου, ὑποβάλλοντος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντας μετεωρολογικοὺς πίνακας μετὰ τῶν ἀναγκαίων σημειώσεων πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων, καὶ ἐξαιτουμένου τὴν προσήκουσαν αὐτοῦ σύστασιν ἐν περιπτώσει εὐνοϊκῆς κρίσεως καὶ ἐπιδοκιμασίας.

Π. Παπαδοπούλου, σχολάρχου ἐν Βραΐλᾳ, ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου, δι' ἧς δηλοποιεῖ ὅτι συντάξας ἀλφαβατάριον ὑφ' οὓς διαλαμβάνει ὅρους τὸ πρόγραμμα τοῦ περὶ ἐκδόσεως διδακτικῶν βιβλίων Καραπανείου διαγωνίσματος ὑποβάλλει αὐτὸ εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἁρμοδίας ἐπιτροπῆς, ἐκτιθεὶς τὰς βάσεις καὶ τὰς ἀρχὰς ἐφ' ὧν τὴν σύνταξιν τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου του στηρίζει.

Γ. Γρηγορᾷ, ἀρχιμανδρίτου, διευθυντοῦ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς, ἀπὸ 26 Δεκεμβρίου, ἀποστέλλοντος τὸν αἰτηθέντα κατάλογον τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς σχολῆς εὑρισκομένων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων.

Φυλλάδιον ἀνωνύμου, ἀπὸ 26 Δεκεμβρίου, περιέχον γλωσσικὴν ὕλην καὶ ἐπιγραφόμενον *Μνημεῖα τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς*.

Φυλλάδιον Α. Αἰλιανοῦ περιέχον γλωσσικὴν ὕλην διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα συλλεγεῖσαν ἐν Ζαγορᾷ.

Πέμπτον τεῦχος νεοελληνικῶν ἀναλέκτων τῆς Ἠπείρου ὑπὸ Γ. Δ. Ζηκίδου ἑλληνοδιδασκάλου Γρεβενῶν, 1879.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνεται παμψηφεὶ δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Π. Ταμβακόπουλος.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν τοῦ Συλλόγου μέλος, ὁ κ. Σπυρίδων Περουνάκης, ἔμπορος ἐν Βραΐλᾳ, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Α. Κοκκώνη, Α. Πασπάτη καὶ Π. Σκυλίτζη.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ κ. **Σπ. Μαυρογένης** ἀναγινώσκει τὸν ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ Συλλόγου συγγραφέντα βίον τοῦ ἀοιδίμου ἰατροῦ Κ. Καραθεοδωσῆ (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 3.)

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ κ. **Στεφ. Καραθεοδωρῆ** ἐκφράζει εὐχαριστίας πρὸς τὸν Σύλλογον ἐπὶ ταῖς ψηφισθείσαις τῷ πατρὶ αὐτοῦ τιμαῖς. Παρακαλεῖ δὲ ὅπως ἐπιτραπῇ νὰ τυπωθῇ ἐν ἰδίῳ τεύχει ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Μαυρογένους συγγραφεὶς καὶ ἀπαγγελθεὶς βίος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Τῇ αἰτήσεως τοῦ κ. Σ. Καραθεοδωρῆ ὑποστηριχθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Σαλτέλη καὶ γενομένης δεκτῆς διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠ'.

(Τακτική).

Τῇ 14 Ἰανουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἐξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς Α. Π. τοῦ ἁγ. Ἴμβρου κ. Νικηφόρου, ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου, δι' ἧς δηλοποιεῖ ὅτι ἀποστέλλει εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου τὴν Δωδεκάβιβλον τοῦ Δοσιθέου καὶ ὅτι φροντίσας συνέταξε τὸν ζητούμενον διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐπιτροπὴν κατάλογον, ὃν καὶ παρέδωκε τῷ κ. Σ. Ἀριστάρχῃ.

Τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Παρθενῶνος*, ἀπὸ 12 Ἰανουαρίου, ἐξαιτουμένου τὴν ἄδειαν ὅπως ποιῆται τὰς ἑβδομαδιαίας αὐτοῦ συνεδριάσεις ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐν Καβάλλᾳ Φιλομούσου ἀδελφότητος *Μακεδονίας*, ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου, ἐξαιτουμένης τὴν ἀποστολὴν ἀντιγράφου, πρὸς αὐτὴν ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπωλεσθείσης.

Εὐαγγέλου Χαριτωνίδου, ἀπὸ 14 Ἰανουαρίου, ὑποβάλλοντος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου ὁδηγὸν καλλιγραφίας προωρισμένης πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ αἰτουμένου τὴν ὑποστήριξιν καὶ σύστασιν αὐτοῦ.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἐξῆς

προσφοραί·

Περὶ ψυχῆς, Θεοῦ καὶ ἠθικοῦ νόμου διατριβαί, ὑπὸ Π Βράϊλα Ἀρμένη. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879. Εἰς τόμος εἰς 8ον ἐκ σελ. 193, δωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Βυζαντιναὶ μελέται τοπογραφικαὶ καὶ ἱστορικαὶ μετὰ πλείστων εἰκόνων, ὑπὸ Ἀλ. Γ. Πασπάτη, ἰατροῦ. Ἐν Κων/πόλει, 1877. Εἰς τόμος εἰς μ. 8ον δωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Τὰ πάτρια τοῦ Κωδινοῦ, χειρόγραφον ἐπὶ χάρτου προσφερόμενον ὑπὸ Π. Μαρσέλ.

Κόσμου νεότης, τουτέστιν οἱ Θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς, ὑπὸ Γ. Ε. Γλάδστωνος, μεταφρ. ὑπὸ Ἀνδρέου Μ. Ἰδρωμένου. Ἐν Κερκύρᾳ, 1879. Εἷς τόμος εἰς μ. 8ον ἐκ σελ. 220. Δῶρον τοῦ μεταφραστοῦ.

Δωδεκάβιβλος, ἤτοι ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, συγγραφεῖσα μὲν παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Δοσιθέου, κοσμηθεῖσα δὲ καὶ ἐν τάξει ἀρίστῃ τεθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Χρυσάνθου, ἀμφοτέρων πατριαρχῶν τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐν Βουκουρεστίῳ, 1715. Εἷς τόμος εἰς μ. 4ον ἐκ σελ. 1244, δωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἴμβρου κ. Νικηφόρου Γλυκᾶ.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς τῶν ἄνω βιβλίων δωρητὰς ὁ Σύλλογος θερμὰς ἐκφράζει εὐχαριστίας.

Εἶτα ὁ κ. **πρόεδρος** αἰτεῖ πίστωσιν πρὸς ἀντιγραφὴν κώδικος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν πατριαρχείων εὑρισκομένου, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐπιστολαί τινες τοῦ Κοραῆ καὶ ἄλλων, σπουδαίαν περιέχουσαι ὕλην, δυναμένην νὰ καταχωρισθῇ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου. Παραχωρεῖται ἡ πίστωσις.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνεται παμψηφεὶ δεκτός, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Σπυρίδων Περουνάκης, ἔμπορος ἐν Ἰβραΐλᾳ.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Ἀλέξ. Ναούμ, διδάκτωρ τὰ νομικά, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Α. Πασπάτη, Β. Σαρακιώτη καὶ Στ. Ἀριστάρχου.

Ἀκολούθως ὁ κ. **πρόεδρος** παραχωρήσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ εἰς τὸν ἀντιπρόεδρον κ. Ἰω. Ζίφον ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ *Περὶ τῆς ἐν ἔτει 1453 πολιορκίας καὶ ἁλώσεως τῆς Κων/πόλεως*.

Ἐν τῷ ἀναγνώσματι τούτῳ ὁ κ. **Α. Πασπάτης** ἐξιστορεῖ κυρίως τὴν ἀνίδρυσιν τοῦ φρουρίου Ῥούμελι-χισσάρ, ὑποδεικνὺς διὰ τῶν ἱστορικῶν τῶν τότε χρόνων ὅτι τὰ μεγάλα τηλεβόλα ἦσαν τοποθετημένα ἐπὶ τῆς προκυμαίας. Κύριος σκοπὸς τοῦ φρουρίου τούτου ἦτο νὰ κωλύῃ τὸν διάπλουν τῶν ἐκ Πόντου προερχομένων πλοίων. Περιγράφει δὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ φρουρίου τούτου τοῦ ἱδρυθέντος ἐντὸς 4 μηνῶν. Μετὰ ταῦτα ἱστορεῖ τὴν ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ περιλάλητον συνέλευσιν ἐν ᾗ ἐγένετο ἡ πρὸ πολλοῦ ποθουμένη ὑπὸ τοῦ Πάπα ἕνωσις τῶν ἐκκλησιῶν. Μετὰ ταῦτα ἀφηγεῖται τὴν διχόνοιαν τῶν Κων/πολιτῶν ἕνεκα τῆς ἑνώσεως ταύτης, διαρκέσασαν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΑ'.

(Τακτική).

Τῇ 21 Ἰανουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Κηρυχθείσης τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως ἐν μέσῳ πλήθους φιλομούσων ὁ κ. **Π. Βράϊλας Ἀρμένης** ὁμιλεῖ *Περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς ἑλληνικῆς διαιτολογίας*. (Ἴδε ἀνωτέρω σελ. 76).

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας τῆς Α. Ἐξ. ὁ κ. **Ι. Ἀριστοκλῆς** εὐχαριστεῖ τῷ ἀγορητῇ ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου, ὡς μετὰ πολλῆς ἀγαθότητος ἀποδεξαμένῳ τὴν παράκλησιν αὐτοῦ καὶ τιμήσαντι αὐτὸν διὰ τῆς σοφῆς ἀγορεύσεώς του. Εὐχαριστήσαντος δὲ τοῦ κ. **Π. Βράϊλα** τῷ κ. Ἀριστοκλεῖ ἡ συνεδρίασις διαλύεται.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΒ'.

(Τακτική).

Τῇ 28 Ἰανουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἐξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, Χρ. Ζωγράφου, ἀπὸ 19 Ἰανουαρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι προσφέρει τῷ Συλλόγῳ ἀντίγραφον τῆς ὑπὸ τοῦ διασήμου ζωγράφου Ingres εἰκόνος, παριστάσης τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Ὁμήρου, ὅπως ἀναρτηθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Συλλόγου αἰθούσῃ.

Κ. Γεωργαλᾶ, ἀπὸ 14 Ἰανουαρίου, αἰτουμένου πληροφορίας περὶ τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος.

Φυλλάδιον Α. Γονίου γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα ὑπὸ ἡμερ. 24 Νοεμβρίου.

Τοῦ ἐν Περιστάσει ἀναγνωστηρίου, ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς ὅλης σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ.

Dr Cullen, δηλοποιοῦντος ὅτι προσφέρει τῷ Συλλόγῳ 15 ἀντίγραφα ἀρχαίων ἐπιγραφῶν δίδους ἐφ' ἑκάστης αὐτῶν τὰς προσηκούσας πληροφορίας.

Τοῦ αὐτοῦ Dr Cullen ἀπὸ 9 Φεβρουαρίου, ἀναφερούσης περὶ νομισμάτων.

Τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου, δι' ἧς προτείνει τῷ Συλλόγῳ, πρὸς κρίσιν τῶν παραπεμφθέντων αὐτῇ πονημάτων, ἤτοι τῶν ἀστρολογικῶν πινάκων τοῦ κ. Ἀχιλ. Καμπανάκη καὶ τῆς καλλιγραφίας τοῦ κ. Χαριτωνίδου, τὴν ἐκλογὴν τοῦ κ. κ. Ἀνδρ. Σπαθάρη καὶ Γ. Δημητριάδου διὰ τὸ πρῶτον καὶ τοῦ κ. Κ. Ὀρφανουδάκη διὰ τὸ δεύτερον. Περὶ δὲ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ κ. Ε. Στογιαννοπούλου παρέχει τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς καὶ συνίστησιν αὐτὸ τῷ Συλλόγῳ.

Τῆς ἐν Φερίκοις Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος, ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου, ἐξαιτουμένης ἵνα χορηγηθῶσι παρὰ τοῦ Συλλόγου τῇ ἀρτισυστάτῳ αὐτῆς βιβλιοθήκῃ τινὰ ἐκ τῶν ἐν διπλοῖς ἀντιτύποις ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ ὑπαρχόντων βιβλίων.

Τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Ἑρμοῦ*, ἀπὸ 23 Ἰανουαρίου, ἐξαιτουμένου ἵνα χορηγηθῶσι τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ τινὰ ἐκ τῶν διπλῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου.

Τῇ προτάσει δὲ τοῦ κ. προέδρου θερμοτάτας ἐκφράζει εὐχαριστίας ὁ Σύλλογος τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ εὐεργέτῃ κ. Χρ. Ζωγράφῳ ἐπὶ τῇ νέᾳ καὶ γενναίᾳ αὐτοῦ προσφορᾷ.

Ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τὴν ὑπὸ τῆς ἐκπ. ἐπιτροπῆς γενομένην πρότασιν τῶν προσώπων, ἅτινα ἐξετάσουσι τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτῆς ἀναφερόμενα ἔργα.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίγνεται παμψηφεὶ δεκτός, τακτικὸν τοῦ Συλλόγου μέλος, ὁ κ. Ἀλ. Ναούμ, διδάκτωρ τὰ νομικά.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος ὁ κ. Ξενοφῶν Α. Σιδερόπουλος, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἀλ. Πασπάτη, Δ. Εὐθυβούλη καὶ Ι. Ζίφου.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ν. Παρανίκας ἀναγινώσκει τὴν *περὶ Ἐφέσου* πραγματείαν τοῦ ἐν Σμύρνῃ κ. Μ. Παρανίκα (ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 46).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΓ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 31 Ἰανουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τῆς εἰδικῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 7 Ἰανουαρίου, ὑποβαλλούσης τὰς σκέψεις καὶ κρίσεις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν καθυστερήσεων μετὰ καταλόγου τῶν καθυστερούντων κατὰ χρονολογικὴν διηρημένου τάξιν.

Τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Παρθεναγωγοῦ*, ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου, προσφέροντος τῷ Συλλόγῳ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας τόμ. 1, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Εὐσεβίου τόμ. 1 καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ οἰκουμενικῆς συνόδου τόμ. 1.

Δημοσθένους Χαβιαρᾶ, ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου, ἀποστέλλοντος εἰς τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα φυλλάδιον περιέχον συλλογὴν Καρπαθιακῶν ᾀσμάτων καὶ Συμαϊκῶν κυρίων ὀνομάτων.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ παμψηφεὶ γίγνεται δεκτός, τακτικὸν τοῦ Συλλόγου μέλος, ὁ κ. Ξενοφῶν Α. Σιδερόπουλος.

Ἀκολούθως ἐκλέγεται μέλος τῆς μὲν ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς ὁ κ. Ι. Δ. Ἀριστοκλῆς, τῆς δὲ φιλολογικῆς ὁ κ. Κ. Ντούλας κατὰ πρότασιν τῶν ἰδίων ἐπιτροπῶν.

Ἀναγινώσκεται ἡ ἔκθεσις τῆς πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν καθυστερούντων ἐπιτροπῆς, προτεινούσης ἀ) νὰ διαβιβασθῇ ἐπιστολὴ τοῦ προεδρείου πρὸς τοὺς ἐνταῦθα οἰκοῦντας ἐκ τῶν καθυστερούντων μετ' ἐπισυνημμένης τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου, δι' ἧς νὰ ἀγγέλληται αὐτοῖς, ὅτι τοῖς παρέχεται ἡ εὐκολία τῆς κατὰ δόσεις τοσαύτας ἐτησίας, ὅσαι εἰσὶν αἱ καθυστεροῦσαι ἑκάστου συνδρομαί, πρὸς ἀπότισιν τῆς ὀφειλῆς αὐτῶν, τοῦτέστι νὰ πληρώνωσι κατ' ἔτος δύο λίρας ἀντὶ μιᾶς, τῆς τακτικῆς συνδρομῆς, μέχρι τῆς τελείας ἀποτίσεως τῶν καθυστερούντων, οἱ δὲ ἀποδημοῦντες νὰ δηλώσωσιν ἐν ἐννοίᾳ καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ διατελῶσιν ὄντες μέλη τακτικὰ τοῦ Συλλόγου· β') ὁστις ἀρνηθῇ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου νὰ διαγράφηται ὡς ὁ κανονισμὸς κελεύει ὁριστικῶς ἐκ τοῦ μητρῴου· γ') πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τῆς τοιαύτης δυσαρίστου καταστάσεως ὁ πρόεδρος ἐν ἑκάστῃ μὲν προτάσει νέου μέλους νὰ ὑπομιμνήσκῃ τοῖς προτείνουσιν ὅτι ἂν μὴ ὑλικὴν τοὐλάχιστον ἠθικὴν ὑπέχουσιν αὐτοὶ εὐθύνην τῆς μὴ ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὸν Σύλλογον ὑποχρεώσεων τῶν προτεινομένων, ἐν δὲ τῇ ἀγγελτηρίῳ τοῦ προεδρείου ἐπιστολῇ πρὸς τὸ ἐγγραφὲν νέον μέλος ῥητῶς νὰ ἐπιλέγηται, ὅτι, ἐάν ποτε θελήσῃ νὰ παύσηται ὢν μέλος, ὀφείλει ἐγκαίρως νὰ δηλώσῃ τοῦτο ἐγγράφως τῷ Συλλόγῳ, εἰ δὲ μὴ ὁ Σύλλογος θέλει θεωρεῖ αὐτὸν μέλος, ἑπομένως ὑπόχρεων εἰς τὴν ἀπότισιν τῆς ἐτησίας συνδρομῆς αὐτοῦ καὶ δ') εἰς τὸ ἓξῆς τὸ σχετικὸν πρὸς τὰς καθυστερήσεις ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ νὰ ἐφαρμόζηται αὐστηρῶς.

Μετὰ τινα δὲ συζήτησιν κατὰ πρότασιν τοῦ κ. **Ἀβρ. Μαλιάκα** τίθεται εἰς ψηφοφορίαν ἡ γνώμη τῆς προρρηθείσης ἐπιτροπῆς καὶ γίγνεται παμψηφεὶ ἀποδεκτή.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΔ'.

(Τακτική).

Τῇ 4 Φεβρουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολή, Εὐστρατιάδου, δημοδιδασκάλου, ἀποστέλλοντος χειρόγραφον ἀλφαβητάριον ὅπως ὑποβληθῇ εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα.

Ἀνωνύμου, ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου, ὑποβάλλοντος ἐπίσης εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα *Κλεῖδα ἀναγνώσεως*, ἤτοι ἀλφαβητάριον μετὰ ὁδηγοῦ.

Εἶτα ὁ κ. **Ν. Παρανίκας** ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς *περὶ Ἐφέσου* πραγματείας τοῦ ἐν Σμύρνῃ κ. Ματθ. Παρανίκα (ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 46).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΕ'

(Τακτική).

Τῇ 11 Φεβρουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολή, Ι. Δ. Ἀριστοκλέους, ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι ἕνεκα πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν ἀδυνατεῖ νὰ ἐργασθῇ ὡς μέλος τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Leon Hillaire, προέδρου τοῦ φιλολογικοῦ καὶ τεχνικοῦ τμήματος τῆς Φραγκο-Ἰβηρικῆς Ἑταιρίας, ἀπὸ 2/14 Δεκεμβρίου, ἐκφράζοντος τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ὅπως ἐγγραφῇ μέλος τοῦ Συλλόγου ἀντεπιστέλλον.

Τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονικῆς, ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου, διαβιβάζοντος τὴν ἐπετηρίδα τοῦ Ζ'. συλλογικοῦ ἔτους αὐτοῦ καὶ αἰτουμένου στενοτέρας τὰς μετ' αὐτοῦ σχέσεις τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Δέρκων κυρ. Ἰωακείμ προέδρου τῆς ἐφορείας τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος ὅτι παρέχεται τῷ Συλλόγῳ ἡ ἄδεια πρὸς ἀντιγραφὴν τοῦ κώδικος τοῦ περιέχοντος ἐπιστολὰς τοῦ Κοραῆ καὶ ἄλλων.

Τῆς ἐν Καβάλλᾳ Φιλομούσου ἀδελφότητος *Μακεδονίας*, ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου, παρακαλούσης τὸν Σύλλογον νὰ παραδώσῃ τῷ ἐνταῦθα κ. Μόσχῳ Ἀναστασιάδῃ τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀγγελλούσης συγχρόνως ὅτι ἐπέμφθη ἡ τοῦ Συλλόγου ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐν Θάσῳ ἀδελφότητα.

Τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Φιλαδελφείας Γερασίμου, ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου, ἀποστέλλοντος τὸν κατάλογον τῶν ἐν τῇ βιοβλιοθήκῃ τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπαρχόντων καὶ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κων/πόλεως μέχρι τοῦδε γραφέντων βιβλίων.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Νικόλαος Ψυχάρης, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀλ. Πασπάτη, Βράνου Βωζάνη καὶ Α. Ναούμ.

Ὁ κ. **πρόεδρος** παραχωρήσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ εἰς τὸν κ. Ι. Ζίφον ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς *Περὶ πολιορκίας καὶ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως* πραγματείας αὐτοῦ.

Διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠς'.

(Τακτική).

Τῇ 25 Φεβρουαρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, Κ. Ὀρφανουδάκη, ἀπὸ 16 Φεβρουαρίου, ὑποβάλλοντος τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ τῆς χειρογράφου καλλιγραφίας τοῦ κ. Χαριτωνίδου.

Τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου, ἀπὸ 21 Φεβρουαρίου, ἀποστέλλοντος τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου κατάλογον ἀνατολικῶν νομισμάτων.

Ν. Γ. Πολίτου, ἀπὸ 22 Ἰανουαρίου, πέμποντος φυλλάδιον γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα καὶ αἰτουμένου τὴν ἀποστολὴν τοῦ Θ' καὶ Ι' τεύχους τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐφορείας τῶν ἐν Νικοπόλει σχολείων, ἀπὸ 6 Φεβρουαρίου, παρακαλούσης τὸν Σύλλογον ἵνα χορηγήσῃ αὐτῇ ἀριθμόν τινα διδακτικῶν βιβλίων, καθ' ὃν ἐπισυνάπτει κατάλογον.

Τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου, ὑποβαλλούσης συνημμένως κριτικὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τοῦ πονήματος *Ἱστορικὴ καὶ γεωγραφικὴ βιβλιοθήκη* τοῦ κ. Ἐλ. Θωμᾶ.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Ὀλύμπια τοῦ 1875. Περίοδος τρίτη. Ἀθῆναι 1878. Εἰς τόμ. εἰς 4ον ἐκ σελ. 480. Δῶρον τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπῆς.

Διατριβαὶ περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὑπὸ Π. Γ. Κηλτζανίδου, Προυσαέως, εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐπισυνημμένων διατριβῶν τῶν κυρίων Ε. Παππαδοπούλου, Μ. Μισαηλίδου καὶ Δ. Παϊσπαλλῆ. Ἐν Κων/πόλει, 1879. Φυλλάδια τρία, μ. 4ον ἐκ σελ. ἀνὰ 43 ἕκαστον. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Ἔκθεσις τῆς καταστάσεως τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς κατὰ τὸ σχολιακὸν ἔτος 1878—1079, ὑπὸ τοῦ σχολάρχου κ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἀρχιμανδρίτου. Ἐν Κων/πόλει, 1879. Εἰς τόμος εἰς 8ον ἐκ σελ. 212. Δῶρον τοῦ σχολάρχου.

Φιλολογικὰ πάρεργα. Θ. Ἀρεντούλη. Νάθαν ὁ σοφός. Ἐν Ἀθήναις, 1880. Ἐν φυλλάδιον. Ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Κατάλογος ἀνατολικῶν νομισμάτων. Ἐν φυλλάδιον. Δῶρον τοῦ βρεττανικοῦ Μουσείου.

Ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνεται παμψηφεὶ δεκτός, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Νικ. Ψυχάρης.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Ξενοφῶν Χρυσολέων, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀλ. Πασπάτη, Γ. Δημητριάδου καὶ Α. Μαυράκη.

Ὁ κ. **Α. Πασπάτης,** πρόεδρος, ἀναγινώσκει ὀλίγα τινὰ *Περὶ Ἀτσιγγάνων*.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΖ'.

(Ἐκτακτος).

Τῇ 7 Μαρτίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Μὴ ὑπαρχόντων τῶν πρακτικῶν πρὸς ἀνάγνωσιν ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ ἀρχιβιβλιοφύλακος τῆς ἐν Στρασβούργῳ Β. βιβλιοθήκης, ἀπὸ 1 Μαρτίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος καὶ διαβιβάζοντος κατάλογον διαφόρων συγγραμμάτων πρὸς ἐκλογήν τινων ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι ὁ Σύλλογος συνεκλήθη εἰς τὴν ἔκτακτον ταύτην συνεδρίασιν ὅπως σκεφθῇ καὶ αὖθις περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ τεμαχίου τοῦ ἀναγλύφου τοῦ παριστάντος λέοντα, περὶ ἧς τὸ προεδρεῖον σκεφθέν, ἔγνω ὅπως παραχωρήσῃ αὐτὸ δωρεάν.

Μακρὰ δὲ καὶ σφοδρὰ ἐπὶ τούτου ἐγείρεται συζήτησις, μεθ' ἣν ψηφοφορίας γενομένης ἀποφασίζεται ἡ τοῦ αἰτουμένου δωρεὰν παραχώρησις.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΗ'.

(Τακτική).

Τῇ 10 Μαρτίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῶν δύο ἡγουμένων συνεδριάσεων ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ ἐν Καβάλλᾳ φιλεκπαιδευτικοῦ συλλόγου *Ἀριστοτέλους*, ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἵδρυσιν, τὸν σκοπὸν καὶ τὰς μέχρι τοῦδε ἐνεργείας αὐτοῦ, ἐπικαλουμένου τήν τε ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν καὶ αἰτουμένου τὴν ἀποστολὴν τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος καὶ ἑτέρων βιβλίων ἐκ τῶν ἐν διπλοῖς ἀντιτύποις ὑπαρχόντων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ.

Ἐλευθερίου Θωμᾶ, ἀπὸ 3 Μαρτίου, αἰτουμένου τὴν ἐπιστροφὴν τῶν πρὸς κρίσιν ὑποβληθέντων χειρογράφων αὐτοῦ.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνεται δεκτὸς, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Ξενοφῶν Χρυσολέων. Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον, τακτικὰ μέλη, οἱ κκ. Μιχαὴλ Φραγκάτος, δικηγόρος, καὶ Παναγιώτης Μελανδινός, ἐμποροϋπάλληλος, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κκ. Θρασυβούλου Γιαννάρου, Τ. Πάππη καὶ Χριστοδ. Βουλαλᾶ.

Εἶτα ὁ κ. **Παπασπάτης,** πρόεδρος, ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς *Περὶ πολιορκίας καὶ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως* πραγματείας αὐτοῦ.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΠΘ'.

(Τακτική).

Τῇ 24 Μαρτίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς ἐνταῦθα ἀδελφότητος Ξηροκρήνης, ἀπὸ 17 Μαρτίου, αἰτουμένης τὴν παραχώρησιν τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου πρὸς τέλεσιν μουσικῆς συναυλίας ὑπὲρ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.

Τῆς ἐν Μεγάλῳ Ῥεύματι ἀδελφότητος *Προόδου*, ἀπὸ 19 Μαρτίου, ἀγγελλούσης τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς, αἰτουμένης τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν καὶ προσκαλούσης αὐτὸν εἰς τὴν τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἑορτήν.

Τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου *Παρθενῶνος*, ἀπὸ 18 Μαρτίου, προσκαλοῦντος τὸν Σύλλογον εἰς τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτήν.

Τῶν δημογερόντων Μουζαίνης, ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου, αἰτουμένων τὴν ἠθικὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς αἰσίαν ἔκβασιν διαφορᾶς τινος μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς κληρονόμου Κοσμᾶ τινος Πολυχρονίδου, ζητούσης νὰ σφετερισθῇ κτήματα ἀνήκοντα ταῖς σχολαῖς τῆς πατρίδος αὐτῶν.

Παρεπιδήμων Μουζαίνης ἐν Τραπεζοῦντι, ἀπὸ 1 Μαρτίου, τὰς αὐτὰς ποιουμένων αἰτήσεις τῷ Συλλόγῳ περὶ τῆς ὡς ἀνωτέρω ὑποθέσεως τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν καὶ ὑποδεικνυόντων τὸ ἄδικον καὶ παράβολον τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἀντιδίκου.

Τῶν υἱῶν Χατζῆ Μισθοῦ, ἀγγελλόντων ὅτι προσφέρουσι τῷ Συλλόγῳ 600 φρ.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου οἱ κκ. Μιχαὴλ Φραγκάτος, δικηγόρος, καὶ Παναγιώτης Μελανδινός, ἐμποροϋπάλληλος.

Ἀκολούθως ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλλει προσφορὰν ἐξ 20 λιρ. Ἀγγλίας, γιγνομένην τῷ Συλλόγῳ παρὰ τῆς κυρίας Ἀλεξάνδρας Ν. Ῥάλλη.

Πρός τε τὴν κ. Α. Ν. Ῥάλλη καὶ τοὺς υἱοὺς Χατζῆ Μισθοῦ ὁ Σύλλογος ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ.

Κατόπιν ὁ κ. **Ι. Καρολίδης** ἀναγινώσκει τὸ πρῶτον μέρος τῆς *Περὶ τῶν ἑκατὸν παροιμιῶν τοῦ καλλίφου Ἀλῆ* πραγματείας αὐτοῦ. (Ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 28).

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΚ'.

(Τακτική).

Τῇ 31 Μαρτίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς ἐνταῦθα Ἑταιρίας τῶν Μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν, ἀπὸ 30 Μαρτίου, αἰτουμένης ὅπως χορηγηθῶσι τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς τινὰ ἐκ τῶν διπλῶν ἀντιτύπων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 15 Μαρτίου, ἀγγέλλοντος τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ αἰτουμένου τὴν μετὰ τοῦ Συλλόγου σχέσιν καὶ τὴν σύμπραξιν αὐτοῦ.

Τῆς ἐν Βιτωλίοις Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος *Καρτερίας*, ἀπὸ 19 Μαρτίου, διαβιβαζούσης συνημμένως ἐγκύκλιον τῆς συστάσεως καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς καὶ ἐξαιτουμένης τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐν Σεμάλτῳ Φιλοπροοδευτικῆς ἀδελφότητος *Ἀρετῆς*, ἀπὸ 10 Μαρτίου, ἀγγελλούσης τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ ἐπικαλουμένης τήν τε ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου.

Τῆς Μακεδονικῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος, ἀπὸ 30 Μαρτίου, ἐξαιτουμένης τὴν παραχώρησιν τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου ὅπως συνέλθῃ τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ.

Μελῶν τινων τοῦ Φιλολογ. Συλλόγου, ἀπὸ 31 Μαρτίου, ἐξαιτουμένων τὴν συγκάλεσιν εἰς κοινὴν συνεδρίασιν τῶν Συλλόγων Φιλολογικοῦ, Θρᾳκικοῦ, Ἠπειρωτικοῦ, Θεσσαλικοῦ καὶ τῆς Μακεδονικῆς ἀδελφότητος πρὸς σύσκεψιν ἐπὶ τῶν μέσων δι' ὧν ἐπιτευχθήσεται πρακτικώτερον ὁ σκοπὸς αὐτῶν.

Τοῦ ἐν Βασιγκτῶνι πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης κ. Γρ. Ἀριστάρχου, ἀπὸ 18 Μαρτίου, δηλοῦντος τὴν προσεχῆ ἀποστολὴν νέας συλλογῆς βιβλίων προερχομένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, παρ' αὐτοῦ, καὶ παρὰ τοῦ κ. Appleton.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων τῆς Ἠπείρου ὑπὸ Π. Ἀραβαντινοῦ. Ἐν Ἀθήναις, 1880. Εἷς τόμος. Δῶρον τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος. Σύγγραμμα περιοδικὸν κατὰ δημηνίαν ἐκδιδόμενον. Τεύχη Ζ', Η' καὶ Θ' τοῦ Β' ἔτους καὶ Η'—ΙΕ' τοῦ Γ' ἔτους. Ἐν Κων/πόλει, 1864—1868.

Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου τῶν χρονικῶν κανόνων παντοδαπῆς ἱστορίας τὰ σωζόμενα. Εἷς τόμ. Δῶρον τοῦ κ. Δ. Μαλιάβου (ἄχρον.).

Πρὸς τοὺς ἀνωτέρω δωρητὰς ὁ Σύλλογος τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐκφράζει.

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** προτείνει ὅπως δωρηθῶσι πρὸς τὴν ἐν Βιτωλίοις Φιλεκπαιδευτικὴν ἀδελφότητα *Καρτερίαν* τὰ εἰς τὸν Σύλλογον ὑπὸ τῶν υἱῶν Χ'' Μισθοῦ προσενεχθέντα ἑξακόσια φράγκα.

Ὁ κ. **Α. Πασπάτης,** πρόεδρος, παρατηρεῖ εἰς τὸν προλαλήσαντα ὅτι δέον προηγουμένως νὰ ἐξετασθῇ ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου, καὶ ἂν αὕτη ᾖ ἀνθηρά, τότε ἂς ἀποφασίσῃ ὁ Σύλλογος δωρεάς. Τοῦτο γνωσθήσεται τῷ Συλλόγῳ κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν συνεδρίασιν. Προστίθησι δὲ ὅτι ὁ κ. Δ. Ταμβάκος προσφέρει τὸν ἀναγκαῖον χάρτην πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου. Τὴν δὲ ἀπαιτουμένην δαπάνην πρὸς δημοσίευσιν τῶν ζώντων μνημείων ἀνέλαβεν ὁ κ. Χρ. Ζωγράφος προσενεγκὼν ἤδη πρὸς τοῦτο λίρας ἑξήκοντα.

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** ὡς ἐκ τῶν ὑπογραψάντων τὴν πρὸς συγκάλεσιν κοινῆς συνεδριάσεως τῶν Συλλόγων πρότασιν λέγει ὅτι οἱ λόγοι δι' οὓς ἡ πρότασις καθυπεβλήθη εἰσί· α' ὅπως οἱ Σύλλογοι ἀποφασίσωσι πῶς δέον νὰ προσενεχθῶσι πρὸς σωματεῖον ἄρτι συστὰν καὶ οὕτω λείψῃ πᾶσα πρόφασις μελῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς Συλλόγους νὰ ἔρχωνται εἰς σχέσιν πρὸς αὐτὸ ἐπίσημον, ἐξ ἧς δύναται νὰ προκύψῃ παρεξήγησις ὅτι ἀντιπροσωπεύουσιν αὐτούς, καὶ β' ὅπως γνωσθῇ ἐκ τῆς ἐνεργείας ταύτης ὅτι οἱ Σύλλογοι οὐκ ἐπαύσαντο ἐνεργοῦντες πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν συνέστησαν. Τέλος δὲ προτείνει ὅπως συνέλθωσιν οἱ Σύλλογοι τὴν προσεχῆ Πέμπτην.

Ὁ κ. **Ι. Ζέφος** ὑποστηρίζει τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. Ἰάλεμου.

Ὁ κ. **Ἠρ. Βασιάδης** φρονεῖ ὅτι πρὶν συνέλθωσιν οἱ Σύλλογοι δέον νὰ συνέλθωσι τὰ προεδρεῖα αὐτῶν ἵνα συντάξωσι τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς κοινῆς γεν. συνεδριάσεως ἵνα οὕτω μελετηθῇ καλλίτερον τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης** νομίζει ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ ὡρισμένος σκοπὸς τῆς συγκαλίσεως τῶν Συλλόγων· ὅτι δηλ. οἱ Σύλλογοι συνέρχονται ἵν' ἀποφασίσωσι ποίαν διαγωγὴν τηρήσουσι πρὸς ἄρτι συστὰν σωματεῖον.

Γενομένης ψηφοφορίας ὁ Σύλλογος ὑπὲρ τῆς τοῦ κ. Ἠρ. Βασιάδου γνώμης ἀποφαίνεται.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Εὐθυβούλης** ἰατρὸς ἀναγινώσκει πραγματείαν αὐτοῦ *Περὶ δαμαλίδος*.

Ὁ κ. **Ι. Ζέφος** παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἐπὶ τῆς δαμάλεως νόσημα παρετηρήθη καὶ ὑπ' ἄλλων μέν, ἰδίᾳ δ' ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ **Σωβῶ** ἐπὶ τοῦ ἵππου.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΛΑ'.

(Τακτική).

Τῇ 7 Ἀπριλίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Αλ. ΠΑΣΠΑΤΗ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἠγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τῆς ἐνταῦθα ἑταιρίας τῶν Μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν, ἀπὸ 4 Ἀπριλίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ ἀριθμοῦ τινος ἐκ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ διπλῶν συγγραμμάτων.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀπὸ 1 Ἀπριλίου, παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον ὅπως χορηγήσῃ, εἰ δυνατόν, τὸ ἐκ 500 λιρῶν κληροδότημα τοῦ μακαρίτου Σουλήνη τῷ κ. Σπυρίδωνι Λάμπρῳ, μέλλοντι ποιῆσαι ἐπιστημονικὴν ἐκδρομὴν εἰς Ἄθω πρὸς ἔρευναν καὶ καταγραφὴν τῶν ἐκεῖσε πολλαχοῦ ἀποκειμένων χειρογράφων.

Σπυρίδωνος Λάμπρου, ἀπὸ 1 Ἀπριλίου, ὑποβάλλοντος τὸ σχέδιον τοῦ μελετωμένου ταξειδίου αὐτοῦ εἰς Ἄθω πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξερευνήσεως τῶν αὐτόθι βιβλιοθηκῶν, καὶ παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον ὅπως χορηγήσῃ αὐτῷ τὸ ἐπὶ τούτῳ πεντακοσιόλιρον κληροδότημα τοῦ μακαρίτου Σουλήνη.

Τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ Συλλόγου *Παρθεναγωγός*, ἀπὸ 6 Ἀπριλίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ χορηγίᾳ ἀριθμοῦ τινος ἐκ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ διπλῶν συγγραμμάτων.

Α. Παρχαρίδου ἀποστέλλοντος Γραμματικὴν τῆς διαλέκτου Τραπεζοῦντος περὶ ἐπιθέτου, ἀντωνυμιῶν καὶ βαρυτόνων ῥημάτων διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Εἶτα ἀγγέλλεται ἡ ἑξῆς

προσφορά.

Εἰρήνης Σεβαστοκρατορίσσης ἀνέκδοτον ποίημα (1143). Ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Πάτμῳ βιβλιοθήκης. Ἐν Ἀθήναις, 1789. Ἐν φυλλάδιον εἰς 8ον ἐκ σελ. 40. Δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου κ. Μανουὴλ Ι. Γεδεών.

Ὁ Σύλλογος εὐχαριστεῖ τῷ ἄνω δωρητῇ.

Ὁ κ. **πρόεδρος** ἀναγινώσκει ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου Β. Σουλήνη τὸ 15ον ἄρθρον οὕτως ἔχον.

« Πεντακοσίας λίρας ὀθωμανικὰς ἀφιερῶ, ἃς » οἱ κ. ἐκτελεσταί τῆς διαθήκης μου θέλουσι » παραδώσει τῷ Προεδρείῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλο- » λογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως, μέλ- » λοντος νὰ χρησιμοποιήσῃ αὐτὰς ἀποκλειστι- » κῶς καὶ ἀνενδότως διὰ τὸν ἑξῆς κοινωφελῆ » καὶ ἐπιστημονικὸν σκοπόν. Δυστυχῶς ἐν ταῖς » Βιβλιοθήκαις τῶν Μοναστηρίων τοῦ ἁγιωνύ- » μου Ὄρους Ἄθω, ὡς καὶ ἐν ταῖς τῶν Μετε- » ώρων ἐν Θεσσαλίᾳ, σήπονται ἀτάκτως ἐρριμ- » μένα ἄπειρα κειμήλια χειρογράφων, καὶ ἑτέρων » βιβλίων διαφόρου ὕλης, ὧν τὸ ποσὸν καὶ τὸ » ποιὸν ὁλοτελῶς ἀγνοεῖται· διότι οἱ ἐν τοῖς » Μοναστηρίοις ἀσκοῦντες πατέρες οὔτε κἂν περὶ » τῆς τακτοποιήσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἐκδόσεως » ἐπιστημονικῶς διῳρημένων καταλόγων ἐφρόν- » τισαν, ἐξ οὗ καὶ ἀπώλειαι καὶ ἱερόσυλοι ἀ- » παλλοτριώσεις πολλαὶ συνέβησαν. Ὁ Σύλλο- » γος λοιπὸν ἅμα τῇ παραλαβῇ τῶν μνησθει- » σῶν 500 λιρῶν θέλει φροντίσει νὰ πέμψῃ ἐπὶ » μηνιαίᾳ ἀμοιβῇ δύο σπουδαίους καὶ εὐπαι- » δεύτους ἄνδρας, ἕνα κληρικὸν καὶ ἕτερον λαϊ- » κόν, εἰ δυνατὸν τὸν Μεσαιωνιστὴν Κ. Σάθαν, » νὰ περιέλθωσιν, εἰς ἓν ἢ δύο ἔτη, ἢ καὶ πλει- » ότερον, ἅπαντα τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἄθω καὶ » τῶν Μετεώρων, πρὸς ἐπιστημονικὴν ταξιθέ- » τησιν τῶν βιβλιοθηκῶν αὐτῶν, καὶ καταρτι- » σμὸν μιᾶς λεπτομεροῦς βιβλιοθήκης (γενικοῦ » καταλόγου) ὅλων τῶν χειρογράφων καὶ λοιπῶν » βιβλίων καὶ χρυσοβούλλων καὶ ἱερῶν κειμηλίων » ἑνὸς ἑκάστου μοναστηρίου ἰδιαιτέρως, ὅλα » δ' ὁμοῦ νὰ ἐκδοθῶσιν ἀκολούθως διὰ τοῦ » τύπου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου εἰς βιβλίον » ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτοῦ. Τὸ βιβλίον κληθήσηται » *Ἀθωνὰς Βιβλιοθήκη δωρουμένη τῷ Ἔθνει* » *παρὰ Βασιλείου Γεωργίου Σουλήνη τοῦ Θεσ-* » *σαλοῦ*».

Ὁ κ. **πρόεδρος** μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπάγεται ὅτι τοῦ κληροδοτήματος τούτου μόνον 35 % ὑπὸ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης εἰς τὸν Σύλλογον ἐδόθησαν, τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο οὐδόλως ἀρκεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ποθουμένου σκοποῦ. Προτείνει δὲ εἰς τὸν Σύλλογον ν' ἀποφασίσῃ, ἂν ἐπιδοκιμάζῃ τὴν παραχώρησιν τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς τὸν μέλλοντα νὰ μεταβῇ εἰς Ἄθω κ. Σ. Λάμπρον πρὸς ἔρευναν τῶν ἐκεῖ βιβλιοθηκῶν.

Ὁ. κ. **Ι. Ζέφος** παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ διαθέτου δέον νὰ ἐρωτηθῇ προηγουμένως ὁ κ. Σάθας, καὶ ἂν οὗτος ἀποποιηθῇ, τότε ὁ Σύλλογος ν' ἀποφασίσῃ περὶ ἄλλου.

Ὁ κ. **Γ. Δημητριάδης** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Σύλλογος ἂν θέλῃ νὰ στείλῃ ἓν ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ διαθέτου, ἢ νὰ δαπανήσῃ τὸ κληροδότημα δι' ἀνθρώπου μὴ ὄντος μέλους τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **Θ. Κοσούδης** ἐκφράζει γνώμην ὅτι ὁ Σύλλογος δὲν δύναται ν' ἀποφασίσῃ τι περὶ

τοῦ κληροδοτήματος ἂν μὴ συναχθῶσιν ἅπασαι αἱ 500 λίραι.

Ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τὴν τοῦ κ. Ζίφου γνώμην.

Ὁ κ. **πρόεδρος** λέγει ὅτι τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Συλλόγου μὴ εὑρισκομένων εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν, ἅτε 100 μόνον λιρῶν ἐν τῷ ταμείῳ ὑπαρχόντων, δι' ὧν πληρωθήσονται τὰ ἔξοδα τοῦ περιοδικοῦ καὶ διατηρηθήσεται ἐπὶ πεντάμηνον ὁ Σύλλογος, ἡ πρότασις ἡ ἐν τῇ ἡγουμένῃ συνεδριάσει γενομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ὀδ. Ἰαλέμου ὅπως προσενεχθῶσι τῇ ἐν Βιτωλίοις ἀδελφότητι *Καρτερίᾳ* τὰ ὑπὸ τῶν υἱῶν Μισθοῦ δωρηθέντα 600 φρ. ἀνάγκη ν' ἀπορριφθῇ.

Ὁ κ. **Σ. Σατραζάμης** ἐγκρίνει ὅπως δοθῶσι τὰ χρήματα ταῦτα εἰς τὴν εἰρημένην ἀδελφότητα, ὡς ὑπαρχούσης μεγίστης ἀνάγκης ὑποστηρίξεως τῶν κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη ἀπειλουμένων ἑλληνικῶν σχολείων.

Ὁ κ. **Ν. Δεπάστας** προτείνει ὅπως δοθῇ τοὐλάχιστον μέρος τῶν χρημάτων τούτων εἰς τὴν εἰρημένην ἀδελφότητα.

Ὁ κ. **Ν. Παρανίκας** ὑποστηρίζων τὸν κ. Ν. Δεπάσταν, προτείνει ν' ἀποσταλῶσι δέκα λίραι εἰς τὴν ἐν Βιτωλίοις ἀδελφότητα *Καρτερίαν*.

Ἡ γνώμη αὕτη γίγνεται δεκτή.

Εἶτα ὁ κ. **Α. Πασπάτης,** πρόεδρος, παραχωρήσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ τῷ κ. Ι. Ζίφῳ, ἀντιπροέδρῳ, ἀναγινώσκει πραγματείαν *Περὶ εὐφωνίας*.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΚΒ'.

(Τακτική).

Τῇ 14 Ἀπριλίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολὴ τῆς ἐν Σεμέλτῳ φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος *Δόξης*, ἀπὸ 29 Μαρτίου, εὐχαριστούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐνθαρρυντικῇ αὐτοῦ ἀπαντήσει εἰς τὴν περὶ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἀγγελτήριον ἐπιστολήν, ἐκτιθείσης τὰς ἀνενδότους αὐτῆς ἐνεργείας ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, ὃν ἀνέλαβε, καὶ συνιστάσης τὸν κ. Δ. Νικολαΐδην πρὸς παραλαβὴν τῶν ὑπεσχημένων αὐτῇ διδακτικῶν βιβλίων καὶ εἴ τινος ἑτέρου.

Δ. Νικολαΐδου, ἀπὸ 10 Ἀπριλίου, ἐξαιτουμένου ὅπως παραδοθῶσιν αὐτῷ τὰ διὰ τὴν ἀνωτέρω ἀδελφότητα ὡρισμένα βιβλία.

Τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 14 Ἀπριλίου, προτεινούσης τῷ Συλλόγῳ ἵνα ἀντὶ τῶν ἐν τῷ Καραπανείῳ διαγωνισμῷ ὁριζομένων δύο ὁδηγῶν πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας καὶ γραμματικῆς συνταχθῇ εἷς καὶ μόνος, γενικός, δι' ὅλα τὰ ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ μαθήματα ἀντὶ χιλιοφράγκου βραβείου.

Ἡ πρότασις αὕτη τῆς ἐκπαιδ. ἐπιτροπῆς γίγνεται ἀποδεκτή.

Εἶτα ὁ κ. **Ἀβρ. Μαλιάκας,** εἰσηγητὴς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὸ πρόγραμμα τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος κατὰ τὸ Β' ἔτος (ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 88).

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος** παρατηρεῖ ὅτι τὰ εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα ὑποβαλλόμενα ἔργα θέλουσι πέμπεσθαι τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου· ἀλλὰ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἕνεκα τῆς δριμύτητος τοῦ χειμῶνος μὴ δυνηθείσης τῆς ἐπιτροπῆς νὰ ἐργασθῇ ἐγκαίρως ἐγένετο ἐξαίρεσις ὅπως ὑποβληθῶσι κατὰ Φεβρουάριον.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΚΓ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 26 Ἀπριλίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Αλ. Πασπάτη.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως,

Ὁ κ. **Ὀδ. Ἰάλεμος,** πρόεδρος τῆς συντακτικῆς τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἑξῆς ἔκθεσιν.

Κύριοι,

Ἡ συντακτικὴ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ μετὰ ἐπανειλημμένας τοῦ προεδρείου προσκλήσεις μόλις κατώρθωσε νὰ καταρτίσῃ τὸ προεδρεῖον αὐτῆς περὶ τὰ μέσα τοῦ λήγοντος ἔτους. Καὶ πρῶτον μὲν ἐκλέξασα πρόεδρον αὐτῆς τὸν ἔχοντα τὴν τιμὴν νὰ λαλῇ ἐνώπιον ὑμῶν καὶ γραμματέα τὸν κ. Λουτρόπην προέβη ἔπειτα εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν λοιπῶν ζητημάτων, ἀποφασίσασα λ. χ. νὰ παρακαλέσῃ τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου ὅπως ἐξαιτήσηται τὴν ταχείαν εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Καταστήματος κατάθεσιν τῶν ἐπιστημονικῶν πραγματειῶν παρὰ τῶν ἀναγνόντων αὐτάς, ὁρίσασα τὰ καταχωριστέα ἐν τῷ περιοδικῷ ἀναγνώσματα, ἀφήσασα τὴν ἐκλογὴν τοῦ τυπογραφείου εἰς τὸν πρόεδρον ὑπὸ τὸν ὅρον ἐννοεῖται τοῦ νὰ προτιμήσῃ οὗτος τὸ συμφερώτερον καὶ φιλοκαλώτερον σύνταγμα καὶ ἐν γένει κανονίσασα οὕτω τὰ πάντα ὥστε νὰ μὴ συγκαλῶνται συνεδριάσεις δι' ἀντικείμενα ἐπουσιώδη. Καὶ τυπογραφεῖον μὲν προὐτιμήθη καὶ πάλιν τὸ τοῦ *Νεολόγου*, διότι καὶ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἐννοεῖ ὅτι ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις, ἤτοι μίαν καὶ ἡμίσειαν ὀθ. λίραν τὸ τυπογραφικὸν φύλλον, ἤθελεν ἐξακολουθήσει καὶ ἐφεξῆς ὡς πρότερον ἡ ἐκτύπωσις τοῦ περιοδικοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ τυπογραφείου οὐδεμία ἐγίνετο κατ' ἀρχὰς παρατήρησις περὶ νέων ὅρων. Κατόπιν ὅμως ἀρξαμένης τῆς ἐκτυπώσεως ὑπεβλήθη ὑπ' αὐτοῦ τῷ προέδρῳ τῆς ἐπιτροπῆς λίαν ἀδρορρόνως, εἶναι ἀληθές, ἡ παρατήρησις ὅτι ἡ στοιχειοθεσία σήμερον εἶναι ἀκριβωτέρα ἢ ἄλλοτε, διότι κατὰ τὰ τρία προηγούμενα ἔτη οἱ στοιχειοθέται ἐπληρώνοντο εἰς χαρτονόμισμα ἐνῷ σήμερον πληρώνονται εἰς ἄργυρον. Ἀσθενήσας ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ δύο καὶ ἐπέκεινα μῆνας καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ συγκαλέσῃ τὴν ἐπιτροπὴν ἵνα ζητήσῃ τὴν περὶ τούτου γνώμην αὐτῆς ἀντιπαρετήρησε τῷ διευθυντῇ τοῦ τυπογραφείου ὅτι ἡ περὶ νέων ὅρων πρότασις ἐφερεν αὐτὸν εἰς ἀμηχανίαν τινά. Εὐτυχῶς δὲ ἀπήλλαξαν ταύτης τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ *Νεολόγου* καὶ τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ ἀναγγείλαντες αὐτῷ ὅτι ἀφίνουσιν εἰς αὐτὸν νὰ πράξῃ ὅπως θέλει. Οὗτος δὲ οὐδεμίαν ῥητὴν ὑπόσχεσιν δοὺς περὶ αὐξήσεως τῆς τιμῆς ἐπερωλάσσετο πάντοτε νὰ συγκαλέσῃ τὴν συντακτικὴν ἐπιτροπήν· ἀλλὰ δυστυχῶς λυπηρὰ συμβάντα οἰκογενειακὰ ἀπορροφήσαντα πᾶσαν τὴν προσοχὴν καὶ πᾶσας σχεδὸν τὰς ὥρας αὐτοῦ ἀπέτρεψαν αὐτὸν τούτου· ἀλλ' ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς θεωρεῖ ἰσχύοντας τοὺς ἀρχαίους ὅρους, ἐκτὸς ἐὰν ὁ Σύλλογος αὐτὸς θελήσῃ νὰ προσθέσῃ ἐλάχιστόν τι ποσόν· ὁπωσδήποτε οὐδεμία δυσχέρεια θέλει προέλθει ἐκ τούτου εἰς τὸν Σύλλογον ἐὰν ἀφεθῇ ἡ ὁριστικὴ διακανόνισις τοῦ πράγματος εἰς τὸν κύριον ταμίαν τοῦ Συλλόγου, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ τυπογραφείου μετὰ προθυμίας πάντοτε ὑπηρέτησαν τὰ συμφέροντα τοῦ ἡμετέρου Σωματείου. Ὀφείλομεν νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἐδόθησαν τῇ ἐντολῇ τοῦ προέδρου διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ περιοδικοῦ εἴκοσιν (ἀρ. 20) Ὀθ. λίραι, ἀπέναντι τοῦ ὅλου λογαριασμοῦ. Ἐδαπανήθησαν δὲ συνάμα ἕνδεκα (ἀρ. 11) Ὀθ. λίραι διὰ τὸν τυπογραφικὸν χάρτην· ἀλλὰ τοῦ φιλομούσου κ. Δ. Ταμβάκου ἀναλαβόντος καὶ ἐφέτος νὰ δαπανήσῃ τὸ διὰ τὸν χάρτην τοῦ περιοδικοῦ τοῦ παρόντος ἔτους ποσόν, θὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου αἱ ὑπ' αὐτοῦ καταβληθεῖσαι 11 λίραι ληφθησόμεναι ἐκ τῆς χορηγίας τοῦ κ. Δ. Ταμβάκου.

Καὶ ταῦτα μὲν σχεδὸν δευτερεύοντα, τὸ δὲ πρωτεῦον ζήτημα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος ἐστὶ τὸ τῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τῆς καταχωρίσεως αὐτῶν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην τὸ περιοδικὸν τοῦ συλλογικοῦ ἔτους 1878—1879 δὲν εἶναι δυστυχῶς πλούσιον ὅσον προσεδοκᾶτο διότι ἐκ τῶν εἴκοσι καὶ τεσσάρων πραγματειῶν αἵτινες ἀνεγνώσθησαν κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα εἰς ὃ ἀνήκει, μόνον ἑπτὰ κατωρθώθη νὰ δημοσιευθῶσι, διότι πολλὰ τῶν ἀξιοτίμων μελῶν, ἅτινα εἶχον ἀναγνώσει τότε πραγματείας ἠρνήθησαν νὰ παράσχωσι ταύτας πρὸς δημοσίευσιν ὡς προτιθέμενοι νὰ ἐπεξεργασθῶσιν αὐτάς· εἰς τὰ ἑπτὰ δὲ ταῦτα προσετέθη καὶ ὄγδοον ἀνάγνωσμα ἀποτελοῦν συνέχειαν πραγματείας τινὸς τοῦ κ. Γ Δημητριάδου δημοσιευθείσης ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει. Γινώσκοντες πόσον μοχθοῦσιν οἱ τοῦ Συλλόγου πολύτιμοι ἐργάται ὑποκλέπτοντες ὑπὲρ αὐτοῦ ὥρας τινὰς ἐκ τῶν ἄλλων αὐτῶν ἀσχολιῶν, δὲν τολμῶμεν νὰ ἐξενέγκωμεν ἐνταῦθα αὐστηρὰς κρίσεις κατὰ τῶν συναδέλφων ἐκείνων, οἵτινες ἐβράδυναν νὰ καταθέσωσι τὰς πρὸς ἐκτύπωσιν προωρισμένας πραγματείας. Παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἕνεκα τῆς βραδύτητος ταύτης ἐζητήσαμεν τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Συλλόγου — ἥτις καὶ ἐδόθη ἡμῖν, ὡς ἐνθυμεῖσθε — ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἄνευ τακτικῆς χρονολογικῆς σειρᾶς καταχώρισις τῶν ἀναγνωσμάτων. Ἑνὸς δὲ τῶν ἀναγνωσμάτων, καίτοι δοθέντος τῇ ἐπιτροπῇ, ἀνεβλήθη ἡ εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἀποστολή, διότι ἐδιστάσαμεν ἂν ἔπρεπε νὰ καταχωρίσωμεν αὐτὸ ἐν τῷ περιοδικῷ ἢ ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ δελτίῳ· ἐκτυποῦται δὲ ἤδη ἐν τῷ περιοδικῷ, κατὰ τὴν περὶ τούτου γνωμοδότησιν τοῦ κ. προέδρου τοῦ Συλλόγου.

Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συλλογικοῦ ἔτους 1878 — 1879, ἀποτελοῦντος, ὡς γνωστόν, τὸ τεῦχος Π', προέβη ἤδη εἰς τὸ ἑνδέκατον τυπογραφικὸν φύλλον, ἢ εἰς τὸ δέκατον τέταρ-

τον, ἐὰν λογισθῶσι τὰ τρία τυπογραφικὰ φύλλα τὰ περιέχοντα τοὺς καταλόγους τῶν μελῶν, δωρητῶν κτλ. τοῦ Συλλόγου, ὧν στοιχειοθετημένων ἤδη ἀπὸ πέρυσιν ἀνεβάλομεν τὴν ἐκτύπωσιν ἵνα ἀκριβέστερον καὶ μετὰ προσοχῆς, μείζονος τῆς ἄλλοτε περὶ τούτου καταβαλλομένης, διορθωθῶσιν οἱ κατάλογοι τῶν μελῶν τῶν τριῶν κατηγοριῶν, τουτέστιν ἐπιτίμων, τακτικῶν καὶ ἀντεπιστελλόντων. Μετὰ δὲ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ προσεχῶς ἀποπερατουμένου δωδεκάτου φύλλου, ἡ ἐργασία θέλει προβῆ ἐσπευσμένως, διότι δὲν ὑπολείπονται ἢ τὰ πρακτικὰ μετὰ τῶν ἐκθέσεων τῶν μελῶν τοῦ προεδρείου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν, ἡ λογοδοσία τοῦ προέδρου, αἱ δύο μεγάλαι ἐκθέσεις τῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, αἵτινες καταχωρισθήσονται πρὸ τῶν πρακτικῶν, καθ' ἃ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ εἴθιστο, καὶ τὸ ἐράνισμα ὅπερ προστεθήσεται εἰς τὸ τέλος τοῦ περιοδικοῦ, ἕτοιμον ἤδη καὶ ἀντιγεγραμμένον, περιέχον δὲ ἐπιστολὰς πολυτίμους τῶν ἀειμνήστων Κοραῆ, Δωροθέου, Καπλάνη καὶ ἄλλων εὑρισκομένας ἐν τῷ κώδικι τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.

Ἀναλογιζόμενοι τά τε συνήθη προσκόμματα περὶ τὴν ἔκδοσιν παντὸς περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ ἐκεῖνα ἅτινα προσετέθησαν ἐφέτος ἕνεκα τοῦ χειμῶνος ὡς καὶ τὰς μικρὰς ἀναβολὰς αἵτινες προῆλθον ἐκ τοῦ ὅτι τὸ τυπογραφεῖον μὴ ἔχον τακτικῶς καὶ ἐγκαίρως τὴν ὕλην δὲν ἠδύνατο νὰ παραλάβῃ νέους στοιχειοθέτας διὰ τὸ ἡμέτερον ἔργον θέλετε, κύριοι, πιστεύω, ὁμολογήσει ὅτι ἡ συντακτικὴ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ καίτοι μὴ κατορθώσασα νὰ ἐπιτύχῃ πλήρους τοῦ σκοποῦ αὐτῆς εἰργάσθη ὅμως κατὰ τὸ δυνατὸν ἵνα ἐλαττώσῃ καὶ ὑπερνικήσῃ τὰς μεγάλας καὶ ποικίλας δυσχερείας τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῇ ἔργου.

Ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπή.

Θα. Ιαδεμος, πρόεδρος.
Ν. Δεπαστας.
Δ. Ευθυβουλης.
Αθ. Θεοδωριδης.
Ι. Καραβασιλης.
Ν. Λουτραρης.
Αβρ. Μαλιακας.
Ι. Μουσικος.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης,** βιβλιοφύλαξ, ἀναγινώσκει τὴν περὶ τὴν βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου τοῦ Συλλόγου ἔκθεσιν αὐτοῦ οὕτως ἔχουσαν·

Κύριοι,

Ἄχων ἀλλὰ ταῖς ἐπιμόνοις προτροπαῖς τῶν αὐτῶν καὶ πέρυσι σεβαστῶν φίλων πειθόμενος καὶ τῇ εὐγενεῖ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ὅ τε προσφιλὴς καὶ σεβαστὸς πρόεδρος ἡμῶν καὶ ὁ ἕτερος τῶν ἀξιοτίμων ἀντιπροέδρων, ὁ κ. A. Mordtmann, ἐπηγγείλαντό μοι τὴν ἑαυτῶν συνδρομήν, ἀνέλαβον καὶ κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος τὴν ἐπιμέλειαν τῆς βιβλιοθήκης.

Τριττόν μοι προὔκειτο εἰς ἐκτέλεσιν ἔργον κληροδοτηθέν μοι ὑπὸ τοῦ προκατόχου μου, ἡ σύνταξις τοῦ ἐπιστημονικοῦ τῶν βιβλίων καταλόγου, ἡ ἐν ταῖς θήκαις τῆς αἰθούσης καθ' ὕλην ταξιθέτησις αὐτῶν καὶ ἡ ἐκκαθάρισις, τακτοποίησις καὶ ἀντιγραφὴ τοῦ ἀλφαβητικοῦ καταλόγου, ἤτοι τοῦ εὑρετηρίου· τὸ ἔργον τοῦτο καίπερ ἐπίμοχθον καὶ χρόνου πολλοῦ δεόμενον ἠλπιζον ὅμως νὰ φέρω εἰς πέρας. Ἀλλὰ τοῦτο μέν, ἕνεκα τῆς τε δριμύτητος τοῦ χειμῶνος καὶ ἄλλων σπουδαιοτέρων ἀσχολιῶν τῶν σεβαστῶν συναδέλφων, στερηθεὶς τῆς πολυτίμου αὐτῶν συνδρομῆς, τοῦτο δὲ ἕνεκα ἀσθενείας τοῦ διορισθέντος βοηθοῦ ὑπαλλήλου, μόνος σχεδὸν ἀπολειφθείς, οὐχ ἧττον μετὰ πολλοὺς κόπους κατὰ τὰς ὀλίγας τῆς σχολῆς ὥρας καὶ νυκτὸς τὸ πλεῖστον ἐργαζόμενος κατώρθωσα νὰ φέρω εἰς αἴσιον πέρας τήν τε καθ' ὕλην ταξιθέτησιν τῶν βιβλίων καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτῶν καταλόγου.

Συγγράμματα δὲ καὶ φυλλάδια κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκτήσατο ἡ βιβλιοθήκη περὶ τὰ 510, ἀποτελοῦντα περὶ τοὺς 600 τόμους, δωρηθέντα τὰ πλεῖστα, συνεπείᾳ τῶν ἐγκυκλίων τῶν ἀποσταλεισῶν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀξιοτίμου προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Ὀδυσσέως Ἰαλέμου, ὑπὸ διαφόρων κυβερνήσεων, σωματείων καὶ ἄλλων φιλομούσων ἰδιωτῶν ξένων τε καὶ ὁμοεθνῶν. Αἱ σπουδαιότατα δὲ τῶν δωρεῶν εἰσί· 1) ἡ τοῦ κ. Alfred Firmin Didot, συνισταμένη εἰς τὴν ὅλην σειρὰν τῶν δοκίμων ἑλλήνων συγγραφέων, κτῆσις πολυτιμοτάτη τῇ ἡμετέρᾳ βιβλιοθήκῃ· 2) ἡ τοῦ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὑπουργείου τοῦ κράτους καὶ ἄλλων σοφῶν πολιτῶν τῆς δημοκρατίας, τῇ μυρίων ἐπαίνων ἀξίᾳ ὀροντίδι καὶ τῷ ἀκαμάτῳ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης ζήλῳ τοῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης κ. Γρ. Ἀριστάρχου, ἀποστείλαντος κιβώτιον μέγα πλῆρες σπουδαιοτάτων συγγραμμάτων ἐπιστημονικῶν, μάλιστα τῆς φυσικῆς ἱστορίας· 3) ἡ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ὑπουργείου τῆς παιδείας, δωρησαμένου τὸ corpus inscriptionum graecarum καὶ τὸ corpus inscriptionum atticarum· 4) ἡ τοῦ ἐπὶ χρησταῖς ἡμῶν ἐλπίσιν ἄρτι ἀναλαβόντος τὰ ἡνία τοῦ ἀγγλικοῦ κράτους, τοῦ σοφοῦ ὁμηρολόγου κ. Γλάδστωνος ἀποστείλαντος δέκα τῶν ἀξιολογωτάτων αὐτοῦ συγγραμμάτων· 5) ἡ τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, συγκειμένη ἐξ 77 τόμων διαφόρων συγγραμμάτων· 6) ἡ τοῦ ἁγίου Ἴμβρου κ. Νικηφόρου δωρησαμένου τὴν σπανιωτάτην δωδεκάβιβλον τοῦ Δοσιθέου· 7) ἡ τοῦ κ. Μαρσὰν προσενεγκόντος χειρόγραφον τῶν πατρίων τοῦ Κωδινοῦ· καὶ ἄλλαι ἄλλων.

Πρὸς πάντας τοὺς γενναίους δωρητὰς καθῆκον νομίζομεν νὰ ἐκφράσωμεν καὶ σήμερον δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Συλλόγου.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν βιβλιοθήκην.

Τὰ δὲ τοῦ ἀναγνωστηρίου ἔχουσιν ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, πολλῶν περιοδικῶν ἀτάκτως καὶ ἐλλιπῶς ἐρχομένων.

Αἱ δὲ φάλαγγες τῶν θαμώνων τῆς τε βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου, οὐδέποτε λίαν συμπεπυκνωμέναι οὖσαι, ἐφέτος ἦσαν ἔτι μᾶλλον ἀραιωμέναι, σημεῖον λυπηρὸν τῆς ὀσημέραι προϊούσης χαλαρώσεως τοῦ φιλομούσου καὶ φιλαναγνωστικοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς δημοσίου, εἰ μή τινα ἄλλα τὰ αἴτια τούτου.

Ὁ βιβλιοφύλαξ

Θ. Σαλτελης.

Εἶτα ἀναγινώσκεται ἡ ἔκθεσις τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς οὕτως ἔχουσα·

Κύριοι,

Ἡ φιλολογικὴ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ καὶ τῷ ἐκτάκτῳ χειμῶνι ἐνδοῦσα καὶ ἀσθενείας ἕνεκεν μελῶν τινων διέκοψεν ἐπί τινα χρόνον τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον αὐτῆς συνειδυῖα ἐφρόντισε περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῇ ἐργασιῶν· ποιησαμένη δὲ ἑπτὰ συνεδριάσεις ἠσχολήθη κατὰ ταύτας περὶ τὴν ἐξέτασιν καὶ κρίσιν τῶν ἀποσταλεισῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συλλογῶν εἰς τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα ὑπό τῶν κκ. Α. Αἰλιανοῦ, Γ. Ζηκίδου, Δημ. Χαβιαρᾶ, Α. Γονίου, Ν. Πολίτου, Παρχαρίδου καὶ ἀνωνύμου τινός· τὰς δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Δέφνερ περὶ τῆς διαλέκτου τῶν Τραπεζουντίων καὶ τῆς τσακωνικῆς ἀποσταλείσας πραγματείας οὐ συμπεριέλαβεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἔτους τούτου ὡς ἐκπροθέσμους. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐκτενῆ κρίσιν τῆς Φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἀκούσεσθε κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτὴν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπιτροπῆς κ. Θ. Σαλτέλη.

Ἀναλαβοῦσα δὲ τὴν ἀποτεθησαυρισμένην γλωσσικὴν ὕλην ἡ ἐπιτροπὴ ἐπεξειργάσθη μέρος αὐτῆς, τὸ ἐκλεκτότερον, ὅπως ἐκδῷ αὐτὴν ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου, τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Ὀφείλει δὲ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη παρέχει πλείστας δυσχερείας τῇ ἐπιτροπῇ ἅτε δὴ στερουμένῃ τῶν ἀναγκαίων βιβλίων καὶ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθεισῶν συλλογῶν τῶν νεωτέρων διαλέκτων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Ὡσαύτως δ' ἡ ἐπιτροπὴ ἐμερίμνησε καὶ περὶ τῆς Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης. Μετ' εὐχαριστήσεως δ' ἀγγέλλει ὅτι λόγιοι ἄνδρες ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων· ἴσως δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἄρξεται καὶ ἡ ἐκτύπωσις τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Σεμιτέλου. Οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὸ διαγώνισμα τοῦτο σπεύδουσι βραδέως, τοῦτο δ' ἔστιν ἔνδειξις, ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῶν ἔσται πολλοῦ λόγου ἀξία.

Ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπή.

Πρ. Βασιαδης, πρόεδρος.
Χρ. Χατζηχρηστου.
Αιμ. Νοννοττης.
Α. Ταγης.
Ν. Φρυδας.
Αθ. Δημητριαδης.
Απ. Λιουμας.
Αβρ. Μαλιακας.
Ιω. Μαστοραχης.
Θ. Σαλτελης, γραμματεύς.

Ὁ κ. **Ν. Παρανίκας** ἀναγινώσκει τὴν ἑπομένην ἔκθεσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς·

Κύριοι,

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ συνισταμένη ἐκ τῶν κκ. Ι. Ζίφου, προέδρου, Ἡρ. Βασιάδου, Κ. Καλλιάδου, Ὀδ. Ἰαλέμου, Χρ. Χατζηχρήστου, Θ. Σαλτέλη, Ν. Λουτράρη, Ἀβρ. Μαλιάκα,

Ἀθ. Θεοδωρίδου καὶ Νικ. Παρανίκα συνῆλθεν ἐν ὅλῳ εἰς ἐννέα συνεδριάσεις. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Α. Πασπάτη, ἐξελέξατο προσωρινὸν μὲν πρόεδρον τὸν κ. Χρ. Χατζηχρήστου, κωλυομένου ὑπ' ἀσθενείας τοῦ τακτικοῦ αὐτῆς προέδρου νὰ ἐξέρχηται νύκτωρ, γραμματέα δὲ τὸν ἐνώπιον ὑμῶν λαλοῦντα. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην διενεμήθησαν πρὸς μελέτην μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς τὰ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἀποσταλέντα τῷ Συλλόγῳ καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ, ἔγγραφα περὶ τῆς ἐν αὐταῖς καταστάσεως τῆς παιδείας. Αἱ δὲ κατὰ τὰς λοιπὰς συνεδριάσεις ἐργασίαι αὐτῆς εἰσὶν ἐν περιλήψει αἱ ἑξῆς περίπου· μελέτη τῶν καθ' ὅλον τὸ συλλογικὸν ἔτος πεμφθεισῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκθέσεων περὶ τῆς ἐν αὐταῖς καταστάσεως τῆς παιδείας, γνωμοδότησις τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν διὰ τὸ Καραπάνειον διαγώνισμα πεμφθέντων χειρογράφων, συμφώνως τῷ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκδοθέντι περὶ τούτου προγράμματι, γνωμοδότησις τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ ἄλλων πονημάτων ἐντύπων καὶ χειρογράφων μὴ ἐμπεριλαμβανομένων ἐν τῷ προγράμματι τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος, ἀνάγνωσις σπουδαίας μελέτης ὑπὸ τοῦ κ. Ἡρ. Βασιάδου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτάτων ἐν Εὐρώπῃ παιδευτικῶν συστημάτων, ἐξ ἧς ἐγένοντο γνωσταὶ τῇ ἐπιτροπῇ αἱ γνῶμαι καὶ τὰ συστήματα τῶν κορυφαίων τῆς Ἑσπερίας καὶ κεντρικῆς Εὐρώπης παιδαγωγῶν, σύνταξις τοῦ προγράμματος τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος τοῦ ἐπιόντος ἔτους καὶ ἰδιαίτεραι ἐργασίαι τῆς ἐπιτροπῆς περὶ τὸν κύκλον καὶ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς στρεφόμεναι.

Καὶ περὶ μὲν τῶν δύο πρώτων ἔργων, ἅπερ ἡ ἐπιτροπὴ ἀνέλαβεν, ἤτοι περὶ τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καταστάσεως τῆς παιδείας, ὡς καὶ περὶ τῆς κρίσεως τῶν εἰς τὸ Καραπάνειον διαγώνισμα πεμφθέντων χειρογράφων, ἀκούσεσθε λεπτομερῆ ἔκθεσιν ἐν τῇ ἐπετείῳ τοῦ Συλλόγου ἑορτῇ, ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκλεγέντων εἰσηγητῶν, κ.κ. Ι. Ζίφου καὶ Χρ. Χατζηχρήστου, ἐκ δὲ τῶν πρὸς κρίσιν καὶ ἀπόφανσιν παραπεμφθέντων τῇ ἐπιτροπῇ πονημάτων, ἐπὶ μὲν τοῦ ἐγχειριδίου σωμασκίας τοῦ κ. Nezer, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ κ. Στογιαννοπούλου, τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Χαριτωνίδου καλλιγραφίας καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἐλευθερίου Θωμᾶ γεωγραφίας καὶ ἱστορίας ἡ ἐπιτροπὴ ἐξήνεγκεν ἤδη τὴν γνώμην αὐτῆς, ὡς τοῦτο ἐν καιρῷ ἐγίνετο γνωστὸν τῷ Συλλόγῳ, ὑπολείπεται δὲ νὰ ἐκφέρῃ καὶ πέμψῃ τῷ Συλλόγῳ τὴν γνώμην αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς βοτανικῆς τοῦ κ. Λαμπίση, τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀχιλλέως Καμπανάκη πινάκων τῆς παιδικῆς ἀστρονομίας, καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Παπαδοπούλου ἀλφαβηταρίου.

Ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν τοῦ προγγράμματος τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ἐξελέξατο ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς διὰ μὲν τὸ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας τὸν κ. Θ. Σαλτέλην, διὰ δὲ τὸ τῆς ἀριθμητικῆς τὸν κ. Ἀθ. Θεοδωρίδην καὶ διὰ τὸ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας τὸν κ. Ν. Παρανίκαν· εἰσηγητὴν δὲ διὰ τὸ ὅλον τοῦτο πρόγραμμα ἐξελέξατο τὸν κ. Ἀβρ. Μαλιάκαν.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐζητήσατο καὶ ἔλαβε τὴν τοῦ Συλλόγου συγκατάθεσιν, ἵνα, ἀντὶ τῆς συντάξεως ὁδηγῶν πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας καὶ τῆς γραμματικῆς, συνταχθῇ γενικὸς τοιοῦτος πρὸς διδασκαλίαν πάντων τῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις διδασκομένων μαθημάτων καὶ ὥρισε τὸ γέρας αὐτοῦ ἀπὸ πεντακοσίων εἰς χίλια φράγκα.

Τοιαῦται μὲν ἐν συνόλῳ αἱ κατὰ τὰς ἐννέα γενομένας συνεδριάσεις ἐργασίαι τῆς ἐπιτροπῆς, μέλλει δὲ αὕτη νὰ συνέλθῃ εἰς δεκάτην καὶ τελευταίαν συνεδρίσσιν πρὸς διανομὴν τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀπόροις σχολείοις τῶν ὑπὸ τῶν φιλογενεστάτων κ. κ. Γ. Ζαρίφη, Χρ. Ζωγράφου καὶ Μενελάου Νεγροπόντη προσφερομένων τακτικῶν χρηματικῶν δωρεῶν, εἴπερ μάθῃ παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου τὴν εὐάρεστον ἀγγελίαν ὅτι οἱ παντὸς ἐπαίνου ἄξιοι καὶ μεγάθυμοι οὗτοι ὁμογενεῖς καὶ τοῦ Συλλόγου εὐεργέται, μεθ' ὧν ὁ κ. πρόεδρος ἀνέλαβε νὰ συνεννοηθῇ, δὲν ἐστέρησαν καὶ ἐν τοῖς παροῦσι χαλεπωτέροις τῶν προτέρων χρόνοις τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διψῶσαν ὁμογενῆ νεολαίαν τῆς θεούσης πνευματικῆς τροφῆς.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπή.

Ι. ΖΙΦΟΣ, πρόεδρος.
ΗΡ. ΒΑΣΙΑΔΗΣ.
ΘΑ. ΙΑΛΕΜΟΣ.
Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ.
ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.
Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ.
ΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ.
Α. ΔΙΟΥΜΑΣ.
ΧΡ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΗΣ.
Ν. ΛΟΥΤΡΑΡΗΣ.
ΑΘ. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ.
Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ, γραμματεύς.

Καὶ τέλος ἀναγνωσθείσης τῆς κριτικῆς ἐκθέσεως τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἐγχειριδίου διαιτητικῆς καὶ ἄνευ ὀργάνων σωμασκίας κατὰ τὴν νεωτάτην μέθοδον τοῦ γερμανοῦ ἰατροῦ Schreber, ὑπὸ Χρ. Νέζερ, λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΛΔ'.

(Τακτική).

Τῇ 28 Ἀπριλίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. ΠΑΣΠΑΤΗ.**

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγινώσκεται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, Ch. Hanson, ἀπὸ 5 Μαΐου, ἀγγέλλοντος τὴν παρὰ τοῦ ἐξαδέλφου του κ. Edwin Freshfield προσφορὰν συλλογῆς φωτογραφιῶν τῶν εἰς τεμένη μεταβληθεισῶν ἐκκλησιῶν τῆς Κων/πόλεως καὶ ἄλλων λειψάνων ἀρχαίων.

Τοῦ ἀρχιβιβλιοφύλακος τῆς βασιλικῆς τοῦ Στρασβούργου βιβλιοθήκης, ἀπὸ 30 Ἀπριλίου, δηλοῦντος ὅτι πέμπει ἐν κιβωτίῳ τὰ παρὰ τοῦ Συλλόγου ἐκ τοῦ ἀποσταλέντος αὐτῷ καταλόγου ἐκλεγέντα βιβλία καὶ εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ ὑπισχνουμένῃ ἐξακολουθητικῇ ἀποστολῇ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος.

Μιχ. Δέφνερ, ἀπὸ 22 Ἀπριλίου, δηλοποιοῦντος ὅτι ἀποστέλλει τὰ μέχρι τοῦδε τυπωθέντα 10 φύλλα καὶ τυπογραφικὰ δοκίμια τοῦ 11 τεύχους τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐκδιδομένου συγγράμματος *Ἀρχείου τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς φιλολογίας*, συνάδοντος τὰ μέγιστα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος. Συνάμα δ' ἐρωτᾷ περὶ τῆς τύχης τῶν ἀποσταλέντων πρό τινος δύο τευχῶν τοῦ *γλωσσαρίου τῆς Τραπεζουντιακῆς*, ἧς διαβιβάζει συμπλήρωμα ἀ καὶ τῆς *Ὀφιτικῆς διαλέκτου*, καὶ τέλος διαβιβάζει πληροφορίας περὶ τῶν παρὰ τῆς πρυτανείας τοῦ ἐθνικοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου χορηγηθησομένων τῷ Συλλόγῳ βιβλίων.

Τοῦ αὐτοῦ, ἀποστέλλοντος δύο φυλλάδια *Φωνητικολογίας τῆς τσακωνικῆς διαλέκτου* μετὰ παραρτήματος περὶ τῶν διαφορῶν τῆς διαλέκτου τῆς Καστανίτζης, διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Τοῦ πρυτάνεως τοῦ βασιλικοῦ πανεπιστημίου τῆς Halle-Wittemberg, ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου, ἀποστέλλοντος ἅπασας τὰς κατὰ τὸ ἔτος 1879 δημοσιεύσεις τοῦ πανεπιστημίου καὶ παρακαλοῦντος ἵνα εἰς ἀνταλλαγὴν ἀποσταλῶσιν αὐτῷ αἱ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀπὸ 14 Ἀπριλίου, συνιστάντος τῷ Συλλόγῳ ἵνα, εἰ δυνατόν, τὸ πρὸς τακτοποίησιν τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν ἐν Ἄθῳ καὶ ἀλλαχοῦ μονῶν κληροδοτούμενον ποσὸν διὰ τῆς διαθήκης τοῦ Σουλήνη ὁ Σύλλογος ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ κ. Σπ. Λάμπρου προτιθεμένου ποιῆσαι ἐκδρομὴν εἰς Ἄθω.

Τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 24 Ἀπριλίου, ὑποβαλλούσης κριτικὴν αὐτῆς ἔκθεσιν ἐπὶ τοῦ ἐγχειριδίου τῆς διαιτητικῆς καὶ ἀνοργάνου σωμασκίας τοῦ κ. Χρ. Νέζερ καὶ συνιστάσης τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς διὰ τῶν ἐφημερίδων πρὸς γνῶσιν τοῦ δημοσίου.

Ἐπ. Σταματιάδου, ἀπὸ 14 Ἀπριλίου, πέμποντος τῷ Συλλόγῳ ἀντίτυπον τῆς τοῦ ἔτους 1880 ἐπετηρίδος τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου.

Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαιδευτικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος, ἀπὸ 26 Ἀπριλίου, ἀγγελλούσης τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς καὶ ἐπισυναπτούσης ἀντίτυπον τῆς περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἐγκυκλίου καὶ τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς.

Γεωργίου Κωνσταντινίδου, ἀπὸ 28 Ἀπριλίου, αἰτοῦντος ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῷ ἡ ἔκδοσις τοῦ Πλάτωνος διὰ τὴν Ζωγράφειον βιβλιοθήκην.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ ἑξῆς

προσφοραί·

Ἐναίσιμοι διατριβαί, Φιλολογικαί, Νομικαὶ καὶ Ἰατρικαὶ προσφερόμεναι ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Halle-Wittemberg. Φυλλάδια 66.

Ἐπετηρὶς τῆς Ἡγεμονίας Σάμου διὰ τὸ δίσεκτον ἔτος 1880, ὑπὸ Ἐπαμινώνδου Ι. Σταματιάδου. Ἐν Σάμῳ, 1880. Εἷς τόμος. Δῶρον τοῦ συγγραφέως.

Προσφορὰ κ. Edwin Freshfield 24 φωτογραφικῶν εἰκόνων τῶν εἰς τεμένη μεταβληθεισῶν ἐκκλησιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἄλλων λειψάνων ἀρχαίων.

Ὁ κ. **Θ. Ἰάλεμος** φρονεῖ ὅτι δέον νὰ γίνῃ ἔκτακτος συνεδρίασις καθ' ἣν νὰ τεθῶσιν αἱ βάσεις τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς ἀδελφότητος διότι, λέγει, ἡ σύστασις τῆς ἀδελφότητος ταύτης εἶναι ἐξαιρετική.

Ὁ κ. **Μ. Βελλογιάννης** ὑποστηρίζει τὸν προλαλήσαντα.

Ι. Καραβασίλης. Ἀντικρούει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ἰαλέμου λέγων ὅτι ὡς ἡ ἐπιστολὴ τῆς εἰρημένης ἀδελφότητος εἶναι ἡ συνήθης ἀγγελτήριος, οὕτω καὶ ὁ Σύλλογος δέον νὰ δώσῃ τὴν συνήθη ἀπόκρισιν δηλῶν τὴν εὐχαρίστησιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ προρρηθέντος σωματείου.

Κ. Καλλιάδης. Λέγει ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἀδελφότης αὕτη ἐκπαιδευτικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν σκοπὸν προτίθεται ὁ Σύλλογος δέον νὰ συγχαρῇ αὐτῇ ἐπὶ τῇ συστάσει αὐτῆς. Ἂν δὲ ἀκολούθως ἀναπτυχθῶσι μεταξὺ τῶν δύο σωματείων διαφωνίαι, τότε ὁ Σύλλογος σκεφθήσεται περὶ τῶν δεόντων. Οὐδόλως δὲ συνετὸν νομίζει κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις νὰ δείξῃ ὁ Σύλλογος ψυχρότητα πρὸς σωματεῖον, οἷον ἡ συστηθεῖσα ἀδελφότης.

Ὀδ. Ἰάλεμος. Ὑποστηρίζει ὅτι σωματεῖον ἱδρυθὲν τῇ προτροπῇ τοῦ Πατριάρχου οὐδόλως κοινόν τί ἐστιν, ἀλλὰ παρουσιάζει ἐξαιρετικὸν χαρακτῆρα ἐπισύροντα τὰς δωρεὰς τῶν ὁμογενῶν, ἑπομένως ἕνεκα τῆς ἀδελφότητος ταύτης ὁ Σύλλογος εὑρεθήσεται ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ὁμογενῶν. Πρὸς τοιοῦτον λοιπόν, ἐπάγεται, σωματεῖον δὲν πρέπει νὰ δοθῇ ἡ τυπικὴ ἀπόκρισις ἀλλ' ἡ δέουσα.

Θ. Σαλτέλης. Φρονεῖ ὅτι ὁ Σύλλογος, ὡς καλὸς πατήρ, πρέπει νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀρτισύστατον ταύτην ἀδελφότητα ἐπὶ τῇ ἱδρύσει αὐτῆς.

Τεθέντος δὲ τοῦ ζητήματος εἰς ψηφοφορίαν ὁ Σύλλογος ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς ἀποστολῆς τυπικῆς ἀποκρίσεως.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον, τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη, οἱ κ. κ. Ἀντ. Δράκος, μεσίτης, καὶ Μακρῆς, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀλ. Πασπάτη, Ν. Παρανίκα καὶ Δ. Εὐθυβούλη.

Κατόπιν ὁ κ. **πρόεδρος** παραχωρήσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ εἰς τὸν κ. Ι. Ζίρον, ἀντιπρόεδρον, ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ *Περὶ τῆς ἐν ἔτει 1453 πολιορκίας καὶ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.*

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΗΕ'

(Ἔκτακτος).

Τῇ 2 Μαΐου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπάτη.**

Ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον, τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, καὶ γίνονται παμψηφεὶ δεκτοί, οἱ κ. κ. Ἀντ. Δράκος, ἐμπορομεσίτης, καὶ Μακρῆς.

Ὁ κ. **Στ. Ἀριστάρχης,** πρόεδρος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἔχουσαν οὕτω·

Φιλόμουσος ὁμήγυρις,

Ἔκθεσιν τοῦ προέδρου τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀκούοντες μὴ πτοῆσθε ἐκ τοῦ τίτλου, μὴ ἰλιγγιᾶτε ἐκ τῶν πομπωδῶν ὀνομάτων· μὴ ἀναμένητε πολλὰ καὶ μεγάλα· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· διότι ὁ μὲν πρόεδρος πᾶν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἐπιστήμων ἀνήρ· τὰ δὲ μέλη, διὰ παντοδαπῶν διακρινόμενα ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ὑπὸ τοσούτων περισπῶνται βιωτικῶν μεριμνῶν, ὥστε ὀλίγας μόνον στιγμὰς εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐπιτροπὴν ἀφιεροῦσιν· ἡ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστημονικὴ κίνησις ἐστὶν ἐλαχίστη δι' οὓς λόγους παρακατιόντες ἀναφέρομεν, ἀφ' οὗ πρότερον διεξέλθωμεν τὰ τῆς ἐνιαυσίου πορείας τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς.

Δεκαμελὴς οὖσα τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ συγκειμένη ἐκ τῶν κ. κ. Δημητρίου Σταματιάδου, Κωνσταντίνου Σ. Καραθεοδωρῆ, Τηλεμάχου Καραθεοδωρῆ, Ἀλεξάνδρου Synvet, Ὀδυσσέως Ἰαλέμου, Δημητρίου Μαλιάδου, Γεωργίου Δημητριάδου, Ἰωάννου Καραβασίλη, Μιλτιάδου Ἰακώβου καὶ Σ. Ἀριστάρχου, ἀπηρτίσθη γενομένη δωδεκαμελὴς διὰ τῆς προσλήψεως δύο ἔτι μελῶν, τῶν κ. κ. Βασιλείου Σακκιώτου καὶ Δημητρίου Εὐθυβούλου. Καὶ πρόεδρος μὲν τῆς ἐπιτροπῆς ἐξελέγη ὁ Σ. Ἀριστάρχης, γραμματεὺς δὲ ὁ κ. Ἰωάννης Καραβασίλης, ὅστις μετὰ ζήλου εἰργάσθη εἴς τε τὴν ἀλληλογραφίαν καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν δέκα τῆς ἐπιτροπῆς συνεδριάσεων, ὧν μία μόνον θερινή, αἱ δ' ἐννέα χειμεριναί.

Ἐν ταῖς συνεδριάσεσι ταύταις, φιλόμουσος ὁμήγυρις, περὶ δύο τινὰ ἰδίως περιεστράφη ἡ τῆς ἐπιτροπῆς προσοχή, τὸ μὲν ἐθνικὸν χαρακτῆρα περιβεβλημένον, τὸ δὲ καθαρῶς ἐπιστημονικόν.

Ἤρξετο ἐν πρώτοις ἡ ἐπιτροπὴ ἀποδείξαι τῇ Εὐρώπῃ ὅτι κατὰ τοὺς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως αἰῶνας, οὐδέποτε ἐπαύσατο τὸ ἡμέτερον πολυπαθὲς καὶ πολύπλαγκτον ἔθνος θεραπεῦον τὰς ἐπιστήμας· ἀλλὰ καὶ φυσιοδίφας ἀνέδειξεν, ὧν ὁ μὲν φυτὰ νέα ἀνεκάλυψεν, ὁ δὲ ζῶα ἀκριβέστερον περιέγραψεν, ὁ δὲ ὀρυκτὰ ἀνεῦρε καὶ τὰς τῆς γῆς διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος ἀναστατώσεις καλῶς ἠπίστατο, ἐν ᾧ ἄλλος τὰς ὑπολανθανούσας τῆς φύσεως δυνάμεις, ὧν τ' ἀποτελέσματα ἐκπλήττουσιν ἡμᾶς, προέβλεπε καὶ περὶ τὰς χυμικὰς ἠσχολεῖτο σκευασίας. Μήπως, φιλόμουσος ὁμήγυρις, ἰατρῶν διασήμων ἐστερήθη ποτὲ τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ὧν πολλοὶ καὶ ἐν εὐρωπαϊκαῖς ἰατρικαῖς σχολαῖς εὐδοκίμως ἐδίδαξαν; ἢ μήπως σπάνιν ἔχομεν ἀριπρεπῶν νομομαθῶν ἑλλήνων ἑκατέρου τοῦ δικαίου, τοῦ τε ρωμαϊκοῦ καὶ τοῦ κανονικοῦ, ἢ μήπως ἡ τῶν μαθηματικῶν ἐπιστήμη, τῶν τε θεωρητικῶν καὶ τῶν ἐφηρμοσμένων, ὑπηροὺς καὶ ἀγαστοὺς ὁπαδοὺς ἔπαυσέ ποτε παρ' ἡμῖν ἑλκύουσα; Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἀλλὰ καὶ θαλασσοπόρους ἀτρομήτους, καὶ περιηγητὰς πολυπράγμονας, καὶ γεωγράφους ἀξίους λόγου παρήγαγε κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τὸ γόνιμον τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν ἔδαφος.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, διατί ἀρά γε ἐν ταῖς ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδομέναις ἱστορίαις, εἴτε τῆς βοτανικῆς, τῆς ζωολογίας, τῆς γεωλογίας καὶ ὀρυκτολογίας, εἴτε τῆς φυσικῆς καὶ χυμείας, εἴτε τῆς ἰατρικῆς, εἴτε τοῦ δικαίου, εἴτε τῶν μαθηματικῶν, εἴτε τῆς γεωγραφίας αὐτῆς, οὐδεμία μνεία γίνεται ἑλλήνων ἐπιστημόνων ἀνδρῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦδε ἀκμασάντων; ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας αἱ ἱστορίαι ἑκάστης τῶν ἐπιστημῶν τούτων βρίθουσιν ὀνομάτων οὐ μόνον γάλλων, ἄγγλων, γερμανῶν καὶ ἰταλῶν, ἀλλὰ καὶ ὁλλανδῶν καὶ ἱσπανῶν καὶ σουηδῶν καὶ πολωνῶν καὶ ῥώσσων ἐπιστημόνων· διότι, φιλόμουσος ὁμήγυρις, ἕκαστον τῶν ἐθνῶν τούτων ἐφιλοτιμήθη ὅπως περισυναγάγῃ ὅ,τι ἠδύνατο δόξαν περιποιήσασθαι τοῖς ὁμοεθνέσιν αὐτοῦ· οὐδενὸς πρὸς τοῦτο ἐφείσθη μέσου· ἐπεσκέφθη τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς τε πατρίδος αὐτοῦ καὶ τῶν ἔξω χωρῶν· διελεύκανε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἱστορίαν· ἠγωνίσθη ὅπως ἀποδοθῇ μᾶλλον ὁμοπατρίῳ αὐτοῦ ἐπιστήμονι ὅ,τι πολλάκις ἀδίκως ἀπεδίδοτο ἀλλοδαπῷ τινι· ὑπεχρέωσεν ἐπὶ τέλους καὶ τοὺς ξένους αὐτοὺς ὅπως μετ' ἐπαίνων μνημονεύσωσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἑκάστης ἐπιστήμης ὀνομάτων ἐπιστημόνων ἄλλων χωρῶν, ἅπερ τέως ἡ ἀγνωμοσύνη καὶ ἡ λήθη τῶν συγχρόνων ἐγκατέλιπον ἀμνημόνευτα.

Τὴν αὐτὴν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες πορείαν εἰς τὸ αὐτὸ τείνομεν τέρμα· ἐρίζοντες ἐπίζηλον ἔριδα μετὰ τῶν Φαβρικίων καὶ Ἀρλεσίων, οἵτινες ἀκριβέστερον τῶν πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ περὶ τῶν ἡμετέρων λογίων ἀνέγραψαν, ἀπεδύθημεν ἤδη εἰς τὸν ἀγαθὸν ἀγῶνα. Καὶ μετὰ τὸ *Σχεδίασμα κατόπτρου τῆς νεοελληνικῆς βιβλιοθήκης* τοῦ κ. Ἰωσὴφ Δὲ-Κιγάλλα (ἐν Ἑρμουπόλει 1846. 8ον) ἐξεδόθη *ἡ Νεοελληνικὴ φιλολογία* τοῦ κ. Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ (ἐν Ἀθήναις 1854—57. 2 τόμ. 8ον), ἥτις σπουδαίαν τῳόντι χορηγίαν εἰς τὰς τοιούτου εἴδους μελέτας παρέσχε διὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ εὐσυνειδήτου καταγραφῆς τῶν τίτλων 1278 συγγραμμάτων παρ' Ἑλλήνων ἐκδεδομένων ἀπὸ τοῦ 1476 μέχρι τοῦ 1832, ἐν ᾧ *Νεοελληνικὴ φιλολογία* (ἐν Ἀθήναις 1868. 8ον) τοῦ κ. Κωνσταντίνου Σάθα περιέχει βιογραφίας λογίων ἑλλήνων τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου, ἃς ἀνεπλήρωσεν ἡ πολυμάθεια τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου ἐν τῷ πονήματι αὐτοῦ *Προσθῆκαι εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν* τοῦ κ. Κ. Σάθα (ἐν Λειψίᾳ 1871. 8ον). Καίτοι μεταγενέστερον ἐξεδόθη τὸ τοῦ κ. Γεωργίου Ἰωάννου Ζαβίρα *Ἑλληνικὸν θέατρον* (ἐν Ἀθήναις 1872. 8ον), προγενέστερον τῶν εἰρημένων θεωρεῖται, οὐ μόνον ὡς συγγραφὲν περὶ τὸ 1800, ἀλλὰ καὶ ὡς πηγὴ χρησιμεύσαν τῆς *Νεοελληνικῆς φιλολογίας* τοῦ τε κ. Α. Βρετοῦ καὶ τοῦ κ. Κ. Σάθα, πολλὰ ἐκειθεν ἁρυσαμένων. Ἰδίας δὲ μνείας ἄξιον ἐστι τὸ τοῦ κ. Ματθαίου Κ. Παρανίκα *Σχεδίασμα περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων ἀπὸ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἑνεστώσης ἑκατονταετηρίδος* (ἐν Κωνσταντινουπόλει 1867. 8ον). Ἀλλὰ μεθοδικώτερον περὶ τοῦ προκειμένου θέματος συνέγραψαν γαλλιστὶ δύο τῶν ἡμετέρων ὁ μὲν Ἰακωβάκης Ῥίζος Νερουλὸς *Cours de littérature grecque moderne* (ἐν Γενεύῃ 1826. 8ον), τοῦθ' ὅπερ ἐξελληνίσθη ὑπὸ τῆς μουσοφιλοῦς ἑλληνίδος κυρίας Ὀλυμπίας Ι. Ν. Ἄββοτ ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἱστορία τῶν γραμμάτων παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησιν* (ἐν Ἀθήναις, 1870, 8ον), ὁ δὲ κ. Ἀλέξανδρος Ῥίζος Ῥαγκαβῆς *Littérature grecque moderne* (ἐν Βερολίνῳ 1878. 2 τόμ. 12ον).

Μετὰ τὰς συγγραφὰς ταύτας καὶ ἄλλας ἔτι πλείους, ἃς, συντομίας χάριν, παραλείπομεν, εἴτε παρ' ἡμετέρων εἴτε παρὰ ξένων συγγεγραμμένας, καὶ μετὰ πολυαρίθμους μελέτας περὶ τινων εἰδικῶν ἀντικειμένων τῆς παρ' ἡμῖν γραμ-

ματολογίας, ἐν περιοδικοῖς ἢ ἐν λεξικοῖς κατακεχωρημένας, ἴσως εὑρίσκονταί τινες οἱ θεωροῦντες ἐξηντλημένον τὸ ζήτημα· οὐδαμῶς, φιλόμουσος ὁμήγυρις. Ὁ ἀνερευνῶν κατὰ πόσον οἱ νεώτεροι Ἕλληνες τὰς ἐπιστήμας ἐκαλλιέργησαν, διέδωκαν καὶ ἀνέπτυξαν, οὐδένα ἔχει τὸν ἀσφαλῆ ὁδηγόν, τὸν τὰ μᾶλλον ἀξιάγαστα παραδείγματα καὶ τὰ μᾶλλον ἀκράδαντα ἐπιχειρήματα ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίσαντα. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην κατανοοῦσα ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς πηγάζουσαν ἐθνικὴν ζημίαν καθορῶσα, ἐπεδοκίμασε παμψηφεὶ τὴν πρότασιν, ἣν ὁ λαλῶν ἐνώπιον ὑμῶν ὑπέβαλεν αὐτῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 16 Ἰανουαρίου 1876, περὶ συντάξεως δηλονότι *Δοκιμίου ἱστορίας τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς σήμερον παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησιν ἐπιστημῶν*. Τῇ ἐπαύριον, ἤτις ἦν ἡ 17 Ἰανουαρίου, διενεμήθησαν ἀμέσως μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς αἱ οἰκεῖαι ἐπιστῆμαι. Ὁ σύλλογος ἐπεκρότησεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ δ' ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ ἑταιρία ἐμνημόνευσεν αὐτῆς μετ' ἐγκωμίων. Ἔκτοτε, φιλόμουσος ὁμήγυρις, παρῆλθον τρία ἔτη στεῖρα καὶ ἄγονα· ἔτη κλαγγῆς ὅπλων καὶ διωγμῶν· ἔτη δυστυχίας καὶ δυσθυμίας· ἔτη ἐναγώνια! Ὀλίγιστοι τῶν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ ἀναστρεφομένων ὁμογενῶν, ἐλεύθεροι περισπασμῶν ἢ καταδαμάζοντες αὐτούς, ἐνετρύφων εἰς ἐπιστημονικὰς μελέτας.

Ἀλλ' ἤδη ὑπέρωσκεν ἡ τοῦ 1879 ἄνοιξις· συνεκροτήθη κατὰ τὰ καθεστῶτα ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπή. Παρελθόντος δὲ τοῦ θέρους, συνελθοῦσα τῇ 10 Νοεμβρίου 1879, ἔδωκε νέαν ὥθησιν εἰς τὴν ἀρχικὴν ἰδέαν ἣν ἐνεκολπώθη, ἐξ ἧς προοιωνίζεται ἀγαθὰ καὶ ἐπαινετὰ δι' ἑαυτήν, διὰ τὸν Σύλλογον, διὰ τὸ πανελλήνιον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τῆς ἐπιτροπῆς πρόεδρος εἶχε συνειλεγμένας βιβλιογραφικάς τινας σημειώσεις πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ καταλόγου τοῦ κ. Α. Βρετοῦ, συναρμολογήσας ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπαρτίσας τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τείνοντα, ἀνεκοίνωσε τῇ ἐπιτροπῇ «Κατάλογον τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι καὶ τοῦ 1879 παρ' Ἑλλήνων συγγεγραμμένων ἢ μεταπεφρασμένων, ἐκδεδομένων τε ἢ ἀνεκδότων, ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων, ἀνερχομένων τὸ ὅλον εἰς 1149. Ἐκ τούτων δὲ τὰ μὲν τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν συνάμα ἐπιστημῶν εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν 4, τῶν δὲ φυσικῶν ἰδίᾳ ἐπιστημῶν 209, ἤτοι φυσικῆς ἐγγένει 62, ἰδίᾳ δὲ μετεωρολογίας 14, καὶ κλιματολογίας 4, χυμείας 34, φυσικῆς ἱστορίας ἐν γένει 13, ἰδίᾳ δὲ ζωολογίας 18, βοτανικῆς 15, γεωλογίας καὶ ὀρυκτολογίας 14, καὶ γεωργικῆς 35· τῶν δὲ ἰατρικῶν ἐπιστημῶν εἰσὶ συγγράμματα 268, ἤτοι ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς 38, ἰατρικῆς φιλολογίας 10, φαρμακοποιΐας 12, τοξικολογίας 6, συνταγολογίας 5, ἀνθρωπολογίας 3, ἀνατομίας 12, φυσιολογίας 14, ὑγιεινῆς 34, παθολογίας 71, νοσολογίας γοναικῶν 6, νοσολογίας παίδων 4, θεραπευτικῆς 14, νοσοκομείων 4, χειρουργικῆς 12, ὀφθαλμολογίας 2, μαιευτικῆς 11, κρυφίων νοσημάτων 7, ἰατροδικαστικῆς 3· τῶν δὲ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν εἰσὶ συγγράμματα 218, ἤτοι μαθηματικῶν ἐν γένει 13, γεωμετρίας ἐν γένει 30, τριγωνομετρίας ἰδίᾳ 4, σφαιρικῶν 2, κωνικῶν τομῶν 3, ἀριθμητικῆς καὶ ἀλγέβρας συνάμα 8, ἀριθμητικῆς ἰδίᾳ 61, ἀλγέβρας ἰδίᾳ 15, λογαρίθμων 1, ἀναλύσεως 5, ἀστρονομίας 19, ἐφημερισμένων μαθηματικῶν 22, μηχανικῆς 5, στρατιωτικῆς ἐπιστήμης 15, ναυτικῆς ἐπιστήμης 15· τῶν δὲ γεωγραφικῶν ἐπιστημῶν εἰσὶ συγγράμματα 220, ἤτοι ἱστορίας τῆς γεωγραφίας 8, μαθηματικῆς καὶ φυσικῆς γεωγραφίας 8, πολιτικῆς γεωγραφίας ἐν γένει μὲν 37, ἰδίᾳ δὲ περὶ μὲν Εὐρώπης 76, περὶ δὲ Ἀσίας 41, περὶ δὲ Ἀφρικῆς 5, περὶ δὲ Ἀμερικῆς 1, γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων 21, γεωγραφικῶν πινάκων 20, κοσμογραφίας 3· τῶν δὲ νομικῶν ἐπιστημῶν εἰσὶ συγγράμματα 230, ἤτοι δικαίου ἐν γένει 6, φυσικοῦ δικαίου 2, ἱστορίας τοῦ δικαίου 10, ἀστυκοῦ δικαίου 7, ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δικαίου 5, ῥωμαϊκοῦ δικαίου 10, βυζαντινοῦ δικαίου 4, κανονικοῦ δικαίου 37, νεωτέρου ἑλληνικοῦ δικαίου 7, μολδοβλαχικοῦ δικαίου 4, ῥωσσικοῦ δικαίου 1, γαλλικοῦ δικαίου 17, ἰονίου δικαίου 2, σαμιακοῦ δικαίου 4, μουσουλμανικοῦ δικαίου 1, ὀθωμανικοῦ δικαίου 8, πολιτικῆς δικονομίας 11, ἐμπορικοῦ δικαίου 10, ναυτικοῦ δικαίου 4, ποινικοῦ δικαίου 13, ποινικῆς δικονομίας 6, στρατιωτικοῦ δικαίου 3, πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἐν γένει 1, διοικητικοῦ δικαίου 3, δημοτικοῦ δικαίου 7, συνταγματικοῦ δικαίου 23, διεθνοῦς δικαίου 11, πλουτολογίας 9, καταστατικῆς 4.

Ὅσον δυσάρεστος, φιλόμουσος ὁμήγυρις, καὶ ἂν ἠχήσῃ εἰς τὰς εὐαισθήτους ὑμῶν ἀκοὰς ἡ ξηρῶς συμπυκνωθεῖσα ἀπαρίθμησις αὕτη, ὅσον καὶ ἂν ναρκωτικὴ εἰς τὸν ἐγκέφαλον ὑμῶν ἀποβῇ κατὰ τὴν προκειχωρηκυῖαν ταύτην τῆς νυκτὸς ὥραν, οὐχ ἧττον εὐμαρῶς πάνυ κατανοεῖτε καὶ ἐξ ἁπλῆς ἀκροάσεως ὅτι οὐδεμία γωνία τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἔμεινεν ἀνερεύνητος καὶ ἀνεξιχνίαστος εἰς τὸ πολυπρᾶγμον ὄμμα τοῦ νεωτέρου Ἕλληνος ἐπιστήμονος, ὅστις πολλάκις καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἄξιος γόνος καὶ τῶν Εὐρωπαίων ἐφάμιλλος ἀνεδείχθη.

Ἀλλ' ἡ πληθὺς αὕτη, ἀλλ' ἡ σπουδαιότης τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως παρ' Ἑλλήνων συγγραφέντων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων εἰς πολλὴν τὰ τῆς ἐπιτροπῆς μέλη ἐνέβαλεν ἀμηχανίαν, ἀγνοοῦντα ποῦ καὶ πῶς ἠδύναντο προσπορίσασθαι ταῦτα πρὸς μελέτην καὶ ἐπεξεργασίαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ κλάδου, ὃν περ ἕκαστος ἀνεδέξατο. Πρὸς ἄρσιν ἐκ τῶν ἐνόντων τῆς δικαίας ταύτης ἐνστάσεως ἐνεκρίθη ὅπως παρακληθῶσι διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ ὁ πανιερώτατος ἐπίτροπος τοῦ παναγίου τάφου, οἱ πανοσιολογιώτατοι σχολάρχαι τῆς τε θεολογικῆς καὶ τῆς Μ. τοῦ γένους σχολῆς, οἱ κ. κ. διευθυνταὶ τῆς ἐν Χάλκῃ ἐμπορικῆς καὶ τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ἐνοριακῆς σχολῆς, ὁ κ. βιβλιοφύλαξ τοῦ καθ' ἡμᾶς Συλλόγου, ἔτι δὲ οἱ κ. κ. Α. Ψυχάρης, Κ. Στ. Καραθεοδωρῆ καὶ Σ. Ἀριστάρχης ἵνα πέμψωσι κατάλογον τῶν ἐν ταῖς οἰκείαις βιβλιοθήκαις εὑρισκομένων ἐπιστημονικῶν πονημάτων τῶν παρ' Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦδε συντεταγμένων. Οἱ πάντες τάχιστα καὶ προφρόνως ἱκανοποίησαν τὴν περιέργειαν τῆς ἐπιτροπῆς, ἀποστείλαντες ἀκριβέστατα κατηρτισμένους καταλόγους ἐν οἷς ἀνεύρομεν 515 συγγράμματα τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ βιβλιογραφικῷ σχεδιάσματι ἀποτεθησαυρισμένων 1149, ἤτοι 45 τοῖς $^0/_0$. Τὰς πληροφορίας δὲ ταύτας πάραυτα ἐκοινοποίησεν εἰς τὰ μέλη ὁ τῆς ἐπιτροπῆς πρόεδρος, παραπέμπων εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ διαληφθέντος βιβλιογραφικοῦ σχεδιάσματος, οὗτινος ἀπόσπασμα, περιλαμβάνον τὰ βιβλία τοῦ ἀνατεθέντος ἑκάστῳ τῶν μελῶν κλάδου, προφθὰς ἐνεχείρισε τοῖς μεγατίμοις αὐτοῦ συναδέλφοις.

Ἕνεκα δὲ τῆς ἀφθονίας τοῦ ὑλικοῦ νέα τις μεταξὺ αὐτῶν διανομὴ ἐγένετο, κοινῶς παραδεκτὴ γενομένη. Καὶ ὁ μὲν κ. Ὀδ. Ἰάκεμος ἀνέλαβε τὰ νομικὰ περιοδικά, τὸ φυσικὸν δίκαιον, τὰς πολιτικὰς ἐν γένει ἐπιστήμας, τὸ διοικητικόν, τὸ δημοτικόν, τὸ συνταγματικὸν καὶ τὸ διεθνὲς δίκαιον, ἔτι δὲ τὴν πλουτολογίαν καὶ τὴν καταστατικήν, ὁ δὲ κ. Δ. Μαλλιάδης τὸ ἐν γένει δίκαιον, τὸ κανονικόν, τὸ ἐμπορικόν, τὸ ναυτικόν, τὸ στρατιωτικὸν καὶ τὸ ποινικὸν δίκαιον, ἔτι δὲ τὴν ποινικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν, ὁ δὲ κ. Μ. Ἰακώβου τὴν ἱστορίαν τοῦ δικαίου, τὸ ἀστυκόν, τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικόν, τὸ ῥωμαϊκόν, τὸ βυζαντινόν, τὸ νεώτερον ἑλληνικόν, τὸ μολδοβλαχικόν, τὸ ῥωσσικόν, τὸ γαλλικόν, τὸ ἰόνιον, τὸ σαμιακόν, ἔτι δὲ τὸ μουσουλμανικὸν καὶ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον. Ὁ δὲ κ. Τ. Καραθεοδωρῆ τὰ μαθηματικὰ καὶ φυσικὰ συνάμα, τὰ μαθηματικὰ περιοδικά, τὴν ἀριθμητικήν, τὴν ἄλγεβραν, τοὺς λογαρίθμους καὶ τὴν ἀνάλυσιν· ὁ δὲ κ. Κ. Στ. Καραθεοδωρῆ τὴν ἀστρονομίαν, τὴν κοσμογραφίαν, τὰ ἐφημερισμένα μαθηματικά, τὴν μηχανικήν, ἔτι δὲ τὴν στρατιωτικὴν καὶ τὴν ναυτικὴν ἐπιστήμην· ὁ δὲ κ. Γ. Δημητριάδης τὰ μαθηματικὰ ἐν γένει, τὴν γεωμετρίαν καὶ τριγωνομετρίαν, τὰ σφαιρικὰ καὶ τὰς κωνικὰς τομάς· ὁ δὲ κ. A. Synvet τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ τὴν βοτανικήν, τὴν γεωλογίαν καὶ ὀρυκτολογίαν, τὴν γεωργικήν, ἔτι δὲ τὴν μετεωρολογίαν καὶ κλιματολογίαν· ὁ δὲ κ. Β. Σαρακιώτης τὴν φυσικήν, τὴν χυμείαν, τὴν ζωολογίαν, τὴν ἀνθρωπολογίαν, τὴν ἀνατομίαν, τὴν φυσιολογίαν, τὴν χειρουργικήν, τὴν ὀφθαλμολογίαν καὶ τὰ κρύφια νοσήματα· ὁ δὲ κ. Δ. Σταματιάδης τὴν παθολογίαν, τὴν νοσολογίαν παίδων τε καὶ γυναικῶν, τὴν μαιευτικὴν καὶ τὴν θεραπευτικήν· ὁ δὲ κ. Δ. Εὐθυβούλης τὴν ἱστορίαν τῆς ἰατρικῆς, τὴν ἰατρικὴν φιλολογίαν, τὰ ἰατρικὰ περιοδικά, τὴν φαρμακοποιΐαν, τὴν τοξικολογίαν, τὴν συνταγολογίαν, τὰ νοσοκομεῖα, τὴν ἰατροδικαστικὴν καὶ τὴν ὑγιεινήν· καὶ τέλος πάντων ὁ κ. Σ. Ἀριστάρχης τὴν ἱστορίαν τῆς γεωγραφίας, τὴν μαθηματικήν, φυσικὴν καὶ πολιτικὴν γεωγραφίαν τῶν διαφόρων τῆς γῆς μερῶν, τὰς γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις καὶ τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας, τοὺς παρ' Ἑλλήνων δηλονότι κεχαραγμένους.

Εὖρὺ τὸ πρόγραμμα ὡς ἀληθῶς καὶ ἄξιον, φιλόμουσος ὁμήγυρις, τῆς ἰδιαζούσης μερίμνης τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἑλληνικὴν τὴν κλῆσιν ἔχοντος· ἀλλὰ μήπως ἕνεκα τῆς εὐρύτητος αὐτοῦ, ναυαγήσῃ; μήπως ὁμοιάσωμεν θαλασσοπόρους κυμαινομένους ἐπὶ τῶν νώτων ἀτέρμονος ὠκεανοῦ, ἀγριωπὸν καὶ καταπληκτικὴν ὄψιν παριστάντος καὶ κατακλύζοντος πανταχόθεν τὸ τολμηρὸν πλοιάριον, οὗτινος ἤδη τὰ ἱστία διερράγησαν, τὸ πηδάλιον ὑπεξέφυγεν, ἡ ἄγκυρα κατεποντίσθη, ἡ πυξὶς ἀπωλέσθη, τὰ τρόφιμα καὶ τὸ πόσιμον ὕδωρ ἐξέλιπον; Οὐδεὶς φόβος, φιλόμουσος ὁμήγυρις, διότι τὸ πέλαγος ὅπερ διαπλέομεν ἐστὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης, ἱλαρῶς καὶ γοητευτικῶς πρὸς τοὺς λάτρεις αὐτῆς, προσμειδιῶσης, τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ποντοποροῦμεν ἐστὶν ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν κιβωτός, ἥτις ὡς

ἄλλη σαλαμινία ναῦς ἐπὶ τέσσαρας ὅλους αἰῶνας ἀνακαινίζεται καὶ ἐπιχρίεται ὁλονέν παρ' ἐπιστημόνων χειρῶν, τὰ ἡμέτερα ἱστία ζωογόνοι ἐξογκοῦσιν αὖραι, τὸ πηδάλιον ἡμῶν ἐστὶν ἐκ κέδρων τοῦ Λιβάνου, ἄγκυραν ἔχομεν τὸν σταυρόν, ἡ πυξὶς ἡμῶν μετὰ θάρρους πρὸς τὴν πελαγίζουσαν θρυαλλίδα τῆς λυχνίας τοῦ Συλλόγου ἐνατενίζει, ἐφοδίων βριθόμεν κατατρώγοντες ἀκορέστως τὰς τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων Ἑλλήνων δέλτους, καὶ δροσιζόμενοι διὰ τῶν ἀθανάτων τῆς γνώσεως ναμάτων.

Ὑπὸ τοιούτων φρονημάτων οἱ ἐμοὶ συνάδελφοι ἐμφορούμενοι ἐνέκυψαν ἀσχολούμενοι ἀνενδότως εἰς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ἐργασίαν. Ἤδη ὁ κ. Γ. Δημητριάδης ἀνεκοίνωσεν ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐπιτροπῆς «Ἱστορικὴν μελέτην ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν παρ' Ἕλλησιν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1880», ἐν ᾗ προτάσσει μὲν βιβλιογραφίαν τῶν ἑλλήνων μαθηματικῶν μετὰ καὶ βιογραφικῶν περὶ αὐτῶν εἰδήσεων, ἐξαίρει δὲ τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰς ἀρετὰς ἑκάστου, μνημονεύων τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς τῇ ἐπιστήμῃ προσήγαγε, τὸ πόσον συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν ἢ ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη ἐχρησίμευσε καὶ ὡς ἀφετηρία ὅπως διαχαραχθῇ ἡ μέθοδος, καθ' ἣν ἕκαστον τῶν μελῶν ὀφείλει ἵνα συντάξῃ τὴν οἰκείαν αὐτῷ ἱστορικὴν μελέτην. Μετὰ μακρὰς καὶ ἐμβριθεῖς συζητήσεις ἐνεκρίθη ὅπως χρονικὴ μὲν περίοδος καθορισθῇ ἡ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας, οὐχὶ δὲ ἀρχαιοτέρα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἢ μόνον τυχὸν προεισαγωγικῶς· ἑκάστης πραγματείας προτάσσεται κριτικὴ τις βιβλιογραφία τῶν παρ' Ἑλλήνων συγγεγραμμένων πονημάτων περὶ τῆς ἐπιστήμης ἐκείνης κατὰ τὸ καθορισθὲν χρονικὸν διάστημα, μεθ' ἣν ἄρχεται ἡ μελέτη ἐπὶ τῆς ἱστορίας, τῆς διαδόσεως καὶ τῆς προαγωγῆς ἑκάστης ἐπιστήμης παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησιν· ἑκάστη πραγματεία ἀναγινώσκεται ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ἰδίαν μέριμναν καταβάλλει ὅπως τηρῆται ἑνότης ἐν τῷ προγράμματι καὶ τῇ ἐκθέσει, ἐγκρινομένη δὲ κοινοποιεῖται εἰς τὸν σύλλογον διὰ τὰ περαιτέρω.

Τῶν βάσεων τούτων γενομένων δεκτῶν, παρεκλήθη ὁ κ. Γ. Δημητριάδης ὅπως ἐπ' αὐταῖς στηριζόμενος διασκευάσῃ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ μελέτην.

Εὐχαρίστως δὲ ἀναγγέλλω ὑμῖν, φιλόμουσοι ὁμήγυρις, ὅτι καὶ ἄλλα τῆς ἐπιτροπῆς μέλη, τὰ μὲν προφορικῶς, τὰ δὲ καὶ ἐγγράφως ὑπεσχέθησαν ὅτι ἐντὸς τῆς προσεχοῦς συλλογικῆς περιόδου περαιώσαντα κοινοποιήσουσι τῇ ἐπιτροπῇ τὸ ἐπιβάλλον αὐτοῖς ἔργον.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου ἐρρέθη ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ καὶ περὶ ἕτερόν τι ἐνησχολήθη καθαρῶς ἐπιστημονικὸν τὴν φύσιν. Τί δὲ τοῦτο ἀράγε; Καλῶς γνωρίζετε, φιλόμουσος ὁμήγυρις, ὅτι ἐκ τῶν πρωτίστων καθηκόντων τῆς ἐπιτροπῆς ἐστὶ καὶ τὸ τηρεῖν τὸν Σύλλογον ἐνήμερον τῶν κατὰ τὰ δύο ἡμισφαίρια γινομένων ἀνακαλύψεων καὶ ἐν γένει ἐπιστημονικῶν προόδων. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοπουμένου ὁ σύλλογος ἁδραῖς δαπάναις προμηθεύεται ποικίλης ὕλης περιοδικά, πολλάκις δυστυχῶς ἄθικτα διατελοῦντα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ χεὶρ οὐχ ἥψατο. Τὴν ὀλιγωρίαν ταύτην καὶ ἄδικον καὶ ἀσύμφορον ἡγουμένη ἡ ἐπιτροπή, διένειμεν εἰς τὰ μέλη αὐτῆς τὰ ἐφεξῆς περιοδικὰ ὅλου τοῦ ἔτους 1879, δοῦσα τὴν ἐντολὴν ὅπως ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἐκμυζήσας καὶ ἀπανθίσας ἐκεῖθεν ὅ,τι ἄξιον λόγου ἀνεύρῃ, κοινοποιήσῃ τοῦτο πρῶτον μὲν τῇ ἐπιτροπῇ, εἶτα δὲ καὶ τῷ Συλλόγῳ. Καὶ εἰς μὲν τὸν κ. A. Synvet ἐνεχειρίσθη ἡ Revue des societés savantes et des départements, εἰς δὲ τὸν κ. Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ τὸ Journal des savants, εἰς δὲ τὸν κ. Δ. Σταματιάδην τὸ Athenaeum, εἰς δὲ τὸν κ. Ο. Ἰάλεμον ἡ Revue des deux mondes, εἰς δὲ τὸν κ. Τ. Καραθεοδωρῆ ἡ Revue scientifique, εἰς δὲ τὸν κ. Μ. Ἰακώβου ἡ Revue politique et littéraire, εἰς δὲ τὸν κ. Μαλλιάδην ἡ Οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις, εἰς δὲ τὸν κ. Ι. Καραβασίλην τὸ Journal des économistes, εἰς δὲ τὸν κ. Β. Σαρακιώτην ἡ Revue d'anthropologie, εἰς δὲ τὸν κ. Δ. Εὐθυβούλην ἡ Revue de médecine et de pharmacie, εἰς δὲ τὸν κ. Γ. Δημητριάδην τὸ Bullelin des sciences mathématiques et astronomiques, εἰς δὲ τὸν κ. Σ. Ἀριστάρχην ἡ Revue de géographie. Δυστυχῶς πολλὰ τῶν περιοδικῶν τούτων εὑρέθησαν ἀτελῆ, οὔτε συνεπληρώθησαν μετ' ἀγόνους ἀγῶνας, καὶ εἰς τοῦτο ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τοῦ τε Συλλόγου καὶ τοῦ κ. βιβλιοφύλακος.

Οὐχ ἧττον οἱ μεγάτιμοί μου συνάδελφοι ἐπεδόθησαν εἰς τὸ ἔργον ἐκ τῶν ἐνόντων· καὶ ὁ μὲν κ. Τ. Καραθεοδωρῆ προανήγγειλεν ἤδη ὅτι ἀναγνώσεται ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς «Νεωτέρας τινὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν ἐκρήξεων τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας κατὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Fouqué (Santorin et ses éruptions, Paris 1877, 4°)», ὁ δὲ κ. Γ. Δημητριάδης «Περί τινων μηχανικῶν μέσων διαγραφῆς καμπύλων γραμμῶν» καὶ «Περὶ Εὐκλείδου κατὰ τὰς νεωτέρας

ἐν Ἰταλίᾳ γενομένας αὐτοῦ ἐκδόσεις», ὁ δὲ κ. A. Synvet «Περὶ τῶν γαλατικῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ περὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ῥωμαϊκῶν μνημείων».

Προεξάρχων τῶν συνεταίρων ὁ ἰατρὸς κ. Δ. Σταματιάδης ἀνέγνω ἤδη διατριβὴν ἐπιγραφομένην *Τὸ μέλλον τοῦ τηλεφώνου*, ἔνθα περιγράφει τὸν διοργανισμὸν τοῦ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κεντρικοῦ τηλεφωνείου, ὅπερ συγκοινωνοῦν διὰ συρμάτων μετὰ τῶν καταστημάτων τῶν συνδρομητῶν αὐτοῦ τίθησιν αὐτοὺς εἰς ἀμοιβαίαν συνάφειαν, μηκέτι γράφοντας ἢ ἀναγινώσκοντας ἀλλὰ συνδιαλεγομένους πρὸς ἀλλήλους. Εὐκόλως βλέπει τις ποῦ τείνει ἡ ἐπέκτασις τοιούτου διοργανισμοῦ, ὅτε οὐ μόνον ἄτομα τῆς αὐτῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐπικρατειῶν ἀκροῶνται ἀλλήλων. «Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ἐπάγεται περαίνων ὁ κ. Δ. Σταματιάδης, ὅτι »τὰ διεσπαρμένα μέλη τῶν πεπολιτισμένων »κοινωνιῶν διὰ τῆς στιγμιαίας τηλεφωνικῆς »αὐτοπροσώπου συνδιαλέξεως, θέλουσι συγχρω»τίζεσθαι εἰς τὸ ἑξῆς καθὼς τὰ διάφορα τοῦ »σώματος μέλη συνάπτονται διὰ τοῦ νευρικοῦ »συστήματος».

Οὐ μόνον δὲ τὸ τηλέφωνον ἀλλὰ καὶ τὸ μικρόφωνον καὶ τὸν φωνογράφον καὶ τὸν ἠλεκτρικὸν κήλαμον καὶ τὸν ἠλεκτρικὸν φωτισμὸν καὶ ἄλλα τεράστια ἐτελειοποίησεν ἢ ἀνεκάλυψεν ὁ ἀμερικανὸς κ. Edison. Εἰ δ' ἐν Ἀμερικῇ εἷς καὶ μόνος ἀνήρ, ὁ πολὺς Edison, τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κατώρθωσεν, εἰ δ' ἐν ἁπάσαις ταῖς εὐρωπαϊκαῖς χώραις καθ' ἑκάστην νέαι ἀνακαλύψεις, νέαι ἐφευρέσεις, νέαι ἐπιστημονικαὶ πρόοδοι ἀνθέλλουσι, διατί παρ' ἡμῖν ἀπό τινος ἐν Βυζαντίῳ τὸ τῆς ἐπιστήμης δένδρον μαραίνεται καὶ φθίνει; Μήπως ὁ Ἕλλην, κοσμοπολίτης γενόμενος ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τούτου τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, ἀπώλεσε τὴν ζωογόνον αὐτοῦ ἰκμάδα; μήπως ὡς ὁ σκώληξ τοῦ τυροῦ εὐφραινόμενος καὶ λιπαινόμενος ἀδιαφορεῖ περὶ τῶν ἔξω συμβαινόντων; ἢ μήπως ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων αἰωρούμενος καταρρονεῖ τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ κείμενα; Οὐδὲν τούτων ὑπάρχει εὐτυχῶς διὰ τὸ μέλλον ἡμῶν. Ἀλλὰ πολλῶν καὶ ποικίλων προκαλούντων τὴν ἐπιστημονικὴν ἡμῶν νάρκην ἀρκούμεθα συγκεραλαιοῦντες ὅσα πολλάκις ἐκ στόματος ὑμῶν αὐτῶν ἠκούσαμεν. Πρώτιστον, φιλόμουσοι ὁμήγυρις, πρόσκομμα εἰς τὴν ἡσύχιον σπουδὴν καὶ μελέτην πανθομολογεῖται ἡ πλουσία δημοσίου βιβλιοθήκης ἔλλειψις. Ἀλλαχοῦ ὁ τὴν μάθησιν τὸ ἄκρον ἀγαθὸν τῆς ἐγκοσμίου εὐδαιμονίας ἡγούμενος προσέρχεται εἰς βιβλιοθήκην τινά, κάθηται ἀνέτως δροσιζόμενος μὲν τὸ θέρος, θερμαινόμενος δὲ τὸν χειμῶνα, ζητεῖ καὶ λαμβάνει ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν οἱονδήποτε ἔντυπον ἢ χειρόγραφον σύγγραμμα ἐπιθυμεῖ πρὸς μελέτην, σπουδάζει, σημειοῖ, ἀντιγράφει, καὶ ἐπανέρχεται τὸ ἑσπέρας οἴκαδε κρείττων ἑαυτοῦ. Ἐκεῖ δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ σπουδαστηρίῳ τακτοποιεῖ τὰς ληφθείσας σημειώσεις καὶ χρῆσιν αὐτῶν ποιεῖται εἴτε διὰ τὰς ἀπὸ τῆς ἕδρας παραδόσεις αὐτοῦ, εἴτε διὰ τὴν ἔκδοσιν νέας συγγραφῆς, εἴτε καὶ δι' ἰδίαν τέρψιν. Μακρὰν αὐτοῦ αἱ ἀργολογίαι, ἡ ἐν τοῖς καφηνείοις καθημερινὴ συναύλισις, ἡ ἀπώλεια πολυτίμου χρόνου ἀνεπιστρεπτεί. Πρὸς ἕνα καὶ μόνον τείνει σκοπὸν ὅπως δηλονότι τὰς ἐπιστήμας θεραπεύων δοξάσῃ ἑαυτὸν καὶ τὸ ἔθνος εἰς ὅπερ ἀνήκει· μετὰ δὲ τῆς δόξης πολλάκις καὶ ὁ πλοῦτος παρομαρτεῖ. Ἕτερον πρόσκομμα, τὸ καὶ σπουδαιότερον, εἰς τὸν τῆς ἐπιστήμης μύστην παρίσταται ἐνταῦθα ἡ ἐπιστημονικῶν συλλογῶν καὶ μουσείων καὶ ἑταιριῶν παντελὴς σχεδὸν σπάνις. Ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουσιν, ἐκεῖ ὁ φυσικὸς μεταβαίνων περιεργάζεται τὰ νέα τῆς φυσικῆς ὄργανα, ὁ χυμικὸς παρατηρεῖ ἐν τοῖς χυμείοις τὰς νέας ἀναλύσεις καὶ συνθέσεις, ὁ ὀρυκτολόγος τὰς ὀρυκτολογικὰς ἐξετάζει συλλογάς, ὁ ζωολόγος περιδιαβάζει εἰς τοὺς ζωολογικοὺς κήπους, ὁ δὲ βοτανολόγος εἰς τοὺς βοτανικούς, ὁ ἰατρὸς ἐπισκέπτεται τὰ εἰδικὰ νοσοκομεῖα, ὁ χειρουργὸς κέκτηται ἀρθονίαν πτωμάτων, ὁ μαθηματικὸς εἰς τὰ πολυτεχνεῖα καὶ τὰ ἐργοστάσια συχνάζει, ὁ ἀστρονόμος ἐν τοῖς ἀστρονομείοις τέρπεται, ὁ γεωγράφος μετὰ περιηγητῶν συναγελάζεται, ὁ νομικὸς ἐν τοῖς βουλευτηρίοις καὶ τοῖς δικαστηρίοις παρακάθηται. Ἐκεῖθεν ὁ ἐπιστήμων ἀρυόμενος ὅ,τι χρήσιμον, συνδυάζων καὶ μελετῶν, ἀείποτε τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὁρίζοντος πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχει οὐ μόνον δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Τρίτον πρόσκομμα παρ' ἡμῖν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν συνεργασίαν προβάλλεται παρὰ πολλῶν τὸ μακρὸν καὶ πολυσχιδὲς τῶν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἀποστάσεων. Συνέβη μοί ποτε ἵνα προσκληθῶ εἰς συνεδρίασιν ἐπιτροπῆς ἐν Σταυροδρομίῳ συνερχομένης καὶ συγκειμένης ἐκ πέντε κυρίων, κατοίκων τοῦ μὲν Τζιβαλίου, τοῦ δὲ Λαλκηδόνος, τοῦ δὲ Ἀντιγόνης, τοῦ δὲ Σταυροδρομίου, τοῦ δὲ Νεοχωρίου. Ὁ ἐν Σταυροδρομίῳ εἷς μάτην περιέμενεν ἀνυπόμονος καὶ ἀσχάλλων· ἀλλ' οὐδεὶς ἐφαίνετο, οὐδὲ κἂν προανήγγελλε τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ· τὴν ἐπιοῦ-

σαν οἱ πάντες προσήρχοντο δικαιολογούμενοι παρὰ τῷ δυσαρέστως διακειμένῳ κοινῷ φίλῳ· καὶ ὁ μὲν κάτοικος Τζιβαλίου, ἐγκαίρως τὴν προτεραίαν τὴν γέφυραν διαβάς, ἀΐφνης ἐσταμάτησε μὴ δυνάμενος οὐδὲ προχωρῆσαι οὐδ' ὀπισθοδρομῆσαι, διότι ἡ γέφυρα ἀΐφνης ἀνεψχθεῖσα κατέλιπε δίοδον εἰς ἄπειρα πλοῖα ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους πλεοντα καὶ πολὺ ἀλλήλων ἀφιστάμενα, ὁ δὲ ὁδοιπόρος εὑρέθη ἐπὶ τῆς πτέρυγος ἐκείνης τῆς γεφύρας τῆς συστρεφομένης καὶ φυλακιζούσης τοὺς ἐπ' αὐτῆς· ὁ δ' ἐξ Ἀντιγόνης σπεύσας πρὸ τῆς ὥρας εἰς τὴν ἀποβάθραν εἶδεν ἀΐφνης μετ' οὐ πολὺ τὸ ἀτμόπλοιον διασχίζον τὴν Προποντίδα, ἀλλὰ μὴ προσορμισθέν, διότι οὕτως ἔδοξε τῷ πλοιάρχῳ, ἐν ᾧ ὁ Χαλκηδόνιος ἐθεᾶτο μετ' ἀθυμίας τὸ ἑαυτοῦ ἠγκυροβολημένον καὶ μὴ ἐκπλέον ἕνεκα σφοδροῦ ἐπιπνεύσαντος νοτίου ἀνέμου· τέλος πάντων ὁ ἐκ Νεοχωρίου παρεκωλύθη ὑπὸ πάχνης πυκνοτάτης, ἥτις ἐπεκάθητο ἐπὶ τοῦ ἄνω Βοσπόρου οὕτως ὥστε ἡ συγκοινωνία ἦν ὅλως ἀδύνατος.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνωτέρω προσκομμάτων ἤκουσα καί τινας φιλοσοφοῦντας, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν μάλιστα τῆς «Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων» συγγραφῆς τοῦ Ἱπποκράτους, καὶ διατεινομένους ὅτι τὸ κλίμα καὶ ἡ τοποθεσία μεγάλην ἐπὶ τῶν κατοίκων ἐπίδρωσιν ἐπίδρασιν, ὅτι τὸ κλίμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐστὶ χαυνωτικὸν τῆς διανοίας, ὅτι ἡ ὡραιότης τοῦ Βοσπόρου τοσοῦτον ἐφ' ἑαυτὴν ἐπισπᾶται τὸν θαυμασμόν, τοσοῦτον ἀπορροφᾷ ὅλας ἡμῶν τὰς αἰσθήσεις, ὥστε περὶ τὰς ἐξωτερικὰς περιπλανώμενοι καλλονὰς παραμελοῦμεν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου, οὔτε εἰς σπουδαίας καὶ συντόνους μελέτας ἐμμένοντες, οὔτε νέας ἀτραποὺς τῆς ἐπιστήμης ἀνιχνεύοντες, λησμονοῦντες μὲν ὅ,τι τυχὸν ἐκ νεότητος ἐμάθομεν, γηράσκοντες δὲ μὴ ἀεὶ διδασκόμενοι. Τὴν εἰκόνα ταύτην, ἣν ἰατροφιλόσοφοι ἄνδρες ἐνώπιόν μου ἀπεικόνισαν, ὑπὸ τοσούτων βλέπω ζοφερῶν κεχρωματισμένην χρωμάτων, ὥστε θεωρῶ μᾶλλον ταύτην τῆς φαντασίας ἀποκύημα, τοὺς δ' ἀπεικονίσαντας αὐτὴν ὡς παραφερομένους ἐξ ὑπερμέτρου ζήλου.

Οὐδέποτε τὸ Βυζάντιον, φιλόμουσος ὁμήγυρις, ἦν στεῖρα γῆ τῆς ἐπιστήμης. Ἀπὸ τοῦ Βύζαντος μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καὶ ἀπὸ τούτου μέχρι τῆς ἁλώσεως πολλοὺς διαπρεπεῖς ἄνδρας τὸ Βυζάντιον παρήγαγεν ἐν τοῖς γράμμασι, ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις αὐταῖς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὰ τῶν ἐπιστημόνων ἀνδρῶν τοῦ Βυζαντίου ὀνόματα μετ' ἐπαίνων ἀναγράφονται παρὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς ἐν τῷ ἱστορικῷ αὐτῆς δοκιμίῳ. Ἀλλ' ἐάσωμεν ταῦτα· ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος καὶ πρὸ τῆς ἀποτεφρώσεως αὐτοῦ, καὶ ἀφ' ὅτου ἐκ τῆς τέφρας ὡς ὁ φοινιξ ἀνεγεννήθη, διέψευσε διαρρήδην τὴν γνώμην τῶν φρονούντων, ὅτι τὸ Βυζάντιον ἐπιστημονικὸν κέντρον ἀδύνατόν ἐστι γενέσθαι. Ἐὰν δέ, φιλόμουσοι ὁμήγυρις, πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἀναγέννησιν, συνασπιζόμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ πόλεμον κηρύττοντες κατὰ τῆς ὀκνηρίας καὶ ἀμαθείας ἐγκύπτωμεν νυχθημερὸν εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἀνθαμιλλώμενοι πρὸς τὰ νεώτερα ἔθνη, ὧ τότε νίκην ἠράμεθα ἔνδοξον, τὴν νίκην τῆς ἐργασίας κατὰ τῆς ῥᾳθυμίας, τὴν νίκην τοῦ φωτὸς κατὰ τοῦ σκότους, τὴν νίκην τῆς ἐπιστήμης κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ τῶν εἰδεχθῶν αὐτῆς ὀπαδῶν. Γένοιτο!

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπή.

Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ, Προέδρος.
Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.
Δ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ.
Θᾶ. ΙΑΛΕΜΟΣ.
AL. SYNVET.
Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ.
Δ. ΕΥΘΥΒΟΥΛΗΣ.
Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
Τ. Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.
ΜΙΑΤ. ΙΑΚΩΒΟΥ.
Ι. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ, Γραμματεύς.

Σ. Μαυρογένης. Ἐκφράζει τὴν εὐχαριστησιν αὐτοῦ τῷ κ. Ἀριστάρχῃ ἐπὶ τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ καὶ παρατηρεῖ ὅτι τὸ σπουδαιότατον αἴτιον τῆς παρ' ἡμῖν μὴ ἐπιδόσεως τῶν ἐπιστημῶν δὲν ἀνέφερεν ὁ κ. Ἀριστάρχης, ὅπερ ἐστίν, ὅτι ὁ ἐνταῦθα ἐπιστήμων οὐδὲ τιμᾶται οὐδὲ ἀνταμείβεται ἱκανῶς.

Πρόεδρος. Ἀσπαζόμενος τὴν γνώμην τοῦ κ. Σ. Μαυρογένους ἐπιφέρει ὅτι ὁ Edison ἔλαβε παρ' ἑταιρίας τινὸς 500000 φράγκων χάριν τῶν μελετῶν αὐτοῦ.

Σ. Ἀριστάρχης. Ἀπαντῶν τῷ κ. Σ. Μαυρογένῃ, εἰπόντι ὅτι ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ, ἐν τῷ βιβλιογραφικῷ δελτίῳ, οὐδὲν λέγει περὶ τῶν ἐφευρέσεων τῶν ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, λέγει ὅτι τὸ ἔργον εἰσέτι οὐκ ἔστι συμπεπληρωμένον, ἀλλὰ τὸ προσεχὲς ἔτος συμπληρωθήσεται.

Εἶτα ἀναγινώσκονται αἱ ἑξῆς ἐκθέσεις.

Ὁ κ. **Δ. Εὐθυβούλης,** γενικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει τήνδε τὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς τοῦ Συλλόγου ἀλληλογραφίας.

Κύριοι,

Ἡ τοῦ Συλλόγου ἀλληλογραφία, περὶ ἧς ἐπιβάλλεταί μοι ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τὸ καθῆκον νὰ ποιήσωμαι ὑμῖν σύντομον ἔκθεσιν, κατά τε τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν αὐτῆς, οὔτε ὑποδεεστέρα τῶν παρελθόντων ἐτῶν οὔτε σπουδαιότητος ἄμοιρος καὶ ἀναξία λόγου ὑπῆρξε καὶ κατὰ τὸ λῆγον τοῦτο συλλογικὸν ἔτος· διότι ἔγγραφα μὲν εἰσελθόντα ἀριθμοῦνται 214, ἐκτὸς τῶν ἐν πολλοῖς τούτων συνημμένων σχετικῶν, ἱκανῶν ἐπίσης, ἔγγραφα δὲ ἐξελθόντα 139, ἤτοι ἐν ὅλῳ 353.

Ἐκ τῆς γενομένης καθ' ὕλην ὑποδιαιρέσεως τῶν εἰσελθόντων ἐγγράφων ἐξάγεται ὅτι·

22 μὲν εἰσὶν ἐπιστολαὶ δι' ὧν αἰτεῖται ἡ ὑλικὴ τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴ ὑπὲρ τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις παιδεύσεως.

14 ἐπιστολαὶ δι' ὧν ἐπίσης αἰτεῖται ἡ χορηγία βιβλίων διδακτικῶν, ἢ ἐκ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου ὑπαρχόντων διπλῶν καὶ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγράμματος.

27 εὐχαριστήριοι, ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ χρημάτων ἢ βιβλίων.

9 ἐπιστολαὶ συνιστᾶσαι ἀντιπροσώπους, πρὸς παραλαβὴν δωρηθέντων βιβλίων, περιοδικῶν, ἢ βραβείων ἀπονεμηθέντων ἐκ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος.

19 ἐπιστολαὶ ἀγγέλλουσαι τὴν προσφορὰν βιβλίων ἢ χρημάτων.

22 ἐπιστολαὶ δι' ὧν ὑποβάλλονται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου διάφορα διδακτικὰ βιβλία, ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ καὶ ἄλλα ἀρχαιολογικὰ ὑποκείμενα καὶ συλλογαὶ γλωσσικῆς ὕλης διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

15 ἐπιστολαὶ ἀγγέλλουσαι τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν νέων ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Φιλεκπαιδευτικῶν Σωματείων· καὶ τέλος

86 ἐπιστολαὶ διαφόρου ὕλης ἀφορῶσαι οὕτως ἢ ἄλλως εἰς τὰς σχέσεις καὶ τὰς πολλαπλᾶς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν ἑταστικὸν ῥίπτοντες βλέμμα καὶ ἰδίως τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐφιστάντες ἐπ' ἐκείνων ἐν αἷς γίνεται λόγος περὶ προσφορᾶς βιβλίων ἢ χρημάτων, δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ὡς ἀξίας ἰδιαζούσης μνείας τὰς ἑξῆς ἑξ. α') Τὴν τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Χρ. Ζωγράφου, δι' ἧς οὗτος ἐν τῇ ἐνδελεχεῖ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς καὶ ἀναδείξεως τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου μερίμνῃ, καὶ τῇ συνήθει αὐτοῦ γενναιοψυχίᾳ, ἀγγέλλει ὅτι δωρεῖται ἀντίτυπον τῆς περικαλλοῦς, τοῦ διασήμου Γαλάτου ζωγράφου Ingres, εἰκόνος τῆς παριστάσης τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Ὁμήρου. Ἡ εἰκὼν αὕτη, ὡς γνωστόν, περικοσμοῦσα καὶ καθωραΐζουσα ἤδη τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου, ἐν ᾗ, κατὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν τοῦ γενναίου δωρητοῦ ἐπιθυμίαν, ἀνηρτήθη δαπάνῃ τοῦ ἰδίου, θέλει κεῖσθαι, μεταξὺ τῶν πολλῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλογον πλουσίων δωρεῶν, περιφανὲς μαρτύριον τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ φρονημάτων καὶ τῆς ἀγάπης ἣν οὐ παύεται ἔχων πρὸς τὸν Σύλλογον. β') Τὴν τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐν Βασιγκτῶνι πρεσβευτοῦ τῆς Υ. Πύλης κ. Γρ. Ἀριστάρχου, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν τὸ τρίτον ἤδη σπουδαίας καὶ πολυτόμου συλλογῆς βιβλίων ἐξ Ἀμερικῆς, ἅπερ ἐξ εἰλικρινοῦς αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῷ Συλλόγῳ μετ' εὐγενοῦς καὶ σπανίας προαιρέσεως καὶ δραστηριότητος οὐ τῆς τυχούσης συνήγαγεν ἐκεῖθεν. γ') Τὴν τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. W. E. Γλάδστωνος προσενεγκόντος τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδεδομένα σπουδαῖα συγγράμματα. δ') Τὴν τῶν υἱῶν Firmin Didot προσενεγκόντων ἐπίσης τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθεῖσαν πολύτιμον σειρὰν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων. ε') Τὴν τῶν υἱῶν Μισθοῦ προσενεγκόντων ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Συλλόγου ἑξακοσιόφραγκον συνδρομήν· καὶ ς') τὴν τοῦ κ. Hanson ἀγγέλλοντος τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐξαδέλφου αὐτοῦ κ. Edwin Freshfield εὐγενῆ προσφορὰν 24 φωτογραφικῶν εἰκόνων τῶν εἰς τεμένη μεταβληθεισῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Κων/πόλεως καὶ ἄλλων ἀρχαίων λειψάνων.

Ἐνταῦθα καὶ περὶ ἄλλων τινῶν προσφορῶν τὸν λόγον ἠδύνατό τις ποιήσασθαι· ἀλλὰ τοῦτο ἑτέροις ἀνήκει. Ἐγένετο δὲ μνεία περὶ τῶν ἀνωτέρω μόνον, ὅπως ὑποδειχθῇ ἡ ἰδιάζουσα σημασία ἣν κέκτηνται αἱ ἐν τοῖς εἰσελθοῦσιν ἐγγράφοις καταλεγόμεναι ἐξ αὐταὶ ἐπιστολαί.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν εἰσελθόντων ἐγγράφων. Ἐκ δὲ τῶν ἐξελθόντων 139 ὡς ἐν ἀρχῇ ἐρρέθη

18 εἰσὶν ἐπιστολαὶ εὐχαριστήριοι ἐπὶ τῇ προσφορᾷ βιβλίων ἢ χρημάτων.

13 ἀποκριτικαὶ πρὸς τοὺς αἰτοῦντας ὑλικὴν ὑποστήριξιν.

12 συγχαρητήριοι ἐπὶ τῇ ἱδρύσει νέων Σωματείων.

23 εἰσὶν ἐπιστολαὶ συνοδεύουσαι ἰσάριθμα διπλώματα πρὸς νέα τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου.

68 εἰσὶ διάφοροι ἀναφερόμεναι εἰς τὰς μετὰ διαφόρων ἔν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ σχέσεις τοῦ Συλλόγου καὶ δυνάμεναι εἰς δύο νὰ διαιρεθῶσι τμήματα· εἰς ἐπιστολὰς δηλονότι ἃς προὐκάλεσαν ἔγγραφα πεμφθέντα τῷ Συλλόγῳ καὶ εἰς ἐπιστολὰς ἃς οὗτος ἐξέδωκε καὶ ἐν αἷς καταλεκτέον ἐπίσης καὶ τὴν ἐν πολλοῖς ἀντιτύποις ἐκδοθεῖσαν ἐγκύκλιον τοῦ Συλλόγου πρὸς τὰ καθυστεροῦντα τὰς ἑαυτῶν συνδρομὰς οὐκ εὐάριθμα μέλη.

5 δ' εἰσὶ τελευταῖον συλλυπητήριοι.

Λυπηρὸν ὅτι ὁ Σύλλογος κατὰ πᾶν σχεδὸν ἔτος ἀπόλλυσιν ἐπίλεκτα αὐτοῦ μέλη ἁρπαζόμενα ὑπὸ τοῦ θανάτου ἐκ τῶν κόλπων αὐτοῦ. Οὕτω καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος σπουδαίαν ὑπέστη ἀπώλειαν ἐν τοῖς προσώποις τῶν ἀφ' ἡμῶν μεταστάντων Κωνσταντίνου Καραθεοδωρῆ, ἰατροῦ, μέλους, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Συλλόγου τὰ μέγιστα ὑπὲρ αὐτοῦ ἐμόχθησε καὶ πολυειδῶς ὑπὲρ τῆς παγιώσεως καὶ τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ συνεβάλετο, Λέοντος Μελᾶ, ἐπιτίμου μέλους αὐτοῦ, Ἀλεξάνδρου Σχινᾶ, ἰατροῦ, Α. Μόρτμαν, διακεκριμένου ἀρχαιολόγου, καὶ Ἀντωνίου Βλαστοῦ. Πρὸς τὰς ἀξιοτίμους οἰκογενείας τῶν ἀειμνήστων τούτων αὐτοῦ ἑταίρων ὁ Σύλλογος τὰς προσηκούσας ἀπηύθυνε συλλυπητηρίους ἐπιστολάς. Τιμῶν δὲ καὶ γεραίρων τὴν μνήμην αὐτῶν ἐψηφίσατο ὅπως συνταχθῶσιν αἱ βιογραφίαι τῶν τεσσάρων πρώτων καὶ διακοινωθῶσι τῷ Συλλόγῳ ἔν τισι τῶν τακτικῶν συνεδριάσεων. Γνωστὸν δὲ ὅτι αἱ μὲν τοῦ Κ. Καραθεοδωρῆ καὶ Α. Σχινᾶ συνταχθεῖσαι παρὰ τῶν κ. κ. Σπ. Μαυρογένους καὶ Δ. Σταματιάδου, ἰατροῦ, ἀνεγνώσθησαν ἤδη, ὑπολείπονται δὲ αἱ τοῦ Μελᾶ καὶ Μόρτμαν ἀναβληθεῖσαι μέχρι τοῦδε, τῶν ἐπὶ τούτῳ ὁρισθέντων κ. Ο. Ἰκαλέμου καὶ Α. Παπαδάκη μὴ κατορθωσάντων εἰσέτι τὰς δεούσας λαβεῖν βιογραφικὰς σημειώσεις παρὰ τῶν συγγενῶν τῶν ἀοιδίμων.

Ταῦτά εἰσι κατ' εἶδος καὶ ἐν ὅλῳ τὰ ἔγγραφα ἅπερ ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ λῆξαν τοῦτο ἔτος ἐκομίσατο καὶ ἀπέστειλε πρὸς πάντας μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν. Παρατηρεῖται ὅμως μετά τινος δικαίας καὶ εὐλόγου θλίψεως ὅτι, ἐνῷ ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Συλλόγου ἀπετελεῖτο πρότερον ἐξ ἐγγράφων τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν πεμπομένων καὶ περιεκτικῶν περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐν αὐταῖς παιδεύσεως, ἤδη τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἐγγράφων ἐν ταῖς ἀλληλογραφικαῖς τοῦ Συλλόγου σχέσεσιν ὑπεβιβάσθη εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε ἐκπλήσσεταί τις συγκρίνων τὰ παρελθόντα πρὸς τὸ παρὸν καὶ τὰ δύο οὐχ ἧττον τελευταῖα ἔτη. Πόθεν ἄρά γε ἡ ἐπαισθητὴ αὕτη διαφορά; Μήτοι ὁ Σύλλογος ἀπώλεσε τὴν μεγαλώνυμον αὐτοῦ φήμην καὶ τὸ γόητρον ὅπερ ἐξήσκει ἄλλοτε; μήτοι ἐπελάθετο τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἢ ἀπέκαμεν ἐργαζόμενος ἢ ἐκώφευσε πρὸς τὰς αἰτήσεις τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κοινοτήτων; Οὐχί! ὁ Σύλλογος οὔτε τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἐπελάθετο, οὔτε ἐξ ὀλιγωρίας συνεσχέθη, οὐδ' ἄλλο τι τοιοῦτον ἔπαθεν, ἀλλ' ἁπλῶς ὑπέκυψεν εἰς τὸ φοβερὸν τῆς ἀχρηματίας πάθος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἀδυνατῶν ἀπό τινος νὰ προσέρχηται ἀρωγὸς πρὸς τὰς κοινότητας ἐκείνας πρὸς ἃς ἄλλοτε δαψιλῶς ἐχορήγει τὰ ὑλικὰ μέσα, ἐνέπνευσεν ἄκων αὐταῖς τὴν ἰδέαν ὅτι ἄσκοποι καὶ ἀλυσιτελεῖς ἀποβαίνουσιν αἱ συχναὶ περὶ τῆς θέσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐκθέσεις. Πρὸς θεραπείαν ὅμως τοῦ πάθους τούτου δὲν ἀπαιτεῖται ἡ θερμὴ πάλιν καὶ σύντονος ἐπίσκεψις τῶν ἄλλοτε θεραπόντων τοῦ Συλλόγου. Ὅθεν ἀνάγκη ὑπομονῆς καὶ ἀκαταβλήτου ἐνεργείας.

Ὁ γεν. Γραμματεὺς

Δ. ΕΥΘΥΒΟΥΛΗΣ.

Ὁ κ. **Ν. Λουτράρης,** εἰδικὸς γραμματεύς, ἀναγινώσκει περιληπτικὴν ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν συλλογικὸν ἔτος πράξεων τοῦ Συλλόγου, ἤτοι περὶ ἀναγνωσμάτων, μελῶν, προσφορῶν κτλ.

Ὁ κ. **Α. Βαμβάκης** ἀναγινώσκει τὴν ἑξῆς περὶ τοῦ ταμείου ἔκθεσιν·

Κύριοι,

Ἡ ἔκθεσις περὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου δὲν φέρει βεβαίως τὴν σπουδαιότητα ἐκείνην, ἣν αἱ τῶν λοιπῶν ἐπιτροπῶν, ἀφορῶσαι εἰς πνευματικὴν ἐν γένει ἐνέργειαν τοῦ ἡμετέρου σωματείου, καὶ αἵτινες ἀνώτεραί εἰσι καὶ ὑψηλότεραι, ὅσον ἀνώτερον καὶ σπουδαιότερόν ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς ὕλης. Ἁπλῆ δὲ οὖσα ἡ ἡμετέρα ἔκθεσις δὲν χρῄζει προοιμίων, ἀλλὰ μᾶλλον καθαρότητος καὶ εἰλικρινείας, οἷοί εἰσιν οἱ ἀριθμοί· διὸ καὶ εὐθὺς ἐρχόμεθα ἐπ' αὐτούς.

Μέλη τακτικὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἤδη συλλογικὸν ἔτος ἐνεγράφησαν ἐν τῷ Μητρῴῳ τοῦ Συλλόγου 23, ὥστε ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν μελῶν ἀνῆλθεν εἰς 494 περίπου, ἐκ τούτων δὲ εἰσεπράχθησαν ὡς ἐτησία συνδρομὴ λίρ. ὀθωμαν. 212, καθυστερούμεναι 69 καὶ δικαιώματα διπλωμάτων 23.

Ἡ περιουσία τοῦ Συλλόγου συνίσταται: ἐκ τοῦ κτιρίου, τῆς βιβλιοθήκης, ἥτις ἀρκετὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπλουτίσθη, ὀργανοθήκης, ἀρχαιοτήτων, ἐπίπλων, καὶ μετοχῶν τῆς ἑλληνικῆς πιστωτικῆς Τραπέζης 60 καὶ σιδηροδρόμου Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας 20, αἵτινες ἅπασαι ἐκτιμῶνται καὶ πάλιν εἰς λίρας ὀθωμ. 340. Πλὴν δὲ τούτων εἰσὶ καὶ λίρ. ὀθωμ. 215 κατατεθειμέναι εἰς τόκον, προερχόμεναι ἐκ κληροδοτημάτων τοῦ ἀειμνήστου Σουλιώτη, καὶ αἵτινες θὰ χρησιμεύσωσιν ἐγκαίρως, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἀοιδίμου κληροδότου.

Ὅσοι τῶν ἀξιοτίμων κυρίων ἤκουσαν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ λήξαντος ἤδη συλλογικοῦ ἔτους, μετὰ λύπης τινὸς βεβαίως παρετήρησαν, ὅτι παρουσίαζεν ἔλλειμμα 140 περίπου ὀθωμ. λιρῶν· ἀλλὰ σήμερον εὑρισκόμεθα ἐν τῇ εὐαρέστῳ θέσει νὰ διακοινώσωμεν εἰς τὸν Σύλλογον, ὅτι χάρις εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργείου τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ διαφόρων ἄλλων φιλομούσων ὁμογενῶν, ἀντὶ ἐλλείμματος, προὔκυψε καὶ περίσσευμα λιρ. ὀθ. 147,42,5. Πρὸς ταῦτα τὰ εὐχάριστα ὑπάρχει καί τι δυσάρεστον, ὅπερ ἐστὶν ἡ μεγίστη ἀγωνία μεθ' ἧς περισυνήχθησαν αἱ τακτικαὶ τῶν μελῶν συνδρομαί, καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Ἠναγκάσθημεν δὲ κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου, ὅπως ἀποστείλωμεν εἴς τινας ἐκ τῶν καθυστερούντων ἐγκυκλίους. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀγωνίας καὶ δυσχερείας ταύτης ὑπέστη ὁ εἰσπράκτωρ τοῦ Συλλόγου κ. Νικόλαος Κρητικίδης, ἐκφράζω αὐτῷ τὰς εὐχαριστίας μου ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ μεθ' ἧς τὸ ἀνατεθὲν αὐτῷ καθῆκον ἐκτελεῖ.

Ἀναγινώσκομεν δὲ ἤδη τοὺς καταλόγους τῆς κινήσεως τοῦ ταμείου.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΑΜΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1879—80.

εἰσέπραξεν.

Ἀπὸ Ὑπόλοιπον ταμείου παρελθόντος ἔτους καὶ κληροδότημα Β. Γ. Σουλιώτη	Λ.Τ.	286,16,5
» Γραμμάτια εἰσπραχθέντα..	»	200 —
» Τακτικὰς συνδρομάς.....	»	212 —
» Καθυστερούσας »	»	69 —
» Δικαίωμα διπλωμάτων...	»	23 —
» Τόκους χρεωγράφων.....	»	27,80
» Πωλήσεις βιβλίων.....	»	3,63
» Συνδρομὴν Ἑλλ. Κυβερνήσεως.....	»	76,62
» » Ὁμ. Ἀμερικῆς.	»	27,18
» » τῶν ἐν Σμύρνῃ υἱῶν Μισθοῦ.	»	26,25
» » τοῦ ἐν Ἀλεξαν. Κου Ῥάλλη..	»	22 —
» » Δ. Ταμβάκουδιὰ χάρτ. Περιοδ.	»	11 —
» » Ἐτησίαν Στερ. Π. Σκυλίτση.	»	10,95
» » Ἐτησίαν Γ. Ν. Παπαδάκη....	»	4,38
» » Ἀνωνύμου....	»	50
	Λ.Τ.	1000,47,5

ἐδαπάνησεν.

Εἰς Μισθοδοσίας.....	Λ.Τ.	282 —
» Διάφορα ἔξοδα.....	»	29,99
» Ἐκτάκτους δαπάνας.....	»	44,56
» Περιοδικόν.....	»	43,75
» Διαγωνίσματα.....	»	80 —
» Φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν...	»	8,19
» Πυρασφάλιστρα.....	»	24 —
» Βιβλιοθήκην.....	»	1,20
» Γραφικὴν ὕλην.....	»	4 —
	Λ.Τ.	517,69
Μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ..	»	482,78,5
	Λ.Τ.	1000,47,5

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 30 Ἀπριλίου 1880.

Ὁ ταμίας

Ν. ΒΑΜΒΑΚΗΣ.

ΕΞΑΓΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1879—80.

εἰσπράξεις.		δαπάναι.	
Ὑπόλοιπον παρελθόντος συλλογικοῦ ἔτους	Λ.Τ. 70,80,5	Μισθοδοσίαι	Λ.Τ. 282 —
Συνδρομαὶ τακτικαί	» 212 —	Διάφορα ἔξοδα	» 29,99
» καθυστεροῦσαι	» 69 —	Ἔκτακτοι δαπάναι	» 44,56
Δικαίωμα διπλωμάτων	» 23 —	Περιοδικόν	» 43,75
Τόκοι χρεωγράφων	» 27,80	Φωτισμὸς καὶ θέρμανσις	» 8,19
Πωλήσεις βιβλίων	» 3,63	Πυρασφάλιστρα	» 24 —
Συνδρομὴ ὑπουργείου τῆς Δημοσ. ἐκπαιδ. ἐν Ἑλλάδι.	» 76,62	Βιβλιοθήκη	» 1,20
» Ὁμογ. Ἀμερικῆς	» 27,18	Γραφικὴ ὕλη	» 4 —
» τῶν ἐν Σμύρνῃ υἱῶν Μισθοῦ	» 26,25		Λ.Τ. 437,69
» τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κου Ῥάλλη	» 22 —	Περίσσευμα ἐν τῷ ταμείῳ	» 147,42,5
» Δ. Ταμβάκου διὰ χάρτην Περιοδικοῦ	» 11 —		
» Ἐτησία Στεφ. Π. Σκυλίτση	» 10,95		
» » Γ.Ν.Πασπάτη	» 4,38		
» Ἀνωνύμου	» —		
	Λ.Τ. 585,11,5		Λ.Τ. 585,11,5

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 30 Ἀπριλίου 1880.

Ὁ ταμίας

Ν. Βαμβακης.

Τοιαύτη, κύριοι, ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου, ἥτις δὲν παρουσιάζει μὲν εὐτυχῶς ἔλλειμμα, ἀλλὰ καὶ τὸ περίσσευμα τοῦτο, ἡμεῖς τοὐλάχιστον, θεωροῦμεν μηδέν, ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἡμετέρου σωματείου· ἂς ἐλπίσωμεν ὅμως ὅτι πάντες οἱ Ἀπανταχοῦ ὁμογενεῖς, ἐκτιμῶντες τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος μεγίστην περιποίησε καὶ περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα, θέλουσι φιλοτιμότερον καὶ φιλοστοργότερον προσενεχθῆ εἰς αὐτὸν διὰ τῶν γενναίων αὐτῶν συνδρομῶν.

Ὁ ταμίας

Ν. Βαμβακης.

Τέλος ὁ πρόεδρος ἀνακοινώσας ἀρχαιολογικάς τινας ἀνακαλύψεις ἐν Καδί-κιοϊ διαλύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΛΕ'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 4 Μαΐου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Παρόντων ἑβδομήκοντα καὶ ἓξ μελῶν ὁ Σύλλογος προβαίνει εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν κοσμητόρων αὐτοῦ καὶ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν, ἐκλέγονται δὲ πρόεδρος μὲν ὁ κ. Ἡρ. Βασιάδης διὰ ψήφων 52, ἀντιπρόεδροι δὲ οἱ κ.κ. Δ. Ταμβάκος καὶ Σ. Ι. Βουτυρᾶς, ὁ μὲν διὰ ψήφων 46, ὁ δὲ διὰ 40, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Δ. Κυμπρίτης καὶ εἰδικὸς ὁ κ. Ε. Στογιαννόπουλος, ταμίας ὁ κ. Ν. Βαμβάκης διὰ ψήφων 38, καὶ βιβλιοφύλαξ ὁ κ. Θ. Σαλτέλης.

Μέλη δὲ τῶν ἐπιτροπῶν οἱ ἑπόμενοι·

1) *Ἐκπαιδευτικῆς.*

Ἡρ. Βασιάδης. — Χρ. Χατζηχρήστου.—Κ. Καλλιάδης.— Ἀβρ. Μαλιάκας.— Ν. Λουτράρης.—Ἀθ. Θεοδωρίδης.—Ν. Παρανίκας.—Θ. Σαλτέλης.—Θ. Ἀντωνιάδης.—Ὀδ. Ἰάλεμος.—Ἀπ. Βαφειάδης.—Βράνος Βωζάνης.

2) *Ἀρχαιολογικῆς.*

Α. Μόρδτμαν, ἰατρός.—Ι. Μόρδτμαν.—Σ. Ἀριστάρχης. — Κ. Στ. Καραθεοδωρῆ. — P. Schroeder.—Κ. Περδικίδης.—Ἀλ. Πασπάτης.

3) *Φιλολογικῆς.*

Ἡρ. Βασιάδης.—Χρ. Χατζηχρήστου.—Αἰμ. Νοννόττης.—Θ. Σαλτέλης.—Α. Α. Μαστοράκης.—Ἀθ. Δημητριάδης. — Ἀβρ. Μαλιάκας. —Κ. Ντούλας.—Βράνος Βωζάνης.—Α. Τάγης.

4) *Οἰκονομικῆς.*

Β. Σαρακιώτης.—Ι. Γκιών. —Γ. Ἀθηνογένης. — Μ. Βελλογιάννης. — Ν. Ἄκατος.—Δ. Ταμβάκος. — Ι. Βάλσαμος.— Ἰάκ. Ἰακώβου. Γ. Παρίσης. — Φρ. Α. Μαυρογορδάτος. — Β. Βαλλιάνος.—Θρ. Γιάνναρος.—Κ. Βλαστάρης.

5) *Συντακτικῆς.*

Ὀδ. Ἰάλεμος.—Ν. Δεπάστας.—Ἀβρ. Μαλιάκας.—Ἀθ. Θεοδωρίδης.—Κ. Περδικίδης.

6) *Ἐπιστημονικῆς.*

Δ. Σταματιάδης.—Δ. Μαλλιάδης.—Ι. Καραβασίλης. —Γ. Α. Δημητριάδης.—A. Synvet.—Σ. Ἀριστάρχης.—Κ. Στ. Καραθεοδωρῆ. —Τηλ. Καραθεοδωρῆ.—Μιλ. Ἰακώβου.—Ὀδ. Ἰάλεμος. — Β. Σαρακιώτης.—Δ. Εὐθυβούλης. —Ι. Βαρότζης.—Φ. Φωτιάδης.

Τέλος δὲ ὁ κ. **Ο. Ἰάλεμος** ἐκφράζει εὐχαριστίας τοῖς ἀποχωροῦσιν ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἐξεπλήρωσαν τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ἐντολήν, καὶ οὕτω διαλύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Φ\|ς'.

(Ἔκτακτος).

Τῇ 11 Μαΐου 1880.

Ἐπέτειος ἑορτή.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Α. Πασπατη.**

Πλείστων παρόντων μελῶν τε καὶ ἄλλων φιλομούσων ὁμογενῶν, ἐν οἷς ὁ ἅγιος Δημητριάδος, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς Α. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, ἡ κ. Σαπφὼ Λεοντιάς, διευθύντρια τοῦ παρθεναγωγείου *Παλλάδος* καὶ ἄλλοι, ὁ κ. **πρόεδρος** κηρύξας τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως ἀγγέλλει ὅτι ἡ Α. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης οὐ δυνάμενος αὐτὸς νὰ παραστῇ ἀποστέλλει τὸν ἅγιον Δημητριάδος ἀντιπροσωπεύοντα αὐτόν, καὶ ὅτι ὁ κ. Μαθιουδάκης, γενικὸς τῆς Ἑλλάδος πρόξενος, δι' ἐπιστολῆς ἐκφράζει τῷ Προεδρείῳ τὴν λύπην αὐτοῦ, ὅτι ἀσθενείας ἕνεκα δὲν δύναται νὰ παραστῇ ἐν τῇ τελετῇ τοῦ Συλλόγου.

Εἶτα ὁ κ. **πρόεδρος** ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τήνδε.

Κύριοι,

Τὰ ἔργα τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν ἡμέτερον κανονισμὸν ὀφείλω σήμερον νὰ ἱστορήσω, δὲν εἶναι οὐδὲ πλείονα οὐδὲ ἐλάσσονα τῶν παρελθόντων χρόνων. Τοιούτων σωματείων ὁ βίος δὲν εἶναι πάντοτε ὁ αὐτός. Μυρία τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας δυστυχήματα ἐπηρεάζουσι τὴν πορείαν αὐτῶν, καθὼς ἐπηρεάζουσι καὶ ἑκάστου ἐξ ἡμῶν τὸν βίον. Ἄνδρες, παντοιοτρόπως ἐργασθέντες ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀπεβίωσαν· ἄλλοι νεώτεροι, τούτων τοὺς ἀγῶνας μιμούμενοι, ἐμπνέουσι νέαν ζωὴν εἰς τὰς ποικίλας ἐργασίας τοῦ Συλλόγου. Τὸ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ἢ μᾶλλον ἐν Κων/πόλει, κοινὸν λόγιον, ὅτι εἴμεθα ἄψικοροι καὶ συνεπῶς βραχύβια τὰ τοιαῦτα σωματεῖα καθίστανται, ἀτυχῶς διαψεύδει ὁ πολυχρόνιος καὶ ἀκμαῖος εἰσέτι βίος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Ὅτι ὁ Σύλλογος εἰργάσθη μετὰ ζήλου, τεκμαίρουσιν αἱ ἐνιαύσιαι τῶν προκατόχων προέδρων ἐκθέσεις. Ἐναπόκειται σήμερον ἵνα ἱστορήσω τὰ ἔργα τοῦ λήξαντος συλλογικοῦ ἔτους, ὅπως πεισθῆτε ὅτι δὲν ἔπαυσεν ἀόκνως ἐργαζόμενος.

Ἐν ταῖς τακτικαῖς συνεδριάσεσιν ἐγένοντο τὰ ἀκόλουθα ἀναγνώσματα. Τρία ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ

κ. Δ. Σταματιάδου· τὰ μὲν δύω «Περὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν διαταράξεων», τὸ δὲ τρίτον, «Περὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι γυμναστικῆς».

Τρία ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ διατρίβοντος κυρίου Ματθαίου Παρανίκα, ἀναγνωσθέντα ἐν τῷ συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Παρανίκα· τὰ μὲν δύο ἱστόρησαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὰς ποικίλας τῆς πόλεως Ἐφέσου τύχας, τὸ δὲ τρίτον τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κων/πόλεως κατάστασιν τῶν Ἑλλήνων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀνάγνωσμα μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἠκροάσθη ὁ Σύλλογος, ὁ γινώσκων τὰς ἐμβριθεῖς καὶ λόγου ἀξίας τοῦ Μ. Παρανίκα μελέτας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ὁ ἄρχων μέγας λογοθέτης κ. Σταυράκης Ἀριστάρχης ἀνέγνωσε μέρος τοῦ ἐπιπόνου ἔργου τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ὁποίας διετέλει πρόεδρος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἠριθμήθησαν τὰ ἱστορικά, φυσικά, ἰατρικά, μαθηματικὰ καὶ νομικὰ συγγράμματα ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑφ' ἑλλήνων γεγραμμένα μετὰ τὴν ἅλωσιν. Τὸ ἔργον τοῦτο εὐχόμεθα ἵνα ὅσον τάχιον συμπληρώσῃ ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπή, καὶ ἄρτιον ἀναγνώσῃ ἐν τῷ Συλλόγῳ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους ὅλου.

Ὁ κ. Δ. Εὐθυβούλης ἀνέγνωσε πραγματείαν περὶ δαμαλίδος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἱστόρησε τὸν ἀρχαῖον τῆς ἐμφυλλιάσεως τῆς εὐλογίας τρόπον, τὴν ὑπὸ τῆς κυρίας Montagne εἰσαγωγὴν αὐτοῦ ἐκ Κων/πόλεως εἰς Εὐρώπην, καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ δαμαλισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ λήγοντος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

Ὁ κ. Ι. Καρολίδης ἀνέγνωσε τὰς ἐν περσικῇ γλώσσῃ παροιμίας τοῦ Καλίφου Ἀλῆ.

Ὁ κ. Α. Πασπάτης ἀνέγνωσεν ἐξ ἀναγνώσματα «Περὶ τῆς πολιορκίας καὶ ἁλώσεως τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν τῷ 1453». Ἕτερον «Περὶ μεταναστεύσεως τῶν Ἀτσιγγάνων ἐξ Ἀσίας εἰς Θρᾴκην» καὶ τελευταῖον «Περὶ δαμαλίδος καὶ τῆς ἐν Κων/πόλει εὐλογίας».

Ἐν ἑτέρᾳ τακτικῇ συνεδριάσει ὁ ἀρχίατρος τῆς Α. Μ. κ. Σ. Μαυρογένης ἀνέγνω τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀειμνήστου ἰατροῦ Κων. Καραθεοδωρῆ, κατὰ παράκλησιν τοῦ Συλλόγου, τιμῶντος τὴν μνήμην τοῦ ἀποβιώσαντος ὡς μοχθήσαντος ἀπὸ τῆς πρώτης ἱδρύσεως τοῦ Συλλόγου μετὰ πολλοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς καὶ παγιώσεως αὐτοῦ.

Ἑτέρου μέλους τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου πρὸ μικροῦ ἀποβιώσαντος, τοῦ Δημητρίου Σχινᾶ, ἰατροῦ, σύντομον βιογραφίαν ἀνέγνωσεν ὁ ἰατρὸς κ. Δ. Σταματιάδης.

Ἑτέρων μελῶν ἐπιφανῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, τῶν ἀειμνήστων Λέοντος Μελᾶ, καὶ Α. Μόρδτμαν, πατρός, περιμένομεν τὰς βιογραφίας. Οἱ συγγενεῖς δὲν ἀπέστειλαν εἰσέτι τὰς αἰτουμένας βιογραφικὰς πληροφορίας. Ὁ ἀείμνηστος Α. Μόρδτμαν, τοῦ ὁποίου τὸν ζῆλον ἐκληρονόμησαν οἱ μεθ' ἡμῶν συνεργαζόμενοι δύο υἱοὶ αὐτοῦ, προθύμως καὶ τελεσφόρως εἰργάσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ, τὰ πάντα διαφωτίζων διὰ τῶν ποικίλων αὐτοῦ γνώσεων καὶ τῆς συντόνου μελέτης τῶν βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων. Τῷ μὲν κ. Ο. Ἰαλέμῳ ἀνετέθη ἡ βιογραφία τοῦ Λέοντος Μελᾶ, τῷ δὲ κ. Πασπάτῃ, ἡ τοῦ Μόρδτμαν.

Ὁ Σύλλογος ἐθρήνησε καὶ τὸν ἀποβιώσαντα Ἀντώνιον Βλαστόν, παντοιοτρόπως εὐεργετήσαντα αὐτόν.

Ὀλίγισται εἶναι ἐφέτος αἱ δημόσιαι διαλέξεις ἕνεκα τοῦ δριμυτάτου χειμῶνος καὶ τῶν πολλῶν βαρέων νοσημάτων. Ὁ κ. Βασίλειος Σαρακιώτης δὶς ἀνέγνωσε «Περὶ τῆς καλαισθησίας τῶν ζώων». Ὁ κ. Ι. Ζίφος· «διατί ἀποθνήσκομεν καρδιακοί». Δύο ἕτεραι διαλέξεις ἐγένοντο ἐνώπιον πολυπληθεστάτου ἀκροατηρίου, ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ ἐξοχωτάτου πρέσβευτοῦ κ. Βράϊλα «Περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς ἑλληνικῆς διανοίας», ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ μουσοφιλοῦς ποιητοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου, ἀπαγγείλαντος ἀνέκδοτά τινα ποιήματα.

Ἐφέτος ἐνεγράφησαν εἴκοσι τρία νέα τακτικὰ μέλη. Ὅλος ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τούτων εἶναι τὴν σήμερον 494. Ἡ περὶ τὴν ἀπότισιν τῆς ἐτησίας συνδρομῆς δυσχέρεια ἀπησχόλησε τὸ προεδρεῖον καὶ τὸν Σύλλογον ἐφέτος ἐν πολλαῖς συνεδριάσεσιν· ἐνεκρίθη ἵνα δι' ἐγκυκλίου ἀναμνήσῃ ὁ Σύλλογος εἰς τὰ καθυστεροῦντα μέλη, ὅτι ἄνευ χρημάτων οὐδὲν γίνεται, ὅτι ὁ Σύλλογος πόρον ἄλλον μὴ ἔχων, ἀνάγκη ἵνα βιώσῃ διὰ τῆς φιλογενοῦς συνδρομῆς πάντων τῶν μελῶν αὐτοῦ. Εὐχόμεθα, ἵνα ἅπαντες εἰσακούσωσι, καθὼς καί τινες εἰσήκουσαν, τὴν παράκλησιν ταύτην τοῦ Συλλόγου.

Λίαν ποικίλη εἶναι ἐφέτος καθὼς ἄλλοτε ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Συλλόγου, δεικνύουσα τὰς σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν συλλόγων καὶ ἀδελφοτήτων τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν, καὶ μετὰ σωματείων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Τὰ ἔγγραφα δὲ ταῦτα εἰσὶ διάφοροι αἰτήσεις, πρὸς παροχὴν συνδρομῶν παρὰ τοῦ Συλλόγου, βιβλίων ἐκ τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ κτλ., εὐχαριστήρια, ἀγγελτήρια πρόσφορῶν, ἀγγελτήρια ἱδρύσεως νέων σωματείων κτλ.

Ἐκ τῶν εἰσελθόντων δὲ τούτων ἐγγράφων διακρίνονται ἡ ἐπιστολὴ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ κ. Χρ. Ζωγράφου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν προσφορὰν ἀντιγράφου τῆς περιφήμου εἰκόνος τοῦ διασήμου γάλλου ζωγράφου Ingres τῆς παριστάσης τὴν τοῦ Ὁμήρου ἀποθέωσιν. Ἡ γενναία αὕτη προσφορὰ τοῦ κ. Χρ. Ζωγράφου, τοῦ μεγάλου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου εὐεργέτου, ἐν ἔτι ὑπάρχει τεκμήριον τῆς μεγίστης ἀγάπης, ἣν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον τρέφει. Ὁ Σύλλογος ἐν καιρῷ ἔσπευσε νὰ εὐχαριστήσῃ τῷ φιλομούσῳ τούτῳ ἀνδρί. Τὰς εὐχαριστίας δὲ ταύτας ἐπαναλαμβάνω καὶ ἤδη.

Ἑτέρα ἐπιστολή ἐστιν ἡ τῆς Α. Ἐξοχ. τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Π. ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς κ. Γρ. Ἀριστάρχου, δηλοῦντος τὴν ἀποστολὴν διαφόρων συγγραμμάτων πολυτίμων, προερχομένων ἐκ δωρεῶν τοῦ τε ὑπουργείου καὶ ἄλλων. Ὁ ζῆλος καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ὁ κ. Γρ. Ἀριστάρχης ἐπιδείκνυσιν, ἐστὶ παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερος.

Τρίτη δὲ ἐστὶν ἡ τῶν Firmin Didot ἀποστελλόντων τὴν σειρὰν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθέντων ἑλλήνων συγγραφέων. Πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Firmin Didot τὰς θερμὰς τοῦ Συλλόγου ἐκφράζω εὐχαριστίας.

Ἐξαιρετικὴν δ' ὅλως κατέχει θέσιν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἐξόχου τῆς Ἀγγλίας πολίτου κ. W. E. Γλάδστωνος, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἀποστολὴν τῶν σπουδαιοτάτων αὐτοῦ συγγραμμάτων.

Τὰ δὲ ἐξελθόντα εἰσὶν ἐπίσης διάφορα εἴτε ἀπαντήσεις εἴτε ὑπὸ τοῦ Συλλόγου αὐθορμήτως σταλέντα.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ συνηδρίασεν ἐννεάκις, ἐξετάσασα τὰ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἔγγραφα, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ. Πρὸς τούτοις ἡ ἐπιτροπὴ μετὰ ζήλου ἐργασθεῖσα, ἐμελέτησε τὰ διὰ τὸ Καραπάνειον διαγώνισμα σταλέντα ἔγγραφα, συμφώνως τῷ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκδοθέντι προγράμματι.

Ἐν συνεδριάσει τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ἀνέγνωσεν ὁ κ. Ἡροκλῆς Βασιάδης σπουδαίαν μελέτην περὶ τῶν νεωτάτων ἐν Εὐρώπῃ παιδευτικῶν συστημάτων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγένοντο γνωσταὶ αἱ γνῶμαι καὶ τὰ συστήματα τῶν κορυφαίων τῆς Εὐρώπης παιδαγωγῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέταξε τὸ πρόγραμμα τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος. Τὰ πονήματα τὰ σταλέντα τῇ ἐπιτροπῇ πρὸς κρίσιν καὶ ἀπόφανσιν εἶναι τοῦ κ. Νέζερ τὸ περὶ σωμασκίας ἐγχειρίδιον, τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Στογιαννοπούλου, ἡ καλλιγραφία τοῦ κ. Χαριτωνίδου, τὸ πόνημα τοῦ κ. Ἐλευθ. Θωμᾶ περὶ γεωγραφίας καὶ ἱστορίας. Εἰς ταῦτα ἡ ἐπιτροπὴ ἐξήνεγκε τὴν γνώμην αὐτῆς· μέλλουσι πρὸς μελέτην ἡ βοτανικὴ τοῦ κ. Λαμπίση, οἱ πίνακες τῆς παιδικῆς ἀστρονομίας, ὑπὸ τοῦ κ. Ἀχιλλέως Καμπανάκη καὶ τὸ ἀλφαβητάριον τοῦ κ. Παππαδοπούλου.

Διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προγράμματος τοῦ Καραπανείου διαγωνίσματος διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ἐξελέξατο ἡ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, διὰ τὴν ἱερὰν ἱστορίαν τὸν κ. Θ. Σαλτέλην, διὰ τὴν ἀριθμητικὴν τὸν κ. Ἀθ. Θεοδωρίδην, καὶ διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν τὸν κ. Ν. Παρανίκαν, εἰσηγητὴν δὲ διὰ τὸ ὅλον πρόγραμμα τὸν κ. Ἀβρ. Μαλιάκαν. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐξητήσατο καὶ ἔλαβε τὴν τοῦ Συλλόγου συγκατάθεσιν ἵνα, ἀντὶ τῆς συντάξεως ὁδηγῶν πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας καὶ τῆς γραμματικῆς, συνταχθῇ γενικὸς τοιοῦτος, πρὸς διδασκαλίαν πάντων τῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις διδασκομένων μαθημάτων, καὶ ὥρισε τὸ γέρας αὐτοῦ ἀπὸ πεντακοσίων εἰς χίλια φράγκα.

Ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπή, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἀκαμάτου αὐτῆς προέδρου κ. Ο. Ἰαλέμου, δὲν ἠδυνήθη ἕνεκα κωλυμάτων πολλῶν καὶ ἀδιαθεσίας τοῦ ἰδίου, ἵνα ἐκτυπώσῃ τὸ ἐφετεινὸν τοῦ συλλόγου τεῦχος· ἐν τοῖς ἐρανίσμασι τοῦ τεύχους τούτου ἐκτυποῦνται ἐπιστολαί τινες τοῦ ἀειμνήστου Δωροθέου Πρωΐου, τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμάδων, Κοραῆ καὶ ἄλλων, ἔν τινι κώδικι τῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς εὑρισκόμεναι, καὶ ἐκ τοῦ κώδικος τούτου ἀντιγραφεῖσαι μετὰ τὴν πρόθυμον συγκατάθεσιν τῶν κ.κ. ἐφόρων τῆς σχολῆς ταύτης.

Ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ ἕνεκα ἀσθενείας μελῶν τινων διέκοψεν ἐπί τινα χρόνον τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς. Κύριον μέλημα τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἦτον ἡ ἐξέτασις τῶν συλλογῶν τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, ἀποσταλεισῶν τῷ συλλόγῳ ὑπὸ τῶν κυρίων Αἰλιανοῦ, Ζηκίδου, Χαβιαρᾶ, Γονίου, Πολίτου, Παχαρίδου καὶ ἀνωνύμου τινός· τὰς δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Δέφνερ ἀποσταλείσας μελέτας περὶ τῆς διαλέκτου τῶν Τραπεζουντίων καὶ τῆς τσακωνικῆς δὲν συμπεριέλαβεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἔτους τούτου ὡς μὴ ἐμπροσθέσμους. Τὴν περὶ τῶν ἄλλων κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς θέλει μετ' ὀλίγον ὑποβάλει ὑμῖν ὁ εἰσηγητὴς κ. Θ. Σαλτέλης. Ἐκ τῆς ἀποτεθησαυρισμένης γλωσσικῆς ὕλης ἡ ἐπιτροπὴ ἐπεξεργάζεται τὴν ἐκλεκτοτέραν, ἵνα ἐκδώσῃ αὐτὴν ἐν τῷ τεύχει τοῦ προσεχοῦς ἔτους. Ἡ ἐπεξεργασία αὕτη παρέχει πλείστας δυσχερείας, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν βιβλίων καὶ τῶν ἐκδοθεισῶν συλλογῶν τῶν διαλέκτων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Ἐμερίμνησεν ὡ-

σαύτως ἡ ἐπιτροπὴ περὶ τῆς Ζωγραφείου ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης τῆς ὁποίας τὴν δαπάνην ἀναλαμβάνει, ὡς γνωρίζετε, ὁ Ἐξ. κ. Χρηστάκης Ζωγράφος. Μετ' εὐχαριστήσεως ἀγγέλλει ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι λόγιοι ἄνδρες ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων· ἴσως τὸ ἔτος τοῦτο γένηται ἀρχὴ τῆς ἐκτυπώσεως τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου κ. Δ. Σεμιτέλου.

Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ οὐδέποτε συνηδρίασεν ἐφέτος.

Τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου πρό τινος καιροῦ ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ εὑρισκομένην ἐπεμελήθη ὁ βιβλιοφύλαξ κ. Θ. Σαλτέλης τακτοποιήσας καὶ ἀντιγράψας τὸν ἐλλιπῆ κατάλογον τῶν βιβλίων καὶ φυλλαδίων. Πρὸς τούτοις συνέταξε καὶ τὸν ἐπιστημονικὸν τῶν βιβλίων κατάλογον. Τὸ κοπιῶδες τοῦτο ἔργον μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐξετέλεσεν ὁ κ. Σαλτέλης ἐργαζόμενος πολλάκις ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μέχρι νυκτός. Ὑπολείπεται ἡ ἀντιγραφὴ τοῦ καταλόγου καὶ τὸ εὑρετήριον. Παρὰ τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα βιβλία, δωρηθέντα τῷ Συλλόγῳ, ἀγγέλλει καὶ τὰ δωρήματα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ὑπουργείου τῆς παιδείας συγκείμενα ἐκ τόμων 77. Τὸ ἐν Βερολίνῳ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας ἀπέστειλε τὸ παρελθὸν θέρος τὴν τετράτομον συλλογὴν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν καὶ τοὺς πρώτους δύο τόμους τῶν ἀττικῶν ἐπιγραφῶν. Ὁ φιλομαθὴς ἅγιος Ἴμβρου κ. Γλυκὰς ἐδώρησε τὴν σπανιωτάτην καὶ πολύτιμον δωδεκάβιβλον τοῦ Δοσιθέου. Ὁ κ. Ι. Μαρσὰν χειρόγραφον τῶν πατρίων τοῦ Κοδινοῦ καὶ ὁ κ. Σ. Σαδραζάμης πάμπολλα διδακτικὰ βιβλία. Ἐκτὸς τούτων προσέφερον καὶ ἕτεροι φιλόμουσοι παντοῖα βιβλία. Ἅπαντα τὰ βιβλία τῆς ἡμέρας βιβλιοθήκης εἶναι 5,884. Ἐκ τούτων ἐδωρήθησαν ἐφέτος τόμοι περίπου ἑξακόσιοι.

Τὰ τοῦ ἀναγνωστηρίου ἔχουσιν ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Τὰ περιοδικὰ ἐχρησίμευσαν εἰς μελέτην τῶν ἔργων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς. Περὶ τῶν θαμώνων τῆς βιβλιοθήκης, ἐπιλέγει ὁ κ. Σαλτέλης: καὶ δὲ φάλαγγες τῶν θαμώνων τῆς τε βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου οὐδέποτε λίαν συμπεπυκνωμέναι οὖσαι, ἦσαν ἔτι μᾶλλον ἀραιωμέναι, σημεῖον λυπηρὸν τῆς ὑσημέρι προϊούσης χαλαρώσεως τοῦ φιλομούσου καὶ φιλαναγνωστικοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς δημοσίου». Ὁ Σύλλογος, καὶ τὸ λέγω μετὰ θάρρους, πράττει ὅ,τι δύναται χάριν τῶν ἀναγνωστῶν, δαπανῶν κατ' ἔτος ἄνω τῶν πεντήκοντα λιρῶν.

Δωρήματα χρηματικὰ ἐλάβομεν ἀπὸ τὴν κυρίαν Ἀλεξάνδραν Π. Ῥάλλη ἐν Λονδίνῳ λίρας 22· ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Μισθοὺς ἐν Σμύρνῃ φρ. 600, ἀπὸ τὸν κ. Δ. Ν. Ταμβάκον λίρας περίπου 24 διὰ τὸν χάρτην τοῦ ἐκτυπουμένου τεύχους, ἀπὸ φιλέλληνας ἀμερικανούς, προτροπῇ τοῦ Ἐξ. κ. Γρ. Ἀριστάρχου πρεσβευτοῦ ἐν Βασιγκτῶνι λιρ. 27,18 καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα λίρας 76,62.

Ἐν τῇ τοσαύτῃ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας πενίᾳ καὶ ἀναργυρίᾳ ἠδυνήθη ὁ Σύλλογος διὰ τῆς γενναιοδωρίας τῶν ἄνω μνημονευομένων φιλομούσων, καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἵνα πορισθῇ χρήματα ἐπαρκῆ διὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἀνάγκας, καὶ μολονότι ἐγένοντο δαπάναι τινὲς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ διὰ τὴν τακτοποίησιν αὐτῆς, οὐχ ἧττον διὰ τῆς συντόνου φροντίδος τοῦ ἀξιοτίμου ταμίου κ. Ν. Βαμβάκη μένει ἐν τῷ ταμείῳ περίσσευμα.

Εἰσέπραξεν ὁ Σύλλογος	λίρας	585,11
Ἐδαπάνησε	»	437,69
Περίσσευμα ἐν τῷ ταμείῳ	»	147,42.

Ταῦτα, κύριοι, εἶναι ἐν συντόμῳ τὰ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου πεπραγμένα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Τινὰ ἄλλα θέλετε ἀκούσει μετ' ὀλίγον.

Ἀκολούθως ὁ κ. **Ι. Ζίφος**, εἰσηγητὴς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν τῆς παιδευτικῆς καταστάσεως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, (ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 92).

Δεκαλέπτου δὲ διακοπῆς διαγενομένης, ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης**, εἰσηγητὴς τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν κρίσιν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀποσταλείσης ὕλης εἰς τὸ περὶ συλλογῆς ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ Ζωγράφειον διαγώνισμα (ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 97) καὶ μετ' αὐτὸν ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** εἰσηγητὴς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν κρίσιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα ἀποσταλέντων ἔργων (ἴδε ἔμπροσθεν(σελ. 80).

Μετὰ ταῦτα, τοῦ ἁγίου **Δημητριάδος** εὐξαμένου ἐν ὀνόματι τοῦ τε Πατριάρχου καὶ ἑαυτοῦ τὰ βέλτιστα τῷ Συλλόγῳ, ὁ κ. **πρόεδρος** ἐκφράσας τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ Συλλόγου πρός τε τὸν Πατριάρχην καὶ τὸν ἀντιπροσωπεύσαντα αὐτὸν ἁγ. Δημητριάδος ἐπὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις διαλύει τὴν συνεδρίασιν.

SISMANOGLIO MEGARO

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ.

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΕΝ ΤΗι ΓΛΩΣΣΗι ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Τὴν ἀπὸ πολλοῦ ὑπὸ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐπεξειργασμένην γλωσικὴν ὕλην, ἧς ἡ δημοσίευσις διὰ λόγους ἀποχρῶντας ἐπί τινα ἔτη διεκόπη, ἀρχόμενοι πάλιν δημοσιεύοντες, ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα νὰ προτάξωμεν πρὸς γνῶσιν πρὸ πάντων τῶν συλλογέων ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἀποσταλεισῶν συλλογῶν ὀλόκληρα κεφάλαια, ὡς περιττὰ ἢ ἀσήμαντα ἢ ἄσχετα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διαγωνίσματος, ἀφῃρέθησαν, πολλαὶ δὲ τολμηραὶ καὶ ἀνεπιτυχεῖς ἐτυμολογικαὶ ἔρευναι τῶν συλλογέων ἐνίων ἐξηλείφθησαν δημοσιευομένης μόνον τῆς καθαρᾶς καὶ πραγματικῆς ὕλης· εἰ δὲ καὶ ἐνιαχοῦ οὐδεμία ἐπηνέχθη τροποποίησις ἐπί τινων συλλογῶν, τοῦτο ἐγένετο ὅπως καταφανῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ περὶ τὰ γλωσσολογικὰ προόδου.

ΣΥΛΛΟΓΗ

λέξεων, παραμυθίων, ᾀσμάτων κτλ. τοῦ ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου ἑλληνικοῦ λαοῦ

ΥΠΟ Θ. ΠΟΥΣΙΟΥ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ.

Α.

Ἄβγαλτος· σημαίνει ἀ) νεκρὸν κατακιχωσμένον, οὗ δὲν ἐγένετο εἰσέτι ἡ ἀνακομιδή· β') τὸν ὑπὸ δυσκοιλιότητος πάσχοντα· *εἶναι τρεῖς μέρας ἄβγαλτος.*

Ἀδοῦρτο (τό)· ἐν πολλῇ χρήσει παρὰ ταῖς γυναιξὶ καὶ εἶναι κατάρα κατ' εὐφημισμὸν· διότι σημ. παιδίον τὸ ὁποῖον νὰ μὴ δαρῇ.

Ἀχαμνός· ἐπίθ. λιποσάρκος, ἰσχνός· *εἶναι ἀχαμνὸς* κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ παχύς· *μοῦρχεται ἀχαμνά=ἔχω λειποθυμίαν· ἐβάρεσα 'ς τ' ἀχαμνά*, εἰς μέρος δηλ. ἐν ᾧ κεῖνται τὰ εὐγενῆ ὄργανα· *ἐβάρεσε 'ς τὸ κοίλο ταὐτόσημον· εἶναι ἀχαμνά*, ἐπὶ ἀσθενῶν, οἵτινες εὑρίσκονται εἰς θέσιν ἐπικίνδυνον· τοῦτο δὲ καὶ *ἔπεσε βαρειὰ* λέγεται· *ἄνθρωπος ἀχαμνός=κακός*, ἐπίφοβος· *ἀχαμνωσύνη*, ἡ ἰσχνότης.

Ἀβλαβος· ἐπίθ. λαμβάνεται ἐνεργητικῶς· *ἄβλαβο φαεῖ*· λέγεται δὲ καὶ *ἀθῶο.*

Ἀνάλεστο (τό)· τὸ μὴ ἀληλεσθέν· *ἀλέθουν τὰ δόντια του*, ἐπὶ τῶν ἐσθιόντων καλῶς καὶ μετ' ὀρέξεως· *τὴν ἄλεσα καμπόσα*, ἤτοι τῇ εἶπα ἱκανὰ ὅπως συναισθανθῇ τὰς ἀτοπίας, εἰς ἃς ἐξώκειλεν.

Ἀναποδογυρίζω, ἀνατρέπω.

Ἀναγυρίζω· ἐν τῇ φράσ. *ἀναγύρισε τὸν τόπο*=παντοῦ περιῆλθε καὶ ἠρεύνησε πρὸς ἀνεύρεσιν πράγματος ἀπολεσθέντος· *ἐσήκωσε τὰ δύο ἀπαρωτά*, ταὐτόσημον, ἤτοι τὰ πάντα ἀνεμόχλευσε καὶ ἀνεδίφησεν.

Ἀπαρωθῶ καὶ *ὠπαρωθῶ*· οὕτω καὶ *ἀποκατωθιό*=ὑποκάτω· *ἦσαν ἀπαρωτοί*=κεῖντο ἐπασσύτερα, Ὅμηρ. *ἀπαρωτιάζω*=θίτων πολλὰ τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ποιῶ σωρόν, αὐξάνω· *ἔπῆρε ἀπαρωθῶ του*, ἐπὶ τῶν ἀρτίως ἀναρρωσάντων.

Ἀλώνι (τό), ἅλως (ἡ)· *ἀλωνίζω τὸ σιτάρι*· ἐκτὸς τῆς κυρίας ἐννοίας ἔχει καὶ τὴν τοῦ *ποδοπατῶ*· *ἀλώνισαν τὰ γίδια τὰ χωράφια*=εἰσελθόντα κατέστρεψαν καὶ ἔρθειραν τοὺς ἀγρούς· *τὴν ἀλώνισα*=τὴν ἠνώχλησα πολύ· *τὴν ἔφερα ἄνω κάτω*, ταὐτόσημον.

Ἀνατσυριάζω· ἀνατριχιάζω, φρικιῶ· *ἀνατσύρια*=ἀνατριχίασις· *ἀνατσύριασε τὸ κορμί μου*=ἐφρικίασα.

Ἀνατσουρώνομαι· ἐξαγριοῦμαι κατά τινος ὀρθουμένων τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς· *σὰν τ' ἀνατσουρώθηκε μιὰ φορὰ τὸν ἔμασαν τὰ κάτρα*=τὸν δὲ χλωρὸν δέος ὑπῆει, Ὅμ. Τὸ ῥῆμα *ἀνατσουρώνομαι* ἐκ τοῦ *ἀνατσύρια* κατὰ τροπὴν τοῦ *υ* εἰς *ου* ὡς καὶ εἰς τὸ *κοῦπα* ἐκ τοῦ *κύπη* καὶ ἄλλα πάμπολλα.

Ἀγκοῦσα· καὶ ῥ. *ἀγκουσεύομαι*=ἔχω φρικτὴν στενοχωρίαν ἕνεκα πολυφαγίας, ζημίαν οὐσιώδη ἢ ἄλλο τι.

Ἀγαλλιάζω· καθησυχάζω· *πότε ν' ἀπεθάνω καὶ ν' ἀγαλλιάσω*, ἤτοι ν' ἀπαλλαγῶ ἐκ τῶν μόχθων καὶ φροντίδων τῆς ζωῆς· *ἀγαλλιασμός*=καὶ *ἀναγαλλιάζω* δὲ φέρεται εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ.

Ἄτσαλος· ἀτάσθαλος· *ἀτσαλιάς*· ἀτασθαλίαι.

Ἄγνωμος· ἀνόητος· κατωτέρας τινὸς βαθμίδος κεῖνται τὰ *ἀλαφρόγνωμος* καὶ *κακόγνωμος*.

Ἀσυλλόγιαστος· ὁ ἀκηδὴς καὶ ἀμέριμνος· συνήθως προφέρουσιν *ἀσυναλόγιαστος*.

Ἄφκιαστος· στμ. κυρίως πᾶν τὸ μὴ τετελεσμένον καὶ ἐπεξειργασμένον. Ἐπὶ δὲ νεκρῶν καὶ ἐκεῖνον ὅστις δὲν ἠξιώθη μετὰ τὴν ψυχορραγίαν, καὶ τὸν ἄλλον, οὗτινος δὲν ἐξετελέσθησαν ὅλα τὰ ψυχικὰ μνημόσυνα· *ὁ χαλαστής μου εἶναι ἄφκιαστος*, φράσις καθιερωμένη παρὰ ταῖς τοῦ Ζαγορίου γυναιξὶ νὰ σημαίνῃ ὅτι ὁ ἀποβιώσας σύζυγος (χαλαστὴς) δὲν ἔλαβεν ὅλα τὰ ψυχικὰ μνημόσυνα. Ὁσάκις ἡ χήρα σύζυγος ἀναφέρῃ πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας καὶ ἀναμιμνήσκηται τοῦ φίλου συζύγου της, χρῆται πάντοτε τῇ λέξει *χαλαστής*. (Ἴδε Χ. ἐν τῇ λέξει).

Ἀπρόφταστο· ὡς ἡ λέξις χαλαστὴς παρὰ ταῖς χήραις γυναιξίν, οὕτω τὸ *ἀπρόφταστο* παρὰ ταῖς μητράσιν, αἵτινες ἀπώλεσαν υἱὸν ἐν καιρῷ ἥβης· *τ' ἀπρόφταστό μου*, ἡ συνήθης φράσις.

Ἀδιάγροτος (ἀδιανόητος)· ἀναίσθητος· *κοιμᾶται ἀδιάγροτος*· ἐπὶ τῶν βαθέως κοιμωμένων, *κοιμᾶται βαθιά*, ταυτόσημος· τὸ ἀντίθετον *κοιμᾶται ἀλαφρά*· *κοιμᾶται 'σὰ λαγούς*.

Ἀπαρασμένος· ἐγκαταλελειμμένος, παρημελημένος.

Ἀπαρατμένος· παρημελημένος.

Ἀσκόλαστος· ἀτελεύτητος· *μέρα ἀσκόλαστη*, ἡ μακρά.

Ἀρούπωτος· ὁ μὴ βυόμενος, ἀκόρεστος· κυρίως ἐπὶ τῶν κοιλιοδούλων, οἵτινες τὰ πάντα καταβροχθίζοντες οὐ κορέννυνται· ταὐτόσημον καὶ τὸ ἀστούπωτος (στουπώνω=βύω) ἐκ τοῦ στυπεῖον τὸ πρὸς βύσιν ἀναγκαῖον.

Ἀνδρασκελῶ· ὑπερπηδῶ τι διὰ βήματος μακροῦ· *ἀνδρασκελιὰ* (ἡ)· πήδημα ἢ βῆμα ἀνδρός.

Ἀβάσταγας (ὁ)· ὄχθη ἀγροῦ κ.τ.λ. ἐκ τοῦ α ἀθροιστ. καὶ βαστάζω.

Ἀπίλογος (ὁ)· ἐπίλογος.

Ἀσταμάτητος· ἀκατάπαυστος, ὁ περὶ τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας ἐπιμελῶς καταγινόμενος· ταὐτόσημον εἶναι καὶ τὸ *ἀσύστατος*, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἀμφότερα τιθέμενα ἐπεξηγοῦσιν ἄλληλα· *ὡς ἀσύστατος κι' ἀσταμάτητος*.

Ἀφάωτος (προφ. ἀφάουτος)· λαμβάνεται καὶ ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς· *εἶμαι ἀφάωτος*=δὲν ἔφαγον ἀκόμη, εἶμαι νηστικός· *φαγεῖ ἀφάωτο*=ὅπερ δὲν ἐφαγώθη· τὸ *ἀφάωτος* ἔχει ἀντίθετον τὸ *φαωμένος*· οὕτω δὲ καὶ *πρωμένος*· *ἀφαωτιὰ* (ἡ)· λέγεται οὕτω ὑπὸ τῶν γυναικῶν τὸ ἄλευρον διὰ τὰς δυσκολίας ἃς παρέχει ἡ προμήθεια αὐτοῦ ἐν τῷ ὀρεινῷ Ζαγορίῳ.

Ἀλόχι (τό)· ἄλευρον ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιστάσεως τοῦ *ἀφαωτιά*· ὅθεν καὶ κατάρα, *νὰ γέν' ἀφαωτιά, νὰ γένῃ ἀλόχι*, κατὰ τοῦ ἀλεύρου· (ἴδε κερ. Καταρῶν) ἀκούεται δὲ καὶ *νὰ τοῦ γένουν ἀχαλόχι*.

Ἀπομώρα· ἀναλγησία, ἀναισθησία· *τὸν ἔπρασε μιὰ ἀπομώρα*=ἀπεκτηνώθη μονονού· *μώρια* (ἡ) δὲ καλοῦσι καὶ τὸ γνωστὸν πάθος τοῦ ἐριάλτου.

Ἀναγορεύω. Τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι καθιερωμένον νὰ σημαίνῃ ὅτι ὑπὸ πάθους οἱουδήποτε κινούμενος λέγω ἢ πλάττω κατηγορίας κατὰ κόρης τινός, ἵν' οὕτως ἀποτρέψω τὸν διανοούμενον ν' ἀρραβωνισθῇ μετ' αὐτῆς· *δὲν θέλω νὰ μοῦ ἀναγορεύουν τὴν τσούπρα*=νὰ τὴν παίρνωσιν εἰς τὸ στόμα καὶ διαβάλλωσιν· ὅθεν αἱ τοιαῦται κατηγορίαι λέγονται *ἀναγόρμαις· τσούπρα* δὲ δηλοῖ τὴν *κόρη*· παραβ. τὸ ἀλβανικὸν *τσούπα*.

Ἀράλαμα· εὑρηται ἐπιρρηματικῶς ἐν τῇ φράσει, *μᾶς τό βγαλε ἀχάλαμα*· ἐννοεῖται δὲ *φαγητόν*, καὶ σημαίνει ὅτι τῶν περὶ ἡμᾶς τις διὰ τῆς ἀπρεποῦς διαγωγῆς του λίαν μᾶς δυσηρίστησε, μᾶς ἐτάραξε τὸν στόμαχον, μᾶς ἔφερε τὸ φαγητὸν εἰς τὸν λαιμὸν καὶ δὲν ἠσθάνθημεν τὴν ἐκ τοῦ φαγητοῦ ἡδύτητα τῆς γεύσεως.

Ἀναλαμπή· τὸ ἐκ τῆς ἀστραπῆς φῶς· *ἀναλάμπει*=ἀστράπτει· ὁ κρότος τῆς βροντῆς *μπουμπουναρὰ* καὶ ῥ. *μπουμπουνίζω*.

Ἀνακρέρω (ἀντὶ ἀνακρίνω οὕτω καὶ *πλέρω* ἀντὶ πλύνω)· σημαίνει τὸ ῥῆμα ὅτι ποιῶ λόγον περί τινος καὶ κατηγορῶ αὐτόν. Ὅταν τις πάσχῃ ὑπὸ λυγκὸς λέγουσιν αὐτῷ οἱ οἰκεῖοί του ὅτι *κάπου τὸν ἀνακρέρουν*.

Ἀναβάνω· ἀναφέρω, ποιῶ λόγον περί τινος· *μὴ τὸν ἀναβάγῃς*=μὴ τὸν ἀναφέρῃς, δὲν θέλω διόλου ν' ἀκούσω περὶ αὐτοῦ, ἐπὶ ἐκείνων πρὸς οὓς ἔχομεν δυσμένειαν. Ὅταν τι τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἀπέλθῃ εἴς τινα πόλιν ἢ χωρίον καὶ τὰ λοιπὰ μένοντα ἐν τῇ οἰκίᾳ ἴδωσι τὸ ἐσπέρας ὅτι ἓν ἐξ αὐτῶν ἔχει λύγκα, τῷ λέγουσιν ὅτι ὁ ἀπελθὼν πατὴρ ἢ ἀδελφὸς φθάσας εἰς τὴν πόλιν ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο *λυγκιάζει*.

Ἀνβατσιά· μιὰ ἀνβατσιὰ ψωμὶ ἔχομ' ἀκόμα, ἤτοι τὸ ἄλευρον, ὅπερ ἔχομεν δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς διατροφήν μας παρὰ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, ἤτοι δι' ἓν μόνον ζύμωμα· *ἀνβατσιὰ* ἐκ τοῦ *ἀναβατός*, *ἀναβατσία*.

Ἀσίητος (ἀσίγητος) ταὐτὸν τῷ *ἀσύστατος* καὶ *ἀσταμάτητος*· *δὲν ἐσίησε ὅλη τὴ νύχτα* ὡς ὁμιλῶν ἢ περὶ ἄλλο τι καταγινόμενος ἢ πάσχων καὶ διὰ τοῦτο *δὲν ἔκλεισε μάτι*.

Ἄπτερωτος=ἄγρυπνος· λέγουσι δὲ καὶ ἄϋπνος· *δὲν ἐκμήθηκαν ἢ βρύσες καὶ τὰ ρερὰ ἐκμήθηκε κ' αὐτός*· λέγεται περὶ τῶν ὑπὸ δεινῆς τινος ἀσθενείας πασχόντων καὶ ἀϋπνίᾳ συνεχομένων.

Ἀκαλοπάθητος-ον· στμ. ἐκεῖνον τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα, ὧν ὁ βίος δὲν ὑπῆρξεν ἢ σειρὰ θλίψεων καὶ κακουχιῶν· ὅθεν περὶ τῶν τοιούτων λέγεται, *μίαν ἡμέραν καλὴν δὲν εἶδαν ἕνα καλὸ δὲν εἶδαν*.

Ἄχαρος· ὁ μὴ ἔχων χάριν τινὰ καὶ διὰ τοῦτο ἄξιος οἴκτου· ὡς ὁ *ἄχαρος ὁ Γιάννης* ἐν τῇ φράσει, *ἔλα τοὐράχαρε*, συνηθεστάτῃ παρὰ ταῖς γυναιξίν.

Ἀπρόκοπο λέγουσι καὶ *ἀνυποπρόκοπο* καὶ στμ. τὸν μηδεμίαν ποιήσαντα προκοπὴν· ὅθεν καὶ κατάρα· *κακοπροκομμένος*.

Ἀντράλλα (ἡ)· σκοτοδινίασις· καὶ ῥ. *ἀντραλλιάζομαι· ἔχει ἀντράλλα καὶ σκοτούρα*=πράγματα παρέχει αὐτῷ ἡ ὑπόθεσις.

Ἀφκράζομαι· ἀκροῶμαι· *ἀφκράσου τί σοῦ λέω*=ἄκουσον καλῶς τί σοῦ λέγω· *κακαφίκραστος*.

Ἀπολῶ (ἀπολύω)· ῥρς. *ἀπόλκε τὰ πρόβατα*· ὁ βοσκὸς ἀφῆκε τὰ πρόβατα πρὸς νομήν· *ἀπόλκε ὁ δάσκαλος τὰ παιδιὰ*=ἀπέλυσεν αὐτὰ ἐκ τοῦ σχολείου καὶ τὰ ἀπέλυσεν ἀκόμη διότι τὰ εἶχε κλεισμένα διὰ σφάλμα· *ἀπόλτα* τὸ σχοινὶ (ἴδε Σ ἐν τῇ λέξει), τὸ ναυτικὸν *μόλα*· μετοχ. *ἀπολμένος*=ἀφειμένος, ἐκδεδιητημένος· *τ' ἀπολύθκε (τῆς ἀπολύθκε)* 1) ἐπίπεσεν αὐτῇ ῥαγδαῖος διὰ λόγων· καὶ 2) τῆς διεξέφυγε τῶν χειρῶν.

Ἀποστῶ· ἀφίημι τοὺς κύνας κατά τινος· ἡ δὲ πρὸς τοῦτο παρακελευστικὴ φωνὴ γίνεται διὰ τοῦ ψίτ-ψίτ· τὸ *ἀποστῶ*.

Ἀδραχτικά· ταχέως καὶ μετὰ βίας· ὡς, *τρώει ἀδραχτικὰ* ἤτοι βιαίως.

Ἀνόρεχτα· *ἔφυγ' ἀνόρεχτα*=ἀκουσίως καὶ χωρὶς ὄρεξιν· *μᾶς τό βγαλ' ἀνόρεχτα*· ταὐτόσημον τῷ *μᾶς τό βγαλ' ἀνάλαμα*.

Ἀνάμα (τό)· ὁ διὰ τὸ μυστήριον τῆς θείας μυσταγωγίας προσφερόμενος οἶνος ἐκ τοῦ *νάμα* καὶ τοῦ *α* ἐπιτατικοῦ.

Ἀλαλοῖζω=βιῶ βίον ἀθίωτον· *ζῇ καὶ ἀλαλοίζῃ, ζῇ καὶ μαυροζῇ, ζῇ καὶ ζαίνεται*, ἐπὶ τῶν κακοδαιμόνων· *ζῇ καὶ ζώνεται* ἐπὶ τῶν ἐν ἀπογνώσει εὑρισκομένων, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἀπογνώσεως τῶν κρατοῦσι ταῖς χερσὶ τὴν μέσην των. Τὸ *ζῇ* προφ. τραχέως πως· συχνάκις δὲ λέγουσι καὶ *ζιάει*.

Ἀπότρυγα ἐπίρ. μετὰ τὸν τρυγητόν· οὕτω καὶ *ἀπόπασχα* κ.τ.λ.

Ἀλκοτιοῦμαι· ἐμποδίζομαι, κωλύομαι· *ἀλκουτήθκε ἀπὸ τοὺς μπουρτζιλίδες*.

Ἀλπουτράζω (ἀλωπουτινάζω)=ἁρπάζω· κυρίως ἐπὶ τῶν κυνῶν, οἵτινες δάκνοντες ἁρπάζουσι καὶ τινάσσουσιν ὡς αἱ ἀλώπεκες τὸ πτῶμα ζώου· μεταφρ. δὲ ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες ἁρπάζοντες ἐκ τοῦ λαιμοῦ κακοποιοῦσιν ἀγρίως.

Ἀνάλλαγος· ὁ μὴ ἀλλάξας ἐνδύματα, ῥυπαρός.

Ἀλάρωτος-ον· ἀπαρηγόρητος· καὶ ῥ. *λαρώ-*

κω· τὸ παιδὶ ἀλάρωτο ἤτοι δὲν ἔπαυσε κλαυθμυρίζον· *ἐλάρωσε* ἡσύχασε καὶ εὗδει· καὶ λ. *λαρωμός· δὲν ἔχει λαρωμό*=ἀπολέσας τι τῶν φιλτάτων κλαίει καὶ ὀλοφύρεται.

Ἀναλμὸς (ἀνάλυμός)· καύσων ὑπερβολικός· *σήμερα ἦταν ἀναλμός·* λέγεται ἀκόμη καὶ *μπρούζαλο* ὡς, *μᾶς ἔφαε τὸ μπρούζαλο.*

Ἀναχασμοῦμαι· χασμῶμαι.

Ἀποκουπρίζω· ἐν χρήσει ἵνα σημάνῃ ὅτι τὸ ἐπὶ τοῦ λίκνου βρέφος ἀνατρέπω ὁμοῦ μὲ τὸ λίκνον· *ἀποκούπκασε τὸ παιδί·* ἀλλὰ καὶ *ἀποκουπράζω τὸ γάλα ἢ ἄλλο τι·* ἀνατρίπτων τὸ σκεῦος χύνω τὸ ὑγρὸν κατὰ γῆς· τὸ *ἀποκουπράζω* εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ *ἀπὸ* καὶ *κουπράζω κυπράζω, κύπελλον·* καὶ ἐκ τῆς δευτέρας σημασίας ἐλήφθη καὶ διὰ τὴν πρώτην.

Ἀποκόφτω, ἀντὶ-κόπτω· οὕτω λέγουσι καὶ ῥάφτω (ῥάπτω) καὶ ἄλλα· τὸ ῥ. σημαίνει 1) ἀποτελειώνω τι κόπτων ὡς καὶ ἀπομαθαίνω· 2) *ἀποκόφτω τὸ παιδί*=παύω παρέχουσα αὐτῷ τὸν μαστόν, ἀναφυέντων ἤδη τῶν ὀδόντων· 3) *ἀποκόφτω κορίτσι* ἀναγορεύων (ἴδε ἀνωτέρω ἐν τῇ λέξει)=κόπτω τὴν τύχην του· 4) *ἀποκόφτω ἀμπέλι* ἐπὶ πραγματογνωμόνων, οἵτινες εὐκόλως ὁρίζουσι τὴν ζημίαν, ἣν ἐπήνεγκον ζῶα· τοῦτο λέγεται ἔτι καὶ *ξεκόφτω*καὶ ἐπίρ. *ξέκοπα.*

Ἀναπράω· ἀναπράω τὸ προζύμι ἐκ νέου αὐτὸ πιάνω διὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ ἄρτου· *ἀναπράω τὰ καλά μου*=ἀναμιμνήσκω τινὶ τὰς εὐεργεσίας μου, καὶ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἐπάγεται δυσαρέσκειαν διὰ τοῦτο λέγουσι *τί μ' ἀναπράνεις;*=πρὸς τί ἀναμιμνήσκεις μοι εἴτι ἔπραξας ὑπὲρ ἐμοῦ; ἡ δὲ τοιαύτη πρᾶξις καλεῖται *ἀναπόπραμα.*

Ἀβασκαίνω· πάντοτε προφέρουσι διὰ τοῦ α καὶ οὐδέποτε *βασκαίνω·* ἀποτρεπτικὰ τῆς βασκανίας ἤτοι τοῦ πονηροῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι τὰ πυριάματα, τὰ φυλακτήρια, ἡ χρῖσις τοῦ μετώπου τοῦ παιδὸς δι' ἐλαίου ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ εἰκονοστασίου τῆς οἰκίας. Καὶ ἡ πυρῖτις νομίζεται ἔχουσα ἀποτρεπτικὴν δύναμιν καὶ διὰ τοῦτο αἱ μητέρες κομίζουσαι τὰ βρέφη μασῶσιν ὀλίγην πυρίτιδα καὶ χρίουσιν αὐτά· ἀλλὰ καὶ τὰ κρόμμυα καὶ τὰ σκόροδα εἶναι γενναῖα ἀλεξιτήρια κατὰ τῆς βασκανίας· ὅθεν καὶ παροιμ. *σκόρδα καὶ κρομμύδια 'ς τῶν ἐχθρῶν μας τὰ μάτια·* καὶ διὰ τοῦτο ὀπωροφόρα δένδρα (διότι ποῦ δὲν ἐξικνεῖται τὸ βάσκανον ὄμμα;) στολίζονται δι' ὁρμαθοῦ σκορόδων. Γυνή, ἥτις ἔχει τὴν φήμην ὅτι κέκτηται βάσκανον ὄμμα, ἅμα ἴδῃ βρέφος ἀστεῖον, ἐμπτύει αὐτῷ τρὶς ἵνα μὴ βασκανθῇ.

*Ἀράσσα· ἀναπνοή· ἦρθε μὲ μιὰ ἀράσσα=ἀ*πνευστί· *ὅσο ἀρασσαίνει,* ἐπὶ τῆς ἀποσβεννυμένης ζωῆς.

Ἄσαρκος· ὁ ἰσχνός, ἄπαχος.

Ἀραμερῶ· ἐκχωρῶ τῆς ὁδοῦ, ἐξίσταμαι· καὶ ἐπίρ. *ἀράμερα·* τὸ δὲ *παράμερα* σημ. εἰς ἀπόκεντρον θέσιν· καὶ ῥ. *ἀραμερῶ* καὶ *ἀραμερίζω, παραμερῶ* καὶ *παραμερίζω.*

Ἀκαμάτης (ὁ) 1) κηφήν· 2) τὸ περὶ τὴν δᾷδα εὔθρυπτον ξύλον, ὡς μὴ παρέχον κάματον τοῖς ἐξάγουσιν αὐτὸ ἐκ τῶν πευκῶν.

Ἀχουλοή, ἡ ἠχὼ καταρρεόντων ὑδάτων κροτούντων· *ἀχάει*=ἠχεῖ.

Ἀλχευτο· ἀκαλοπάθητο· ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῇ κατάρᾳ· τὸ *ἀλχευτο.*

Ἀγκαστρώνω· ποιῶ τινα ἔγγυον· καὶ τὸ παθ. *ἀγκαστρώνομαι· κίνησε ἀγκαστρωμένη,* ἡ συνήθης φράσις περὶ τῶν ἐγκυμονουσῶν· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ, *ἔγεινε μὲ τὴν κοιλιὰ φοῦσκα·* ἀλλ' ἡ δευτέρα αὕτη λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν ἀθεμίτως συλλαβουσῶν· *ἀγκάστρια* (ἡ)= ἐγκυμοσύνη.

Ἀρέσωστο· ἐπὶ βρεφῶν, ἅτινα δὲν εἶναι ὑγιῆ· καὶ κατάρα, *τ' ἀρέσωστο·* καὶ ἀνεπτυγμένως, *νὰ μὴ σώσῃ καὶ νὰ μὴ φτάσῃ.*

Ἀχλώρατο· ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῇ κατάρᾳ, *τ' ἀχλώρατο* καὶ *νὰ μὴ χλωρύνῃ* ἤτοι νὰ μὴ φανῇ ποτὲ φαιδρὸν ἡ τοὺς ἄλλους νὰ φαιδρύνῃ.

Ἀποχειρίζω· ἀποχειρίζω τὸ ψωμί· ἐκ τῆς ὅλης ζύμης λαμβάνων διὰ τῆς χειρὸς μάζαν κατασκευάζω τεμάχια, τὰ λεγόμενα *καρβέλια,* ἅτινα εἶναι στρογγύλα καὶ ὀνομάζονται τουρκιστὶ *τσουρέκια· θέλει ἕνα καρβέλι 'ς τὴν καθσά,* ἐπὶ τῶν πολυφάγων.

Ἀντεροξίσματα· τὰ κατὰ τὴν δυσεντερίαν βλεννώδη ἐκρίμματα.

Ἀνασουφίζω· τὸ ῥ. τοῦτο εἶναι εὔχρηστον ἐπὶ πληγῶν, αἵτινες ἰώμεναι πρὸς καιρόν, ἀναφαίνονται πάλιν· *ὡς ἀνεσούφισεν ἡ πληγή· τί τὸν ἀνεσούφισεν;* ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ σημαίνει τί πάλιν τὸν ἐξηρέθισεν; Τὸ ῥῆμα *ἀνασουφίζω* σύνθετον ἐκ τῆς *ἀνὰ* καὶ *σουρίζω* πιστεύομεν ὅτι ἐγένετο ἐκ τοῦ *σιφόω* κατὰ τροπὴν τοῦ ι εἰς ου ἥτις παρατηρεῖται καὶ ἐν ἄλλοις. (Ἰδ. Τ ἐν λέξ. *τσουτσουλώνομαι*).

Ἀκλούθου· εὑρηται ἐπιρρηματικῶς ἐν ταῖς φράσεσι· *πᾶρ' τον ἀπ' ἀκλούθου*=ἔπου αὐτῷ καὶ περισκόπει τὰ διαβήματα αὐτοῦ· *πᾶρ' τὴ δουλειά σου ἀπ' ἀκλούθου,* ἥτις ἔχει ἑτέραν ταὐτόσημον· *πᾶρ' τὴ δουλειὰ ἀπὸ τὸ κοντό, ἀπὸ τὸ κατόπι.*

Ἀξιάδα· ἱκανότης, ἀξία· *τὸ πρᾶγμα θέλ' ἀξιάδα*=ἀπαιτεῖ ἄξιον ἄνδρα.

Ἀναγκεύομαι· κυριεύομαι ὑπὸ ὑποψίας, στενοχωρίας, ἥτις μὲ πνίγει ὡς ἀνάγκη· ὡς, *δὲν ἔλαβα κἀνένα γράμμα κι' ἀναγκεύομαι·* μετοχ. *ἀναγκεμένος· καλὰ κι' ἀναγκεμένα*=οἰκτρῶς καὶ ἀθλίως· *ἀνάγκασαι,* ἡ προστ. αὕτη λίαν εὔχρηστος=σπεῦσον καὶ ἔχει ταὐτόσημον τὸ *πράσε μὲ χέρα.*

Ἀμπώχτω=ὠθῶ· *ἄμπωξ' τὴν πόρτα*=κλεῖσον· *ν' ἀμπώξωμε τὸν ἀχαμπὸ τὸν καιρό·* παθ. μετοχ. *ἀμπωγμένος* ἀπαντῶσα· τὸ *ἀμπώχτω* ἐκ τοῦ *ἀπωθῶ·* ἴσως δὲ ἐκ τοῦ *ἀμφωθῶ* ἤτοι ἀμφοτέραις ταῖς χερσίν, ὡς τοῦτο πράττομεν ὠθοῦντες λίθον μέγαν ἢ ἄλλο τι.

Ἀματοστάτης (αἱματοστάτης). Λίθος τις, πιστευόμενος ὅτι ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ νὰ σταματᾷ τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος.

Ἀχτίδα (ἡ)· ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει *τό 'καμε ἀχτίδα,* ἤτοι πλύνας ἐκαθάρισε καὶ ἔκαμεν αὐτὸ κατάλευκον.

Ἀνεμοσουρίζω—*ει·* πνέει ἄνεμος μετὰ χιόνος· καὶ *ἀνεμοσούρι* (τὸ) ἡ τοιαύτη τοῦ καιροῦ κατάστασις· ἐκ τοῦ ἀνεμοσουρίζω.

Ἀνεμίζω· διὰ ῥιπιδίου ποιῶ ἄνεμον· *ἀνέμη* (ἡ)· ὄργανόν τι, ὅπερ ἔχουσιν οἱ τὴν μέταξαν ἐργαζόμενοι.

Ἀπλόχερο (τό)· δρᾷ· *ἕνα ἀπλόχερο ἀλεῦρι,* ὅσον λαμβάνει ἡ μία χείρ.

Ἀποσταίνω· ἀπαυδῶ· *ἀπόστασα·* ἀποστα-μένος=κεκμηκώς.

Ἀγουροφάης ἀντὶ ἀωροφάης· ἀπαντᾷ ἐν τῇ παροιμ. *ὀβρμοφάης* (ὠρμοφάης) *δὲν ἔφαγε, ἀγουροφάης κέρδησε* σημαινούσῃ ὅτι πολλάκις κερδίζουσιν ὅσοι δὲν περιμένουσι νὰ ὡριμάσῃ ἐντελῶς ἡ ὑπόθεσις. Τοιοῦτοι δὲ εἶναι οἱ ῥέκται ἄνθρωποι, οἵτινες διὰ τῆς δραστηριότητός των κατορθοῦσι τοὺς σκοπούς των.

Ἀλαλομοίρα (ἡ)· δύσμοιρος· καὶ κατάρα, *Νὰ γέν' ἀλαλομοίρα* ἤτοι νὰ ἔχῃ τὴν τύχην τοσοῦτον δυσμενῆ, ὥστε νὰ μὴ ἀκούηται περὶ αὐτῆς κανὲν καλόν. Πολλάκις δ' εὑρηται τὸ *ἀλαλομοίρα* σὺν τῷ *κακομοίρα* πρὸς ἐπίτασιν καὶ ἀνάδειξιν τῆς ἐννοίας.

Ἄρκλα (ἡ)· θήκη, ἐν ᾗ θέτουσι καὶ κλείουσι τὰς τροφάς.

Ἀψχῶ (ἀντὶ ἀφιχῶ)· φείδομαι· *ἀψχάρης* ὁ φειδωλός, γλίσχρος· τὸ *ἀψχῶ* τινὲς γράφουσι τῷ υ ἀψυχῶ, οὐκ οἴδαμεν ποῦ στηριζόμενοι. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι δέον γράφεσθαι τῷ ι· διότι τὸ ῥ. εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ α στερητικοῦ καὶ ψιχίον (ψίχα) καὶ σημαίνει τὸν ἐπὶ τοσοῦτον φειδωλόν, ὅστις μηδὲ ἐκ τῶν ψιχίων τῆς τραπέζης δίδωσι· ὑπάρχει δὲ ἐν χρήσει καὶ τὸ ἐπίρ. ψίχα (ὀλίγον-πάνυ, ὀλίγον) *ὡς δό μου ψίχα ψωμί, ψίχα νερὸ* κτλ.

Ἀφύσκα (ἀντὶ ἀφύσικα) τὰ παρὰ φύσιν πραττόμενα ἔργα· *ἀφύσκα λόγια*=οἱ ἄσεμνοι καὶ ἀπρεπεῖς λόγοι.

Ἀραδεύομαι=ἀναμίγνυμαι· καὶ *ἀραδεύω*=ἀναμίγνυμι (ἀνακατώνω) τι· *ἀραδεμὴ* καλεῖται ὕδωρ ἀλεύρῳ μεμιγμένον πρὸς παρασκευὴν μάζης τινός· τὸ *ἀραδεύω* ἐκ τῆς ἀνὰ καὶ *δεύω·* μουσχεύω, βρέχω.

Ἀρακατωσιὰ (ἡ)· μίγμα, κρᾶμα· ἀνώμαλοι καιρικαὶ περιστάσεις· *φέτο ἔχομε ἀρακατωσιὰς* ἤτοι πολέμους· καὶ *ἀρακατώματα* ταὐτόσημος· ὑπάρχει δὲ καὶ λέξις *ἀρακατσοῦρα* (ἡ)· *ἔγειναν ἀρακατσοῦρα* π. χ. ἀνεμίχθησαν καὶ ζῶσιν ὁμοῦ φθισικὸς μετὰ ὑγιῶν καὶ καθεξῆς· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ φράσις *ἔγειναν λάχανα μὲ ῥίζι,* ἐπὶ τῶν ἐλθόντων εἰς ἔριδας καὶ ἐμφυλίους διαιρέσεις.

Ἀλσίβα (ἡ)· τὸ μετὰ τέφρας μεμιγμένον, ἀλλὰ διυθισμένον ὕδωρ, χρήσιμον διὰ τὴν καλὴν κάθαρσιν ῥυπαρῶν ἐνδυμάτων.

Ἁμαλαιὰ (ἡ) καλεῖται τόπος ἔχων πόαν καλὴν καὶ ἄθικτον ὑπ' ἄλλων ζώων· *τὰ ζῶα ηὗραν ἁμαλαιά.* Ἑλληνικῆς καταγωγῆς ἔστιν ἡ λέξις ἢ οὔ; Βεβαίως θὰ ἦναι ἐκ τοῦ *ἁμάλλα*=δεμάτι σταχύων· καὶ δέον ἄρα γράφεσθαι διπλῷ λ.

Ἄκρη (ἄκρα)· *ἄκρη μ' ἄκρη ἦρθε τὸ ποτάμι* ὅπερ καὶ *πέρα-πέρα* λέγεται ὅτε ὁ ποταμὸς καταῤῥέει πολύς· *ἦρθε τὸ ποτάμι ὀρθὸ* ταὐτόσημος· *τό βγαλε πέρα-πέρα,* ὅταν τις διὰ μιᾶς καταφορᾶς τῆς μαχαίρας διχοτομεῖ. Φρονοῦμεν ὅτι τὸ παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῷ προοιμίῳ *καὶ αὗται* (αἱ νῆες δηλ.) *οὕπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα* ἐπιτυχῶς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τοῦ *πέρα-πέρα.*

Ἀραγούλια, κλίσις πρὸς ἕμετον, ναυτίασις· ὅθεν καὶ ῥῆ. *μοῦρχετ' ἀραγούλια· ἀραγούλιες* λέγονται καὶ αἱ πράξεις ἐκεῖναι, αἵτινες προκαλοῦσι πολλὴν δυσαρέσκειαν, ἕμετον τρόπον τινὰ διὰ τὸ ἀνούσιον αὐτῶν.

Ἀγλύκατο· παιδὶ τὸ ὁποῖον νὰ μὴ γλυκάνῃ ἑαυτὸ ἢ τοὺς γονεῖς του· λέγεται καὶ *ἀγλυκοσάλιστο.* Καὶ κατάρα *νὰ μὴ γλυκοσαλίσουν* ἢ *νὰ μὴ γλυκοσαλίσῃ,* ὅ ἐστι πάντοτε πικρίας νὰ γεύηται.

Ἁλμοῦρα· διαρπαγή, λεηλασία· καὶ ῥ. *ἁλμουριάζω. Κακὴ τους ἁλμοῦρα,* κατάρα· προφέρουσι δὲ συνηθέστερον *ἁλημοῦρα·* (ἴδε κεφ. Καταρῶν).

Ἄϊλιά· ἐπιρ. ἀλλοίμονον· *ἀϊλιὰ ἀχ τ' ἐμέρε*=οἴμοι τάλας!

*Ἀσβεσταρι*ὰ (ἡ)· 1) κάμινος δι'ἄσβεστον· 2) καταστροφή· ὡς, *γείτνε ἀσβεσταρι*ὰ ἐπὶ τόπου δηωθέντος, ἢ ἀμπέλου καὶ ἀγροῦ ὑπὸ χαλάζης καταστραφέντων.

Ἄσπαστος· ἀδιόρθωτος, ἀνευτρέπιστος.

Ἀκέρδευτο· ταὐτὸν τοῖς *ἀδιαφόρευτο* καὶ *ἀνωφέλευτο*. *Τ' ἀκέρδευτο!*, κατάρα.

Ἀπαλλαὴ (ἀντὶ ἀπαλλαγὴ) ἀπαντᾷ ἐν τῇ κατάρᾳ *Κακή του ἀπαλλαὴ* σημαινούσῃ κακὴν κακῶς ν' ἀπαλλαγῇ παθήματός τινος. (Ἴδε κεφ. Καταρῶν).

Ἀπεράτης· ὁ μοχλὸς τῆς θύρας.

Ἀϊταίρι (τό)· σύντροφος· *δὲν ἔχει ἀϊταίρι*=εἶναι ἀπαράμιλλος, καὶ ἁπλῶς *ταίρι*· ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα *ταιριάζω*, ὅπερ συνεκδοχ. λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ συμφωνῶ. Παροιμ. *ταίριασαν*=εὗρε Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ· καὶ *ἄλλη ἂν δὲν ταιριάσουν δὲν συμπεθερεύουν*=ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει καὶ «κολοιὸς ποτὶ κολοιὸν ἰζάνει».

Ἄρτζα=κνήμη· *ἀρτζούκλα*, ἡ μεγάλη καὶ παχεῖα· (ἴδε καὶ Μ ἐν λέξ. Μύτη). Περὶ τῶν τοιούτων λέγουσιν *ἔχει ἄρτζαις'σὰν ντουμπίτσι*, ἤτοι παχείας καὶ χονδρὰς ὡς εἶναι τὸ ξύλον τὸ καλούμενον *ντουμπίτσι*.

Ἀθέρας (ὁ)· ἡ ἀκμή, τὸ κοπτερὸν ξυράφιον· τὸ ἄωτον παντὸς πράγματος· ὡς, *σιτάρι ἀθέρας*, ἤτοι ἀρίστης ποιότητος.

Ἀγάρωτος· ἐν χρήσει εἰς τοιαύτας φράσεις· *ἀγγὶα ἀγάρωτα*, τὰ διὰ τὴν μαγειρικὴν σκεύη μὴ κεκασσιτερωμένα καὶ διὰ τοῦτο ἀλαμπῆ· ὅθεν, *τὰ γαρώσω τ' ἀγγειὰ ἡ συνήθης* φράσις· ὁ *γαρωτὴς* λέγεται γαλαντζῆς καὶ καλαντζῆς ἐκ τῆς τουρκ. λέξ. καλάϊ (κασσίτερος). Ἀλλὰ τὸ *γαρώω* σημ. καὶ τὸ *μελαγίζω τινά*· ὡς *ἐγάρωσε ὁ δάσκαλος τὰ παιδιά*, ἤτοι τὰ ἐμελάνισε τὰ πρόσωπα δι' ἀταξίαν ἢ ἀμέλειαν· ἦτο δὲ ἐν προγενεστέροις χρόνοις ἡ ποινὴ αὕτη ἐν ἰσχύϊ πολλῇ εἰς τὰ σχολεῖα. Πιστεύομεν ὅτι εἰς τὴν φράσιν *ἐγάρωσε τὰ παιδιὰ ὁ δ.* εἶναι εἰρωνεία· ἤτοι ὅπως τὰ ἔφκιασε, τὰ ἐλάμπρυνεν.

Ἀλειτρούητος (ἀντὶ ἀλειτούργητος), ἐπὶ τῶν μηδὲν ἱερὸν καὶ ὅσιον ἐχόντων.

Ἀηδορολαλεῖ, ἐπὶ τῶν μὴ εἰδότων ὅ,τι λέγουσιν, ἐπὶ τῶν ἀνοήτων· ταὐτόσημοι φράσεις φαίνονται καὶ αἱ, *τρεῖς κερδικούλαις κάθουνται*, παροιμία· καὶ ἡ, *εἶναι ἀλαφρογγορτή*.

Ἀλάρ· ἡ λέξις αὕτη εὑρηται ἐπιρρηματικῶς ἐν τῇ φράσει *μᾶς ἤφερεν ἀλὰρ ταλάρ*, ἢ *μᾶς ἔκαμεν ἀλὰρ ταλάρ*· καὶ λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐπεμβαίνοντες εἰς ἰδιωτικὰς ἢ κοινὰς ὑποθέσεις ἐπιφέρουσι ταραχὰς καὶ διαιρέσεις, ἀναστατοῦντες τὸν οἶκον ἢ τὴν κοινότητα.

Β.

Βιργ.λίζω· τρέμω· ἐκ τῆς λέξεως βέργα (verga) σημαινούσης τὸ λεπτὸν μαστίγιον. *Ὅπως βιργ.λίζει ἡ καρδιά μου* (πάλλει) *ἔτσι νὰ βιργ.λίσῃ κι' αὐτῶν* (αὐτῶν), κατάρα.

Βα.λτώρω=ἐμπίπτω εἰς ἕλος· ὁ ἀόρ. *ἐβά.λτωσε* ἐκτὸς τῆς κυρίας σημασίας ἔχει καὶ μεταφορ. διὰ τοὺς ἐσωγάμβρους, οἵτινες λαμβάνουσι πλουσίας συζύγους. Ὅθεν περὶ τῶν τοιούτων λέγουσιν ὅτι *ἐβά.λτωσε*.

Βω.λὸ· ἡ λέξις αὕτη ἀπαντᾷ ἐν τῇ *ἔγειρε βω.λὸ* ἐπὶ τῶν διαβρόχων ὑπὸ τοῦ ὕδατος γενομένων ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν· ταὐτόσημοι εἶναι καὶ αἱ *γείτνηκε στά.λα, γείτνηκε λοῦτσα, γείτνηκε ζμπέκι, γείτνηκε ρουσφάϊ, δὲν ἔχει ρομασὶ* (ὀνομασίαν). Περὶ τῶν λέξεων *στά.λα, λοῦτσα* κ. λ. ὅρα τὰ δέοντα ἐν τοῖς στοιχείοις. Ἐνεκρίναμεν νὰ γράψωμεν τὴν λέξιν *βω.λὸ* διὰ τοῦ ω ὡς ἐκ τοῦ βῶλος, ἤτοι ὁ βραχεὶς ἐγένετο διάβροχος ὅπως γίνεται ὁ βῶλος.

Βοίβα=σιώπα· εὕρηται, δὲ καὶ *βοβάσου* καὶ *βοίβα καὶ λούφα* (ἐκ τοῦ λωφῶ)· *βοβάσου καὶ δαγκάσου*· καὶ τὰ ἐπιβλητικὰ σιωπῆς *βουβαμάρα, δαγκαμάρα*, ἢ ἀμφότερα *βουβαμάρα* καὶ *δαγκαμάρα*. Τὸ *βοίβα* ἐκ τοῦ βωβὸς κατὰ τροπὴν τοῦ ω εἰς ου ἥτις γίνεται ἐν πολλοῖς· οὕτω τρώου ἀντὶ τρώω, τρώγω· *βουβοπόταμον* σημ. μεταφορικῶς τὸν μὴ φωνάζοντα εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἵνα πλήττῃ μόνον τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν βυσσοδομεύοντα τὴν ὀργήν. Διὰ τοῦτο καὶ παροιμ. *ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάξ' ἀπὸ βουβὸ ποτάμι*· σημαίνουσα ὅτι καθὼς οἱ μεγάλοι ποταμοὶ καταρρέοντες ἄνευ κρότου εἶναι ὅμως ἐπίφοβοι τοῖς ὁδοιπόροις, οὕτω καὶ οἱ καθ' ἑαυτοὺς μελετῶντες τοὺς καταχθονίους σκοπούς των καὶ μὴ φωνάζοντες εἶναι ἐπίφοβοι τοῖς νοῦν ἔχουσιν.

Βιοφάης (ὁ)· ἄσωτος, ὁ διασπαθῶν τὴν πατρικὴν ἢ μητρικὴν περιουσίαν· τὸ δὲ *βιὸ* σημαίνει ὅ,τι καὶ παρ'ἀρχαίοις ἡ λέξις βίος· *ἔχει πολὺ βιὸ* ἤτοι πολλὴν περιουσίαν· τὸ *βιὸ* λέγεται ἀκόμη καὶ τὸ *εἶναί του*· ἴδε Ε.

Βουϊδοκλὰ (ἡ)· ἀντὶ βουϊδοκιλία κατὰ συγκοπήν, ἥτις τοσαύτην χώραν λαμβάνει ἐν Ἠπείρῳ εἰς τὴν προφορὰν τῶν λέξεων, ὥστε δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι οὐδεμία λέξις προφέρεται ἀκριβῶς καὶ ἀνακρωτηριάστως· οὕτω λέγουσι *'βά.λ' τον, φέρ' τον, πάρ' τον* ἀντὶ φέρε τον, βάλε τον· κτλ. καὶ πληθυντικῶς *φέρτε, πάρτε* κ. ε. Οὕτω *τσ' ἔχει ἀντὶ ταὶς ἔχει*· ἡ φράσις αὕτη λαμβάνεται ὅπως σημάνῃ τοὺς πλουσίους, οἵτινες ἔχουσιν ἀφθόνους τὰς λίρας. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον· ἡ λέξις *βουϊδοκλὰ* εἶναι ἐν χρήσει ὅπως σημάνῃ τοὺς πολυφάγους· ὡς *βουϊδοκλὰ π' σοῦ 'ναι!* (ἀντί, ποῦ σοῦ εἶναι)· ταὐτόσημος δὲ ταύτῃ εἶναι καὶ *ἡ καδδουκλά*· φρασ. *εἶναι μὰ καδδουκλὰ* ἤτοι δέχεται εἰς τὴν κοιλίαν του ὅσα καὶ ὁ κάδδος· «γαστέρες κακαί».

Βρυάζω=βρύω· ὡς ἐν τῇ φράσει, *βρυάζει ψεῦρες*=βρύει φθειρῶν.

Βρυσκὸ (τό)=ἡ πηγή· φρσ. *ἐπῆγα 'ς τὸ βρυσκὸ νὰ βρέξω τὸ στόμα μου*=νὰ δροσίσω καὶ καταπαύσω τὴν φλόγα τῆς δίψης· *βρέχει μὲ τὸ καρδάρι*· ἐπὶ βροχῆς ῥαγδαίας.

Βαύζω=ἐγκλίνω· *τὸ φόρτωμα βαύζει* ἤτοι κλίνον πρὸς τὸ ἕτερον μέρος δὲν ἰσορροπεῖ· *ἐβάυσε 'ς τὰ μῆλα*, ἐπὶ μηλέας, ἥτις κλίνει τοὺς κλώνους πρὸς τὴν γῆν διὰ τὸ βάρος τῶν πολλῶν μήλων· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ φράσις, *συγκλίζεται 'ς τὰ μῆλα*· ἴδε Σ.

Βυζώνω· νοῶ, καταλαμβάνω· *τὴν ἐβύζωξα* ἤτοι ἐνόησα τί ἔκαμεν ἢ τί ἤθελε νὰ κάμῃ· τὸ *ἐβύζωσα*· λέγουσι καὶ *πῆρα βύζιο*.

Βρουμῶ (ἀντὶ βρωμῶ) καὶ τὸ τρίτον *βρουμάει*=ὄζει· *ἐβρώμισε τὸν τόπον*, ἐπὶ τῶν περδομένων. Ἰσχυρότερον τούτου εἶναι τὸ *ζουκοπῶ*, καὶ πολλάκις τίθενται τὰ δύο ἐκ παραλλήλου· *βρωμάει καὶ ζουκοπάει*· τὸ *ἐβρώμησε τὸν τόπο* λέγεται καὶ ξεβρώμησε (ἐξεβρώμησε) τὸν τόπον, τῆς ἐκ σημαινούσης τὸ ἐντελῶς· ἀλλὰ καὶ θηλυκὸν ὄνομα ἡ *βρῶμα*=ἡ δυσωδία· εἶναι *βρῶμα καὶ δυσωδία* φρσ. ἐπὶ τῶν ἐχουσῶν γυναικῶν τὴν κακίαν εἰς τὸν ὕπατον βαθμόν· καὶ ἐκ τοῦ *ζουκοπῶ* ἔχομεν τὴν λέξιν *ζουκόπα* (ἡ) καὶ διὰ τοῦτο μεταξὺ γυναικῶν φιλονεικουσῶν καὶ διαπληκτιζομένων ὡς ὕβρεις πρόχειροι εἰσὶ τὰ *μοὺρ βρῶμα, μοὺρ ζουκόπα*· τὸ *ζουκοπῶ* ἔχει συνώνυμον τὸ *ζαίρω*· ἴδε Ζ.

Βλυσίδι (τό)· ὁ ἐν γῇ κατορωρυγμένος θησαυρός, τὸν ὁποῖον πιστεύουσιν ὅτι βλέπουσιν οἱ ἀνευρίσκοντες κατ' ὄναρ· ἐκ τοῦ βλύω· ἀλλὰ καὶ ῥ. εὔχρηστ. *ἀναβλύζω*.

Βουγγῶ· στενάζω· φρσ. *τ' ἀμπάρια βουγγοῦν* ἤτοι πεπληρωμένα στενάζουσιν ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σίτου.

Βερέμικα ἐπίρ. λοξῶς, πλαγίως· *τί μὲ κυτάζεις βερέμικα;* ἤτοι ὑπόδρα.

Βόχα (ἡ)· δυσώδης ἀναθυμίασις· *σὲ παίρ' ἡ βόχα*=σὲ πνίγει μονονοὺ ἡ ἀναθυμίασις.

Βοῦλτο (τὸ) καὶ πληθ. *βοῦλτα*· ἡ κόπρος προβάτων καὶ συνηθέστερον ἡ τῶν βοῶν· φρσ. εἶναι *'σὰ βουλτά*, ἐπὶ γυναικῶν δυσειδῶν καὶ ἀθλίων δέμας τε καὶ φυήν.

Βαρβάτο (τό)· κριάρι, κριὸς διὰ τὴν ὀχείαν τῶν θηλέων προβάτων· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ εὐνουχισμένον τὸ καλούμενον *μουϊχ* (εὐνοῦχος)· *γοικοκύρης βαρβάτος* ἤτοι εὔπορος οἰκοδεσπότης.

Βαμμένος· ἡ μετοχ. αὕτη εἶναι ταὐτόσημος τῇ λέξει *ἄχαρος*· ὡς *ὁ βαμμένος ὁ Γιάννης κι' ὁ ἄχαρος*· φαίνεται δὲ ὅτι τὸ βαμμένος σημαίνει τὸν πολλὰ παθόντα ἤτοι διὰ πολλῶν παθημάτων βαφέντα· φρσ. *νὰ πάνῃ νὰ βάψῃ πθενὰ τὸ κεφάλι του καὶ νὰ μὴ τὸ βγάζ' 'ς τὸν κόσμο* ἐπὶ τῶν διαπραξάντων τὰ αἴσχιστα.

Βουζίλα (ἡ)· μοχλός· *δὲν τὸν σηκώνεις μὲ τς' βουζίλαις*, ἐπὶ τῶν ὀκνηρῶν· τὸ αὐτὸ λέγεται *δὲν τὸν ταράζεις μὲ τς' βουζίλαις*.

Βουρλὸ (τό)· *ἀρνὶ βουρλὸ* ἤτοι τὸ πάσχον ὑδροκέφαλον· τὸ πάθος τοῦτο καλοῦσι βοῦρλα. *Βουρλός*, ἐπὶ ἀνθρώπων· ὁ ἀνόητος, ὁ μὴ εἰδὼς ὅ,τι πράττει.

Βάβω (ἡ)· γραῖα, ἡ πολλὰς δεκάδας ἐτῶν ἀριθμοῦσα· ἀλβανιστὶ δὲ λέγεται Μπάμπω· ὡς *τί κάνεις μωρὴ Μπάμπω;* ἡ δὲ γραῖα προμήτωρ καλεῖται ὑπὸ τῶν ἐγγόνων *Μάκω* καὶ ἐπὶ τὸ ὑποκοριστικ. καὶ θωπευτικώτερον *Μακούσῳω*. Ἔν τινι χωρίῳ τοῦ Δελβίνου διδάξαντες ἠκούομεν παρὰ τῶν παίδων λεγόντων ἡ *Μαλέκω μου* ἤτοι ἡ *μάκω μου*, ἂν καὶ ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ ἐλαλεῖτο ἡ ἑλληνική.

Βουϊδοτσούλι (τό)· ἡ μάστιξ δι'ἧς ἐλαύνουσι τοὺς βόας.

Βασκαίρω· ἴδε ἐν τῷ *ἀβασκαίρω*. Κατετάξαμεν αὐτὸ ἐν τῷ στοιχείῳ Α, θεωρήσαντες ὅτι πάντοτε λέγούσιν *ἀβασκαίρω* καὶ οὐδέποτε *βασκαίρω*. Ἐνταῦθα δὲ κρίνομεν καλὸν νὰ ἐπιπροσθέσωμεν τὰ ἑξῆς. Ἐπειδὴ ἡ πρόληψις τῆς βασκανίας εἶναι βαθέως ἐρριζωμένη παρὰ ταῖς γυναιξί, διὰ τοῦτο ἡ μήτηρ ἡ ἔχουσα ὡραῖον βρέφος καὶ ἐπίχαρι, καὶ ἐξερχομένη μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ μένουσα προσπαθεῖ παντὶ τρόπῳ νὰ διαφυλάξῃ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ὀφθαλμοῦ. Ἐὰν μάλιστα δεχθεῖσα τὰς ἐπισκέψεις πέντε ἢ ἓξ γυναικῶν καὶ ἐκθεῖσα εἰς τὴν ὄψιν αὐτῶν τὸ βρέφος φοβῆται μὴ τὸ παιδὶ *ἐπῆρε ἀπὸ μάτι* (αὕτη εἶναι ἡ ἐν χρήσει φράσις), ὅπως γνωρίσῃ ποία εἶχε βάσκανον ὀφθαλμόν, καταφεύγει εἰς τὴν ἑξῆς μαντικὴν μέθοδον. Πληροῖ ποτήριον καθαροῦ ὕδατος, εἶτα δὲ λαμβάνουσα 5 ἢ 6 πεπυρωμένους ἄνθρακας ἐκ τῆς ἑστίας ἤτοι ἰσαρίθμους τῶν ἐπισκεψαμένων αὐτὴν κατ' οἶκον

© SISMANOGLIO MEGARO

γυναικῶν ῥίπτει ἀνὰ ἕνα ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ὁ-ρίζουσα τὸν μὲν διὰ τὸ ὄνομα τῆς δεῖνα, τὸν δὲ διὰ τὸ τῆς ἄλλης καὶ ἐρεξῆς. Ὅστις ἐκ τῶν ἀνθράκων σβεννύμενος ἐν τῷ ὕδατι δὲν καθιζάνει ἐν τῷ ποτηρίῳ, ἀλλ' ἐπιπλέει ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν, θεωρεῖται ἀπαίσιος καὶ τὸ ὄνομα τῆς γυναικός, ἥτις εἶχε βάπτανον ὄμμα, ὑποδεικνύων ἀναγκάζει τὴν μητέρα νὰ λάβῃ ἀμέσως πρόνοιαν πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ· στέλλει λοιπὸν αὕτη παιδά τινα ἵνα λάβῃ κροκίδα ἐκ τοῦ φορίματος τῆς ὑπόπτου γυναικὸς λάθρα αὐτῆς· ἡ κροκὶς φέρεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ βρέφους· ἡ μήτηρ θέτει αὐτὴν ἐπὶ ἄνθρακος πεπυρωμένου καὶ διὰ τοῦ ἀναθρώσκοντος καπνοῦ καπνίζουσα τὸ βρέφος πιστεύει ὅτι ματαιοῖ τὴν ἐπήρειαν τῆς βασκανίας· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρημένων μέσων πρὸς ἀπάμβλυνσιν τῆς βασκανίας, ὅταν τὸ βρέφος πάσχον παρέχῃ ὑπόνοιαν ὅτι ἐβασκάνθη, προσκαλεῖται ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἱερεὺς ὅπως ἀναγνώσῃ τοὺς ἐξορκισμοὺς τοῦ Μεγ. Βασιλείου.

Βρονταρμὰ (ἡ) ἀντὶ βρονταριά, λέγεται κυρίως ὁ κρότος βροντῆς ἢ ὅπλου· ἀλλὰ συνεκδ. σημαίνει τὴν τρομερὰν ἔκπληξιν, ἣν ἐπάγεται ἡ ἀπαισία εἴδησις· ὡς, *καθὼς τῶμαθα μοῦρθε βρονταρμά*· ἐκ ταύτης γίνεται ἡ *βρονταρμάρα* καὶ ἐπέχει τόπον κατάρας· ὡς *μοὺρ βρονταρμάρα*· οὕτω καὶ *παταργμάρα* καὶ *κακὴ κ.λεισμάρα*· ἴδε Κ καὶ ἄλλα.

Βάνω ὅπερ καὶ *βάζω* καὶ *βάλλω*=τίθημι. ῥρσ. *δὲν τὰ βάζω μετ' ἐσένα*=οὐ διαγωνίζομαί σοι· καὶ πιστεύομεν ὅτι οὐδαμῶς ἄλλως ἐξηγεῖται ἐπιτυχίστερον· *δὲν τὸ βάνεις μὲ τὸ νοῦ σου*=ἀδύνατον νὰ φαντασθῇς ἢ συμπεράνῃς· *βάνω νέργατα*=ὑποπτεύομαι· ὡς, *βάνω νέργατα ὅτι αὐτὸς ἦταν*=ὑποπτεύομαι πολὺ ὅτι αὐτὸς ἦτο.

Γ.

Γούμπωλη ἐπιθ.=παχεῖα, παχυλή, ὅπερ καὶ ἀντὶ τοῦ *γούμπολη* τίθεται.

Γοὺλη (ἡ)· οὕτω καλεῖται ἀλληγορικῶς ὁ στόμαχος ἢ ἡ κοιλία καὶ λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες πᾶν ὅ,τι εὕρωσι καταβροχθίζουσιν· ὡς φαίνεται ἐν ταύτῃ τῇ φράσει· *δὲν ἔχομε τὴ γοὺλη μας μαθημένη καθὼς ἐσένα*· ὃ ἐστι δὲν τρώγομεν πᾶν ὅ,τι εὕρωμεν ὡς λαίμαργοι.

Γλωσσιάζομαι ῥ. Φρσ. *δὲν γλωσσιάζεται*· καὶ λέγεται περὶ ἀλεύρου ἢ φαγητοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι τόσον ἀηδές, ὥστε δὲν τρώγεται.

Γκρατσουνίζω ῥ. *ἀμύσσω*· *μ' ἐγκρατσούνισε ἡ γάτα*, ἤτοι διὰ τῶν ὀνύχων της μοὶ ἐπήνεγκεν ἀμυχάς· λέξις ποιηθεῖσα ἐκ τῆς *γκρὰτς* δι' ἧς σημ. τὸ ἀμύσσειν.

Γκουτου.λῶ (προφέρουσι goudoulo) ῥ. σημαῖνον 1) κυλίω· ὡς, *εἶναι γιὰ γκουτού.λημα*=ἤτοι διὰ κύλισμα ἀπὸ ὑψηλοῦ τινος βράχου· 2) προφερόμενον συγκεκομμένως *γκουτ.λῶ* σημαίνει τὸ θωπεύω· *μὴ μὲ γκουτ.λᾶς*=μὴ μὲ ἐγγίζῃς διὰ τῆς χειρός σου εἰς οἱονδήποτε μέρος τοῦ σώματός μου· τὸ δὲ τοιοῦτον εἰς πολλοὺς ἀποβαίνει δύσκολον νὰ ὑπομείνωσι, διότι δὲν ἀνέχονται τὸ παράπαν τὴν ψαῦσιν ξένης χειρὸς ἐπὶ τοῦ σώματος· *γκοὺτ.λα* (τὰ) καλοῦσιν οἱ παιδες ἐν Ζαγορίῳ τὰ ἄωρα κεράσια. Σημειωτέον ἔτι ὅτι τὸ *γκουτου.λῶ* λέγεται καὶ *γκουτζ.λῶ*=κυλίω καὶ *γκουτζ.λιοῦμαι*=κυλίομαι, ἀσπαίρω· ὡς, *γκουτζ.λιέται 'σὰν τ' ἀρνί*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ δεινῆς ἀσθενείας βασανιζομένων καὶ σφαδαζόντων ἐπὶ τῆς κλίνης· τὸ *γκουτ.λῶ* ἐγίνετο ἐκ τοῦ *κυ.λίω*.

Γλυκοσα.λίζω· τὸ ῥῆμα ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *νὰ μὴ γ.λυκοσα.λίσουν*· ἥτις ἐπέχει τόπον κατάρας καὶ σημαίνει νὰ μὴ αἰσθανθῶσι χαρὰν καὶ ἡδύτητα, ἀλλὰ πικρίας νὰ γεύωνται. Ἴδε ἀνωτέρω ἐν λέξει *ἀγ.λύκατο*.

Γκάλπινος· ἡ λέξις βλαχικὴ καὶ σημαίνει πρόβατον κιτρινότριχον.

Γιερεύω=ἀναρρώνυμι· *ἐγιέρεψε ἀνέλαβεν* ἐκ τοῦ γιερὸς (ὑγιηρός)·

Γκρίζος (ὁ)· δὰξ μεστὴ τυλωμάτων τῶν *ῥόζων* καλουμένων.

Γκλουμώνω· περικυκλῶ· ὡς *μ' ἐγκλούμωσαν τὰ κουνούπια*, ἤτοι μὲ περικύκλωσαν στενῶς καὶ ἐνοχλοῦσι· *μ' ἐγκλούμωσαν ἡ μύγαις*· ἐπίσης.

Γκῖρε· ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, τὸ *πᾶν* (ἀντὶ πηγαίνουν) *γκίρε μίρε*, ἐπὶ τῶν φιλονεικούντων ἀεὶ καὶ μαχομένων.

Γκιτῆς (ὁ)=διάβολος· ὡς, *ποιὸς γκιτῆς τὸν κοῦει* ἤτοι ποῖος ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀκούσῃ ὀργιζόμενον καὶ φωνάζοντα· ἡ ἔννοια τῆς λέξεως φαίνεται καὶ ἐν τινι ᾄσματι· *ἂχ μωρὲ γκιτῆ κα.λόγερε*· ἀλλὰ καὶ *γκίτε* ἀπαντᾷ· ὡς, *γκίτε ἀντίχριστε, γκίτε κ.λέφτη*.

Γκουστερίτσα (ἡ)· σαύρα· *γκούστερας* (ὁ)· ἡ μεγαλειτέρου μεγέθους καὶ κατρινόχρους· ῥρσ. *γύκε 'σὰ γκούστερας ἐπὶ τῶν ὠχριώντων ὑπὸ πανικοῦ φόβου*.

Γκα.λωμὸς (ὁ)· ἡ κρυστάλλωσις, ἀπολίθωσις· ἀπαντᾷ ἡ λέξις ἐν τῇ φράσει, *κακός της γκα.λωμός*, ἥτις εἶναι κατάρα καὶ σημαίνει ὑπὸ ἀπαισίας τινὸς εἰδήσεως νὰ παγώσῃ· *γκα.λώνω*=παγώνω ὑπὸ δριμυτάτου ψύχους· *ἐγκά.λωσα*, ἤτοι ἐπάγωσα ἅμα ἔμαθον τὴν λυπηρὰν εἴδησιν. Ἐκ τοῦ ὑαλόω (ὕαλος).

Γκουρίζομαι· τὸ ῥῆμα τοῦτο ἔχει ταὐτόσημον τὸ *καφα.λίζομαι*=βλάπτομαι ὑπὸ τοῦ πυρός· *ἐγκουρίστηκε τὸ πσκάμισο*, ἤτοι πλησίον ὃν τοῦ πυρὸς ὅπως θερμανθῇ ἐβλάβη ἐκ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ· *ἐγκουρίστηκαν ἡ π.λάταις μου*, ἤτοι ἐπυρώθησαν σφοδρῶς καὶ ἐκαφαλίσθησαν. Τὸ ῥῆμα *γκουρίζομαι* φρονοῦμεν ὅτι ἐγένετο ἐκ τοῦ *κόρα*· *κόρα* δὲ καλεῖται τὸ ἐξωτερικὸν στρῶμα τοῦ ἐψημένου ἄρτου, ὅπερ εἶναι σκληρὸν καὶ τὰ πολλὰ βεβλαμμένον ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πυρός.

Γκλαβανὴ (ἡ)· καταπακτὴ ἢ καταρρακτή.

Γκορτζιὰ (ἡ)· ὄγχνη· καὶ *γκόρτζα* ὁ ταύτης στυφὸς καρπός. Περὶ τῆς γκορτζιᾶς (ὄγχνης) ἐπικρατεῖ ἡ ἐξῆς πρόληψις. Οἱ πάσχοντες ὑπὸ διαλείποντος πυρετοῦ, ἵν' ἀπαλλαγῶσι τούτου συμβουλεύονται ὑπὸ γραϊδίων λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν τεμάχιον ἄρτου νὰ πορευθῶσιν εἰς γκορτζιὰν πλησίον ὁδοῦ κειμένην, καὶ νὰ ἐπιθέσωσιν ἐπ' αὐτῆς τὸ τεμάχιον περιφερόμενοι τρὶς καὶ λέγοντες *Νά, γκορτζιά, τὴ θέρμη μου*, καὶ ἔκτοτε νομίζουσιν ὅτι δὲν ἐπανέρχεται ὁ πυρετός.

Γομαράνθρωπος· ὁ μὴ ἔχων αἴσθησιν καὶ φιλοτιμίαν· διὰ τοῦτο καὶ φράσις, *εἶναι ἕνα γομάρι καὶ μισό*.

Γκυρ.λώνω· στρέφω ἐπιφόβως τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν· καὶ λέγεται ἐπὶ τῶν ψυχορραγούντων, *ἐγκύρ.λωσε τὰ μάτια*.

Γαράχτιο (τὸ) ἀντὶ τὸ *ἀγαράχτιο* ἤτοι ἡ ἀγανάκτησις· ὡς, *ἀπὸ τὸ γαράχτιο του ἔφτυσε αἷμα*· καὶ ῥ. γαναχτῶ (ἀντὶ ἀγανακτῶ).

Πορτάζω (ἀντὶ *ἑορτάζω*). Κατατάσσομεν αὐτὸ ἐν τῷ στοιχ. Γ, διότι οὕτω προφέρεται ὑπὸ τοῦ χύδην ὄχλου· ῥρσ. *τὸ γιώρτασαν*· ἐπὶ ἀμνοῦ, τὸν ὁποῖον μᾶς ἔκλεψαν καὶ ἔφαγον ἄλλοι ἢ ἐπὶ τῶν ῥιφθέντων καὶ γενομένων βορὰ τῶν ἀλωπέκων ἢ τῶν ἀετῶν. Ἴδε καὶ κατωτέρω *γκορτόπρασμα*.

Γεννωμὸς (ὁ)· ἀπαντᾷ ἐν τῇ *κακὸς γεννωμός*, κατάρα.

Γελαντζῆς (ὁ). Καλεῖται οὕτως ὁ ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου προπορευόμενος λαμπρὸς ἀστὴρ ὁ καλούμενος καὶ Αὐγερινός. Ἀνατείλας ποτὲ ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ἐνωρίτερον τοῦ μεμετρημένου χρόνου, ἐγέλασε τὰ καρβάνια νὰ κινήσωσι καὶ νὰ πέσωσιν εἰς χεῖρας λῃστῶν. (Παράδοσις σωζομένη εἰς τὰς γυναῖκας). Εἰ μὴ ἀπατώμεθα ἡ λέξις Γελαντζῆς εἶναι τουρκικὴ καὶ σημαίνει τὸν ἀπατεῶνα.

Γκρε.λιάζω· πνίγω τινὰ δι' ἀγχόνης ἢ διὰ τῶν χειρῶν.

Γροῦσπα (ἡ)· βῶλος ἰλύος.

Γρουμπέλλα (ἡ)· σφαῖρα ἐκ χιόνος δι' ἧς ἐν καιρῷ χειμῶνος βάλλονται οἱ παῖδες. (Ἴδε Κεφάλ. Παιδιῶν).

Γροῦδα· βῶλος τυροῦ· ῥρσ. *μαζώθηκε γροῦδα*, ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀργαλέου γήρατος καμφθέντων· τοῦτο δὲ καὶ *ἔγειρε γροῦδα* λέγεται ἔτι.

Γλυκοκοπῶ· εὐφραίνω τὴν ψυχήν μου.

Γκαρμάζω· ἀπαντᾷ ἐν τοιαύταις φράσεσιν· *ἐγκάρμαξε τῆς πείρας, ἐγκάρμαξε φωνάζωντας* καὶ σημ. ἐψόφησε τῆς πείνης· τὸ δὲ δεύτερον ἀπέκαμε φωνάζων. Ἡ λέξις γίνεται βεβαίως ἐκ τοῦ *γκαρᾶς* ἥτις σημ. μαῦρος· *γκαρμάζω* ἄρα μαυρίζω· ἀλλὰ τὸ *ἐγκάρμαξε τῆς πείρας* λέγεται καὶ *ἔγμαξε τῆς πείρας*· ἴδε Ν.

Γκουτόσης (ὁ) καὶ *γκουτόσω*· ὁ ὠτακουστής· καὶ *γκουτοσ.λήκια* τὰ ἐκ τούτου παρεπόμενα.

Γκορτόπρασμα· τὸ συλληφθὲν ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, ὅπερ θεωρεῖται κακὸν καὶ ἀπαίσιον καὶ χρησιμεύει εἰς τοὺς παῖδας ὡς λέξις ὑβριστική.

Γυναικάσιος (ὁ)· ἐπιθ. ὁ ταῖς γυναιξὶ ἐμπαθῶς προσκείμενος· ὁ γυναικοφίλης, Θεόκρ.

Γαρδα.λωμένος μετοχ. τοῦ ῥήματος γαρδαλώνομαι· γαρδαλωμένος, πονηρός. Ἐῶμεν οὖν τὰ κατὰ τὴν λέξιν τοῖς πολυμαθέσι καὶ σοφοῖς.

Γλουγκὰ (ἡ)· ἡ ἐξ ξύλου σκληρὰ ἄκανθα, ὡς τῆς ἀγρίας βάτου καὶ ἄλλων δένδρων.

Γραμμένος μετοχ. εὔμορφος· *νέος γραμμένος*, ὅπερ καὶ περιγραμμένος καὶ κονδυλογραμμένος λέγεται ἀκόμη.

Γκα.λιούρης καὶ *γκα.λιούρω*· ὁ παραβλώψ.

Γα.λατόπηττα· κυρίως μὲν σημ. τὸν ἡδὺν πλακοῦντα ἐκ γάλακτος· ἀλλ' ἐπὶ νέας σημασίας συνεκδοχ. τὴν ἔχουσαν δέρμα λευκότατον. Ἐντεῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενοι οὐκ ἀνοίκειον νομίζομεν νὰ παραθέσωμεν τὰ διάφορα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα συνειθίζουσιν αἱ γυναῖκες νὰ δίδωσιν ὁσάκις πρόκειται νὰ ἐξενέγκωσι κρίσιν περὶ νεάνιδός τινος, ἤτις ἐκ τινος χωρίου ἦλθη ὡς νύμφη εἰς τὸ χωρίον των, ἢ καὶ περὶ ἄλλης οἱασδήποτε γυναικός. Πλοῦτον λέξεων ἔχουσι πρόχειρον αἱ φιλοπερίεργοι γυναῖκες τοῦ Ζαγορίου, ὁσάκις πρόκειται νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ κάλλους καὶ τῆς σωματικῆς διαπλάσεως ἢ τοῦ ἠθικοῦ γυναικός τινος καὶ ἐὰν μάλιστα κεντῶνται ὑπὸ ἀντιπαθείας· ἐκκενοῦσι δὲ ταύτας μεθ' ὅσης εὐκολίας καὶ ὁ ἔμπειρος ἀνατόμος ὁ λέγων περὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν μερῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Καταλέγομεν λοιπόν, ἀναγνῶστα, τὰ ὅσα ἔχομεν διὰ μνήμης ἐπίθετα· *κονδυλένια, κονδυλογραμμένη, γραμμένη, περιγραμμένη, ἡλιογέννητη, χαριτωμένη, σημα-*

θιαχή, κοκκινομηλέα (ἡ ἐρυθροπάρειος), *κουμπέρια* (ἡ κομψὴ καὶ ἐπίχαρις), *γαλαρομμάτα* (ἡ γλαυκῶπις), *γαλέσιω* (ἡ μετριωτέρας γλαυκότητος), *καστανομμάτα, μαυρομμάτα, περδικομμάτα, μαυροφρύδω, πέρδικα* (ἡ εὐκίνητος), *σαίρω, τραρταφυλλιά, πελστέρα* (περιστέρα), *πλατῶρα, σέρβα* (ἡ ὑψηλή. . . . .) *λεβέντω, σρουμάρα* (ὑψηλοῦ ἀναστήματος). Ὑβριστικὰ δὲ ἐπίθετα εἰσὶ τὰ ἑξῆς· *Μπαταδιὰ κ' ἔρα κακό, ἔρα σημείωμα, στραβοπόδαρη, γκαηούρω, γύφτσα* (ἡ μελαίνης χροιᾶς), *μπλάτζω* (χονδροειδής), *σιούστραβο* (ἰσόστραβος), *σβαρνάρα* (ἡ σύρουσα τοὺς πόδας ἀνουσίως), *τρούκλω* (ἡ κραδαινομένη ἀνουσίως κατὰ τὸ βάδισμα), *βουλτά, τζιμπλάρα* (ἡ λημῶσα τοὺς ὀφθαλμούς), *ὀρθομύτα, κουτσομύτα* (ἡ σιμὴ τὴν ῥῖνα), *τζατζάρα* (ἡ παρῆλιξ), *κοντοζούπη* (ἡ μικροῦ ἀναστήματος), *ζούζα* (ἡ μὴ ἔχουσα ἠθικὸν κάλλος), *ξύγκλουτη* (ἡ μὴ ἔχουσα καλῶς ἐσφιγμένα τὰ φορέματα), *μπιτούμκη* (ἡ μὴ ἔχουσα μέσην, ἀλλ' οὖσα ἡ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῆς ὀσφύος), *πρεκνάρα* (ἡ λευκὴ μὲν ἀλλ' ἐστιγματισμένη τὸ πρόσωπον). Ἐν καιρῷ δὲ ὑποδοχῆς τῆς νύμφης εἰς τοῦ γαμβροῦ τὴν οἰκίαν μεταχειρίζεται ἡ πενθερὰ τὰς ἑξῆς φράσεις, *καλῶς τὴν πέρδικα, καλῶς τὴν τριαταφυλλιά, καλῶς τὴ σαίρω μου* κτλ. κτλ. Μήτηρ δὲ ὑποδεχομένη μετὰ πολυχρόνιον ἀπουσίαν τὸν ἐκ τῆς ξενιτείας ἐπανακάμπτοντα υἱόν, ἐκφράζεται οὕτω, *Καλῶς τὸν ἤλιο καὶ καλῶς τὸ φεγγάρι, καλῶς τὰ μάτια μου τὰ δυό· καλῶς τὴ ψυχή μου* καὶ *καλῶς τὸ ξιφτέρι, καλῶς τὸ σταυραετὸ* καὶ *καλῶς τὸν 'κατοχορχιάρη μου. Τί κάμεις μοὺρ ψυχή ; τί κάμεις μοὺρ καρδιά ;*

Γείτκε (ἀντὶ γείνηκε) ὁ ἀόρ. τοῦ γίνομαι ὅπερ ὅμως προφέρουσι *γένομαι*· ὁ συνήθης ἀόρ. εἶναι *γείτκε* ἀλλὰ καὶ τὸ *ἔγειτε* ἀπαντᾷ· ἐνίοτε δὲ καὶ *γειτ'*· ὡς, *γειτ' τὸ ψωμί*, ὅπερ σημαίνει ὅτι φωκθὲν διὰ τῆς ζύμης πρέπει νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν κλίβανον νὰ ψηθῇ ἢ καὶ ὅτι ψηνόμενον ἐψήθη. Τὸ ῥῆμα γίνομαι σχηματίζει πολλὰς φράσεις ἐν τῇ δημοτικῇ γλώσσῃ, ἐξ ὧν θέλομεν ἀναγράψει ὅσας ἔχομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ μνήμης· 1) *γείτκε 'ς τὰ χωρὰ ντούτουρο* καὶ σημαίνει ὅτι πρᾶξίς τις διεσαλπίσθη πανταχοῦ· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ *τό μαθαν 'ς τὰ πέντε χωριά*. Ὡδέλως διστάζομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ λέξις *ντούτουρο* ἢ *δούδορο* εἶναι ἑλλ. δύτι γίνεται ἐκ τῆς *δορ* τοῦ δονέω καὶ σημ. ὅτι τοσοῦτος πάταγος καὶ κρότος περὶ τῆς πράξεως ἐγένετο, ὥστε αἱ δονήσεις ἐξετάθησαν καὶ πέραν τῶν ἄλλων χωρίων· 2) *γείτκε ἀγγίδα* ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐπεμβαίνοντες εἰς τὰ κοινά, γίνονται ἄκανθα κεντοῦσα εἰς πᾶν ζήτημα τοὺς διαχειριζομένους αὐτά· ταὐτόσημον εἶναι καὶ τό, *ἦρθε 'ς τὸ χωρὸ καὶ μᾶς γείτκε τσόκαρος. Τσόκαρος* τὸ τεκτονικὸν σφυρίον ἢ καὶ πᾶν ἄλλο ῥόπτρον καὶ ῥ. *τσοκαρίζω* ὅπερ μεταφορ. λαμβάνει τὴν σημασ. τοῦ τύπτω· *αὐτὸς τοὺς ἐτσοκάτισε τὸ κεφάλι* καὶ αὕτη ἔχει ἑτέραν ταὐτόσημον, *τοὺς ἔφερε τὸ φέσι γύρα* (ἴδε καὶ Α ἐν λέξ. *ἀλάν*). 3) *γείτκε πάστρα=ἐπαστρεύθη* εἴτε διότι ἀπίθανε, εἴτε διότι ἀνεχώρησε. *Πάστρα* λέγεται ἡ καθαριότης, καὶ *παστρεύω*=καθαρίζω. Ἐν τῇ φράσει *γείτκε πάστρα* παρίσταται ὁ ἀφανισθεὶς ὡς μῦλυσμά τι πρότερον ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὤν. 4) *παραγείτκε τὸ κακό*=ἀφόρητον κατέστη τὸ πρᾶγμα· ἡ *παρὰ ἔχει τὴν σημασίαν* ἣν καὶ εἰς τὸ *παραούρμασε* (ὑπερωρίμασε), *παραπῆρε· γείτκε μπάλτα* ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἀρθόνου ἱδρῶτος περιῤῥεομένων· τὸ δὲ μπάλτα βεβαίως ἐκ τοῦ βάλτα, *βάλτος*, τὸ ἕλος· (ἴδε καὶ Β ἐν λέξ. βωλιά)· *γείτκε 'σὰν κλητσὶ* ἐπὶ τῶν ὑπὸ χρονίας νόσου ῥθαρέντων καὶ κατισκληκότων· ταὐτόσημος ταύτῃ εἶναι καὶ ἡ, *ἔμεινε πετσὶ καὶ κόκκαλο* (αὐτὰ δὲ λοιπὰ ὅστι' ἔτ' ἦς καὶ *δέρμα*, Θεόκρ.). 5) *γείτκε 'σὰ γουρούνι, γείτκε 'σὰ λύκος*, ἐπὶ τῶν ἐντελῶς ἀναῤῥωσάντων καὶ κατασταντων ὑγιῶν καὶ εὐρώστων. 6) *μᾶς γείτκε κουλτσίδα*, ἐπὶ τῶν σροδρῶς ἡμῖν ἐχθρευόντων· ταὐτόσημον εἶναι καὶ τὸ *μᾶς φορτώθηκε*· 7) *γείτκε σκαμάγκι*, ἐπὶ τῶν ἀποτριψάντων πάντα ῥύπον καὶ ἀναλαβόντων τὴν καθαριότητα τοῦ βάμβακος, οὗ τὰς καθαρὰς τολύπας καλοῦσι *σκαμάγκια*. 8) *γείτκε κροῦπι, γείτκε σκόπι* (chkopi), *γείτκε ντιρέκι, γείτκε καρδιὰ λα*, ἐπὶ τῶν μεθυσθέντων ὑπερβολικῶς. *Σκόπι* καλεῖται ὁ καλαύρωψ. *Ντιρέκι*, τουρκ. βεβαίως καλεῖται τὸ στήριγμα, ὁ χάραξ· περὶ δὲ τῆς ξενικῆς λέξ. *κρούπι* ἄλλοι εἰπάτωσαν. 9) *γείτκε κοψίδια* ἢ *κομμάτια, γείτκε τρίμματα* ἢ *τρίφτα, γείτκε τσόμπαλα*, ἐπὶ τῶν ἀπὸ ὑψηλοῦ βράχου καταπεσόντων καὶ γενομένων ἐλεεινὰ συντρίμματα. Τὸ *τσόμπαλα* ἐκ τοῦ τουρκ. *τσομπᾶ. Γείτκε κόκκαλο*, καὶ *ἐκοκκάλιασε*, ἐπὶ τῶν εἰς τοσοῦτον ἀναισθησίας ἐληλακότων, ὥστε μονονοὺ καὶ τὰ ἄκρα τῶν νὰ ψυχρανθῶσιν ὡς τῶν νεκρῶν· ἀναισθησίας δὲ ἐκ λειποθυμίας, ψύχους ἢ μέθης· *γείτκε σὰν κελυφό*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ μακρᾶς νόσου παθόντων, ὧν κατέῤῥευσαν αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς καὶ κατέστη αὐτὴ ὁμοία τῷ κελύφει ᾠοῦ (ἔῤῥευν δ' ἐκ κεφαλῆς πᾶσαι

τρίχες, Θεόκρ.)· *γείτκε ὁ θρῆνος*, καὶ ἐπὶ νεκρῷ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ καταστροφῇ· ταὐτόσημοι εἶναι καὶ αἱ, *γειτ' τὸ δὲν ἐγειτ'*=πρωτοφανὴς ὁ ὄλεθρος, ὃς ἐγένετο· *γειτ' τὸ παραμύθι*=μυθώδης ἡ καταστροφή· *γείτκε σαφράν*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ χλωροῦ δέους ὠχριώντων (ἴδε καὶ Γ ἐν λ. Γκούστερας καὶ ἀλλαχοῦ)· *σαφρὰν* τουρκ., ὁ κρόκος ἑλληνιστί· *ἐκέρωσα* ταὐτόσημος· *ἔγειτα 'σὰν κηρί. Τοῦ γείτκε πλάτης*, ἐπὶ ἀδελφῶν, οἵτινες ἡλικιωθέντες γίνονται τὸ στήριγμα, ὁ δεξιὸς βραχίων εἰς τοὺς ἄλλους. Εὔχρηστοι λίαν εἰς τὰ στόματα τῶν γυναικῶν εἶναι καὶ αἵδε αἱ φράσεις· *Καθὼς τὸν εἶδα μοῦ γειτ'*, ἤτοι ἐροβλήθην πολὺ συλλαβοῦσα δεινὰς ὑποψίας· *ἔγειτε τ.λοῦπα*, ἐπὶ τῶν λευκανθέντων ὑπὸ γήρως τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς. *Μὴ γένησαι 'σὰ μικρὸ παιδί*, ἤτοι δὲν πρέπει ν' ἀποβάλλωμεν τὸ θάῤῥος ἐν ταῖς δυσπραγίαις, ἃς ἀπαντῶμεν ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ζωῆς. *Μὴ γένησαι στενόκαρδος*, ἤτοι ὀφείλομεν νὰ ὦμεν μεγαλόψυχοι καὶ καρτερικοὶ καὶ ἀκατάβλητοι εἰς οἱανδήποτε λυπηρὰν περίστασιν· καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπάγουσι, *νά 'χῃς πλατειὰ καρδιά. Πότε γείτκε ἔρα κακό ;* ἡ ἔκφρασις αὕτη λεγομένη περὶ παιδίων σημαίνει ἀπορίαν πότε ηὔξησεν ἢ πότε ἐκέρδησε τόσα χρήματα. Τὸ δὲ *πότε* ἔχει τὴν ἀποῤῥηματικὴν ἐκείνην σημασίαν, ἣν ἀπαντῶμεν ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. *Ἔγειναν* ἢ *ἐγείκαν τὰ μῆλα, τὰ σῦκα, τὰ σταφύλια*=ὡρίμασαν. *Ἔγειτε τὸ φόρεμα*=ἐῤῥάφη καὶ εἶναι ἕτοιμον. *Ἔγειτε 'σὰν δράκος*, ἐπὶ τῶν ῥωμαλέων· *δράκος* δὲ ὁ δράκων.

Γνοιάζομαι, (ἀντὶ ἐγνοιάζομαι)· *κήδομαι, φροντίζω, μέλει μοι*· ἐκ τοῦ ἔγνοια (ἀντὶ ἔννοια), ἡ φροντὶς περί τινος πράγματος· τὸ ἀντίθετον τούτου εἶναι τὸ *ξεγνοιάζομαι· ἀπέθανε καὶ ξεγνοιάσθη*, ἤτοι ἀπηλλάγη τῶν φροντίδων καὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μόχθων· *πρέπει νὰ γνοιασθῇς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά*=μελητέον σοι τῆς ὑποθέσεως· καὶ ἐπίθετον δὲ *ξέγνοιαστος*, ὁ μὴ ἔχων φροντίδας καὶ ἀνησυχίας. *Θὰ μὲ φάῃ ἡ ἔγνοια σου*. Γυνὴ προπέμπουσα τὸν υἱὸν ἢ τὸν σύζυγόν της εἰς τὰ ξένα καὶ μετὰ θαλερῶν δακρύων ἀποχωριζομένη αὐτοῦ τῷ λέγει, *θὰ μὲ φάῃ ἡ ἔγνοια σου* (Ιλ. Ζ.)· ταύτῃ ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ *θὰ μὲ φάῃ ὁ πόνος σου, θὰ μὲ φάῃ τὸ κακό σου· νά 'χῃς ἔγνοια* ἤτοι φροντίδα καὶ μέριμναν, νὰ προσέχῃς.

Γρετὰ (ἡ)· ἡ δοκός.

Γλυτώνω· σώζομαι, διαφεύγω· *σ' ἐγλύτωσ' ὁ Θεὸς ἀπὸ ἕνα κακὸν ἄνθρωπον*, ἤτοι σὲ ἀπήλλαξε καὶ διεφύλαξεν· *εἶναι Κύριε γλῦσε*, ἐπὶ τῶν λίαν ἐπιφόβων θεωρουμένων ἐν ὥρᾳ θυμοῦ· τὸ *σ' ἐγλύτωσ' ὁ Θεὸς* λέγεται καὶ *σ' ἔγλυσε ὁ Θεός· ὁ Θεὸς νὰ σὲ γλύσῃ*· καὶ λέξις *γλυτωμός· δὲν ἔχει γλυτωμό*=οὐχ οἷόν τε ῥύσασθαι· *φτηνὰ τὴ γλυτώσαμε*=χρεωστοῦμεν ἀλέκτορα εἰς τὸν Ἀσκληπιόν.

Γελασσούδης καὶ ἐπὶ γυναικ. *γελασσούδω*· ἡ ἔχουσα τὸ ἦθος τοῦ προσώπου πάντοτε φαιδρόν, φιλομειδής.

Γουρλήτικο· τὸ τυχηρόν, τὸ ἔχον καλὴν τύχην· γούρι, ἡ τύχη· λέξ. τουρκ. Τὸ γουρλήτικο λέγεται ἔτι καὶ *μπαχτλήτικο* ἐκ τῆς τουρκ. ῥίζ. μπάχτι· ἀλλ' εἰς τὰ στόματα τῶν γυναικῶν εἶναι ἐν πολλῇ χρήσει ἡ λέξις *καλορριζικο* ἤτοι νὰ ἔχῃ καλὰ ῥιζικά, τουτέστι νὰ ῥιζώσῃ βαθέως καὶ νὰ ζήσῃ χρόνους πολλοὺς ὡς ἡ πλατύφυλλος πλάτανος· τὸ δὲ ἀντίθετον *κακορριζικο* λαμβάνεται ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ κακοῦ καὶ ἀχρείου· ὡς *κακορριζικος ἄνθρωπος* ἤτοι ὁ μὴ ἔχων καλὰ ῥιζικά, ἤτοι κακοὺς καὶ ἐναρέτους γονεῖς. Σημειούσθωσαν ἐνταῦθα περὶ τῆς λέξεως *γούρι* καὶ τὰ ἑξῆς· κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ἤτοι τοῦ Μεγ. Βασιλείου ἐθίζουσιν ἐν Ζαγορίῳ (ὅπως βεβαίως καὶ ἀλλαχοῦ) νὰ κάμνωσι τὴν λεγομένην βασιλόπιτταν, εἰς ἣν ῥίπτουσι νόμισμά τι, ὅπερ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ διαφυλάττουσιν. Ἀφοῦ ἐψηθῇ ἡ πίττα, διαιροῦσι ταύτην εἰς τεμάχια, τὰ καλούμενα *φυλλὰ* καὶ ὁρίζουσι τοῦτο τὸ φυλλὶ διὰ τὸ δεῖνα μέλος τῆς οἰκογενείας, ἐκεῖνο διὰ τὸ ἄλλο καὶ καθεξῆς· ὁρίζουσι προσέτι φυλλὶ καὶ διὰ τὴν ἄμπελον καὶ διὰ τὸν ἀγρὸν καὶ διὰ τὰ οἰκιακὰ ζῶα καὶ διὰ τὸ σπίτι. Εἰς οὗτινος δὲ τὸ φυλλὶ εὑρεθῇ τὸ νόμισμα νομίζουσιν ὅτι ἐκεῖνος θὰ ἔχῃ κατὰ τὸ νέον ἔτος τὴν εὐνοιαν τῆς τύχης.

Γκαυλὰν (τό)· ὁ πεπυρωμένος ὑπὸ τῆς θηλυμανίας· *γκαῦλα* (θηλυμανία) καὶ *γκαυλώνομαι* πυροῦμαι ὑπὸ θηλυμανίας· *τὸν ἔμασ' ἡ γκαῦλα· ἔγειτε 'σὰ καυλάρ*.

Δ.

Δάρτης (ὁ)· παλμός· *ἔχω δάρτην 'ς τὰ στήθια μου*, ἤτοι παλμὸν τῆς καρδίας διά τινα αἰρνίδιον λυπηρὰν εἴδησιν ἢ λυπηρὸν συμβάν· περὶ τῶν τοιούτων λέγουσιν ἔτι, *φουτράει τὰ στήθη μου*· (ἴδε Φ).

Δίνω (ἀντὶ δίδω)· ῥῆσ. *ἔδωκε τὰ κλειδιά*, ἐπὶ τῶν ψυχορραγησάντων· *τά δωκε τοῦ διαβόλου καὶ τὰ πῆρε*, ἐπὶ τῶν διασπαθησάντων τὴν πατρικὴν περιουσίαν ἤτοι τῶν βιοφάγων (ἴδε

βιοφάης)· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ, *τὰ σκόρπισε κατ' ἀνέμου. Νό μ' ἀντὶ δό μ'* (ἤτοι δός μοι)· *δός τους πέντε νἄχουν δέκα*· ἐπέχει ἡ φράσις αὕτη τόπον παροιμίας, καὶ σημαίνει ὅτι προσπαθοῦντες διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν προσόδον ἐν κοινωνίᾳ, ἤτις ἥκιστα δίδει προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς προτροπάς μας, πρέπει νὰ τὴν *μουντζώνωμεν* ἐπὶ τέλους, νὰ τὴν ἀφήνωμεν δηλονότι νὰ κυλίηται ἐν ᾧ ἠθικῷ βορβόρῳ ἐκυλίετο καὶ πρότερον. *Νὰ τοῦ δώσῃ ἡ μοῦλα μὲ τὰ τέσσαρα*, κατάρα ἐξακοντιζομένη κατὰ τῶν ἀπειθούντων καὶ δυστροπούντων τέκνων. *Ἂν τῶδωκαν τὰ χέρια σου*· ἡ φράσις αὕτη λέγεται ἐπὶ τῶν βαρέως ἀσθενούντων, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς δεινῆς καταστάσεώς των οὐχ ἥψαντο ἄρτου ἢ ἄλλης τινὸς τροφῆς. Τὸ σύνθετον *παραδίνω* λαμβάνεται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰπεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ *ἀναθεματίζω*· *μὴ παραδίνῃς*=μὴ ἀναθεματίζῃς. *Τῆς ἔδωκε τῆς ἔδωκε* ἐπὶ τῶν ξυλοκοπηθεισῶν σφοδρῶς, ὅπερ καὶ *τῆς ἔρριξε τῆς ἔρριξε* λέγεται ἀκόμη (ἴδε ῥίχνω)· *τῷ δωκαν τὰ παπούτσια 'ς τὸ χέρι*· παροιμ. σημαίνουσα ὅτι ἐκβαλόντες τινὰ τῆς θέσεώς του τῷ παρεσκεύασαν ἄφευκτον τὴν φυγήν· *τῷ δωκε ντουμὰν* σημ. κυρίως ἐνέθηκε τὸ πῦρ· μεταφορ. δὲ σημαίνει ἐφώναξεν ὅσα ἠδύνατο· ἤτοι τοῦ εἶπε *τοῦ εἶπε μὲ τὸ σακκί· τῷ δωκε τὴ μύτη 'ς τὸ χέρι* ἤτοι τοῦ ἐχρήμισε τὴν ἔπαρσιν· *δὲν ἔδωκε οὔτε λαλιά*· ἐπὶ τῶν καταπιπτόντων ἐκ βρύχων ἢ φονευομένων χωρὶς νὰ ῥήξωσι καὶ τὴν ἐλαχίστην φωνήν· λέγεται ἔτι περὶ τῶν τοιούτων· *οὔτε κρίσι οὔτε λαλιά*.

Διαβάζω (ῥ.)· 1) ἀναγινώσκω. 2) τὰ πλυνόμενα ῥοῦχα περῶ καὶ ἀπὸ δεύτερον νερόν· καὶ ἡ ἐν Ζαγορίῳ καθιερωμένη φράσις εἶναι *νὰ διαβάσω τὰ σκουτιὰ* (τὰ ἐνδύματα)· τὸ δὲ *σκουτὶ* βεβαίως ἐκ τοῦ *σκύτος*. *Σύρε νὰ σὲ διαβάσ' ὁ παπᾶς* ἤτοι πήγαινε νὰ σοὶ ἀναγνώσῃ μερικὰς εὐχὰς ὅπως ἔλθῃς εἰς σεαυτόν. *Διαβαίνω*· διέρχομαι, περῶ· οὗ ὁ ἀόρ. ἐδιάβηκε. Φρ. *ἐδιάβηκε κ' αὐτός*, ἤτοι μετέβη διὰ τὴν αἰώνιον ἀποδημίαν· *θέλει νὰ τοὺς διαβαίνῃ ὅλους*=αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι πάντων· *τοὺς ἐδιάβηκε, τοὺς ὑπερίβη, τοὺς ὑπερηκόντισε*· καὶ ὄνομα ἡ *διάβα*· *δὲν ἔχει διάβα ἀπ' αὐτοῦ* ἤτοι δὲν εἶναι πάροδος. *Διαβασμένος ἄνθρωπος*=σοφός, πολυμαθής, προκομμένος· *τῆς ἐδιάβασε τὸν ἐξάψαλμο τῇ εἶπε* δηλονότι *πάμπολλα*· *ἐδιάβασεν ἕνα χόρτωμα 'ς ἕνα μῆνα* ἤτοι ἐν χόρτωμα ἀλεύρου τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ καταναλώσῃ εἰς περισσότερον καιρὸν τὸ ἐξώδευσεν εἰς ἕνα μῆνα· καὶ ἐπομένως *διαβάζει πολλὰ*=δαπανᾷ πολλά.

Δίβρι ὅπερ καὶ *ντίβρι* προφέρουσιν· ἔρκος, στήριγμα· *εἶναι 'σὰν τὸ δίβρι*, ἐπὶ τῶν ὑγιῶν καὶ ἰσχυρῶν· τίθεται μάλιστα μετὰ τῆς λέξεως *θεμέλιο*· *εἶναι δίβρι καὶ θεμέλιο τοῦ σπιτιοῦ* ἤτοι ἔρκος τῆς οἰκίας.

Δερπάνι (τό)· τὸ δρέπανον· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπίθ. ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *ἀπόμεινε ξηρὸς καὶ δέρπανος*, ἐπὶ τῶν ἀπορφανισθέντων πατρός, μητρὸς καὶ τέκνων.

Δουλεύω· φρασ. *δουλεύει ἡ τύχη του*, τὸν εὐνοεῖ καὶ ἐνεργεῖ πάντοτε πρὸς ὄφελός του· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ *τὸν φυσάει. Τὸν ἐδούλευσε τὸ καθάρσιον*, ὅπερ καὶ τὸν *ἐτήρησε* λέγουσιν ἀκόμη. *Ἄνθρωπος ἀδούλευτος*, ὁ ἐν τῇ οἰκίᾳ μένων καὶ μὴ ἐκτιθέμενος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου καὶ τὰς κακοπαθείας τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, καὶ σημ. ἑπομένως τὸν ἐσκιατροφημένον, τὸν μαλθακόν· *κάμε δουλειά*=ἐργάζου.

Δέλτω, δηλῶ. *Τὸ μάτι μου δέλτει*· ὁ σπασμὸς τῶν βλεφάρων θεωρεῖται ὡς σημεῖον αἴσιον. Πρόληψις ἐπικρατοῦσα παρ' ἀρχαίοις.

Δουμπουλίζω· τύπτω τὸ γάλα διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ βουτύρου· τὸ δὲ πρὸς τοῦτο χρήσιμον ξύλινον σκεῦος καλεῖται *δουμπουλίτσα*· καὶ τὸ ξύλον δι' οὗ τύπτουσι *δουμπουλόξυλον*· τὸ ῥῆμα *δουμπουλίζω* εἶναι ἐν χρήσει καὶ περὶ τῶν δερομένων.

Δείλια (ἡ)· λειποθυμία· *ἔχω μιὰ δείλια*, ἐκνεύρισιν καὶ λειποθυμίαν ἐκ νηστείας ἢ ἄλλης αἰτίας.

Δυάζομαι (ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει *δυάζομαι τὸ πουστάβι*)· πουστάβι καλεῖται μάλλινον ὕφασμα· *δυάζομαι* δὲ σημ. τὸ ὑφαίνω. Ἡ λέξις αὕτη πράγματα ἡμῖν παρέσχεν ἐρευνῶσι περὶ τῆς ἐτυμολογίας της. Τελευταῖον δὲ ἐνεκρίναμεν νὰ γράψωμεν διὰ τοῦ δυάζω (ὡς ἐκ τοῦ δύο) ἤτοι χωρίζω διὰ τῆς κερκίδος τὰ νήματα εἰς δύο στρώματα ὅπως συμβαίνει τοῖς ὑφαίνουσι.

Δομὴ (ἡ)· τὰ οὖλα τῶν ὀδόντων ἅπερ καλοῦσι καὶ τζιτζίας.

Διαμάρτι (τό)· ὁ ἀδάμας· *παιδὶ διαμάρτι*, ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἀρίστην διαγωγὴν καὶ ψυχικὴν ἀγαθότητα μεγίστην· *παιδὶ σπίρτο*, ἐπὶ τῶν ἐξύπνων· *παιδὶ πισπιρίγκι* καὶ *παιδὶ φουντούκι*, ἐπὶ τῶν ἀόκνων καὶ φιλοπόνων· *παιδὶ ζαμπάκι*, ἀγαθώτατον καὶ διὰ τοῦτο ἀξιέραστον· ζαμπάκι δὲ ἄνθος τι εὐῶδες· *παιδὶ ζαχαρένιο*, τὸ λέγον πάντοτε λόγους καλοὺς καὶ

ἡδεῖς· ἐκ τοῦ στόματός του δηλονότι ἀποστάζει ζάχαρις· *παιδὶ μὲ φρένα*· τὸ ἔμφρον δηλονότι.

Δίβουλος (ἀντὶ δίβουλος)· φρασ. *εἶμαι δίβουλος* ἤτοι ἀμφιγνωμῶ, ταλαντεύομαι εἰς δύο γνώμας.

Διπλώνω· 1) διπλόω· 2) πτύσσω· ὡς, *δίπλωσ' τὸ φόρεμα· δίπλα* ἐπιρ. τὸ *πῆρε δίπλα*, ἐπὶ τῶν πρὸς ὕπνον τρεπομένων· καὶ, *τό κουφὲ δίπλα· ἐδιπλαγιάσθηκε*, κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἑδάφους ὡς ἄλλη δρῦς· *διπλὸς–τρίδιπλος–τετράδιπλος* καὶ *πεντάδιπλος* ἅπαντα εὔχρηστα· *φείδι τρεῖς δίπλαις*=τριῶν ὀργυιῶν.

Δαρδακούδραις· τὰ ἄθλια καὶ ἐλεεινὰ γραψίματα.

Διάομαι=θεραπεύω, περιποιοῦμαι. *Ὅποιος δάεται τ' ἀμπέλι του τρώει σταφύλια*=τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγάθ' οἱ θεοί. *Νὰ διαῇς αὐτὴ τὴ δουλειά*=νὰ ἐπιμεληθῇς· ἀκούεται πολλάκις καὶ *νὰ διαστῇς* (διασθῇς). Μετὰ τὰς ἐφικτὰς ἡμῖν ἐρεύνας ἐνεκρίναμεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ *διάομαι* δὲν εἶναι ἢ τὸ ἑλλ. *διαίρω*, βρίχω, νοτίζω· εἶναι δὲ τὸ ῥῆμα *διάομαι* ἐν πολλῇ χρήσει παρὰ ταῖς γυναιξίν.

Ε.

Εἰδή (ἡ)· ἡ λέξις ἅπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *εἶναι καλὸς 'ς τὴν εἰδή του*=εἶναι ὡραῖος τὸ πρόσωπον.

Ἐρτζελῆς· ἡ λέξις γίνεται ἐκ τῆς τουρκ. *ἔρτζι* σημαινούσης ὑπόληψιν· *θέλω τὸ ἔρτζι μου*=τὴν ὑπόληψίν. Ἐρτζελῆς σημαίνει ἄνθρωπον ὅστις εὐλαβεῖται τὴν ὑπόληψίν του καὶ δὲν ἀνέχεται εὐκόλως νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν κονίστραν τῆς βωμολοχίας· ἢ τῆς δωρεὰν διαβολῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, συναισθανόμενος ὅτι ἡ ὑπόληψις εἶναι τῶν τιμιωτάτων.

Ἐπέχονται (ἀντὶ ἐπέχονται)· ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *τί 'πέχονται μὲ τὸν νοῦ τους ;* ἤτοι τί φαντάζονται καὶ ἐλπίζουσιν ;

Ἐρχούμενα (τά). Ἅμα τις ἐπανέλθῃ ἐν Ζαγορίῳ ἐκ τῆς ξενιτείας οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς ἐθίζουσιν, ἀφοῦ παρασκευάσωσιν ἐστιάματα διὰ τὸν ἐπισκεφθῶσιν ἡμέραν τινὰ κατ' οἶκον καὶ συμφάγωσι καὶ νὰ τὸν εὐχηθῶσι διὰ τὸν καλὸν ἐρχομόν του· τὰ ἐστιάματα ταῦτα, ἅτινα συνήθως περιορίζονται εἰς ἕνα ἄρτον, πλακοῦντα καὶ πλόσκαν οἴνου, ὀνομάζουσιν *ἐρχούμενα*. Κατὰ τὴν συνεστίασιν ταύτην, ἥτις, ὡς εἰκός, δίδει ἀφορμὴν εἰς εὐθυμίαν πολλήν, ᾄδουσι μετὰ τὴν τράπεζαν καὶ ᾄσματα, καὶ ἡ εὐωχία αὕτη πληροῖ πάντων τὰς ψυχὰς ἀναμίκτου τινὸς αἰσθήματος ἐκ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως, ὡς βλεπόντων ἀλλήλους μετὰ τοσοῦτον χρόνον· τὸ ἴδιον ὀφείλουσι νὰ πράξωσιν οἱ συγγενεῖς τὴν προτεραίαν ἡμέραν, ἐὰν ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἄλλος τις τοῦ οἴκου προετοιμάζηται ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ξενιτείαν· ἀλλὰ τὰ ἐστιάματα ταῦτα ὀνομάζουσι *ξεκινήματα*. Κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιστάσεις ἡ συνήθης φράσις εἰς τὰ στόματα τῶν γυναικῶν εἶναι, *νὰ πᾶμε μὲ ζύμωμα* ἤτοι μὲ ἄρτον καὶ τὰ παρεπόμενα.

Ζ.

Ζαλοφροντίζομαι· ἀνησυχῶ, ταράττομαι· ὡς, *καθὼς τό μαθε ζαλοφροντίστηκε*· ἐκυριεύθη δηλονότι ὑπὸ τρομεροῦ φόβου καὶ δεινῆς ἀνησυχίας.

Ζάλη (ἡ)· ζάλη· ἡ λέξις αὕτη σχηματ. μετὰ διαφόρων ῥηματικῶν ῥιζῶν τάς, *ζαλοπιασμένο, ζαλοκουνημένο* (περὶ ὧν ὅρα ἐν Κεφ. καταρῶν)· ἀλλὰ καὶ *ζαλήρης*=ὁ διὰ τὸ παραμικρὸν κυριευόμενος ὑπὸ πολλοῦ θυμοῦ καὶ ταραχῆς ψυχῆς. Ἡ λέξις *ζάλη* λέγεται μετ' ἀγανακτήσεως σφοδρᾶς κατὰ ἀνθρώπων ὁμιλούντων καὶ ὧν οἱ λόγοι μᾶς δυσαρεστοῦσιν· ἢ κατὰ πτηνῶν ἐκπεμπόντων φωνὰς προοιωνιστικὰς ἀπαισίου τινὸς συμβεβηκότος· οὕτως ἐν Ζαγορίῳ, ἅμα αἱ γυναῖκες ἴδωσι κόρακας ἱπταμένους καὶ κρώζοντας ἄνωθεν τοῦ χωρίου, ἐπειδὴ νομίζουσιν ὅτι διὰ τῶν κρωγμῶν των προαγγέλλουσι τὸν θάνατον ἀσθενοῦς τινος τοῦ χωρίου ἐν ἐπιφόβῳ καταστάσει διατελοῦντος, συνεθίζουσι νὰ προφέρωσι μετ' ἀγανακτήσεως τὴν λέξιν *ζάλη* ὡς φιμωτικὴν τρόπον τινὰ τῶν κρωγμῶν τῶν κοράκων.

Ζαίνω· ὄζω· *ζαίνει 'σὰ σκυλὶ ψόφιο* ἤτοι βρωμᾷ ὡς τὸ πτῶμα κυνός· εὑρηται δὲ καὶ τὸ παθητικὸν *ζαίνεται*· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ζαίνω εὑρηται καὶ ζαίφω· ὡς, *τόσο ζαίφει ποῦ νὰ πάσῃς τὴ μύτη σου*, ἐπὶ ἀφορήτου δυσωδίας.

Ζάφτω, καὶ ὁ μέλλων *ζάψω*· πίνω, οἰνοποτῶ· ἐπὶ τῶν κυριευμένων ἀπὸ τὸ πάθος τῆς οἰνοποσίας· ὁ δὲ οἶνος καλεῖται *σερόφος*· ὡς, *ζάφτει σερόφο* ἤτοι βυκαλίδας ὅλας ἐξαντλεῖ· ἡ δὲ σφοδρὰ κλίσις τῶν οἰνοποτῶν καλεῖται *ζαψούρα*· *εἶναι ζαψούρα* ἤτοι μέθυσος καὶ οἰνόφλυξ· τὸ ζάφτω ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ τιτράσσω· ὡς, *νὰ σὲ ζάψω μιὰ ποῦ νὰ σώρθῃ ὁ τόπος γύρα*· ὁ ἀόρ. *ἔζαψε* σημ. καὶ τὸ ἔπεσε κατὰ γῆς καὶ μετὰ κρότου· *ἔζαψε μιὰ* ἤτοι ἔπεσε πτῶσιν ἐπενεγκοῦσαν αὐτῷ δριμεῖς πόνους.

Ζμπολαρίζω καταπίπτω μετὰ κρότου· καὶ

μάλιστα ἐξ ὑψηλοῦ μέρους. Ὅθεν, ἐζμπο.λάτισε 'σὰν τ' ἀσκί=κατέπεσεν ὡς ἀσκός· (παράβαλε καὶ ἐν Σ τὴν λ. σμποδίζομαι).

Ζρουπῶ· πατῶ, θλίβω· *μὴ μὲ ζρουπᾶς*=μὴ μὲ θλίβῃς διὰ τῆς χειρός· *εἶναι ἕνα κοντοζρούπι*· μικρόσωμος, νάνος.

Ζρύγκος· ἡ ἁρπάγη, δι' ἧς ἐξάγουσι τῶν κλιβάνων τοὺς ἄρτους, ἥτις ἔχει σχῆμα τοῦ ἀριθ. ἑπτὰ κατὰ πλαγίαν θέσιν ⊣.

Ζταβράκι (τό)· ἄνθρωπος ἀδύνατος καὶ γέρων· *εἶναι 'σὰν ζταβράκι*, ἤτοι ὡς γερόντιον ἐρρυτιδωμένον.

Ζάρκος· γυμνός· ἡ λέξις πάντως τουρκ., ὁ γυμνὸς λέγεται ἔτι καὶ *μπελετσάρης* (ἴδε Μ).

Ζοῦζα (ἡ)· *εἶναι μιὰ ζοῦζα*, ἤτοι δὲν ἔχει οὐδὲν ἠθικὸν κάλλος. Θὰ γίνηται βεβαίως ἐκ τοῦ ὄζω *οὔζα–ζοῦζα*.

Ζοῦτσα(ἡ)· τὰ θολερὰ ἰζήματα ἐλαίου ἢ ἄλλου ὑγροῦ. Θὰ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἰζάνω.

Ζορτεύομαι· στενοχωροῦμαι.

Ζκοῦλα (ἡ)· γωνία τοῦ οἴκου· ἡ γωνία λέγ. καὶ *ἀγκωνή*.

Ζούφιος(ὁ)· κενός· *καρβδι ζούφιο*, κενὸν καρποῦ.

Ζούγκραβο καὶ *ζουγκραβίτσα*. Οὕτω καλεῖται ἡ κοκκοειδὴς χιὼν ἢ μικροτάτων κόκκων χάλαζα.

Ζμπέκι. Οὕτω καλοῦσιν ἐν Ζαγορίῳ τράγημά τι, ὅπερ κατασκευάζουσιν ἐμβάπτοντες ἐντὸς γλεύκους (μούστου) ὁρμαθὸν ξηρῶν καρύων καὶ ἀποτιθέμενοι αὐτὸ διὰ τὸν χειμῶνα ἢ τὴν μεγάλην τεσσαροκοστήν· ἡ λέξ. τουρκ. *Γέτηκε ζμπέκι*, ἐπὶ τῶν διαβρόχων γενομένων καὶ καταταλαζόντων (ἴδε καὶ Β ἐν λέξει Βωλιό).

Η

Ἡλιογέννητος ἐπιθ. καθαρώτατος, λάμπων ὡς ὁ ἥλιος· *ὡς σιτάρι ἡλιογέννητο*=καθαρώτατον· *ἄνθρωπος ἡλιογέννητος*· τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἔχεται καὶ ἡ λέξις *Ἡλιοσκάμαγκος* καὶ *Ἡλιοσκαμαγκισμένος*· καὶ *Ἡλιοστάλαχτος* ἀκόμη εὔχρηστον.

Ἡλιοκρουγμένος. Οὕτω καλεῖται ὁ πάσχων τὸ πάθος τοῦ ἰκτέρου, ὅπερ αἱ γυναῖκες ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν χρυσῶν βελῶν τοῦ Φοίβου· καὶ διὰ τοῦτο τὰ γραίδια συμβουλεύουσι διάφορα θαπευτικὰ μέσα, ὡς πύσιν ὕδατος, ἐν ᾧ βάπτουσι τὰ λεγόμενα *ἡλιάκρουα*.

Ἥλιος· *ἔχρυσε ὁ ἥλιος*. Ὅταν προσβλῃ διὰ τῶν ἀκτίνων του τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων· *ἔδωκ' ὁ ἥλιος*· ὅταν ἀναφανῇ ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος· *ἡ ἐβγῆκε ὁ ἥλιος*· *πῆγε ὁ ἥλιος γιῶμα*· ὅταν μεσουρανῇ· *'βασίλευσε*, ὅταν δύῃ, ἢ *πῆγε 'ς τὴ μάνα του*· συνήθης φράσις παρὰ ταῖς γυναιξίν.

Ἡμέρα· καλεῖται ἁπλῶς *μέρα*· φρς. *ἔδωκε ὁ Θεὸς τὴ μέρα του*· ἅμα ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος· *γείνηκε μέρα*, ταὐτόσημος· *κάλ' μέρα μέρα*. Ἡ περιπαθὴς αὕτη ἔκφρασις ἐπέχει τόπον ἐπωδῆς. Μήτηρ βλέπουσα τὸ ἀγαπητὸν αὐτῆς τέκνον ψελλίζον κατὰ πρῶτον τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς ἢ ἄλλου τινός, ἢ βλέπουσα αὐτὸ προσπαθοῦν.νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν καὶ βαδίσῃ λέγει αὐτῷ *κάλ' μέρα μέρα σου ἐσένα*. Ἐκ τοῦ συνηθεστάτου δὲ χαιρετισμοῦ *καλὴ μέρα σας* ἐγένετο τὸ ῥῆμα *καλημερίζω* καὶ *καλημερῶ*· οὕτω καὶ *καλὴ νύχτα καλονυχτὰ* καὶ *καλονυχτίζω*. Τὰ *μεσάνυχτα* λέγονται καὶ *παράωρα*. Ὡς, *ἐσκώθηκε τὰ παράωρα*, ἤτοι παρὰ τὴν πρέπουσαν ὥραν. *'Σὰν κάλ' μέρα μας*–*'Σὰν καλὴ ὥρα μας*. Αἱ φράσεις αὗται γενόμεναι ἐπὶ διηγήσεων παραμυθίων ἢ γεγονότων σημ. ὅτι τὸ γεγονὸς ἔλαβε χώραν εἰς τοιαύτην θέσιν, εἰς ἣν εὑρισκόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅτε γίνεται ἡ διήγησις.

Θ.

Θλαφτὴ (ἡ)· ἐπίθ. καὶ *θλαφτός*· ὁ ζιστός· ὡς, *κολούρα θλαφτή*· ἐκ τοῦ θλάω.

Θεμέλιο (τό)· θεμέλιον· εἶναι *θεμέλιο τοῦ σπιτιοῦ*, ἤτοι στήριγμα. (Ἴδε καὶ ἐν Δ λέξ. Δίβρι). Ἐνταῦθα κρίνομεν καλὸν νὰ σημειώσωμεν καὶ τὴν ἐξῆς πρόληψιν. Ὁσάκις πρόκειται οἱ τέκτονες ἐν Ζαγορίῳ νὰ θέσωσι τὰ θεμέλια ὑμβροδέκτου (στέρνας) ἢ ἄλλου τινὸς κτιρίου, ὑπάρχει ἡ πρόληψις ὅτι ὄντινα ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἴδωσι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν θεμελιώνουσι, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀνάστημά του καὶ θέτοντες ἐπὶ τῶν θεμελίων τοῦ κτιρίου ξύλον ἰσόμετρες τῷ ἀναστήματι τοῦ ὁραθέντος· ὁ θεμελιωθεὶς ἐντὸς τοῦ ἔτους θ' ἀποθάνῃ ἀναμφιλέκτως, διότι ἐθεμελιώθη· νομίζουσι δὲ ὅτι οἱ τέκτονες πράττουσι τὸ τοιοῦτον διὰ νὰ στερεωθῇ τὸ κτίριον. Τὴν πρόληψιν ταύτην ὑπεμφαίνει καὶ τὸ δημῶδες ᾆσμα περὶ τῆς ἀξιολόγου γεφύρας τῆς πόλεως Ἄρτης· διότι τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀψίδος καθίσαν καὶ κελαδοῦν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ πρὸς τοὺς τέκτονας πουλίον λέγει·

Ἂν δὲν στερεώσητε ἄνθρωπον
γερὸν δὲν στερεώνει

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὅτε ἦμην παιδίον, ὁσάκις προὐτίθετο νὰ τεθῇ θεμέλιον κτιρίου τινός, ἅπαντες οἱ τοῦ χωρίου κάτοικοι διέμενον κεκλεισμένοι ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των ἵνα μὴ τὴν *πάθωσι*.

Πιστεύεται μάλιστα ὅτι οἱ τέκτονες ἔχουσι τὴν ἱκανότητα καὶ τῶν μακρὰν αὐτῶν διαβαινόντων ἀνθρώπων νὰ καταμετρῶσι τὸ ἀνάστημα καὶ νὰ τοὺς θεμελιώνωσι. Ποῖον ὅμως ἔτυχε νὰ ἴδωσι καὶ θεμελιώσωσι τηροῦσιν ἀπόρρητον.

Θήκια (τά)· ἐπώνυμα, ἐπίθετα· ὡς, *πῆγα 'ς τὸ γάμο καὶ μοῦβγαλαν χίλια θήκια* δηλ. χίλια ἐπίθετα ψόγου καὶ δυσφημίας.

Θαμμένος, μετοχ. τοῦ θάπτομαι ὅπερ προφ. (θάφτομαι)· φρς. *ἤρθε θαμμένος καὶ ἄθαφτος*· λέγεται περὶ τῶν ὑπὸ δεινοῦ δέους καταληφθέντων διά τι φοβερὸν γεγονὸς ὅπερ εἶδον, ἢ διὰ μέγαν κίνδυνον, ὃν διέφυγον· (ἴδε καὶ ἀλλαχοῦ ἐν Γ, λέξ. *γίνηκε σαφράνι, γίνηκε γκούστερας*) κ.λ.

Θαμαίνομαι· θαυμάζω. *Σὲ θαμαίνομαι*.

Θειλέσπεο (τό)· ὡς, *πέτρα θειλέσπεο*, ἤτοι ὀγκώδης καὶ παμμεγέθης λίθος· ἡ λέξ. *θειλέσπεο* ἴσως ἐκ τοῦ θείλω καὶ σπέος. . . . ὁ παμμεγέθης λίθος λέγεται ἀκόμη καὶ *κοτρῶνι*, *μπίσμπιλο* καὶ *κουζώνιο*. (Περὶ τῆς λ. *κοτρώνι* ἢ μᾶλλον *κουτρώνι* ἴδε παράρτημα λέξεων καὶ φρς. ἐν λ. *κουτροβολῶ*.

Θεοκήλατος· εὑρηται ἐν τῇ κατάρᾳ, *ἐχ τὸν θεοκήλατο*· τῆς αὐτῆς δὲ σημασίας ἔχεται καὶ τὸ *θεοσκοτωμένος* καὶ ἐν σροδρᾷ ἀγανακτήσει τίθενται ἀμφότερα. Τὸν θεοκήλατο! τὸν θεοσκοτωμένο!

Ι.

Ἰσκιώνομαι· ῥ. ἐπηρεάζομαι ἀπὸ τὰ ξωτικὰ (ξωθικὰ) ἢ ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Περὶ τῶν ξωθικῶν (ἴδε Ξ)· ὑπάρχει δὲ πρόληψις ὅτι ὅστις κοιμηθῇ ὑπὸ τὰς σταγόνας (σταλαξιὰς) τῆς στέγης τῆς οἰκίας ἐκείνος ἐνδέχεται νὰ ἰσκιωθῇ· *ἴσκιωμα* ἐκτὸς τῆς κυρίας σημασίας της μεταφορικῶς σημαίνει καὶ γυναῖκα ἢ ἄνθρωπον δυσειδῆ· ὅθεν *αὐτὴ εἶναι 'σὰν ἴσκιωμα*· ἐκ τοῦ ἴσκιος (σκιὰ) γίνεται καὶ τὸ ῥ. *σκιάζομαι* (περὶ οὗ ἴδε Σ ἐν τῇ λέξει).

Κ.

Κουκουτόμυαλος· ὁ ἀνόητος· ἴσως ἐκ τοῦ κουτὸς κατ' ἀναδιπλασιασμὸν τῆς συλλαβῆς κου· ἢ ἐκ τοῦ κόκοτος (πετεινὸς) καὶ μυαλό· δηλ. ὁ ἔχων τὰ μυαλὰ τοῦ πετεινοῦ· ἀλλὰ ἡ πρώτη ἐξήγησις φαίνεται ὀρθοτέρα· (ἴδε καὶ *ἐλαφρόγνωμος* καὶ *ἄγνωμος*).

Κουτσιὰ (ἡ)· τὸ περίττωμα τῶν ὀρνίθων· καὶ ῥῆμα *κουτσιάζω*, ὅπερ μεταφορ. λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ ἀτιμάζω διὰ τῆς ἀπρεποῦς διαγωγῆς μου τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι θέσιν· ὡς, *τὸ κουτσούλισε*, ἤτοι ἐρρύπωσε διὰ τῆς διαγωγῆς του τὴν θέσιν· ταὐτόσημος φαίνεται καὶ ἡ, *τὸ λάσπωσεν*.

Κοῦρβα (ἡ)· διεφθαρμένη γυνὴ τὰ ἤθη.

Κλεισοσπίτης (ὁ)· ὁ καταστροφεὺς τοῦ οἴκου· (ἴδε καὶ ἐν Χ λ. Χαλαστής)· τὸ κλεισοσπίτης ἔχει ἀντίθετον τὸ *καλοικοκύρης*.

Κρούσταλλα· τὰ ἐκ τοῦ πηγνυμένου ὕδατος ἐν καιρῷ χειμῶνος σχηματιζόμενα κωνοειδῆ πρίσματα, καὶ ῥῆμα *κρουσταλλιάζω*=παγώνω ὑπὸ ὑπερβολικοῦ ψύχους.

Κασσάρα (ἡ)· εὑρηται ἐν τῇ φρς. *κακὴ κασσάρα* (ἤτοι κακὴ προκοπή) καὶ *κακοκασσαρεμένη*· κατάρα· ἡ λέξις κασσάρα εἶναι βλαχική, ὡς λέγουσιν οἱ εἰδότες τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ σημαίνει *μάνδρα*.

Κούτσουρο (τό)· σημ. κυρίως κεκομμένον κορμὸν δένδρου· συνεκδοχ. δὲ τὸν ἀνόητον καὶ ἄθλιον καὶ ἀνεπιτήδειον πρὸς τὸ ἔργον· *κουτσουρέλλα* ἐπὶ γυναικός· ἀπαντᾷ ἐν τῇ, *νὰ γένῃ κουτσουρέλλα*, κατάρα· ἤτοι νὰ περικοπῇ παντοχόθεν θανατουμένων τῶν τέκνων της, ἤτοι τῶν κλάδων.

Κακοκέφαλος· ὁ ἐπίμονος, ὁ ἰσχυρογνώμων· ἡ λέξις *κακὸς* ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ εἶναι πολύχρηστος ὡς πρῶτον συνθετικὸν μέρος τῆς λέξεως λαμβανομένη· ὁ *κακοκέφαλος* λέγεται καὶ *σκυροκέφαλος* (ἀντὶ ἰσχυροκέφαλος). Οὕτω λέγουσι· *κακοπρόσωπος* καὶ *κακομούτσουρος* (ἴδε Μ ἐν λέξ. *Μούτσουρα*), *κακοφαωμένος* (ἄρτος ὃς νὰ φαγωθῇ μὲ δυστυχίας καὶ πικρίας), *κακοερθμένος* (ὁ ἐπὶ κακῷ τῆς κοινωνίας ἐλθὼν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς), *κακοκυτταγμένος* (ὁ ἀπεριποίητος, ἀκαλλιέργητος), *καλοπέρασι* καὶ *καλοπόρεσι* (ὁ εὐμαρὴς βίος), *κακοπόρεσι* καὶ *κακοπέρασι*, τὸ ἀντίθετον· καὶ ἄλλα πάμπολλα· εἶναι ἄρα τὰ συνθετικὰ *κακός*, *καλὸς* ὅ,τι παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ τὰ μόρια εὖ καὶ δυς· ἔτι δὲ καὶ *καλοζωή*.

Καλότυχος ἐπιθ., ἀντιθέτου ἐννοίας πρὸς τὸ *κακότυχος* καὶ *κακόμοιρος* ἢ *κακομοίρης*· ὁ *καλότυχος* λέγεται καὶ *καλόημερος* καὶ *χιλιοκαλογραμμένος*=ὁ εὐδαιμονέστατος.

Κακόφτυχος· ἐπιθ., καὶ θηλ. *κακόφτυχη*. Βεβαίως ἡ λέξις *κακόφτυχος* εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ *κακὸς* καὶ *εὐτυχής*. Ἄρα ὁ δύσμοιρος· ὡς, *ἤβρα ἕνα κακόφτυχο λαγῶ*· *ἤβρα μιὰ κακόφτυχη πέρδικα*, ἤτοι ἡ κακή της τύχη τὴν ἔβγαλεν ἔμπροσθέν μου· ταὐτόσημος φαίνεται καὶ ἑτέρα λέξις *κακοχωμένος*, ὅπερ πιστεύομεν ὅτι θὰ ἦναι ἐκ τοῦ *κακόω*.

Καρούτο (τό)· πρόβατον ἔχον τὰς τρίχας φαιοπρασίνας· ἡ λέξ. βλαχική· ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν διαφόρου χρώματος προβάτων τὰ ὀνόματα εἶναι βλαχικά· *ὡς μπάρτζον, ... γκάγκρον* (τὸ μελανότριχον), *γκάλπιρο* (κιτρινότριχον), *γκέσον* (τὸ ἔχον ἔμπροσθεν τοῦ μετώπου δύο σειρὰς λευκάς, τὸ δ' ἄλλο σῶμα μέλαν), *φλῶρον(. . .) λάμον, κάλεσο.*

Κοπαγιά· ἐπίρρημ. ἀμέσως, ἐν τῷ ἅμα· ἤτοι μὲ ταχύτητα πίπτοντος κοπάνου.

Κούρτα (ἡ)· αἰώρα· ἄθυρμα σύνηθες τῶν παίδων καὶ κοράσιων. Ὅταν δὲ παῖς τις αἰωρῇ ἄλλον λέγει, *σύρτα· κουνῶ*, ἀνακινῶ διὰ τῆς χειρὸς τὸ λίκνον τοῦ παιδὸς ἵνα τὸ κοιμίσωσείω, *ταράττω· τί κουνᾷς τὸ κεφάλι ;*

Κόπ· ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἐπιρρήματι *νόμκοπ* καὶ σημαίνει ὀλονέν, ἀδιαλείπτως.

Κουρεμαδὰ (ἡ)· σύζυγος· *ὡς ἡ κουρεμαδκά του· Νὰ κουρευτῇ καὶ νὰ βατευτῇ*(θῇ)· ἐπέχει τόπον κατάρας ἐκφρενδονιζομένης μετ' ἀγανακτήσεως κατὰ προσώπων, ἅτινα μέλλουσιν ἐλθεῖν εἰς γάμου κοινωνίαν· κατὰ τῶν τοιούτων λέγουσιν ἔτι· *καλά του κουρέματα.* Ἐπειδὴ πρὶν τοῦ γάμου κείρονται οἱ νεόγαμοι, ἐκ τούτου καὶ ἡ φράσις, *Νὰ κουρευθῇ* κτλ.

Κρμπός· ὁ κεκυρτωμένος τὴν ῥάχιν.

Καλούθα· ζαχαρωτά· τὸ γαλλικὸν bonbon.

Καλλιγωμένος· μετοχ. τοῦ καλλιγώνω, πεταλῶ τοὺς ἵππους· *δκάβολος καλλιγωμένος* καὶ *πεταλωμένος* ἤτοι ἄξιος, ἐπιτήδειος· περὶ τῶν τοιούτων λέγεται : *καλλιγώνει τὸν ψάλλο.*

Κόσκος· ἡ λέξις εὑρηται ἐν τῇ φράσει, *τὸν ἔχει τὸν κόσκο*, λεγομένῃ ἐπὶ τῶν ὑπὸ φθίσεως πασχόντων· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ, *πῆρε τὴ βάψι, πῆρε τὴ χάρι*· ἐπὶ δὲ τῶν πασχόντων ὑπὸ σιφιλιτικῶν νοσημάτων λέγουσι· *τὴν ἔχει τὴ μάλιω*· καὶ ἡ μὲν λέξ. μάλιω εἶναι ἐκ τοῦ «μάλις» νόσος τῶν ἵππων· περὶ δὲ τῆς *κόσκος* οὐκ ἔχομεν ὅ,τι εἰπεῖν· ἐπὶ τῶν προσβληθέντων ὑπὸ φθίσεως λέγουσι, *πῆρε τὸ φτύλι· φτύλι* δὲ ἡ θρυαλλίς.

Κρίτσ· *κρίτσ' τὸ λαιμὸ* ἤτοι τοῦ ἔκοψαν τὸν λαιμόν. Περὶ τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς ὑπάρχει ἡ ἐξῆς παράδοσις· ὁ ἀντίχειρ εἰπέ ποτε πρὸς τὰ ἄλλα δάκτυλα *ἄϊστε νὰ φᾶμε· τί νὰ καψοφᾶμε ;* εἶπεν αὐτῷ ὁ λιχανός· *ὅ,τ' δώκῃ ὁ θεός*, εἶπεν ὁ μέσος· *ἄϊστε νὰ πᾶμε νὰ κλέψωμε*, εἶπεν ὁ παράμεσος· *ἐγὼ μαρτρῶ*, εἶπεν ὁ τελευταῖος· *κρίτσ' τὸ λαιμό*, εἶπον οἱ ἄλλοι· καὶ διὰ τοῦτο λέγουσιν αἱ γυναῖκες ὁ μὲν ἀντίχειρ ἐπειδὴ εἶχε πάντοτε τὸν νοῦν του εἰς τὸ τρώγειν εἶναι καὶ παχύς· ὁ μέσος ὅστις εἶπεν *ὅ,τ' νὰ δώκῃ ὁ θεὸς* ηὐξήθη καὶ εἶναι μεγαλείτερος τῶν ἄλλων· ὁ δὲ τελευταῖος θελήσας νὰ μαρτυρήσῃ καὶ ἀποκοπεὶς τὴν κεφαλὴν ἔμεινε καὶ εἶναι μικρότερος τῶν ἄλλων δακτύλων.

Κάχτα (ἡ)· τὸ κάρυον.

Κατσόϊνα (τά)· τὰ μορμολύκεια. Κατὰ τὰς ἀπόκρεως συνειθίζουσιν οἱ παῖδες πλὴν τῆς προσωπιδοφορίας νὰ κάμνωσι πρὸς ἐκφοβισμὸν τῶν ἀνθρώπων τὰ *κατσόϊνα*. Ἐπὶ κεφαλῆς ὑδροκολοκύνθης χαράττουσι τὰ ὄμματα, τὴν ῥῖνα καὶ τὸ στόμα μετὰ τῶν ὀδόντων ἀνθρώπου· θέτοντες δὲ ἔντὸς κηροῦ ἀνημμένον, θέτουσι ταῦτα εἰς τὰς ὁδοὺς πρὸς ἐκφοβισμὸν τῶν ἀνθρώπων· διότι τὸ φῶς τοῦ κηρίου παριστᾷ μορφὴν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν γενομένων ὀπῶν φοβεράν.

Καβαλλάρης (ὁ)· οὕτω καλεῖται ἡ στέγη τῆς οἰκίας· σημ. ἔτι καὶ τὸν ἱππέα. Οἱ ἐξορύττοντες ὀδόντα ῥίπτουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς στέγης λέγοντες τρὶς ταῦτα τὰ λόγια,

Νὰ κραγοκόκκαλο καὶ δό μου σιδηρέγο,
Νὰ ροκανίζω τὰ κουκκά, νὰ τρώγω τὰ ρεβίθια.

Κοιλάρης (ὁ)· σημ. 1) τὸν ἔχοντα παχεῖαν γαστέρα· 2) τὸν γαστρίμαργον.

Κατσοϋλα· καλύπτρα τῆς κεφαλῆς· καὶ ῥ. *κατσουλώνομαι*, καλύπτομαι τὴν κεφαλήν· *κατσουλώθηκε* ἐπὶ τῶν κρυφίως νυμφευθέντων· λέγεται ἔτι περὶ τῶν αὐτῶν *κουκκουλώθηκε* καὶ *τὸν κατσούλωσαν, τὸν κουκκούλωσαν· κουκκοϋλι* δὲ ὁ βόμβυξ τοῦ μεταξοσκώληκος.

Κουρωγιάζω ῥ. μένω διαρκῶς ἔν τινι θέσει· ῥρσ. *δὲν κουρωγιάζει πουθενά*, ἤτοι δὲν ἵσταται διαρκῶς ἔν τινι θέσει, ἀλλὰ μεταβαίνει ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ, *δὲ στρώνει τὸν κῶλό του*. Τὸ ῥ. κουρωνιάζω εἶναι ἐκ τοῦ *κορώνη* διότι ὁ ἔχων αὐτὴν ὅπου σταματήσῃ στήνει καὶ τὴν κορώνην του (ματσούκαν).

Κλαίω· ῥρσ. *κλαίει* καὶ *μείρεται*, ἐπὶ τῶν κλαιόντων καὶ ἐλεεινολογούντων τὴν τύχην των· *ἐκόπη κλαίωντας*, ἐπὶ τῶν ἀπαραμυθήτως κλαιόντων· *κλάμενος* μετοχ. *ἤρθε κλάμενος*, κλαίων· ταὐτόσημος καὶ γραφικωτέρα εἶναι ἡ, *ἦρθε 'ς τὸ δάκρυ φορτωμένος* ἢ *'ς τὸ δάκρυ πνιγμένος*. (Ἴδε καὶ Λ ἐν λέξει Λιμπρίζομαι)· *ἔβαλε τὰ κλάματα*, il se mit à pleurer.

Κουράζος (ὁ)· πεπαλαιωμένος, γηραλέος.

Κλῆτσα καὶ *κλῆτσος* ἡ ποιμενικὴ ῥάβδος δι'ἧς οἱ βοσκοὶ συλλαμβάνουσι τὰ ἀρνία· *κλητσώνω*· ἁναρτῶ τι.

Κακοπερβατημένος· ὁ τὰς ὁδοὺς τῆς κακίας βαδίσας.

Κατοπαστὶ (τό)· ὁ τῆς κεφαλῆς διάκοσμος.

Κολλουριάζω· τυλίσσω, συσπειροῦμαι· *τὸν κολλούριασαν*, ἐπὶ τῶν ἐσπευσμένως νυμφευσάντων τινά· *κολλουριάσθηκε*, ἐτυλίχθη· *ξεκολλουριάζομαι*, ἐκτυλίσσομαι.

Κουρνιαχτός· κονιορτὸς καὶ ῥ. κουρνιαχτίζομαι.

Κλεισμάρα (ἡ)· ὑπονοεῖται ἡ οἰκία· *κακὴ κλεισμάρα*, κατάρα.

Κάναλη (ἡ)· σωλήν· γαλ. canal· *πῆγε μὲ τὸ αἷμα κανάλι* ἤτοι ῥέον· λέγεται ἔτι καὶ *τὸ αἷμα σφουράρα*. Ἴδε Σ.

Κατρῶ (ἀντὶ κατουρῶ)· οὐρῶ· ῥρσ. *κατράει 'ς τ' ἀγκάθι*, ἐπὶ τῶν ἐπὶ καθαριότητι καὶ κομψότητι περὶ τὰ φορίματα καὶ τὸ βάδισμα διακρινομένων. Φαίνεται ὅτι ἡ φράσις ἐλήφθη ἐκ τῶν κυνῶν, οἵτινες βαδίζοντες ἐν ὁδῷ οὐροῦσιν ἀνεγείροντες τὸν ἕνα πόδα (ἵνα μὴ ῥυπωθῶσιν) ἐπὶ τῶν ἐντυγχανόντων ἀκανθῶν. *Τὸν κατουρεῖ*, ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες εἶναι ἀνώτεροι πολλῷ τῶν ἄλλων· τὸ πορεύεσθαι πρὸς οὖρησιν λέγουσι *πηγαίνω πρὸς νερούς μου*. Περὶ τῶν ἐπὶ καθαριότητι διακρινομένων λέγεται ἔτι, *μῦγα δὲν κάθηται ἐπάνω του.*

Κάφαρο (τό)· ἡ κεφαλή· *ἔγειτε κάφαρο*, ἐπὶ τῶν κατεαγότων τὸ κρανίον καὶ αἱματοβαφέντων.

Κάχρα (ἡ)· διακοπὴ φιλικῶν σχέσεων· καὶ ῥ. *κακχώνω*, καὶ ἡ μετοχ. *κακχωμένος*.

Κοσσεύω· τρέχω· *κοσσή*· τὸ τρέξιμον· *κόσσα*=τρέξον· τὸ *κοσσεύω* λέγουσι καὶ *ἀρεττεύω* καὶ *ἀρέττα*=δρομάδην· τὸ κοσσὴ (προφέρουσι cochi)· καὶ *κοσσᾶτος*, ὡς καὶ *τρεχάτος*· *'ς τὴν κοσσὴ τὸν πάνει*=δρόμῳ κτλ.

Κατσυποδιάζω δυστροπῶ· καὶ *κατσίποδος*.

Κρεμαντζολίζομαι=κρέμαμαι· καὶ ἀρχῆμ. ὄνομ. *κρεμαντζολίλα*· τὸ δὲ *κρέμαμαι* ἢ *κρεμμάννυμαι* λέγουσι *κρεμιοῦμαι*, οὗ ὁ ἀόρ. *κρεμάσθηκε* εὔχρηστος. Ὁ παρέχων ἄνθρωπος διὰ τῆς ὄψεως τοῦ προσώπου ἦθος τραχὺ καὶ βίαιον, καλεῖται *κρεμάλα* ἢ *κρεμασταρμά*· ὡς *εἶναι μιὰ κρεμάλα, μιὰ κρεμασταρμὰ ποῦ νὰ σὲ φυλάγ' ὁ Θεός.*

Κροτῆς (ὁ)· διλὸς· καὶ ῥ. *κροτεύω*· φοβοῦμαι, *ἀποδειλιῶ· μοὺ κρότεψε τὸ μάτι* ἤτοι ἐφοβήθην· *κροτλήκι* (τό)· ἀφῃρ. ἡ δειλία· ἡ λέξις τουρκ.

Κτσούρα (ἡ)· 1) θύσανος . . . *μηλιὰ 'ς τὰ μῆλα κτσούρα*=κομῶσα τοῖς μήλοις· 2) πᾶν τὸ κρεμάμενον καὶ ἔχον μόλις ἐξάρτησιν· ὡς, *χτύπησα ἕνα λαγὼ κ' ἔφυγε μὲ τὸ ποδάρι κτσούρα* ἤτοι ἔρεγε σχεδὸν τρίπους, διότι ὁ εἷς ποὺς συντριβεὶς μόλις ἐβαστάζετο ἐξαρτώμενος.

Κάκω (ἡ)· καλεῖται θωπευτικῶς ἡ γραῖα ἢ ἄλλη τις τῶν περὶ ἡμᾶς.

Κούχτυρλο (τό)· ἡ λέξις αὕτη συνήθης εἰς τὰ στόματα τῶν γυναικῶν· ἑλλ. καταγωγῆς ἐστιν ἢ οὔ; ἀπέχομεν ν' ἀποφανθῶμεν· σημειοῦντες μόνον περὶ τῆς χρήσεως αὐτῆς ἀφίνομεν τὰ λοιπὰ τοῖς περὶ τὴν γλωσσολογίαν δεινοῖς· ἡ λέξις *κούχτυρλο*, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῆς, σημ. τὸν ἄξιον οἴκτου· ὡς, *ἔλα μωρὲ κούχτυρλο* (ἴδε καὶ ἄχαρος Α)· σημαίνει δὲ τὸν ἄξιον οἴκτου δι' ἀπειρίαν, ἀνοησίαν, ἀδυναμίαν ἢ ἄλλοτι.

Κέκι (τό)· αὐτεξούσιον· ἡ λέξις πάντως τουρκική· ῥρσ. *τὄχει 'ς τὸ κέκι*, ἤτοι ἐν αὐτῷ κεῖται νὰ πράττῃ ὅ,τι ἂν βούληται.

Κουφοβρομῶ· τὸ ῥῆμα εὔχρηστον ἐπὶ τῶν πληγῶν ἐκείνων, αἵτινες κατ' ἐπιφάνειαν μὲν δὲν φαίνονται ἐπίφοβοι, ἐνῷ ἐσωτερικῶς ἐνεργοῦσιν ἐπιβλαβῶς ἐπεκτεινόμεναι λεληθότως.

Κρένω (ἀντὶ κρίνω)· ὁμιλῶ· *κρῖνέ μ' ἄνθρωπε ;*=ὁμίλησόν μοι. Ἐν τῇ φράσει, *νὰ πᾶμε νὰ τῆς κρίνωμεν*, σημ. νὰ τὴν παραμυθήσωμεν ἐπὶ τῷ συμβάντι θανάτῳ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μέλους.

Κορακοζώητος· ὁ μακρόβιος· ἡ περὶ τῶν κοράκων θρυλλουμένη μακροβιότης γνωστὴ καὶ ταῖς γυναιξίν.

Κακοπόδιακο (τό)· ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον νὰ βλαβῇ τοὺς πόδας· ἐπέχει δὲ ἡ λέξις τόπον κατάρας.

Κουτσομπόλη· ἡ συμὴ τὴν ῥῖνα.

Κλακατίζω· καταβροχθίζω· *ἐκλακάτισε τὸ γάλα*=κατεβρόχθισεν ὡς κύων· καὶ ἡ λέξις εἶναι πεποιημένη ἐκ τοῦ ἤχου, ὅστις γίνεται ὅταν οἱ κύνες τρώγωσι γάλα.

Λ.

Λιχομαρῶ· ἀσθμαίνω· *ἤρθε λιχομαρῶντας*, ἤτοι ἀσθμαίνων· ἐκ τοῦ *λιχμάω*.

Λάμνωμα=αὖλαξ.

Λατρίζομαι· τὸ ῥῆμα εὑρηται ἐν τῇ φράσει *λατρίστηκε κλαίωντας*=ἐκόπη κλαίων.

Λαγγόνι (τό)· ἀλγηδὼν παρὰ τὰ λαγαρά.

Λίμα (ἡ)· πεῖνα σφοδρά· *τὸν ἔμασε ἡ λίμα*· ἐπὶ τῶν ὑπ' ἀκατασχέτου πείνης βιαζομένων· *μπῆκε ὁ λύκος 'ς τἀντερα*· ταὐτόσημος.

Λέλε ἐπίρ. σχετλιασ. *Λέλε μου! Λέλε μου!*= Ἰώ, ἰώ, καὶ ὄνομα δὲ *Λέλες* (ὁ)· εἶναι ἕνας *Λέλες* ἤτοι ἄξιος οἴκτου· ὡς σχετλιαστ. εἶναι καὶ τὰ οὒϊ–οὒϊ=Ἰού ! ἰού !

Λιαγκρίζω· λαμπρίζω· *λιαγκρίζουν τὰ μά-*

τια τῆς γάτας=λαμπυρίζουν· *κἄτι λαγκρίζει*=λαμπυρίζει.

Λιμπίζομαι· ὀρέγομαι, ἐφίεμαι· ὡς ἔν τινι ᾄσματι· «*Τὰ μῆλά σου λιμπίζομαι καὶ τὸ γκρημὸ φοβοῦμαι*»· εὕρηται δὲ καὶ τὰ *μῆλά σου τὰ ρέγομαι*.

Λαβώνω· 1) τιτρώσκω· *ἐλάβωσα ἕνα λαγώ*=ἐπλήγωσα· *λάβωσε γρὰ ἄνδρα*, ἐπὶ τῶν νυμφομανῶν· *λαβωμένος* τετρωμένος τὸ σῶμα· 2) ἔρωτι ἁλούς.

Λόγγος (ὁ)· τὸ δάσος· καὶ *ρουμάνι*· ἡ μὲν πρώτη ἐστὶ λατινικὴ longus, ἡ δὲ δευτέρα τουρκική.

Λαρτζοργὰ (ἡ)· ἀδημονία, ἀγωνία· καὶ ῥ. *λαρτζοδέρρεται*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ φρικαλέας ἀγωνίας κατεχομένων.

Λαγαρὰ (τά)· λεγόμενα καὶ *κάτοπτρα μέρη μ' ἐχτύπησε 'ς τὰ λαγαρά*.

Λό· τὸ ὕδωρ· λέξις ἀπαντῶσα εἰς τὰ στόματα τῶν βρεφῶν· *μάνα λό*, ἤτοι νερόν.

Λῶλος (ὁ)· ἀνόητος· καὶ *λωλός*· καὶ ῥ. δὲ *ξελωλάζω*· ἀπορῶ, ἐξίσταμαι.

Λέω (ἀντὶ λέγω)· *λέει καὶ ξελέει*, ἐπὶ τῶν ἀντιφατικῶς λεγόντων ἢ πραττόντων· *εἶπε μὲ τὸ νοῦ του*.

Λέω καὶ ξελέω=καί φημι κ' ἀπόφημι· *φκιάνω καὶ χαλῶ*, ταὐτόσημον· οὕτω καί, *εἶπα κι' ἀπόειπα· εἶδα κι' ἀπόειδα*=μετὰ πολλὰς ἀμφιγνωμίας τέλος ἀπεφάσισα· *ἔκαμα κι' ἀπόκαμα*=τέλος ἀπηύδησα.

Λεάκατα (τά)· ἔντερα· *τοῦ βῆκαν τὰ λεάκατα*.

Λειψαγμασμένος μετοχ. τοῦ *λειψαγμάζω*· ὠχριῶ ὑπὸ φόβου· *ἦρθε λειψαγμασμένος*.

Λυγκάζω (ἔχω λύγκα). Τὸ πάσχειν ὑπὸ λυγκὸς θεωροῦσιν ὡς σημεῖον ὅτι γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἀτόμου τοῦ ἔχοντος λύγκα (ἴδε Α ἐν λ. ἀναβάνω).

Λαλοφαωμένο (τό)· τὸ ὑπὸ τῆς κάμπης ῥθιρόμενον· *ἄ, τὸ λαλοφαωμένο*, κατάρα κατὰ δένδρων ὀπωροφόρων.

Λιγόημερο· τὸ ὀλιγόζωον, μινυθάδιον.

Λαχνὸς (ὁ)· κλήρωσις· τὸ δὲ κληροῦν λέγ. *σκουρτίζω* καὶ *κληρώνω* (ἴδε ἐν κερ. ἀσμάτων τὸ ᾆσμα· *κτὰ τέσσερα, τὰ πέντε* κτλ.)

Λοῦτσα(ἡ)· λίμνη τεχνητὴ χρησιμεύουσα διὰ πότισμα τῶν ζώων ἐν καιρῷ θέρους εἰς τόπους ἔνθα ὑπάρχει λειψυδρία· *λοῦτσα*=ὑδροστάσιον· *γίνκε λοῦτσα*, ἐπὶ τῶν γενομένων διαβρύχων ὑπὸ τοῦ ὕδατος (ἴδε καὶ Β ἐν λ. Βωλιά).

Λυσεντερία ἀντὶ δυσεντερία· ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ δ μετὰ τοῦ λ παρατηρεῖται ἐν πολλοῖς.

Λιάζω (ἀντὶ ἡλιάζω) καὶ *λιάζομαι*· κάθημαι εἰς τόπον εὐήλιον ὅπως θερμανθῶ ἢ ξηράνω τι ὑγρὸν καὶ νωπόν· ῥρ. *λιάζει σῦκα*, ἐπὶ τῶν ἀποβληθέντων ἔκ τινος θέσεως καὶ ἐν ἀργίᾳ διατελούντων.

Λιαροπειτῶ· ἔχω μετρίαν κλίσιν πρὸς τὸ φαγεῖν.

Λαζῆ ἐπιρ. ἀπαντᾷ ἐν τῇ ῥήσει, *ἔπεσαν λαζῆ*, ἐπὶ ὀπωρῶν, αἵτινες καταπίπτουσι καὶ καλύπτουσι τὸ ἔδαφος· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ *ἔπεσαν στρῶμα*, ἤτοι ἔπισον καὶ· ἔστρωσαν τὸ ἔδαφος.

Λαρίζω· μιστύλλω. *Κακά του λαρίσματα*. Κατάρα.

Μ.

Μάτι (τό)· ὀφθαλμός· καὶ ῥ. *ματιάζω*· 1) στοχάζομαι τοῦ σκοποῦ· 2) βασκαίνω· *μὲ μάτιαξες*, ἤτοι μὲ βάσκανον ὄμμα μὲ εἶδες· *ἔχει μάτι σὰν ἐλιᾶ*=μαυρομάτης· *μάτι σὰν ἀστρίτσι*· τὸ λάμπον καὶ βλοσυρόν· *ἀστρίτσι* δὲ καλοῦσιν ὄριν τινά. Περὶ τῶν διαφόρων ὀρίων ὑπάρχουσι τὰ ἑξῆς·

Ἂν σὲ φάω 'γὼ ἡ μάνα
'τοίμασε πολλὰ βοτάνια.
Ἂν σὲ φάω 'γὼ τ' ἀστρίτσι
'τοίμασε τὸ σαββανίτσι.
Ἂν σὲ φάῃ ἡ δενδρογαλιὰ[1]
οὔτε κρίτ' οὔτε λαλιά.
Ἂν σὲ φάῃ τὸ κονάκι
'τοίμασε τὸ σαββανάκι.

Ἅπαντα τὰ ἀναφερόμενα εἶναι εἴδη ὀρέων· ὄρις τις τρέχων μὲ ταχύτητα βέλους, καλεῖται *σαΐτα*· ἡ δὲ ἔχιδνα καλεῖται *ὀχερά*.

Μούτσουνα(τά)· τὸ πρόσωπον· *κακομούτσουνος* ὁ ἄσχημος· τὸ πρόσωπον· *ἔκαμε τὰ μούτσουνά της χαράπι*, ἐπὶ τῶν καταξεσχιζόντων τὰς παρειὰς διὰ τῶν ὀνύχων, ὡς ποιοῦσιν αἱ θρηνοῦσαι γυναῖκες τὴν ἀπώλειαν συζύγου ἢ ἄλλου τινὸς τῶν φιλτάτων· *τῷ γειναν τὰ μούτσουνα κρεάς*· ἐπὶ τῶν μηδόλως αἰσχυνομένων ἐπὶ ταῖς πράξεσιν αὐτῶν.

Μαλλιάζω· ῥ. τριχορῶ. . . . . *ἐμάλλιασε τὸ στόμα μου*· σημ. μεταφορ. ὅτι ἐκ τῆς πολλῆς ἀγωνίας μου περὶ τὸ ὁμιλεῖν ὡς πρὸς τὸ πεῖσαί τινα ἐν τῷ στόματι ἐφύτρωσαν τρίχες·

[1]) Δενδρογαλιά· ὁ μεγαλείτερος τῶν ὀρέων ἀναρριχώμενος καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων· διὸ καὶ ἡ τοιαύτη ὀνομασία.

τοῦτο δὲ καί, *ἔβγαλα μαλλὶ 'ς τὴ γλῶσσα* λέγεται ἀκόμη· *ἐμάλλιασαν*· ἐπὶ τῶν νεοσσῶν, οἵτινες πτεροφυοῦσι· τὰ δὲ γυμνὰ πτερῶν καλοῦσι *γκολέτσας* ἐκ τοῦ *γκόλος* (φαλακρός).

Μπρουφαρμά· βιαία πτῶσις μετὰ κρότου· ὡς *ἦρε μιὰ μπρουφαρμὰ* ἤτοι πτῶσιν· *φωταὶς μπρουφάρμαις*, ὅταν ἡ πυρὰ ἐκπέμπῃ φλόγας πολλάς, ὡς τοῦτο γίνεται τῇ ἐπισωρεύσει ξύλων· *τοῦ μπῆκαν μπράμα μπροῦφα*· ἡ ῥῆσις αὕτη λέγεται ἐπὶ τῶν ξυλοκόπων τῶν ἐπιτιθεμένων διὰ τῶν πελέκεων κατά τινος δένδρου. Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης εἰκάζομεν ὅτι ἐκ τοῦ φυσικοῦ φαινομένου ὅπερ γίνεται καταφερομένων τῶν πελέκεων ἐπὶ τῶν δένδρων ἐπλάσθη καὶ ἡ λέξις *μπρουφαρμά*.

Μπέλτες (τό)· ἐσθίειν· καὶ ῥῆμα *μπελτσώνω*· ἐσθίω· *τὴ μπέλτσωσε* (τὴν κοιλίαν δηλ.) ὅπερ καὶ *τὴ γρόμωσε* λέγεται καὶ *τὴν πάτωσε* ἀκόμη· ἀλλ' ἡ λέξις *μπέλτες* σημαίνει καὶ τὸν γυμνὸν παντάπασι φορεμάτων· καὶ *μπελτσάρης* (γυμνὸς) καὶ *ζάρκος* ταὐτόσημον.

Μύτη(ἡ)· ῥίς· ἡ μεγάλη ῥὶς *μυτάρα*· ἡ μεγάλη χεὶρ *χεροῦκλα*· τὸ μέγα στόμα *στοματήθρα*· ὁ μέγας ποὺς *ποδάρα* καὶ *ποδαροῦκλα* (ἡ)· ῥρ. *ἦρθε μύτη μὲ κῶλο* ἐπὶ τῶν καταπιπτόντων ἐξ ὑψηλῶν βράχων περιστροφικῶς· *τὤχει 'ς τὴ μύτη*, ἐπὶ τῶν εὐκόλως ἐξοργιζομένων (ἴδε Κ ἐν λ. Καβγᾶς)· *μᾶς τό βγαλε ἀπὸ τὴ μύτη* (τὸ φαγητὸν δηλ.), ἐπὶ ἀνθρώπων, οἵτινες διὰ τῆς ἀπρεποῦς διαγωγῆς των μᾶς δυσαρεστοῦσιν· (ἴδε καὶ ἐν Α λ. ἀνάλαιμα)· *μοῦ τό φερε 'ς τὴ μύτη*, ἐπὶ ἐκείνων οἵτινες μᾶς ἐξερεθίζουσι· *τοῦ γκρέμισε τὴ μύτη*=τὸν ἐταπείνωσε· *μὲ τρώει ἡ μύτη*· ὁ κνησμὸς τῆς ῥινὸς θεωρεῖται ὡς οἰωνὸς προσεχοῦς ἀπαισίου τινὸς συμβεβηκότος· διὰ τοῦτο *κάτσε καλά· τί σὲ τρώει ἡ μύτη*; ὁ κνησμὸς κατὰ τὴν παλάμην τῆς χειρὸς θεωρεῖται ἐπίσης ὡς οἰωνὸς ὅτι θὰ μᾶς δώσωσι *χρήματα*· ὁ κνησμὸς κατὰ τὰς παρειὰς ὅτι θ' ἀσπασθῶμεν μετά τινος· *ἐσήκωσε τὴ μύτη του*, ἐπὶ τῶν ἐπαιρομένων· *ἔγινε ἡ μύτη του κονδύλι*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ χρονίας τινὸς νόσου τετηγμένων.

Ματσαλάω· μασῶ· *ματσάλισμα*· τὸ μάσημα· ἀλλὰ καὶ τὸ μασῶ πολύχρηστον· ῥρ. *τὸν ματσάλισε*, ἤτοι ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ καὶ ἐκ τῆς ἀπελπισίας του μασεῖ.

Μπουτσάλιω καὶ μπουτσᾶω· βαδίζω τετραποδηδόν· τοῦτο δὲ ποιοῦσι τὰ βρέφη· καὶ τὸ *μπουτσούλημα* θεωροῦσιν ὡς οἰωνὸν τῆς προσεχοῦς ἐλεύσεως τοῦ πατρὸς ἐκ τῆς ξενιτείας. Πρόληψις. Τὸ *μπουτσάω* προφ. bouchlao.

Μπουτσμῶ· μετὰ δυσκολίας πορίζομαι τὰ πρὸς τὸν βίον· ταὐτόσημον εἶναι καὶ τὸ *σκιντζεύομαι* (ἴδε Σ), περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν ὁποίων οὐκ ἔχομεν ὅ,τι ἀποφήνασθαι θετικόν.

Μελίγαλο (τό)· ἤτοι τὸ Ἀριστοφάνειον «*ὀρνίθων γάλα*» ὅπερ καὶ εὕρηται· *τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα*· ταὐτόσημος εἶναι καί, *τὰ χίλια δυὸ καλά*· ὡς, *τῆς ἔφερε τὰ χίλια δυὸ καλά*.

Μαζώνω· συλλέγω· ἐκ τοῦ *μάζα*· μέλλ. *μαζώσω*· ῥρσ. *μάζωσ' τὸ νοῦ σου εἰς τὸ κεφάλι σου*=ἐλθὲ εἰς σεαυτόν· *ἀλλὰ μάσ' τὸ νοῦ σου, μάσ' τὸ στόμα σου*, ἤτοι=θοῦ φυλακὴν τῷ στόματί σου· οὕτω καὶ *μάσ' τὰ χέρια σου* ἤτοι *μὴ μὲ ἐγγίζῃς*· *τῷ μασε τὰ δυὸ ποδάρια 'ς ἕνα τσαροῦχι*, ἐπὶ τῶν ἐν αὐστηρῷ περιορισμῷ ὑποβαλλομένων· *ἔμασε τὰ κατρουμέρα του*, παροιμιωδῶς ἐπὶ τῶν παραλαμβανόντων τὰ ἱμάτιά των καὶ κακὴν κακῶς ἀναχωρούντων.

Μοῦμα ἡ καὶ *Μπούμπα* ἀκόμη λεγομένη καὶ Λάμια. Ἡ δοξασία τῶν ἀρχαίων περὶ ὑπάρξεως λαμιῶν (ἐμπουσῶν) διασώζεται ἐν Ἠπείρῳ. Πλάττουσι δὲ ὅτι ἡ Λάμια καὶ ἡ Μπούμπα εἶναι γυναῖκες ἔχουσαι τερατώδη τινὰ μορφήν, πυρίνους ὀφθαλμοὺς καὶ πόδας ἀγρίων ζώων. Ἐνδιαιτώμεναι δὲ κεκρυμμέναι εἰς μέρη σκοτεινὰ εἶναι ἀνθρωποφάγοι. Καὶ διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες νηπιόθεν ἀποτρέπουσαι τὰ παιδία νὰ πηγαίνωσιν εἰς μέρη σκοτεινὰ ὑπὸ φόβου μὴ πέσωσιν, ἐκφοβίζουσιν αὐτὰ λέγουσαι, *μὴ πηγαίνῃς αὐτοῦ, θὰ σὲ φάῃ ἡ Μοῦμα ἢ θὰ βγῇ ἡ Λάμια*. Ὡς ἐκ τούτου δὲ τὰ παιδία φοβοῦνται νὰ μένωσιν ἢ νὰ βαδίζωσιν ἐντὸς σκοτεινῶν μερῶν.

Μπουγκόνα· τόπος μὴ προσβαλλόμενος ὑπὸ ἀνέμων καὶ διὰ τοῦτο ἐν καιρῷ χειμῶνος ὑπόθερμος· ὡς *ἔπρασα μιὰ μκουγκόνα* ἤτοι τοποθεσίαν νήνεμον.

Μπρούχαβος· ὁ πλαδαρός.

Μπάσσος· γέρων σεβαστός· (ἴδε κερ. ὀνομ. ἀνδρῶν)· *ποῦθ' ἔρχεσαι μωρὲ Μπάσσο*; σύνηθες ἐρώτημα τῶν γυναικῶν πρὸς πάντα ξένον.

Μπαρπαρίζω· ῥλυαρῶ· *τί μπαρπαρίζει*; τί λέει; Τὸ μπαρμπαρίζω οὐδὲν ἕτερόν ἐστι βεβαίως ἢ τὸ ἑλλ. βαρβαρίζω.

Μπλάνα (ἡ)· ἡ καὶ σχίζα ἀκόμη λεγομένη· ξύλον χονδρὸν τετμημένον διὰ πελέκεως καὶ ἐξ ἑνὸς μέρους στρογγύλον, ἐξ ἄλλου δὲ ἐπίπεδον ὂν· συνεκδοχ. δὲ σημαίνει τὸν εὐθεῖς χαρακτῆρος ἄνθρωπον· ὡς, *εἶναι μὰ μπλάνα*, ἤτοι εὐθύς· planus.

Μπωμπῶ ἐπιφώνημα σχετλιασ. *Μπωμπώ, τί πάθαμαν!*=ὤ πόποι! οἷα πεπόνθαμεν!

Μπόμπο(τό)·τροφὴ τῶν βρεφῶν· *νὰ σοῦ δώκω μπόμπο*, ἤτοι τροφὴν ἢ καλούδια· τὸ bonbon.

Μέμε (τό)· τὸ γάλα· *νὰ τοῦ δώκῃ μέμε*, ἤτοι νὰ παράσχῃ αὐτὸ τὸν μαστόν.

Μάμμι (τό)· τροφὴ τῶν βρεφῶν· ἐξ οὗ καὶ τὸ «μάμμι μάμμι τὸ παιδί μου κ' ὕστερα νὰ κάμῃ νάνι». Νανούρισμα.

Μοῦτρα(τά)· τὸ πρόσωπον· *τοῦ κρέμασε τὰ μοῦτρα* ἤτοι ἐσκυθρώπισεν (ἴδε καὶ Κ ἐν λέξ. κατσουφιασμένος). *Μοῦτρα γιὰ καπίστρι*, ἤτοι ἄσχημος ὡς ζῶον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ σύρηται διὰ φορβιᾶς.

Μουλωχτός· κρυψίνους· καὶ ῥ. *μουλώνω*=πτήσσω, κρύπτομαι· *ἐμούλωσ' ὁ λαγώς*=ἀπεκρύβη πτήξας.

Μαργώνω· κρυώνω· *ἐμάργωσα*=συνεστάλην ὑπὸ τοῦ ψύχους.

Μαλακώνω· ἀπαλύνω. . .*ἐμαλάκωσ' ὁ καιρός*, ἤτοι ἐγένετο ἥπιος καὶ θερμὸς οὗ τὸ ἀντίθετον εἶναι *ἀγρίευσε*.

Μεγαλωσχάρος· μέγας, ἐπίσημος.

Μπίσμπιλο (τὸ) καὶ *μπισμπίλι*· λίθος ὀγκώδης (ἴδε Θ ἐν λ. θελέσπιγο).

Μπλάτζω (ἡ)· παχύσωμος, χονδροειδής.

Μπουμπουνάρης(ὁ)·ἡ μηλολόνθη, τὴν ὁποίαν προσδένοντες οἱ παῖδες διὰ νήματος καὶ κρατοῦντες διὰ τῆς χειρὸς ἀφίνουσιν εἰς τὸν ἀέρα νὰ πετᾷ βομβοῦσα.

Μπουμπουνήζω· ἔχω τὸ πρόσωπον κατηρὲς καὶ ἐξωδηκός.

Μύρι.λο (τό)· πλῆθος· *μύρι.λο κόσμος*=πλῆθος ἀνθρώπων. Βεβαίως ἐκ τοῦ *μύριοι* καὶ *πλέον*.

Μούχλη (ἡ)· καλεῖται 1) ἡ γλυκύτης τοῦ βροχεροῦ καιροῦ, ὅτε ὑπάρχει νηνεμία κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ψυχρὰν τοῦ καιροῦ κατάστασιν, ἣν λέγουσι *ψῦξιν*, *ξηροπαΐαν* ἢ *τζιβούραν* (ἴδε Τ ἐν τῇ λέξει)· 2) τὸ ἐπὶ ἐώλου ἄρτου ἐπιφυόμενον δίκην μύκητος στρῶμα ἄχνης· ὅθεν καὶ τὸ ῥ. *μουχλιάζω*.

Μαρκοῦμαι· μηρυκῶμαι.

Μπρῶ καὶ *μπριῶ*· τύπτω διὰ τῶν κεράτων· τὸ *βῶδι μπράει*=τύπτει τοὺς κέρασιν.

Μπορμπολογῶ· σταχυολογῶ· καὶ *μπορμπολόγι* ἡ τοιαύτη πρᾶξις.

Μπέκω (ἡ)· κοιλία· *γκόμισα τὴ μπέκω μου*· τὴν κοιλίαν μου.

Μπουγονίκια(τά)· τὰ ἐστιάματα, ὅταν πηγαίνωσιν οἱ συγγενεῖς ὅταν κόρη τις τέξῃ τέκνον· ἡ λέξις εἶναι ἑλλ. καταγωγῆς *πουγονίκια* (ἀπογονίκια), ἀλλὰ τὸ π προφέρεται ὡς τὸ γαλλικὸν b.

Μάλ', ἐπίρ. ὡς *μάλ' γρόσια· μάλ' κόσμος*, ἤτοι πολλὰ γρόσια, πολὺς κόσμος.

Μαραγκιάζω· μαραίνω.

Μσείδια (τά)· τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου· *ἔχει καλὰ μσείδια*, ἤτοι σύμμετρα καὶ κανονικά.

Μούν· συνδ. ἐναντ. ὁ ἀρχ. *μήν*· *ὡς καλὰ λὲς μοὺν ἐγὼ φταίω*=ὀρθῶς μὲν λέγεις, ἐγὼ μὴν πταίω.

Μάγια (τά). Ἡ πρόληψις τῆς μαγείας εἶναι δόγμα θρησκευτικὸν οὕτως εἰπεῖν παρὰ ταῖς γυναιξί· καὶ ὅταν βλέπῃ τὸν σύζυγόν της θερμῶς ἀγαπῶντα ἄλλην καὶ ὡς ἀπὸ τῆς ῥινὸς ἑλκόμενον, νομίζει πλέον ὅτι τὸν *ἐμάγεψαν*, τοῦ *ἔκαμαν μάγια*. Πῶς γίνονται τὰ μάγια; Πολυειδῶς. Γνωρίζουσι δὲ τὴν τέχνην ταύτην αἱ μάγισσαι, αἵτινες πιστεύονται ὅτι ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ καταβιβάζωσι καὶ τὴν σελήνην ὡς τὸ πάλαι αἱ μάγισσαι τῆς Θεσσαλίας. Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα μόνον, ὅπως πολλάκις συνίβη ν' ἀκούσωμεν, ὅτι τὸ ὕδωρ, εἰς ὃ ὁ σιδηρουργὸς ἐμβάπτει τὸν πεπυρωμένον σίδηρον ἔχει μαγευτικὴν δύναμιν, καὶ ὅτι ὅσοι ἂν ποτισθῶσιν ἐξ αὐτοῦ, τετίλεσται, ἐμαγεύθησαν· καὶ τὸ ὀστοῦν τῆς νυκτερίδος ἔχει τὴν θαυμασίαν δύναμιν τῆς μαγείας· καὶ ὁντινα θίξῃ τις διὰ τοῦ ὀστοῦ τῆς νυκτερίδος τὸν ἔκαμε πλέον αἰχμάλωτον. Τὰ μάγια, λέγουσιν αἱ γυναῖκες, τὰ εἶδεν ὁ Χριστὸς καὶ ἀναμέρισε, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ φυλάττωνται οἱ ἄνθρωποι! Μανδήλιον φέρον κόμβους πολλοὺς καὶ ἐρριμένον ἔν τινι ὁδῷ ἢ ἐν ἀγρῷ θεωρεῖται ὅτι ἐρρίφθη κρύφα ὑπὸ γυναικὸς μαγίσσης, ἥτις ἐχθρευομένη ἄλλην τὸ ἔρριψεν ὅπως συναντήσῃ αὐτό· καὶ ἐὰν τὸ συναντήσῃ, ὅσους κόμβους ἔχει τὸ μανδήλιον, τόσα θήλεα τέκνα θὰ γεννήσῃ ἡ συναντήσασα γυνή, ἥτις δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς μάστιγος τοῦ τίκτειν θήλεα, ὅταν ἡ μάγισσα λάβῃ τὴν ἀγαθὴν θέλησιν νὰ λύσῃ τοὺς κόμβους καὶ καταστρέψῃ τὴν παντοδυναμίαν τῶν ἰδίων χειρῶν της. Ὅπως δὲ αἱ μάγισσαι ἔχουσι τὴν τέχνην τοῦ μαγεύειν τινὰ οὕτως ἄλλαι μάγισσαι ἔχουσι τὴν δύναμιν τοῦ καταστρέφειν τὰς τῶν πρώτων μαγείας· καὶ ὁ ἔχων ἀνάγκην τοῦ ν' ἀπαλλαγῇ μαγείας τινός, ὑφ' ἧς εἶναι δεδεμένος, πρέπει νὰ προσφύγῃ εἰς ἄλλην μάγισσαν, ἂν οὐχὶ εἰς τὴν μαγεύσασαν αὐτόν· αἱ μετερχόμεναι ὅμως τὸ ἔργον αὐτῶν τηροῦσι τοσαύτην μυστικότητα τοῦ ὀνόματος των ὥστε οἱ μυούμενοι τὸ πάλαι τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.

Μπασγαράτος· ῥέκτης, ὁ ταχέως διεκπεραιῶν τι· ῥ. *μπασγαρτίζω*=διεκπεραιῶ τι· ἀπαντᾷ δὲ καὶ *μπασγαρτάω*.

Μητροπορήζομαι· ἐπὶ γυναικῶν, αἵτινες λαμβάνουσι διὰ κρυολόγημα ἢ ἄλλην αἰτίαν πάθησιν τῆς μήτρας.

Μαγκαρήζω· ἀπαυδῶ· ὡς, *ἐμαγκάρησα φωράζωντας*=ἀπέκαμον.

Ν.

Νράζω· ἀπαντᾷ ἐν ταῖς φράσεσιν· *ἔγραξε τῆς πείρας*, *ἔγραξε κλαίωντας*, καὶ σημ. ὅτι ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας κατελήφθη νὰ φάγῃ· *ἔγραξε τῆς πείρας*, σημ. ἐκύπτε τὸ παιδίον φωνάζον καὶ ζητοῦν ἄρτον· *γόφησε τῆς πείρας*, σημ. ὅτι ἐκινδύνευσε νὰ τελευτήσῃ ἐκ τῆς σφοδρᾶς πείνης.

Νεροπάπαλαις (αἱ)· τὰ ἐν καιρῷ χειμῶνος ὕδατα συμπιεσμένα μετὰ χιόνος.

Νεροπουντιὰ (ἡ)· πολυομβρία.

Νεροκρατῶ· ἐπὶ τόπων πάντοτε καθύδρων.

Ντροπήρης καὶ *ντροπαλός*· αἰδήμων.

Νρούτσικος· ὁ νεαρὸς τὴν ἡλικίαν.

Ντρέγκλας· ὁ ὑψηλοῦ ἀναστήματος· πρὸς ἐπίτασιν δὲ προστίθεται καὶ τὸ τουρκ. *κοτζᾶ*· *ὡς κοτζὰ ντρέγκλας*.

Νράτα (τά)· ἡ νεότης.

Νεόψυχο (τό)· οὕτω καλοῦσι τὸ ἔμπλαστρον τὸ τιθέμενον ἐπὶ τοῦ στομάχου ἐν λειποθυμίᾳ ἢ ἐμετῷ.

Νεροτρουβὰ(ἡ)· =νεροτριβὴ εἰς τοὺς μύλους ὑδροθήκη ἐν ᾗ θέτουσι μάλλινα ὑφάσματα, ἵνα πυκνωθῶσι τυπτόμενα ὑπὸ τοῦ μετὰ βίας κατερχομένου ὕδατος.

Νταγκάζω=ταγγίζω.

Νῆλα(ἡ)· οἶκτος· *σὲ παίρ' ἡ νῆλα, νὰ τὸν φτάκῃ ἡ νῆλά μου*, κατάρα.

Νάμι (τό)· ὑπόληψις· *πῆρε νάμι*=ἐκτήσατο ὑπόληψιν· ἡ λέξ. τουρκ.

Νερόπλυμα(τό)· τόπος ὑπὸ ὕδατος διαρρυείς.

Νίχι (τό)· ὄνυξ· *οὐδὲ ᾽ς τὸ νίχι ποῦ ῥίχνει δὲν εἶσ' ἄξιος*, ἐπὶ τῶν ἐπὶ ἱκανότητι ἀνυπερβλήτων· *περβατεῖ ᾽ς τὸ νίχι*, ἐπὶ τῶν γυμνοπόδων.

Νέργου ἐπίρ. ἐπίτηδες· *ὡς νέργου τὸν ἔπραξα*=ἐπίτηδες· λέξις βλαχική.

Νέργατα (τά)· ὑποψίαι.

Ξ.

Ξεοργάζω· ἀκινητῶ, χάσκω ὡς τὸ ὄρνεον· ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις *ξεοργάζω*· ὅθεν καὶ ὁ τοιοῦτος καλεῖται *ὄρνεο* καὶ *ξόανο* καὶ *τόϊ*. Τόϊ δὲ καλεῖται τὸ πτηνὸν ἡ ὠτίς.

Ξυσνερίζομαι· ἀνθαμιλλῶμαι· *συνερίζομαι* δὲ ἀμιλλῶμαι· *δὲν ἔχει ξυσνέριο*, ἤτοι δὲν πρέπει ν' ἀνθαμιλλῶμαι αὐτῷ.

Ξεσκαλώνω· ἐλευθερῶ· τὸ ῥ. κυρίως εὔχρηστον ἐπὶ τῶν αἰγῶν, αἵτινες βόσκουσαι ἐμπίπτουσιν εἰς θέσεις ἀφ' ὧν ἀφ' ἑαυτῶν δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσιν· ὅθεν καὶ ἡ φρ. *ἐσκάλωσαν τὰ γίδια*.

Ξερῶ· ἐμῶ· καὶ *ξεράσματα*=τὰ ἐμέσματα· *τὰ ξέρασε*· ἡ φράσις αὕτη ἔχει ἐλαστικὴν ἔννοιαν σημ. ὅτι πικρῶς ἀπέτισεν ὁ τ' ἀλλότρια σφετερισάμενος.

Ξεθεώνω· ἀλλοτριῶ τινα τοῦ θείου· *μ' ἐξεθέωσε καταριῶντας*, διὰ τῶν ἀρῶν μὲ ἀπεμάκρυνε τοῦ Θεοῦ· λέγεται ἔτι *μὲ ξέκαμε καταριῶντας*.

Ξυλοπερήφανος· ὁ ἄνους καὶ ὑπερήφανος.

Ξυλοπινάκα (ἡ)· ὁ ἔχων ἀνεπίδεκτον βελτιώσεως τὴν διάνοιάν του, ὡς ἐκ τῆς πολλῆς νωθρότητος.

Ξεπλέκω (ἀντὶ ἐκπλύνω)· ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς συνθέτοις ῥήμ. ἐκ τῆς ἐκ, ἡ πρόθεσις γίνεται ξε· τὸ *ξεπλέκω* ἐκτὸς τῆς κυρίας αὐτοῦ σημασίας λαμβάνει μεταφ. καὶ τὴν τοῦ καταδαπανᾶν ὡς τὰ *ξέπλυνε*, ἤτοι τὰ *ἐπάστρευσε*, ὡς λέγεται ἀκόμη· οὕτω καὶ *ξερριζώνω* (ἐκριζῶ) καὶ ἄλλα.

Ξεύγωμα· ἐπίρ. ἐκτὸς δηλ. ἄρτου, καὶ εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὰ συμφωνητικὰ ἐκείνων, οἵτινες ἀναδέχονται ἐργασίαν τινὰ νὰ ἐκτελέσωσι τρεφόμενοι ἐκ τοῦ ἰδίου βαλαντίου.

Ξεπρουντῶ· διασκορπίζω.

Ξεζώνατος ὁ ἔχων τὸ ζωνάρι κρεμάμενον καὶ συνεκδοχ. ὁ ἀτημέλητος· οὕτω καὶ *ξεβράκωτος*, ὁ ἄνευ βρακίου καὶ μεταφ. ὁ πτωχός· *ξήσκεπος* καὶ *ξεσκέπαστος*, ὁ ἄνευ καλύμματος κοιμώμενος· *βῆκε ξήσκεπος*, ἐπὶ τῶν χρεωκόπων.

Ξεκομπίζομαι· κυρίως ἐπὶ κλάδων δένδρων ἀποκοπτομένων τοῦ κορμοῦ· συνεκδοχ. σημ. ὅτι ἀναχωρῶ· ταὐτόσημον τοῦ, *πῆρε τὸν λαιμόν του*.

Ξεπλατίζομαι· ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κόπου περὶ τὴν ἐργασίαν δὲν αἰσθάνομαι ἂν ἔχω ὠμους, ὡς, *ξεπλατίστηκε σκάφτωντας*.

Ξεβιδώνω· *ξεβιδώθηκε*, μεταφ. ἐπὶ τῶν παθόντων διανοητικῶς, ἤτοι τῶν φρενοβλαβῶν· *βίδα*, ὁ κοχλίας.

Ξελογκάζω· ἀπορῶ· ταὐτόσημον ἔχει καὶ τὸ *Ξελωλάζω*· *ξεβγαίνω*, διασκεδάζω.

Ξουμπλιάζω· ὅ,τι τὸ ἀρχαῖον *ἀπεικάζω*· τοῦτο σημαίνει ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ τὸ ξουμπλιάζω, ὅ ἐστι διὰ τῆς ἀπομιμήσεως ἐνοφθαλμίζω ἐπὶ ἄλλῳ τὸ ὁρώμενον.

Ξεθυμαίνω ἀποβάλλω τὸν θυμόν καὶ καταπραύνομαι· *ξεθύμανε ὁ καιρός*· μετωνυμ. σημ· ἀπέβαλλε τὴν προτέραν ἀγρίαν αὐτοῦ ὄψιν καὶ ἐγένετο ἥπιος· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φράσιν, *ἀγρίεψε ὁ καιρός*.

Ξεπαλαιῶ παραληρῶ· καὶ *ξεπαλαίματα* παραληρήματα.

Ξερογερνῶ, ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἐρωτικὰς συναλλαγὰς μετὰ ξένων γυναικῶν.

Ξεκινῶ προπέμπω· καὶ *ξεπροβοδῶ*, ταὐτόσημον.

Ξεπουλῶ (ἐξυποδύω) καὶ τὸ μέσ. *ξεπουλιοῦμαι* κυριολεκτικῶς ἐπὶ τῶν σανδαλίων· μεταφορικῶς δὲ σημαίνει τὸ φέρω τινὰ λελησμένως εἰς θέσιν νὰ μοὶ δηλώσῃ τὰς σκέψεις του ἢ τὰ φρονήματά του, ἄρα ἀπατῶ.

Ξωπαρμένος μετοχ. ὁ ἀνήκητος, ἠλίθιος· καὶ *ξόπαρμα* ὑπάρχει καὶ λέξις *παρμάρα* δηλοῦσα ἀσθένειάν τινα τῶν αἰγῶν αἵτινες δὲν δύνανται νὰ βαδίζωσι διὰ παράλυσιν τῶν ὀπισθίων ποδῶν.

Ξεπάγιασμα τὸ χείμωνος καὶ ῥ. *ξεπαγιάζω*.

Ξωθικὰ ἢ ξωθικαίς. Ἡ περὶ τῶν ξωθικῶν ἢ ξωτικῶν ὑπάρχουσα δοξασία εἶναι ὅτι εἶναι γυναῖκες ἀντιστοιχοῦσαι εἰς τὰς σειρῆνας τῶν ἀρχαίων. Ἐνδιαιτῶνται εἰς μέρη ἀπόκρημνα ἢ δασώδη· ἔχουσι φωνὴν μελῳδικήν. Ἐάν γυνή τις τύχῃ νὰ εὑρεθῇ εἰς τοιοῦτόν τινα τόπον καὶ τῇ φανῇ ὅτι ἀκούει ἦχον μουσικῶν ὀργάνων, πρέπει ν' ἀναχωρήσῃ ὡς τάχιστα ἐκεῖθεν, προσέχουσα καλῶς νὰ μὴ ῥήξῃ τὴν ἐλαχίστην φωνήν, διότι αἱ Ξωθικαὶς τῆς παίρνουν τὴν φωνὴν καὶ μένει ἔπειτα διὰ βίου βωβή. Καὶ μετὰ τὸ λούσιμον τῆς κεφαλῆς δὲν πρέπει ἡ γυνὴ νὰ ἐξέρχηται τῆς οἰκίας καὶ μάλιστα τὸ ἑσπέρας, διότι καὶ τότε ἐνδέχεται νὰ ἐπηρεασθῇ ὑπὸ τῶν ξωθικῶν, νὰ ὑποστῇ δηλονότι στείρωσιν ἢ ἄλλο τι· ἀλλ' οὔτε καὶ πλυμένον ὑποκάμισόν της πρέπει ν' ἀφήνῃ τὴν νύκτα ἔξω τῆς οἰκίας της νὰ στεγνώσῃ διότι ἐνδέχεται νὰ τὸ πάρουν αἱ ξωθικαῖς καὶ τότε ἀφεύκτως ἡ γυνὴ ἐκείνη θὰ πάθῃ δυστύχημά τι ἐκ τῶν ἀνεπανορθώτων!

Ο.

Ὄπαλα ἡ λέξις αὕτη εὑρηται ἐπιῤῥηματικῶς. Οὕτω ὅταν τις δι' ἑνὸς πηδήματος ἀναβαίνει ἐπὶ τὸν ἵππον λέγει *ὄπαλα*· ἢ ὅταν παιδίον τι ῥίπτῃ ἐκ τῆς χειρός του σφαῖραν ἢ ἄλλο τι λέγει κατ' ἐπανάληψιν τὴν λέξιν *ὄπαλα*.

Ὀπουρδέκος καὶ ἡ λέξις αὕτη εἶναι ἐπίῤῥημα ἐν χρήσει ἐπὶ τῶν αὐτῶν περιστάσεων τῆς ὄπαλα.

Ὀργὸ (τό)· ῥῆγος· *θέρμη μ' ὀργό*, ἤτοι πυρετὸς τοῦ ὁποίου προηγεῖται ῥῖγος· *νὰ τὸν σηκώσῃ τὸ ὀργό*, κατάρα.

Ὁρασιὰ (ἡ)· ὅρασις πράγματός τινος καὶ ἡ ἐκ τούτου ἐντύπωσις· φρσ. *μὲ πῆρε ἡ ὁρασιά*, κατεπλάγην δηλονότι ἐκ τῆς ὄψεως διὰ τὸ μέγα, ὑψηλὸν ἢ τι τοιοῦτον.

Οὐμβλὴ (ἡ)· τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν ζώου ἢ ἀνθρώπου· λέγεται ἔτι καὶ *τορὸς* (τό)· καὶ *πατησιὰ* ἢ *πατημασιά*.

Οὐβίρα ἢ *οὐβίραι* καλοῦνται αἱ κατὰ τοὺς ποταμοὺς σχηματιζόμεναι ἐκτάσεις τοῦ ὕδατος, οὖσαι τρόπον τινὰ μικραὶ λίμναι.

Οὐμὸς (ἀντὶ ὠμὸς) ἄψητος· *οὐμὸς ἄνθρωπος* δὲν σημ. τὸν σκληροκάρδιον, ἀλλὰ τὸν μαλθακόν, τὸν ἄψητον.

Οὐρανὸς (ὁ)· οὐρανός· τὰ *οὐράνια* (οἱ οὐρανοί)· *τοῦρθ' οὐρανὸς σφορδιά*· ἐπὶ τῶν σκοτοδινιώντων διὰ πτῶσιν ἢ ἄλλο τι.

Οὐρσοΐζης ἐπίθ. καὶ *οὐρσοΐζικος*. Λέξις τουρκική· σημαίνει δὲ κυρίως ἐκεῖνον, ὅστις γενηθεὶς ἔφαγε τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του· διότι θεωροῦσιν ὡς ἀπαίσιον ἐκεῖνον τὸν υἱὸν μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ ὁποίου ἀπέθανεν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἢ ἀμφότεροι, καὶ λίαν δυσαρέστως ἀκούουσι τὴν λέξιν ταύτην παρὰ τῶν ἐπιζώντων οἱ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπαγόμενοι· *εἶναι μία οὖρσα* ἐπὶ γυναικῶν ὀργίλων καὶ ἐπιθετικῶν εἶναι δηλ. ὡς ἄρκτος· τὸ *οὐρσοΐζης* ἐκτὸς τῆς κυρίας αὐτοῦ σημασίας λαμβάνει καὶ τὴν τοῦ *φειδωλός*.

Ὁρίζω ἐξουσιάζω· ῥρ. *ὁρίζει τὸ χωρὸ* (κρατύνει τῆς χώρας) διοικεῖ αὐτὸ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν· *δὲν ὁρίζει κορμί*· ἐπὶ τῶν κρυολογησάντων ἢ ξυλοκοπηθέντων καλῶς καὶ αἰσθανομένων βάρος καὶ κόπωσιν κατὰ τοὺς ὤμους, ὑφ' ἧς δὲν δύνανται νὰ κινήσωσι χεῖρας· *ὁρίζει ὡς τὸ λάκκο*· ἐπὶ ἀγρῶν ἢ ἀμπέλων ὅταν ἡ κυριαρχία ἐπὶ τῆς τοποθεσίας ἐξικνῆται καὶ μέχρι τοῦ λάκκου· *τί ὁρίζεις*; τί θέλεις; τί ἀγαπᾷς; τί διατάσσεις; τὸ γαλλικ. *que désire Monsieur*? ὅρσε=ἐλθέ.

Ὄφεος (ὁ)· ὁ ὄρις καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν μεγάλων· *χύθηκε σὰν ὄφεος*, ἐπὶ τῶν ἐπιπιπτόντων ὁρμητικῶς· προκειμένου δὲ περὶ ὄφεος λέγουσιν ἁπλῶς *φείδι*.

Π.

Πρέκτα (ἡ)· τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου στίγματα τῶν λευκοδέρμων κυρ. ἀνθρώπων, καὶ *πρεκτάρα* ἡ τοιαύτη γυνή.

Παρδαλὸς· ποικιλόχρωμος· ῥρ. *ἀγαπάει τὰ παρδαλά*, ἐπὶ τῶν ἐρωτολήπτων· ὡς καί, *ἀγαπάει τὰ ξενά*.

Πομάδι (τό)· ὄψιμον· *ἀρνὶ πομάδι*, τὸ ὄψιμον· *πρωϊμάδι* δὲ τὸ πρώϊμον· σημ. δὲ καὶ ἀρνίον γεννώμενον πρὸ τοῦ μηνὸς καθ' ὃν κυρίως γεννῶσι τὰ πρόβατα.

Ποδάρι (τό)· ὁ ποῦς· *ποδάρα* (ἡ), καὶ *ποδαροῦκλα*, μεγεθυντικῶς φράσ. *δὲν ἀπόμειν' οὔτε ποδάρι*, ἐπὶ πανωλεθρίας.

Πέλαγος (τό)· λαμβάνεται ἡ λέξις πρὸς ἔνδειξιν μεγέθους· ὡς *νύχτα πέλαγος*, ἤτοι μακροτάτη· τοῦ *πελάγου* σημ. τὸ διὰ μέσου· οὕτω λέγουσι καὶ *πῆγα τοῦ νεροῦ νεροῦ*, ἢ τῆς *στερεᾶς*, ἢ τοῦ *κάμπου κάμπου*· τῆς ἀπροθέτου γενικῆς σημαινούσης τὸ δι' οὗ.

Πετάχτηκε· ἀόρ. ἀντὶ *πετάχθηκε* τοῦ πετάξομαι· ἀναπηδῶ· ὡς, *πετάχθηκε ἕνας λαγώς*, ἤτοι ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς κοίτης του· *τί μοῦ πετάζεσαι*; διατί κατιξανίστασαι κατ' ἐμοῦ διὰ λόγων;

Ποδοκόπι (τό)· ἡ πρὸς ἀνταμοιβὴν διδομένη τοῖς φρουρίαξι χρηματικὴ ποσότης καὶ ἐξαγορὰν συλληφθέντων ζώων διὰ τὰς ζημίας, ἃς ἐπήνεγκον ἐν ἀγρῷ ἢ ἀμπέλῳ· ὁ δὲ μισθὸς τῶν καθὼς καὶ ὁ τῶν ποιμένων καλεῖται *ῥόγα* (ἡ)· τὴν ῥόγαν ὀνομάζουσι καὶ *δίκαιον*.

Παθήτης (ὁ)· ἐμπαθής· *ἄνθρωπος παθήτης*, ἤτοι ἐμπαθής.

Πλάθω· ὁ ἀόρ. *τὸν ἔπλασαν*, λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ, *τὸν ἔδειραν*· περὶ τῶν δαρέντων λέγεται ἔτι καί. *ταὶς ἔφαγεν*, ἢ *ταὶς ἔμασεν* (ὑπον. ξυλιαῖς), ἢ τοῦ *ταὶς ἔβρεξαν*.

Πελετσίκια (τά)· βραχυβλια· περὶ τῶν πεπαιδευμένων λέγουσιν ὅτι ἔχουσι *πελετσίκια χρυσᾶ 'ς τὰ χέρια των*· ἡ λέξις τουρκική.

Πιάνω 1) συλλαμβάνω· *ἔπιασαν τὸν κλέφτη*· 2) βοηθῶ· *ἔλα νὰ μοῦ πιάσῃς* (συναντιλαμβάνομαι)· 3) *παραβιάζω γυναῖκα*· *τὴν ἔπιασε*=παρεβίασε· τὸ δὲ ἀναπιάνω, ὡς εἴδομεν καὶ ἀλλαχοῦ, σημ. ὑπομιμνήσκω τινὶ τὰς εὐεργεσίας μου ἀχαρίστως ἢ ἐχθρικῶς διακειμένῳ μοι· καὶ τὸ τοιοῦτον ὀνομάζεται *ἀναπόπιασις* (ἡ)· (ἴδε Α ἐν λέξ. ἀναπιάνω)· *πιάσε μὲ χέρια*=ἐρρωμένως ἀντιλαβοῦ τῶν πραγμάτων· *νὰ τὸν πιάσουν τὰ καλά μου*· κατάρα, ὃ ἐστι αἱ εὐεργεσίαι μου νὰ τὸν πιέσωσιν· *πιάσθηκαν ἀπ' ἅρματα*, ἐπὶ τῶν ἀῤῥήτους λόγους εἰς χεῖρας ἐρχομένων ἐνόπλως. *Νὰ πιάσῃς τὴ μέτη σου*, ἐπὶ τῶν ἀῤῥήτων δυσωδίαν ἀναδιδόντων.

Πλέρω (ἀντὶ πλύνω)· *πλέρω τὰ σκουτιὰ* ἤτοι τὰ ἐνδύματα· *ἔβρεξε καὶ τά 'πλυναν*, ἢ *ἐπλύθηκαν* ἐπὶ τῶν λησμονησάντων τὰς προτέρας ὕβρεις καὶ συμφιλιωθέντων· ὁ ἀόρ. *ἐπλύθηκα* σημαίνει εἰς τὰ στόματα τῶν γυναικῶν, ὅτι τῆς ἐπῆλθον τὰ ἔμμηνα, τὰ ὁποῖα λέγουσι *καταμήνια*, ἢ *συνήθεα*· ὡς, *μ' ἔβρεχε τὰ συνήθειά μου*.

Πλουμπὶ (τό). Οὕτω καλοῦσιν ἐν Ζαγορίῳ τὰ ἐπὶ τῶν περιποδίων λίαν ἐπιτηδείως καὶ ἐντέχνως κατασκευαζόμενα διὰ νηματοπλοκίας ποικίλματα· ἐξεργάζονται δὲ ταῦτα αἱ γυναῖκες· τὸ *πλουμπὶ* καὶ *πλουμπίδιον* σημ. ποίκιλμα.

Παίρνω καὶ *παίρω*· λαμβάνω· *πῆρε τὰ μάτια του*, ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες διὰ μεγάλην δυσαρέσκειαν ἀναχωροῦντες ἐκπατρίζονται ἐρ' ὅρου ζωῆς, μὴ θέλοντες νὰ εἰξεύρωσιν ἂν ἔχωσι γονεῖς ἢ φίλους ἐν τῇ πατρίδι· τό, *πῆρε τὰ μάτια=πῆρε τῶν ἐμματιῶν του* καὶ ἀνεχώρησε, δὲν φαίνεται ὀρθόν· διὸ προτιμητέον τὴν πρώτην ἐξήγησιν· *πῆρε τὸ κεφάλι του*, ἐπὶ τῶν ἀποθνησκόντων, διότι *ξεγροιάζονται*, λέγει ὁ λαός· *πῆρε τὸ λαιμό του*, καὶ ἐπὶ πιπτόντων κατὰ γῆς ἤτοι ὀλισθαινόντων· προσέτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακὴν κακῶς ἀναχωρούντων *παραπαίρω τινά*, σημαίνει θέλοντα νὰ ὁμιλήσῃ τὸν παίρνω ἐμπρὸς ἐπιπίπτων ῥαγδαίως διὰ λόγων, καὶ ἔχει ταὐτόσημον τό, *σουρώνω* (ἴδε Σ ἐν τῇ λέξει)· *παραπῆρες τοὺς δρόμους*· καὶ περὶ κορασίων καὶ γυναικῶν, αἵτινες ἐλευθέρως διατρέχουσι τὰς ὁδούς· καὶ ἐπειδὴ ἐν Ζαγορίῳ τὰ κοράσια ὑπόκεινται εἰς αὐστηρὸν περιορισμόν, τὰ διατρέχοντα ἢ αἱ διατρέχουσαι τὰς ὁδοὺς τοῦ χωρίου γυναῖκες ἐλευθέρως καὶ ἀσυστόλως θεωροῦνται ὡς ἐπιληψίμου διαγωγῆς· τὸν *παραπῆρα αἱ ψεῖρες*, περὶ ἐκείνου, εἰς τὰ ἐνδύματα τοῦ ὁποίου διατρέχουσιν αἱ ψθεῖρες, *δὲν παίρνουν ἀπὸ λόγια*, περὶ τῶν μὴ συνετιζομένων μὲ λόγους ἢ συμβουλάς· ἡ πλήρης φράσις εἶναι, *δὲν παίρνουν ἀπὸ λόγια γνῶσι*.

Πετόβλακο· συνώνυμον τῷ *ἀνέσωστο* καὶ *σούζμο* (ἴδε Σ ἐν τῇ λέξει) *ἄριστον*, *πετόβλακο παιδίον* κτλ. σημαίνει τὸ γεννώμενον καὶ ὃν μὴ ἀνεπτυγμένον καὶ ὑγιές, ἤτοι ἐλλιπὲς καὶ ἐκτρωματικόν.

Παντέχω καὶ *παντεχαίνω* 1) νομίζω· 2) ἐλπίζω· *τί παντεχαίνεις*;=τί νομίζεις, καὶ τί ἐλπίζεις; *τί πάντεχες*;=τί ἤλπιζες; καὶ λέξις δὲ *παντοχή*=ἡ ἐλπίς· *βγάλ' το ἀπὸ τὸ νοῦ σου, δὲν ἔχει παντοχή, ἢ δὲν εἶναι καμμιὰ παντοχή*=ἐλπίς.

Πουρρό· πρωΐ· *πουρρὸ πουρρό*=λίαν πρωΐ ἢ

ὡς λέγουσι καὶ ἄλλως, *ταχὰ* καὶ *σίνταχα*.

Παραπανήσω· τὸ περιττόν.

Προυτσα.λίζω· ὀχεύω, βαττεύομαι· καὶ *προυτσά.λα* καλοῦνται οἱ διὰ ὀχείαν τράγοι ἢ κριοί.

Προυτσα.λίζω· ῥαντίζω τινὰ διὰ σαρώθρου βεβρεγμένου εἰς ὕδωρ· *ἡ φωτὰ προυτσα.λίζει* ὅταν ἐκ τῶν καιομένων ξύλων ἀναπηδῶσι σπινθῆρες· τὸ *πριτσα.λίζω* ἐκ τοῦ *πιτν.λίζω*.

Παράωρα ἐπιρ.=παρὰ τὴν πρέπουσαν ὥραν· *ἔφυγε τὰ παράωρα*, ἤτοι *τὰ μεσάνυχτα*· *τὰ μεσάνυχτα* λέγουσι καὶ *ζύγια*, *ἔφυγε τὰ ζύγια τῆς νύχτας*=τὰ μεσάνυχτα.

Παραδάγκα.λο· οἱ βουβῶνες τῆς κοιλίας· *μ' ἐχτύπησε 'ς τὸ παραδάγκα.λο*=παρὰ τοὺς βουβῶνας.

Π.λημμούρα=πόθος· *δὲν ἔχω π.λημμούραν τὸν ἰδῶ*, ἤτοι πόθον· ἀναλόγως τὸ ῥ. *π.λημμουρά(ζομαι*=πνίγομαι.

Πρέπιος=διαπρεπής· *πρέπιος ἄνθρωπος· σοῦ πρέπει 'σὰν τοῦ γομαρτοῦ ἡ σέ.λλα*, παροιμία ἐπ' ἐκείνων, οἵτινες πράττουσι πράξεις ἥκιστα πρεπούσας εἰς τὴν θέσιν καὶ τὸν χαρακτῆρά των.

Παρ.λιακός· ὁ ἀνύητος.

Παρμάρα (ἡ)· ἀσθένεια τῶν αἰγοπροβάτων.

Πιστρώνομαι (ἀντὶ ἐπιστρώνομαι)· τυλίσσομαι διὰ τοῦ ἐφαπλώματος.

Πέρδικλος (ὁ)· οὕτω καλοῦσιν οἱ παῖδες παλαίοντες τὸ θέτειν τὸν ἕνα πόδα ἐντὸς τῶν δύο τοῦ ἀνταγωνιστοῦ, ὅπως καταρρίψωσιν αὐτόν· καὶ ῥ. *περδικ.λώνω*=ἐμπλέκω δι' ἐμποδίου τινά, ἵνα πέσῃ.

Παραμπούκι (τό)· ἐμπόδιον· ὡς ἐν τῇ φρσ., *μᾶς ἦρθε παραμπούκι*.

Πεῖρος (ὁ)· ἡ στρόφιγξ δι' ἧς ἐξάγουσι τῶν βαρελλίων τὸν οἶνον· *τὸν πῆγε τὸ αἷμα πεῖρος*, ἐπὶ τῆς κρουνηδὸν ῥεύσεως τοῦ αἵματος.

Πισπιρίγκι (τό)· ἔξυπνον, δραστήριον· ὡς *παιδὶ πισπιρίγκι*, καὶ *παιδὶ περδίκι*.

Πουμπωμένος· μετ. τοῦ ῥ. πομπεύομαι, σημ. δὲ τὸν θεατρισμένον διὰ πράξεις ἢ λόγους ἀπρεπεῖς.

Π.λάντζα· ἡ λέξις εὑρηται ἐπιρρηματικῶς ἐν τῇ φράσει, *ἄφησε τὸ σπῆτι π.λάντζα*· ἀνοικτόν.

Παπαρώνω· 1) ξυλοκοπῶ τινα καλῶς· ὡς, *τὸν παπάρωσαν*· 2) δὲ καὶ φονεύω· *παπάρα* καλεῖται ἡ σοῦπα ἐξ οἴνου θερμοῦ καὶ τετριμμένου ἄρτου, τὴν ὁποίαν κάμνουσι τὸν χειμῶνα ὅπως θερμανθῶσιν ἐσωτερικῶς.

Πάντοια (ἡ)· ἡ λέξις εὑρηται ἐν ταύτῃ τῇ φράσει, *μοῦ εἶπε μοὺρ τέτοια, μοὺρ πάντοια, μοὺρ τε.λεσσιά*, καὶ λέγεται ἡ φράσις ἐπὶ ἐκείνων, αἵτινες ἐξυβρισθεῖσαι παρ' ἄλλης ἤκουσαν τὰ ἐξ ἀμάξης. Νομίζομεν ὅτι τὸ *πάντοια* πρέπει νὰ γραφῇ διὰ τοῦ *οι* ὡς ἐκ τοῦ *παντοῖα* γινόμενον κατ' ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου, ὅστις συνήθης ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ· ἡ δὲ τοιαύτη γραφὴ ἀνταποκρίνεται νομίζομεν καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν· τὸ δὲ *τε.λεσσιὰ* ἐννοεῖ γυναῖκα τὴν πᾶν ἀθέμιτον τελέσασαν.

Πασχάω· προσπαθῶ.

Π.λαντάζω· διαρρήγνυμαι, τήκομαι διὰ λύπην· καὶ μάλιστα τὸ ῥ. εὑρηται συνήθως μετὰ τοῦ *σκάζω*=*ἔσκασε καὶ π.λάνταξε*.

Π.λανεύω· ἀπατῶ.

Ρ.

Ῥουγκαίζω· ἐρεύγομαι· *ῥουγκαί.λα*· ἡ ἐρυγή.

Ῥοβο.λῶ· βαδίζω κατὰ πρανοῦς, καταβαίνω.

Ῥαδχὸ (τό)· κρημνός, φάραγξ ἀπότομος· *πατεῖ τὸ ῥαδχό*, ἐπὶ τῶν εὐχερῶς ἀναβαινόντων τοὺς κρημνούς.

Ῥουχάζω· ῥέγχω· *ῥουχά.λα* (ἡ)· ὁ ἐπιθανάτιος ῥόγχος τῶν ἀσθενούντων· σημαίνει δὲ ἡ *ῥουχά.λα* καὶ τὰ πτύελα τὰ μυξώδη.

Ῥοῦγα (ἡ)· πλατεῖα τοῦ χωρίου.

Ῥέμμα (ἀντὶ ῥεῦμα)· φρσ. *ῥέμμα γκρέμμα νὰ γένῃ, κατάρα*=γαῖα μιχθήτω πυρί· *μ' ἐπῆρε τὸ ῥέμμα, μ' ἐπῆρε τὸ ποτάμι, μ' ἐπῆρε ὁ γκρεμός, μ' ἔφαε τὸ φεῖδι*, ἅπασαι φράσεις ταὐτόσημοι, εὔχρηστοι ἐπὶ τῶν ταλαιζουσῶν ἑαυτὰς γυναικῶν διὰ θάνατον συζύγου, ἀδελφοῦ ἢ ἄλλο τι λυπηρὸν συμβάν.

Ῥόκα (ἡ)· ἡλακάτη.

Ῥίχνω (ἀντὶ ῥίπτω)· *ῥίχνω τ' ἀμπέλι*=κλαδεύω· *τῆς ἔρριξε τὸ κορμί*· ἐπὶ τῶν ξυλοκοπηθεισῶν· *ἔρριξε, ἔρριξε ὅσο 'μπόρεσε*, ἐπὶ τῶν ἀδηφάγων· *ἔρριξε τὰ μάγου.λά της*, ἐπὶ τῶν ὀδυρομένων καὶ κοπτομένων κωκυτῷ.

Ῥουσφάϊ· λέξις ξενικὴ ἀπαντῶσα ἐν τῇ φράσει, *γείτηκε ῥουσφάϊ*, ἐπὶ τῶν διαβρόχων γενομένων.

Ῥότσικος· ἐπίθ. ἱστημένος, ὄρθιος· συνεκδοχ. ἀκατάβλητος· εἶναι *ῥότσικος*.

Ῥέγομαι (ἀντὶ ὀρέγομαι).

Ῥρέκι (τό)· παράδειγμα· *πῆρε ῥρέκι* ἤτοι παράδειγμά· ἡ λέξις τουρκ.

Ῥοδάνι (τό)· ὁ γνωστὸς τροχός, δι' οὗ ἀντλοῦσιν ὕδωρ· καὶ ῥ. *ῥοδανίζω*· *τὴν ῥοδάνισε*, ἤτοι ἐπέπληξε· ταὐτόσημον ἔχει καὶ *τὴν ἀ.λεσε* (ἀλέθω)· ἡ λέξις λατ. rota=τροχός.

Ῥέντζε.λος ἐπιθ. ὁ ἐσχισμένα φορέματα ἔχων· λέγεται δὲ ὁ τοιοῦτος καὶ *ῥέμπε.λος*.

Ῥουπῶ· τρέχω· φράσ., *ἐρρούπησε τὸν κατήφορο, ἐπὶ ζώων τρεχόντων κατὰ πρηνοῦς.

Ῥαίνω· τοῦ ῥήματος τούτου ὁ ἀόρ. *ἔρρανε* ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *ἔκαμε κ' ἔρρανε*, ἐπὶ τῶν πολλὰ ὑποσχεθέντων, μηδὲν δὲ διαπραξαμένων· οὕτω λέγουσι, *θὰ κάμῃ καὶ θὰ ῥάνῃ*· εὑρίσκεται ἔτι καὶ *ἔκαμε κ' ἔρρανε κ' ἔχεσε*.

Ῥάσσα· ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *τὸ γνα.λὶ ῥάσσα*=μέχρι στιφάνης πεπληρωμένον· λέγουσι δὲ ἀκόμη, *τὸ γνα.λὶ ντίγκα*, ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας· καὶ ῥῆμα *ῥασσώνω*=πληρῶ μέχρι στιφάνης.

Ῥόγκι (τό)· ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *ἔκαμαν τὸν τόπο ῥόγκι*, καὶ σημαίνει ἔρθειραν αὐτὸν διὰ τῆς δενδροτομίας.

Σ.

Σρωμα.λίζω· θρῶ· καὶ *σρωμά.λισμα*, ὁ ἐλαφρὸς θροῦς ὁ ἀκουόμενος συνήθως κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φθινοπώρου, ὅτε τὰ φύλλα τῶν δένδρων καλύπτουσι τὸ ἔδαφος.

Σουρώνω· ἐπιπλήττω τινά· ὡς, *τὸν ἐσούρωσε*=θέλοντα κάτι νὰ εἴπῃ τὸν ἐπέπληξε καὶ τὸν ἔκαμε νὰ φύγῃ βωβός· καὶ, *σούρωμα· δός τον ἕνα σούρωμα, τῷ δωκε ἕνα δόντι*, ταὐτόσημοι φράσεις· ἡ τελευταία εὔχρηστος καὶ ἐν Ἠπείρῳ· ταὐτόσημον τοῦ *σουρώνω* εἶναι καὶ τὸ *παραπαίρνω*, ἤτοι θέλοντά τινα νὰ ὁμιλήσῃ διὰ τῶν λόγων μου τὸν ἀποστομώνω καὶ τὸν κάμνω ἀναπολόγητον.

Σπουρίζω· κυρ. ὁμιλῶ· τροπικ. δὲ λαμβάνει καὶ τὴν σημ. τοῦ ἐπιπλήττω· ἡ λέξις εἶναι βλαχικὴ διότι *σπόρε* βλαχ. σημαίνει λόγον.

Σαρμὰ (ἡ)· τὸ ἁπλοῦν μαλλίον, ὅπερ εἶναι πεφορτωμένον ὑπὸ κόνεως, τὸ κεκονιαμένον.

Σπροΐζα (ἡ)· τίρρα πεπυρωμένη μετὰ ἀνθράκων πεπυρωμένων λίαν μικρῶν· φρ. *ἔγειρε σπροΐζα*, ἐπὶ τῶν ὑπ' αἰδοῦς ἐρυθριώντων.

Σέρβα (ἡ)· ἡ λέξις αὕτη σημαίνει τὴν ὑψηλήν· ὡς, *εἶναι μὰ σέρβα* ἤτοι ὑψηλή· ὡς ἐκ τῆς Σερβίας, περὶ τῶν γυναικῶν τῆς ὁποίας δοξάζουσιν ὅτι εἶναι ὑψηλοῦ ἀναστήματος.

Σβῶλος (ὁ)· μικρόσωμος· *αὐτὴ εἶναι 'σὰ σβῶλος*, ἤτοι κοντή.

Σκίραγγας (ὁ)· ἡ ἐκ τῶν σκεπῶν τῶν οἰκιῶν καταπίπτουσα ἐν καιρῷ βροχῆς νηματοειδὴς καὶ συνεχὴς σταγών· καὶ ῥ. *σκουρίζω*=ῥέω· *σκουρίζουν τὰ σπίτια ἀπὸ 18 μεριαῖς*· ὅταν πανταχόθεν καταρρέωσιν ὕδατα, ὡς συμβαίνει ἐν ῥαγδαίαις βροχαῖς· *σκουρά.ρα*· ὡς τὸ αἷμα *σκουρά.ρα*=κρουνηδόν.

Σφὸς ἐπίθ. ξηρός, στεγνός· *ἐσφούρισαν τὰ ῥοῦχα*=ἐστέγνωσαν· *σφούρα*, ἡ ξηρασία· ὁ τόπος εἶναι *σφούρα*, ἤτοι στεγνὸς ἄνευ ἰλύος καὶ πηλοῦ.

Σέδρα (ἡ)· ἔρις· ὡς ἐν τῇ φράσει, *ἔχουν σέδρα*=εἶναι εἰς ἔριδας πρὸς ἀλλήλους· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ, *τρώονται*· καὶ *τρώονται σὰν τὰ κακὰ προγόνια*· ἐπὶ τῶν σφοδρῶς ἐριζόντων καὶ διαπληκτιζομένων.

Σιγουρεύω· ἐξασφαλίζω· *σιγούρευσε τὴ δουλειά του*· *σίγουρος* ἐπιθ. ἀσφαλής, βέβαιος καὶ ἐπίρ. *σίγουρα*· *ἔφυγε κακὰ σιγουρεμένος*=ᾤχετο κακῶς ἔχων.

Σκιρροκέφα.λος· λέγεται οὕτως ὁ ἰσχυρογνώμων, ἐπίμονος· ὁ τοιοῦτος λέγεται καὶ *ξηροκέφα.λος*.

Σκιντζεύομαι· λαμβάνεται ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ, μετὰ πολλοῦ μόχθου καὶ δυσκολίας ποιοῦμαι τὸν βίον· τρύχομαι· ταλαιπωροῦμαι· καὶ λέξις δὲ *σκιντζό*· τὸ ῥ. *σκιντζεύομαι* ἔχει συνώνυμον τὸ *μπουτζμῶ*· (ἴδε **Μ** ἐν τῇ λέξει) προφέρουσι δ' αὐτὸ μετά τινος τραχείας προφορᾶς, ἣν μόνον δυνάμεθα νὰ παραστήσωμεν διὰ τοῦ *chkine*· ἡ αὐτὴ προφορὰ παρατηρεῖται καὶ ἐν τοῖς *chkni* (σχοινί), *chkli* (σκυλί), *chkopi* (σκώπι), *chkouras* (σκούρας) καὶ ἄλλοις. Πολλάκις μάλιστα λέγουσι τὰ δύο ὁμοῦ. *Πῶς περᾷς; Πῶς νὰ περάσω! Μπουτζμῶ καὶ σκιντζεύομαι 'σὰν ὁ κατάδικος*.

Σκροῦμος (προφ. chkroumos)· ὁ ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τῶν δρυῶν καὶ ἄλλων δένδρων ἐπιφυόμενος δίκην χλόης πρασινόχρους λειχήν, βρύον, ἔχων πάχος ἑνὸς μέχρι δύο δακτύλων· καὶ ῥ. *σκρουμα.λιάζω*, ἐπὶ τῶν λίαν πεφρυγμένων ὑπὸ τοῦ πυρός· ὁ *σκροῦμος* λέγεται ἔτι καὶ *μοῦσκ.λος* ἢ *μοῦσκρος*.

Σταρίκοβη (ἡ)· κάρυον (κάχτα) μὴ καθαριζόμενον εὐκόλως.

Συγκ.λίζομαι· ἡ *μη.λὰ συγκ.λίζεται ς' τὰ μῆ.λα*=βρίθει μήλων, καὶ ὑπὸ τοῦ πολλοῦ βάρους κλίνουσι πρὸς τὴν γῆν οἱ κλάδοι.

Σύγκ.λαρο· ἐπιρρηματικῶς εὑρηται ἡ λέξις ἐν τῇ φράσει, *ἐβγῆκε τὸ χωρὶ σύγκ.λαρο*=πανδημεί· ἐπὶ πληθύος λέγεται καί, *νὰ ῥίξῃς μῆ.λο δὲν πέφτει* (πίπτει).

Σχαρήκα (ἀντὶ συγχαρήκια)· ἡ διδομένη ὑλικὴ ἀμοιβὴ εἰς τοὺς φέροντας πρώτους τὴν αἰσίαν εἴδησιν τῆς ἐλεύσεως μέλους τινος ἐκ

τῆς ξενιτείας· *συγχαρμαρέοι* λέγονται εἰς τοὺς γάμους οἱ προπορευόμενοι συνήθως τῆς πομπῆς καὶ πυροβολοῦντες.

Σφόνταρα (τά)· λέγονται καὶ *σφοντούρα*=τεμάχια· ἀπαντᾷ ἐν τῷ *κακά του σφόνταρα*· κατάρα· τὸ σφόνταρα ἐκ τοῦ *σύνομαι, σίντωρ*. Τοῦτο δὲ συμβιβάζεται καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς κατάρας· διότι ἡ εὐχομένη γυνὴ νὰ τὸν φέρουν *σφόνταρα*, ἤτοι τεμάχια, ἐπιθυμεῖ νὰ προέλθῃ τοῦτο ἐκ κρεουργίας λῃστῶν ἢ πτώσεως ἀπὸ βράχων.

Σειοῦμαι (ἀντὶ σείομαι)· ὑπερηφανεύομαι· *σειέται καὶ λυέται* (ἴδε ἐν Λ λυγίζομαι)· *ἔσεισα τὸ σειγούν' μου ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον*=τὸν ἐτρόμαξα καὶ διέρρηξα τὰ ἱμάτιά μου· *σειοῦνται τὰ χωριά*· ἤτοι θαυμάζουσι καὶ διαρρηγνύουσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ ἐνδύματά των ἐπὶ τοιαύτῃ τινὶ πράξει.

Σκουρτίζω· κληρῶ, λαγχάνω.

Σωρεύω· σωρεύω· *σωρεύομαι*, σημ. ἐπὶ γερόντων ἐκείνους, οἵτινες ἐκάμφθησαν ὑπ' ἀργαλέου γήρατος, καὶ μόλις δύνανται βαδίζειν (παράβαλε ἐν Γ λέξ. γροῦδα).

Σωροβολιάζομαι· κατακρημνίζομαι, καταρρέω· ἐσωροβολιάσθη.

Σκώνομαι (προφ. chkonomai) ἀντὶ σηκώνομαι· ἐγείρομαι· *σήνω'* (chûk) ἡ προστακτ., τὸ *σηούκωσε, ἐπὶ τῶν φρενοβλαβῶν· τὸ σηούκωσε 'ς τὴν ἀπάρω σκάλα*, ἐπὶ τῶν ἐπαναστατησάντων· καὶ ὡς φαίνεται ἡ φράσις ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν ὁπλοφορούντων, οἵτινες ὑψώνουσι τὸν λύκον τοῦ τουφεκίου εἰς τὴν δευτέραν θέσιν ὅταν ἔχωσι τὴν πρόθεσιν νὰ πυροβολήσωσιν· λέγεται δὲ καὶ ἁπλῶς· *τὸ σηούκωσαν*, ἢ *σηκώθηκαν 'ς τὸ ποδάρι· νὰ τὸν σηκώσουν* (chkossoun) *τέσσαρες*· κατάρα. *Μοῦ σηούκωσαν τὴν ὑπόληψιν*=μοὶ ἀφῆρεσαν· *ἀσηούκωτος* ἐπίθ. ἐπὶ τῶν ὑπὸ δεινῆς ἀσθενείας μὴ δυνηθέντων νὰ ἀποχωρισθῶσι τῆς κλίνης· *κοίτεται ἀσηούκωτος*· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ νεκρῶν σημ. τὸν μὴ ταφέντα εἰσέτι.

Σκραπατῶ· ἐπὶ τῶν λύκων τῶν ὅπλων, οἵτινες ἑλκόμενοι κάτωθεν πίπτουσιν καὶ ἐκπυροκροτοῦσιν· προφέρεται δὲ (chkrapatô) ἐκ τοῦ *chkrap* τοῦ φυσικοῦ φαινομένου τῆς τοιαύτης τοῦ λύκου καταφορᾶς· τὸ *σκραπατῶ* λέγουσι καὶ *τσακματῶ*.

Σκαμπάζω· ἐννοῶ· *δὲν σκαμπάζω, δὲν ξέρω οὔτε γρῦ*, ταὐτόσημα.

Στρώνω· στρώννυμι· φρ. *στρώνω τὴν τάβλα* (tabula) προκειμένου περὶ γεύματος ἢ δείπνου· καί, *στρώνω τὸ τραπέζι*· φράσεις καθιερωμέναι 'σὰ σοῦ τὸν ἔστρωσα καὶ ἀκόμη, 'σὰ σοῦ τὸν ξέστρωσα*, ἐπὶ ἐκείνων, καθ' ὧν ἐπεπέσαμεν ραγδαῖοι· *στρῶσε Κώτσο μου νὰ φᾶμε*· ἡ παροιμιώδης αὕτη ἔκφρασις εἶναι εἰρωνικὴ καὶ σημαίνει ὅτι ἐπροκόψαμεν ἕως τώρα, καὶ δὲν μᾶς μένει ἄλλο παρὰ νὰ καθίσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν· *στρῶμα*, τὸ λέκτρον· *ἔπεσαν στρῶμα*, ἐπὶ τῶν ἀσθενησάντων ἢ ἐπὶ ὀπωρῶν, αἵτινες καταπίπτουσαι καλύπτουσι τὸ ἔδαφος (ἴδε Α ἐν λέξει Λαζῶ)· *τὴν ἔκαμε γιὰ τὸ στρῶμα*, ἐπὶ τῶν ξυλοκοπηθεισῶν ἀπηνῶς.

Στάλα (ἡ)· σταγών· *ἔγινε στάλα*, ἐπὶ τῶν διαβρόχων· *δὲν ἀπόμεινε κρασὶ οὔτε στάλα*=οὐδὲ σταγὼν ὑπελείφθη· τοῦτο δὲ λέγουσιν ἀκόμη, *δὲν ἀπόμεινε οὔτε κόμπος*.

Σκολιῶ· τελειόνω· *σκόλια*=παῦσον· καὶ τὸ σύνθετον *ἀποσκολιῶ*=ἀποπερατῶ· *σκολασμένος*, ἐπὶ ἀσθενῶν, σημ. τὸν ἐξηντλημένον, κατεσκληκότα· ὁ μέλλων, *σκολάσω, ἐσκόλασα*=ἐτελείωσα· *σκόλη* (ἡ)· ἀργία (σχολή)· *ἔχομε σκόλη*, ἐπὶ τῶν διακοπῶν τῆς διδασκαλίας.

Στραγγίζω· διηθίζω· *στραγγίζω τὸ γάλα, ἐστράγγισε τὸ ψωμί*, ἐπὶ τοῦ ἐψηνομένου ἄρτου, ὅταν ἐξατμισθῇ καλῶς· *ἐστράγγισε*, ἐπὶ ἀσθενῶν οἵτινες ἐξαντλοῦνται ὑπὸ τῆς ἀσθενείας· καὶ λέξις *στράγγα* (ἡ)· *τό καμε στράγγα*=ἐξεμύζησε· *στραγγιστῆρι* (ὑθμός).

Σκαρφίζομαι· λαβὼν ὑποψίας ἐρεθίζομαι· *κάτι ἐσκαρφίστηκε*· *σκάρφη* (ἡ)· ὁ ἐλλέβορος.

Σφηλιόνω· κλείω ἐμμητικῶς· *σφηλιωσε τὴν πόρτα*=κλεῖσον καλῶς· *σφηλιώνει τὰ μάτια*=κλείει οὐτά, ὡς συμβαίνει τοῖς ἀποθνοῦσιν.

Συναπάντημα (τό)· συνάντησις. Πολλὴ σπουδαιότης ἀποδίδεται εἰς τὴν συνάντησιν καλοῦ ἢ κακοῦ ἀνθρώπου, διότι ἐκ τούτου οἰωνίζονται αἴσια ἢ ἀπαίσια εἰς πᾶσαν ἐκδρομὴν ἐκ τῆς οἰκίας. Οὕτως, ὁ ἐξερχόμενος εἰς θήραν ἐὰν ἀπαντήσῃ πρὸ τῆς θύρας γυναῖκα κεκτημένην τὴν φήμην ὅτι ἔχει *συναπάντημα καλόν*, εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ εὕρῃ πλουσίαν ἄγραν καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ ἀβλαβής. Ἐὰν ὅμως πάθῃ τι κατὰ τὴν θήραν, ἢ δὲν ἐπιτύχῃ, τὸ ἀποδίδει εἰς τὸ κακὸ *συναπάντημα* διότι ἔτυχε νὰ συναντήσῃ τὴν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα. Ἔτι μεῖζον δίδεται προσοχὴ εἰς τὸ καλὸ *συναπάντημα*, ὅταν πρόκειταί τις ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν ξενιτείαν· καὶ διὰ τοῦτο οἱ οἰκεῖοί του, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ συναπάντημα, διατάσσουσι, καὶ ἵστανται ἔξω τῆς θύρας τῆς οἰκίας παιδία ἢ ἄλλοι ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀναχωροῦντος ἵνα τοὺς συναντήσῃ ἐξελθών. Τὴν πρώτην ἑκάστου μηνὸς καὶ μάλιστα τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ἡ συνάντησις τοῦ προ-

του προσώπου ἔχει πολλὴν σπουδαιότητα, καὶ διὰ τοῦτο ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας προφυλάσσονται πολὺ ὥστε νὰ μὴ συναντήσωσι ἄνθρωπόν τινα ἐκ τῶν προτέρων ἀπαίσιον θεωρούμενον· διότι ὡς τοιοῦτον οἰωνίζονται ὅλον τὸ ἔτος ἢ τὸν μῆνα. Μολονότι δὲ ἐκ προθέσεως δύναταί τις νὰ γράψῃ περὶ τῶν ἐπικρατουσῶν προλήψεων σημειοῦμεν οὐχ ἧττον ὅτι τὸ ξενιτεύεσθαι ἢ μεταβαίνειν εἴς τινα πόλιν τὴν τρίτην τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν θεωροῦσιν ἀπαίσιον. Καὶ τὸ συναντῆσαι δὲ καθ' ὁδὸν λαγὼν ὅταν ἐξέρχηται εἰς κυνήγιον, κακόν.

Στρουμπούλικος, ὁ παχύς.

Σκὶ ἀντὶ σχοινὶ (προφ. chkni)· *τό πιασε σχοινὶ λωρί*, ἐπὶ τῶν τὰ αὐτὰ λεγόντων καὶ ἀναμασώντων· *τὸ σχοίνισε*=ἀνεχώρησεν.

Συμμαζωτής· ἐπὶ τῶν φροντιζόντων νὰ συλλέγωσι καὶ τὰ εὐτελίστερα πράγματα διὰ τὰς ἀνάγκας των.

Σουφρώνω· πτύσσω· *σουφρώνω τὸ φόρεμα· σοῦφρα* (ἡ)· πτυχή· *σουφρώνει τὰ μοῦτρα*, ἐπὶ τῶν μορφασμῶν τοῦ προσώπου· ἔχει δὲ τὸ *σουφρώνω* καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπεξαιρῶ, κλέπτω· *τοῦ σούφρωσε τὴ σακκούλα*=ὑπεξήρεσε τὸ βαλάντιον· λέγουσι δὲ καί, *τοῦ τὴν σύμασε*.

Σκούρας (ὁ)· προφ. chkouras· ὁ ἐσκωριασμένος, ἀνόητος.

Στρουχώνω· συνωθῶ, συνθλίβω· ταὐτόσημον τοῦ *στρουμώνω*.

Σβουντουρίζω· τινάσσω μακράν, *τὸν ἐσβουντούριξε*=τὸν ἔρριψε μακράν.

Σδουπαρίζω· κροτῶ, δνοπαλίζω.

Σρόικα (τό)· μῶμος· *δὲν ἔχει σρόικα*· ἄμεμπτος· ἡ λέξ. τουρκική.

Σρούλι (τό)· κροκύς· «Ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀφιελεῖν κροκύδα (σρούλι) Θεόφρ. *δὲν ἤρερε οὔτε σρούλι* καί, *δὲν ἔχω οὔτε σρούλι*, σημαίνουσιν ὅτι εἶμαι τῶν πάντων ἐστερημένη καὶ ἐνδεής. Ἐκ τῆς φρ. *δὲν ἔρερε οὔτε σρούλη*, ἐννοεῖται λάφυρον.

Σπίδα (ἡ)· σπινθήρ.

Σκαντζιόφρα (ἡ)· ὁ σπινθὴρ ὡσαύτως.

Σπλουνίζω· φαρμακεύω τὸ ὕδωρ δι' ἀσβέστου ἢ δι' ἄλλων ὑλῶν πρὸς ἁλιείαν ἰχθύων ἐν ποταμοῖς. Κατάλληλα δὲ πρὸς τοῦτο εἶναι ὁ πικρὸς ἐκεῖνος καὶ γαλακτώδης χυμὸς τοῦ φυτοῦ τοῦ λεγομένου *γαλατσίδα* ἢ τοῦ *λιπουσίου*· τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἁλιείας, λίαν φθοροποιὸν εἰς τοὺς ἰχθῦς, καλεῖται *σπλόνος· σπλουνισμένος*, σημ. τὸν ἔχοντα τὴν ὄψιν λυπηράν.

Σταφιλίτσης (ἀντὶ σταφυλίτης)· ἡ ἐπιγλωττὶς τοῦ οὐρανίσκου.

Στραγγουλίζω· στρυφογυρίζω· ὡς, τοῦ *στραγγούλισε τὸ χέρι*, ὅπερ συνεκδοχ. σημαίνει ἐξήρθρωσεν αὐτὸ διὰ τῆς στρυφογυρίσεως.

Στοῦρος (ὁ)· λίθος στενὸς καὶ ἐπιμήκης.

Στρούβας (ὁ)· ὁ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἁλωνίου ἐμπηγνύμενος ξύλινος πάσσαλος.

Σπάδι (τό)· ἔδαφος· *κοιμᾶται 'ς τὸ σπάδι*, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Σποδίζομαι καὶ *σποδοῦμαι* σκοντάπτω, προσπταίω· *σποδάρης*, ὁ σκοντάπτων· ἐκ τοῦ συμποδίζομαι.

Σιλιτούρα (ἡ)· λάκκος εἰς μέρη ἀπόκρημνα πλήρης πετρῶν, αἵτινες κυλιόμεναι ἐπ' ὀλίγον καὶ προστριβόμεναι ὅταν βαδίζῃ τις ἐπ' αὐτῶν κάμνουσι θροῦν ἐπαισθητόν· *γρόσια σιλιτούρα*, μεταφορικῶς ἐπὶ τῶν πολυτελόντων.

Στέρφος ἐπιθ. ἀντὶ στερεὸς κατὰ τόνου ἀναβιβασμόν.

Σφίγγω· φρ. *σφίξ' τὰ δόντιά σου*· ἤτοι γενοῦ γενναῖος· *σφίξου γιὰ τὰ πᾶς*=ἐπίσπευσον· *ἐσφίχτηκε*=ἐβιάσθη· *σφιχτός*· ὁ φειδωλὸς (ἴδε Α *αὐχάρης*).

Στοιχειὸ (τό)· δράκων. Ἐν Ζαγορίῳ πιστεύουσιν αἱ γυναῖκες ὅτι εἰς ἑκάστην οἰκίαν εὑρίσκεται καὶ εἷς ὄφις θεωρούμενος ἱερός, ὅστις ἐξερχόμενος ἐνίοτε δὲν βλάπτει τινά, ἀλλ' ἐπιστρέφει καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν κοίτην του. Θεωροῦσι λοιπὸν ἀσέβειαν νὰ φονεύσωσιν αὐτὸν διότι εἶναι τὸ *στοιχειὸ τοῦ σπιτιοῦ*. Ἐπὶ τὸ μυθωδέστερον δὲ πλάττουσιν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄφεις φέρουσι καὶ κέρατα μικρὰ ἐνίοτε. Ἐὰν φονευθῇ ὁ ὄφις αὐτός, ἡ οἰκία ταχέως θὰ καταστραφῇ.

Σμπῶ ῥ. ὑποδαυλίζω τὸ πῦρ· *σύμπα τὸ νερὸ νὰ γέρῃ*, ἤτοι ὑπόθαλπε τὸ πῦρ ἵνα ταχέως βράσῃ· οὕτω καί, *σύμπιζε τὸν καβγᾶ*· ἤτοι ὑπέθαλπε τὴν ἔριδα.

Στρίζω· τρίζω· *δὲν μοῦ στρίζ' τ' αὐτί*· ἤτοι δὲν μὲ μέλει παντάπασιν· ὁ τριγμὸς θύρας ἢ παραθύρων δωματίου τινός, ἐν ᾧ κατάκειταί τις ἀσθενῶν, θεωρεῖται ἀπαίσιος διὰ τὸν ἀσθενῆ· πρόληψις. Ἐπίσης ὅταν τὸ νεκρικὸν φέρετρον ἐκφερομένου τινὸς πρὸς ταφὴν τρίζῃ ἢ φαίνηται ὁ εἷς ποὺς τοῦ νεκροῦ βραχύτερος κατὰ τὸ μῆκος τοῦ ἄλλου, θεωροῦσιν ὡς οἰωνόν, ὅτι καὶ ὑπ' ἄλλου νεκροῦ συνοδευθήσεται μετ' ὀλίγον ὁ ἀποθανών.

Σβάρνα (ἡ). Ἐν Θεσσαλίᾳ *σβάρνα* καλεῖται ὄργανόν τι ἐκ σανίδων τινῶν προσηρμοσμένον, ἐφ' οὗ ἐπικαθήμενος ὁ γεωργὸς καὶ συρόμενος ὑπὸ τῶν βοῶν ἰσοπεδοῖ τὸ λήϊον μετὰ τὴν σπορὰν· κατασκευάζεται ἐνίοτε ἡ *σβάρνα* καὶ ἐξ ἱτέων πλεκτῶν· φρ. *τὸν πῆρε σβάρνα*, ἢ τὸν

ἔμασε ἐμπρός, ὡς συμβαίνει ὅταν τις εὑρισκόμενος ἐν ὁδῷ παραβιάζεται ὑπὸ τοῦ τρέχοντος κατόπιν αὐτοῦ ὀχήματος ἢ ἱππέως· *σβαρίζω*=λαμβάνων τινὰ τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ποδός, σύρω αὐτὸν εἰς τὰς ὁδούς· τοῦτο δὲ λέγουσι καὶ *κωλοσέρνω* (κωλοσύρω)· *σβαρχάρης* ἐπίθ., ὁ ἀρίνων νὰ σύρωνται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ κατὰ γῆς, ὁ ἀτημέλητος.

Σέρνω· σύρω· *σέρνω τὸ χορὸ*=ἡγοῦμαι τοῦ χοροῦ· *σέρνω τὸ κρασί*, ὅταν μεταγγίζω αὐτό· *σέρνει ὁ μῆνας 31*, ἔχει 31 ἡμέραν· *ὁ ἄρρωστος θὰ σύρῃ*, ἤτοι θὰ ζήσῃ ἐπὶ ἱκανοὺς ἀκόμη μῆνας· *σέρνεται μὰ ἀρρώστια*, ἐπὶ ἐπιδημιῶν· *τὸν σέρνει ἀπὸ τὴ μέση*, ἕλκει αὐτὸν ἐκ τῆς ῥινός· *μοῦ σέρνουν τόνομα*, διασύρουσι τὴν ὑπόληψιν· *ποτάμι σερνάμενον*, τὸ διηνεκῶς ῥέον· *σῦρε 'ς τὸ σπίτι σου*, πορεύου· *σῦρε 'ς τὸ καλό*, ὥρα σου καλή. Εὖ πάθοις.

Σοῦμα ἡ καὶ *τ.λοῦπα* (τολύπη) λεγομένη ὑπὸ τῶν γυναικῶν.

Σουσουμοιάζω=παρομοιάζω· *δὲ μπορῶ νὰ τὸν σουσουμοιάσω 'σὰν ποιὸν ἦταν*=τίνι παρεμφερής.

Σκουπίζω=σαρόω· *σκοῦπα* (σάρωθρον)· *τὰ σκούπισε, τά π.λυτε* ἐπὶ τῶν ἀσώτων· *κακὴ σκοῦπα νὰ μπῇ*· κατάρα· ὅλους δηλονότι νὰ τοὺς σαρώσῃ ὁ Χάρος· *τοῦ εἶπε ὅσα σέρ' ἡ σκοῦπα*=τὰ ἐξ ἀμάξης· λέγεται ἔτι καὶ τὰ *μ.αλλοκέφ.αλά της*, ἤτοι ἄπειρα.

Σκουτρὰ (τά)· τὰ φορέματα καὶ τὰ σκεπάσματα· *σκουτικὰ πο.λλὰ* ἤτοι βελέντζας καὶ ἄλλα σκεπάσματα· ἐκ τοῦ σκῦτος.

Σκούζω· θρηνῶ, κωκύω· *σκούγματα*, οἱ κωκυτοί.

Σμάφαρα· αἱ κροκίδες καὶ τὰ ῥούγανα τῆς οἰκίας, τὰ ὁποῖα σύρει τὸ σάρωθρον· *ἔγειρε σμάφαρα*, ἐπὶ τῶν κρημνισθέντων καὶ γενομένων ἐλεεινὰ συντρίμματα· *σμαφαρίζω*, καί, *σμαφαρώνω*=φονεύω· *ἐσμαφάρασα ἕνα λαγώ*.

Σμάγκαρο (τό)· περίγελως, χλεύη· *ἔγειρε σμάγκαρο*, ἤτοι ὁ περίγελως, ἡ χλεύη τοῖς πᾶσι· λέγεται δὲ καὶ *σμαγκάρι*.

Σμαγκ.αλίζω· περιγελῶ, χλευάζω· *μᾶς σμαγκ.αλίζουν ὁ κόσμος*, ἤτοι μᾶς περιγελοῦν, χλευάζουσιν.

Σάλτσι· ἁλμυρόν· *τὸ φαεὶ σάλτσι*· λίαν ἁλμυρόν· διὰ τὸ ἀνάλατον λέγουσιν, εἶναι *'σὰ χορτάρι*.

Σμούστραβος ἐπίθ. ἰσόστραβος.

Σμουσμάρης καὶ τὸ θηλ. *σμουσμάρα*· ὁ ὑψηλοῦ ἀναστήματος· ὁ *σμουσμάρης* λέγεται καὶ *ντελκ.αλῆς*.

Σούζμο (τό)· ἡ λέξις αὕτη ἐπὶ βρεφῶν σημ. τὸ ἀσθενὲς καὶ ἔχει ταὐτόσημον τήν, *ἀνέσωστο* (ἴδε Α ἐν τῇ λέξει) καὶ *πστόβ.λακο* (ἰδὲ τὴν λέξιν)· τὸ *σούζμο* (ἀντὶ σούζωμο) τὸ ἔχον ζωμοὺς ἤτοι χυμοὺς πολλοὺς καὶ διὰ τοῦτο μὴ εὐπαγεῖς καὶ στερεόν· οὕτω λέγουσι καὶ *κρέας ζούσμο* τὸ ἄψητον.

Σφ.αλαγκας (ὁ)· ἡ ἀρχὴν· *νὰ κάνῃ τὴν προκοπὴ τοῦ σφ.αλαγκα*. Κατάρα μητρὸς κατὰ υἱοῦ. 'Αρχὴν ἔρπουσα παρὰ τὴν ἑστίαν τῆς οἰκίας θεωρεῖται ὡς οἰωνὸς ἐλεύσεώς τινος ἐκ τῆς ξενιτείας.

Σα.λτῶ· πηδῶ, ἅλλομαι· *σά.λτησε* ὁ ἀόρ., ἡ δασεῖα ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ς.

Σίζαρα (τά)· ζιζάνια, ἴριδες· *δὲν εἶναι κα.λὰ τὰ σίζαρα*.

Στρέκ.λας (ὁ)· οἶστρος (βωδόμυγα). *τὸν ἔμασ' ὁ στρέκ.λας*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ μαλεροῦ πόθου πρὸς τ' ἀφροδίσια οἰστρηλατουμένων.

Στομώνω· ἀμβλύνω· *ἐστόμωσε τὸ τσικοῦρι*=ἠμβλύνθη.

Συγκαθιστός· *χορὸς συγκαθιστός*, τεχνικὸς δηλονότι.

Σημείωμα (τό)· *τί λέει ἕνα σημείωμα*; Θεωρεῖται ὅτι ὁ ἔχων φυσικόν τι ἐλάττωμα ὡς τῆς χωλότητος π. χ. εἶναι ἀπαίσιος. ὁ τοιοῦτος λέγεται καὶ σημειωμένος· *ἔδειξ' ὁ Θεὸς ἕνα σημεῖον*. διὰ φοβεροῦ τινος φαινομένου (σήματος) ἐξεδήλωσε τὸ Θεῖον τὴν δυσαρέσκειάν του ἐπὶ ἀνοσιουργήματί τινι, διότι ἡ τῆς Νεμέσεως ἰδία εἶναι ἐρριζωμένη παρὰ ταῖς γυναιξὶ καὶ πολλάκις ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ ἀποκαλύπτεται ὁ τὰ πάνθ' ὁρῶν ὀφθαλμὸς τῆς Δίκης.

Σκιάζω (ισκιάζω) φοβίζω τινά· *σκιάζομαι*=φοβοῦμαι· τρομάζω· *σκιάξου νὰ μὴ μὲ φ.λάξῃς*· ἡ ἔκφρασις αὕτη σημαίνει· *δὲν σ' ἔχω ἀνάγκην*· *δὲν σὲ φοβοῦμαι*· *δὲν σ' ἔχω παραιτίαν, κἄπως θὰ ζήσω κ' ἐγώ*.

Σκήγμα· τὸ πρὸς ἐκρόβισιν πτηνῶν τιθέμενον ἐπὶ ὀπωροφόρων δένδρων ἢ ἀμπέλων ῥάκος· μεταφορ. δὲ σημαίνει καὶ τὸν ἄσχημον· *ὡς εἶναι ἕνα σκήγμα*, ἤτοι ἄσχημος καὶ ἄμορφος.

Σκ.αλίζω 1) σκελίζω· 2) συνθηματολογῶ· (ἴδε κεφ. Παιδιῶν)· *τὸν μαζώνουν τὰ σάλ.α*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας κατεχομένων πρός τι.

Σέλι (τό)· ῥαγδαία βροχή· *μᾶς ἔπρασε ἕνα σέλι*=κατακλυσμός. Οὕτω λέγουσι καὶ, *ἔπρασε ὁ τέλος ἢ μᾶς πῆρε ὁ τέλος*.

Σκυφτομάτης· ὁ χαμαὶ βλέπων καὶ διὰ τοῦτο πονηρός.

Σπέρα (ἡ)· χάσμα, βάραθρον.

Σπέρνα (τά)· περίγελως· καὶ ῥ. *σπερίζω* (περιγελῶ), προφ. chperizo.

Τ.

Τρυποσκότης (ὁ)· ἐννοεῖται ὁ υἱός, περὶ τοῦ ὁποίου οὕτως ἀποφαίνεται ἡ μήτηρ ποιοῦσα λόγον πρὸς ἄλλας γυναῖκας· *ὁ τρυποσκότης μου!*

Τάρταρο· σκληρός· *ἔγειν' ὁ τόπος τάρταρο*, ἐν καιρῷ παγετοῦ τὸν χειμῶνα· *ἔγειν' ὁ τόπος κάκκα.λο*, ταὐτόσημος.

Τυρ.λοπέρταρο (τό)· ἡ ἄλλως λεγομένη *μοῦντζα*.

Τσακίζω· 1) θραύω· 2) κλίνω· *ἐτσάκισε τὸ ποτήρι, ἐτσάκισεν ἡ μέρα*=ἔκλινεν· οὕτω καὶ ἐπὶ ἡλικίας, *αὐτὸς ἐτσάκισε*, ἤτοι ἔκλινε πρὸς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν· καὶ ἡ κεκριμένη τὴν ἡλικίαν γυνή, *τσακισμένη*. *Τὸν τσάκισεν ὁ κοῦκκος*. Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν κοκκύγων ἐν καιρῷ τῆς ἀνοίξεως προφυλάσσονται ὅταν ἀκούσωσι κατὰ πρῶτον τὴν φωνὴν τοῦ κόκκυγος νὰ μὴ ἦναι νήστεις, διότι τοὺς τσακίζει ὁ κοῦκκος, καὶ τοῦτο θεωροῦσιν ὄχι καλόν, καθ' ὅσον νομίζουσιν ὅτι θ' ἀσθενήσωσι τὸ θέρος· ἐξερχόμενοι λοιπὸν τῆς οἰκίας συνηθίζουσι νὰ τρώγωσι τεμάχιον ἄρτου πρὸς ἀπομυγὴν τοῦ κακοῦ· ἡ αὐτὴ χρῆσις ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τῶν χελιδόνων καὶ διὰ τοῦτο ἅμα ἴδωσιν αὐτὰς πετομένας καὶ κελαδούσας, ἢ ἀκούσωσι τὴν φωνὴν τοῦ κόκκυγος λέγουσι, *τσάκατος*· τὸ δὲ *τσακίζομαι* ἐκτὸς τῆς κυρίας σημασίας του ἔχει καὶ τὴν τοῦ ἔρχομαι. Ὅθεν καὶ κατάρα, *κακό του τσάκισμα*, κατὰ τῶν ἐκ τῆς ξενιτείας ἐρχομένων. *Νὰ τσακισθῶ*=νὰ ἔλθω· καὶ προστακτικῶς μετ' ἀγανακτήσεως, *τσάκισον*=ἔλα, *βγάλ' τὸ λαιμό σου*.

Τσακώνω· συλλαμβάνω.

Τιράζω· τινάσσω, σείω· *τιράζω τὸ δένδρον*=σείω· *ἐτίναξε τὰ πέτ.α*, κατὰ τῶν ἀποβιωσάντων, πρὸς οὓς ἐχθρικῶς διακείμεθα· *τὸν ἐτίναξα*, ἐπὶ χρέους, σημ. ἀπέσεισα ἀπ' ἐμαυτοῦ τὸν εἰδεχθῆ ζυγὸν τοῦ χρέους.

Τζέρα (ἡ)· μεγάλη πυρά, ἣν κάμνουσιν οἱ παῖδες κατὰ τὰς ἀπόκρεως· λέγεται δὲ καὶ *τζοραμπίνα*.

Τσίμπ.λα (ἡ)· λῆμη τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ *τσιμπ.λήρης*, ὁ λημῶν· *μὰ τζίμπ.λα δαθύ*, κλωνίσεων δηλ.

Τσήκω (ἡ)· ἐρίφιον θῆλυ· *τζήκα-τζήκα* φράσις δι' ἧς μαθλίζουσι τὰ ἐρίφια ἵνα τὰ ὁδηγήσωσιν εἰς νομήν· *εἶναι τσήκα-τσήκα*, σημαίνει ἄνθρωπον εὐκαπάτητον καὶ εὐπειστον.

Τσάφη (ἡ)· τὸ δρυμὺ ψῦχος.

Τσιβοῦρα (ἡ)· ψῦξις πρωϊνή, στιβη.

Τσάκρο (τό)· ῥούγανον· *μαζώνει τσάκρα νὰ φκιάσῃ τὴ φω.λιά του*· ἀλληγορικῶς περὶ τῶν συλλεγόντων τ' ἀναγκαῖα διὰ νὰ κάμωσι *νοικοκυριό*.

Τσα.λιστᾶρος ἐπίθ. ὁ ἐπιμελὴς εἰς τὸ ἔργον του· καὶ ῥ. *τσα.λιστάω*=φροντίζω.

Τρμιόψια (ἡ)· τὰ ἐκ τῆς τραπέζης καταπίπτοντα ψιχία.

Τζίνι· ἡ ἄκανθα· καὶ ῥ. *τζινῶ*=κεντῶ.

Τσήτσι (τό)· κρέας· μὲ τὴν λέξιν ταύτην αἱ μητέρες καλοῦσι τὸ κρέας δίδουσαι τροφὴν εἰς τὰ βρέφη.

Τομέρι (τό)· οὕτω καλεῖται τὸ *ψωμὶ* ἢ ἡ τροφή· καὶ ῥ. *τομερώνω*· *ἔλα νὰ τομερώσῃς* (=νὰ φάγῃς), χρῶνται δὲ τῇ λέξει ὅταν ἔχωσιν ἀγανάκτησιν. Ὅθεν λέγεται, *ἔφαγε τὸ τομέρι, ἐτομέρωσεν· ἔφαγεν ἕνα περύδρομο, ἔφαγεν ἕνα δράδ.λο καὶ μισό*· καὶ *ἔφαγε τ' ἀ.λόχι*.

Τσάρκος (ὁ)· μικρὸν μέρος, ἐν ᾧ ἐγκλείουσι τὰ ἐρίφια ὅταν ἦναι μικρά.

Τρώγ.λα (τά)· λίθοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἐσπαρμένοι καὶ διακωλύοντες τὴν εὔκολον πορείαν.

Τζέ.λο (τό)· βάσανος, τυραννία· καὶ ὁ δήμιος *τζα.λάτης*.

Τζέγερα (τά)· σπλάγχνα. *Μὲ πονεῖ μέσ' τὰ τζέγερα μου*=σπλάγχνα.

Τσότσο· πάνυ ὀλίγον, τυτθόν· *δός μοι τσότσο νερό*· οὕτω λέγουσι καί, *ἕνας τσότσος*, ἤτοι μικρύσωμος, πυγμαῖος.

Τσάρι (τό)· μικρὸν τεμάχιον· *ἕνα τσάρι σταφ.λί*, ἤτοι μικρὸν μέρος σταφυλῆς.

Τουρτουρὰ (ἡ). Οὕτω καλεῖται ἡ συνοδία, ἥτις ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου μεταβαίνει χάριν τοῦ γαμβροῦ πρὸς συλλογὴν ξύλων, ἀναγκαίων διὰ τὴν μαγείρευσιν φαγητῶν τοῦ γάμου· οἱ μεταβαίνοντες, συγγενεῖς ὄντες τοῦ γαμβροῦ, ἐκτελοῦσιν ἀμισθὶ ἐστιώμενοι ἅμα ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὅθεν καὶ φράσις, *ἐκίνσαν* (ἐκίνησαν) *τουρτουρά*, ἐπὶ πολλῶν ἐξερχομένων ὁμοῦ διά τινα ἐργασίαν.

Τζατζαρ.λίζω· γίνομαι παρῆλιξ· καὶ *τζατζάρα*, ἡ παρῆλιξ κόρη.

Τζοπ.λάζω· θλίβω· *ἐτσοπ.λάσθηκαν τὰ σῦκα*, ἤτοι ἐθλίβησαν καὶ ἐξεχύθη ὁ γλυκὺς χυμός των· *σταφ.λα τζοπ.λασμένα*, ἤτοι πατημένα.

Τζα.λάζω· ταὐτόσημον τῷ ἀνωτέρω· ἀλλ' ἐπὶ ὀπωρῶν πάντοτε μεταχειρίζονται τὸ τζοπ.λάζω· *ἠβρα ἕνα φεΐδι καὶ ζοῦ τσά.λασα τὸ κεφά.λι*· ἤτοι διὰ λίθου τοῦ φενέτριψα τὴν κεφαλήν.

Τάττας (ὁ)· τὸ ὄνομα διὰ τοῦ ὁποίου τὰ μικρὰ παιδία καλοῦσι τὸν πατέρα των.

Τσιάτος (ὁ)· λέγεται καὶ *μπάτζος*, ῥάπισμα· καὶ ῥ. *τσαταρώνω*· *τὰ τσατάρωσαν*=ἦλθον εἰς λόγους καὶ χεῖρας.

Τσουκώνω· ἀμβλύνω· *τσουκωμένο μαχαίρι*· ἠμβλυμένον· γίνεται ἐκ τῆς λέξεως

Τσοῦκα (ἡ), ἥτις σημαίνει λόφον ἢ οἴδημα τοῦ προσώπου, καὶ θὰ ἦναι ἡ λέξις σλαβική.

Τσιτώνω=γεμίζω· *τὴν τσίτωσα* (τὴν κοιλίαν δηλ.)=τὴν ἐγέμισα· (ἴδε καὶ Π ἐν λέξει Πατώνω)· *τσίταις* (αἱ), ὀνομάζονται τὰ ξύλινα καρφία, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ὑποδηματοποιοὶ καρφώνουσι τὰ ὑποδήματα θέτοντες αὐτὰς πολλὰ πλησίον τὴν μίαν πρὸς τὴν ἄλλην ἵνα συγκρατῶσι καλῶς τὸ ὑπόδημα. Ἐκ τούτου καὶ ἡ ῥήσις *εἶναι τσίτα γρόσια* δηλ. πλήρης χρημάτων· *τσίταις* καλοῦνται ἀκόμη καὶ οἱ νύσσοντες πόνοι, οὓς αἰσθανόμεθα εἰς τὰ δάκτυλα ὑπὸ δριμυτάτου ψύχους· ὅθεν καὶ ἡ ῥήσις, *μοῦ μπῆκαν τσίταις 'ς τὰ χέρια*.

Τρεκοϋγκλα (τά)· ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῇ ῥῆσ. *κακά του τρεκοϋγκλα*, κατάρα· ἤτοι κακὰς πληγὰς νὰ ἐβγάλῃ.

Τσούπιτα (τά). Οὕτω καλοῦσι τὰ ἐπὶ ἀποτόμων κρημνῶν λοφειδῆ καὶ δυσεπίβατα μέρη.

Τσιώτα (ἡ)· στίφος· *μιὰ τσιώτα πουλιά*=στίφος πτηνῶν· ἴσως ἐκ τοῦ *στοιβή*.

Τσοΐζω· σίζω, ἐξ οὗ καὶ γίνεται· *μὲ τζοΐζει*, ἤτοι αἰσθάνομαι ἀλγηδόνα συριττουσαν καὶ διήκουσαν ἄχρις ὀστέων· *τσουγμάρα*, ἡ τοιαύτη ἀλγηδών· *τσοΐζω κρασί*, ὅτι τοῦτο διὰ τὴν καλὴν ποιότητά του ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν ὀργάνων τῆς γεύσεως καὶ ἐπιφέρει τὴν ἐπαισθητὴν ἐκείνην ἡδονὴν τῆς γεύσεως.

Τρώου (ἀντὶ τρώγω)· μέλ. θὰ *φάγω* καὶ ἀόρ. *ἔφαγα*· ῥῆσ. *τὸ τρώου καὶ μὲ τρώει*· ἡ ῥήσις αὕτη σημαίνει ὅτι ἐσθίοντες κατ' ἀνάγκην ἄρτον ἢ ἄλλο τι, τρωγόμεθα συγχρόνως ὑπ' αὐτοῦ ὡς διαβιβρωσκόμενοι ὑπὸ τῶν ῥοντίδων καὶ τηκεδόνων διὰ τὴν λυπηρὰν τῶν καθ' ἡμᾶς κατάστασιν· *δὲν τὸ τρώει ξηρὸ* (ἐννοεῖται τὸ ψωμὶ) καὶ λαμβάνεται μεταφορικῶς νὰ σημάνῃ ὅτι οἱ καταδιωκόμενοι ὑπό τινος, κεντούμενοι ὑπὸ τῆς φιλοτιμίας των, ἂν δὲν ἀνέχονται νὰ προσβληθῇ, προσπαθοῦσι ν' ἀνταποδώσωσι τὰ ἴσα ἢ καὶ πολλαπλάσια εἰς τοὺς ἐχθρούς των, ἵνα τοὺς δώσωσι νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι κάτι σημαίνουν. *Μὲ τρώει σὰν ἀρίδα*, ἐπὶ ἐκείνων, ὧν ἡ ῥοντὶς ἢ ὁ πόνος διὰ τοὺς ἐπὶ ξένης εὑρισκομένους καὶ ζῶντας γίνεται ἀρίδα (τρύπανον) διαπερῶσα καὶ διαβιβρώσκουσα τὴν καρδίαν των· τῆς αὐτῆς σημασίας ἔχονται καὶ αἱ ῥήσεις, *μὲ τσιμπάει μέσ' τὴν καρδιά, μὲ σφάζει, μὲ πονεῖ μέσ' τὰ τζιέρια μου· νὰ φάγῃ τὸν ἀπίλογο*· ἡ ῥήσις αὕτη ἐπέχει τόπον κατάρας ἐκσφενδονιζομένης κατὰ τῶν λαιμάργων, οἵτινες ἔφαγον τὰ μῆλα μηλέας μας τὴν ὁποίαν προεφυλάττομεν ἀπὸ κακούς, ἢ ἔφαγον φαγητόν, ὅπερ ἦτο προωρισμένον δι' ὅλην τὴν οἰκογένειάν. Κατὰ τῶν τοιούτων λοιπὸν λέγουσι· *τό φαγες; ἄ! νὰ φάῃ τὴ ζάλη! ἢ νὰ τοῦ γέρουν ζάλη! ἢ νὰ φάῃ τὸν ἀπίλογο! Ἔφαγε τὰ νύχια του*, ἐπὶ τῶν μοχθησάντων πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐπιθυμίας των, καὶ ἐπειδὴ ὁ ὑπ' ἀκατασχέτου ἐπιθυμίας πρός τι κυριευμένος δάκνει συνήθως τοὺς ὄνυχάς του ἐκ τούτου ἐγίνετο καὶ ἡ ῥήσις.

Τζουμέρτης (ὁ)· ἐπίθ. ἐλεύθερος· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *σφιχτός, ἀγχάρης*, ἤτοι φειδωλός.

Τσουλώνω· κυρ. καταβιβάζω τὰ ὦτα καὶ συνεκδοχ. πτώσσω· *ὁ λαγὸς τσουλώνει τ' αὐτιά του*=καταβιβάζει· τὸ *τσουλώνω* προφέρουσι τραχέως πως καὶ οὐχὶ καθαρῶς *τσου*· ἡ αὐτὴ προφορὰ παρατηρεῖται καὶ ἐν τοῖς, *τσοῦκα, τσούπιτα, τσουβάλ* (σάκκος)· ῥῆσ. *Τσούλωνε τ' αὐτιά σου*=κάθου ἥσυχος καὶ μὴ θέλῃς νὰ ὁμιλῇς· ταὐτόσημον εἶναι καὶ τὸ *μούλωνε* προστακτ. τοῦ *μουλώνω*=πτύσσω.

Τσουγκρίζω· κυριολεκτικῶς σημαίνει διὰ σιδήρου τύπτω καΐον ξύλον ἐν τῇ ἑστίᾳ· ὅθεν καί, *μὴ τσουγκρίζῃς τὸ ξύλο, ἢ τὴ φωτιά*=πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν· μεταφ. δὲ λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ διεγείρω τινά· *τὰ τσούγκρισαν*=ἦλθον εἰς ἔριδα· καὶ *ἐτσουγκρίσθησαν*=ἐρίδι ξυνέπεσαν, ὁμ. τὸ *τσουγκρίζω* προφέρεται ὡς καὶ τὸ *τσοῦκα* κ. λ. (ἴδε ἀνωτέρω)· ἔχουσι δὲ καὶ ῥῆμα *ἀρατσουγκρίζω* σημαῖνον ἀνεγείρω, ἀναζέω ὁμιλίαν ἢ ὑπόθεσιν παραδοθεῖσαν εἰς λήθην. Ὅθεν *μὴ ἀρατσουγρίζῃς τὴ δουλειά*=μὴ ἀνεγείρῃς.

Τἀπίπκα· ἐπίρρ. ἢ *ταπίκπα*· (ἀντὶ τἀπίκουπα) πρηνῶς· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὀπτίως ὅπερ λέγουσι, *τ' ἀράσκελα*.

Τσακλατίζω· ἀναταράττω τὸ ἔν τινι ἀγγεῖῳ ὑγρὸν διὰ κοχλιαρίου ἢ ξύλου.

Τσολίζω ἢ *τσουλίζω*· κυρίως τύπτω διὰ ξύλου δράγματα σίτου ἢ ἄλλων θημητριακῶν πρὸς ἐκκόκισιν· συνεκδοχ. δὲ λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ τύπτω τινὰ ἤτοι δέρω· *τὸν τσόλισαν*=ἔδειραν· *ταὶς ἔφαγε, ταὶς ἔμασε* ταὐτόσημον.

Τραφοκοπῶ (ἀντὶ ταῤῥοκοπῶ)· ἀροτριῶ βαθέως χέρσον γῆν· καὶ, *τραφοκόπι*.

Τραχλὰ (ἡ)· (ἀντὶ τραχηλιὰ) ὁρμαθὸς φλωρίων περὶ τὸν λαιμὸν προσδενόμενος.

Τροπάρι (τό)· ὁ ὕπνος διαιρεῖται εἰς τροπάρια· ὅθεν τὸ πρῶτον καλοῦσι πρῶτο τροπάρι ἢ πρωτούπνι.

Τζυφώνω· καμμύω· *τί τζυφώνεις τὰ μάτια;* τὰ δὲ μάτια λέγουσι καὶ *τζύφα*· ὅθεν καὶ ἡ ῥήσις, *ἔβγαλαν τὰ τζύφα τους περὶ ἧς* (ἐν Β λέξ. Βγάλλω εἴπομεν τὰ δέοντα)· *τζυφούλης*· ὁ ἔχων τὸ ἐλάττωμα τοῦ καμμύειν τοὺς ὀφθαλμούς ἢ καὶ ὁ μικρόφθαλμος· *τζῦφος*(ὁ)· τὴν λέξιν ταύτην μεταχειρίζονται ὅταν πταρνίζηται ἕτερος, πρὸς ὃν ἅμα πταρνισθῇ λέγουσι σωπτικῶς, *τζῦφος*· καὶ ὅταν δὲ γίνηται λαχεῖον (λότος) καὶ ἐξάγωνται τὰ ὀνόματα, εἰς πᾶν τὸ ἀποτυγχάνον λέγουσι σχίζοντες τὸ γραμμάτιον *τζῦφος*. Ἐπειδὴ εἶναι καὶ λέξις ζούμικος σημαίνουσα τὸ κενόν, ὑποτοπαζόμεν μὴ ἐκ ταύτης ἐγίνετο καὶ τὸ *τζῦφος* διότι ἐν πολλοῖς ἐναλλάσσεται ἡ φωνὴ υ μετὰ τῆς ου.

Τσυρίζω· συρίττω ἐνικα· ἀλγηδόνος, ἐξ οὗ καὶ τὸ τσυρίζω.

Τροχῶ· θέγω· ἐκ τοῦ τροχός· τὸ ὄργανον δι' οὗ συνήθως θέγουσι· τροχὸς καλεῖται καὶ τοποθεσία ἔχουσα τὴν καμπυλότητα σφαίρας.

Τζόμπανος· πουμπὶν· ἀντὶ τῆς τζόμπανος συνηθέστερα εἶναι ἐν Ζαγορίῳ αἱ *γυδάρης*, καὶ *πιστικός*.

Τζιτζία (ἡ)· τὰ οὖλα τῶν ὀδόντων ἅτινα καλοῦνται συνήθως καὶ *δομή*.

Τσαντσάρα· ἡ καλύβη.

Τσαμπᾶς· οἱ μακροὶ βόστρυχοι τῆς κεφαλῆς.

Τσιλοΐγρα (τό)· ὁ ἔμπροσθεν τοῦ μετώπου καὶ ἑκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς γυναικεῖος βόστρυχος, λίαν ἐπιχαρίτως ἀπτόμενος· διὰ τοῦτο καὶ λέγουσι· *ἔχει μάτι καὶ τσιλοΐγρι ἀξιόλογον*.

Κατσαστί (τό)· ὅλος ὁ τῆς κεφαλῆς τῶν γυναικῶν διάκοσμος· λαμβάνει δὲ οὗτος καὶ ἄλλα ὀνόματα, ὧν συνηθέστερον εἶναι ἡ *Ντουβαλίτα*.

Τσοντσορίζω· κελαδῶ· *τὰ πουλιὰ τσοντσορίζουν*=κελαδοῦσι.

Τζίγα (ἡ)· ἀπαντᾷ ἡ λέξις ἐν τῇ ῥήσει, *πῆγα τζίγα-τζίγα*, ὅταν βαδίζῃ τις ἐπὶ πεπηγμένης γιόνος.

Τζαρεῖον· θωπεῖον· καὶ *τζαρεμένος*, ὁ θωπευτικῇ ἀγωγῇ ἀνδρωθείς, καὶ *τζάρα* (τά), αἱ θωπεῖαι· ἡ λέξις *τζάρι* σημ. ἐν χαρτοπαιξίαις τὸ καὶ ἄλλως λεγόμενον *σαμάρι* (σάγμα), ὅπερ εἶναι τὸ ἠθικὸν ἔπαθλον, δι' οὗ οἱ νικῶντες περιβάλλουσι τοὺς ἡττηθέντας.

Τοῦμπα (ἡ)· τὸ κυβιστᾶν, τὸ τουρκικὸν ντακλᾶς.

Ταραντίζω· σείω, ἀνακινῶ· *τί ταραντίζεις τὸ κρεββάτι; τί ταραντίζεις τὸ κεφάλι;* ἐκ τοῦ *ταραντίζω* γίνεται καὶ ἡ λέξις *τάρτα*, συνήθης εἰς τὰ ναννουρίσματα τῶν βρεφῶν· ὅθεν

Τάρτα τάρτα τὸ παιδί
Ὅσο ν' ἀποκοιμηθῇ.
Νἄρθ' ἀφέντης του καλά,
Νὰ τοῦ φέρ' γίλια καλά.
Νὰ τοῦ φέρ' 'ποδήματα
Νὰ κλωτσάῃ τὰ κλήματα.
Νὰ τοῦ φέρ' κορδέλλαις
Νὰ κλωτσάῃ τς κοπέλλαις.

Τύρα (ἡ)· τρύξ

Τζαλαχάρα (ἡ)· ἡ λέξις αὕτη λέγεται περὶ γυναικός, ἥτις φαίνεται θερμουργὸς καὶ ἄφοβος. Ὡς, *εἶναι 'σὰ τσαλαχάρα*.

Τράκι· ἀπαντᾷ ἐν τῇ ῥήσει *ἔκαμαν τράκι*, περὶ ὁδοιπορούντων, οἵτινες διὰ κακοκαιρίαν ἀναγκάζονται νὰ σταθμεύσωσιν ἐπί τινας ἡμέρας.

Τσουτσουλώνομαι· καλλωπίζομαι περιττῶς· καὶ *τσουτσουλωμένη*=κομμωτικῇ διεσκευασμένη γυνή. Συνήθως λέγεται περὶ γυναικῶν, ἐχουσῶν ἐπιλήψιμον τὴν διαγωγήν, αἵτινες κεκαλλωπισμέναι περιέργως παρουσιάζονται ἔν τινι πομπῇ ὡς λ. χ. τοῦ γάμου, ὅπως ἐφελκύσωσι τὰ βλέμματα τῶν θεατῶν.

Φ.

Φτουρῶ 1) ὑποφέρω· 2) διαρκῶ. *Δὲν φτουρῶ τὸν πόνο σου*=δὲν ὑποφέρω. *Τ' ἀλεύρι θὰ φτουρήσῃ* (προφέρουσι συγκεκομ. φτρήσῃ) *ἕνα μῆνα*=διαρκέσῃ· *φτουρζάμερο*=τὸ διαρκοῦν· *ἀφτούρητο*=τὸ ταχέως ἐκλεῖπον.

Φταρνὰ (ἡ)· φυταριά, φυτεία.

Φτυὰ (τά)· ὦτα· ῥῆσ. *ὡς τὰ φτυὰ τὸ χρέωσε*, περὶ τῶν καταχρεωσάντων τὸ σπίτι των διὰ πολλοῦ χρέους.

Φουτρῶ· πετῶ· *φουτράει*, ἐπὶ γυναικῶν ἢ ἀνδρῶν λίαν εὐκινήτων εἰς τὸν χορόν· *φουτρᾶει τὰ στήθη μου*, ὅταν πάλλῃ σφοδρῶς δι' αἰφνίδιόν τι συμβάν.

Φχιάρω· ἐκτελῶ, ἀπεργάζομαι, κατασκευάζω· *φχιάρω καὶ χαλῶ*=καὶ φημι κ' ἀπόφημι· *φχιάρω νεκρόν*, σημ. οὐ μόνον ἐνδύω, λούω καὶ εὐτρεπίζω αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ὅτι μετὰ τὴν ταφήν του ποιῶ ὅλα τὰ ψυχικά του μνημόσυνα· καὶ ἡ καθιερωμένη ῥῆσις εἶναι ζῶτη· *Θὰ φχιάσω σήμερα τοὺς γονεούς μου*=θὰ κάμω ψυχικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ αὐτῶν. Ὅθεν καὶ αἱ λέξεις *φχιασμένος* καὶ *ἄφχιαστος*, τοῦτο ἐννοοῦσι περὶ

ἀνθρώπου λεγόμεναι. Ὅταν γίνεται λόγος περὶ ἀνθρώπου ἀξίου καὶ ἱκανοῦ εἴς τι ἔργον, εἰς ὃ εὐδοκίμως ὑπηρέτησε, λέγουσι· *τί τὸν βάνεις; κἄπου τὸν φχμάνουν τέτοιον δυδάσκαλον*· ὃ ἐστι, ὁ περὶ οὗ λόγος εἶναι ἀπαράμιλλος, καὶ δύσκολον νὰ εὑρεθῇ ὅμοιός του ἄλλος· ἡ φράσις, *κἄπου τὸν φχμάνουν τέτοιον δάσκαλον*, εὑρηται καὶ ἐρωτηματικῶς· *ποῦ τὸν φχμάνουν τέτοιον δάσκαλον;*

Φουρλάδα (ἡ)· εὑρηται ἐν τῇ φράσει, *αὐτὸς εἶναι φουρλάδα*, ἤτοι ἄστατος.

Φάουσα (ἡ)· φαγέδαινα· ὅθεν καὶ κατάρα, *νὰ τοῦ γένουν φάουσα*, κατ' ἐκείνων, οἵτινες κατατρώγουσι ξένα χρήματα· καὶ ἐξακοντίζεται ἡ τοιαύτη κατάρα εἰς περιστάσεις καθ' ἃς ὑπάρχει ἡ ἔννοια τοῦ ἀδίκως τρώγειν. *Μῶφαγε τὰ γρόσια, ποῦ νὰ τοῦ γείνουν κακὴ φάουσα.*

Φαρμάκι (τό)· σημ. κυρίως δηλητήριον· καὶ *φαρμακώνω* δηλητηριάζω· τροπικῶς δὲ λαμβάνεται νὰ σημάνῃ ἡ λέξις *φαρμάκι*, τὸ ἄλευρον, δι' ἃς δυσκολίας ἔχει ἡ προμήθεια αὐτοῦ· καὶ μήτηρ ἐξοργιζομένη κατά τινος τῶν υἱῶν της ἀπειθοῦντος λέγει αὐτῷ, *ἔλα νὰ φαρμακώσῃς* (=νὰ φάγῃς)· ἡ ἰδία δὲ περὶ ἑαυτῆς ποιοῦσα λόγον πρὸς ἄλλας λέγει, *ἐφαρμάκωσα* (=ἔφαγα), ὡς ποτιζομένη δηλονότι πολλὰς πικρίας ἐκ τοῦ ἀθλιεστάτου βίου της· ἡ πικρία πράγματός τινος λέγεται *φαρμακάδα*· καθὼς καὶ ἡ ἡδύτης *γλυκάδα*. Τὸ κατάπικρον λέγεται καὶ *ζέχρι τουρκ.*

Φούλτακας (ὁ)· φλύκταινα· καὶ ῥ. *φουλτακιάζω.*

Φρίξι (ἡ)· φρίκη· *πῆρε φρίξι*=ἐτρόμαξεν.

Φουντούκι (τό)· ἐν τῇ φράσει, *εἶναι παιδὶ φουντούκι*, ἀγχίνουν καὶ ἄοκνον· ἡ λέξις τουρκ.

Φασκιώνω· σπαργανόω. Λόγου γενομένου περὶ τοκετοῦ γυναικὸς λέγουσιν ἡ δεῖνα *ἐφάσκιωσε*· τὸ δὲ *ἐγέννησε*, μονονοὺ ἄχρηστον· καὶ *φασκιά*, ἡ σπαργάνωσις· ἡ λέξις αὕτη ἐπὶ ἀνθρώπου σημαίνει ἐμπαικτικῶς τὸν μὴ ἔχοντα καμμίαν σημασίαν· *εἶναι μιὰ φασκιὰ* ἤτοι ἀνθρωπάριον, ἄνευ ἱκανότητος νὰ πράξῃ τι, ὡς εἶναι τὸ βρέφος· τὸ ῥ. *φασκιώνω* σημ. τροπικῶς καὶ φονεύω· *ἐφάσκιωσα ἕνα λαγώ*=ἐφόνευσα.

Φουσκώνω· πληρῶ τι ἀέρος· *φουσκώνομαι*, σημ. μεταφορ. ὑπερηφανεύομαι· ὅθεν, *μὴ παραφουσκώνῃσαι· φοῦσκα* (κύστις πεπληρωμένη ἀέρος)· *φουσκωμάρα*, ἡ ἀγωνία μετὰ πολυῤῥαγίαν· *φουσκαλίθρα*(ἡ)· φυσαλλίς· *φοῦσκος*· ῥάπισμα, τὸ λεγόμενον ὡς εἴδομεν καὶ *τσάτος* καὶ *μπάτσος*· *ἔγειτε μὲ τὴν καλὴ φοῦσκα*· ἐπὶ τῶν ἐγκυμονούντων· *φουσκοπλεμονιὰ* (ἡ)· δύσπνοια.

Φτυὸς (ἀντὶ εὐθηνὴς) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀκριβός· *φτήνια* (ἡ)· εὐθηνία.

Φτηνός· λεπτός.

Φαρφαρᾶς· παρρησιαστικός.

Χ.

Χνούμη (ἡ)· τὰ λεπτὰ ἄχυρα τοῦ σίτου, χνοῦς.

Χόβολη(ἡ)· τέφρα πεπυρωμένη ἡ καὶ σπρούζα ἄλλως λεγομένη· *ἔχει γρόσια χόβολαις*, ἐπὶ τῶν πολυταλάντων.

Χουμαλιάζω· τὸ ῥ. εὔχρηστον νὰ σημάνῃ ὅτι φαγητὸν βράζον μένει μὲ ὀλίγον ζωμόν.

Χουχλάζω· κοχλάζω, ἀναβρύω· καὶ *χούχλη* ἡ τοῦ βρασμοῦ πομφόλυξ.

Χουμπώνω· χώνω, βυθίζω. *Νὰ πάτῃ νὰ χουμπώσῃ τὸ κεφάλι του πουθενά*=νὰ τὸ χώσῃ, νὰ τὸ κρύψῃ· *χουμπωμένος*· ἄσημος, ἀφανής.

Χώνω· βυθίζω· *τὸ ἐχώθηκε γκαβαΐς*, ἐπὶ τῶν ἀπηνῶς δαρέντων· ἡ ἐξήγησις τῆς φράσεως εὐνόητος· λέγεται δὲ καὶ *τὸ μπῆκε γκαβαΐς*, ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιστάσεως.

Χαλεύω· ζητῶ, ἐρευνῶ· *τί χαλεύεις;*=τί ζητεῖς;

Χάμικος ἐπίθ. φιλάσθενος, λέγεται δὲ καὶ *χάμπελος*=ἀδύνατος.

Χαρβαλόστομος· ὁ ἀθυρόστομος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ μυστικός.

Χάρβαλος ἐπιθ. ὁ ἑτοιμόῤῥοπος· καὶ *χαρβαλιάζω*· *χαρβάλιασε τὸ σπίτι*=κατέστη ἑτοιμόῤῥοπον.

Χανθωτὰ ἐπιῤῥ. μὲ ἀνοικτὰ σκέλη· καὶ ῥ. *χανθώνω*, ἀνοίγω τὰ σκέλη καὶ καταλαμβάνω ὅλην τὴν ἑστίαν.

Χουϊάζω· βοῶ· καὶ *χουϊάγματα*, αἱ φωναί.

Χέσας· ὁ δειλός, ὁ τρέσας.

Χαζός· ἠλίθιος, ἀνόητος· καὶ *χάχας* λέγεται ἔτι.

Χμῶ, χυμῶ καὶ *ἀχυμῶ*· ὁρμῶ· *ἐχύμησεν*· ὥρμησεν· τὸ *χυμῶ* ἐκ τοῦ χύνω.

Χύνω· ῥῆσ. *τῶχυσε τ' ἀλαφρό*=τὸν ἐπάτησε· *ἔχυσα τὰ σκύτη μου*=ἔμισα πολύ. *Νὰ χύσῃς γάλα νὰ τὸ μάσῃς*, ἐπὶ οἰκιῶν καθαρωτάτων.

Χαχλατίζω· ἐναβρύνομαι ἐπὶ τῇ δόξῃ ἢ τῷ πλούτῳ μου.

Χλιό· τὸ χλιαρὸν νερόν· *χλιούτσικο*, τὸ ὑπόθερμον.

Χλιμπατζάρης· ὁ κίτρινος τὴν ὄψιν καὶ ἔμπαθής.

Χαλαστὴς(ὁ)· καταστροφεύς. Οὕτως ὀνομάζουσιν αἱ χῆραι τὸν σύζυγόν των ὁσάκις ποιῶσι λόγον περὶ αὐτοῦ. Διότι τοῦ συζύγου ἀποθανόντος καταστρέφεται τὸ σύστημα τῆς οἰκίας, ὡς λέγει καὶ τὸ μοιρολόγιον, *ἐχάλασε τὸ σύστημα, ἐχάλασε τὸ τσάρκι.*

Χούνη (ἡ)· οὕτω καλεῖται ὁ ἐκ κλιτύων ὄρους ἢ βράχων σχηματιζόμενος λάκκος ἔχων σχῆμα χώνης, ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις χούνη.

Ψ.

Ψωμοτόπι (τό)· καὶ *ψωμότοπος*· χώρα εὔφορος εἰς γεννήματα.

Ψυχικὸ (τό)· ὁ στόμαχος. *Μ' ἐχτύπησες τὸ ψυχικό*, ἤτοι εἰς τὸν στόμαχον. Ὅθεν καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ τιθέμενα ἔμπλαστρα καλοῦσι *νεόψυχα. Κάμε γιὰ ψυχικό*, ἤτοι ἐλέησον πτωχοὺς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου.

Ψαρεύω· ἁλιεύω· συνιδιοχ. δὲ σημ. καὶ βολιδοσκοπῶ· *τὸν ἐψάρεσα*=ἐβολιδοσκόπησα.

Ψηφί· εἶναι ψηφί=ἔξυπνος, δραστήριος, τετραπέρατος· *εἶναι μιὰ κάλτσα*, ταὐτόσημος· κάλτσα δὲ ἡ κνήμη.

Ψοφῶ· τελευτῶ. Προκειμένου περὶ τελευτῆς ζώου λέγουσι πάντοτε *ἐψόφησε*· περὶ ἀνθρώπου δὲ *ἀπέθανεν*· ἐκτὸς μόνον κατ' ἐκείνου καθ' οὗ διάκεινται δυσμενῶς περὶ οὗ λέγουσιν ἐπίσης *ἐψόφησε*. Περὶ παντὸς ἄλλου αἱ συνήθεις φράσεις εἶναι, *ἀπέθανε, ἐσχωρίθηκε, ἀπεπαίθηκε, ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος, σᾶς ἄφησε ζωή· ψοφῶ τῆς πείνης*=λιμώττω.

Ψῆφι (τό)· οὕτω καλεῖται ἡ συνοδία τοῦ γαμβροῦ, ὅταν πηγαίνῃ νὰ φέρῃ τὴν νύμφην.

Ω.

Ὦξω ἀντὶ ἔξω· *τό μᾶζε ὦξω*· ἐπὶ τῶν τρεπομένων εἰς εὐθυμίας ἵνα εὐφράνωσι τὴν ψυχήν των, ἀρρωντιστούντων δὲ περὶ ἄλλων πραγμάτων.

Ὠξατέδος· οὕτω καλεῖται ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὁ *Διάβολος* ἤτοι ὁ *Σατανᾶς*. Λέγεται δὲ πρισέτι καὶ *ὁ δεινας*· ὅθεν καὶ κατάρα· *Νὰ τὸν πάρ' ὁ δεινας*. Ἡ ἰδία τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ παρουσίας καὶ ἐνεργείας τοῦ Διαβόλου εἶναι λίαν διαδεδομένη παρὰ ταῖς γυναιξί. Πιστεύουσι δὲ ὅτι ὁ Διάβολος ἐμφανιζόμενός συνήθως τὴν ἑσπέραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ τὴν νύκτα εἰς ὁδοιποροῦντα εἰς μέρη ἔρημα, μεταμορφοῦται διαφόρως νῦν μὲν παρουσιαζόμενος ὡς ὄρνεον καθήμενον ἐπὶ παρακειμένου λορίσκου, εἶτα δὲ μεταβαλλόμενον εἰς ἐρίφιον, εἶτα εἰς ἄνθρωπον. βαδίζων ὁτὲ μὲν ἔμπροσθεν, ὁτὲ δὲ ὄπισθεν τοῦ ὁδοιποροῦντος καὶ μιμούμενος πάσας τὰς κινήσεις αὐτοῦ. Εἶναι εὔκολον νὰ φαντασθῇ τις ὑπὸ ποίου τρόμου κατακυριεύεται ὁ δυστυχὴς ὁδοιπόρος, καὶ ὁποίους παλμοὺς αἰσθάνεται, ἀφοῦ ἅπαξ πεισθῇ ὅτι ἐνεφανίσθη αὐτῷ ὁ διάβολος καὶ τὸν συνοδεύει· σταυροκοπεῖται δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κατανύγεται τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ὕπατον βαθμόν, ἐπικαλεῖται μετὰ δακρύων τὴν ἀντίληψιν τοῦ Θείου, λέγει ἐκ βάθους ψυχῆς τὸ *Πάτερ ἡμῶν* κτλ. Πρὸς περισσοτέραν βάσανον τοῦ ὁδοιποροῦντος ἀκούεται καὶ ὁ Δαίμων ὑποτονθορίζων τὸ *Πάτερ ἡμῶν*. Ἐπικαλεῖται τέλος τὴν βοήθειαν τῶν Ἀγγέλων, ἐπικαλεῖται τὴν Παναγίαν ὅπως ἀποστείλῃ λύκον νὰ κυνηγήσῃ καὶ καταφάγῃ αὐτὸν καὶ ἰδοὺ ἡ δέησίς του εἰσακούεται. Λύκος φοβερὸς ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ πλησίον δάσους παίρνει ἐμπρὸς τὸν Δαίμονα, τὸν ἔχοντα τὴν δυναμιν νὰ μεταμορφῶται ὡς ὁ μυθολογούμενος Πρωτεύς, καταδιώκει αὐτὸν καὶ ὅπου τὸν συλλάβῃ κατασπαράσσει αὐτόν. Οὕτω δὲ μετὰ πολλὰς καὶ ἀπεριγράπτους ἀγωνίας ὁ ὁδοιπόρος ἀπαλλαγείς τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ Ἐφιάλτου συνέρχεται κατ' ὀλίγον εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν ὁδοιπορίαν του, σταυροκοπούμενος καὶ ἀποστάζων ἱδρῶτος, διανοούμενος πότε τὸ ταχύτερον νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον καὶ διηγηθῇ τὸ γεγονὸς δοξάζων καὶ εὐχαριστῶν τὴν Ὑπεραγίαν. Γυνὴ ἔχουσα τὸ κακὸν ἐλάττωμα νὰ ἀναθεματίζῃ συχνῶς (νὰ *παραδίῃ*), πιστεύεται ὅτι καὶ τὴν ψυχήν της κολάζει βαρέως καὶ ὅτι, ἐὰν καταληφθῇ πλησιάζούσης τῆς νυκτὸς ξυλευομένη ἢ ἄλλην τινὰ ἐργασίαν ποιοῦσα ἐκτὸς τοῦ χωρίου, ὑπάρχει πολλὴ ὑποψία μὴ ἐμφανισθῇ αὐτῇ ὁ Δαίμων. Διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες προσπαθοῦσι πάντοτε ν' ἀπορεύγωσι τὸ ἀναθεματίζειν, καὶ εἰς ἄλλας ποιούσας αὐτὸ νὰ ἐπιβάλλωσι κημὸν καὶ σιωπήν. Παῖς ποιῶν λόγον περὶ τοῦ Διαβόλου ἐν τῇ ἑστίᾳ τῆς οἰκίας του συμβουλεύεται αὐστηρῶς ὑπὸ τῆς μητρός του νὰ μὴ *τὸν ἀναβάσῃ*. Αὕτη δ' ἀμέσως ὡς ἀποδιοπομπητικὰς καὶ ἀλεξιτηρίους λέξεις λέγει τάς, *κακή του ὥρα· ὦξ' ἀπ' ὠδῶ· Λύκος νὰ τὸν φάῃ*. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ καπνὸς τοῦ καιομένου λιβάνου θεωρεῖται ὡς ἀποκρουστικὸν ὅπλον κατὰ τῶν Δαιμόνων. Κατὰ τὸ δωδεκαήμερον τῶν Χριστουγέννων πιστεύουσιν ὅτι οἱ δαίμονες δεικνύουσιν ἔκτακτόν τινα κίνησιν καὶ ἐνέργειαν καὶ διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες ἐκτὸς ὅτι συνέρχονται ἑνωρὶς εἰς τὰς οἰκίας των, συνεθίζουσι πολλάκις νὰ θέτωσιν ἐν τῇ

SISMANOGLIO MEGARO

ἑστίᾳ τῆς οἰκίας ξύλον τι καλούμενον *κέρασον* (ἀγρία κέρασος) καὶ νὰ διατηρῶσι ταύτην καιομένην, εἰ δυνατόν, καθ' ὅλον τὸ δωδεκαήμερον λέγουσαι, ὅτι εἶναι καλὰ κατὰ τῶν δαιμόνων. Τὴν πυρετώδη ταύτην κίνησιν τῶν δαιμόνων ἐμφαίνει καὶ τὸ ᾄσμα, ὅπερ οἱ κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων περιερχόμενοι τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου παῖδες ψάλλουσιν κάμνοντες τὰ λεγόμενα *κόλιτδα* καὶ συλλέγοντες ὡς ἀμοιβὴν μικρὰς κολλύρας τὰς λεγομένας «κολινδίνας», κατασκευαζομένας ἐξ ἄρτου καὶ ἐχούσας τὸ σχῆμα τοῦ 8. Χάριν περιεργείας παραθέτομεν τὸ ᾄσμα αὐτό·

Χριστο'εννα, Χριστο'εννα,
Χριστὸς γεν'νᾶται σήμερα
'Σ τοὺς οὐρανοὺς ἀπάνω·
Κ' οἱ ἀγγέλοι χαίρονται,
Καὶ τὰ Δαιμόνια σκάζουν,
Σκάζουν καὶ πλανιάζουν,
Τὰ σίδηρα δαγκάνουν,
Τὰ ξύλα βοκανίζουν.

Μετὰ τοῦ μητρικοῦ γάλακτος θηλάζοντα τὰ βρέφη παρὰ τῶν μητέρων των τὴν ἰδέαν τῆς *Μούμας* ἢ *Μπούμπας* καὶ *Λάμιας* ὡς καὶ τὴν τῆς ὑπάρξεως καὶ ἐμφανίσεως τῶν δαιμόνων, καὶ εἰς σκοτεινὰ μέρη φοβοῦνται νὰ βαδίζωσι, καὶ νὰ καταλαμβάνωσιν ὑπὸ τῆς νυκτὸς εἰς μέρη ἀπόκεντρα ἢ δασώδη· διότι ἀμέσως ἡ φαντασία των πληροῦται φόβου μὴ ἐμφανισθῇ αὐτοῖς ὁ Δαίμων ὡς μέλας βοῦς ἢ ἄλλο τι. Ἐὰν μάλιστα ἔτυχεν ὁ ὄνος τινὸς βόσκων ἢ ὁ βοῦς νὰ μείνῃ ἔξω τοῦ χωρίου, τρομάζοντα εἰς τὴν ἐμφάνειαν αὐτοῦ, ἀλλάττουσι διεύθυνσιν πορείας καὶ ταχύποδα ῥθάνουσιν εἰς τὰς οἰκίας των. Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ὁ λύκος, ζῶον ἄγριον καὶ αἱμοβόρον, εἰς τὴν περίπτωσιν ἐμφανίσεως τοῦ Δαίμονος προσκαλεῖται ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὡς ἀρωγὸς καὶ λυτρωτής. Ἐν ταῖς διηγήσεσι παραμυθῶν ὁ λύκος καλεῖται *Κὺρ Νικόλας*, ἡ ἀλώπηξ *Κυρὰ Μάρω* καὶ ὁ λαγὸς *Κὺρ Μίχος*.

Ὁ Διάβολος λέγεται προσέτι καὶ *Βόγκας*. Ὅθεν καὶ φράσις· *Τί σ' ἐσύμπεσε ὁ Βόγκας*· ἤτοι τί σ' ἔβαλε ὁ Διάβολος νὰ κάμῃς;

Ὠβωρός. Οὕτω καλεῖται ὁ περίβολος ὁ χωρίζων τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἀπὸ τὸν δημόσιον δρόμον ἢ ἀπὸ τὸ γήπεδον ἄλλης οἰκίας.

Παράρτημα Α'.

Ἄραξα· ὁ ἀόρ. οὗτος λέγεται παρ' ἐκείνης τῆς γυναικός, ἥτις ἐκπληττομένη διά τι λυπηρὸν συμβὰν ἢ διὰ τὴν μεγάλην ἔνδειάν της καὶ μὴ εὑρίσκουσα διέξοδον καὶ παραμυθίαν ἀμηχανεῖ περὶ τοῦ πρακτέου· ἡ λέξις φρονοῦμεν ἀδιστάκτως ἐλήφθη ἀπὸ τῶν ναυαγούντων, οἵτινες ἀποβάλλοντες καὶ πλοῖον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, διασώζοντες δὲ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τὸ σῶμα μόνον εἰς ἀμηχανίαν περιέρχονται περὶ τοῦ πρακτέου· τὸ *ἄραξα* ἔχει ταὐτόσημον τὸ *ξελώλασα*.

Ἀγαρό· ἡ λέξις λέγεται περὶ τῶν ὑφασμάτων ἐκείνων, ἅτινα ἔχουσι τὴν ὑφὴν μαλακήν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ πυκνῶς ὑφασμένα, ἅτινα λέγουσι *κρουστά*, καὶ εἰς τὴν ἀφὴν φαίνονται σκληρά· τὸ *ἀγαρὸ* λέγουσι καὶ *ἀρὴ* (ἀρκιὸν) καὶ *ἀράγλυκον*· *ἄγαρα* δὲ καλοῦσι τὰ μετὰ τὸ ἀλώνισμα τοῦ σίτου λεπτὰ θρύμματα τῶν ἀχύρων.

Παγαρό· ὀνομάζεται οὕτω τὸ βρέφος· ὅθεν, *μὴ γένησαι 'σὰν τὸ παγαρό*, ἤτοι ὡσὰν μικρὸ παιδί.

Ἄμπρος· ὁ ἀτμός, ἡ ἀναθυμίασις· καὶ *ἀμπρίζω*· ἀναθυμιάζω· ὁ *ἄμπρος* λέγεται καὶ ἀχνός.

Ἄκουτα· ἐπίρρ. ἡσύχως ἢ μᾶλλον ἀψοφητί· ὡς *ἐπῆγα ἄκουτα ἄκουτα*=ἀψοφητί.

Ἀρταίρομαι· τὸ ῥ. εὔχρηστον ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐν καιρῷ νηστειῶν καταλύουσιν ἐσθίοντες κρέας· *κύτταξε μὴν ἀρτθῇς*· ἀπαγόρευσις μητρὸς πρὸς υἱὸν νὰ μὴ καταλύσῃ τεσσαρακοστὴν ἢ τετάρτην καὶ παρασκευήν, τὰς ὁποίας μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας φυλάττουσιν αἱ γυναῖκες· καὶ ὄντινα ἴδωσι καταλύοντα μετά τινος ἀποστροφῆς ὀνομάζουσιν αὐτὸν Χασάνην ἢ ἄλλο τι.

Ἀραμπούπ.ηαχο· ἀναστάτωσις, ὀχλοκρατία· *'ς τ' ἀραμπούπ.ηαχο εἴμεσθ' ἐδῶ καὶ κάνεις ἔτσι;* περὶ ἐκείνων, οἵτινες πράττουσιν ἐλευθέρως ὅ,τι θέλουσι μὴ σεβόμενοι τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὰ καθιερωμένα δίκαια καὶ ἔθιμα· ἡ φαινομένη ὀχλοκρατία καὶ παραβίασις τῶν νόμων ὀνομάζεται καὶ *ἀζαπὰ* καὶ *ἀζατὰ* ἐκ τῆς τουρκ. λέξεως *Ζὰπ* καὶ *Ζάτ*.

Πάλ.α.λο· ἡλίθιος, μωρός· ὡς *ἔγεινε ἕνα πάλ.α.λο* περὶ ἐκείνων, οἵτινες διὰ μεγάλα δυστυχήματα, ἅτινα ἐπισκήπτουσιν ἐπ' αὐτῶν γίνονται βλάκες καὶ ἠλίθιοι· καὶ ῥ. *παλά.ηασε* λέγουσιν ἔτι· *ἔγεινε ἄλ.α.λος καὶ πάλ.α.λος*.

Κάλ'τρόπου· ἐπίρρ.=καλῷ τῷ τρόπῳ.

Τραπάτσα.λος· ὁ ἄλλως *ἄτσα.λος*.

Πουσπαρρίζω· ψιθυρίζω· περὶ τῶν ψιθυριζόντων λέγουσι· *τὸ πᾶρ' (πηγαίνουν) πούς πούς*.

Μουγκλός. Ἐπίθετον ἐμπαικτικὸν ἀνδρὸς μὴ παρρησιαζομένου, ἀλλ' ἔχοντος τὸ ἦθος τοῦ Φωβίωνος. Ὁ *Μουγκλὸς* λέγεται καὶ *Μουρτόπας*.

Λουχωμένο· ἡ λέξις αὕτη λέγεται περὶ τῆς ἀμπέλου ἐκείνης, ἥτις εἶναι πεπληρωμένη χόρτων, ἅτινα καθιστῶσι δυσχερῆ κάπως τὴν διὰ τῆς ἀμπέλου διάβασιν· *λουχωμένο ἀμπέλι*.

Δαρδαρίζω (προφ. dardarizo)· λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες δὲν παύουσιν ὁμιλοῦντες καὶ φλυαροῦντες.

Ξαχλνάζω· διασκεδάζω· καὶ *ξάχλνο* ἡ διασκέδασις, ἡ ψυχαγωγία· *ξαχλνίζω, ξαχλνάζω*· ξεσκοτίζομαι.

Μπλαγκόφτικο (blagoftico)· περὶ κυνῶν ἢ αἰγῶν οἵτινες ἔχουσι τὰ ὦτα μεγάλα καὶ κατωφερῆ.

Σουπιτίνα· τὸ μετὰ τὴν βρῶσιν τῶν ῥαγῶν τῆς σταφυλῆς ὑπολειπόμενον στέμφυλον.

Μαλατῶρος· ἐπίθετον ἀνδρὸς ἐλαφροῦ τὴν φρένα ἀλλὰ καὶ πονηροῦ.

Σκαρβελώνω· ἀναρριχῶμαι· ἐπὶ τῶν ἀναρριχωμένων μετ' ἐπιτηδειότητος πιθήκων ἐπὶ δένδρων ἢ ἐπὶ ἀποτόμων βράχων.

Κουτροβολῶ· κυλίω καὶ μάλιστα λίθον στρογγύλον· *εἶναι 'σὰν τὸ κουτροβέλι*, ἐπὶ παιδίων παχυσώμων.

Ἀπκάζω (ἀντὶ ἀπεικάζω)· συμπεραίνω, νοῶ τι διὰ τῆς φαντασίας· *ἂν τ' ἀπκάσῃς*=ἂν τὸ ἐννοήσῃς.

Χλωρασιὰ (ἡ)· ἡ ἐπὶ τῶν λειμώνων χλοάζουσα πόα.

Κωλοκαψίδα (ἡ)· οὕτω καλεῖται ἡ ῥροντὶς ἐκείνη καὶ ἀνησυχία, ἥτις ὡς σκώληξ κατατρώγει τινὰ μέχρις οὗ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ· καλεῖται δὲ προσέτι καὶ *κωλοστρούμωξι* (ἡ).

Σπαρομαρία· λέγεται περὶ ἀνδρὸς ἀτρίχου τὸ πρόσωπον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν γενειήτην.

Τσουλέγκω· καλεῖται οὕτως ἐμπαικτικῶς ἡ ἀνόητος γυνή. *Τσουλέγκα* δὲ εἶναι ξύλον τι δι'οὗ οἱ παῖδες παίζουσι παιδιὰν ὀνομαζομένην *τσουλεγκάρρα*.

Γκλτσάζω· τὸ ῥ. εὔχρηστον ἐπὶ τῶν ἄρτων ἐκείνων, οἵτινες μὴ ἐψημένοι καλῶς ἀλλ' ὄντες ὡς ζύμη, δυσαρέστως μασῶνται ἐν τῷ στόματι· τοιοῦτος δὲ ἄρτος γίνεται ὁ ἐκ σικάλεως (βρίζης)· ὅθεν καὶ λέξις *Γκλτσος*, σημαίνουσα τὴν ποιότητα ταύτην τοῦ ἄρτου. *Γκλάτζαλα* δὲ καὶ *Γκλούτζαλα* ὀνομάζουσιν αἱ γυναῖκες τὰς ὁδοὺς ἐκείνας, αἵτινες πεπληρωμέναι ἰλύος ἐν καιρῷ χειμῶνος δυσκολεύουσι τὸν ὁδοιπόρον.

Τριμίκυσε· ὁ ἀόρ. οὗτος λαμβάνεται ὅταν θέλωσι νὰ δείξωσιν ὅτι ἐδάρη τις ἀνηλεῶς ὑπὸ ἄλλης. Ὅθεν ἡ φράσις *τὴν ἐτριμίκυσε 'ς τὸ ξύλο*.

Ζαρρήζω· φλέγω σφοδρῶς· ὡς ὁ *ἥλιος σήμερα ζαρρήζει*=φλέγει φρικτῶς καὶ λ. *Ζάρρος*, ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης.

Μπρουγκαλιοῦμαι καὶ τὸ τρίτ. *μπρουγκαλιέται*· λέγεται περὶ ἐκείνου, ὅστις ἀπὸ τὸ πολὺ παράπονόν του κλαίει πνιγόμενος ὑπὸ λυγμῶν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐναρθρώσῃ φωνήν· ὡς, *τί τὸ πᾶς ἔτσι καὶ μπρουγκαλιέσαι;*

Ξιούρας· καλεῖται ἐμπαικτικῶς ὁ ἀμβλύνους καὶ ἀνόητος.

Πάγρα· ὀνομάζεται οὕτω τὸ στρῶμα ἐκεῖνο, ὅπερ σχηματίζεται ἐν τοῖς ὑγροῖς, ὡς τοῦ ὄξους καὶ ἄλλων· πρὸς δὲ καὶ τὸ λευκὸν ἐκεῖνο, ὅπερ σχηματίζεται ἐπὶ τῆς γλώσσης ὅταν πάσχῃ τις γαστρικήν τινα νόσον. Ὅθεν, *τὸ ξείδι ἔπρασε πάγρα, ἢ ἔχω πάγρα 'ς τὸ στόμα μου*· ἡ *πάγρα* λέγεται καὶ *πάνα*· διὰ τοῦτο τὸ *ἔχω πάγρα 'ς τὴ γλῶσσά μου* λέγουσι καὶ *ἔχω πάνα, ἢ ἡ γλῶσσά μου ἔγειρε πανί*.

Τσαρὸς καὶ τὸ οὐδ. *τσαρό*· καλεῖται οὕτως ὁ ἀνόητος, ἀλαφρός, ὡς λέγουσι· διότι πολλάκις ἔτυχε ν' ἀκούσωμεν γυναῖκας νὰ μεταχειρίζωνται τὴν λέξιν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀνοήτου· ὡς, *μωρὲ τσαρό! μωρὲ κούτσουρο!*

Σειροκβάτας· ἐπίθετον κοσμητικὸν διὰ τοὺς θερμοὺς λάτρεις τοῦ Βάκχου.

Παπαρδέλαις· λέγονται οὕτως αἱ φλυαρίαι, οἱ λόγοι οἱ κενοί. Ὅθεν περὶ τῶν φλυάρων λέγουσιν, *αὐτὴ κόφτει παπαρδέλαις*, ἤτοι καυχᾶται ὅτι θὰ κάμῃ καὶ θὰ ῥάνῃ, ἀλλὰ δὲν λέγει παρὰ *κοίφρα λόγια*.

Μπλοῦτα (ἡ). Οὕτω καλοῦσι τὰ ἐπὶ τοῦ σώματος ἔκ τινος ἐρεθισμοῦ ἀναφυόμενα κεγχροειδῆ ἐξανθήματα, ἅτινα ἐρυθρὰ ὄντα μετ' ὀλίγον ἀποσβέννυνται· καὶ ῥ. *μπλουτζίζω*.

Μπουτζίζω. Ὅταν ἐπὶ τῶν χειλέων γίνωνται ἐξανθήματα, τὰ ὁποῖα θεωροῦσιν ὡς ἔνδειξιν ὅτι ἡ νόσος *ἐξεθύμανεν* ἢ ὡς λέγουσιν ἐξέχυσε.

Μπόλι (τὸ) καὶ πληθυντικῶς *μπόλια*· καὶ ῥ. *μπολιάζω* (ἐμβολιάζω) ἐνορθαλμίζω. *Ἀπὸ τὰ κώλεα μπόλια*, παροιμία· λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἔχουσι συγγένειάν τινα· ἀντιστοιχεῖ δὲ πρὸς τὴν τῶν ἀρχαίων, «τί κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ;» Ἐρωτώμενός τις ἂν ἔχῃ συγγένειαν πρὸς ἄλλον τινὰ λέγει, *ἀπὸ τὰ κώλεα μπόλια*, ἡ δὲ ἔννοια εἶναι αὕτη. Ἐὰν οἱ ἐνορθαλμίζοντες λαμβάνωσί ποτε δι' ἐνορθαλμι-

σμὸν ἀπὸ τὰς ῥίζας τοῦ δένδρου τοὺς παραφυομένους ἐκείνους ἀκρέμονας καὶ τοὺς ἐνοφθαλμίζουσιν εἰς ἄλλο, δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ μεταξύ μας συγγένεια. Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐνοφθαλμίζοντες παίρνουσι πάντοτε ἀπὸ τοὺς κλώνους τοῦ δένδρου μικροὺς ἀκρέμονας καὶ τοὺς ἐμβολιάζουσιν, οὐδέποτε δὲ ἀπὸ τὸν κορμὸν τῆς ῥίζης, διὰ τοῦτο καὶ μεταξὺ ἡμῶν δὲν ὑπάρχει δεσμός τις συγγενείας.

Θρασύμι (τό)· λέγεται οὕτως ὁ παχὺς ἀλλὰ καὶ πλαδαρός· ὡς, *εἶναι 'σὰ θρασύμι.*

Μπιστιρὴ (ἡ)· τὸ παρ' Ὁμήρῳ *σπέος* καλεῖται *μπιστιρή.*

Σκρίκα (ἡ)· τὸ μικρότερον καὶ μάλιστα τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ πλῆρες μικρῶν λίθων.

Κριπιτούρα (ἡ)· καὶ πληθυντικῶς *κριπιτούραις*· Ὀνομάζονται λίθοι μεγάλοι κείμενοι καθέτως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐμπεπηγμένοι ἐπ' αὐτοῦ ὡς πάσσαλοι τρόπον τινά. Συνδεδεμένοι δὲ ὄντες ἐφ' ἱκανὴν ἔκτασιν, καὶ φέροντες ἐν τῷ μεταξὺ χάσματα μικρά, δὲν εἶναι εὐεπίβατοι, ἀλλ' ὁ βαδίζων ἐπ' αὐτῶν ὀφείλει νὰ προσέχῃ καλῶς μὴ ἐμβυθίσῃ τὸν πόδα εἴς τι τῶν ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπαντώντων χασμάτων.

Χλάρα (ἡ)· οὕτω καλεῖται τὸ μέγα κοχλιάριον, ἡ *τορύνη*· μεταφορικῶς δὲ σημαίνει τὸν ἀσυνειδήτως καταβροχθίζοντα τὰ ἐλέη (λάσα). *Τί χλάρα ποῦ σοῦ 'ναι!*

Σκαπετῶ 1) ῥίπτω τι μακράν, ὡς, τὸ *σκαπέτησα 'ς τὸ λάκκο*=ἔρριψα· 2) συνεκδοχικῶς σημαίνει καταπίνω· *σκαπέτησα τὸ χάπι*=τὸ κατέπια· 3) φεύγω, ἀναχωρῶ, καὶ μάλιστα ἐπὶ ἀποδιδρασκόντων· *ἐσκαπέτησε 'ς τὴν πόλι*=ἀποδρὰς ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν. Περὶ τῶν τοιούτων καὶ ἐπίθετον *σκαπετορράχης.*

Ζγουτρίβομαι· λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες εἴτε ἐπὶ τοῦ στρώματος ἐξηπλωμένοι, εἴτε καθήμενοι περιστρέφονται περὶ ἑαυτοὺς φθείροντες οὕτω ταχέως τὰ ἐνδύματά των. Τὸ *ζγουτρίβομαι* δὲν εἶναι ἢ τὸ *σιγοτρίβομαι*, καὶ ἀναλόγει πρὸς τὸ ἐπίθετον *σιγέρης.*

Γερεὰ (ἡ)· συγγένεια· ὅθεν, *εἴμεστε γερεά*=ἔχομεν συγγενικόν τινα δεσμόν. *Ὅλοι οἱ Γύφτοι μὰ γερεά*, παροιμία, περὶ ἐκείνων, οἵτινες καὶ πρότερον συνδεδεμένοι διὰ συγγενικοῦ τινος δεσμοῦ ἀνανεοῦσι τοῦτον δι' ἀρραβῶνος τῶν τέκνων.

Χειρόβολο καὶ πληθ. *χειρόβολα*. Τὰ δράγματα τοῦ θεριζομένου σίτου.

Στροῦσα (ἡ)· δράγμα χόρτου.

Τζούρας· ἐπίθ. εὔρωστος, ὑγιής· *εἶναι τζούρας*, εὔρωστος.

Τζυρῶ· σημ. ξέω τι διὰ τῶν ὀνύχων. Ὅθεν παιδίον τὸ ὁποῖον ξύει διὰ τῶν ὀνύχων ἐξάνθημα ἢ πληγὴν συμβουλεύεται νὰ μὴ τὸ *τζυράῃ*· ἔστι δὲ καὶ σύνθετον *ξετζυρῶ*· *μὴ τζυρᾷς τὴ φωτιά*, ἤτοι, διὰ σουβλεροῦ τινος σιδήρου μὴ σκαλεύῃς τὸ πῦρ· τὸ *τζυρῶ* φαίνεται συνώνυμον τῷ *ἀρατζυγκρίζω*· *ἐξετζύρισε τὴ δουλειά*=ὑπόθεσίν τινα λησμονηθεῖσαν ἀνέξεσε· λέγουσι δὲ καὶ *ξετζυρῶ.*

Σκαρμάζομαι· λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες βαδίζοντες ἐπὶ ὀλισθηροῦ τινος ἐδάφους ὡς λ. χ. τοῦ κεκαλυμμένου ὑπὸ πάγου ἐν καιρῷ χειμῶνος, πατοῦσι τὸν πόδα στερεῶς εἰς τοιοῦτον μέρος, ὥστε νὰ μὴ ὀλισθήσωσιν. *Εἶναι πάγος καὶ δὲν σκαρμάζεσαι*=δὲν δύνασαι νὰ σταθῇς ἢ νὰ βαδίσῃς ἀλλ' ὀλισθαίνεις· ἔστι δὲ καὶ τὸ ἐνεργητικὸν *σκαρμάζω* εὔχρηστον καὶ σημ. *ἐμπεδῶ τι κραδαιρόμενον*· *σκάρμασε τὸ βαέτι*, ἵνα μὴ δηλ. κραδαίνηται.

Κλουθουγυρίζω· κυρίως σημ. περιελίσσω· μεταφορ. δὲ λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ βραδύνω, μέλλω· ὅθεν *τί τὰ κλουθουγυρίζεις;*=πρὸς τί βραδύνῃς;

Μπαρώρας· ἐπίθ. τῶν γυναικῶν, δι' οὗ καλοῦνται τὸ πονηρόν· καὶ *μπαρωραῖς*, αἱ πονηρίαι.

Κριτζαρίζω· τρίζω· λέγεται περὶ τῶν ἐδεσμάτων ἐκείνων, ἅτινα ξηρὰ ὄντα τρίζουσι μασώμενα.

Τζαουρῶ· φωνάζω χωρὶς νὰ λαμβάνω ἀπάντησιν. Ὅθεν, *ἐτσαούρησε ὅλη τὴ μέρα*=ἐφώναξε ὅσα ἠθούλετο· τὸ *τζαουρῶ* ἀντιστοιχεῖ τῷ *ὑλακτῶ*. Ὅθεν καὶ Παροιμ. *Σκυλὶ ποῦ δὲ δαγκάνει, ἂς τζαουκάῃ*, σημαίνουσα ὅτι δὲν πρέπει νὰ πτοώμεθα τοὺς κενοὺς λόγους καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν μὴ δυναμένων νὰ μᾶς βλάψωσιν.

Ἀλέστα· εὑρηται ἡ λέξις ἐπιρρηματικῶς *στέκω ἀλέστα* ἢ *εἶμαι ἀλέστα*, καὶ σημ. ὅτι εἶμαι ἕτοιμος, εἶμαι ἐπὶ ποδὸς νὰ πράξω τι ἅμα δοθῇ τὸ σύνθημα.

Φουντωτό· τὸ πυκνόφυλλον δένδρον· καλεῖται δὲ καὶ *τουφωτόν*· καὶ λέξις *τοῦφα*=πυκνὴ δέσμη χόρτου.

Κακόλαχνο· ἡ λέξις αὕτη εἶναι κατάρα μετρία καὶ ἤπιος· *μωρὲ κακόλαχνο*, ἤτοι κακὴν κλήρωσιν τοῦ μέλλοντός της νὰ ἔχῃ.

Ἄχτι=ἡ ἐκδίκησις· *ἐπῆρα τὸ ἄχτι μου*=ἐξεδικήθην.

Γκριγκαντζῶ· σείων κροτῶ μικρὸν κώδωνα.

Γκῦλος· τύπος κεκλιμένος καὶ ῥ. *γκυλάω* (κυλίω).

Χάφτω· καταπίνω τι χανδόν· ἐκ τοῦ χαίνω· ἐξ οὗ καὶ *χάφτος.*

Τσιάζω· ἀποκάμνω, τήκομαι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἐπιτύχω τι· καὶ φαίνεται συνώνυμον τῷ *ἔργαξε* (ἴδε N).

Μαθέ· εὑρηται ἐν ταῖς τοιαύταις φράσεσι· *μαθὲ ἄνθρωπος δίχως γνῶσι.*

Κρὶ (τό)· δάσος μικρὸν οὕτω καλεῖται· μεγαλείτερον δὲ *λόγγος.*

Ῥγκλὶ (τό)· ὁ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀλέκτορος λόφος· *μάτια ῥγκλά*, τὰ ἔχοντα θόλωσίν τινα, ὡς συμβαίνει ἐπὶ συνάγχης ἢ ἄλλου τινὸς νοσήματος.

Μπλούρι (τό)· ἀφθονία· ὡς, *ἔχω 'γὼ μπλούρι γιὰ νὰ δώσω 'ς ἄλλον*; ὅ ἐστι, μήπως ἀφθονῶ; καὶ ῥ. *μπλουρμάζω*. Ὅθεν, *μᾶς ἐμπλούριαξαν καὶ μοιράζεις 'ς τὸν κόσμον*;=ἀφθονοῦμεν καὶ μοιράζεις εἰς τοὺς ἀνθρώπους;

Βόγλα (ἡ)· εὑρηται ἐν τῇ κατάρᾳ, *ἄ! μοὺρ βόγλα οὐρσοΐζα*=κατηραμένη γενεά· λέγεται ἔτι καὶ *σόρτα* (sorta) *οὐρσοΐζα* καὶ *φάρα*=γενεά.

Ῥμπᾶς (ὁ)· ἅρπαξ· ὅθεν *μπῆκε 'ς τὸ σπίτι 'σὰ ῥμπᾶς.*

Ἀρκᾶτος· ὁ ἐλεύθερος ἀπὸ βάρη· ὡς ὁ ὁδοιπορῶν καὶ μὴ ἔχων ζῶον διὰ νὰ ἔχῃ καθ' ὁδὸν φροντίδας διὰ τὸ ζῶον· ἢ ἡ γυνὴ ἡ μὴ ἔχουσα τὸ βάρος τέκνων λέγεται *ἀρκάτα.*

Λιξουρος· ὁ λίχνος, λαίμαργος· καὶ *λιξουρά*, λιχνεία.

Ζύφω· ἐκθλίβω· *ζύψε ὀλίγον λεμόνι*=θλῖψον αὐτὸ ἵνα ἐκχυθῇ ὁ χυμός.

Μπετσκώνω· δέρω τινά· ὅθεν *τὸν ἐμπέτσκωσαν*=τὸν ἔδειραν· ταὐτόσημος εἶναι ἡ, *ταὶς ἔμασε.*

Σίφερα· οὕτω καλοῦσι τὰ διάφορα οἰκιακὰ ἢ μαγειρικὰ σκεύη. *Πῆρες ἕνα σίφερο*· *ἔχε τὸ νοῦ σου νὰ τὸ φέρῃς*· ἓν μαγειρικὸν σκεῦος λ. χ. ἢ ἄλλο τι.

Σκουταλεύω (προφ. *zgoutalévo*)· τὸ ῥ. τοῦτο σημαίνει ἀνερευνῶ, ἀναμοχλεύω πρὸς εὕρεσιν πράγματός τινος. Ὅθεν *μήτηρ* βλέπουσα τὸν υἱόν της ἀνερευνῶντα καὶ ἀναμοχλεύοντα λέγει αὐτῷ, *τί σκουταλεύεις αὐτοῦ*;=τί σκαλεύεις; τί ζητεῖς;

Σταγρό· ἡ λέξις αὕτη ἔχει ἐπιρρημ. σημασίαν. Εὑρηται δὲ ἐν τοιαύταις φράσεσιν· *ἔφαγα μὲ τὸ σταγρό*=βίᾳ καὶ ἀκουσίως· *δουλεύω μὲ τὸ σταγρό*, καὶ ἄλλαις.

Νεκροκόταλο· οὕτω καλοῦσι τὸ τόξον τῆς Ἴριδος.

Μπιλσιβέρω· ἡ λέξις αὕτη δίδοται ὡς ἐπίθετον ἐκείνῃ τῇ γυναικί, ἥτις τὴν δολιότητα αὐτῆς ὑποκρύπτει μετερχομένη πολλὰς φλοφρονήσεις καὶ θέλουσα νὰ δείξῃ ὅτι δῆθεν κήδεται περὶ ἡμῶν.

Γκλήγη· ἡ ἰλὺς τῶν ποταμῶν, η.

Ξεκαρώνω· συνώνυμον τοῦ ξεθεώνω· καὶ *ξεκαρώνομαι*· ὅθεν *ξεκαρώθηκα μὲ μὰ κακογεράματη*, ἤτοι ἀπεμακρύνθην τοῦ Θεοῦ δι' ὅσους λόγους μὲ ἠνάγκασε νὰ εἴπω.

Κατσκάρι (τό)· ἡ μικρὰ λίθος, ἡ ψῆφος.

Ὤμυξα· ὁ ἀόρ. οὗτος τοῦ ὄμνυμι εὑρηται ἐν τοιαύταις φράσεσιν· *ὤμυξα τὸ γάλα τῆς μάνας μου*, καὶ λέγεται ὅταν ὑπόθεσίς τις παρέσχεν ἡμῖν τόσας δυσκολίας, ὥστε ὀργισθέντες κατηράσθημεν τὸ γάλα τῆς μητρός μας.

Λύγξ ἐπίθ. ὁ διὰ τὸ παραμικρὸν θυμώνων, ὁ ὀργίλος· λέγεται ἔτι καὶ *σέρτης*· καὶ ῥ. δὲ *λυγώνομαι*· *τ' λύγ τὸ ξείδι τ' ἀγγερό του βλάβει*, παροιμ. σημαίνουσα ὅτι οἱ ἐξοργιζόμενοι ἑαυτοὺς φθείρουσι καὶ ζημιοῦσι.

Λμπᾶ (τά)· οἱ ὄρχεις.

Λιγατίζω· αὐξάνω.

Παράρτημα Β'.

Ἀδραχτά· ἐπίρ. ταχέως, βιαίως· *τρώγ' ἀδραχτὰ περὶ τῶν ταχέως ἐσθιόντων· καὶ ῥῆμα ἀδράχτω*=δράττω· τὸ *α* ἐπιτατικόν, ὡς καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις.

Ἀράμπλα (ἡ)· ἀνάπαυσις, σχολή· *δὲν ἔχω ἀράμπλα*=πολυάσχολος ὤν, δὲν ἔχω ἄνεσιν· ἡ λέξις ἐγένετο ἐκ τῆς *ἀράπαμπλα.*

Ἀρκᾶς (ὁ)=πρόμαχος, προστάτης· ἔχει *ἀρκᾶν*=ἰσχυρὸν προστάτην· τὸ θ. *ἀρκάτησα* σημ. ἐλευθέρα· *ὡς εἶμαι ἀρκάτησα*=ἐλευθέρα ἀπὸ βάρος καὶ φροντίδας τέκνων.

Ἀλεγρία (ἡ)· εὐθυμία, ἄνεσις· *ζῇ μ' ἀλεγρία*=διάγει τὸν βίον εὐθύμως.

Ἄσβος· 1) ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *τὸ στόμα του ἄσβος*, περὶ πολυλόγων καὶ λάλων· περὶ τούτων λέγουσι ταὐτόσημως, *τὸ στόμα του περδάρι* ἢ *περδάρης*· εὔληπτος ἡ μεταφορά· ἡ λέξις *ἄσβος* πιθανῶς ἐγένετο ἐκ τοῦ *ἄσιγος*, *ἄσγος* καὶ ἐν ἀλλαγῇ τοῦ *γ* διὰ *β* *ἄσβος*· τεκμαιρόμεθα δὲ τοῦτο διότι λέγουσι, δὲν *σιγάει τὸ στόμα του*· ἀλλὰ καὶ δὲν *σβάει* ἀκόμη· ἴσως ἐκ τοῦ *σβύνω*, *σβεννύω*· ὡς τὸ *γέλως ἄσβεστος*· 2) *ἄσβος* (ὁ)· ζῶον ἄγριον (Γαλ. blaireau) βλάπτον συνήθως τοὺς ἀραβοσιτοφύρους ἀγροὺς τὴν νύκτα· οἱ δ' ἀγρόται πρὸς ἐκφόβισιν καὶ ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἐθίζουσιν ἀφ' ἑσπέρας ν' ἀνάπτωσιν ἔξωθεν τοῦ ἀγροῦ πυράς, ῥίπτοντες ἐν αὐταῖς ῥάκη παντοῖα, διότι νομίζουσιν ὅτι ταῦτα καιόμενα καὶ ὄζοντα ἀπείργουσιν αὐτόν.

Ἀλίσκορδα· ἐπίρρημ. *ἔφυγ' ἀλίσκορδα*· ἐπὶ τῶν κακὴν κακῶς φυγόντων· ταὐτόσημος τῇ, *ἔφυγ' ἀνόρεχτα*, ἤτοι ἀκουσίως καὶ ἀθύμως.

Ἀνακρούω· ἐν τῇ φράσει, *ἀνακρούει τὸ ψωμί*, καὶ *ἀναδίνει*. Λέγεται περὶ τοῦ ἄρτου ἐκείνου, ὅστις ζυμωθεὶς καὶ τεθεὶς ἐν τῷ κλιβάνῳ πρὸς ἕψησιν, δὲν στερεοποιεῖται διὰ τῆς ἑψήσεως ὡς δεῖ, ἀλλὰ διατελεῖ ἐν καταστάσει ζύμης ἕνεκα τῆς κακῆς ποιότητος τοῦ σίτου· ὁ τοιοῦτος ἄρτος λέγεται ἀκόμη, *γκλοιβὸ ψωμί*, ἤτοι γλοιῶδες.

Ἄπκος ἐπίθ. *ἄπκος δάσκαλος; ἄπκος νοικοκύρης;*=οὐκ εὐκαταφρόνητος, σπουδαῖος, κατάλληλος· καὶ ἐπίρ. *δὲ· ὡς, ἄπκα ζῇ;*=οὐ κακῶς, ἀλλ' εὐτυχῶς, ἔχων εὐμαρῶς τὰ πρὸς τὸ ζῆν· ἡ λέξις *ἄπκος* κλίνομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐγένετο ἐκ τῆς *ἀπεικὼς* κατὰ συγκοπὴν καὶ τόνου ἀναβιβασμόν· ἡ δὲ ἐκ τοῦ *ἄποικος* παραγωγὴ δὲν φαίνεται ἡμῖν ὀρθή.

Ἀνασκιρῶ=καλλύνω, εὐτρεπίζω· *ἀνασκιρῶ τὸ σπίτι*=καθαρίζω.

Ἀτάραγος ἐπίθ. προφέρουσι μᾶλλον *ἀτάραος* μόλις ἀκουομένης τῆς φωνῆς τοῦ γ, βαρύς· *κοίτετ' ἀτάραος*, ἐπὶ τῶν ὑπὸ βαρείας νόσου πασχόντων καὶ μὴ δυναμένων ἀπανίστασθαι τῆς κλίνης· περὶ τούτων ταὐτοσήμως λέγουσιν, *ἔπεσε τοῦ μάκρου καὶ τοῦ πλάτου*.

Ἄσψος καὶ *ἀσψάστος* προσέτι· ὁ μὴ ἔχων χροιὰν ἐρυθρὰν ὑγιείας ἢ ῥώμης.

Ἀσκωτος· ἡ λέξις ἐν τῷ στόματι τῶν γυναικῶν μόνον· σημαίνει δὲ μεταφορικῶς ἐκεῖνον, ὅστις διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὕρους τῆς φυσιογνωμίας του δὲν δύναται νὰ ἑλκύσηται τὴν τῶν ἄλλων ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην· ταὐτάπαλιν δὲ *ἰσκωτικὸς* σημαίνει τὸν ἐπιβάλλοντα ὑπόληψιν τοῖς ἄλλοις· περὶ τούτων λέγεται ὅτι εἶναι *ἄνθρωπος μὲ ἴσκιον* (σκιὰν) ἢ ἔχει *ἴσκιον*· ἡ δὲ λέξις *ἰσκιώματα*, ἐξ οὗ καὶ πληθυντικῶς τὰ *ἰσκιώματα*=ῥάσματα δαίμονος. Λαμβανομένη ἡ λέξις ἐπὶ γυναικὸς σημαίνει τὸν ἄμορφον καὶ δυσειδῆ· ὡς *αὐτὴ εἶναι ἕνα ἴσκιωμα*=ῥάσμα ἄμορφον· καὶ ῥῆμα δέ, *ἰσκιώνομαι*=ἐπηρεάζομαι ἀπὸ τοὺς δαίμονας ἢ ἀπὸ ταῖς *ξουτικαῖς* (ἐξωθικαῖς) καὶ *ξουτκὰ* (ἐξωθικά).

Ἀνάβαλτος καλεῖται οὕτω κατ' εὐφημισμὸν ὁ διάβολος, ὁ καὶ ἄλλως *ὠξαπέδος* λεγόμενος.

Ἀρχιρῶ=ἄρχομαι, ἀόρ. *ἀρχίρκα*=ἠρξάμην· *ἀρχιρμένη* μετοχ. παθ. παρακειμένου· *τὴν ηὗρε ἀρχιρμένη*, λέγεται περὶ νεάνιδος διακορευθείσης τὴν παρθενίαν πρότερον ὑπ' ἄλλου.

Ἀπορρίχνω=ἀμβλώσκω· *ἀπόρριγμα*=ἄμβλωθρίδιον.

Ἀράκρη (ἡ)· εὑρηται ἐν τῇ φράσει, *τὰ μὴν ἔχῃ ἀράκρη*, ἐπεχούσῃ τόπον κατάρας κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ σημαίνει νὰ μὴν ἔχῃ στάσιν καὶ ἡσυχίαν οὐδαμοῦ, ἀλλὰ νὰ ἦναι πλάνης.

Ἀπογόρια (ἡ)· ἀκηδία, ῥᾳθυμία, νωχέλεια· *τὸν ἔπιασε ἡ ἀπογόρια*, ἐπὶ τῶν ῥᾳθυμούντων· ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἀπαγορεύω· οὕτως ἐκ τοῦ *ἀναγορεύω* ἐπλάσθη ἡ *ἀναγόρια* καὶ πληθ. *ἀναγόριαις*· ἡ *ἀπαγόρια* καλεῖται καὶ *ἀπομώρια*.

Ἀπῴχσαν τὰ μελίσσια· ἡ φράσις εὐχρηστοτάτη ἐπὶ τῆς περιστάσεως ἐκείνης, καθ' ἣν οἱ νεοττοὶ τῶν μελισσῶν ἐξέρχονται ἔκ τινος σίμβλου ἵνα οἰκήσωσιν ἐν ἄλλῳ· ἡ λέξις *ἀπῴχσαν* δὲν εἶναι *ἀπόλυσαν* (ἀπολύνω) ἀλλ' *ἀπῴκισαν*, ὡς ἀπαντᾷ ἐν τῷ οἰκονομικῷ Ξενοφῶντος... «ἐπὰν δὲ οἱ νεοσσοὶ ἀξιοεργοὶ γένωνται, *ἀποικίζει* αὐτοὺς σὺν τῶν ἑπομένων τινὶ ἡγεμόνι· ἐπὶ ἐνεστῶτος λέγεται, *ἀπουχάει τὸ μελίσσι, ἀπουχοῦν τὰ μελίσσια*=ἀποικοῦν.

Ἄρα (ἡ)· ἀρά, κατὰ τόνου ἀναβιβασμόν· ὡς ἐν τῇ φράσει, *ἄρα κατάρα*.

Ἄρ' σύνδεσμος· *ἄρα·* ὡς, *ἄρ' μοὺρδό μ'*=*ἄρ'*, ὦ μῶρε, δός μοι.

Ἀστράχα (ἡ)· καὶ *ἀστριάχα*=τὸ γεῖσον τῆς οἰκίας.

Ἀρβάλι (τό)· καλεῖται οὕτως ὑπὸ τῶν γυναικῶν σιδηρᾶ κάλως, ἐξ ἧς κρεμῶσι τὰς κακκάβους.

Ἀνατρομάζω· καὶ ἀόρ. *ἀνετρόμαξα*=ἐρρίγησα ὑπὸ δέους· *τὸν ἀνετρόμαξα*=ἐβδελύχθην αὐτὸν διὰ λιχνείαν, αὐθάδειαν, ἢ ἄλλο τι.

Ἀράθμος· ἐπίθ. σημαίνει οὐχὶ τὸν ῥᾴθυμον ἀλλὰ τὸν ὀξύθυμον, ὡς ἐν τῷ ἑξῆς ᾄσματι·

> . . . «ὅπου κι' ἂν ἦσαι, ξένε μ', γλήγορα νἀρθῇς τ' ἐμένα μὲ πανδρεύουν καὶ μὲ προξενοῦν· ἄνδρα γέρο μοῦ δίνουν κι' εἶν' κι' ἀρᾴθυμος· τὴ νύχτα μὲ μαλλώνει γιὰ τὰ στρώματα καὶ τὸ πουρνὸ μὲ στέλνει γιὰ κρύο νερό· σιοῦκλο βαρὺν μοῦ δίνει κι' ἄλυσο κοντό.

Ἀτόφιος· ἐπίθ. παχύς, χονδρός· *εἶν' ἀτόφιος*, ἐπὶ τῶν πολυσάρκων.

Ἀχνός· ἀτμός· λαμβανομένη ἡ λέξις ἐπὶ ἀνθρώπου σημαίνει τὸν ἰσχνόν.

Ἀχρήζει=ἀξίζει· καὶ προσωπικῶς *ἀχρήζουν*=ἀξίζουν.

Βοῦψα (ἡ)· *δίψα· δὲν ἔχω πολλὴ βοῦψα νὰ τὸν ἰδῶ*=οὐκ ἐπιθυμῶ αὐτὸν ἰδεῖν· ἐν τῇ λέξει ταύτῃ ἐκτὸς τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ *δ* διὰ *β* εἶναι ἀξιοπαρατήρητος καὶ ἡ τροπὴ τῆς φωνῆς τοῦ *ι* εἰς *ου*· ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ *δ* διὰ *β* εὑρηται καὶ ἐν τῇ λέξει, *ἄγγο δῆμα* ἀντὶ *ἄγγο βῆμα*.

Βοταρίζω=συλλέγω βοτάνας ἐκ τῶν ἀγρῶν· *βότανα*, τὰ ζιζάνια καὶ ἀγριόχορτα· καὶ τὰ φάρμακα δὲ ὁ κοινὸς λαὸς καλεῖ *βοτάνια· φειδοβότανο*, τὸ ἀλεξιφάρμακον κατὰ δηγμάτων ὄφεως.

Γίνομαι, ἀόρ. *γίνκε* (ἀντὶ γίνηκε)· περὶ τῆς πολυχρηστίας τοῦ ῥήματος τούτου ἐν πλείσταις φράσεσιν ἐγράψαμεν ἐν τῷ Λεξιλογίῳ· ἐνταῦθα δὲ σημειοῦμεν τήνδε τὴν φράσιν, *τὸν εἶδα καὶ μοῦ γίνκε*=ἰδὼν αὐτὸν ἐφοβήθην.

Γλόμπα (προφέρουσι καθαρῶς ὡς εἰ ἦν glo-lm)· ἡ λώβη· ἡ λέξις αὕτη ἀπαντῶσα ἐν τοῖς στόμασι τῶν γυναικῶν εὑρηται ἐν τῇ φράσει ταύτῃ, *αὐτὸ τὸ σιτάρι εἶναι γλόμπα* ἢ *εἶναι μὰ γλόμπα*, καὶ λέγεται ὅταν ὁ σῖτος ἦναι ἐρθαρμένος=ὁ σῖτος ἐστὶ λώβη.

Γοῖκος (ὁ)· καλεῖται οὕτω τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἀποθέτουσιν ἐν τάξει τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ διὰ τὸν ὕπνον ἀναγκαῖα καλύμματα· φρονοῦντες ὅτι ἡ λέξις *γοῖκος* εἶναι ἡ ἑλληνικὴ οἶκος τῇ προσλήψει τοῦ F ἐν ἀρχῇ, ἐγράψαμεν αὐτὴν τῷ *οι*.

Γρέκι (τό)· κοίτη λαγωοῦ ἢ ἄλλου ζώου· καὶ ῥῆμα *γρεκιάζω*, ἐμῳλεύω.

Γκροζίκος (ὁ)· τεμάχιον ἀδοὺς πλῆρες τύλων, τῶν κοινῶς λεγομένων *ῥόζων*.

Γάστρος (ὁ)· κυκλοτερὲς σιδηροῦν ἐργαλεῖον, χρησιμεῦον πρὸς ἕψησιν ἄρτου καὶ ἄλλων ἐδεσμάτων, κληθὲν οὕτω βεβαίως ἐκ τῆς ὁμοιότητος, ἣν ἔχει πρὸς τὴν γαστέρα τοῦ ἀνθρώπου.

Γρατίζω καὶ ἀόρ. *ἐγράτισα*· βασανίζομαι, ταλαιπωροῦμαι· *ἐγράτισα μ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον*, ἰσοδυναμοῦν τῇ ἑτέρᾳ δημώδει φράσει, *εὗρον τὸν μπελᾶν μου*.

Γρίτσαρος καὶ *γκρίτσαρος*· δοκὸς εὐθεῖα ἐπιστηριζομένη ἐπὶ πασσάλου καθέτου καὶ χρησιμεύουσα ἔν τισι μέρεσι τῆς Ἠπείρου ὡς παιδικόν.

Γκουζογίτσα (ἡ)· καὶ πληθυντικῶς *γκουζογίτσαις*· οὕτω καλοῦνται ὑπὸ τῶν γυναικῶν αἱ ἐκ τοῦ στάχυος σίτου ἀποπίπτουσαι μετὰ τὴν τριβὴν λεπταὶ καὶ ἀκανθωταὶ ἶνες.

Γκοῖβρος καὶ *κοίβρη*· μικρὸς σκώληξ, ἐπιρυόμενος ἐν τῇ ἐπιδερμίδι τράγων καὶ αἰγῶν κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἕνεκα πολυομβρίας, ὡς ἀποραίνονται οἱ ποιμένες καὶ οἱ τρέφοντες ποίμνια αἰγοπροβάτων.

Δέρω 1) τύπτω, 2) μοχθῶ, προσπαθῶ· *δέρω τὰ τὸν καταπείσω*=μοχθῶ πεῖθειν· *ἔδρα*, ὁ ἀόρ.=ἐμόχθησα, προσεπάθησα· καὶ ἐπαναληπτικῶς πολλάκις πρὸς ἔνδειξιν περισσοτέραν· *ἔδρα, ἔδρα, δὲν ἠμπόρεσα*=μάτην ἐμόχθησα.

Δούτσα (τά)· ἢ μᾶλλον *ντούτσα· εὗρε τὰ ντούτσα του*, περὶ ἐκείνων οἵτινες ἐπέτυχον ὅ,τι ἐπεθύμουν πρὸς βίον ἀναπαυτικὸν καὶ φιλήδονον.

Δοκιοῦμαι· ἐννοῶ, ἀντιλαμβάνομαι, οὗ ὁ ἀόρ. *δοκήθηκα· δὲν τὸ δοκήθηκα*=οὐκ ἔγνων, οὐκ ἐννόησα.

Δρωτσήλια (τά)· ἐξανθήματα τοῦ προσώπου· ἐκ τῆς *ἰδρωτήρια*.

Δέλφας (ὁ)· ὑψηλός, εὔρωστος· ἡ λέξις ἐκ τῶν σπανίως εὐχρηστουμένη παρὰ γυναιξὶ μόνον.

Ἐργοβάρω=ὑποπτεύω· καὶ, περιφραστικῶς ἀκόμη, *βάρω ἔργατα*.

Ἔλιξ (ἡ)· καλεῖται ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐν Ζαγορίῳ ἡ φθίσις· *εἶναι μὰ κακὴ ἔλιξ*, λέγουσιν ὁσάκις γίνεται λόγος περὶ τῆς νόσου ταύτης. Ἐπειδὴ δὲ ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ καταστρεπτικὴ αὕτη νόσος εἶναι μεταδοτική, τὸν δυστυχῆ πάσχοντα μετὰ πολλῆς προφυλάξεως πλησιάζουσιν καὶ οἱ στενότεροι τῶν οἰκείων του. Οὐχὶ σπανίως, ὡς συνέβη πολλάκις νὰ γίνωμεν αὐτόπται μάρτυρες, ὁ πάσχων ἀποχωρίζεται εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον τῆς οἰκίας, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἄλλος κοιμᾶται καὶ κατάκειται πλὴν αὐτοῦ, οὐδὲ ψαύει τις τὸ ἀγγεῖον, μεθ' οὗ πίνει καὶ τρώγει· πλησιάζων δὲ νὰ ψυχορραγήσῃ ἐγκαταλείπεται ὑφ' ὅλων, διότι νομίζουσιν ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ νόσος καθίσταται μεταδοτικωτέρα· ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου παραλείπομεν ἐνταῦθα νὰ περιγράψωμεν.

Ἔβγλος ἐπίθ. ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ, ὀγκώδης, ὑψηλός.

Εἰδίαματα=πράγματα τοῦ οἴκου, ἤτοι σκεύη.

Ζουζουλὸ (τό)· καὶ πληθυντικ. *ζουζουλιά*· ἐν γένει τὰ ζῶα· ἡ λέξις εὐχρηστεῖ παρὰ ταῖς γυναιξίν.

Ζύγα (τά)· σταθμά· *τὰ ζύγα τῆς νύχτας*, λέγονται μεταφορικῶς τὰ μεσάνυκτα.

Θηρακωμένος· ἡ λέξις ἐκ τῶν σπανιωτέρων εὐχρηστουμένη παρὰ ταῖς γυναιξίν· λαμβάνεται δὲ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ *ὑψηλός, πελώριος*.

Θραύω· σπῶ· *ἔθραψε τὸ ποτάμι*, ἐνῷ κατέρρεεν ὁ ποταμὸς πολὺς ἠλαττώθη· *θραυσερὰ ξύλα*, τὰ εὔθραυστα καὶ στεγνά.

Θραῦμα (τό)· πτῶμα ἀνθρώπου πολυσάρκου.

Ἰτταλιά· *εἶναι ἰτταλιά*· ἐπὶ τῶν ἐνδεεστάτων, οἵτινες στεροῦνται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου.

Ἰγκαιρος ἐπίθ. νωπός, πρόσφατος· βεβαίως ἐκ τοῦ ἔγκαιρος· ἐν πολλῇ δὲ χρήσει εἰσὶ καὶ αἱ *φρέσκος*, καὶ *ταζέτικος* τουρκ.

Καζιὰ (ἡ)· ζημία, *Καζιάρης*, ὁ πρόξενος συχνῶν ζημιῶν.

Καψαλίζω=φρύγω τι ἐπιπολαίως· *καψ.λίκι* (τό), ἡ δυσκοιλιότης.

Κουκουτούσια (ἡ)· τὸ πορφυροῦν ἄνθος τῆς μήκωνος (παπαρούνας).

Καπρίτζιος· καλοῦνται οὕτω τὰ ἐκ κόκκων ἀραβοσίτου ἑψηνόμενα τρωγάλια, τὰ ὁποῖα κατασκευάζουσιν οὕτω· κόκκους ἀραβοσίτου ἐπιθέτουσιν ἐπὶ τῆς πεπυρακτωμένης πλακὸς τῆς ἑστίας καὶ περιστρέφουσιν ωμούς μέχρις οὗ ὑπὸ τῆς τοῦ πυρὸς ἐπενεργείας ἐκρηχθῶσι μετά τινος κρότου.

Κωλοσβαρίζω· σύρω κατὰ γῆς· καὶ *κωλοσέρνω*=σύρω ἕλκων ἐκ τῶν ποδῶν· καὶ ἐπίρρημα δὲ *κωλοσυρτά*

Κολόρο (τό)· εὑρηται ἐν τῇ φράσει *τῷ δωκε κολόρο*, ἐπὶ τῶν διὰ λόγου ῥαγδαίως ἐπιπιπτόντων τοῖς ἄλλοις, οἵτινες πτοούμενοι ἀλλάσσουσι χροιάν.

Κακορραχνίζω· λυπῶ, ἐνοχλῶ· *νὰ μὴν τὸν κακορραχνίσουν*=τῇ ἑτέρᾳ δηλώδει φράσει, *νὰ μὴν τοῦ χαλάσουν τὴν ὄρεξιν*, τὴν ἐπιθυμίαν.

Καλοπέλλος ἐπίθ. ὑπήκοος, εὐπειθής· ἡ λέξις αὕτη ἔχει ἀντίθετον τὴν *κακαφέκραστος*, παρήκοος.

Καμώνομαι·ὑποκρίνομαι, προσποιοῦμαι· *καμώνεται πῶς δὲν ξέρει*=ὑποκρίνεται· ἀλλ' ἔχει τὸ ῥῆμα καὶ ἄλλην σημασίαν. Γυνὴ π. χ. ἔχουσα τὸν σύζυγον, ἢ υἱὸν ἢ ἀδελφὸν νοσοῦντα καὶ ἐρωτωμένη ὑπ' ἄλλης τί κάμνει ὁ σύζυγος αὐτῆς ἀποκρίνεται· *μοῦ καμώνεται καὶ σκάζω*· ἡ δὲ ἔννοια βεβαίως δὲν θὰ ἦναι ἄλλη ἢ ἡ ἑξῆς· *ἐπειδὴ καμώνεται* (πάσχει) ὁ σύζυγος λυποῦμαι καὶ ἀδημονῶ· *καμώματα*=προσποιήσεις.

Κοφρίζω· λέγω ὅ,τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἔλθοι.

Τό κηωσε· ἡ φράσις αὕτη ἀπαντῶσα μόνον κατὰ τὸν τύπον τοῦτον τοῦ ἀορίστου λέγεται εἰρωνικῶς περὶ ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς κακῆς διαγωγῆς ἔβλαψαν ἀντὶ ν' αὐξήσωσι τὸν οἰκόν των καὶ εἶναι ταὐτόσημος τῇ ἑτέρᾳ φράσει *τό σρασε* (τὸ ἴσιασε)· οὕτω λέγουσι καὶ *τὸ πρόκοψε*· καὶ ἑτέρα λέξις *τὸ κακῳκημένο*, καὶ *τὰ κακῳκημένα*, λεγομένη περὶ ζώων παρηκόων καὶ ἀτιθάσσων· *κακῳκημένο ἄρα οὐδὲν ἄλλο* σημαίνει ἢ τὸ κακῶς ᾠκημένον ἤτοι κακῶς ἀνατραφέν.

Κακογηράματος· καίτοι ἡ λέξις φαίνεται λαμβανομένη ὡς κατάρα, συνήθως εἶναι θωπευτικὴ ἔκφρασις· οὕτω λέγουσι καὶ *κακόλαχτο*.

Καταδήκη, εὐχρηστεῖ ἐν τῇ φράσει, *ἔχει γρόσια καταδήκη*, ἢ *ἔχει ἔνα καταδήκη* ἐπὶ τῶν βαθυπλούτων καὶ πολυταλάντων.

Κεράς τ'· ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν ταῖς φράσεσι ταῖςδε· *πρέπει νᾶναι ἀπὸ 'κεράς τ'*, *πρέπει νὰ τό 'χῃ καιεὶς ἀπὸ κεράς τ'*, αἵτινες σημαίνουσι πρέπει νὰ ἦναί τις ἐκ φύσεως (καλός), πρέπει νὰ τὸ ἔχῃ φυσικόν· ἠκούσαμεν δὲ καὶ *ἀπὸ 'κερὰς* ἄνευ τοῦ τ· τοῦθ' ὅπερ ἐπικυροῖ τὴν γνώμην, ὅτι ἐγένετο ἐκ τοῦ *ἀπὸ οἰκείας* (φύσεως, δυνάμεως).

Καρίσκι (τό)· καλεῖται οὕτω πλακοῦς καὶ ἄλλα ἐδέσματα μετ' ἄρτου, τὰ ὁποῖα ἐθίζουσι ν' ἀποστέλλωσιν εἴτε καλούμενοι εἰς γάμους, εἴτε ὅταν μεταβαίνωσι νὰ συγχαρῶσι καὶ συμφάγωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ συγγενοῦς μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς τὸν πατρῷον οἶκον· καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐπὶ τούτῳ παρασκευαζόμενα ἐδέσματα ἀποστέλλονται ἐντὸς *καρῶν*, ἐντεῦθεν ἐκλήθησαν καὶ *καρίσκια*· ὅθεν, *ἐπῆγαν 'ς τὸ γάμο μὲ καρίσκι*.

Κάφαρο (τό)· ἐν τῇ φράσει *ἔγινε κάφαρο*, λέγεται περὶ ἐκείνων, οἵτινες εἴτε ἕνεκα κατάγματός τινος κατὰ τὴν κεφαλήν, εἴτε ἐκ νόσου μακρᾶς τοσοῦτον παραλλάττουσι τὴν ὄψιν καὶ μορφήν, ὥστε γίνονται ἀγνώριστοι.

Καχαρέτι (τό)· τὰ ἐπὶ τοῦ *δέρματος* ἐπιφυόμενα μικρὰ κόκκινα ἐξανθήματα, ἅτινα θεωροῦσιν ὡς ἔκχυσιν ἄχους πυκνοῦ καὶ καρδιοβόρου.

Κόχη (ἡ)· τὸ ἄκρον τῆς γωνίας.

Καταπατῶ· τροπικῶς σημαίνει ἀποπειρῶμαι, βολιδοσκοπῶ· ὡς, *θέλησα νὰ τὸν καταπατήσω*.

Κατηχυμένος· ἡ λέξις εὐχρηστεῖ παρὰ γυναιξί, λεγομένη περὶ ἐκείνων, οἵτινες ὑπὸ μακροχρονίου ἀσθενείας ἐξηντλήθησαν καὶ ἰσχνώθησαν· ἐκ τοῦ καταχύνομαι.

Κωλιὰ (ἡ)· πτῶσις ἐξ ὀλισθήματος κατὰ πρανοῦς· *ἐπῆρε μιὰ κωλιά*=ἐξολισθήσας κατέπεσεν.

Λιμάτσικο (τό)· λίχνον· ἡ λέξις λαμβάνεται ἐπὶ ζώων· ὁ λίχνος λέγεται καὶ *λίξουρος*.

Λιγκείομαι=γλίχομαι, ἐπιθυμῶ· συνωνυμεῖ τῷ *λιμπίζομαι*· καὶ τὸ ὀρέγομαι δὲ ἀπαντᾷ *ρέγομαι*.

Λιγοῦρα, ἔτι δὲ *λιγοῦρα* καὶ ῥῆμα *λιγουράζομαι*=ναυτιῶ· *μοῦρχεται λιγοῦρα*=ἐπέρχεταί μοι ναυτίαν.

Λασὰ (ἡ)· οὕτω καλεῖται τὸ ἐκ πλεκτῶν ῥάβδων μεσότοιχον, ἐπικεχρισμένον *χώματι* πεφυρμένῳ ἀχύροις, ὅπερ καλεῖται *μαλαχταρά*· ἐκ τοῦ λάσιος=πυκνός.

Λάγγυρος (ὁ)· τὸ δρυῶν καὶ πρόσφατον ὄξος, ὅπερ κατασκευάζουσιν ἐκ τῶν στεμφύλων σταφυλῶν· τὸ δριμύτατον ὄξος ὀνομάζουσι *τραπέτσι*.

Λαούρα (ἡ)· ῥάβδος μακρὰ καὶ λεπτή· *τὸν λαούρωσαν*=τὸν ἔδειραν.

Λυκιρά· ἐπίρ. ἀγεληδόν· *ἐκίνησαν λυκιρά*=ἐξῆλθον ἁθρόοι· ἐλήφθη μεταφορικῶς ἐκ τῶν λύκων.

Λητόρι (τό)· ἡ λέξις ἐκ τῶν σπανιωτέρων· *παιδὶ λητόρι*=εὔρωστον, σφριγῶν.

Λατσαρίζω=βαδίζω ἐπὶ λασπωδῶν μερῶν· *ὡς ποῦ λατσαρίζεις ;* ποῦ βαδίζεις ;

Λυκούρι (τό)· ἐν τῇ φράσει, *ἔγινε λυκούρι* περὶ τῶν ὑπὸ σφοδρᾶς πείνης συσχεθέντων, περὶ ὧν παροιμιωδῶς λέγεται καὶ *ἐμπῆκ' ὁ λύκος 'ς τ' ἄντρα*.

Μπακαλάρης καὶ *μπακαλάρικο*· καλεῖται οὕτως ὁ χλωμὸς τὸ πρόσωπον καὶ πλαδαρός.

Μπαμπατάτσα (ἡ)· ἄρτος ἐξ ἀλεύρου ἀραβοσίτου.

Μπομπούκι (τό)· κάλυξ.

Μύρ.λο (τό)· ἀμέτρητος, πληθὺς (μυριάπλους).

Μπραζέλης (ὁ)· ἐπίθ. καὶ θηλ. *Μπραζέλα*, ἑταῖρα, ἡ καὶ ἄλλως *φιλημάδα* λεγομένη· *ἀγαπάει ταὶς μπραζέλαις*· περὶ τῶν προσκειμένων ταῖς ἑταίραις· *ἔχουν μπραζέλο* περὶ τῶν ἐχόντων στενὰς σχέσεις.

Μζῆς καὶ *Μουζῆς*· ἄθυμος, σκυθρωπὸς καὶ δυσπρόσιτος ἄνθρωπος.

Μεσάλι (τό)· ὀθόνη μάλλινος, δι' ἧς καλύπτουσι τὴν ζύμην τοῦ ἄρτου.

Μέρα μερκῶς=παννυχίς.

Μπρούγκαρο (τό)· διάπυρος· ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *ἔγινε μπρούγκαρο*, περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ πυρὸς γίνονται διάπυρα· ἡ λέξις *μπρούγκαρο* πιθανῶς εἶναι ἡ, *φρύγαρον*, διότι πᾶν τὸ σφοδρῶς θερμαινόμενον φρύγεται.

Μπαμπάτσικος· λέγεται περὶ ἐκείνου τοῦ παιδὸς ἡ λέξις, ὅστις ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἡλικίαν ἣν ἄγει, παρουσιάζει ἀνάστημα σώματος ὑψηλότερον οὗπερ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ.

Μουλοχὰ (ἡ)· ἰδιάζουσά τις ὀσμὴ οἴνου, ἣν προσλαμβάνει ἐκ φθορᾶς ἢ ἀκαθαρσίας τοῦ ξύλου τῶν πίθων· ὅθεν περὶ τοιούτου οἴνου λέγουσι· *μυρίζει μουλοχὰ ἢ μουλοχαίς*.

Μαλαχταρὰ (ἡ)· μάζα ἐκ κόπρου βοῶν ἢ προβάτων πεφυρμένη ἀχύροις ἢ ἄχυρῳ, δι' ἧς χρίουσι τὸ ἔδαφος μαγειρείων, κλιβάνων ἢ ξύλινα διαφράγματα.

Μάστακας (ὁ)· ἀκρίς, δι' ἧς τὰ πτηνὰ τρέφουσι τοὺς νεοσσούς των.

Μτσέλι (τό)· *ἔγινε μτσέλι*· ἐπὶ τῶν ὑπὸ βροχῆς κατανοτισθέντων· ταὐτόσημεῖ τῇ, *ἔγινε βουλιό, ἔγινε στάλα, ἔγινε λοῦτσα*.

Μοῦγκρος (ὁ)· οἱ μόλις ἐξανθήσαντες κάλυκες τοῦ δένδρου, ὅπερ καλοῦσι *γράβορ*.

Μοῦργκος (προφέρ. mourgos) ἐπίθ. ὁ μαυροκόκκινος, ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς τριχὸς τῶν λύκων.

Μεράτζα (ἡ)· εἶδος ἐκ τοῦ δένδρου τοῦ καλουμένου *γράβος*.

Μπούκλισος ἐπίθ. (προφέρουν bouglissos)· παχύς, εὐτραφής.

Μπουσγοτίζω ῥ. τρέφω ἀφθόνως.

Μόλκος ἐπίθ. ὁμήλιξ καὶ πληθ. *μόλκα· εἶναι μόλκα* (ὁμήλικα), ἐπὶ τῶν ἀγόντων τὴν αὐτὴν ἡλικίαν.

Μυτζιγκὰρ (τὸ) καὶ πληθυντικῶς *μυτζιγκάρια*· αἱ ἐξέχουσαι πέτραι βράχων (ἴδε ἐν στοιχ. Τ τὴν λέξιν *Τσικάρια*).

Μαγρόσκος· ὑπόξεινος.

Μαγκώνομαι· εὐχρηστεῖ καὶ κατὰ τὸν ἀόρ. *μαγκώθηκε*· τὸ ῥ. *μαγκώνομαι* λαμβάνεται ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐννοῶ τι καὶ διακαίομαι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀπολαῦσαι αὐτοῦ· *ὡς μαγκώθηκε τὰ μῆλα*=ἰδὼν ἢ ἐννοήσας αὐτὰ ἐπιθυμεῖ σφόδρα νὰ τὰ φάγῃ· ἀλλὰ καὶ ἐνεργητ. *τὰ μάγκωσε*.

Μπλοκούκια (τά)· ἐμπλοκαί· *δὲν θέλω τέτοια μπλοκούκια*.

Μαρούσι (τό)· καὶ πληθ. *μαρούσια*=ἄνθη.

Νταμὶς· ἐν τῇ φράσει, *ἤρθαν νταμὶς νὰ γείρουν*=προσήγγισαν ν' ἀποπερατώσωσιν ἀρραβῶνα.

Ξεφεγκνάζω ἔτι δὲ καὶ *ξεφεγκίζω*· ὀπωρίζω· ἡ λέξις εὐχρηστοτάτη ὅταν λαμβάνωσιν ἀπαρχὰς ἐξ ὡριμασάντων κερασίων ἢ ἄλλων ὀπωρῶν· τὸ *ξεφεγκνάζω* εἶναι τὸ ἀρχαῖον *συφακίζω*.

Ξερηχάνει καὶ κατὰ συγκοπὴν *ξερχάνει*· *ἄφες τὸ φαεῖ νὰ ξερχάνῃ*· σημαίνει ἄφες αὐτὸ ν' ἀποψυχθῇ· ἀποσκοποῦντες εἰς τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἐν τῇ φράσει, φρονοῦμεν ὅτι τὸ ῥ. *ξερχάνει* ἐγένετο ἐκ τοῦ ξερηχάνει (ἐκρηχάνει) ἤτοι διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ βρασμοῦ καὶ τῆς βαθμηδὸν ἀποψύξεως καθίσταται ῥηχόν, τὰ δὲ ῥηχὰ μέρη εἶναι καὶ λεῖα καὶ ἀκμάτιστα.

Ξεμπαμπαλήζω=κατασυλῶ τὸν οἶκον ὑποκλέπτων καὶ ἁρπάζων τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν αὐτοῦ· ὅθεν, *μοῦ ξεμπαμπάλησε τὸ σπίτι*=κατέκλεψε τὰ τῆς οἰκίας ἔπιπλα· *μπάμπαλα* δὲ λέγονται τὰ ἔπιπλα.

Ξυαρίζω=καθαρίζω ἐκ τῆς κόπρου μάνδραν αἰγοπροβάτων διὰ τοῦ πτύου ἢ βουστάσιον.

SISMANOGLIO MEGARO

Ξενουρίζω· ξυρίζω, ξυραφίζω· *ὁ ἄνεμος ξενουρίζει*, ὅταν πνέῃ δυνατὸς καὶ παγετώδης.

Ξακαρίζω· πιάνω τὴν ἄκρη, ἀποσύρομαι, ἀφίσταμαι μετὰ προσοχῆς πράγματός τινος.

Ξεγγούζο (τό)· θέσις ἐλευθέρα δένδρων ἢ ἄλλων ἐμποδίων καὶ πανταχόθεν καταφανής.

Ξεφλοΐζω καὶ *ξεφλουδίζω*· ἀπογυμνῶ τι ἐκ τοῦ φλοιοῦ· *φλοῦδι* δὲ καὶ *φλοῦδα* ὁ φλοιός.

Ὄργο (τό)· ἀπαντᾷ ἐν τῇ φράσει, *ἔκαμε ὄργο*· ἡ φράσις αὕτη λέγεται περὶ προσώπων, ἀναχωρησάντων, καθ' ὧν διάκεινται δυσμενῶς· ὅθεν συνήθως προστίθεται καὶ ἡ λέξις *κακό* (*ν*)· ὡς, *ἔκαμε κακὸ ὄργο* (ἀνεχώρησε)· *πότε θὰ κάμῃ κακὸ ὄργο*· ταὐτόσημοι δημώδεις φράσεις εἶναι καὶ αἱ, *ἔβγαλε τὸ λαμό του*, *ἐξεκουμπίσθη*, *ἐτσακίσθηκε*.

Ὁλόσωστος· ἐπίθ. καὶ θηλυκὸν *ὁλόσωστη*= ἀπαράλλακτος· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ *ὁλοσύθρορος*· περὶ τῆς ἐντελοῦς ὁμοιότητος δύο τινῶν κατὰ τὰ ἤθη ἢ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ προσώπου λέγουσι παροιμιωδῶς, *κουκκὶ δὲν τῷ γασε* (ἤτοι οὐδὲ κόκκον).

Ὁλόβολος=ὁλόκληρος.

Ὅ,τ' κἰ' ἄν τ' ἤ· ὡς, Ὅ,τ' κἰ' ἄν τ' ἤ ἐμέρα τὸ ρίχνουν=πάντα ἐμοὶ ἀποδίδουσιν· *ὅπ' κἰ' ἂν ποῦ*=πανταχοῦ· *ὅπ' κἰ' ἂν ποῦ τὰ ἴδια*=πανταχοῦ τὰ αὐτά.

Οὐδίζω=ὁμοιάζω· *ὤϊδσαν*· παροιμιωδῶς= εὗρε Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ.

Οὔπα· ἔτι δὲ καὶ *νοῦπα* καὶ πληθυντ. *οὔπαις*· καλεῖται οὕτως ἡ λίαν ὥριμος ὀπώρα.

Παροϊδίζω· τοῦ *δ* προφερομένου ὡς *γτ*· παρεικάζω· φράσις, *ὅλο τὸν προσφέρω, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸν παροϊδίσω*=γιγνώσκω μέν πως αὐτόν, οὐ μέντοι γε δύναμαι ἐπακριβῶς παρεικάσαι.

Παλαστρίζω=παλαίω· *παλαστρίζει μὲ τὸν χάρο*, ἐπὶ τῶν ἑτοιμοθανάτων καὶ ἀγωνιώντων.

Παρατορέθηκε· προφέρουσι συγκεκομμένως *παρατορέθκε*· ὁ ἀόρ. οὗτος εἶναι λίαν εὔχρηστος σημαίνων τὴν ἀγωνίαν καὶ τὸ ἀκάθεκτον πρὸς ἐκτέλεσιν ἢ ἐπίτευξίν τινος· π. χ. *παρατορέθκε νὰ φύγῃ*=ἀγωνιᾷ καὶ δὲν βλέπει τὴν ὥραν καὶ τὴν στιγμὴν ὅπως ἀπέλθῃ· περὶ τούτων λέγουσι καί, *τρώει τὰ σίδηρα ἢ ἔφαγε τὰ σίδηρα*· δι' ὧν ἐμφαίνεται ἡ ἀκάθεκτος ὁρμὴ πρός τι· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐνεστῶτος χρόνου ἀπαντᾷ τὸ ῥῆμα *παρατορίεται*.

Περδάρι· ἐν τῇ φράσει, *τὸ στόμα του περδάρι καὶ περδάρης*, ἐπὶ τῶν πολυλόγων.

Προξενιὰ (ἡ)· 1) διαπραγμάτευσις ἀρραβῶνος καὶ 2) αὐτὸς ὁ ἀρραβών· *ἔκαμαν προξενιαίς*=συνέδεσαν ἀρραβῶνα· *προξενῶ*=ἀρραβωνίζω τὴν ἐμὴν θυγατέρα· *τοῦ προξενοῦν*= τῷ ὑπόσχονται, τῷ προσφέρουσιν ὡς μνηστὴν τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα· τὸ δὲ *προξενοῦμαι* σημαίνει πάντοτε ἀρραβωνίζομαι δι' ἄλλου ἤτοι εἶναι μέσον διάμεσον.

Πρόνταρα (τά)· *τῷ δωκαν τὰ πρόνταρα*= ἀπεδίωξαν, ἀπέβαλον ἢ ἀπεκήρυξαν αὐτόν.

Παραφαρσιάζομαι· ἁμαρτοεπῶ, παραφέρομαι ἐν τῷ διαλέγεσθαι ὑπὸ θυμοῦ καὶ λέγω ἄλλ' ἀντ' ἄλλων· καὶ *παραφαρσιάρης* ὁ ἔχων τὸ ἐλάττωμα τοῦτο, ὁ ἁμαρτοεπής· τὸ *παραφαρσιάζομαι* ἐγένετο ἐκ τοῦ παραφράζομαι· εἶναι δὲ περίεργος ἡ σημασία ἣν λαμβάνει.

Παραταράζω· εὐχρηστεῖ ἐν τῷ ἀορίστῳ *παρετάραξε* καὶ λέγεται ἐπὶ καιροῦ ἵνα σημάνῃ τὴν ἐπὶ τὸ ἠπιώτερον τροπὴν αὐτοῦ· *παρετάραξε*=ἐκόπασεν ἡ ἀνεμοζάλη.

Πρόσχαρος· εὔθυμος, εὐμενὴς καὶ τὸ ἀφῃρημένον *προσχαρά*=εὐμένεια· *τὸν δέχθηκε μὲ προσχαρά*=ὑπεδέξατο αὐτὸν εὐμενῶς καὶ φιλοφρόνως.

Πάρα (ἡ)· 1) τὸ ἐπίπλοον· 2) ἡ γνωστὴ πάθησις τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ λεγομένη κοινῶς *καταρράκτης*.

Παγαρὸ (τό)· τὸ βρέφος καὶ μάλιστα τὸ μήπω βαπτισθέν· ὅθεν, *μὴ γένησαι 'σὰν παγαρό*=μὴ μωραίνῃς ὡς βρέφος.

Ποντάζει ἢ *πατάζει*· εὑρηται ἡ λέξις ἐν τῇ παροιμίᾳ,

«σακκοῦλ' ἀπ' ἀτλάζ'
καὶ μέσα δὲν ποντάζ'»,

λεγομένη περὶ ἐκείνων, οἵτινες πτωχοὶ καὶ ἄθλιοι ὄντες προσφεύγουσιν εἰς ἐπιδείξεις, δι' ὧν ἔτι μᾶλλον φωράται ἡ πτωχία των.

Μπλίχωρος· πλατύς, εὐρύχωρος. Ἐκ τοῦ πολύχωρος.

Πουχὸς (ὁ)· ἡ ἐκ κοσκινιζομένου σίτου ἀναθρώσκουσα κόνις.

Πρησκάλια (τά)· αἱ χοιράδες, αἱ καὶ ἄλλως λεγόμεναι κοινῶς *χελωνάκια*.

Πουμπώνω=περιτυλίσσω τι· *μᾶς ἐπούμπωνε τὸ χιόν'*, σημαίνει ὅτι αἱ καταπίπτουσαι πυκναὶ νιφάδες χιόνος συνωθούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου τόσῳ πυκνῶς μᾶς περιέβαλον, ὥστε καὶ τὴν ἀναπνοὴν αὐτὴν ἀπέπνιγον· ἡ λέξις εὐχρηστεῖ παρὰ ταῖς γυναιξί· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ *κουπώνω μᾶς ἐπούμπωσε*, ἢ *μᾶς ἐκούπωσε τὸ χιόν'* εἶναι σχεδὸν ἰσοδύναμοι.

Ῥαδίζω· φοιτῶ· *ῥαδίζουν ἄνθρωποι*=συχνῶς διέρχονται.

Ῥουκώνομαι = παρεισδύω, παρεισέρχομαι· *ῥουκώθηκε ἀπὸ τὸ βράδυ*=παρεισέδυσεν ἀφ' ἑσπέρας.

Ῥουπεύω=λεηλατῶ.

Ῥιγκλὰ (ἀντὶ ῥιγηλὰ) ἐν τῇ φράσει, *τὰ μάτια τ' εἶναι ῥιγκλά*=θολά· ἐπὶ πυρεσσόντων ἢ ὑπ' ἄλλης τινὸς ἀσθενείας πασχόντων. Ἐπειδὴ δὲ τούτων ἡ ζωηρότης τῶν ὀφθαλμῶν ἀποσβέννυται, ἐν τοιαύτῃ περιστάσει λέγουσι περὶ αὐτῶν ὅτι *τὰ μάτια του εἶναι ξεκομμένα*.

Ῥουγκαΐζω· ἐρεύγομαι καὶ *ῥουγκάϊσμα*, ἡ ἐρυγή.

Ἐρρούπησε· μόνον ὁ ἀόρ. ὑπάρχει· *ἐρρούπησε κάτω*=ἔδραμε κατὰ πρανοῦς.

Σρουσμάρης· ἐπίθ. ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, εὐκίνητος· ἔχων κανονικὰ καὶ σύμμετρα τὰ μέλη χειρῶν καὶ ποδῶν.

Σκάρτσικος· ἐπίθ. ἡ λέξις παρὰ ταῖς γυναιξί· σημαίνει δὲ ἐκεῖνον, ὅστις δι' ὀξυθυμίαν εἶναι ἰσχνὸς καὶ ἄσαρκος· περὶ τούτων λέγουσιν ὅτι, *ἀπὸ τὸν θυμόν του δὲν πάρει κρέας*.

Σαφῆ, ἐπιρ. σαφῶς, ἀκριβῶς· *ὅ ὀκάδες σαφῆ*, ἤτοι ἄνευ τοῦ βάρους τοῦ περιέχοντος ἀγγείου, ὅπερ καλεῖται *τάρα*.

Σβῶλος· βῶλος γῆς· ἐπὶ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν λαμβανομένη ἡ λέξις σημαίνει τὸν μικρόσωμον· ὁ νάνος λέγεται σκωπτικῶς καὶ *παπὶ* (νησσάριον) καὶ *κοντοπίθαχας* (ἤτοι κοντοπίθηκος).

Σμάγαλο (τό)· *ἔγινε σμάγαλο*· περὶ τῶν προώρως γηρασάντων καὶ λευκανθέντων τὰς τρίχας καὶ ῥῆμα *σμαγαλίζω*=νίφω· *σμαγαλίζει*, εὐχρηστότερον τριτοπροσώπως· *σμαγαλίθραις*, αἱ σποράδην καὶ ἀραιῶς καταπίπτουσαι νιφάδες τῆς χιόνος.

Σπαρῶ· μετακινῶ λίθον, εὔχρηστον ἐπὶ τῶν παιζόντων τὴν δάμαν· *σπάρα τὸ ποδάρι σου*=μετακίνησον τὸν πόδα· *ἐσπάραξα τὸ ποδάρι μου*, *ἐσπάραξα τὸ χέρι μου* σημαίνει τὸ ἐξάρθρωσα.

Στάφρο (τό)· μέτρον· *νὰ ξοδεύῃς μὲ στάφρο*=μετὰ φειδοῦς καὶ οἰκονομίας· τὸ *στάφρο* λέγεται καὶ *νάρκι*· ἡ λέξις *στάφρο* ἐκ τοῦ *σταθμόν*· ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ θ διὰ φ εὑρηται καὶ ἐν τοῖς, *φλιβερὸ* (θλιβερόν)· *φύλακας* (θύλαξ)· καὶ ῥ. *σταφρίζομαι*=στολίζομαι.

Σύφερο (τό)· καὶ πληθυντικ. *τὰ σύφερα* λέγονται τὰ οἰκιακὰ σκεύη μάλιστα δὲ τὰ διὰ τὴν ὀψοποιΐαν· (ἴδε καὶ Ε ἐν λέξει εἰδίσματα).

Σκαρπίζω· μελαγχολῶ, θλίβομαι· καὶ μετ. παθητ. παρακειμένου *σκαρπισμένος* (ἴδε χολιάζω ἐν Χ).

Σκλίδι (τό)· καὶ πληθ. *σκλίδια*· τεμάχια μήλου ἢ ἄλλης ὀπώρας· τὸ σ προφέρουσι δασέως ὡς ἐν τῇ λέξει σῦκα (chyka).

Σοϋμπρος (ὁ)· ἡ τροφὴ τοῦ καρύου, τὸ ἔλυτρον.

Ἐσπάρτωσε (προφέρουσιν échpartosse)· μόνον ὁ ἀόρ. εὕρηται, σημαίνει δὲ ἀπέδρα· ταὐτοσήμως λέγουσι καὶ *ἐπούλεψε*.

Σούχαλο (τό)· ἔτι δὲ καὶ *τσούχαλο* τὸ ἐξωτερικὸν περίβλημα καστάνων ἢ καρύων, ὅπερ διαρρηγνύμενον ὑποδηλοῖ τὴν ὡρίμανσιν αὐτῶν· καὶ ῥῆμα *ξετσουχαλιάζω*=καθαρίζω κάρυα.

Σαπλαμᾶς· κυριολεκτικῶς ἐπὶ ἵππων καὶ σημαίνει τὸν μεγαλόσωμον, τὸν γηραλέον καὶ βραδυκίνητον· μεταφορικῶς λαμβάνεται καὶ ἐπὶ ἀνδρῶν ὀκνηρῶν καὶ δυσκινήτων.

Σκέμι (chkémi)· κρημνὸς ἀπότομος· ὁ κρημνός, χυδαϊστὶ *γκρεμός*, λέγεται καὶ *ραδιὸ* (τό)· *τὰ ραδιὰ ἴσως κατ' εὐφημισμόν*.

Σωτερεμένος ἡ λέξις ἐν τῷ στόματι τῶν γυναικῶν· σημαίνει δὲ τὸν ἔχοντα βλάβην ὀργάνου· *σωτερεύθηκε*=ἐβλάβη τοὺς πνεύμονας ἢ ἄλλο τι εὐγενὲς ὄργανον.

Σαράβαλο (τό)· κρονόληρος, σοροδαίμων.

Σίχα (ἡ)· (chiha), βδελυγμία· καὶ ῥ. *σιχαίνομαι* καὶ *σιχαμερός*.

Σκελνῶ (chkélno), σκέλλω, πειράζω.

Σκαλώνω· ἀνέρπω· *ἐσκάλωσε 'ς τὴν Πόλι*=ἀφίκετο ἤδη εἰς Κων/πολιν.

Σκόπι (προφέρουσι chkopí)· ὁ καλαύροψ· *ἔγινε σκόπι*, ἐπὶ τῶν μεθυόντων, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται βαδίζειν.

Τσουρεκᾶς, οὕτω καλεῖται τὸ καὶ ἄλλως *νερόκρασο* λεγόμενον.

Τσικάρι καὶ πληθ. *τσικάρια*, κεφαλαὶ βράχων προεξέχουσαι, κάρηνα.

Τρεπελίζω· βαδίζω μετὰ κλονισμοῦ καὶ ἐπίρρ. *τρεπελιστά*.

Τσυκνωτός=στυγνός, σκυθρωπός, ἄθυμος.

Τσίκνα (ἡ)· καλεῖται ἡ ὀσμή, ἣν προσλαμβάνει φαγητόν τι ἐξ ὑπερβολικῆς θερμάνσεως καὶ ἐλαττώσεως τοῦ βράζοντος ὕδατος.

Ταρέλλι (τό)· βλάξ, ἠλίθιος· *εἶναι ταρέλλι*, ἐπὶ γερόντων, εἶναι βλάξ.

Τσουμτίζω· *κύτταξε μὴν τσουμτίξῃς*=ὅρα μὴ τὴν ἐλαχίστην ἀφῇς φωνήν.

Τσίγκρωσε ἐπὶ καιροῦ, ἵνα σημάνῃ τὴν ἐπὶ τὸ ψυχρότερον μεταβολήν.

Τοῦρο (τό)· τετορνευμένον *ἀμπέλι· τοῦρο*, τὸ περικλαδευμένον καὶ τετορνευμένον· ἐκ τοῦ *τουρεύω* ἐγένετο καὶ τὸ δημῶδες *στουρεύω*.

Φακουτὴ (ἡ)· ὀθόνη λευκή, ἥτις καλύπτουσα τὴν κεφαλὴν ἐχύνετο ὄπισθεν τῶν ὤμων· ἤδη ὅμως ἐξέλιπον αὗται.

Φούφα ἐπιρρηματικῶς· *φούφα ψεῖρες*=βρίθει φθειρῶν.

Χλημπορμάρης=χλωμός· ἴδε καὶ *Μπακαρμάρης*.

Χασμέρι καὶ *κασμέρι*· περίγελως· *κασμερίζω*· σκώπτω, περιγελῶ· τὸ περιγελῶ λέγεται καὶ σπερίζω.

Χλέμωρας· τὸ ὑπόθερμον ὕδωρ, τὸ χλιαρόν.

Χαυδώρω=κάθημαι μὲ τὰ σκέλη ἀνοικτά· καὶ ἐπίρ. *χαυδωτά*.

Χαραμπάτης=σπάταλος, ἄσωτος· καὶ τὸ θηλυκὸν *χαραμπάτισα*.

Ψάρα (ἡ)· ὁ ὥριμος στάχυς τοῦ σίτου.

Ψουλογῶ ἢ *ψολογῶ*· κακολογῶ καὶ μάλιστα μετὰ θάνατον· ὕθεν, *δὲν θέλω νὰ μὲ ψολογοῦν, δὲν θέλω ν' ἀφήσω ψολόγι*.

Ψίχα· ἡ λέξις ἐπιρρηματικῶς· ὡς, *δός μ' ψίχα ψωμί*=ὀλίγον ἄρτον· *σὲ θέλω ψίχα γνωστικόν*=θέλω νὰ ἦσαι ὀλίγον νοήμων· ἡ λέξις ἐγένετο ἐκ τοῦ *ψιχία*, τὰ ὁποῖα καλοῦσι *ψίχαις* καὶ *τριμόψιχαις* ἀκόμη· ἡ προφορὰ τοῦ ψ ἐν τῇ λέξει *ψίχα* προφέρεται μετὰ πολλῆς δασύτητος· ἡ λέξις *ψίχα* ταύτοσημεῖ πρὸς τὴν λέξιν *τσρότσρο· ψίχα ψωμὶ* ἢ *τσρότσρο ψωμί*, εἶναι ἰσοδύναμον κατὰ τὴν σημασίαν.

Παράρτημα Γ'.

Μπεχάρ· εὑρηται ἡ λέξις ἐν ταῖς φράσεσιν, εἶναι *μέρα μπεχάρ*, *ἥλιος μπεχάρ*, ἅπερ σημαίνουσιν· εἶναι ἡμέρα εὔδιος καὶ θερμή· εἶναι ἥλιος θερμός· ἐθίζεται δὲ ἡ λέξις ἐν καιρῷ χειμῶνος.

Μπλώρι (τό)· καὶ *μπλώρα* (ἡ)· καλεῖται οὕτως ὁ ἄρρην ἀμνὸς ἢ τράγος, ὁ συμπληρώσας τὸ β' ἔτος μετὰ τὴν γέννησίν του καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τρίτον· *μπλώρας* καλοῦνται ἔτι μεταφορικῶς αἱ φθεῖρες (ψεῖρες).

Σουρούπρασμα (τό)· καλεῖται οὕτως ἡ στιγμὴ ἢ τὸ σημεῖον τοῦ χρόνου τῆς ὀψίας ἐκεῖνο, καθ' ὃ ἐκλιπόντος τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ ἄρχεται διαδιδόμενον καὶ ἐπικρατοῦν τὸ σκότος τῆς νυκτός· καὶ ῥ. *σουρουπιάζω*· *ἐσουρούπρασε*=ἐβράδιαζεν.

Συρὰ (ἡ)· γενεά, φυλή· *εἶν' ἀπὸ καλὴ συρὰ*=εἶναι ἐκ καλῆς γενεᾶς· ἡ γενεὰ λέγεται ἔτι καὶ *σόρτα* καὶ *φυλὴ* (φυλή).

Μπέλω (ἡ)· ἡ ἀμνάς· *ντάκος* (ὁ) ὁ ἄρρην.

Σκαντζιμήβραις, οἱ σπινθῆρες.

Τσέργα (ἡ)· παχὺ καὶ χονδρὸν ἐκ μαλλίου κάλυμμα πρὸς χρῆσιν ἐν τῷ ὕπνῳ.

ΜΕΡΟΣ Β'.

α') Ὅρκοι.

Ἐκτὸς τῶν ὅρκων, οἵτινες γίνονται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ ἑορταζομένου ἁγίου, τοῦ καὶ ὡς πολιούχου θεωρουμένου, εἶναι καὶ οἱ ἑξῆς·

1. *Νὰ μὴ μοῦ τὰ κλείσουν 'σὰν τῶν Χριστιανῶν. Τὰ 'μάτια δηλονότι ὅταν ἀποθάνω.*

2. *Νὰ μὴ μοῦ τὸ χρωστάῃ ὁ Θεός.*

3. *Μὰ τὸ κεφάλι μου· ἢ μὰ τὸ κεφάλι τῶν παιδιῶν μου.*

4. *Μὰ τὸ κεφάλι τῆς γυναικός μου.*

5. *Ἂν ὀνομάζῃς Θεόν· ἢ καὶ ἂν πιστεύῃς Θεόν.*

6. *Ἔτσι νὰ μοῦ βάλουν τὴν πλάκα 'ς τὰ μάτια* (ὅταν ἀποθάνω δηλ.).

7. *Ἔτσι νἄχω Παραδείσι, ἢ νὰ μὴν ἔχω Παράδεισι!* (ὅρκος ἐπὶ τῷ προσώπῳ μονογενοῦς καὶ ἀκριβοῦ υἱοῦ).

8. *Μὰ τ' αὐτὴ τὴ φωτιὰ* (ὀρκιζόμενοι δακτυλοδεικτοῦσιν εἰς τὸ πῦρ).

9. *Μὰ τὰ κόκκαλα ἐκείνου* (προφέρουσι γοργῶς ἐκεινοῦ ἢ κειροῦ) *ποῦ μὤκαψε τὴν καρδιάν.*

Γυνὴ δὲ ἐξοργιζομένη λέγει·

10. *Νὰ φάω ἀπὸ τὸ κρέας μου.*

11. *Νὰ φάω τὰ κόκκαλα τ' ἀνδρός μου.*

12. *Ἔτσι νὰ μοῦ τὰ σταυρώσουν* (τὰ χέρια δηλ. ὅταν τελευτήσω).

13. *Μὰ τὰ χέρια τὰ Βαγγέλια. Νὰ εἶμαι ἀρνητὴς τοῦ Χριστοῦ.*

β') Εὐχαί.

1). Εἰς γέννησιν.

Νὰ σᾶς ζήσῃ. Καλορίζικο. Μὲ τοὺς γονεούς του. Νὰ τὸ χαίρεστε (*Μπαχλήτικο*). *Καλομοίρικο.*

2). Εἰς βάπτισιν.

Νὰ σᾶς ζήσῃ. Νὰ χαίρησται τ' ὄνομά του. Πρὸς δὲ τὸν ἀνάδοχον (νουνόν). *Πάντα νουνὸς καὶ τιμημένος· καὶ σὲ στεράρια κὺρ νουνέ. Χαϊρλίτικο τὸ χέρι σου.*

3). Εἰς ἀρραβῶνα.

Χαϊρλίτικο· καὶ ς' τὰ τέλεια μ' ὑγεία· καὶ 'ς τῶν ἀποδέλοιπων· στερεωμένα. Νὰ προκόψουν· μὲ ζωὴ πολλή. Καὶ ς' τῶν ἀρχοντόπουλώ σας (εὐχὴ πρὸς τοὺς κεκλημένους).

4). Εἰς γάμους.

Στερεωμένα. Νὰ προκόψουν· μὲ ζωὴ πολλή. Νὰ ἰδοῦμε διάφορο (εὐχὴ ἐκ μέρους πενθεροῦ ἢ πενθερᾶς). *Νὰ γέρωμε ἀνεχώρητοι*[1]· καὶ ἡ εὐχὴ αὕτη ἐπίσης γίνεται ἐκ μέλους τῆς οἰκογενείας τοῦ γαμβροῦ ἢ τῆς νύμφης. *Καὶ ς' τὸ γερντούρι σου* (ἡ εὐχὴ αὕτη πρὸς τὸν γαμβρὸν ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ ἐκ τῶν κεκλημένων ἔγγαμον μὲν ὄντα ἀλλ' εἰσέτι ἄπαιδα). *Καὶ μὲ λάδι κὺρ νουνὲ* (πρὸς τὸν νουνόν). *Καὶ ς' τῶν ἀποδέλοιπων νὰ χαιρωμέστε.*

5). Εἰς θάνατον.

Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του· ὁ μεγαλοδύναμος· προσκυνοῦμε τ' ὄνομά σου. Νὰ ζήσουν οἱ ἀποδέλοιποι. Νὰ ζήσουν τὰ παιδιά σου.

6). Εἰς ἀγοραπωλησίας.

Εἰς πώλησιν ζώου. *Νὰ ἰδῇς διάφορο.* Εἰς πώλησιν οἰκίας. *Νὰ τὸ κερδέσῃς μὲ γειά. Ν' ἀσπρίσῃς, νὰ γηράσῃς 'ς αὐτὸ μαζὴ μὲ τὰ παιδιά σου.*

7). Εἰς ἀναχωρήσεις.

Νὰ πᾶτε καλὰ καὶ νὰ καλαταμωθοῦμε, νὰ δώκ' ὁ Θεός. Νὰ σᾶς καλοδεχτοῦμε πάλιν, νὰ δώκ' ὁ Θεός. Νὰ σᾶς εὑροῦμε καλά. Νὰ πᾶτε καλὰ καὶ νὰ βρῆτε καλά.

8). Εἰς ἐπάνοδον.

Καλῶς τὰ μάτια σου· καλῶς τὰ μάτια σου τὰ δυὸ κλπ. (Εὐχαὶ παρὰ τῶν ἐπισκεπτομένων). *Πάντα νὰ καλοδέχησθε. Νἀρθοῦν καλὰ νὰ δώκ' ὁ Θεός.* Εἰς ἀποστολὴν γράμματος ἐκ τῆς ξενιτείας. *Καλῶς τ' ἄκουσες ἢ καλῶς τ' ἀκούσεταν· καὶ τὸν ἴδιον νὰ δώκ' ὁ Θεός· ἢ ἀπαντῶσα δέ, Νὰ ζήσουν τὰ παιδιά σου καὶ ὁ νοικοκύρης σου. Νὰ καλοδεχτῇς τὸ μοναχό σου* (παιδὶ δηλ.). *Καλὴ ψυχὴ καὶ καλὸν παράδεισο* (πρὸς ἱερωμένους).

9). Εἰς ἐπίσκεψιν ἐν τῇ ἑορτῇ ὀνόματος.

Καὶ τοῦ χρόνου· ἢ καὶ εἰς χρόνους πολλούς· νὰ χαίρησαι τ' ὄνομά σου. Καὶ πανδρεμένος (πρὸς ἄγαμον). *Βοήθεια ὁ ἅγιος. Νὰ ζήσῃς μὲ τὰ παιδιά σου,* αἱ δὲ εὐχαριστήριοι ἀπὸ μέρους τοῦ δεχομένου εἶναι· *Νὰ καλοδεχθῇς. Νὰ ζήσουν τὰ παιδιά σου καὶ καθεξῆς.*

Ὅσάκις γυνή τις ἐρωτᾷ περὶ τῆς ἡλικίας παιδίου τινός, συνειθίζει ἅμα ἀκούσῃ ταύτην νὰ λέγῃ, καὶ εἰς τοὺς ἑκατόν. *Πόσων χρονῶν εἶναι;—Πέντε.—Καὶ 'ς τοὺς ἑκατὸν μὲ τοὺς γονέους του.*

10). Εἰς σποράς.

Καλῶς κάμετε. Καὶ τοῦ χρόνου. Νὰ καλοδεχθῆτε. Νὰ καλοντυχτώσητε. Νὰ ἰδῆτε διάφορο.

11). Εἰς θερισμοὺς ἢ εἰς τρυγητόν[1].

Νὰ τὸ φᾶτε μὲ γειά. Νὰ τὸ πῆτε μὲ γειά. Καὶ τοῦ χρόνου. Καὶ τοῦ χρόνου διπλότερα. Νὰ καλοδεχθῆτε τοὺς νοικοκυρέους σας κλπ.

12). Εἰς ἀλωνισμούς.

Αἱ αὐταὶ εὐχαί. Καλῶς κάμετε. Νὰ φαωθῇ μὲ γειά. Νὰ ζήσουν οἱ νοικοκυραῖοί σας. Νὰ καλοδεχθῆτε.

13). Εἰς δεῖπνα καὶ συμπόσια.

Πάντα τέτοια· νὰ χαιρωμέστε. Ὅλ' ς' τὸ μέτρο (νὰ μὴ λείψῃ τις, δηλ. νὰ μὴν ἀποθάνῃ). *Νὰ μᾶς ἔρθουν καὶ οἱ ξεντεμένοι καλά.*

Ἄλλαι εὐχαὶ μητέρων πρὸς τέκνα ἢ καὶ πατέρων.

Νὰ γήσῃς κατόχρονος. Νὰ σοῦ δώκῃ ὁ Θεὸς χίλια καλά. Νὰ γένῃς μεγάλος ἄνθρωπος. Νὰ μοῦ ζήσῃς. Χῶμα νὰ πάρῃς καὶ μάλαμα

---

1) Ἡ εὐχὴ νὰ γένωμε ἀνεχώρητοι διττῶς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ· ἢ νὰ ζήσωμεν πάντοτε συνδεδεμένοι καὶ νὰ μὴ ἐπέλθῃ χωρισμὸς διὰ θάνατον τινὸς ἐκ τῶν νεονύμφων ἢ διὰ διάλυσιν τοῦ συνοικεσίου, ἢ νὰ αὐξηθῶμεν καὶ νὰ γείνωμεν πολλοὶ ὥστε νὰ μὴ χωρώμεθα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη ἐξήγησις περιέχει ἰδέαν τινὰ τῆς διαλύσεως, ἰδέαν ἀπαίσιον καὶ ὅλως ἀνάρμοστον καθ' ὅσον μάλιστα εἴδομεν ὅτι παγχοῦ διώκουσι τὸν εὐφημισμόν, διὰ ταῦτα, παραδεχόμεθα ὡς ὀρθοτέραν τὴν δευτέραν ἐξήγησιν.

1) Ἅμα λήξῃ ὁ τρυγητὸς καὶ ἑτοιμάζωνται νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ οἰκοδέσποινα λαμβάνουσα διὰ τῶν δύο χειρῶν ὀλίγα ἐκ τῶν πεπατημένων σταφυλίων καὶ ῥίπτουσα ταῦτα εἰς τὴν ἄμπελον λέγει· «Πάρ' ἀμπέλι τὸν καρπό σου καὶ τοῦ χρόνου διπλότερα». Ὁσάκις μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν περιφέρηται τοῖς εἰς τὸν νάρθηκα καθημένοις ἐπὶ παροψίδος σῖτος ἐβρασμένος πρὸς πολυχρονισμὸν τοῦ ἑορτάζοντος τὴν μνήμην τοῦ ὀνόματός του, πρέπει ἐπίσης νὰ λαμβάνωσιν ἐξ αὐτοῦ μὲ τὰς δύο χεῖρας, διότι μὲ τὴν μίαν δὲν τὸ ἔχουσι καλόν. Ἀπὸ κόλυβα ὅμως τῶν ἀποθαμμένων μὲ τὴν μίαν νὰ λάβωσιν ἢ μὲ τὰς δύο ἀδιάφορον, ἀλλὰ συνήθως μὲ τὴν μίαν. Σημειωτέον ἔτι ὅτι ὁ ἐπὶ παροψίδος ἐβρασμένος σῖτος ὃν οἱ ἑορτάζοντες συνηθίζουσι νὰ φέρωσιν ἀφ' ἑσπέρας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ μιᾶς προσφορᾶς καὶ κηρίου (τὰ δύο δὲ ταῦτα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς) ὀνομάζεται σκτέλι. Ἐὰν δὲ ὁ ἑορτάζων ἐκ μεγαλειτέρας εὐσεβείας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐξ ἐπιδείξεως ὁρμώμενος θέλῃ νὰ κάμῃ ἀρτοκλασίαν, προσφέρει ἄρτον μεγαλείτερον, ὅστις ὀνομάζεται πτάρι.

νὰ σοῦ γένηται (ἡ εὐχὴ αὕτη λέγεται παρὰ μητρὸς ἢ πατρὸς ὅταν δέχωνται χρήματα ἐκ τοῦ υἱοῦ ὄντος εἰς τὴν ξενιτείαν, καὶ συνηθίζουσι λέγοντες ταύτην νὰ φέρωσι τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλήν, θέλοντες νὰ δείξωσιν ὅτι ὅσαι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς των τοσαῦτα καλὰ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς υἱούς των καὶ τοσοῦτον νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ χρήματά των). *Ν' ἀσπρίσῃς, νὰ γεράσῃς 'σὰν τοῦ ζαρκαδιοῦ ὁ κῶλος.* Ἡ εὐχὴ αὕτη καὶ ἐν ἄλλαις μὲν περιστάσεσιν, ἀλλ' ἰδίως λέγεται ὑπὸ τῆς προμήτορος ἅμα αὕτη σπαργανώσῃ τὸν πρῶτον υἱὸν τοῦ ἀγαπητοῦ της υἱοῦ. *Ἐσὺ νὰ ἦσαι καλά. Νὰ σοῦ πάρ' τὸ κακό. Νὰ σοῦ πάρουν τὸ κακό.* Αἱ εὐχαὶ αὗται λέγονται ὅταν τινὸς ψοφήσῃ τὸ μουλάρι, πρόβατον ἢ ὅλη ποίμνη ἔκ τινος ἀσθενείας· ἢ ὅταν τὸ ζῶον ἐκρημνίσθη ἢ τὸ ἔφαγεν ὁ λύκος· ἀλλὰ τίς ἡ ἔννοια τῆς εὐχῆς *νὰ σοῦ πάρ' τὸ κακὸ* καὶ *σοῦ πῆρε τὸ κακὸ* λεγομένη ἀκόμη; Βασανίζοντες τὸ πρᾶγμα κατὰ τὸ δυνατὸν ἐξάγομεν ταύτην τὴν ἔννοιαν. Ἐπειδὴ τὰ ἐνσκήπτοντα δεινὰ ὁ κοινὸς λαὸς θεωρεῖ ὡς ἄτας πεμπομένας ἄνωθεν πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ὑπερφρονούντων καὶ ὑπερφιάλων, εὔχεται ὅπως σταματήσῃ τὸ κακὸν ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ζώων καὶ μὴ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ πρόσωπα τῆς οἰκογενείας. Καθόσον πολλάκις ἔτυχε νὰ ἀκούσωμεν παρὰ τοῦ στόματος γυναικῶν ὅτι ὁ Θεὸς ἐξεθύμανεν εἰς τὰ ζῶα καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ὅταν μάλιστα ἴδωσι τοῦτο εὐχαριστοῦσι τὸ Θεῖον, διότι ἔδειξε πάλιν τὴν εὐσπλαγχνίαν του· *ὁ Θεὸς μακροθυμεῖ, ἀλλὰ δὲν ἀργεῖ,* λέγει ὁ λαός. Ἄλλοτε δὲ πάλιν τὰ ἐνσκήπτοντα δεινὰ εἰς ἀνθρώπους, ὁμολογουμένως ἐναρέτους καὶ ἀγαθούς, θεωρεῖ ὡς εὐεργεσίας, τεινούσας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς δοκιμαζομένης ἀρετῆς.

Ἕτεραι εὐχαί.

Νὰ σοῦ 'ρθοῦν καλὰ σχαρήκια. Ἅγια τὰ κόκκαλα τοῦ πατρός σου ἐκεῖ πῶπεσε. Νὰ χλωρύνῃς. Ἐπὶ κυνηγίων εὐχαί. *Ὥρα μας καλή. Καλὰ κυήγια* (κυνήγια)· *φορτωμένοι* (ἐννοεῖται νὰ ἔλθωμεν). Ἐπιστρέψαντες δέ: *Καὶ τὰ αἰταίρα της νὰ δώκ'* ὁ *Θεὸς* (νὰ φέρωμεν δηλ.) *ἢ καὶ 'ς τ' αἰταίρα τς* (νὰ πᾶμε). *Νὰ τὰ φᾶτε μὲ χεκά.*

γ') Κατάραι.

1. *Νεόκοπο, καὶ νεοκομμένο·* κατάρα κατὰ υἱῶν ἀπειθῶν.

2. *Κοψόχρονο, καὶ κοψοζώητο,* ἐπίσης.

3. *Ῥυψόσκοτο, ῥυψάντερο καὶ ξαντερλασμένο·* αἱ κατάραι αὗται φέρονται καὶ ἀναλελυμένως· *Νὰ τοῦ ῥέψουν τάντερα καὶ τὰ σκότλα,* κατάρα ἐπὶ μεγάλῃ τινὶ ἀδικίᾳ.

4. *Χαντζαρωμένο, λαγισμένο, τφεκισμένο* (τουφεκισμένο). Καὶ ἀναλελυμένως· *κακό του χαντζάρωμα, κακά του λαγίσματα, κακό του τφέκι, κακό του μολίβι·* κατάραι ἐπὶ μεγάλῃ ἀδικίᾳ.

5. *Ἀπρόφθαστο* (ἀπρόφθαστον), κατάρα κατὰ παρηκόων.

6. *Ζαλιάρικο, ζαλοπιασμένο, ζαλοκουρμένο* (κουνημένο). Καὶ ἀναλελυμένως· *νὰ τὸν πάσῃ ἡ ζάλη, νὰ τὸν δείρ' ἡ ζάλη, νὰ τὸν κνήσῃ* (κουνήσῃ) *ἡ ζάλη* ἢ *νὰ τὸν πάσουν ζάλαις* καὶ *κούρσες* (κούνησες)· κατὰ δυστροπούντων, ἀτακτούντων τέκνων ἢ ξένων ἀδικούντων.

7. *Νὰ φάῃ τὴ ζάλη.*

8. *Νὰ φάῃ τ' ἀλόγι,* ἢ *νὰ τοῦ γένουν ἀλόγι·* ἀκούεται ὅμως καὶ *νὰ τοῦ γένουν διαλόγι,* κατάρα κατ' ἐκείνων οἵτινες ἔφαγον φαγητὸν προωρισμένον δι' ὅλην τὴν οἰκογένειαν ἢ γλύκυσμα φυλαττόμενον δι' ἐπίσημόν τινα ἑορτὴν· ἢ κατ' ἐκείνων, οἵτινες κρύφα εἰσελθόντες εἰς τὸν κῆπον ἔκλεψαν τὰς ὀπώρας δένδρου τινός.

9. *Κακὸς ψόφος νὰ τὰ μάσῃ,* ἐπὶ πανωλεθρίᾳ ζώων.

10. *Κακὸς ψόφος νὰ τὸν μάσῃ,* ἐπὶ ἀνθρώπου ἀσθενοῦντος.

11. *Νὰ τὸν σηκώσῃ τὸ ὀργό, ἢ νὰ τὸν δείρ' τ' ὀργὸ τοῦ θανάτου.*

12. *Νὰ τοῦ κούσω τὸ κακό.*

13. *Νὰ τοῦ κούσω τὸ τφέκι.*

14. *Νὰ τὸν μάσουν 'ς τὸ σακκί, ἢ νὰ τὸν μάσουν 'ς τὸ σάϊσμα,* θάνατον ἐκ πτώσεως ἀπὸ βράχου ἢ κρεουργήσεως ἀπὸ λῃστάς.

15. *Νὰ τὸν σκώσουν τέσσερες,* νὰ τὸν ἐκφέρωσι πρὸς ταφήν.

16. *Νὰ τοῦ δώκ' ἡ μοῦλα μὲ τὰ τέσσερα,* κατὰ τῶν ἀπειθούντων εἰς τοὺς γονεῖς των.

17. *Νὰ τό βρῃ ἀπὸ τὰ κεραμίδια.*

18. *Λίθοι–π.λίθοι νὰ γένουν* (προφέρουσι λίθ'–πλίθ')=κακῶς ὅλοιντο· κατάρα κατ' ἐκείνων, ὧν εὔχονται νὰ ἴδωσι τὴν πανωλεθρίαν. Ἐνταῦθα λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πανωλεθρίας, ἥτις ἐπάγεται ἐρήμωσιν καὶ ἐρείπωσιν.

19. *Νὰ τοῦ γένουν ζάλαις καὶ κούρσες σὰ καλά μου,* κατὰ ἀχαρίστων.

20. *Κακή σου καταρρὴ καὶ κακὸς ταμπλᾶς·* ταμπλᾶς τουρκ. ἀποπληξία.

21. *Κακό του κούσιμο,* ἤτοι κακὴ εἴδησις παρ' αὐτοῦ νὰ ἔλθῃ ταχέως.

22. *Νὰ τὸν βρῇ τὸ δάκρυ μου.* Ἡ κατάρα αὕτη βαθέως συγκινεῖ τὴν ψυχήν, διότι εἶναι κατάρα μητρὸς κατὰ υἱοῦ παντάπασι λησμονήσαντος αὐτήν, ἢ ταλαίνης γυναικὸς κατὰ τοῦ συζύγου της. Τρομερωτέρα εἶναι ἡ

23. *Τὸ δάκρυ μου αἷμα νὰ τοῦ γένῃ,* ἐκφενδονιζομένη ὅταν ἀπώλετο πλέον πᾶσα ἐλπὶς διὰ τὴν τάλαινα μητέρα ἢ σύζυγον, ἢ περὶ μεταμελείας τῆς ἀγνώμονος καὶ θηριώδους διαγωγῆς, ἢ καὶ περὶ τῆς εἰς πατρίδα ἐλεύσεως τοῦ ἀσώτου υἱοῦ.

24. *Νὰ τὸν βρῇ τὸ τζέλι μου,* ἡ βάσανος.

25. *Νὰ τὸν βρῇ ἡ νῆλά μου,* ταὐτόσημος.

26. *Κακή του ἀλμοῦρα,* νὰ διαρπαγῇ ὑπὸ λῃστῶν ἢ ἄλλων.

27. *Νὰ τὸν πάσῃ ὁ κόπος.*

28. *Κακὴ σκοῦπα νὰ 'μβῇ,* νὰ τοὺς σαρώσῃ ὅλους ὁ Χάρων.

29. *Ἂς πάῃ κατὰ Ἡλιοῦ ἢ πίσω τὸν Ἥλιον,* κατάρα ἐπὶ ἀειφυγίᾳ καὶ ὀλέθρῳ.

30. *Ἂς πάῃ 'ς τὸ γκρεμό,* ταὐτόσημος.

31. *Νὰ τοῦ βγῇ τὸ ξόδι,* νὰ τῷ γένῃ ἡ ἔξοδος πρὸς τὸν πανδέγμονα τάφον.

32. *Τὸ Μοναστηριακό,* κατάρα κατὰ ζώων βλαπτόντων τοὺς ἀγροὺς ἢ τὰς ἀμπέλους καὶ νοοῦσα νὰ τελευτήσῃ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ τὰ ζῶά του νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Μονήν.

33. *Κακή τους βοή,* εἴτε διὰ λυπηρὰν εἴδησιν νὰ ῥήξωσι κακὴν βοήν, ἢ δι' ἄλλο τι ὀσχάριστον συμβὰν ὡς πτῶσιν ἐκ δένδρου, ἐκ κτηνοῦ καὶ ἐφεξῆς· ταὐτόσημος εἶναι καὶ ἡ· *κακή τους λαλιά,* καὶ πολλάκις εὑρηνται αἱ δύο ὁρῦ, *κακή τους βοὴ καὶ κακή τους λαλιά.*

34. *Κακά του σάφαρα,* ἤτοι ἐλεεινά του σπαράγματα.

35. *Κακή τους λαχτάρα,* δι' ἀπαίσιόν τι νὰκακταρήσουν.

36. *Κακά του σόρταρα* ἢ *σορτούρα.*

37. *Γοργοθαμμένο· ἂχ μωρὲ γοργοθαμμένε,* καὶ *νὰ σὲ θάψ' ἡ μάνα σου τώρα γοργὰ καλλήορα.*

38. *Νὰ τοῦ ἰδῶ τὸ γκιδοῦρι τώρα γοργὰ καλλήορα.*

39. *Κακά του κουρέματα* ἢ *νὰ κουρευθῇ καὶ βαττευτῇ* (θῇ), κατάρα κατὰ τῶν μελλόντων ἐλθεῖν εἰς γάμου κοινωνίαν.

40. *Κακό του ἔρθωμι 'ς κακοερθμένος· κακό του ἄκουσμα· νὰ εἶχε τσακισθῇ· νὰ εἶχε βγάλει τὸ ξηρό του* (ποδάρι δηλ.), κατὰ τῶν νεηλύδων.

40. *Κουτσουρέλλα· νὰ γένῃ κούτσουρη=* νὰ μείνῃ ἄπαις.

41. *Νὰ γένῃ γκρώνης·* νὰ ἐρημωθῇ ὅλων τῶν τέκνων καὶ οἰκείων. *Γκρώνης,* πτηνὸν κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς ἀνοίξεως κελαδοῦν ἢ μᾶλλον θλιβερῶς θρηνωδοῦν· ὁ βύας.

42. *Τὸ δάκρυ νὰ μὴν τὴν λείπῃ.*

43. *Κακά του τρεκούγκλα* (πληγαί).

44. *Κακά του χαλάσματα.* Ἡ κατάρα αὕτη εἶναι ὑπία.

45. *Κακή τους φορτοῦνα,* ἤτοι κλύδων φοβερὸς νὰ ἐνσκήψῃ κατ' αὐτῶν.

46. *Κακή του ἀπαλλαὴ* (ἀπαλλαγή) ἤτο κακῶς ν' ἀπαλλαγῇ νόσου ἢ ἄλλου τινὸς λυπηροῦ.

47. *Κακὸς στρόφος νὰ τὸν μάσῃ·* στρόφος τῆς κοιλίας ὑφ' οὗ νὰ βασανίζηται καὶ νὰ τελευτήσῃ.

48. *Κακό του πάϊσιμο,* κατὰ τῶν ὑποπεσόντων εἴς τι δυσχέρεστον, διότι παρήκουσαν εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν ἀνωτέρω· ὥστε τὸ *κακό του πάϊσιμο=*αἴθ' ὤφελε μὴ πορευθῆναι· καὶ τὸ *κακό του τσάκισμα=*εἴθ' ὤφελε μὴ ἐλθεῖν.

49. *Κακοπλαταγμένος,* εἴθε κακῶς νὰ τακῇ.

50. *Νὰ μὴ κούσ' τὸν κοῦκκο.* Ἡ κατάρα αὕτη ἐκφενδονίζεται κατ' ἐκείνων, οἵτινες προσποιοῦνται δῆθεν ὅτι δὲν ἤκουσαν προσκαλούμενοι νὰ ἔλθωσι ἢ νὰ πράξωσί τι.

51. *Ῥέμα γκρέμα νὰ γένουν=*γαῖα μιχθήτω πυρί.

52. *Κακό της ζήσιμο.* Κατ' ἐκείνης, εἰς ἣν ἡ τύχη ἐπέκλωσε νὰ ἴδῃ τελευτῶντα τὸν υἱόν της, ἢ τὸν σύζυγόν της, καὶ τὰ παραπλήσια.

53. *Κακά της μελλούμενα,* καὶ *κακά της γραφτά·* ταὐτόσημος τῇ προηγουμένῃ.

54. *Νὰ κάῃ τὴν προκοπὴ τοῦ σφάλαγκα,* κατάρα μητρὸς κατὰ υἱοῦ μὴ περιποιουμένου αὐτήν· *σφάλαγκας* (ἡ ἀράχνη).

55. *Ἀστραποκαμμένος,* καὶ *ν' ἀστραποκαῇ,* κατὰ τοῦ περὶ τὰς ἡδονὰς τραπέντος, μὴ ἔχοντος δὲ κανὲν καλὸν καὶ μὴ λαμβάνοντος πρόνοιαν διὰ τὸν οἶκόν του.

56. *Ἀντιτρόκοπος, ἀπρόκοπος,* καὶ *κακοπροκομμένος,* κατὰ τοῦ μὴ ποιήσαντος βῆμα προόδου.

57. *Νὰ γένῃ ξύκι=*ἀφανισθήτω ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

58. *Νὰ τον κάψ' ὁ Θεὸς τὴ ζωή,* ταὐτόσημος τῇ προηγουμένῃ.

59. *Κακή τους παταργιά, κακὸς πάταγος* νὰ ἐνσκήψῃ ἐπ' αὐτούς· *παταργιάρικο*, κατὰ παιδὸς καὶ *παταργιάρα*, κατὰ κόρης.

60. *Κακό της γυαλωμός*, νὰ ἀπολιθωθῇ μονονοὺ ὑπὸ τῆς αἰφνιδίου εἰδήσεως λυπηροῦ συμβάντος.

61. *Κακό της δέξιμο καὶ νὰ κακοδεχθῇ.*

62. *Κακό τους ξελίθρημα* (ξελυθρευμα).

63. *Κακὸ δάργυρο νὰ μπῇ*, ταὐτόσημος τῇ προηγουμένῃ.

64. *Νὰ μὴ λυθῇ βρακοζώνα ἐπαρωθιό της*, κατὰ νεογάμου.

65. *Τὰ λυκοφαωμένα· νὰ τὰ φάῃ ὁ λύκος* κατὰ ζώων. *Λαλοφαωμένα* κατὰ δένδρων· *λάλα*, ἡ κάρδη.

66. *Νὰ μὴν ἀναλύσῃ, νὰ γέν' ἀμπαρόζι ὁ δαολόλακκος. Νὰ γέν' βρυκόλακκας νὰ δώκ' ὁ Θεός*, ἢ *νὰ βρυκολακκιάσῃ.*

67. *Ν' ἀλυχτήσῃ, κι' ἀπαὶ νὰ τοῦ βγῇ ἡ ψυχὴ* (προφέρουσι συγκεκομ. *ψχή*).

68. *Κακὴ καταδόθρα νὰ γένῃ*, κατάρα κατὰ οἰκίας. *Νὰ βουλιάξῃ· τὸ κακοβουλιαγμένο*, ἐπίσης.

69. *Νὰ ξηραθῇ καὶ νὰ δραγκωθῇ*, κατὰ ἀνθρώπου.

70. *Νὰ ξηραθῇ· νὰ γένῃ ξηρὸ σαρίδι*, ταὐτόσημος.

71. *Νὰ γέν' μπαταλιασμένο*, κατὰ ἀγροῦ, ἀμπέλου, οἰκίας καὶ ζώου.

72. *Κακὴ φάουσα*, καὶ πληθ. *κακαὶς φάουσαις· κακοὺς γεράδες.*

73. *Κακὴ φούρκα, κακὸ παλούκι· παλουκωμένος.*

74. *Αἱματοκυλμένος* (κυλιμένος).

75. *Κακό του μολύβι.*

76. *Νὰ μαζωθῇ χειροπόδαρα.*

77. *Νὰ τοῦ φάω τὸ σιτάρι νὰ δώκ' ὁ Θεός.*

78. *Μοὺρ ἐρρεαγωνούσω*, κατὰ γυναικός. Καὶ ἐννοεῖ νὰ περιέλθῃ τὰς ἐννέα γωνίας, ἤτοι νυμφευομένη νὰ χηρεύῃ καὶ οὐδαμοῦ νὰ ἔχῃ σταθερὰν κατοικίαν. Πλατυτέρα φαίνεται ἡ ἔννοια τῆς κατάρας ταύτῃ ἐν τῇ ἑξῆς· *Νὰ δώκῃ ὁ Θεὸς νὰ περβατήσῃ ταὶς ἐρρεὰ γωνιαὶς καὶ τὰ δώδεκα κατοίκια.*

79. *Μοὺρ ξεπατωμένη*, κατάρα ἐπὶ πανωλεθρίᾳ.

80. *Βρουνταριάρα*, καὶ *κακή τους βρουνταριά.*

81. *Κακὴ κλεισμάρα*, κατάρα κατ' οἰκίας.

82. *Νὰ μείνῃ καταβολάδα νὰ δώκ' ὁ Θεός*, κατάρα κατὰ τοῦ λείποντος εἰς τὴν ξενιτειάν.

83. *Νὰ μὴν τὸν ἰδῶ μπροστά μου.*

84. *Νὰ τὸν βροῦν ἀνάλυτον*, ἢ *ἀκέραιον*, κατάρα κατὰ ἀποθαμμένων. *Νὰ γένῃ ἀμπαρόζι*, ἐπὶ τῶν ἰδίων· *ἀμπαρόζι* (ἔβενος).

85. *Κακὴ κασσιάρα νὰ δώκ' ὁ Θεὸς* καὶ *κακοκασσιαρεμένη*, ἤτοι νὰ γείνῃ ἀπρόκοπος.

86. *Κακοπόδιακο*, κατάρα κατὰ ζώου καὶ σημαίνει ἐκεῖνο, καθ' οὗ καταρώμεναι εὔχονται νὰ βλαβῇ τοὺς πόδας.

87. *Μοὺρ παραχωρσμένη* (παραχωρισμένη). Νὰ ἐγκαταλειφθῇ παρὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· ν' ἀπομονωθῇ.

88. *Κακὴ πουλμάρα*, κατὰ τῶν πωλησάντων.

89. *Κακὸς ξερζωμὸς* (ἀντὶ ξερριζωμός).

90. *Κακή τους παντοχή=κακὴ ἐλπὶς* των.

91. *Ὁ μπουϊασμένος*, νὰ μελανειμονήσῃ δηλονότι.

92. *Κακός της χαλασμός.*

93. *Νὰ τὸν πιάσουν τὰ καλά μου 'ς τὰ μάτια*, κατάρα κατὰ ἀχαρίστων.

94. *Κακή τς ἀποστροφή*, ἐκσφενδονίζεται κατὰ τῶν διαπραξαμένων τι τῶν αἰσχρῶν.

95. *Κακή σου σφάντζα* } κατάραι ἤπιοι.
96. *Κακή σου ἀλαφάτσα* }

ε') *Κύρια ὀνόματα ἀνδρῶν.*

Τὰ συνηθέστερον διδόμενα εἰς ἄνδρας ὀνόματα εἰσὶ κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τὰ ἑξῆς· Ἀλέξης, ἐξ οὗ τὰ *Ἀλεξάκης* καὶ *Λέτσιος*, *Ἀλεξανδρῆς*, καὶ ὑποκορ. *Καρδρῆς*.–Ἀναστάσιος ἐξ οὗ τὰ *Τάσιος*, *Τασιούλας*, ἢ ἁπλῶς *Σιούλας* καὶ *Τάτσης*.–Ἀθανάσιος, συνήθ. *Θαράσης*, *Θρασάκης*, *Νάσιος*.–Ἀστέριος, *Ἀστερός*, καὶ *Στέργιος*, ὅπερ ἐν βλαχικοῖς χωρίοις καλεῖται *Τέγος*.–Γεωργάκης, καὶ ἐπὶ παιδικῆς ἡλικίας ἁπλῶς *Γάκης*· ἀνδρωθεὶς δὲ ἢ παιδίον μὲν ν, ἀλλὰ φαινόμενον ἀνδρεῖον, *Γεῶργος*, *Γεωργούλας*, ὑποκορ. *Γούλας*, *Γεωργίτσης*, καὶ *Γίτση–Γρηγοράκης*, καὶ σκωπτ. *Γόρης*.–*Δημήτρης*, *Δημητράκης*, καὶ ἁπλῶς *Τάκης*, *Μῆτρος*, *Μήτσος*, καὶ *Μήτσης* χαδευτικ.–*Δῆμος*, *Δημάκ.*–*Μαρώλης*, *Μάρος*.–*Λευθέρης*.–*Στάθης*, *Σταθάκης*.–*Θωμᾶς*, χαδευτικῶς δὲ *Σῶμος*, καὶ *Μέτσος*· σκωπτ. *Θῶμος*.–*Θύμιος* (Εὐθύμ.).–*Θεοχάρης* ἢ ἁπλῶς καὶ συνηθέστ. *Χάρ.*–*Γιάννης*, *Γιαννάκης*, *Γιαννακός*, *Νάκος*, *ἀνιόπουλος*· τὸ δὲ *Γιάνναρος* σκωπτικῶς.–*Ἀνδρούτσος*, *Νούτσος*, καὶ *Νούσιος*.–*Κωνσταντῆς*, καὶ ἁπλῶς *Νῖνος*, ἐπὶ παιδικῆς ἡλικίας *Κωστάκης*, χαδευτικῶς *Κώτσος*, *Κωστούλ.*–*Μιχάλης*, καὶ *Μῆχος*, καὶ *Μιχαλάκης*.–*Νικολάκης*, καὶ *Κολιὸς* σκωπτ. Ἐν δὲ τοῖς βλαχικοῖς χωρίοις *Νῖκος*.–*Λάζος* (τὸ Λάζαρος ἄχρηστον).–Λεωνίδας, *Νίδας* ἁπλῶς καὶ *Λεόντος* σκωπτ.–Ξενοφῶν, ἢ ἁπλῶς *Φῶν*, ἢ *Φώνης*.–*Πολυχρόνης*, *Χρόνης*, *Χρονάκης*, Πολύβιος, Πολυζώης. Τὸ *Ζῆσος* ἢ *Ζήσης* μόνον ἐν βλαχικοῖς χωρίοις ἐπικρατεῖ.–Περικλῆς, καὶ συνήθ. ἁπλῶς *Κλῆς*.–*Χριστοδουλάκης*, καὶ *Λάκης*, *Τόλιος*, *Τόλης*, καὶ χαδευτικῶς *Τολάκης*. Ἐνιαχοῦ δὲ καὶ *Τόζιολος* καὶ *Σιόμπολος*· ὁ Χριστόδουλος καὶ *Κίτσος* ἀκούει.–*Στέφος* καὶ *Τσέφος*. Εἰς τ' ἀνωτέρω συμπαραληφθήτωσαν καὶ τὰ Ἀριστοτέλης, καὶ ἁπλῶς *Τέλης*. Ἡλίας, *Λίας*. Τὸ *Γιάννης* εἶναι τόσῳ σύνηθες ὄνομα, ὥστε ἐπιπαρῳδεῖται καὶ διὰ τοῦ ἑξῆς·

Κόψε ξύλο φκιάσ' Ἀντώνη
Κ' ἀπὸ φρουξυλιὰ[1] Μανώλη
Κι' ἂν πῇς καὶ γι' αὐτὸν τὸν χαμένο τὸ Γιάννη
Ὅ,τι ξύλο νἆναι κάνει.

Ἐν γένει εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν παρατηρεῖται τόση τάσις πρὸς τὰ ὑποκοριστικὰ καὶ σκωπτικά, ὥστε οὐδεὶς καλεῖται μὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀκέραιον καὶ ἀνακρωτηρίαστον. Οἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὰς ἀρετάς των σεβαστοὶ καλοῦνται, *Μπασιαλέξης*, *Μπασιαγρῆστος*, *Μπασιατόλης*. Οἱ τὸν οἶκτον καὶ τὴν συμπάθειαν ἐφελκύοντες λέγονται (οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ των) *Καϊαλέξης*, *Καϊοχρῆστος*, ὡς καὶ πολλὰ παθόντες καὶ μάλιστα θάνατον τέκνων καὶ διὰ τοῦτο *Χαροκαμμένος*. Οἱ μοχθηροὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ κοινοῦ λέγονται *Βρωμο-Γιάννης*, *Βρωμο–Κώστας*, ὄζοντες τρόπον τινὰ ἐκ τῆς πολλῆς μοχθηρίας των· οἱ ἄχρηστοι καὶ ἀνωφελεῖς ἤτοι οἱ παληάνθρωποι· *Παλιο–Κώστας*, *Παλιο-Γιάννης*· οἱ πτωχοὶ καὶ μοχθηροὶ *Ψωρο-Γιάννης*, *Ψωρο–Μῆτρος*.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀνδρῶν προσλαμβανόντων τὴν κατάληξιν *αινα* ἢ *ηνα* σχηματίζονται τὰ τῶν γυναικῶν, μὲ τὰ ὁποῖα αὗται συνηθέστατα γνωρίζονται καὶ καλοῦνται. Οὕτως. Ἡ *Ἀναστάσαινα*, ἡ *Ἀποστόλαινα*, ἡ *Γεωργάκαινα*, καὶ *Γεώργαινα* τοῦ δεῖνα· ἡ *Θοδώραινα*, ἢ *Θοδωρῆνα*· ἡ *Θώμαινα*, ἢ ἡ *Θωμῆνα* τοῦ δεῖνα· ἡ *Κωσταντίναινα*, ἡ *Κώσταινα*, ἡ *Κωστάκαινα* τοῦ δεῖνα, ἀλλ' ἡ *Κώτσαινα* ἐκ τοῦ *Κώτσος* δὲν λέγεται. Ἡ δὲ πότνια οἰκοδέσποινα, ὅταν μὴ ἐπιζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἀλλὰ τὰ τέκνα της, καλεῖται διὰ μόνου τοῦ πατρωνυμικοῦ· ὡς ἡ *Λάζαινα*, ἡ *Τζούφαινα*, ἡ *Κορτογιάρραινα*, καὶ σημαίνει ἡ μήτηρ τοῦ *Λάζου*, τοῦ *Τζούφη*, ἐν οἷς ὀνόμασιν ὑπονοεῖται πάλιν τῶν υἱῶν Λάζου, Γεωργίου ἢ Δημητρίου. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τούτου δυνατὸν νὰ προέλθῃ σύγχυσις μεταξὺ μητρὸς τῶν υἱῶν *Τζούφη* καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν, προκειμένου νὰ ὀνομασθῇ μία ἐκ τῶν γυναικῶν αὐτῶν προσαρτᾶται ἐν ἀρχῇ τοῦ πατρωνυμικοῦ καὶ τὸ ὄνομα συζύγου. Οὕτω λοιπὸν τὸ μὲν ἁπλοῦν *Τζούφαινα* σημαίνει τὴν μητέρα τῶν υἱῶν *Τζούφη*, ἐνῷ τὸ *Δημητρο–Τζούφαινα* τὴν σύζυγον ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, τοῦ Δημητρίου π. χ. Αἴρεται δὲ πᾶσα τοιαύτη σύγχυσις καὶ διότι ἡ οἰκοδέσποινα λέγεται πολλάκις ἡ γραῖα *Τζούφαινα*. Ἀποβιωσάσης τῆς μητρὸς τῶν υἱῶν *Τζούφη*, ἡ πρεσβυτέρα τῶν γυναικῶν αὐτῶν, ἅτε καταλαβοῦσα τὴν θέσιν τῆς πενθερᾶς, λέγεται τότε ἁπλῶς ἡ *Τζούφαινα*. Ἐνίοτε δὲ ἡ γυνὴ καλεῖται μὲ τὸ βαπτιστικόν της, τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνδρός της τιθεμένου κατὰ γενικὴν μετὰ τοῦ πατρωνυμικοῦ· ὡς, ἡ *Ἄννα τοῦ Θεοχάρη Βογᾶ*· τοῦτο δὲ δύναται νὰ σημάνῃ καὶ κόρην· ἡ *Ἄννα τοῦ Βογᾶ* (κόρη δηλ.).

1) Φρουξυλιὰ καλεῖται ἐν Ζαγορίῳ ἡ Ἀκταία· ἡ δὲ ἐντεριὼν ταύτης ὀνομάζεται Ῥοῦμπος.

ζ') *Ὀνόματα γυναικῶν.*

Ἐν προγενεστέροις χρόνοις τὰ συνηθέστερα ὀνόματα τῶν γυναικῶν ἦσαν, *Ἀγαθή*, *Ἀκρίβω*, *Ἀργύρω*, *Ἀσήμω*, *Βασίλω* καὶ *Βάσω*, *Γαρούφω*, *Γκίκω* (ἐκ τοῦ Ἀγγελική), *Δέσπω* (Δεσποινή), *Λέγη* (Ἑλένη) καὶ *Λεϊτζα* ὑποκορ. καὶ ἁπλῶς *Νίτζα*. Εὐγενὴ-*Εὐγερίτζα-Νίτζα*. Θεοδώρω συνήθ. *Θεοδωρίτζα* (ἐν Γκιμουρτζίνῃ ἠκούσαμεν καὶ τὸ ὄνομα *Θαλάσσω*), *Λάμπρω*, *Διώγκω*, *Μαλάμω–Μάρω* (Μαρία), *Κάλω* (Καλλιόπη), *Χρυσάφω*, *Χρυσῆ* καὶ *Χρύσω* (τὸ ὄνομα τοῦτο προφ. σήμερον *Χρύσω* ὑπονοεῖ γυναῖκα οὐχὶ καλῆς διαγωγῆς), *Χαρέγια*, *Σταμάτω* (*Στάμω* καὶ *Σούλτω*· τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα εἶναι συνηθέστατα καὶ σήμερον ἐν τοῖς βλαχικοῖς χωρίοις τοῦ Ζαγορίου), *Στασινὴ* καὶ ὑποκορ. *Τσινῆ–Τσινάρω*, *Σμάρρα*, ἐξ οὗ τὸ *Σμαροπούλα* σύνηθες, *Σάφω*, *Σδούπω*, *Ξάνθω*, *Λάπω*, *Φώτκω*. Εἰς τὰ ἀνωτέρω προστεθήτωσαν καὶ τὰ ἑξῆς· *Ἀρετή*, *Ἀννίκα*, *Ἀλεξάνδρα* ἐξ οὗ τὸ *Τσιάντα*, *Λοΐσιω*, *Ῥούσσιω* (ἐκ τοῦ Αἰκατερίνη), *Ῥίνα*, *Μηλίτζα*, *Ζανὴ* (ἐκ τοῦ Στασινή). Τὸ ὄνομα *Σάφω* ἐδόθη τῇ κόρῃ, ὡς ἔχομεν ἐξ ἀκοῆς, παρὰ πρεσβυτέρων,

διότι ἡ μήτηρ ἐφέρετο ὡς τρελλή. Ἐκ παραδόσεως ἔχω ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ μου πρὸ 50 ἐτῶν γυνή τις ἐκαλεῖτο *Σδούπω*, καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα διότι συχνὰ πυκνὰ κρότους καὶ θορύβους ἐποίει ἐν τῇ οἰκίᾳ της· καὶ σήμερον δὲ αἱ γυναῖκες λαμβάνουσαι ὡς γνώμονα τὸ διακριτικώτερον γνώρισμα τοῦ ἤθους γυναικός τινος ἢ τῆς σωματικῆς ἢ φυσικῆς αὐτῆς διαπλάσεως δὲν ἀργοῦσι νὰ εὕρωσι τὸ κατάλληλον ἐπίθετον, ὅπερ ἔπειτα φέρει ἡ γυνὴ ἐφ' ὅρου ζωῆς ὁσάκις γίνεται περὶ αὐτῆς λόγος. Τοιαῦται χαρακτηριστικαὶ καὶ ἐπίκτητοι τοῦ ἤθους ἐπωνυμίαι μονονοὺ καταργοῦσιν ἐνίοτε τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα, καὶ ἡ γυνὴ πρὸς παραμυθίαν της μόνον παρὰ τῶν συγγενῶν της καὶ φίλων καλεῖται μὲ τὸ βαπτιστικόν της, ἐνῷ ἔξω παρ' ἄλλων γυναικῶν ὁσάκις γίνεται λόγος ἀντηχεῖ τὸ ἐπίκτητον. Περιεργίας χάριν ἀναφέρομεν ὅτι ἡ ἔχουσα χροιὰν μέλαιναν καλεῖται *Λαδόπηττα*· ἡ πολυμήχανος καὶ δολία *Ἀλφοπήττα*· ἡ ἐρωτύλη καλεῖται *Ἄρθω*· ἡ τὸν κόσμον καὶ τὴν γειτονίαν ἀναταράττουσα μὲ τὰς φωνάς της *Δαρδούφω*. Τοιαῦται χαρακτηριστικαὶ ἐπωνυμίαι δίδονται καὶ εἰς ἄνδρας (καὶ ἐνταῦθα δὲ τηλαυγὲς πρόσωπον διαδραματίζουσιν αἱ φιλοπερίεργοι γυναῖκες) καὶ πολλάκις ἐκνικῶντος τοῦ πράγματος, τὸ ἐπώνυμον γίνεται ἀσπαστὸν καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ φέροντος, υἱοθετεῖται καὶ περᾷ εἰς τὸ ληξιαρχικὸν τοῦ πατρωνυμικοῦ κληροδοτούμενον εἰς τοὺς ἐπιγιγνομένους. Ἐκ τοιαύτης αἰτίας ἔλαβον τὴν ἀρχὴν τὰ: *Ξειρός, Κορτογιάννης, Χούτας, Βογᾶς, Καβοβασίλης* καὶ μυρία ἄλλα. Ὅπως δείξωμεν τὴν εὐφυΐαν τῶν γυναικῶν πρὸς εὕρεσιν προσφυῶν ἐπιθέτων διὰ τοὺς ἄνδρας περιεργίας χάριν λέγομεν ὅτι ὁ ἀγαπῶν νὰ ζῇ μεμονωμένος διὰ φιλαργυρίαν καλεῖται *Κούκκης* (κοῦκκος)· ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ὁμιλήσῃ ἐλευθέρως ἀλλ' εἰς πᾶσαν λέξιν προσπταίων *Βάβας*· ὁ ἀμβλὺς τὴν διάνοιαν *Ξιούρας*· ἁπλῶς εἰπεῖν πᾶς ἀνὴρ θὰ φέρῃ ὡς οὐρὰν καὶ ἓν ἐπίθετον χαρακτηριστικὸν καθ' ὅλον του τὸν βίον· ἀναγκαζόμενος δὲ πολλάκις νὰ υἱοθετήσῃ αὐτὸ ἐγκαταλείπει ὡς κληρονομίαν τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

Τὰ προειρημένα ὀνόματα *Ἀκρίβω, Ἀργύρω, Βασίλω, Δέσπω, Κάλω, Λάπω, Σταμάτω, Χάϊδω, Διώχνω* κλ. ἄτινα πρὸ 50 καὶ 60 ἐτῶν οὕτως ἐπροφέροντο καὶ ἐγράφοντο ὡς φαίνεται καὶ ἐν σῳζομένοις προικοσυμφωνητικοῖς παρῆλθον καὶ ἀπηρχαιώθησαν. Σήμερον οἱ βαπτίζοντες, εἴτε πεπαιδευμένοι τύχωσιν εἴτε μή, ἀντλοῦσιν ἐκ τῆς ἀρχαίας μυθολογίας καὶ ἱστορίας· ἄηθες δὲ καὶ γελοῖον θεωρεῖται νὰ δώσῃ τις πλέον τὸ ὄνομα *Διώχνω* καὶ *Στάμω* καὶ τὰ παραπλήσια. Τὰ δὲ πρότερον ἐθιζόμενα εἰς ω ἢ μετατρέπουσιν εἰς η ὡς *Ἀργυρῆ* ἤ, ὡς τὰ *Βασίλω Διώχνω* κλ. ἐκληροδότησαν εἰς τὰ βλαχικὰ χωρία ὅπως ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως πληροφορούμεθα, ἢ κατέλιπον αὐτὰ τοῖς ἀμυήτοις φιλοκαλίας.

Ὅταν τις γεννᾷ θήλεα κατὰ σειράν, ἡ ἀνάδοχος ὅπως σταματήσῃ τὸ κακὸν (τὸ δὲ κακὸν τοῦτο ὑπολογίζεται μὲ τὸ ποσὸν τῶν ὑπερόγκων προικῶν) συνεθίζει πολλάκις νὰ δίδῃ εἰς τὸ βαπτιζόμενον τὸ ὄνομα *Στασιὴ* (τὸ *Σταμάτω* ἀπηρχαιώθη). Παραστάντες ποτὲ εἰς τὴν βάπτισιν κόρης, ἥτις ἦν ἡ τρίτη ἐκ τῶν γεννηθεισῶν, ἠκούσαμεν παρὰ τῆς ἀναδόχου ἐρωτωμένης νὰ εἴπῃ τὸνομα ταῦτα τὰ λόγια· *Λέγκω νὰ φωνάζηται καὶ Στασιὴ νὰ σταματήσῃ.* Ὅταν δέ τινος ἀποθνήσκωσι τὰ τέκνα τὸ νεογέννητον καλεῖται *Πανταζῆς* ἢ *Πολυχρόνης* καὶ τοῦτο ἐθίζεται· καὶ ἐὰν ἦναι θῆλυ καλεῖται *Ζωΐτσα*. Μετὰ θρησκευτικῆς δὲ εὐλαβείας τηρεῖται ὡς ἀπαράβατος κανὼν εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν τινος νὰ δίδηται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκ πατρὸς πάππου, εἰς τὸν δεύτερον τοῦ ἐκ μητρὸς ἢ ἀδελφοῦ μεταστάντος εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς καὶ τοῦτο πρὸς μετρίασιν τῆς λύπης καὶ ἀναπλήρωσιν τοῦ κενοῦ, ὅπερ ἀφῆκεν ὁ τελευτήσας, διότι ζωηρότατα αἰσθήματα συνδέουσι πάντοτε τοὺς ἐπιζῶντας μετὰ τῶν κεκοιμημένων. Ἡ αὐτὴ τάξις τηρεῖται καὶ εἰς τὰ θήλεα. Ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ὀνομάτων λαμβάνεται ἀκόμη ὑπ' ὄψιν καὶ τόδε· ὁ γεννηθεὶς κατὰ τὰ Χριστούγεννα καλεῖται *Χρίστος*, ὁ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, *Σταῦρος*, ὁ κατὰ τὸ Μέγα Πάσχα *Λάμπρος* ἢ *Πασχάλης*, ὁ κατὰ τὰ Εἰσόδια τῆς Παναγίας *Παναγιώτης*, ὁ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ *Εὐαγγέλης* καὶ καθεξῆς.

η') *Ὀνόματα τοποθεσιῶν.*

Α. Τοποθεσίαι Καπεσσόβου·

Γραδίτσα, (καλεῖται οὕτω βουνὸν μικρὸν πετρῶδες καὶ δύσβατον)–*Τσιπόγκα-ἀλογόσκαλα–Κόρδα–Κλοῦρι* (περίβολος)–*Γκριλίτσες-Τσόρβιρ–Κάψαλα–ς τοῦ Κώστη–Ἀι-Γράφος–Ἀριπτούνι–Μάλια–Κάρπινος–Κάπεσσος-Κορώνα* (τόπος λοφώδης)–*Σειρήγο-Μιράτζα–Κότρηνα–Γραδέτσια–Ῥογκοβὰ–Τσοῦκα-Πλάϊα* (Πλάγια)–*Γκρωτιὰ* (τόπος ἔχων κήπους), *Καταφύ–Μιζαρὰ* (εἶναι τόπος δύσβατος λίαν)·*Κουκλάκι-Μαρέταις–Τσουρτοτάδες–Πλαΐνὸς–Ἀνήλιο–Πιταλίτζ–Ντέματα–Γκουβοστίτσα–Καστίτορο–Ἀλογομάνδρι–Γκριμπούρα-Σελὸ-Παληόκαστρο.*

Τοῦ χωρίου Κοκκουλίου τοποθεσίαι· *Πιτοῦρνα–Παρούμια–Μπογιάτσια–Σπόποτος–Ἀφορισμός.*

Τοῦ χωρίου Βίτσης, *Κορνήσια-Βαρκὸ-Ἀρεμόμυλος.*

Τοῦ χωρίου Μονοδενδρίου· *Λουγγοῦ–Πρῖνος–Λοῦτσα–ς τοῦ Γενίτσαρι–Νιάχοβα–Ντιρίζ–Ἰμὰρ–Βίκος.*

Τοῦ χωρίου Βραδέτου· *Τζουνάκαις–Τσάρτση–Μπιτιλάϊα–Κροῦνα*, θέσις ἔχουσα πηγήν, *Λειβάδι.–Μεγα Λάκκος–Κλῆτσοι–Πουλὰ–Σμύρδαλα–Γαργαρέλια–Καραβόπλακα-Μπαζδιέκο–Πέτρακας–Ἀνδρόλακκος* (ἕλλην. λάκκος ἀνδρῶν)–*Γκαμῆλα–Πλόσκος–Παλτινὶς–Ῥαδόβολη* (ὄρος, ἡ ἀρχαία Ζυούδη)–*Ἀστράκα* (ἡ ὑψηλοτέρα κυρυφὴ τῆς Ῥοδόβολης)–*Τσουκαρράστα.*

Τοῦ χωρίου Μπάγια· *Σελάτο* (εἶναι κλάδος τοῦ Βίκου)–*Πολυγέρης* (ὡσαύτως κλάδος τοῦ ποταμοῦ Βίκου)–*Μυρὶς* (κλάδος τοῦ Βίκου)–*Τσέρτιτζα* κλ.

Τοῦ χωρίου Τσεπελόβου· *Ῥογκοβὸ-Τζάροβο–Ἀπάνω Γράβα–Κοζιακὸ-Κάτω Γράβα-Γκρούμουρο-Ξωθκὴ Ῥάχη* καὶ ἄλλαι.

Τοῦ χωρίου Σκαμνελίου, *Χάβο* (τόπος χαώδης, Χάος) *Βωβοδιάσα–Σελὸ-Γκούρα–Σπόποτος* (ὑδρότοπος)–*Τσομπλήκα–Κουιάστα–Κούστα–Νούκα* (τόπος ἔχων καρυάς, nux).–*Τρέπεστι–Ῥετσιῆτο Καρὰμ–Κατοίμ–Ἀλγκια–Λάσσα–Βουρτάπα–Παλτούρα–Μεγκραγιὰ–Κοτζαράδες–Μπούτσιρο.*

Ἄλλαι τοποθεσίαι.

Ῥιζαγιὰ–Ἀβάλο–Ῥοδόβαρ Μιτσικέλ (ὄρος)–*Κουκουροῦτς*–(ὄρος μαστοειδὲς)–*Σκρίοσιο–Ἀστιάζα–Μόρφα.*

ΜΕΡΟΣ Γ'.

α') *Παραμύθια.*

1

Ἦταν μιὰ βασίλισσα, κι' ὅσα παιδιὰ ἀποχτοῦσε τς ἀπέθνησκαν. Ῥωτάει ἐδῶ, ῥωτάει ἐκεῖ δὲν ξέρει τί νὰ κάν' γιὰ νὰ γλυτώσουν τὰ παιδιά τς. Μιὰ γυναῖκα τς λέει· Τὴν τρίτη τὴν μέρα π' θ' ἀποχτήσῃς, νἄχῃς τὸ νοῦ σου τί θὰ ποῦν καὶ τί θὰ κάνν' ἡ Μοῖραις. Τὴν τρίτη τὴν μέρα ἦρθαν ἡ τρεῖς ἡ Μοῖραις. Τότε ἡ πρώτ' εἶπε· νὰ τς τὸ πάρωμε· ἡ μεσηά, ἂς τς τ' ἀφήκωμε ὡς τὰ δέκα χρόνια· κι' ἡ μικρότερη εἶπε, ἂς τ' ἀφήκωμε, ὡς π' νὰ παντρευτῇ καὶ θὰ βγῇ ὁ ὄφις νὰ τὸ φάῃ. Ἔφγαν ἡ Μοίραις, κ' ἡ δυστυχισμένη ἡ μάνα ἤκσε τί εἶπαν. Ἦρθε τὸ παιδὶ 'ς τὰ εἴκοσ' δυὸ χρόνια γιὰ νὰ παντρευτῇ. Κ' ἐκίνσε τὸ ψήκ' νὰ πᾷ νὰ φέρν' τὴ νύφη· ἐξπολύθηκε τὸ παιδὶ καὶ μπῆκαν νὰ πάρουν τὴ νύφη· βγαίν' ὁ ὄφις καὶ μπαίν' μέσ' τὸ 'ποδήματο· κ' ἡ μάνα τ' γαμβροῦ ποῦ παραμόνευε, ἔδεσε τὸ 'ποδήματο κ' ἔκλεισε τὸν ὄφι μέσα· ἐπῆραν τὴ νύφη καὶ ἦρθαν 'ς τὸ σπίτι τ' γαμβροῦ κι' ἄρχισαν καὶ χόρευαν. Τότες εἶπ' ἡ μάνα τ' γαμβροῦ· *Τσουπᾶτε* (σιωπᾶτε) τὰ βγιουλιά· καὶ τσώπασαν τὰ βγιουλιά, κι' αὐτὴ ἔφκιακε ἕνα σωρὸ ξύλα· καὶ 'ς τὴ μέση ἔβαλε τὸ 'ποδήματο· ἄναψαν τὰ ξύλα κ' ἐκάηκε ὁ ὄφις. Τότε πιάσθη ὁ γαμπρὸς κ' ἐχόρευε μὲ τὴ νύφη ξπάλτος μὲ τὰ τζουράπια. Κάηκε τὸ φειδί κ' ἀπόμνε ἕνα κόκκαλο.—"Η ἐσὺ θὰ μ' ἀνκήσ', Νταλιάνη, ἢ ἐγώ, εἶπε τὸ παιδί· κ' ἔτρεξε καὶ χτπάει (κτυπᾷ) τὸ κόκκαλο μὲ τὸ ποδάρ' του καὶ ἴσια ἀπέθανε. Τρέχν' (χουν), σκούζν', φωνάζν· ἐγύρισ' ἡ νύφη 'ς τὸ σπίτι τς κι' οἱ ἄλλοι ἀπόμναν κακὰ κι' ἀναγκεμένα.

2

Ἡ Ξανθομαλλοῦσω.

Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ ἦταν μιὰ βασίλσσα, κι' ὁ ἄνδρας τς ἦταν 'ς τὰ ξένα, κ' εἶχε κ' ἕνα παιδὶ 'ς τὸ σπίτι· εἶχαν καὶ μιὰ φοράδα κ' ἕνα φουραδόπλο. Αὐτὴ ἡ βασίλσσα ἀγαποῦσε ἕνα Ὠβρηὸ καὶ βαλε γυρτολάναρα 'ς τὴ σκάλα καθὼς νἄρθῃ τὸ παιδὶ ἀπὸ τὸ σκολειὸ νὰ τ' μποῦν καὶ ν' ἀπεθάνῃ. Αὐτὸ εἶχε συνήθειο καθὼς τ' ἀπολνοῦσ' ὁ δάσκαλος κι' ἔρχονταν, νὰ πάν' 'ς τὸ φουραδόπλο. Κι' ἡ φουράδα τὰ ἤκουγε ὅ,τ' ἔκαναν· λέει τοῦ παιδιοῦ ἔτσ' κι' ἔτσι ἡ μάνα σου· ἀρχιρνάει κι' αὐτὸ γλήουρα· μάνα, ἄνξέ μου ἀπὸ τὸ παραθύρ', μὲ κυνγοῦν τὰ παιδιά.—"Ελα, γιέ μου, ἀπὸ τὴ σκάλα.—Ὄχ', μάνα, ἄνοιξέ μου ἀπὸ τὸ παραθύρ'. Ἔτσ' δὲν μπόρεσαν. Ἔδραν (ἔδειραν) νὰ τοῦ βάλοῦν 'ς τὸ κρασὶ φαρμάκι. Νὰ μὴ πιῇς, τ' λέει ἡ φουράδα κρασί. Ὄντας πῆγε τὸ γιῶμα νὰ φάῃ τὸ παιδὶ ψουμί, Δὲν πίνω ἐγὼ κρασί, μάνα, εἶπε τὸ παιδί, μὲ μαλών' ὁ δάσκαλος, ἀστοχῶ τὰ γράμματα. Μὲ γιέ

μου, τ' λέει ἡ μάνα του. Ὄχ', αὐτό, δὲν πίνω. Ἤρθ' ὁ ἄνδρας τς ἀπὸ τὰ ξένα· αὐτὴ ἔκανε τὸν ἄρρωστο· ἔφεραν πολλοὺς γιατροὺς καὶ κανένας δὲν μπόρεσε νὰ καταλάβῃ τί ἔχει· κι' αὐτὴ εἶπε, Φέρτε καὶ τὸν τάδε τὸ γιατρό, τὸν ἤφεραν κι' αὐτόν· αὐτὸς τς εἶπε· Ἂν ἔχητε κανένα μικρὸ φουραδόπουλο νὰ τὸ σφάξητε καὶ νὰ τὴν ντύσητε τὸ τομάρ'. Τὸ παιδὶ καθὼς ἤκουσε ἔτσ', Δὲν τὸ σφάζομε εἶπε· ἐγὼ ἀκόμη δὲν τὸ καββαλίκευσα. Τότε ἡ βασίλισσα μὲ τὸν Ὠβρηὸ ἠβουλήθκαν νὰ σφάξ' τὸν βασιλιᾶ ὄντας τὸν ξουρίσ' ὁ Ὠβρηός. Ἐκεῖ ποῦ πάει νὰ τὸν ξουρίσ' ὁ Ὠβρηὸς γελάει. Τί γελᾷς; τ' λέει ὁ βασιλιᾶς; Γελῶ τ' λέει, μὲ τς Ξανθομαλλούσως τὰ μαλλιά. Καὶ ποιὰ 'ναι αὐτὴ ἡ Ξανθομαλλούσω, εἶπ' ὁ βασιλιᾶς, νὰ τὴν πάρω 'ς τὸ παιδί μου; Εἶναι 'ς τὸ τάδε τὸ χωριό. Νὰ πᾶτε νὰ τὴ πάρητε. Ζώθηκε τ' ἅρματά του τὸ βασλόπουλο, κ' ἐκίνσαν νὰ πάνουν. Ἐκεῖ ποῦ πήγαιναν βρίσκουν 'ς τὸ δρόμο μιὰ γίδα ποῦ μποῦσε ἕνα κρηνί. Βγάζ' τὸ βασλόπουλο καὶ κόφτ' τὴ γίδα. Ἄ! τί καλὸ νὰ σ' κάμω· τοῦ λέει ὁ μέλισσος, μὲ τὸ καλὸ ποῦ μῶκαμες; Τί καλὸ νὰ μ' κάνῃς; νὰ μ' δώκῃς λίγο ἀπὸ τὴ φτεροῦδά σου κι' ὄντας σὲ φωνάξω νὰ 'ρθῇς· πάνει παρέκει βρίσκει τὸ μέρμηγκα μὲ τ' ἀσκέρι του ποῦ δὲν μποροῦσαν νὰ περάσουν ἀπὸ τ' θάλασσα. Βάνει τὸ βασλόπουλο τὸ σπαθί του καὶ διαβαίνει τοῦ μέρμηγκα τ' ἀσκέρι. Τί καλὸ νὰ σ' κάμω, τ' λέει ὁ μέρμηγκας, μὲ τὸ καλὸ ποῦ μῶκαμες; Τί καλὸ νὰ μ' κάνῃς; τ' λέει, νὰ μοῦ δώκῃς λίγο ἀπὸ τὴ φτεροῦδά σου κι' ὄντας σὲ φωνάξω νὰ 'ρθῇς. Πάνει παρέκει βρίσκ' μιὰ ἀλποῦ ποῦ ἤθελε νὰ φάῃ τὰ πλιὰ (πουλία) τοῦ σταυραετοῦ. Βγάζ' τὸ σπαθί, κόφτ' καὶ τὴν ἀλποῦ. Τί καλὸ νὰ σ' κάμω, τ'λέει ὁ σταυραετός, μὲ τὸ καλὸ ποῦ μῶκαμες; Τί καλὸ νὰ μ' κάνς; τ' λέει, Νὰ μ' δώκῃς λίγο ἀπὸ τὴν φτεροῦδά σου καὶ νὰ πᾷς νὰ μ' φέρῃς ἕνα κολοκύθι ἀθάνατο νερὸ κι' ὄντας σὲ φωνάξω νὰ 'ρθῇς. Καλά, τ'λέει ὁ σταυραετός. Πάνν', πάνν' (πάνουν), ἔρτακαν 'ς τς Ξανθομαλλούσως τὸ χωριό. Ἐκεῖ τσ εἶπαν θὰ κάμωμε τρία πράματα, κι' ἂν μπορέσητε νὰ τὰ κάνητε καλά. Ἔτσ' θὰ δώκωμ' τὴ νύφη. Παίρνουν κι' ἀνακατεύουν στάρι, φακῆ καὶ ρεβίθια καὶ κριθάρι καὶ τς εἶπαν νὰ τὰ ξανακατώσουν (ἐκκαθαρίσωσιν). Ἀνάφτ' τὸ βασλόπουλο τὴ φτεροῦδα τ' μέρμηγκα καὶ πλακών' ὁ μέρμηγκας μὲ τ' ἀσκέρ' του καὶ τὰ καμαν γυαλί. Ὕστερα ἔντυσαν πολλαὶς καὶ τὴν Ξανθομαλλούσω μὲ ἴδια φορέματα καὶ τς ἔβαλαν νὰ χορεύσουν, κι' εἶπαν ἂν τὴν καταλάβητε νὰ τὴν πάρετε· ἀνάφτ' τὴ φτεροῦδα τοῦ μέλσσα κ' ἤρθ' ὁ μέλισσας καὶ τοῦ εἶπε, Σ ἐκεινῆς τὸ κεφάλι ποῦ θὰ φέρω γύρα, ἐκεῖν' εἶναι ἡ Ξανθομαλλούσω. Ὅτ' βλέπ' τὸ βασλόπουλο τὸ μέλσσα, ἁρπάζ' τὴν Ξανθομαλλούσω καὶ τς ἔδωκε τὸ κολοκύθι μὲ τ' ἀθάνατο νερό. Ἐμένα, τς λέει, ὁ Ὠβρηὸς θὰ μὲ σκοτώσ', μουναχὰ ἐσὺ νὰ μάσῃς τὰ κόκκαλά μου καὶ νὰ τὰ βάλῃς καθένα 'ς τὸν τόπο του καὶ νὰ τὰ ραντίσῃς μὲ τ' ἀθάνατο νερό. Ὁ Ὠβρηὸς 'ς τὸ δρόμο τὸ γκρημίζει καὶ λέει τσ Ξανθομαλλούσως, Θὰ σὲ πάρω γυναῖκα. Αὐτὴ τοῦ λέει· Θὰ μὲ πάρ, μὰ πρῶτα νὰ μ' φέρῃς τὰ κόκκαλα ἐκεινοῦ ποῦ μ' ἔφερε, νὰ τὰ κλάψω τρεῖς 'μέραις, κι' ὕστερα πᾶρέ με· ἐμάζωσ' κι' αὐτὴ τὰ κόκκαλα τ' ἀνδρός τς, καὶ τά βαλε καθένα 'ς τὸν τόπο του· ὕστερα τὰ ράντισε τρεῖς φοραὶς μὲ τ' ἀθάνατο νερό, καὶ τὴ πρώτη ἄνξε ὀλίγο τὰ μάτια του, τὴ δεύτερη τ' ἄνξε καλλίτερα καὶ τὴ τρίτη ἐσκώθηκε· ἄ! τί βαρειὰ κμήθηκα, εἶπε τὸ βασλόπουλο. Τί βαρειὰ κοιμήθηκες, τοῦ λέει ἡ Ξανθομαλλοῦσα, π' σ' ἐγκρέμισ' ὁ Ὠβρηός, Ὕστερα πάνει 'ς τὸν πατέρα του καὶ τὰ μολογάει ὅλα· σκοτώνει ὁ βασιλεᾶς τὸν Ὠβρηὸ καὶ τὴ βασίλσσα καὶ κάθηται αὐτὸς καὶ τὸ παιδί του μὲ τὴν Ξανθομαλλούσω.

3.

Ἡ Σαμαροκοτσλοῦ.

Ἦταν μία μάνα καὶ τρεῖς θυγατέρες, κ' ἐπῆγαν κ' ἔγνεθαν 'ς τὴ γκλαβανὴ καὶ 'πεσε τὸ σφονδύλι τῆς μάνας δύο φοραίς, κ' εἶπαν· Ἂς τς τὸ σχουρέσωμε· ἔπεσε κι' ἄλλη καὶ τὴν ἔκαμαν γελάδα καὶ τὴν ἔσφαξαν. Κι' ὄντας τὴν ἔσφαζαν, εἶπε 'ς τὴν Κάλω τὴ μικρότερη· Ἐσὺ νὰ μὴ φᾷς, μούν' νὰ θάψ τὰ κόκκαλά μου 'ς τὸ σταχτολόγο, καὶ νὰ τὰ θυμιατίζς κάθε βράδυ καὶ τὴν Πασκαλιὰ νὰ τὰ ξεσκεπάσῃς· ἡ ἄλλαις ἡ δυὸ ἡ Σταμάτω καὶ ἡ Μάρω τὴν ἔβαλαν ἀποκάτω 'ς τὸ σαμάρι καὶ τὴν ἔλεγαν *Σαμαροκοτσλοῦ*. Καθὼς ἦρθε ἡ Πασκαλιά, ἡ ἄλλαις ἡ δυὸ πῆγαν 'ς τνὴ κλησσιὰ κ' ἡ Σαμαροκοτσλοῦ ἐξέθαψε τὰ κόκκαλα κ' ηὗρε χίλια δυὸ καλά· ἁρματώθκε κ' αὐτή, καὶ πῆγε 'ς τνὴ κλησσιὰ κ' ἔρριχνε φλουριὰ κ' ἔρυγε κ' ἦρθε καὶ κάθουνταν 'ς τὸ σαμάρι· ἦρθαν κ' ἡ ἄλλαις καὶ τς εἶπαν· ἦρθε μιὰ κυρά, κ' ἐμέραζε φλωριά, καὶ σὺ δὲν ἔρθες κακή σου! Ἐσήμανε πάλι δεύτερ' Ἀνάστασι· κι' ἐπῆγαν ἡ δυὸ ἡ ἄλλαις· ἁρματώθηκε κι' αὐτή, ἔβαλε τὰ στρουτά τς κ'ἔρριχνε φλουριὰ κι' ὁ κόσμος ἁρπαζαν. Καὶ

Ἀπὸ ραδιὰ γκρημίστηκε κι'ἀπὸ τὰ κορφοβούνια
Κ' ἡ μάνα της ἀπόμεινε 'ς τὸ αἷμα γκυλιμένη.

Τὰ ἑπόμενα ἠρύσθημεν ἐξ ἄλλης θρηνῳδοῦ.

17

Ἄχ! νεέ μου! σκάλα τοῦ βουνοῦ καὶ πόρτα [τοῦ γονιοῦ σου!
Ἄχ νεέ μου! ἡλιογέννητε κ' ἡλιοσκαμαγκι- [σμένε!
Σ ταὶς δυὸ 'ς ταὶς τρεῖς μοῦ ἄλλαζες 'ς ταὶς [πέντε 'ς τὸ μπαρμπέρι,
Σ τὴν ἐκκλησιὰ ἐπήγαινες κάθε πουρνὸ καὶ [βράδυ.
Τἄζω τῆς γῆς μαλάματα κι' ἀσήμια καὶ λο- [γάρια,
Μὴ σοῦ χαλάσῃ τὴ θωριά, τὰ νιάτα τὰ γραμ- [μένα,
Τὸ μπόγι τὸ περήφανο, τὸ κονδυλογραμμένο.
Χαράμι σου, μοὺρ μαύρη γῆ, χαράμι νὰ σοῦ [γένῃ!
Ποῦ τρώεις τέτοιους νιούτσικους, καὶ τέτοια [παλληκάρια!

18

Γυιέ μου! κι' ἂν τοὖχες νὰ χαθῇς, ἂν τοὖχες [νὰ πεθάνῃς,
Δὲν ἔβγαινες 'ς ἕνα βουνό, σὲ μιὰ καθάρια ράχι,
Νὰ σύρῃς τὴ λαλίτσα σου ὅσο κι'ἂν ἠμποροῦσες·
Ποιὸς παίρνει νιάτα ὥμορφα, νιάτα περιγραμμένα,
Ποιὸς παίρνει καὶ τὴ μάνα μου τὴν πολυαγα- [μένη,
Ποιὸς παίρνει καὶ τὴ μαύρη μου καὶ τὴν κου- [ραμαδιά μου,
Γιατὶ ἐγὼ θέλα χαθῶ, γιατὶ θέλ' ἀπεθάνω;

19

Ἄχ! νεέ μου! τ' ἀποφάσισες καὶ θέλησες νὰ [κάμῃς;
Σαίνι μου καὶ δόθηκες 'ς τὸ Χάρο νὰ σὲ πάρῃ·
Καὶ ἔβαλες τὰ ροῦχά σου, τὰ γαμπριάτικά σου;
Σὺ νεέ μου! δὲν πρέπεις γιὰ τὴ γῆ καὶ γιὰ τὸν [κάτω κόσμο!
Εἶσαι γιὰ γάμους φλάμπουρο, γιὰ ἐκκλησιαὶς [φανάρι,
Εἶσαι γιὰ κορροτράπεζα νὰ σὲ κερνοῦν νὰ πίνῃς,
Νὰ τραγῳδῇς περήφανα, νὰ πρέπ' ὁ τόπος ὅλος.

20

Ἄχ! νεέ μου! Νὰ ἦταν καλὸς καιρός, νὰ μὴν [ἦταν χειμῶνας,
Ἄχ! τώρα εἶναι ἄνοιξι κι' Ἀπρίλης μὲ τὸ Μάϊ,
Εἶναι μεγάλη Πασχαλιὰ μὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη.
Οἱ νέοι εἶναι 'ς τὰ κόκκινα, γερόντοι 'ς τὰ γα- [λάζια,
Καὶ σύ, νεέ μου! μέσα 'ς τὴ γῆ, μέσ' τ' ἀρα- [χνὸ τὸ χῶμα.
Πίνεις τοῦ τοίχου τὸ νερό, τῆς πλάκας τὸ [φαρμάκι!

21

Δὲν τὸ πιστεύω, νεέ μ', ποτές, λεβέντη μου, τί [νὰ ἦταν
Νὰ τὸ φτουρήσῃς μέσ' τὴ γῆ, μέσ' τ' ἀραχνὸ [τὸ χῶμα,
Γιατ' ἤσουν καλομάθητος, καλοζακονεμένος.
Θὰ βάλῃ χέρι ἡ μαύρ' ἡ γῆ τὰ νιάτα σ' νὰ [χαλάσῃ,
Θὰ ρέψουν τὰ ματάκια σου 'σὰν τὸ μαργαριτάρι,
Θέλα κοποῦν τὰ χέρια σου ἀπανωθιὸ 'ς τὰ [στήθια·
Θὰ ρέψουν τὰ μαλλάκια σου τρούρου 'ς τὸ λαι- [μό σου·
Θέλα κοπῇ ὁ ψλὸς λαιμός σ' ἀπανωθιὸ 'ς ταὶς [πλάταις·
Θέλα κοπῇ τὸ μπόϊ σου 'ς τὴ γῆ τὴ μπουϊα- [σμένη!

22

Ποῦ πᾶς, ἀσήμι, νὰ χαθῇς, λογάρι νὰ χαλάσῃς;
Ποῦ πᾶς, χρυσέ μου σταυραετέ, ν' ἀφήκῃς τὰ [φτερά σου;
Ποῦ πᾷς, κλωνὶ βασιλικό, νὰ πέσ' ἡ μυρωδιά [σου;
Κάνω τὰ χέρια μου κλειδιά, τὰ στήθεα μου [καρσέλα
Καὶ δὲν σ' ἀφήνω, νεέ μου! νεέ! τί νὰ ἦταν κι' [ὅ,τι νὰ ἦταν.
Δὲν σοῦ φτουρῶ τὸν πόνο σου κι' οὐδὲ τὸ χω- [ρισμό σου!

23

Ἄχ! μωρὲ Χάρε χαραμῆ, καὶ μωρὲ Χάρε κλέφτη!
Π' ὅλην τὴν νύχτα περβατεῖς, κι' ὅ,τι νὰ βρῇς [κουρσεύεις!
Παίρνεις ὅλους τοὺς νεούτσικους καὶ τὰ παλλη- [καράκια,
Παίρνεις τῶν μάνων τὰ παιδιά, τῶν γυναικῶν [τοὺς ἄνδρας,
Κι' ἀφήνς μάναις χωρὶς παιδιά, γυναῖκες δίχως [ἄνδρας.

24

Ἄχ! νεέ μου! πῶς νὰ κάνωμε τώρα ἀπ' ἔδω [κεῖθε;

Ποιὸς νὰ φτουρήσ' τὸν πόνο σου καὶ τὸν ξεχω-
[ρισμό σου;
Ἐμᾶς μᾶς τρώει ὁ πόνος σου καὶ ὁ ξεχωρισμός σου,
Καὶ σένα τρώει ἡ μαύρη ἡ γῆ καὶ τ' ἀραχνὸ τὸ
[χῶμα!
Ἀνοίγονται ἡ ἄνοιξες καὶ σὺ κλαροκοπῶντας[1]
Καὶ τὰ πουλιὰ ματάρχονται κι' ὅλα ματαγυ-
[ρίζουν
Καὶ σύ, νεέ μου! δὲν ἔρχεσαι ποτέ σου καὶ ποτέ
[σου!!

25

Ἡ γῆς πρέπει νὰ χαίρηται, πρέπει νὰ καμα-
[ρώνῃ,
Πρέπει νὰ ζώνηται σπαθὶ καὶ νὰ φορῇ τουφέκι,
Ποῦ τρώει τέτοιους νεούτσικους καὶ τέτοια
[παλληκάρια!

ΜΕΡΟΣ Ε'.

α') Δημοτικὰ ᾄσματα.

1

Χίλιο καλῶς τὸν ηὗραμαν, μωρέ, τοῦτον τὸν
[οἰκοκύρη
Μὲ τὰ γλυκά του τὰ κρασιά, μωρέ, μὲ τὰ γλυ-
[κά του λόγια·
Νὰ τοῦ προκόψουν τὰ παιδιά, μωρέ, ν' ἀσπρί-
[σουν, νὰ γεράσουν.
Σ τὸν ἅϊ Ἠλιά, 'ς τὸν Πλάτωνα, μωρέ, καὶ 'ς
[ταὶς κρύαις βρυσούλαις
Εἶχαν ἀρνιὰ ποῦ ψαίνονταν, μωρέ, κριάρια σου-
[βλισμένα,
Εἶχαν κι' ἕνα γλυκὸ κρασί, μωρέ, ὁποῦ κερνοῦν
[καὶ πίνουν.
Ὁ πρῶτος πίνει μὲ γυαλί, μωρέ, κι' ὁ δεύτερος
[μὲ κοῦπα,
ὁ τρίτος ὁ μικρότερος, μωρέ, μὲ μαστραπᾶν
[φλωρένιον.
Κέρνα μας, κόρη μ', κέρνα μας, μωρέ, κέρνα ὅσο
[νὰ φέξῃ·
Ὅσο νὰ σκάσῃ αὐγερινός, μωρέ, νὰ πάν' ἡ πού-
[λια γιῶμα[2].

2

Ν' ἕνα παλληκαρά-νάκι (δίς)
Ῥοῦσο κι' ὥμορφο, Βαγγελίτσα μ',
Ῥοῦσο κι' ὥμορφο.
Καβάλλα περβατοῦ-νοῦσε (δίς)
σὲ ψηλὸ βουνό, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
σὲ ψηλὸ βουνό.
Καὶ μὲ τὸ νοῦ του λε-νέει, (δίς)
Νὰ εἶχα πρόβατα, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
Νὰ εἶχα πρόβατα.
Νὰ εἶχα καὶ χίλια γι-νίδια, (δίς)
Νὰ ἤμουν τσέλεγκας, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
Νὰ ἤμουν τσέλεγκας·
Νὰ στηοῦσα καὶ τὴ στα-νάνη (δίς)
σὲ ψηλὸ βουνό, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
σὲ ψηλὸ βουνό.
Νὰ εἶχα κ' ἕνα ἀμπελά-νάκι (δίς)
Μέσ' τὴ Νάουστα, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
Μέσ' τὴ Νάουστα.
Νὰ κάν' ἄσπρα σταφύ-νύλια (δίς)
Καὶ γλυκὸ κρασί, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
Καὶ γλυκὸ κρασί.
Νὰ ἦταν καὶ πανηγύ-νύρι (δίς)
Κάθε Κυριακή, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
Κάθε Κυριακή.
Νὰ εἶχα καὶ τ' Βαγγελί-νίτσα μ', (δίς)
Νὰ κερνάῃ κρασί, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
Νὰ κερνάῃ κρασί.
Κέρνα μας, Βαγγελί-νίτσα μ', (δίς)
Κέρνα μας κρασί, μοὺρ Βαγγελίτσα μ',
Κέρνα μας κρασί.

3

Τώρα 'ναι Μάϊς κι' ἄνοιξις, τώρα 'ναι καλοκαίρι,
Τώρα κ' ἡ γῆ στολίζεται ἐννιὰ λοϊῶν λουλούδια,
Μὲ πράσινα, μὲ κόκκινα, καὶ 'ς τὴν κορφὴ μὲ
[φύλλα.
Τώρα μαϊά, τώρα δροσιά, τώρα καὶ καλοκαίρι,
Τώρα κι' ὁ ξένος βούλεται νὰ πάνῃ 'ς τὰ δι-
[κά του.
Νύχτα σελώνει τ' ἄλογο, νύχτα τὸ καλλιγώνει,
Φκιὰν' ἀσημένια πέταλα, καρφιὰ μαλαματένια,
Κ' ἡ κόρη ὁποῦ τὸν ἀγαπάει, κ' ἡ κόρη ὁποῦ
[τὸν ἔχει,
Παίρνει κηρὶ καὶ τῷ 'φεγγε, ποτήρ' καὶ τὸν κερ-
[νάει·

---

1) Κλαροκοπῶ, κόπτω τοὺς κλώνους δένδρου. Ἐννοεῖ λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ κλαροκοπῶντας ὅτι θὰ διαλύωνται ἐν τῇ γῇ τὰ μέλη τοῦ ἐνταφιασθέντος.

2) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 ᾆσμα ὑποτίθεται ὅτι ᾄδεται κατὰ τὴν ἐπάνοδόν τινος ἐκ τῆς ξενιτείας, ἐνῷ οἱ συγγενεῖς συνῆλθον μὲ ἐστιάματα (ἐρχούμενα) νὰ τὸν εὐχηθῶσι διὰ τὸν καλὸν ἐρχομόν του, ἢ ἀκόμη κατὰ τὴν τράπεζαν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν νυμφεύεται ὁ υἱὸς τὸ τέκνον του.

Πᾶρέ μ', ἀφέντη μ', πᾶρέ με, πᾶρε κ' ἐμὲ κον-
[τά σου,
Νὰ φκιάνω δεῖπνον νὰ δειπνᾷς, γιῶμα νὰ γιω-
[ματίζῃς·
Νὰ σ' στρώνω πέντε στρώματα, πέντε προσκε-
[φαλάκια.
Ποῦ νὰ σὲ πάρω, κύρη μου, ποῦ νὰ σὲ σκαπε-
[τήσω;
Ἐκεῖ κορίτσια δὲν περνοῦν, γυναῖκες δὲν δια-
[βαίνουν·
Ἐσένα παίρουν, κύρη μου, καὶ μένα μὲ σκοτώ-
[νουν.

4

Τί νὰ τὴν κάμω τούτ' τὴ νεά, μωρέ, τούτη τὴ
[μαυρομμάτα·
Μήνα 'ναι μῆλο κόκκινο, μωρέ, 'ς τὸν κόρφο νὰ
[τὸ βάλω·
Αὐτή 'ναι ἀκέραιος ἄνθρωπος, μωρέ, κι' ὁ κύρφος
[δὲν τὴν παίρνει.
Λέω νὰ πάνω σὲ βουνό, μωρέ, φοβοῦμαι 'πὸ
[τοὺς κλέφτας·
Λέω νὰ τὴν πάνω σπίτι μου, μωρέ, φοβοῦμ' ἀπὸ
[τοὺς γειτόνους.
Θέλα τὴν πάου σὲ χρυσικό, μωρέ, νὰ τὴν ξε-
[λαγαρίσω,
Νὰ βγάλω λίτρα μάλαμα, μωρέ, καὶ δυὸ λί-
[τραις ἀσήμι·
Νὰ φκιάσω κοῦπα καὶ σταυρό, μωρέ, σταυρὸ
[καὶ δαχτυλίδι·
Τὸ δαχτυλίδι νὰ φορῶ, μωρέ, κούπα κρασὶ νὰ
[πίνω·
Καὶ τὸ σταυρὸ νὰ προσκυνῶ, μωρέ, κάθε πουρ-
[νὸ καὶ βράδυ.

5

Ξύπνα, περδικομμάτα μου, μωρέ, τί 'ρθα 'ς τὸ
[μαχαλᾶ σου·
Χρυσᾶ πλεξίδια σοῦ ἤφερα, μωρέ, νὰ πλέξῃς τὰ
[μαλλιά σου.
Σὰν ἦρθες καλῶς ὥρισες, μωρέ, κι' ἂν ἔκαμες
[καὶ κόπο,
Ἦρθες καὶ μᾶς ὠμόρφηνες, μωρέ, τὸν ἄσκημο
[τὸν τόπο.
Θέλα σοῦ κάμω 'νὰ ῥητζᾶ, μωρέ, καὶ νὰ μὲ
[συμπαθήσῃς·
Τὸ παραθύρι τ' ἀκρινό, μωρέ, ἀπόψε μὴν τὸ
[κλείσῃς.
Κ' ἐγὼ γιὰ τὸ χατήρι σου, μωρέ, ν' ὅλ' ἀνοι-
[χτὰ τἀφήνω,
Χέρια, ποδάρια καὶ κορμί, μωρέ, ν' ὅλα τὰ πα-
[ραδίνω.

6

(Ἀλληγορικόν).

Ν' ὅλα τοῦ κάμπου τὰ πουλιά, μωρέ, ὅλα τά
['χω τσακώσει·
Τὴν πέρδικα τὴν ὥμορφη, μωρέ, δὲν μπόρ'α τὴν
[τσακώσω·
Πῶχει πλουμπίδια 'ς τὸ λαιμό, μωρέ, πλουμ-
[πίδια 'ς τὸ κεφάλι,
Κι' ἀνάμεσα 'ς τὰ στήθια της, μωρέ, ἔχει τὸ
[περιγιάλι,
Ὁποῦ κυττάζ' τὰ κάλλη της, μωρέ, κυττάζ'τὴν
[ὡμορφιά της.
Βρὲ κάλλη μου περήφανα, μωρέ, καὶ μάτια μου
[γραμμένα,
Θέλ'α σᾶς βγάλω 'ς τὸ χορό, μωρέ, καὶ θὰ σᾶς
[παζαρέψω·
Τρούρου μὴ λογιάξητε, μωρέ, καὶ μὴ παραπαρ-
[θῆτε.

7

Τὰ παλληκάρια τὰ καλά, μωρέ, παράκαιρα γη-
[ράζουν,
Γιατ' ἀγαποῦν ταὶς ἔμορφαις, μωρέ, καὶ θέλουν
[νὰ ταὶς πάρουν.
Ἡ ἀγάπη θέλει φρόνιμα, μωρέ, θέλει ταπεινω-
[σύνη,
Θέλει λαγοῦ περπατησιά, μωρέ, καὶ πέρδικας
[ποδάρι·
Θέλει καὶ νᾶναι λέβεντας, μωρέ, νᾶναι καὶ
[παλληκάρι·
Νὰ σειέται ἡ γῆ ὄντας περνᾷ, μωρέ, ν' ἀνα-
[μερᾷ τὸ χῶμα.
Ὅλοι οἱ νιοὶ ἀπέρασαν, μωρέ, κ' ἡ ἀφεντιά σου
[ἀκόμα;

Τὸ 7 ᾆσμα φέρεται καὶ ἀλλιῶς, ὡς ἑξῆς·

Τὸ παλληκάρι τὸ καλό, μωρέ, παράκαιρα γη-
[ράζει·
Γιατ' ἀγαπάει ταὶς ἔμορφαις, μωρέ, θέλει ταὶς
[μαυρομάταις.
Τὰ νιάτα θέλουν φρόνιμα, μωρέ, θέλουν ταπει-
[νωσύνη,
Θέλουν ματάκια χαμηλά, μωρέ, νὰ σκύφτουν
[νὰ διαβαίνουν.
Ὄντας διαβαίνῃς μὲ πολλούς, μωρέ, κάνε πῶς
[δὲ μᾶς γλέπεις,
Κι' ὄντας διαβαίνῃς μοναχός, μωρέ, σκύφτε καὶ
[φίλησέ μας.
Καὶ πές μας λόγια τῆς καρδιᾶς, μωρέ, καὶ πα-
[ρηγόρησέ μας.
Πῶς εἶσ' ἀγάπη μ', πῶς περνᾷς, μωρέ, καὶ πῶς
[κακοδιαβαίνεις;

Καιρούς, καιρούς καλὰ πέρνω, μωρέ, καιρούς κα-
[κοδιαβαίνω·
Ὅντας μοῦ σ' ἐθυμήται ὁ νοῦς, μωρέ, ὄντας σὲ
[ἀναβάνῃ
Τὸν ἄγγελό μου καρτερῶ, μωρέ, νὰ πάρῃ τὴν
[ψυχή μου.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἀσμάτων τοῦ χοροῦ καταχωρίζομεν τὰ ἑξῆς·

8

Νὰ 'μουν πουλὶ 'ς τὴ φούντα σου, ματάκια,
[ματάκια,
Κι' ἀηδόνι 'ς τὸ λαιμό σου, ματάκια λιγωμένα.
Νὰ ἤμουν κι' ἀσημογάϊτανο, ματάκια, ματάκια,
Τροῦρου 'ς τὸ ντουλαμᾶ σου, ματάκια λιγωμένα·
Νὰ ἤμουν 'ς ταὶς χήραις κεχαγιᾶς, ματάκια,
[ματάκια,
Σ ταὶς ἔμορφαις κοπέλι, ματάκια λιγωμένα.
Νὰ ἤμουν τὸν Μάϊ πιστικός, ματάκια, ματάκια,
Τὸν Αὔγουστο ντραγάτης, ματάκια λιγωμένα·
Κι' αὐτοῦ πρὸς τὸ χινόπωρο, ματάκια, ματάκια,
Ψωμᾶς καὶ κρασοπούλος, ματάκια λιγωμένα.

9

Διάβαινα, γιὸ μώρ' γιό,
Διάβαινα πῶνα γιοφύρι, (δίς)
Γλέπω μιὰ 'ς τὸ παραθύρι,
Μὲ τὴ μά, γιὸ μώρ' γιό,
Μὲ τὴ μάνα της μαλώνει. (δίς)
Μάνα, λέει, πάνδρεψέ με,
Μάνα, λέ, γιὸ μώρ' γιό,
Μάνα, λέει, πάνδρεψέ με· (δίς)
Σπιτονοικοκύρεψέ με.
Ἄνδρα γέ, γιὸ μώρ' γιό,
Ἄνδρα γέρο μὴ μοῦ δώκῃς, (δίς)
Γλήγορα θὰ μετανοιώσῃς.
Ὤχ! τοῦ γέ, γιὸ μώρ' γιό,
Λέει, τοῦ γέρου τὰ παιγνίδια (δίς)
Εἶναι σκόρδα καὶ κρομμύδια,
Καὶ τοῦ νεοῦ, γιὸ μώρ' γιό,
Καὶ τοῦ νεοῦ τὰ παιγνιδάκια (δίς)
Μόσκος καὶ γκαρουφαλάκια.

10

Διῶξέ με, μάνα μ', διῶξέ με μὲ πέτραις μὲ λι-
[θάρια,
Νὰ πάνω 'γώ, μανοῦλά μου, ποῦ πᾶν τὰ χελι-
[δόνια,
Τὰ χελιδόνια νὰ γυρνοῦν καὶ 'γὼ νὰ πάου ἀκόμα,
Γιὰ νὰ παρθοῦν τὰ μάτια σου χυττάζωντας 'ς
[ταὶς στράταις,
Γιὰ νὰ μαλλιάσ' ἡ γλῶσσά σου 'ρωτῶντας τοὺς
[διαβάταις!
Διαβάταις, ποῦ διαβαίνετε, στρατιώταις ποῦ
[περνᾶτε,
Μηνὰ εἴδεταν τὸ γυιόκα μου, τὸ μοναχὸ παι-
[δί μου;
Ἐψὲς προψ ἐτὸν εἴδαμαν κάτω 'ς τὸ μαῦρο
[κάμπο,
Μαῦρα πουλιὰ τὸν ἔτρωγαν κι' ἄσπρα τὸν τρι-
[γυρνοῦσαν[1]
Κ' ἕνα πουλὶ μικρὸ πουλὶ κάθηται καὶ τοὺς λέει·
Ἀφῆστε τὸ κεφάλι του καὶ τὸ δεξί του χέρι
Νὰ γράψῃ 'ς τὴ μανοῦλά του, 'ς τὴ δούλια του
[γυναῖκα·
Μάνα μου! μὴ μὲ καρτερῆς, γυναῖκα μὴ παντέ·
[χῃς!
Τ' ἐγώ, μάνα μ', πανδρεύθηκα ἐδῶ 'ς τὸ μαῦ-
[ρον κάμπο,
Πῆρα τὴν πλάκα πεθερά, τὴ μαύρη γῆ γυναῖκα
Κι' αὐτὰ τὰ λιανολίθαρα ὅλα γυναικαδέρφια!

11

Ἥρθες, πικρὲ Χινόπωρε, καὶ τὰ μαραίνεις ὅλα!
Πέφτουν τὰ φύλλ' ἀχ' τὰ κλαδιά, τὰ μῆλ' ἀχ'
[ταὶς μηλεαίς των,
Χωρίζ' ἡ μάνα τὸ παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ τὴ μάνα·
Χωρίζεται τ' ἀνδρόγυνο, τὸ πολυαγαπημένο.
Σ τὸν τόπο ποῦ χωρίζονταν, ἔχυναν μαῦρα
[δάκρυα·
Κι' ἀπὸ τὰ δάκρυα τὰ πολλὰ χορτάρι δὲν φυ-
[τρώνει·
Πολὺς καιρὸς ἀπέρασε καὶ φύτρωσε χορτάρι·
Τὸ τρῶν οἱ λύκοι καὶ ψοφοῦν, λαφήναις κι' ἀ-
[πορρίχνουν,
Τὸ τρῶν καὶ τ' ἀλαφόπουλα καὶ λησμονοῦν
[ταὶς μάναις.
Φάτο καὶ σύ, μανοῦλά μου, γιὰ νὰ μὲ λησμο-
[νήσῃς,
Ἡ ξενιτειὰ μὲ πλάνεψε, τὰ ἔρημα τὰ ξένα.

12

(Ὁ κεκμηκὼς κυνηγός).

Δὲ μπορῶ ὁ μαῦρος δὲ μπορῶ, δὲ μπόρ'α περ-
[βατήσω,
Μὲ σφάζουνε τὰ γόνατα καὶ μὲ πονεῖ ἡ μέση.
Γιατ' ἤρθαν τὰ γηράματα κι' ἀπέρασαν τὰ
[χρόνια
Καὶ τί νὰ κάνω τ'ἄρματα, τὸ δόλιο τὸ ντουφέκι;

1) Ἄσπρα καὶ μαῦρα πουλιὰ ἐννοοῦνται ἀλληγορικῶς αἱ ἡμέραι καὶ νύκτες. Μαῦρος δὲ κάμπος τὸ ταξείδιον, ἐξ οὗ πολλοὶ οὐδὲν ἐπανέρχονται εἰς τὴν φίλην πατρίδα.

Τὰ γλέπω καὶ μαραίνομαι ῥαΐζετ' ἡ καρδιά μου,
Γιατ' τάχω φκιάσει μὲ σεβτᾶν ὄντ' ἤμουν παλ-
[ληκάρι.
Νὰ τὰ πουλήσω δὲν θὰ βρῶ 'σὰν 'κεῖνον ὅπου
[θέλω,
Νἄχῃ τὴ μέση σίδηρο καὶ τὴν καρδιὰ τσολίκι.
Τώρα θὰ κάν' ἀπόφασι νὰ πάω 'ς τὸν κάτω
[κόσμο·
Γιὰ νὰ 'ρωτήσω νὰ μοῦ ποῦν ποιὸν μῆνα θὰ
[πεθάνω.
Σὲ τί βουνὸ θέλα θαφτῶ, σὲ τί ἔρημο λαγκάδι·
Νὰ πάρω τὸ τουφέκι μου νὰ ζώσω καὶ τὴν πάλα,
Νὰ βγῶ πρὸς τὰ λημέρια μου ὅπ' ἤμουν μα-
[θημένος·
Νὰ βρῶ τ' ἄσπρο τὸ μάρμαρο, τὴ σπίθα τὸ
[λιθάρι,
Νὰ βρῶ τὸν πρωτομάστορα νὰ τὸν παρακαλέσω,
Νὰ φκιάσῃ τὸ γκιβούρι μου ἀπάνω 'ς τὴν 'Α-
[στράκα[1],
Νἄναι πλατὺ γιὰ τ' ἄρματα, ψηλὸ γιὰ τὸ του-
[φέκι·
Νὰ στέκ' ὀρθὸς νὰ κυνηγῶ καὶ δίπλα νὰ γεμίζω,
Δεξιὰ ζερβιά μου τὴ μεριὰ ν' ἀφήσω παραθύρι,
Γιὰ ν' ἀγναντεύω τὸ ντουνιᾶ, νὰ γλέπ' ὅλον τὸν
[κόσμο,
Ν' ἀκούω καὶ τὰ πρόβατα μὲ τὰ λαμπρὰ κου-
[δούνια,
Ν' ἀκούω καὶ ταὶς πέρδικαις πᾶσα πουρνὸ καὶ
[βράδυ,
Γιὰ νὰ λαλοῦν μὲ τὰ πουλιά, νὰ μοῦ διαβοῦν
[οἱ πόνοι.

13

Γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κ' ἡ ἔμορφαις κοι-
[μοῦνται,
Τὰ παλληκάρια τὰ καλὰ 'ς τὰ ξένα τυραγνιοῦν-
[ται,
Γιατ' ἀγαποῦν ταὶς ὥμορφαις, θέλουν ταὶς μαυ-
[ρομμάταις.

14

Φίλοι μου, τί δὲν τρῶ-νῶτε, τί δὲν πίνετε;
μωρὲ γυιέ μου·
τί δὲν πίνετε;
Μήνα καὶ τὸ φαγεῖ-νεῖ μας δὲ σᾶς ἄρεσε, μωρὲ
[γυιέ μου,
δὲ σᾶς ἄρεσε;

1) Καλεῖται κορυφὴ τοῦ ὄρους τοῦ λεγομένου Ῥαδόβολη 6 ὥρας ἄνωθεν τοῦ χωρίου μου κειμένου. Ἐκ τῆς Ἀστράκας καθορᾶται τὸ 3 ἡμέρ. μακρὰν κείμενον Ἰόνιον πέλαγος.

Ἐδῶ 'ναι κι' ὁ μαγειρτζῆς μας καὶ τ' ἀλλάζου-
[με, μωρὲ γυιέ μου·
καὶ τ' ἀλλάζουμε.
Μήνα καὶ τὸ κρασί-νί μας δὲ σᾶς ἄρεσε, μωρὲ
[γυιέ μου,
δὲ σᾶς ἄρεσε;
Ἐδῶ 'ν κι' ὁ κρασοπου-νοῦλος καὶ τ' ἀλλάζου-
[με, μωρὲ γυιέ μου,
καὶ τ' ἀλλάζουμε.
Μήνα καὶ ἡ νύφη-νή μας δὲ σᾶς ἄρεσε, μωρὲ
[γυιέ μου,
δὲ σᾶς ἄρεσε;
Ἡ νύφη μας αὐτὴ νεῖναι, δὲν ἀλλάζεται, μωρὲ
[γυιέ μου!
δὲν ἀλλάζεται.[1]

15

Τὰ τέσσαρα, τὰ πέντε τὰ ἐννιὰ ἄδερφα,
Τὰ δώδεκα ξαδέρφια τὰ λιγόημερα,
Τὸ μήνυμα τοὺς ἔρθε μέσ' ἀχ' τὴ Φραγκιά
Νὰ πᾶν νὰ πολεμήσουν χρόνους δώδεκα.
Σελώνουν, ξεσελώνουν, τρέμουν τὰ βουνά.
Τροχοῦν καὶ τὰ σπαθιά τους, λάμπ' ἡ θά-
[λασσα.
Σαράντα 'μέραις πάνουν δίχως τὸ ψωμί,
κι' ἄλλαις σαράντα κάνουν δίχως τὸ νερό·
βρίσκουν ἕνα πηγάδι συρτοπήγαδο.
Σκουρτίζουν, ξεσκουρτίζουν, ρίχνουν τὸ λαχνό,
κ' ἔπεσε 'ς τὸν Κώστα τὸ μικρότερο.
Κρεμάστε με, μώρ' ἀδέρφια, γιὰ νὰ βρῶ νερό.
Σαράντ' ὀργυιὰς ἐπῆγε δὲν ηὗρε νερό,
Κι' ἄλλαις σαράντα πέντε δὲν ηὗρε νερό.
Τραβᾶτέ μ', μώρ' ἀδέρφια, δὲν ηὗρα νερό.
Αὐτοῦ ποῦ πῆγες, Κώστα μ', δὲν ἐβγαίνεις πλιό.
Ἀφῆστέ με, μώρ' ἀδέρφια, σύρτε 'ς τὸ καλό,
Καὶ πέστε τῆς μανοῦλας μ' χαιρετήματα,
Κι' ὁ Κώστας ἐπανδρεύθη μέσα 'ς τὴ Φραγκιά,
κ' ἐπῆρε φραγγοπούλα μὲ κόκκινα βρακιά.

16

Βούλεται ὁ ξένος, βούλεται 'ς τὸν τόπο του νὰ
[πάῃ.
Νύχτα σελώνει τ' ἄλογο, νύχτα τὸ ξεσελώνει.
Ἐσέλωνε, ξεσέλωνε καὶ λιανοτραγῳδοῦσε,
Μὲ τὸν θεὸν ὡμίλαε καὶ τὸν παρακαλοῦσε·
Θέ' μου, νὰ βρῶ τὴν κόρη μου 'ς τὸ θέρο νὰ θε-
[ρίζῃ.
Καθὼς ἐπαρακάλεσε ἔτσ' πάησε καὶ τὴν εὗρε·

1) Τὸ ᾆσμα αὐτὸ μετὰ τῶν τελευταίων περὶ νύμφης στίχων ᾄδεται ἐν τῷ γάμῳ ὅτε παρατίθεται πλουσία τράπεζα· ἄνευ δὲ τῶν τελευταίων στίχων ᾄδεται εἰς δεῖπνα ἢ συμπόσια.

Εἶχε δερπάνι δαμασκί, παλαμαρι̯ὰ[1] 'σημένι̯α,
'Εθέριζε καὶ ἔδενε καὶ ψιλοτραγῳδοῦσε.
'Εστάθη καὶ τὴ λόγι̯αζε, χαίρονταν ἡ καρδι̯ά του.
—Κάλ' ἡμέρα σου, κόρη μου, γι̯ατ' εἶσαι μο-
[ναχὴ σου;
Κόρη μ', τὸ ποῦ ν' ὁ πενθερός, ποῦ εἶν' ἡ πε-
[θερά σου;
Κόρη μ', τὸ ποῦ ν' ὁ ἄνδρας σου καὶ εἶσαι μο-
[ναχὴ σου;
— Ξένε μου, κ' ἂν μὲ 'ρώτησες νὰ σοῦ τὸ
[μολοήσω.
'Ο πεθερός μου γέρασε κ' ἡ πεθερά μου χάθη.
'Ο ἄνδρας μου 'ς τὴν ξενιτει̯ὰ τώρα δώδεκα
[χρόνους,
Κι' ἀκόμα δυὸ τὸν καρτερῶ καὶ τρεῖς τὸν παν-
[τεχαίνω.
Κι' ἄλλοι μοῦ λὲν τ' ἀπέθανε, ἄλλοι μοῦ λὲν
[τ' ἐχάθη,
Κ' ἀπαὶ θὰ γείνω καλογρηά, τὰ μαῦρα νὰ φο-
[ρέσω.
— 'Αλήθεια, κόρη μ', πέθανε 'ς τὰ χέρι̯α τά
[δικά μου.
Κηρί, πανὶ τὸν δάνεισα, μοῦ εἶπε νὰ μοῦ τὸ
[δώσῃς.
Καὶ τὸν ἐδάνεισα φιλί, μοῦ εἶπε νὰ μοῦ τὸ δώ-
[σῃς.
— Κηρί, πανὶ τὸν δάνεισες, ἐγὼ νὰ σοῦ τὸ
[δώσω.
Κι' ἂν τὸν ἐδάνεισες φιλὶ περβάτει γύρευέ το.
— Κόρη μ', ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄνδρας σου, ἐγὼ εἶ-
[μαι ὁ καλός σου.
— Πές μου σημάδι̯α τοῦ σπιτι̯οῦ κ' ἀπαὶ νὰ
[σὲ πιστέψω.
— 'Έχεις μηλεὰ 'ς τὴν πόρτα σου, μηλεὰ 'ς
[τὸν ὠβωρό σου.
— Διαβάτης ἤσουν, πέρασες, τὰ εἶδες καὶ μοῦ
[τὰ λέεις.
Δεῖξέ μου σημάδι̯α τοῦ κορμι̯οῦ κι' ἀπαὶ νὰ σὲ
[πιστέψω.
— 'Έχεις ἐλη̯ὰ 'ς τὸ μέτωπο, ἐλη̯ὰ 'ς τὴν ἀ-
[μασκάλα
Κι' ἀνάμεσα 'ς τὰ δυὸ βυζιὰ ἥλι̯ο μὲ δυὸ φεγ-
[γάρι̯α.

Τὸ ἀνωτέρω ᾄσμα φέρεται καὶ ἄλλως ὡς ἑξῆς·

Κορίτσι Γρεβενι̯ώτικο 'ς τὸ θέρο καταιβαίνει,
σέρνει δερπάνι δαμασκί, παλαμαρι̯ὰ 'σημένι̯α,
Κι' ἀργὰ ἀργὰ ἐθέριζε, ἀργὰ καρδοπονοῦσε.
Πραματευτὴς ἀπέρασε καὶ τὴν καλημεράει·

1) Παλαμαρι̯ά· ἡ λαβὴ τοῦ δρεπάνου.

—Καλῶς τὰ κάνεις, κόρη μου, κι' ἂν δένῃς κι'
[ἂν θερίζῃς·
Κόρη μ', τὸ ποῦ ν' ὁ ἄνδρας σου καὶ μοναχὴ
[θερίζεις;
—Ἡ πεθερά μου γέρασε καὶ δὲν μπόρ' 'ὰ θε-
[ρίσῃ[1],
Κι' ὁ ἄνδρας μ' πάει 'ς τὴν ξενιτει̯ὰ τώρα δώ-
[δεκα χρόνους,
Κι' ἀκόμα δυὸ τὸν καρτερῶ καὶ τρεῖς τὸν παν-
[τεχαίνω,
Κ' ἀπαὶ θὰ γένω καλογρηά, τὰ μαῦρα νὰ φορέσω.
—Κόρη μ', ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄνδρας σου, ἐγὼ εἶμαι
[ὁ καλός σου.
—Δεῖξέ μ' σημάδι̯α τοῦ σπιτι̯οῦ κ' ἀπαὶ νὰ σὲ
[πιστέψω.
—'Έχεις μηλεὰ 'ς τὴν πόρτα σου, μηλεὰ 'ς
[τὸν ὠβωρό σου.
—Δεῖξέ μ' σημάδι̯α τοῦ κορμι̯οῦ, κ' ἀπαὶ νὰ σὲ
[πιστέψω.
—'Έχεις ἐλη̯ὰ 'ς τὸ μέτωπο, ἐλη̯ὰ 'ς τὴν ἀμα-
[σκάλα
Κι' ἀνάμεσα 'ς τὰ στήθι̯α σου ἥλι̯ο μὲ δυὸ
[φεγγάρι̯α.

17

Κοράσι̯ον ἐτραγούδαε 'ς ἕνα ψηλὸ γι̯οφύρι
Καὶ τὸ γι̯οφύρι ῥάϊσε κι' ὁ ποταμὸς ἐστάθη·
Καὶ τὸ στοιχει̯ὸ τοῦ ποταμοῦ κι' αὐτὸ 'ς τὴν
[ἄκρη βῆκε·
Κι' ἕνας διαβάτης χούϊαξε ποῦ πέρ' ἀπὸ τὴ
[ῥάχι·
Γι̯ὰ πάψε, κόρη μ', τὸν ἀχό, πάψε καὶ τὸ τρα-
[γοῦδι,
Γι̯ὰ νὰ κινήσ' ὁ ποταμός, νὰ σμίξῃ τὸ γι̯οφύρι
Καὶ τὸ στοιχει̯ὸ τοῦ ποταμοῦ 'ς τὸν τόπο του
[νὰ πάῃ.

18

'Ένα καράβ' ἀρμένιζε 'ς τὸ πέλαγο 'ς τὴ μέση
Κι' ὁ σκλάβος ἀναστέναξε ἀχ' τῆς καρδιᾶς τὰ
[φύλλα·
Καὶ τὸ καράβι στάθηκε, δὲν θέλει ν' ἀρμενίσῃ·
Κι' ὁ καπετάνιος τό 'νοιωσε, κι' ὅλους τοὺς ἐ-
[ρωτοῦσε·
Ποιὸς εἶναι π' ἀναστέναξε κι' ἐστάθη τὸ καράβι;
'Αν εἶν' ἀχ' τοὺς συντρόφους μου τί θέλουν νὰ
[τοὺς δώκω;
Κι' ἂν εἶναι ἀχ' τοὺς δούλους μου λουρὲ νὰ τς
[αὐγατίσω·

1) Δὲν μπόρ' 'ὰ θερίσῃ. 'Εκρίναμεν νὰ γράψωμεν οὕτω ὡς γενόμενον κατ' ἔκθλιψιν ἐκ τοῦ δὲν ἐμπορεῖ νὰ θερίσῃ.

Κι' ἂν εἶν' ἀπὸ τοὺς σκλάβους μου νὰ τοὺς ξε-
[λευτερώσω.
'Εγὼ εἶμαι π' ἀνεστέναξα κι' ἐστάθη τὸ καράβι.
'Απόψ' εἶδα 'ς τὸν ὕπνο μου, εἶδα 'ς τὸ εἴνορό μου
Μὠπαίρναν τὴ γυναῖκά μου κι' ἄλλοῦ τὴν στε-
[φανώναν.
Καὶ τὸ σείζι φώναξε καὶ γλήγορα τοῦ λέει·
Καταίβα κάτω 'ς τὸν ταβλᾶ καὶ 'ρώτα τ' ἄ-
[λογό μας
Τὸ ποιό ν' ἄξιο καὶ γλήγορο μὲ τοῦτον γι̯ὰ νὰ
[πάῃ.
Ὅσαις φοράδες τὸ ἤκουσαν, ἔρριξαν τὰ πωλάρι̯α,
Κι' ἕνας γρίβας παληόγριβας σαράντα δυὸ
[πληάρης.
'Εγὼ τὸν πάνω καὶ νὰ'ρθῶ καὶ πίσω νὰ γυρίσω,
Νὰ μ' αὐγατίσῃ τὴν ταὶ σαράντα πέντε χούφ-
[ταις,
Νὰ βάλῃ ἴγκλαις δώδεκα κουστέσσαρα ἰγκλου-
[σύρτι̯α,
Νὰ δέσῃ τὸ κεφάλι του μὲ δώδεκα μαντήλι̯α,
Νὰ δέσῃ καὶ τὴ μέση του μὲ δώδεκα ζωνάρι̯α.
Στάθη καὶ καββαλλίκευσε, 'ς τὸ δρόμο ποῦ πα-
[αίνει,
Θέ' μου, νὰ βρῶ τὴ μάνα μου 'ς τὴ βρύσι ποῦ
[νὰ πλένῃ,
Νὰ βρῶ καὶ τὸν πατέρα μου 'ς τ' ἀμπέλι νὰ
[κλαδεύῃ.
Καθὼς ἐπαρακάλεσε ἔτσ' πάησε καὶ τὴν ηὗρε·
Κούγει βροντοῦσαν τ' ἅρματα, ποῦ γένονταν ὁ
[γάμος.
—Καλὴ μερά σου, μοὺρ Γρηά, — Καλῶς τὸ
[παλληκάρι.
—Τὸ τίνος γάμος γένεται, τὸ τίνος νύφη παίρ-
[νουν;
—Τῆς ἀστραπῆς καὶ τῆς βροντῆς, τοῦ γυιοῦ μου
[τοῦ χαμένου.
—Προφταίνω τάχα, μοὺρ γρηά, προφταίνω γι̯ὰ
[νὰ πάνω;
—'Αν ἔχῃς γρίβαν γλήουρον, ἀπάνω 'ς τὰ στε-
[φάνι̯α
Κι' ἂν ἔχῃς γρίβαν ἄναργον, ὠπάνω 'ς τὸ τρα-
[πέζι.
Ζεγκὶ βαρεῖ τὸ γρίβα του, καὶ 'ς τὸ χωριὸ εὑρέθη,
Γλέπει τὴ νύφη ποὖφερναν 'ς τῆς 'Εκκλησιᾶς
[τὴν πόρτα.
— Καλὴ μερά σας, ἄρχοντες, — Καλῶς τὸ
[παλληκάρι.
—'Εμεῖς ζακόνι τό χομε τὴ νύφη νὰ κερνοῦμε.
—Κι' ἐμεῖς ζακόνι τό'χομε τὴ νύφη νὰ κερνοῦμε.
— Ἐγὼ διαβάτης εἰμ' ἐδῶ, θὰ δώσω καὶ θὰ
[φύγω.
'Εβγαλε καὶ τῆς ἔδωκε τὴν πρώτη ἀρραβῶνα,
Κι' ἐκείνη τὸν ἐγνώρισε, ῥίχτη τὸν ἀγκαλιάζει·
—Συμπέθεροι 'ς τὰ σπίτι̯α σας κι' ὅλοι 'ς τὰ
[γονικά σας,
Γι̯ατὶ μοῦ 'ρθε τὸ ἀϊταίρι μου, τὸ πρῶτό μου
[στεφάνι,
Σῦρε καὶ σύ, μωρὲ νεόγαμβρε, ἄλλη γυναῖκα
[νά 'βρῃς.

19

Κοιμᾶτ' ἀστρί, κοιμᾶτ' αὐγή, κοιμᾶται νεὸ φεγ-
[γάρι·
Κοιμᾶται τὸ τριαντάφυλλο σιμὰ 'ς τὸ χλη-
[μπονι̯άρη·
ὁ χλημπονι̯άρης βούγγιζε, κι' ἡ κόρ' ἀναστενάζει.
— Τ' ἔχεις, κόρη μ', καὶ φλίβεσαι καὶ βάρεα
[ἀναστενάζεις;
Μὴν νάναι λίγα τ' ἄσπρα σου καὶ λίγα τὰ φλω-
[ρι̯ά σου;
— Φωτι̯ὰ νὰ κάψῃ τ' ἄσπρα σου καὶ φλόγα
[τὰ φλωρι̯ά σου,
Κι' ἐγὼ θέλω τὸ ταίρι μου νὰ παίζω, νὰ γε-
[λάσω.

20

'Ελένη τὸ παινέθηκε τὸ Χάρο δὲ φοβᾶται,
τ' ἔχει τὰ σπίτι̯α της ψηλὰ καὶ ἄνδρα παλλη-
[κάρι.
Κι' ὁ Χάρος κάπου τὸ ἤκουσε, πολὺ τοῦ κακο-
[φάνη,
Μαῦρο πουλάκι γείνηκε 'ς τὸ παραθύρι πῆγε.
Χτυπᾷ τὴν κόρη 'ς τὴν καρδιά, τὴν κόρη 'ς τὸ
[κεφάλι.
Μάνα μ', ψυχή, μάνα καρδιά, μάνα, καὶ τὸ
[κεφάλι,
Μάνα, κι' ἄνοιξ' ὁ Κωσταντῆς μὴν τὸ τοῦ μαρ-
[τυρήσουν.
Πές τ' πῆγε 'ς τ' βρύσι γι̯ὰ νερό, κρύο νερὸ νὰ
[φέρῃ.
Κι' ὁ νεὸς ἀπὸ τὸ φόβο του κι' ἀπὸ τὸ τρό-
[μαγμά του
Χρυσὸ μαχαίρι ἅρπαξε καὶ 'ς τὴν καρδι̯ὰ τὸ
[βάλε.

21

Τὸ τ' ἔχουν τὰ ψηλὰ βουνὰ καὶ στέκουν βουρ-
[κωμένα;
Μήνα ἀέρας τὰ βαράει, μήνα βροχὴ τὰ δέρνει;
Κι' οὔτε ἀέρας τὰ βαράει, κι' οὔτε βροχὴ τὰ
[δέρνει·
Μοὺν τὰ βαράει ὁ Χάρι̯ως μὲ τοὺς ἀποθαμ-
[μένους·
Βάνει τοὺς νεοὺς ἀπ' ἐμπροστά, γερόντους ἀπ'
[ὀπίσω

Καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα 'ς τὴ μέσ' ἀραδια-
[σμένα.
Γερόντοι τὸν παρακαλοῦν, κι' οἱ νεοὶ τὸν γονα-
[τίζουν,
Καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα τὰ χέρια σταυρωμένα·
Χάρε, κάνε πθενὰ χωριό, κάτσε σὲ κρύα βρύσι,
Νὰ πιοῦν οἱ γέροντες νερὸ κι' οἱ νεοὶ νὰ λιθαρί-
[σουν
Καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα νὰ μάσουν λουλου-
[δάκια.

22

'Ανάθεμά σε ξενιτειὰ ὅσα καλὰ κι' ἂν ἔχῃς,
πλειότεραις εἶν' ἡ πίκραις σου παρὰ τὸ δικάφο-
[ρό σου.
Τοῦ ξένου δός του ξενιτειὰ κι' ἀρρώστια μὴν
[τοῦ δίνῃς·
Ἡ ἀρρώστια θέλει στρώματα, θέλει προσκεφα-
[λάκια,
Θέλει μανοῦλα 'ς τὸ πλευρό, γυναῖκα 'ς τὸ κε-
[φάλι,
Θέλει χατήρια τρίδιπλα, χίλιαις βολαὶς τὴν ὥρα.

23

Ὤχ! ἄλλο δὲν ἐζήλεψα μέσ' τὸν ἀπάνω κόσμο
'Σὰν τ' ἄλογο τὸ γλήουρο, 'σὰν τὸ ζευγάρι
[τάξιο,
'Σὰν τὴ γυναῖκα τὴν καλὴ ποῦ νὰ τιμάῃ τὸν
[ἄνδρα.
Τὰ δυὸ ἀδερφάκια ἀγκαρδιακὰ τὰ πουλυαγα-
[πημένα
Ἐχώθη τὸ δαιμονικὸ γιὰ νὰ τὰ ξεχωρίσῃ
Κι' ἀγάπησ' ὁ μικρότερος τοῦ πρώτου τὴ γυ-
[ναῖκα.
—Τί ἀφορμὴ γιὰ νὰ τοῦ βρῶ νὰ πάν' νὰ τὸν
[σκοτώσω;
—Ἐμεῖς ἀμπέλια ἔχομε, ἀμπέλια καὶ χωράφια
Κι' ὅσο 'ναι ἡ μέση τὸ καλὸ πᾶρ' το ἡ ἀφεντιά
[σου
Κι' ὅπ' εἶναι ἡ ἄκρη τ' ἀχαμνὸ δός το τοῦ ἀ-
[δερφοῦ σου
κ' ἐκεῖ θέλα μαλώσετε, ῥίξε καὶ σκότωσέ τον.

24

Πέρα 'ς τὸν πέρα μαχαλᾶ καὶ 'ς τὴν καινούρια
[χώρα
Ξεφανερώθ' ἕνα στοιχειὸ ποῦ τρώει τς ἀνδρειω-
[μένους·
Τοὺς ἔφαγε, τοὺς ἔσωσε, κανεὶς δὲν ἀπομεῖνε·
Τῆς χήρας γυιὸς ἀπόμεινε ποῦ ἦταν ἀνδρειω-
[μένος·
Παίρνει τὸ τουρεκάκι του καὶ πάει νὰ κυνηγήσῃ·
Πέρασε ῥάχαις καὶ βουνά, ῥάχαις καὶ κορρο-
[βούνια·
Κυνήγι δὲν ἐβρέσε, κυνήγι δὲν εὑρῆκε·
Κι' αὐτοῦ τὸ γέρμα τοῦ Ἡλιοῦ, κοντὰ νὰ βα-
[σιλέψῃ
Βρίσκει μιὰ κόρη ῥοϊδινή, ξανθὴ καὶ μαυρομ-
[μάτα·
Στέκει καὶ τὴ θαμαίνεται, στέκει καὶ τὴ 'ρω-
[τάει·
—Κόρη μ', τί μάνα σ' ἔκανε; τί μάνα 'ς ἔχει
[κάνει;
Καὶ μένα μάνα μ' ἔκανε, κόρη μ', 'σὰν τὴ
[δική σου.
Κόρη μ', τ' ἔχεις καὶ φλίβεσαι, τ' ἔχεις κι' ἀνα-
[στενάζεις;
Νεέ μου κ' ἂν μὲ 'ρώτησες νὰ σοῦ τὸ μολοήσω·
Πέρα σ' ἐκείνη τὴ συκιᾶ, πάνω 'ς ἕνα πηγάδι,
μῶπες' ἡ ἀρραβῶνά μου, τὸ μαῦρο δαχτυλίδι,
Κι' ὁποιος νὰ μπῇ νὰ μοῦ τὸ βρῇ ἄνδρα θέλα
[τὸν πάρω.
Ξεντυέται ὁ νιός, ξεζώθηκε καὶ 'ς τὸ πηγάδι
[μπῆκε·
Τράβα με, κόρη μ', τράβα με, δὲν ηὗρα δα-
[χτυλίδι.
Αὐτοῦ ποῦ μπῆκες, ἥρωα, ποτὲ δὲ ματαβγαί-
[νεις,
Τ' ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνο τὸ στοιχειὸ ποῦ τρώου τς
[ἀνδρειωμένους.

25

Ὅσα ψαράκια 'ς τὸ γιαλὸ ὅλα κρουσταλλια-
[σμένα
Κι' ὅσα πουλάκια 'ς τὰ κλαδιὰ ὅλα 'ναι μα-
[ραμμένα.
—Βαρειὰ κοιμᾶσαι, κόρη μου, βαρειὰ εἶσ' ὑ-
[πνωμένη.
—Βαρειὰ κοιμοῦμαι, ἀφέντη μου, βαρειὰ εἶμ'
[ὑπνωμένη,
Μὴν εἶχα πές' ἀντά πεσα σιμὰ 'ς τὴν ἀφεντιά
[σου.
Σοῦ εἶδα ἕνα εἶνορ' ἀχαμνὸ καὶ δέλνει γιὰ τ'
[ἐσένα.
—Ξήγα το, κόρη μ', ξήγα το τὸ εἶνορ' ὁποῦ
[εἶδες.
—Σοῦ εἶδα τὸ γρίβα σου γυμνό, τὴ σέλα
[βαϊσμένη,
Καὶ τὸ λαμπρό σου τὸ σπαθὶ 'ς τὴ μέση τσα-
[κισμένο.
—Μὴν τὸ φοβᾶσαι, κόρη μου, 'ς τὸν νοῦν σου
[μὴν τὸ βάνῃς.
Ὁ γρίβας εἶν' ὁ δρόμος μου κι' ἡ σέλα τὸ τα-
[ξειδι,
Καὶ τὸ λαμπρό μου τὸ σπαθὶ εἶν' ὁ ξεχωρι-
[σμός μας.

26

'Ανάθεμα τὴν ἀρρωστιά, τὴ δόλια τὴν ἀσθένεια,
Π' ἀρρώστησαν τρία παιδιά, τρία παλληκα-
[ράκια·
Κι' ὁ Μῆτρός μου κι' ὁ Κώστας μου παρηγοριὰ
[δὲν ἔχουν·
Σαράντα 'μέραις ἀρρωστᾶ 'ς τὸ στρῶμα ξα-
[πλωμένος.
Σάπησαν τὰ γηλέκια του καὶ πέσαν τὰ κουμ-
[πιά του.
Καὶ τὸ ἤκουσαν τρεῖς λιγυραὶς καὶ τρεῖς χαρο-
[καμμέναις·
Ἡ μιὰ τοῦ φέρει τὸ νερό, κι' ἡ ἄλλη τὸ στα-
[φύλι,
Κι' ἡ τρίτη ἡ καλλίτερη τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα.

27

Κόρη σηκώνεται ταχιά, δυὸ ὥραις ὅσο νὰ φέξῃ,
Παίρνει νερὸ καὶ νίβεται, νερὸ νὰ ξαγρυπνήσῃ·
Νὰ πάρῃ δίπλα τὸ βουνό, δίπλα τὰ κορφο-
[βούνια,
Νὰ 'κούῃ τὰ πεῦκα ποῦ βροντοῦν, καὶ ταὶς ὀ-
[ξειαὶς ποῦ στρίζουν,
Καὶ τὰ γιατάκια τῶν κλεφτῶν π' ὅλα νὰ κρι-
[τσανίζουν·
'Σ τὰ σιγαλὰ ἐγύρισε πίσω ξεροβισμένη,
Καὶ τραγῳδοῦσε κ' ἤλεγε τοῦ Χάρου τὸ τρα-
[γούδι.

28

Ἕνα πουλὶ θαλασσινὸ κ' ἕνα πουλὶ βουνήσιο,
Τὰ δυὸ πουλιὰ ἐμάλωναν, τὰ δυὸ πουλιὰ μα-
[λώνουν.
Γυρίζει τὸ θαλασσινὸ καὶ λέγει τοῦ βουνήσιου·
Μὴ μὲ μαλώνῃς, μπρὲ πουλί, καὶ μὴ μὲ παρα-
[παίρνῃς.
Ἐγώ, πουλί, δὲν κάθουμαι 'ς τὸν τόπο τὸν δι-
[κό σου,
Νὰ κάτσω μόνον θεριστὴν κι' ὅλον τὸν ἀλωνάρη
Κι' ἂν πάρω κι' ἀχ' τὸν αὔγουστο πέντε καὶ
[δέκα μέραις·
Κι' ἀπαὶ σ' ἀφήνω τό 'χε γειά, νὰ καλανται-
[μωθοῦμε
Τὴν ἄνοιξι μὲ τὰ κλαδιά, καὶ μὲ τὰ λουλου-
[δάκια.

29

Τί νὰ τῆς κάνω τῆς καρδιᾶς τῆς καταπικρα-
[μένης·
Βολαὶς μὲ κάνει καὶ γελῶ, βολαὶς κι' ἀναστε-
[νάζω,
Βολαὶς μοῦ λέει νὰ χαθῶ, νὰ πέσω ν' ἀπεθάνω.
Γιὰ ν' ἀπεθάνω δὲν μπορῶ, νὰ ζήσω πῶς νὰ
[ζήσω;
Νὰ πάνω 'ς ἄλλο σύνορο καὶ 'ς ἄλλο βιλαέτι,
Ποῦ νὰ βαφτίσω 'να παιδί, νὰ πιάσω μιὰ
[κουμπάρα,
Νὰ τό χ' ὁ μαῦρος γύρισμα 'ς τὸ πάει καὶ 'ς
[τὸ ἔρθει,
Νὰ βγαίνῃ ἡ κουμπάρα μου μὲ τὴν κουμπαρο-
[πούλα,
Νὰ βγαίνουν νὰ μὲ δέχωνται κάθε πουρνὸ καὶ
[βράδυ.

β') Δίστιχα.

1

Σὲ τί μπαχτζὲ νὰ πάν' νὰ βρῶ δυὸ μῆλα ἀν-
[ταμωμένα,
Νάναι 'σὰν τὰ βυζάκια σου τὰ μοσκομυρισμένα.

2

Ὅταν σὲ γλέπω παίρνομαι 'σὰν ἡ δροσιὰ ἀχ'
[τὸν ἥλιο,
Ὡς κι' ἡ λαλιά μου πιάνεται, τζιβάπι[1] δὲ σοῦ
[δίνω.

3

Τέσσερα κάτια εἶν' ὁ ντουνιᾶς, τὰ δυὸ εἶσαι ἡ
[ἀφεντιά σου,
'ς τὴ Δύσι, 'ς τὴν 'Ανατολὴ γραμμένο ν' τ'
[ὄνομά σου.

4

Δὲν ἔλαχες ποτὲ νὰ ἰδῇς πῶς τρώει τὸ φεῖδι
[φύλλα,
Τὸ πῶς δαγκάν' ὁ νεὸς τὴ νειὰ 'σὰν ἄρρωστος
[τὰ μῆλα.

5

Ὁ πόνος σου μοῦ γεύνηκεν ἰγγλέζικο λεπίδι
Ὅπου μοῦ τρώει τὴν καρδιά, 'σὰν τὸ βουνήσιο
[φεῖδι.

6

'Απ' τὰ σημάδια τ' οὐρανοῦ τὸ σπίτι σου
[γνωρίζω·
'Εσὺ κοιμᾶσαι μοναχὴ κι' ἐγὼ 'ζω τριγυρίζω.

7

Τρεῖς ἀδερφάδες εἶσθ' ἐσεῖς ποῦ νὰ σᾶς πιάσ' ἡ
[ζάλη·
Πρῶτα νὰ πιάσῃ τὴ μικρὴ κ' ὕστερα τὴ μεγάλη.

1) Τζιβάπι τουρ. ἀπόκρισις. Ἐν τοῖς διστίχοις εὑρίσκονται ἱκαναὶ τουρκικαὶ λέξεις διότι θεραπεύουσι ταῦτα οὐκ ὀλίγον καὶ οἱ ἐν Ἰωαννίνοις ὀθωμανοὶ οἱ λεγόμενοι Σκουταράδες.

8

Τὸ πότε νἄρθῃ ἡ Πασκαλιά, νἄρθω 'ς τ' ἀρχον-
[τικό σου,
Νὰ μὲ κεράσῃς τὸ γλυκὸ μὲ τὸ χερόπουλό σου.

9

Ἐγὼ ζεγγίνης δὲν εἶμαι νὰ σοῦ χαρίσω πρᾶμα,
Τζιάμπα σοῦ κάνω τὸ κορμὶ μὲ τὴν ψυχή μ'
[ἀντάμα.

10

Τοῦ μυρμηγκιοῦ τὸ τσίνορο τὸ κάμανε κονδύλι
καὶ σῶγραψαν τῆς ὠμορφιάς, τὰ μιρτζανένια
[χείλη.

11

Σῦρε, σαίνι, κι' ἅρπαξε μιὰ τρίχ' ἀχ' τὰ μαλ-
[λιά της,
Τὴν ὥρα ἀπὸ τὸν κόρφο της, φίλει τὰ μάγου-
[λά της.

12

Ἀνάμεσα 'ς τὰ στήθεα σου τρέχει μιὰ βρύσι
[γάλα,
Καὶ θάνατον δὲν θέλα ἰδεῖ ὅποιος θὰ πιῇ μιὰ
[στάλα.

13

Δράκοι καὶ φείδια καὶ θηριὰ κι' ἂν μοῦ κρα-
[τοῦν τὸν δρόμο,
Ἐγὼ θάλ' ἄρθω μιὰ βραδυά, δὲ σοῦ φτουρῶ
[τὸν πόνο.

14

Ἐγώ, κυρά μου, σ' ἀγαπῶ, κι' ὅποιος ζηλεύ' ἂς
[σκάσῃ,
Τῆς πικροδάφνης τὸ νερὸ νὰ πιῇ νὰ τοῦ πε-
[ράσῃ.

15

Δὲν ἤξερα ποῦ ν' ὁ σεβτᾶς ἀπὸ φωτιὰ βγαλ-
[μένος,
Δὲν θὰ τὸν ἐμπερδεύομουν, κι' ἂν ἤμουν σιδη-
[ρένιος.

16

Τὸ ποιὸς μ' ἀκούει ποῦ τραγουδῶ θαρρεῖ πί-
[κρας δὲν ἔχω,
Κ' ἐγὼ 'χω 'ς τὴν καρδοῦλά μου δυὸ φείδια
[ποῦ τὰ θρέφω.

17

Μὲ τί χορτάρι μ' ἔγγιξες καὶ τρέμω γιὰ τ' ἐ-
[σένα;
Ἐσὺ σιμά μου κάθεσαι κ' ἐγὼ 'ρωτῶ γιὰ σένα.

18

Τραγούδησα, τραγούδησα, πόνεσ' ἡ κεφαλή μου,
Δὲ βγῆκε ἡ ἀγάπη μου νὰ 'κούσῃ τὴ φωνή μου.

19

Μεντὲτ ντουνιᾶς πικρός, γλυκός, μεντὲτ ντου-
[νιᾶς χαΐνης,
Μεντὲτ τὸ τί τραβᾷς, καρδιά, καὶ δὲν κοτᾷς
[νὰ κρίνῃς.

20

Ἀγάπησα νὰ ἰδῶ καλό, κ' ἐγὼ καλὸ δὲν ἔχω,
Σὰν κλῆμα μὲ κλαδεύουνε, καὶ κλαδεμὸ δὲν
[ἔχω.

21

Ἀγάπησα, τί κέρδησα; τῆς γῆς τὴν ὄψι πῆρα,
Τοῦ κόσμου τὴ γλωσσοφαγιά, καὶ διάφορο δὲν
[ἤῦρα.

22

Τώρα πῶς μὲ κατάντεψες, βγάλε μου καὶ τὰ
[μάτια,
Δός μου κ' ἕνα παληοτρουβᾶ νὰ πάνω γιὰ κομ-
[μάτια.

23

Ἀγάπα με τὸ δυστυχῆ, κι' ἂν δὲν ἔχω παράδες,
Ἔχω τὸ αἷμά μου γλυκό, ἔχω καὶ νοστιμάδες.

24

Θυμᾶσ' ὄντας σ' ἐφίλησα σὲ μιὰ στενὴ σκα-
[λίτσα,
Καὶ σῶπιακα τὰ δυὸ βυζιὰ καὶ φώναξες, μα-
[νίτσα.

25

Θέλα σὲ πιάσω, δαίμονα,
π' τὰ δυό σου κιτρολέϊμονα.

26

Ὄντας ἀσταμπομπούνιζε κι' ἄνοιγαν ἡ καμά-
[ραις,
Τότε σ' ἐσφιχταγγάλιαζα μὲ φόβους, μὲ τρο-
[μάρας.

27

Σαράντα πέτρινα σκαλιὰ θὰ καταιβῶ 'ς τὸν
[Ἅδη,
Γιὰ νὰ 'βρω τὸ κανδῆλί σου νὰ τὸ γιομίσω
[λάδι.

28

Ἔτσ' εἶναι, μάτια μ', ἔτσ' εἶν' τοῦ κόσμου τὸ
[ζακόνι,
Ἡ μάνα σου εἶν' ὠμορφη, καθένας τὴ ζυγόνει.

29

Ὅποιος σοῦ λέει δὲ σ' ἀγαπῶ, ἐκεῖνος εἶν'
[ὠχτρός μου,
Μὲ τὸ μαχαίρι τὸν βαρῶ, ἂς εἶναι κι' ἀδελ-
[φός μου.

30

Ὄντας σὲ γλέπω π' ἀπερνᾷς ζάρκη μὲ τὸ γε-
[λέκι,
Σάματε τρώου ριβανή, Γιαννιώτικο μπουρέκι.

31

Ὄντας σὲ συλλογίζωμαι, ὁ νοῦς μου γύρα φέρει,
Πάιρνω νὰ κόψω τὸ ψωμί, καὶ χάνω τὸ μα-
[χαίρι.

32

Ὄντας σὲ συλλογίζωμαι 'ς τὸ ἔρημο τὸ στρῶμα,
σκόρτω δαγκάν' ἀπὸ τὴ γῆ, καὶ τρώγω μαῦρο
[χῶμα.

33

Ζέφκια κὰι ντέφια καὶ βιολιὰ ὅπου κι' ἂν θέλω
[βρίσκω,
Σὰν τὸ δικό σου τὸ κορμὶ δὲν βρίσκω ν' ἀγα-
[πήσω.

34

Σήμερ' ἀντάμωσα τρεῖς γιαῖς 'ς τῆς Ἐκκλησιᾶς
[τὴν πόρτα,
Μπαΐλισιὰ μὲ βάρεσε, τὸ σύντροφό μου 'ρώτα.

35

Ἀγγίδες καὶ κλωνιὰ δροσιὰ 'ς τὰ μάτια τῶν
[ἐχθρῶν μας,
Νὰ γκαβωθοῦν, νὰ στραβωθοῦν, ποῦ θέλουν τὸ
[κακό μας.

36

Μωραῖς κακαῖς γειτόνισσαις δίχως νὰ ἰδῆτε
[λέτε,
Τὸν παίρνετε τὸν ἄνθρωπο καὶ 'ς τὴ φωτιὰ τὸν
[καῖτε.

37

Τρεῖς μέραις δὲ σ' ἀντάμωσα, τρεῖς χρόνοι μοῦ
[φανῆκαν,
Τρία μαχαίρια δίκοπα μέσ' τὴν καρδιὰ μοῦ
[μπῆκαν.

38

Τὸ ἄχ! τὸ βάχ! θέλα μὲ φάῃ, τὸ ὤχ! θέλα μὲ
[σώσῃ.
Τὸ λιγυρό σου τὸ κορμὶ 'ς τὴ γῆς θέλα μὲ χώσῃ.

39

Μὲ πλάκωσε σαρακοστὴ καὶ πρέπει νὰ νηστέψω,
Δέησ' νὰ κάμω 'ς τὸ Θεὸ γιὰ νὰ σ' ἀποκερδέψω.

40

Τὸ πῶς σοῦ πρέπει ἡ φορεσιὰ 'σὰ φεξερὴ λαμ-
[πάδα.
Ἔτσι, νὰ ζήσῃς, βάστα την ὅλην τὴν ἑβδομάδα.

41

Τήρα με πῶς γείνηκα 'σὰν τὸν ἀπεθαμμένο,
Κι' ὅσοι γιατροὶ μ' ἐκύτταξαν μ' ἔχουνε ξεγραμ-
[μένο.

42

Τοῦτος ὁ ἀέρας ποῦ τραβάει, κάν' ἄδικο μεγάλο,
Χαλνάει τὰ μαλλάκια σου, κ'ἐγὼ λειποθυμάγω.

43

Κάμποσαις μάναις τὰ παιδιὰ τάχουνε ξεγραμ-
[μένα,
Γιατ' εἶναι, μάτια μ', 'ς τὸ σεβτᾶ ὡς τὸν τζαμ-
[πᾶ πνιγμένα.

44

Ποιὸς ἀγαπάει γνωρίζεται, πρασινοκιτρινίζει,
Χέρια, ποδάρια τὸν πονοῦν, τίποτε δὲν ὁρίζει.

45

Τάχα νὰ ζήσω καὶ νὰ ἰδῶ τὰ Γιάννινα, τὸ Δρί-
[σκο,
Κι' ὅσα λιθάρια κι' ἂν πατῶ ὅλα νὰ τὰ φιλήσω.

46

Τὸ ντερτελῆ τὸν ἄνθρωπον κάτσε κουβέντιασέ
[τον,
Καὶ πές του λόγια τοῦ σεβτᾶ καὶ παρηγόρη-
[σέ τον.

47

Ἀπόψε εἶδα 'ς τὸν ὕπνο μου, σ' εἶχα 'ς τὴν
[ἀγκαλιά μου
Καὶ τὸ πουρνό, ποῦ ξύπνησα, δὲ σ' ἤῦρα χαλα-
[σιά μου.

48

Ἐγὼ κρασὶ δὲν ἔπινα, βακὶ γιὰ νὰ μεθύσω·
Τώρα τὰ πίνω καὶ τὰ δυό, μπέλκιμ σ'ἀλη-
[σμονήσω.

49

Θέλω νὰ γέν' ἕνας καβγᾶς σιμὰ 'ς τὴ γειτο-
[νιά σου,
Ὅλοι νὰ τρέχουν 'ς τὸν καβγᾶ, κ' ἐγὼ 'ς τὴν
[ἀγκαλιά σου.

50

Θαμαίνομαι τὸν οὐρανὸ πῶς στέκει δίχως
[στύλο,
Θαμαίνομαι τὴν ἀγάπη μου πῶς κάμει δίχως
[φίλο.

51

Ἀρρώστησα δὲ μῶστειλες οὔτ' ἕνα σάπιο μῆλο,
νὰ τό 'χω νὰ μυρίζωμαι, νὰ λέω πῶς ἔχω φίλο.

52

Ἀκόμη εἶσ' ἀνύπανδρη, κι' ὅλο φυσάει ἡ ποδιά σου·
Νὰ πανδρευθῇς, ν' ἀγκαστρωθῇς, νὰ ἰδῶ τὴ λεβεντιά σου.

53

Ἀκόμα δὲν ἀπέθανα, μ' ἄναψαν τὰ κηρία μου,
Μοῦ πῆραν τὴν ἀγάπη μου ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου.

54

Συλλογισμένος περβατῶ καὶ πικραμμένος στέκω,
Δὲ βρίσκετ' ἕνας Χριστιανὸς νὰ μὲ 'ρωτήσῃ τέχω.

55

Ἂν ἴσως καὶ δὲ σ' ἀγαπῶ τὰ νεκτα μου νὰ χάσω,
Αὐτὰ τὰ ροῦχα ποῦ φορῶ 'ς τὴ γῆ νὰ τὰ χαλάσω.

56

Πέτρα σὲ πέτρα περβατεῖς, λιθάρι σὲ λιθάρι,
Νὰ μὴ λερώσῃς τὸ βρακὶ καὶ τ' ἄσπρο σου ποδάρι.

57

Σὰν πέρδικα πατεῖς 'ς τὴ γῆ, σὰν τὸ σαΐνι φεύγεις,
Ὅλον τὸν κόσμον χαιρετᾷς, καὶ μένα δὲ μοῦ κρένεις.

58

Ἀγάπη ποῦ εἶχα κ' ἔχασα ἀχ' τὴ κακογνωμιά μου!
Τὴ γλέπω ἀπὸ μακρυά, καὶ καίεται ἡ καρδιά μου.

59

Ἀγνάντια μοῦρθες κι' ἔκατσες σὰν ἥλιος σὰ φεγγάρι,
Μοῦ ρούφηξες τὸ αἷμά μου σὰν τὸ ξηρὸ σφουγγάρι.

60

Ὥρα καλή σου, μάτια μου, λειβάδια νἄναι ὠμπρός σου,
Χεριαῖς χεριαῖς βασιλικὸ νὰ τρώῃ τ' ἄλογό σου.

61

Ὁ σεβτᾶς εἶναι, καρρίτσα π'ἀγγυλώνει τὴν καρδιά,
Ποῦ μ' ἀγγύλωσε καὶ μένα καὶ δὲν ἔχω γιατρειά.

62

Ἐλμαζένιο μου τζεμάλι, θάμπωσες τὸν οὐρανό,
Μὲ τὰ σύγνεφα μαλώνω νὰ σὲ βάλω 'ς τὸ πλευρό.

63

Νὰ σὲ ζωγραφίσω θέλω μὲ νερὸ καὶ μὲ μπογιά,
Γιὰ νὰ παίρν' ὁ νοῦς μ' ἀέρα κ' ἡ καρδιά μ' παρηγοριά.

64

Σ τὰ καγκελωτά σου φρύδια κάθεται χρυσὸς ἀετός,
Καὶ τηράει τὴν ὠμορφιά σου καὶ θαμαίνεται κι' αὐτός.

65

Κίνησα γιὰ νἄρθω βράδυ μ' ἔπιασε λιανὴ βροχή,
Τὸν Θεὸν παρακαλοῦσα γιὰ νὰ σ' εὕρω μοναχή.

66

Τρεῖς βολαῖς ὅσο νὰ φέξῃ ἤρθα καὶ σοῦ βρόντησα,
Ηὗρες ἀφορμὴ καὶ μοῦπες τάχα δὲ σ' ἐγνώρισα.

67

Σύ 'σαι τ' ἄνθη τῆς κανέλλας καὶ μπουμπούκι τῆς μηλεᾶς
Καὶ κλειδὶ τῆς Ἰγγλιτέρας καὶ κασσέλα τῆς Φραγκιᾶς.

68

Ὑψηλό μου κυπαρίσσι, δροσερὸ 'ν τὸ χῶμά σου,
Μόσκος καὶ γκαρουφαλάκια τρέχουν ἀπ' τὸ στόμα σου.

69

Ὄντας βάνῃς τ' ἄλλο φέσι μὲ τὴ φοῦντα τὴ χρυσῆ,
Τρέμ' ὁ οὐρανὸς νὰ πέσῃ μ' ὅλα τ' ἄστρα του μαζῆ.

70

Μέρα νύχτα κλαίγω, σκούζω σὰν τ' ἀηδόνι 'ς τὸ μπαχτζέ,
ποῦ δὲ βρίσκω ν' ἀγαπήσω σὰν ἐσένα τὸ γουνοτζέ.

71

Μὴ μοῦ κάνῃς μὲ τὸ μάτι 'τί γελιοῦμαι 'σὰν πουλί,
Μὲ μαθαίνουν οἱ γειτόνοι καὶ τοὺς ἔχω γιὰ ἐντροπή.

72

Μὴ μὲ διπλοκαταριέσαι, τ' ἀπεθαίνω καὶ μὲ κλαῖς·
Κ' ὕστερα τὸ μετανοιώνεις, ποῦ εἶσ' ἀγάπη μου, θὰ λές.

73

Κάνε με, κυρά μου, δένδρο ἴσια μὲ τὸ μπόγι σου,
Φύτευσέ με 'ς τὴν αὐλή σου καὶ 'ς τὸ περιβόλι σου.

74

Κάνε με, κυρά μου, δοῦλο νὰ σαρώνω τὴν αὐλή
Κι' ὄντας ταξειδεύ' ἀφέντης νὰ κοιμούμεστε μαζῆ.

75

Κάνω χάζι νὰ σὲ γλέπω τὴν ἡμέρα μιὰ φορά,
Γιὰ νὰ παίρν' ὁ νοῦς μου ἀέρα κ' ἡ καρδιά μ' παρηγοριά.

76

Κάνε μου τὴν ὄρεξί μου, δό μου πρᾶγμα ποῦ ζητῶ,
Τὸ χεράκι μου ν' ἁπλώσω 'ς τὰ λειμόνια σου τὰ δυό.

77

Ὑψηλό μου κυπαρίσσι, δροσερὸ ν' τὸ φύλλο σου,
Μύσχος καὶ γαρουφαλάκια τρέχν ἀπὸ τὰ χείλη σου.

78

Μελτζαχόνης θέλα γένω 'ς τὸ χαραμπακλῆ ντουνιᾶ,
Γιὰ νὰ στήσουν τὰ λελέκια 'ς τὸ κεφάλι μου φωλιά.

79

Σ' αὐτὰ τὰ παραθύρια δέκα κρεμιούμεστε,
Τὴν ἔρημη ζωή μας δὲν τὴ λυπιούμεστε.

80

Μαχαιρωμένον μ' ἔχεις, γιερᾶς δὲν φαίνεται,
Ἄλλος ἀπὸ τ' ἐσένα γιατρὸς δὲ γένεται.

81

Ἀμάν, ἀμάν, φωνάζω, θὰ πάρω τὰ βουνὰ
Κι' ὁ κόσμος μὲ παντέχουν ζουρλὸ καὶ μπουταλᾶ.

82

Ἔλα σιμά μου κάτσε, πιάσε τὸ χέρι μου
Καὶ 'ρώτα τὴν καρδιά μου τί 'ν τὸ γκιδέρι μου.

83

Τὰ μάτια σου μὲ τήραξαν καὶ μῶδωκαν χαπέρι,
Κατάλαβα πῶς μ'ἀγαπᾷς καὶ δὲ σοῦ δίνει χέρι.

84

Ὁ ἥλιος εἶναι καυτηρὸς καὶ τὸ φεγγάρι κρύο·
Ἐγώ, κυρά μου, σ' ἀγαπῶ, τὸ λέγω, δὲν τὸ κρύβω.
Τὸ σεβτᾶ μου ν' ἀποχτήσῃς
Καὶ ζουρλὴ νὰ καταντήσῃς,
Τῶβαλες νὰ μ' ἀποθάνῃς,
Μὲ τὰ νάζια ποῦ μοῦ κάνεις.

85

Ἀγνάντια μοῦρθες κ' ἔκατσες, στέκεσαι μὲ κυτάζεις,
Μὲ παίρνει τὸ παράπονο ποῦ δὲ μὲ κουβεντιάζεις.

86

Πατῶ 'ς τὸ χιόνι, καίομαι, καὶ 'ς τὴ φωτιά, παγώνω,
Σ τὸν ἥλιο στέκω, βρέχομαι, καὶ 'ς τὴ βροχή, στεγνώνω!
Λεφτόκαρο ἐτσάκισα,
Καὶ μέσα σ' ἐζωγράφισα.

87

Ἄσπρα ν' τὰ στήθεα σ' κι' ὁ λαιμός, ἄσπρα τὰ μάγουλά σου·
Νὰ σ' ὁμιλήσω σκιάζομαι ἀχ' τὸ πικρὸ σεβτᾶ σου.
Ἀσημένια μ' ἁλυσίδα,
Ἔχω μέραις ποῦ δὲ σ' εἶδα.

88

Ἄσπρα ν' τὰ χιόνια 'ς τὰ βουνὰ καὶ μαύρη ἡ καρδιά μου,
Τάχα νὰ ζήσω καὶ νὰ ἰδῶ, νὰ γέν' τὸ θέλημά μου;
Τὰ μαλλιά σου τέλι τέλι
Κι' ἡ καρδιά μου 'σένα θέλει.
Τὰ μαλλιά σου κι' ὁ λαιμός σου
Μ' ἔφεραν 'ς τὸν ὁρισμό σου.

89

Ἡ χήρα 'ς τὸ κρεββάτι της, 'ς τὸ στρῶμα ποῦ κοιμᾶται,
Ὅσα κανε 'ς τὰ νεάτα της, 'ς τὸν ὕπνο τὰ θυμᾶται.

90

Θαμαίνομαι τὸ σάμπρι σου καὶ τὴν ὑπομονή σου,
Θαμαίνομαι πῶς ἀπερνᾷς τὴ νύχτα μοναχή σου.

ΝΕΑ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ[1]

ὑπὸ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΛΑΒΑΝΟΥ.

Α.

Ἀβράσσχωτος, ὁ μήπω προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου εὐφλογίας (*Βράσσα*).

Ἀβυζάλιχτος, ἀθήλαστος.

Ἄγνωστος, ἄφρων, ἀνόητος· τὸ ἀφῃρ. *Ἀγνωσία*, ἡ.

Ἀγοράσμάτιν, τό· τὸ ἐξ ὠνῆς προελθόν.

Ἀδελφομίταρα, τά. Δύο τῶν *μίτων* (μιταρίων) ὄντων, τὰ τοῦ στήμονος νήματα διαπερῶσιν ἐναλλάξ, ἓν μὲν διὰ τοῦ ἐμπροσθίου, ἓν δὲ διὰ τοῦ ὀπισθίου. Ὅταν δὲ κατὰ λάθος δύο κατὰ συνέχειαν νήματα διέλθωσιν εἴτε διὰ τοῦ ἐμπροσθίου τῶν μίτων, εἴτε διὰ τοῦ ὀπισθίου, τὰ νήματα ταῦτα καλοῦνται *ἀδελφομιταρα*.

Ἀερίζω, διαιρόω, διανεμόω. Ὄνομα παράγ. *Ἀέρισμον*, τό.

Ἀηδόνα, ἡ, ὄν. κύριον γυναικός.

Ἀκατάστατος, ον, ἀδιευθέτητος, ἀλλοπρόσαλλος (ἐπὶ ἀνθρώπου, οἰκίας, καιροῦ)· τὸ ἀφῃρ. *Ἀκαταστασία*, ἡ.

Ἀκοσκίνιγος καὶ *-στος, ον*, ἄσηστος.

Ἀκουπάνιγος καὶ—*στος, ον*, ἄπτιστος, ἄτριπτος.

Ἀκρίτας, ὁ, ὄνομα κύρ. ἀνδρός.

Ἀκωλος, 1) ὁ μὴ ἔχων πυθμένα· 2) βαθύτατος.

Ἀλερικόν, τό, ὕβρις, δαιμόνιον. Ἴσως τὸ *ἄλερον* τοῦ Ἡσυχίου, τὸ *ἀλερίωσις* τῆς Γραφῆς (Ἔσδρας).

Ἀλίζω Προσθ. «πᾶς γὰρ πυρὶ *ἁλισθήσεται* καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ *ἁλισθήσεται*». Εὐαγ. Μάρκ. Θ, 50.

Ἀλμέγω, ἁμέλγω. Προσθ. Μεταφορ. «*καλὰ ἔλμιζά τον*»=«*ἀμέλγω* τῶν ξένων τοὺς κριπίμους» Ἀρις. Ἱπ. 326.

Ἀλο(ι)γοπίτσιν, τό, δορὰ ἵππου.

Ἄλυτος, ον, ἄλυτος, ἀδιάλυτος (ἰδίως ἐπὶ νεκροῦ τοιούτου), ἄτηκτος.

Ἁμαρτωλία, ἡ, τὸ ἀφῃρ. τοῦ ἁμαρτωλός, ἁμαρτία.

Ἀμοίραχτος, ον, ἀδιανέμητος.

Ἀνάλλαγάδιν, τό, ἡ καλὴ ἑσθής, ἣν κατ' ἐπισήμους ἡμέρας ἐνδύεταί τις.

Ἄμβαλος, ον, ἄνους, ἄφρων.

Ἄνα.λος, ον. Προσθ. «ἐὰν δὲ τὸ ἅλας *ἄνα.λον* γένηται ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσεται;». Εὐαγ. Μάρκ. Θ, 50.

Ἀνατιράγουμαι, ἀναπηδῶ, πτοοῦμαι· ὄν. παράγ. *Ἀνατίραγμαν*, τό, πτόησις.

Ἀνδρίκια, τά, ἀνδρεῖα ἐνδύματα, ὑποδήματα κτλ. «ὑποδήματα τὰ μὲν *ἀνδρεῖα*, τὰ δὲ *γυναικεῖα*». Ξενοφ.

Ἀνεφέλ(ιν), τό, ἄργεμος (τὸ πάθος τῶν ὀφθαλμῶν). Παρὰ τὸ *α* πρόθ. καὶ *νεφέλη*. Προσθ. ὅπερ ἀπαντᾷ *ἀνέφα.λον* ἐν τῇ διηγήσει τοῦ ἐν Σαντορίνῃ σεισμοῦ. Χρυσαλ. Τόμ. Δ'. σελ. 60.

Ἀνεψός, ἁ, ὀψιν, καὶ τὸ πληθ. *ἀνέψια*, τά, ἀπ' ὀνομ. *ἀνέψιος*, ἀπαντώσης παρ' Ὁμήρῳ κατὰ τὴν μαρτυρίαν Εὐσταθίου σελ. 463, 37, 1447. 860.

Ἀροίγουμαι, προχωρῶ εἰς τὸ πέλαγος. Ἄλλοτ' ἔγραψα *ἀρήγουμαι* παρὰ τὸ *ἀράγομαι* κατὰ τὸ *πηγέρω=ὑπαγέρω*, ἀλλ' *ἀροίγομαι* ἐπὶ τοιαύτης ἐκδοχ. ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Ξενοφῶντι.

Ἀποστύρω, μτβ. καὶ ἀμτβ. καθίστημι ἀηδῆ, καθίσταμαι ἀηδής.

Ἀρτίχαρα, ἡ, ἀμοιβή· «οὐ τέτριπται εἰς κοινὴν σαφήνειαν οὐδὲ τὸ λέγειν Πινδαρικῶς *ἀ-*

1) Τὸ χ προφ. ὡς τὸ γερλαν. sch. ὡσαύτως καὶ τὸ σ τὸ ἐν τοῖς ξ, ψ. Τὸ π ὡς τὸ ῥωμαϊκὸν b. Ὅπου τὸ ι προφέρεται ὡς τὸ ἡμίφωνον j, οὕτως ἐγράφη. ὅπου δὲ συνιζάνεται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος, ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ στιγμὴ(ἰ).

ποινα τὴν ἀγαθὴν ἀμοιβήν, ὅ ἐστιν ἀντίχαριν, ἔπαθλον». Εὐσταθ. σελ. 7. (Τὰ πινδαρικὰ χωρία εἰσὶ: «πυγμῆς ἄποινα». Ὀλ. Ζ, 16· «εὐκλεῶν ἔργων ἄποινα». Ἰσθμ. Γ, 7· «νίκας ἄποινα» αὐτ. Ζ, 4· «ἄποινα μόχθων». Νεμ. Ζ, 16).

Ἀπακούω· ἀντὶ *ἐπακούω* (ὡς *ἀπάρω* ἀντὶ *ἐπάνω*) ἢ *ὑπακούω* (ὡς *ἀπογράφω* ἀντὶ *ὑπογράφω*).

Ἀπάρ' ἀφκά', 1) ἐπ–ἄνω κάτω, ἀντ. καὶ γεν. καὶ αἰτ. οἷον, *ἀπάρ', ἀφκάτ, ἄτουν*, καὶ *ἀτουθούς*. Οὕτως ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ ἀποκαλ. τῆς Μαρίας (Ἐπετηρ. τοῦ ἐν Παρισ. πρὸς διάδ. τῶν Ἑλλ. γραμ. συλ. ἔτ. Ε! σελ. 111) «καὶ ὡς περ πίσσα κοχλάζουσα *ἐπάρω αὐτούς*». —2) εἶδος γυναικείου ἀναδέσμου.

Ἀπογουλίζω, (ἀπο–gola, ἰταλ.), ἐκτραχηλίζω.

Ἀποκαβαλ(ι)κεύω, ἀφιππεύω.

Ἀποκατουρίσκομαι, οὐρητιῶ· Ἀριστοφάνης. Σφ. 807.

Ἀποκρέα, ἡ, ἀπόκρεως.

Ἀποκρεατίζω, παύομαι τοῦ γεύεσθαι *κρέατος* (ἐνν. ἡ ἡμέρα τῆς *ἀπόκρεω*).

Ἀπομαθάρω, ἀπομανθάνω· Προσθ. «ὥς τε *ἀπέμαθον* ταῦτα». Πλ. Φαίδ. 96. C.

Ἀποπλάσμιν, τό, (ἴσως ἀντὶ ὑποπλάσμιν· Ζ. *Ἀπάρ'*)· τὸ ἐπιπασσόμενον ἐπὶ τὸ πτύον ἄλευρον, ἵνα μὴ προσκολληθῇ τὸ εἰς ἄρτον πεπλασμένον φύραμα.

Ἀποπλέκω, ἀναλύω (ἰδίως ἐπὶ πλοκάμων), τὸ μέσ. καὶ παθ. *ἀποπλέχνουμαι*. Ὄν. παράγ. *ἀπόπλεγμαν*, τό.

Ἀποπλύνω Προσθ. «*ἀποπλύνας* κατέχει ἔλαιον». Νικανδρ. ἐν Ὀψαρτ. παρ' Ἀθην. Ζ' –«οἱ δὲ ἁλιεῖς.... *ἀπέπλυναν* τὰ δίκτυα». Εὐαγγ. Λουκ. Ε, 2.

Ἀποσκέπαστος, ον, ἀσκεπὴς τὴν κεφαλήν.

Ἀποσπορώνω (ἡ ἀπὸ σημαίνει τὸ ἐντελῶς) σπερματοῦμαι, φθάνω εἰς κατάστασιν σπορώσεως.

Ἀποστέκει με· Προσθ. προσίπταταί μοι (ἡ ἔνθεσις)· «ἤδη φαγών τι πώποθ' οἷα γίγνεται» –ὀψάριον ἔκαμες καὶ *προσήστη* τοῦτό σοι;» Πλ. παρ' Ἀθην. Θ, λε', 385.

Ἀποτσυτρώνω. Προσθ. Ἴσως παρὰ τὸ *ἀπολορδόω*. Ἰδ. παρὰ Σκαρλ. ἐν λ. *ἀποξυλωμένος*.

Ἀπού (ἐν Νικοπ.) *ἀπό*. Προσθ. ἐν τῷ ἐγγράφῳ Πέτρου Ὠβύσωνος Μαγίστορος Ρόδου αὐτ' (ἰδ. Ν. Πανδώρ. Τ. ΙΔ. σελ. 551 στήλ. Β') *ἀπανᾷ τετράκις*.

Ἀποτρέχω, καταδιώκω, κτλ. Προσθ. παρ' Ἀριστοφάνει (Θεσμ. 1202) ἀπαντᾷ ὀλίγον διαφόρως.

Ἀποφίβει με, ἐμπίπτει μόριον ῥευστοῦ εἰς τὸν λάρυγγά μου κατὰ τὴν κατάποσιν. Ἴσως τὸ παρ' Ἀθηναίῳ (Γ') *προσκαθίζει* «τὰ ἀπὸ τοῦ οἴνου *προσκαθίζονται* τῷ στομάχῳ», τὸ *στόμαχος*=φάρυγξ.

Ἀποφτύζω, διαξαίνω, κροκύδας ἀνίημι. «κροκύδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτιλλούσης» (Ἱπποκρ.)—«ἀνήσει κροκύδας μαστιγουμένη» Πολυδ. ὄνομ. 508. Τὸ μέσ. καὶ παθ. *Ἀποφτύγουμαι*.

Ἀποφυλακίζω, ἀφίημι τοῦ δεσμωτηρίου.

Ἀποχέσκουμαι, χεζητιῶ, χεσείω (Ἀριστφ. Νερ. 295 καὶ ἀλλ.), ἡ μτχ. *ἀποχεσμένος* συνεκδχ. 1) κατησχυμμένος.—2) περιωρισμένος, καταπεφρονημένος.

Ἀρχαντού, ἡ, ὄν. κύρ. γυναικός.

Ἄσαλγος, ον, ἄτακτος, δυσήνιος· (παρὰ τὸ *ἀσελγής, σαλάσσω*).

Ἀσπρόσυκον, τό, λευκερινεύς· (ἰδ. σημ. Ἰακωβσίου εἰς Ἀνθολ. ἐπιγρ. 82,3) τὸ *λευκερινὸν* δὲ χωρὶς ἰσχάδας». Ἑρμιππος παρ' Ἀθην. Γ, 76, ὅς τις σημειοῦται=εἶδός τι ἐστι *συκῆς*, καὶ ἴσως αὕτη ἐστιν ἡ τὰ λευκὰ σῦκα φέρουσα».

Ἄστρωτος, ον, ὁ μὴ ἐστρωμένος.

Ἀφορισμονή, ἡ, ἀφορισμὸς (Ἐκκλησίας ἐπιτίμιον).

Ἀφώτιστος, ον, θηλ. καὶ *ἀφωτιστίσσα*, ὁ μὴ βαπτισμένος, ὁ μὴ ῥαντισθεὶς ἁγιασμῷ. Χρῶνται δὲ τῇ λ. καὶ ὡς βλασφημίᾳ.

Ἀχμόν· ὀλίγον—«*ἓν ἀχμὸν*»=ὀλίγον τι. —«*ἓν ἀχμὸν ἂς τσαμώνω*=ἂν δ' οὖν καταμμύσῃ κἂν ἄχνην». Ἀριστοφ. Σφ. 92. Πρβλ. *τσίρτα, στάξι*.

Ἀχρειόλογος, ον, αἰσχρολόγος· τὸ ἀφῃρ. *ἀχρειολογία*, ἡ, αἰσχρολογία.

Ἀχρειόπαιδον, τό, αἰσχρόν, φαῦλον, ἄσεμνον (παιδίον).

Ἄχρειος, ου, θηλ. καὶ *ἀχρειέσσα*, ἄσεμνος, αἰσχρός, ἀσελγής· τὸ ἐπίρρ. *ἄχρεια*.

Ἀψήφιστος, ον, ἀναρίθμητος, ἄπειρος τὸν ἀριθμόν.

Β.

Βαθέα, ἐπίρρ. 1) βαθέως.—2) (ἐπὶ ἤχου), ἐκ βάθους, μακρόθεν.

Βαθίνω, 1) ποιῶ ἢ γίνομαι βαθύς.—2) εἰσδύσμαι εἰς βάθος. — 3) συνεκδχ. ἐκβαθύνω, ῥεμβάζω.

Βαρβατταρίζω· (συγγ. τῷ *βατταρίζω*) θορυβῶ· «οἱ δ' ἐν τῇ ἀγορᾷ *ἀνεβορβόρυξαν*». Ἀριστφ. Ἐκκλ. 432—3.

Βαρύνω, 1) ποιῶ ἢ γίνομαι *βαρὺς* ἢ *βαρύτερος*.—2) ῥέπω (ἐπὶ σταθμ.)

Βαρύψυχος, ον, βαρύσωμος.

Βίος, ὁ, πλ. τὰ *βίοτα* καὶ *βίτα*· οὐσία, τὰ ὑπάρχοντά τινα· Προσθ. «αὕτη δὲ . . . πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν *βίον* αὐτῆς». Εὐαγ. Μάρκ. ΙΒ, 44

Βοταρίζω, ἀποσπῶ τὸν ἐν τοῖς γεννήμασι φυόμενον παράσιτον χόρτον· «ἡ κέγχρος σκάλλεσθαι καὶ *βοταρίζεσθαι* συνεχῶς βούλεται». Γεωπον.

Βουσβωστέρα, ἡ, βέμβιξ, παιδιὰ ὡς παρὰ Καλλιμάχῳ ἐπιγρ. εἰς Πιτ. (Epigr Graec L. III p. 442. Francof. 1600).

«οἱ θ' ἅρ ὑπὸ πληγῆσι θοὰς β έ μ β ι κ α ς ἔχοντες ἔστρεφον παῖδες εὐρείῃ ἐν τριόδῳ».

Βραδή, ἡ, καὶ *Βράδος*, ὁ, καὶ τὸ *Βράδυ*, ἑσπέρα· «ἔφερέμ' τὴμ βραδήν»=διηνύσαμεν τὴν ἡμέραν.

Βυζα.λυχτούρα, τό, τὸ ἔτι θηλάζον.

Γ.

Γαϊδαρόπαιδον, τό,
Γαϊδαροπούλι, τό, } =Γαϊδουρ—

Γαϊδαρωσύνι, ἡ,
Γαϊδαρότι, ἡ, } =Γαϊδουρ—

Γαϊδουρακόν, τό, χονδροειδὲς (ἐπὶ πραγμ.)

Γαϊδουρ(ι)οσύνι καὶ—*μά*, ἡ,
Γαϊδουρ(ι)ότι, ἡ, } τρόπος ἀνάγωγος, βαρβαρότης, ἀπανθρωπία.

Γαϊδουρ(ι)όπαιδον, τό,
Γαϊδουροπούλι, τό, } παῖς ὄνου (ὕβρις).

Γαιματώνω (jαιματώνω), παρατατ. *ἐγαιμάτωνα*, ἀόρ. *ἐγαιμάτωσα*, Μ. καὶ παθ. *γαιματοῦμαι*, εὔχρ. καὶ χωρὶς τοῦ ἀρκτ. γ (j), ἔτι δὲ καὶ ἐκπτώσει τοῦ *αι*, *αἱμάσσω*.

Γαμέας, ὁ ἀσελγής. Ἐν Γλωσσαρ. Λατινο-Γραικικῷ ἀπαντᾷ ἡ λ.=ὀχευτής, fututor (ἐπιτηρ. τοῦ ἐν Παρισ. συλ. ἔτ. Ζ'. σελ. 104).

Γαργαλίδα, ἡ, οἴδημα ἀδένος, καὶ μάλιστα ἕνεκα παρακειμένης πληγῆς· ἔτι δὲ καὶ παρωτίς· ἢ ἄλλως *παπαλίτσα*.

Γεῖτον, προστ. τοῦ *γίνομαι* (ἐν Τραπεζ. καὶ Σουρμ.)

Γειτονία, ἡ. Προσθ. «*απο(γ)ω γειτονίαν*» =φέρομαι καλῶς ὡς *γείτων*, ζῶ μετὰ τῶν *γειτόνων* ἐν εἰρήνῃ.

Γειτονεύω, εἰμὶ ἢ γίνομαι *γείτων*.

Γελωσία, ἡ, τὸ γελοῖον.

Γερ(ει)άδα, ἡ, πώγων, *γένεια*.

Γερτζακόν, τό, γέρουσι προσῆκον.

Γερτσικόν, τό, «*Γερτζακόν*. 2) συνηθστρ. τὸ ἔχον ἤδη *γερτσικὴν* ἡλικίαν. «*γερ. ἄλεγον*».

Γερωσία, ἡ, γῆρας, ἡ δωρικωτάτη αὕτη λ. ἀπαντᾷ ἐν τῇ 47 Παροιμ.

Γλυκάνω, καὶ *γ.λυκαίνω*, καὶ *γ.λυκύνω*, καὶ *γ.λυκίζω* (ἀλλὰ τοῦτο σημ. καὶ ποιῶ ἢ γίνομαι ὑπόγλυκος) ποιῶ ἢ γίνομαι *γ.λυκός*. Εὔχρ. τὸ μέσ. τοῦ τελευταίου *γ.λυκίσκουμαι*=πεῖραν εἰληφὼς εὐαρέστου τινὸς ἐφίεμαι αὐτοῦ. Ἐπὶ τοιαύτης δ' ἐκδχ. καὶ οἱ ἀόρ. *ἐγ.λυκάνθα*, καὶ *ἐγ.λυκίστα*.

Γλυτωμονή, ἡ· 1) τρόπος σωτηρίας, σωτηρία, διάσωσις, ἀπαλλαγή. «*Γλυτωμονὴν* 'κ ἔχ(ει)»=ἀμήχανον σωθῆναι, ἰαθῆναι.—2) τὸ ἀπέραντον, «*γ.λυτωμονὴν* 'κ ἔχ(ει)»=ἀπέραντόν ἐστιν.

Γλείφω (αἰολ. ὡς αὐφὴν=αὐχὴν) καὶ (ἐν χωρ.) *λείχω*· ἡ προτέρα μορφὴ ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Στεφ. Σαχλίκῃ (πρὸς Λοραντσ. 350) «ὥς τε ποῦ τόνε *γ.λείφει*».

Γλύκα, ἡ, 1) ἡδύτης· «ἐπῆρεν τὴν γλύκαν»=ἐφίεται πεῖραν τῆς ἡδύτητος λαβεῖν. 2) πάθος, καθ' ὃ ἰξώδη ἐξανθήματα φύονται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μάλιστα· ἡ λ. *γ.λυκέα* (τὰ) ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν χρόνων κατὰ Δουκάγγιον.

Γόνατον, τό, γόνυ· «τὸ γόνατόμ μ' 'κ κρατεῖ» =οὐ σθένει.—«ὧν γονατ' οὐκέτ' ἐλαφρὰ» (Τυρτ.)—«τὸ (τὰ) *γόνατόμ μ'* (*γόνατά μ'*) ἐκόπει(αν)»=ἐξησθένησα, οὐ δύναμαι βαδίζειν,

Γουβό, τό· (παρὰ τὸ) *γυπή*, ἰδ. καὶ παρὰ Σκαρλ. *Γούβα*.

Γραιαδ(ι)(α)κόν, τό, τὸ προσῆκον εἴτε ἁρμόζον γραυσίν.

Γραιώνω, κωμ. ἐπὶ γραίας γυναικός· γηράσκω· τὸ μέσ. *γραιοῦμαι* ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις: «νῦν οὕτω *γραιοῦμαι*» Ἀνθολ. ἐπιγρ. Χ, 94, 3.

Γραμματικός, ὁ, γραμματεὺς (ἐν πλοίῳ, καταστήματι). Ἐν δημοτ. ἀσημ. «κὺρ Θώδωρε γραμματικέ, κὺρ Θώδωρε γραφέα», ἤτοι κεῖνται ἐν παραλλ. ἢ τὸ πρότερον σημ. ἐλλόγιμος.

Γραμματικωσύνι, καὶ—*μα*, ἡ, τὸ ἔργον τοῦ *γραμματικοῦ*.

Γραμμένον, τό, προωρισμένον, πεπρωμένον.

Γυαλάκιν, τό, Προσθ. ἀλοκίς.

Γυναικόπιστος, ὁ, ὁ ἄγαν ἀφωσιωμένος τῇ γυναικὶ ὥστε καὶ τὰ ἐλαττώματ' αὐτῆς παρορᾷν, γυναικόδουλος.

Δ.

Δάκω, *δάκνω*, *δαγκάνω*. Προσθ. «*δάκω κὴ ἀχπάνω*» μεταφρ. διαπράττομαι.—«ἔδακα τὴγ χολήμ μ'»=«τὸν θυμὸν δακὼν» Ἀριστφ. Νεφ. 1369.—Ἀόρ. *ἔδακα* καὶ (ἐν χωρ.) *ἔδαξα*.

Διαβολέβγαλτον, τό, ὑπὸ *διαβόλου* ἐξευρεθέν.

Διαβολόπαιδον, τό,
Διαβολοπούλι, τό, } 1) τέκνον διαβόλου—2) πονηρὸν παιδίον.

Διαβολικός, *ισσά*, *όν*, πονηρός οὐκ εὐθὺς τὸν χαρακτῆρα, πανοῦργος.

Διαλέγω, καὶ *διαλίγω*, καὶ *διαλίζω*, διαλέγω, ἐκλέγω.

Δίπατον, τό, «—ὀσπίτιν»=διώροφον.

Δοντέα, ἡ, δῆγμα, ὄδαγμα, ἢ μᾶλλον τὸ ἐκ δήγματος σημεῖον.

Δόντι, τό, Προσθ. «τὸ *δόντιμ μ'* ὕλιξεν, ἢ ἔσταξεν»=ἐπιθυμητικῶς ἔχω.

Δουλεύω, ἐργάζομαι. Ἴσως τοιοῦτον καὶ τὸ τοῦ Εὐαγγ. «τοσοῦτα ἔτη *δουλεύω* σοι». Λουκ. ΙΕ, 29.

Δρακόντικον, τό, πελώριον.

Δρόμος, ὁ. (προφ. *ῥδόμος*). Προσθ. «τοῦ Θεοῦ τὸν δρόμον»=τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ, ἣν δῆλα δὴ ὁ Θεὸς κελεύει πορεύεσθαι. Εὐαγγ. Μάρκ. ΙΒ, 14. Λουκ. Κ, 21.

Ε.

Ἐβδελλιάζω, ἀφαιμάσσω· διὰ *βδελλῶν*, βδελλίζω.

Ἔγδα(ι)ρμα, τό, ἐκδορά, δάρσις.

Ἐγδοκούπαλον, τό, ὕπερον.

Ἐλάδιν, τό, ἔλαιον. Ἐν Νικοπόλει δὲ καὶ τὸ βούτυρον. Καὶ ὁ Κτησίας λέγει «τὸ ἀπὸ γάλακτος *ἔλαιον*» Ἰδ. Σκαρλ. ἐν λ. βούτυρον.

Ἐμπροπαίρω, προοδεύω, προκόπτω (τὴν οὐσίαν, ὑγίειαν, παιδείαν).

Ἐνορίτας, καὶ-*ίτις*, ὁ, ὁ ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ κατοικῶν, ὁ ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ἐκκλησιαζόμενος.

Ἐξατιμίζω καὶ-*άζω*, ἀτιμάζω, περιυβρίζω.

Ἐξιαστρον, τό, (ἐξ-*ἀστήρ*), αἱ Πλειάδες. Ἰδὲ παρὰ Σκαρλ. *Πούλια*.

Ἐξώπορτα, ἡ, αὐλειος θύρα.

Ἐσῆβα καὶ (ἐν χωρ.) *ἐσέβα*, εἰσῆλθον, εἰσέδυν. «ντ' ἐσῆβέσ σε;»=τί σοι ἐπῆλθεν;

Ἔβδερον, τό, φύραμα, ἐν ᾧ πλέον τοῦ δέοντος ἐτέθη ὕδωρ. Παρὰ τοῖς ἀρχ. ἀπαντᾷ *λειῤῥός*, λεωτός, τρυφερός. Ἰδ. λεξ. Σκαρλ. ἐν τῇ λ.

Ἔχτρα καὶ *ἐχτρία*, ἡ, *ἔχθρα*, *ἐχθρία*, μῖσος, μνησικακία.

Ἔχω, «ἔχ' ὁ Θεὸς»=οὐ χρὴ ἀπογνῶναι. —«ἔχω λόγον» =ἀπόκρισιν, ἀπολογίαν.—«λόγον 'κ ἔχει»=ἀνεπίληπτός ἐστιν.—«ἔχω τὸν νοῦμ μ'»=προσέχω, οὐκ ἄφρων εἰμί. —«καλὸν νὰ ἔχῃς» ἀποκρ. πρὸς χρηστὰ εὐχόμενον·=εὖ πάθοις· τὸ ἀπαρ. ἔναρθρον· τὸ *ἔχειν*, τὰ *ἔχει*=βίος, οὐσία.

Ζ.

Ζαρομμάτης, *αινα*, καὶ ὡς οὐσ.-*ία*, -*ικον*, στραβός, στραβίζων.

Ζαροπράγιστος, ον, οὐκ ὀρθῶς *πεπραγμένος*.

Ζάρωμαν, τό, 1) κάμψις.—2) ἄτακτος θέσις τοῦ ἐμβρύου.

Ζαρώνω, μτβ. καὶ ἀμτβ., 1) κάμπτω,-ομαι, τίθημι πλαγίως·—2) ὑφίσταμαι μετακίνησιν τοῦ ἐμβρύου.—3) μαλακῶς ἔχω.

Ζελία, ἡ, ζηλοτυπία, φθόνος.

Ζελίαρης, *αινα*, *ικον*, ζηλότυπος, φθονερός.

Ζεμοκάττα, ἡ, ὁ ὡς *γαλῆ ἐπιζήμιος*, ὁ προξενῶν ζημίας ἐν τῇ οἰκιακῇ μάλιστα ὑπηρεσίᾳ.

Ζεσταίνει με, αἰσθάνομαι *ζέστην*, (ἐπὶ νοσηρᾶς καταστάσεως).

Ζέστη καὶ *Ζέστε*, καὶ *Ζεστρά*, ἡ, ζέστη, θερμότης, καύσων.

Ζεφύρα, ἡ, ὄνομα κύρ. γυναικῶν.

Ζμαρικόν, τό, συνηθστρ. τὸ πληθ. πᾶν εἶδος ἐδέσματος ἐξ ἀλεύρου, οἷα πλακοῦς, λαλαγγίτης, μακαρόνια, κτλ.

Ζυγώνω, πλησιάζω, προσεγγίζω.

Ζωγάρι, ζεῦγος, ἄρτιον.

Ζωγαρώνω, ποιῶ ἄρτιον.

Ζωμί, τό, ζωμός χυμός· «θὰ πίνω τὸ ζωμί σ'», ἀπειλή. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεταφρ. καὶ Ἀριστοφ. (Εἰρ. 885) «τὸν ζωμὸν αὐτῆς προσπεσὼν ἐκλάψεται».

Η.

Ἤμαρτα καὶ *ἤμαρτον*, «ἤμαρτα!»=ἔτσι δά. εἰρων. ἀπάντησις πρὸς λέγοντά τι μὴ ἀποδεκτόν· καὶ ἐν ἀναδιπλώσει «ἤμαρτα, ἤμαρτα». =Κύρι' ἐλέησον! Θεέ καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους! Ἐν ἄλλαις περιστάσεσι χρῶνται συνηθέστερον τῷ *ἤμαρτον*· «ἡμαρτόν (οὐχί, ἤμαρτά) σου, Θεέ μου».

Ἡμέρα, ἡ, «ἂς σὴν *ἡμέραν*, ὁσὴν *ἡμέραν*» =ὅσαι ἡμέραι.—«ἤμερά μ'!» προσφ. θωπευτ. —«ὁ θεὸς νὰ κόφτ' τὰ χρόνια σ' καὶ τὰ ἡμέραις σοις (σου)», κατάρα=μὴ ἐς νέωτα ἴκοιο.

Θ.

Θάνατος, ὁ, 1) ὁ *θάνατος*, ἡ τελευτή· 2) ὁ νεκρός· «ἀτυμβεύτου *θανάτοιο* λείψανον». Ἀνθολ. ἐπιγρ. VII, 39. 3. (ἴδ. καὶ τὴν αὐτόθι σημειωσ. τοῦ Ἰακωβσίου)–«ἔν δὲ βέλος διοπῶν αἷμ' ἔπιεν *θανάτων*»· αὐτ. X, 52, 8. 3) κηδεία νεκροῦ, «ἐλάλεσαν 'σσὸν θάνατον».

Θάρρεμαν, τό, 1) ἐλπίς· 2) δόξα, εἰκασία.

Θαρρῶ, 1) ἐλπίζω, «'ς ἐσὲν *θαρρῶ*» 2) νομίζω, δοκεῖ μοι.

Θέλε(η)μαν, τό, *θέλημα*, βουλή· «θεοῦ *θέλεμαν*».—«μὲ τὸ *θέλημά* σ' ἔν;»=μήτοι σοῦ θέλοντος;

Θελε(η)ματικῶς καὶ *–ά*, ἑκουσίως.

Θεός, ἐν δημ. ποιήσ. καὶ θιὸς (θιός). Ἡ κλ. *Θέ*, ὦ ἀνάλογον τὸ ἀρχαῖον *μέλι* ἀντὶ *μέλεε* ἀπ' ὀνομ. *μέλεος*. Ἰδ. Ἀριστοφ. Ἱππ. 671. Εἰρ. 630. 884. Λυσιστρ. 56. 80. 157. 471. Θεσμ. 615. Βατρ. 33. Ἐκκ. 245. 520. Νεφ. 1192. Σφ. 1400.—«τοῦ *θεοῦ* τὰ καλὰ ποιὸς ἐξέρει», λόγος παραμυθητικός.

Θεόχτιστος, ὁ, 1) *θεόκτι(σ)τος*· «πατρίδα *θεόκτιτον*». Σόλ. 28, 6. 2) στερεός, ἄφθαρτος.

Θεροκοπῶ, ἐξαγριοῦμαι ὡς *θηρίον*.

Θάλασσα, ἡ. Προσθ. «ἡ *θάλασσα* νὰ ἔβγάλλ' τὸ καμίσις σ'», κατάρα=ἐν θαλάσσῃ ἀποπνιγείης· ὄνομα κύριον, ἢ μᾶλλον ἐπώνυμον γυναικός.

Ι.

Ἰδρωκαμάτια, τά. Προσθ. «οὐ γὰρ τὸν ἐμὸν *ἱδρῶτα* καὶ φειδωλίαν». Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 750.

Ἴλιγγι, τό, τύφη, μάλλινον ὕφασμα, ᾧ τρίβονται μετὰ σάπωνος.

Ἰσάζω, 1) ἰσῶ, διευθετῶ. 2) διορθῶ, κατευνάζω, ἀναπαύω, ἱκανοποιῶ. αἰσάζ'ει ἡ καρδία μ'». 3) διευθετῶ, φέρω εἰς τὴν προσήκουσαν (τὴν κατὰ φύσιν) θέσιν τὸ μετακινηθὲν ἔμβρυον. Πρβλ. *Ζαρώω*· ὄνομα παράγ. *Ἰσαγμαν*, τό.

Κ.

Κά(γ)ω, καὶ *Καί(γ)ω* καὶ (ἐν χωρ.) *Κάζω* (παρὰ τὴν ῥ. *κατ*· πρβλ. τῷ παρὰ Ἡσυχ. *ἀμπάξαι*=ἀναπαῦσαι· ἀπ' ἐνεστῶτος *ἀμπάζω*=ἀναπαύω. Τὸ μέσ. καὶ παθ. *κα(γ)ουμαι*. Προσθ. 1) θλίβομαι. «*καίεται* ἡ καρδία μ',»=*καίομαι* τὴν καρδίαν». Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 9. 2) φλέγομαι ἐκ δίψης.

Καιρός, ὁ· Προσθ. «*καιρὸς* 'κ ἔν»=οὐχ ὁ προσήκων *καιρός*. —*καιρὸν* ἐν ἔχω=οὔ μοι σχολή. —«'σσὸγ *καιρὸν* ἀτ' (ἀτς, ἀχτε)» = ὡραῖος ἐστι, καθ' ὥραν ἐστίν.

Κακκαρίζω, 1) κακκάζω (Ἡσύχ.). κρέκω. 2) φιλονεικῶ μεγαλοφώνως. Ὀν. παρ. *κακκάρι(γ)σμαν*.

Κακόβραστος, ον, δυσκόλως βράζων, δυσέψητος.

Κακογνωμία, ἡ, δυσκολία (τρόπου), δυστροπία.

Κακογνωμίζω, γίνομαι δύστροπος, δυστροπῶ.

Κακόγνωμος, ον, δύσκολος, δύστροπος.

Κακοκαρδίζω, μετβ. καὶ ἀμετβ. λυπῶ τινα, δυσθυμῶ, δυσθύμως διάκειμαι. Ὄνομα παράγωγον, *κακοκάρδισμαν*, τό, δυσθυμία, δυσαρέσκεια.

Καλόβραστος, ον, εὐκόλως βράζων, εὐέψητος.

Καλογνωμία, ἡ, εὐκολία (τρόπου).

Καλογνωμίζω, γίνομαι τοὺς τρόπους εὔκολος (εὐάρμοστος).

Καλόγνωμος, ον, εὔκολος (τοὺς τρόπους), εὐάρμοστος.

Καλῶ. Προσθ. «γάμους εἱστίασε καὶ *ἐκάλεσε* τρεῖς αὐτοῦ φίλους μετὰ τῶν αὐτοῦ προσηκόντων». Ἰσαῖος περὶ τῆς Κίρ.

Καραβία, καὶ *Καραβοφόρτιν*, τό, ὅσον *φόρτον* δύναται χωρεῖν *πλοῖον*.

Καρβωράρης, *αινα*, ἀνθρακεύς, «ὁ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλούμενος *καρβινάριος*». Ἑλλάδιος παρὰ Φωτίῳ ἐν τῇ λ. ἀνθρακοπώλης.

Καρβώνιν, τό, ἄνθραξ· «τὸ πεπυρωμένον ξύλον λέγεται ἄνθραξ, τὸ δὲ ἐσβεσμένον *κάρβων*». Ἐτυμολ.

Καρβωνθήκα, ἡ, τὸ μέρος, ὅπου ἀποτίθενται οἱ ἄνθρακες, καὶ τὸ σκεῦος· τὸ πρότερον λέγεται καὶ *Καρβωναρεῖος*, ὁ.

Καρβωνώνω, μολύνω ἄνθρακι. Τὸ μέσ. καὶ παθ. *καρβωνοῦμαι*.

Καρδία, ἡ, τὸ ἐσωτερικὸν φόρεμα στρωμάτων.

Καταρρά, καὶ —*χτε*, ἡ, καὶ —*χτες*, ὁ, *καταρράκτης*· «εἴη δ' ἂν αὕτη ἡ καταρράσουσα κλιμάκων ἄνω καὶ δι' αὐτὸ λεγομένη κοινῶς *καταρράκτης*». Εὐστάθ. εἰς Ὀδ. X, 126. καί, *καταρρακτή*, καταπακτή.

Κατατρέχω, φέρομαι πρός τινα ἐχθρικῶς, φροντίζω πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τινός.

Κατηβάζω, «—*γάλαν*»=κατάγω.

Κατουρῶ, «— *ἀφκάτου μ'*,»=ἐνουρῶ.

Καυκίν, τό, ποτήριον, κύλιξ· «*καυκίον* παρ' ἡμῖν, κάλυξ (γρ. κύλιξ) δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις» Σουίδας.

Κεῖμαι, «—*κά*», κατακλίνομαι πρὸς ὕπνον. Οὕτω καὶ Ἀριστοφ. Νεφ. 126 «πεσών γε *κείσομαι*».

Κ' ἐπ' ἐκεῖ, ἔπειτα· λέγουσι δὲ καὶ, ἐπ' ἐκεῖ=ἐκεῖθεν. Ταῦτα δὲ ἀντί, *ἀπ' ἐκεῖ*, ὅπερ ἀπαντᾷ παρὰ Σ. Σαχλ. (πρὸς ἑξορ. 277) «*καὶ ἀπ' ἐκεῖ* ἂς ἀποθάνῃ».

Κε(ι)φαλόδεμιν, τό, *κεφαλόδεσμος*.

Κιτᾶμε, πάσχω διάρροιαν.

Κίτησι, ἡ, διάρροια.

Κιτριτίας καὶ *Κιτριτᾶρης*, *–τοῦ* καὶ *–ραιρα*, *ικον*, ὠχριῶν, ὠρακιῶν, ἰκτεριῶν.

Κιτρι(ι)ῶ, ὠχριῶ, ὠχραίνω, ἰκτεριῶ.

Κιτριωτός, *έσσα*, *όν*, ὠχροειδῶς.

Κιφάλιν, τό, «τοῖ *κιφαλοῖ* μ'»=ἀπ' ἐμαυτοῦ, αὐθορμήτως· «μόνον τὸ ἔκαμαν τοῦ *κεφαλιοῦ* τους». Βιβλίον τοῦ Στεφανοπούλου ἔκδ. Γ. Παπαδοπούλου 1865, σελ, 37.

Κλαδόπιν, τό, *κλαδίσκος*.

Κλερθίν, τό, *κλήθρος*, *κλήθρη* (δένδρον). Εὐστ. εἰς Ὀδ. Ε. 64.

Κλωστάριν, τό, ἄτρακτος μεγάλη· ἔτι καὶ ἅπασα ἡ συσκευὴ τοῦ κλωθουμένου ἐρίου μετ' αὐτοῦ τοῦ ἐρίου.

Κολύμπιμαν, τό, *κολύμβημα*.

Κορδιλέα, ἡ, 1) ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς τινος «καλὸν *κορδιλέαν* ἔχει»=καλλιγράφος ἐστίν. 2) ἡ περὶ τὸ γράφειν εὐχέρεια· σσὴγ *κορδιλέαν* ἀτ' κανεὶς 'κ ἐφτάνει ἀτόν»=οὐδεὶς κρείττων γράφει ἢ συντάσσει.

Κορδίλιν, τό, 1) ὁ γραφικὸς κάλαμος. 2) =*Κορτιλέα*.

Κόριδας, ὁ, ἡ κονὶς (ᾠὸν φθειρός). Λέγουσι καὶ ἡ *κορίδα*.

Κορτοστέκω, καὶ *–ουμαι*, ἵσταμαι διὰ βραχέων διαστημάτων, διακόπτω συνεχῶς τὴν πορείαν μου.

Κοράσιν, τό, (οὐ συγκόπτει τὸ ο). Παρὰ Δουκαγγ. ἀπαντᾷ: «εἰ δέ τις ἄγωρος μνηστευθῇ *κοράσιν*».

Κοριτσακόν, τό, τὸ προσῆκον εἴτε ἁρμόζον εἰς *κόρην* (ἐσθής, ὑποδήματα, κτλ.).

Κουκαρώνω, κυρτοῦμαι, κάμπτομαι (ἐξ ἀσθενείας ἢ γήρατος).

Κούκου, κόκκυ. Ἀριστοφ. Βάτρ. 1384.

Κουρκουλίτος, ὁ, ὁ ἄωρος καρπὸς τῆς ῥοιᾶς· παρὰ τὸ *κόκκων*.

Κρεββαταρέα, ἡ, 1) θήκη τῶν στρωμάτων ἢ ἄλλως *στρωματαρέα*. 2) δωμάτιον ὑψηλότερον κείμενον χρησιμεῦον ὡς κοιτών.

Κωθίν, τό, τὸ ἀνδρικὸν αἰδοῖον· (ἴσως παρὰ τὸ *κῶθος* δωρ. Σικελ.=κωβιός. Πρβ. *παγούριν*=γυναικεῖον αἰδοῖον.

Κῶλος, ὁ, «ἐχτύπεσέμ με 'σσὸγ κῶλον»= χεζητιῶ· τῇ αὐτῇ μεταφορᾷ ἐχρήσατο καὶ Ἀριστοφ. (Ἐκκλ. 316 —7) : «ὁ δ' ἤδη τὴν θύραν ἐπεῖχε *κρούων ὁ κοπριᾶος*» (ἡ λ. αὕτη ἐλλείπει ἐκ τοῦ ἑλλ. λεξ. τοῦ Σκαρλ. Βυζαντίου.

Κῶτος, ὁ, βλάξ. Εὔχρ. ἡ κλητ. *κῶτο*. Παρῆκται παρὰ τὸ *κουτὸς* ἢ παρὰ τὸ *ὠτος* (ἴδε λεξ. Σκαρλ. λ. Μποῦφος).

Λ.

Λαπατόφυλλον, τό, *φύλλον λαπάθου*.

Λαφόπετρα, ἡ, κίσσηρις.

Λαφρόψυχος, ον, ἐλαφρὸς τὸ σῶμα· Προβλ. βαρόψυχος.

Λαχτέα, ἡ, κτύπημα διὰ *λακτός*.

Λουμπάρδα, ἡ, τηλεβόλον. «Καὶ ἤρχισαν νὰχ κτυποῦν ταὶς *λουμπάρδαις* ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν» (βιβλ. Στεφανοπούλου, σελ. 25. ἴδε καὶ 48).

Λέγγεμαν, τό, ἴσχνανσις, λέπτυνσις.

Λέγγωμαν, τό, εὔχρ. μάλιστα τὸ πληθ. «φεγγαροῖ *λεγγώματα*»=σελήνης φθίσις, σελήνη φθίνουσα.

Λουτρίσκουμαι, (ἐν τῇ δημ. ποιήσει) *λούσμαι* ἐν βαλανίῳ. Ἐν Ἠπείρῳ λέγουσι *λουτρακίζω* ἐνεργ. τοῦ *λουτρακίζομαι*. (Ἴδε Ν. Πανδ. Τ. ιδ' σελ. 39),

Μ.

Μάθησι, ἡ, 1) παιδεία, πολυμάθεια. 2) ἕξις. Ἐπὶ τῆς ἐκδχ. ταύτης καὶ *Μάθος*, τό.

Μάθος, τό, μάθημα πρὸς διόρθωσιν· «αὐτὸ *μάθος* (εἴτε *μάθεμαν*) ἔν 3 ἐσέν.»

Μαλαμματικά, τά, ἀντὶ (*μαλαγματικὰ*) χρυσᾶ σκεύη καὶ κοσμήματα.

Μαλαμματού, ἡ, (ἀντὶ—*γμ*—). ὄν. κύρ. γυναικῶν.

Μαλλίν, τό, πλόκαμος· «ἔλα ποισέμ με ἕναμ *μαλλίν*».

Μα(ο)ναχοκόρη, ἡ, μονογενὴς κόρη.

'Maria, ἡ, λιγνύς. 'Αλλαχοῦ εἴρηταί μοι περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ *'μαρίτης* (παρὰ τὸ *ἀμαρίτης*, ἐξ οὗ κατασκευάζεται· ἐπειδὴ δ' ὡς τοιοῦτο χρησιμεύει καὶ ὕφασμα λινοῦν κεκαυμένον καὶ πρὸ τοῦ μεταβληθῆναι εἰς αἰθάλην ἐσθυσμένον, ἐκλήθη καὶ τοῦτο *'μαρίτ*. 'Εντεῦθεν καὶ ὁ ἐκ λιγνύος καὶ ἐξ ἀνθράκων ῥύπος.

'Marώτω, ῥυπῶ διὰ *μαρίας* (λιγνύος ἢ ἀνθράκων· ἴδ. *μαρία*)· τὸ μέσ. καὶ παθ. *μαροῦμαι*. Ὄνομα παράγ. *μάρωμαν*, τό, ῥύπωσις.

Μάρτος, ὁ, (ἴσως ἐκπτώσει τοῦ α ἀντὶ *'Αμάρτος*), ὄνομα κύρ. ἀνδρῶν.

Μαργαρώτα, ἡ, ὄνομα κύρ. γυν.

Μαρυκοῦμαι, μηρυκῶμαι· «οὗτος γὰρ μόνος τῶν ἰχθύων *μαρυκᾶται*». Ὡραπόλλ. Β, 169.

Μαρούλα, ἡ, ὄνομα κύρ. γυν. ἤτοι παρὰ τὸ *'Αμαρυλλὶς* (Θεοκρ. Γ') ἢ ὑποκορ. τοῦ *Μαρία*· ἀλλὰ δύνανται μήτηρ καὶ θυγάτηρ, ἢ καὶ δύο ἀδελφαὶ ἔχειν ἑκάτερον τῶν ὀνομ. *Μαρία* καὶ *Μαρούλα*.

Μαρτέσιν, τό, τὸ γινόμενον ἢ γεννώμενον ἐν *Μαρτίῳ* μηνὶ «*Μαρτέσιν* βούτερον»—«*Μαρτέσιν* παιδίν»· τὸ πληθ. *μαρτέσια*, τὰ ἰδιώματα τοῦ *Μαρτίου* τ.ἔ. ἀστασίου. Ζ. Παροιμ. 123.

Μάχομαι, ἐχθρικῶς ἔχω πρός τινα.

Μελοβούτερον, τό, μίγμα ἐκ *μέλιτος* καὶ *βουτύρου* ἅμα τῇ εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ οἰκίαν ἀναβάσει εἰς τὴν νεόνυμφον ὑπὸ τῆς πενθερᾶς, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης, ὑπό τινος τῶν οἰκειωτάτων προσφερόμενον, ὡς περ τὸ κυδώνιον πάλαι. Ἰδ. Πλουτ. συζυγ. παραγγ. σελ. 441. Ζητήμ. Ῥωμ. 65. σελ. 20.

Μέσα μεσοῦ, ἐν μεσαιτάτῳ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐργασίας· «*μέσα μεσοῦ* ἐφῆκέν—ἀφῆκέν) ἀτο»=ἡμιτελὲς κατέλιπεν.

Μεσημέρης, ὁ, *μεσημβρία*·«'μέρα *μεσημέρης* ἐγέντον»—πλήρης *μεσημβρία*.

Μεσημερᾶζω, παραμένω που μέχρι *μεσημβρίας*· τὸ γ' πρ. *μεσημερᾶζει*, γίνεται *μεσημβρία* «*μεσημερᾶζει* καὶ σκοῦται»=μεσημβρίας γενομένης ἀνίσταται (τῆς κλίνης) ἢ ἐγείρεται (ἀπὸ τοῦ ὕπνου).

Μεταροίζω (παρὰ τὸ *μετάροια*=γονυκλισία), ποιοῦμαι γονυκλισίας ἐν τῷ προσεύχεσθαι.

Μίτσικος, ὁ, καὶ ἡ—*εσσα*, *or*, (παρὰ τὸ αἰολοδωρ. μικκὸς) μιῤῥήτατος, ἐλάχιστος. Εὔχρ. μάλιστα τὸ οὐδ. ἐν τῇ ῥήσει· «ἔναμ μίτσικον»=ἐλάχιστον μόριον παντὸς πράγματος (ἴδε στάξι, *ἀχμόρ*). Καίτοι μὲν καὶ τὸ *μίτσικος* οὐκ ἄχρηστον, ἀλλ' ἴσως ἡ φρ. γραπτέα μᾶλλον, «ἐν'ἀμμίτσικον» (ἀντὶ *ἀχμίτσικον*, ὑποκορ. τοῦ *ἀχμόν*).

Μονοήμερος, ον, μονήμερος· τὸ οὐδ. ὡς οὐσιαστ. κείμενον σημ. τὸ χρονικὸν διάστημα μιᾶς ἡμέρας.

Μυλάριν, τό, συνηθέστερον τὸ πληθ. «*μυλάρια* ἐγύριξαν 'σσὸ κιφάλιμ μ'»=πολλά μοι παρέσχον πράγματα, πολλὰς ὑπέστην βασάνους.

Μυλαρόπετρα, ἡ, μυλίτης, ἡ μυλιὰς λίθος.

Μυτίν, τό, «σύρω (κά') τὸ μυτίμ μ'»=ἀπομύττομαι.

Ν.

Νοδόν, καὶ (μετάθ.) *Δονόν*, τόν. Προῆλθε παρὰ τό· *τὸν ὁδόν*. Ἡ λέξις *ὁδὸς* ἀρσενικῶς ἀπαντᾷ καὶ ἐν Κύπρῳ· «καὶ 'πάγω τὸν ὁδόν του». Ἄσμ. Κυπρ. ἐν Χρυσαλ. τόμ. Γ', σελ. 429.

Νοστιμεύκουμαι=*γλυκίσκουμαι* (Ζ. γλυκίζω).

Νυφιαδικόν, τό, τὸ χρησιμεῦον εἰς νεόνυμφον· πᾶσα περιβολὴ τοιαύτη (ἐσθής, ὑποδήματα κτλ.)· εὔχρηστον μάλιστα τὸ

Νυφιάτικα, τά, ὅσα περιβάλλεται νεόνυμφος.

Νυχτοκοπεύω· διανυκτερεύω ἐργαζόμενος. Παροιμ. «Κρῖμαν ντ' ἐνυχτοκόπεψα», κτλ.

Ξ.

'Ξάγιν, τό, (ἐξάγιον). 1) μέτρον διὰ μεταξαν ἢ χρυσοῦν νῆμα.—2) ἐλάχιστον, ὀλίγον τι· «ἕναν'ξάγιν» ἐν χωρίοις·«*ἀξάϊ*», ᾧ χρῶνται καὶ ὡς ἐπιρρ. ἀποφατικῶ «'ξάϊ 'κ εὗρα»=οὐδ ὀλίγον, οὐδ' ὅλως. Τοῦτο δὲ προῆλθεν ἐκ τῆς εἰς ἐρώτησιν ἀποκρίσεως, ὡς περ καὶ τὸ *κανὲν* καὶ τὸ *τίποτε*. Καὶ παρὰ βυζαντινοῖς *ἐξάγιον*=ἡ ζυγός.

Ξάρω ἢ *ξάρρω*· «ἵνα. . .πληρουμένης ξάνοιμι τῆς 'Εκκλησίας». 'Αριστρ. 'Εκκλ. 88—9·

Ξύραγ(σ)μαν, τό, καὶ *ξύραμμαν*, ἔμετος, πληθ. *ξεράγματα*=ἐμέσματα.

Ξεραίνω, καὶ ἐν (χωρ.) *ξεριώνω*. 1) ξηραίνω, στεγνόω· «νὰ ξεραίνεσαι» καὶ «ν' ἂς ἐξεραίνεσο», κατάρα. Τὸ μέσ. καὶ παθ. καὶ *ξερέσκουμαι*.—2) ἰσχναίνω.

Ξέραμαν, καὶ (ἐν χωρ.) *ξεριώμαν*, τό, ξήρανσις, ἴσχνανσις.

Ξεροπέγαδον, τό, ξηρὰ ἤτοι ἄνυδρος βρύσις.

Ξεροπέτειος, ὁ, (κωμ.), ἰσχνός.

Ξερῶ, ἐξ–ἐμῶ. «Τὰ καλά, 'σοῦ ἐποικά σε, νὰ ξερᾷς ἀτα»=μὴ ὄναιο, φρ. λεγομένη ὑπ' εὐεργετήσαντος πρὸς ἀγνώμονα.

Ξεφάρτωμαν, τό, καὶ *ξιφαρτωσία*, ἡ, 1) εὐωχία, ἑστίασις.—2) (τὸ ἀ.) διάδοσις ἀπορρήτου.

Ξίχωρα, καὶ *ξιχωριστά*, ἐπίρρ. χωρίς, ἰδίᾳ· τὸ ἀ καί, πλήν.

Ξιχωρίζω, 1) χωρίζω, ἀποκρίνω.—2) διαχωρίζω, διαλύω διαπλεκτιζόμενος.—3) διαζεύγνυμι (ἀνδρόγυνον).—4) διανέμω περιουσίαν, ἑταιρίαν. Μέσ. καὶ παθ. *ξιχωρίσκουμαι* καὶ—*γουμαι*.

Ξιχωρισία, ἀποχωρισμός, διαχωρισμός.

Ξυλία, δαρμός.

Ξυλοκάρβωνον, θυμάλωψ.

Ξυλοκοφαγ(ί)ῶ, φέρομαι ἀτάκτως ἢ προπετῶς. Ὄνομα παράγ. *ξυλοκιρά.λεμαν*.

Ξυλοπόδαρος, καὶ *ξυλοπούδαρος*, ὁ ἀντὶ ἐλλείποντος ποδὸς ξυλίνῳ χρώμενος, ὁ ξυλόπους.

Ξυλοσκίστες, ὑλοτόμος, ξυλοσχίστης.

'Ξαπλώτω· «νὰ 'ξαπλώνω σε», κατάρα. Τὸ μέσ. καὶ παθ. *'ξαπλοῦμαι*. Ὄνομ. παράγ. *'Ξάπλωμαν*.

Ο.

'Οβούδιν, τό, (οὗτω καὶ *ὀρμαῖος*) βοῦς. Οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ *ὀζῶ*=ζῶον, *ὀζᾶ*=ζῶα. (Ἴδε Πανδ. ιδ', σελ. 625.)

Οινάριν, τό, οἰνάριον· «οἰνάριον πάνυ ἦν ὀξύ» 'Απολλόδωρος παρ' 'Αθην. Γ, 76, καὶ παρὰ Στ. Σαχλίκῃ «νὰ κάμνω πέτσαις νὰ πουλῶ καὶ νἀγοράζω *οινάριν*».

'Ολόβραχτος, *διάβροχος*· ἀλλαχοῦ λέγουσιν *ὀλόβραχος* (Πανδ. ιδ', σελ. 626).

'Ολόγερα, πανταχῆ, κύκλῳ.

'Ολομα(ό)ραχος, ον, μονώτατος.

'Ολότε, τὸ σύνολον, τὸ κεφάλαιον, τὸ ἀνελλιπές.

'Ομματόποτος, καὶ *'Ματοποτεῖος*, ὀφθαλμία.

'Ομαδώτσεπλον, μυάκιον.

'Ορερον, πληθ. *ὀρέρατα*· ὄνειρον.

'Ορομαν, τό, ὀλίγον τι, μόλις· φράσις· «ὄνομα ἤκουσα»—«ὄνομαν ἐχτύπες' ἀπάν' ἀτ κ' ἐρροῦξεν». Ἡ ἐκδχ. προέκυψε κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *πρᾶγμα* (πράγματι.)

'Οροματτζω, 1) προφέρω εἴτ' ἀναφέρω ὄνομά τι· 2) μόλις προφέρω τι (ἰδ. ὄνομαν)· «μὴ ὀνοματτζῇς ἀτὸ» μηδ' ὀλίγον πρόφερε.—«ὠνομάτιζά τον καὶ ἔρθεν»=μόλις τοὔνομα προήνεγκον.

'Οριάζω· παρὰ τὸ ὅρισμαι. Ὁμ. 'Οδυσ. Ξ, 104 ἢ ὧρος δωρ. οὖρος=φύλαξ. Ἰλ. Θ, 80. Ἴδε καὶ Aunuaire de l' ass. p. l' encour. d. Ét. grecques, V, σελ. 89.

'Οριστής, ὁ, ἡ, ὁ ἐπιτάσσων· «ὁριστὴν 'κ ἐποικάνε σε»=

'Ορνιον, τό, (ἐν τῇ δημ. ποιήσει)· ὄρνεον, ἄγριον, σαρκοβόρον πτηνόν.

'Οστρειδότσεπλον, τό, τὸ ὄστρακον τοῦ ὀστρέου.

Π.

Παγούριν, τό, πάγουρος, καρκίνος. «Τῷ Πανὶ τὸν πάγουρον. . . .ἀντίθησι Κύπασος». 'Ανθολ. ἐπιγρ. Χ, 79.—«ῥαιβοῖσι παγούροις» Νικ. Θερ. 788.

'Παίρω· «—ἀπάνου μ'.—1) ἐνθαρρύνομαι, θρασύνομαι. 2) ἀναλαμβάνω (ἐξ ἀσθενείας) τὴν εὐρωστίαν μου.—«ἐπῆρεν νερὸν» (ἢ πληγή)—«ἐπῆρεν φωτίαν», 1) ἀνήφθη, ἐξερράγη πυρκαϊά· 2) ἠγανάκτησεν.—«ἀπὸ λόγια 'κὶ *'παίρει*», ἀνεπίδεκτός ἐστι διορθώσεως.—«ὀλίγον *ἐπῆρέ* τον», ἀκροθώραξ ἐστίν.—«*'παίρω* ὅρκον», ὀμνύω, ὁρκίζομαι.—«*ἐπῆρέμ* με ὁ ὕπνος», ἀπεκοιμήθην (Πραβλ. Εὐρ. Ἴων. 318).—«τὰ κρίματά μ' *ἐπῆρες*»· 1) ἀδίκως κατηγόρεις μου· 2) οὐδὲν ἡδυνήθης βλάψαι με.—«*'παίρεις* τὰ κρίματά μ' «οὔ σε φοβοῦμαι.—*ἐπῆρε* τὸ κάστρον» (ἐπὶ νεονύμφου), διεκόρευσε τὴν νεόνυμφον,

Παλληκαρία, καὶ *παλληκαρωσύνα*, καὶ–*τε*, ἡ ῥωμαλεότης, ἀνδρεία.

Παραφορμίζω, φλεγμαίνω (ἐπὶ πλεονασάσης φλεγμονῆς πληγῆς). Πιθανῶς παρὰ τὸ *παρὰ—ἀπὸ—ὁρμή*.

Πάσκα, ἡ, τὸ 1) Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ· 2) ἡμέρα μὴ νηστήσιμος. 3) Χρυσαλλίς.

Πασκαλίζω, παύομαι τῶν νηστησίμων ἡμερῶν, λήγω τῆς νηστείας.

Πασταρέα, τὸ τεταριχευμένον (ἰδίως ἐπὶ μεμβράδων τ. ἔ. *χαψίων*).

Πατῶ, παραβαίνω· «ἂν' εἰδῇ μὴ *πατεῖν* τὰ ταὶν θεαὶν ψηρίσματα». 'Αριστρ. Σφ. 376—8—«*ἐπάτεσα* τὸ κάστρον»=ἐπάτησα τείχεα. 'Ανθολ. 'Επιγρ. IX, 11.

Περσός, όν, (περισσός), πλεονάζων.

Πετρία, ἡ, 1) πληγὴ διὰ λίθου, λιθοβόλησις· 2) μετῤῥ. προσβολή, ἐν γένει ὑπ' ἐχθροῦ βλάβη· «ἐξέρω ἀπού' ἔρθεν ἡ πετρία».

Πετρίτσα, ἡ, τὸ πτηνὸν ὁ ἐρίθακος.

Πjοτόν, τό, ὁ οἶνος καὶ πάντα τὰ μεθυστικὰ ποτά.

Πιπόλιν, τό, πυρήν. Ἴσως ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ *πάπαλον* (ἴδε τὴν λ. παρὰ Σκαρλ. Βυζ. ἐν Λεξ. τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλην.).

Πλακαμός, ὁ, λίθος *πλακωτός*.

Πλακιλούκιν, τό, (παρὰ τὸ *πλακὶν* μετὰ καταλ. τουρκιζούσης), τὰ χόρτα τὰ χρησιμεύοντα διὰ τὸ ἔδεσμα *πλακὶν*. Ἐν Τραπεζοῦντι λέγουσι *μυρωτικά*.

Πλακὶν, τό, λίθινον ἀβαθὲς σκεῦος, ἐν ᾧ παρασκευάζεται τὸ ἔδεσμα ἐκ ποικίλων χόρτων.

Ποτεμένος, ισσα, ον, πενθῶν, ἄγων πένθος.

Πορδέα, ἡ, βολὴ *πορδῆς*.

Πορδέας, -ού, -χάρεκον ὁ ἔχων τὴν ἰδιότητα τοῦ πέρδεσθαι. Λέγουσι καὶ *Κλαστέας*.

Πορεύκουμαι (κατ' ἔλλ. τοῦ βίου), πορίζομαι· «βίον *πορίσαι* τῷ δήμῳ».

Ποτή, ἡ, 1) ἡ περὶ τὴν γεῦσιν ποτοῦ χρηστὴ ἢ φαύλη ποιότης· «ἀβοῦτο τὸ κρασὶν καλὸν ποτὴν ἔχει».—2) ποτὸν μεθυστικόν.

Πουδάριν, καὶ *πουράδιν*, τό, ποῦς· «'σσὸ πουδάριν ἀπὰν ἐπέρασά το»=ὀρθοστάδην ἐκρίθη μοι ἡ νόσος.

Πουλῶ, πωλῶ, πιπράσκω· «πουλῶ καὶ ἀγοράζω σε»= σοῦ κρείττων εἰμὶ (τὴν οὐσίαν, τὸν νοῦν, κτλ.)

Πουταρέσιν, τό, τὸ εἰς πόρνην προσῆκον εἴτε ἁρμόζον.

Πούτσα, ἡ, λάξ (ἴσως παρὰ τὴν ῥ. *πατ*, ὅθεν καὶ τὸ πατάσσω).

Πόχιν, τό, ὑποχή, αἰολ. ὑπόχα, ἐργαλεῖον ἁλιευτικόν, δι' οὗ ἀγρεύουσι καρίδας καὶ μάλιστα τοὺς εἰς δέλεαρ χρησιμεύοντας θαλασσίους σκώληκας (τράχωρια). Ἔστι δὲ δίκτυον τεταμένον δι' ἡμικυκλικοῦ ξυλίνου τόξου. Ἀγρεύονται δ' οἱ θαλάσσιοι οὗτοι σκώληκες οὕτως· ὠθεῖται κώπη ὑπὸ κεκκλιμένην γωνίαν εἰς τὰς παροχθίους κροκαλίδας· εἶτ' ἀνατινασσομένας ἕτερος ὑποδέχεται κύτας διὰ τῆς *ὑποχῆς*, ὑφ' ἧς ἀναλαμβάνουσι τοὺς ἐν τῇ ἰλύϊ σκώληκας, οὓς διαπείρουσιν εἰς τὸ ἄγκιστρον ἰχθῦς ἁλιεύοντες.

Πρέζω, ἐμποιῶ οἴδημα. Μέσ. καὶ παθ. *πρέσκουμαι*. Μτχ. *πρεσμένος, ισσα, ον*, 1) ἐξωδηκός. 2)=πρεσμοκοίλις. (Παρὰ τὸ *πρήθω*). Ὀνομ. παράγ. *πρέξιμον*, οἴδησις· *πρέσμαν*, οἴδημα.

Πρεσμοκοίλις, αινα, ικον, προγάστωρ, γάστρων.

Προσφαγίν, τό, προσφάγιον, ὄψον.

Προτε(ι)χαρέα, ἡ, πρωτοτόκος, (ἧς τὸ ἡμαρτημένης ἐτυμολογίας γέγραπταί μοι *χειρᾳύλιν*· ἡ δὲ σύγχυσις συνέβη διὰ τὸ ταὐτόφωνον τοῦ χ' καὶ σ'.

Σημειωμένος, ισσα, ον, ὁ ἔχω φυσικόν τι σωματικὸν ἐλάττωμα· ὁ δὲ τοιοῦτος θεωρεῖται φύσει πονηρός.

Σιμερjαή· ὄνομ. κύρ. γυναικός· πάντως τὸ ἀρχ. Σεμίραμις.

Σιμέρα, ἡ, καίτοι διάφορον τοὔνομα, προῆλθε πάντως κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ προηγουμένου.

Σκαλοπάτιν, τό, βαθμὶς τῆς κλίμακος.

Σκαλώνω, (ἐν χωρίοις), ἄρχομαι, ποιοῦμαι ἔναρξιν. Ὀν. παραγ. *σκάλωμαν*, τό, ἔναρξις.

Σκατερῆ, ἡ, (ἐν Οἰνόῃ) κοπρεών. Ἀριστοφ. Θεσμ. 485.

Σκατογούλης, αινα, ικον, λίχνος, λαίμαργος, ἀδηφάγος.

Σκατογουλία, ἡ λιχνεία, λιμαργία.

Σκατολογία, ἡ, λόγος ἀργός, φλυαρία.

Σκατοφάγος, αινα, ικον πλὴν τῆς κυρ. ἐκδχ. φλύαρος, ἀκριτόμυθος, συκοφάντης. «Εὐθέως τε *σκατοφάγος*» Ἀριστοφ. γραμμ. ὑπόθ. εἰς Ἀριστοφ. Ἱππ. 5, καὶ «ὁ δὲ *σκατοφάγος* ἔτυχε προεδρίας καλῶς». Αὐτ. 10.

Σκατοφαγία, ἡ, διαγωγὴ ἐπιβλαβής, ἐνόχλησις.

Σκεπαροδόντης καὶ-*έας, ού*, ὁ ἔχων μεγάλους ὀδόντας ὡς σκέπαρνα.

Σκοινίν, τό, σχοινίον· ἰδίως εἶδος παιδιᾶς, ἡ σχοινοφιλίνδα, σχοινοβολίνδα.

Σκυλοῖ, τοῖ, ἢ *τοῦ*. Ἐν συνθέσει καὶ παραθέσει μετ' ἄλλων ὀνομάτων σημαίνει· φαῦλος, ἄχρηστος, ἄγριος· οἷον, *σκυλάνθρωπος, σκυλοῖ μαρουσάκι, σκυλοκοκκύμηλον* κτλ. ὡς παρὰ τοῖς ἀρχ. κυνοκάρδαμον, κυνόσβατον, κυνόρροδον· ἄλλοτε δ' ἐχρῶντο τῷ ἱππο—οἷον, ἱππολάπαθον, ἱππομάραθρον, ἱπποσέλινον. Παρ' ἡμῖν δὲ καὶ τῷ *ἄγριο*—οἷον: *ἀγριολαψίτσα, ἀγρ(ι)οπρόβατον, ἀγρ(ι)οπάππιν, ἀγραίγιδον, ἀγριολάχανον* κτλ.

Σκυλόσπορον, τό, σπορὰ (γέννημα) κυνός· ὕβρις.

Σκυλόψοφος, καὶ—*ητος, ον*, ὁ ὡς κύων ἀποθανών· ὕβρις.

Σοβαρία, ἡ, σοβαρότης.

Σουσουλίζω, εἰμὶ διάβροχος, περιρρέομαι ἀφθόνῳ ἰδρῶτι. (Παρὰ τὸ ὑλίζω, πάλαι συλίζω, προφερ. βοιωτικῶς σουλίζω, ἐξ οὗ κατ' ἀναδιπλ. τὸ ἡμέτερον σουσουλίζω.

Σπανάχιν, τό, ὀνόθλητον, χηνόπους· λατ. spinacium. Ἀλλ' ἴσως τὸ δεύτερον ἢ παρ' ἡμῖν *σταυρίτσα*, ἥτις καὶ τουρκιστὶ λέγεται *κὰζ ἀjαγὸυ* (χηνὸς ποῦς).

Σπαρτά, τά, τὰ ἐσπαρμένα ἤδη φυτὰ (τὰ κηπεῖα καὶ τὰ γεννήματα).

Σπιτοικονρεία, ἡ, ἡ καλὴ διεύθυνσις τῆς οἰκίας, καλὴ οἰκονομία.

Σπιτοικοκύρις, οἰκοδεσπότης, οἰκοδέσποινα.

Σπορά, ἡ, σπόρος (ὁ ἤδη εἰς τὴν γῆν ἐρριμμένος).

Σπορδούκλα, ἡ· χρῶνται τῇ λ. ὡς ὕβρει ὡς καὶ τῇ *σπενιάμι*' (σφένδαμνος). Ζ. παρὰ Σκαρλ. *σβούρδουκλος*.

Σπόρος, ὁ, καὶ *σπόρον*, τό, σπόρος (φυτῶν), γόνος (ἄρρενος).

Σπορώνω, εἰμὶ ἐν καταστάσει σπορώσεως (ἐπὶ φυτ.). Ὀνομ. παραγ. *σπόρωμαν*, τό, ἡ σπόρωσις.

Σταλίζω, ἐπίσχω τὴν ῥοὴν ὕδατος κ. τ. τ. Μέσ. καὶ παθ. *σταλίγουμαι*, σημ. καὶ οἰκουρῶ. Παρ' Ἡσυχίῳ ἀπαντᾷ *στάλη*, τόπος κατάσκιος, ὅπου τὴν μεσημβρίαν ἀναπαύονται τὰ ζῷα.

Σταύρωμαν, τό, τετραγωνικὸν ὕφασμα, οὗ δῆλον ὅτι πτυσσομένου σχηματίζονται δύο τρίγωνα ἰσοσκελῆ, κοινὴν ἔχοντα τὴν βάσιν.

Σταυρώνω, «ἐσταύρωσέμ με»=ἐπίεσέ με, οὐκ ἀπεχώρησε πρὶν ἢ διαπράξηται ἐφ' ὃ καὶ ἦλθεν.

Σταφυλίτσα, ἡ, σταφυλίς, σταφυλὴ (Ἱπποκρ.) γαργαρεών· «ἡ σταφυλίτσα μ' ἐρροῦξεν»=πάσχω οἴδημα τοῦ γαργαρεῶνος· ἐπειδὴ δὲ τότε οὗτος ἐξογκούμενος ἅπτεται τῆς βάσεως τῆς γλώσσης ἐνομίσθη ὅτι καταπίπτει.

Στείλσιμον (ἀλλὰ καὶ *στάλσιμον*), τό, πέμψις, ἀποστολή.

Στερός, έσσα, όν· «ἔρθα 'σσὰ στενὰ»=περιῆλθον εἰς ἀπορίαν.—2) διατρέχω τὸν περὶ ψυχῆς.

Στιβαρός, έσσα, όν, βαρύς· «στιβαρὸν ψ'χὴν ἔχει»=βαρύψυχός ἐστιν.

Στιλίζω· (ἀντὶ στιλβίζω)· «ὁ ἥλιον ἔλαμψεν κ' ἐστίλιζεν—ἔξαψεν κ' ἐστίλιζεν» (ἐπὶ ὑπερβολικῆς φλογώσεως ἀσθενοῦς ὥστε δοκεῖν στίλβειν.

Στρῶμαν, τό, 1) στρωμνή, εὐνή—2) ἀφθονία καρπῶν (κτλ. καταπεπτωκότων εἴτε κατερριμμένων)· «τὰ συκάμενα στρῶμαν ἔτ(σ)σαν—«ἔρθεν ἐσῆβεν 'σσὸ στρῶμαμ'»=ἐπεσκέψατό μ' ἐν τῇ κλίνῃ (χωρὶς διακρίσεως εἴτε συνῆλθε γυναικὶ εἴτε μὴ)· ἰδίως δὲ λέγεται ἐπὶ ξένου ἀνδρός.

© SISMANOGLIO

Στρώνω, στρώννυμι, στορέννυμι· ῥίπτω χαμαὶ (ἄνθρωπον). Ὁμοίαν ἔχει ἐν τῷ ἐπιγραμ. (Λυκούργ. κατὰ Λεωκρ.).

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
Χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

Συγαροῦμαι (ἀντὶ συγγανοῦμαι, ὡς συγερῶ κτλ.), ἐξοικειοῦμαι ὥστε μὴ ἐπηρεασθῆναι· «ἐσυγανώθεν τὸ κρασίν».

Συγγενολόγιν, τό, τὸ σύνολον τῶν συγγενῶν, συγγενεῖς προσήκοντες.

Συγυρίζω (πρβλ. συγανοῦμαι), διευθετῶ, διακοσμῶ, καλλωπίζω. Μέσ. καὶ παθ. *συγυρίσκουμαι*. Μετχ. *συγυρισμένος, εσσα, ον*, εὐτρεπισμένος, κεκοσμημένος. Ὀν. παράγ. *συγύρισμαν*, εὐτρεπισμός.

Συλλογοράζω, ἀμτβ. (ἐν Κουρουκίῳ), εἰμὶ ἀντάξιος.

Σύμφερον, τό, πληθ. *σύμφερα* καὶ *συμφέροντα* «διότι τὰ σύμφερά μας μᾶς (ἰδὲ *μᾶς*) φωνάζουν ἀλοῦθε» Βιβλ. Στεφανοπούλου, σελ. 37 (ἴδ. καὶ 48 δὶς καὶ 42.)—Ἀλλ' ἐνεστί τις διαφορά, τοῦ μὲν παροξυτόνου σημ. μᾶλλον ὠφέλειαν τοῦ δὲ προπαροξυτόνου κέρδος.

Τ.

Ταβάρα, ἡ, ἐφιάλτης.

Ταράζω, συνταράσσω, ἐμποιῶ ταραχάς, εἰμὶ ταραξίας· «νῦν μὲν γάρ, ὅταν ἔλθωμεν εἰς Λακεδαίμονα— νήφοντες, εὐθὺς βλέπομεν ὅ,τι ταράζομεν.» Ἀριστφ. 1531. Ὀν. παράγ. *Τάραγμαν*, 1) ἐμποίησις ἐρίδων, συντάραξις. Ἐπὶ ταύτης τῆς ἐκδχ. μᾶλλον εὔχρ. ὁ πληθυντ. «τὰ *ταράγματα* ἀγαπᾷς».—2) ἀνάμιξις (ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς), σύμμιξις.—*Ταράχτας*,—*ες, τρια, ικον*=ταραξίας, φιλόνεικος, φίλερις.

Ταγὶν, τό, τάφος· «σσὸ ταφὶν νὰ βάλωσε», κατάρα.—«τ' ἕναν τὸ πουδάρισ σ' σσὸ ταφὶν ἕν», ὡς παρ' Ἀριστφ. Λυσ. 606 «ὁ Χάρων σε καλεῖ»· ῥῆσις πρὸς γέροντας.

Τεκές, ὁ, εἶδος παιδιᾶς τῆς ἐσπέρας τῶν Χριστουγέννων καὶ Καλανδῶν· ἔστι δ' ὁμοίωμα αἰγὸς ἢ τράγου, ὄντος αὐτοῦ τοῦ παιδὸς μετημφιεσμένου· ἔστι μὲν ἡ λ. τουρκική, ἀλλ' ἴσως παρελήφθη μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας· διότι ἀπαντᾷ παρὰ Δουκαγγίῳ ἡ γλῶσσα *τήκενα*, τὰ κατ*τ*ίκια (τ. ἔ. *κατοίκια* τουρκ. κετβί).

Τελεία, ἡ, τελευτὴ εἴτε τέλος τοῦ ἔργου εἴτε τῆς πράξεως· «ἀπάν' 'σὴν τελείαν ἔρθες».

Τέλεια, ἐπίρρ. (τὸ τ=d), πάντῃ, παντελῶς, ἐντελῶς, τέλεον. Χρῶνται δὲ τῇ λέξει μάλιστα ἐπ' ἀσθενοῦς· «τέλεια κακὰ εἶμαι»=βαρέως ἀσθενῶ.—«ἀμμὴ πολλοὶ εὑρέθησαν τέλεια σκοτωμένοι». Σ. Σαχλ. 73 καὶ 146.

Τελειωμονή, ἡ, συντέλεια, τελείωσις, πέρας· «τελειωμονὴν κ' ἔχει»=ἀνεξάντλητόν ἐστιν, ἀπέραντον.

Τερῶ, τηρῶ, 1) βλέπω, προσέχω· «τέρ' τοῖ λόγου σ' νὰ μή. . .»—«τηροῦ μὴ λάβῃς ὑπώπια». Ἀριστφ. Σφ. 1386.—«ἵνα σκοπῆτε καὶ τηρῆτε». Θεσμ. 579—580.—«αἵτινες τηροῦμεν ὑμᾶς» Νεφ. 579.—2) περιποιοῦμαι, ἐκτρέφω.—3) νοσηλεύω, θεραπεύω.—Ὀν. παράγ. *τέρεμαν*, τό.

Τέτραδον, τό, 1) τετράδιον—2) [ἀντὶ τετραδεῖον], ὁ χαρτοφύλαξ (ἡ θήκη τῶν τετραδίων βιβλίων). Ἡ ἐκδχ. αὕτη ἐξέλιπεν ἤδη.

Τετραδοφάγας, καὶ *-ος*, ὁ, ὁ καταλύων τὴν τετάρτην.

Τι(ο)μαρεύω, στ(λ)εγγίζω. Ἱπποκρ.

Τόπος, πατρίς· «'σσὸν τόπον ἀτ' ἐπῆγεν»=ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα. Ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ Λευϊτικῷ· «ἵνα ἔλθω εἰς τὸν τόπον μου καὶ εἰς τὴν γῆν μου»·—ἑτέρα φρ. «ὁ λόγος, ντὸ εἶπες, τὸν τόπον ἄχτε ἐν ἔχει»=ἄτοπός ἐστιν.

Τουξώνω, «—τὸ μαλλίν»=ξαίνω διὰ τοῦ τόξου.

Τουρτουρίζω· τρέμω ἐκ τοῦ ψύχους· καὶ οἱ ἀρχ. ἔλεγον ταρταρίζω, ὅθεν καὶ ἡ ἡμετέρα λ.

Τσαλίμιν, τό, 1) χοῦς, χῶμα—2) (ἐν Πάλτσανᾳ) ἄργιλλος. Ζ. Τσιλίμ.

Τσαρεία, ἡ, θωπεία, ἀκκισμός· λατ. sanna· «καὶ κάμνει καὶ τὰ τσάνια της 'σὰν εἶναι μαθημένη». Σ. Σαχλίκην, 300.

Τσαρεύω, θωπεύω, διαφθείρω θωπείαις. Τὸ μέσ. *Τσαρεύκουμαι*, διαθρύπτομαι, ἀκκίζομαι· ἡ μετοχ. *τσαρεμμένος*, διεφθαρμένος ἐκ θωπειῶν.

Τσαρτσαρίζω (λ. ἠχομιμητική), πέρδομαι·

Τσατσαλίζω (παρὰ τὸ καυκαλίζω ἀντὶ ἀποκαυκαλίζω· πρβλ. βοτανίζω), περιαιρῶ τὸν φλοιὸν κέγχρου, λεπτοκαρύου, κτλ.

Τσάτσιν, τό, φλοιὸς κέγχρου, λεπτοκαρύου, κτλ.

Τσατσίν, τό, ξηρὸς κλάδος εἴτ' ἐπὶ δένδρου εἴτ' ἐρριμμένος χαμαί.

Τσαχρεύω, ἀπελαύνω, ἐκπτοῶ (ἐπὶ ὀρν.). Ὀν. παραγ. *τσάχρεμμαν*, ἐκπτώσις (ὀρν.), ἐκδίωξις.

Τσιλίμ, τό, (ἐν Νικοπόλει)= τσαλίμιν, ὅπερ ἴδε.

Τσίτσιν τσίτσιν (ἴσ. συγγ. τῷ *τσιμπῶ* ἢ τσιμπίζω παρὰ τὸ κίμβις), ἐπίρρ. τὸ γενέσθαι ὄψον κατ' ὀλίγον, φειδωλῶς, οἱονεὶ *τσιμπιτά*.

Τσίρτα, ἡ, (λ. ἠχομιμ.), 1) ὁ διὰ τῶν ὀδόντων ἐκσφενδονιζόμενος σίελος.—2) συνεκδοχ. στίλη. Ἀριστοφ. Σφ. 213.

Τσιρτίζω, καὶ *Τσιρλίζω* (παρὰ τὸ τσίρτα), ἐκσφενδονίζω σίελον διὰ τῶν ὀδόντων συγκεκλεισμένων.—2) συνεκδοχ. βλέπω διὰ ῥαγάδος· ἐντεῦθεν καὶ τὸ *τσαρτιλίζω*.

Τσυμίδιν, τό, «τὸ τσυμίδιμ μ' ἀταράγεν» «τὸν ἐγκέφαλον ὥσπερ σεσεῖσθαί μοι δοκεῖς». Ἀριστοφ. Νεφ. 1176. —Παρὰ τὸ *ἐκζωμίζω*, ὅθεν καὶ τὸ ἡμέτερον *Τσουμίζω*.

Τσυνάκιν, τό, 1) σπινθήρ.—2) ἀκτινοειδὲς ποίκιλμα. Παρὰ τὸ Κυνάκιον. Ἰδ. Λεξ. ἑλλην. Σκαρλάτου Βυζ. ἐν λ. Κύων, 9.

Τυλιγαδράζω, περιβάλλω σπαργάνοις, σπαργανῶ.

Τυλιγάδιν, τό, περι-διάζωμα, καὶ μάλιστα ᾧ χρῶνται λουόμενοι.

Υ.

Ὑλάριν, τό, κέφαλος. Ἴδε παρὰ Σκαρλ. *γυλάριν*. Ἔστι δὲ διάφορον τοῦ *εἰλάριν*=χαλινός.

Ὑλίζω, διαλίζω. Ἐν τῇ φράσει· «τὸ δόντιμ μ' ὕλιξεν (ἢ *ἔλαξεν*)»· σημ. αἱμωστᾷν, λιχνεύεσθαι.

Φ.

Φαρμακούτσα, ἡ. Ἐν γένει μὲν πᾶν φυτὸν φαρμακερόν· ἰδίως δ' ὁ καρπὸς τοῦ ἑλλεβόρου, ὁ τιθύμαλλος *(γαλατίτσα)*.

Φούντα, ἡ, βαλάντιον (διότι τὸ στόμιον αὐτοῦ συμπτυσσόμενον σχηματίζει ὡς περ θύσανον).

Φουσκαλίδα, ἡ, φυσαλὶς (παρὰ τὸ φύσκη. Ἀριστοφ. Ἱππ. 364). Πρβλ. *Φυσκυλίδιν*.

Φρουχτ(ι)ῶ, εὐρωτιῶ.

Φτωχάνω, (ἐν Κοττυώροις), 1) γίνομαι πτωχός· 2) ἐν Κερασοῦντι καὶ ἀλλαχοῦ· γίνομαι ἰσχνός.

Φυσκυλίδιν, τό, ἡ οὐροδόχος κύστις.

Φωτάζω, παρέχω φῶς, φωτίζω, λάμπω. Ὀν παράγ.

Φώτασμαν, λάμψις (ἡλίου, φωτός).

Φωτίζω, 1) βαπτίζω (ἐπὶ τοῦ ἱερέως καὶ ἀναδόχου).—2) βαίνω δι' ἁγιασμοῦ ὕδατος. Τὸ μέσ. καὶ παθ. *φωτίσκουμαι, φωτίγουμαι*.—Ὀν. παράγ. *φώτισι*, ἡ, ῥαντισμὸς δι' ἡγιασμένου ὕδατος.

Φωτίσια, τά, βάπτισμα νηπίου, καὶ ἡ ἐπὶ τούτῳ ἑστίασις.

Φώτισμαν, τό, 1) βάπτισμα.—2) *φῶτος, φωτιστικόν*, ἀναδεξιμίδιον, ὁ ἀνειλημμένος ὑπό τινος ἐκ τῆς κολυμβήθρας σχετικῶς πρὸς τὸν ἀνάδοχον.

Χ.

Χαλκόν, τό, χαλκοῦν τῆς μαγειρικῆς σκεῦος.

Χαμροκάρδις, αινα, ικον (ἀντὶ χαυνοκάρδιος, κατὰ τὸ χαυνοπολίτης. Ἀριστοφ. Ἀχαρ. 635), ὁ εὐκόλως συγκινούμενος, ἐρίδακρυς, οἰκτίρμων.

Χασομερῶ, τριψημερῶ, στραγγεύομαι. Ἀριστφ. Ἀχαρ. 126.

Χ'ε(καὶ Χ'ο)λύμιν, τό, ἡ χηλὴ τοῦ καρκίνου καὶ ἀστακοῦ. Παρὰ τοῖς ἀρχ. χελύ(ώ)νιον ἐλέγετο τὸ τῆς χελώνης ὄστρακον· ὁ δὲ καρκίνος ἅτε δύο χηλὰς ἔχων ἐκαλεῖτο δίχα(η)λος. Ἀνθ. Ἐπιγρ. Χ. 79.

Χλιώνω, χλιαίνω, θερμαίνω (ὕδωρ, τὸ σῶμα, κτλ.)· «οὐκοῦν ἐπειδὴ πῦρ ἔχεις, οὐ χλιανεῖς σεαυτόν». Ἀριστφ. Λυσ. 386.

Χολιάσκουμαι, ὀργίζομαι, χολοῦμαι. Ὀν. παράγ. *χόλιασμαν*, ὀργή, θυμός, μνησικακία.

Χολικώνω (ἐν Νικοπ.), παροργίζω. Τὸ μέσον *Χολικοῦμαι*.

Χριστιανόμαχος (ἀντὶ χριστιανομάχος), ἐχθρὸς τῶν χριστιανῶν.

Χρυσόνημαν, τό, χρυσοῦν νῆμα.

Χτῆνον, τό, βοῦς, δάμαλις. Ἐν Κύπρῳ *κτηνὸν* λέγουσι τὸν ἵππον καὶ ἡμίονον, ἐν γένει δὲ καὶ πᾶν ζῶον (Χρυσαλλ. Δ', σ. 509, σημ.).

Χτηροπέτσιν, τό, δορὰ βοὸς ἢ δαμάλεως.

Χτυπῶ, τύπτω, κτυπῶ· «χτυπῶ κ' ἐβγάλω τὸ πόστισ σ'» (λ. τουρ. *δέρμα*)=«δερῶ σε θύλακον κλοπῆς»· Ἀριστφ. Ἱππ. 370.

Χυτὸν, τό, οὖς (κωμ.).

Χωνίζω, 1) ἐκρέω ὥσπερ διὰ χώνης.—2) ἀφανίζομαι καταποθείς που (ἐπὶ ῥευστοῦ).

Ψ.

Ψέμμαν, τό, ψεῦδος, ψεῦμα· «'ς ἐσὲν ψέμμαν καὶ 'σσὸν Θεὸν ἀλήθεια»=εἰ σὺ νομίζεις ψεῦδος εἶναι τοῦθ' (ὃ λέγω), ὁ Θεὸς οἶδεν ὅτι ἀλήθειαν λέγω. Ἡ φρ. παροιμιώδης.

Ω.

Ὥρα, ἡ, «ὅλα τὰ ὥρας ἕναις ἔγεις», φρ. παροιμιώδης ἐπὶ ἀκαίρως λεγόντων ἢ ποιούντων τι.—«ὥραν(ς) κὴ ὥραν(ς)»=ἐκ διαλειμμάτων.

Λογοπαίγνιά τινα παρὰ γράμμα.

1. Ἀκεῖ πέραν, νύφη, *γάμος ἔν*, *γαμῶ σεν*=ἐκεῖ πέραν, νύμφη, γάμος ἐστί, βινῶ σε.

2. Ἂν γίνται τοῖ μουχτεροῖ τὸ μαλλὶν *μετάξιν*, γίνται κὴ ὁ χάλδες *μὲ τάξιν*.=Εἰ γένοιτο τὸ τοῦ χοίρου ἔριον μέταξα, γένοιτ' ἂν καὶ ὁ χωρικὸς εὐάγωγος (κύσμιος).

3. *Ἀσήμ' ἀπάρου σ'*=ἄργυρος ἐπὶ σοῦ.
Ἂς ἦμαι ἀπάνου σ'=εἴην ἐπὶ σοῦ (ἡ ἔννοια αἰσχρά).

4. *Ἔχεσεν ἀφκάτ' ἀτ'*.=ἔχεσεν ὑφ' ἑαυτόν.
Ἔχ' ἐσὲν ἀφκάτ' ἀτ'.=ἔχει σὲ ὑφ' ἑαυτόν. (ἡ ἔννοια αἰσχρά).

5. Παναγία,
Κρά' κ' *ἐρία*·=κράτει καὶ τήρει (φύλαττε, σκέπε).
Κρά' κερία·=κράτει *κηρία*.

6. *Μοῦ 'μοιάζεις*.
Μουμάζεις.

7. *Τυχηρὸς* ποῦ εἶσαι!
Τί χοῖρος ποῦ εἶσαι!

8. *Σὰν εἶδα* τὸ κεφάλι σου, μονοκοπανιὰ σ' ἐγνώρισα.
Σανίδα τὸ κεφ. κτλ.

Σημ. Τὰ τρία τελευταῖα ἤκουσα ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι.

Τοιαῦτα καὶ τ' ἀρχαῖα.

«*Αὐλητρὶς παῖς οὖσα* δημοσία ἔστω.= *Αὐλὴ τρὶς πεσοῦσα* δημοσία ἔστω» (Θεών. Ἀλεξανδρ. προγυμν. Κεφ. δ'. Διογ. Λαερτ. ἐν β. Ζήν. § μδ'.—«*Θράττει* σε=*Θράττη* σε Ἀριστ. Ῥητορ. βιβλ. Γ'. κεφ. ιά.—«*Ζεῖ* (=ζῇ) χύτρα, ζῇ φιλία».—«*Τί σείει* ὁ κύων;=*τίς σὺ εἶ*, ὦ κύον;» (Πλανούδης ἐν β. Αἰσώπου).—«*Αἰγεῖ* (=*αἰγὶ*) συνοικήσουσα τῷ Πανδίωνος». Ἀθήν. ΙΓ'. σελ. 585. Εὐστ. εἰς Ὀδ. 362.—«*ἐπ' ἀλειμάτιον ἢ ἐπ' ἄλλ' ἱμάτιον*; Δ. Λαέρτ. εἰς β. Διογ.—«*γαλὴν ὁρῶ*» (Εὐριπ. Ὀρ. . . . .) =«*γαλῆν ὁρῶ*» (Ἀριστοφ. . . .)—«ἑταίρα χρυσία εἰ φοροίη *δημοσία* (=*δημόσια*) ἔστω» Ἑρμογ. —«*ὀψὲ μολὼν*=*ὀψέ, Μόλων*» (Στράβ. ΙΔ', 655—661).

Μῦθοί τινες.

1. *Ἄρκος, Λύκος, Ἀλεπὼς* (ἢ *Ἀλεπού*).

Ἕνας ἄρκος κ' ἕνας λύκος κ' ἕνας ἀλεπὼς ἐποῖκαν συντροφίαν, καὶ ἐξήβαν[1] 'σσὸ κυνήγιν. Ἐπήγασαν ἕναμ πρό(γ)αγον, κ' ἐποῖκαν συμφωναν, ὅποιος ἐν ἀς ὅλους μεγάλος, ἐκεῖνος νὰ τρώ]' ἀτο. Εἶπεν ὁ λύκον· «ἐγὼ ἐξῆντα χρονῶν εἰμαι». Εἶπεν κὴ ἀλεπών· «ἐγὼ πάλ' εἰμαι ἑβδομῆντα χρονῶν». Εἶπεν κὴ ἄρκον· «ἐγὼ τρία ἤμισ'χρονῶν εἶμαι, καὶ 'σσὰ τέσσαρα νὰ μὴ'πάγω, ἂν ἀφίνω σας καὶ τρῶτεν τὸ πρό(γ)ατον».

Ἐπιμύθιον. Χρῆταί τις τῇ ῥωμαλεότητι ἄλλοις συνειδὼς τῇ πονηρίᾳ χρωμένοις.

Σημ. Ὁ μῦθος οὗτος ἔστι μοι ἄλλως καὶ ἀστειότερον γεγραμμένος· ἀλλὰ νῦν οὔ μοι σχολὴ ἀναδιφήσαντι τὰ τετράδια ἀνευρεῖν.

2. *Γραῖα καὶ Κορώνα.*

Ἕνας κορώνα ἐτρώγενεν τὰ τσουρτάνια[1] εἶνονος γραίας· κὴ ἀτὴ εἶπεν· «δαίβα(=διάβα, ὕπαγε), κορώνα, χτῆνον ἀγόρασον καὶ ποῖσον τσουρτάνια ἐσὺ καὶ φά!»

Ἐπιμ. Μὴ ἐποφθαλμία τἀλλότρια, ἀλλὰ τοῖς σεαυτοῦ χρῶ.

3. *Ἡ θάλασσα καὶ τὰ μελεσσίδια.*

(διάλεκτος χωρίων).

Ἡ θάλασσα καὶ τὰ μελεσσίδια ἔσαν ἀδέρφια. Ἡ μάνα τουν ἐκαταρέθεν τὴν θάλασσαν καὶ εἶπεν· «Νὰ σκοῦσαι ἄν' καὶ κρούς κά', καὶ τὸ γάλαν, ντ' ἐβύζαξά σε, τς σὸ μυτίσ σ' νὰ ἔρται». Καὶ τὰ μελεσσίδια εὐλοῦσεν.

Ἐπιμ. Σπεύδετε τυχεῖν τῆς τῶν γονέων εὐλογίας.

4. *Ἀπόθεν τὰ κέρατα τοῖ διαβόλ'.*

Ἄγγελον κὴ ὁ διάβολον κἄπ' ἐπέγεναν ἐντάμαν. Ἐκεῖνος ἐδῶκέν ἀτον δύο βούρας χῶμαν νὰ φυλάττῃ ἀτο, κὴ ὁ διάβολον τ' ἕναν τὴμ βούραν ἐκούρτισεν. Κὴ ὄντες ἐγύρεψέν ἀτον ἄγγελον τὸ χῶμαν, κ' ἐκεῖνος τ' ἕναν τὴμ βούραν μονάχον ἐδῶκέν ἀτον, εἶπέν ἀτον· «τὸ χῶμαν, ντὸ ἔκλεψες, νὰ γίνται σε κέρατα».

5. *Ἀπόθεν τὰ σταφύλια.*

Ὁ Ἀβραὰμ ἐκάλεσεν τὸν Χριστὸν καὶ ἔσπαξεν ἕναμ μουσκάριν. Ὄντες ἐκάτσαν 'σσὸ τραπέζιν, ἔρθεν ἔξου ἕναν ἀγελάδιν καὶ ἐβάρκυζεν[2]. Ἐρώτησεν ὁ Χριστόν, γατί ἡ ἀγελάδα βαρκύζει, καὶ ὁ Ἀβραὰμ εἶπεν· «Μὲ τὸ νὰ ἔσπαξα τὸ μουσκάριν ἀτς». Ἀτότες ὁ Χριστὸν εἶπέν ἀτον, καὶ ἔφερεν τοὶ μυσκαροῖ τὸ πετσίν· ἐπῆρεν καὶ ἐρύσεσέν ἀτο, καὶ ἐνεστάθεν (=ἀνεστάθη) τὸ μουσκάριν. Ἐπόμενεν ἔτον[1] ἕναν 'στούδιν, καὶ ὁ Ἀβράαμ εἶπεν· «Ἀβοῦτο ντὸ νὰ γίνται;» Εἶπεν καὶ ὁ Χριστόν· «Δαῖβα φύτεψόν ἀτο 'σσὴμ πόρτας σ' ἔξου, καὶ κά'». Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐφύτρωσεν τὸ σταφύλιν (εἴτε ἀμπέλιν).

6. *Τὸ Λεοντάριν καὶ ἄρθωπον.*

Ἕναν Λεοντάριν ἐδιαρμένευεν τὸν υἱόν ἀτς νὰ φέβῃ τἀρθώπους· χὰ τί εἶν' ἀς σὰν λεοντάρια καὶ ἄλλο δυνατοί. Ἂς τ' ἔκουσεν ἀτὸ ὁ υἱός ἀτς, πολλὰ ἐκακοφάνθεν ἀτόν. Ἕναν ἡμέραν ἐσκῶθεν νὰ 'πάῃ εὑρήκῃ κἀνὰν ἄρθωπον, καὶ νὰ δοκιμάζ' τὴν δύναμίν ἀτ. Ἐπέντεσεν (=ἀπήντησεν) ἕναμ φοράδαν, 'ποῦ ἐβόσκετον μὲ τὸ σεμέριν 'σσὴρ ῥάχιαν καὶ ἐρώτεσέν ἀτεν «Ἀτὸ ντὸ ἔν, ντὸ ἔγεις 'σσὴρ ῥάχιάς σ';» Κ' ἐκεῖνος εἶπεν· «Ἄρθωπον ἔβαλεν ἀτὸ 'σσὴρ ῥάχιαμ μ', 'ποῦ ἔν ἀς ὅλα τὰ ζῷα δυνατός, καὶ ὅλα ἔχει 'σσὴν ὑποταγήν ἀτ'.» Ἐχολιάστεν τὸ λεοντάριν. Ἐπῆγεν, ἐπῆγεν· ἔρθεν 'ς ἕναγ χωράριν. Ἐκεῖ εἶδεμ βούδια 'σσὸν ζυγὸν καὶ ἀς ἱδρὼν βρεγμένον. Ἐρωτᾷ τουνους· «Ποῖος ἔβαλές σασε'σσὸν ζυγόν;» «Ἄρθωπον, εἶπαν ἐκεῖνοι, 'ποῦ' ὅλα τᾶ ζῷα ὁρίζει». Τὸ λεοντάριν κὴ ἄλλο πλέον ἐθύμωσεν, καὶ ἐθέλεσεν νὰ μαθάνῃ ντὸ πρᾶμμαν ἔν ἄρθωπον. Ἐπῆγεν, ἐπῆγεν· εἶδεν ἕναγ κάτταν. «Ἄ, εἶπεν, ἐσὺ τὸγ καπλάνην (τίγριν) ὁμοιάγεις· πῶς εἶσαι ἀτόσον μικρός;» «Ναί, εἶπεν ἐκεῖνο, ἐγὼ καπλάνης ἔμουν, καὶ ἔρρουξα 'σσαρθωπίων τὰ χέρια, καὶ ἐμίκρυνα, καὶ ἐγένουμουν κάττα». Χὰ τί 'κὶ δείκνεις μ' ἀρθώπους;» εἶπεν τὸ λεοντάριν· «ἔλα, εἶπεν, ἡ κάττα, ἂς δεικνύζω σε». Ἐκεῖ κἄπου δύο 'νομάτοι ἔσκιζαν δενδρόν, χὰ νὰ 'ρτειάγουν ξύλα, καὶ χὰ εὐκολίαν ἐβάλεναν ἀπέσ' 'σσὸ σκίσμαν πασσάλιν. Ἂς τὸ εἶδέν ἀτουνοὺς τὸ λεοντάριν, ἐρώτησέν ἀτουνους, χὰ τί ἐβάλεναν τὸ πασσάλιν ἀπέσ' 'σσὸ σκίσμαν· κ' ἐκεῖνοι εἶπαν· «χὰ νὰ σκίζουμ' τὸ ξύλον 'κὶ ἄλλο εὔκολα». «Ἐγώ, εἶπεν τὸ λεοντάριν, καὶ θίγως ἀτὸ ἀποχωρίζ' ἀτό». Ἔβαλεν τὰ χέρια τ' ἀπέσ 'σσὸ σκίσμαν, καὶ σεῖτε ἐπολέμενεν νὰποῤῥάζ' τὸ ξύλον, ἐκεῖνοι ἔσυραν καὶ ἔβγαλαν τὸ πασσάλιν, καὶ ἀέτσ' ἐπόμεναν τὰ χέρια τ' ἀπέσ' 'σὸ σκίσμαν. Ἀτότε ὀλίγα τρώς, πολλὰ τρώς. Τὸ λεοντάριν ἐγύριζεν 'σσὴγ κάτταν καὶ εἶπεν «Αἴ, κυρὰ κάττα, χὰ μ' ἂς ἐσὲν κὴ ἄλλο μικρὸν ποίγουνέ με;» «Σσάτοινέτερον τὸ χέριν ἔν», εἶπεν ἐκεῖνε.

---

1) Γάλα ἐκβεβουτυρισμένον καὶ διϋλισμένον, ὅπερ ἀποξηραίνουσι σφαιρίδια σχηματίσαντες. Ἡ λέξις ἀρμενική· διότι τσορ=ξηρός, ταν=γάλα, τσορτάν=ξηρόγαλα.

2) Ἀντὶ ἐκβάρυζεν παρὰ τὴν ῥ. κραρ, ὅθεν κα(ή)ρυξ, γα(η)ρύω.

1) Ἀρσενικὴ γαλῆ. 2) Προφ. οὐγὶ ὁμ*ιάζ ἀλλ' ὁμ*ιάζ'. 3) Ἀνετράφην 4)=ἐνέτειναν, κατ' ἔλλ. τοῦ πληγάς. 5) Παθ. ἀόρ. ἀ. τοῦ ἀπολύκω=ἀπολύω, ἀφίημι, ἐῶ, καταλείπω κ. τ. λ. 6) Ἐξ ὀν. ἐν.(ν)τόποιος=(ν)τὸς οἷος, τίς; 7) λ. τουρ. δάσος. 8) Διότι οὗτοι μάλιστά εἰσι σχίσται σανίδων 9) Ἀντὶ καταβιβάζουσι τὸ σχίσμα τοῦ ξύλου. 10) Σημ. ἡ λ. καὶ ἐξέρχομαι καὶ ἀναβαίνω· ἐνταῦθα τὸ β'. 11) Λ. τουρκ. παράπηγμα, ἐφ' οὗ ἵστᾶται τὸ σχισθησόμενον ξύλον, ὄντα μάλιστα κορμὸν δένδρου.

Σημ. Τίς ἀναγινώσκων τὸν μῦθον τοῦτον, καὶ μάλιστα τὴν προτέραν αὐτοῦ παράστασιν οὐκ ἀναμιμνήσκεται τὰ τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνῃ (ς. 332—367 ἐκδ. E. Wunderi), ἃ καὶ ὡς περ ἐπιμύθιον ἔστω.

Ὁ αὐτὸς ἄλλως (διάλεκτος χωρίων).

Ἕνας πάρδος[1] ἐξέβεν 'σσὸ κυνήγιν. Ἀπές' 'σσῶρος ἐπέντεσεν ἕναλ λεοντάρ'. Ἅμον ντ' εἶδέν ἀτεν τὸ λεοντάρ' λέ]' ἀτὸς ἀτόν· «Ἀβοῦτος ἐμᾶς ὁμοιάζ'[2] καὶ ἀς ἐμέτερον τὴμ φυλὴν ἔν, καὶ ντὸ μικρὸς ἔν!» Ἀλλομίαν ἐκοῦξεν καὶ ὁρωτᾷ τον· «Ἐσὺ χὰ τί εἶσαι ἀτόσον μικρός;» Εἶπέν ἀτον καὶ ὁ πάρδον· «Ἐγῶ 'σσάρθωπίων τὰ χέρια ἐτράνυνα[3], καὶ τὰ μωρά τουν εἰς ἀπ' ἀδὰ ἐντοῦννέμ με[4], ἄλλος ἐσκῶννέμ με ἀς ὡτίν, χὰ τ' ἐκεῖνο ἐπελίστα[5] μικρός». Εἶπεν καὶ τὸ λεοντάρ'· «Μῶρε, ἀτοῖν' τόσοιοι[6] ἀρθῶπ' εἶν' κ' ἐγὼ 'κ ἐργωνίζ' ἀτς; Εἶα ἄϊτε, ἂς ἐντρανοῦμ' ἀτς». Ἐσκῶθαν 'πάγνε, ὁ πάρδον ἀπ' ἐμπρ' καὶ τὸ λεοντάρ' ἀπ' ὀπίσ'. Σ ἕναν ὁρμὰν[7] ἀπέσ' κἀμπόσοι Λαζοί[8] ἐσκίζναν ξύλα. Ἀτοῖν' ὅταν τὸ πιρόν' ἄλλο 'κὶ δουλεύ', 'σσὸ σκίσμαν χτυποῦν πασσάλ', καὶ ἀνοῖγνε τὴν ἀραγμάδαν. Ἅμον ντὸ ἔκσαν (= ἤκουσαν) τοῖ λεονταροῖ τὴγ κιουτιρτήν, ἐκεῖν' ἔφυγαν μὲ τὰ κόντσια 'σσὸγ κῶλον. Ὁ πάρδον λέγ' 'σσὸ λεοντάρ' ἂς τ' ἐσσύμωσαν· «Ἐλέπς; ἀτοῖν οἱ ἀρθῶπ' μετ' ἕναν ἀξιναρέαν πόσον κατηβάζνε[9] τὸ ξύλον;» Εἶπεν καὶ τὸ λεοντάρ'· «Ἀτὸ πάλ' ντο ἔν; ἐγῶ μὲ τὰ χέρια μ' σύρω κὴ ἀποτσιχαλίζ' ἀτο». Ἀτότες ἐξέβεν[10] ἀπάν' 'σσὸ τιζκιάχ[11], ἐσέγκεν τὰ χέρια τ' 'σσὸ σκίσμαν, καὶ εἰστιᾳ ἔσυρνεν νἀποτσιχαλίζῃ ἀτο· τὸ πασσάλ' ἐλάγκεψεν, καὶ τὰ χέρια τ' ἐκλειδῶθαν ἀπέσ'. Ἐκλῶσταν οἱ Λαζοί, ἐπέραν (=ἐπῆραν) κάθα εἷς ἀπ' ἕνα ζωγρίν, ἔρθαν ἀπάν' ἀτ' καὶ στρώνν ἀτον τὸ ξύλον. «Ἀδερφλε, εἶπεν τὸ λεοντάρ' τὸμ πάρδον, ἀβουτοῖν', ἅμον ντ' ὁμοιάζ', ἂς ἐσὲν μικρὸν θὰ ἰφτειάγνε με». Εἶπεν καὶ ὁ πάρδον· «Σσὸ χέρ' ἀτουν ἔν, ἅμον ντὸ θέλνε, ἰφτειάγνε». Ἀτὸς ἐπέλεκεν κ' ἐδέβεν πλάν, καὶ τὸ λεοντάρ' οἱ ἀρθῶπ' ἐντόκαν, ἐντόκαν, κ' ἐσκότωσαν.

---

1) Ἀρσενικὴ γαλῆ. 2) Προφ. οὐγὶ ὁμ*ιάζ ἀλλ' ὁμ*ιάζ'. 3) Ἀνετράφην 4)=ἐνέτειναν, κατ' ἔλλ. τοῦ πληγάς. 5) Παθ. ἀόρ. ἀ. τοῦ ἀπολύκω=ἀπολύω, ἀφίημι, ἐῶ, καταλείπω κ. τ. λ. 6) Ἐξ ὀν. ἐν.(ν)τόποιος=(ν)τὸς οἷος, τίς; 7) λ. τουρ. δάσος. 8) Διότι οὗτοι μάλιστά εἰσι σχίσται σανίδων 9) Ἀντὶ καταβιβάζουσι τὸ σχίσμα τοῦ ξύλου. 10) Σημ. ἡ λ. καὶ ἐξέρχομαι καὶ ἀναβαίνω· ἐνταῦθα τὸ β'. 11) Λ. τουρκ. παράπηγμα, ἐφ' οὗ ἵστᾶται τὸ σχισθησόμενον ξύλον, ὄντα μάλιστα κορμὸν δένδρου.

Σημ. Τίς ἀναγινώσκων τὸν μῦθον τοῦτον, καὶ μάλιστα τὴν προτέραν αὐτοῦ παράστασιν οὐκ ἀναμιμνήσκεται τὰ τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνῃ (ς. 332—367 ἐκδ. E. Wunderi), ἃ καὶ ὡς περ ἐπιμύθιον ἔστω.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΛΟΥ.

Ἱδρυταὶ **(1861)**.....Σελ. γ'—δ'
Τακτικὰ Μέλη..... » ε'—ιδ'
Ἐπίτιμα Μέλη..... » ιε'—ιη'
Ἀντεπιστέλλοντα Μέλη..... » ιθ'—κϛ'
Μεγάλοι Εὐεργέται..... » κγ'
Εὐεργέται..... » »
Μεγάλοι Δωρηταί..... » »
Δωρηταί..... » »
Πρόεδροι τοῦ Συλλόγου..... » »
Κοσμήτορες **(1879—80)**..... » »

ΜΕΛΗ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ.

Α'. Ἐκπαιδευτικῆς.....Σελ. κδ'
Β'. Οἰκονομικῆς..... » »
Γ'. Ἀρχαιολογικῆς..... » »
Δ'. Συντακτικῆς..... » »
Ε'. Φιλολογικῆς..... » »
ϛ'. Ἐπιστημονικῆς..... » »
— Ἐπιμελητὴς τῆς ὀργανοθήκης..... » »
— Ἐπιμελητὴς τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν..... » »

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ.

Δ. Σταματιάδου.....Βίος Ἀλεξάνδρου Σχοινᾶ.....Σελ. 1— 3
Σ. Μαυρογένους.....Βίος Κωνσταντίνου Καραθεοδωρῆ..... » 3— 27
Ι. Καροδιάδου.....Τὰ ἑκατὸν ἀποφθέγματα τοῦ Ἁλῆ..... » 28— 45
Μ. Παρανίκα.....Περὶ Ἐφέσου..... » 46— 60
Δ. Σταματιάδου.....Περὶ Γυμναστικῆς..... » 60— 66
» » .....Διαταράξεις ἀτμοσφαιρικαί..... » 67— 76
Π. Βραΐλα.....Περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς ἑλληνικῆς διανοίας..... » 76— 79
Ἐκπ. Ἐπιτροπῆς.....Ἔκθεσις περὶ τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος..... » 80— 87
Προγραμμα.....Καραπανείου ἀγῶνος..... » 87— 92
Ἐκπ. Ἐπιτροπῆς.....Ἐκπαιδ. κίνησις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ ὀθ. Κράτους.. » 92— 97
Φιλολ. Ἐπιτροπῆς..Ἔκθεσις περὶ Ζωγραφείου ἀγῶνος..... » 97—103
Σ. Ἀριστάρχου.....Κατάλογος τῶν παρὰ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἀπὸ ἁλώσεως μέχρι τοῦδε συγγραφέντων βιβλίων φυσικοϊστορικῶν, φυσικῶν κτλ..... » 103—153

ΠΡΑΚΤΙΚΑ.

Ἀπὸ τῆς ΦΞΖ' συνεδριάσεως μέχρι τῆς ΦΗϚ' συνεδριάσεως.....Σελ. 154—204

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Δ.Η. Μ. ΛΟΥΚΡΕΖΗ ΧΑΛΚΙΔΑ -1969-

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Α'. ΕΚΘΕΣΕΙΣ.

Α. Γ. Πασπατη.....Προέδρου τοῦ Συλλόγου. Ἐπέτειος γενικὴ Ἔκθεσις..Σελ. 201—204
Συντακτ. Επιτροπης..Ἔκθεσις περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῆς..... » 184—186
Θ. Σαλτελη *βιβλιοφ*...Ἔκθεσις περὶ τῆς καταστάσως τῆς Βιβλιοθήκης.... » 186—187
Φιλολογικ. Επιτροπης.Ἔκθεσις περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῆς..... » 187
Εκπ. Επιτροπης.....Ἔκθεσις περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῆς..... » 187—188
Επιστ. Επιτροπης....Ἔκθεσις περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῆς..... » 190—196

Β'. ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΧΡΗΜΑΤΩΝ.

Υπουργειον Των Εξωτερικων Της Ελλαδος.....Σελ. 204
Αδελφοι Χ'' Μισθου..... » »
James Keane καὶ Georges Riggs..... » »
Ν. Δ. Ταμβακου..... » »
Αλεξανδρου Π. Ραλλη..... » »

Γ'. ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Εμμ. Τρανου.....Σελ. 155
Γρ. Αριστάρχου..... » 155
Υπουργ. Της Δημ. Εκπαιδευσεως Της Γερμανιας..... » 155
A. Firmin Didot..... » 156
Εθν. Πανεπιστημιου..... » 157
W. E. Gladstone..... » 158
Ν. Ζαβιτσιανου..... » 165
Ιμβρου Νικηφορου..... » 176
Π. Μαρσαν..... » 176
Γρ. Αριστάρχου..... » 182
Edwin Freshfield..... » 189
Πανεπιστημιου Halle-Wittemberg..... » 189

ΣΥΛΛΟΓΗ
ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΕΝ ΤΗι ΓΛΩΣΣΗι ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Θ. Πουσιου.....Συλλογὴ λέξεων, παραμυθίων, ᾀσμάτων κτλ. τοῦ ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου ἑλληνικοῦ λαοῦ.....Σελ. 205
Μερος Α'. Λεξιλόγιον, 205.—Παράρτημα ἀ. 238.—Παράρτημα β'. 241.—Παράρτημα γ'. 248.—**Μερος Β'**. Ὅρκοι, 248.—Εὐχαί, 248.—Κατάραι 250.—Κύρια ὀνόματα ἀνδρῶν, 252.—Ὀνόματα γυναικῶν, 253.—Ὀνόματα τοποθεσιῶν, 254.—**Μερος Γ'**. Παραμύθια, 255.—Αἰνίγματα, 261.—**Μερος Δ'**. Μυρολόγια, 261.—**Μερος Ε'**. Δημοτικὰ ᾄσματα, 266.—Δίστιχα, 273.—
Ι. Βαλαβανη.....Νέα συλλογὴ ζώντων μνημείων τῆς ἰδιωτικῆς τοῦ Πόντου, Λεξιλόγιον, λογοπαίγνια, μύθοι.....Σελ. 278
Πιναξ Των Περιεχομενων..... » 292

ΕΛΕΓΧΟΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ.

Ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν μελῶν προσθετέον τὰ ἑξῆς ὀνόματα παραλειφθέντα κατὰ παραδρομήν.

				Ἔτος ἐκλογῆς.
Σελ. ι'	στίχ. 17	ἄν.	**Μαυρογδης** Νικόλαος, ἐν Ἀθήναις.....	1874
» ιγ'	» 19	»	**Συγγρος** Ἀνδρέας, τραπεζίτης ἐν Ἀθήναις.....	1874
» ιζ'	» 3	κάτ.	Sauppe Herrmann, καθηγητὴς τοῦ ἐν Γοττίγγῃ πανεπιστημίου.....	1875
» ιη'	ἐν τέλει		Havet Ernest, καθηγητὴς ἐν τῷ Collège de France...	1867
			Holzendorff Franz von, καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βερολίνου.....	1872
			Hengen W., γραμματεὺς τοῦ Instituto di Corrispondenza archeologica.....	1872
			Hovssaye Henry, λόγιος ἐν Παρισίοις.....	1879
» κβ'	ἐν τέλει		Hughes T., πρώην γραμματεὺς τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας ἐν Κων/πόλει.....	1874

Σελ. 28	στήλη β'	στίχ. 11	κάτ.	ἀντὶ καλούμενοι τῶν Καλιφῶν	γράφε	καλούμενοι τῶν Καλιφῶν		
» 30	» »	» 11	ἄν	» درمدّت	»	درموّت		
» 31	» »	» 13	»	» *dellà*	»	*della*		
» 33	» »	» 5	»	» اوسندر	»	اوستوندر		
» 34	» α'	» 24	»	» ὦ ὁ μυρίας	»	ὦ μυρίας		
» »	» β'	» 15	»	» Σὺ ὦ ὁ νύκτωρ	»	Σύ, ὦ νύκτωρ		
» »	» »	» 13	»	» προθυμούμενος	»	προθυμούμενε		
» 35	» »	» 25	»	» Σὺ ὦ ὁ τυχεῖν	»	Σύ, ὦ τυχεῖν		
» 38	» α'	» 4	κάτ.	» βέηφιν	»	θυέλλῃ		
» »	» »	» 2	»	» μεν	»	μιν		
» 44	» β'	» 9	»	» ἀλλὰ τῆς χρήσεως	»	ἀλλὰ τῆς κτήσεως		
» 116	»	1		» φαλάγγιον	»	ἴφυον (Λύτ. Ζ' ς' 11)		
» 117	»	10		» ἱππάκη	»	σίδη (» Δ' ι' »)		

MEGARO
SISMANOGLIO